

DO'OS GAZETTE

Jaargang 2016

Van nr. 162 tot & met nr. 173b

Nummer 162a **Doos Gazette** **januari 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Vele menschen zijn even openhartig en onaangenaam als de waarheid

Uit het Nederlandse Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 475 lezers

Beste abonnee

Misschien kennen de oude jeugdheemgangers van vroeger nog wel dit gezicht hiernaast.
Je moet toch wel ruim 40 jaar terug en dan herken je de grote jazzliefhebber van toen: Pierre Bourgeois.
Bij hem leerde ik Billy Holiday kennen, waarvoor mijn eeuwig dank.
En Pierre kwam nu met goed nieuws, hij publiceerde zijn eerste roman, weliswaar onder een pseudoniem: Christian Tastebière, en in het frans.

Enige tijd terug, had ik de volgende emailcorrespondentie die me toch interessant lijkt voor Doos Gazette:

Geachte heer Vandermarliere,
Op aanraden van mijn goede collega Denis De Keukeleire, zou ik je willen vragen wat je van de volgende bewering denkt:
'Mensen die met de hand de rijpe hopbellen plukten, kregen nogal eens klachten die de 'hopplukkersziekte' genoemd werden. Ze bestonden uit verschijnselen als hoofdpijn, ademhalingsklachten en huidirritatie. De vraag is of dit te maken had met de hop of met de chemicaliën waarmee de hop werd bespoten gedurende het groeiproces.'
Heb jij soms meer info over de 'hoppeplukkersziekte'?
Met vriendelijke groeten,
Marcel De Cleene

Beste Marcel
Van zo iets als de ‘hoppeplukkersziekte’ heb ik eerlijk gezegd nooit gehoord.

Het zou mij verbazen dat dit van de chemicaliën zou gekomen zijn, aangezien de hophandpluk ruim gedaan was vooraleer men chemicaliën in de hopteelt ging gebruiken. Het einde van de hophandpluk mogen we immers rond 1960 plaatsen. De enorme opkomst van de herbiciden en de pesticiden in de hopteelt dateren van die tijd.
Huidirritatie bij het plukken is natuurlijk wel een normaal verschijnsel aangezien de hoprank voorzien is van lichte haakjes en deze de huid kan schrammen.
Het gebruik van Nivea-zalf was zeker niet voldoende.
Vandaar dat de ervaren plukkers en pluksters oude kousen over hun armen trokken om dit te voorkomen, wat echter nooit echt mogelijk was.
's Morgens, in september, de plukmaand, wanneer de mist nog door de velden hing, waren de hopbladeren door de mist zachter en elastischer en we kenden hier het eigenaardig fenomeen dat de 'bruingekleurde' handen die men 's avonds had – en die 's avonds op bijna geen enkele manier – zeker niet met zeep – te verwijderen was, 's morgens door het gebruik van door de mist, wat vochtige hopbladeren, direct proper werden.
Het was dan opeens de beste 'zeep' die er bestond, maar was dit eigenlijk chemisch gezien 'zeep'? En hoe kon dat?
Daar zou onze favoriete professor eens chemisch moeten kunnen uitleggen, hee!

In de tijd van de hophandpluk, spoot men doorgaans met 'boullabaisesaus' of Marseillezeep gemengd met tabakssap.
Nu iedereen die nu nog tabakssap gebruikt om 'ecologisch' te tuinieren, weet dat je dit sap niet moet spuiten wanneer de zon brandt, maar pas in de avond wanneer de hitte verdwenen is. Wanneer er geen luizenplaag was, was er geen reden tot spuiten.
Gedurende de pluk werd er sowieso niet gespoten!
Er zijn wel verhalen bekend dat er hopboeren waren die de hopbladeren gingen afwassen met zeep!

Wat we wel kenden in de namiddag in Poperinge was 'den witten'. Soms door sommigen oneerbiedig de 'leegaardziekte' genoemd. De geur van de hop bracht immers mee, dat – zeker in de warme namiddagzon – sommige plukkers begonnen in te dommelen en halvelings wazige beelden of hallucinaties begonnen te zien -
en jonge viriele mannen kregen dan natuurlijk wulpse vrouwen op hun oogvlies! Dit was den Witten, die volgens oude vrouwen wel verwant was met de nachtmare – verkeerdelijk in het algemeen Nederlands vertaald als 'nachtmerrie'.
Het was immers een 'mare' of bericht dat men kreeg uit de 'nacht'.
Dat dat soms hoofdpijn en ademhalingsklachten kon meebrengen, neem ik nog aan.

Misschien is de 'hopplukkersziekte' dus een combinatie van twee symptomen?
met mijn groetenis
Guido

En van Denis kreeg ik het volgende antwoord:

Guido,

De "chemie" kan veel, maar zeker niet alles verklaren ... een beetje wel met "op kennis gebaseerde mogelijkheden", maar zeker niet met "harde bewijzen" :-) !!!
Een "dosis" chemie om te beginnen: een ZEEPMOLECULE is een oppervlakte-actieve stof, die

bestaat uit een lang, zogeheten apolair (of lipofiel of waterafstotend), gedeelte en een kort, zogeheten polair (of hydrofiel of wateraantrekkend), gedeelte. Aan de lipofiele staart "kleven" allerlei vetten en aan vet klevende stoffen, de hydrofiele kop steekt in het water. De vetten vormen met de zeep zogeheten "micellen", dit zijn een soort bolletjes gevuld met vet die in het water zweven.
Voor zover mij bekend, steken er geen echte zeepmoleculen, zoals hierboven beschreven, in hopbladeren. Wel zouden er aan het oppervlak van de bladeren zogeheten WASSEN aanwezig kunnen zijn. Dit zijn groepen vetachtige stoffen die niet helemaal éénduidig te omschrijven zijn. In chemische termen zijn dat esters, gevormd uit wasalcoholen met lange koolstofketens en waszuren eveneens met zeer lange koolstofketens (24-34 koolstofatomen). Wassen zijn substanties waarmee planten zichzelf kunnen beschermen door een cuticala (een vettig laagje was) en waarmee ze de waterhuishouding kunnen regelen door het water zoveel mogelijk "binnen" te houden en het waterverlies aan het uitgebreid oppervlak zoveel mogelijk te beperken.
Het is dus best mogelijk dat door de mist bevochtigde bladeren met de aanwezige bladwassen een soort "elastisch water-vet systeem" vormden dat een efficiënte "zeepwerking" kon leveren om "bruingekleurde handen" (bruin door intensief contact met allerhande plantenmateriaal) proper te wrijven.
De uitdaging is nu aan "anderen" om mijn verklaring goed te keuren of eventueel bij te sturen, hihi.
Met vriendelijke groet,
Denis

Deze onderstaande medaille kreeg Poperinghe blijkbaar voor het jaar 1915
Les Belges par leur resistance et leur courage ont provoque admiration du monde entier 1914 – 1915 – medaille door J. Fisch.
Weet hier iemand meer uitleg over? Mij was deze medaille tot nu toe onbekend. Waar zit dit stuk in Poperinge?

100 jaar geleden: De Groten oorlog

La Libre Belgique

NOTRE SOUHAIT. — Rêve en 1915. Réalité en 1916.

Welkom aan 1916

J. Geens – Uit zijn dichtbundel **'Op krukken'**

Wat brengt zestien 't nieuw ons mee,
Zal 't nog grootre rampen brouwen
Brengt het den verhoopten vree
Niemand kan dat nog doorschouwen.

Bloedrood schijnt de horizon
En men hoort slechts naar geruchten
Van 't geschut aan 't verre front,

Vrede wilt g'ons immer vluchten.

Zal dan immer hier de vlag,
Van den vreemden dwingland wappren
Spijts zo menig heldenslag
Braaf doorworsteld door onz' dappren?

Knarsend, kroppen wij den smaad,
Wijl des vreemdelings banieren,
Bladdrend over plein en straat
't duurbaar vadererf ontsieren.

O verhaast de zegeslag
Blijde Nieuwjaar voor ons dappren,
Laat ons oude driekleurvlag
Vrij weer op ons toren wappren.

Geef aan Belg en bondgenoot,
Toch den lang verbeiden zegen,
Dan roept jub'lend, klein en groot
U het blijde welkom tegen.

L'évenement – Januari 1916

De nieuwjaarsbrief van Pee Ghesquière

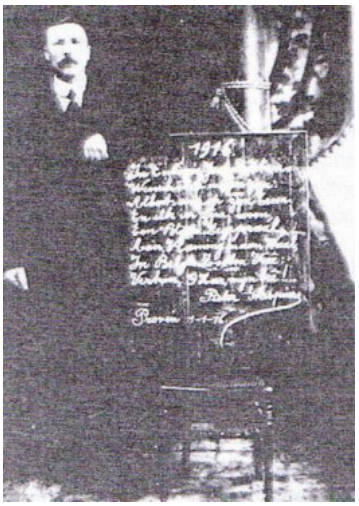

Pee Ghesquière is in 1914 gevlucht van zijn boerderij bij de Nieuwe Kruiseike en vindt eerst onderdak in Proven. Daarna verhuist hij naar Frankrijk. Hier zien we hem met zijn nieuwjaarsbrief voor het jaar 1916:

In't Nieuwe jaar zestien
Wens ik te mogren zien:
Albert weer op de troon
En elk in zijne woon
Een blijde zegepraal
Aan Vlaming en aan Waal
In België zoeten vree
Verhoor, O Heer, mijn bee

Info Dirk Ooghe, Zonnebeke

Uit de Antwerpsche Courant

De toestand der Belgische Krijgsgevangenen in het Kamp van Soltau

(*Medegedeeld.*)

Ondergeteekenden, baron de Thysebaert, provincieraadslid te Jambes (Namen) en Dr Falmagne, gemeenteraadslid te Namen, beschouwen het als een plicht, nadat hun toegelaten werd het krijgsgevangenkamp te Soltau, bij Hannover, te bezichtigen, den ouders dezer gevangenen hunne verschillende indrukken over dit bezoek mede te deelen.

Allereerst leggen zij de verklaring af, dat hun als voorwaarde niet opgelegd werd een verslag op te maken. In het schrijven van het Duitsch bestuur aan den heer burgemeester der stad Namen gezonden, waarin deze toelating vervat was, werd uitdrukkelijk gezegd, dat bij een mogelijk verslag van wege de bezoekers ,verwacht werd, dat deze vrij en volstrekt vrijwillig zouden spreken. Overeenkomstig dit verlangen, hebben wij de volgende bevindingen neergeschreven, in volkomen openhartigheid zeggend, wat ons heeft voldaan, tevens met dezelfde vrijmoedigheid opgevend, wat wij zouden wenschen aan verbeteringen te zien invoeren. Om geleidelijk te werk te gaan, zullen wij achtereenvolgens onderzoeken : 1° den gezondheidstoestand ; 2° de voeding ; 3° de inrichtingen.

1° GEZONDHEIDSTOESTAND

Het kamp van Soltau ligt op vier kilometer van deze stad, te midden eene zandige vlakte, met dennebosschen bedekt, zooals onze Kempen, vooral die in de nabijheid van Beverloo. Het is eene gezonde streek ; zelfs de Winter, naar het zeggen onzer gevangenen, is er niet strenger dan ten onzent.

Bij onze aankomst stroomen onze landgenooten naar ons toe, gelukkig de hand te kunnen drukken van mannen, die uit het geliefde vaderland komen. Wij verheugen ons in hun goed uitzien, den glans van gezondheid en moedige gelatenheid in hun wezen.

Na de eerste begroetingen, beginnen wij met de bezichtiging van het kamp, onder het geleide van den gezagvoerenden generaal, evenals de inrichtingen, die bij het kamp behooren.

We moeten hier hulde brengen aan het hoffelijk onthaal, dat ons te beurt viel gedurende dit bezoek en erkennen, dat ons alle gemak werd gegeven, opdat dit zoo volledig mogelijk zij.

In onze volgorde zullen wij dus eerst van de stortbaden, de ontsmettings- en ziekenzalen spreken.

Alle gevangenen moeten ten minste eenmaal per week onder het stortbad ; vele doen dit meer en enkelen zelf elken dag.

De toestellen voor het wasschen van het linnen, het ontsmetten van de kleederen en het lichaam, staan in niets bij de nieuwste toestellen in onze gasthuizen ten achter.

De ziekenzalen zijn zeer breed en luchtig gebouwd. Vier paviljoenen afgezonderd liggend, zijn bestemd om innerlijke en uiterlijke ziekten, tering- en typhuslijders te ontvangen.

De generaal, die ons in begeleiding

De generaal, die ons in begeleiding van den dokter van dienst deze inrichtingen liet zien, kwam zelfs op een zeer belangwekkend vraagstuk te spreken: nl. het naar huis zenden van de soldaten door ziekte ongeschikt voor den dienst geworden. Dit terugzenden hangt alleen van de voorwaarde af dat de zieke opgeëischt wordt. De lijst dezer zieken ligt op het Generalgouvernement te Brussel.

Kon deze lijst de verschillende bestendige afvaardigingen medegedeeld worden, dan zouden deze, 'tzij rechtstreeks, 'tzij door bemiddeling der burgemeesters der gemeenten waar de zieken thuishooren, om de vrijlating van deze kunnen verzoeken.

Het spreekt vanzelf, dat elke gemeente op zich zou nemen om in het onderhoud te voorzien van hen, die onbemiddeld zouden zijn. Degenen wier ziekte een gevaar voor hunne huisgenooten zou kunnen worden, zouden in een gasthuis opgenomen worden. Wij hopen, dat dit naar-huis-zenden zonder verwijl zal geschieden en de gemeentebesturen de handen zullen inéenslaan om dit te bewerken.

2° DE VOEDING

Volgens de ons verstrekte uitleggingen, wordt de hoeveelheid zoo berekend dat ze de vereischte warmtegraden voor de gezondheid oplevert. Is dit wel voldoende genoeg om twintigjarige magen te voldoen? Dit gelooven, ware wel weinig deze kennen. Ook wordt de aankomst der kleine pakjes en der groote zendingen met vreugde begroet. Groot is de ijver der Belgische gezinnen en der opzettelijk daartoe gestichte komiteiten geweest, om in breede mate in de behoeften onzer landgenooten te voorzien. Er zijn zelfs misbruiken geweest, we moeten het erkennen. Met eigen oogen hebben wij de overvloedige ophooping in de bergplaatsen gezien.

Deze misbruiken (we bedoelen de postpakjes) hebben, zooals steeds, een terugwerking veroorzaakt. Is deze nu niet te ver gegaan? Wij veroorloven ons eenvoudig de vraag te stellen. Volgens het gevoelen der opgeslotenen, die wij ondervraagd hebben, zouden drie zendingen van 5 kg. per maand naast drie postpakjes per week, alle eischen voldoen. Deze maatregel, niets streng in acht genomen, zou uiterst wel, zoo door de gevangenen, als door de gezinnen onthaald worden, wij twijfelen er niet aan.

Om ons van de deugdelijkheid van het voedsel te overtuigen, hebben wij van het brood en de soep gegeten, die juist opgediend werden. Deze was goed en volgens het zeggen onzer mannen, is zij enkele dagen zelfs uitstekend; enkele andere dagen smaakt zij hun minder. Dit is het geval, volgens het oordeel van allen, met boontjes- en vischsoep, en aanzien van deze eensgezindheid, anders wel zeldzaam in zake smaak, ware het wellicht raadzaam, deze beide schotels te vervangen door zulke waaraan onze soldaten meer gewoon zijn.

Wij hebben op goed kalle 't uit een brood uit den hoop genomen en bevonden dat het vast is, van goeden smaak ten naaste bij zooals het in de Duitsche bakkerijhuizen gegeten wordt. Het bevat 80 t.h. roggemeel en 20 t.h. aardappels. Het heeft een weinig een eigen, maar onrecht niet onlekkeren smaak. Elk bekomt dageliiks zijn 200 gram, zooals iedereen in Duitschland.

3° DE INRICHTINGEN

In de kamers ligt een houten vloer, de wanden zijn dubbel, met stoomverwarming en elektrisch licht. Om te slapen : een stroozak en twee dekens.

In een magazijn heeft men de verschillende soldatenkleedingen, die men in de Belgische depots gevonden heeft, samengebracht en deelt die aan de mannen uit, wier kleederen hoeven vernieuwd te worden.

Eene ruime zaal met zitbanken, dient tot feestzaal. Daarnaast is een kinema. De opbrengst der inkoomgelden in deze zalen, dient tot kleinen bijslag voor de gevangenen, die in de bijkampen bij het ontginnen van den bodem gebruikt worden.

Verschillende leergangen worden voor de studenten gehouden, werkgelegenheid voor kleer-, schoen-, meubelmakers, beeldhouwers en schilders verschaft, zooals wij zelven gezien hebben.

De boeken uit België gestuurd, vormen pas een kern van boekerij. Ze doen tot nu weinig nut, onze jonge lieden behoeven doorgaans degelijker lezing. Het is goed hierop de aandacht der belanghebbenden te vestigen, die op zich genomen hebben, om in de behoefte onzer gevangenen te voorzien.

Ten slotte treden wij de kapel binnen. Zij is ruim en wel versierd. Elken Zondag doet daar een Roomsche priester dienst ; overigens wordt ze overdag ook degelijk bezocht.

In dit beknopt verslag, hebben wij enkel geschreven wat we zelf gezien hebben, met het dubbel doel, de ouders en verwanten een rechtzinnig bericht te geven, anderzijds eenige verbeteringen aan te geven om het lot onzer gevangenen te verzachten. Wij hopen te zullen verhoord worden.

Namen, 24 October 1915.

Baron de HYSEBAERT.
Dr. FALMAGNE.

Officieele Berichten

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 31 December. — Officieel :

Na een suksesvolle ontploffing werd den Engelschen ten Noordwesten van Hulluch een vooruitgeschoven loopgraaf ontnomen. 2 machinegeweren en eenige gevangenen vielen in onze handen.

Een vijandelijke vliegeraanval op Oostende richtte in de stad aanzienlijke schade aan. Bijzonder heeft het klooster van het Heilig Hart geleden. 19 Belgische inwoners werden gekwetst, één gedood. Militaire schade werd niet aangericht.

1 januari – 9 januari 1916 - Baert A.

Stille week, wij horen zeer weinig het kanon. In stad zijn veel soldaten, ook is de beweging van troepen en af en toevoer zeer groot. Er is weer een divisie aan ’t veranderen.

Delaere C.

Zaterdag. De sergeanten van de school houden er aan de kinderen een kerstboom aan te bieden. Kostelijk speelgoed, nuttige voorwerpen en lekkernijen worden uitgedeeld. Major du Roy de Blicquy laat mij toe nog 55 kinderen te voeren naar de school der Koningin. Vruchteloos getracht een auto te bekomen bij ’t ministerie en H.G.Q. van St. Omaars.

Van Walleghem

In de missen bied ik mijn nieuwjaarswensen aan het volk, bied ook deze van E.H. Dassonville. Vandaag ook weinig geschot. Vele burgers doen grote teere en vele drinkpartijen van champagne. Vele die hun geld gemakkelijk gewonnen hebben, zullen het even gemakkelijk kwijt geraken.

Leidsch Dagblad 3 januari 1516

De Europeesche Oorlog.

Lord „French of Ypres".

Naar de „Times" verneemt, zal veldmaarschalk sir John French, die tot pair verheven is, den titel aannemen van viscount French of Ypres, ter herinnering aan de hevige gevechten, waarin hij met het toenmalige kleine Britsche leger den weg naar Calais versperde.

De Verloofde van den Gefusilleerde.

't Is als de titel van een sensatieroman, een volksfeuilleton. Maar in België is romantiek immers realiteit geworden.

Dikwijls worden hier aan de grens de zenuwen geschokt.

Ze kwam plots binnen bij een mijner kennissen. De vrouw des huizes was een vriendin van haar.

Ze viel met 't hoofd op de tafel, weende hartstochtelijk..... Ze kon niet groeten..... Kermend klonk het:

— O, hadden ze hem toch 't leven gelaten! Maar doodschieten..... Hadden ze hem gevangenschap gegeven! Maar doodschieten!

Ze sprak van haar verloofde, wiens naam ook in de Nederlandsche bladen verscheen. De jonge man had soldaten over de grens geholpen..... was aangehouden geworden, veroordeeld, gefusilleerd.....

Een dag vóór zijn gevangenneming had zij, de verloofde, hem nog gesproken..... Sedert niet meer. Uit 't officieel plakkaat vernam ze zijn executie.

Dat vertelde ze hortend en stootend, na de eerste uitbarsting van weer opgewekte smart.

In een brief van den veroordeelde hadden de Duitschers den naam van het meisje gevonden. Eenige dagen na de executie verschenen drie heeren in haar huis. In vloeiend Fransch vroegen ze „Mademoiselle B." te spreken. 't Meisje kwam voor. De heeren vingen een beleefdheidsgesprek aan..... maar dadelijk begreep de dame, dat ze agenten der geheime Duitsche politie tegenover zich had.

Strikvragen, de bezoekers voelden het, hielpen nu niet meer..... Ze verzochten het meisje, hen te vergezellen naar het Gerechtshof (te Gent). Daar werd ze door een tiental heeren omringd. Anderhalf uur ondervroegen ze haar. O, 't was een geweldige strijd, om weerstand te bieden aan de nieuwe strikvragen — weer in goed Fransch — vragen om haar te laten zeggen, wat ze niet wilde, niet meende, wat ook niet waar was.

Dan maar een andere methode. De dame werd in de gevangenis van St.-Gilles bij Brussel opgesloten. Veertien dagen verbleef ze er op water en brood bijna. Nu en dan weer een ondervraging. Misschien zou de eenzaamheid haar tot andere gedachten hebben gestemd. 't Heldhaftige meisje bleef weerstand bieden. Honderden malen gaf ze 't zelfde antwoord, vermeed ze de valstrikken.....

Na 14 dagen werd ze voorloopig in vrijheid gesteld.

Maar dat was geen vrijheid. Ze voelde verspieders om zich heen. 't Wantrouwen werd een obsessie. De lucht zelf scheen haar te duf. Vluchten..... Weg uit 't bezette België, uit de atmosfeer van wantrouwen, verklikkerij, terreur!

De dame ving een moeilijke reis aan. Uren wandelde ze, vervolgd door de vrees, plots gegrepen te worden. Eindelijk sloop ze over de grens. Ze was in Nederland, op vrijen bodem. En nu is ze een ballinge!

Zoo is kort en eenvoudig verhaald, de geschiedenis van dat Belgisch meisje, dat nu treurt om den vriend, die viel onder de kogels van den vijand, omdat hij voor zijn vertrapt land had gewerkt.

En sommige neutrale reizigers zullen ons weer komen vertellen, dat ze van geheime agenten in België niets bemerken.

VERVLAAMSCHING DER GENTSCHE HOOGESCHOOL. — Wij lezen in de bladen dat voorbereidende maatregelen werden getroffen om de hoogeschool van Gent, waar totnogtoe het onderwijs uitsluitend in de Fransche taal werd gegeven, te vervlaamschen.

Er is inderdaad bevel gegeven in de begrooting voor het jaar 1916 de sommen op te nemen, die voorhands zullen noodig zijn om de vervorming der Gentsche hoogeschool in een Vlaamsche, ter hand te nemen.

Antwerpsche Courant

5de januari 1916 - Brievenboek Poperinge SAP

Aan de heer de Prés van de claims commission,
Het hierbij gevoegde rekwisitiebewijs voor hout door het Engelse leger opgeëist tegenover de administratie van de burgerlijke godshuizen van Poperinghe, oplopend tot 1539,80 frank.

5 januari 1916 – Van Walleghem

Reeds sedert 14 dagen hebben de Engelse doktoors hun succursale (chateau Angillis) hier verlaten en zijn gaan wonen in **St. Elisabeth te Poperinghe**, doch alle dagen om 9 ½ komen zij hier weer ten dienste van de burgers.
De Belgische soldaten heben op de hofstede waar zij gekantonneerd zijn kleine tenten vervaardigd waarin zij wonen en slapen en soms 3 boven malkaar. Zij hebben geen kanons meer aan de Menenpoort. De gezondheidstoestand van burgers en soldaten is reeds gans de winter uitmuntend. Reeds verscheidene soldaten van de klas van 15 zijn op 't front en komen in verlof.

CAMILLE JOSEPH WENIS

Camille J. Wenis is geboren e Gyverinckhove op de 7de april 1876 en hij overlijdt te Zuidschote op de 5de januari 1916.

Hij was Kapitein commandant van e 7de compagnie, 3de linie.Camille Wenis, zoon van Louis en Maria Van Oosten, krijgt op 5 januari 1916 in Zuidschote-Steenstraete een obusscherf in de keel en overlijdt ter plekke. Hij wordt op 8 januari 1916 begraven op het kerkhof van Gijverinkhove onder een grafteken dat zowel op historisch gebied als wat betreft symboliek en materiaalgebruik bijzonder is.
In bijlage kunt u een gedicht lezen dat H. Norda (pseudoniem van E.H. Julius Valckenaere, afkomstig van Handzame) voor het bidprentje van Camille Wenis heeft geschreven.

In het Guldenboek der Vuurkaart steekt L. de Norman d'Audenhove, voorzitter der Verbroedering van het 3° en 23° Linieregiment, de loftrompet over de commandanten Wenis, Den Turck en Peellaert, "die waarlijk boven de anderen uitstaken en de 'voormannen', bezielers en leiders van den troep waren".

Commandant Wenis

In 't Yserland, 't aloud vermaarde,
Waar held op held zijn mannen schaarde
Voor God en land, en vrijheidsmin;
Waar Sporkin leefde en Zannekin
Waar helden buld'ren slag om slagen
Van oorlogsstorm en dondervlagen,
Waar onversaagd en onverveerd
Ons Volk weer kampt voor Vorst en Heerd,
Daar staat uw vaders stille woning,
O Gij, die stierft voor God en Koning,
Eens onbekend, nu wijdvermomd;
Daar is het dat uw wiege stond.
Daar, in het vrije Ghijverinckhove,
Komt de oude heldenmoed weer boven,
't Is Wenis die ons ziel ontroert,
Ons leeuwen weer ten strijde voert.
Veurne-Ambacht mocht zijn leeuw niet missen,
Hij is van 't nieuwe Lampernisse
De nieuwe leeuw, die op het veld
Van Eere de overwinning spelt.
Gegroet! O man van de Yserboorden,
Die hier in Veurne's roemrijke oorden
Als hoofdman stierft, uw volk ter eer
Veurne-Ambacht heeft een held te meer.

H.Norda

Uit de Antwerpsche Courant 3 januari 1916
Het lijkt mij dat hier de hand van **Jerome Leuridan** *te lezen is.*

EEN BIBLIOTHEEK AAN HET FRONT. — Een officier van gezondheid schrijft aan « Vrij België » :

Onze bibliotheek is ingericht in een klooster. Daar hebben wij een vroegere klas ingericht en wij betalen vuur en licht ; daar kunnen een twintigtal soldaten komen lezen en schrijven op de oude kinder-schoolbanken. De brancardier-bibliothecaris deelt de boeken uit, die daar kunnen gelezen worden of daar aangevraagd worden om in de loopgraai of elders te lezen. De zaal is gedurende een groot deel van den dag proppensvol, en er zijn te weinig boeken voor het groot aantal lezers. Fransche boeken worden minder gelezen dan de Vlaamsche. Ikzelf was verplicht een Fransch boek te nemen, daar van de Vlaamsche boeken niets dan Jules Verne overbleef. Zullen de uitgeleende boeken allemaal terugkomen? Het is te hopen. Zeker zullen er een aantal van zoek raken, maar dat weerhoudt ons niet ze in lezing te geven. De groote moeilijkheid bestaat hierin : Wanneer we van sector veranderen, hoe gaan wij dan onze bibliotheek verplaatsen? Dit is een vraag, die nog niet geheel opgelost is. In den anderen sector kunnen wij zeker geen schoolklas inrichten. Ik geloof, dat wij onze boeken dan maar hier zullen laten en er alle dagen, of twee- driemaal per week iemand hierheen sturen om de gelezen boeken terug te dragen en de gevraagde boeken aan te brengen.

De 7de januari 1916 – Brievenboek Poperinge

Hierbij de reclamaties van de heer DeBaene Maurice voor
1 – Het wegnemen van ijzerdraad, het kappen van knotwilgen samen voor de waarde van 205,00 frank
2 – opeising van dennen oplopend tot 285,00 frank
3 – schade door de explosie van een handgranaat oplopend tot 198,00 frank
4 – wegneming van hommelpersen geëvalueerd tot 150,00 frank

MINISTERIE VAN JUSTITIE

—

Notariaat.

—

Bij koninklijk besluit van 8 Januari 1916, is de heer Cassiers, P.-J.-M., notaris te Poperinghe, tot plaatsvervangend rechter benoemd bij het Vredegerecht dezer verblijfplaats, ter vervanging van den heer Lava, ontslagnemer.

Voor echt uittreksel :

De gemachtigde Bestuurder,

Wordt Yperen geslecht?

De „Lok. Anz." vernoemt langs een omweg uit Havre dat de oorlogsraad der entente heeft besloten Yperen te slechten en nieuwe stellingen aan te leggen, die beter tegen het vijandelijk vuur beschut zijn dan de tegenwoordige. Wat in Yperen nog aan kunstschatten is, zal naar Parijs worden gebracht, en in het Petit Palais geplaatst.

De nieuwe stelling krijgt een Belgisch-Engelsche bezetting.

De bedrijvigheid aan het Vlaamsche front.

De Duitschers versterken de Leie en leggen er talrijke bruggen over. In de afgeloopen week had er een reusachtig vervoer plaats van cylinders stikgas na · net front bij Yperen. Ook munitie is er in groote hoeveelheden heen gebracht. Zes lange lazaret-treinen zag men passeeren.

Er zijn werklieden uit Vlaanderen, vooral uit Eecloo, van het front teruggekeerd,

waar zij eenige weken lang arbeid hebben moeten verrichten.

Zij vertellen, dat al hun werk tevergeefs is geweest, want de opgeslagen houten loodsen en andere versterkingswerken zijn door het geweldig vuur van den laatsten tijd geheel verniold.

Leidsch dagblad – 7 januari 1916

Het Poperingnaartje van de 10de januari 1916

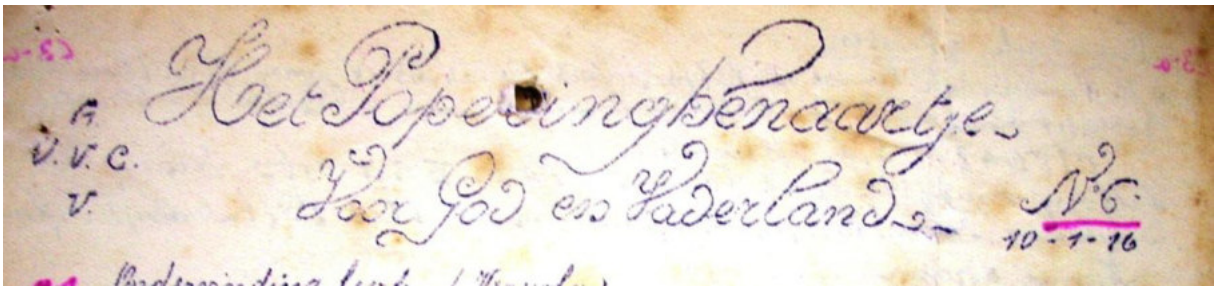

Het Poperinghenaartje
Voor God en Vaderland –
Nr. 6 –
10 – 1 – 16

De gendarmerie in de Veurnestraat – de huidige gemeentelijke technische dienst - met daarlangs twee gebombardeerde huizen.

Ondervinding leert (vervolg)
De jongens van de onderrichtingskampen loopen groot gevaar voor wat de ziel betreft. Is't niet zoo?
Laat zien: door de omstandigheden verplicht op een vreemde onderricht te worden, vergeten velen de schoone gebruiken van 't geliefde Vlaanderen. Nu is't een geheel ander leven. Onder voorwendsel de gewetensvrijheid te eerbiedigen, handelt men bij 't leger buiten den godsdienst. 's Zondags, wel is waar, hebben de jongens eene soldatenmis, doch als ze niet gaan, wie zal 't weten of er op spreken? Daar is niet 't levensgevaar van 't front om ze aan te zetten de christelijke plichten te onderhouden gelijk te huis, in tegendeel het menschlijk opzicht neemt weg, wat nog overbleef van goede gevoelens en uit vrees belachen te worden, blijft men af van de geestelijke oefeningen. Menschelijk opzicht, vreede kwaal! Maar zult ge zeggen!
Dat was vroeger zoo, nu niet meer! – Vrienden, 'k spreek van dagelijksche ondervinding, meer dan eens heb ik gezien, die te huis voorbeeldige kristenen waren, nu voor een niet de mis verzuimen 's zondags. Te slecht weder, te veel wind, 't is te ver, zooveel redens, maar in den grnd vreezen ze het spotten van ongodsdienstige en reeds bedorven kameraden en zoo van korten tijd is de weg der kerk vergeten. Daarop volgt lauwheid in eht bidden en men wordt wat men in Vlaanderen heet: een geus. Dus opgelet voor uw kameraden. Ja, dubbel opgelet, want 't is niet al. ('t vervolgt)

Eerelijst
Camiel Bostain is aspirant vétérinaire, E.H. Bulcke is aalmoezenier benoemd – Maurice Vandromme te Veurne gekwetst door een obus, aan zijn been, ligt in 't hopis tempos lycée de garçons, salle 14 Cherbourg – Georges Spilleboudt aan het hoofd door een kogel gekwetst, heeft 't elven te danken aan zijn helm. Hij is in hopital Elisabeth te Calais. Valére Muyssen is licht gewond en ligt in de infirmerie te Linde. – Felix Bommens, ridder der orde van Leopold II en D.H. De Beir, ridder der Kroonorde, wenschen wij hartelijk proficiat.

Veranderde adressen: E.H. Vanderghote, leeraar van latijn, Grieksch, Fransch in 3° - 4° junry 1/brg (line s. Oise) Eerle St. –Charles.
Bossaert Em. Cornelis Jos. Suffis Jos Vermeersch CIXLAI _ A.B. Bayeux
Delfosse Adrien, Thibout Robert C.I.E.M. VI Bat. 19 bis Fecamp
Quaghebuer Felix, van Cayseele Alidor (I. nr. 2 I Bat. 2 cie (Balvados) Horsfleur
Nieuwe adressen:
Cappoen Charles adjudant A 105 – Delanote Joseph A 107 3/IV – E.H. G. De Beir Aalsmoer A/ 107.III – Sohier Firmin, sedert 15 nov. Uit de school van Gaillon, adjudant A 105 3/ V – E.H. J. Pieters A 104 45 Batterie

Uit de brieventesch

Josef Denys: Mijne ziekte is gebeterd, doch is nu in een slepend stadium. Voor 2 dagen had ik nog een abces onder den arm, mijn linkerarm kan ik weer gebruiken
Adrien Delfosse: de troep is goed. Zoo leeren de k… maar zij d… 'k stel het nu opperbest. We komen weldra een handje toesteken. Zoodra wij aan 't front aankomen moogt gij ons verwachten en wij zullen dan eens ons herte ophalen en spreken over den tijd dat wij dood waren.
Robert Thibault: 't is niet meer CI 1er DH maar CIAM, centre d'instruction d'anciens militaires. Hier hebbben de jonge caporaaltjes, waaronder ik & Adriaen Delfosse, die oude gebaarde mannen van 't front demi tour te leeren. Voorwaar geen aangenaam spel, maar toch zij nzij veel gewilliger dan wij ze geducht hadden.
Sylvain de Corte: Wij zitten hier op 12 tot 15 meter van de Duitschers. Ze werpen met smoubollen en fricadellen ook. 'k ben er bijna aan geweest. 'k ben bijna verdronken ook in een put al gaan werken. Na lijden komt verblijden.
Felix Quagebeur: 'De kazerne van Villiers le Sec is verhuisd met pak en zal naar Honfleur. Die reis rond de 80 km hebben wij te voet afgelegd op 4 dagen. 'k Ben nu gelukkiglijk te zamen met Alidor van Cayzeele.
Alidor van Cayzeele: Georges Faes van Watou was met mij in de klasse van E.H. Van Tieghem en ik zou gaarne nopens zij ndood meer bijzonderheden weten'. Wie kan dat?
E.H. Liefooghe schrijft hoe le petit curé belge de genegenheid der vluchtelingen en der onverschillige Fransen weet te winnen.
Valere Muyssen : Nevens mij werd een sergeant onder de aarde bedolven waraan ik en een soldaat aan 't ontgaven waren toen een 2de bom op dezelfde plaats viel en ons kwetste. Ik

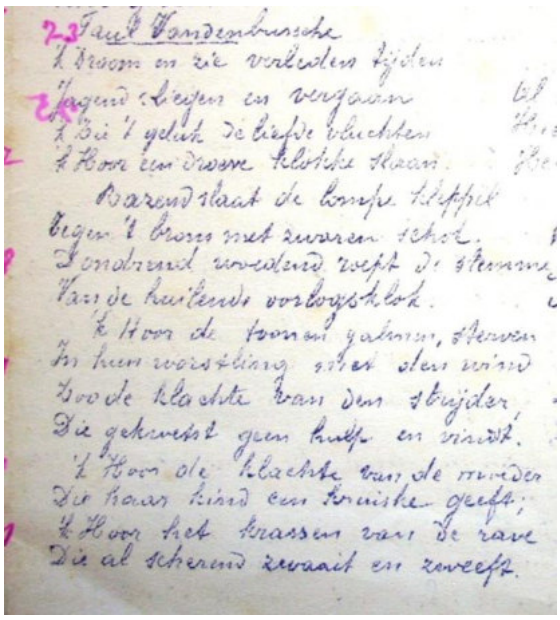
23 Faut Vandenbussche
't Droom en zie verleden tijden
Vergend bleven en vergaan
't Bij 't geluk de liefde vluchten
't Hoor een dwaze klotske klaan.
Daarend slaat de lompe klepper
Tegen 't brons met zwaren tchok.
Tendrend roerend weeft de stemme
Van de huilende voorlogsklok.
't Hoor de toonen galmen, steven
In hun worsteling strijd den wind
Zoode klachte van den stuijder
Die gekweste geen hulp en vindt.
't Hoor de klachte van de moeder
Die haar kind een kruske geeft;
't Hoor het krassen van de rave
Die al scherend zwaait en zweeft.

werd met geweld opgelicht en ten halven bedolven terwijl een krachtige ontploffing mij aarde en allerhande voorwerpen naar 't gezicht gooide. Oogen, ooren en mond waren vol slijk. Voor een heelen tijd wist ik niet wat ik deed, nocch waar ik was. Ik zie er zo uit als iemadn die met zijn wijf gevochten heeft. Verscheidene blauwe plekken, krabben en schraben rond de ogen, op de neus, op de kaken, rond den mond en daarenboven nog een gezwollen knie. 'k Ben er dus goed van afgekomen, niet waar!...
Het bombardement vn de voorpost heeft een uur en half geduurd en hoe was onze staat? De tanchee 15 meter lang bestond om zeggens niet meer. Voor ons op 50 meter de Duitsche lijn, tichter ons de vaart, telephoon en vlot gebroken en weg en wij hadden hulp en versterking

noodig. De adjudant der mitrailleurs zwom door de vaart en ‘k laat u oordeelen of er een groot pak van mijn harte was als er een officier mij kwam aflosen. Want als ‘chef de poste’ met 30 man en 2 mitrailleuren had ik veel verantwoordleijkehdi. Want de post eens verloren, wat zou het ons niet gekost hebben om hem terug te pakken. Ook de vreugde van den commandant en den major was groot en hij telefoneerde om mij en mijn mannen geluk te wenschen. Nu ben ik voorgesteld geweest voor een decoratie en seffens heeft de major mijn propostitie voor onderluitenant laten vertrekken.
Albert Brousel – Als geschenk van ’t vaderland kregen wij 2 bollen zeep. In de tranchees is veel water, de piotten zijn erg vuil, misschien dus niets beter geven.

Paul Vandenbussche

‘k droom en zie verleden tijden
Jagend vliegen en vergaan
‘k zie ’t geluk – de liefde vluchten
‘k hoor een droevig klokske slaan

Razend slaat de lompe klepel
Tegen ’t brons met zwaren schok
Donderend woedend roept de stemme
Van de huilende oorlogsklok

‘k hoor de toonen galmen, sterven
In hun worsteling met den wind
Doodklachte van den strijder
Die gekwetst geen hulp en vindt.

‘k hoor de klachte van de moeder
Die haar kind een kruiske geeft
‘k hoor het krassen vande rave
Die al scherend zwaait en zweeft

En die droom is droeve waarheid
Al wat wee baart en getraan
Heeft de wereld ’t geluk doen vluchten
Heeft Europa overlaan

Dagen vlogen, maanden vlogen
Weer verrast ons ’t nieuwe jaar
Niet met lach en vreugdekreten
Maar met lang verwilderd haar.

Neen mijn zonen, neen geen vreugde
Kwaal en droefheid, angst en dood
Loeren om uw zoet jong leven
Diep te stoppen in hun schoot

Angst of dood geeft ons geen schrik, neen!
Vree verdient ons grootste haat

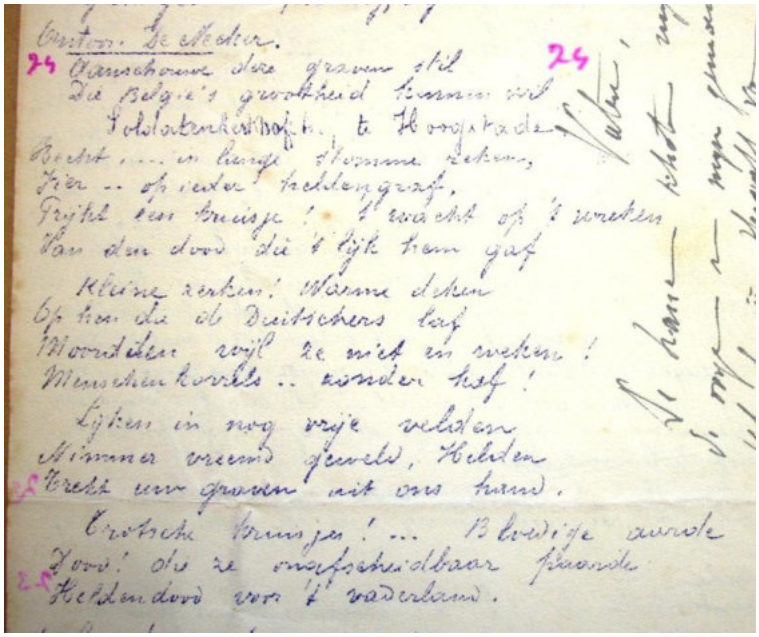

Vree, die zegt dat al ons lijden
Al ons angst tot niets en baat

Zooveel bloed reeds vloeit verloren
't onze kan er ook maar bij
Maar w'en zoeken noch w'en vragen
Wij om geen verpozing wij!

Antoon Denecker

Aanschouw deze graven stil
Die Belgie's grootheid kennen wil
Soldatenkerkhof, te Hoogstade
Recht … in lange stomme reken,
Fier … op ieder heldengraf
Prijkt een kruisje – 't wacht op 't wreken
den dood die 't lijk hem gaf.
Kleine zerken! Warme deken
Op hen die de Duitschers laf
Moordden, wijl ze niet en weken
Menschenkorrels … zonder kaf!
Lijken in nog vrije velden
Nimmer vreemd geweld, helden
Trekt uw graven uit ons hand
Trotsche kruisjes … bloedige aarde
Dood! Die ze onafscheidbaar paarde
Heldendood voor 't vaderland.

TWEE BELGEN IN ENGELAND GEFUSILLEERD

Naar de « Nieuwe Zeeuwsche Courant » uit Sluis vernemt zijn twee inwoners van Wevelghem (een Belgische gemeente tusschen Kortrijk en Meenen) in Engeland gefusilleerd wegens spionnage.

Uit de Antwerpsche Courant – 7 januari 1916

Jeroom Leuridan: Warme voeten!
De piotten hadden hun helm gekregen, splinternagelnieuw en zonder donderscherm er op. 'k zou willen weten waarom we dien schotel op hebben, peisde er een piotje luidop. Voor de warme voeten, snotneuze, beet hem Lowieken toe. Als Lowieken 'de groote' klapper sprak, 't was evangelie. Iedereen geloofde dus 't was voor de warme voeten.
De piotten gingen zakjes vullen, ge weet wat het is, he, zakjes vullen. Zoo, ze gingen zakjes vullen met 't overschot vanden lieven vadergrond en Lowieken was ook mee. Al meteens, en komt daar een schuifelaartje tegen Lowies hoofddeksel gevlogen – studenten piotten, ge kent die schuifelaars he! Lowieken bukt en viel op zijn knieën, maar dat schuifelaartje was afgeschampt en 't was al weg, zonder letsel voor Lowie's hersenpanne. De piotten, ze keken naar Lowieken, die overeinde kroop al kreunend en zuchtend. 'Die ezels ze zouden een mensch dooschieten!'
Er was een die gekte: 'Ja, Lowieken, je ding daar voor de warme voeten, moet ook deugdelijk zijn voor 't boven

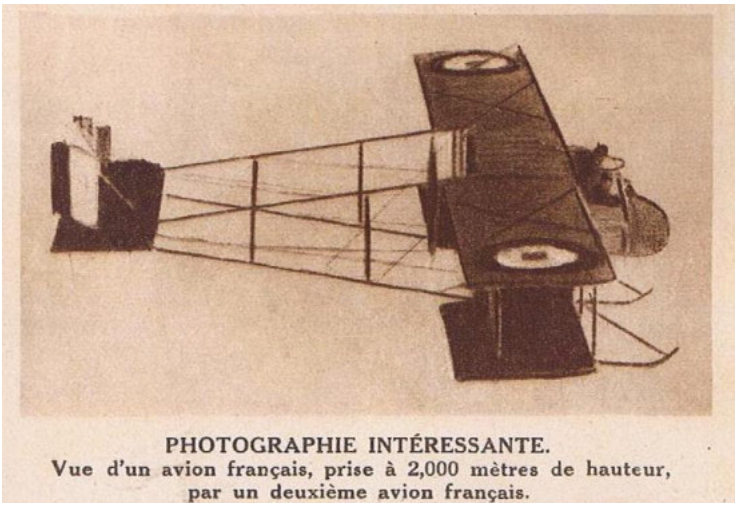

PHOTOGRAPHIE INTÉRESSANTE.
Vue d'un avion français, prise à 2,000 mètres de hauteur, par un deuxième avion français.

einde.'
Ze lachten met Lowieken en vulden voort zakjes.

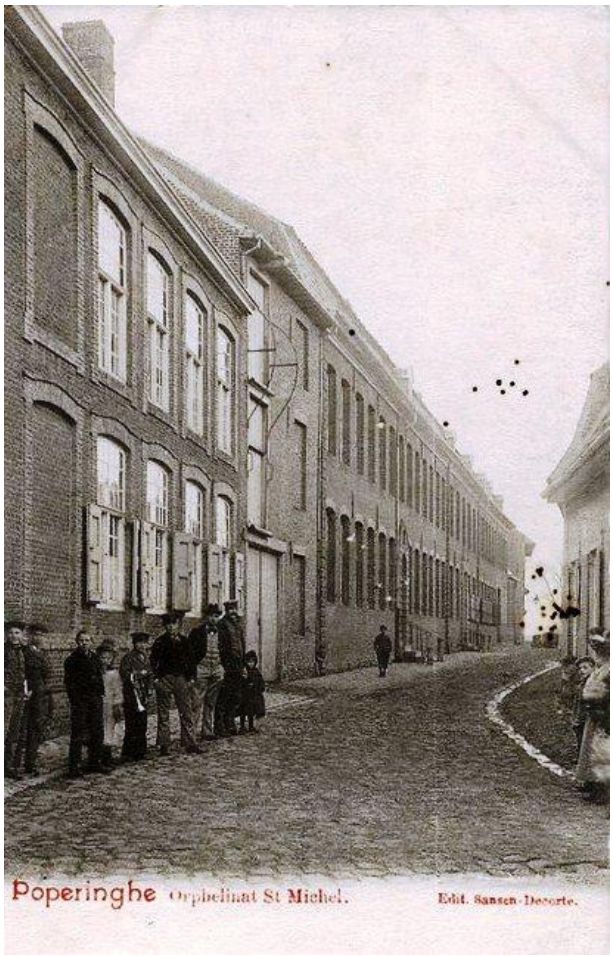

9 januari tot 15 januari 1916 – Baert A.

Slecht vuil weder; soms nog al hevig geschut. ,'s Nachts horen wij soms de geweren en mitrailleuzen. Gewone beweging. De maandag lost een vlieger 2 bommen op hofstede Em. Vancayseele.

10 januari 1916 – Van Walleghem

Binst de nacht veel kanongeschot. Enige Engelsen hebben een attaque gedaan en zijn een Duitse tranchée gaan innemen om hem te bezien. Zij hebben de soldaten die erin waren gedood, doch er waren er maar weinig in. Zij hadden hun wezen zwart gemaakt om zo gauw niet gezien te worden. Wel 100 van die zwarte duivels zijn hier deze morgen gepasseerd.
In de voornoen is er nogmaals veel geschot langs Steenstraat. Sedert enige dagen begraaft men weerom op het Engels kerkhof. De eetzaal der pastorij dient voor dodenkamer. Telkens ik er ga, vind ik er lijken.

Brievenboek Poperinge

Aan de centrale voorzitter van de rekwisitiecommissie te Rouen
In antwoord op uw brief van de 4de oktober, bij dewelke gij reclameert de som van 349,39 frank, die uitbetaald werd aan het klooster Sint Michiel, onterecht is uitbetaald, willen we u het volgende opmerken:
1 – Dat het instituut Sint Michiel niet direct van de gemeente afhankelijk is.
2 – Dat dit instituut, indien we het kunnen klasseren als een publiek instituut – zo we dit al publiek kunnen noemen – dit dient geïnterpreteerd te worden in de ruime betekenis van het woord- afhangt van de burgerlijke godshuizen en met deze administratie, een moreel lichaam vormt, waarvan het enige doel is om personen zonder middelen, ouderlingen en wezen, te helpen en hen onderstand of opvoeding en onderwijs te geven.
Gezien de oorlogsomstandigheden zijn de bronnen voor deze instelling dan ook opgedroogd en zouden wij u dan ook willen vragen om geen terugvordering te doen van deze som, maar deze te laten aan het instituut om zodoende te kunnen voorzien in het onderhoud van deze personen.

8 januari – Leidsch dagblad

De Heer en Mevrouw Speenhoff.

Met nieuwe en met oude liedjes is gisteravond het echtpaar Speenhoff hier weer eens opgetreden.

Wij hadden een betere opkomst verwacht. Er bleven veel plaatsen in den Schouwburg leeg. Inzonderheid de loge was zeer slecht bezet.

Met alle nummers — en er werden er heelwat gegeven — hadden beide optredenden, hetzij zij ze alleen of te zamen voordroegen — succes, zoowel met die, welke reeds dikwijls als met degene, welke voor het eerst gegeven werden. Na elk lied daverde het handgeklap en meermalen klonk een gezamenlijk schaterlachen bij een raken zet, een aardigheid of een mop, zooals men die van Speenhoff gewoon is.

De liedjes met ernstigen inhoud bleven echter ook nu gelukkig niet achterwege en brachten teweeg den indruk, die de auteur heeft bedoeld er mee te bewerken.

Kuyper, Schröder, Treub, burgemeester Tellegen, Verkade, de volkszangbeweging en nog meer, werden bezongen. Sommige liedjes, welke niet in een Rijksbundel zullen worden opgenomen, maar nu voor rekening van Speenhoff zullen worden uitgegeven, bloegen verbazend in.

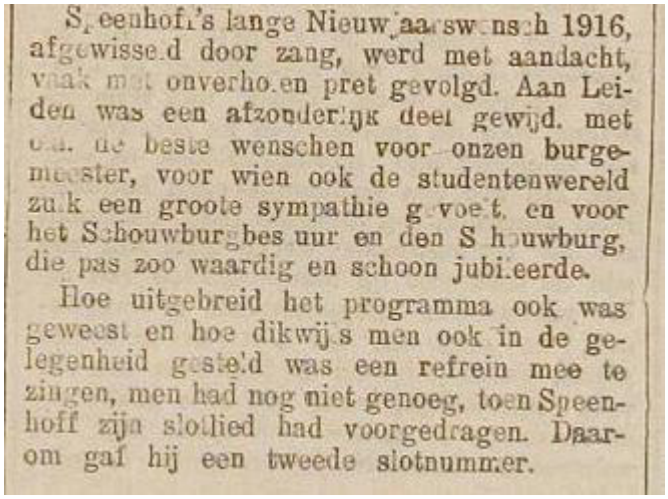

Speenhoff's lange Nieuwjaarswensch 1916, afgewisseld door zang, werd met aandacht, vaak met onverhoeden pret gevolgd. Aan Leiden was een afzonderlijk deel gewijd, met o.a. de beste wenschen voor onzen burgemeester, voor wien ook de studentenwereld zulk een groote sympathie gevoelt, en voor het Schouwburgbestuur en den Schouwburg, die pas zoo waardig en schoon jubileerde.

Hoe uitgebreid het programma ook was geweest en hoe dikwijls men ook in de gelegenheid gesteld was een refrein mee te zingen, men had nog niet genoeg, toen Speenhoff zijn slotlied had voorgedragen. Daarom gaf hij een tweede slotnummer.

Het lijkt ons het moment om hier dan het lied – Brief van het front van de hand van Speenhoff te brengen.

Geliefde ouders en famielje,
Ik ben nog levend en gezond;
Tot heden heb ik niet te klagen,
Al ben ik negenmaal gewond.
Ik mis een duim en 'n paar vingers,
Mijn linker oor en linker koon;
De Generaal die liet me halen
En gaf 't kruis toen aan je zoon.

De oorlog maakt je onverschillig,
Soms weet je niet hoe of je heet;
Je voelt 't zonnetje niet schijnen,
Je proeft niet wat je drinkt en eet.
Je blijft maar schieten, hakken, steken,
Totdat je man er is geweest;
Wanneer je slaapt ben je een engel,
En als je vecht ben je 'n beest.

Als 'n vriend van je hoort kreunen,
Die ligt te sterven in zijn bloed,
En als hij met gebroken oogen,
De groeten aan zijn moeder doet;
Dan zweer je dat je hem zult wreken,
Dan wor' je gek van moord en brand,
Dan vloek je heel dien wreeden oorlog
En sterf je mee voor 't Vaderland.

De loopgraaf van de naaste vijand
Is honderd meter van ons af;
We zorgen voor elkaars gewonden

En graven voor elkaar een graf.
We zingen soms dezelfde liedjes
Of ruilen wat tabak en brood,
Maar als de aanval wordt geblazen,
Dan schieten wij elkander dood.

Als dit mijn laatste brief mocht wezen,
Dan is 't ook mijn laatste groet;
Dan moeten jullie je maar troosten,
Geliefde ouders, hou' dan moed.
En als je op de doodenlijsten
Dan ook mijn naam gemeld ziet staan,
Dan moet je denken bij je eigen:
Mijn jongen heeft zijn plicht gedaan!

MOEDERS BRIEF

(Brief van een ouwe moeder aan haar jongen, die in de nor zit.)

J. H. SPEENHOFF,

ZANG EN PIANO.

BUREAU T.A.V.E.N.U. – ABRAHAMSON & VAN STRAATEN, KALVERSTRAAT 120, – AMSTERDAM.

„De Vlaamsche Leeuw".

Een enkele maal kunnen de vrije Belgen aan 'n opwelling geen weerstand bieden en juichen zij hun vaderlandsliefde en gehechtheid aan 't Koningshuis uit in de schaduw van de wachten der Duitschers. Op Nieuwjaarsavond werd door drie personen te Neerpelt de „Vlaamsche Leeuw' gezongen. Deze manifestatie voor de centrale tramhalte bracht veel volk op de been. Er ontstond een relletje, waaraan acht Duitsche soldaten met de bajonet op het geweer een einde maakten.

Behalve de drie jongelui zijn zeven personen in arrest gesteld.

KAN MEN DE MODERNE LINIES EN LOOPGRAVEN DOORBREKEN?

— Men heeft vaak deze kwestie besproken: is het mogelijk de loopgraven-linies te doorbreken, die, volgens de uitdrukking van de « Daily Mail », door Westelijk Europa gaan als twee gelijkloopende Chineesche muren, verdedigd door een vreeselijk sterke artillerie, door een duizendtal machinegeweren en door honderden mijlen van prikkeldraad. Generaal de Lacroix, wiens laatste artikel in de « Temps » zeer de aandacht trok, bekent dat de drie groote Fransche offensieven, eerst in Champagne, toen in Artois en eindelijk, den 25ste September, gelijktijdig in Champagne en in Artesië, te pletter liepen tegen de verdedigingssystemen, welke zij ontmoetten. Hij voegt er echter bij, dat hij toch « vasthoudt » dat een doorbraak niet tot de onmogelijkheden behoort. Maar de bewoordingen, waarvan hij zich bedient om zijne meening uit te drukken, toonen aan, dat hij in deze geheel in strijd is met de zienswijze van andere Fransche militaire kritici.

Van zijn kant verklaart de « Daily Mail » in zijn hoofdartikel van 1 Januari, zonder verbloeming, niet te gelooven dat de verdedigingswerken op het front in Frankrijk kunnen verbroken worden. Er is slechts één middel om er door te komen, en wel door er overheen te vliegen! En het blad beveelt, op sceptischen toon, de oprichting van een eskader van vliegtuigen, dat zoo geducht zou moeten wezen, dat het bescheiden toegereft er zich geen denkbeeld van te kunnen maken.

De Strijd in het Westen.

BERLIJN, 11 Jan. (W. B.). Het hoofdkwartier meldt van het westelijk oorlogstooneel: Vijandelijke aanvallen op de noord-westelijk van Massiges genomen loopgraven werden afgeslagen. Het aantal daar gemaakte gevangenen vermeerderde tot 480 man. Een Fransche vliegmachine, bewapend met een 3.8 cM. kanon, werd bij Woumen, ten zuiden van Dixmuiden, door afweervuur nabij onze vliegtuigen gedwongen te landen.

Het Fransche vliegtuig bleef onbeschadigd en viel met de inzittenden, die ongedeerd bleven, in onze handen. Bij Doornik werd in een luchtgevecht een Engelsche tweedekker omlaag geschoten.

Schaballie Alphonse
De benadeelde heeft mij gevraagd om u het dossier ongetekend terug te sturen en hij doet u opmerken dat het absoluut onrechtvaardig is om de met de officier overeengekomen prijs op het moment van de verkoop van de bakstenen, niet te willen betalen. Hij doet u opmerken dat gisteren nog een Engelse officier een biljet getekend heeft aan de prijs van 1000 bakstenen per duizend. Dezelfde officier heeft terug een nieuw contract ondertekend voor 500.000 bakstenen aan dezelfde prijs met betaling alle 14 dagen. De benadeelde verstaat dus niet om welke reden een officier van hetzelfde leger, een zelfde product voor een zelfde prijs, weigert te betalen. En andere, een officier die ter plaatse de rekening komt betalen aan 23 frank /duizend, zal de waarde beter kunnen beoordelen zowel van het product als van het handwerk. Om geen verlies te maken op zijn bakstenen is de benadeelde bereid om de betaling te laten doorgaan aan de prijs van 20 frank per duizend bakstenen.
Hij vraagt ons verder om u mee te delen dat de betreffende bakstenen een grotere waarde hebben dan de gewone bakstenen, aangezien deze gebakken zijn in een over met continu vuur en ze om die reden harder zijn.
Ik vraag mij verder om U mee te delen dat ingeval hij niet voldaan wordt, hij zijn fabriek zal moeten sluiten en aangezien hij de enige fabrikant van bakstenen is in de streek zou dit als gevolg hebben dat er geen bakstenen meer in de streek kunnen gebakken worden.

14 januari 1916 – Van Walleghem

Nieuws dat de Belgische artillerie 7 regiment naar Vrankrijk gaat rusten. Zij zijn hier gekomen in 't begin van mei, eerst enige weken op Brielen en Vlamertinghe dan welhaast op Dickebusch. Nog nooit is een regiment artillerie zolang op 't front gebleven zonder te rusten. De reden is waarschijnlijk opdat zij hier moeilijk konden gemist worden. Enige zijn tevreden wat te mogen rusten. Andere zouden liever blijven tenzij de rust ruime tijd zoude duren, omdat zij hier zowel ingericht zijn. E.H. Belpaire, aalmoezenier van de 2de groep zegt dat zijn groep 18 doden heeft en 40 gekwetsten. Dat is op een 450 mannen.

17 januari 1916 - Albert Denys
Uit 'Het Zweerdhof' van Franz Denys

Front – 17 januari 1917 Albert Denys aan E.H. Callewaert

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 14 Januari. — Officieel Britsch communiqué:

Wij hebben de vijandelijke loopgraven bij Givenchy fel beschoten en de verschansingen zwaar beschadigd.

De artillerie is bij Kemmel en heuvel 60 aan weerskanten in de weer geweest.

Ik ben deze avond in mijn cantonnement tehuis gekomen gans afgemat en versleten en niet wetende wat doen. En dan, in zulke ogenblikken, neem ik eens mijn brieven en 'k herlees eens sommige brieven, die mij zeer aangestaan hebben. Zo herlas ik uw Kerstdagbrief en 't Engels gedichtje, en zie daar valt al met eens van uit een der kleine zakjes van mijn portefeuille een Belgische postzegel en 'k zie het portret van de koning. En mijn namiddag komt mij te binnen en 'k herdenk de wapenschouwing welke wij

voor de koning gedaan hebben.
Beste vriend, ‘k heb hem wel bemerkt, ik heb er voor gegaan op een tiental meters en voor de eerste maal dat ik hem zag, heeft onze koning een grote indruk op mij teweeg gebracht. ‘k Herdenk de Franse Illustraties waarin ik zijn portret gezien heb en die diepe half droevige ogen, toch vol wilskracht en fierheid, welke ik dan bemerkt heb, heb ik vandaag wel gezien. En daarom heeft deze figuur een grote indruk op mij gemaakt. Gisteren nog, van wacht zijnde, heb ik nog nooit zo misnoegd geweest tegen al wat leger, oorlog, koning en alles was, en ‘k zou een ongeluk gedaan hebben, zodanig was ik misnoegd op ‘t ‘service’.
Dit kwam ten dele dat ik te veel uren wacht moest doen, terwijl anderen niets deden. Ik was slecht gezind en er waren nog andere omstandigheden die gisteren maakten dat ik een van de Belgische soldaten was wiens moraal laagst gezonken was. Doch vandaag heb ik de ‘revue divisionnaire’ mede gemaakt en ‘k heb de koning met zijn familie gezien en daar, de sympathieke figuur van onze opperaanvoerder heeft mij totaal bekeerd.

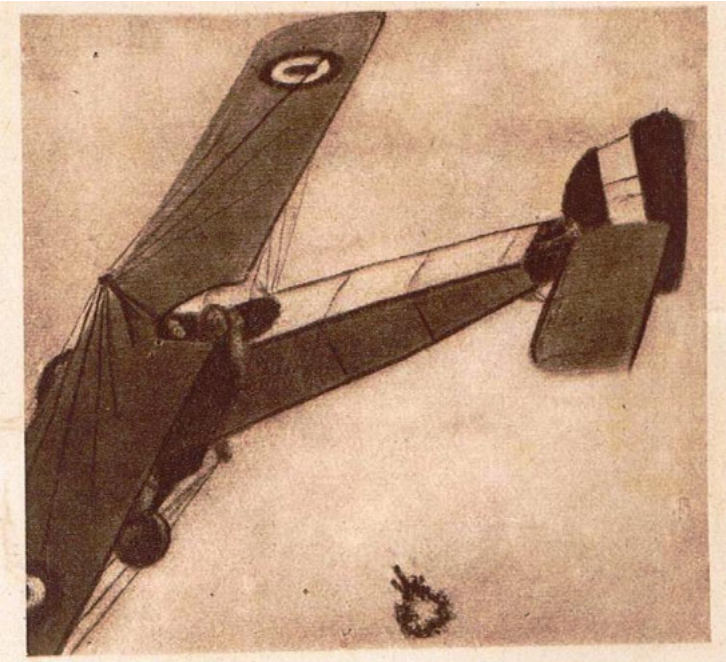

Aviateur anglais lançant des fleurs dans les lignes adverses, sur la tombe d'un camarade.

Nu zie ik in, en zelfs nog klaarder dan te voren dat er plichtsbesef, tucht en verdraagzaamheid nodig is en dit zal ik nu als regel houden.
Daarom heb ik deze avond mijn gedachten eens nedergeschreven en ik ben overtuigd dat gij mijn gevoelens zult delen.
Verontschuldig mij dus zo ik wat raar schrijf, doch ’t is rechtuit, lijk ik denk.
Tot later, veel geluk op uwe streke en herdenk mij a.u.b. in uwe gebeden, dat ik moge blijven in de goede gesteltenis van deze avond.

L’ èvenement

Vrouwen aan het werk.

15 januari 1916 – RAB Maes – omtrent de vluchtelingen in Frankrijk

Van Al. Tommelein pastor van Noordschote – aumonnier des réfugiés Belges au presbytère de St. Front à Perigueux – 15 januari 1916

Mijnheer de volksvertegenwoordiger

Ik bied U mijn hertlijkste gelukwensch aan voor het jaar 1916 dat wij komen in te stappen. God gave dat het onder veel opzichtens beter ware of het verledene!

Geern had ik aan uw geëerd verzoek beantwoord maar ik vind er geen doen aan en de groote reden is, omdat al de familien vluchtelingen bijna zonder uitzondering op winste doen uit zijn en maar op verhuizen zinnen. Sedert twee maanden van hier is minstens een derde weg. Ik kom op parochiën waar er verscheidene huisgezinnen woonden in october en nu geen een meer is? Wat mijne parochianen betreft, vele zijn nog in 't onbezette deel bij hunne familie en voor de overige die Frankrijk in zijn, ik ken niet van allen het juiste adres.

Ik heb hier wel mijne bezigheden: Dordogne is groot van uitgestrektheid – 918.668 hectaren, met eene bevolking van 453.951 inwoners. Er zijn 589 gemeenten waarvan 157 bewoond zijn van vluchtelingen en waar ik van tijd tot tijd naar toe moet, berg op, berg neer bos in, bos uit, en 't gebeurt ook na een gaan van 6,8 kilometer dat ik geen Belgen meer vind, zij zijn naar een ander departement.

Mijnheer de representant, tot dat wij elkander ontmoeten in betere tijden en beminlijker streek, intusschen gelief te aanveerden de uitdrukking mijner gevoelens van hoogachting.

Uw toegenegen in J. Chr. - A. Tommelein

De oorlog en de geneeskunde

Onder het opschrift: *De oorlog en de geneeskunde*, deelt een Belgisch hoogleeraar-krijgsdokter, in *Vrij-België*, zijn ondervindingen uit den oorlog mede. Hij schrijft o. a. het volgende over een « ambulantiewagen van het regiment » :

« Als bataljonsdokter ondervond ik steeds dat de ambulantiewagen van het regiment den droevigsten indruk achterliet. Hij was voor de soldaten een bestendige uitnoodiging tot ziek zijn ; hij was, dunkt mij, een gevaarlijk speeltuig in zuiver militair opzicht en hinderde in zijn werking de geneeskundige doelmatigheid. Zijn werking moest vooral daarin bestaan, in den loop van lange marschen, afgematte of zieke soldaten op te nemen en te verzorgen. Doch er is slechts één wagen per regiment ; de ontoereikendheid van dit rolhospitaal is dan bij menige gelegenheid « a priori » klaarblijkend en zoo het in werkelijkheid menigen dag in de behoeften voorzag, dan kwam het vooral, omdat slechts een deel, dikwijls het kleinste deel van het regiment, den wagen kon benuttigen. Wij hebben reeds vroeger aangehaald, hoe gedurende onze werkzaamheid in het regiment de verschillende bataljons dikwijls van elkaar verwijderd waren door afstanden, die tot vier, vijf en zes kilometer beliepen : te Hoistade en aan den IJzer konden wij deze waarnemingen herhalen. De ambulantiewagen kan dan slechts ten dienste staan van een enkel uitverkoren bataljon. Dat de dienst daar verzekerd is en alles ten beste gaat zal wel niemand buitengewoon verwonderen, doch dat het ook zonder den wagen kon en moest gaan, bewees het voorbeeld der andere bataljons, die over geen wagen beschikten. De wettelijke verordeningen en schikkingen moesten hier voor de feiten onderdoen en de ambulantiewagen van het regiment volbracht slechts gedeeltelijk de hem opgelegde taak. Wat deed de dokter in de andere bataljons? Hij stuurde al zijn uitgeputte of zieke soldaten rechtstreeks tot de infirmerie der legerdivisies ; zooveel hij kon, vroeg hij tot dit vervoer wagens van het ambulantiekorps. Het was soms wat moeilijk voor de zieken tot deze infirmerie te geraken en wij vroegen ons dikwijls af waarom het ambulantiekrps, dat deze infirmerie inrichtte en over zoovele automobielwagens beschikte, niet op regelmatige wijze met een paar wagens de verschillende kantonnementen bezocht om de hulpbehoeftigen op te nemen en te vervoeren. Zoo ten minste ware de dienst ten volle verzekerd en het ware maar een kleine regeling om in alles te voorzien. Zoo ware de ambulantiewagen van het regiment overbodig en de regimentsdokter zou niet meer aan deezen wagen gebonden zijn ; hij zou zich niet met dezen wagen, zooals het aan den IJzer gebeurde, in naam der krijgstaktiek uit de voeten moeten maken, van rechts naar links doorgestuurd worden, zoodat hij ten slotte steeds met zijn wagen, maar niet meer met zijn jongens was.

Te Hautheen kwam de ambulantiewagen eenige dagen op de hoogte staan met de troepen, waarbij hij behoorde, toen er een Taube de Belgische posities kwam

overvliegen en alle troepen zich verdoken. De wagen bleef echter koelbloedig met zijn twee wapperende vlaggetjes getuigen, dat er daar troepen lagen.

Als bataljonsdokter verwonderde het mij des te meer, nooit de auto-wagens van het ambulantiekorps te ontmoeten, als ik theoretisch van zulke orientatievluchten verwachtte.

Het ambulantiekorps lag bijv. te Roodebeek; onze bataljons lagen in de streken van Ginter, van Houthem en van Haendover. Zoo in deze streken een eenigszins langduring gevecht had plaats gegrepen, dan zouden de wagens van het ambulantiekorps onze gekwetsten moeten afgehaald hebben van de hulpposten. Hoe hadden deze wagens onze hulpposten gevonden? Geen enkel der dokters, geen enkel der geleiders dezer ambulantiewagens kwam den weg tot de dorpen verkennen; wat ging het toen zijn om tot afgelegen hulppoten te geraken, misschien in noodgeval midden in den nacht? Tot een hulppost, die een vijfhonderd meters achter de groote wacht van Oplinter lag, ware op het oogenblik van een gevecht niemand geraakt, die den weg op voorhand had afgelegd!

Te Hautem hadden wij geen gelegenheid werkdadige ervaringen in dit opzicht op te doen; de Belgische loopgraven werden bij den veelzijdigen massa-aanval der Duitschers in eenige uren overrompeld en het ambulantiekorps was vroegtijdig tot den aftocht gedwongen geweest, om niet in handen van den vijand te vallen.

Eenmaal bij het ambulantiekorps ingelijfd, steidden wij er belang in deze toestanden vanuit het tegenovergestelde oogpunt te kunnen inzien.

Den oorlog is één schijterij …

Nummer 162b **Doos Gazette** **januari 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Als de koekoek zwijgt, dan hoort men de leeuwerik…
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 475 lezers

Geachte,

Het bestuur van Familiekunde Vlaanderen regio Ieper-Diksmuide wenst u een boeiend 2016, met een goede gezondheid en veel succes in al uw opzoekingen!

Tevens nodigen we u uit op onze jaarlijkse

ALGEMENE LEDENVERGADERING EN NIEUWJAARSRECEPTIE

Op **donderdag 28 januari 2016** - om **19.15 u**
in **OC Den Briel, Brielenstraat 3, Brielen**.

Programma:

- 19.15 u: Ontvangst
- 19.30 u: Lezing door **Guido Vandermarliere** over de Beeldenstorm die 450 jaar geleden in onze streek woedde. Hij wordt ingeleid door onze voorzitter, Noël Boussemaere.
- 20.30 u: Algemene Ledenvergadering:
  - Financieel Verslag (Stefaan Lazoore, penningmeester)
  - Verslag Activiteiten 2015 en Planning Activiteiten 2016 (Joël Snick, secretaris)
- 20.45 u: Nieuwjaarsreceptie

U bent van harte welkom.

Met genealogische groeten,

namens het bestuur,
Joël Snick

Het wordt wel een lezing over de familie DeBacker of Bacher, die na de ‘beeldenstorm’ Poperinge verlaten heft.

Een woordje…

Vandaag las ik in de krant dat de afdeling van de NVA van Poperinge eerder voorstander was om de Sint Bertinuskerk om te gaan bouwen tot een concertzaal, dan de O.L. Vrouwkerk.
De redenen die men daarvoor opsomt zijn blijkbaar de nabijheid van enkele herbergen en hotels, en daarna las ik dat men stelde dat de ‘heilige huisjes’ mochten neergehaald worden.
Wat die heilige huisjes die de NVA noemt, eigenlijk zijn, zijn mij totaal onbekend.
Sowieso lijkt mij het ombouwen van een kerk – met zijn ingewikkelde akoestiek – voor een architect een onmogelijke opdracht om daar een ‘concertzaal’ van te maken.
Daar naast blijf ik natuurlijk voorstander dat zowel de Sint-Bertinuskerk en de Sint Janskerk ten behoeve van de Katholieke eredienst blijft. Beide kerken worden heel regelmatig bezocht door gelovigen en er is totaal geen reden om deze te herdisponeren.

Wat mis ik wel in de stad?
In eerste instantie een goede zaal voor tentoonstellingen. Nu wordt **de Gasthuiskapel** daar geregeld voor gebruikt, en daar heb ik in principe niets op tegen, maar het is wel heel erg triestig hoe men daar de vloer behandeld.
Daar ligt het oudste graf van de stad. Vangoosteene die van de pest gestorven is rond 1634 ligt daar begraven onder een prachtige zerk.
En dan moeten we zien dat op deze zerk er een zwaar houten barakse gezet werd, samen met een tafel en een bureaustoel waarvan de wieltjes over deze zerk draaiden.
Het getuigd weinig van respect dat men op iemands graf zo iets doet.
Was het nu zo moeilijk geweest om eerst een tapis plainke te leggen, vooraleer men op dit oude Poperingse erfgoed een bureau ging stapelen?
Het getuigt dus allemaal niet van veel respect voor ons katholiek erfgoed.
Maar misschien kan men als tentoonstellingsruimte in plaats van de Gasthuiskapel daarvoor ofwel de oude filmzaal van het Oud Vlaanderen of deze van het Palace gaan gebruiken?

En dan zitten we met een heel oud zeer, het Poperings immaterieel erfgoed.
Gelukkig zijn er sedert dat het archief verhuisd is naar de Veurnestraat – ook wat middelen vrijgekomen om een archiefwerking op te zetten, en dank zij de vrijwilligers – krijgen we nu niet alleen meer en meer een Poperinge in Beeld, maar ook meer en meer een Poperinge in woord.
Meer en meer archieven en dossiers worden ontsloten en te consulteren voor de mens die in zijn stamboom of in de Poperingse geschiedenis geïteresseerd is.
De kleine regelmatige tentoonstellingen bewijzen dat er heel wat materiaal voor handen is.
En dus wordt het ook des te belangrijker dat men eens gaat denken aan een echt Poperings Stadsmuseum. Daar kan het hopmuseum gerust een deel van blijven uitmaken, net als al de materies die omhoog gespit werden naar aanleiding van de herdenkingen van 100 jaar Groten Oorlog.
Al heel wat stappen zijn gezet, laat dit hopelijk één van de volgen stappen zijn.

Een nieuw jaar, een nieuwe doelstelling!

Me mijn groetenis
Guido Vandermarliere

Poperinghe, van moeras tot stad

Guido Vandermarliere

Een nieuw boek van mijn hand, met als titel: Poperinghe, van moeras tot stad.
267 bladzijden dik en dit voor de prijs van **30 euro.**
We beginnen met een stuk over de mammoet van Proven en we eindigen in 1367 met de aanleg van de Poperingse vaart.
En daar tussen zit de groei van een Frankische nederzetting Pamele tot een stad die Poperinghe genoemd wordt.
Kortom, een boeiend stuk geschiedenis, een must voor iedere Poperingenaar …

Te bestellen bij mij en bij mij thuis af te halen!

16 januari 1916 – De Antwerpsche Courant

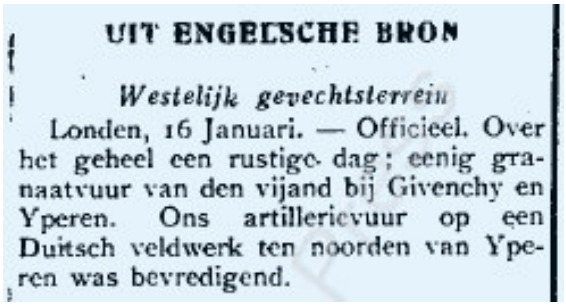

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 16 Januari. — Officieel. Over het geheel een rustige dag; eenig granaatvuur van den vijand bij Givenchy en Yperen. Ons artillerievuur op een Duitsch veldwerk ten noorden van Yperen was bevredigend.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 17 Januari. — Officieel uit het Britsche hoofdkwartier:

Nadat de Duitschers vannacht bij Givenchy met handgranaten hadden geworpen, hebben wij met uitstekend gevolg een aanval gedaan met handgranaten en schansmortieren.

Wij hebben de vijandelijke stellingen ten noorden van Ieperen doeltreffend gebombardeerd en er een grooten brand veroorzaakt.

18 januari 1916 - Brievenboek Poperinge

Aan de heer gouverneur te De Panne
Ik heb de eer om u nogmaals te laten weten, dat ik bij mijn brief van de 22ste april 1915, ik u hebt laten weten dat de heer **Gerber Gustave,** zijn beloning als gevangeniscipier nog niet betaald was van de provinciale kas als cipier van de gevangenis van Poperinge.
Tot heden werd aan mijn vraag nog geen gevolg gegeven, vandaar dat ik u respectvol vraag om zijn wedde voor de jaren 1914 en 1915 toe te sturen.

Zondag 16 tot zaterdag 22 januari 1916 – Baert A.

Kalme week, weinig beweging en omzeggens geen geschut; vuil weder.
De woensdag 19 krijgen wij van 12 tot 2 ½ uur, 50 tal obussen die vallen tussen de hofsteden **E. Vancayseele en C. Delava.**
De obussen waren van een gans ander model, men hoort ze niet schuifelen. 't Volk noemt ze kleine marmieten. De donderdag 20 laat een vlieger 3 bommen vallen: Koeistraatje, Keer, statie, geen een ontploft.

16 januari 1916 – Van Walleghem

Vandaag vertrekken de Belgische soldaten van 't hof van **De Crock**.
De Engelsen die hun moeten vervangen zijn reeds toegekomen. Gisteravond werd er aan den Canada gevochten tussen Engelse en Belgische soldaten. Een Belg werd zijn arm doorstoken. Er zijn ruziemakers in beide legers. Het gewoon verwijtsel der Engelsen tegenover de Belgen is 'Fake Belgium'.
Hier zal wel 'Fuck Belgian' bedoeld zijn.

18 januari 1916 – Van Walleghem

Bommen vallen aan Café Français. Een Belgisch luitenant wordt zijn oog uitgeschoten en een Engels soldaat erg gekwetst. Ook de 2de en 3de batterij der Belgen aan ’t hof van Claeys vertrekt. In de tweede batterij zijn er vele schuwe gasten.

20 januari 1916 – Van Walleghem

Reeds ligt er een ijzerweg van Abeele af, hij passeert bij de schaapstal nevens ’t hof van Verhaeghe Cossey, dan Cannaert, nevens Ryckewaerts steenhoven, Emiel Vandermarliere over de kalsijde van Kemmel en Locrewaert. Men maakt een effen bedde waarop men stenen of zeezand voert doorgaans een halve meter diep. Daarna zware bielen. De trein loopt enkel ’s nachts.

22 januari 1916 – Van Walleghem

Een jonge dochter van slechte reputatie wordt weggevoerd naar Vrankrijk. Nochtans men is ver van zindelijk… Een bericht is gekomen naar alle gemeenten nopens publieke vrouwen. Wij achten het zeer voorzichtig er aan niemand van te gebaren, het zou meer kwaad doen dan goed.

Voor het veldgericht.

Een van spionage verdacht burger ondergaat ee streng verhoor. Het is een angstig oogenblik voor de ongelukkige, want het recht in oorlogstijd is onve

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad van de 16de januari 1916

Zondag 23 januari 1916 – Baert A.

Deze nacht om 12 uur komt bij een helder maneschijn een vlieger boven en lost acht bommen: Pavillon, Hof Elisabeth Gasthuis, Noordstraat voor het Engels Intelligence bureel waar een taalsman en een Engels soldaat gedood werden;

Van Walleghem
Deze nacht vallen 2 bommen uit vliegmachienen op Poperinghe. Een valt op het huis van H. Wullepit en doodt een Belgische interprête, de heer Block van Antwerpen, een Christelijke gedienstige jongen die verleden jaar 2 maanden in mijn salon gedineerd heeft. Zijn begrafenis werd bijgewoond door al de interprêten van de streek.

Le casse-croûte.

23 januari 1916 – Archief Maes – RAB

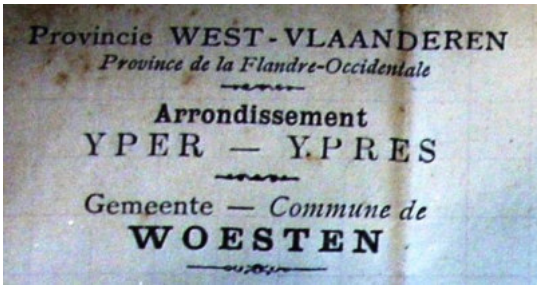
Provincie WEST-VLAANDEREN
Province de la Flandre-Occidentale
Arrondissement
YPER — YPRES
Gemeente — *Commune de*
WOESTEN

Woesten 23 – 1 – 1916
Mijnheer de volksvertegenwoordiger

Eerbiedig herinner ik U de vrage betrekkelijk vrouw Lemahieu. ’t Is toch zoo noodig dat deze vrouw te huis keere. De man staat ganscch alleen, het landwerk is daar, en ’t is hem onmogelijk zijn huis te verlaten want de zrogen over een jong meisje houdt hem werkeloos te huis.
Ik neem deze gelegenheid te baat om U mijnenzoon aan te bevelen, de genaamde Debulcke Camiel, vroeger onderwijzer in ’t koninklijk gesticht voor doofstommen en blinden te Brugge.

Thans soldaat in ’t Camp d’Auvour. Binst zijn verblijf te Woesten heeft hij aan deze gemeente en hare bevolking groote diensten bewezen, daarvan kan de heer Burgemeester getuigenis geven.
Die jonge onderwijzer beveel ik U aan voor een schoolcolonie. ’t Zij te Vinckem, ’t zij in Frankrijk of in een ander midden.
Zulks vroeg ik over eenigen tijd aan mijnheer Brutsaert die mij voldoening beloofde.
De dienst dien ik U vraag, ik weet het, is groot, maar des te meerder zal mijne dankbaarheid zijn én nu én later.
Aanveerd, mijnheer de volksvertegenwoordiger, met mijnen voorafgaanden dank, de verzekering mijnheer hoogachting en genegen gevoelens.
Uw dankbare – DeBulcke
d.d. gemeenteontvanger.

Maandag 24 tot zaterdag 29 januari 1916 – Baert A.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 24 Januari. — Officieel uit het Britsche hoofdkwartier:

Wij hebben vannacht bij St. Eloi een mijn laten springen, waardoor de vijandelijke loopgraven aanmerkelijk zijn beschadigd.

Een kleine patroelje is door de draadversperring van den vijand bij Verlorenhoed gekropen, heeft van de verschansing in een sterk bezette loopgraaf geschoten en is daarop zonder verliezen teruggetrokken.

Bij Loos wisseling van geschutvuur.

Ten Noordoosten van Armentières hebben wij de loopgraven van den vijand zwaar beschadigd en bij Pilken zijn schansmortieren tot zwijgen gebracht.

Alles kalm en stil, somber weder. ‘t Einden de week veel toevoer van munitie.

24 januari 1916 – Van Walleghem

De kolen zijn buitengewoon duur. Men moet ze duur betalen te Belle of Abeele waar zij toekomen. Doch de schuld ligt vooral aan de kooplieden die te veel willen winnen. Zo zijn er hier mensen die moesten 11,50 fr. het 100 kilogram betalen thuis afgeleverd. Cokes werden gekocht aan 90 fr. de 100 kilo’s. De burgemeester heeft zijn suikerijbonen verkocht aan 48 fr. het 100 kilo. Een landbouwer doet nu zijn suikerijen uit langs de Kapelstraat en betaalt voor dagloon 4 fr. daags boven kost en bier. De plaats is zekerlijk wat gevaarlijk, doch de bijzonderste reden is dat het volk bedorven is door de hoge lonen welke zij krijgen van het Engels leger.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 25 Januari. — Britsch communiqué:

Wij hebbe nvandaag de vijandelijke stellingen bij Ovilliers, La Boiselle, Libiridoux en Boesinghe met goed gevolg beschoten. Bij Boesinghe hebben wij een opslagplaats van bommen in de Duitsche linies tot ontploffing gebracht.

De Duitsche artillerie is bedrijvig geweest in de omstreken van Commecourt, rond Loos en te Hooge.

Engelsche en Duitsche vliegers zijn druk in de weer geweest. De Engelschen hebben de overhand behouden.

26 januari 1916 -

Dan schrijft Sansen in zijn agendatje dat hij naar Watou in de ‘tent’ is gaan wonen.

28 januari 1916 – Van Walleghem

HOE MEN VAN DEN DIENST AF-GERAAKT! — Voor den krijgsraad te Parijs dient een geding inzake bedrog. Verscheidene soldaten, die verlof hadden, deden moeite om in het militair hospitaal te Parijs te worden opgenomen. Allen leden aan kneuzingen, ontstaan door een val, en ondanks de geneeskundige behandeling, werden deze kneuzingen steeds erger. De vele volkomen op elkander gelijkende verwondingen wekten achterdocht. Er werd een grondig onderzoek ingesteld en daarbij bleek dat zekere Cantor door petroleum-inspuitingen ontstekingen had doen ontstaan, die langdurige behandeling vereischten en de soldaten aldus bevrijdden van den dienst aan het front. Cantor wist over de grens te komen. Een zijner assistenten en tien van zijn klanten zijn gevangen genomen en worden vervolgd.

Uit de Antwerpsche Courant

Met E.H. pastoor van de Clytte doe ik een bezoek aan de schoolkoloniën van **Wulveringhem.** Wij reizen door drie fronten: Engelsen tot aan de bossen tussen Poperinghe en Krombeke, dan Fransen tot aan de Yzer (Stavele Brugge) verder Belgen.
Ik bemerk dat de Belgen de flinkste soldaten van allen zijn. Zij zien er fris en proper uit. Ik kwam hun ruiterij tegen, hun peerden waren in goeden staat. De Franse troepen zijn allen territorialen (87ste divisie), zij zien er versleten ne moe uit. Zij zijn er reeds 5 maanden en zullen waarschijnlijk wel haast door andere afgelost worden. Voor hen waren het Zouaven, goede vechters.
Wij bezoeken de koloniën, alles is prachtig ingericht, alles in hout en gelijkvloers. Slaapzalen, eetzalen, klassen al om ter properst en te gerievigst. Er is een grote sectie voor kinderen boven de 8 jaar en een kleine voor kinderen beneden van 2 jaar voort. Knechten en meisjes zijn te samen in klas en speelplaats, doch zullen welhaast een gescheiden speelplaats hebben. Het is de koningin die aan het hoofd stat der scholen.
De grote sectie noemt '**Charles Theodoor'** de kleine '**Marie José'**. Het onderwijs wordt gegeven door schoolmeesters, zusters en juffrouwen. Daar zijn ook verschillige jufvrouwen om de kinders te bezorgen. De dienst wordt gedaan door Belgische soldaten, meest van de oudste klassen.
De geestelijke bestuurder is E.H. Declercq, leraar Rethorica van 't college van Yper.

In het begin liet het gesticht onder godsdienstig en zedelijk opzicht wat te wensen. Sommige ongodsdienstige personen wilden zich in 't begin te veel met de zaak bemoeien en de opvoeding naar hun gedacht keren, doch dank aan de werking van D.H. Declercq is alles veranderd in de goede zin. Alle onderwijzeressen en omtrent alle juffrouwen zijn katholiek: **er zijn 8 zusters penitenten van Poperinghe** en 4 zwarte zusters van Yper. De kost is er goed en gezond, en de kinderen zijn er uitnemend tevreden.
Ik bemerk dat er op het Belgisch front veel min soldaten zijn dan op het Engelse.

31 januari 1916 - Delaere C.

Maandag. **Gravin d'Ursel** komt vaarwel zeggen: zij vertrekt naar Brussel waar zij geroepen is bij haar zieke vader. De gravin was steeds voor onze kinderen de beste der moeders. Haar vertrek is voor onze gestichten een onherstelbaar verlies. Ook het comiteit Anglo-Belge heeft beslist van de wezenhuizen aan de staat over te laten. Ik deed bemerken dat wij zouden zien en de toekomst afwachten.

L' Ocean

We halen de onderstaande samenvatting volledig uit de site 'De Bliedemaker' - https://sites.google.com/site/debliedemaker/geschiedenis-1/rode-kruis-hospitaal-l-ocean

De "l''Océan" wereldberoemd Rode Kruis hospitaal.
Het meest internationaal bekend zal wel het Rode Kruis hospitaal **"l'Océan**" zijn (bezette het oostelijk deel van De Panne vanaf de Meeuwenlaan en tussen de huidige Koninginnelaan en Zeedijk).
Hier werden van 1914 t/m 1918 **ongeveer 36.000** gewonden verzorgd!... (inclusief burgers- in de "l'Océan" inclusief de latere onderafdeling in Vinkem).
Het was niet alleen een kliniek met **2.400 bedden** maar eveneens werkplaatsen voor het vervaardigen van chirurgisch materiaal (zelfs operatiezalen – ook voor andere fronthospitalen; kunstledematen enz…)
Dit reusachtige hospitaalcomplex (met in 1918 nog 4 nevenhospitalen) is tot stand gekomen dank zij **Antoine en Marie Depage**, de massale steun uit Engeland en Amerika evenals de bescherming van **Koningin Elisabeth.** Ook de vele vrijwillige Rode Kruisverpleegsters kwamen meestal uit Engeland, Canada of Denemarken.
Doktor Depage had het leger nodig voor de uitbating maar hij had een zeer afwijkende visie met de legerleiding over veldhospitalen (zoals bijv. in Cabour).
Zonder de koningin zou hij zeker niet zover zijn ideeën hebben kunnen doordrijven. Naast het medisch gedeelte werd ook veel aandacht besteed aan **wetenschappelijk onderzoek** (instituut Marie Depage) en ontspanning (de Emile Verhaeren feestzaal met 1000 plaatsen).
Gedurende 4 jaar werd bijna dagelijks aanvallen gesignaleerd vanuit het front of bombardementen door duitse vliegtuigen, zoals uitvoerig dag voor dag beschreven in het boek van verpleegster **Jane de Launoy.**

S.M. la Reine sortant de la chapelle de l'hôpital de l'Océan à La Panne.

Wie was die Professor Antoine Depage?
Dokter Antoine Depage was als zevende kind geboren in Bosvoorde in 1862 en heeft een strenge landelijke opvoeding gekregen; was **Nederlandstalig**.
Dank zij de invloed van zijn vrienden, de 2 zonen van Ernest Solvay, heeft hij toch verder gestudeerd voor doktor in de geneeskunde. Zelfs één van zijn 3 zonen is frontstrijder geweest samen met Ernest Solvay). **Professor Jules Thiriar heeft hem de "kunst van de chirurgie" leren ontdekken.**
Al in 1909 werd Dokter Antoine Depage benoemd tot professer chirurgie aan de Brusselse universiteit. Zijn bijnaam onder de studenten was: "Toone"!
Rond de eeuwwisseling was er een enorme vooruitgang in de chirurgie, vooral ten gevolge van de theorieën van Pasteur, Lister en de toepassing door professer Jules Thiriar.
Dokter Antoine Depage ijverde om deze vooruitgang bekend te krijgen op wereldniveau.
Zijn **vrouw Marie Picard** heeft hem sterk geholpen en heeft in 1907 de eerste Belgische school voor gediplomeerde lekenverpleegsters opgericht, gesponsord door zijn vrienden (o.a. Ernest Solvay)
Uiteraard kwam er zware reactie van katholieke zijde en na 4 maanden hebben zij ook een dergelijke school geopend. In Engeland was men veel vooruitstrevender in de verpleegkunde vandaar dat hij de Engelse Edith Cavell als directrice aangesteld heeft.

Nieuport pendant la relève. Transport d'un blessé anglais.

Dokter Antoine Depage komt naar De Panne

Op 30 oktober 1914 was er een ontmoeting tussen dokter Antoine Depage en koning Albert I in Veurne. Dokter Antoine Depage kreeg het aanbod om hoofd te worden van de "Gezondheidsdienst van het Leger" wat hij natuurlijk prompt weigerde.

Hij wilde immers vooral chirurg blijven en liefst nog gespecialiseerde moeilijke heelkundige ingrepen uitvoeren. Aan het hoofd van de militaire bureaucratie was dit voor hem niet mogelijk. Steeds weer zal deze **tweespalt, tussen de bureaucratie van de legergeneesheren en de op de praktijk en snelle hulpverlening ingestelde geest van dokter Antoine Depage,** de kop opsteken.

De taak van het Rode Kruis was het opstarten van hospitalen, het nodige personeel hiervoor te rekruteren en materiaal aan te schaffen om ze te laten functioneren. Ook moest er een inlichtingsdienst worden georganiseerd om gegevens over gesneuvelde of vermiste soldaten te verzamelen.

De gezondheidsdienst van het leger moest zich in principe alleen bezighouden met wat in de eenheden en op het slagveld gebeurde. Zijn hoofdtaak was het evacueren van de gewonden en dezen toe te vertrouwen aan het Rode Kruis.

De gezondheidsdienst bracht de gewonden van het front naar het station van Veurne, van waaruit ze in erbarmelijke omstandigheden verder afgevoerd werden per trein naar Duinkerken, Calais of Engeland. In afwachting van het transport kregen ze bijna geen verzorging en het aantal gewonden groeide snel aan.

Buiten een klein Engels ziekenhuis, het Belgian Field Hospital, en een noodhospitaal in het bejaardentehuis van Veurne was er geen enkele hospitaal formatie meer tot in Duinkerken.

Tenslotte werd hij in november toch ingelijfd bij de gezondheidsdienst als luitenant-kolonel. Hij kreeg de opdracht een eerste Rode Kruis operatie-eenheid te openen te Calais, waar het aantal gewonden op schrikwekkende wijze steeg.

Transport d'un blessé.

Tegen de wil van het leger kwam een Rode Kruis hospitaal in De Panne.
Koningin Elisabeth wenste een groot chirurgisch hospitaal in De Panne. De legerleiding was hiermee helemaal niet akkoord aangezien dat volgens hen veel te dicht bij de frontlijn lag. Maar doktor Antoine Depage was ook voorstander van een nabijgelegen hospitaal omdat de gewonde soldaten anders veel te laat verzorgd werden en dat het dodenaantal daardoor zou oplopen. Vandaar dat eind 1914 het hospitaal "1'Océan" toch zijn deuren opende tegen de zin van de legerleiding.
De "Patron", zoals hij in De Panne genoemd werd, was ook gekend voor zijn driftbuien. Voor zijn gewelddadige uitbarstingen en herhaalde "nom de bleu"-uitroepen rilde iedereen of sloeg op de vlucht. Tijdens een operatie kon hij een al te nieuwsgierige assistent, die hem het zicht belemmerde, met een fikse kopstoot op afstand houden. Wanneer men hem een verkeerd instrument aanreikte, gooide hij het zo maar op de grond. Iedereen haastte zich om een nieuwe uitspatting te voorkomen. Dokter Antoine Depage eiste zeer veel van zijn personeel. Dit alles echter was bedoeld om het hoogste doel in zijn leven te bewerkstelligen: de omstandigheden voor de gewonden te verbeteren en de overlevingskansen te vergroten door een nooit aflatende inzet en door wetenschappelijk onderzoek.
Aan de oostkant van De Panne bevond zich een hotel voor bejaarde vakantiegangers dat uitgaf op de zeedijk: het hotel " l'Océan". Vier verdiepingen hoog met grote ruimten maar zonder verwarming. Het hotel was immers uitsluitend open in de zomer. De firma " **Harrods**" uit Londen had juist een verwarmingsinstallatie klaarstaan voor een kasteel in Schotland, Door de oorlogsomstandigheden ging de bestelling echter niet door. Al het materieel, dat klaarstond op wagons, werd naar De Panne overgebracht, alsook een autoclaaf voor sterilisatie, radiografiemateriaal, een paviljoen in golfplaten en een elektrogeengroep.
Op 11 december kwam alles aan in De Panne en reeds op **21 december 1914 kon het hospitaal zijn eerste gewonden ontvangen.**

Dolend langs het strand.
De Koningin van België in gezelschap van haar lijfarts, wandelend op het strand in België, het kleine stukje grond, dat niet door den vijand is bezet.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad 30 januari 1916

Rond het hotel was nog heel wat ruimte vrij. Alleen de duinen moesten afgevlakt worden. Het geheel van het terrein en de gebouwen had een oppervlakte van 4 hectaren. De villa's die zich op het terrein bevonden werden gebruikt door het personeel of voor bepaalde diensten. Overal werden paviljoenen samen getimmerd. Dokter Antoine Depage en zijn vrouw verbleven in de laatste villa richting Nieuwpoort, genaamd "Sans Souci" (nu …)
De capaciteit van het hospitaal werd aldus opgevoerd van 200 naar 1200 bedden en in noodgevallen tot 2000 bedden (ter vergelijking : de kliniek in Veurne bevat nu 210 bedden). Er waren 6 operatiezalen met elk 3 tafels, uitgezonderd de zaal voor oogoperaties. De professer kende zeer goede ex-studenten die aan het front dienden en het was derhalve geen probleem om de beste van die dokters aan te lokken. (daarvoor kreeg hij dan toch blijkbaar “carte blanche” van de legerleiding)
Voor Doktor Antoine Depage was het een grote overwinning toen het leger op 1 april 1915 besliste om een eigen zuiver legerhospitaal te bouwen in Cabour op even korte afstand van het front. Dit was duidelijk een bewijs dat ze hem gelijk gaven. Het legerhospitaal opende op **28 april 1915,** maar was geen succes.

Blote veldhospitalen; een vloek in de ogen van het leger.
De filosofie van dokter Antoine Depage, nl. dat een gewonde zo vlug mogelijk de beste zorgen moest krijgen. had tot gevolg dat vanaf juli 1916 vooruitgeschoven chirurgische posten werden gestart in Sint-Jans-Molen (Oostkerke) en in Zoutenaaie.
Ze waren afhankelijk van "l'Océan". Ze bestonden uit vier ziekenwagens, opgesteld in een vierkant. Daartussen was een tent met dubbel zeil gespannen. Er was plaats voor veertien bedden. Een vijfde aanhangwagen was volledig als operatiezaal ingericht.

Soldaten met buikwonden, ernstige uitwendige bloedingen alsook slachtoffers in shocktoestand moesten zeer vlug geholpen worden. Een besmetting ten gevolge van een perforatie van de darmen kon immers vlug fataal aflopen. De vooruitgeschoven chirurgische posten lagen duidelijk in het gezicht van de vijand. Via het Rode Kruis van Genève werden zelfs de posities aan de Duitsers doorgegeven. De enige bescherming was een groot rood kruis op de tentzeilen. Dat was natuurlijk volledig tegen de filosofie van de militaire hulpposten die versterkt werden met zandzakjes die goed weggecamoufleerd waren. Alhoewel gedurende 12 maanden nooit een opzettelijke treffer gerapporteerd werd moesten die Rode Kruis posten toch afgebroken worden in juli 1917 op bevel van de generale staf omdat ze geplande militaire operaties konden hinderen.

De Belgische generale staf.
Van links naar rechts: Luitenant-Generaal De Ceuninck; Generaal Weelemans, chef van den Generalen Staf.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad 30 januari 1916

In 1917 was er een verandering van het opperste commando van de legers alhier. Het Belgisch front werd meer uitgebreid naar het zuiden en de sector Nieuwpoort. die sedert de slag van de IJzer door de Fransen was bezet, kwam nu in handen van Engelse troepen. Dus was ook De Panne in Engelse handen maar het hospitaal "l'Océan" bleef een Belgisch hospitaal. De Amerikaanse giften gingen nu naar het Amerikaanse Rode Kruis maar deze bleven verder betalen voor “l’Océan”. Meer zelfs er kwam zelfs een uitbreiding met een veldhospitaal in Vinkem. Daarnaast kreeg "l'Océan" ook de leiding over de hospitalen "Petit Fort Philippe" in Gravelines, "Virval" in Calais en van “Mortain” in Normandie op. Zo werd de eenheid .van behandeling behouden, zelfs wanneer de gewonden ver achter de frontlijn werden afgevoerd. Dokter Antoine Depage had het plan opgemaakt voor dat Rode Kruis veldhospitaal in Vinkem op grond van de ervaring die hij in de voorbije oorlogsjaren opgedaan had. Het was zeer mobiel en bestond bijna volledig uit Rode Kruis tenten. (Men noemde het zelfs “hopital de Bruxelles” omdat men met de hospitaal tot Brussel zou kunnen opschuiven bij doorbreking van de gevechtslinies). Het was opgesteld in de vorm van een kam van ongeveer één kilometer lang. De tanden van de kam lagen tegen de spoorweg en de centrale gang langs de weg. Iedere tand van de kam was 32 meter lang en 6 meter breed met 30 bedden erin. Zo waren er 80 tanden. Centraal gelegen lagen bakstenen gebouwen in een

vierkant opgesteld wet een zijde van 100 meter. Dokter Antoine Depage nam zijn intrek in het "Toreelen Hof", een hoeve vlakbij het veldhospitaal. (werd gerestaureerd op kosten van Armand Solvay). De Directeur-generaal van de Gezondheidsdienst van het leger vond wel dat een hospitaal in De Panne en in Vinkern te veel was. Volgens hem was Vinkem het resultaat van de megalomanie van Dokter Antoine Depage. Dokter Antoine Depage wilde echter kost wat kost Vinkem behouden om voorbereid te zijn op een grote aanval. Weeral grote ruzie!

Wreed-uitgedacht oorlogstuig.

Vernuftige geesten in de oorlogvoerende landen zijn rusteloos bezig met het uitdenken van middelen, waardoor zij hun vijanden afbreuk kunnen doen of hun snellen opmarsch tegenhouden. Een oorlogstuig, dat door de meeste oorlogvoerenden veelvuldig gebezigd wordt is de zoogenaamde „Spaansche ruiter", welke men hierboven ziet afgebeeld en waarmede de smalle wegen worden afgesloten of listig in doorwaadbare rivieren worden verborgen. Zij vormen een geweldige hindernis voor opereerende troepen.

Uit het Geïllustreerd zondagsblad

In januari 1916 kwam Major Edmund Street uit verlof terug met een draagbaar harmonium in zijn bagage. Tubby getuigde dat Godfrey Gardner in de Goede Week van 1916 "goddelijk speelde op de kreunkast in de Upper Room". Gardner was organist bij de Londense Royal Philharmonic Society. Major Edmund Street, 2nd Bn Sherwood Foresters, en 2nd Lt. Godfrey Gardner, 9th Bn. Suffolk Regiment, sneuvelen enkele maanden later aan de Somme. (Bron : VZW Talbot House; "Talbot House Poperinge, een halte middenin de hel")

Nummer 163 **Doos Gazette** **februari 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

De maarschalk van Saksen had een soldaat van zijn leger, die op diefstal betrapt was, ter dood veroordeeld. Wat hij gestolen had was ongeveer een thaler waard. Toen hij naar de gerechtsplaats gevoerd werd, kwam de maarschalk hem tegen en zei tot hem: 'Wat een grote dwaas zijt ge toch geweest, uw leven voor een thaler te wagen! – 'Mijnheer de maarschalk antwoordde de soldaat – Ik heb dagelijks voor 19 penninghen – *zijn soldij* – mijn leven gewaagd. Dit antwoord redde hem het leven.

Uit het Nederlandse Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 480 lezers

Beste abonnee

Omwille van computerproblemen – buiten mijn wil – heb ik mijn abonneelijsten terug moeten aanmaken. Het kan dus zijn dat je deze 'gazette' ontvangt terwijl je dit eigenlijk totaal niet interesseert, geef dan per retour een mailtje dat je de gazette niet meer wenst te ontvangen, dan schrap ik je meteen uit mijn lijst.
Bedankt voor het begrip.

Guido

Verder ben ik van plan om met iedere 'gazette' ook een zedenles mee te geven, en dit voor de kleine kinderen… maar misschien hebben de grote mensen er ook iets aan.
Het boekje 'kleine vertellingen voor de kinderen' heb ik ooit op een rommelmarkt gekocht. Van wanneer het juist is, weet ik niet, maar zeker van uit de 19de eeuw.

Kleine vertellingen voor de kinderen

De kleine Georgius wist nog niet wat de weergalm is. Eens in eene weide zynde begon hy te roepen: 'Hola! Hola!...en hy hoorde aenstonds uit eht naburig boschken de zelfde woorden komen: 'Hola! Hola! ….
De jongen, verwonderd zynde, riep nog toe: 'Wie zyt gy? … ' Waerop de stem ook riep: 'Wie zyt gy? …
Verbitterd omdat men hem zyne ondervragingen wederzond, zonder er op te antwoorden, hernam Georgius: 'Gy zyt een zot!... 'Gy zyt een zot!' herhaelde de stem uit het diepste van het boschken.
Nu borst Georgeius in eene groote gramschap uit en verdubbelde de scheldwoorden die hy naar het bosch zond. De weergalm herhaelde ze allen, woord voor woord.
Daerop doorliep hy geheel het boschken om den kleinen jongen dien hy meende met hem te spotten, te zoeken en af te rossen, maer hy vond niemand.
Spytig omdat hy zich niet kon wreken, liep Georgius naer zyn huis, en beklaegde zich aen zyne moeder: 'Een kleine straetjongen, zegde hy haer, heeft zich in het boschken verborgen om met my te spotten en my duizend scheldwoorden toe te roepen.

Gy zyt zeer bedrogen, myn zoon, antwoordde de moeder, weet dat gy niets anders dan uwe eigen woorden gehoord hebt: dikwyls hebt gy uw wezen in het water zien schynen, wel nu, gy kunt insgelyks uwe eigene stem in het bosch hooren terugkaetsen.
Hadt gy een beleefd woord toegeroepen, het bosch zou u ook seffens een beleefd woord toegezonden hebben.
Aldus gebeurt het altyd. Het gedrag der adnderen ten onzen opzigte is gemeenlyk de weergalm van het onze. Gedragen wy ons eerlyk met hen, zy zullen insgelyks met ons handelen, maer zyn wy stout en onbeleefd jegens onze gelyken, wy mogen niets beter van hen verwachten.

Wilt u op de stem niet stooren
Die gy in het bosch zult hooren.

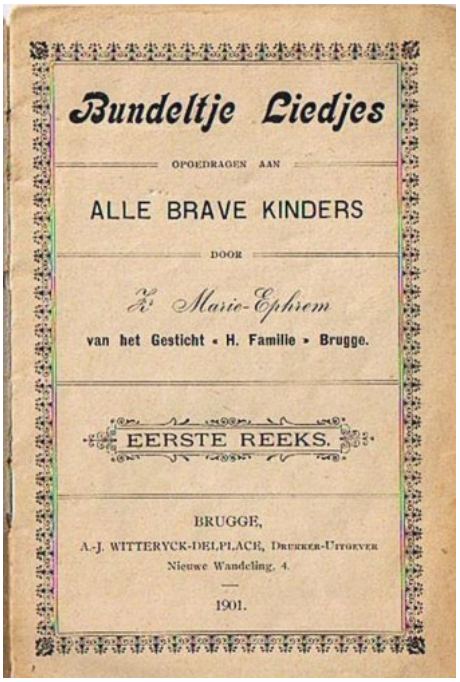

Bundeltje Liedjes

OPGEDRAGEN AAN

ALLE BRAVE KINDERS

DOOR

Zr Marie-Ephrem

van het Gesticht « H. Familie » Brugge.

EERSTE REEKS.

BRUGGE,
A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, Drukker-Uitgever
Nieuwe Wandeling, 4.
—
1901.

VOORWOORD.

't Is voor U, mijne lieve kindertjes, dat ik die gedichtjes op toon gezet heb.

Mochten ze U bevallen en te gelijker tijd U opwekken om het Zangonderricht met vrucht te volgen. Dan zult ge zoo gelukkig zijn als ik in mijne kinderjaren.

Is dit boekje U welkom, dan hoop ik, met Gods medehulp, U een tweede te maken dat nog beter zal aanstaan.

Uwe zuster,
Marie-Ephrem.

Brugge, 14den September 1901.

NADRUK VERBODEN.

I. — KINDERTAAK.

2.

't Miertje moet, bij zomerzonne
Voorraad zaamlen onder d'aard,
En de zwaluw 't nestje bouwen
Voor de jongskens haar zoo waard.

3.

't Paard moet zijnen meester voeren
Op den loer ten allen tijd
En de hond moet 't huis bewaken.
't Kindje leeren vol van vlijt.

Pr. van Duyse.

Poperinge in veradnering

Het Belfort gaat tegen de vlakte…

.

Het podium waarop zovele Poperingenaars toneel gespeeld hebben en nu en dan ook komedie….

Met dank aan Isabel Decrock!

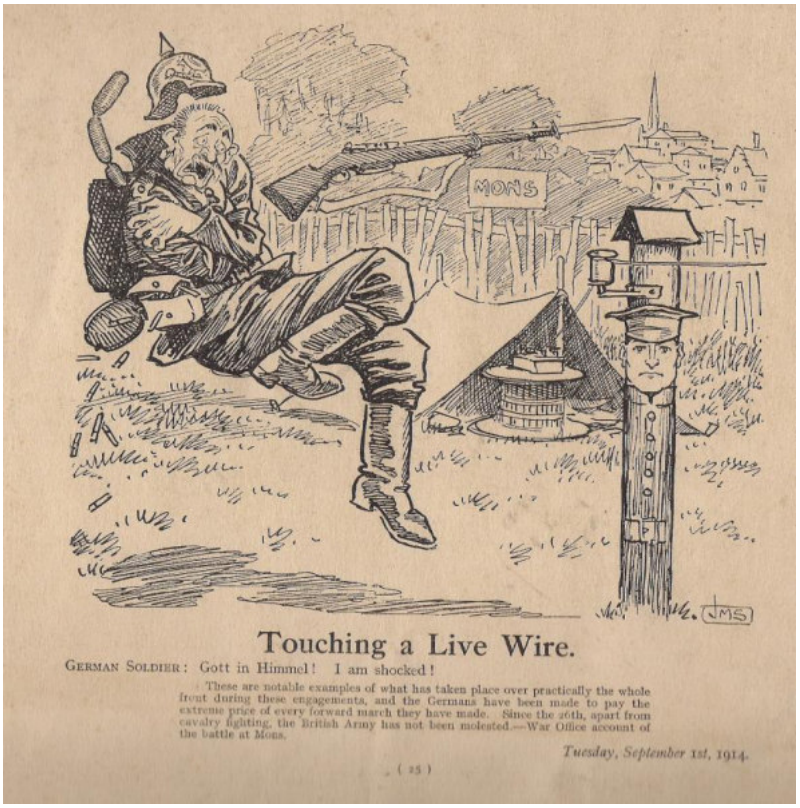

100 jaar geleden: De Groten Oorlog

Zondag 30 januari tot zaterdag 5 februari 1916 – Baert A.

De eerste dagen was het geschut nog al hevig. 't Einden de week horen wij het kanon niet meer. Gewone beweging. Er trekken nog al veel ambulancen op. De zaterdag houdt een Engelse generaal wapenschouw aan de hoek der Watoustraat: ganse regimenten trekken voorbij met muziek aan 't hoofd.

Delaere C.

Dinsdag. Haastig de nodige papieren aangeschaft om te Yper te geraken. Honderd frank gegeven vanwege gravin d'Ursel aan **Celine Claeys**, wiens man te Yper, bij het losmaken van een bom werd gedood en haar kind erg gekwetst en die te Poperinghe op **18 december** de linker arm was doorschoten en hem moest laten afzetten.

Dan naar Yper met zuster Marie Berchmans en **Mr. D'Huicque**. Van 1 januari tot 19 werd Poperinghe niet meer beschoten - maar wel van 19 tot 23. Alzo op zondagnacht 23 januari lieten Duitse vliegers **acht** bommen vallen waarvan een ontplofte dicht bij het Elisabethhospitaal en een in de Casselstraat. Verscheidene personen werden gedood onder andere een taalman en een Engelse officier.

Eugene Dhuicque, met zuster Marie Berchmans en pastoor Delaere tussen de ruïnes van de Sint-Maartenskathedraal.

Delaere vermeldt hier uitdrukkelijk Dhuicque. Het betreft hier Eugene Dhuicque Eugene was een Brusselaar, geboren op de 23ste oktober 1877 in Sint Joost ten Node. Hij volgde les in stedenbouw aan de Brusselse academie tussen 1897 en 1899 met een voorkeur voor monumentenzorg. Hij liep stage bij Emile jnlet, waarna hij gaat werken bij Paul Selmersheim, architect-inspecteur voro historische monumenten. Daardoor maakt Eugène kennis met de restauratiewerven van de kathedralen van Parijs, Chartres en Troyes. Deze opleiding in de restauratiepraktijk vormt de basis voor Dhuicque's grote interesse voor monumentenzorg, een belangstelling die zich ook zal vertalen in theoretisch werk rondd dat thema. In 1908 wordt Dhuicque docent middeleeuwse architectuur aan de Brusselse academie.

In 1915 wordt hij door het ministerie van Wetenschappen en Kunsten aangesteld tot hoofd van de bijzondere 'Mission Dhuicque' warin hij zich samen met zijn broer Marc en Henry Lacoste inzet voor de redding van kunstvoorwerpen en historische gebouwen in het onbezette België. Zij kunnen op de 20ste mei 1915 aan het werk.

Van de vermelde uitstap naar Ieper op de 2de febrauri 1916 werd een foto bewaard.

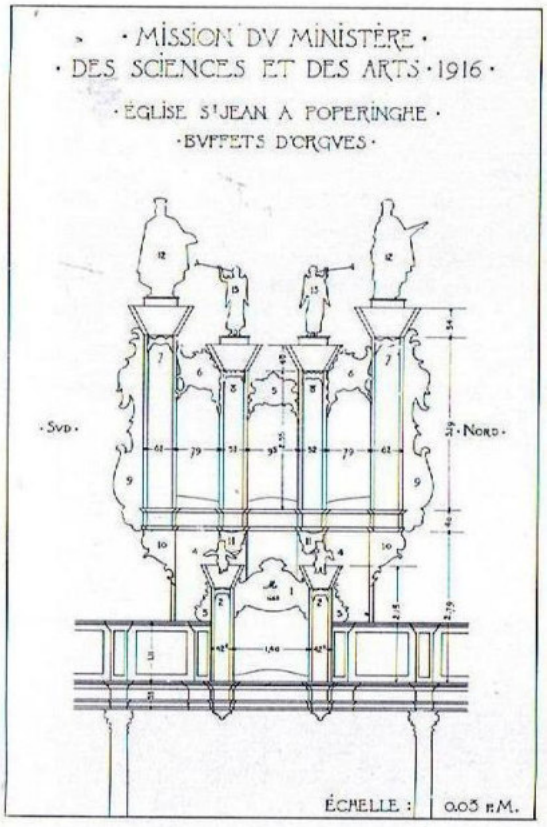

Dhuicque nam foto's van interessante huizen en gebouwen en maakte ook tekeningen en opmetingen, zodat bij een vernieling men hierop zou kunnen baseren bij een herstelling.

Hiernaast de opmeting van de orgelkast in de Sint-Janskerk te Poperinge.
Hieronder de tekening van het huis Van Reninghe in de Gasthuisstraat te Poperinge dat in 1916 dienst deed als officierenclub, annex van het Talbot House.

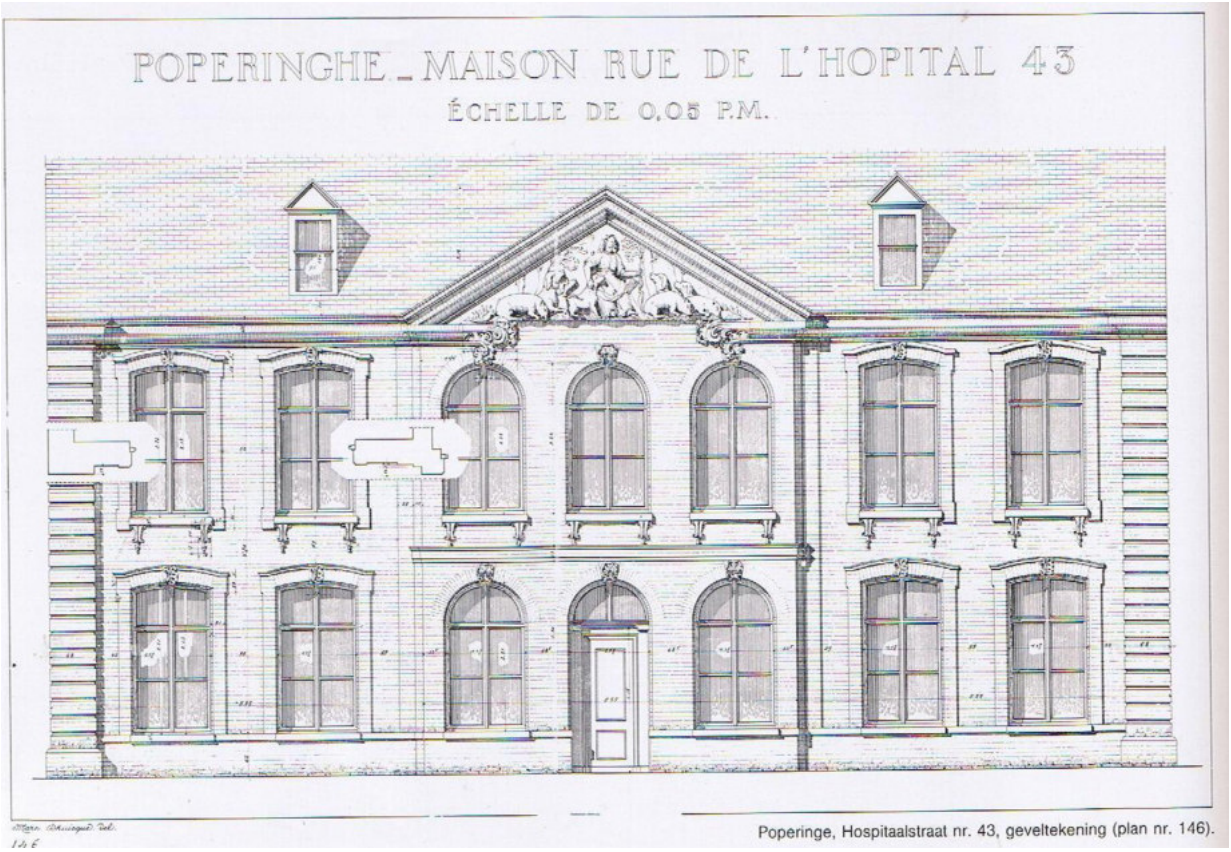

Poperinge, Hospitaalstraat nr. 43, geveltekening (plan nr. 146).

Zondag 6 februari 1916 – Baert A.

Stilte, gewone beweging

7 februari 1916 – Baert A.

Geen kanon. Een Duitse vlieger werpt 3 bommen rond de statie. J. Vermeulen gekwetst. Veel soldaten komen toe per trein.

Delaere C.
Op maandag 7 februari werd de Statiekant beschoten in Poperinhe, ook in de volgende week, verscheidene dagen rekewijs. Als ik den 11 februari in het Elisabethhospitaal was, werd daar juist een gendarme begraven, te Yper doodgeschoten. Sedert dien hebben tauben herhaalde malen bommen gesmeten op Poperinghe en de Statiekant werd ook door de kanonnen beschoten.

Fokker – Panorama 5 februari 1916

PANORAMA

NEDERLANDERS IN DUITSCHLAND.
Onze landgenoot, de heer Fokker, die in Duitschland zooveel succes heeft met zijn vliegmachines en over wien in het Engelsche Hoogerhuis onlangs gesproken is. Naast hem de Groothertog van Mecklenburg-Schwerin.

In de Nederlandse 'Panorama' werd de foto hiernaast gepubliceerd. De commentaar was:
Onze landgenoot, de heer Fokker, die in Duitsland zoveel succes heeft met zijn vliegmachines en over wien in het Engelse Hogerhuis onlangs gesproken is. Naast hem de Groothertog van Mecklenburg-Schwerin.

Dezelfde foto maar dan anders uitgesneden verscheen het Delfts Geïllustreerd Zondagsblad. De commentaar was hier:
De directeur der Fokker vliegtuigen
De Nederlandse Fokker, directeur der Fokker vliegtuigen in gezelschap van de groothertog van Mecklenburg op het vliegveld van Schwerin.

Filmopnames zijn te vinden op:

http://www.npogeschiedenis.nl/speler.program.7054427.html

De directeur der Fokker-vliegtuigen.

De Nederlander Fokker (× ×), directeur der Fokker-vliegtuigen in gezelschap van den groothertog van Mecklenburg (×) op het vliegveld van Schwerin.

Niet alle Nederlanders waren dus zo 'neutraal' in de grooten oorlog.

8 en 9 februari – Baert A.

Alles is kalm en stil. We zagen een patrouille Engelse paardengasten, wat we in lang niet meer te zien kregen;

9 februari 1916 – Van Walleghem
Weerom veel vliegmachienen die veel naar malkaar schieten met mitrailleusen. Ook de kanonnen schieten ernaar. Doch weinig vliegmachienen worden neergeschoten door de kanonnen, maar integendeel veel door de mitrailleuzen.

8 februari 1916 – Het Poperinghenaartje

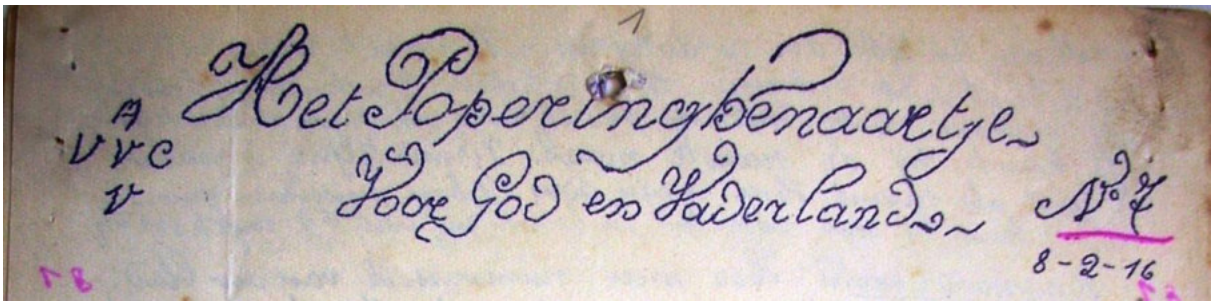

L'argent est le nerf de la guerre

Ten tijde dat ik op de collegebanken zat en historie leerde, daar was een professor, met een gouden bril op, die te midden de vertellingen van veldslagen en vredeskeuvelarijen soms ’n spreuk zei. En dikwijls, zo dikwijls zei en herhaalde hij die spreuke dat wij op ’t einde malkander glimlachend aankeken… en ze onthielden.
‘L’argent est le nerf de la guerre’ zo luidde die spreuk in ’t français.
Dat is lang geleden, ’t was nog ten tijde dat het geen oorlog was. En als ik nu soms de gazette lees, en de grote zwarte artikelopschriften bekijk, dan vallen mijne ogen iedermaal op sommige fijne lettertjes en ‘k leze ‘le cours de mark baisse… succes de l’emprunt de la victoire… ‘k Peinze dan op de oude wijze spreuk.
De neutralen spreken soms prachtige ministerwoorden vol sympathie voor Duitsland. Gelooft des mensenwoorden niet, doch wel zijn daden. De dalende mark is ’t loodjen dat op de plank ’t vertrouwen der neutralen aanduidt. En ’t loodje zakt. Van op ’t podium in den Reichsdag zag minister Helperick de gesloten beurzen en mismoedig riep hij uit: ‘Vous savez que financielement nous tendrons difficilement juque’au bout.’
Had hij misschien dan ook nog die spreuke gehoord!
De oude Von Hindenburg ginder in ’t noord-oosten wilde ook zijn gedacht zeggen over den oorlog: ‘’t Zijn de zenuwen riep hij en hij beet op zijn grijzen knevel. ’t Zijn de zenuwen die van belang zijn in den oorlog. Wie de taaiste zenuwen heeft, zal den krijg winnen. ‘De Duitsers hebben taaie zenuwen.
En de Belgen ook, en de Engelsen bijzonderlijk.
Doch, Von Hindenburg , de wijze historiespreuke klapt van een zenuw: ‘L’argent est le nerf de la guerre’.
En vraag eens aan minister Helferich wie dat er de taaiste heeft. Daar zijn vele krachten die medewerken in de oorlog. Daar zijn de geweldige krachten der donderende kanonnen, der barstend obussen en bommen, daar zijn het maaien der ratelende mitrailleuzen en het tikken der zingende kogels.
Daar is ’t jaren, stormen der ruiterijcharges, ’t briesen der paarden en ’t kappen der blanke degens ook ’t nachtelijk graven en ’t stille kruipen, ’t woelig vechten en ’t pijnlijk sterven der krijgers.
Daar is de driftige, schetterende zang der klaroenen.
Daar is ’t sierlijk zweven der vliegtuigen en ’t onbeweeglijk hangen der ballongevaarten. Ook ’t fluisteren en ’t zwijgen, ’t buigen, ’t glimlachen der diplomaten.
En al die krachten bij de beide oorlogvoerende partijen, schijnen wel te zijn: twee gelijklopende lijnen die zich in ’t oneindige kunnen verlengen, zonder ooit malkander te overschrijden.
Doch nog 3 krachten zijn er stil werkende, maar zwaar van belang;
daar is de stille wacht der slanke oorlogsboten op de verlaten zee voor de Duitse kust,
ook ’t eeuwig gaan der uren en de dagen, die in hun keren en komen nijpend angst medebrengen voor hen die honger lijden en de ene aan de andere dag steeds gelijk vinden.
Daar is vooral de stille zware kracht van ’t goud.
’t Rollende goud van ’t bedrijvige Duitsland vulde - ’t goud rolde weg.
Uit de oude koffers van Rusland en de ijzeren kisten van Frankrijk en de handelskantoren van Engeland komt traag maar steeds zwaarder en luider de volle klank van oude, lang verdoken schatten.
Weer zal ‘t goud zijn stille geheime macht uitoefenen en zijn klank zal de zege inluiden… want steeds in de vertellingen der geschiedenis komt er ‘n oude spreuk, ernstig als een vermaning; doch nu hoopvol als een belofte: ‘L’argent est le nerf de la guerre’.
J. Denys

Erelijst: Aan **E.H. Dumon**, ridder der orde van Leopold II – **Valere Muysen** vereerd met ’t ereteken der Kroonorde en met het oorlogskruis, bieden wij onze gelukwensen aan.

Op de Paardenmarkt

E.H. Principaal: 'Kom mij helpen als leraar. 'k heb 30 studenten geweigerd bij gebrek aan plaats en aan leraars. 't Is jammer voor kinders en ouders. Wij hebben meer dan 100 leerlingen. 5° en 6°zijn aan den gang; leraar vaan Latijn **Albert Boone**. Klas voor 5de en 6de in de **melkerij** en thuis van Jos. Boone.
E.H. Wykaert - Werk tot over de oren. De parochie, Haute Garonne is groot. De maandag tot de donderdag avond gewoonlijk op reis, per velo, anders zou ik er niet door geraken. als ik thuiskom, liggen me veel brieven af te wachten, nopens verandering naar andere departementen, allocaties, moeilijkheden met de mairie of de prefect, enz... 't Is zonder einde; zondag biecht horen. 8 1/2 mis voor de Belgische soldaten, sermoen, 10 uur mis voor de Belgische uitgewekenen, sermoen.
in Toulouse allen zijn er rond de 700 Belgen!
Zij groeien alle dage nog in getal. Met Kerstdag heb ik veel werk gehad en had er nog meer begeerd. velen , U vooral, kennen maar den paster in zake hebben en krijgen, klagen zonder reden en eten geerne zonder werken. Miseror super turbam!
Zij zijn alzo! Sedert altijd? 't Is misschien hun schuld niet.
Altijd tijd te kort: niemand in Toulouse, niet één invloed hebbende man die Vlaams spreekt. Men zou zeggen dat ze den midi gevlucht hebben. De arme sukkels werden er spijts alles naartoe gestuurd. Ik ben waarlijk pastor der armen, Gods lievelingen.
Jozef Dewitte: De gezondheid tamelijk goed. Ja, ja, krakende wagens lopen 't langst, zeggen ze in Poperinghe.
Emiel Bossaert: 'k Geloof niet dat wij veel reden tot boffen hebben, maar 't is nu ook geen tijd om veel te klagen. Lastig! Waarlijk lastig! Veel studeren, blokken nog meer dan in 't college ten tijde van de wedstrijden. Binnen 4 weken zullen wij hier al niet veel meer te doen hebben: 2 weken lang hebben wij examens. **Rob Thibaut** moest hier ook zijn. Waarschijnlijk komt hij de naaste maal. **Firmin Deprez** is naar 't front als sergeant. hier is zijn adres, 't kan misschien genoegen doen, daar hij met zovelen in betrekking was. FD segt. A 846 III
Raymond Carette: Hoe meer nummers ik van uw blad krijge, hoe roder ik word van schaamte. Ja, ik word rood van schaamte als ik lees dat mijne maten één voor één naar 't geliefde Vlaanderen trekken om te strijden en dat ik hier moet blijven gelijk nen 'embusqué' en toch 't is tegen wil en dank dat ik in de compagnie special ben. Ook loer ik de 1ste gelegenheid af om naar 't front te komen.
E.H. Hillewaert: 't College van Moeskroen zou open zijn met volle humaniora. **E.H.**

Verhamme zou er professor van rhetorica zijn! 't Wordt gezegd.
E.H. Vanneste, aalmoezenier: A43/I - Reeds ben ik ten volle ingescheept in mijn nieuw oud leven. Thans ben ik aalmoezenier . Daar ik zondag optrok naar de tranchees ben ik met den majoor reeds tweemaal 's nachts de voorposten gaan bezoeken. Heel interessant. Gisteren nacht zelf gingen we met enige mannen in patrouille. Dat is toch geestiger dan het hospitaalleven te Cherbourg. Alhoewel wij soms tot over de knieën in de modder zaten, gerochten wij er toch uit ... mijne mannen, 't grootste deel Limburgers zijn brave, christelijke jongens. Heb ik chance! Bravo!
Georges Smis: Welk een verrassing! In n plaats van naar België zendt men mij zoveel uren dieper Frankrijk in, bij goede kennissen **Albert Brutsaert en Pr. Boucique.**
Paul Avril: We moesten afgelost worden. 's Nachts kwam de sergeant ons halen om de kerken te verhuizen. Wij waren zo met een dertig man. De ene pakt een kist, de andere een paar emmers, voor mijn part draaide ik mij een halve zak baaltjes op de nek. En zo zakten wij af. Alles liep wel van stapel zolang we in de tranchee waren. Maar als de eersten er uit waren, wilden de Pruisen ook een woordje zeggen. Zij raasden als duivels en zonden ons schrapnels met salvo's van: boem ... wie... flets, klets, pa-dang-pang. zo ging dat nen keer of zes of zeven.
Florimond Verstraete: 't Is nu (3 - 1 - 16) 4 weken dat ik de lessen volg te Bayeux. Nog zoveel en 't sport is hier afgelopen. Hoogst waarschijnlijk zal ik mijn diploma van onder luitenant behalen en dus hier uittreden met den graad van sergeant. Rond mei komen we wellicht af.
J. Quaghebeur: 'k Geloof dat ik toch nog - en Coene ook - mijn eerste galons ga krijgen, want wij doen reeds dienst van kaporaal van de wacht al trekken wij de soldij niet en dat is het slechtste.
E.H. De Beir: Gisteren heb ik **Valere Muyssen** bezocht in het Belgian Field Hospital te Hoogstade. Hij is gekwetst geweest in een voorpost en heeft het leven aan zijn helm te danken. Hij werd aan het hoofd en de zijde gekwetst en is niet in staat om u enige nieuws over zijn toestand persoonlijk te doen geworden. Hij was sedert 3 dagen onderluitenant. Beminde vrienden, ik beantwoord waarschijnlijk aan uw verlangen met u allen uit te nodigen makander en in zonderheid degenen die het meest in gevaar verkeren indachtig te zijn.
M. Lambrecht. Felix en Marcel Delanote: Wij hebben Kerstdag mogen thuis keren maar 't is voorbij als in een doorm. 't Doet toch zulk een deugd eens te mogen naar huis gaan. Nu kunnen we waarlijk de weerde van onzen heem kennen. Wat een vreugde zal 't zijn ne keer dat de koning zal zeggen: 'Soldats je suis content de vous, keert nu maar zeere allemaal weer naar moeders keuken!'
Albert Feys : Die mars van Villiers les Sec naar Honfleur van omtrent 88 kilometer hebben we in 4 dagreizen naar de mode van Xenophon afglegd. het enige verschil was dat we slechts den vijand in de ene of de andere richting veronderstelden. 't Was een aangename mars.
Jerome Suffis: In de CISLA hebben we het nogal lastig, maar 't is toch doenlijk, vooral rekening gehouden met de tijdsomstandigheden en klagen zou geen een van ons toch willen doen, er zijn er immers zoveel die er meer reden toe hebben en het toch niet doen. Binnen een week of 4 hebben wij hier gedaan! Dan terug naar het center om er een maand of vier te verblijven en dan eindelijk zullen wij naar België afkomen. 't Zal gaan tijd worden ook.
Felix Rommens: Ik ben weer in de **villa de l' étoile** en ik doe hier een kuur verse lucht om mijn zwak kadaver wat op te helpen. Op helpen mag niet in 't algemeen genomen worden, want ze helpen er hier wel neer. Deze maal ben ik met het nachtwerk belast en 't en slaat niet mee. De maan is te helder en al tweemaal werd ik met heel mijn lamak in fugam conversus, zou Caesar zeggen. Caesar sprak ook met bewondering over de Germanen, die aan de maan van een paard vastgeklemd den volsten draf volgden, maar de man had nog niets gezien. Ik heb kerels in mijn kliek, an... sinon de nobles inentions, du moins 'une vitesse supérieure. En

ge zoudt ons soms allemaal als **varende spoken** over de hei moeten zijn hollen als we aan de voorposten werken.
Ze kunnen de mannen van poësis gerust naar hier zenden, ze krijgen hier wonderschoone taferelen te zien en komt de inspiratie niet, er komen zeker schrapnells en dat is ook een excuus om met een stroof en half voor de pinne te komen.
Albert Coursel: Een mens die de loopgrachtenoorlog voert, krijgt zo een heel bijzonder geestesgesteltenis. Kwaad bloed kan een wil hij niet meer maken; hij heeft zoveel gezien en doorleefd, dat hij gans stoïcijns is geworden. in 't diepste van zijn gemoed is hij dikwijls mistroostig en droevig, maar nooit en toont hij het en uiterlijk blijft hij steeds vrolijk, opgeruimd, zelfs onbezonnen en heeft hij den schijn alles te trotseren en met alles te gekken. Hij heeft makkers nevens hem gekwetst of dood gezien, ja, krankzinnig zien worden. Hij heeft bij dage en bij nachte, door alle weders in water en modder gekropen, heeft zich stilaan daartegen verhard. in de akeligste ogenblikken heeft hij soms een onbewuste grimlach op de lippen, voelt hij gading om te spotten. En deze geestesgesteltenis, die van zelf opwelt, vervalt ook zodra de toestand die haar opwekte, niet meer bestaat. Zij is het die hun lichamelijk en verstandelijk leven bevrijdt van menige aanstoting welke anders soms erge gevolgen zou hebben.

Een internationale groep krijgslieden.
Een aardig groepje krijgslieden uit verschillende landen op het Westerfront. Men ziet er de veelgenoemde Afrikaansche krijgers, Engelschen en Franschen gemoedelijk bijeen.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – 6 februari 1916

Camiel Bostoen - NB Op zekeren avond heb ik M.L. Camiel voor de eerste maal op 't front ontmoet. Gans uitgeput was hij op weg naar 't hospitaal van Veurne. Ik heb hem gevraagd zijn ongeval eens te verhalen voor de lezers aan 't Poperinghenaartje.
Om 1 uur namiddag werd ik door mijn majoor naar de 1ste lijn gezonden om te zien hoe het er nog zat. op handen en voeten kroop ik - 't was immer tijden den beruchten Yzerslag - langs de brede grachten. Halfweg werden al met eens enige boussen en schrapnells in mijn richting geschoten en 'k ging schuilen in een nabij zijnden loopgracht met de gedachte dat het weldra zou ophouden. met moeite had ik mij plat op den buik in den loopgracht gelegd. 't geen ik

later nooit meer zou gedaan hebben of een nr. 15 valt juist achter den parados op een meter afstand van mij. Parados en opgeworpen aarde, alles komt terecht op mijnen rug; akelig oment, wat ik aanstonds nog niet besefte. 'k Wil opsprongen, maar acht, de minste beweging was mij onmogelijk. U de gedachten beschrijven die door mijn kop vlogen, ware onmogelijk. 'k Begon te roepen als een bezetene, vruchteloos, 't zweet brak mij uit en gedurig rond mij ontploften de zware obussen. Wat zou er van mij geworden, 'k achtte mij verloren en toch niet verloren. 'k Had volle betrouwen in de H. Maagd, ja, zij zou mij hier helpen. De tijd kroop traag voorbij. 't Bombardement hield op en men begon nu heftig met de geweren te schieten. dat kende ik, 't Was de avond die begon te vallen. mijne hoop werd opnieuw kleiner, wie zou er hier nog op mij vallen, toen ik al met eens gerucht merkte te horen. Ja, daar was iemand. 'k Begon te roepen: 'Zwijg gij zijt gered. Waar zijt ge dan? Hier en zich richtend op mijn roepen, was de redder welhaast bij mij. Hij trok algauw 't strooi van rond mijn hoofd. Ach, nu kon ik toch al beter ademen. 't Was tijd ook, want mijn ademhalingen waren al korter en korter geworden. Nu, een tijd werken en trekken, gelukte mijn makker er in mij los te krijgen: mijn ogen waren toe gezwollen, de minste beweging met mijn armen, was mij onmogelijk, ondersteund door mijn redder, , kon ik nog enige stappen verder gaan tot dat ik door 2 brancardiers opgenomen werd.

Aan mijn zuster

ik heb eens 't zwangerige strijden gestaakt
en toch maar een blaadje gevonden
Ik heb eens naar 't zoenen der wangen geslaakt
en kuste een zuster op wonden
een zuster, als 't bladje gegroeid op en boom
waar zingende vogelen speelden
waar schuiflen de winden, bij 't varen een droom
van liefde vol trillingen teelden
een bladje! Dat winkend een vogelken riep
en zangen op 't stengelken wilde dat feestte en speelde,
wen 't vogelke sliep
om nog met het bladerke trilde
een bladje, dat leefde in 't blauwe der licht
dat leven en strijden met spelen
vermengde dat 's morgens met dauwdrop bevrucht
zijn vreugde met de anderen wou delen
dat krachtig en moedig de stormen bestreed
om 't strijden om 't zoete van 't leven
het gene waar vogelen en vissen en 'k weet
met nog vele denk ik naar streven.

dat bladje het was niet als de andere geweest
het mocht maar een lente beminnen
het moest al zijn liefde, zijn smachten bevreesd
voor val, in een lente bewinnen
het mocht nooit de stralende warmte der zon
bij 't vurigste des zomers gevoelen
en 't kreeg nooit wen 't stralen tot schroeiens toe won
een windje voor 't hartjen te koelen
en 't mocht nooit als velen wen d'herfst in een ruk
de makkers van 't steelken deed vallen

ook neigen en vallen, een val vol geluk
men leeft och de laatste van allen.

Het bladje, het viel toch, zo vroeg, nog zo jong
het viel wen de gloedvolle wagen
bij 't rijzen door mist heen tot de aarde toe drong
en 't bladje tot 't sterven kwam vragen.
het viel doch zijn val wierd als feeste gevierd
het mocht eens bij de engelen zweven
het mocht eens als vogelen bij 't sterven versierd
door zonne, een stonde nog leven.

Als 't bladje, O kusje, waart gij ook hierner
zo minnend om 't leven om 't strijden
om 't gene wij leerden bij moeken weleer
die 's avonds ons kopkens kwam wijden
gij zult niet als 't broertje door 't kampen eens sterk
de kruisen van 't strijden meer dragen
O mocht gij, wen 't broertje geen moed heeft, voor 't werk
bij Gode wat kracht voor hem vragen?

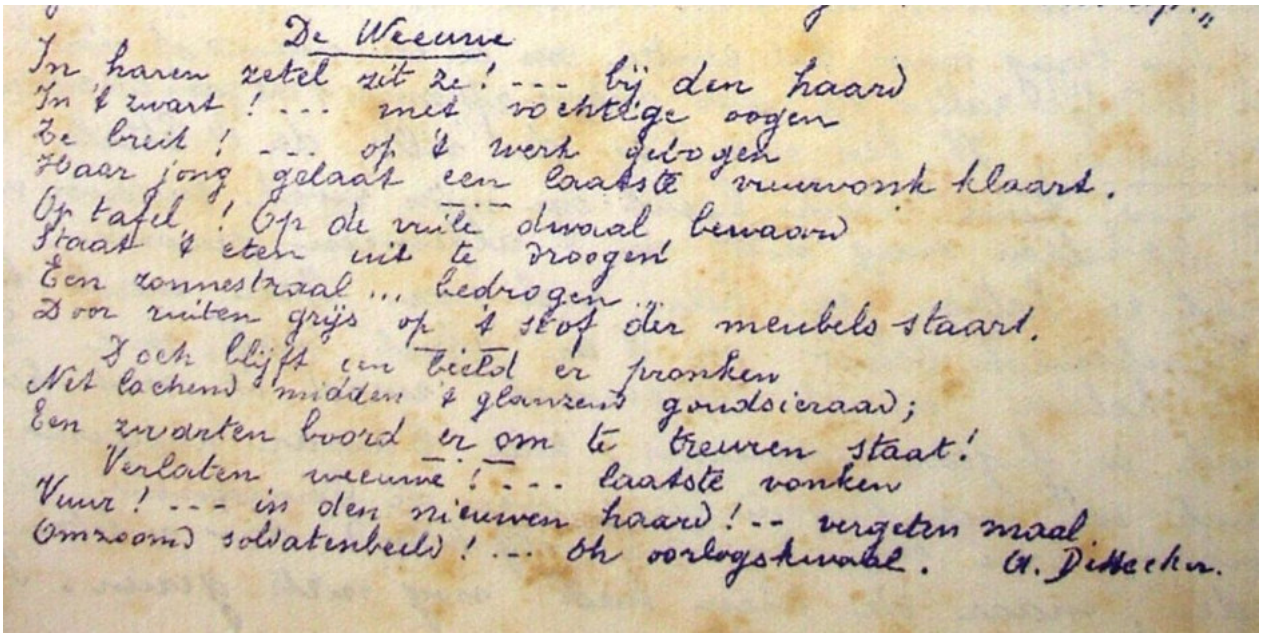
De Weeuwe
In haren zetel zit ze! --- bij den haard
In 't zwart! --- met vochtige oogen
Ze breit! --- op 't werk gebogen
Haar jong gelaat een laatste vuurvonk klaart.
Op tafel! Op de vuile dwaal bewaard
Staat 't eten uit te droogen
Een zonnestraal ... bedrogen
Door ruiten grijs op 't stof der meubels staart.
Doch blijft een beeld er pronken
Net lachend midden 't glanzend goudsieraad;
Een zwarten boord er om te treuren staat!
Verlaten weeuwe! --- laatste vonken
Vuur! --- in den nieuwen haard! -- vergeten maal
Omzoomd soldatenbeeld! --- Oh oorlogskwaal. A. Dittecker.

De Weeuwe

In haren zetel zit ze... bij de haard
in 't zwart! ... met vochtige ogen
Ze breit... Op 't werk gebogen
Op haar jong gelaat een laatste vuurvonk klaart

Op tafel, op de vuile dwaal bewaard
staat 't eten uit te drogen
een zonnestraal... bedrogen
door ruiten grijs op 't stof der meubels staart.

Doch blijft een beeld er pronken
net lachend midden 't glanzend goudsieraad
een zwarten boord er om te treuren staat!
Verlaten weeuwe... laatste vonken

Vuur! ... in den nieuwe haard! ... vergeten maal
omzoomd soldatenbeeld... Oh oorlogskwaal –
A. Denecker

B.

Uit 'La region de Charleroi' – 9 februari 1916

Een grote aanval op het station van Poperinge!

Communiqué allemand
Théâtre de la guerre à l'Ouest

Berlin, 8 févr. — Au Sud de la Somme, grande activite d'artillerie.

Pendant la nuit du 6 au 7 février, nous avons perdu un petit morceau de tranchée de nos nouvelles positions.

Hier midi, nous repoussâmes une attaque française qui avait été préparée par une violente canonnade.

Le soir, une contre-attaque nous remit en pleine possession de nos positions.

Une escadrille d'avions allemands a attaqué les bâtiments du chemin de fer à Poperinghe et un campement de troupes anglaises entre Poperinghe et Dixmude. Elle revint indemne après plusieurs combats contre des aviateurs ennemis qui s'étaient élevés.

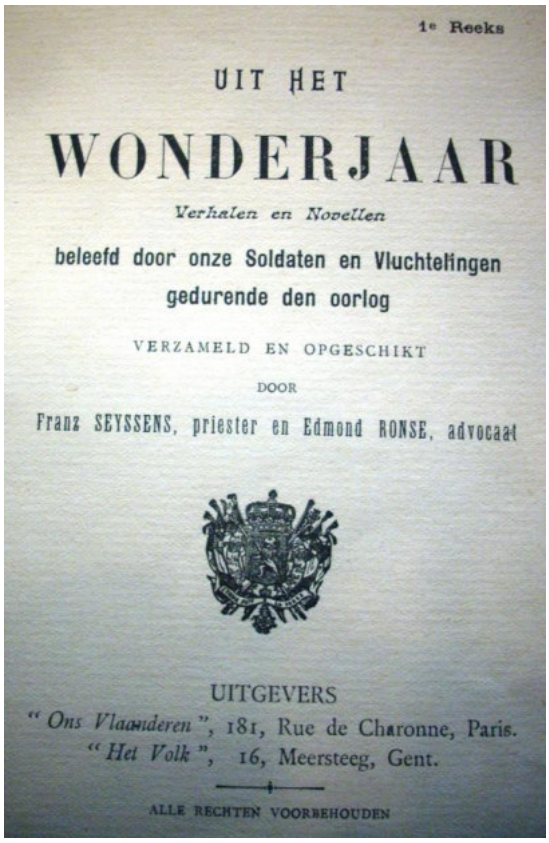

1e Reeks

UIT HET

WONDERJAAR

Verhalen en Novellen

beleefd door onze Soldaten en Vluchtelingen gedurende den oorlog

VERZAMELD EN OPGESCHIKT

DOOR

Franz SEYSSENS, priester en Edmond RONSE, advocaat

UITGEVERS

" Ons Vlaanderen ", 181, Rue de Charonne, Paris.

" Het Volk ", 16, Meersteeg, Gent.

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN

Donderdag 10 februari 1916 – Baert A.

We horen nog altijd het kanon niet. Om 3 uur krijgen wij 12 obussen om 5 uur nog 12 en om 7 uur nog 20, vallen rond hofstede Em. Vancayseele tot aan den Peerenboom en ook nog kasteel Petit, herberg Filature, Meessenstraat bij Pelikaan, C. Capoen, bij Saint Union waar enige soldaten gedood werden.

10 februari 1916 – Uit het Wonderjaar – Verhalen en novellen beleefd door onze soldaten en vluchtelingen gedurende den oorlog – verzameld en opgeschikt door Frans Seyssens, priester en Edmond Ronse, advocaet.

In het voorwoord van dit boekje stellen de schrijvers, dat dit her eerste is van een reeks, die lang of kort zal zijn, - de lezers zullen er over beschikken. *Het is blijkbaar een reeks geworden van 1 boekje.*
De schrijvers, zo stellen zij zelf – bevonden zich aan 't hoofd van het blad 'Ons Vlaanderen' te Parijs gesticht gedurende den oorlog tot heropbeuring van ons Vlaams – Vluchtelingenvolk. Dit blad vulde eene leemte aan, drij maanden immers na zijn stichting was het in alle departementen door verspreid, veel meer nog, was het overgevlogen naar het front waar het bij onze jongens ten zeerste welkom was.

Honderden brieven, de lotgevallen verhalend van onze soldaten en vluchtelingen kwamen ons toe. De schoonste hiervan geven wij weer in dit boek nevens enige persoonlijke bijdragen die wij neerpenden zoals wij ze hoorden vertellen door soldaten terugkomend van ’t front.
Onze rol was dus gering; zij bestond in het opschikken van een garve wier bloemen ons aangeboden werden door de jongens van ons Vlaamse land, nutteloze takjes knipten wij uit, verdorede bladeren namen wij weg, links en rechts geven wij wat meer lucht.
Ons doel was dubbel. Immers wij beoogden weerom gezonde lectuur te verschaffen aan onze vluchtelingen en aan onze jongens in de loopgrachten, te spreken tot hun herte. Wij waren overtuigd dat het ons niet toegelaten was onder den domper te plaatsen, feiten die tonen dat ons Belgisch heldenvolk niet moet onder doen voor anderen, en die moeten verteld worden aan de kinderen onzer kleinkinderen.
De schrijvers.
Parijs, den 10 februari 1916

Regen op ’t front

Nog altijd op kleinen post…
C’est pendant l’horreur d’une profonde nuit …
’t Begon te regenen rodn 10 ure ’s nachts, met fijne, welgemanierde druppelkens. ‘k Had er van gehoord dat het aan den Yzer niet pluis zit als er nat valt en den dag van onze aankomst hadden we de makkers zien terugkomen gelijk wandelende baggerboten.
Onder de dik gekruinde boom waar we onder stonden, waren we nog veilig, maar ernevens begon de grond zo’n laagje glibberig slijk te vormen, waarin men uitgleed lijk over groene zeep op een plaveien vloer.
Elf tot één uur was ’t mijne wachtbeurt. De druppels gingen ‘crescendo’ in grootte en dichtheid, de boom begon het ook op te geven en ze kwamen er driedubbel dik doorheen gesijpeld. Eén voor één trokken de makkers weg gaan slapen. Een drietal kropen den ‘abri’ binnen: ’t was er wel een muffe geur, die me de eerste nacht deed verkiezen in ’t gras te gaan slapen, maar ze lagen er toch in ’t droog onder de graszodenwanden en het gewelf van boomtakken en aarde…
Twee andere rekenden op een ‘’t zal toch niet blijven duren, zeker?...’ om zich in een waterdicht tentzeiltje te wikkelen en zich maar goedschiks, kwaadschiks in de natte wei te laten neerploffen.
We stonden met tweeën onder de boom: de oorlappen van onzen kepie neer, de kraag recht, “’t geweer tegen de stronk; wij, valk ernevens, stoïcijns met de handen in de kapotezakken, opgetrokken schouders, starogend in de duistere holten van de nacht.
Kogels floten en brachten afwisseling met ’t kletsen van de regendroppen. Stilaan voelden we onze voeten zinken in ’t kleverig slijkt, en we hadden moeite om ze er uit te krijgen als er één moe werd van ’t staan. Op de linie schoot men een vurpijl af en we staarden hem na, terwijl de druppels dikke, haastig en scuhins voorbij stormden, onophoudend en neerpletsten tegen de grond.
‘We beginnen nat te worden, jonk’ zei mijn maat, om iets te zeggen.
‘ja, da’s niks.. we halen een andere kapote uit en we zijn weer droog….’
‘’k Heb versakkerd juist nog één hemd in mijn kleerkas en veel gaten die er ’t nat ook al zullen binnen laten!’
‘Zijn kleerkas’ dat was zijn ransel die in een plas lag te weken, ginder verder tegen den abri…
‘We zullen ons brood zodner koffie kunnen eten deze keer… en de suiker is er al bij gesmolten… ‘k kan er ’t water uitnijpen gelijk uit een spons…’ zei ‘k, terwijl ik mijn vingers tegen een kletste om er hetlmsap deeg af te jagen.
‘Drommels! Nog maar twaalf en half en de gelukzakken liggen daar zo gerust op hun stro…’

’t regende dat het goot nu… ’t Werd onder de boom erger dan ernevens en we gingen verder met ons geweer, vlak onder de stortvlaag. ’t Water drupte alonder uit de zoom onzer kapote op onze benen en schoenen. Van onze kepie liep het de hals in, met koude strepen over de rug…
We rilden van d’ijzige vochtigheid.
‘Is ’t nog geen één uur?’
‘Nog tien minuten…’
Eindelijk was ’t er, ‘k zag het bij ‘t licht van een ‘fusée’.
‘Ga ze rap halen, hoor. ’t Wordt tijd dat we er uit zijn.
‘k Strompelde over een paar grachten die overstroomden, naar de ‘abri’. Verduiveld! Wie kan er nu iets zien in dat hol… zo donker als een helle.
Waar liggen de mannen die moeten aflossen? ‘k Was zinnens luidop te roepen, maar .. ze sliepen toch zo zalig… en stilleken: ‘Jef!... Jef!...’ Niets. ‘Jef!’ Er snorkte iemand lang.

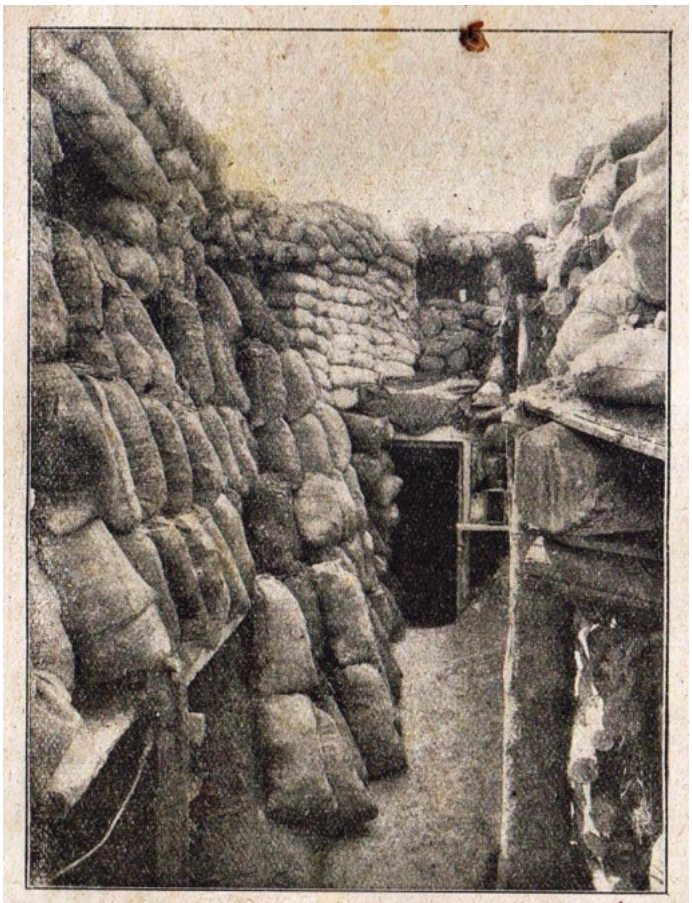

Een mijngang.
Mijngangen spelen in den loopgravenstrijd een belangrijke rol. Zoo men elkander boven den grond niet kan benaderen, tracht men door uitgraven van onderaardsche gangen tot onder de vijandelijke loopgraven te komen. Deze mijngang wordt hierna gevuld met ontploffingsstoffen en de lont in het kruit geworpen. De uitwerking waarbij menigmaal een groot gedeelte van de vijandelijke loopgraaf in de lucht wordt geblazen, is vreeselijk. Onze foto geeft een kijkje op het begin van zulk een mijngang.

‘Allé, jongen. Op! De wacht!’
Een grommen, een wroeten en ritselen over ’t stro, een bons, die dof klonk in’t onderaards hol en, van wege Jef; ‘Ai! Mijnen kop! Die verdomde balken, kunnen ze dat nu toch niet wat hoger maken!’
Terwijl hij buiten kroop op handen en voeten… ‘D’er is nog geen plaats om ne mens door te laten…’
De tweede kwam ook… ‘Oef! Wat een regen!’
‘k Stond voor ’t hol en trachtte binnen te zien, niets dan zwart, en een pest van een reuk… Toch er maar in, en door ’t slijk op handen en voeten door ’t lage gat, tastend met modderhanden op de grond en de wanden; ‘k moest me wringen om er met bajonet en ‘cartouchières’ door te geraken…
Eindelijk! … Onder mijn knieën lag er iets onvast te bewegen, en opeens snorkte men heel luid, ’t was de korporaal waarover ik heen strompelde, hij werd niet eens wakker en mijn maat volgde dezelfde weg over zijn lui lang lijf…
‘Ha! Ha! Wat ’n leute!
’t Was er warm, ’t was er droog, we trachten zelfs on eigen wijs e maken dat er geurende rozen bloeiden … onder de dekens, en ‘slaap wel’ voor vier uurkens… ’t Was stille, heel stille erbinnen, ’t ristelen in ’t stro was al over en de slaap kwam stilaan… ‘k Schodderde met van veiligheid… Pin!.. ‘k Verschok en wreef met mijn hand over de kin waar iets koud en nat overliep… Pin! Pin! … op mijn hoofd en op mijn hand… twee dikke, dikke druppels, daar uit ’t gewelf ,

veertig centimete boven mij… Ach! Verduiveld! Verduiveld! Ze doen ’t er om! En toch zal ik slapen! ‘k Sloeg de deken weer voer mijne kop en ‘k wachtte… Niet lang!.. Ze kwamen langs om eer, ze liepen weldra op tien, twintig plaatsen… door de deken, door mijn kleren op de grond… Nevens me lag de korporaal in een diepere gang; hij keerde zich half om en ‘k horode iets nat bloeien gelijk van een stuk goed dat ui de waskuip komt… hij schoot wakker en om zich op te rechten, plonsde met zijn hand in ’t water dat binnenstroomde.
’t Stikte er bijna, zo heet werd ’t er, van lastigheid meest. En ’t water stroomde binnen en gutste buiten!... op! Er uit!
Nog liever in een beek liggen als hier! …
‘k Sleepte me weer door de modder langs het gat naar buiten, waar er reeds drie onder de stormvloed stonden gelijk bedrukte kiekens onder een struik.. wat een nacht! Nog drie uren stonden we er, en ’t stopte niet… mijn schoenen stonden letterlijk vol water, dat langs ons benen afliep… Niet ver van ons zat een koekoek, heel de nacht al, dan hier, dan daar, en riep maar altijd zijn eentonige ‘Koekoek! Koekoek!’
’t Werd op de duur treiterend en tergend als een plagerij, en ‘k werd zenuwachtig om dat stomme roepen… ‘Koekoek! Koekoek!’
‘Ha, zwijg daar, gij ouwe piepkas, of…’
Mijn makkers lachten om mijn bitsigheid…
‘Koekoek! Koekoek!...’
‘Ha, dat ik u zag zitten, gastje… ‘k joeg u een kogel door uw blaaspijp….’
Maar ‘k zag hem niet, en er was niets aan te doen dan te blijven staan, geduldig onder de plassende regen….

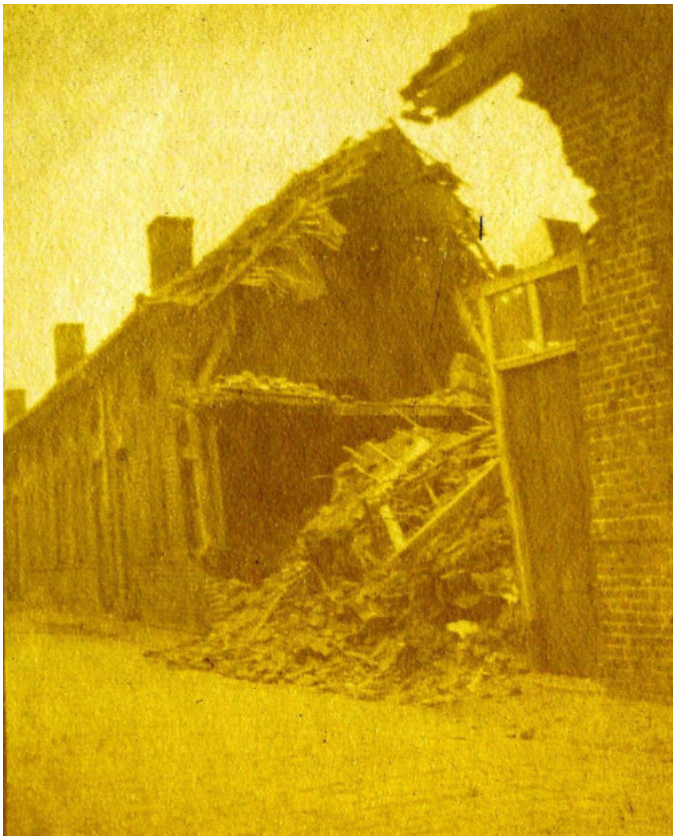

Vrijdag 11 februari 1916- Baert A.

Stille nacht. Slecht weder, een macht van soldaten komt toe, anderen trekken af;

12 februari 1916 – Baert A.

Foto SAP

Duchtig geschut heden nacht. Slecht weder. Zeer hevige kanonslagen. Veel vervoer en gerij. Een aantal ambulancen op. De straten proppen van de soldaten soms in 2 tot 3 rijen heen en weer, met muzieken langs al de kanten der stad. Engelse kanons gelost aan de statie. Om 3 uur lijkt het kanon een onafgebroken aanhoudende donderslag. Is er een aanval aan de gang? ’t Weder klaart op om 4 1/2en er verschijnen 5 – 6 Duitse vliegers die rond de 20 bommen lossen tegen de stad: bij den Boterpot, hof M.H. Lebbe, Just. Ackaert, Huizen en weide A. Schaballie. Om 5 uur komen een 10 tal obussen tot rond Middelburg. Moto cycles vliegen heen en weer. Te peerd worden bevelen rond gebracht. Veel auto’s brengen munitie op.

Van Walleghem

Geheel de nacht geweldig kanongeschut langs Langemark. De laatste bewoners van den Krommen Elst vertrekken, ook het vijverhuis is verlaten.
Sedert enige tijd is het veel verslecht voor de spellewerksters. Er is maar weinig vraag meer naar kant.
Van gans het jaar heeft het nog niet gevrozen. ..
In de avond vallen veel schrapnels rond Café Français.
Onnozele laster der Engelsen jegens de Belgen!
De Engelse batterij die de Belgen vervangen hebben aan de Café Français, werden er van de eerste dag fel gebombardeerd daarop strooiden zij uit dat de Belgische artilleurs spionnen waren omdat zij dar nooit gebombardeerd werden. Het is voor eerst onwaar dat de Belgen daar nooit gebombardeerd werden. Rond kerstdag immers hebben zij daar verschillige mannen verloren. Doch de Engelse batterijen worden gewoonlijk veel eer ontdekt dan de Belgische omdat hun poeder veel meer licht geeft dan het Belgische en bijzonderlijk omdat zij veel onvoorzichtiger zijn. Zij verlaten eeel te veel hun abri en worden alzo door de Duitse vliegers veel eer ontdekt. Zulke laster werd niet alleenlijk verteld door de soldaten maar ook door de officieren. Hoe is zulks toch mogelijk!
Het valt toch zo pjnlijk voor de Belgen ganse dagen voor spionnen verdacht te worden!
Over enige dagen vertelden heir de ordonancen der officieren dat het de Belgen zelve waren die Poperinghe bombardeerden! Waar mogen zij toch zulke gedachten opgedaan hebben.
Geen burgemeester, geen priester die niet meer dan eens als spion aanzien werd.

In Woesten Foto SAP

Zondag 13 februari 1916 – Baert A.

Het geschut vermindert en eindigt tegen de morgen. Nog zeer veel beweging van soldaten heen en weer met muziek aan ’t hoofd. Van 6 ½ tot 8 uur vallen 30 obussen rond de statie 1 huis d’Engloo, 1 Dolfyn, 1 Filature, 1 Statie, andere te lande.

13 februari 1916 – Le Region de Charleroi

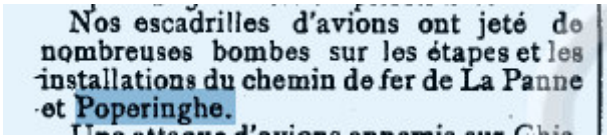
Nos escadrilles d'avions ont jeté de nombreuses bombes sur les étapes et les installations du chemin de fer de La Panne et Poperinghe.

Bericht van de Duitsers

Maandag 14 februari 1916 – Baert A.

Stilte. Nog veel beweging van munitiewagens en kanons. 's Avonds worden al de soldaten opgeroepen, maar ze moeten toch niet optrekken.

Brievenboek Poperinge

Aan de claims commisson
Hierbij stuur ik u de reclamatie van de heer Cossey remi, betreffende het verdwijnen van de volgende objecten uit zijn huis in de gasthuisstraat nr. 12 , bezet door de soldaten en officieren van de 3de divisie état major Brits leger – 2 ressortbakken – 8 frank, toilettenoodzakelijkheden – 20 frank, lessenaar – 10 frank, papier – 10 frank, 2 albums met postkaarten – 20 frank, tafel – 10 frank, een tapijt – 30 frank, grote globe – 15 frank, glas – 6 frank, 2 vergulden kaders – 30 frank. Otaal 236 rank.

Dinsdag 15 februari 1916 – Baert A.

Deze nacht hevig geschut. Minister Poullet komt naar Poperinghe nopens de scholen.

15 februari 1916 – Brievenboek Krombeke

Uitderschen van granen
De heer arrondissementscommissaris van Yper – Verslag – dat vroeger een brief werd uitgeplakt en door de dienstdoend veldwachter bekend gemaakt dat de graanvruchten met bespeodiging moesten uitgedorsen worden - ren nu nog een nieuwe brief hebben laten aanplakken waarbij allen aangemaand worden de reden op te geven waarom hun graan nog niet gedorsen werd voor 15 februari en de hoeveelheid nog te dersen – bijgevoegd dat geen schadeloosstelling in geval van schade aan de nalatigen zal verleend worden.

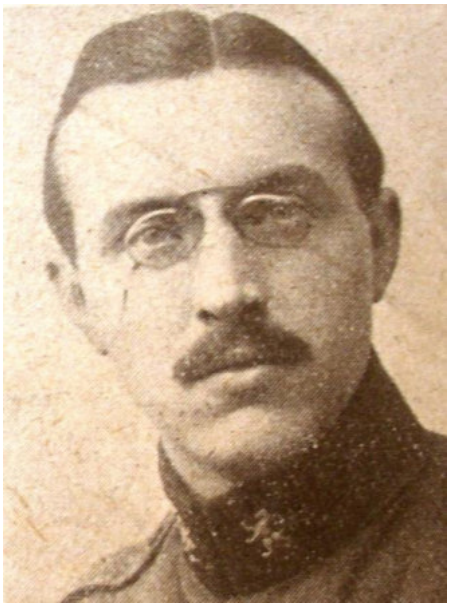

Jozef Simons – Verhalen van een kanonnier

Poperinghana
Luisterend naar Schumann
In deze wakken nawinter, na een winderige nacht, is de morgenstond vaak luw en vei als een uchtend in de lente. Achter de Rode berg verscholen, leekt de zon twee stralen uit langs de oosterkimme, twee donkerrode strepen als geronnen bloed.. . het slachtveld is zo nabij…. In de warande tiereliert het roodborstje, van struik tot struik omvleugelend bij kleine vluchten, tiereliert en kopknikt, of keek het naar het druppeltje bloed op zijn borst.
En het winterkoninkje schuift als een muisje door het heestergewas, en poost, om zich op te blazen en te schetteren als een grote die wat te zeggen heeft.
Boven de berg rijst nu de zon en de ganse hemel doorvloeit schitterend licht geel en goud.

Thans vluggen ook de zwarte merels rond als kwajongens en één beproeft er soms of ze haar zomerwijsje niet verleerd heeft;
Gisteren hoorde ik een lijster, zingend alree haar lied ten einde uit; zij zat op een olm nabij de houtkant waarin zij nestelt telken jare, en die houthakkers afkapten voor hun dagloon…

UNE AMBULANCE DANS UNE SALLE D'ÉCOLE

Près du front, les locaux les plus divers sont transformés en ambulances et les écoles aménagées comme celle-ci ne sont pas rares.

Dan, vroeg in de voormiddag, dagelijks zonder genade, beginnen de meezekens, samengekooid, om en om te vliegen, bijna in uw aangezicht: teken van regen…
Zon en zonnelicht worden opgezogen in een grijze hemelkap, een kille wind vaart door de naakte bomen, dikke druppels beginnen te pletsen, en daar hebt ge de ongenadige regen die doorvalt noen, nanoen en avond tot halfnacht.
Dubbel droef gromt het geschut bij regenweer, de troepen trekken naar de schansgroeven zonder lied; ruiters en kardrijvers spoeden gespraakloos langs de ban, hun regenmantels glimmend nat, en als de avond valt voel ik mij zo alleen.

In een klooster hier nabij verblijft een bejaarde eerbiedwaardige priester die mij 's avonds soms uitnodigt.
Met een pakje klederen is hij uit Ieperen moeten vluchten gaan: achterop hebben de gendarmen een en ander van zijn inboedel kunnen redden, gelukkiglijk ook zijn schone piano met het aangepast pianolatoestel.

Symphonie A moll
'Heb ik u de symphonie in la mineur van Schumann reeds gespeeld?'
De luiken zijn gesloten, het weiger licht van het petroollampken schijnt op de grijze haren van de oude man… zijn gebogen hoof volgt aandachtig de aflopende rol, zijn vingers en polsen beven als die van een vioolspeler die een tremolando uitvoert… hij legt in 't spel zijn ganse kunstenaarsziel.
Ik zit in een leunstoel bij de kachel en luister: de opwellende klanken wekken stemmingen en doen mij droomspelen met impressies en herinneringen.
O die heerlijke symfonie!
Van zohaast de eerste melancholische klanken opwellen als een klacht, als een roep om medelijden, gaat er een zindering door hoofd en hart, als ontvriest onze boezem…
Ons hart was vervrozen tot één ijskorst bij het dagelijks toekomen van gekwetsten, het immer bulderen van 't kanon; bij het stom zwijgen van de jongens die uit de loopgrachten komen, en het ijdel gezwets van wie veilig zit achterop; bij het eeuwig aanhoren van immer uitzinnige histories van laffe wreedheden op onweerbare gevangenen, van de meest tegenstrijdige berichten…

Dat ze al aan kappen en kerven; laat van alle windstreken de jongelingschap toekomen om hier in onze natte Vlaanders verminkt of begraven te worden… Laat elk buiten voor het roemloos rijk van het grootste kanon, het fatum beslisse wat er ontegenhoudbaar komen moet. Schumann zingt zijn droef thema en ijsschollen splijten in dooien weg.
Droever maar ook heerlijker wordt het oorlogsschouwspel.

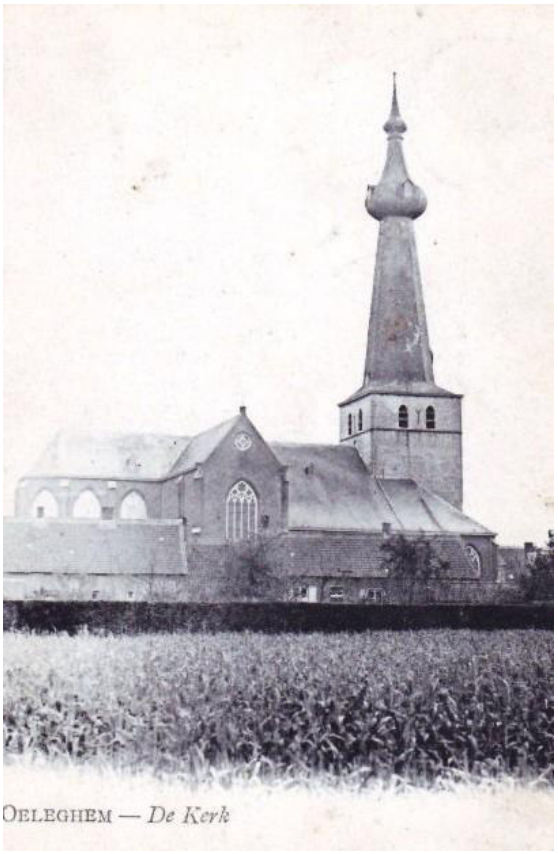
OELEGHEM — *De Kerk*

De kerk van Oeleghem, het geboortedorp *van Jozef Simons*

Hoor! In het aanpalend schoollokaal, waar gekwetsten luisteren naar de muziek die voor hen is als balsem op hun wonden, is er een die stervend: 'Moeder!' roept. Een onzeggelijk medelijden prangt me de borst.
Medelijden met, en bewondering voor die duizenden, die miljoenen manschappen die als vrijwilligers of door wet opgeroepen naar het slagveld zijn gekomen uit eer- en plichtsgevoel. De Duitse groten mogen op verovering zijn belust, de Engelse groothandel moge in de oorlog een kans zien om de Duitse concurrentie te vernietigen, het simpele volk vecht uit plichtsgevoel voor God en vaderland; want de bondgenoten van geide geroepen zich op eer en recht. Hoe wilt ge dat het argeloze volk onderscheidde?

Novelette
Rinkelend wippen de hoge notenhamers, dan afdalend begint de zang een fluisterend vertelsel van huis en haard en gemoedelijk familieleven.
Ik denk aan huis, aan vader en broers en zusters die ik heb achtergelaten… hoe die op een nacht zijn gevlucht toen de forten rond Antwerpen donderden, hoe zij sinds meer dan een jaar weer thuis zitten waar het leven voortgaat als vroeger.

Onze nieuwe hof moet nu stilaan in bewinning en opbrengst komen met de jonge fruitbomen. En de beukenhaag, in de heten zomer van 1912 verschroeid, die pas was herplant, moet heel wat zijn gegroeid! De kerk is afgebrand op mijn geboortedorp en de godsdienstige plechtigheden hebben plaats in een vroegere danszaal, waar "s zondags ook de Duitse aalmoezenier zijn mis zingt voor de veertig Beierse landstormers die het fort bewaken.
En als de kanonnen luider brommen omdat de wind dient, rijst de hoop in aller harten: ''k geloof dat de verbondenen afkomen…'

Soldat anglais protégé par le nouveau casque contre les gaz asphyxiants.

Bilder us Osten

Hoe mooi die 'Bildder' geschreven na de lezing van Rückers 'makamen', mooie fantasias, oosters van kleur en verbeelding. Die prachtige doodmars van Abou-Seïs! Lijkklokken luiden… zo gans in de toon van oorlog en dood die waart om ons…
Lijkklokken luiden, de treurmars vertraagt; het stuk sluit op lang aangehouden akkoorden als wegstervende orgelklanken verruisend door een open kerkdeur. En naar de Lethe spoeden bei… voorbij…
De priester staat op: 'Hadden de Duitsers nooit anders gedaan dan muziek gemaakt, we zouden ze in de hemel steken, niet waar.'

Ik keer huiswaarts bij maneschijn. Kanonlicht waaiers ketsen tegen de trans; als rollende donders brommen de uiteenspringende granaten. Fokkers ronken boven Poperinghe vastbij en smijten nieuwe bommen die kraken heller en heviger dan een 380er obus. En achter de stad stralen nu zoeklichten op met dikke koppen, als reikhalzende girafnekken om de Fokkers te vangen in hun licht.
Mitrailleuzen, anti-aircraft ratelen en taktakken; in de verte poffen en morrelen geweerschoten als ziedend water in een reusachtige ketel…
Wat een grimme kakafonie, die nieuwste muziek van Schumanns landgenoten.

Woensdag 16 en donderdag 17 februari 1916 – Baert A.

Stilte, gewone beweging.

Londensche motorwagens aan het Westelijk oorlogsfront.
Een groot aantal Londensche motorwagens zijn in dienst van den oorlog gesteld en naar Frankrijk gezonden. Zij bewijzen aldaar uitstekende diensten voor het vervoer der Engelsche troepen naar het front.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad - 20 februari 1916

Vrijdag 18 februari 1916 – Baert A.

Heden nacht om 12 uur en om 3 uur komen een 5 tal Duitse vliegers en lossen 21 bommen: Carmelieten, Westouterstraatje, hof college, hof jufvrouw van Merris, keuken M. Van Merris, Burghemeester, Villa M.Lahaye, andere buiten stad. ’s Morgens om 8 uur komen weer 3 vleigers en lossen 11 bommen rond Abeele en loskaai. René Debaene. Hazebrouck kreeg ook een 30 tal bommen. De Engelsen hebben hier voor ’t ogenblik noch zoeklichten, noch kanons tegen vliegtuigen.

Zaterdag 19 februari 1916 – Baert A.

Kalme nacht. Gewone beweging. ’s Namiddags buldert het kanon hevig langs Boesinghe.

Delaere C.

Zaterdag. Gravin van den Steen, vergezeld door advokaat Borginon, komt af naar **Wisques.** Zij zegt dat de minister van Kunsten en Wetenschappen aan onze klassen toelagen zal geven en dat ze met minister Berryer, de zaak der hulpgelden voor de vluchtelingen zal bespreken.

Van Walleghem

In de achternoen vallen vele bommen en schrapnels aan ’t Hemelrijk. In de avond om 9 uur heeft er een gevecht plaats in de herberg ‘De vrede’ bij Edward Vercruysse tussen burgers en dronken soldaten. Hoe alles juist gebeurd is, blijft nog onbekend. Men zegt dat de burgers aan

’t ankeren waren en ook soldaten. Allen waren min of meer bij drank. Er ontstond eerst twist tussen de soldaten. De burgers deden deze buitengaan, het gen na veel moeite eindelijk lukte. Doch nauwelijks waren zij buiten of een soldaat stampte de deur in. Daarop nam de zoon Vervruysse een broodmes. Een andere van Westouter trok ook zijn mes en bieden begonnen maar te slaan en te steken de hoop soldaten. ’t Ongelukkig gevolg was dat een Engels soldaat gedood werd en een Canadees gewond. Een uur nadien werden 4 burgers die tegenwoordig waren aangehouden. …
Wat aardig was, ‘ti s dat in ’t huis rechtover bij Jules Noyelle er Engelse officieren waren en wanneer men hen liep halen om ’t gevecht te doen ophouden, niet een wilde buitenkomen, zeggen: ‘’t zijn onze soldaten niet, en dat gaat ons niet aan’.

Een internationale groep krijgslieden.
Een aardig groepje krijgslieden uit verschillende landen op het Westerfront. Men ziet er de veelgenoemde Afrikaansche krijgers, Engelschen en Franschen gemoedelijk bijeen.

19 februari 1916 – Brievenboek Poperinge

Hierbij de reclamaties van de heer Jules Vancayzeele, beenhouwer te Poperinghe betreffende de levering van de volgende objecten, oplopende tot de waarde van 1031 rank door het Franse leger, zonder verdere indicaties.

Aan de claimscommission
Hierbij de klachten van:
1 – Debaene Maurcie door de 1ste compagnie op de 26ste juli 1915 tot de 14de februari 1916 – 35 are klaver vernield door de troepen.
2 – Sohier Theophile door de 1se compagnie van de 26ste juli 1915 tot de 14de februari 1916 – 4 hectare weide terug in de zaaien 1200 frank – 2 hectare veld vertrapt 260 frank – locatie van 6 hectare 900 frank – opmaken van de weg doorheen de eigendom 1000 frank – poort te herstellen 110 frank – 450 meter haag 185 frank – 200 hopblokken vertrappeld 100 frank – 3

poorten 42 frank – een wagenkast 25 frank – 50 meter bramen 3 frank - - te samen 3870 frank.
3 – Geldof Jules – door de 1ste compagnie van de 7de december 1915 tot de 8ste januari 1916 – een hectare weide 200 frank – 1 hectare veld vertrappeld 200 frank – een partij haver 20 frank – 45 hoppepersen 18 frank – 200 meter haag 50 frank – 3 poorten deels vernield 20 rank – 2 kubieke meter brandhout 15 frank; schade aan de gebouwen 20 frank – 30 kilo bonen 25 frank – te samen 568 frank.

Uit 'Le region de Charleroi' – 19 februari 1916

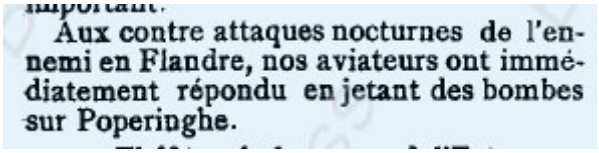
Aux contre attaques nocturnes de l'ennemi en Flandre, nos aviateurs ont immédiatement répondu en jetant des bombes sur Poperinghe.

Zondag 20 februari 1916 – Baert A.

Stille nacht. Om 7 ½ en om 9 uur komen Duitse vliegers en werpen 30 bommen? Hoppeschaal, van Eecke, Peperstraat, weide Schaballie, Havermuis tot aan den Boonaert. Om 11 ½ 12 obussen die vallen meest rond de statie. 1 E. Roffiaen, 1 Devos Valkestraat,. 's Namiddags is het geschut bijzonder hevig en aanhoudend.

Delaere C.
Zondag. De onderhandeling heeft plaats, doch minister Berryer antwoordt aan de gravin vanden Steen dat de hulpgelden aan de vluchtelingen niet kunnen toegekend worden in het gebied van het Brits leger maar dat hij in de plaats misschien wel een toelage zou kunnen schenken aan onze wezenhuizen. Het werk Aide Civile Belge zou dan het tekort aanvullen. 's Nachts te 11 ½ uur vielen op St. Omaars acht bommen. Verscheidene personen werden getroffen. Een taube wilde de 22ste februari het zelfde spel herbeginnen, doch zij werd, zegt men, neergeschoten.

Maandag 21 februari 1916 – Baert A.

Bange nacht, helder weder en bezoek van vliegers. 't Volk verwenst de zon, de maan, 't helder weder en de Duitse vliegers. Om 12 uur 10 vliegersbommen: hof F. Coevoet, herberg Appel, hof voor 't College, Meessenstraat, enz. om 6 uur en om 6 ½ weeral 15 bommen meest langs de kant van Abeele. 't Wemelt gans de morgen van de vliegers. Grote Engelse kanons komen toe met tracteurs. Zeer hevig geschut op 't front.

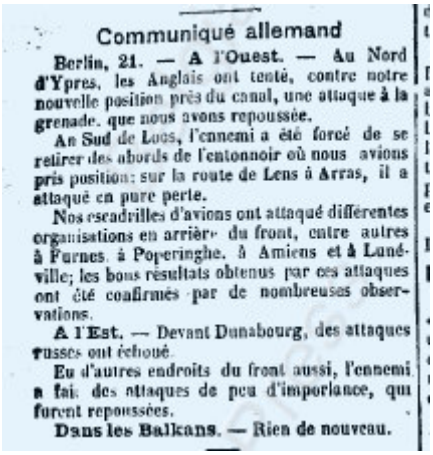
Communiqué allemand

Berlin, 21. — A l'Ouest. — Au Nord d'Ypres, les Anglais ont tenté, contre notre nouvelle position près du canal, une attaque à la grenade, que nous avons repoussée.

Au Sud de Loos, l'ennemi a été forcé de se retirer des abords de l'entonnoir où nous avions pris position: sur la route de Lens à Arras, il a attaqué en pure perte.

Nos escadrilles d'avions ont attaqué différentes organisations en arrière du front, entre autres à Furnes, à Poperinghe, à Amiens et à Lunéville; les bons résultats obtenus par ces attaques ont été confirmés par de nombreuses observations.

A l'Est. — Devant Dunabourg, des attaques russes ont échoué.

En d'autres endroits du front aussi, l'ennemi a fait des attaques de peu d'importance, qui furent repoussées.

Dans les Balkans. — Rien de nouveau.

Dinsdag 22 februari 1916 – Baert A.

Van 4 ½ tot 5 ½ uur 30 of 35 obussen rond de Statie en Peerevoom. Het sneeuwt nog al veel. Het kanon buldert als de donder tot 's avonds om 7 uur. Veel Poperinghenaren trekken naar Frankrijk; we zien gedurig verhuiswagens. Om 5 uur 12 obussen rond de statie, geen schade. Er komen gedurig grote Engelse kanons toe. Men maakt platformen op hofstede Cordonnier.

L'ami de l'ordre – 21 februari 1916

Woensdag 23 februari 1916 – Baert A.

Bange nacht. 3 maal pogen de Duitse vliegers boven te komen van 12 tot 3 uur. Ze worden beschoten en verjaagd door 4 Engelse kanons die op de marktplaats stonden, waar de ruiten uit de vensters der huizen springen.

Van Walleghem
Men is uitnemende streng op het verliezen van de permis de séjour. Reeds 2 of 3 maal is het gebeurd dat iemand de zijne verloren had en zij hebben vele moeite moetne doen om een andere te krijgen; de mensen zouden liever 100 frank verliezen dan hun permis.

23 februari 1916 – Jozef Simons – Uit 'verhalen van een kanonnier.'

Sneeuw in het Westland

Sneeuw in het Westland! Geen regen meer die drie maand aan één stuk vuil en morsig zijpelde of goot – maar witte sneeuw, zuivere blanke sneeuw.
Onder een dikke laag, van de nacht vast gevrozen, glinsterende sneeuw liggen de vuile wegen toegedekt.
Suizelend en wirrelend duikelen de vlokjes op de donkergroene lariën die ze toch niet wit krijgen, omwikkelen de naakte takken van eik en es, en maken van het struikhout één wit kantwerk.
Waar zijn de vogels gevaren?

't Moet koud zijn in de schietgrachten.
De regimenten stappen zwijgend door de sneeuw frontwaarts.
Een escadron ruiters ginder op de baan schijnen donkerzwarte schimmen tegen de loodgrijze hemel.

Dik ingeduffeld zitten de motordrijvers achter hun stuur en pinken de sneeuwsterretjes weg die hun ogen verblinden.
Trager rijden de wagens over de kalsijde.
De Fokkers zijn deze morgen tussen twee sneeuwvlagen doorgekomen en hebben in brede waaiers hun krakende bommen gestrooid.
Deze nacht hebben de ronkers mij ook wakker gemaakt en 'k heb heus een akte van berouw verwekt, zo dicht schenen ze mij te vallen…. De maan scheen klaar en van uit mijn slaapstee zag ik de sterren pinkelen. Maar 't was toch te lekker in 't bed om onder de warme dekens uit te komen… en dan voel ik dikwijls mijn geweten knagen als ik denk op de arme jongens die koude lijden in de loopgraven.

Deze voormiddag heb ik te Poperinghe een bataljon Ieren zien doormarcheren, terugkomend van de frontlinie. Voor één huis waar een staf was ingekwartierd en een schildwacht stond moesten de manschappen hun facie keren en fier en strak voortgaan op het commando 'Eyes right'.
Een honderd stappen verder kwam er een snoezig meisjesnoetje de stoep over getrippeld, de zwarte neusdoek konderig voor de uitgesneden bloeze houdend.
Een Pat, vindend dat wel elk 'etwas boldes' mocht aanschouwen na dat zeven dagen loopgravenleven, commandeerde zijn verstrooide kameraden: 'Eyes left!' en in een schaterlach ging het voort door een lichter vallende sneeuw.

Donderdag 24 februari 1916 – Baert A.

Hevige vorst; nu en dan een schot. 's Noens om 12 uur lost een vlieger 6 bommen rond de statie om 4 uur. 3 vliegers lossen 18 bommen rond Couthof, Lovie, Zweerd, Lijster: geen schade.

Vrijdag 25 februari tot donderdag 2 maart – Baert A.

Uiterst koud weder. Alle nachten tracteurs op met Engelse kanons. De aanval rond verdun woest in volle hevigheid. Niettegenstaande de mistige lucht komen de vliegers toch over: Reninghelst en Abeele kregen hun deel. Gans de bevolking ligt met de vrees, men gevoelt zich nooit noch nievers meer gerust. Nu en dan wat geschut, soms ook zeer hevig. Gedurig wordt munitie aangevoerd. Heden donderdag zien wij 400 Duitse gevangenen door de stad trekken. Het geschut houdt aan.

Van Walleghem

Het is een buitengewoon koude dag, sneeuw en vorst. Men hoort het eerste nieuws van de Duitse attaque rond Verdun.

27 februari 1916 – Van Walleghem

In de mis heb ik de maatregelen afgeroepen tegen de gasaanvallen. Gazemaskers zullen uitgedeeld worden in de gendarmerie en iedereen moet er van voorzien zijn.

29 februari 1916 – Van Walleghem

Helder weder. In de nuchtend veel Duitse vliegmachienen…
1 gazebom viel in het huis van Alois Pauwels. Zoldering, kelders en binnenmuren werden er in stukken geslagen. De volgende morgen ben ik gaan zien en nog was het er onverdraaglijk van de gaze.

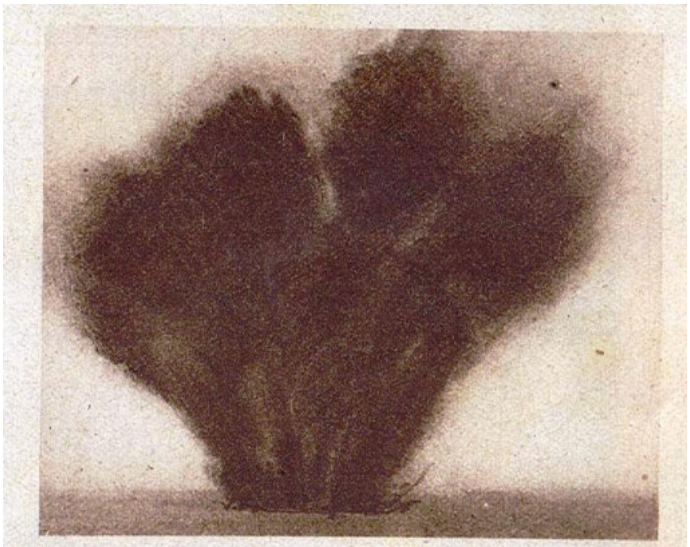

Explosion d'une bombe lancée par un aéroplane.

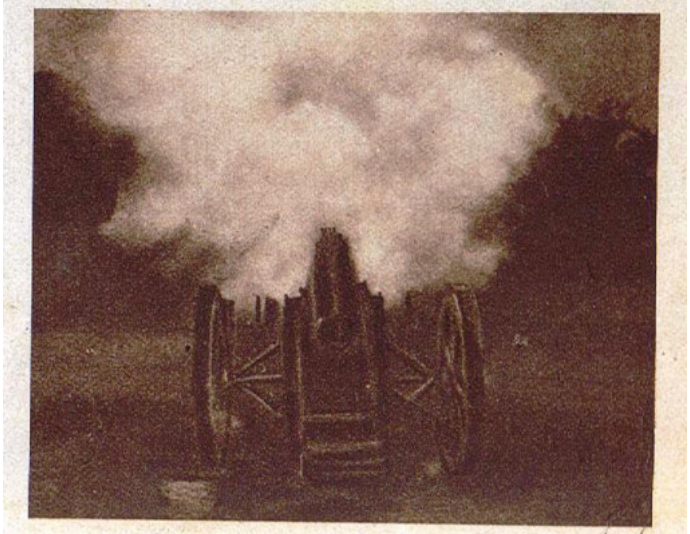

Canon en action.

29 februari 1916 – Brievenboek Krombeke

Afdamming der waterlopen
Bericht aan de bevolking dat heer arrondissementscommissaris laat weten dat de militaire overheid klaagt dat de landbouwers dammen over de dijken naar hun landen maken zonder voldoende voorafgaandelijk de afloop der wateren te verzekeren – daarom vraagt hij artikel 76 en 78 van 't provinciaal reglement van 21 juli 1887 op de buurtwegen te herinneren welke verbieden dusdanig werken te doen of in staat te houden, welke de afloop der wateren in de dijken van gezegde wegen zullen weren en dat de gendarmerie uitgenodigd is proces verbaal op te maken voor de nalatigen. De afdammingen in de dijken moeten aanstonds open gedolven worden en de dammen mogen maar terug hersteld worden met een duiker van ongeveer 40 centimeter of 50 die de waterafloop voldoende verzekerd.

De heldenmoed

's Morgens voor den slag van 't Eeksken
Achter d'hoving van een boer
Lag in voorpost, een Duitse
Sluipppatroulje op de loer.

Angstig zaten ze gevieren
In een rondeken geschaard
En hun vingers gingen zenuw
Achtig langs hun legerkaart.

Tenden de hoving lag het pachthof
In het blonde morgenlicht
En uit voorzorg tegen onraad
Waren deuren en luiken dicht

Wijl ze daar zo bezig zaten
Had de pachtres ‘par malheur’
Heuren waterpot gehangen
Op het paalwerk voor de deur.

Kort daarna, toen een der Duitsers
Door de doornehaag eens keek
Zag hij door ’t geblaarte iets blinken
Deat wel op nen helm geleek.

Sind franzosen! Donnerwetter!
’t Is vielleicht ein kurassier
En ze vuurden naar de pispot
Hun geweer af alle vier.

Fieben! Klink het als antwoord
Op het krakend salvoschot
Langs de stenen rolde ramlend
De gekwetste waterpot

’s Anderdaags gaf de eerste editie
Van het ‘Munchner Tageblatt!’
Dat een sluippatroelje Duitsers
Twintig man verslagen had

Opgenomen in het soldatenblaadje ‘De stem van Opwijk’ van 1 februari 916

De Duitschers in de Belgische duinen.

De duinen-reeksen nabij de beroemde Belgische badplaats Ostende zijn door Duitsche troepen bezet en in staat van verdediging gesteld. Op onze foto ziet men een Duitsche mitrailleursstelling geheel gereed om de zee te bestrijken, waneer vijandelijke schepen de kust mochten naderen.

De Duitschers in de Belgische duinen.
Duitsche troepen in de duinen nabij Ostende liggen in lange linies in gevechtspositie, nadat vijandelijke schepen in de nabijheid van de kust werden gesignaleerd.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad van de 27ste februari 1916

Uit de Panorama van de 28ste februari 1916

3 PANORAMA

YPEREN NA DE JONGSTE GEBEURTENISSEN

DE RUINES VAN YPEREN.
De op deze pagina gereproduceerde foto's demonstreeren op sprekende wijze de verwoesting van het eens zoo schoone en aardige stadje Yperen in de Belgische provincie West-Vlaanderen. Het gansche plaatsje is thans één ruine: van de meeste huizen staan nog slechts enkele muren overeind. Vooral de schoone, in gothischen stijl opgetrokken kathedraal, die een groote bekendheid geniet, is één puinhoop. De opname hierboven, die vanaf een der muren aan de noordzijde van de kathedraal genomen werd, geeft een overzicht van de verwoesting van het stadje.

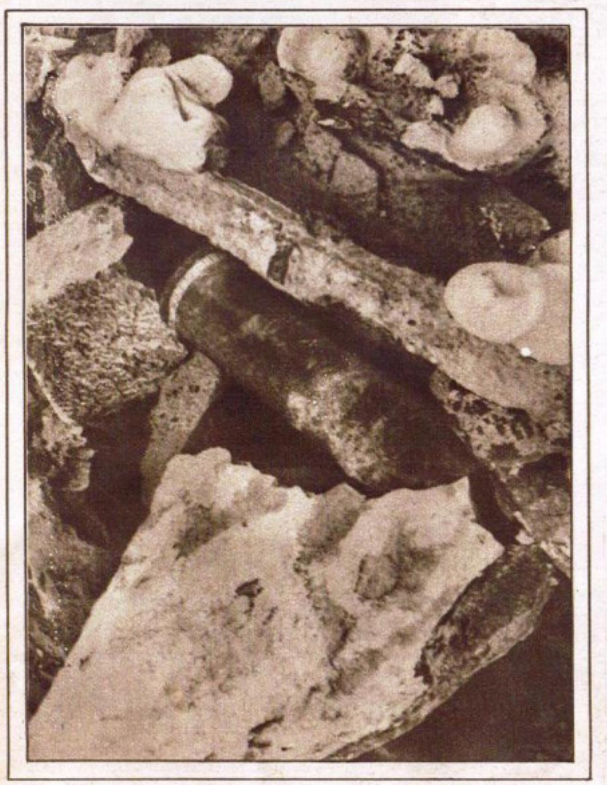

DE VERWOESTING VAN DE KATHEDRAAL.
Op zijn zwerftochten door de ruïnes van de kathedraal, ontdekte onze
een granaat, die niet ontploft was en tusschen de steenklompen was blijv

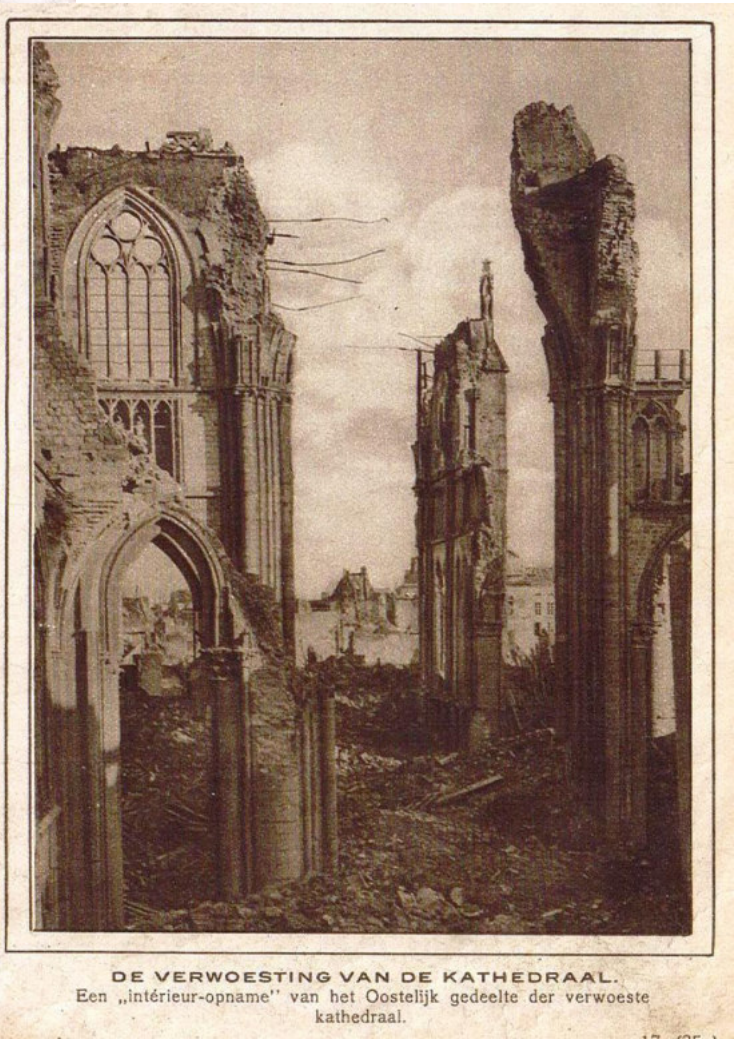

DE VERWOESTING VAN DE KATHEDRAAL.
Een „intérieur-opname" van het Oostelijk gedeelte der verwoeste kathedraal.

Nummer 164 **Doos Gazette** **maart 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Wie niets meer doet dan zijn plicht, doet zijn plicht niet.
Uit het Nederlandse Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 500 lezers

Beste abonnee

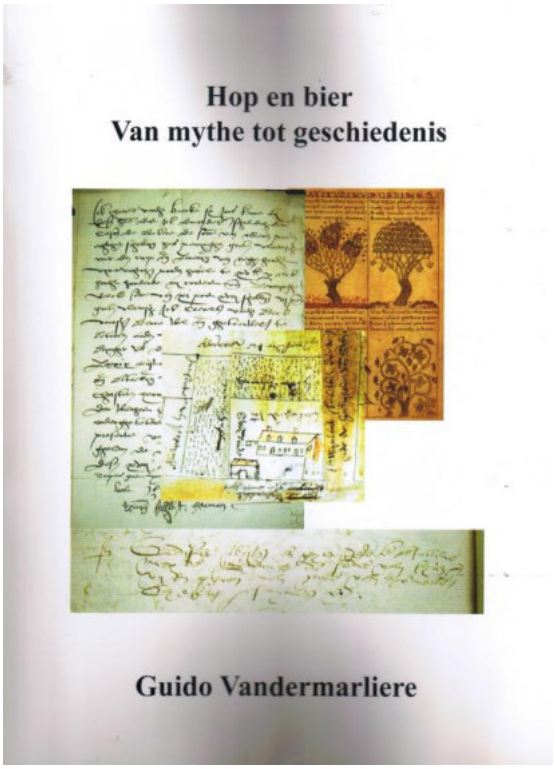

Zoals mijn trouwe abonnees weten, heb ik sedert enige maanden mijn boek 'Hop en bier, van mythe tot geschiedenis' gepubliceerd.

Omdat eigen lof stinkt, laat ik graag **Hans Bombeke** aan het woord, zoals hij een kritiek schreef in **de Antwerpse BierCourant** van december 2015, nr. 40.

G. Vandermarliere, Hop en bier: van mythe tot geschiedenis (uitgave in eigen beheer)

Dat bevlogen historici er amper of geen rem hebben op staan weten we bij ABC als geen ander. Wie dacht dat wij de enige in huis hadden, vergist zich schromelijk!
Guido Vandermarliere is hophistoricus bij uitstek. Zijn jongste boek vertelt de geschiedenis van de (Vlaamse) hop!
Guido Vandermarliere gaf dit boek volledig in eigen beheer uit. Reden te eer om het bijzonder aan te prijzen aan al onze lezers die interesse
hebben in de geschiedenis van de hop in ons land. Die geschiedenis gaat verder terug dan we vermoedden. Vandermarliere opent met een vleugje
Germaans- Keltische mythologie, waarbij we zien dat hop uit de bek van de als wolf afgebeelde god Smertrios groeit. Dat was dan ook de reden
dat de vroege katholieke kerk hop (en dus bier) als 'des duivels' afdeed.
De paradox is dan weer dat enkele vroege missionarissen beseften dat het onbegonnen werk was, letterlijk dweilen met de kraan open,
en gaven uiteindelijk deze heidense drank een plaats binnen hun religie. Tal van bierheiligen, met de nodige bierwonderen op hun palmares,
zijn heden nog bekend. Denk aan de heilige Columbaan, of aan St. Arnoldus in persoon!
Uiteraard wordt ook de oorsprong van de naam hop (of hommel) onder de loep genomen. Zo krijgen we een algemeen beeld van de hop binnen de Europese vroegmiddeleeuwse cultuur.
Daarna focust Vandermarliere eerder op het ontstaan en de verdere totstandkoming van de hoppeteelt in Poperinge en omstreken.
Geen detail ontgaat hem, de stapel oude documenten die hij onderzocht moet hebben is allicht immens!

Een degelijke bronvermelding is aanwezig en dat pleziert ons bijzonder.
Met chirurgische accuratesse ontleedt hij hoe destijds de hopteelt als specialiteit van de streek groeide en tot vandaag bleef.
Vervolgens brengt hij in vertaling het boekje dat Reginald Scot schreef en dat in 1574 voor de eerste keer verscheen.
Nadrukkelijk het bewijs dat de Engelse hopteelt meer dan schatplichtig is aan de Vlaamse!
Hij sluit het boek af met een hoofdstuk over verdwenen brouwerijen en herbergen in Poperinge. Lokale gebruiken en reglementen vormen peper en zout!
Dit is een bijzonder gedocumenteerd, ruim geïllustreerd en vlot geschreven boek. Enkele schrijffoutjes bleven hangen.
Soms zijn de citaten in cursief weergegeven, elders niet. Dat wekt aanvankelijk wat verwarring, maar is na
lezing het enige wat we kunnen/willen opmerken. Een boek dat je moet gelezen hebben!

Prijs: 30 euro bij de auteur

Poperinghe, van moeras tot stad

Guido Vandermarliere

En verder is er natuurlijk 'Poperinghe, van moeras tot stad' een boek van 265 bladzijden.

Poperinghe , van moeras tot stad

Een historische reflectie…

Inhoud

De mammoet van Proven
Uit de nevelen der tijd
De Romeinse tijd
Een paar stenen van de Heirbaan
Sint Bertinus
Poperinge, een woord vol betekenis
Poperinge
De Ypredamcouter en de Yprestraat
Pamele
Het Vroonhof
De Leeuwebeuten en het Rekhof
De Kouter
De Volkenberg
De Creytenburg en de Schrikkelburg – Clinckenmaille
De Overdam
De Leverstraat
Sinte – Catharina, de eerste Poperingse heilige
Sint-Eligius' donderpreek
Van Karel de Grote
De hoeve van de Franken
Poperinge en Karel de Grote
Pupurninga Villa
Het Vroonhof
De varkens van Poperinge

Cella quae dicitur Hebrona

De Wallen van Poperinghe

De Hontsgracht
Het Katspel
Een slotkasteel?

1147 - Diederik van den Elzas en Poperinghe

De port
De hoeken van Poperinghe
Hamhoek – Peselhoek – Oosthoek – Edewaartshoek – Haghebaerthoek – Lyssenthoek – Wipperhoek – Helhoek – Schoudemonthoek – Hipshoek - Eekhoek

1095 – Getrouwde priesters en de Kruistochten
1187 - De markt, de vaart en de molens
Sinterklaas & Odin
1200 – De markt te Poperinghe

St. Jorishof
Gasthuis - De Beiaard

1227 – Over de pest en het Swijnland

't Hooge Swynland
Het graafschap Vlaanderen

1227 - Het molenrecht te Poperinghe
1232 – Een nieuwe keure

De hallen van Poperinge
Lakenhalle – Douchalle - Vleeschhuis - Shoehalle – looyhuis – lederhalle - Coornehalle – Weeghuis
1237 – Een kapelaan voor Poperinge
De lakenhandel
1252 - De oudste Vlaamse akte over de hophandel
Het middeleeuws laken
De wulle – De wullestraatjes & de wullebeke - De wullecammers en het kaarden – De heilige Blasius - Het spinnen en weven – Het vullen - Het scheren van het laken - Het verven van het laken – De wouwe – de meekrap – de wede

1269 - De lakenhalle van Poperinge, de waag en het gasthuis

Van Catharinakapel naar gasthuiskapel
De jaarmarkten
1280 - De Cockerulle
1285 – Het Baljuwschap

1290 – Poperinge groeit

De O.L. Vrouwparochie
De vijvers van Poperinge
Sint Jansvijver en de O.L. Vrouwvijver
Sint Obrecht, patroon van de bakkers
1297 - Vlaanderen in oorlog

1312 - De Sint Magdelenakapel & Jan Yperman

15 juni 1315 - Hongersnood en de baljuw van Poperinge
1315 – De confiscatie van de goederen van de abt

1315 - De watermolens op de Vleterbeek

De Westwatermeulen – Koutermolen - De Swynlandmolen
1320 - De oprichting van een kapel in de Sint Bertinskerk

1322 - Lodewijk van Nevers, Zannekin en Poperinge
Het laken van Ieper
Colin Zannekin te Poperinge

1326 - De oorlog tussen Poperinge en Ieper

De herrevaart tegen Poperinge
1328 - Zannekin en de slag van Cassel
1329 - Het baljuwschap gaat naar de kerk van Sint-Bertin
De kerels en het kerelslied
De graaf vergeeft de Ieperlingen hun wandaden

1330 - Het vrouwenhuis in de Hontstrate

1330 – De vrede tussen Poperinge en Ieper en veel oorlog
Deken van de Christenheid
Sinte Barbara
Vrede tussen Vlaanderen en Brabant
1338 - JacobVan Artevelde trekt op tegen Poperinge
23 maart 1342 - Onderwerping van die van Poperinge
1343 - De uitspraak van de drie steden
1343 - Een proosdijschool

1344 - De grote botsing tussen Poperinge en Ieper

De restauratie van de oude wetten te Poperinge
Het vonnis
De slag van Crecy op 26 augustus 1346
1347 - De Zwarte Dood en economisch herstel te Poperinge
28 oktober 1347 - Ordonnantie der Duitsche kooplieden van Keulen over den lakenhandel te Poperinghe
1347 – Poperinghes verordening nopens de lakenhandel in de stad

1349 - Hongersnood, de pest en verlies van rechten

1350 – De erfgenamen van Jacob Bets
1353 - Pest en harde tijden
Nogmaals verbod op lakenweverij
Verbanning uit Poperinge

Het dossier van de Poperingse vaart

In voorbereiding: **Poperinge in tijden van beroerte,** *een boek over de Beeldenstorm in de streek en speciaal te Poperinge.*
&
Poperingse geuzen in de storm van de tijd - Bacherus & Van Bambeecke *– een boek over twee Poperingse families die de beeldenstorm alhier meemaakten en met wat er met hen en de volgende generaties gebeurde.*

Iets heel anders:
http://www.focus-wtv.be/nieuws/reizigers-houden-van-poperingse-hotels

maar toch over Poperinge!

En we hebben het nog over een andere boek:

VAN DEN GROOTEN OORLOG

wordt op **zaterdag 19 maart te 15 uur** kort voorgesteld in **de Galoye** te **Loker** (dicht bij de kerk)

Het Kem-Lok koor zingt het **VIVAT** voor het boek. **Daarna is het boek er te koop: 27 €**
Het boek kunnen we u na 19 maart ook toezenden, mits storting van **33 €** (portkost inbegrepen) naar **Uitgeverij Malegijs -** Iban **BE48 5230 8077 6827 -** Bic **TRIOBEBB**
vermeld duidelijk uw naam en adres
Dit boek werd voor het eerst uitgegeven, toen de **Elfnovembergroep** in 1978 in Kemmel het volksspel **NOOIT BRENGT EEN OORLOG VREDE** opvoerde.
Het volksspel werd 19 keer opgevoerd, voor 16.000 toeschouwers, in Kemmel (6x), Brussel (3x), Gent, Antwerpen, Oostende, Roeselare, Turnhout, Hasselt.
Vier mensen brachten ons daarna ook nog opnamen die ze bij hun ouders of grootouders hadden gemaakt.

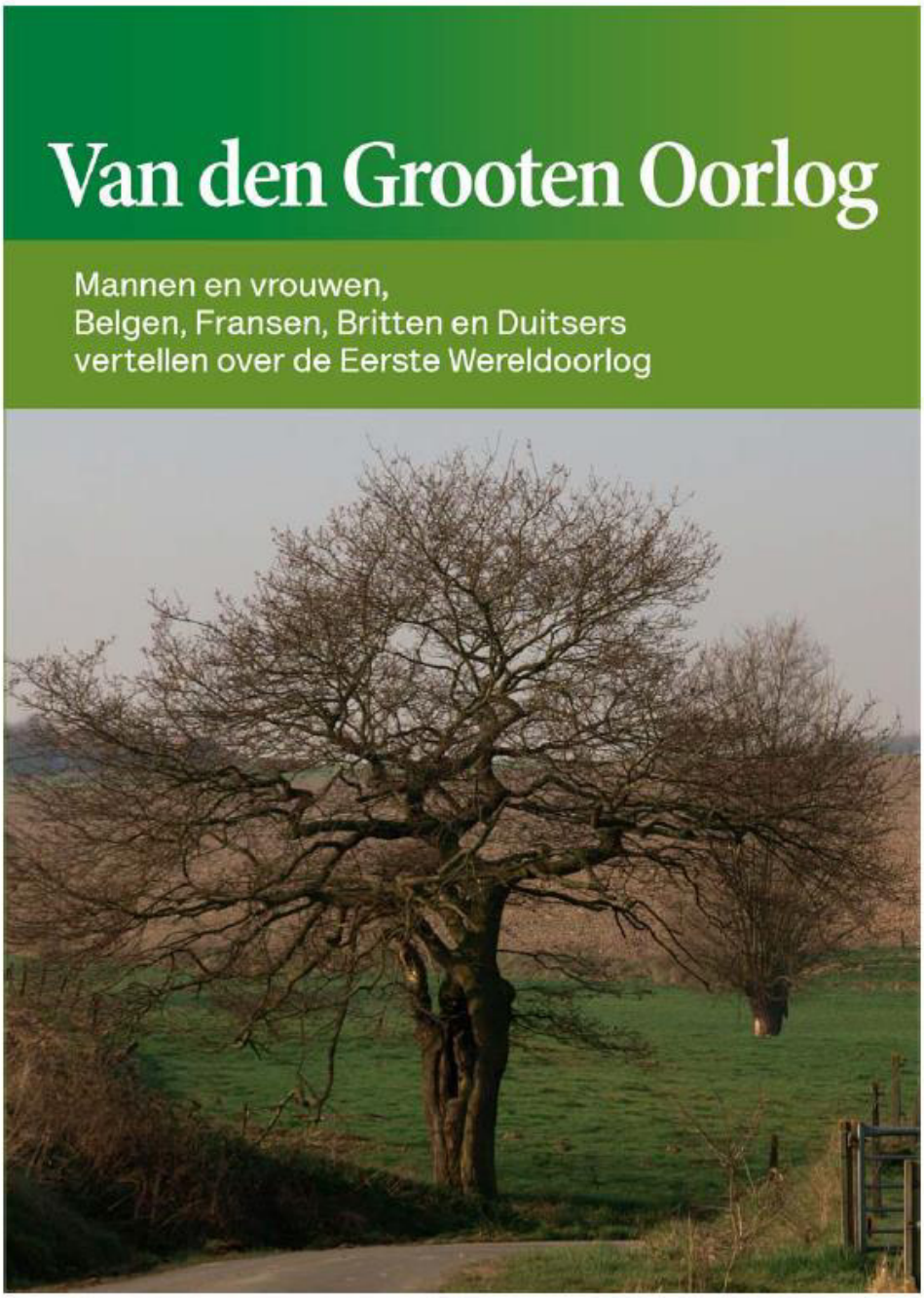

Het boek brengt verhalen van mannen en vrouwen, Belgen, Fransen, Britten en Duitsers die de Eerste Wereldoorlog hebben meegemaakt. De opnamen, van 1968 tot 1978 en daarna, werden door Marieke Demeester opnieuw beluisterd. Ze heeft die verhalen met zorg verwerkt en uitgeschreven.

N.S.B. Groepering W.O.R. - WESTKERKE - OUDENBURG - ROKSEM & GISTEL

PRESENTEERT

OP Zondag 13 MAART

WESTKERKE

de WESTLANDLOPERS met SOLDATENLIEDEREN '14 – '18

10.30 UUR ST. AUDOMARUSKERK
OPTREDEN van de WESTLANDLOPERS

12.30 uur ST. AUDOMARUSHEEM

OFFICIERENMAALTIJD '14 – '18

Aperitief 2x
Erwtensoep met spek
Chateaubriand Parisien – gebakken aardappelen – groentenhutspotje
Koffie & gebak

"De Westlandlopers" brengen er meeslepende, treurende, aangrijpende, spottende, maar ook amoureuze liederen van *"Den Grooten Oorlog"*.
Voorverkoop: 8 Euro – add: 10 Euro

Maaltijd & concert: 45 Euro / inschr. tot 5/3
dranken niet inbegrepen

Info / kaarten: N.S.B. bestuur &
jonckheere.dirk1@telenet.be

Organisatie: **N.S.B. Groepering W.O.R.**
Westkerke – Oudenburg – Roksem & Gistel

2014-18
100 jaar Groote Oorlog

m.m.v. KERKFABRIEK WESTKERKE

OUDENBURG

Het hoekske voor de kinderen

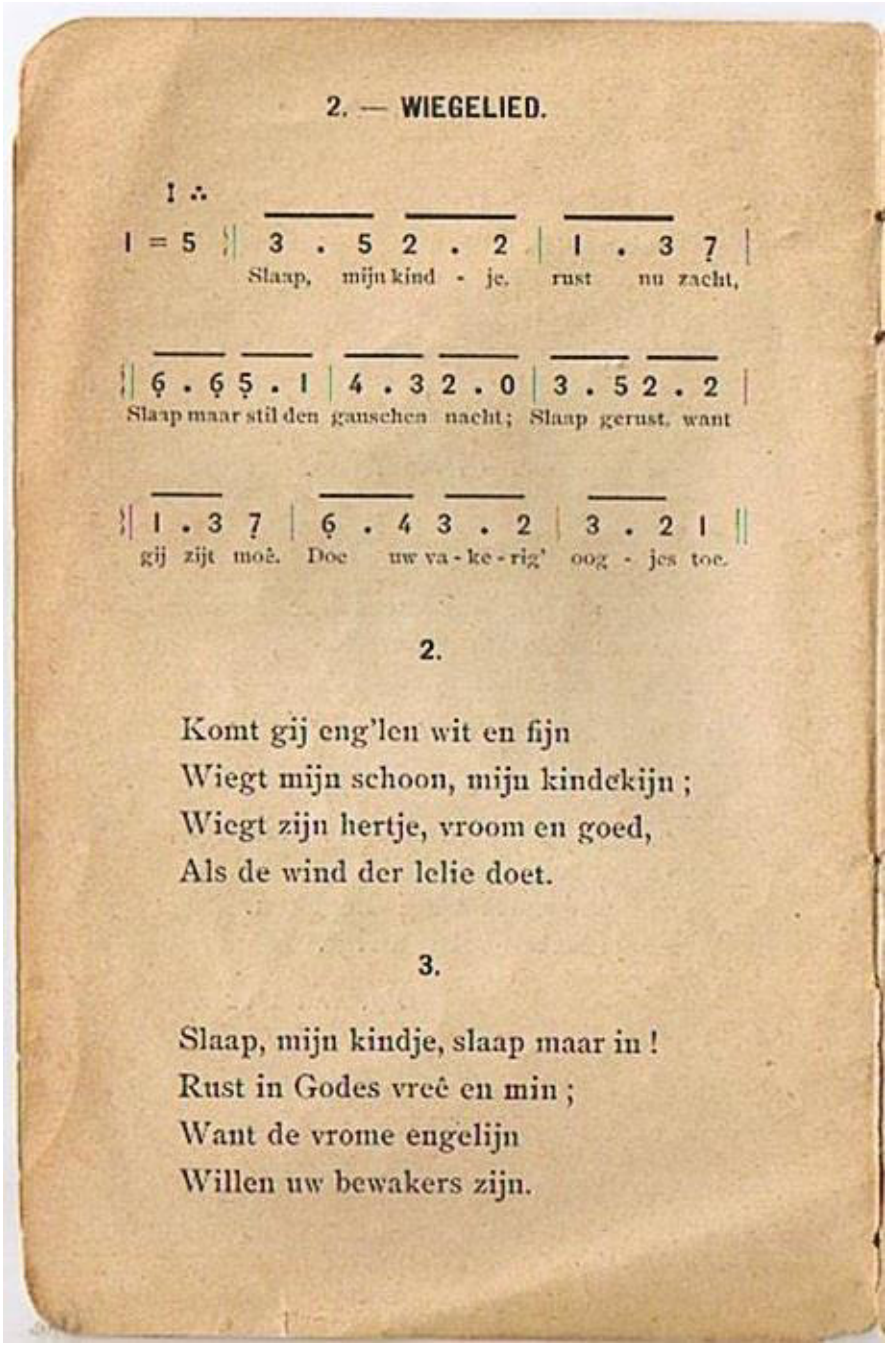

2. — WIEGELIED.

I ∴

I = 5 | 3 . 5 2 . 2 | 1 . 3 7 |
Slaap, mijn kind - je. rust nu zacht,

| 6 . 6 5 . 1 | 4 . 3 2 . 0 | 3 . 5 2 . 2 |
Slaap maar stil den ganschen nacht; Slaap gerust, want

| 1 . 3 7 | 6 . 4 3 . 2 | 3 . 2 1 ||
gij zijt moê. Doe uw va - ke - riz' oog - jes toe.

2.

Komt gij eng'len wit en fijn
Wiegt mijn schoon, mijn kindekijn;
Wiegt zijn hertje, vroom en goed,
Als de wind der lelie doet.

3.

Slaap, mijn kindje, slaap maar in!
Rust in Godes vreê en min;
Want de vrome engelijn
Willen uw bewakers zijn.

De Bloemen

Gedurende eenen schoonen morgenstond van de lente, de kleine Margareta, naer de wandeling gegaen zynde langs de haeg die rond eene schoone weide by het dorp stond, hield zich bezig met bloemen te plukken om zich eenen ruiker te maken.
Zy zg by deze haeg veel en zeer schoone violetten. Verrukt over dezen vond, haestte zy zich om er te gaen plukken.
'Myn kind, riep haer een oude boer toe, vlugt van deze haeg wech, er zyn daer vergiftigde serpenten.'

Margareta deinsde verschikt achteruit; maer de begeerte van deze schoone bloemen te bezitten deed haer welhaest wederkeeren.
'Ik moet, zegde zy, nog deze violet hebben die ik daer zie en die eenen zoo schoonen lans heeft.'
Als zy ging om de bloem te plukken, sprong er eene slang toe, vlocht zich rondom haren arm en gaf haer eenen doodelyken beet. Na eenige uren was deze arme kleine Margareta, die te voren zoo bevallig, zoo schoon was geweest, maer een dood lyk meer.

Zy altijd matig, wilt gy niet
Dat overdaed u baer' verdriet.

In maart langen de dagen 2 u.

Nieuwe maan	1 maart om	9.00 u.
Eerste kwartier	8 maart om	14.27 u.
Volle maan	16 maart om	18.08 u.
Laatste kwartier	24 maart om	2.46 u.
Nieuwe maan	30 maart om	20.45 u.

O NEEN

Een man en een vrouw komen aan op de luchthaven van Zaventem na een lange rit vanuit Poperinge.
— Ik wou dat ik de piano had meegebracht, zucht de man plots.
— Waarom in hemelsnaam? vraagt zijn echtgenote.
— Ik heb er de vliegtickets op gelegd...

WAARHEEN?

MAANDAG 3 MAART:

EUPEN EN KELMIS: Carnavalsstoet van Rosenmontag
BOCHOLT: Carnavalsstoet van de Boggeter Papbugels

Poperinge in verandering

Anouk Bruneel heeft een boek geschreven, en dit kreeg als titel mee:

De schuldige onschuldige kinderen.

Jeugddelinquentie tijdens de Eerste Wereldoorlog in onbezet België
Anouk Bruneel,

Geschiedenis, Criminologie

Met deze scriptie werd een bijdrage geleverd aan het historisch onderzoek aangaande **kinderen tijdens de Eerste Wereldoorlog** in onbezet België. Aan de hand van het bespreken van de jeugddelinquentie werd een beeld geschetst van de kinderen en hun dagelijks leven tijdens deze voor hen ongeziene omstandigheden. Het werd duidelijk dat de oorlog niet alleen inwerkte op het wel en wee van de bevolking in het door het Duitse Rijk bezette landsdeel, maar dit ook het geval was voor de bevolking achter het front. Bovendien werd de toenmalige visie op kinderen en hun handelingen van naderbij bekeken.

Deze scriptie betreft niet alle kinderen; maar enkel diegenen die voor de kinderrechtbanken van de gerechtelijke arrondissementen Ieper en Veurne moesten verschijnen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Niet iedereen kon een beroep doen op de diensten van de kinderrechtbanken aangezien specifieke leeftijdsgrenzen werden vastgelegd, afhankelijk van het delict. Bovendien werden niet alle minderjarigen die een strafbaar delict pleegden, voor de kinderrechter geleid. Een ganse procedure ging hieraan vooraf. Eerst moest de politie kennis hebben van het delict. Dit was niet zo vanzelfsprekend aangezien in verschillende gevallen werd geopteerd voor informele conflictregeling. Vervolgens kon de politie beslissen om een proces-verbaal op te maken. Indien nodig geacht, werd het proces-verbaal overgemaakt aan het Openbaar Ministerie of het parket om vervolgens bij de kinderrechtbank terecht te komen.[1] Dit betekent dat wij slechts kennis hebben van een miniem aandeel van het totaal aantal delicten gepleegd door kinderen.

Onder criminaliteit worden handelingen begrepen die door het strafwetboek als strafbaar worden omgeschreven. Een goed begrip van de wet van 15 mei 1912 op de kinderbescherming was dus van uiterst groot belang voor onze studie. Deze wet richtte een nieuw orgaan op, namelijk de kinderrechtbank. Zij was verantwoordelijk voor quasi al het bronmateriaal dat in deze scriptie werd aangewend en kan dus onmogelijk buiten beschouwing worden gelaten. Bovendien kunnen de kinderrechtbanken van Ieper en Veurne in principe worden gezien als het bindmiddel tussen alle afzonderlijke verhalen en levenslopen van de minderjarigen die in deze scriptie werden behandeld.

Onze scriptie legt zich toe op de opstandige, ongehoorzame en ondeugende kinderen die in de wet van 1912 werden voorzien. De kinderrechter –die zich eerder profileerde als kinderspecialist dan als rechter- poogde elke minderjarige afzonderlijk te evalueren door hierbij de aandacht te richten op de opvoeding, de karaktereigenschappen, het leefmilieu, de fysieke gesteldheid,… Het was de bedoeling dat bij het oordeel van de kinderrechter het delict meer op de achtergrond kwam te liggen ten voordele van de gesteldheid van de individuele dader.
In deze scriptie stond centraal dat niet alle strafbaar gestelde acties in de wet, ook effectief door de gehele gemeenschap werden beschouwd als crimineel. Dit werd aangeduid met de term 'sociale criminaliteit'. Het maakt duidelijk dat criminaliteit een erg persoons- en contextgebonden begrip is dat talrijke invullingen heeft. Bijgevolg werden in deze scriptie alle mogelijke vormen van criminaliteit besproken; van de delicten die vandaag nauwelijks worden beschouwd als normafwijkend tot de meer extremere vormen.
Het eerste luik van deze scriptie formuleerde de invloed van de Eerste Wereldoorlog op de jeugddelinquentie, de kinderen en hun dagelijkse bezigheden. Wat precies kon worden begrepen onder criminaliteit was sterk onderhevig aan de invoering van een hele resem nieuwe wetten. Op deze manier werden een aantal feiten als strafbaar ingesteld zoals het bezitten van voorwerpen die kunnen worden gelinkt aan spionage en landverraad of het niet naleven van de nieuw ingestelde verkoopsvoorwaarden. Er werd nagegaan welke vormen van criminaliteit opvallend vaker voorkwamen in oorlogstijd en welke eerder op de achtergrond kwamen te liggen. Maar ook de veranderingen in de dagelijkse routine van de minderjarigen en de perceptie ten opzichte van het oorlogsgebeuren, werd aangekaart.
Het tweede luik van deze scriptie ging ondermeer na welke delicten werden beschouwd als aanvaardbaar en welke als afwijkend. Dit werd nagetrokken bij verschillende groepen personen zoals de minderjarigen die voor de kinderrechters verschenen, hun ouders, de kinderrechters zelf, wetsdienaars, kerkelijke dienstbekleders,… Ieder van hen hanteerde een bepaalde tolerantiedrempel om af te bakenen welk gedrag door de beugel kon. Daarnaast gingen we op zoek naar een antwoord op de vraag of er sprake was van een zeker vorm van welvaartscriminaliteit; in die zin dat heel wat minderjarigen werden veroordeeld voor het stelen van goederen die niet konden worden beschouwd als overlevingsproducten.

Voorts werd in het tweede luik van deze scriptie nagegaan of bepaalde kinderen meer kans hadden om gerechtelijke gevolgen te krijgen voor hun daden dan anderen. Hierbij werd ingespeeld op de kwestie door wie en waarom een minderjarige delinquent werd gezien als een slachtoffer van zijn leefmilieu, persoonlijkheid of persoonskenmerken dan wel als een dader.
In de literatuur stellen we vast dat de mate van maatschappelijke integratie bepalend kon zijn voor het al dan niet overgaan tot een klacht. Dit werd voor onbezet België nagegaan aan de hand van de reputatie van de aangeklaagde minderjarigen.
Een groep waarvan verondersteld werd dat ze niet zo goed in de lokale gemeenschap was geïntegreerd, waren de vluchtelingen. Deze konden in onze studie dan ook niet ontbreken. Zij bleken opvallend weinig te verschijnen in de dossiers van de kinderrechtbanken. Waarschijnlijk is dit te wijten aan een zekere vorm van onverschilligheid van de bevolking tegenover de gedragingen van deze groep.

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

De Antwerpsche Courant 1 maart 1916

DE BELGISCHE UITGEWEKENEN IN HOLLAND. — De « Nieuwe Rotterdamsche Courant » meldt: Uit het verslag welk het centraal komiteit ter bescherming der Belgische uitgewekenen aan den Minister van Binnenlandsche Zaken heeft opgezonden, blijkt, dat op 1 Januari 1916, het aantal Belgische ingeschrevenen, welk op een gegeven oogenblik tot 250.000 steeg, thans nog ongeveer 80.000 bedraagt, en aldus over de verschillende provincies verdeeld is: Zuid-Holland 24.100; Noord-Holland 10.000; Utrecht 4200; Overijsel 950; Groningen 400; Drenthe 250; Friesland 150; Noord-Brabant 14.350; Limburg 8000; Gelderland 12.000 en Zeeland 3500.

Het verslag voegt erbij dat het hierboven gegeven totaal niet het juist aantal der uitgewekenen in Holland aangeeft, daar vele Belgen zich niet in de gemeenten, waar zij zich ophouden, laten inschrijven.

https://www.youtube.com/watch?v=BOtjxB0hXCI

We bevelen onze lezers de voorgaande film aan, een prachtige herinnering aan het Belgisch vluchtelingenkamp van Nunspeet in Nederland.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 27 Februari. — Officieel:
In den afgeloopen nacht hebben wij een kleine naanval op onze loopgraven ten Noordoosten van het kanaal van Ieperen naar Koomen (Comines) afgeslagen. Heden bedrijvigheid van de wederzijdsche artillerie bij Hulluch, Ieperen en Armentières.

UIT FRANSCHE BRON

Westelijk geveshtsterrein

Parijs, 28 Februari. — Officieel:
In België hebben de Fransche batterijen de Duitsche stellingen tegenover Steenstraete gebombardeed. In Cham-

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 2 Maart. — Officieel:
De toestand heeft over 't algemeen geen verandering ondergaan. In het IJzer-gebied was de vijand met artilleriebedrijvigheid bijzonder werkzaam.

Vrijdag 3 maart – Baert A.

Slecht weder. 's Middags rond 12 ½ ure 12 obussen vallen rond de Sterre, Elverdinghestraat, Goudenhoofdstraat, huis Em. Pattou waar 7 soldaten gedood werden en 14 personen waaronder 6 burgers gekwetst. Het kanon buldert voort.

3 Maart 1916

Het Poperinghenaartje Nr. 9
3 - 3 - 16
Voor God en Vaderland

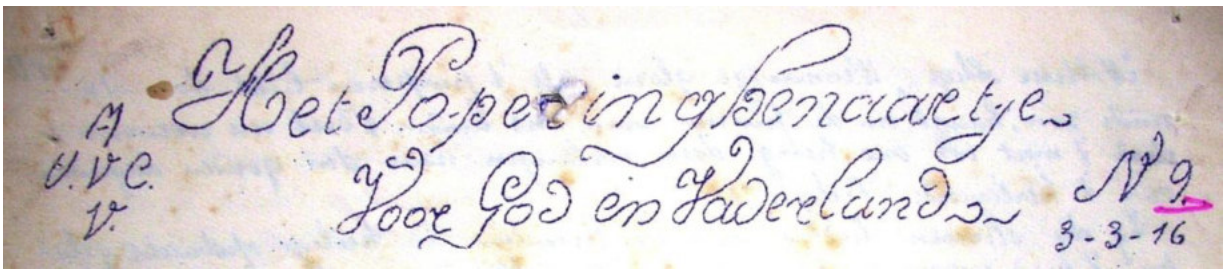

Ondervinding leert (vervolg op nr. 6)
Jan dubbel opgelet, want 't is niet al. Sinds lang staat er geschreven 'Sobrii estote et vigilate... zijt matig en waakt, want de duivel loopt rond, zoekende wie hij zal verslingen... Is het nog niet gebeurd, vrienden, dat een hels serpent in vrouwenklederen, rond U kwam slenteren, zoo 't niet verder ging? Weest op uw hoede, want veel soortgelijke duivels lopen rond om U te beroven van 't schoonste dat ge bezit: uw eer Uw ziel! verbrandt ze niet of 't is te laat beklaagd. 'k Zou u reeds veel histories kunnen vertellen van 't geen ik hoorde en zag sedert ik hier ben. Heden zeg ik U: let op. 'k sluit met een brief van Christustijd maar passend voor ons dagen. 't Is de grote apostel Paulus die tot ons spreekt: 'Broeders, weet dat de ure geslagen is om uit den slaap op te staan. Ons eeuwig geluk is naderbij dan we wel denken. De nacht is voorbij, het daglicht aangebroken. Werpen wij dus ver van ons de werken der duisternissen en om gorden wij ons met de wapenen van 't licht. Ons handel en wandel weze als bij klaren dage, eerlijk, niet in overdaad en dronkenschap, niet in herbergen en konsuise werken, niet in twist en twee dracht... maar vereenzelven wij ons met naar Heer J.C. (epistel 2° L. adv)
J. Vanneste, krijgsaalmoezenier A43/I

Noblesse oblige

België lijdend en strijden voor recht en vrijheid, zag zijn naam omstraald door de glorie en wij kinders van België, dragen die heerlijkheid.
Doch volkomen zal eerst de glorie zijn en wij, wanneer het offer tot het einde toe zal volbracht wezen.
Noblesse oblige, den heerlijke strijd zullen wij voeren tot het einde.
Noblesse Oblige, nu wij den eerbied van de wereld afgedwongen hebben, moeten wij tonen dat wij hem dragen kunnen. Zo dikwijls ontgoochelt de handelwijze van onze jongen, de vrienden die hen bewonderden. Aan de studenten valt de zware plicht te beurt, door den adel van hun denken en doen, de eerbiedige sympathie der vreemden te vermeerderen.
Noblesse Oblige, weemoedige glorie, als 't purperen licht der stervende zon, hangt om de puinen van ons land. 't Doet ons wenen... doch 't moet ook ons hevig doen verlangen naar den gouden dageraad van 't herlevende België. zij die stierven hebben aan de levenden de heilige opdracht gelaten, 't land waarvoor zij vielen, te herstellen in nooit gekende sterkte en heerlijkheid.
Hij moet het zijn, vrij en onafhankelijk zelfs van alle vriendendrukking. 't Gaf alles voor zijn vrijheid, alles voor de vrijheid van vreemden, en die vreemden mogen en moeten het wel helpen, als vrienden, doch nooit krenken zijn grote liefde voor de volkomen vrijheid.
Heerlijk moet het zijn door zijn liefde voor 't recht en die liefde moet de ziel wezen zijns buitenlandse en binnenlandse politiek.
Heerlijk moet het zijn in 't werk en 't gemoed zijner kinderen.
Zij die wilden sterven voor 't behoud van 't land zullen hun werk voltooien en ook willen

leven voor 't herstellen van 't land. Eén dragend in 't hart de herinnering aan de droevige en glorievolle tragedie, bewust van de heerlijkheid die België 's naam omspeelt, moet eenieder van ons arbeiden met driftige liefde en onbaatzuchtige toewijding naar de mate en den aard zijner krachten, aan 't herbouwen van een sterk en groots België.
Joz. Denys A105 4/IV Hopital.

Het huidige Bertenplein en het Peperstraatje

Uit de brieventesch
Albert Feys: 'Ik verbeeld mij reeds die escouade of sectie oud-soldaten die den groten Europesen oorlog zullen doorgebracht hebben, in 't college te midden hun jongere maatjes. 'k Hoor ze vertellen over 't soldatenleven of prediken over vaderlandsliefde en zedelijke kracht of commanderen en roepen 'immobile! Kop recht! Borst vooruit! .. Zo droom ik zo 's avonds na een dag op wat vers ingekomen recruten gebulderd te hebben en 'k zeg in mij zelven: 'Geduld en moed. Na lijden komt verblijden.

Paul Vandenbussche: Woorden helpen niet, ondervinding wel. 'k Heb ondervonden en 'k ben geleerd. 'k Was op voorpost en 't zat er nogal schuw dien avond. Juist was er een hagelvlage gekomen en 'k dacht, 'k ga naar mijn 'sentinelle' zien, ze staan op een nogal gevaarlijke plaats. 'k Moest een honderd meter ver over een passerelle. 'k Was halfweg en halfweg is een druppel. daar hebben wij het. Pin! Pin! ... PIN! PIN!... en nog pin, pin. vooruit, maar 'k hoor almeteen een rrech.. rech..., net als een vogelvlucht die overkwam. 'k Zag niet op of 't mussen of spreeuwen waren, maar 'k wierp mij boomslag om. 't Water in. Hobbel de bobbel... recht gekropen en de kop boven maar 't beterde niet. ;om mijnen dierbaren bol te sparen hield ik slechts mond en neus boven.
En zeggen dat Gusten daar 10 lange minuten in spartelde met zijnen bolhoed op met kloppend harte, klapperende tanden en koude voeten.

't Onweer stilde, 'k ging door 't water voort naar de post toe. 't Water uit en dar stond ik te druppen net als een manneke uit Snoeksalmanak. De jongens konden niet verstaan hoe ik geen 20 ballen in mijn lijf had. Van mij te gan drogen geen spraak. Bij geluk vond ik een droog hemd en een baai. Een half uur vrees en 'k was er van af. 't Is weg en vergeten. 't Leert toch.

Albert Brutsaert: We zijn naar 't kamp **(Auvours)** terug. Te lastig. Onze kleine Prosper is er nochtans gebleven. (Prosper Boucique) is maar een klein, maar een deel en welgespierd mannetje. Hadden wij hulp van doen om onze zieken te dompteren, wij gingen Prosper halen, die hun enige bedreigende woorden toestuurde en er te koelen lei en als 't nodig was hij keerde zijn hand niet om, om een van die felle kerels te vatten en ermee **een partie de lutte,** aan te gaan.

Georges Spilleboudt - Banees - 16 - 2 - 16
Geachte heer, getrouwe gildemakkers.
Daar ik tot nu toe geen woordje gerept heb in ons oorlogsgildeblad, zal menig onder U zich misschien afgevraagd hebben of ik gerust ben in 't nieuws dat het ons mededeelt en of ik niet meer als vroeger de Vlaamse taal genegen ben. Neen, dat nieuws laat me niet onverschillig en 'k ben blijde te zien dat de vriendschap, die ons vroeger verenigde, blijft voortduren, niettegenstaande 't verlaten van 't college, spijts de droevige omstandigheden, waarin wij leven. Mijn moedertaal ben ik meer dan ooit genegen en 't doet mij deugd in die taal enige regelen te schrijven van uit 't verre zuiden van Frankrijk.
Allerprachtigst is hier de natuur. Rotsachtig, bergen, versierd met bewonderenswaardige bomen, eigenaardige planten en kleurrijke bloemen omringen de stad die zich langs de zee uitstrekt. De rode pannendaken, der prachtige hotels en villa's, verheffen zich boven de bebladerde kruinen der bomen. Hoe aangenaam is 't niet, de steile hellingen der bergen te beklimmen tussen groen en planten in de schaduw. Honderden vissersbootjes doorkruisen immer de helderblauwe waters der kalme zee. En ginder in de verte, ontwaart men een stil varend oorlogsschip op zoek naar de nog overblijven vijandelijke onderzeeërs. 't Is aangenaam te wandelen langs de stille watervlakte, die de zon in een eindeloze massa van

gesmolten zilver herschept.
Ten slotte heb ik 't genoegen U te melden dat ik ridder in de orde van Leopold II benoemd ben. (Wij wensen onzen vriend hartelijk proficiat).

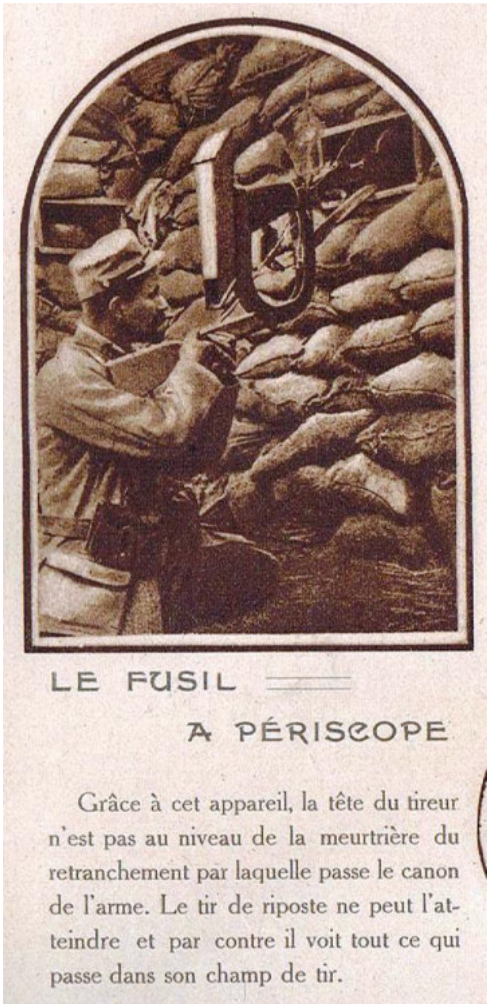

Desire Govaert: "k Ben goddank nog altijd welvarend. 't Oorlogsleven, hoe lastig ook, schijnt mij niet meer te vervelen. 'k Ben 't hier alzo gewend als in moeders keuken. Reeds 2 maanden zit ik tegen den.... 't schieten ben ik zodanig gewoon dat ik somwijlen niet meer denk aan 't gevaar. Brieven schrijven doe ik niet veel, ik studeer en lees te gaarne.
Jozef Dondeyne: 'k Ben nu op mijn streek. 'k ben al dikwijls op mijn dorp geweest. 't Is geheel in stukken geschoten. de kerk over enige jaren zo prachtig hersteld, is een vormeloze puinhoop. 't Kerkhof is met obusputten doorploegd, lijken zijn uit hun graven geworpen, kruisen en grafzerken zijn omgeslagen. Alhoewel 't ruwe piottenleven mij veel verhard heeft en ik van natuurwege niet zeer gevoelig ben, moet ik nochtans bekennen dat ik de tranen in de ogen had toen ik mijn geboortedorp wederzag.
Val. DeConink: **Auvours** - 'Met de confraters van 't Poperingsche gaat alles goed. Joris Smis is naar Chateaugiron zijn beste krachten gaan verspelen. E.H. Brustaert is reeds zijn krachyen gaan wijden aan een nieuw soort van zieken te Montpellier (Herault) en dit met een heldhaftige verachting van 't gevaar van de Duitse en Oostenrijke sous-marins van de Middellandse zee. Wij zijn hier nu nog in de forten van Auvours met 5 wakkere keikoppen et nous parons à toute eventualité.
Voor hoelang nog, wet ik niet. Voorzeker tot ze eens een offensief zullen moeten nemen en ons nit zullen kunnen missen!
Albert Coursel: 'k Ben 8dagen te G. in verlof geweest. 't Deed mij deugd van eens al die oude gezellige dingen, plekjes en gezichten terug te zien. 'k ontmoette eerst verscheiden personen die mij dood waanden en 'k heb hun gezeid dat het niet waar was. Ik had ook gelegenheid zoveel ik wenste om met de 'tommy's' te praten en m-niet een was er die mij niet vroeg wanneer naar mijn mening de oorlog zou gedaan zijn, en telkens dacht ik bij mijn zelven 'Ben jij 't ook moe?' En daarbij 'omne extraneum promagna habetur' en die mens dachten waarschijnlijk dat te midden der bedwelmende buskruitgeur, de gelukzalige goden mij tot hun geheimen hadden toegelaten.
Felix Rommens - Sedert 3 weken ben ik in villegiatuur in een wildernis. 'k Zet geen voet meer in de zogezegde beschaafde wereld. Maar ge hoeft nog niet op te schrikken, 'k eet nog geen mensenvlees. 'k Ben hier zelfs vrij gaarne. 'k Ben mijn eigen meester en regeer over vier dappere krijgers. Vandaag gaat 't nog redelijk goed, maar 't gebeurt soms als gisteren, dat het hier zo schommelt, dat ge er zeeziek van zoude worden, want we zitten midden in de batteries. dagbladen zijn hier niet te zien, maar 't stel zelf een communique officiel voor mijn domeinen op.
Jerome Leuridan: - eentje om te lachten

'Nog een min,' zie 't piotje en 't schoot 'n ... ratte morsdood op den parapet... D'er kwamen wel tien andere naar de begrafenisse. 't En is geen doen aan' vloekte 't piotje e n'k krooop in zijn abri,, bij de andere ratten....

Station Isenberge

Losse gedachten:

't Is oorlog is een dwaze spreuk, als ze dient ter verontschuldiging van verslapping in 't godsdienstig en zedelijk leven.

"t Is oorlog, is een spreuk die later bittere wroeging zal veroorzaken en bittere tranen zal doen vloeien.

't is oorlog (daar zl een tijd komen dat het geen oorlog meer zl zijn ...En dan?

Feuilleton - Mijn eerste doop - door J. Priem

Uit mijne pastory! –

Precies geen zoals ze in vredestijd zijn, maar een oorlogspastory: 't twee meters en half breed, op 5 meters lang, tegen een oude stukgeschoten schuur gesteund, uit oude deuren en slagvensters getimmerd ‘manu militari’ gerequisionneerd. en met wat zakjes aarde er langs en er boven.

Daarbinnen volledige installatie 't en is maar de electriek die ontbreekt: een tafelken, waarop ik 't heilig misoffer opdraag, een ander waarop ik eet, lees en schrijf en dat tot lavabo dienst, een hooizak waarop ik slaap en een geheel speciaal model van stoof,
die allicht zal trekken als ze de schouw wat hoger zullen opmetsen,
want telkens ik nu stook is geheel mijn doening in onmiddellijk gevaar van branden
en 't ergste 't is dat ze niet verzekerd is!

Voor water moet ge niet zorgen; een 105 heeft daar nevens mijn palace een respectabele put gemaakt en 't water is er maar uit te scheppen.

Ten anderen geheel dikwijls moet ge u niet derangeren.

Ge stelt 's avonds uw kom onder een der gerren en 's morgens kunt ge uw toilet maken.

Een grammophoon kunt ge best missen.

De Noordenwind en de Duitsers zorgen voor 't muziek.

Of 's altijd naar uw smaak en uw beliefte is?

'k Vergeet nog iets, 'k woon hier niet alleen in mijn pastorij, maar in 't aangenaam gezelschap van een gehele familie muizen.
's Avonds of beter 's nachts houden ze revue ofte wapenschouwing en gisteren nog hielden ze parademars op mijn dekens; en 't exerceren geeft eetlust.
'k, Had een halve pak chocolate vergeten weg te steken en deze morgen was hij ten groten dele weg.
Nu zit ik hier op mijn bureau! Rond den zelfden tijd verleden jaar, was ik in een dorp waar - 't is de mode alhier - de kerk stukgeschoten was en de priesters waren moeten vluchten met al de mensen van de plaatse en 't omliggende.
Alleen de buitenmensen aan hun huis en land geroest waren spijts alles gebleven.
Op een zondag ging ik mis lezen al den kant waar veel mijner mannen lagen en niet ver er van vond ik een herberg.
Als ze mij zagen afkomen met mijn kastje, wisten ze wat 't beduidde en in een, twee, drie was de zaal vol: al de kortwoonders van 't gebuurte en 't overige: Belgisch en Franse soldaten.
Na de hoogmis(!) komt me dar een oud vrouwtje en 't vrouwtje zei: 'Menheer kaplaan –
ze peisde zeker om pastoor te zijn, ziet hij er nog wat jong uit- en nochtans 'k worde al grijs)
't er is hier bij Van Damme's een nieuwe gekomen en 't is al een weke oud en 't en is nog niet gedoopt en een mens en weet niet hoe er iets kan opkomen niet waar?
'k Zegge: 'Moedertje, 'k ga een Onze Vader lezen, mijn doeninge bijeenschravelen, een halven boterham eten en ik kom.
Is 't verre? - Een half uurtje van hier, al over 't stik.
't Was me 't weertje, drafsneeuw die uwe oren deed pinzen en een diamant aan uw neus dede fonkelen.
Wij kwamen aan. 't Boertje was blijde van een priester te zien en toen 'k vroeg of ze wijwater hadden, dat 'k met ander water ook wel goed was, verzekerde de man dat ze nog een geheel fles hadden van de laatste vontwijding.
De meid zou ze halen op -den hoek van de spenbank.
En voor een assistentie van Franse kannonniers deed ik den doop.
En waren er geen klokken meer om te luiden bij dien oorlogsdoop, de Duitsers vierden hem door kanongeschut tot geheel 't doeningsken daverde.
'k Ging welgezind naar huis en 'k vertelde dat ik mijn eersten doop gedaan had en toen we aan 't eten waren, komt er iemand me vragen, in name van boer Vandamme dat ik net zou nalaten vandaag eens terug te gaan.
'k Meende: **Zou 't kind al een engel zijn?**

Voor zoveel ik daar verstand van had, 't zag er toch gezond uit en 'k had toch zeker niet te veel gegeten!
Door 't lenteweertje (?) er weer naartoe.
Met angst op 't wezen ontving met de boer. 'k Meende: c'est ça, 't is voorzeker dood.
'Mijnheere', zei hij 'mijn wijf zal 't uiteen doen, wat het is.'
Ik de voute op. 'De maarte, niettegenstaande 't aanduiden van den boer had mij bleekwater gegeven!
'k Zegge, gelukkig dat gij het gezien hebt, we zullen 't seffens herbeginnen,
haalt 't kindje.
'Menheere', zei de boer, gelukkig dat 't zo gemakkelijk afliep, 'k heb 't ook gezegd dat 't moest herdaan zijn, 't staat in de catechismus dat 't moet geschieden met natuurlijk water als regenwater, fonteinwater, zeewater...
En bleekwater staat er niet bij, he! voegde ik er bij.

en nu, tot slot van de rekening, 'k vertelde 't geval aan iemand en hij zei mij, dat waar zulk

water gevloeid had, er geen haar zal groeien.
'k Verlang om eens mijn eersten dopeling weer te zien. hij zou een zeker en altijd durende teken in zijn ziel dragen van zijn tweeden doop en een altijd zichtbaar merkteken op zijn kop van zijn hersen!
Dat wil nu niet zeggen dat alle kletskoppen eerst met bleekwater gedoopt zijn geweest, natuurlijk.
J. Priem.

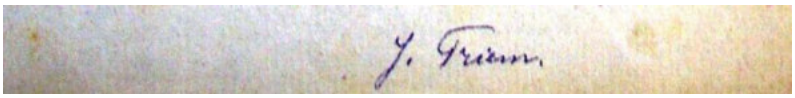

E.H. Principaal: Sedert 4 weken rustig leven in Poperingehe. Jos Dewitte is naar huis gekomen bij zijn ouders te Poperinge met onbepaald verlof. Zondag: erecommunie voor de studenten van 't college - 19 erecommuninanten. Ons college draait goed en 'k moet nog altijd jongens weigeren.

William Hollevoet
't Is wel van uit De Panne dat ik u dezen brief stuur. Dat is al met eens zo gekomen. 'k Was in Auvours aan 't wachten, zoals ge weet, totdat ze me heenzonden. Plots vragen ze 8 mannen voor den Ocean, 'k bied me aan, word aanvaard n 3 dagen nadien stapte ik te Adinkerke van den trein af. Daarmee was ik in België terug. Gek kunt enken of moeder tevreden is en gans gelukkig is dat ik thans zo dicht bij haar gekomen ben.

Felix Quaghebeur
24ste maart laatstleden is om zo te zeggen, 't overschot van de piotten van de klas 15 naar 't front vertrokken en met hen ook Albert Feys en Maurice Dejonghe.
Ik en A. Van Cayseele blijven hier omdat wij de vorige keer voorgesteld geweest waren voor de officierenschool van Bayeux en verschoven geweest zijn tot de volgende zitting. Daarbij zijn wij bieden tot korporaal benoemd. Wij hebben nu zolang rees ons 'carot' getrokken als simpele soldaten, deel makende van 't peloton special en als dienstdoende korporaals maar nu is dat leventje gedaan, Met de strepen komt de verantwoordelijkheid over een zeker getal mannen.

In maart 1916 werd er een wasserij ingericht in Eversam

Een beeld van
oorlogsjammer in Lombartzijde.
Het plaatsje Lombartzijde op het Westelijk oorlogstooneel heeft zoozeer van den oorlogsgeesel te lijden gehad, dat geen enkel huis overeind is gebleven. Onze foto geeft een kijkje op het marktplein. Rechts op den voorgrond de vernielde pastorie.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – 5 maart 1916

3 maart 1916 – Jozef Simons – Naar een uitvaart

Deze morgen lag de sneeuw een voet dik. En de hemelkoepel dreigde met nog meer: rondom al-grijs, behalve daar hoog, te midden waar door een kratervormige opening in de sneeuwwolken scheen: een diepe grond zo heerlijk lenteblauw, of moest door zo aanstonds de mei langs neerkomen met zomer en zon, om het winters aanschijn der dingen te doen wegsmelten. Even maar, het vale schof wolk toe, en verdwenen het lentegevoel. Zo blauwt er soms even een opening aan de duistere politieke hemel, langs waar wij luisterrijk de vredesengel wensen te zien neerdalen… Lacy!
Nu niet gedroomd: ik moet naar Poperinghe. De bossen langs de baan zijn prachtig in hun glinsterende sneeuwdos. Aan het brugje over de beek ligt de sneeuw dunner en wijzen bedichte sporen waar meerhaantjes hebben processie gehouden. En waar komt, die zwarte kat vandaan, in die hulststruik loerend achter een kooi mussen, die er pret in hebben te tjilpen, om haar rond te fladderen en door hun gewijster sneeuwkorrels te doen rijzen in die groene katerogen?
Daar, het bos uit, sta ik voor de vlakte. Ergens door een scheur in de wolken glijdt er verblindend licht over het wijde sneeuwzicht.
Op de tramriggels hier duiden nog bebloede strohalmen waar pachter V. d.W. is verongelukt.

Terwijl ik op weg ben naar zijn begrafenis en uitvaart, laat zijn beeld mij niet los. Hij was een prachttype van een Westlandsze boer. Lang en mager, immer een glimlacht om zijn spotmondje, stapte hij over zijn werf, rechtop, zoals het de meester van de hoeve betaamt en zelf wroetend van de ochtend tot de avond. Geen enkel van zijn zoons die met hem kon ‘slag houden’ aan de arbeid.
Twee ‘dienden den koning’ nog drie waren er thuis en een zwager is voor twee jaar in de slag bij Diksmuide gevallen; zijn dochter met haar kindje had hij aanstonds teruggehaald van de

hoeve waar zij was ingetrouwd.
‘’t Zijn droeve tijden, ‘ zei hij, ‘doch laat het maar eens vrede worden, dan zal alles allicht vergeten zijn.’ Hij was een onverbeterlijke optimist en hij had er reden toe: bij hem kwam alles terecht.
Toen, in ’t begin van de oorlog, de eerste Franse troepen toekwamen, had hij schadelijke dagen beleefd. Turco’s en Senegalezen hadden immers grote koude – ’t Was reeds oktober – plunderden zijn houtmijt, haalden de strobussel van de schelf … en vergaten te betalen. De rekwisitiedienst lag nog in de luren, en de officieren dachten meer om aan de Duitsers weerstand te beiden dan om schadevergoeding voor de boren te bekomen. Later toen de Duitse opmars was ingedamd, heeft een Frans kapitein hem een papiertje bezorgd waarmede hem, op een kleinigheid na, alles zal worden vergoed. Daarbij een buitenkansje: ‘Pachter’, zei de Fransman, ‘ik moet twee zieke paarden doen afsteken, wilt gij ze als geschenk aanvaarden – om uw welwillendheid tegenover onze troepen – en trachten ze te genezen? – Een is er doodgegaan, het andere, hoewel wat oud, is terug springlevend geworden en verricht het licht werk op de hoeve.
Na de Fransen kwamen de Engelsen het er bont maken. In ’t begin werd er bij hen ook geen belang gehecht aan de opeisingsdienst. Pacht V.d.W. zag glimlachend toe, al molken de Tommies zijn koeien, slurpten ze de eiers, en stolen ze als eksters; de Engelse majoor was meer koningsgezind dan de hoevekoning zelf. Bemerkend dat het over zijn hout ging, gaf hij strenge bevelen en vroeg de pachter: ‘Op hoeveel raamt gij de de schade die mijn manschappen u hebben toegebracht?’ – ‘Op 60 frank’.
‘Ik heb hooi nodig voor mijn paarden, hoeveel is die mijt waard?’ – ‘Omtrent 90 frank’
‘Hier zijn twee bankbriefjes: ik koop ze voor 150 frank. ‘
En zo ging het immer: geen wonder dat hij de man bleef van ‘’t Zal wel goed komen’.
Om één zaak was hij bekommerd, ‘om zijn hop’. Twee oogsten reeds zaten in de hopschuur en geen liefhebbers. En aan 40 – 50 frank verkopen, gelijk sommigen deden ware pijnlijk. ‘’t Komt wel terecht,’ zei V.d.W. mar hij twijfelde toch zelf. – en zie, verleden week, krijgt hij een aanbod van 70 frank.
Weinig vergeleken bij de prijzen in vredestijd toen de Duitsers de oogst opkochten, doch een ‘prinselijke prijs’ op heden. De handslag werd gegeven en verleden zondag moest hij te Poperinghe de koopsom – over de 4000 frank – gaan ontvangen.
Dat die voordelige koop de aanleiding zou geven tot zijn ongeluk had hij wel nooit vermoed. Hij had er een pintje op gezet en keerde laat in de avond huiswaarts, vergezeld van een dorpsgenoot. Op de draai van de weg ginder zagen ze plots twee pharen lichten. ‘Een auto, pas op!!’
Zij liepen beiden de spoorstaven op van de buurspoorweg en … ’t was geen auto. ’t Was de tram! Zijn maat had nog de tijd om op ’t laatste ogenblik weg te springen, doch V.d.W. kreeg de bots van de stoomduivel en werd in de gracht geslingerd… morsdood. ‘Good bye, old boy!’

Droeve plechtigheid in de **verminkte St. Bertenskerk van het beschoten Poperinghe**. De mis wordt opgedragen aan de rechter zijaltaar in de meest veilige beuk. Links voor de gebroken ramen langs waar de granaten binnenkwamen., zijn zakken gehangen: de stukken steen en glas zijn opgekuist; alles is zo naakt. Wat kon verdragen worden van beelden en sieraden is verhuisd, zelfs het orgel is uitgebroken.
Het officie wordt op een klein harmonium begeleid door een gewillig soldaat, want te samen met zijn orgel heeft de orgelist zijn vel in veiligheid gebracht.
Een kort misken, om niet langer dan nodig een mogelijke beschieting te tarten, daarna zet de lijksstoet zich in beweging naar het kerkhof.
Achter het lijk de struise zonen en de kloeke dochters, jonge loten die de oude gevelde stam

voortzetten, de pachters van de omtrek en enkele vrienden.
Indrukwekkend is het langs de weg de Engelse compagnies te zien halt en front maken om het lijk te groeten. En geen louter groeten voor de vorm: 't is hun aan te zien dat zij de afgestrovene het 'requiescat in pace' toewensen in hun hart: in de oorlog krijgt men eerbied voor de dood!

Een uitvaart of begrafenisfeest is een gelegenheid om de mensen aan 't praten te krijgen. Eenmaal de boterhams met kaas verorberd, vinden vrienden elkander weer, worden er zaken afgehandeld en keren de lui bij groepjes huiswaarts zonder onderweg één 'kapelleken' over te slaan. Het loont de nieuwsgierigheid na te gaan hoe de min-ontwikkelde man er twee opvattingen op na houdt van alle gebeurtenissen die zijn rechtstreeks inzicht of begrijpen te boven gaan.
Praat ge met hem over de oorlog, dan zal hij eerst u meespreken, volgens hetgeen hij las in de gazetten. Doch achter dit toegevend hoofdknikken zit een achterdocht, hij moet de steen kunnen werpen op iemand die met gezag is bekleed.
Zo hoorde ik toevallig een oud vrouwtje zeggen tot haar nichtje: 'Zolang de graaf op zijn kasteel blijft, meisje, moeten wij geen schrik hebben, die staat op goede voet met de Duitsers, die zal wel worden verwittigd wanneer ze gaan doorbreken.'
Zoals in Frankrijk de 'rumeur infâme'de ronde doet, en de volksmassa gelooft dat de edelen en de priesters deze oorlog met de Pruisen hebben voorbereid, zoals het in sommige Frans-Belgische middens vaststaat dat de Vlaamse beweging een uitloper was van het pangermanisme en dat de flaminganten verkapte Duitsers zijn – zo wordt er hier onder het klein volk beweerd dat de 'rijken de oorlog hebben gewild opdat de arme jongens elkander zouden kapot schieten 'het volk werd te machtig, en nu zijn de groten weer baas'.
Holland krijgt ook zijn part, te samen met Paus Pius X, zaliger gedachtenis.
Holland heeft de Duitsers doorgelaten langs Maastricht, anders waren ze nooit over de Maas geraakt! Holland spant met den Duts en wacht slecht op het gunstig ogenblik om met de Pruisen mee te vechten om een deel van de koek te bekomen!'
Dat Paus Pius X vijf milliard aan de 'Kaiser' heeft gegeven om het goddeloze Frankrijk aan te vallen en te straffen, is oud en overbekend. Doch nu gaat de legende verder: Pius X is niet dood, bijlange niet. Hij is uit Rome vluchten gegaan en ze hebben slechts een kist met stenen begraven. Doch Pius X leeft en zit 'met gans zijn fortuin' in Duitsland waar hij de zege der Duitse wapens afwacht om terug op de pauselijke zetel te worden geplaatst.
Er zijn zoveel stevige geesten in deze wereldbrand op hol gegaan: hoe zouden de simpele mensen het stuur niet kwijt geraken?

Op de uitvaart ontmoette ik ook een Frans-Vlaming, de rentenierende oud brouwer van C. hij was door de oorlog zwaar beproefd. Zijn enige zoon gevallen voor Verdun. Verleden week kwam plots dat telegram uit het hospitaal van lyon: 'L.M. nr…. in zeer gevaarlijke toestand; vraagt naar moeder. '
Aanstonds was hij met zijn vrouw vertrokken en aangekomen juist op tijd om zijn jongen, deerlijk in de buik gewond te zien sterven.
Of hij zijn ouders nog heeft herkend?
'Ik weet niet' hij hijgde met gebroken ogen. Toen heb ik hem in 't Vlaams, in onze taal, gezegd: 'Leon, mama en ik zijn daar… hij loosde een diepe zucht en … overleed. Zo wachten vele stervenden op wie komen moet.'
En zijn moederken verteld: 'Ja, mijnheer, 't was zulk een brave jongen. Hij moest in september trowuen als in augustus de oorlog is losgebarsten… met een deugdzaam christelijk meisje… arm kind! Zij wijdt zich nu toe aan haar broer die – afgrijselijk om te vertellen – daar zit: twee voeten af, een arm en één hand, en blind! Al wonden van één obus. 't Was een

Hercuul, hij wilde niet sterven…
Ik heb liever mijn zoon dood dan hem zo te zien leven.

De duisternis begint in te vallen; zes uur door. ’t Wordt tijd dat ik denk aan huiswaarts keren. En ik heb, uit vergetelheid, mijn papieren thuis geltaen! ’s Morgens en in klaarlichte dag wordt ge gemakkelijk doorgelaten, doch ’s avonds nemen de schildwachten geen verontschuldigingen aan.
Wat nu gezongen? Gelukkig daar is een geestelijke, insgelijks zonder vrijgeleide, die nog verder moet dan ik en die de streek op zijn duimpje kent.
Wij trekken langs een klein straatje weg, tussen hoge hagen door en aldra staan wij in ’t blakke veld. De sneeuw kraakt, want het begint te vriezen, ik stap in het voetspoor van mijn vooropgaande makker, wij helpen mekaar bij ’t oversteken van greppels en grachten en geraken verder zonder een levende ziel te ontmoeten.
Heerlijk is ’t te wandelen door die wijde witte vlakte onder een gans blauwen klaargetrokken hemel waaraan een kleine manesikkel glimmert. Een voor een schemeren de sterren aan: Venus eerst, de avondster, en dan Jupiter die heel bleekjes licht boven het dralende roze in het heldere westen. Achter ons het oosten reeds grijs… daar schieten twee patrijzen uit een voor… hoog boven ons trekt nog een late kraai al krassend boswaarts, terug van ’t front.
Nu zitten al de sterren uit. Noordster en Hellewagen en de jager Orion met zijn schitterende draagband.
Ik nee afscheid van mijn metgezel die verder over de velden moet en sla de dreef in huiswaarts.

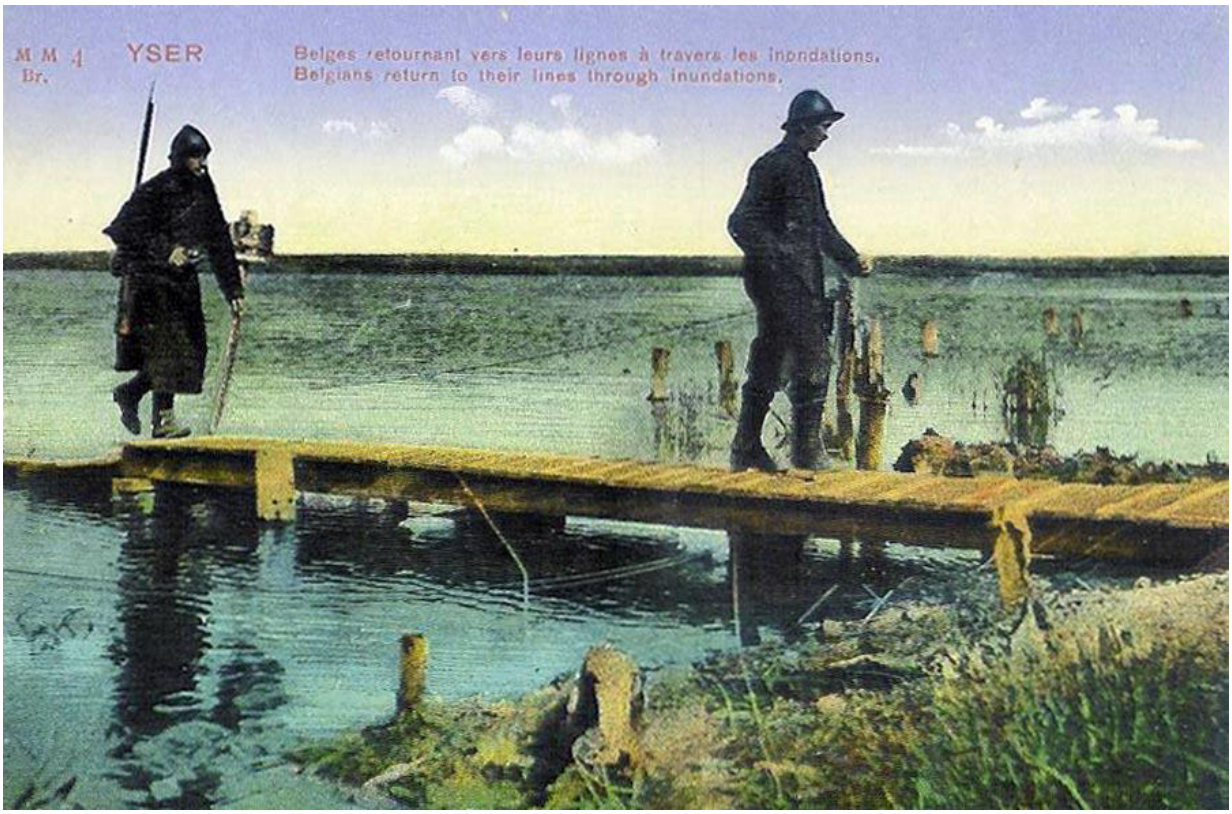

Antwerpsche courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 3 Maart.— Officieel:
Ten Zuiden van Ieperen aan het kanaal drongen Engelschen in de stelling Bastion binnen, die wij hun op 14 Februari ontnomen hadden en rukten zelf op een smal front tot in onze vroegere voorste loopgraven binnen. Uit deze werden zij aanstonds opnieuw geworpen. Enkele deelen van het Bastion houden zij nog bezet.

Zaterdag 4 maart – Baert A.

Stormwind, regen. Het kanongeschut houdt aan. 's Avonds om 8 uur 10 obussen rond de statie – geen schade.

4 maart 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de heren burgemeesters van het arrondissement Yper
Westouter – Rousbrugge – Reninghelst – Woesten – Watou – Vlamertinghe – Lokeren – Elverdinghe – Dranoutre – Crombeke – Dickebusch – Nieuwkerke – Westvleteren – Kemmel – oostvleteren – Brielen – Proven

Wij hebben de eer ulieden uit te noodigen tot eene vergadering die zal plaats hebben te Popernghe, op donderdag 9de dezer, om 9 ½ ure voormiddag in de brouwery 'Het Zwynland' alwaar de stadsburelen voorlopig gevestigd zijn.
Deze bijeenkomst heeft voor doel elkander te raadplegen wegens het nemen van zekere maatregelen van bestuurlijken aard, ten einde den gang der gemeente- en bestuurlijke zaken te verbeteren en desgevallend te vergemakkelijken.
Wij durven verhopen dat al de gemeentebesturen van ons arrondissement aan onzen oproep zullen beantwoorden.

Engelsche troepen in Frankrijk.
De moderne krijgers zien er in hun zonderlinge kleeding menigmaal zeer potsierlijk uit. Dit groepje Engelsche soldaten, dat zich naar een der loopgraven op het Westerfront begeeft, heeft veiligheidshalve de beschuttende kappen over het hoofd geslagen, om beveiligd te zijn tegen de vergiftige dampen en rookwolken, welke door den vijand op hen worden afgezonden.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad van Delft

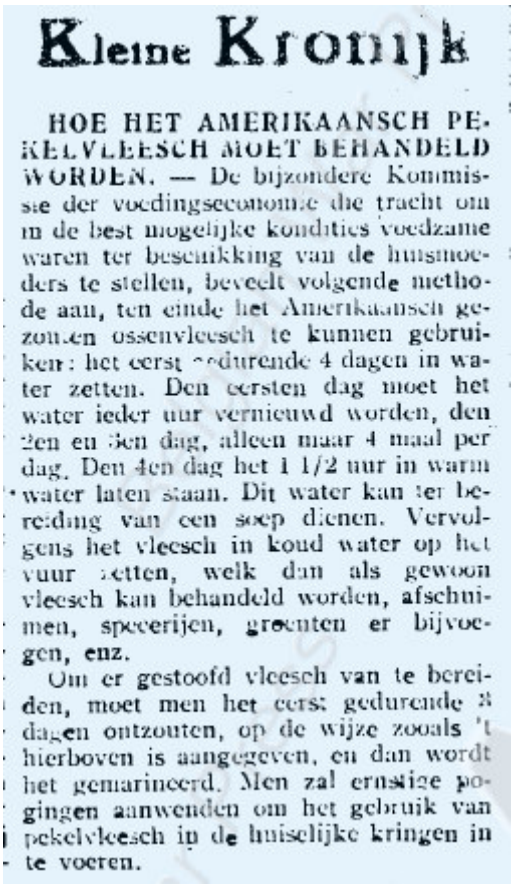

Kleine Kronijk

HOE HET AMERIKAANSCH PEKELVLEESCH MOET BEHANDELD WORDEN. — De bijzondere Kommissie der voedingseconomie die tracht om in de best mogelijke kondities voedzame waren ter beschikking van de huismoeders te stellen, beveelt volgende methode aan, ten einde het Amerikaansch gezouten ossenvleesch te kunnen gebruiken: het eerst gedurende 4 dagen in water zetten. Den eersten dag moet het water ieder uur vernieuwd worden, den 2en en 3en dag, alleen maar 4 maal per dag. Den 4en dag het 1 1/2 uur in warm water laten staan. Dit water kan ter bereiding van een soep dienen. Vervolgens het vleesch in koud water op het vuur zetten, welk dan als gewoon vleesch kan behandeld worden, afschuimen, specerijen, groenten er bijvoegen, enz.

Om er gestoofd vleesch van te bereiden, moet men het eerst gedurende 3 dagen ontzouten, op de wijze zooals 't hierboven is aangegeven, en dan wordt het gemarineerd. Men zal ernstige pogingen aanwenden om het gebruik van pekelvleesch in de huiselijke kringen in te voeren.

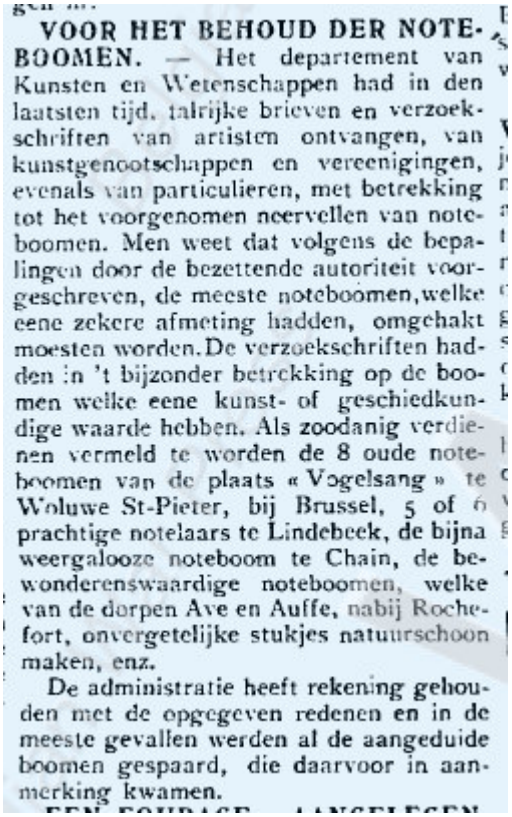

VOOR HET BEHOUD DER NOTEBOOMEN. — Het departement van Kunsten en Wetenschappen had in den laatsten tijd, talrijke brieven en verzoekschriften van artisten ontvangen, van kunstgenootschappen en vereenigingen, evenals van particulieren, met betrekking tot het voorgenomen neervellen van noteboomen. Men weet dat volgens de bepalingen door de bezettende autoriteit voorgeschreven, de meeste noteboomen, welke eene zekere afmeting hadden, omgehakt moesten worden. De verzoekschriften hadden in 't bijzonder betrekking op de boomen welke eene kunst- of geschiedkundige waarde hebben. Als zoodanig verdienen vermeld te worden de 8 oude noteboomen van de plaats « Vogelsang » te Woluwe St-Pieter, bij Brussel, 5 of 6 prachtige notelaars te Lindebeek, de bijna weergalooze noteboom te Chain, de bewonderenswaardige noteboomen, welke van de dorpen Ave en Auffe, nabij Rochefort, onvergetelijke stukjes natuurschoon maken, enz.

De administratie heeft rekening gehouden met de opgegeven redenen en in de meeste gevallen werden al de aangeduide boomen gespaard, die daarvoor in aanmerking kwamen.

Zondag 5 maart – Baert A.

Stilte op 't front. Om 1 uur 15 obussen rond de statie. Zonder schade. Veel beweging van voetgangers heen en weer met muzieken. Het kanon buldert verschrikkelijk 's morgens.

Maandag 5 tot zaterdag 11 maart – Baert A.

Sneeuw en dooi. Weinig geschut. Geen buitengewone beweging. Niets bijzonders.

6 maart 1916 - Van Walleghem

Sneeuw gans de dag. Weinig geschot. Frans interprête van de Canadesche genie komt de begraafplaatsen opnemen van de Franse soldaten. Hij vertelt van de laatste attaque en zegt dat de grote canons ook meestendeel in de tranchées geschoten hebben. Men heeft de tranchées gebombardeerd van Vierstraat tot Zwarteleen. De Canadesche genie werkt zeer dikwijls boven de grond, zelfs in de eerste lijn, zelfs soms voor de lijn. Dan moeten zij zeer wel opletten van geen gerucht e maken. Wanneer de Duitsers fusées werpen, dan blijven zij beweegloos staan. Zo worden zij min gezien. Nochtans zij verliezen veel volk door kogels die in 't wilde geschoten worden. De Duitsers werpen veel fusées.
Ten allen kant bestaan er nu kantienen voor de soldaten; ook is de verloop in de winkels merkelijk verminderd, alhoewel toch nog groot. Het leger heeft ook grote recreatiezalen, bijzonderlijk voor cinema, schrijven en lezen. Er is een bijzondere sociëteit die zich daarmee bezig houdt: Y.M.C.A.

8 maart 1916 – Van Walleghem

Er zijn voort vele stout en Engels bier marchands, die volgens het schijnt nog een redelijke winst doen. Sommige herbergiers vullen gans de dag flessen welke zij verkopen aan de soldaten die naar de tranchées gaan.

11 maart 1916 – Het Vlaamsche Nieuws

't Willems-Fonds en de Krijgsgevangenen

We hebben destijds den oproep van 't Willems-Fonds kenbaar gemaakt, vragende aan die prachtige Vlaamsche inrichting boeken te zenden voor onze krijgsgevangenen in Duitschland.

Het is waarlijk hartversterkend te zien met wat 'n geestdrift die oproep werd beantwoord; van alle zijden kwamen Vlaamsche boeken toegestroomd, en zelfs waren er personen die Fransche werken zonden, goede menschen die over geen Vlaamsche lektuur, beschikten, waarschijnlijk, en die toch iets wenschten te doen om het Willems-Fonds in zijn edel werk te helpen. Deze Fransche werken werden uitgewisseld voor Vlaamsche bij het «Comité National», dat zich ook bezighoudt met het verzamelen van lektuur voor krijgsgevangenen, maar er blijkbaar minder belang aan hecht Vlaamsche lektuur op te sturen, alhoewel gezegd Comité toch « national » is, dat is Belgisch, dus tweetalig zou moeten wezen. Maar, jawel, attends, je viens!

Wat het Willems-Fonds betreft, ruim 1.500 boeken kwamen er toe, wat een prachtige uitslag is. Ze liggen daar, in de boekerij der Zennelaan, tot hoopen opgestapeld, gereed om verzonden te worden. En zeker zal het genoegen doen, want daartusschen zijn heel wat tooneelwerkjes, waarnaar zooveel gevraagd wordt door onze jongens in de kampen.

Tusschen degenen die boeken schonken aan het Willems-Fonds vinden wij de volgende namen: heeren Van Kalken, Alb. Wyns, Chapel, Th. Jonckheere, Saelman, Kerrebijn, Schoonjans, Rich. De Groote, R. Sobry, Mevr. Staes, W. E. Mercier (niet Mgr), L. V. Houdt, L. De Clercq, Fr. Symons, Verschueren, Chrispiels, Drost, H. Moens, V. Moens, professor Brants, Cornelis, Mej. Willems, Mej. Cuypers, Is. Tilkens, Van den Bossche, G. Haeck, Stubbe, Dr. Pletinckx, H. Grosemans, V. Rangebroy, Dr. Teirlinck, Th. Zels, F. Elaerts, L'Hoest, Bertholet, Clerens, Huypens, J. Hoste, Joslet, L. Buyst, Melens, Robberechts, e. a., al pesronen die het hunne bijbrachten om de zending van het Willems-Fonds zoo belangrijk mogelijk te maken, en een handje toe te steken om de Vlaamsche jongens degelijke lektuur te bezorgen.

Al deze goede Vlamingen worden voor hunne hulp hartelijk bedankt door het Willems-Fonds, en dankbaar juicht het Vlaamsche volk het werk van 't Willems-Fonds toe, en ook de hulp door de hierboven personen verschaft.

Om al deze boeken te verzenden heeft het Willems-Fonds zich gewend tot den knappen Vlaming en stoeren werker Rousseeu, van Antwerpen, die reeds sedert een jaar in de bres staat voor het Werk der boeken voor onze krijgsgevangenen; reeds meer dan 5,000 boeken werden door de zorgen van dien knappen Vlaming naar Duitschland gezonden; in den beginne overhandigde hij daarenboven van de Vlaamsche Tolbeambten omtrent 1,000 werken, terwijl hij schier evenveel Vlaamsche brochuren en liederboekjes wist bijeen te krijgen.

Van zijn werk straalt zeker veel goeds uit, en zeker is het dat, wanneer onze Vlamingen uit Duitschland terug zullen komen als zuivere flaminganten, wij zulks grootendeels zullen te danken hebben aan de werking van den vriend Rousseeu. Hem komt de dank toe van iederen Vlaamschen vriend, en 't zal hem dan zeker genoegen gedaan hebben dat het Willems-Fonds, zijn werking naar waarde schattend, zich in volle vertrouwen tot hem wendde voor het verzenden der verzamelde lektuur.

En laat ons hier nog een woordje bijvoegen over het nog maar kortelings begonnen Werk der dagbladen: nog eerstdaags begonnen met het verzenden, komen van alle kanten aanvragen, en duizenden gazetten zouden er nog moeten bijgevonden worden om aan de aanvragen der Vlaamsche jongens in Duitschland te voldoen! In den beginne werden er slechts enkele kampen bediend, doch 't nieuws dat er dagbladen verzonden werden verspreidde zich waarschijnlijk als een strooien vuurken, want reeds kwamen er uit meer dan vijftig kampen vragen toe om dagbladen! Hoe nieuwsgierig moeten toch onze Vlaamsche jongens zijn om wat nieuws uit het vaderland te ontvangen! En zeggen dat heel deze werking weer uitgaat van onzen knappen vriend Rousseeu, dien wij, zoomin als onze Vlaamsche jongens ginder,

nooit dankbaarheid genoeg zullen kunnen betoonen!

Zooals het dan ook te verwachten was, heeft vriend Rousseeu zich willen belasten met het verzenden en het verdeelen der boeken van het Willems-Fonds. Een groot aantal boeken daarvan komen van vader Hoste; andere lieden brachten tooneelwerkjes, nog andere muziekstukjes, zoodat weldra in de Duitsche kampen het prachtige Vlaamsche lied zal weergalmen.

Men vergete niet dat het Willems-Fonds reeds verschillende Vlaamsche gemeenten van boeken voorzag, en vernielde Vlaamsche boekerijen herstelde. Van de nu ingezonden werken werden er een deel (diegenen welke men in dubbel had) geschonken aan de Vlamingen van Baesrode, wier boekerij tijdens den oorlog totaal vernield werd.

Laat ons allen, Vlamingen, hulde brengen aan den vriend Rousseeu, aan het Willems-Fonds van Brussel, doch boven alles aan den heer De Corte, die, alhoewel hij 't niet graag heeft, nu toch zal moeten hooren dat hij de spil is van het Willems-Fonds, de wakkere schrijver, die feitelijk al dat prachtige werk op touw zette en tot goed einde wist te brengen.

Toch even er op wijzen dat 'vriend Rosseeu' van Watou afkomstig was.

Zondag 12 tot zaterdag 18 maart – Baert A.

Soms nog al hevig geschut, gedurig trekken kleine kanons op, de beweging is ook soms nog al groot, ook een batterij Belgische kanons gezien. De Engelse guards met hun beroemd muzieke trekken voorbij.

DE BELGISCHE BEVOORRADING EN ENGELAND.— Uit « Echo Belge »:

Als vertegenwoordiger van de Rockefeller Institutie, heeft de heer Walcott drie weken in België vertoeft om dokumenten over het Werk van de Neutrale Ondersteuningskommissie en den Volkstoestand in België te verzamelen. Het verslag welk hij uitbrengt luidt, dat het Werk van de Ondersteuningskommissie allernoodzakelijkst is en niet gedoogt dat de invoer van levensmiddelen voor de eene of andere reden stop gezet wordt.

In zijn verslag bestrijdt de heer Walcotte twee onjuiste, in het buitenland verspreide meeningen: ten eerste, eenigen denken, dat de Belgen meer hulp ontvangen dan noodig is; en ten tweede, bestaat er de vrees, dat de groote toevoer van levensmiddelen in België indirect ten bate der Duitschers zou komen.

Het tweede geval werd onpartijdig door de Neutrale Kommissie onderzocht en het verslag toont aan dat geen levensmiddelen door de Duitschers gebruikt werden.

Er bestaat geen twijfel, zegt verder de « Echo Belge », of het verslag van Walcott zal grooten opgang in het buitenland maken, vooral in het land van President Wilson. Wellicht zal het ook onze Engelsche vrienden bewegen, om minder streng op te treden tegen de doorlating van levensmiddelen en grondstoffen voor België. Men moet niet, uit vrees dat er een enkele Duitscher voordeel uit den toestand zou kunnen trekken, de Belgen alleen met de vreeselijke moeilijkheden laten kampen, terwijl de hongersnood hun aangrijnst! Het zou alleronbillijkst wezen, dat wij ten tweede male door een nieuwe ramp zouden getroffen moeten worden, wegens het voorwendsel, dat de Duitschers de levensmiddelen voor België bestemd zouden wegkapen.

De heer Brand Whitlock heeft, eenige maanden geleden, heftig tegen een toestand, door dergelijke dingen veroorzaakt, geprotesteerd. De heer Walcott bevestigt zulks heden en dat moet de Engelsche Regeering geheel en al geruststellen.

12 maart 1916 – Van Walleghem

Nieuws van de oorlogsverklaring tussen Duitsland en Portugal.

Brievenboek Poperinge

Aan de kapitein van het central requisition office – Rouen

Nogmaals over de levering van houten hoppersen die verbrand werden bij de heer Henri Quaghebeur - Godderis voor de som van 179 frank. Ziehier de omstandigheden waarin deze opeising gebeurd is ten date van de 25ste april 1915.

De Engelse cavalerie, bestaande uit 2000 personen en evenveel paarden, was bij hem gekantonneerd voor vier dagen. Hij had natuurlijk niet zoveel plaats binnen de gebouwen zodat het overgrote deel van de mannen buiten in het veld dienden te overnachten. Omdat het koud was, namen zij het hout om zich te verwarmen.

Bij het vertrek, kreeg de benadeelde van de generaal die bij hem logeerde, een rekwisitiebewijs dat tegengetekend was, voor het geleverde hout.

14 maart 1916 – Antwerpsche Courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 14 Maart. — Officieel:

Over 't algemeen geen verandering in den toestand. Een klein gevecht bij Wieltje (ten Noordoosten van Ieperen) eindigde met het terugwerpen van de Engelschen.

Opnieuw werd een Engelsch vliegtuig ten Oosten van Atrecht en ten Westen van Bapaume door luitenant Immelmann omlaag geschoten. De inzittenden zijn dood. Luitenant Bölke haalde twee vijandelijke vliegtuigen achter het Fransche front boven de vesting Maure en bij Malencourt (ten Noordwesten van Verdun) neer. Het laatste werd door onze artillerie vernield. Hierdoor hebben beide officieren hun 10e en 11e vliegtuig buiten gevecht gesteld. Verder werd een Engelsch tweedekker na een luchtgevecht ten Westen van Cambrai tot landing gedwongen. De inzittenden werden gevangen genomen.

Max Immelmann
"Der Blaue Max".

Nummer 164B **Doos Gazette** **maart 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Snel van verre en verre van snelle

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 500 lezers

Beste abonnee

Van de vrienden van het Stadsarchief van Poperinge, kreeg ik het volgende mailtje. Niet te missen!
Beste Guido,
De 1ste digitale editie van ons tijdschrift SAPpig is een feit.
Je kan het lezen via volgende link

https://arch-poperinge.be/SAPpigDig/sappig2016-1v3.pdf

Vergeet ook niet onze pagina NIEUW en de rest van onze site te bezoeken.
Onze oprechte dank aan Paul-Johan, Henri, Jacques en Martin, onze duivel doet al.
Met vriendelijke groet
VPA

Van Gilbert kreeg ik het volgende bericht.
Dag Guido,

Het betreft het meest recente nummer van " Doos Gazette ".
Op blz. 13 maakt u enige referentie naar de in de eerste wereldoorlog ' Belgische Uitgewekenen ' in Holland. Ik wil uw aandacht trekken op het pas verschenen boek " Hoop op toekomst, Belgische vluchtelingen in Nederland " geschreven door Ingeborg Kriegsman. Het beschrijft de ervaringen van de Belgen gevlucht in Nederland (eerste wereldoorlog).
Het boek bevat ook een DVD met authentiek filmmateriaal.

Met vriendelijke groeten,
Gilbert Deraedt
Maartensweer 26
2265 DH Leidschendam
Nederland

En even later kreeg ik van Gilbert nog dit bericht door:

Kleine brouwer kampt met hoptekort

Drie vragen over bier Hop is schaars door de toenemende populariteit van speciaalbier en een slechte oogst

Door onze redacteur
Leonie van Nierop

AMSTERDAM. Geen hip café zonder IPA. Dit speciaalbier, voluit India Pale Ale, is rijk aan hop - een natuurlijk conserveringsmiddel - en werd eeuwen geleden gebrouwen voor de export per verre zeilreis. Tegenwoordig heeft elk waardig biercafé IPA op de tap. Voorlopig althans, want de hop raakt op. Kleine brouwers van speciaalbier kampen met een tekort, stelt het samenwerkingsverband Klein Brouwerij Collectief, waarbij 153 kleine en middelgrote brouwers zijn aangesloten. Sommigen zijn al gestopt met het brouwen van bepaalde bieren, zeggen zij tegen *NRC*.

1 Waarom is hop nu schaars?
In de eerste plaats door de oogsten van het afgelopen jaar. Die waren met name in Europa beroerd, vanwege de droge zomer. Nederlandse brouwers halen hun hop vooral uit Engeland, Duitsland, Tsjechië en de Verenigde Staten. Nederland heeft geen goed klimaat voor hop - al wordt dat hier sinds de Middeleeuwen wel geteeld. „Het is met hop als met wijndruiven", zegt Vincent Buijs van brouwerij Breugem uit Zaandijk (90.000 liter vorig jaar). „Het kan wel in Nederland, maar je krijgt niet de krachtige smaak die je wilt."

Een tweede reden is de groeiende populariteit van speciaalbieren. Er worden nu twee keer zoveel speciaalbieren gebrouwen als zeven jaar geleden. En voor speciaalbieren is veel meer hop nodig dan voor gewone pils. Wel tien tot twintig keer zoveel. Waarom de speciaalbieren als de IPA en Imperial Stout nu zo in trek zijn, is onduidelijk. De trend is overgewaaid uit de VS, denken de brouwers. De smaak van IPA is bitterder dan die van pils en de geur fruitiger. Het alcoholpercentage ligt hoger.

2 Wat zijn de gevolgen van het hoptekort?
De prijzen van bepaalde hopsoorten zijn vervijfvoudigd, zegt Buijs van brouwerij Breugem. „Dus de prijs van ons bier gaat ook omhoog." En omdat de Pacifica-hop (er zijn zo'n 80 soorten) al een poos niet leverbaar is, heeft Breugem de productie van een IPA tijdelijk stilgelegd. De brouwerij is nu bezig een jaarcontract af te sluiten met een leverancier, om niet steeds mis te grijpen.

SBI is de inkooppartner van de meeste Nederlandse kleine brouwers. Volgens eigenaar Pieter van Rooij is hop al ruim een half jaar moeilijk te krijgen. De oogst zou vorig jaar 30 tot 50 procent minder hebben opgeleverd. Zijn klanten vechten om bepaalde types, zoals Amerikaanse hop Citra (sterke citrusgeur- en smaak). Die is nu helemaal uitverkocht. SBI raadt brouwers als alternatief de hop Mosaic aan - maar die is bijna uitverkocht.

Sander Coenraads Nederveen, van de Amsterdamse brouwerij Oidipus (240.000 liter vorig jaar) probeerde bij gebrek aan een type hop „met een cocktail aan andere hops de smaak te benaderen". Dat lukte, zegt Coenraads Nederveen, maar die vervangende hop raakte ook op. Toen is dat biertje tijdelijk van de markt gehaald.

Volgens de Vereniging Nederlandse Brouwers, een koepelorganisatie voor de tien grootste Nederlandse brouwers, hebben zij geen last van het hoptekort. Zij hebben langjarige contracten met hopleveranciers.

3 Is hop wel nodig?
Hop geeft bier zijn typische bittere smaak. Om tegenwicht te bieden aan de zoetige smaak van mout, is hop essentieel, vinden brouwers. Hop was niet altijd zo populair. Zo maakte hop volgens de twaalfde-eeuwse abdis en plantkundige Hildegaard van Bingen melancholiek.

FOTO KEES VAN DE VEEN

Brouwmeester Maurice Diks aan het werk in de Texelse Bierbrouwerij.

Weten die Hollanders dan niet waar Poperinge ligt ?
Heeft Poperinge in Holland misschien een kantoortje om Poperingse hop te verkopen in kleinere hoeveelheden?

Pablo Picasso
> Joan Miró

Tentoonstelling Picasso
De impressionisten
De tentoonstelling begint met de impressionisten. Vanaf het begin in 1874 krijgt deze beweging heel wat kritiek. Ondertussen is dit één van de belangrijkste artistieke bewegingen. De bezoeker kan er prachtige werken ontdekken van Claude Monet, Jean-Baptiste Corot, Eugène Boudin, August Renoir, Edgard Degas, Paul Signac, Auguste Rodin en Henri de Toulouse-Lautrec. Al deze werken zijn overweldigend van kleur. De bezoeker kan er schilderijen, lithografieën, gravures, tekeningen, illustraties, brieven en foto's bewonderen van deze meesters in het impressionisme.

Van Miró naar Matisse en Chagall

Vervolgens ontdekt het publiek de oeuvres van de kunstenaars die actief waren vanaf het begin van de 20e eeuw. Op het eerste verdiep treffen we de Miró-galerij. Deze tentoonstelling presenteert een belangrijke collectie van de Spaanse surrealistische kunstenaar Joan Miró. Deze galerij illustreert een miskend aspect van deze beroemde kunstenaar: zijn grafische werk. Miró begint gravures en lithografieën te maken vanaf 1948. Hij is dan terug in Parijs en ontmoet er de beroemde lithograaf Fernand Mourlot. De grafische werken nemen meer en meer plaats in het werk van de kunstenaar. Joan Miró waardeert deze technieken enorm, waardoor hij het grote publiek bereikt. Hij werkt eveneens voor de verzamelaar Aimé Maeght. Tot in 1982 gaat hij voor deze honderden werken produceren. Het parcours wordt vervolgd door surrealistische werken van onder meer André Breton en René Magritte.

Verder een verzameling met originele oeuvres van Marc Chagall, Georges Braque en Henri Matisse met onder meer werken op basis van de beroemde papieren uitsnijdingen die hij realiseerde op het einde van zijn leven. In dit gedeelte van de tentoonstelling kan u eveneens de eerste film bewonderen die gerealiseerd werd over Picasso. Dit uitzonderlijke filmdocument werd gemaakt in 1949 door de Belgische cineast Paul Haesaerts. Het illustreert een portret van de kunstenaar en zijn kunst, tijdens een bezoek aan zijn atelier in Vallauris. Het presenteert Picasso als tekenaar, kunstschilder en beeldhouwer. Men ziet hem schilderen met witte verf op een venster die opgesteld staat tussen hem en de camera.

100 originele werken van Pablo Picasso

Het parcours van de tentoonstelling eindigt met de presentatie van meer dan 100 originele werken van Pablo Picasso. Samengesteld uit gravures, lithografieën en uitzonderlijk zeldzame illustraties zal u eveneens tot ontdekking komen van keramieken en tekeningen van Picasso en zijn entourage. Zijn werken worden vergezeld door deze van Dora Maar en Françoise Gillot, 2 beroemde levensgezellen van de meester. Het parcours vangt aan met het debuut van

Picasso, de Spaanse traditie, het kubisme, de Afrikaanse invloed, het surrealisme, de keramiek, de portretkunst, de eenvoud en zijn engagement voor de Vrede.

Een bezoekje waard zowel voor jeugdige als volwassen kunstliefhebbers om naast beroemd talent eveneens jonge artiesten te ontdekken en te bewonderen !

Op 9 maart 2016 nog voor de officiële opening was deze Poperingenaar de eerste bezoeker van deze prachtige tentoonstelling. Eén van de medeorganisatoren was ten andere nog een andere Poperingenaar, ééntje die goed kan petanquen.

‘De Bres’ of is het ‘den ouden en de nieuwe baas’

Heel binnen kort kunnen wij, de senioren en ‘ouderlingen’, - toch een prachtig woord – gaan eten en ons amuseren in het nieuwe jeugdhuis voor ons, gelegen in de Veurnestraat.
Het kreeg als naam ‘de Bres’ een naam dat deze instelling al had, toen het zich in het rusthuis Proventier bevond.
Maar deze nieuwe plaats had vroeger een andere naam:
Den ouden en de nieuwen baas.
Toch wel een eigenaardige naam voor een huis.
We vonden dit in een akte van de 8ste maart 1576 en die klinkt nog steeds als volgt:

8 maart 1576 – **Den Ouden en de Nieuwe Baas** in de Leverstraat – SAP 395 Renten

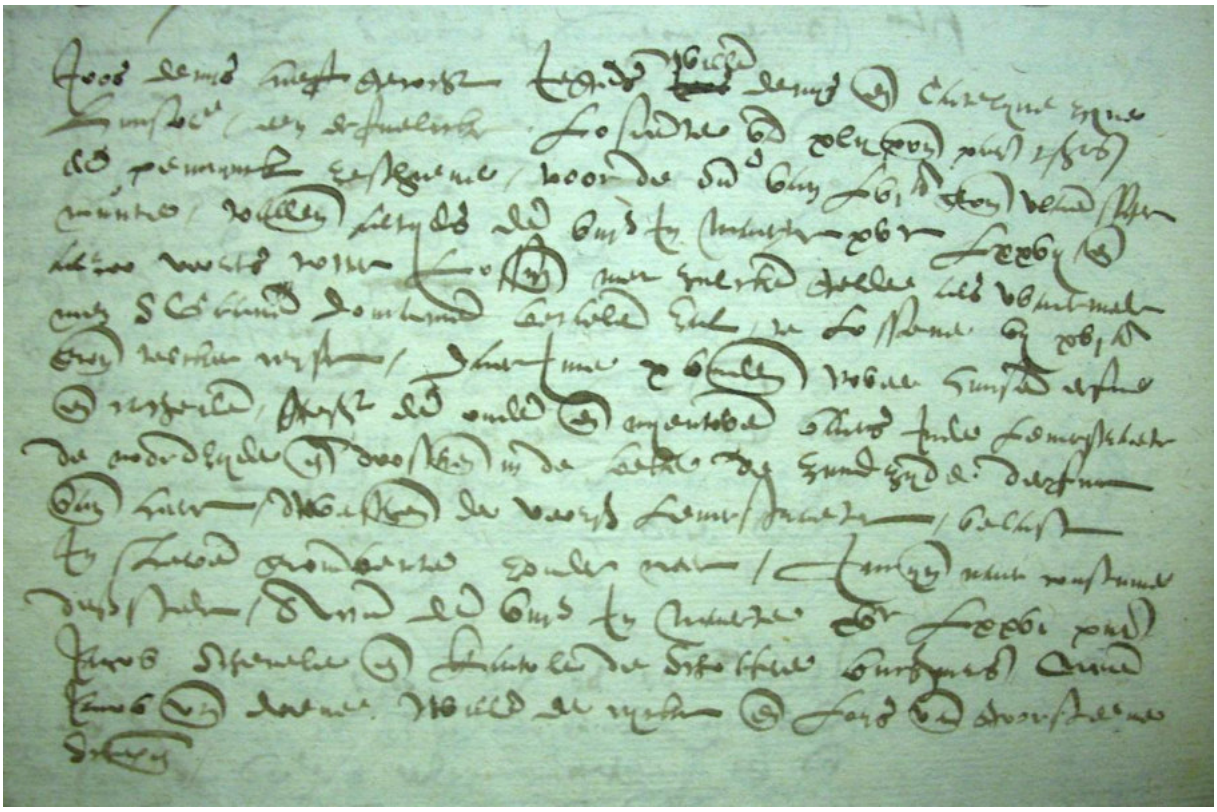

Joos Denys heeft gecocht
jeghens **Willem Denys ende Catelyne** zyne huusvrouwe
een erfvelicke losrente van xlij ponden parisis tsjaers – de penninck zesthien –
voor de somme van lxv pond grooten vlaemscher munte –
vallende altyds de viijste in meye xvvc lxxvij ende alzoo voorts totter lossynghe met sulcke gelde als waermede men sconinx domainen betaelen zal –
te lossene by xvj pond grooten telcker werf –
daerinne verbindende twee huusen, erfve ende catheilen, ghenaemt **den Ouden ende Nyeuwe Baes** inde Leverstraete,
de noordzyde ende doosthende in de beke,
de zuudzyde derfve **Vande Haer**,

westhende de voorseide Leverstraete –
belast in stede grondrente zonder meer – innynghe naer coustume deser stede
Actum den viijste in maerte xvc lxxvj
Present Jacob Schevele ende Kaerle de Schottere, burghmeesters, meester Jacob vande Doene ende Willem Derycke ende Loys van Goorsteene, schepenen

We vonden nog een akte van dit stuk maar dan ééntje van juist na de grote vernieling van Poperinge, een akte van de **24ste augustus 1585**.

24 augustus 1585 – De Ouden en Nieuwen Baas in de Leverstraat - SAP 331

Swonsdaeghs den xxiiijste july 1585
Gheconsentert **Pieter Thooris** te verhueren by hallegeboode **den ouden ende nyeuwen baes** inde Leverstraete daer **Mahieu Voed,** bailliu, nu ten tyden woonende es,
als zyn assignement van een creatie van xlij pond parisis sjaers ome tgheheele van drie jaeren verachtert, danaff tlaetste gevallen den xiiide maerty 1584 –
naer tbewys ande acte van de xiiij de february laetsten
Ende om de costen van de vervolghe

Toch even onthouden dat dit dus ook de plaats is waar de baljuw van Poperinge, zo'n beetje de afgevaardigde van de graaf van Vlaanderen te plaatse, voorzitter van het schepencollege, onderzoeksrechter en hoofd van 's heren dienaren of de politie, samen, woonde.

Van deze kant van de straat hebben we ook in het stadsarchief van Poperinge de opmetingen van het jaar **1687.**

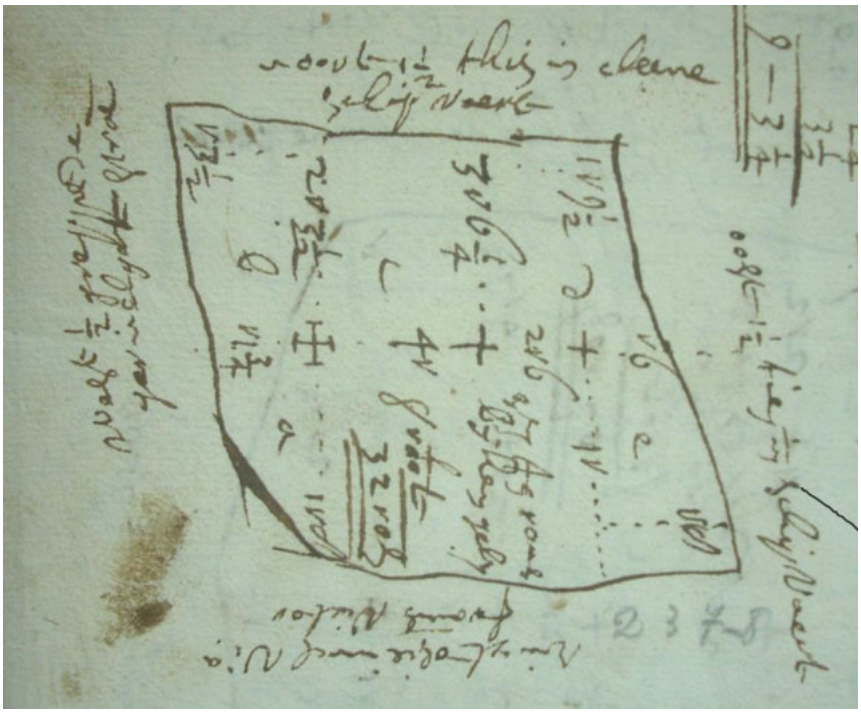

In deze tijd dus een 100 jaar na de voorgaande halm was dit stuk grond eigendom van **Jan Roens** *en woonde hij daar ook. Het stuk was 32 roeden groot en is te vinden op de eerste kadasterkaart onder het nummer 237. Zoals men kan lezen werd de huidige Bommelaarsbeek toen de 'cleene schipvaart' genoemd. De huidige Vleterbeek was de gewone 'schipvaart'.*

In 1687 had het huis geen naam meer.
Is er een uitleg voor de naam 'Den Ouden ende den Nieuwen Baes ?
We hebben er geen gevonden, dus alle suggesties zijn welkom.

In 2013 waren er hier naar aanleiding van de bouw van de huidige Bres, opgravingen. We namen toen een aantal foto's. Hier zien we de opgravingsploeg bij één van de huidevetterskuipen die men onder de grond terugvond.

We zien dat er verschillende van deze ronde kuipen langs elkaar opgesteld waren. In één van die kuipen vond men een munstukje ut de 18de eeuw.

Ik ging op maandag 6 mei ook eens kijken naar de opgraving. Je merkt hier de ronde huidevetterskuip, maar wat zeker zo interessant is, hier werden ook enkele zware eiken en gepinde balken uit de grond gehaald, die eertijds de oever van de Vleterbeek uitmaakten.
Dit toont dus ook aan dat de vroegere 'schipvaart' van Poperinge, minsten op die plaats heel wat breder was dan de huidige Vleterbeek.

Guido Vandermarliere

Den Grooten Oorlog

15 maart 1916 – Van Walleghem

Het **7de regiment Belgische artillerie** vertrokken over 6 weken, keert weder naar de gewone hoeven.
Zij hebben enkel 5 weken in ruste gelegen in een dorpje langs de zee bij **Marquise** tussen Boulogne en Calais.
Omtrent allen waren tevreden van te mogen weerkeren.
De grote reden is omdat zij meer vrijheid hebben op het front dan in de repos en ook omdat zij mogen gaan naar een streek die zij gewoon zijn. Het was eerst geschikt dat de Belgen nog enige tijd gingen rusten en hun kanons laten herstellen. Doch op 't onverwachts werden zij weergeroepen door de Engelsen die hun moeilijk kunnen missen.
Men zegt dat de Scots geen aanval meer willen doen zonder Belgische kanons. Bijzonderlijk de 3de divisie houdt aan hun medehulp omdat zij zo juist en zo rap schieten. Het is reeds gebeurd dat zij 27 schoten losten in een minuut. Zelfs is het nog gebeurd dat zij schoten naar de vliegmachienen en er 30 zonden per minuut.

Oprichting Vlaamse universiteit Gent

Op de 15de maart 1916 werd door Von Bissing verklaard dat de universiteit van Gent ging 'vervlaamsen'.

In **de Vlaamsche Post** *volgde men de oprichting van de Vlaamse Universiteit van kortbij.*
Geboren op 25 februari 1890 in Robeke (Frans-Vlaanderen), bracht hij zijn jeugd door in Roeselare, en daarna in Brugge. Vrij

jong nog gaf hij het tijdschrift *Nieuwe Wegen* uit (1910-1914), waaraan bv. Cyriel Verschaeve en Warden Oom meewerkten. Gedurende de eerste wereldoorlog was hij krijgsgevangene in Duitsland, waar hij na 1918 bleef.

Op de Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool!

Het kostte u, Vlaanderen veel!

Kniel neêr in 't bloedig zand, mijn Vlaamsche volk, en zegen
Het wreed doch milde lot dat thans uw boeien brak.
U 't oude jok ontnam en vrij miek al uw wegen,
En vrij u binnenbracht weêr onder eigen dak.
Kniel neêr en dank nu God, den Schutsgeest van de volken,
Die uit het grootste kwaad deed rijzen 't hoogste goed.
Een vrijheidszon deed klaren uit onweêrzwang're wolken
Een heuglijk jubelfeest te midden puin en bloed.
Het kostte u, Vlaandren veel! — Een tijd van schimp en hoonen,
Een eeuw bijna van laag en tergend slavendom
Een eeuw dat gij uw land als knecht slechts mocht bewonen,
Een eeuw dat gij uw taal moest schuil houden en stom.
Het kostte u, Vlaandren, veel! — Een schat van jonge krachten,
De schoonste bloemen uit Jong-Vlaandrens mannentuin.
Het kostte u, Vlaandren, nog bij 't bloedig menschenslachten
Een kaal-verwoeste streek en zooveel kostlijk puin.
Met kalmen vrijmantrots, hebt gij tot 't eind voldragen
En hoonend slavenpak én vuigen judaszoen.
Te grootsch waart gij van hart om ooit te willen klagen,
Te fier waart gij van ras den knieval ooit te doen.
O edel-Vlaamsche volk! Het schoonste volk der aarde,
Dat wou hetgeen was recht, en won hetgeen het wou!
Men zwoer uw val, uw dood, met 't woord of met den zwaarde
En 't nieuwe leven rijst dààr waar uw graf zijn zou.
Men schopte uw gulden taal uit tempels en palcizen
En roofde dak en brood aan hem die voor u streed;
En zie, gij komt gekroond, plots vóór ons oog verrijzen.
Nu g'in ons Hoogeschool den leeraarstoel betreedt.
Juich! Vlaandren juich uw vreugd in stil doch juist akkoorden,
Geen tijd is 't nu, ik weet, voor tromp en zegeklok.
Maar naast uw doodenhuld' en droefheids rouwewoorden
Zwaai dankend lof aan Hem die brak het oude jok.
Kniel neêr in 't bloedig zand, mijn Vlaamsche volk, en zegen
Het wreed doch milde lot dat thans uw boeien brak,
Wel loeit nog oorlog... maar, de toekomst straalt u tegen
En Vlaandrens glorieźon kleurt reeds uw arrem dak!

Uit de hellingschap
Soltau, 6/1/1916

MARCEL BREYNE,
(BERTHOLF BEKENS),
Belgisch 10e linieregiment.

Hij promoveerde in Berlijn en Göttingen tot doctor in de filologie, op een proefschrift dat al duidelijk aantoont welke richting zijn belangstelling verder zou uitgaan: *'De invloed van G. Gezelle op de Afrikaanse letterkunde, vooral op Celliers en Totius'*.

Kort daarop werd hij hoogleraar in Berlijn, waar hij de eerste leerstoel voor Nederlands-Afrikaans bezette. Pikante bijzonderheid: op dat ogenblik was het Afrikaans in Zuid-Afrika nog niet eens officieel erkend!

DE BEWEGING

Door het Nationaal Vlaamsch verbond uitBrussel werd volgenden brief naar den Koning der Belgen gezonden :

Aan Zijne Majesteit de Koning der Belgen.

NATIONAAL
VLAAMSCH VERBOND
Bestuur :
Groote Markt, 16, Brussel

Majesteit !

Met allen eerbied nemen wij de vrijheid de ernstige aandacht Uwer Majesteit te vestigen op de diepe ontroering bij het Vlaamsche Volk verwekt door de bekendmaking van het koninklijk besluit van 5 Oktober 1915, twee knappe en talentvolle, achtbare en hooggeachte Vlamingen hard treffende : Dr. René De Clercq, ontslagen uit zijn ambt van leeraar aan het Koninklijk Atheneum te Gent, en Dr. A. Jacob, geschrapt van de lijst der bij Staatsathenea benoembare doktoren in wijsbegeerte en letteren.

Gansch het Vlaamsche Volk is gevoelig aan den zwaren slag, welke aldus twee zijner geliefde zonen treft. Des te pijnlijker is de indruk, daar dezer loopbaan ongenadig gebroken werd enkel en alleen, omdat zij weigerden te gehoorzamen aan aan het gebod, af te treden als leiders van het degelijk Belgisch- en Vlaamschgezind blad *De Vlaamsche Stem*, tolk van de met den dag aangroeiende schaar der Vlamingen, die het tot stand brengen van een « zelfstandig Vlaanderen door zelfbestuur in het hersteld, onafhankelijk en onzijdig België » onontbeerlijk achten voor de bepaalde en billijke oplossing van den taalstrijd en de verdere leefbaarheid van het gemeenschappelijk vaderland.

Wanneer het Vlaamsche volk, integendeel, aan de overzijde andere Staatsambtenaars straffeloos werkzaam ziet in het verdachtmaken en belasteren van ettelijke onzer taalbroeders en, bijgevolg, in het bevorderen van het heilloos bedrijf van het leger der gezworen vijanden van Vlaanderen, die niet ophouden alom zijne veroordeeling tot volledigen ondergang en hun voornemen tot volslagen uitroeiing zijner taal als gewaarborgd geschenk hunner blijde terugkomst na den oorlog luidruchtig en uitdagend te verkondigen, dan leidt het daaruit onvermijdelijk af, dat de Belgische Staat ten opzichte der Vlamingen nog steeds de stiefvader gebleven is, welk hij vóór den oorlog immer was en gelijke behandeling met zijne Waalsche troetelkinderen van hem, helaas ! niet te verwachten is.

Wil Uwe Majesteit de gansche diepte, de volle scherpte van onze smart bij het vernemen van het bewust besluit van 5 Oktober peilen, zoo moge het Hem behagen te overwegen, met hoe gewettigd ongeduld en vurige hoop wij eene verklaring vanwege Uwe Majesteit of namens de Regeering te gemoet zagen, ter bedaring der wijdverspreide en diepgaande ontroering, veroorzaakt door de bedreigingen, redevoeringen en geschriften in Frankrijk, Engeland, Nederland en tot in Italië toe, afgekondigd en verspreid aangaande den met den vreemde beraamden moord, zonder verwijl na intrede van den vrede op ons roemrijk Vlaamsche volk te plegen door brutale en onverpoosde volvoering van het dubbel, vermetel en onheilzwanger vonnis :

« *Après la guerre il ne sera p'us question du flamand!* » en « *La Belgique de l'avenir sera française ou elle ne sera pas!* ». In stede van de gewenschte geruststelling onder de gedaante eener plechtige verbintenis tot volkomen, onverwijlde en eerlijk gemeende gelijkstelling der twee volkeren, welke België bewonen, vernamen wij slechts den slag, welke twee van Vlaandrens beste zonen trof, alsof de Regeering geen andere wijze kende om aan het Vlaamsche Volk hare deelneming te betuigen in zijnen rouw en zijne droefheid over de ontzettende rampen, welke het teneersloegen en over de tallooze slachtoffers, welke het oorlogsgedrocht wegmaaide uit de rijen zijner kinderen, die thans nog ten getalle van 80 ten honderd in de gelederen staan van de helden, welke aan den IJzer nog steeds hun bloed veil hebben voor het behoud en herstel van het voor den Vlaming immer harteloos België.

En, wanneer onze gezagbekleeders hun stilzwijgen verbreken, dan is het slechts om den somberen klank hunner tuchtende stem te voegen bij het akelig geschreeuw van Vlaanderens aartsvijanden, die reeds over de glorie- en kunstrijkste helft van België de doodsklokken ter uitvaart zwaar en treurig doen galmen.

Arm Vlaanderen, voorwaar; maar nog veel armer België! Want, den geest en het vernuft van Vlaanderen kan men wel in hun vlucht belemmeren; ze versmachten en begraven, dat ligt echter buiten het vermogen van welke macht ook ter wereld; doch België zonder een Vlaanderen met eigen aard, eigen kunst, eigen taal en zeden, dat is voortaan ondenkbaar.

Wij durven de hoop koesteren, dat het lezen van het door eenen der getroffene leeraars aangekondigd opstel aangaande het besproken geval, Uwe Majesteit er zal toe leiden het bedoeld koninklijk besluit in te trekken. Tevens meenen wij te mogen verwachten, dat Uwe Majesteit, alsdan volkomen ingelicht over de gansche toedracht der zaak, benevens de erkenning van het onberispelijke in de houding der twee belanghebbenden, ook de gegrondheid zal inzien van de stelling door hen in *De Vlaamsche Stem* voorgestaan.

Voor alle bewuste Vlamingen, trouwens, wordt het elken dag duidelijker, ja is het reeds wel blijkbaar, dat, van nu af aan voor goed dient gebroken te worden met het noodlottig streven naar *eenheid* van taal, dat sedert 1830 ongelukkiglijk de leidraad van den Belgische Staat was. *Eendracht* weze voortaan wezenlijk aller leus; daaruit alleen kan, zooals de Belgische Grondwet zelve het verkondigt, macht geboren worden, alsook rust, gebouwd op echte broeder-

lijkheid, schoone en zoete vrucht van ware gelijkheid. Ook bereiden zij alleen voor België eene toekomst van wezenlike welvaart in duurzamen vrede, die er eenen tweeledigen *Bondstaat* willen van zien maken, waar beide heffen wederzijds in volle vrijheid over hunne eigene lotsbestemming beslissen mits doelmatige vrijwaring tegen alle aanslagen op eigen aard, eigen aanleg, eigen spraak en eigen levensopvatting.

Op de doodsbedreiging : « *La Belgique sera latine ou elle ne sera pas* », antwoordt Vlaanderen beslist, met diepe overtuiging : « *België zal op dualistischen of federatieven voet heringericht worden met afzonderlijk zelfbestuur voor Vlaanderen en Wallonië of het zal niet langer leefbaar blijken. Cav-ant consules!* »

Uwe Majesteit gelieve de betuiging onzer eerbiedigste gevoelens te aanvaarden.

Namens het Bestuur :

De w. n. Voorzitter,
(w. g.) A. J. De Vos

De Schrijver,
(w. g.) Willem Gijssels.

17 maart – Van Walleghem - Dickebusch

Niets bijzonders. De état major van den 1ste groep der Belgen is in 't huis van René Timperman. … Belgische kanons worden geplaatst in de Vijverdam links de hoeve van de burgemeester. … Ik ga naar Reninghelst St. Patrick vieren bij de E.H. onderpastoor. Daar zijn tegenwoordig 2 Ierse aalmoezeniers en de Belgische aalmoezenier Belpaire.

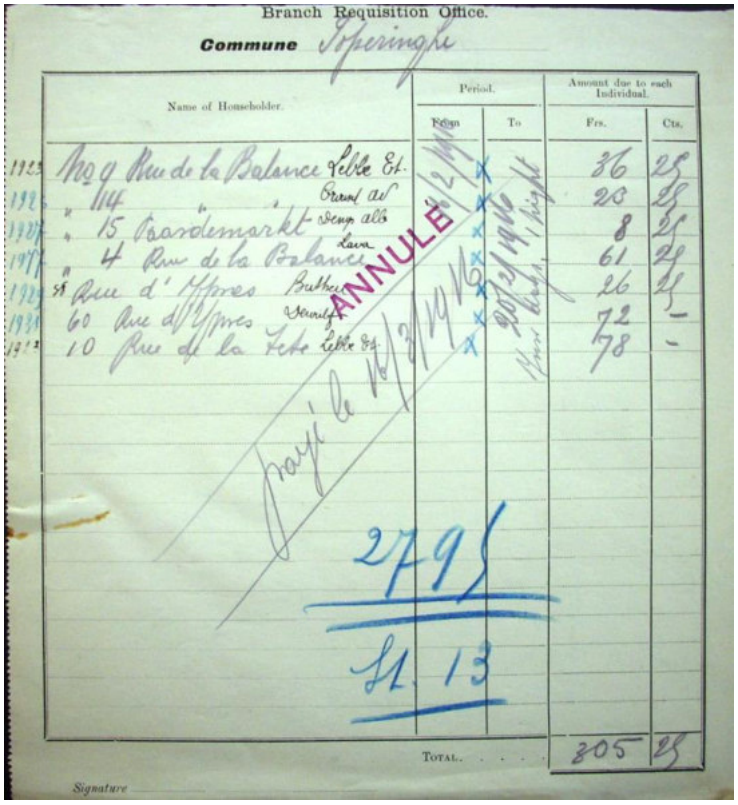

Branch Requisition Office.

Commune Poperinghe

	Name of Householder.	Period. From	Period. To	Amount due to each Individual. Frs.	Cts.
1923	No 9 Rue de la Balance Lebbe Et.			36	25
1926	" 14 " " Grand av			20	25
1927	" 15 Paardemarkt Denys alb			8	25
1977	" 4 Rue de la Balance Lava			61	25
1929	58 Rue d'Ypres Buthe			26	25
1931	60 Rue d'Ypres Gevaert			72	–
1913	10 Rue de la Tete Lebbe Et.			78	–
			Total	305	25

ANNULÉ

payé le 16/3/1916

20/2/1916 1 hight

279 /

St. 13

Signature

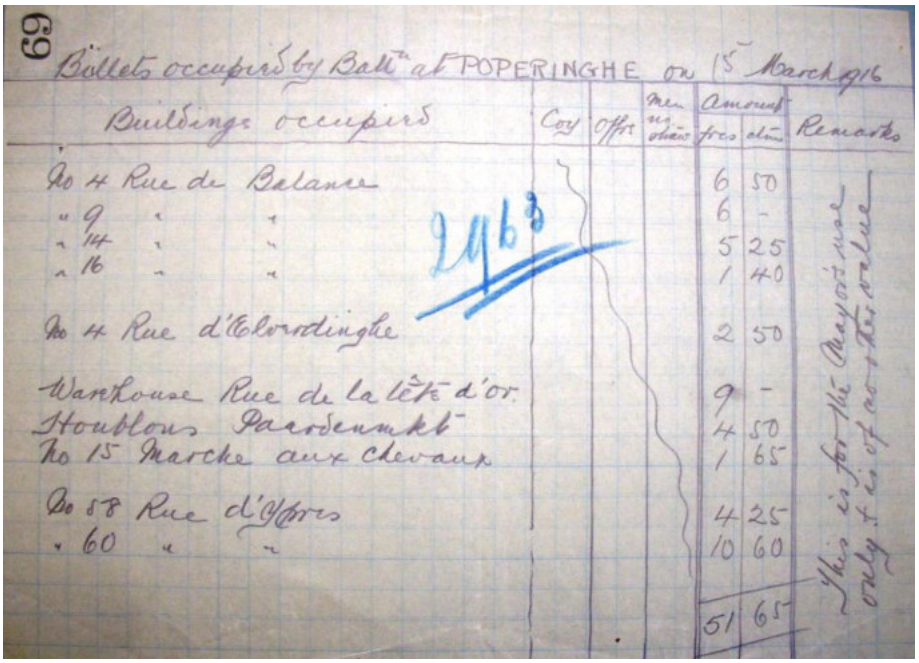

69

Billets occupied by Batt^n at POPERINGHE on 15 March 1916

Buildings occupied	Coy	Offrs	Men no. straw	Amount frcs	Amount ctms	Remarks
No 4 Rue de Balance				6	50	
" 9 " "				6	–	
" 14 " "				5	25	
" 16 " "				1	40	
No 4 Rue d'Elverdinghe				2	50	
Warehouse Rue de la tête d'or				9	–	
Houblons Paardenmkt				4	50	
No 15 Marche aux chevaux				1	65	
No 58 Rue d'Ypres				4	25	
" 60 " "				10	60	
				51	65	

2963

This is for the Mayor's use only & is of no other value

17 maart 1916 – De Vlaamsche Post

Kleine Kronijk

Vlamingen in Frankrijk.

In het Hollandsche katholieke blad « De Tijd » lezen we het volgende, ontleend aan een brief van een Vlaamschen almoezenier die de in Frankrijk verspreid wonende Vlaamsche vluchtelingen bezocht heeft :

Vlamingen gaan bezoeken dat doe ik 't liefst van al !

Ge kunt begrijpen hoe plezierig het is zijn lieve moedertaal te mogen klappen in 't hartje van Frankrijk, aan een vriendelijke tafel onder een eiken boom, bijvoorbeeld bij 'n lekker glaasje trappistenbier, en een fijnsmakende Poperingsche sigaar, wijl de koperen « Vlaamsche Leeuwkens » aan 't blinken steken op de frakken en men aan 't spreken is en aan 't praten over Felix Timmermans, dokter Leporta en de familie van Loey uit Lier... Hoe dikwijls ook gebeurt het, alsdat ik heel verre van La Flèche, in 't uiterste dorpje van het departement, bij 'n lekker fijn kopje koffie zit, dat vluchtelingen mij gratis presenteeren!

Treffend niet waar hoe 't Vlaamsch gevoel dààr leeft?

« Vlaamsche Leeuwkens » op de borst, Trappistenbier, Poperingsche sigaren en praten over Vlaamsche menschen en over 't gezegende huis Vlaanderen !

En Vlaanderen zou dood zijn ?

Vlaanderen kan niet sterven !

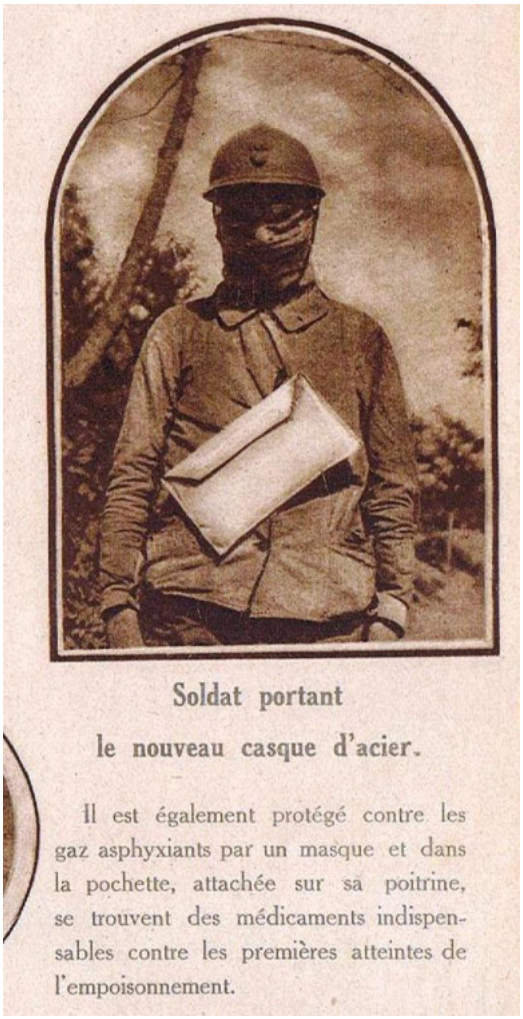

Soldat portant

le nouveau casque d'acier.

Il est également protégé contre les gaz asphyxiants par un masque et dans la pochette, attachée sur sa poitrine, se trouvent des médicaments indispensables contre les premières atteintes de l'empoisonnement.

Zondag 19 tot zaterdag 25 maart – Baert A.

Het geschut is niet te erg. Nog al veel beweging van Engelse heen en weer, soms met muziek. Kanons op en af. De maandag 20 om 6 ½ uur 3 vliegers lossen 2 bommen rond Groenen Spriet en 4 rond Rooden Hert. Rond de 100 Belgische kanons trekken op lans Wytschaete.

20 maart 1916 - Brievenboek Poperinge

Aan de heer gouverneur te De Panne

In antwoord op uw apostille van de 17de waarbij u ons een extrait gestuurd heb uit een brief van de minister van wetenschap en kunst, hebben wij de eer om u te laten weten, dat de logmeenten en de kantonnementen van de Engelse troepen nu regelmatiger betaald worden. Desalniettemin kunnen we alleen maar vaststellen dat het werk van de gemeenteontvangers sedert het begin van de oorlog vermeerderd is.

Verschillende nieuwe posten zijn nu in de boekhouding terug te vinden zoals: de vergoeding voor de miliciens, de voedselvoorziening voor de burgerbevolking, de logementsvergoedingen, de vergoedingen voor de vluchtelingen, etc.

Het intense werk dat door onze gemeenteontvanger geleverd is geworden, hebben we hem om gezondheidsredenen deels moeten ontnemen.
Sedert twee maanden, werd het werk rond de logementsvergoedingen toevertrouwd aan een gemeenteonderwijzer die de hulp heeft van een bediende, en die om de veertien dagen in de hand betaald wordt van de vergoedingen die betaald worden door de kantonnementsoversten van het leger en van de officieren.
Aangezien deze man zich diende in te werken, zijn de reclamaties wat achterop geraakt.
Er is ten andere nog een andere reden die deze laattijdigheid van de logementsvergoedingen verklaart, en dat is dat de Engelse officieren, vooral in het begin, totaal de instructies betreffende de logementen ignoreerden en laattijdig de logementscertificaten afgaven.
We moeten u zelf meedelen dat de officier ontvanger van de Engelsen heden ten dage nog altijd in het bezit is van vele 'billiting certifies' ter waarde van vele duizenden franken voor het logement van de troepen voorzien in het jaar 1914 en 1915, die nog dienen betaald te worden.

Vluchtelingenwoningen te Poperinge

DE IEREN

Te Cork, in Ierland, heeft de politie huiszoeking gedaan bij Sinn-Fein-vrijwilligers en revolvers en patronen in beslag genomen. Gisteren, op Sint-Patricius, zou er een optocht van 2,000 Sinn-Feiners zijn geweest.

Naar men weet is de Sinn-Fein de vereeniging van de onverzoenlijke Ieren, die altijd samenwerking met de Britten hebben veroordeeld. Daarom stonden zij ook tegenover de Iersche nationalisten.

21 maart 1916 – De Antwerpsche Courant

21 maart 1916 – Van Walleghem

In de voornoen schieten reeds de Belgische kanons die geplaatst zijn in de weide van Dewilde. In de namiddag van 3 tot 4 ½ wordt ons dorp gebombardeerd. ….

De Belgische adjudant baron de Laveleye, zoon van de vermaarde economist, wordt door een kogel gedood op Voormezele in een observatiepost. Hij was van de 3de batterij.
Nabij Lankhof op Voormezele wordt een Belgisch kanon beschoten en 4 soldaten gekwetst.

22 maart 1916 – Brievenboek Poperinge

In antwoord op de nota van de heer generaal major de militaire gouverneur van de 16de, hebben wij de eer om u op de hoogte te brengen dat er een lokaal communiteit bestaat die zich bezig houdt met **de burgerlijke bevoorrading**.
De artikels die voorzien worden aan de bevolking zijn onder andere: bloem, kolen, petrol en chemische vetten.
De bloem wordt geleverd door de heer Aug. Desmarescaux, handelaar van Kaaster. De kolen en de petroleum worden voor zien door de militaire intendant van Cal&ais. De chemische meststoffen worden ons geleverd door de heer Maes te Rousbrugge. Al deze goederen worden ons geleverd via de spoorweg. De bloem wordt ons gebracht via Duinkerke.
Ziehier de samenstelling van ons comité:
1 – De heer Felix van Merris, burgemeester
2 – De heer Octave Vandenberghe, gemeentesecretaris
3 – De heer Jules Devacht, gemeenteontvanger
4 – De heer Maurice Desmadryl, schoolmeester
5 – De heer Albert Baert, particulier
Het comité ageert met een liefdadigheidsdoel.

22 maart 1965 – Brievenboek Krombeke

Uitplakking: Bericht tegen **stikgassen**
In geval de noodklok luidt en de bevolking op alle wijken der gemeente verwittigd wordt door middel van **raspers,** zo moet zij zich dicht sluiten in hare woningen.

Dat men de noodklok gaat luiden wanneer er gevaar voor 'stikgas' is, lijkt ons ook efficiënt, maar wat betekent eigenlijk dat 'alle wijken verwittigd worden door middel van 'raspers'? Wat is een rasper?

Aan de heer generaal van de 58ste divisie te Crombeke- vraag van de **heer Bruneel August,** afkomstig van Reninghe, vluchteling te Crombeke – in de Hapkestraat nr. 8 – om een huisje te bouwen op 4 meter van de straat af – van een grootte van 7 meter op 3,10 meter breedte – met een haard en een schouw in steen – de muren in plak en stak, bedekt met stro – om hier in te wonen met zijn vrouw en dochter – terwijl hij werkzaam is bij de heer Boury Jerome, landbouwer.
De burgemeester gaat akkoord, net als de eigenaar Henri Pinon te Stavele. Hij heeft het terrein gehuurd aan 0,50 frank per maand.

De dag daarop om de 23ste maart krijgen we een volgende gelijkaardige vraag van de weduwe **Demeerseman,** *60 jaar oud, afkomstig van Langemark, samen wonend met haar zoon Arthur, 34 jaar en haar dochter Julie, 32 jaar, 3 landbouwwerkers. Zij wensen een woning te bouwen van 5,50 meter lang en 3,5 meter breed, plak en stak en de schouw in bakstenen en bedekt met stro en dit langs de steenweg naar Proven op het terrein van Vandebrouke Jules, landbouwer te Crombeke eveneens voor de duur van de oorlog.*

24 maart 1916 – Brievenboek Krombeke

Kosteloos schoolgerief – rechthebbende kinderen
Aan de bestendige deputatie – door de heer arrondissementscommissaris verzonden – 5 lijsten in dubbel der lijsten van rechthebbende kinderen op kosteloos schoolgerief – ter goedkeuring in 't dubbel voor de jongensschool.

Zondag 26 maart tot zaterdag 1 april 1915

Het kanon is afwisselend kalm en soms een tijdje lang hevig. Gewone beweging; vrijdag al lost een vlieger 2 bommen rond 't Reepken en de zaterdag 1 om 5 uur 's morgens 2 bommen rond 't Wit Huis.

26 maart 1916 **– Amerikaanse ambulance te Krombeke**

Aan de generaal van de 58ste divisie met bede deze nota over te brengen aan de Amerikaanse Ambulance – Er is tot op de dag van heden geen schadevergoeding gekregen voor het kantonnement van de Amerikaanse Ambulance te Crombeke voor de periode van de 2de oktober tot de 13de december 1915, op de hoeve van **Garmyn Cyrille**, of voor 12 mannen aan 0,05 frank per dage gedurende 73 dagen; de som van 43,80 frank.
De laatste betaling gedaan door de Amerikaanse Ambulance dateert van de 1ste oktober 1915 en bedroeg 32,40 frank voor de periode van de 8ste augustus tot de 19de oktober 1915.
Voor het vertrek van de Amerkaanse Ambulance en nog later de 'Secret-Corner' heeft men tweemaal mondeling gesteld dat deze som nog niet betaald was, waarop echter niet gereageerd werd, ook niet toen de Amerikaanse Ambulance vervangen werd door een Engelse, daarna werd de vraag schriftelijk geteld . Volgens de gezondheidsdienst te Crombeke is het enkel en alleen de Amerikaanse Ambulance die deze som kan betalen, terwijl het schijnt dat deze ambulance momenteel ergens in het oosten van Frankrijk zit.

Garmyn Cyrille (°12 februari 1884) was de zoon van August (° Proven 10 juli 1848) en van Eeuwaert Pharaïlde (° Crombeke 6 juli 1847) en hij woonde op de Steenweg naar Porven nr. 48
Zijn moeder stierf op de 3de juli 1913. Hijzelf was pas gehuwd op de 18de juni 1913 met Alice Demets uit lauwe (°8 oktober 1888) en werd gemeentesecretaris van Krobmeke.
Hij kreeg zijn eerste dochter Maria Cecilia Amator Friginia op de 7de januari 1915. Zijn zoon Marcel volgde op de 7de juni 1916. Zijn tweede dochter Agnes werd geboren op de 19de februari 1918 en zijn derde dochter Anna op de 22ste maart 1920.
Het huisnummer werd in 1920 Provenseweg nummer 50.

27 maart 1916 –Van Walleghem

's Morgens om 4 uur worden wij gewekt door ongewone ontploffingen en geschut, zo hevig dat wij liggen te schudden in ons bed. Geen twijfel, het is de Engelse attaque die begonnen is. Reeds sedert 2 maanden had de Engelse genie gans de rechterkant van St. Eloi ondermijnd en (zoo vertelt de Belgische Standaard uit Engelse bond) er niet min dan 185.000 kilo's dynamiet in gelegd. Op een gegeven tken werd het vuur aangestoken en de ontploffing was schrikkelijk. Pater O"Connor, aalmoezenier van de 3de divisie die er tegenwoordig was vertelt mij dat gedurende een kwartier alles een vlamme was op een uitgestrektheid van verschillige gemeten. Armen en benen van Duitse soldaten vlogen door de lucht. Terzelfdertijd begon al de artillerie van die kant geweldig te werken. Enkele na 50 minuten kwam het voetvolk uit en snelde naar de Duitse tranchées. Het kanongeschut bleef even geweldig tot 6 uur, dan begint het allengerhand te verminderen.

Om 6 ½ worden op de koer der knechtenschool 84 Duitse krijgsgevangenen, waaronder een luitenant, binnengebracht. Het zijn alle mannen in de volle bloei van hun leven van 23 tot 30 jaar oud. Op hun wezen kan men weinig gevoelens lezen, noch spijt , noch blijdschap, doch in 't algemeen zien zij er fier uit. Omtrent allen zijn zonder muts, 't is immers het eerste waarvan de Engelsen zich meester maken als souvenir van hun gevecht. Bijzonderlijk een casque à pointe is welgekomen.
Ook snijden zij geerne de knopen der klederen af en alzo komt het dat ook veel zonder kapote staan of met een kapote zonder knopen. Nochtans veel soldaten moeten ook hun muts verloren hebben bij het gevecht, van veel zijn de kleren gescheurd door het gevecht. Verscheidene zijn gekwetst en ik bemerk dat de andere soldaten, de hand gaan drukken van de gekwetsten. Zij moeten alles uitleggen wat zij op zak hebben, sommige doen het geheel gewillig, andere stegeren wat ons sommige dingen te overhandigen, en ik zie dat wanneer de politie vervolgens de zakken aftast zij nog 't een en 't ander uithaalt. Alles wordt nagezien en dan worden zij een voor een gedurende een ogenblik ondervraagd. Om 8 ½ vertrekken zij langs de Clytte. In de voornoen worden weerom verscheidene groepjes krijgsgevangenen binnengeleid; te samen 52 waaronder een officier. En van de soldaten die voor de oorlog garçon de café was in Parijs spreekt zeer wel Frans en hij vertelt dat hij binst 't geschot in zijn abri zat in de tweede lijn en al met eens verschillige Engelse soldaten voor hem stonden. Daarop is hij gewillig meegegaan. Hij zegt dat hij reeds meer dan een jaar op dit deel van het front zit en zegt dat de burgers 't huis zijn te Comen en te Brielen, dat de Duitsers de toren van Comen en Wervick hebben doen springen en dat Wervick dient voor rustplaats . hij zegt dat hij hoopt na de oorlog weerom i n hoteldienst te gaan te Parijs. Een Belgische dokter doet hem bemerken dat de oorlog wel haast een einde zal nemen ten voordele der bondgenoten. Daarop antwoordt hij eenvoudig: 'Gij hebt uw gedacht, wij hebben 't onze.'
Deze krijgsgevangenen vertrekken om 2 uur. …
Vandaag stonden overal wachten om aan de burgers hun laisser passer te vragen.

28 maart 1916 – Van Walleghem

Om middernacht begint weer een geweldig kanongeschot en het duurt tot 's nuchtends. Binst die ntijd zij ner nooit geen 3 seconden voorbij gegaan zonder kanongeschot. Zeer veel soldaten zijn op het dorp, meestendeels schotten. Deze morgen zijn hier nog 20 krijgsgevangenen voorbij getrokken. De Engelse communiqué meldt dat de Engelsen 2 tranchées ingenomen hebben rechts van St. Elooi en 170 soldaten en 3 officieren gevangen genomen. Toch schijnt het dat de attaque enigszins mislukt is. …
Om 10 uur vertrekken 10 kinderen naar de schoolkolonie door het Frans Amerikaans comiteit.

25 maart 1916 - Brievenboek Poperinge

Aan de heer president van de claims commissie – Boulogne Base
Wij hebben de eer om u de ontvangst van uw brief van de 18de te melden waarbij het u spijt om geen gevolg te kunnen geven aan de reclamaties die wij geformuleerd hebben in de naam van onze geadministreerden voor het jaar 1915.
U verwerpt onze reclamaties omwille van de vorm waarin ze gesteld worden, terwijl de heer Pierrepont, luitenant officier, hier omtrent niet het minste bezwaar gemaakt had.
Ten andere, we zijn erg verwonderd dat het Britse leger plots zo streng is geworden bij het uitvoeren van onze wetten en reglementen en dit zowel naar de logementen als naar de opeisingen van het leger, terwijl men voor deze datum al onze wetten en al onze reglementen op de legerprestaties veronachtzaamden.

Opeens weigert men in te gaan op onze reclamaties omdat ze niet volgens het reglement of de procedure zouden geformuleerd zijn, zodat de claims commission zijn verantwoordelijkheid kan ontvluchten en een droogreden vindt om onze reclamaties niet te aanvaarden.
Ten gronde ontkent u niet dat er een algemeen rechtsprincipe bestaat ingeschreven in het artikel 1382 van de Burgerlijke Wet, dat bepaalt dat elkeen die oorzaak is van vernieling ook dient de aangerichte schade te repareren.
Het is daarom dat we wensen dat u zou antwoorden op de volgende vraag.
Geeft de Claims Commission toe dat het Britse leger tot de 1ste oktober 1915 oorzaak is geweest van verschillende vernielingen van velden en weiden op het grondgebied van Poperinghe?
Indien ja, dan dient men ook in te gaan op de reclamaties waarvan wij de eer hebben om u voor te leggen.
Zo neen, dan verplicht u het gemeentebestuur om klacht in te dienen tegen het Britse gouvernement om zodoende een rechtvaardige vergoeding voor de veroorzaakte schade bij onze inwoners te bewerkstelligen.
In verband met het uitstel waarbij deze reclamaties werden ingediend, dit is gezien de oorlogsomstandigheden gemakkelijk te verklaren. We geven daarbij toe dat we de schade aan de oogst en de gronden momenteel niet meer te controleren is, desondanks zou het een erge onrechtvaardigheid zijn om hiermede geen rekening te willen houden.
In de hoop om hierover toch een gunstig antwoord te verkrijgen, verzekeren wij u, meneer de president van onze van onze meest gedistingeerde consideratie.
De burgemeester

26 maart 1916 – Brievenboek Krombeke

Een Amerikaanse Ambulance te Krombeke

Met de vraag om dit door te spelen aan de Amerikaanse Ambulance, de bijgevoegde nota, bekend makende dat tot deze dag, de gemeente nog altijd betaald moet worden van de schade die gemaakt werd bij het kantonnement van de Amerkaanse Ambulance te Crombeke, voor de periode van de 2de oktober tot de 13de december 1915 op de hoeve van **Garmyn Cyrille**, of voor 12 mannen aan 0,05 frank per dag gedurende 73 dagen – de som van 43,80 frank.
De laatste betaling gedaan door de Amerikaanse ambulance dateert van de 1ste oktober 1915 en bedroeg 32,40 frank voor de periode van de 8ste augustus tot de 1ste october 1915.
Voor het vertrek van de Amerikaanse Ambulance en nog later, heeft de gemeentesecretaris tweemaal mondeling doen opmerken dat deze som nog niet voldaan was. Men heeft op het bureau van de kantonnementen hierop niet geantwoord, ondanks dat de Amerikaanse Ambulance vervangen werd door een Engelse – hij heeft dan de vrijheid genomen schriftelijk zijn aanvraag te hernieuwen. Volgens de momenteel gegeven inlichtingen door het gezondheidsbureau te Crombeke, is het aan de Amerikaanse Ambulance alleen om deze som te betalen – terwijl het schijnt dat deze ambulance zich momenteel ergens in het oosten van Frankrijk bevindt.

We gingen even zoeken in de bevolkingsregisters van Krombeke waar Cyrille Garmyn woonde en dat bleek in de Provenstraat te zijn.
Zijn gezin bestond uit: Cyrille zelf en zijn vrouw Alice Demets. Cyrille was geboren in 1884 als zoon van Augustinus en Virginie Deblock. Zij waren in 1913 gehuwd. Ze hadden op dat moment één dochter Maria en één zoon Mracel. Later zouden ze nog vier kinderen bijkrijgen. Cyrille stierf in 1947.

Op de onderstaande foto staat Garmyn Cyrille tussen zijn medeleerlingen op het college van Poperinge. Cyrille werd te Krombeke gemeentesecretaris zodat in de voorgaande nota de gemeentesecretaris en Garmyn Cyrille, één
en dezelfde persoon is.

Foto – Westhoek verbeeldt

Uit het Geïllustreerde zondagsblad- 27 maart 1916

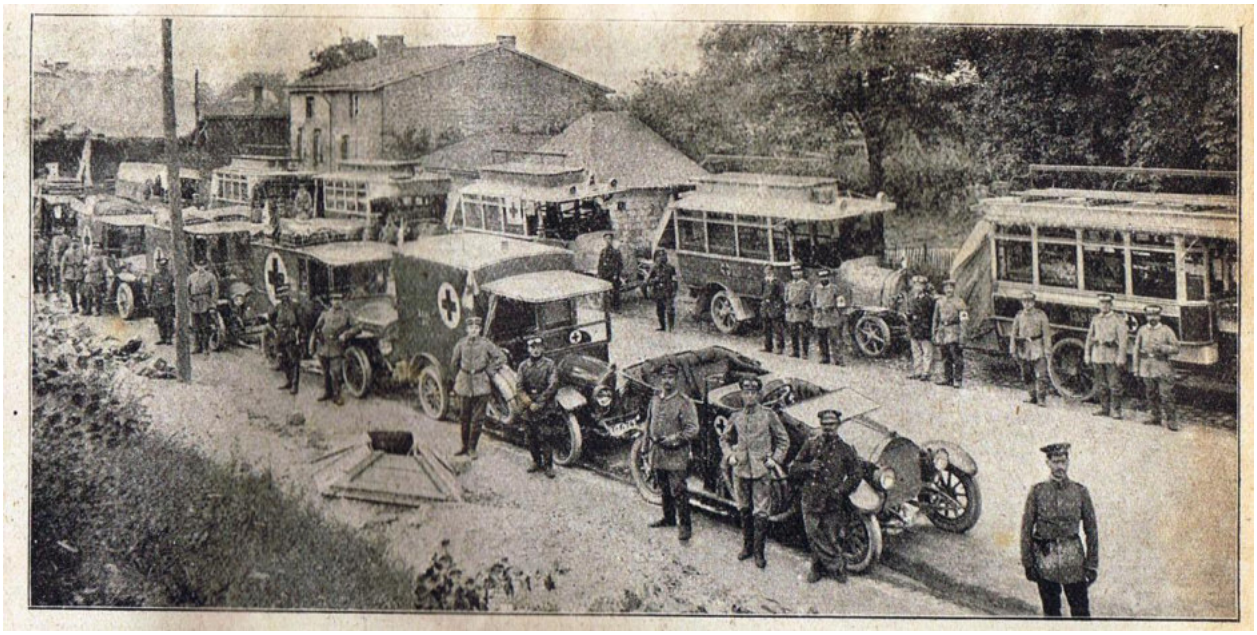

Na de geweldige worsteling rond Verdun.
Zwaargewonden worden uit de hospitaalwagens in gereedstaande lazarettreinen gedragen om naar het vaderland te worden vervoerd.

30 maart 1916 – Van Walleghem

’s Voornoen om 9 ½ begint de vijand weerom te bombarderen. … nog eens een akelig gehuil, een ontploffing en wij zien dat een bom gevallen is op het huis van Celeste Planckeel. Wij vragen ons met angst wat er mag gebeurd zijn. Het duurt 3 tot 4 minuten eer de zwartrode rook was opgetrokken. En wij zien dat de ene kant van ’t huis is afgeschoten.
Helaas de bloedzuchtige vijand heeft een nieuw slachtoffer gemaakt. Bij Celeste die enkel het hof gepacht had in ’t begin van de oorlog waren gevlucht zijn moeder en zijn 3 zusters. Een zeer christelijke en deftige familie. Een bom was eerst nabij het huis gevallen. Daarop snelde de dochter Irma -, 28 jaar oud, naar de voute om geld en weerden te namen om binst de duur van ’t bombardement wat verder te kunnen vluchten. Nauwelijks was zij op de voute of de obus valt bovenop en gas de linkerkant van ’t huis wordt ingeslegen.
De andere dochter Martha, die in de keuken was, wordt op verschillige plaatsen gekwetst, doch enkel lichtelijk en de ongelukkige Irma ligt begraven onder de puinen. De boeren van ’t gebuurte hebben 2 uur nadien na vele werken het arme meisje uitgehaald. Zij lag in de kelder, met voute, zolder en gevel en 4000 kilo’s graan boven haar: zij was onzeggelijk verminkt.

Haar lijk werd gedregen naar de schoolkapel, waar wij het 2 dagen nadien begraven hebben. Dank aan de hulp en de eerlijkheid zijn geburen landbouwers wier allen vriend Celeste is, en die gans de namiddag hebben geholpen om de puinen te onderzoeken, is Celeste weer in bezit gerocht van omtrent al het geld dat tussen de puinen verspreid lag. Nochtans veel soldaten bijzonderlijk in 't begin hadden ook rond de puinen genesteld en enige honderden franken waren verdwenen. 3 dagen later gaf een soldaat van 't bos aan Celeste een briefje van 20 frank te wisselen, waarin een stukje stak van 't meubelpapier der voute. Gans de parochie treurde met die brave familie. De dochter Martha werd naar 't hospitaal van Poperinghe gevoerd. Nog verscheidene bommen vielen rond de tenten over het hof.

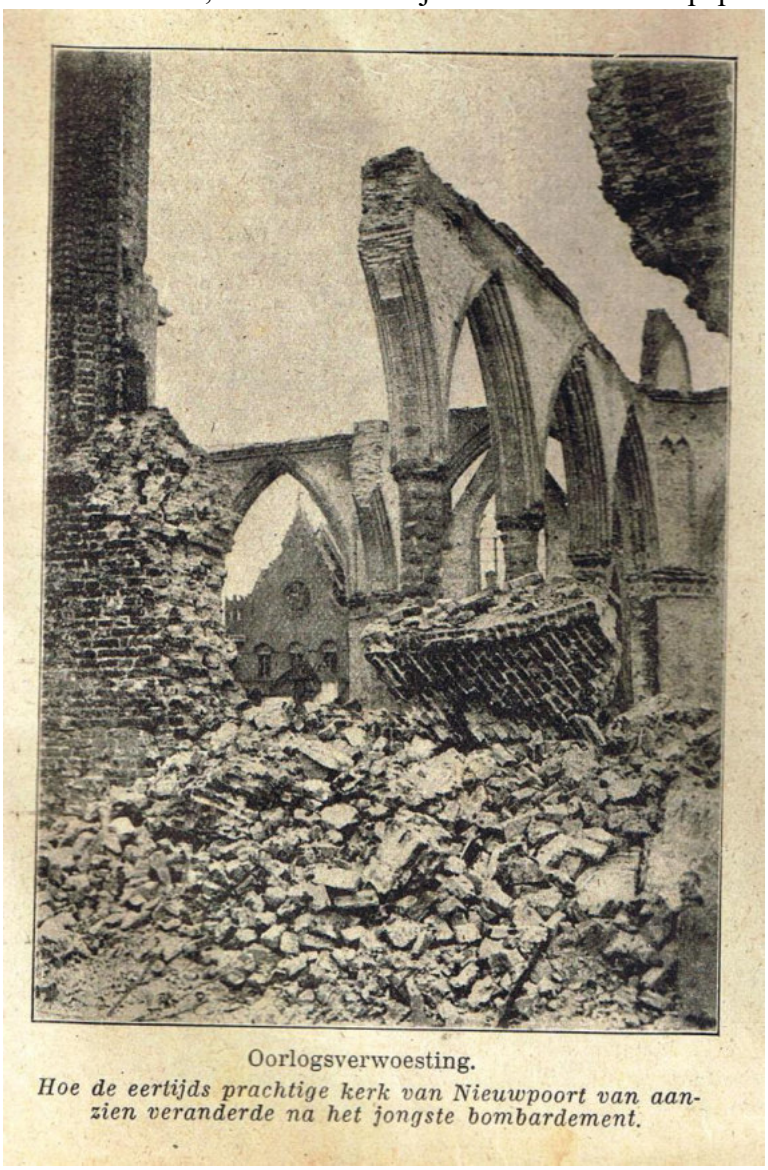

Oorlogsverwoesting.
Hoe de eertijds prachtige kerk van Nieuwpoort van aanzien veranderde na het jongste bombardement.

Geïllustreerde Zondagsblad – 27 maart 1916

31 maart 1916 – Brievenboek Krombeke

Op deze dag vraagt Laconte August – 52 jaar de toelating om ook een woning te mogen bouwen, zolang de oorlog duurt. Deze moet dienen voor hemzelf, zijn vrouw van 47 jaar, zijn drie dochter van 26 – 24 en 23 jaar, zijn zoon van 18 jaar, en voor zijn schoonvader van 82 jaar. Men wenst te bouwen op grond van het bureel van weldadigheid en betaald daarvoor 5 frank per jaar huur; Hij was handelaar in bloem, kolen, enzovoort te Ieper en hoopt nu verder zijn kost te verdienen als 'voiturier' of voerman.
Zijn huisje zal komen op 2 meter van de weg naar Rousbrugge op Crombeke bij e herberg 'het Vliegende Peerd' – 6,35 meter lang en 5 meter breed, 3 meter hoog – in hout maar met de schouw in bakstenen en bedekt met planken en schuurpapier.

Naast Truwant Maurice sterft ook Truwant Felix (in Frankrijk) in deze oorlog.

Uit het Wonderjaar – Verhalen en novellen beleefd door onze soldaten en vluchtelingen gedurende den oorlog – verzameld en opgeschikt door Frans Seyssens, priester en Edmond Ronse, advocaet.

De kwezel

Treze was een kwezel, althans ze ging er voor door in de wandeling. Wars van allen grote opschik en steedse tooi droeg ze haar donkere kleding en haar boerinnen hoed dag in, dag uit en 't ware een mirakel geweest had ze er anders toe kunnen besluiten.
Ze was nochtans in de 'fleur van heur leven' gelijk de mensen plegen te zeggen, nog geen dertig zomers waren gedurende haar levensbaan voorbij gegaan. Zoals het een brave boerendochter betaamt, ging ze vlijtig ter kerk en had geen enkele zondag in haar leven de hoogmis ende de vespers gemist. In de week ging ze in de vroegte een kleine mis horen en, wanneer de ontluikende lente de Maria's maand begroette, was ze regelmatig als niet één, getrouw in het lof aanwezig. Eens de laatste klanken van het orgel uitgestorven, spoedde zij zich weer huiswaarts en wanneer zij, gelijk 't meermalen gebeurde, op de weg de jongens en meisjes van 't dorp ontmoette, die lachend en scherend malkaar toespraken, of wanneer zij – o schande! – een verliefd paar ontmoette dat pinkerwaaiend hand aan hand de weg vervolgde, sloeg zij bescheiden een kruis en prevelde een schietgebedeken om 's hemels vergiffenis over 's mensen fouten af te smeken. Om alle deze redenen samen ging Treze in het dorp door voor een kwezel.
En toch ..; ze was geen echte 'kwezel'. Treze had gelijk alle meisjes van het dorp liefde gekend en gekoesterd in haar hart en wanneer het zonneken harer twintig jaren haar nog bescheen, zag ze al eens even als de anderen, met een glim in 't oog en een vonkje in 't hart naar de flinke borenjongens van 't dorp.
En ze had ook een minnaar gehad – een minnaar van één dag – die weliswaar gebaarde en rechtzinnige liefde voor haar te koesteren, maar op een zekere dag rond een andere schone ging fladderen en Treze, die eenvoudige Treze, vergat. En toen was het met haar vergaan

gelijk met velen. Ze had nooit meer aanzoek gekregen, was gaan mijmeren, treuren zelfs en had haar afkeer voor alle jonglieden trachten gaan te versmoren in devotie en gebed.
De wereldkrijg die heel Europa in een reusachtig fornuis herschiep, zou daar verandering in brengen….
De stille uithoek van West-Vlaanderen had lang gebeefd en gesidderd bij de vrees ener overrompeling door de Pruisen en, daar men de gruweldaden der barbaren kende, hadden de meesten huis en have verlaten en waren met pak en zak de Franse grens overgetrokken in afwachting der komende dingen. Maar toen, na weken bloedige kamp, de macht van de reus scheen gebroken te liggen aan de Yzerboorden, kwamen één voor één de dorpelingen naar huis terug en betrokken weer huis en hofstee, betrouwend op de macht der bondgenoten.
Maar de stille dorpen van vroeger hadden een heel ander uitzicht verkregen: waar vroeger slechts de leeuwerik en de nachtegaal de plechtige stilte der natuur durfden storen, klonk nu het onophoudelijk gebonk der soldatenschoenen op wegen, paarden en wagens vervulden de lucht met hun oorverdovend lawaai, terwijl ronkende motoren in de lucht en het gebulder van het kanon in de verte, een geheel vormden dat enkele maanden te voren, in de twintigste eeuw, voor een onmogelijkheid werd gehouden.

En zo ging het ook in he dorp van Treze. Wel had ze in het begin meer schietgebedekens dan vroeger gepreveld, om het luidruchtig gedrag der soldaten en – God vergeve hun – om hun gevloek… maar enige dagen gewenden haar stilaan aan deze nieuwe dingen en ze getrooste zichzelf met de woorden die ze weleens van de pastoor had horen zeggen: ‘dat onder een ruwe schors wel een goed hart kon kloppen.’
Maar van de inkwartiering had ze toch schrik gehouden. Denk eens na: mannen in huis logeren bij iemand die voor een kwezel gehouden wordt.
Wel rekende ze op de kracht van vader en op de ondervinding van moeder om alle onbetamelijkheid, lawaai of gevloek te voorkomen, maar ’t bleef haar toch als een

nachtmerrie in het hoofd zitten en ze kon zich niet met de gedachte van inkwartiering vereenzelvigen.

Toen een paar dagen nadien vier struise kanonniers, vergezeld van een brigadier, op het groen deurken kwamen kloppen, kroop Treze bescheiden de kamer uit en liet aan moeder de zorg over de deur te openen. Met hun gevijven werden de nieuwe gasten op de zolder gelogeerd, waar vers en overvloedig stro hun tot bed diende en waar ze potten en pannen rangschikten met een zorg die een stadse aannemer van verhuizingen beschaamd zou gemaakt hebben. Ze hielden zich stil ondereen en keuvelden of speelden met de kaarten. En Treze begon zich gerust te stellen en vond dat zij zich de inkwartiering veel erger had voorgesteld dan ze werkelijk was. Tot dan toe was er immers geen de minste gemeenschap geweest tussen de kanonniers en het gezin.
De brigadier verbrak de eerste het stilzwijgen toen hij, met een gemoedelijke lach op 't gelaat en een grote pijp in de mond, in 't huiseken trad en Treze vriendelijk om een solfertje verzocht. En toen ze hem dat ietwat schuchter had toegereikt, was ze beleefheidshalve verplicht hem ook te antwoorden op zijn vragen en wanneer de brigadier tussen schertsen en klappen, haar vertelde van zijn moeder, toen was het ijs gebroken. Treze begon die stuise kanonnier heel welvoeglijk te vinden
Wanneer hij daarna het deurke uitstapte en zich naar het dorp begaf, heeft Treve de kwezel het gordijntje opgelicht, om die vriendelijke man nog eens achterna te zien en ze heeft een schietgebedeken gepreveld als penitentie omdat ze de mannen noch altijd zo slecht had beoordeeld.
Sindsdien zijn reeds vele weken verlopen en nog woedt de wereldkrijg in al zijn vreselijkheid… De brigadier is reeds land uit Treze's dorp vertrokken en werkt, nu hier dan daar, voor 't vaderland, en als tijd en omstandigheden het hem niet beletten, dan komt hij geregeld terug en vertoeft een paar uren in 't huis van Treze en vertelt aan haar en aan haar ouders van de oorlog, van zin tehuis daarginder waar de Pruisen zijn, van zijn moeder en zo meer. En als het uur genaderd is dat hij, als trouw soldaat zijn makkes weer moet gaan vervoegen, dan vertelt hij aan Treze die hem tot buiten 't deurken brengt ook el een van het toeval dat hem in haar huizeken bracht, van hunne genegenheid tot malkaar, van… liefde en andere schoen dingen.

En Treze de kwezel is niet langer een kwezel meer, wel leest ze nog veel schietgebedekens en gaat ze even regelmatig ter kerke, misschien nog meer dan vroeger want ze heeft nog meer dan vroeger aan ons Heere te vragen voor

haar en bijzonder voor hem die, midden rampen en weeën, haar hart deed opfleuren en de zonnige balsem der liefde in haar ziel lei.
En als de vrede komt in ’t land en het Ons Heere belieft, dan wordt na de oorlog de bruiloft gevierd van Treze de Kwezel en de Brigadier.

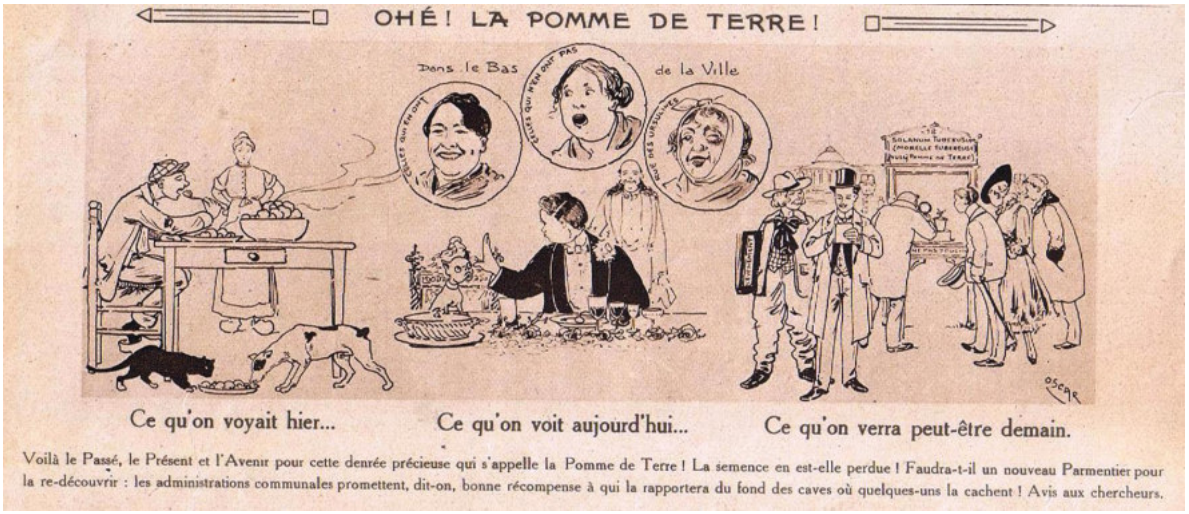

Voilà le Passé, le Présent et l'Avenir pour cette denrée précieuse qui s'appelle la Pomme de Terre ! La semence en est-elle perdue ! Faudra-t-il un nouveau Parmentier pour la re-découvrir : les administrations communales promettent, dit-on, bonne récompense à qui la rapportera du fond des caves où quelques-uns la cachent ! Avis aux chercheurs.

Dans les tranchées françaises :
Une roue chargée d'un courant électrique
Elle sert à défendre les communications des tranchées en cas d'attaque.

Adieu la vie, adieu l'amour,
Adieu toutes les femmes.
C'est bien fini, c'est pour toujours,
De cette guerre infâme.
C'est à Craonne, sur le plateau,
Qu'on doit laisser sa peau
Car nous sommes tous condamnés
C'est nous les sacrifiés !

Al met al is 100 jaar geleden de grote slag om Verdun begonnen.
Het is één van meest verschrikkelijke moordpartijen die ooit bestaan heeft.
Het is deze slag waaruit het lied:

La chanson de craonne gegroeid is, een kadaverlied, dat in Frankrijk lange tijd verboden is geweest om te zingen.

Quand au bout d'huit jours, le r'pos terminé,
On va r'prendre les tranchées,
Notre place est si utile
Que sans nous on prend la pile.
Mais c'est bien fini, on en a assez,
Personn' ne veut plus marcher,
Et le cœur bien gros, comm' dans un sanglot
On dit adieu aux civ'lots.
Même sans tambour, même sans trompette,
On s'en va là haut en baissant la tête.
Refrain

C'est malheureux d'voir sur les grands boul'vards
Tous ces gros qui font leur foire ;
Si pour eux la vie est rose,
Pour nous c'est pas la mêm' chose.
Au lieu de s'cacher, tous ces embusqués,
F'raient mieux d'monter aux tranchées
Pour défendr' leurs biens, car nous n'avons rien,
Nous autr's, les pauvr's purotins.
Tous les camarades sont enterrés là,
Pour défendr' les biens de ces messieurs-là.

au Refrain

Huit jours de tranchées, huit jours de souffrance,
Pourtant on a l'espérance
Que ce soir viendra la r'lève
Que nous attendons sans trêve.
Soudain, dans la nuit et dans le silence,
On voit quelqu'un qui s'avance,
C'est un officier de chasseurs à pied,
Qui vient pour nous remplacer.
Doucement dans l'ombre, sous la pluie qui tombe
Les petits chasseurs vont chercher leurs tombes.

Refrain

Ceux qu'ont l'pognon, ceux-là r'viendront,
Car c'est pour eux qu'on crève.
Mais c'est fini, car les trouffions
Vont tous se mettre en grève.
Ce s'ra votre tour, messieurs les gros,
De monter sur l'plateau,
Car si vous voulez la guerre,
Payez-la de votre peau !

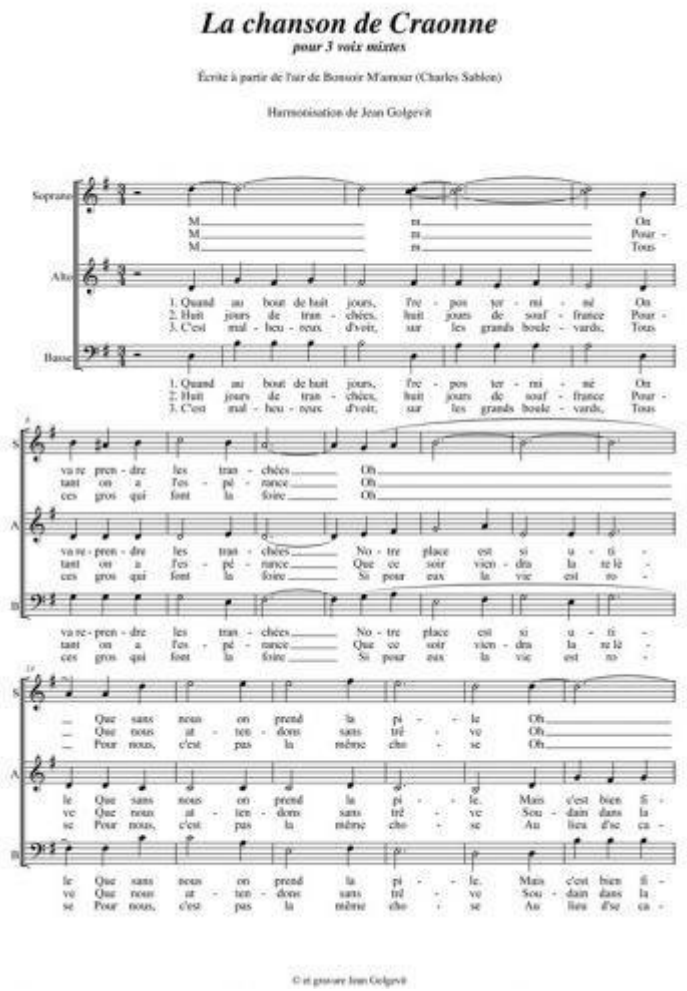

Door de Franse autoriteiten is wel een poging gedaan de auteur van het lied te ontmaskeren, echter ondanks een beloning van een miljoen franc en eervol ontslag uit het leger voor degenen die de auteur bekend zou maken is de originele auteur steeds onbekend gebleven.
Het lied werd gezongen door de muiters op de wijs van een ander chanson (Charles Chablon: Bonsoir m'amour). Het lied werd opnieuw uitgebracht door een WO1 veteraan: Paul Vaillant-Couturier (1892-1937). Het lied was tot 1974 in Frankrijk verboden!
Pas in 1998 werd door de toenmalige minister president (Jospin) gesteld dat degenen die toen muiters waren gereintegreerd zouden moeten worden in het collectieve geheugen van Frankrijk. Maar ook deze opmerking maakte toen nog steeds wat controversie los.
De tekst:
Als na acht dagen het verlof ten einde is
En we weer terug gaan naar de loopgraven
De plaats die zo nuttig is
Want zonder ons zouden we er van langs krijgen
Maar het is nu over, we hebben het daar gehad

Niemand wil meer marcheren
Neerslachtig, en met hardstochtelijk snikken
Zeggen we adieu tegen de burgerij
Zonder geroffel op de trommels en zonder trompetgeschal
Gaan we met gebogen hoofd naar daarboven

Refrein:
Adieu la vie, adieu l'amour
Adieu toutes les femmes
Het is helemaal voorbij, en voor altijd
Met deze afschuwelijke oorlog
Het is in Craonne, op het plateau
Dat we onze huid verlaten
Want we zijn de veroordeelden
Wij zijn degenen die geofferd worden

Acht dagen in de loopgraven, acht dagen met lijden
Toch nog hoop
Deze avond zal de aflossing komen
We wachten zonder bestand
Plotseling in de stille nacht
Horen we iemand naderen
Het is de infanterieofficier
Die is gekomen om het van ons over te nemen
Rustig in de schaduw onder neerdalende regen
Gaan de arme infanteristen hun graven zoeken

Refrein:
Adieu la vie, adieu l'amour
etc

Het is niet goed om te zien op de brede boulevards
Naar die voorname mensen die naar feesten gaan
Voor hen is het leven goed
Maar voor ons is het niet hetzelfde
In plaats van dat deze drukkers zich verstoppen
Zou het beter zijn dat ze naar de loopgraven gaan
Om te verdedigen wat ze hebben, want wij hebben niets
Wij andere arme ellendelingen
Al onze kamaraden zijn hier begraven
Om de rijkdom van de heren daar te verdedigen

Refrein:
Adieu la vie, adieu l'amour
etc

Degenen met het geld, ze zullen terug komen
Omdat het voor hen is dat we sterven
Maar het is nu allemaal voorbij, alle infanteristen
Ze gaan in nu staking

Het is jullie beurt, al jullie rijke en machtige heren
Om het plateau te bestijgen
En als je oorlog wil voeren
Betaal dan met je eigen huid

Nummer 165A **Doos Gazette** **april 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Het is niet de hoogte zelf, die ons duizelen doet, maar het nederzien uit de hoogte op het geen onder ons is.

Uit het Nederlandse Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 500 lezers

Beste abonnee

Het Grote Gasthuisgoed
& de Helleketel
1592 - 1900

Cultuur-historische studie
Guido Vandermarliere
2016

Op zondag 24 april 2016 – van 14.00 uur tot 17 uur, kan je het gerestaureerde huisje aan de helleketelbossen bezoeken. Drie gidsen zullen jullie er weg wijs maken.
Rond dit restant van 'Het grote Gasthuisgoed' heb ik een cultuur-historische studie gemaakt – een studie van zo'n 425 bladzijden dik, waarin heel wat documenten opgenomen zijn over het grote en het kleine gasthuisgoed bij de Helleketel en hun bewoners door de tijd heen, maar ook over de herberg Bohemen, de Spagnolette, de Gasthuismolen met zijn molenaars en over de ontwikkeling van het bos zelf. Kortom een stuk vergeten geschiedenis die opnieuw het licht ziet.
Het boek, zegt mijn drukker, moet 35 euro kosten.
Gezien de drukkosten worden er maar een beperkt aantal exemplaren gedrukt.
Wil je er zeker van zijn dat je het boek in jouw bezit krijgt, bestel dan nu al via mail, zodat je het boek op de erfgoeddag 24 april in de namiddag aldaar kan komen afhalen.

Verder kreeg ik het volgende mailtje van Jan Daschot

Dag Guido,

Een kleine rechtzetting op dit nummer: de foto van de vluchtelingenwoningen (tenten) is genomen door de commissie Dhuicque in de Poperingestraat (Douvieweg) te Watou rond 1918. (zie pagina 134 van mijn boek 'Geschiedenis van een grensdorp')

Mvg,
Jan Daschot

Robert Toussaint publiceerde een aantal van zijn schilderijen op facebook. Dit is de Westmolen van Stavele op zijn laatste werkdag op 13 oktober 1961.

Als winnaar van het ‘Gulden Hamerke’ 2010 kondig ik graat hier de volgende uitreiking aan.

10de uitreiking "Het Gulden Hamerken"

Donderdag 14 april 2016 om 17u in Estaminet 't Hamerken
Brouwerij De Halve Maan te Brugge

Met hetzelfde enthousiasme en in dezelfde geest waarin de vzw ‘t Hamerken ontstaan is, ontstond de tweejaarlijkse prijs “Het Gulden Hamerken”. Deze gouden trofee, wordt uitgereikt aan een persoon die zich verdienstelijk gemaakt heeft voor de brouwerijgeschiedenis. Daarbij benadrukt de prijs het bier-cultuur-historische karakter van de vzw ’t Hamerken.
Deze prijs is eveneens een steun en eerbetoon aan de nog actieve Belgische brouwerijen. Zij hebben hun reputatie op nationaal en op wereldniveau te danken aan onze voorouders die koppig de traditionele bieren bleven voort brouwen.
De laureaat 2016 is:
Wilfried Patroons
auteur van o.a. Bier, (1979), Van 't Schijn tot 't Scheld (2009),

Met Koninckliijke groeten (1996)
bezieler van de restauratie van het Antwerps Brouwershuis uit 1553.
meer info op www.janzalhetweldoen.be/hamerkenvzw

Poperinge in verandering
Toch even een beeld van de markt in de veertiger jaren. We zien op de rechtse kant dat de gevel van de apotheek reeds vernieuwd is en dat het hert daar reeds op te zien is.
Verder zijn de gevels van de Postiljon, dit van het huis van de tandarts Degroote en dit van de bank daarnaast nog ‘ouderwets’. Ook de gevel van het Vlaamsch Huis, later het Belfort genoemd, is nog ouderwets. De gevel die nu zal afgebroken worden, is dus eigenlijk nog niet heel oud.

Alleen de gevel van de bank helemaal rechts is nog authentiek oud.

POPERINGE

Historicus publiceert verzamelwerk

Historicus Joël Vandemaele (86) heeft een nieuw boek gepubliceerd: 'Vlaanderen in het eerste millennium'.

Uitgevers Arnold Eloy, Joël Vandemaele en Guy Lavigne.
Foto Michael Depestele

Daarin stelt de Poperingenaar kritische vragen over de geschiedenis van de Lage Landen in de eerste duizend jaar na onze tijdrekening. Het gaat om een verzamelwerk van artikelen die Joël in het verleden schreef. «Dit boek is de bekroning van mijn lange carrière als historicus», zegt de auteur.
Joël is een bezige bij die ook gedichten schrijft en schildert. Hij werd recent voorgedragen voor de nominatie van cultuurambassadeur van de stad Poperinge. «Vroeger had hij een café, de Katteman. Met zijn café was hij één van de pioniers van het landelijke caféleven in de streek. Die combinatie zorgt er voordat hij werd voorgedragen als cultuurambassadeur van Poperinge. We hopen met zijn allen dat hij het zal worden», vertelt vriend en uitgever Arnold Eloy.
(SCK)

WH

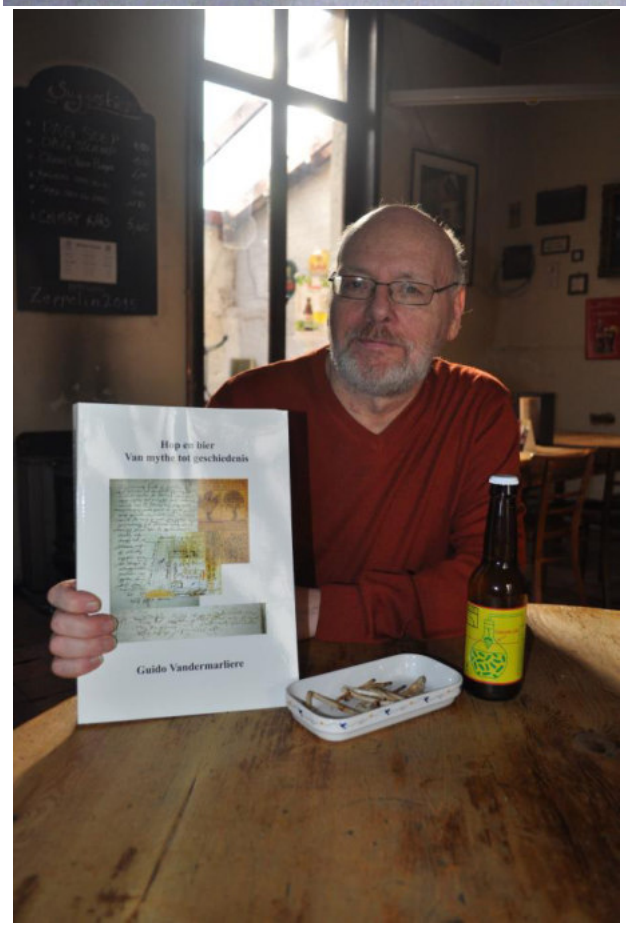

Joël is geen cultuurambassadeur geworden – maar niet getreurd – we zijn wel een prachtig boek rijker.

Ikzelf mocht op vraag van Hans Bombeke en het Antwerps Bier College in Antwerpen mijn boek 'Hop en bier, van mythe tot geschiedenis' gaan voorstellen voor een select gezelschap.
Marcel Hilferinck maakte deze foto van mijn presentatie aldaar.
Ik dank nog het Poperingse Hopmuseum voor de flesjes bier van de proefbrouwerij, ze zijn op hun juiste plaats terecht gekomen.
Bierproefverenigingen die willen weten hoe het hopbier rond de 9de eeuw hier in de streek ontstaan is, mogen steeds beroep op mij doen.

Het hoekske voor de kinderen

3. — DE BLOEMEKENS.

4

1 = 5 | 5 | 6 5 4 3 | 5 4 6 1 |
Ik min de lie - ve bloe - men In

| 7 2 6 5 | 3 . 0 5 | 6 5 4 3 |
veld en groe - ne wei: Ik weet er veel te

| 5 4 6 6 | 5 7 3 . 2 | 1 . . ||
noe - men. Die bloeien in de Mei.

2.

De Lente kwam ze wekken:
Op! lieve bloemen, op!
Geen sneeuw zal u meer dekken,
Laat geuren kelk en knop.

3.

Hoe schoon staan zij te prijken
In 't wit, in 't geel, in 't blauw!
Ach! mocht ik haar gelijken,
Welk kleedje ik dragen zou?

4.

Neen, liever zie 'k haar glanzen
In blijden zonnestraal,
'k Vlecht ze tot liefdekranzen
En luister naar hun taal.

5.

Kind lief, ook gij moet bloeien,
Sieraad in d'oudren hof!
In deugd en wijsheid groeien,
Tot hunner eer en lof.

De Eik

In vroegere tyden gebeurde het eens dat twee jonge leiden, Edmond en Oswald, zich by het gerechtshof aenboden.
Edemond sprak den rechter aldus aen:
‘Over dry jaren, eene reis willende ondernemen, vertrouwde ik aen Oswalc, die nik myn beste vreind meende te zyn, eenen diamanten ring toe. Nu loochent hy den pand, en hy weigert my denzelven weder te even.’
Oswalc legde de hand op zyne borst en riep uit:

‘Ik zweer het op myne eer nooit heb ik de minse kennis gehad van den ring waervan hy spreekt. Myn vriend Edmond moet waerlyk zyn verstand verloren hebben. ‘
‘Edmond’, zegde de rechter alsdan, ‘hebt gy geene getuigen die kunne nbevestigen dat gy den ring aen Oswald gegeven hebt? ‘
‘Ongelukkiglyk voor my’, antwoordde Edmond, ‘was er geen andere getuige dan de oude eikenboom, die in het midden der velden staet, en onder welks schaduw wy afscheid van malkander namen.’
Oswald zegde: ‘Ik ben bereid mynen eed te doen, dat ik zoo weinig kennis heb van dezen boom als van den ring.’
De rechter hernam alsdan: ‘Edmond, ga my eenen tak halen van dezen eik, waervan gym y komt te spreken, ik heb hem nodig. Wat u aengaet, Oswalc, gy zult heir blyven tot dat Edmond wederkeere.’
Edmond vertrok aenstonds. Korten tyd daerna zegde de rechter: ‘Edmond komt niet, waer zou hy zolang blyven? Doe eens de venster open, Oswald en zie of hy niet komt.’
‘Heer, ‘ antwoordde Oswald, het is onmogleyk dat hy zo vroeg kune terug zyn, want de boom waervan hy gesproken heeft is eene sterke uer van hier.’
‘Goddeloze en bedriegelyke mensch!’ riep de rechter verbitterd uit, gy wildet zweren dat gy zoo weinig kennis had van den boom als van den ring! Nu ben ik overtuigd dat gy zoo wel den ring als den eik kent,’
Oswald werd veroordeeld om de nring weder te geven en aen den zelfden boom opgehangen te worden.

’t Is zelden dat de guit zich aen de straf onttrekt,
Maer op den laetsten dag zal alles zyn ontdekt.

100 jaar geleden: Den Groten Oorlog

Ruines à Reninghe-1917 – Lebacq Georges Emile

Alfred Bastien

1 april 1916 – Brievenboek Krombeke

Aan de general an de 58ste divisie – De heer Ch. Regheere, herbergier in ‘De Voorstad’ verklaart dat hij nooit veroordeeld is geworden voor slechte zeden, noch voor het houden van een huis van ontucht. Zijn herberg werd gesloten voor zes maanden ten gevolge dat een Belgische gendarme, gevoegd bij hun divisie – een proces verbaal had opgesteld ’t zijner laste, omdat zij in hun herberg hadden laten dansen en dit zonder muziek – wat helemaal niet waar is.
De vraag wordt dan ook gesteld om deze straf te herzien of helemaal ongedaan te maken.

DE PATRIJZEN OP HET FRONT.

— Een medewerker van de « Revue française d'Ornithologie » bericht dat in de omstreken van Reims de patrijzen, steeds in groote menigte, zich tusschen de Fransche en Duitsche loopgraven zetten, te midden der draadversperringen. Dat is inderdaad het eenigst plekje alwaar zij betrekkelijk rustig zijn: de mannen wagen er zich niet. Somtijds is er kanon- of geweervuur, doch de patrijzen schijnen niet de gebeurlijkheden te vreezen, ofschoon zij nu en dan er het slachtoffer van zijn. Zij zijn gewend van in Champagne te wonen, en zijn besloten er te blijven. De eenigste concessie welke zij den oorlog willen maken, is zich te vestigen, niet om het even waar, maar in de zone welke hun het rustigst toeschijnt.

Wat ons eerst het vreemdst voorkomt, is dat zij in de ijzerdraadversperringen de grootste vrede vinden. Doch feitelijk hebben zij gelijk zoolang er geen offensief is.

Nu is het de beurt aan **Marie Domicent** (°Ieper 25 februari 1874) vluchteling te Crombeke om naast de herberg ‘De Leeuwerik’ langs de Poperingsestraat een noodwoning te mogen bouwen en dit op een terrein gehuurd van de herbergier maar behorende aan het bureel van de weldadigheid van Crombeke. De woning zal 6 meter lang zijn en ze zal deze bewonen met haar blinde moeder Emerence Vlaminck, weduwe Domicent, 70 jaar oud en met haar tante Marie 57 jaar oud. Ze beschikken over enkele meubels en ze zullen spellewerken om aan de kost te komen.

Uit ‘De Antwerpsche Courant’ … ook de patrijzen passen zich aan aan de grooten Oorlog.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Het Engelsche stafbericht van het Westelijk gevechtsterrein van Dinsdagavond, luidt:

Niettegenstaande het zware vuur van de vijandelijke artillerie, gisteren avond en bij tusschenpoozen ook vandaag, heeft onze infanterie zich met goed gevolg op het terrein, gisteren door haar bij St-Eloi (ten Zuiden van Ieperen) gewonnen, gehandhaafd.

Onze artillerie heeft met zeer goed gevolg het vijandelijke vuur beantwoord. Het totaal aantal gevangenen beloopt thans 5 officieren en 105 militairen van anderen rang.

Zondag 2 tot zaterdag 8 april 1916 – Baert A.

’t Kanongeschut is gans de week nog al hevig; soms zelf uitnemende geweldig. Vrijdag 7 vallen enige obussen rond het Steentje, Bamelis, Lemahieu. Zaterdag 8 vallen ’s avonds 4 bommen rond Eklips en verder op.

Een huiveringwekkend beeld van oorlogswee in West-Vlaanderen.
Eens was hier het bedrijvige marktplein van een karakteristiek stadje; de pastorie (*rechts*) is gedeeltelijk overgebleven; maar overigens thans niets dan verwoesting! Bijna alle gebouwen liggen in puin.

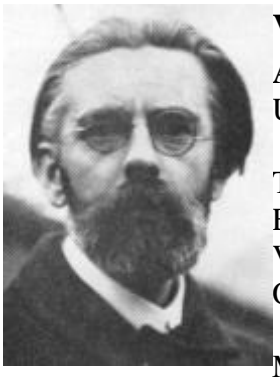

Verpleegster
August Van Cauwelaert

Uit: Liederen van droom en daad

Teer blauw en blank, gelijk in onze tempelhallen
Er beelden van Madonnas en van heliigen staan;
Veel wit, heel wit opdat een straalke vreugde valle
Op al het duister lijden waar gij langs zult gaan.

Misschien zal ik, gekwetst, eens worden ingedragen
Waar gij in liefde uw leven geeft, door nacht en dag;
Maar gij zult naast me staan, met dringend-vreez'ge vragen
En over mij de vrede van uw glimmelach.

Gij zult mijn bleek en moede hoofd traag streelen
Dat in de roze schaal van uw handen ligt;
Gij zult den kloppend - koorts'gen brand der wanden heelen
Met dubblen ijver, dankbaar voor uw grootschen plicht.

Uw stem zal ruischen in mijn oor, en 't hart doen breken
Opeens van onvermoed geluk, dat leed verving;
Want geen die 't zielsverholen woord van troost kan spreken
Als wie zelf weemoed draagt van heil dat onderging.

En over mijn onrust'gen slaap, zal, trouwe wake,
Uw oogenpaar gelijk een dubble sterre staan;

En als ik, plots ontwekt, me uw vingeren voel raken,
Zal 't zijn of moeders handen om mijn slapen gaan.
2 April 1916.

TER EERE DER NEDERLANDEN.

— « Op uitnoodiging, zegt een blad, van den heer Albert Van Hecke, professor aan de Universiteit te Leuven, hebben wij een kinematografische voorstelling in den Familie-Bioscoop, in Den Haag, bijgewoond, welk een algemeen en uitvoerig overzicht gaf van het leven onzer landgenooten in de vluchtelingenkampen te Uden en te Gouda.

» Onder de talrijke aanwezigen zagen wij baron van Tuyl van Serooskerken, de hofdame van H. M. de Koningin-Moeder, al de dames der Nederlandsche ministers, generaal Onnen, enz., enz.

» De heer Van Hecke begint met al de aanwezige autoriteiten dezer demonstratie te bedanken en zegt dat de filmen in Amerika zullen vertoond worden, voor rekening van de Belgische Regeering, om te bewijzen wat de Nederlandsche Regeering voor onze ongelukkige landgenooten, die naar Nederland gevlucht waren, gedaan heeft. Vervolgens zien wij in beeld getrouw, wat de Nederlandsche regeering deed om het leven nuttig en aangenaam voor de 5,800 uitgewekenen te Uden en de 1,000 te Gouda te maken. Van hetgeen wij te zien kregen, kunnen wij afleiden, dat er niets nagelaten werd om het verblijf onzer landgenooten op vreemden bodem zoo huiselijk mogelijk in te richten. Beurt om beurt leven wij met hen en bezoeken hunne slaapvertrekken, hunne keukens, hunne werkplaatsen, hunne scholen van intellektueel en professioneel onderricht, hunne hospitalen, hunne waschplaatsen, in één woord, alles wat een welbegrepen samenleving eischt.

« De opschriften der films waren in het Engelsch, welke door den vriendelijken uitlegger der inrichting, de heer de Jong, voor het publiek vertaald werden.

» Een welgeslaagde demonstratie, welke, hopen, wij, groot succes in de Vereenigde Staten zal hebben. »

TER EERE DER NEDERLANDEN
Op uitnodiging zegt een blad, van den heer Albert van Hecke, professor aan de Universiteit te Leuven hebben wij een kinematografische voorstelling in den familie bioscoop in Den haag bijgewoond, welk een algemeen en uitvoerig overzicht gaf van het leven onzer landgenooten in de vluchtelingenkampen te Uden en te Gouda….

de Antwerpsche Courant
Zou deze film nog bestaan?
We gingen op zoek en vonden 8 grote fragmenten op de volgende link…
Een prachtige film!

http://www.vluchtoord-uden.nl/Film.html

In de Antwerpsche Courant van de 5de april vonden we het onderstaande artikel.
Hout werd niet alleen gebruikt voor de papierindustrie maar eveneens voor het maken van buskruit.
En bij het buskruit is het houtskool van het grootste belang. Ook is uit ervaringen gebleken dat het soort gebruikte houtskool erg van belang is voor de kwaliteit van het buskruit, zo worden vooral houtskool van zachte houtsoorten zoals wilgen, hennep of basahout gebruikt.
En zoals uit het volgende artikel ook blijkt… de vezels van de hop!

De Papierschaarschte

Het gebrek aan papier in de meeste Europeesche landen heeft vele redenen, waaronder de meest natuurlijke is, dat Rusland en Zweden, die het meeste hout voor de papierindustrie leverden, thans moeilijkheden hierbij ondervinden of zelf maken. Men weet evenwel ook dat de behoefte aan papier van allerlei soort, steeds grooter wordt en dat vele andere toepassingen der cellulose de papiernijverheid concurrentie aandoen. Hieronder behoeft slechts de nitrocellulose-industrie genoemd te worden, die zoowel de kruitfabriek als de celluloide- en kunstzijde-industrie voorzien moet, in Duitschland althans. De Entente gebruikt katoen voor haar kruit.

Bij het zoeken naar nieuwe bronnen voor papiervezels is het wel toevallig, dat Frankrijk en Duitschland beide bij een typisch nationale plant terecht gekomen zijn. De verwerking van wijnstok-ranken is geen oorlogsuitvinding, al komt zij eerst nu tot haar recht. Het procédé dat bestaat in behandeling met warm, verdund zuur van de gebraakte stengels, en waschen en zeven der losgegeraakte vezelmassa, geeft een goede opbrengst. Ook de papierkwaliteit laat nauwelijks te wenschen over, mits men er de kosten aan besteed, die voor het bleeken en zuiveren noodig zijn. In alle geval komt er goed bakpapier van, of een halfgoed, dat met houtslijp gemengd kan worden. De nieuwe nijverheid zetelt in de wijndistricten, te Beziers en Narbonne heeft men reeds ongeveer twintig fabricken, met een productie van pl.m. 4 ton pulp per etmaal. Het kan een heele besparing aan bosch meebrengen, want de Fransche wijnbouw kan, volgens berekening van Chaptel (een Fransch hoogleeraar), evenveel pulp leveren als een dennenbosch van 600,000 hectaren in 60 jaar. De hop is nog voordeeliger in 't gebruik, daar ze ook lange vezels voor ander gebruik levert, waarna het overblijvende in de papierkuip terecht komt, en zeer goed papier levert. Het roten der stengels om de vezels los te maken gaat het beste langs den natuurliiken weg, waartoe men de planten opstapelt op het veld, en ze eenigen tijd laat liggen. Het hout van de hoppestengels kan ook heel goed tot houtskool-bereiding voor het buskruit dienen, waarvoor vroeger speciaal hout van den veilboom gebruikt werd, en ook naar het zwarte en ros-bruine buskruit is er in den oorlog nog groote vraag.

Lees hier langs:
De vezels van de hop is nog voordeliger in 't gebruik, daar ze ook lange vezels voor ander gebruik levert, waarna het overblijvende in de papierkuip terecht komt en zeer goed papier levert.
Het roten de stengels om de vezels los te maken gaat het beste langs den natuurlijken weg, waartoe men de planten opstapelt op het veld en ze eenigen tijd laat liggen.
Het hout van de hoppestengels kan ook heel goed tot houtskoolbereiding voor het buskruit dienen, waarvoor vroeger speciaal hout van den veilboom gebruikt werd, en ook naar het zwarte en rosbruine buskruit is er in den oorlog nog groote vraag.

Zitting van de 6de april 1916 – Gemeenteraad Reningelst – **De verordening op de ontucht**

Tegenwoordig de heren Felix Camerlynck, burgemeester voorzitter
Kestelyn en Camerlynck Achiel, schepenen
Vancayzele en Baes, leden,
Camerlynck Florent, secretaris

De zitting begint om drie ure namiddag
Het verslagenschrift der voorgaande zitting wordt gelezen en goedgekeurd.
Voor de twee eerste zaken aan de dagorde gebracht wordt de zitting openbaar.
Eerste zaak aan de dagorde
Mededeling van een ontwerp van verordening op de ontucht door de hogere overheid voorgesteld.
Beslissing: op verzoek van de heer burgemeester voorzitter geeft de secretaris lezing van een omzendbrief van de 19de februari laatstleden, waarbij de heer arrondissementscommissaris de

gemeentebesturen verzoekt **een ontwerp van verordening op de ontucht** door de hoger overheid voorgesteld aan de gemeenteraad te onderwerpen. Lezing wordt gegeven van dit ontwerp.
De heer voorzitter laat vervolgens kennen
1° Dat reeds in een vergadering, gehouden te Watou de 16de februari laatst, de heer gouverneur der provincie de aandacht van de gemeente overheden geroepen heeft over de uitbreiding van de ontucht en de openbare zedelijkheid.
En 2° dat volgens artikel 90 der gemeentewet, het college van burgemeester en schepenen gelast is met het toezicht over de ontucht der dochters en de plaatsen alwaar zij zich tot de ontucht overleveren, in uitvoering van een reglement door de gemeenteraad op te maken.
De gemeenteraad, na onderzoek en bespreking van bovengemelde verordening, besluit eenpariglijk dit reglement niet aan te nemen daar het op geener wijze toepasselijk is op de personen die thans in deze landelijke gemeente verblijven en er niet het minste nut zal voortbrengen ten andere dat zulke verordening een slecht indruk op de bevolking zou maken en zelfs ergernis geven aan alreeds bejaarde kinderen.
2de zaak aan de dagorde
Mededeling van de omzendbrief van de her arrondissementscommissaris van Yper, nopens het heffen van een nieuwe gemeentetaks betreffende de oorlogswinsten.
De secretaris geeft lezing van deze omzendbrief in datum van 17 februari 1916, waarbij de heer arrondissementscommissaris laat kennen dat de inwoners der gemeenten alwaar troepen gekantonneerd zijn, **in grote welstand** leven: Dat de herbergiers en neringdoenders hun fortuintoestand hebben zien bloeien, dat de landbouwers er bijzonder grote sommen hebben opgetrokken uit hoofde van het logement van de troepen, dat van een andere kant door de tegenwoordige omstandigheden de gemeente niet genieten kan van al haar inkomsten en dikwijls nog aan bijzondere uitgaven moet voorzien. Deze ambtenaar vraagt als het ogenblik niet gekomen is om door de gemeenteraden nieuwe taksen op de oorlogswinsten te doen stemmen.
De gemeenteraad, geroepen zijnde om over deze zaak te beslissen is van gevoelen van voor het ogenblik geen nieuwe laste op de oorlogswinsten te laste der inwoners deer gemeente te leggen, om reden tot nu toe de gemeente op een behoorlijke wijze in al haar uitgaven kan voorzien met de thans bestaande inkomsten. Er zal nochtans in een toekomende zitting onderzocht worden of het niet zou betamen de abonnementstaks der lastbetaalden die zich merkwaardige winsten verschaft hebben, te verhogentijdens het opmaken der rol voor 1916. Er moet ook in acht genomen worden dat de patentrechten der herbergiers en neringdoenders reeds voor het lopend jaar op een merkwaardige wijze verhoogd zullen worden. …

Op 5 april keurde de gemeenteraad van Roesbrugge het reglement op de ontucht wel goed.

De Antwerpsche Courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 7 April. — Officieel :

Door een zorgvuldig voorbereiden aanval stelden zich onze troepen na hardnekkigen strijd in het bezit van de — thans door de Kanadeesche troepen bezette — trechterstellingen ten Zuiden van St. Eloi.

ONLUSTEN TE DUBLIJN

« Morning Post » meldt dat Dinsdag j.l. de vertegenwoordigers der Sinn Fein in het stadhuis te Dublijn eene vereenigen de uitdrijving van verschillende leiders der vereeniging door de politie. Na de vergadering zijn woelingen uitgebroken in de straten en revolverschoten werden gelost. Toen de optocht voorbij het rekruteeringsbureel trok, werden oproerige redevoeringen uitgesproken en opnieuw revolverschoten gelost. Politieversterkingen moesten geroepen worden; zij werden op revolverschoten onthaald. De politie chargeeéde daarop, en kon zoodoende de menigte verspreiden.

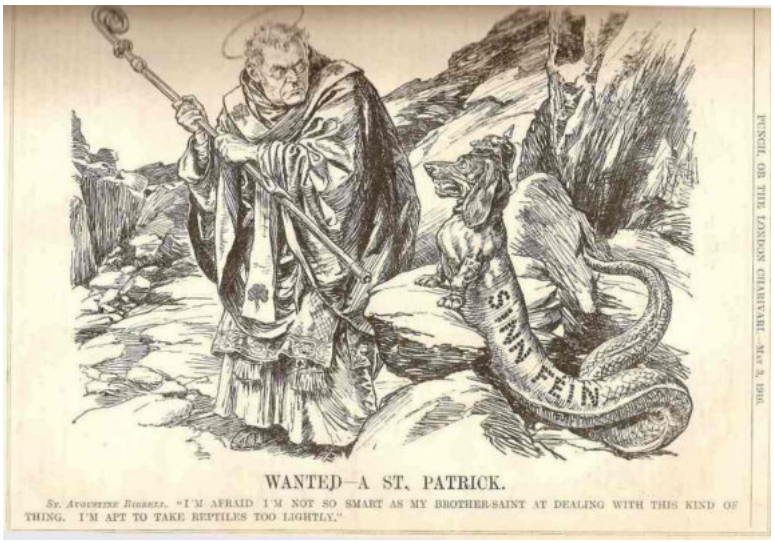

Sinn Fein in het stadhuis te Dublin

Het Poperinghenaartje - Voor God en Vaderland - nr. 10 - 8 - 4 - 16

Onze levensopvatting en de oorlog - J. Leuridan

Een dingen staat vast: de oorlog heeft 't evenwicht van ons leven, zo niet verbroken, toch alleszins fel geschokt. Wij studenten, bevoorrechten in de maatschappij, we hadden een vast bepaald levensdoel voor ons, dat minder laag - bij - de - gronds was dan dat van 't zwoegend volkskind, verdienstelijker, verhevener dan dat van 't gemakzuchtig rijke mans kind.
Daar waren meesters die 't oog hielden op de levenslijn, die ons naar 't levensdoel leiden moest. We waren gelukkigen, onbewust en haast denkend dat 't zo moest zijn en zelfs niet anders kon... De ontgoocheling is gekomen, 't breken van de eenheid en de vastheid van ons jong leen. We hebben het haast niet bemerkt in de verbijstering van de geweldigen omkeer. Ja, nu zelfs we ons deel hebben in 't heerlijk werk van de vrijvechting van de vadergrond, is 't nodig een blik te werpen, dieper dan naar gewoonte, op ons ontwricht bestaan, ten einde de eenheid van ons leven niet te vergeten en ons levensdoel niet te verbeuren, door er aan vreemd te worden.
Grote, heilige gedachten zijn de stuwkracht van ons handelen. Maar, door de nacht van uiterlijke beroering, zouden ze vager orden in onze geest en zo minder vastgevezen in ons hart, en dus minder vermogend op onze wil. Tweer onwrikbare beginsels beheersen ons leven: ons katholiek zijn, waarborg van ons burgerschap in 't eeuwig vaderland, ons Vlaming - zijn, waarborg van de volledige ontwikkeling van 't geliefde België, ons aards vaderland. 'k Zei beheersten, 't is kwalijk gezegd, beheersen nog, tot den dood.
Slot volgt - J. Leuridan

Erelijst
Aan Paul Vandenbussche tot adjudant , aan Ch. Capoen tot luitenant bevorderd hartelijk proficiat.

Uit de brieventesch

Beste Vrienden

In den oorlog is niets bestendig, 'k heb het zoëven nog eens ondervonden. 8 maanden heb ik de gekwetsten op 't front verzorgd, 12 maanden heb ik zieken en gewonden van 't front naar Frankrijk weggebracht. Nu ben ik hen in de gasthuizen gaan vervoegen. Gij ziet het: 'k heb weinig heldhaftige neigingen om naar den 'arrière' te glijden. 'k Zit nu in 't hartje van Bretagne, te Rennes. 'k Ben er aalmoezenier in 6 hospitalen. in 3 er van liggen mijn schapen verstrooid, hier een, daar 2 of 3, onder de Fransen. 't Is nogal een kruis voor de herder om zijn schapen, die soms de herder wel missen kunnen, te gaan opzoeken. In de 3 andere gasthuizen zijn het al Belgen en daar voel ik me thuis.

Het geen mij 't lastigst valt is, dat 't genoegen mij ontzegd is de studenten, die al talrijker en talrijker naar 't front kwamen afgezakt te mogen zien en met hen te praten over oude en nieuwe tijden. Daarom is 't dat alhoewel ik over minder tijd beschik, ik er aan houd de band die ons verenigt, bij middel van 't Poperinghenaartje nauwer toe te halen. En gebeurt het, dat hij in minder pak of minder geregeld verschijnt, de vrienden zullen wel weten waaraan dit toe te schrijven is.

In de hoop dat ik u weldra in betere tijden zal terugzien, wens ik U alle geluk en zegen, kloeken moed en taai geduld en op voorhand een zaligen hoogdag van Pasen.

Met volle toewijding - M. Lambrecht, Faubourg des Foligères 25 – Rennes

Een tooneel van ontzettende verwoesting op het oorlogsterrein in West-Vlaanderen.
Het is nauwelijks te gelooven, dat hier vóór den oorlog de straatweg Lombartzijde—Nieuwpoort was, die aan beide kanten met fraaie boomen beplant was.

Em. De Zegher - Mijn historie is al oud en niet zeer vermakelijk. 't Was in de beroemden slag van de Yzer. Een peloton waarvan ik deel uitmaakte werd vooruit gezonden. de Duitse ballon had ons gauw bemerkt, wat voor uitslag had, dat de obussen en schrapnels als hagelstenen rond ons vielen. Een grote maakte nu zoveel lawijt dat ik mij "instructivement' boog. 't Was mijn geluk: want hij blies 't stof van mijn schako en viel maar 2 voet achter mij. U beschrijven wat met mij omging kan ik niet. Ik weet maar juist dat ik omtrent 3 of 4 meters hoog in de lucht geworpen werd en dan, ik weet niet, of 't mijn hoofd of mijn benen was, terugviel. Vier dagen nadien werd ik in Engeland geopereerden 38 stukjes ijzer uitgehaald. Een echter ijzermijn, zegde een der dokters glimlachend. Tegenwoordig ben ik een munitiewerker, doch koester de hoop nog een handje te komen toesteken.

Raymond Carette: 'k Heb het genoegen te melden dat ik eindelijk uit het center van Valognes ben. 't Is dus gedaan met marchen en défilés. 'k Ben nu in het C.I.M. te Briel. we hebben elke dag schietoefeningen en goede theorieën. 'k Ben dus nader van mijn doel, dat is: mijn makkers vervoegen op het front.
Edmond Cornelis: 'k Zie dat gij onvolledig mijn adres schrijft. Om een korporaal te vinden te midden een 3000 man mag de compagnie er op staan. Ik ben hier te samen met L. Patfoort. 'Le Hassard, qui n'existe pas! heeft ons hier te samen doen komen. 'k Zie met voldoening dat iedereen zijn plan trekt. De een tussen de ritten, de andere tussen muizen en andere diergelijke. 't Is te hopen dat onze makkers die gevallen zijn voor 't vaderland, weldra gewroken zullen worden.
Maurice Tahon: 'k Ben op zekeren dag op Jerome Leuridan gevallen. Wat geluk! Nu kunnen we praten van den tijd van Krivien en chef Harif Alabashi. Gij vraagt mij, hoe 't gaat met mijn 'kanterne' n hewel! Geheel slecht, want dat ongelukkig ding is spoorloos verdwenen. 'k Heb het eens duchtig geklopt toen ik in congé was en ik ben er sedert dien van verlost. Goddank ben ik gave en gezond en niets kan mij nog doen schrikken, zelfs de vlooien niet en waar ik lig zijn zij sterker in getal, geloof ik, dan de Duits zijn mannen.
Paul Avril: Nu moet gij weten dat wij van adres veranderd zijn, net als de baas uit 'De Zon', die zijn uithangbord veranderde 'In de maan...'
Na de oorlog kom ik alhier wonen, dicht bij onze tranchees: 1° De konijnenkoten zijn gereed - 2° Er is plaats voor huizen. 3° Kolossaal jachtterrein met veel wil en niet het minst wilde eenden. Men zou nu reeds kunnen jagen, maar men moet de beestjes uit het water halen aan de andere kant van de prikkeldraad. Geen rozen zonder doornen.
Omer Hautekiet: Uw oud leerling is opnieuw leraar geworden en zo geef ik thans les van Latijn aan een cel van poësis. gelukkig dat de Fransmans niet sterk zijn in Latijn.
Antoon Lamrecht: Dit. is een slecht gat. Wie er geweest is kan het getuigen. Gij moogt uwen kop niet uit uwen abri steken of gij zijt gezien. Of 't daar een lastig leventje is, moet ik u niet zeggen. Ge kunt wel denken dat als ge door een 'boyau' moet waar ge u altijd moet bukken om niet met uw kop tegen een dwarspijl te lopen en dat ge u somtijds moet wringen en worstelen om er door te geraken en daarbij nog moet zien of de loopplanken niet in stukken zijn, het er niet pluis uitziet. 't Is dat de piotjes hier wat afzien! Gelukkiglijk hopen wij weldra afgelost te worden.
Daniel Bossey: Al ben ik ook 'maar' in Holland, toch leef ik mede, met al de vroeger vrienden en makkers die thans mogen aan de Yzer zijn. Hoe grillig is soms het lot. Mijn jongere broeder Albert is nu in de loopgraven en ik die in 1914 reeds 5 jaren militairen dienst telde, zie mij onttrokken aan mijn plicht en dat terwijl de vijand Poperinghe beschiet.
Wat deed het mij akelig aan toen ik in 'Het Poperinghenaartje' mijn naam las en daarnaast dat woord Holland. Ik zal zeker ook wel weten, E.H. dat Koning Albert laatstleden, na grondig onderzoek zijn sympathiebetuigingen aan de geïnterneerde militairen zond? De blaam die ginder naar ik meen, op ons rust, is gans ongegrond.
Jos Dewitte - County Bush Folkestone
Sedert meer dan een jaar ben ik nu in het gastvrije Engeland maar sedert meer dan een jaar snak ik naar den ogenblik waarop mijn gezondheid zal toelaten mijn oude wapenmakkers aan de Yzer te gaan vervoegen en nog altijd word ik in mijn hoop bedrogen, want de gezondheid wilt heden nog niet mede; van mijn wonde ben ik gans genezen, maar sedert heb ik een hertziekte opgedaan, die mij veel doet lijden. Aan moed ontbreekt het niet en volgaarne aanvaard ik het kruis dat de Heer mij overzende. Waarom zou ik ook mijn deel niet mogen hebben terwijl er daar duizenden en duizenden jonge helden zich aan ons overgebleven hoekje vastklampen en alle lichamelijke ontberingen doorstaan, dikwijls denk ik op degenen die ik in de strijd gelaten heb en bid ik God hun wapens te zegenen en ze te beschermen. Wil door de

stem van uw blaadje mijn genegenste groeten aan al mijn oude makkers overmaken.
Marcel Lootvoet: Aspirant du service medical A8E II B
Heb het genoegen U aan te kondigen dat ik voor 't ogenblik mij in de beste gezondheid in 't vrije deel van Vlaanderen bevinde. Hier ben ik heel en al bij mijn streek en geniet er van al het mogelijke geluk dat men in oorlogstijd kan genieten.
Raoul Monteyne: onder luitenant A86 2/III
Hier gaat alles goed. 'k Ben er weer in voor 6 dagen. Water, nog water en altijd water, zelfs in de schoenen. 't Zal ievers goed doen, zoveel te min te wassen. Ook blijven wij met onze natte sokken hier zitten, ik denk dat het is omdat de aanhouder wint.
Florimond Verstraete Valognes:
Binnen 14 dagen ga ik naar Bayeux de lessen gaan volgen, om gradé te worden. Ik zal er trachten mijn beste te doen om mij goed uit de slag te trekken. Ik heb in volle overeenstemming van geest en hart deze baan gekozen. Ik wil aan 't vaderland het maximum van dienst bewijzen.
Felix Rommens: Ik heb met veel genoegen het nieuws vernomen van al mijn oude studiemakkers. Ze hebben naar ik kan oordelen met klank hun examen voor 'poilu' afgelegd. We hebben nu een nieuwen sector onder handen; Heel goed. Ik heb al 8 dagen bij de 1ste linie doorgebracht. Ik was er niet slecht. En als altijd kwam ik er zonder schram of buil af. Met mijnen 'imperméable' is het zo niet gesteld. de arme duivel is percé jusques au fond du coeur d'une atteinte imprevue autant que cuelle. Een zware schrapnell boorde er een stuk of tien roemrijke gaten in. Krijg ik nog een paar keren de baiser de la gloire. Hij ziet er uit als een schuimspaan. De Duitsers denken zeker dat ik mijn geld niet weet hoe te gebruiken.
Wij wensen Felix ook proficiat om 't welslagen van zijn examen te Ardres.
Paul Vandenbusche: Hier op 't front altijd de gewone slenter: naar de loopgraven naar het werken, in repos. Wij hebben hier een hereleven of liever een luiaardsleven.... Studeren! Wee! Of liever ik ken het woord nog, maar daarmee is 't al. Als ik nog wat lezing in handen krijg is het een zeverroman of een hoop gazetteleugens. De goede lucht doet me deugd. Ik hoop altijd op een gunstige uitslag voor ons.
Albert Crousel: ... En dit hof dient ons tot rustplaats. Honderd mannen onzer compagnie -, waaronder uw dienaar huizen onder het dak der schuur. Let a.u.b. niet op de slordigheid van mijn geschrift, het stemt goed overeen met de plaats en de houding waarin ik mij bevind. Dit oord is vochtig, slordig, vuil, duister en geheel gesteld om te lijden. Wij zitten er toch hoge en droge, want wij komen er langs een ladder door een smalle opening, gelijk de kiekens. Ook hebben de soldaten met hun eigenaardig genie de plaats verbeterd aan beide uiteinden het luik geopend om lucht en licht binnen te laten en van oude flessen en bokalen vervaardigde lantarens met ijzerdraad aan de balken gehangen. Maar we krijgen geen kaarsen en zo de gehele dag licht branden valt te kostelijk. Ik heb boven mijn plaats een dakpan opgeschoven en nu stroomt er het licht met volle stralen op. Anderen hebben dat voorbeeld nagevolgd en nu dienen die door Gods zon bevoordeligde plekjes op het stro, algemeen tot lessenaren voor de briefwisseling of het lezen in boeken.
Nu het was nacht geworden. Ik droomde da muizen en ratten naar hun loffelijke gewoonte over mijn gezicht liepen en rond mijn zak, op zoek naar mijn arme korste brood? Nu dacht ik; die diertjes moeten ook leven. Maar het werd kermis op mijn schedel, het begon te rommelen en te rammelen over mijn dekking alsof duizenden ratten in een volle vaart er over heenvoeren.... Opeens schoot ik wakker: ik had mijn dakpan vergeten neer te schieten en het water dat eerst zo wat gedrupt had, platste nu in mijn gezicht en overstroomde geheel mijn ransel. Over twee dagen kwam een jongen, een felle Vlaamse kerel onze kuikenladder af.. toen hij in ’t midden was, brak de sport door en viel hij hoofd en schouder neer. De pachter stond juist nevens mij 'Was het in tijd van vrede geweest, zie hij, hij was de kop in.
Men blijft 4 dagen achtereen in de tranchees en als men nog eten wil hebben den 4de dag,

moet men oppassen voor de ratten . Om ons brood tegen die diertjes te bewaren, hangen wij het 's nachts op en we laten een droge korst nevens onzen zak liggen opdat zij zich daarmee zouden bezig houden en niet verder zoeken. Ook is hun nachtelijk knaagmuziek mij iets heel natuurlijks geworden.
Jozef Denys: Hop. Militair 46 - Garage St. Lumiare (Ile Vilaine)
'k Ben weer verhuis... toch niet naar de maan, zoals de naam het vermoeden laat. 'k Schrijf u op mijn kamer in een hotel aan de zeekust van Bretagne bij St. Malo. Hoe ik daar kom weet gij reeds door O. Hautekeit. 'Gal infectie.. aan de linkerarm. een velziekte 'Le pelé' le galeux... 'Zouden ze nu van mij mogen zeggen, lijk van den ezel van La Fontaine zaliger memorie. Ik ben nu bij 't uitvaagsel van de beschaving geworpen.
"k Heb op een namiddag de tranchee verlaten, geweer aan de riem, sargie om de hals gerold en mijn gamelle aan mijn musette gebonden. 't Waren brave Beiersen, die daar voor ons zaten,, mijn keukengerief maakte lawijt en ze konden me zo goed zien stappen over de passerelle... 'k Was hun geen kogel waard. En al sukkelend gerakte ik aan de post de secours, waar ik in de dokter een kennis vond, ex - student uit Leuven.
's Anderendaags kwam er nog een zieke afgesukkeld. Emmanuel Veys van Ieper, wij wisten niet dat wij allebei in 't 3de waren. 's Avonds reden wij in een schone limoesine naar de infirmerie in Linde - Wij reden langs R.... 'k ,Zag het voor de eerste maal terug... die arme kerk. Wij zaten lijk heren in onze auto, onze geweren nevens ons, als reden wij ter jacht en al die arme piotjes die daar te voet door de modder trappelden. Wij hadden zelfs een 'panne' een bandbreuk. 't Was dus ultra chic. Voor de infirmerie werden wij afgelost. Wij waren weer twee simpele piotten. 's Anderendaags per auto naar Adinkerke, daar waren bloemen op tafel en boeken in de zaal Er brandde vuur en genoeglijk lachten al de piotten toen ze binnenkwamen. Die weelde waren wij niet meer gewoon.
Dinsdag morgen ben ik weggereden uit Kales Abbeville met de kalme rivieren, dan een vlakte waar in de zomer wijde graanoogsten moeten te rijpen staan, reden wij voorbij. 't Werd dan avond in stilte. Een der infirmiers haalde zijn viool uit en zieken en gekwetsten horkten naar de liedjes, die de viool zong zo diep en zo warm... 't Was hun lijden en hun glorie die ze bezong. Ze droomden van thuis en het docht hun dat tranchees en bommen in abris slechts een droom was, een lelijke droom en dat alles nu gedaan was. Over de vlakte droei trage een windmolen zijn 2 wieken en kleine jongens zwaaiden de handjes tot groet naar de trein die rap wegliep, westwaarts, als was hij beschaamd om al het lijden en de ellende die hij meedroeg in hem...

Marcel Focke - villa Mohinette - De Panne, laat zijn makkers weten dat hij nog altijd een zeere knie heeft en dat het al niet rap betert, dat hij gaarne een bezoek ontvangt en dat een Onze Vader voor zijn genezing zeer welkom is en dat hij u allen een gelukkig en zalig nieuwjaar wenst.

Vancaeyzeele Joris sterft op deze dag te Adinkerke

Zondag 9 april 1916 – Baert A.

Nog al hevig geschut. Alle namiddag is er concert op de markt. Heden geeft het muziek der Guards een concert inden hof van M. Coevoet.

*In de **Sint Sixtusabdij** schrijft men deze dag he volgende:*
Een plakkaat wordt aangeplakt behelzende dat het, om reden der spionage, aan de soldaten streng verboden is, hetzij onder elkander, hetzij met anderen, over de oorlog te spreken, noch over alles wat er mede in betrekking staat.
In onze bossen is een grote klok geplaatst welke geluid zal worden als de vijand met vergift zal beginnen te werpen.
In Oostvleteren is een herbergier gevangen genomen die door middel van een telefoon van uit zijn kelder gemeenschap had met de vijand.
Vooral dit laatste is eigenaardig nieuws en krijgt zijn vervolg op de 19de april. Dan wordt er geschreven: dat de herbergier van Oostvleteren van wie op 9 dezer gesproken is, vandaag te Westvleteren doodgeschoten is.

DE ZEPPELIN-AANVAL
OP DUINKERKEN

Het « Berl. Tageblatt » verneemt uit Genève, volgens aldaar uit Lyon ontvangen telegrammen, de volgende bijzonderheden over den Zeppelin-aanval op Duinkerken :

Het Duitsche luchtschip werd tegen halftwaalf in den nacht opgemerkt en was begeleid door verscheidene vliegtuigen, die de Fransche vliegtuigen tot een gevecht uitlokten. De Zeppelin maakte van de gelegenheid gebruik, dat de stad hel verlicht werd door zijn zoeklichten om over de stad te vliegen en daarop twee projecticlen te laten vallen. Het geluid der barstende bommen werd door het bellen der alarmsignalen overstemd. De luchtkruiser die op een hoogte van ongeveer 1500 meter vloog, koerste daarna in volle vaart naar het andere eind van de stad. Tal van menschen zagen de Zeppelin, die de stralen van zijn zoeklicht opnieuw over Duinkerken liet-gaan. Verscheidene op elkander volgende ontploffingen deden de lucht trillen. Thans gelukte het een onzer zoeklichten de Zeppelin te ontdekken, die ondanks het hevig vuur van onze afweerkanonnen ongedeerd ontkwam. Gedurende het bombardement, dat viif minuten geduurd heeft, werden 8 bommen neergeworpen. Een der torpedo's, waarvan de ontploffing en het indringingsvermogen geweldig was, vormde een trechter van 2 meter diep en 4 meter breed, nadat ze een huis door het dak heen tot aan den kelder had doorboord. De stoffelijke schade is aanmerkelijk en verscheidene menschen zijn gedood en verwond.

De schrijver voegt er bij: het is het verdiende loon voor zulke landverraders, en er zijn er zoveel!!!
Uit deze opmerking blijkt alleszins dat de pater scribent het verhaal gelooft.

Herman Caulier *ging achter dit verhaal aan, maar vond geen enkel bewijs dat dit feit zou kunnen gebeurd zijn in Vleteren.*

Maandag 10 april 1916 – Baert A.

Geschut, soms hevig en aanhoudend. Grotere obussen dan naar gewoonte vallen rond 't Steentje

De aanval op Duinkerke, Mardick en Harwich vond plaats op de 23ste februari 1916.

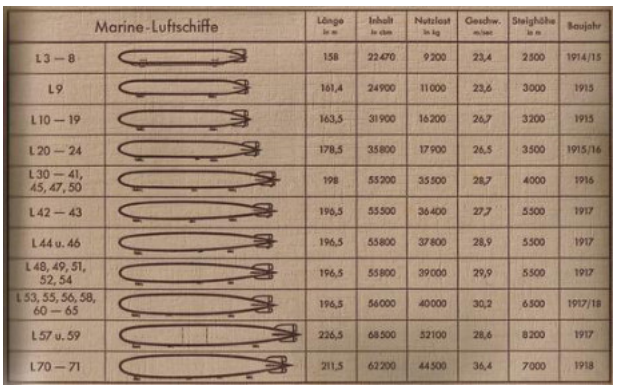

Marine-Luftschiffe		Länge in m	Inhalt in cbm	Nutzlast in kg	Geschw. m/sec	Steighöhe in m	Baujahr
L 3 — 8		158	22470	9200	23,4	2500	1914/15
L 9		161,4	24900	11000	23,6	3000	1915
L 10 — 19		163,5	31900	16200	26,7	3200	1915
L 20 — 24		178,5	35800	17900	26,5	3500	1915/16
L 30 — 41, 45, 47, 50		198	55200	35500	28,7	4000	1916
L 42 — 43		196,5	55500	36400	27,7	5500	1917
L 44 u. 46		196,5	55800	37800	28,9	5500	1917
L 48, 49, 51, 52, 54		196,5	55800	39000	29,9	5500	1917
L 53, 55, 56, 58, 60 — 65		196,5	56000	40000	30,2	6500	1917/18
L 57 u. 59		226,5	68500	52100	28,6	8200	1917
L 70 — 71		211,5	62200	44500	36,4	7000	1918

10 april 1916 – RAB – Maes

En eens van een heel andere gemeente uit:

Frontschilder - Georges Émile Lebacq, 1917

Wulveringem den 10 april 1916
Geachte heer ene vriend
Het is voor mij zeer moeilijk de juiste grote van de hofsteden, der landbouwers die ze verlaten hebben, op te geven. Ik zal mij dus moeten vergenoegen met het getal paarden op te geven nodig voor het handwerk derzelve t doen.
C. Vanhoutte, drie paarden, de stallingen afgebrand en verblijvende te Alverginhem.
N. Ferijn, twee paarden – gans de hofstede afgebrand en verblijvende te Pollinchove
Durnez A. - twee paarden geheel de hofstede afgebrand en verblijvende te Beveren
H. Vereecke – twee paarden – gansch de hofstede afgebrand en verblijvende te Nieuwcapelle
A. Hoorne – twee paarden gansch de hofstede afgebrand en verblijvende tot St. Riquiers
C. Bulcke – twee paarden – geheel de hostede doorschoten en verblijvende in Frankrijk
H. Ameloot – twee paarden – alles afgebrand en verblijvende te Beveren
Weduwe Pieter Vandevoorde – twee paarden, stallingen en schuren afgebrand en verblijvende te Alveringhem
Weduwe Ch. Vandewoude – een paard – het hofstedeken grootelijks beschoten en verblijvende te Alveringhem
J. Verweirder – een apard – geheel de hofstede in stukken geschoten en verblijvende op het grondgebied van Merckem
E. Vansteene – een paard – een pas nieuw gebouwd hofstedeken beschoten en gansch verdwenen – verblijvende te Pollinckhove

J. Bruynooghe – een paard – het hofstedeken gansch verdwenen, verblijvende te Pollinchove
A. Bazin – een paard – de stallingen afgebrand en het huis beschoten, verblijvende te Bulscamp
H. Vandamme – een paard – gansch het hofstedeken afgebrand – verblijvende te Loo
Weduwe Fr. Dolfen – een paard – stallingen afgebrand en verblijvende te Pollinchove
H. Ginet – een paard, het hofstedkeen beschoten en verblijvende te Wulveringhem
C. Matsaert – een paard – alles beschoten en verblijvende te Bulscamp
Weduwe E. Annoot – een paard, gansch beschoten – verblijvende te Veurne

Volgende landgebruikers hebbende enige koeien
Weduwe Bolliau alles afgebrand – verblijvende te Nieuwcappelle
H. Dewaele – verblijvende in het hospitaal te Neuville-Montreuil (France)
D. Stoffels – geheel de doening verdwenen, verblijvende mogelijks te Rousbrugge
Ch. Louagie – stallingen afgebrand – verblijvende Oudecappelle
C. Vanderberghe – alles doorschoten, verblijvende te Nieucappelle

Men mag daaruit toch niet besluiten geachte heer dat de landbouwers van Nieucappelle, die tegenwoordig op hunne hoeven nog verblijven, veel beter gesteld zijn dan deze die weg zijn, zij blijven daar in het gevaar, allenlijk omdat het overige van hun goed niet zoude gestolen zijn en om nog iets van de gebouwen te kunnen behoeden.
Hopende, geacht eheer, u zoveel mogelijk ingelicht te hebben, aanvaard mijne eerbiedige groeten.
C. Vanhoutte

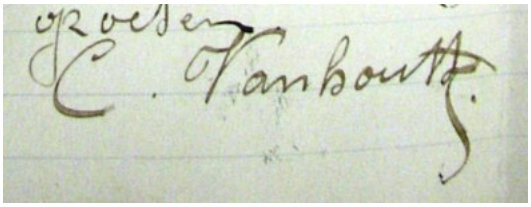

Lebacq – frontschilder - Georges Émile Lebacq, 1917

10 april 1916 - Van Walleghem

De Canadezen met behulp van de 3de Engelse divisie doen een contre-attaque op Sint Eloi en gelukken erin een deel weer te nemen der laatste verloren positie. Er is zeer veel geweld en geschot gans de nacht. Wanneer ik naar de kerk ga, kom ik veel lichtgekwetsten tegen die te voet afkomen naar de ambulance der melkerij, ook veel auto's met zwaargekwetsten. Ik kom ook vele soldaten tegen met zwartgemaakte wezens. Dat doen zij om zo gauw niet bemerkt te worden bij de attaque. De verliezen langs beide kanten zijn zeer zwaar.

Schepencollege Poperinge – 10 april 1916

Opening der klassen
Het college van burgemeester en schepenen der stede van Poperinghe laat weten aan de ouders dat de klassen der gemeenteschool voor knechtjes zullen geopend worden bij **'St. Elooi' en bij 'De Leene'**. De klassen zullen beginnen op maandag 17 april 1916 om 8 ½ uren 's morgens. De ouders worden verzocht hun kinders daar te zenden, die voor 1 oktober 115, ten minste zes jaar en min dan veertien jaar oud waren;
Wij zijn overtuigd dat de overheid geen dwangmiddelen tegen nalatige ouders zal meoten gebruiken.
De dd. Burgemeester Devos

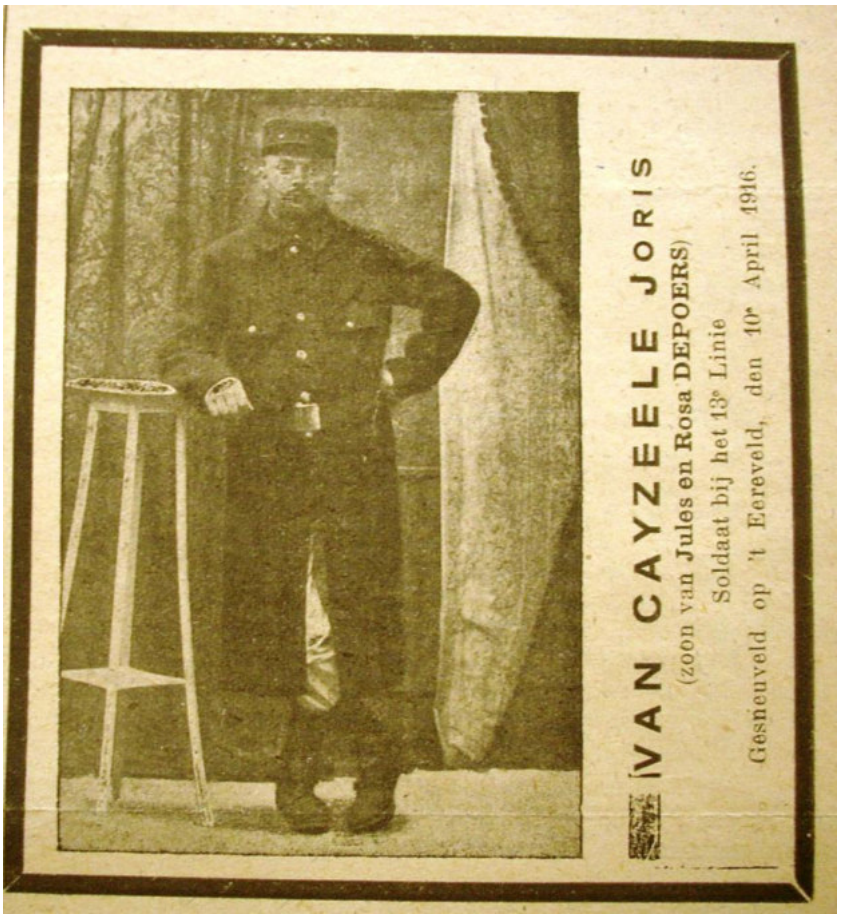

Dinsdag 11 april 1916 – Baert A.

Stilte. Van 6 tot 7 uur hevige beschieting soms 2 obussen te gelijk. We kregen er 90 die vielen meest rond hofsteden Delaleau en Soenen. Ook nog bij H. Vandenbroele (7 soldaten dood). Brouwerij Pyck, Van Eecke, Valkestraat, magazijn G. Coevoet.

AANHOUDINGEN IN BELGIE

Brussel, 9 April. — In den avond van den 6den dezer heeft de Duitsche militaire politie op den straatweg bij Suchem-Moll, in het noorden van de provincie Brabant, twee jongelieden aangehouden, die bij het verhoor al spoedig bekenden, dat ze over Nederland naar hun leger wilden gaan. Beide jongelieden zijn scholieren van het instituut St-Louis, de eerste geestelijke opleidings-inrichting van Brussel, met welke kardinaal Mercier levendige persoonlijke betrekkingen onderhoudt en waar hij intrek neemt, wanneer hij Brussel bezoekt. De jongelieden deelden mede, dat hun leeraren er op aangedrongen hadden, dat zij niet langer op de schoolbanken zouden blijven zitten maar naar het leger gaan. De leeraren gaven hun bovendien geld en vervalschte legitimatie-papieren om over de grens te vluchten en maakten hen met het wachtwoord bekend voor den gids, die hen over de grens zou brengen. Valsche legitimatie-papieren en belangrijke sommen gelds zijn inderdaad op beide jongelieden gevonden en in beslag genomen. In verband met hun aanhouding, zijn bovendien de leeraar Trugens en de directeur Cocheteux van de St-Louis-school in hechtenis genomen wegens het verleenen van hulp bij oorlogsverraad (toevoeging van manschappen aan den vijand). («N. R. C.»)

Uit 'De Antwerpsche Cournt' 12 april 1916

11 april 1916 - Van Walleghem

Dag der plechtige communie. Verleden jaar heeft deze plechtigheid geen plaats kunnen nemen, bijgevolg zijn er communicanten van 2 jaar ver. De 4/5 der kinderen van dien ouderdom zijn naar de schoolkolonies. Er blijven er enkel 23 over, parochianen en vluchtelingen samen.
De bereiding heeft mij zeer veel werk gevraagd doordien de kinderen zeer verachterd waren. Deze van te lande waren sedert 20 maanden zonder het minste onderwijs of opvoeding, noch in school, noch thuis. Velen zelfs hadden hun gebeden vergeten en door die gedurige omgeving met de soldaten hadden veel geleerd dat niet deugt. De kinderen van de plaatse hadden 3 ½ maanden de school bijgewoond, een school die volgens de omstandigheden zo goed mogelijk ingericht was, maar in haar eigen zeer gebrekkelijk.
Vier afdelingen, grote en kleine, knechten en meisjes al te samen en enkel 2 uren 's voornoens en 's achternoens. Dus nog geen halve school. Bijgevolg deze waren al niet veel beter dan de eerste; er was dus werk genoeg om die kinders wat te hervormen en genoegzaam te onderwijzen in de godsdienst, vooral daar ik daartoe gans alleen stond en enkel gedurende korte tijd en voor een deel der leerlingen geholpen werd door de onderwijzer. Gans de winter hield ik reeds wekelijks lering.
De plechtigheid was gesteld op 6 uur. Hoe speet het ons dat wij alles niet konden doen met de gewone ceremoniën. Doch wij troostten ons gemakkelijk met het gedacht dat wij al blijde genoeg mochten zijn dat wij het enigszins konden doen en dat de goede God met onze goede intentie al tevreden was.
De vreugdeklokken moesten wij derven, doch bij gebrek aan klokkengeluid werd de plechtigheid gisterenavond aangekondigd door het gebulder van 't kanon en dat wel van 3 natiën: Belgisch, Engels en helaas ook Duits.
Hoe blijde waren wij dat in tegenoverstelling met gisteren avond, alles nu kalm was. De communicanten waren treffelijk gekleed en voorzien van een kaars. Zij werden afgehaald uit het huis van meester Nollet en onder het zingen van de 'Veni Creator' processiegewijs geleid naar de kapel. Deze was op haar oorlogsbeste.

Woensdag 12 tot zaterdag 15 april – Baert A.

Kalmte in de streek zijn veel Australiërs, Canadezen, Schotlanders. Niets bijzonders .

DE JODEN TEGEN DEN DIENSTPLICHT

Naar de « Jewish Chronicle » mededeelt, hebben een vijftig-tal leden van den Joodschen priesterstam in Engeland te Leeds een vergadering gehouden om te protesteeren tegen de bekende uitspraak van den opperrabijn. Men was het er vrijwel over eens, dat de opperrabijn de wet onjuist had uitgelegd. Men wist tal van plaatsen in den Talmud te noemen waarin dienstplicht van leden van den Joodschen priesterstam in een oorlogvoerend leger verboden is. De vergadering besloot tegen de houding van den opperrabijn te protesteeren en te verklaren, dat de leden van den Joodschen priesterstam geen vrijstelling van den geheelen militairen dienst verlangen, maar wel vrijgesteld wenschen te worden van dienst op het slagveld.

Op de vergadering werd een brief voorgelezen van het plaatselijke Beis Dien, waarin dit hooge Joodsche college te kennen gaf, dat de opperrabbijn het vraagstuk niet voldoende doordacht heeft. Volgens den Talmud mag een « cohen » (priester), die zelfs zonder opzet een mensch heeft gedood, niet langer de plichten van den priester vervullen en verliest hij nog andere voorrechten. De Talmud zegt, dat de « cohen » die op een dusdanige wijze een ander mensch gedood heeft, niet meer het Joodsche volk mag zegenen.

Uit De Antwerpsche Courant en een joods graf op het Lyssenthoek Cemetery

13 april 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris te Watou

We hebben de eer U de stukken over te maken die nodig zijn om het kind Questroy in het doofstommeninstituut van monsieur Jargeis, op te nemen

De ouders **Questroy Marcel en Logie Felicie,** respectievelijk 30 en 36 jaar oud, zijn zeer eerlijke werklieden, die door hun hard werken zich voorzien in het onderhoud van hun talrijk gezin, bestaande uit 7 kinderen. Ze zijn zelf in de onmogelijkheid deels in het onderhoud van hun kind Questroy Maurice,te voorzien, die ten andere voor de oorlog in het doveninstituut te Brugge was opgenomen, ten laste van de publieke onderstand.

Het gemeentebestuur gaat akkoord om de helft van de onderhoudskosten der genoemd Questroy Maurice te betalen.

Dit is de reden, meneer de commissaris dat we alvorens we onze vraag richten aan de heer prefect van het departement van de Seine, uw steun vragen om voor ons aldaar tussen te komen, ten voordele van het kind, om zodoende een beurs te bekomen tot het betalen van de helft van de kosten.

14 april 1916 – Brievenboek Krombeke

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, 11 April. — Engelsch staf-bericht:

De gevechten in de mijntrechters ten Oosten van St-Eloi zijn gisteravond met wisselende kansen voortgezet. Wij houden drie trechters bezet, doch de andere twee niet.

Vandaag heeft de vijand ten Noord-Oosten van Vermelles mijnen doen springen en daardoor onze stelling in een ouden trechter beschadigd, hetgeen echter in den toestand geen wijziging brengt.

Tegenover Wytschaete geduchte artillerie-actie.

De heer provoost der gendarmerie te Rousbrugge overgemaakt de vraag van kestelyn Camille om zin paard nr. 91 te verkopen aan René Vantune van Woumen, verblijvende te Stavele, voerman, ten einde toelating.

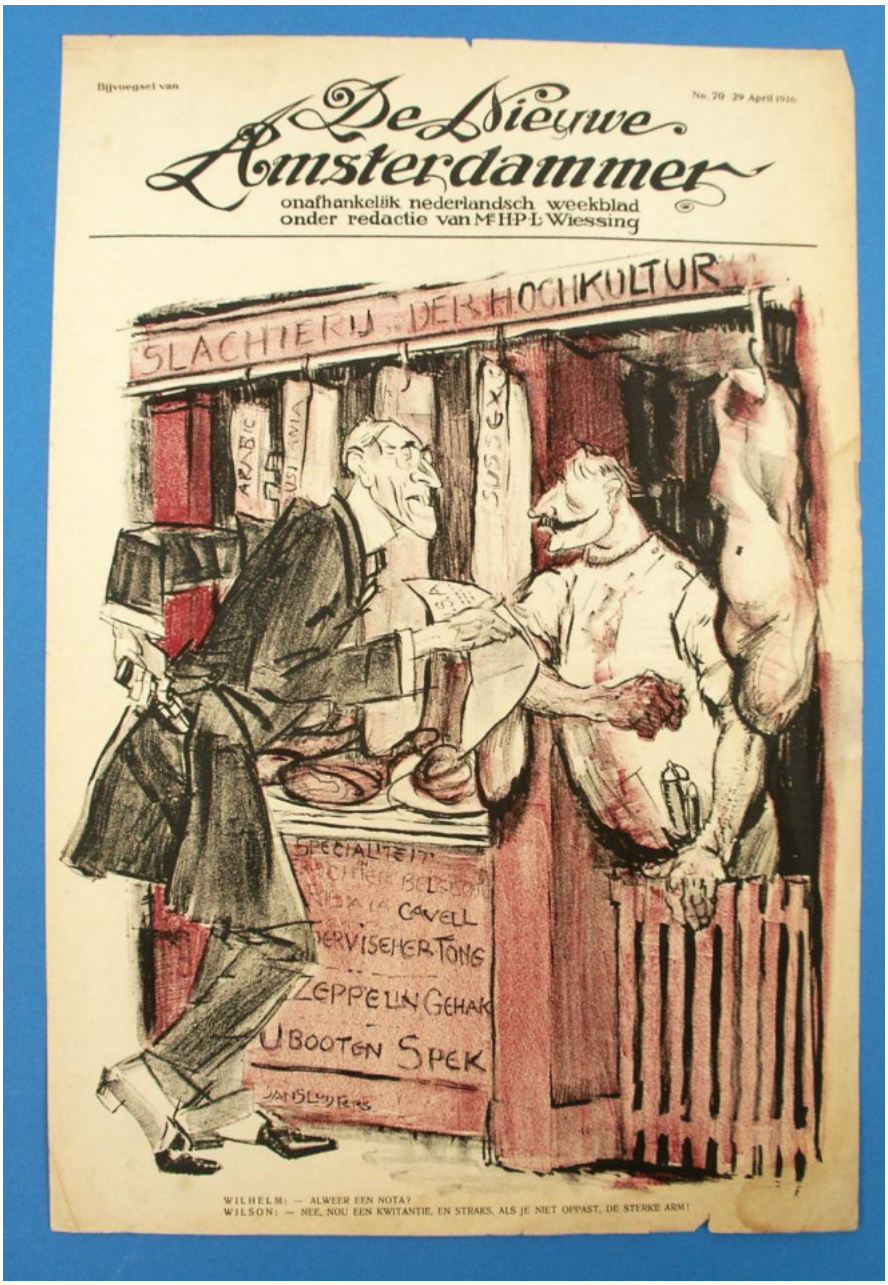

Nummer 165B **Doos Gazette** **april 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

't is all niet dat oar snien, 't is all die kruljes legn

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 500 lezers

Beste abonnee

Het Grote Gasthuisgoed
& de Helleketel
1592 - 1900

Cultuur-historische studie
Guido Vandermarliere
2016

Op 24 april 2016 – op erfgoeddag dus, gaat ook het 'huseke van den Helleketel' open.

Het huiseke is eigenlijk het restant van het 'Grote Gasthuisgoed' – één van de twee hoeves die het gasthuis van Poperinge bezat in de directe omgeving van het Helleketelbos.

In de loop van de laatste 10 jaar stelde ik hierover een uitgebreide studie samen die niet alleen het verhaal en de geschiedenis vertelt van dit Grote Gasthuisgoed maar ook van de directe omgeving van deze hoeve, met het kleine gasthuisgoed (Hoeve Descamp), de Kluis, de Spagnolette, de herberg Bohemen, de Gasthuismolen, zijn bewoners, de schapenteelt, maar ook een heel stuk van de geschiedenis van het Helleketelbos zelf.
Deze studie bedraagt 425 bladzijden en mijn drukker heeft beslist dat de prijs 35 euro moet bedragen.

Op de erfgoeddag bij de opening van dit huisje, kom ik persoonlijk aldaar gidsen en zal dit boek daar uitzonderlijk ook te koop zijn.

Wees op tijd!

Van Wido Bourel kreeg ik het volgende mailtje:

Beste vriend,

De inhuldiging van de gedenkplaat voor de Vlaamse schrijver en filoloog Lodewijk de Baecker heeft plaats tijdens een korte plechtigheid op het kerkhof van Noordpene op zaterdag 23 april as. om 14 u. Claude Devulder en ikzelf zullen even het woord voeren.
Na de plechtigheid wordt aan het *Huis van de Veldslag* om 14.30 u de start gegeven van de 40ste Zwijgende voettocht.
Ik hoop u persoonlijk in Noordpene te kunnen begroeten.
De nieuwe gedenkplaat en de restauratie van het graf zijn mede mogelijk gemaakt dankzij de financiële steun van enkele privé personen, alsook van de vereniging stichting Zannekin en van de Marnixring internationale serviceclub.

Met vriendelijke groet,

Wido Bourel

PS Mijn boek *De saga van Lodewijk. Over Lodewijk de Baecker voorvechter van de Nederlandse Gedachte in Frankrijk* is nog steeds beschikbaar op www.widopedia.eu
U kan het ook ter plaatse aanschaffen bij *het Huis van de Veldslag*.

Van Robert Toussaint namen we het volgende van Facebook over:

In de Vrede, Hoekjestraat, 11 Stavele - bij bij mijn overgrootvader Désiré Leopold TOUSSAINT (°Krombeke 1/11/1852). Désiré kocht de herberg, toen nog "Hovenierhof", herberg en winkel op 19/08/1879 aan de erfgenamen van de brouwer Caesar August VAN EGROO voor de prijs van 9000 fr. Die was toen nog bewoond door zijn schoonmoeder, Eugenia Constantia SCHERIER, weduwe van Albertus Franciscus SACKENPREZ en veranderde de naam in de herberg "In de Vrede". Désiré was vlashandelaar, voerman en herbergier en hij trouwde te Stavele op 30 april 1879 met Sidonie Eugenie Sackenprez (°Westvleteren 02 08 1854 - + Stavele 08 03 1930). Er waren 9 kinderen. . Aquarel uit de Eerste Wereldoorlog geekend door een soldaat uit Bretagne: Legall.

Van mijn correspondent in Leidschendam, **Gilbert Deraedt**, kreeg ik de volgende interessante mail.
Dag Guido,

Vrijdagavond zijn de boeken goed aangekomen.
De pakjespost komt hier ‘s avonds.
Twee heel mooie en zeer interessante boeken. Beide boeken heb ik onmiddellijk doorbladerd. Het echte leeswerk gebeurt iets later, maar zo vlug als mogelijk

Bij het doorbladeren van “ **Poperinghe, van moeras tot stad** “ werd mijn aandacht ook getrokken door de term ‘ overdracht ‘. Hier, in Nederland, wordt voor de term ‘ overdracht ‘ de termen ‘ overhaal ‘ en/of ‘ overtoom ‘ gebruikt.
In Amsterdam wordt een straat ‘ overtoom ‘ gegeten en herinnert zo aan die bouwwerken.
In mijn woonplaats, Leidschendam, was er heel erg lang geleden een ‘overdracht ‘. Twee waterschappen, Rijnland en Delfland, komen hier bij elkaar. Sedert lang is er op die verdwenen ‘overdracht’-plaats een sluis gemaakt.

Het andere boek, “ **Hop en bier, van mythe tot geschiedenis** “, past volledig in mijn straatje en is eveneens heel interessant. Sedert jaar en dag leg ik wat foto’s en/of heel oude postkaarten apart van de vroegere ’hand plok’ (niet de mechanische). Ik heb o.a. een 25 tal oude foto’s (heel waarschijnlijk gemaakt door E. Leeuwerck).
De soms genoemde ‘ Dennis De Keukelaire ‘ heb ik meegemaakt op het laboratorium bij Prof. Verzele in Gent.

Hartelijk bedankt.
Met vriendelijke groeten,
Gilbert Deraedt

En wat ik bijzonder apprecieer zijn de foto's die Gilbert hierbij meegestuurd heeft.

Hier zien we de 'overhaal' of 'overdracht' aan de Baarsjes in Amsterdam met een boot of schuit zoals die ook te Poperinge moeten gevaren hebben op de Poperingse vaart. Prrrrrrachtig materiaal Gilbert!

Na zondag is het weer wachten tot volgend jaar om te proeven

Exclusief Recordbier heel even weer te koop

SINT-MARTENS-BODEGEM

Wie zondag een exclusief bier uit eigen streek wil proeven, is welkom in huisje Mostinckx. Daar stelt de Orde van de Groene Bel voor de tweede keer haar Recordbier voor: een bier met hop van eigen kweek. Dit jaar is er slechts driehonderd liter beschikbaar.

DIETER HAUTMAN

Enkele jaren geleden werd in Sint-Martens-Bodegem de Orde van de Groene Bel opgericht. De orde wil vooral de hopcultuur in het Pajottenland behouden. De hop is bijna volledig uit het straatbeeld verdwenen, maar de Orde van de Groene Bel wil het streekproduct een duwtje in de rug geven. Zo werd vorig jaar voor het eerst een nieuw bier op de markt gebracht, dat gemaakt werd met Pajotse hop. Recordbier is een exclusief bier, uitsluitend gebrouwen met hop uit Sint-Ulriks-Kapelle en Sint-Martens-Bodegem. "We werken alleen met hop van eigen kweek", zegt Joris Vanderveken van de Orde van de Groene Bel. "We brouwen ons bier op basis van greenhopping. Dat is een uniek con-

JORIS VANDERVEKEN
ORDE VAN DE GROENE BEL

"We doen het niet voor de winst, maar we willen de Pajotse hop behouden"

cept waarbij de hop voor het brouwen niet gedroogd wordt, maar onmiddellijk na de pluk vers in de brouwketel gegooid wordt. Dat zorgt voor een unieke smaak."

■ Joris Vanderveken van de Orde van de Groene Bel stelt het nieuwe bier voor.

Beperkt aantal flesjes

Het nadeel van greenhopping is dat het bier niet het hele jaar kan gebrouwen worden. "Omdat we alleen verse hop gebruiken, is het evident dat we in september meteen na de pluk van de hop kunnen brouwen", zegt Vanderveken. "Daarom hebben we maar een beperkt aantal flesjes. Jaarlijks maken we driehonderd liter bier. We doen dit niet om winst te maken of er veel geld mee te verdienen. We willen vooral de Pajotse hop in stand houden. We kunnen ook maar beperkt brouwen, omdat er slechts enkele hopplanten in onze streek groeien. Extra hop planten vergt namelijk jaren werk."

Degustatie

Intussen kon het Recordbier in de fles genoeg gisten en een paar maanden rijpen, waardoor het bier nu volledig op smaak is. "Dit is het ideale moment om het bier eens te proeven", zegt Vanderveken. "Daarom nodigt de Orde van de Groene Bel alle hop- en bierliefhebbers uit op zondag 10 april om 15 uur in huisje Mostinckx aan het vernieuwde Dorpsplein van Sint-Martens-Bodegem. De mensen kunnen er niet alleen komen proeven, maar ook ons streekproduct en een speciaal ontworpen glas aankopen. Op die dag worden bovendien de activiteiten voor het komende werkjaar aan het publiek voorgesteld."

Joris Vanderveken *bij het huizeke Mostinckx met het recordbier – bier gemaakt met recordhop!*

100 jaar geleden: Den Groten Oorlog

Front de l'Yser

NEDERLANDSCHE HULP AAN BELGIE. — Sedert de vorige opgaaf heeft het Internationaal comité « Aide à la Belgique » 43,000 gulden aan giften uit Nederland ontvangen, waarvan 15,000 gulden van de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek te Delft.

De Antwerpsche Courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 15 April. — Officieel:

Een sterke aanval der Engelschen tegen de trechterstellingen ten Zuiden van St-Eloi werd door handgranatengevechten geheel teruggeslagen.

De Panne - 16 april 1916

Bericht aan de veefokkers.

Ik breng ter kennis der belanghebbenden dat, ten einde het kweken en het vetten van het vee mogelijk te maken in het niet veroverde gedeelte van Westvlaanderen, de volgende maatregelen genomen zijn:

a) Het kan den pachter en vetweiders toegelaten worden, op eigen risico, de magere en vette weiden te gebruiken die in het gebied der verbondene legers liggen (namelijk ten oosten van het kanaal van Loo, te beginnen van Fintele tot Veurne) – op uitdrukkelijke

voorwaarde van al de werken te eerbiedigen welke door de legers uitgevoerd zijn of zullen uitgevoerd worden, verschansingen van alle aard, netwerken van pinnekensdraad, loopwegen, barakken en in 't bijzonder de telefoonlijnen.

b) Diegene die de toelating zou willen bekomen de weiden te gebruiken welke in de nabijheid liggen van militaire werken zal een schriftelijke aanvraag richten tot de burgemeester zijner verblijfplaats, deze zal de aanvraag overmaken aan de overste van het gemeentelijk gendarmerie-groepement.

Deze laatste zal een onderzoek instellen om te bepalen:

1° - De juiste ligging der weiden welke de belanghebbende zou willen gebruiken.

2° - De militaire werken (verschansingen enz.) welke zich op deze weiden of in de nabijheid zouden bevinden. De overste van het gemeentelijk groepement die het onderzoek zal gedaan hebben, zal het dossier aan de krijgsgouverneur, door de bevoegde overheden zenden.

c) Daar deze toelatingen alleen kunnen toegestaan worden indien de aanwezigheid van het vee in geener mate de goede uitvoering der krijgswerken hindert, zal de krijgsgouverneur de gevraagd toelatingen aan de goedkeuring van de generaal bevelhebber der legerdivisie ter plaatse onderwerpen. Deze toelatingen kunnen ten allen tijde ingetrokken worden indien de bevelhebbers des legerdivisies zulke nodig achten in het belang der krijgsuitvoeringen.

d) Daarenboven zullen enkel tot deze weiden toegang hebben diegene die in België hun woonst hebben en van een toelating tot verblijf voorzien zijn. Als algemene regel zullen de vee-eigenaars zich slechts eenmaal per week ten oosten van het kanaal van Loo mogen begeven.

e) Ik breng ter kennis der belanghebbenden dat ik hoop een dezer dagen, in overeenkomst met de bevoegde voerheden maatregelen te kunnen nemen die de invoer zullen vergemakkelijken van volwassen mager vee, voor het kweken en van het vervoer per spoorweg van dit vee en van vet vee voor de verbruiking.

Diegene voor welke deze zaak van belang is zijn bericht dat de militaire veiligheid der verbondene legers dan de personen wiens naam hier achtervolgt zullen veroorloven aankopen van vee in Frankrijk te doen. Zij zijn verzocht hen tot die personen te wenden indien zij zich mager of vet vee willen verschaffen.

In het gebied van het Belgisch leger was dit voor mager vee Kamiel Ameloot, beenhouwer en veekoopman te Forthem Alveringhem en Hendrik Opsomer, burgmeester en landbouwer te Alveringhem.
Voor vet vee was dit ook Kamiel Ameloot, naast Leon Simoens, beenhouwer en veekoopman te Veurne.
In het gebied van het Frans leger waren dit voor mager vee Jules Vasseur, beenhouwer en veekoopman te Westvleteren, samen met Maurice Dumortier, veekoopman te Stavele. Jules Vasseur, beenhouwer en veekoopman te Westvleteren stond in voor de aankoop van vet vee.
Voor het gebied van het Engels leger was het Kamiel Rommel Spenninck, veekoopman te Reninghelst die instond voor de aankoop van mager vee. Hij deed dit ook voor het vet vee samen met Jerome DeHeecher, beenhouwer en veekoopman te Watou en Maurice Van Cayseele, beenhouwer en veekoopman te Poperinghe.

Volgens mijn voorstellen zouden de hier bovengemelde kopers van volwassen mager vee zich mogen begeven te beginnen van een aanstaande datum en tot 15 mei in de gebieden van de Sarthe van Mayenne en van de Naine en Loire, de kopers van vet vee zouden zich mogen begeven eens per week naar de markt van Villette te Parys.

Ik druk de hoop uit dat de bevolking begrijpen zal dat de ontwikkeling der veekwekerij niet alleen een zaak van persoonlijk belang, maar ook van nationaal belang is, in de voorwaarden van het tegenwoordig bericht.
De Panne, den 16de april 1916
De generaal majoor, krijgsgouverneur van Westvlaanderen
Get. Andringa.

De Antwerpsche courant 17 april 1916

WAT ONZE SOLDATEN ZEGGEN.

— Uit « Echo Belge »:

Geschiedenissen van het front? Hemel, er zijn er zoo'n massa, welke het nadeel hebben, in 't algemeen, niet waar te zijn. Deze buitengewone verhalen, waar ontstaan die eigenlijk?... Troepen die uitrusten exerceeren en maken een schijnaanval, de soldaten maken er het onderwerp hunner gesprekken van, nieuwsgierige ooren vangen het op... En achter het front doet het nieuws van een groot succes de ronde. Men voegt er nauwkeurige bijzonderheden bij, het nummer van het regiment, welk zich het meest onderscheiden heeft, den naam van den kapitein die den aanval kommandeerde, bijzonderheden aangaande de verklaringen van gevangenen, en ik weet al niet wat.

Ziehier een klein verhaaltje, geheel kersversch, welk aantoont hoe weinig men aan deze geschiedenissen geloof kan slaan:

« Eene Belgische patroelje, onder dekking van een zwaren mist, was erin geslaagd om in een vijandelijke vooruitgeschoven stelling binnen te dringen, tijdelijk onbezet en er eenigen buit van terug te brengen.

— Zij hebben geweren, twee schilden en een loopgraven-kanon meegevoerd, zegt men.

— Ah! Een loopgraaf-kanon? Is dat groot?

— Dat weet ik niet!

Uit nieuwsgierigheid ben ik toen naar de voorposten gegaan om opheldering te vragen en om het bewuste kanon te zien.

— Wel, waar zijn de geweren, de schilden en het loopgraaf-kanon?

— Een kanon?

— Ja zeker, een kanon, dat men met de geweren en de schilden genomen heeft.

— Een kanon! Maar neen, gewis niet, ja, een pijp! »

De meeste geschiedenisjes achter het front zijn eenvoudige verdichtsels, waaraan niet veel waarde moet gehecht worden.

DE KUNSTNEUZEN.

— Niets wat meer ontsiert dan een gewonde of misvormde neus. Daar de oorlog bijgedragen heeft om het aantal neuzen te misvormen of zelfs weg te nemen, mag het gelukkig genoemd worden, dat het zetten van een kunstneus zulk een bewonderenswaardigen voruitgang gemaakt heeft. In een Duitsche medische Revue, geeft professor Linsser een recept aan om kunstneuzen te vervaardigen. Men maakt eerst een ruw model van was of van leem van het te vervangen neusgedeelte, welk model vervolgens dient om er een gietvorm van te maken. In dezen vorm giet men een gelatienachtig bestanddeel van eene bijzondere samenstelling, welke vooraf in een « bain-marie » gekookt wordt, na eerst daaraan de overeenkomstige kleur gegeven te hebben. Natuurlijk is de aldus verkregen kleur der neuzen nooit precies dezelfde als die van de huid. Dit wordt verholpen door den aangebrachten neus en het gedeelte van het gezicht, wat er omheen is, met een lichtgekleurd poeder te bedekken. Men kan er eveneens eenige kleine adertjes en zomersproeten aanbrengen, volgens dat het gelaat van den patiënt zulks vordert... De betrokkenen leeren zeer spoedig hunnen kunstneus te vervaardigen en op zijn plaats te zetten, dien zij zelfs reinigen kunnen en met koud water kunnen spoelen. Een groot voordeel van deze kunstneuzen is dat de lenige gelatinachtige massa niet met het gelaat afsteekt en zich zelfs tot een mimiek beweging leent! De prijs ervan is onbeduidend.

18 april 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de minister van Binnenlandse Zaken wordt door de gemeente voorgesteld om de heer kapitein E.A.D. Collins, town major van Poperinge en zijn tolk, Lionel Anspach voorgedragen om voor hun verdiensten de medaille van ridder in de Leopoldsorde te verkrijgen.

Zondag 19 tot zaterdag 22 april 1916 – Baert A.

De eerste dagen verandering van divisie, dus veel beweging. Slecht weder. Veel vervoer. Enige zware obussen vallen in de Galgebossen.

Een kapelauto

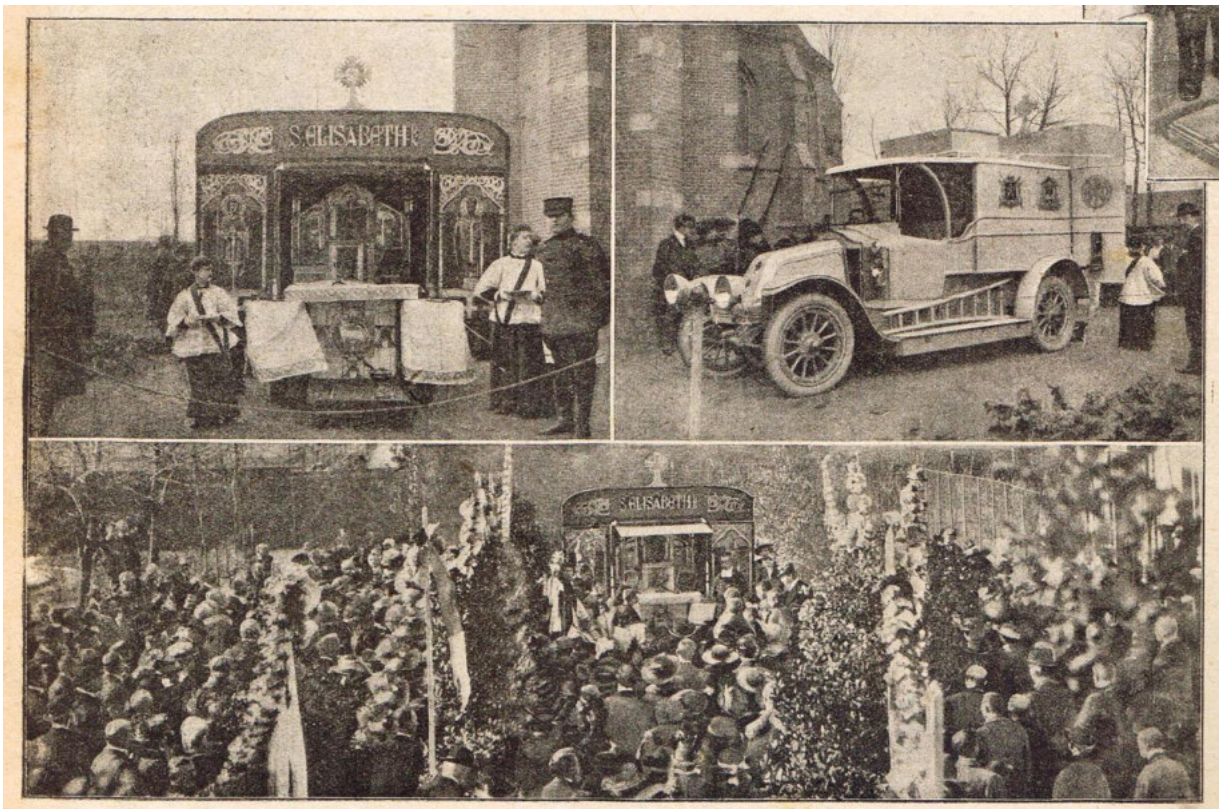

Een kapel-auto voor het Belgische front.

Dezer dagen werd te 's-Gravenhage door den abt van Steenbruggen, Mgr. Mertens, de eertse kapel-auto voor het Belgische leger te velde op plechtige wijze ingezegend. De auto werd geschonken door den heer Coetermans, algemeen consul van Perzië, in Antwerpen, die haar aan Koningin Elisabeth zal aanbieden. Boven: de auto voor den dienst gereed. Rechts: vóór het vertrek in gesloten toestand. Beneden: de plechtige inzegening te den Haag.

In het Geïllustreerd Zondagsblad van Delft verschenen de voorgaande foto's van de kapelauto voor het Belgische front.
De fotograaf voor de 'Panorama' was er ook en deze maakte de onderstaande foto's.

20 april 1916 – Panorama

DE KAPEL-AUTO VOOR BELGIË.
Links: De auto in gesloten toestand. *Rechts:* De auto voor den dienst gereed. (V.F.B.)

9 AUTO-CHAPELLE DE L'ARMÉE BELGE. — MOTOR-CHAPEL OF THE BELGIAN ARMY.
Secteur Belge de l'Yser
Reproduction interdite. — Reserved

De kapelwagen geraakte op het front en daar werd er deze prentkaart gemaakt.

19 april 1916 - Van Walleghem

Omdat vele mensen naar de parochiekapel niet meer durven komen en om aan allen de gelegenheid te geven aan hun paasplicht te voldoen zonder te grote moeilijkheden heb ik geschikt binst de paastijd tweemaal mis te doen in de herberg 'St. Hubrecht' en daar ook biecht te horen en de communie uit te delen.
Gans de dag zeer slechts weder. Er zijn nu zeer veel soldaten op Dickebus, meest Franse,Canadeze. Het akkoord tussen Canadezen en Engelsen is niet groot en gisteren werd er ferm gevochten.

Order komt van de Engelse overheid waarbij van de 25ste dezer alle verkoop van stout en Engels bier op onze parochie zal verboden worden. Nochtans de Engelse kantienen blijven er verkopen. Ook op de naburige parochies wordt dit verbod aangekondigd.

DE POLITIE-RAT. — In de loopgraven is de rat voor den soldaat een vijand waartegen hij zich dag en nacht te verdedigen heeft. Ziehier een verdedigingssysteem, dat verdiend bekend gemaakt te worden, al was het maar wegens zijne zonderlingheid:

« Een voddenraper uit Parijs had aan de militaire zone eene hut uit planken vervaardigd, welke hem tegelijkertijd als werkplaats en depot diende voor de opbrengsten zijner nachtelijke opsporingen. Hij werd weldra door ratten overrompeld, in zulk een menigte, dat hij geen rust meer vond en al zijne goederen als bij tooverslag zag verdwijnen. Onze brave voddenraper kreeg een inval; hij had in een val een levendige rat gevangen; met een nijptang trok hij voorzichtig hare gevaarlijke snijtanden uit. Toen dit gedaan was, bond hij met geel koperdraad een licht koperen schelletje stevig aan den hals van den knager vast, welke hij toen vrij in de werkplaats liet rondloopen. Ziehier wat er gebeurde: de rat van hare tanden beroofd, bleef doorgaan zich te voeden met broodkorsten en afval door de vochtigheid geweekt. Dag en nacht liep zij in de omheining en speelde, zonder het te weten, den politieagent, daar het zwakke getingel van haar belletje voldoende was, om haarsgelijken te verschrikken en op de vlucht te drijven.

» De voddenraper verklaart dat hij op deze wijze geheel van de ratten verlost werd, zijn slaap teruggevonden en zijne nering gered had. »

DE BELGISCHE INVALIEDEN TE PORT-VILLEZ. — Een 20-tal leden van het Internationaal Genootschap ter bestudeering van kwesties over ondersteuning, hebben zich onlangs naar het Belgisch militair Instituut begeven, waar de zware oorlogsgewonden opnieuw onderwezen worden, welk te Port-Villez, bij Vernon (Frankrijk) opgericht is. De instelling, in het hartje van een prachtig woud, in een domein van 600 h. a., welke edelmoedig ter beschikking van het Werk door baron Beyens, zoon van wijlen den gouverneur der « Société Générale de Belgique », gesteld werd, trad op 12 Juli 1915 in werking. De eerste 50 verminkten werden op 21 Augustus daaropvolgende ontvangen. Meer dan 50 barakken bevinden zich thans voor het sport-terrein. Terzijde ziet men de ziekenzaal en, het landschap van de lieflijke vallei der Seine beheerschende, verheffen zich als een ware indrukwekkende massa de groote kapel en de feestzaal.

De geheele bevolking telt ongeveer 1,500 man; 350 soldaten of onder-officieren der genie worden voor de werken gebruikt en 160 zijn er aan de school verbonden als moniteurs, onderwijzers en chefs van werkplaatsen. Het aantal van hen, die wegens verwondingen ongeschikt voor den dienst èn « kandidaten voor ontslag » verklaard worden, zich thans te Port-Villez bevindende, bedraagt 950.

Volgens hun smaak, hunne bekwaamheden, hunne kracht, ontvangen zij er, met al de noodige zorgen van physiotherapie en mecanotherapie, welke hun toestand eischt, praktische lessen in de ambachten door hen gekozen na een « triple entente » met den directeur-dokter en de chefs der technische en pedagogische diensten. Twee-en-veertig ambachten worden er onderwezen met hunne geëigende technologie, in werkplaatsen van de best gekozen werktuigen voorzien. Bewerkingen van steen, ijzer, hout, leder, drukkerij, etsen, decoratief en kunstschilderen, mandenmakerij, borstelwerk, handschoenen, industrieele elektriciteit, besturen van auto's, enz., land- en tuinbouw, appelteelt, fokkerij, behooren tot de school, waar — overeenkomstig de wet voor het gebruik der talen in het leger — onderwijzers en professors van kolleges en atheneums, eveneens gewonden, hunne lessen met hun stichtend voorbeeld verhoogen.

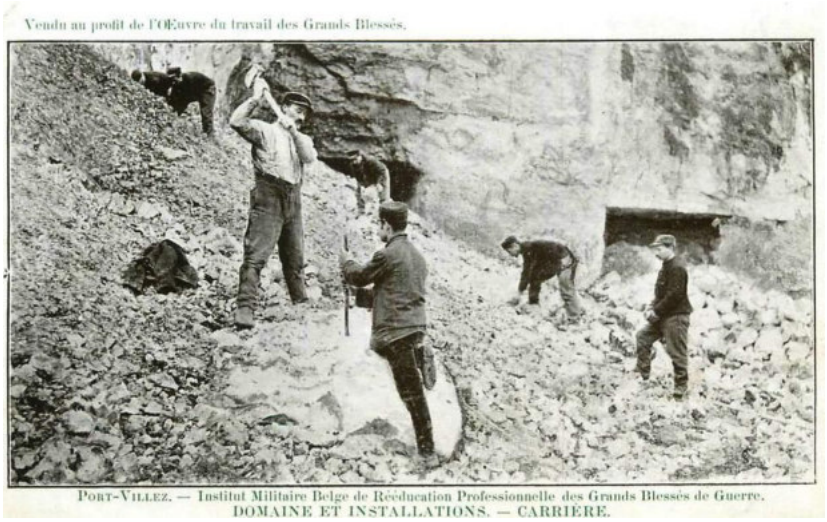

Pas op voor je vingers!

Alors, on dance!

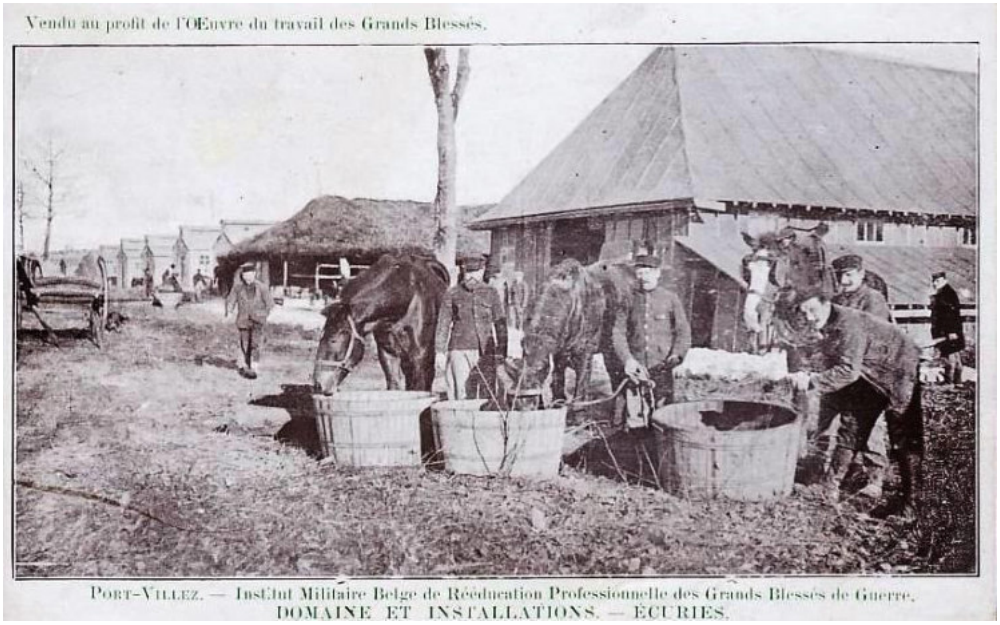

Vendu au profit de l'Œuvre du travail des Grands Blessés.

PORT-VILLEZ. — Institut Militaire Belge de Rééducation Professionnelle des Grands Blessés de Guerre.
EXPLOITATION DE PIQUETS POUR LE FRONT.

Vendu au profit de l'Œuvre du travail des Grands Blessés.

PORT-VILLEZ. — Institut Militaire Belge de Rééducation Professionnelle des Grands Blessés de Guerre.
DOMAINE ET INSTALLATIONS. — DÉFRICHEMENT.

Vendu au profit de l'OEuvre du travail des Grands Blessés.

PORT-VILLEZ. — Institut Militaire Belge de Rééducation Professionnelle des Grands Blessés de Guerre.
DOMAINE ET INSTALLATIONS.

20 april 1916 – Antwerpsche Courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 20 April. — Officieel:

Duitsche patrouljen slaagden erin in den Ieperen-bocht op verschillende plaatsen in de Engelsche loopgraven binnen te dringen; zoo aan de baan Langemarck-Ieperen, waar zij ongeveer 600 meter van de vijandelijke stelling bezetten en tegen meerdere handgranatenaanvallen vast behouden hebben. Hier evenals bij Wieltje en ten Zuiden van Ieperen werden gevangenen genomen, wier aantal 1 officier, 108 man bedraagt; 2 machinegeweren werden buitgemaakt.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, 23 April. — Officieel:

Wij hebben onze pas gewonnen loopgraven aan den weg Ieperen—Langemarck wegens den hoogen stand van het grondwater, dat de inrichting ervan onmogelijk maakte, weer ontruimd.

Vanochtend vroeg hebben wij een aanval met handgranaten, door de Engelschen ten Zuiden van St-Eloi ondernomen, afgeslagen.

22 april 1916 – RABrugge – Archief Maes

KRIJGSGOUVERNEMENT VAN WESTVLAANDEREN

Lijst der Prijzen

van EETWAREN

en verschillige Koopwaren

De Provinciale Commissie ingesteld door Koninklijk Besluit van 6 October 1914, beslist dat de lijst der prijzen van eetwaren en verschillige koopwaren, vastgesteld den 8sten April 1916, voor het tweede vijftiental van April, *zal toepasselijk zijn gedurende het eerste vijftiental der maand Mei 1916.*

De Panne, den 22 April 1916.

DE PROVINCIALE COMMISSIE :

De Burgemeester van De Panne, (g.) D'ARRIPE.

De Generaal-Majoor Krijgsgouverneur, (g.) ANDRINGA.

De Gouverneur van Westvlaanderen, (g.) JANSSENS DE BISTHOVEN.

Goedgekeurd het hierboven besluit.

Den 24 April 1916.

De Minister van Oorlog,
(g.) CH. DE BROQUEVILLE.

Druk Fl. DAELE en Zoon, De Panne

Zondag 23 april 1916 – Pasen – Baert A. - Poperinge

Stilte. Veel soldaten in de stad.

Maandag 24 april 1916 – Baert A.

Verjaardag der eerste beschieting van Poperinghe. Schoon weder. De wijk rond **'t Steentje** kreeg enige bommen ook enige brandbommen die in 2 plaatsen brand stichtten. De koning en de koningin bezoeken Elisabeht gesticht.

Uit de Wikipedia halen we het volgende:

De **Paasopstand** (Iers: *Éirí Amach na Cásca*, Engels: *Easter Rising*) is de Ierse Republikeinse opstand van 24-30 april 1916 en wordt gezien als een van de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis van Ierland. Een deel van de Irish Volunteers onder leiding van Pádraig Pearse en het kleinere Irish Citizen Army van James Connolly bezetten sleutelposities in Dublin, waaronder het General Post Office op O'Connell Street.

Op paasmaandag 1916 riep de nieuwe republikeinse regering, onder leiding van Pearse, de Ierse Republiek uit. Dat deed hij in een belangrijk historisch document dat in het Engels the Proclamation wordt genoemd.[1][2]

Deze opstand markeert een splitsing tussen het Republikeinse en het algemene Ierse nationalisme, dat tot dan toe een belofte van autonomie onder de Britse kroon accepteerde.

Kansloos tegenover 4500 Britse manschappen en meer dan 1000 politieagenten (het aantal Volunteers wordt geschat op 1000, de Irish Citizen Army ongeveer 250) werden de rebellen verslagen: honderden werden gedood of gewond, inclusief buitenstaanders die in het vuurgevecht terechtkwamen, en ongeveer 3000 verdachten werden gearresteerd. 15 leiders (inclusief de 7 mannen die de Onafhankelijkheidsverklaring hadden ondertekend) werden geëxecuteerd in de periode van 3 tot en met 12 mei, onder hen de al dodelijk getroffen Connolly, die in een stoel werd omgebracht omdat hij niet meer kon staan.

De Ierse opinie veranderde sterk na deze executies. Voorheen zag men de rebellen als onverantwoordelijke avonturiers die het nationalisme konden schaden. De vrijgelaten arrestanten reorganiseerden het Republikeinse leger, en het nationalistische sentiment komt steeds verder achter de Sinn Féin partij te liggen. Sinn Féin had, ironisch genoeg, zelf niets te maken met de Opstand maar de pers noemde het een Sinn Féin-opstand. Hoewel feitelijk onterecht stroomden nieuwe leden toe en werd een jaar later, in 1917, overgenomen door de radicale nationalisten. Zo was het mogelijk dat in 1921 de Ierse Vrijstaat werd uitgeroepen door Eamon de Valera. De Ierse Republiek is pas veel later na de Tweede Wereldoorlog

http://www.irish-folk-songs.com/the-easter-rising-lyrics-and-guitar-chords.html

He told me the story of nineteen-sixteen,
Of the April and May and events in between
Of a brave band of comrades, - together they stood,
To reclaim their country - and their nationhood

Roger Casement he landed down at Banna Strand
With the arms and ammunitions so close at hand
But the Aud she was scuttled off a cold Irish bay
And the guns for the rising in the water they lay

But Connolly and Clarke they stood by Padraig's side
Joe Plunkett, Con Colbert, Willie Pearse and John MacBride.
As they strike of freedom and liberty's dream
Of those brave men and women of nineteen-sixteen

Upon Sackville Street the proclamation red out
Called to the nation their oppressors to rout
Of the centuries of bondage and the notion of tears
A lead in the van was your man Padraig Pearse

But Connolly and Clarke they stood by Padraig's side

MacDonagh, Ned Daly, Eamon Kent and John MacBride.
As they strike of freedom and liberty's dream
Of those brave men and women of nineteen-sixteen

The Countess and Mallin at Stephen's Green
Neither one their allegiance to a king or a queen
And God bless all those women prepared for to die
As they marched with their brothers neath that clear april sky

T'was Connolly and Clarke they stood by Padraig's side
Michael O'Hanrahan, Sean Hueston and MacBride.
As they strike of freedom and liberty's dream
Of those brave men and women of nineteen-sixteen

At sixteen on Moore Street they made their last stand
O'Rallaigh cut down ah but the fight it was grand
And now I hear Dublin Council are turning this place
Into a damn supermarket – what a bloody disgrace

Cause Connolly and Clarke they stood by Padraig's side
John MacNamara, Thomas Kent and John MacBride.
As they strike of freedom and liberty's dream
Of those brave men and women of nineteen-sixteen

As I stand by their gravesites and think of their dream
And that fight for their freedom in nineteen-sixteen.

We voegen er **Foggy Dew** bij, één van mijn favorieten.

https://www.youtube.com/watch?v=A9MRbek0JXk

As down the glen one Easter morn to a city fair rode I
There Armed lines of marching men in squadrons passed me by
No pipe did hum, no battle drum did sound its loud tattoo
But the Angelus Bell o'er the Liffey's swell rang out in the foggy dew

Right proudly high over Dublin Town they hung out the flag of war
'Twas better to die 'neath an Irish sky than at Suvla or Sud-El-Bar
And from the plains of Royal Meath strong men came hurrying through
While Britannia's Huns, with their long range guns sailed in through the foggy dew

Oh the night fell black, and the rifles' crack made perfidious Albion reel
In the leaden rain, seven tongues of flame did shine o'er the lines of steel
By each shining blade a prayer was said, that to Ireland her sons be true
But when morning broke, still the war flag shook out its folds in the foggy dew

'Twas England bade our wild geese go, that "small nations might be free";
Their lonely graves are by Suvla's waves or the fringe of the great North Sea.
Oh, had they died by Pearse's side or fought with Cathal Brugha
Their graves we'd keep where the Fenians sleep, 'neath the shroud of the foggy dew.

Oh the bravest fell, and the Requiem bell rang mournfully and clear
For those who died that Eastertide in the spring time of the year
While the world did gaze, with deep amaze, at those fearless men, but few,
Who bore the fight that freedom's light might shine through the foggy dew

As back through the glen I rode again and my heart with grief was sore
For I parted then with valiant men whom I never shall see more
But to and fro in my dreams I go and I kneel and pray for you,
For slavery fled, O glorious dead, when you fell in the foggy dew.

Maar we gaan terug naar Vlaanderen.

Dinsdag 25 april 1916 – Baert A.

Om 4 uur werpen 7 Duitse vliegers een 20 tal bommen, ook brandbommen op de grote markt. V. Leucke, weide Th. Caenen, B. Suffys, hof Vandenbulcke, Werf, 't Vogeltje, Abeele. Heden worden in barakken de gemeentescholen heropend voor knechten: aan de Leene en aan Sint Elooi, aan 't Hooge nog een school voor meisjes gehouden door de zusters van Boesinghe.

25 april 1916 - Van Walleghem

De Canadezen die gelegerd zijn aan St. Hubrecht, doen er grote baldadigheden. Verscheiden herbergiers durven hun herberg niet meer openen.
Van heden voort wordt in alle herbergen van Dickebus **het stout en Engels bier** verboden. Dat staat de soldaten maar weinig aan. Nochtans wordt er nog voort Engels bier en stout besteld in de Engelse kantienen die zeer talrijk werden. In de herberg tapt men nu nog drie soorten bier: gewoon, speciaal – een soort van dubbel van de brouwers van de streek – en Frans bier – een bijzondere soort komende meest van de brouwerijen van Parijs en Nancy.

Deze twee laatste soorten zijn aangenaam om drinken, doch zo straf niet als de Engelse soorten en daarom min gegeerd door de soldaten die zich vooral trachten dronken te drinken. Plakkaten worden uitgehangen nopens de briefwisseling. Voortaan zal men uitermate streng zijn. Niet het minste woord mag geschreven worden waar uit de ontvanger van de brief de posities van het leger en de kanonnen enigszins zou wijs worden; zelfs mag men van geen bombardementen spreken. Verschillige personen door niet genoeg op te letten, zullen daardoor in moeilijkheden geraken.

Op de 19de april vertrekt de uitnodiging voor een belangrijke gemeenteraad te Poperinge.
Op de dagorde staan er 4 punten.
1 – **De verordering op de ontucht**
2 – Gemeentetaks op de oorlogswinsten
3 – Vernieuwing van een vijfde der leden van de burgerlijke godshuizen voor 1914,1915
4 – Rekening der lagere gemeenteschool voor 1914.
Het zijn vooral de eerste twee punten die ons hierbij interesseren.

In verband met het reglement op de prostitutie zijn er twee exemplaren bewaard gebleven in het SAP
We nemen hier de Vlaamse versie over die in de register van de gemeenteraad ingeschreven staat.

Openbare zitting van den gemeenteraad der stad Poperinghe in date 22 april 1916
Tegenwoordig de herren: René Devos, schepen, d.d. burgemeester-voorzitter, Etienne Lebbe, Louis Dequeker, Emile Boucquey, Henri Beck, Marcel Debaene, Oscar Fiers, leden en Oktaaf Vandenberghe , secretaris.

De heer secretaris geeft lezing van ’t proces verbaal van de laatste zitting. Het opstel wordt goedgekeurd.
Eerste punt der dagorde: **Verordering op de ontucht**
Overwegende dat in deze bijzondere tijdsomstandigheden er strenge maatregelen dienen genomen te worden in ’t belang der openbare gezondheid.
Gezien art. 75, 78, 96 der gemeentewet
Stelt eenpariglijk, voor den duur van den oorlog en voor zolang de gemeente zal begrepen zijn in de streek der legers, het reglement vast waarvan de inhoud volgt:
Art. 1 – Zijn als ontuchtdochters gekend en als dusdanig aan de schikkingen van het tegenwoordig reglement onderworpen, alle vrouwen of dochters die zicht gewoonlijk aan de ontucht overleveren.
Art. 2 – Zij zijn verplicht zich in het bureel van politie of op het gemeentesecretariaat te laten inschrijven.
Art. 3 – Alle niet ingeschrevene dochter of vrouw, die zal aangeklaagd worden zich aan de ontucht over te leveren, zal, bij bevel van het kollegie van burgemeester en schepenen, ambtshalve ingeschreven worden. Zij zal ook ingeschreven worden op de klacht schriftelijk bij het kollegie ingediend door een militairen of burgerlijken geneesheer.
Art. 4 – Elke dochter zal, na hare inschrijving, een boekje ontvangen dat de bijzonderste aanduidingen behelzen zal haar betreffende, en daarenboven, haar signalement en haar handteken, indien zij schrijven kan.
Dit boekje aan welks een uittreksel van het tegenwoordig reglement zal gedrukt worden, zal geleverd worden door den dienst der openbare gezondheid. Het zal dienen om aan te tekenen de ondergave gezondheidsbezoeken en de woonstveranderingen gedaan door deze die er draagster van is.
Art. 5 – Het is aan de ingeschrevene dochters streng verboden elkander hunne boekjes te lenen. Zij moeten er altijd van voorzien zijn en het op alle verzoek der politie agenten of der onderzoekende geneesheren tonen.
Indien een ontuchtdochter haar boekje verliest, moet zij binnen de vier en twintig uren een ander vragen.

Art. 6 – Geen ontuchtdochter zal bij eenen drankverkoper mogen wonen. Het kollegie van burgemeester en schepenen zal, daarenboven aan de ontuchtdochter mogen verbieden in zekere wijken of huizen te wonen.
Art. 7 – Wanneer een ingeschreven ontuchtdochter van de lijst zal begeren geschrabt te worden, zal zij ervan de vraag doen aan het Kollegie van burgemeesteer en schepenen, welke naar behoren besluiten zal.
De doorschrabbing zal, in geval van overlijden of huwelijk ambtshalve plaats hebben.
Art. 8 – De ontuchtdochters zullen wekelijks ten minste twee gezondheidsbezoeken ondergaan. Deze bezoeken zijn kosteloos gedaan door de geneesheren van de dienst der openbare gezondheid. De onderzoeksgeneesheren zullen op het boekje der onderzochte dochter den datum van elk onderzoek schrijven.
Art. 9 – Ongeminderd de gewone onderzoeken waarvan melding gemaakt is in artikel 8, zijn de ontuchtdochters gehouden zich aan de buitengewone onderzoeken te onderwerpen, telkenmale zij daartoe door de politie geroepen worden.
Art. 10 – Als de dochter van venus of andere besmettelijke ziekte aangedaan zijn, zal zij op de verklaring van de onderzoeksgeneesheeer, onmiddellijk in een gasthuis opgenomen worden door de zorgen van den dienst van openbare gezondheid.
Art. 11 – ieders vrouw, wier toestand twijfelachtig is, zal bewaakt worden tot dat haar gezondheidstoestand wel bestatigd is.
Art. 12 – Wanneer een ontuchtdochter genezen is en in staat het gasthuis te verlaten, zal zij onmiddellijk in vrijheid gesteld worden. Zij zal alvorens het zelfde te verlaten, ondervraagd worden door een officier van politie. Indien zij het inzicht heeft het ambt van ontucht te hernemen, zal haar oud boekje haar teruggegeven worden, ten ware zij een nieuw begeerde te nemen.
Ingeval nochtans zij zich tot het werk zou verkiezen te begeven, in een goed befaamd huis te treden of tot hare familie terug te keren, zal de politie haar onmiddellijk in de uitvoering harer inzichten helpen.
Art. 13 – Het is aan de ontuchtdochters verboden
1 – Zich aan de deuren of vensters harer huizen te plaatsen.
2 – In de straten, markten of openbare wandelingen te blijven staan of er zich na zonsondergang te bevinden.
3 – De mannen op den openbaren weg aan te spreken of te achtervolgen.
4 – In de cinema's, concerten of andere openbare vermakelijkheden of andere plaatsen te nemen dan die door de politie aangewezen. Hare tegenwoordigheid zal er zelfs kunnen geweigerd worden.
Art. 14 – Het is verboden aan de publieke vrouwen de herbergen te bezoeken zo bij dage als bij nachte.
Art. 15 – Behalve en met voorbehoud der andere straffen door de wet bepaald, zullen de overtreedsters der schikkingen van het tegenwoordig reglement de politiestraffen ondergaan. De overtreedsters zullen daarenboven aan de militaire overheid aangeklaagd worden ten einde uitgedreven te worden.
Gedaan in zitting van den raad den 22 april 1916.

Het tweede punt op de dagorde was: **Gemeentetaks op de oorlogswinsten.**
De raad
Gezien de heer arrondissementscommissaris van Yper door zijn omzendbrief in date 7de februari jongsleden, de gemeenteraden aanwakkert te willen beraadslagen nopens het vaststellen van nieuwe taksen op de winsten gedurende de oorlog door velen aangeworven, ten einde alle slag van onvoorziene uitgaven te dekken.

Overwegende dat het bijna onmogelijk is op een rechtmatige wijze, de winsten vast te stellen welke door een zeker getal onzer neringdoenders gedurende den oorlog gedaan worden.
Overwegende dat het heffen van nieuwe taksen in een stad die aan 't vuur van de vijand dagelijks blootgesteld is, ons zeer willekeurig voorkomt.
Overwegende dat de opbrengst der gemeentelijke opcentiemen te innen op de personeels belastingen voor 1916 nogal merkelijk zal verminderen maar dat integendeel de inkomsten der opcentiemen te heffen op het patentenrecht veel groter zullen zijn dan deze der gewone dienstjaren.
Overwegende dat de vermoedelijke inkomsten voor 1916 voldoende schijnen te zijn om de gemeentelijke uitgaven te dekken, hetgeen ons zal toelaten de stadsbegroting met een gering overschot te sluiten.
Beslist
1 – Er zullen voor 1916 geen bijzondere gemeentetaksen geheven worden op de winsten gedurende den oorlog aangeworven.
2 – Het stadsbestuur zal erop aandringen bij de commissie der patentzetters de herziening der patenten voor 1916 zeer nauwkeurig te willen nazien en de nieuwe patenten te steunen op de winsten welke de belastingsschuldigen voor 't lopende dienstjaar in deze tijdsomstandigheden zouden kunnen aanwerven.

BRITSCH-BELGISCHE RECHTSPRAAK

De Engelsche regeering en de Belgische regeering zijn overeengekomen om voor den duur van den oorlog de uitsluitende bevoegdheid te erkennen van de rechtbanken der betreffende veldlegers, aangaande de personen die tot die legers behooren, welke ook het land weze waar zij zich bevinden en de nationaliteit der aangeklaagden.

In geval van overtredingen op Belgisch grondgebied begaan, gezamenlijk of door medeplichtigheid, door personen behoorende tot die twee legers, worden de Engelsche overtreders en medeplichtigen vóór de Engelsche militaire rechtsoverheid, en de Belgische overtreders en medeplichtigen vóór de Belgische militaire rechtsoverheid gebracht.

In geval van overtredingen op Engelsch grondgebied begaan, gezamenlijk of door medeplichtigheid, door personen behoorende tot die twee legers, worden de Engelsche overtreders en medeplichtigen vóór de Engelsche militaire rechtsoverheid gebracht, met uitzondering van de Belgische onderdanen welke door de Belgische overheid in hechtenis genomen zijn.

De twee regeeringen zijn insgelijks overeengekomen om gedurende den tegenwoordigen oorlog op het Engelsch grondgebied de uitsluitende bevoegdheid te erkennen van de Engelsche rechtbanken, aangaande de personen die niet tot het Belgische leger behooren, en handelingen zouden begaan welke voor dit leger schadelijk zijn; alsmede, op het Belgisch grondgebied, de uitsluitende bevoegdheid van de Belgische rechtbanken, aangaande de personen die niet tot het Engelsche leger behooren, en handelingen zouden begaan welke voor dit leger schadelijk zijn.

De Antwerpsche Courant

ONLUSTEN TE DUBLIN

Londen, 25 April. — In het Lagerhuis heeft Birrell meegedeeld dat gisteren ernstige ongeregeldheden te Dublin zijn gebeurd. Het postkantoor werd door de onruststokers met geweld in bezit genomen en de telegrafische verbinding afgesneden.

Later op den dag zijn er soldaten aangekomen en de overheid is den toestand thans geheel meester.

Er zijn ongeveer 12 dooden, o. w. 4 of 5 soldaten.

Londen, 25 April. — De minister van Ierland deelt mede: Gisternamiddag braken te Dublin onlusten uit. Een groote, meerendeels gewapende menigte, behoorende tot de revolutionaire vereeniging, bekend als Sinn Fein, bezette de Saint Stephens Green en nam met geweld bezit van het postkantoor, waar zij de telegraaf- en telefoonverbindingen doorsneed. Zij bezette ook huizen in de voornaamste straten en langs de kaden. In den loop van den dag kwamen soldaten uit het kamp van Currach en de overheid is den toestand thans geheel meester. Voor zoover hier bekend is zijn drie officieren, 4 of 5 soldaten, twee loyale vrijwilligers en 2 politie-beambten gedood, 4 of 5 officieren, 7 of 8 soldaten, 6 loyale vrijwilligers gewond.

Over de verliezen der Sinn Feiners zijn geen nauwkeurige opgaven ontvangen.

Berichten uit Cork, Limerick, Ennis, Tralee en Tipperary toonen aan dat daar geen onlusten zijn voorgevallen.

Woensdag 26 april 1916 – Baert A.

Kalme nacht. Wijk **'t Steentjemolen** wordt weer beschoten. De inwoners van deze hoek gaan aan 't vluchten. 's Avonds hevig aanhoudend geschut.

Donderdag 27 april 1916 – Baert A.

Gans de nacht hevig geschut. Schoon weder. Er trekken zeer veel soldaten op te voet en met de trein.

Brievenboek Poperinge

Aan de heer volksvertegenwoordigers Felix van Merris, Coolaert René, Villa Stella Matutina, Rue de bruxelles, Paris Plage en Nolf Ernest, 70, Rue Pïerre le Fort, mers les Bains (Somme)

De ondergetekenden, de heren
Beck Henri, brouwer – Boucquey Emile, eigenaar – Dehouck Denis, Tentenier – Vandooren Julien, handelaar – DeBaene Marcel, eigenaar – Logghe Odile, landmeter – Sohier Jules, rentenier – Boucquey Willy, landbouwer – Dochy – Rentenier, allen gedomicilieerd te Poperinghe hebben de eer om u respectvol het volgende te exposeren.
Dat zij rond de 15de december 1915 gedelegeerd zijn door het gemeentebestuur om deel uit te maken van de burgerlijke commissie geïnstalleerd conform het artikel 29 van het reglement op de militaire prestaties om de schade te helpen berekenen aangericht op het grondgebied van Poperinghe aan de weiden, de velden en de oogst ten gevolge van de kantonnementen van de Britse troepen tot de 1ste oktober 1915 en om deze rapporten te bezorgen aan het leger.
Dat dit werk gestopt is op de 26ste februari laatstleden, datum waarop de 11 processen-verbaal geadresseerd zijn geweest door de burgemeester aan de heer Pierrepont, rent-officier in de stad.
Dat op de datum van de 18de maart 1915, het claims commission te Boulogne, per brief geadresseerd aan de heer burgemeester te Poperinghe, heeft laten weten dat zij in de onmogelijkheid was om op deze klachten in te gaan onder voorwendsel dat ze te laat werden ingediend en zodoende het onmogelijk was voor de experts om de schade alsnog vast te stellen.
Door zijn brief gedateerd op de 25ste maart waarvan kopie hiervan wordt bijgevoegd, bevestigt het gemeentebestuur tegenover de Claims Commission dat de geconstateerde schade aan de weiden, velden en oogst over het jaar 1915 veroorzaakt zijn door de Engelse troepen en dat dus alleen de Britse overheid hiervoor verantwoordelijk is en dus wettelijk dient in te staan voor het integraal herstel ervan.

Vandaar dat de beslissing van de Claims Commission, die dient in te staan voor een rechtvaardige justitie al het werk door onze experten ontkent.
Het is daarom dat de ondergetekenden zich permitteren om U meneer de volksvertegenwoordiger te vragen, al uw invloed aan te wenden tegenover de Claims Commission en om zodoende een rechtvaardig herstel overeen te komen met onze inwoners voor alle schade veroorzaakt door het Britse leger.
Zij vragen ook uw aandacht te vestigen

op het feit dat door de schade aan de oogst, het Britse leger, in het reglement op de schadevergoedingen, geen rekening houdt met de meststoffen, noch met de schade gedaan aan de oogst op stam.
De enige vergelijking die hiervoor kan opgesteld worden is deze met de huur van de velden.
Het is daarom dat we U dankbaar zouden zijn indien U ons zo willen helpen om deze situatie op te lossen die zo desastreus voor onze landbouwers geweest is.
Gezien de vele klachten van onze landbouwers, vragen deze U om bij de heer minister aan te dringen opdat deze de nodige maatregelen zou nemen tegenover de militaire overheden om de velden en weiden in de toekomst te respecteren, waarvan er een groot deel in bezit genomen wordt door hen.
Gezien de situatie lijkt het ons een nationale plicht te zijn om de landbouwers te helpen om hun velden te bewerken en daarom rekenen de ondergetekenden op Uw welwillendheid ons hierin te helpen.

27 april 1916 – Brievenboek Crombeke

Aan de heer de generaal van de 58ste divisie
Hierbij de vraag van **Vandermarliere Ernest** (27 jaar), winkelier, gedomicilieerd te Merckem, vluchteling te Crombeke, om een huisje te mogen bouwen van 9 op 5 meter te Crombeke, Poperinghestraat, op een gehuurd terrein van Gekiere Emile van Crombeke, voor de duur van de oorlog. De constructie zal volledig in hout zijn en bedekt met hout en terrepapier. Hij zal verder het beroep van winkelier uitoefenen. Hij zal er wonen met zijn vrouw Jeanne, twee kinderen van 3 en 6 jaar en zijn schoonvader van 63 jaar. Hij heeft verklaard dat hij de nodige middelen heeft om alles te betalen en de lokale autoriteit gaat hiermee akkoord voor de duur van de oorlog, op voorwaarde dat hij tevens de toelating krijgt van de generaal van de 58° divisie.

Aan de arrondissementscommissaris d'Ypres – Antwoord op de circulaire nr. 309 van de 15de april 1916 – om een redelijke prijs te krijgen bij de verpachting van de paardenkadavers.
1 – Prouzie Florent, vluchteling te Crombeke, biedt 10 frank per kadaver dat niet geschikt is voor consumptie. Het vel kan hem 13 tot 15 frank opbrengen.
2 – Voor de andere doodgeslagen paardenkadavers die hem kunnen geleverd worden, biedt hij 50 tot 100 frank, afhankelijk van het paard.

Sir Douglas Haig

Vrijdag 28 april 1916 – Baert A.

Het geschut vermindert. Prachtig zomerweer, **Sir Douglas Haig** en

een 12 tal andere generaals en legeroversten zijn in de stad. Wapenschouw aan ’t Zwynland in de weide Boucquey.

28 april 1916 – Brievenboek Krombeke

Bericht aan de militianen geboren in 1897 – dat zij volgens artikel 2 – 13 van ’t ministrieel besluit van 10 april 1916 en ten gevolge van ’t besluitwet van 1 maart 1916, moeten per brief hun inschrijving opzenden aan de heren arrondissementscommissarissen of burgerlijke gouverneur der provincie, voor 10 mei 1916 – 1 – naam – 2 – voornaam 3 – datum van geboorte en huidig adres
Afschrift van ’t besluitwet 1 maart 1916 en van ’t besluit 10 april 1916 en bekendmakingen hiervan en een voor af te roepen van op de kerksteen.

Aardappelenbeplanting
Bericht dat de generaal majoor krijgsgouverneur Andringa laat weten, dat zijn besluit van de 28ste februari, door ’t langdurig regenen verhinderd is geweest en dat hij besloten heeft van op 15sten mei 1916 – den uitersten datum te brengen, waarop deze beplanting zal moeten gedaan zijn – in drievoud opgemaakt.

Bekendmaking
De gemeenteraad in zitting van 11 april 1916, door de heer arrondissementscommissaris bij omzendbrief nr. 342 van 17 februari in 7 april 1916; verzoekt over te gaan tot het heffen van nieuwe gemeentetaksen ten einde door deze de gewone bronnen van inkomsten waarvan de gemeente door de tegenwoordige omstandigheden gedeeltelijk beroofd is te doen vervangen – Gezien dat de heer arrondissementscommissaris van gevoelen is dat deze gemeentelijke taksen zouden moeten geheft worden in evenredigheid der belangrijkheid der gedane oorlogswinsten.
1 – Van allen die wel medegedeeld hebben in de kliënteel der militairen
2 – Van allen die logement aan de troepen verstrekt hebben
Heeft voorlopig besloten voor de eerste categorie nog geendadelijk besluit te nemen en voor de tweede categorie een taks van 1 frank per honderd – taks te heffen op alle ontvangsten, uitgaven van logementen door ’t gemeentebestuur gedaan voor 1 mei 1916 en effenaan 1 % te doen afhouden door het gemeentebestuur voor alle betalingen voor logementen nog te doen.

’t College van burgemeester en schepenen maakt bekend dat volgende wetten en koninklijk besluiten diesaangaande den 5ste mei – van elf ure ’s morgens tot ’s middags in ’t gemeentesecretariaat zl over gegaan worden tot een onderzoek van commode en in commodo wegens het voorstel.

Zaterdag 29 april 1916

Van 7 tot 9 uur ’s morgens 20 obussen rond de statie en Ster. 1 Eud. Deweerdt, 1 Sansen, Veurnestraat, 1 petroledepot Deroo, Vlamertinghe en Brandhoek worden zeer erg beschoten.

Zondag 30 april 1916 – Baert A.

Om 1 uur ’s nachts hevig geschut: trommelvuur kant Dickebusch. Om 3 ½ komen reeds de vliegers en lossen 9 bommen bachten ’t gasthuis, Kouter, rond de Molenwal. Echt dancerende geschut. De Engelse soldaten worden opgeroepen.

30 april 1916 - Van Walleghem

Nog 75 paasbiechten. Ik reken dat ik rond de 750 paascommunies uitgedeeld heb. De verorderingen nopens de paascommunie was de volgende: de vluchtelingen mogen hun Pasen houden waar zij willen. De inwoners moeten op de parochie zelve ten ware zij toelating kregen van de pastoor om elders aan die plicht te voldoen. Ik heb mij daarin zeer gemakkelijk getoond en gezeid dat deze die niet dorsten of niet gemakkelijk naar Dickebus konden komen elders mochten voldoen. …
's Nachts om 12 ½ Duitse attaque aan de vierstraat, meest aan de Hollandse scheure. Onder het kanongebulder hoor ik al met eens de tuithoorns. 't Is het teken van de gaze. Dicht bij de vuurlijn steekt men de mekanieken tuithoorn , verder luidt men de klokken. 't Is een akelig geschel in de nacht.
Gelukkig de gaze is over Dickebus niet gekomen, doch op Kemmel, Locre en Dranotuer en West-Nieuwkerke was zij zeer stikkend.
't Was een andere soort van gaze.
Niettegenstaande de maskers hebben sommige soldaten er nog al van geleden. Ook koeien zijn ziek geweest en zelfs gestorven.
Gedurende 1 ½ uur was deze attaque zeer geweldig. Het schijnt nochtans dat de vijand hier niet vooruitgekomen is.

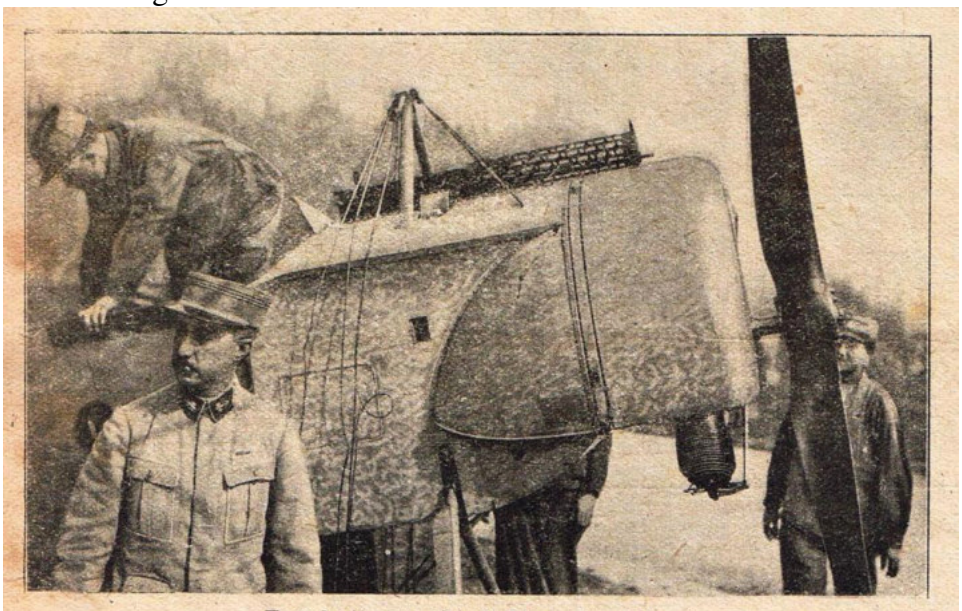

Een buitgemaakt Fokker-vliegtuig.
Een Fokker-vliegtuig door Fransche soldaten neergehaald wordt in Frankrijk tentoongetseld. Onze foto geeft een bijzonder duidelijk kijkje op den zwaar geblindeerden motor van het vliegtuig.

Uit 'Zielezang, bij De landtsheer, te Temse – van Frans van Raemdonck

De bonte blaren

De bonte blaren; ze dwarrelen, vallen
al door malkander
van de zwarte lange naakte takken
en liggen dood op den killen grond.
Maar achter maanden, keren ze weder,

genieten weerom van de milde zonne.
Maar de arme jongens, deze die vielen,
ginds langs de duinen, met versteven leên
en een vloek in den mond,
die keren nooit of nooit meer weer.

30 april Het Geïllustreerd Zondagsblad

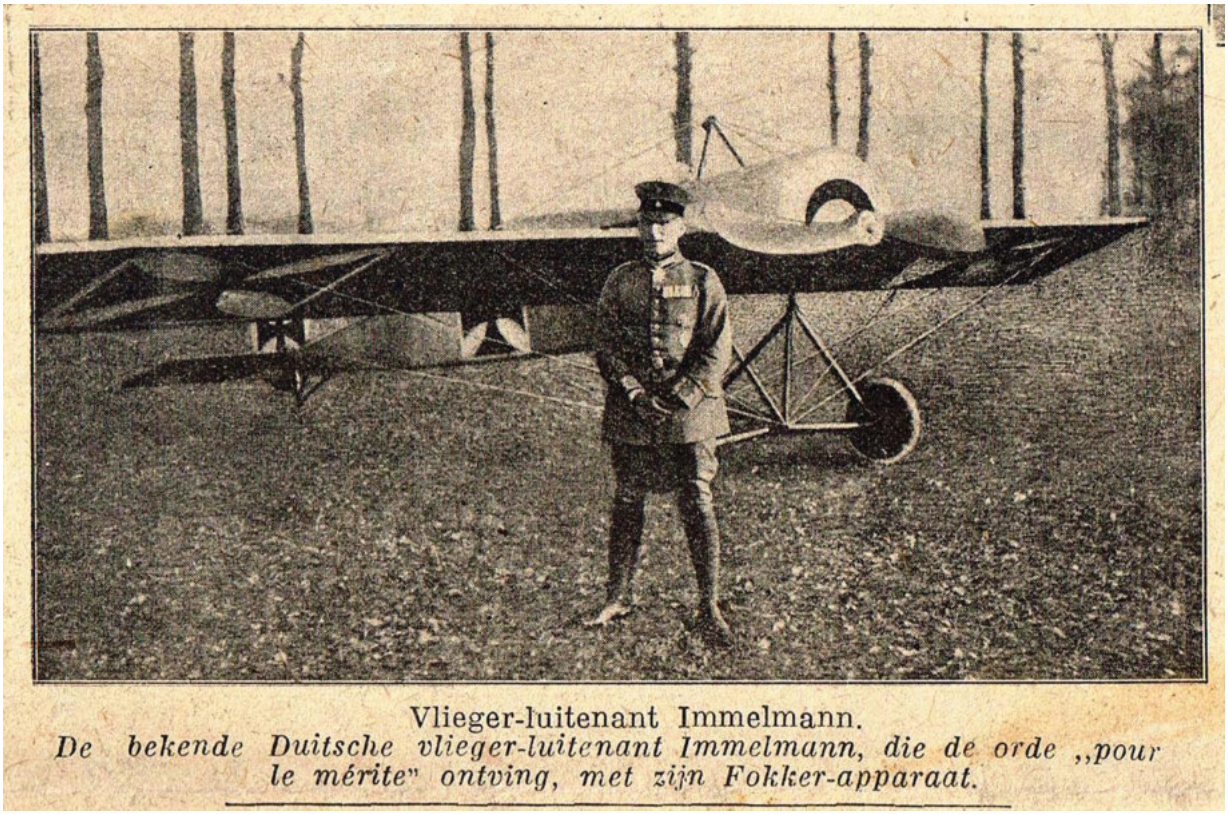

Vlieger-luitenant Immelmann.
De bekende Duitsche vlieger-luitenant Immelmann, die de orde „pour le mérite" ontving, met zijn Fokker-apparaat.

Van *August van Callewaert*

Elisabeth,
die moeder zijt,
En koningin en duldend lijdt,
Om 't lijden van uw land in rouw,
Gij lijkt die hooge en heilge Vrouw
Die ging waar armoe schuilde en nood
En in de vouwen van haar schoot
Het wonder droeg van spijs en drank,
Die bloeiden tot een rozenrank;
Want waar uw beeltnis binnentreedt,
Is 't of op alle donker leed.
Waarheen u meelij lokt en leidt,

Opeens een stille wijding glijdt;
En waar gij naast elk ziekbed gaat
Daalt lijk een licht op elk gelaat
En, trotsch om 't lijden dat hij droeg,
Toont elk u fier waar 't staal hem sloeg
En 't eermerk brandde van een wond.
Hij dankt en groet en voor een stond
Vergeet hij 't leed dat even zwijgt;
En menig man, naar wien gij nijgt
En vraagt naar huis en kind en vrouw,
Is 't of hij schuchter schreien wou.
Maar de arme wien 't vijandig schroot
Op 't licht der dagen de oogen sloot,
Zit bij 't aanhooren van uw taal
Lijk luistrend naar een vreemd verhaal
En zoekt met dof en dwalend oog
Naar 't beeld dat naar hem overboog;
En even leeft nog op en richt
Het hoofd omhoog wie stervend ligt
En stamelt iets dat géén verstaat,
Al starend star op uw gelaat;
Dan: of hij moeder naast zich zag
Sluit de oogen met een glimmelach.
En als gij weer zijt heengegaan,
Zie 'k heel de zaal vol bloemen staan
En in elk hart is dankgebed

Voor Koningin *Elisabeth*,
Hospitaal te Hoagstade
Paaschzaterdag 1916.
Uit dbnl

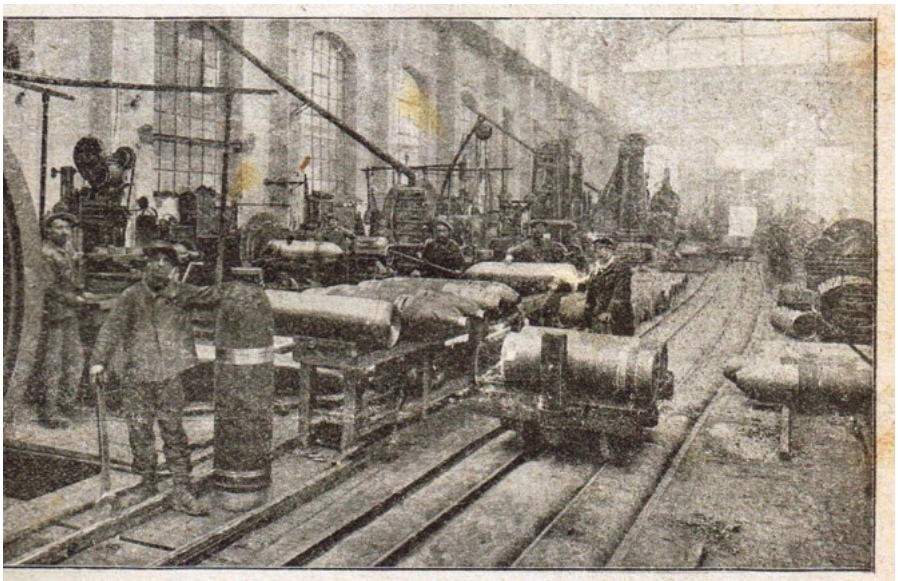

Waar de projectielen worden vervaardigd.
Een kijkje in een Fransche fabriek waar de zware projectielen voor de groote kanonnen worden vervaardigd.

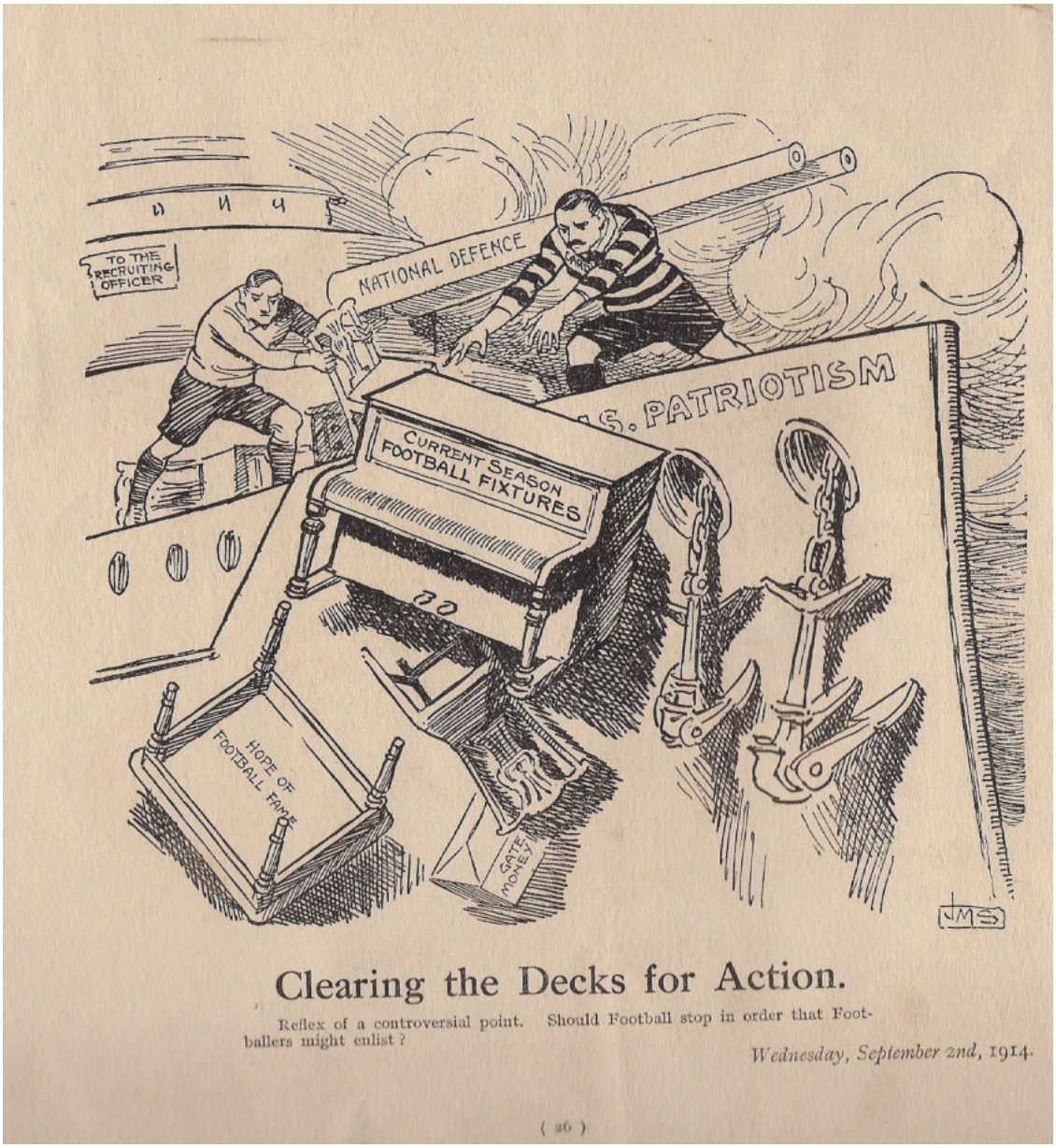

Clearing the Decks for Action.

Reflex of a controversial point. Should Football stop in order that Footballers might enlist?

Wednesday, September 2nd, 1914.

Met dank aan Isabel Decrock.

Nummer 166A **Doos Gazette** **mei 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Slechts een oorlogshospitaal behoeft gij binnen te rijden, om het onzinnige te gevoelen van he woord ‘vijand’

Nederlandse Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 500 lezers

Beste abonnee

Het gulden hamerken voor Wilfried Patroons

Op de 14de april 2016 vond te Brugge de uitreiking plaats van het 10de Gulden Hamerken.
Die eer kreeg ik, Guido Vandermarliere, in het jaar 2010, vandaar dat ik er erg aan hield om bij deze uitreking aanwezig te zijn.
Deze keer was het aan de heer Wilfried Patroons voor zijn werk geëerd te worden.

Het werd een gezellige boel.

Hans Bombeke *nam de zware en uitputtende taak op zich om de laudatio tot een goed einde te brengen. Gelukkig kon hij tussenin even bekomen.*

De Jury, bestaande uit de volledige Raad van Bestuur van ’t Hamerken, heeft Wilfried Patroons als laureaat 2016 voorgesteld. In 1979 schreef hij het boek **BIER**, het eerste boek in België dat alle toenmalige brouwerijen en hun bieren vermeldt en dat een referentieboek werd op het gebied van het Belgische brouwwezen.
Toen hij later PR manager van browuerij De Koninck te Antwerpen werd, was dat voor Wilfried de uitgelezen basis om de Antwerpse brouwerij-historische belangen te verdedigen. Hij klaagde de toestand aan van het totaal vervallen Antwerpse brouwershuis uit 1553 en zette zich ten volle in voor de restauratie van dit merkwaardige gebouw dat in feite een waterhuis was dat diende om de naburie browuerijen van brouwwater tee voorzien.
Uitiendleijk kwam door zijn toedoen het gebouw op de lijst van de nog te restaureren manumneten. Niet voor niets werd hij de voorzitter van ‘De vrienden van het Brouwwershuis’ van Antwerpen. Verder heeft hij ook een boek geschreven over de watertoevoer voor de Antwerpse brouwers en de geschiedenis van de teloorgang van dit water- en browuershuis met de titel Van ’t Schijn tot ’t Scheld’. Een boek over de geschiedenis van browuerij De Koninck mocht uiteraard ook niet ontbreken.

Zo ontstonden de boeken ‘koninkclijke groeten’, dat de geschiedeenis van de brouwerij De Koninck beschrijft en De pelgrim dat de geschidenis van het gelijknamigbekende café tegenover de brouwerij behandelt. Wilfried schreef nog enekel andere bierhistorische werken en is lid van verschillende biervereningingen, erelid van het Antwerps Bier College (ABC) en was ambassadeur van de Craft Brewety Fair ‘Brouw-Plus’ te Antwerpen in 2015.

Het Gulden Hamerken is precies wat zwaarder geworden! Proficiat Wilfried!

Startschot voor de herdeking van 450 Beeldenstorm

BEELDENSTORM 450
13 maart 2016 – 13 mars 2016
Steenvoorde, Saint-Laurent

Voordracht door Philippe Vanderghote

Meneer het Regionale Raadslid, Dames en Heren verkozenen, Dames en Heren,
In naam van het collectief dat zich met de herdenking van 450 jaar Beeldenstorm bezighoudt, heet ik u van harte welkom op deze persconferentie en op de kleine ceremonie die hierna volgt.Van herte wel èkommen up de byeenkomste voo de presse en de kleene ceremonie die loater komt wegens 't komitee dat hem bezig oed mee d'erdenkinge van 't gonne dat 450 joar geleen ier gebeurd is.
Ik kon niet aan de verleiding weerstaan om toch enkele zinnen in mijn moedertaal te spreken, een taal die heel goed lijkt op de taal die de mensen hier in deze streek spraken ten tijde van de gebeurtenissen van 450 jaar geleden.De wortels van mijn familie liggen in deze Westhoek. Mijn familiegeschiedenis gaat terug tot het einde van de 15de eeuw. Ze hebben altijd op de mooiste plek in deze wereld gewoond. Soms in wat nu Frankrijk is en soms in wat nu België heet. Onder mijn voorouders vond ik zelfs een Heer van Ingeland terug. Natuurlijk verwijst die plaatsnaam niet naar Engeland, maar naar een klein gehucht van Strazeele, Inghelandt, bestaande uit 3 of 4 boerderijen. Ik heb verre, soms heel erg verre, neven en nichten overal in de Westhoek. Soms is het moeilijk of onmogelijk om de familieband te vinden, maar we

beschouwen elkaar toch als familie. Dat maakt mij gelukkig, want onder andere daardoor voel ik me hier thuis, telkens ik de grens oversteek.Het is onzin om te spreken over een Belgische en een Franse Westhoek. Wij zijn hetzelfde volk, dat hard werkt, wat zwijgzaam en koppig is en volgens sommigen een gebrek aan uitbundigheid heeft. Maar het zijn de geschiedenis en onze omgeving die ons zo gemaakt hebben. Er is maar één Westhoek. Vergeet gewoon de grens, die trouwens niet meer bestaat. Onze gemeenschappelijke geschiedenis bestrijkt de periode van het jaar 800 tot 1713, toen de grenzen definitief werden vastgelegd. Tijdens deze lange geschiedenis hebben we dezelfde stadia doorlopen: van een rijk landbouwgebied naar een pre-industriële wereld waarin onze streek kwalitatief het beste textiel ter wereld produceerde. Een rijke streek, waar het voor bijna iedereen goed was om er te leven en waar gezorgd werd voor de minderbedeelden via een sociaal vangnet dat hoofdzakelijk door de kerk, de gilden en de lokale overheden beheerd werd. Maar zelfs in de 14de en de 15de eeuw werd er al grensoverschrijdend gewerkt. Het volstaat de registers van de leprozerie van Hooghe Siecken te Ieper te bekijken om vast te stellen dat patiënten vanuit de hele Westhoek er verzorgd werden. Deze organisatie van het sociale leven heeft lang heel goed gewerkt, maar de tijden veranderden. De verstarde gilden in de lakensteden, de veranderende mode, de eeuwige oorlogen en de alomtegenwoordige onzekerheid luidden de doodsklok voor de welvaart van de textielsteden. En ondertussen was de bevolking ook flink toegenomen.Toen ontstond de industrie van de lichte draperie of het saai-werk. Een product dat niet gebonden was aan de strikte regels van de gilden en dat in massa gemaakt kon worden. Deze nieuwe industrie installeerde zich in de kleine stadjes en dorpen, buiten het machtsgebied van de stedelijke gilden. Twee voorbeelden: Steenvoorde en Hondschoote. Weelde en rijkdom kwamen voort uit deze situatie, maar ook een ernstig probleem: zonder de gilden verloren de textielarbeiders hun sociale bescherming. Ze vormden een proletariaat dat in een erg precaire toestand leefde, zonder toekomstperspectieven.In diezelfde tijd, bestonden er openlijk misstanden binnen de katholieke kerk. Misbruik van kerkgoederen, verkoop van ambten en rentes, het kopen van functies en titels en wat het dichtste bij de gewone mens stond: de verkoop van aflaten. Laten we gewoon even kort de woorden van een aflatenverkoper citeren: van zodra jouw muntstukje de bodem van mijn kistje raakt, vliegt het zieltje naar het paradijs. Voor de gewone man was het moeilijk om de woorden van de zieltjesbevrijder niet te geloven, vooral omdat de kerk de mensen ervan doordrongen had dat je je hemel kon kopen. Er was een kerk ontstaan die haar eigen regels niet meer naleefde en geleid werd door gewetenloze prelaten die zelfs geen druppel christelijk bloed in hun aderen hadden. En op zo'n momenten staan er vernieuwers op, zoals Jan Hus, Luther, Calvijn en zovele anderen. De hervormers wilden terugkeren naar de bronnen van het christendom en legden de nadruk op de gelijkheid, de broederlijkheid en de vrijheid van alle mensen. (En inderdaad, de kernwoorden van de Republiek zijn even belangrijk voor de christenen!). Hun ideeën vonden een vruchtbare voedingsbodem in de hoofden van het textielproletariaat van de Westhoek. Die mensen hoopten zich te bevrijden van de onderdrukking door een rijke klasse die bestond uit de adel, de clerus en de rijke kapitalisten die samenwerkten en misbruik maakten van hun macht om de werkende massa leeg te zuigen en de baas te blijven. Eindelijk hadden ze een perspectief.

De nieuwe religie verspreidde zich razendsnel, zelfs al zaten Luther en Calvijn zelf niet in de Westhoek. De boekdrukkunst speelde toen de rol van het internet nu. Predikanten, vaak goed opgeleide mensen, verspreidden de nieuwe ideeën gedurende hun hagenpreken en de gewone mensen hielden van wat ze hoorden. Natuurlijk waren de kerkelijke overheden hier minder blij mee. Omdat er toen geen echte scheiding tussen kerk en staat bestond, moesten de lokale overheden met harde hand de ketterij uitroeien. Toen dat niet leek te lukken, stuurde men de Inquisitie ter plekke. Deze rechtbank van het geloof oordeelde over de verdachten, sprak vonnissen uit tegen mensen die geen vlieg kwaad deden en legde onmenselijke doodstraffen

op, legde beslag op bezittingen, verbande hele families of stuurde mensen op bedevaart naar gevaarlijke plaatsen… en er was maar weinig nodig om een verdachte te worden … De inquisiteurs zelf maakten hun handen niet vuil, maar lieten dat over aan de burgerlijke overheden. We mogen nooit vergeten dat tussen 1520 en 1566 in onze Westhoek tientallen mensen op de brandstapel kwamen en dat duizenden andere straffen opgelegd kregen.
En zo komen we tot de gebeurtenissen van augustus 1566. Wat begon als een gewone bedevaart naar de kapel van Sint-Laurentius te Steenvoorde, na een hagenpreek, werd een demonstratie van het ongenoegen van de gewone man tegen de kerk. Om dat ongenoegen te manifesteren werden heiligenbeelden kapot geslagen en er werd een kerkinterieur vernield. Het had daar en dan kunnen stoppen. Maar er was een beweging ontstaan die aan kracht won en ook de volgende dagen werden kerken aangepakt. Het werd uiteindelijk een soort van olievlek die uiteindelijk alle uithoeken van de Nederlanden bereikte.
De wraak van de overheden was verschrikkelijk. Duizenden mensen lieten het leven gedurende de godsdienstoorlogen die kort na 1566 begonnen. Een conflict dat 80 jaar zou duren en uiteindelijk heel Vlaanderen zou vernielen. Het gevolg voor de Westhoek is dat men in een soort winterslaap terechtkwam, veroorzaakt door een afwezige, onderdrukkende overheid, een alomtegenwoordige kerk en een economische crisis die eeuwen geduurd heeft. En nu weet u waarom de bewoners van de Westhoek gesloten zijn en wantrouwig staan tegenover anderen en bijna geen vertrouwen hebben in een verre overheid.
1566-2016. Dit is 450 jaar geleden gebeurd. Bloedige oorlogen werden uitgevochten omwille van ideeën en om aan de macht te blijven. Geweld heeft de problemen van die tijd niet opgelost. De brute kracht, de wreedheid en de ijzeren hand van de zeer katholieke Spaanse koning faalden en slaagden er niet in om de protestantse beweging te verpletteren. Ze zijn er alleen in geslaagd duizenden mensen om te brengen. De waarheid gebiedt ons echter te zeggen de bosgeuzen van Camerlynck en consoorten ook geweld gebruikt hebben en ook mensen omgebracht hebben, maar dat is slechts een detail in de hele geschiedenis, vooral wanneer we de aantallen slachtoffers bekijken.
Vlaanderen werd ontvolkt en verarmde door de godsdienstoorlogen. We werden weer een grotendeels ruraal gebied. Het heeft ons eeuwen gekost om onze moeilijkheden te boven te komen en we zijn er nog niet helemaal. Maar we hebben wel allemaal geleerd dat oorlog voeren of wreedheden begaan in naam van een ideologie onmenselijk is en zal blijven. We zijn 300 jaar gescheiden geweest door een grens. Er is een taalbarrière, maar we zijn toch het zelfde volk van de Westhoek gebleven.
Maar dit conflict en de lessen die we eruit kunnen trekken, gaan niet alleen onze eigen regio aan. Ze reiken veel verder. We moeten ons recht verdedigen om een individu te zijn, met een eigen opinie en het recht om die te verkondigen. En we hebben het recht om te leven zoals we willen, volgens onze eigen principes, zolang we de anderen of de maatschappij geen schade toebrengen.
Deze herdenking is geen religieuze aangelegenheid. Er zit een verzoeningsluik in het project, dat is waar. Maar vóór alles willen we de waarheid vertellen over wat er hier 450 jaar geleden gebeurd is. Een historisch feit dat ons land verscheurd heeft en dat beschouwd kan worden als de laatste beeldenstorm in een hele rij. Mensen schrijven geschiedenis en per definitie is geschiedenis dus altijd subjectief. Wij willen dus voor eens en voor altijd alle verschillende standpunten en overtuigingen ter zijde schuiven. Eerst en vooral wordt geschiedenis niet op dezelfde manier onderwezen in Frankrijk, Vlaanderen en Nederland, dus we vertrekken al vanuit een ander startpunt. We moeten dus uitgaan van die dingen waar we absoluut zeker van zijn en ons niet laten beïnvloeden door onze achtergrond en persoonlijke opinies. Dit is niet makkelijk en zeer confronterend. Maar we komen altijd wel tot een vergelijk rond de waarheid. We willen ook de “vergeten” geschiedenis weer op de voorgrond brengen, iets wat zo lang geleden gebeurd is en dat zulke enorme gevolgen gehad heeft die ook nu nog

doorwerken. De waarheid heeft haar rechten, ook al doet ze af en toe pijn. Maar we moeten ons verleden kennen. Men zegt dikwijls dat wie zijn verleden niet kent, geen toekomst heeft.

Toen we het initiatief voor de herdenking van 1566-2016 voorstelden, waren we echt verwonderd over de spontane enthousiaste reactie van de mensen aan de overkant van de Schreve. Zij werken met ons samen om net als wij van dit herdenkingsjaar 2016 een succes te maken. De steun van de diverse diensten voor toerisme, de communautés de communes en de verenigingen in de hele Westhoek zijn hartverwarmend.
Dit bewijst trouwens dat wij nog altijd één grote familie zijn. En zoals in elke familie, helpen we elkaar om ons doel te bereiken. Uiteindelijk bestaat de meerderheid van onze "medewerkers" uit vrijwilligers die gratis hun tijd, hun middelen, hun vaardigheden en hun creativiteit ter beschikking stellen van dit project. We hebben niet altijd grote budgetten nodig (we hebben echter wel nood aan wat middelen) om mooie dingen te doen en grensoverschrijdend te werken.
We hopen van harte dat dit nog maar een begin is en dat we elkaar nog vaak zullen terugzien na afloop van dit project en dat we in de toekomst zullen kunnen samenwerken als één gebied, één Westhoek.
Bedankt voor uw aandacht.

Kritiek op de kritiek – De Beeldenstorm

De herdenking van 450 jaar 'Beeldenstorm' in deze streek, begint vruchten af te werken. In het 'huis van het slagveld van de Peene te Noordpeene, loopt sedert enkele weken een kleine tentoonstelling hierover en de eerste publicaties verschijnen hierover.
We zullen in de eerstvolgende nummers van 'Doos Gazette' hieraan ook aandacht besteden.

Op 23 april 2016 had ik het genoegen om met **Wido Bourel** *rond het slagveld van de Peene te wandelen. Toen ik vertrok had ik zijn boekje* ***'Kinderen van de Beeldenstorm'*** *met als ondertitel is 'Tien bekende, beruchte of vergeten Zuid-Nederlanders in de geuzentijd'.*
bij mij, wat ik met veel plezier ondertussen gelezen heb.
Het boekje begint met een accurate samenvatting van de beeldenstorm en dat op 5 bladzijden – je moet het maar doen – en eindigt met een nawoord van weer 5 bladzijden.

Groot was mijn verbazing toen ik op de webstek 'Beeldenstorm – 450 jaar'
http://www.beeldenstorm450.eu/
onder de rubriek 'recensies', na een samenvattende weergave van de inhoud, het volgende epistel vond, getekend ***d'Ypres Debrouckelaere.***
Vooraan vind je de naam Luther, dus het is mij niet echt duidelijk wie van hen twee, deze kritiek eigenlijk geschreven heeft.
Deze man schrijft in eerste instantie het volgende:

Over de beeldenstorm zelf leert de lezer niets, behalve een oordeel dat een serieus historicus niet past te vellen: de één op één vergelijking met de beeldenbrekerij van IS en aanverwante extreem fundamentalistische en gewelddadige islamieten.
Zou iemand die vergelijking tóch willen maken, dan zal men moeten concluderen dat de calvinisten, onder wie beeldenbrekers, mitsgaders de edelen die zich tooiden met de geuzennaam, precies het tegenovergestelde beoogden: vrijheid van godsdienst en geweten, in plaats van godsdienstónvrijheid en knechting van het persoonlijk geweten.

Twee serieuze volzinnen waaruit we eerst leren dat Wido een vergelijking maakt met het huidig terrorisme van IS. Hij spendeert daar in zijn inleiding twee zinnen aan en in zijn nawoord één zin.
Mag Wido deze vergelijking maken?
Zeker dat mag hij.
De methoden van de geradicaliseerde Islamieten van IS zijn immers gelijklopend als deze die sommige protestanten indertijd gebruikten.
We moeten eerst constateren dat de bemiddelde Calvinisten – die reeds sedert 1555 in verschillende bestuursorganen van de steden en casselrien zitten, er mede voor zorgen dat de Lutheranen en zeker de Anabaptisten 'verdwijnen'
Vanaf 1555 mogen we stellen dat we de protestanten gelijk mogen stellen met de Calvinisten. We zien dan dat zij de spot drijven met alles wat van de katholieke kerk is. De paus wordt niet alleen de 'antichrist' of de duivel genoemd, maar ook de Heilige Mis, de hosties en alle kerkelijke dogma's worden belachelijk gemaakt.
We kunnen niet anders constateren dat ook IS deze methode gebruikt en dat zij op deze basis zich het recht toe eigenen om 'beeldenstorm' te houden.
Net zoals IS zich baseert op een eeuwenoud boek, deden de Calvinisten dit ook, waarbij heel wat verzen letterlijk genomen werden.
Net zoals IS zich 'moreel' met hun 'goddelijke wet' zich boven de burgerlijke wet stelt, deden de radicale Calvinisten dit ook.

Vooral de geradicaliseerde Matte trok met zijn gewapende garde van plaats tot plaats om aldaar de kerken te 'zuiveren' – net zoals IS dit ook gedaan heeft in Syrië en in Irak.
Later trok de gewapende of 'wilde bende' van Camerlinck ook rond en verrichtte verschillende moorden op priesters, burgers en soldaten.
Of hun motivatie hiertoe 'religieus' was?
Volgens hun eigen verklaringen wel.
Moorden die begaan worden in naam van een 'superieure' godsdienst, dat horen we dus ook bij IS.

Ook in de tijd van Margaretha van Parma en Egmond waren er de Calvinisten, zowel van Ieper als van Poperinge, zo slim om meteen afstand te nemen van deze radicale 'fundamentalisten' of mogen we deze moordenaars zo niet noemen?
Klopt het verder dat ' men zal moeten concluderen dat de calvinisten, onder wie beeldenbrekers, mitsgaders de edelen die zich tooiden met de geuzennaam, precies het tegenovergestelde beoogden: **vrijheid van godsdienst en geweten**, in plaats van godsdienstónvrijheid en knechting van het persoonlijk geweten.

Een tamelijk moeilijk te begrijpen zin, lijkt mij dit.
Pieter Daten die hier zowat de leiding had in de weken na de beeldenstorm, werd alleszins later bekend voor zijn fanatieke lijn. Hij wilde het Calvinisme overal doorvoeren. Als we het hem zouden gevraagd hebben, had hij ons zeker geantwoord dat alle katholieke kerken vervangen dienden te worden door Calvinistische gemeenten en dan nog liefst 'hard in de leer'. Dat hij dit 'vrijheid van godsdienst en geweten' zou noemen, verbaasd me niet.
Matte, met zijn gewapende bende, werkte alleszins systematisch en trok van kerk naar kerk om deze te 'zuiveren' – hij ook was blijkbaar niet bereid om een 'vrijheid van godsdienst' voor de katholieken te garanderen.
Ik verwijs graag naar mijn boek 'benauwde tijden waarin ik de enqueste opgenomen heb die op **25 september 1566 uitgevoerd wordt door** *bestuur van de kasselrij van* Sint-Winnoksbergen *om de activiteitsgraad van de plaatselijke* 'sectarissen' *te meten*.

Daaruit blijkt dat de Calvinisten eigenlijk niet meer dan enkele procent van de gemeenschap uitmaakten, maar dat men hen natuurlijk wel bij de preken allemaal opriep om te komen luisteren.
Kortom het georganiseerde machtsvertoon maskeerde het feit dat het Calvinisme allesbehalve een massabeweging was, maar een poging van een relatief kleine groep om hun macht op te leggen.

Ik had bij het lezen de indruk dat Wido weloverwogen de vergelijking met IS maakte in zijn inleiding om in zijn nawoord te concluderen: De actualiteit van de laatste maanden – verwoestingen van beelden, gruwelijkheden en afhakken van hoofden incluis – herinnert er ons aan, dat elke vorm van monotheïstische godsdienst, of het nu gaat om zijn radicale, respectievelijk meer tolerante toepassing, de kiem in zich draagt van een nietsontziend fanatisme dat wij in alle tijden, waakzaam en met alle macht dienen aan te klagen en te bestrijden.

Onze criticus ***d'Ypres Debrouckelaere*** *stelt verder:*
Ook de stelling dat monotheïsme 'per definitie' in tegenspraak is met de acceptatie van een ander geloof (p. 125), getuigt van een persoonlijke en ongefundeerde mening, die bovendien niet thuis hoort in een historiografisch werk. Bijzonder ergerlijk in dit verband is voor een serieus historicus de predicaten 'fundamentalist' en 'extremist' toegevoegd te zien aan bepaalde personen uit de roerige eeuwen in de geschiedenis der Nederlanden.

Waarom het 'ergerlijk' zou zijn om bijvoorbeeld Pieter Daten of Sebastiaan Matte 'fundamentalist' of 'extremist' te noemen, weet ik eerlijk gezegd niet. Het waren fundamentalistische extremisten.
Verder mogen we blijkbaar ook de beeldenstormers *geen* 'woeste bende' noemen, *want dit* getuigt ook al niet echt van historiografische kunde.
Hoe moet je die gewapende bende of garde van Matte dan wel noemen?
Een studentengroepering?
*Dat dit laatste een bewijs zou zijn van 'e*erder een gemankeerd, anti-protestants geschiedenisonderwijs in de sinds Alva en Farnese fors gerekatholiseerde zuidelijke Nederlanden ná het 'wonderjaar' 1566' *lijkt mij wel heel kort door de bocht.*
Ten andere, waarom zou 1566 een 'wonderjaar' zijn?
Voor onze streek was het het begin van een nog grotere ramp – de destructie van de ganse streek door verschillende legers – met als gevolg dat de bevolking voor ¾ de streek ontvluchtte.

Verder schrijft onze criticus het volgende:
Samen met het gebruik van hetzerige woorden als 'wervelwind' (p. 11) in plaats van het toch al twijfelachtige 'storm', en het totale gebrek aan noten om bronnen van beweringen transparant te maken en te verwijzen naar archivalische bronnen, doet dit boekje hierdoor eerder denken aan een wat 'over de schreve' gelopen column van een journalist, dan aan een serieus historisch werk.
Dit is natuurlijk een volzin die scheef in elkaar zit.
Volgens onze criticus zou het woord 'wervelwind' 'hetzerig' zijn. Ik weet eerlijk gezegd niet wat hij hiermee bedoeld.
Mijn conclusie is immers duidelijk, de beeldenstorm die onder Matte uitgevoerd werd, was een terroristische en heiligschendende daad. Dat vergelijken met een 'wervelwind' is nog zo mis niet, misschien kon Wido deze daad eerder vergeleken hebben met een 'orkaan'.

Dat Wido uit 'secundaire' bronnen put, zullen we hem zeker niet kwalijk nemen als we zijn lijst van geraadpleegde werken bekijken.

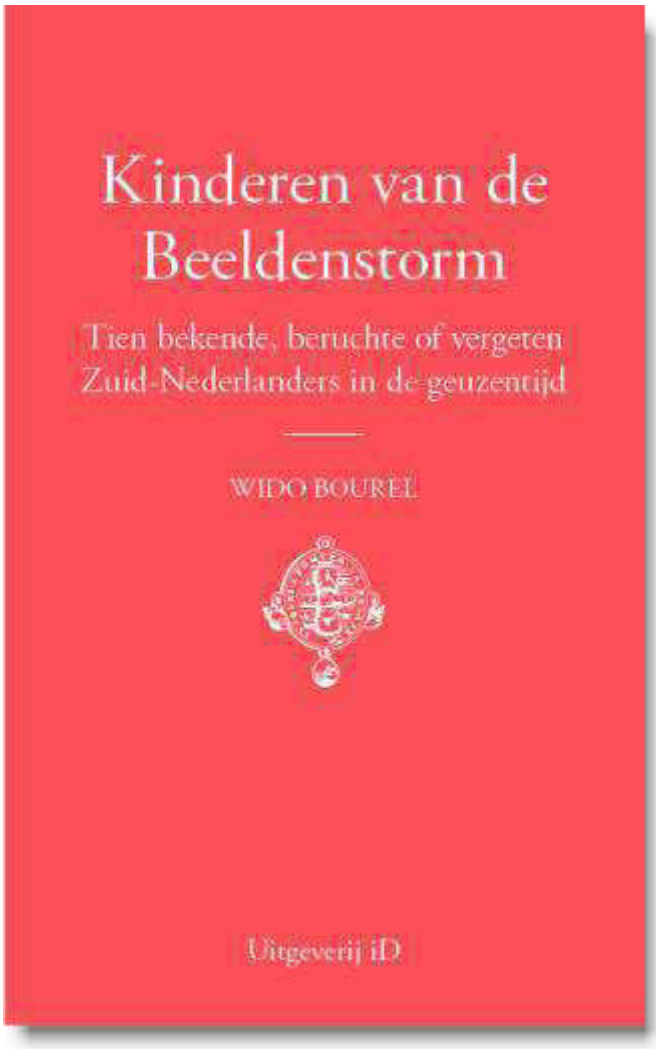

Onze criticus ***d'Ypres Debrouckelaere*** *schrijft verder:*
Maar serieus historisch werk te leveren was ook niet de bedoeling van de auteur. Hij put uit secundaire bronnen, zoals journalisten eenmaal gewoon zijn. Van geen enkele journalist wordt gevraagd zich serieus te verdiepen in historische vragen.

Iedereen die Wido kent zal nu in een enorme lach uitbarsten.
Wido houdt zich immers al jarenlang met de geschiedenis van de Franse Nederlanden bezig.
Hij heeft ettelijke artikels geschreven over zijn streek en hoewel hij er niet meer woont, houdt hij er zijn vinger aan de pols. Als er iemand is die de geschiedenis van zijn streek wel kent, dan is het juist Wido.
Verder sluit ik mij aan bij de laatste alinea van onze criticus:
Dit werkje beveel ik dus aan aan iedereen die van verleden en komaf wil weten, en van geschiedenis wijzer wil worden. Wat mij betreft geen journalistieke opstapjes genoeg op die ladder!
We willen even deze laatste kreupele zin duidelijk stellen. Ik denk dat de schrijver bedoelde:
Wat mij betreft *zijn er* geen journalistieke opstapjes genoeg op die ladder!

Kortom Wido's boek leest heel vlot en brengt 10 korte bio's van bijzondere figuren uit de streek, die naar meer doen verlangen en die mij alleszins meteen inspireerde om op het web te gaan surfen om nog meer over hen te weten te komen.
Dat er zelfs een Westouternaar bij de eerste kolonisten van Nieuw België, nu New York, zat!

Groetenis
Guido

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

N° 1. Mei 1916.

'S KONINGS KLAROEN

Lucht-bijvoegsel aan de Libre Belgique.

Een plicht blijft ons over : Hardnekkig weerstaan !
Rede van Koning Albert (4 Augusti 1914).

Het Belgisch Leger.

De vijand heeft onlangs, door de aan hem verkochte dagbladen, het gerucht doen verspreiden dat het Belgisch leger nog slechts 50.000 man telde en dat het op het front door troepen van de Bondgenooten was vervangen. Dit is een leugen. Nimmer was het Belgisch leger zoo sterk als thans. Zijne legerafdeelingen zijn volstrekt voltallig en zijne ruiterij telt zelfs twee afdeelingen, waar zij vroeger slechts uit eene enkele afdeeling bestond. Reserven zijn beschikbaar in de depots en onderrichtingskampen. Het aantal machinegeweren is merkelijk aangegroeid en de artillerie neemt dag aan dag nieuwe stukken van alle kaliber in ontvangst. Eigen werkplaatsen vervaardigen thans voor het Belgisch leger alle slach van oorlogsbenoodigheden. De geest van onze Belgische nijveraars leeft op in ons leger. Onze soldaten zijn met geestdrift vervuld en wachten ongeduldig het sein af om zich te werpen op de duitsche brandstichters en moordenaars, beulen van hun vaderland. Wat altijd, in de hachelijkste omstandigheden, hun moed heeft rechtgehouden is de bewondering welke zij koesteren voor hunne broeders, die, met over de gansche wereld geprezen wilskracht, weerstand bieden aan den gehaten verdrukker, in het bezette land.

Nieuwstijdingen

— De Ministerraad, op 29 April 1916 te Ste-Adresse gehouden, heeft zich hoofdzakelijk bezig gehouden met de schatting en vergoeding voor oorlogsschade.

De Regeering wijdt al hare aandacht aan de ekonomische vraagstukken en doet ze met de grootste nauwkeurigheid bestudeeren.

— De politiemuts, in België gekend onder den naam van « pinnemuts », vroeger bij de ruiterij in gebruik, werd voor gansch het leger aangenomen. Eveneens draagt nu gansch ons leger een kaki metalen helm, die den besten indruk maakt. De pet blijft toegelaten voor de officieren.

— Werden tot luitenant-generaals bevorderd : de generaal-majoors Wielemans, Orth, Bernheim, Rucquoy, Jacques, Biebuyck en baron de Ryckel.

— De grenadiers kregen oorlof om op hun regimentsvaandel den naam van *Steenstreete* te schrijven, ter herinnering aan hun manmoedig gedrag bij den slag van Steenstraete.

— Generaal Joffre heeft onlangs verscheidene van onze regimenten in oogenschouw genomen, ter gelegenheid van de verjaring van den slag bij Steenstraete. Onze troepen trokken in slagorde voorbij den Koning, de Koningin en den beroemden Franschen legeroverste.

Herhaaldelijk betuigde de generaal aan onze vorsten zijne bewondering voor de schoone houding en het krijgshaftig voorkomen van onze soldaten. En hij voegde er bij dat zij onder de beste troepen der Bondgenooten mogen gerekend worden.

— Duitsche aanvallen tegen het Belgische front, bij middel van stikgassen, werden met groote verliezen voor den vijand afgeslagen.

Zooals onlangs de beroemde verdediger van Verdun, generaal Petain, verklaarde : "wij zullen ze hebben." Een weinig geduld.

Panorama – Mei 1916

MINISTER POULLET IN HET VLUCHTELINGENKAMP TE EDE. (*foto's Van Voorst van Beest.*)

Maandag 1 Mei heeft de Belgische minister Poullet een bezoek gebracht aan het vluchtelingenkamp te Ede, waar hij zich geruimen tijd met de bewoners onderhield. De afbeelding *links* geeft den ingang met de poort van het kamp; *rechts:* Minister Poullet (x) in gesprek met de vrouwen en kinderen van het kamp, die hem algemeen „een vriendelijken mensch" noemden.

DE AANKOMST VAN BRITSCHE TROEPEN TE MARSEILLE.

Londen, 29 April. — De nationalisten leider Redmond heeft in een zeer belangrijke verklaring te kennen gegeven, dat hij zich volstrekt ter beschikking van de overheid stelt. Hij houdt voortdurend voeling met hen en heeft de nationalistische vrijwilligers gelast, zich ter beschikking van de militaire overheid te houden.

Uit de Antwerpsche Courant

De 'Redmond' te Loker – permanent herdacht in een café, wat wilt een mens meer!

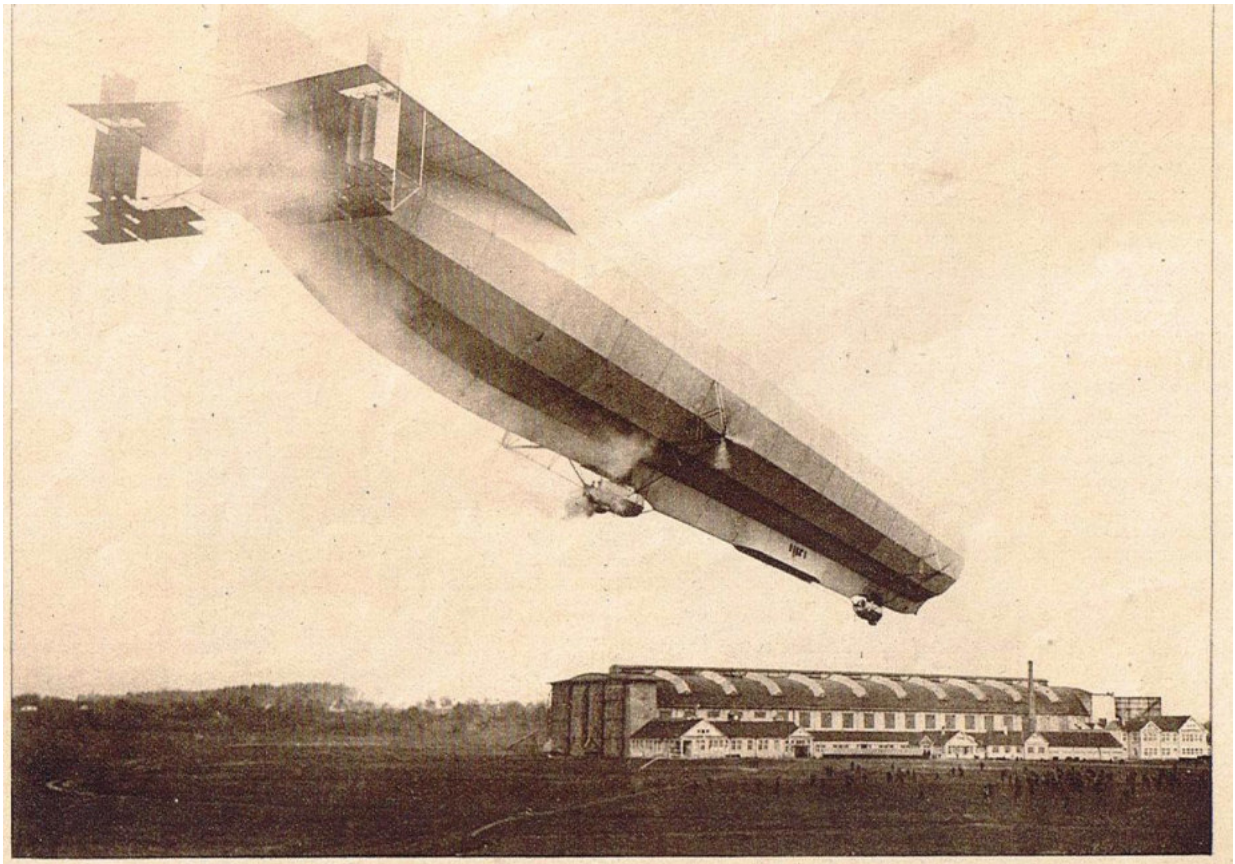

DE ZEPPELIN-AANVALLEN OP ENGELANDS OOSTKUST.

In verband met de in den laatsten tijd veelvuldig ondernomen aanvallen met Zeppelins op de Oostkust van Engeland, geven wij hierboven een foto, genomen op het oogenblik, dat een van deze moderne aanvalswerktuigen opstijgt, om een tocht naar het vijandelijke land te ondernemen. De enorme afmetingen van dit vliegtuig komen duidelijk uit, wanneer men deze vergelijkt met de zich in de gondels bevindende manschappen.

1 mei 1916 – Baert A.

Stilte. Van 8 tot 10 uur krijgen wij 20 obussen, om 2 uur; om 3 uur om 4 ½ uur 1 obus. Vallen rond en in de statie op wagons, bij kasteel Elisabeth, Westouterstraatje, 5 burgers gekwetst en Stan Bentein gedood op loskaai Quinten.

1 mei 1916 - Van Walleghem

Van ’s nuchtens vroeg is het bombardement geweldig rond de vijver,
Kriekbusschen en Hemelrijk. Er vallen ten minste 250 bommen en schrapnels in een 1 ½ uur tijds.
Soms zie ik 10 schrapnels terzelfdertijd. Ik reis met **Hector Dalle** naar Rousbrugge. Wanneer wij door **Poperinghe** trokken was men juist bezig met bombarderen. 1 man was doodgeslegen aan de statie. Wanneer wij de ijzerweg overgingen ontplofte een bom op 50 meters van ons.
Te **Rousbrugge** zijn Franse soldaten, doch deze zijn niet talrijk.
Ons **Dickebusch** wordt vandaag weerom geweldig gebombardeerd. In de voornoen vele bommen rond het Toreel bij de soldatententen. In de achternoen groot bombardement op en rond de hoeve van Remi Lamerant. Een brandbom valt op het huis en in een half uur tijds zijn al de gebouwen veranderd in een rokende puinhoop. De bommen vielen zo rap en geweldig dat de bewoners met moeite zelf konden wegvluchten. Niets is kunnen gered worden, zelfs 2 peerden die op stal stonden zijn in de vlammen omgekomen. Een uur nadien was het de beurt aan het dorp. 1 viel op het huis van bakker **Henri Coene** door de keukengevel. 4 personen

waren in de keuken. Enkel vrouw **Vandenbrugghe** van Gheluvelt, wiens blinde man in ’t hospitaal van **Montreuil** verblijft, werd ernstig gekwetst, doch toch niet gevaarlijk.
Zij heeft 7 weken verbleven in het **St. Elisabethhospitaal van Poperinghe**. De stove werd in stukken geslegen doch gelukkiglijk niemand anders getroffen. Ook 3 bommen vielen op ’t wethuis, 1 op ’t klooster op ’t dak boven de middenschool, 2 vielen op de pastorij, een op de platteforme boven de ingang en een op de achterkeuken, zodat gans het voordeel der pastorij ingeslegen werd en enkel nog het groot gebouw recht blijft.

Krijgsgouvernement van Westvlaanderen

BERICHT

AANGAANDE

de Verblijfkaarten

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur van Westvlaanderen ;

Aangezien de talrijke personen welke verkeeren zonder van eene toelating tot verblijf voorzien te zijn welke hun overhandigd is geweest ;

Herinnert aan de Bevolking :

1°) De artikels 4 en 9 van het Besluit-Wet van 17 mei 1915, alzoo bevestigd :

ART. 4. — Binnen de grenzen van het grondgebied zijner gemeente, mag ieder persoon te voet, te paard of per rijtuig op de verkeerswegen omgaan, WANNEER HIJ VAN ZIJNE TOELATING TOT VERBLIJF VOORZIEN IS. Die toelating tot verblijf MOET op alle aanvraag van de gendarmerie, van de beambten van den Veiligheidsdienst en van de plaatselijke politie VERTOOND WORDEN. Om den vrijen, door de behoeften van den landbouw vereischten doorgang, buiten de verkeerwegen, te bekomen, moet iedere persoon voorafgaandelijk op zijne toelating tot verblijf, door de Commissie die ze hem overhandigd heeft, de plaats waar hij werkzaamheden verrichten moet, laten opschrijven.

ART. 9. — De overtredingen aan het tegenwoordig bevel zullen door den Krijgsraad gevonnist worden en gestraft met 8 DAGEN TOT 3 MAANDEN INHECHTENISNEMING EN EENE GELDBOET VAN 26 TOT 300 FRANKEN of slechts met een van beide straffen.

In geval van onregelmatig gebruik van een rijtuig, zal dit in beslag mogen genomen worden.

2°) De schikkingen van 1° van zijn bericht in datum van 5 Juli 1915, alzoo bevestigd :

De verlorene verblijfkaarten zullen niet meer vernieuwd worden.

Bijgevolg de persoon die zijne verblijfkaart verliest zal aanschouwd worden zonder te zijn en verplicht onmiddellijk de door het leger bezette streek te verlaten op straf van uitdrijving.

Er zal uitzondering gedaan worden aan dezen maatregel in bijzondere omstandigheden die door de plaatselijke gendarmerie groep tot mijne kennis zullen gebracht worden.

Er spruit bijzonder uit de voorafgaande schikkingen :

A) Dat voor het verkeer, ieder persoon MOET DRAGER ZIJN van zijne verblijfkaart welke hem overhandigd is geweest.

B) Dat het te voet, te paard of per rijtuig, EN UITSLUITELIJK VAN ELK ANDER MIDDEL VAN VERVOER, dit verkeer toegelaten is.

De Panne, den 1en mei 1916.

De Generaal-Majoor Krijgsgouverneur van Westvlaanderen,

(G.) ANDRINGA.

Druk. Fr. DAELS en Zoon, De Panne

RABrugge – Archief Maes

2 mei tot 10 mei 1916 – Baert A.

Met al die nieuwe wegen en ijzerbanen in ’t ronde, is het vervoer door stad in ’t algemeen wat vermindert. Twee plakbrieven: binnenroepen der militieklas en **reglement op de**

ontuchthuizen. Nu en dan wat geschut. De vrijdag 5 mei van 7 ½ tot 5 ¼ 's morgens 5 obussen bij de statie en Middelburg, geen schade.

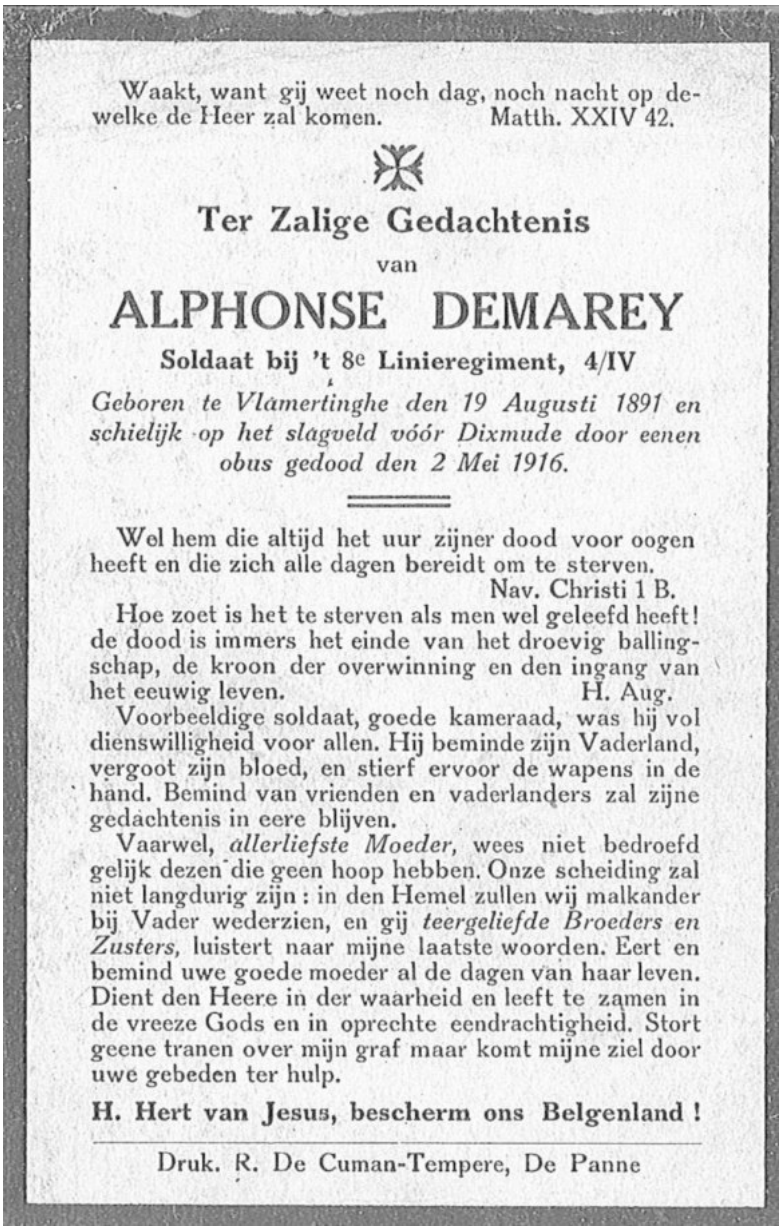

Waakt, want gij weet noch dag, noch nacht op dewelke de Heer zal komen. Matth. XXIV 42.

Ter Zalige Gedachtenis

van

ALPHONSE DEMAREY

Soldaat bij 't 8e Linieregiment, 4/IV

Geboren te Vlamertinghe den 19 Augusti 1891 en schielijk op het slagveld vóór Dixmude door eenen obus gedood den 2 Mei 1916.

Wel hem die altijd het uur zijner dood voor oogen heeft en die zich alle dagen bereidt om te sterven.
Nav. Christi 1 B.

Hoe zoet is het te sterven als men wel geleefd heeft! de dood is immers het einde van het droevig ballingschap, de kroon der overwinning en den ingang van het eeuwig leven. H. Aug.

Voorbeeldige soldaat, goede kameraad, was hij vol dienswilligheid voor allen. Hij beminde zijn Vaderland, vergoot zijn bloed, en stierf ervoor de wapens in de hand. Bemind van vrienden en vaderlanders zal zijne gedachtenis in eere blijven.

Vaarwel, *allerliefste Moeder,* wees niet bedroefd gelijk dezen die geen hoop hebben. Onze scheiding zal niet langdurig zijn : in den Hemel zullen wij malkander bij Vader wederzien, en gij *teergeliefde Broeders en Zusters,* luistert naar mijne laatste woorden. Eert en bemind uwe goede moeder al de dagen van haar leven. Dient den Heere in der waarheid en leeft te zamen in de vreeze Gods en in oprechte eendrachtigheid. Stort geene tranen over mijn graf maar komt mijne ziel door uwe gebeden ter hulp.

H. Hert van Jesus, bescherm ons Belgenland !

Druk. R. De Cuman-Tempere, De Panne

Op de 2de mei 1916 sterft **Demarey Alfons** te Dixmude.

Het Poperinghenaartje - Voor God en Vaderland
Nr. 11
2 - 5 - 16

Onze levensopvatting en de oorlog (vervolg)
Die twee rotsvaste principen, ons katholiek zijn en ons Vlaming zijn, moeten onze rugsteun zijn in de tegenwoordige bange dagen. 't Waren deze twee hoofdgedachten, die ons jong leven vastheid gaven in schoonheid en deugdelijkheid. 't Zijn zij nog die ons recht moeten houden, spijts alle ontbinding en opschorsing. Want weten we 't wel, immer voort hebben we hetzelfde doel: de vervolmaking van ons leven, om waardig en bekwaam de rol te vervullen die God ons voorbeschikt - zoo Hij nu niet reeds van ons het opperste offer zal vergen.
Gij, die vroeger dacht dat de vlammende spreuk: Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Christus klinkklank was, ziet of ze in deze schijnende ruwe tijden tot werkelijkheid niet is omgezet geweest, in daden verwekt heeft onaantastbaar, heerlijk en heilig!
Te wensen is het , dat wij voor al deze ernstige dingen meer zouden nadenken, opdat we na 't uitwoeden van den oorlogsstorm, daar niet staan zouden in 't leven, onbeholpen uit ons lood geslagen, heel en al minderwaardige mensen geworden door het jammerlijk te loor gaan van onze vroeger levensopvatting. Dat deze wereldberoering van ons geen levenswrakken make maar door haar harde levensschool ons inwendig loutere en stale.
J. Leuridan

Erelijst
Em. Bossaert, Gilbert Crousel, Felis Rommens zijn tot sergent, **Firm. Sohier** tot onder luitenant bevorderd. Aan allen hartelijk proficiat.

Uit de brieventesch

Z.E.H. Principaal: De zusters van Boesinghe komen school houden naar Poperinghe in een barak aan Het Hooge. 'k Heb een leraar gevonden. moesten al de studenten komen die zich vroeger aangeboden hebben te komen; ik zou er meer dan genoeg hebben, maar met Pasen gaan de gemeentescholen ook open.
Maurice Tahon: Over 2 maanden was ik nog een schacht, al met eens komen er nieuwe bleus toe en 'k word een halve ancien. 't Is de troep.
Omer Hautekiet: Mijn student? Hij is van een kasteeltje met een groten hof, met bomen en water... 'k Moet hem soms een kwart zoeken, als hij met zijn karakter ergens op een boom of schilwacht zit... voor de zeppelins. 't Gebeurt ook dat hij zoppe doppe nat inkomt. Hij is in poësis, maar hij is maar 14 jaren oud. 't is dus te vergeven.
Antoon Lambrecht: 'k Zal mij wel wachten, hoe goed 't bij U zou kunnen zijn, in uw hospitaal te komen. Ik heb liever de Vlaamse steden met het kanongebulder. Ik ben geerne soldaat omdat ik weet dat als ik mijn werk met moed vervul ik een schone daad doe n mijn plicht van Vlaamse jongen vervul.
E.H. Vanneste: Voor het ogenblik zijn mijn mannen aan het uitrusten. Rusten ze niet om wille van oefeningen, toch heet men dat ‘repos’. Nieuwe krachten zijn ze aan 't verzamelen om daarna een duw te geven en naar Brussel op te trekken. Van die dagen moeten wij, aalmoezeniers gebruik maken om een keer volop de kuis te houden. Limburgers nr. 1 - jazeker er blijven er achter... Jammer genoeg daarin spannen de West-Vlaamse knapen de kroon. 'k Moet toch bekennen dat 't ook goe jongens zijn wat groef maar een goed herte.
'k Ben te Popeirnghe geweest. Welk gevoel! Veel meer winkels dan in vredestijd. Vooral veel Yperlingen. Spijtig dat er zoveel kaf is.
Camiel Bostoen: Nieuws van thuis krijg ik niet meer. Uit Holland schrijft men mij dat 't zo moeilijk is om aan nieuws te geraken. J. Vermeersch komt mij te schrijven dat hij nu ook vertrekt uit Auvours naar de 2de legerafdeling. Hij gaat ook kennis maken met het front.
Albert Crousel: Wat een genot zo eens weder langs het water te zitten lezen. onze mannen

maken er gebruik van om een klopjacht te doen en men ziet hun blanke gestalten zich in lange rijen weerspiegelen in de heldere beek die door de weide kronkelt.
G. Spillebouwt: Eindelijk ben ik tot in Dieppe geraakt. Nog een duwke en 'k zit weer op 't front naar de Duitsers te loeren. 'k Zal wat mijnen kop intrekken, want de 3de maal zou het misschien zo goed niet aflopen. Hoe eerder ik er ben, hoe liever, want die 'à droite et à gauche par quatre - staan mij niet veel meer aan. Wanneer is 't dat wij een eindje verder België intrekken? Ik begin er naar te verlangen. Dat degenen die vrijwillig achteruit blijven een handje komen toesteken en 't zal wel gaan.
E.H. Vanderghote: 't Is met mij merkelijk verbeterd sedert ik van het werkelijk leven van 't Frans minister ben overgegaan tot mijn geliefkoosd studieleven en professorleven. Hoe stelt gij het nog? Zullen wij te G. zijn met october? Doe eens uw beste en geeft die lelijke Duitsers zo een profijtig schopken dat ze wat verderop vliegen en dat we kunnen wederkeren.
Em. Bossaert: 'k Ben goddank steeds in de beste gezondheid en heb veel beter leven dan vroeger in Bayeux. De graad van sergeant brengt wat veranderingen mee: beter leven; gemakkelijker leven in 't algemeen, beter eten, vetter, solde en de toelating een kamer te huren en in een zacht bed te slapen, iets 'k verzeker het U, waaraan ik van den eersten dag gewoon was, ofschoon ik 8 maand schier op de grond geslapen had. Hier gelijk elders zijn schier geen soldaten meer. Toch zijn **Abel Louf en Rich. Noppe** tot nu toe gebleven. 'k Heb in mijne dagen te Bayeux **Nestor Coene** meermalen ontmoet. Hij staat slekkevet: dus geen armoede of verdriet bij den troep. Doe gelijk ik, houd U kloek, 'k zal dan den geneesheer betalen.
Maur. Dejonghe: Sedert 3 weken ben ik aan 't front om gelijk zoveel vrienden t vaderland t verdedigen. 'k stel het hier geheel goed. 'k Zie ten anderen dat iedereen zich geneert. 'k Heb **E.H. Debeir** als aalmoezenier - iedereen boft er mee en door die niet pastorosgezind is wordt hij geacht. Dank aan hun krijgen wij boeken, schoon tijdverdrijf als we in de loopgrachten zitten.

Firmin Sohier: 'k Zie dat gij verhuis zijt naar de streke Bretagne 'le pays dens vielles legendes... Ik voor 't ogenblik kan ook niet klagen, sedert den 8ste maart, ben ik onder luitenant benoemd. Hier op 't front is 't altijd 't zelfde eentonig leven, in afwachting van den groten dag der verlossing, l'espoir fait vivre.
Felix Rommens: Ik ben al een heel tijdje uit mijn wildernis opgeduikt. 'k Ben zelfs naar huis geweest en het meneer de principaal ontmoet. 'k Heb vernomen dat Adr. Delfosse zich in de nabijheid bevindt. Straks geraken wij nog een heel hoopje bijeen en ik beraamt al de statuten van een societeit. Gisteren heb ik A. Crouwel ontmoet die sergeant is. Hij is al 20 maanden op het front zonder een dag ziek te zijn geweest. En dies Quam Fecik dominus slaat mij niet meer. Verleden jaar lag ik voor N. en dit jaar ben ik wer in

eerste linie. Je moet nu niet gaan denken dat mijn oom gestorven is omdat ik begin groot te doen en mijn paasverlof in mijn villa ga doorbrengen. Een dingen valt toch mee: 't weder. Gisteren en eergisteren en voor eergisteren en nog een lange dierum series (reeks dagen) voor eergisteren regende het dat het pletste en vandaag lacht het zonnetje dat het een aard heeft. 'k Heb hier **B. Carette** uit een abri zien opduiken. De jongen is bij de horrible mitraille en hij ziet er goed en krijgshaftig uit. 't Is een waar genoegen zo een oud collega op te scharren.

2 mei 1916

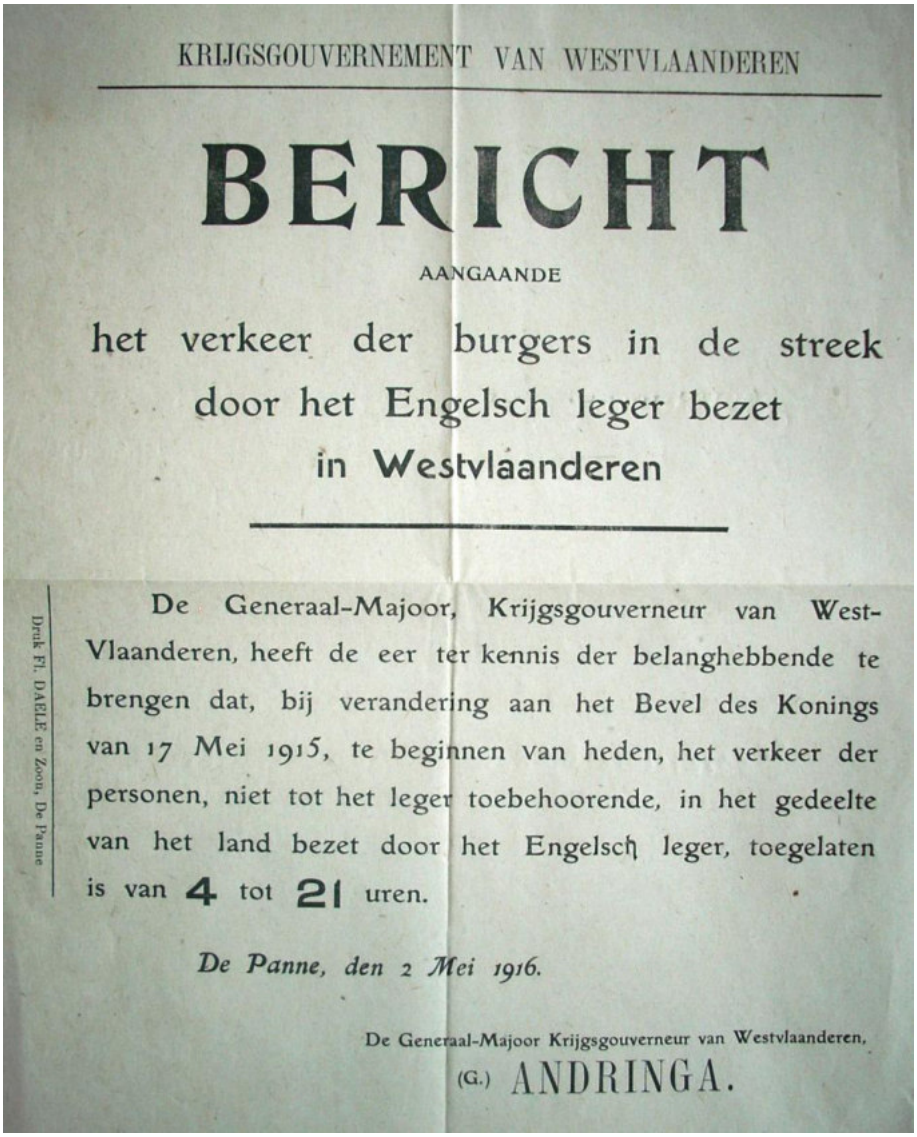

KRIJGSGOUVERNEMENT VAN WESTVLAANDEREN

BERICHT

AANGAANDE

het verkeer der burgers in de streek door het Engelsch leger bezet in Westvlaanderen

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur van West-Vlaanderen, heeft de eer ter kennis der belanghebbende te brengen dat, bij verandering aan het Bevel des Konings van 17 Mei 1915, te beginnen van heden, het verkeer der personen, niet tot het leger toebehoorende, in het gedeelte van het land bezet door het Engelsch leger, toegelaten is van 4 tot 21 uren.

De Panne, den 2 Mei 1916.

De Generaal-Majoor Krijgsgouverneur van Westvlaanderen,
(G.) ANDRINGA.

Druk Fl. DAELE en Zoon, De Panne

RAB – Archief Maes

3 mei 1916 - **Delaere C.**

Juffrouw Block komt mij afhalen en voert mij naar Poperinghe. Gravin van den Steen laat mij weten dat **de Friends** geen werken meer wilden ondersteunen waarvan zij niet heel en al meester waren. De scheiding is volkomen en het werk Aide Civile Belge zal met Belgen voortgaan. **De hospitalen** (Kasteeltje en hofstede) zullen naar **'t Couthove** overgebracht worden. De gravin zegde dat de geldmiddelen van 't werk niet toelieten nog verder den last der wezenhuizen te dragen.
Zij stelde voor aan **Minister Berryer** te vragen ze te willen overnemen.

Ik bedankte haar en zegde dat ik niet aanveerden kon dat onze vrije gestichten hun karakter zouden verliezen en officiële inrichtingen zouden worden. Intussen zal ik, betrouwende op God, de last op mij nemen en het nodige zoeken.
De laatste rekening die Mr. Mordey kwam betalen was deze van de week 30 april tot de 6de mei. Wij hopen toch wel dat **de Friends** ons werk nog zullen ondersteunen.
De maandelijkse bijdragen van minister Berryer is ons toegezeid. De schooltoelagen zullen voor zeker niet achter blijven. Wat de hulpgelden betreft van de vluchtelingen tot hiertoe geweigerd in Pas de Calais, daarover heb ik geschreven aan de onderprefect van St. Omaars die een verslag vroeg over het ontstaan onzer wezenhuizen en onze werking en die beloofde zin beste pogingen aan e wenden om voor ons het vluchtelingengeld te bekomen.

De Goddelijke Voorzienigheid zal wel voor het overige zorgen. Sedert mei draagt het werk Aide Civile Belge enkel de last van de crèche en ik moet zorgen voor de twee wezenhuizen. Op geldelijke steun van Aide Civile Belge mogen wij niet meer rekenen. Alle pogingen zal ik aanwenden om aan onze lieve kinderen het nodige te verschaffen.
Ik hoop wel dat de Friends Unity die steeds onze wezenhuizen edelmeodig ondersteunden en zo hertelijk lief hadden, voortaan nog belang zullen stellen in ons lot. In die zin spreek ik aan Father Mordey en schrijf aan mr. Maxwell. Zij mogen toch niet vreemd worden aan de kinderen die zolang omzeggens hun kinderen waren.

Brievenboek Poperinge – 2 mei 1916
Aan de heer minister van oorlog

Een nieuwe circulaire van generaal Dejonghe bepaalt de nieuwe regels voor **de vrijgeleiden** voor de personen die in het niet bezette deel van België wonen, en die naar Frankrijk wensen te gaan. Deze personen dienen zich nu voor iedere keer dat ze naar Frankrijk wensen te gaan, een schriftelijke vraag te richten aan het Belgische generaal kwartier.
Ik begrijp heel goed dat men zoveel mogelijk probeert om het aantal reizen te beperken bij sommige personen waarbij deze reis niets opbrengt. Ik geef ook toe dat men voor deze personen streng mag zijn en dat men hen ook vrijgeleiden mag weigeren.
Maar naast deze categorie, waarvan het aantal beperkt is, zijn er de handelaars en nijveraars, die in de niet bezette regio wonen en die door deze maatregel benadeeld worden in hun belangen.
Deze personen worden dus verplicht om voor iedere reis naar Frankrijk, veertien dagen op voorhand een vrijgeleide aan te vragen.
Hoe wilt gij dat een handelaar in deze moeilijke oorlogstijden veertien dagen op voorhand weet in welke gemeente hij zijn zaken moet gaan regelen?
Voegt daarbij dat onze gemeente, die ongeveer 14.000 inwoners heeft, noodzakelijk dient bevoorraad te worden vanuit Frankrijk.
De belangrijkste bevoorradingscentra zijn Duinkerke en Hazebrouck. Verschillende handelaars zijn verplicht om verschillende keren per week naar Frankrijk te trekken om hun zaken te regelen.
Vandaar dat het me beter lijkt om de huidige regeling voor het afleveren van de vrijgeleiden, in alle gemeenten rond Poperinge, aan te houden en dit zeker voor de handel tussen Poperinghe en Duinkerke en tussen Poperinghe en Hazebrouck.
Voor de gemeenten buiten deze perimeter kan men de nieuwe maatregelen die door generaal Dejonghe voorgesteld worden, aanhouden.

Wij hopen dus, dat u niet zal aarzelen recht te doen aan deze legitieme vraag van al onze inwoners en dat U onze bevolking zal steunen die reeds genoeg lijden onder de vernederende maatregelen die men ten overvloede neemt.
Het is spijtig dat er nog steeds, voor het beetje grond dat ons nog rest van België, geen afgevaardigde van het Gouvernement hier aangesteld is en hier woont in één van de onbezette gemeenten, die in dien het nodig is, de fouten die tegenover onze populatie opgedrongen worden, meteen aan de diensten zou kunnen signaleren en aan de gemeentebesturen steun zou kunnen bieden om hen gemakkelijker te helpen om de huidige moeilijkheden het hoofd te bieden.
Agreez monsieur le ministre, l'hommage de ma haute consideration
De dienstdoende burgemeester, **R. Devos**

Ontvluchte Krijgsgevangenen.

Een tijd geleden kwamen te Maastricht bijna dagelijks uit Duitschland ontvluchte Russische krijgsgevangenen aan, daarna was het een poosje stil, doch nu komen ze weer van alle zijden over de grenzen.

Zaterdagmorgen werden daar weer twee Russen naar de hoofdwacht gebracht. Gistermorgen werden weder vier Russische militairen naar de hoofdwacht geleid, wie het gelukt was nabij Vaals over de Hollandsche grenzen te ontkomen. Alle vier hadden nog de Russische militaire muts op het hoofd, doch de kleedingstukken waren van verschillenden vorm en kleur.

Te Valkenburg kwamen er 3 aan, die te Aken in een fabriek hadden gewerkt en Donderdag waren er een paar ontvlucht, die de Bocholtz over de Hollandsche grens waren ontkomen. Nadat men hen met spijs en drank had verkwikt, werden zij naar Rotterdam overgebracht.

Bij Sittard zijn zes gevluchte Russische krijgsgevangenen over de grens gekomen.

Bij Bergen (Limb.) kwamen er nog twee over de grens. Zij zijn ontvlucht uit Geldern.

Vrijdagavond zijn bij Winterswijk vier Russische krijgsgevangenen, die gevlucht waren uit Friedrichsfeld, op Nederlandsch gebied gekomen. Zij waren uit een derde verdieping gesprongen, waarbij een vijfde vluchteling een been had gebroken.

Maandagmorgen arriveerde daar weer een Fransche krijgsgevangene, gevlucht uit het kamp te Friedrichsfeld, bij Wesel. Hij was in October 1914 bij Maubeuge gevangengenomen en heeft dus 20 maanden het krijgsgevangenenlot moeten ondergaan.

Ook bij Herkenbosch kwam een ontvluchte Rus over de grens.

Bij Losser is een Belgische krijgsgevangene, ontvlucht uit het Münsterlager (Hannover), over de grens gekomen. 't Was degene, die volgens de meening van den ontvluchten Belgischen krijgsgevangene, die Vrijdag j.l. bij Oldenzaal over de grens kwam, door de Duitsche grenswacht zou zijn doodgeschoten. De op hem afgezonden kogels hadden hun doel gemist, doordat hij zich op den grond had geworpen.

hij zich op den grond had geworpen.

Te Groningen is binnengebracht een 39-jarige Russische krijgsgevangene, ontvlucht uit het Duitsche gevangenkamp te Doeberitz, 61 dagen heeft hij omgezworven. Drie kameraden, die met hem waren gevlucht, werden in Duitschland aangehouden. Hij en zijn vrienden hadden 's nachts geloopen en overdag geslapen in bosschen. De op Nederlandsch gebied aangekomen vluchteling had o.m. een pannetje bij zich, waarin hij telkens koemelk verzamelde. Een vorige vlucht was verijdeld. In het kamp moesten ze leven van twee ons brood, dat zij met gekookte aardappelen besmeerden. In Scheemda wist hij nog net, dat hij op Nederlandsch grondgebied was. Uit vrees had hij zich ingegraven. Hij werd ontdekt en in verhoor genomen door een uit Groningen overgekomen inspecteur van politie.

4 mei 1916 - Van Walleghem

In de voornoen heb ik bezoek van een Belgische soldaat die mij komt spreken van zijn aanstaande huwelijk met **Helen Houwen**, weduwe van Cyriel Foor. Sedert 10 maanden verblijft hij op het hof van Cyriel Claeys. Het is dus niet te verwonderen dat veel van die soldaten in kennis geraken, helaas maar al te veel.
Ik zend hem naar D.H. Peeters zijn aalmoezenier om ondervraagd te worden. Ik zal zijn 3 bannen afroepen.

4 mei 1916 – Nota

I certify that the horses and troops billeted upon my fields from 3rd tot 4 the may 1916 have committed no damages and that I have no claims to make against them – Poperinghe 4 mei 16 Getekend – Schaballie

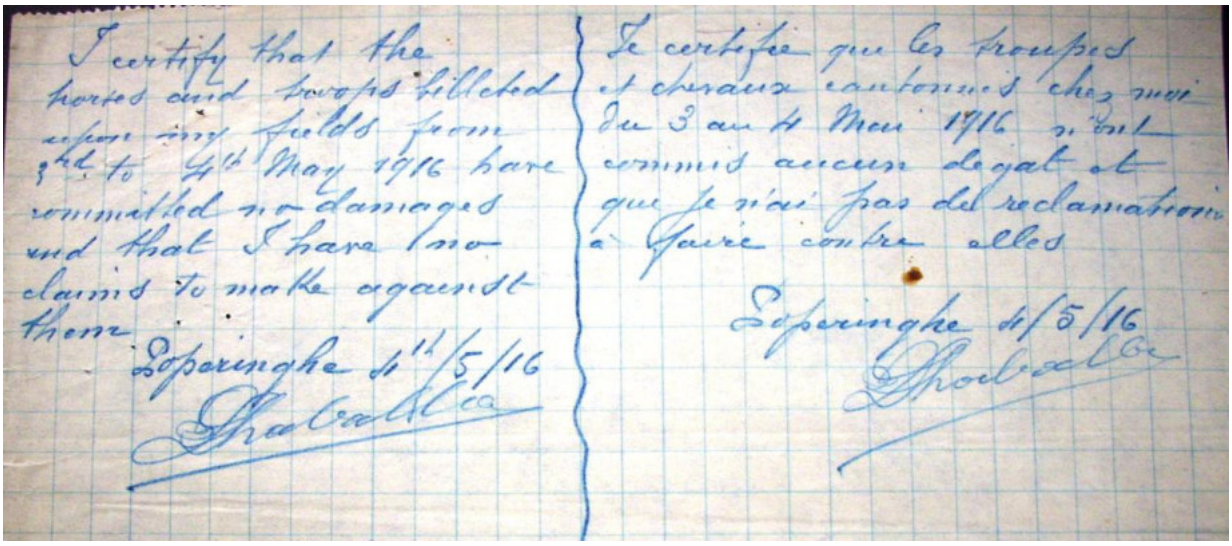
I certify that the horses and troops billeted upon my fields from 3rd to 4th May 1916 have committed no damages and that I have no claims to make against them.
Poperinghe le 4/5/16
Schaballie

Je certifie que les troupes et chevaux cantonnés chez moi du 3 au 4 Mai 1916 n'ont commis aucun dégat et que je n'ai pas de réclamation à faire contre elles
Poperinghe le 4/5/16
Schaballie

*Op **5 mei 1916** verlaten alle medewerkers van Friend's Ambulance Unit het hospitaal en worden vervangen door artsen en verplegers van 7th Belgian Field Artillery.*

By Ellen N. La Motte

WOMEN AND WIVES

A bitter wind swept in from the North Sea. It swept in over many miles of Flanders plains, driving gusts of rain before it. It was a biting gale by the time it reached the little cluster of wooden huts composing the field hospital, and rain and wind together dashed against the huts, blew under them, blew through them, crashed to pieces a swinging window down at the laundry, and loosened the roof of Salle I. at the other end of the enclosure. It was just ordinary winter weather, such as had lasted for months on end, and which the Belgians spoke of as vile weather, while the French called it vile Belgian weather. The drenching rain soaked into the long, green winter grass, and the sweeping wind was bitter cold, and the howling- 96 - of the

wind was louder than the guns, so that it was only when the wind paused for a moment, between blasts, that the rolling of the guns could be heard.

In Salle I. the stove had gone out. It was a good little stove, but somehow was unequal to struggling with the wind which blew down the long, rocking stove pipe, and blew the fire out. So the little stove grew cold, and the hot water jug on the stove grew cold, and all the patients at that end of the ward likewise grew cold, and demanded hot water bottles, and there wasn't any hot water with which to fill them. So the patients complained and shivered, and in the pauses of the wind, one heard the guns.

Then the roof of the ward lifted about an inch, and more wind beat down, and as it beat down, so the roof lifted. The orderly remarked that if this Belgian weather continued, by tomorrow the roof would be clean off—blown off into the German lines. So- 97 - all laughed as Fouquet said this, and wondered how they could lie abed with the roof of Salle I., the Salle of the *Grands Blessés*, blown over into the German lines. The ward did not present a neat appearance, for all the beds were pushed about at queer angles, in from the wall, out from the wall, some touching each other, some very far apart, and all to avoid the little leaks of rain which streamed or dropped down from little holes in the roof. This weary, weary war! These long days of boredom in the hospital, these days of incessant wind and rain and cold.

Armand, the chief orderly, ordered Fouquet to rebuild the fire, and Fouquet slipped on his *sabots* and clogged down the ward, away outdoors in the wind, and returned finally with a box of coal on his shoulders, which he dumped heavily on the floor. He was clumsy and sullen, and the coal was wet and mostly slate, and the patients laughed- 98 - at his efforts to rebuild the fire. Finally, however, it was alight again, and radiated out a faint warmth, which served to bring out the smell of iodoform, and of draining wounds, and other smells which loaded the cold, close air. Then, no one knows who began it, one of the patients showed the nurse a photograph of his wife and child, and in a moment every man in the twenty beds was fishing back of his bed, in his *musette*, under his pillow, for photographs of his wife. They all had wives, it seems, for remember, these were the old troops, who had replaced the young Zouaves who had guarded this part of the Front all summer. One by one they came out, these photographs, from weatherbeaten sacks, from shabby boxes, from under pillows, and the nurse must see them all. Pathetic little pictures they were, of common, working-class women, some fat and work-worn, some thin and work-worn, some with stodgy little children grouped about them,- 99 - some without, but all were practically the same. They were the wives of these men in the beds here, the working-class wives of working-class men—the soldiers of the trenches. Ah yes, France is democratic. It is the Nation's war, and all the men of the Nation, regardless of rank, are serving. But some serve in better places than others. The trenches are mostly reserved for men of the working class, which is reasonable, as there are more of them.

The rain beat down, and the little stove glowed, and the afternoon drew to a close, and the photographs of the wives continued to pass from hand to hand. There was much talk of home, and much of it was longing, and much of it was pathetic, and much of it was resigned. And always the little, ugly wives, the stupid, ordinary wives, represented home. And the words home and wife were interchangeable and stood for the same thing. And the glories and heroisms of war- 100 - seemed of less interest, as a factor in life, than these stupid little wives.

Then Armand, the chief orderly, showed them all the photograph of his wife. No one knew that he was married, but he said yes, and that he received a letter from her every day—sometimes it was a postcard. Also that he wrote to her every day. We all knew how nervous he used to get, about letter time, when the *vaguemestre* made his rounds, every morning, distributing letters to all the wards. We all knew how impatient he used to get, when the

vaguemestre laid his letter upon the table, and there it lay, on the table, while he was forced to make rounds with the surgeon, and could not claim it until long afterwards. So it was from his wife, that daily letter, so anxiously, so nervously awaited!

Simon had a wife too. Simon, the young surgeon, German-looking in appearance, six feet of blond brute. But not blond brute- 101 - really. Whatever his appearance, there was in him something finer, something tenderer, something nobler, to distinguish him from the brute. About three times a week he walked into the ward with his fountain pen between his teeth—he did not smoke, but he chewed his fountain pen—and when the dressings were over, he would tell the nurse, shyly, accidentally, as it were, some little news about his home. Some little incident concerning his wife, some affectionate anecdote about his three young children. Once when one of the staff went over to London on vacation, Simon asked her to buy for his wife a leather coat, such as English women wear, for motoring. Always he thought of his wife, spoke of his wife, planned some thoughtful little surprise or gift for her.

Foto Renneboog – Beeldbank Aalst

You know, they won't let wives come to the Front. Women can come into the War Zone, on various pretexts, but wives cannot. Wives, it appears, are bad for the morale of- 102 - the Army. They come with their troubles, to talk of how business is failing, of how things are going to the bad at home, because of the war; of how great the struggle, how bitter the trials and the poverty and hardship. They establish the connecting link between the soldier and his life at home, his life that he is compelled to resign. Letters can be censored and all disturbing items cut out, but if a wife is permitted to come to the War Zone, to see her husband, there is no censoring the things she may tell him. The disquieting, disturbing things. So she herself must be censored, not permitted to come. So for long weary months men must remain at the Front, on active inactivity, and their wives cannot come to see them. Only other people's wives may come. It is not the woman but the wife that is objected to. There is a difference. In war, it is very great.

There are many women at the Front.- 103 - How do they get there, to the Zone of the Armies? On various pretexts—to see sick relatives, in such and such hospitals, or to see other relatives, brothers, uncles, cousins, other people's husbands—oh, there are many reasons which make it possible for them to come. And always there are the Belgian women, who live in the War Zone, for at present there is a little strip of Belgium left, and all the civilians have not been evacuated from the Army Zone. So there are plenty of women, first and last. Better ones for the officers, naturally, just as the officers' mess is of better quality than that of the common soldiers. But always there are plenty of women. Never wives, who mean responsibility, but

just women, who only mean distraction and amusement, just as food and wine. So wives are forbidden, because lowering to the morale, but women are winked at, because they cheer and refresh the troops. After the war, it is hoped that- 104 - all unmarried soldiers will marry, but doubtless they will not marry these women who have served and cheered them in the War Zone. That, again, would be depressing to the country's morale. It is rather paradoxical, but there are those who can explain it perfectly.

Foto Renneboog – Beeldbank Aalst

No, no, I don't understand. It's because everything has two sides. You would be surprised to pick up a franc, and find Liberty, Equality, and Fraternity on one side, and on the other, the image of the Sower smoothed out. A rose is a fine rose because of the manure you put at its roots. You don't get a medal for sustained nobility. You get it for the impetuous action of the moment, an action quite out of keeping with the trend of one's daily life. You speak of the young aviator who was decorated for destroying a Zeppelin single-handed, and in the next breath you add, and he killed himself, a few days later, by attempting to fly when he was- 105 - drunk. So it goes. There is a dirty sediment at the bottom of most souls. War, superb as it is, is not necessarily a filtering process, by which men and nations may be purified. Well, there are many people to write you of the noble side, the heroic side, the exalted side of war. I must write you of what I have seen, the other side, the backwash. They are both true. In Spain, they bang their silver coins upon a marble slab, accepting the stamp upon both sides, and then decide whether as a whole they ring true.

Every now and then, Armand, the orderly, goes to the village to get a bath. He comes back with very clean hands and nails, and says that it has greatly solaced him, the warm water. Then later, that same evening, he gets permission to be absent from the hospital, and he goes to our village to a girl. But he is always as eager, as nervous for his wife's letter as ever. It is the same with Simon, the young surgeon. Only Simon keeps himself- 106 - pretty clean at all times, as he has an orderly to bring him pitchers of hot water every morning, as many as he wants. But Simon has a girl in the village, to whom he goes every week. Only, why does he talk so incessantly about his wife, and show her pictures to me, to everyone about the place?

Why should we all be bored with tales of Simon's stupid wife, when that's all she means to him? Only perhaps she means more. I told you I did not understand.

Then the *Gestionnaire*, the little fat man in khaki, who is purveyor to the hospital. Every night he commandeers an ambulance, and drives back into the country, to a village twelve miles away, to sleep with a woman. And the old doctor—he is sixty-four and has grandchildren—he goes down to our village for a little girl of fourteen. He was decorated with the Legion of Honour the other day. It seems incongruous.

Foto Renneboog – Beeldbank Aalst

Oh yes, of course these were decent girls- 107 - at the start, at the beginning of the war. But you know women, how they run after men, especially when the men wear uniforms, all gilt buttons and braid. It's not the men's fault that most of the women in the War Zone are ruined. Have you ever watched the village girls when a regiment comes through, or stops for a night or two, *en repos*, on its way to the Front? Have you seen the girls make fools of themselves over the men? Well, that's why there are so many accessible for the troops. Of course the professional prostitutes from Paris aren't admitted to the War Zone, but the Belgian girls made such fools of themselves, the others weren't needed.

Across the lines, back of the German lines, in the invaded districts, it is different. The conquering armies just ruined all the women they could get hold of. Any one will tell you that. *Ces sales Bosches!* For it is inconceivable how any decent girl, even a- 108 - Belgian, could give herself up voluntarily to a Hun! They used force, those brutes! That is the difference. It's all the difference in the world. No, the women over there didn't make fools of themselves over those men—how could they! No, no. Over there, in the invaded districts, the Germans forced those girls. Here, on this side, the girls cajoled the men till they gave in. Can't you see? You must be pro-German! Any way, they are all ruined and not fit for any decent man to mate with, after the war.

They are pretty dangerous, too, some of these women. No, I don't mean in that way. But they act as spies for the Germans and get a lot of information out of the men, and send it back, somehow, into the German lines. The Germans stop at nothing, nothing is too dastardly, too low, for them to attempt. There were two Belgian girls once, who lived together in a room, in a little village back of our lines. They were natives,- 109 - and had always lived there, so of course they were not turned out, and when the village was shelled from time to time, they did not seem to mind and altogether they made a lot of money. They only received officers. The common soldiers were just dirt to them, and they refused to see them. Certain women get known in a place, as those who receive soldiers and those who receive officers. These girls were intelligent, too, and always asked a lot of intelligent, interested questions, and you know a man when he is excited will answer unsuspectingly any question put to him. The Germans took advantage of that. It is easy to be a spy. Just know what questions you must ask, and it is surprising how much information you can get. The thing is, to know upon what point information is wanted. These girls knew that, it seems, and so they asked a lot of intelligent questions, and as they received only officers, they got a good- 110 - lot of valuable information, for as I say, when a man is excited he will answer many questions. Besides, who could have suspected at first that these two girls were spies? But they were, as they found out finally, after several months. Their rooms were one day searched, and a mass of incriminating papers were discovered. It seems the Germans had taken these girls from their families—held their families as hostages—and had sent them across into the English lines, with threats of vile reprisals upon their families if they did not produce information of value. Wasn't it beastly! Making these girls prostitutes and spies, upon pain of reprisals upon their families. The Germans knew they were so attractive that they would receive only officers. That they would receive many clients, of high rank, of much information, who would readily fall victims to their wiles. They are very vile themselves, these Germans. The curious thing is, how- 111 - well they understand how to bait a trap for their enemies. In spite of having nothing in common with them, how well they understand the nature of those who are fighting in the name of Justice, of Liberty and Civilization.

PARIS, 4 May, 1916.

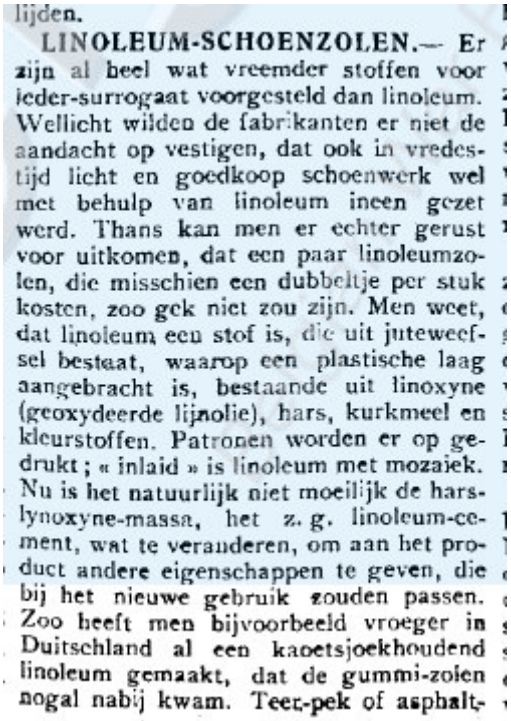
lijden.

LINOLEUM-SCHOENZOLEN.— Er zijn al heel wat vreemder stoffen voor leder-surrogaat voorgesteld dan linoleum. Wellicht wilden de fabrikanten er niet de aandacht op vestigen, dat ook in vredestijd licht en goedkoop schoenwerk wel met behulp van linoleum ineen gezet werd. Thans kan men er echter gerust voor uitkomen, dat een paar linoleumzolen, die misschien een dubbeltje per stuk kosten, zoo gek niet zou zijn. Men weet, dat linoleum een stof is, die uit juteweefsel bestaat, waarop een plastische laag aangebracht is, bestaande uit linoxyne (geoxydeerde lijnolie), hars, kurkmeel en kleurstoffen. Patronen worden er op gedrukt; « inlaid » is linoleum met mozaiek. Nu is het natuurlijk niet moeilijk de harslynoxyne-massa, het z. g. linoleum-cement, wat te veranderen, om aan het product andere eigenschappen te geven, die bij het nieuwe gebruik zouden passen. Zoo heeft men bijvoorbeeld vroeger in Duitschland al een kaoetsjoekhoudend linoleum gemaakt, dat de gummi-zolen nogal nabij kwam. Teer-pek of asphalt-

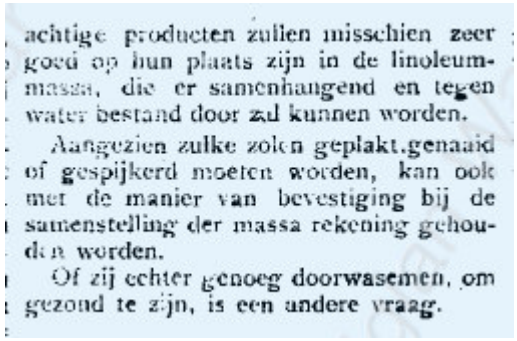
achtige producten zullen misschien zeer goed op hun plaats zijn in de linoleummassa, die er samenhangend en tegen water bestand door zal kunnen worden.

Aangezien zulke zolen geplakt.genaaid of gespijkerd moeten worden, kan ook met de manier van bevestiging bij de samenstelling der massa rekening gehouden worden.

Of zij echter genoeg doorwasemen, om gezond te zijn, is een andere vraag.

De Antwerpsche courant 6 mei 1916

6 mei 1916 – Van Walleghem

In de nacht plaatst men 2 kanons in de haag van de weide van Hector Dalle tussen zijn hof en den hert. Deze zijn van de middensoort 150. Met de gewone veldkanons kan men niet veel meer uitrichten. Deze mogen niet te verre geplaatst worden of zij kunnen niet meer toe en plaatst men ze wat dicht dan worden ze gauw ontdekt. ’t Is nu immers sedert een jaar en half dat er gedurig kanons staan op gans de ene kant van onze parochie. Daartoe heeft men reeds de best verdoken plaatsen gebruikt. Sommige werden achter enige dagen ontdekt. Andere hielden het maanden goed. Men zette ze dan op een andere plaats, maar het eindigde ook met ontdekt te worden. Zo dat er een tijd gekomen is dat de vijand wel alle naaste posities kent en dat zij nievers meer veilig stan. Zodat men meer en meer de noodzakelijkheid vindt van het grof geschut. Deze kanons kan men plaatsen bachten het dorp en bijgevolg veel veiliger. Een andere reden van het grof geschut is dat men met de veldkanonnen moeilijk de sterke tranchées der Duitsers kan vernietigen. Daarom zal men hier toch het gewoon veldgeschut niet wegdoen, doch he bijzonderste werk zal zijn voor het grof geschut. Veel grof geschut is in de streek toegekomen. Men spreekt meer en meer van een aanstaande offensief der Engelsen in ’t Yperse.
Men verneemt het nieuws dat **de Russen** gedurig ontschepen te Marseille.

Nederlands Zondagsblad

Russische troepen in Frankrijk.
Jeugdige, Fransche meisjes bieden cigaretten aan de Russische soldaten in een hunner kampen te Marseille.

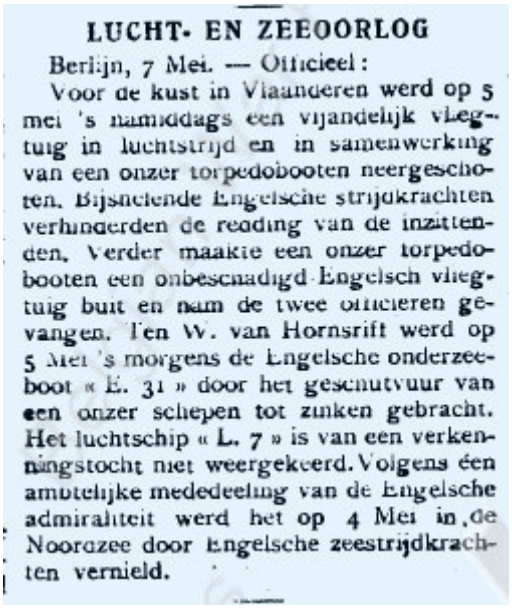

LUCHT- EN ZEEOORLOG

Berlijn, 7 Mei. — Officieel :

Voor de kust in Vlaanderen werd op 5 mei 's namiddags een vijandelijk vliegtuig in luchtstrijd en in samenwerking van een onzer torpedobooten neergeschoten. Bijsnellende Engelsche strijdkrachten verhinderden de redding van de inzittenden. Verder maakte een onzer torpedobooten een onbeschadigd Engelsch vliegtuig buit en nam de twee officieren gevangen. Ten W. van Hornsrift werd op 5 Mei 's morgens de Engelsche onderzeeboot « E. 31 » door het geschutvuur van een onzer schepen tot zinken gebracht. Het luchtschip « L. 7 » is van een verkenningstocht niet weergekeerd. Volgens één amtelijke mededeeling van de Engelsche admiraliteit werd het op 4 Mei in de Noordzee door Engelsche zeestrijdkrachten vernield.

De Antwerpsche Courant – 7 mei 1916

7 mei 1915 – Albert Denys – Uit 'Het Zweerdhof' van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

't Is met blijdschap dat ik vandaag u schrijf. Ik ben geproposeerd geweest om naar Gailoon te gaan in de Centre Instruction sous-lieutenants auxiliaires.
Ziehier hoe dit gekomen is. 'k Ontvang zekere dag een schrijven van Jerome Suffis (die is de C.I.S.L.A.I. is) met een dagorde die alle goede jongens aanwakkert hun vaderland te dienen is de volle mate elk volgens eigen vermogen. Daar ik sedert enige tijd erop dacht heb ik dus mijn besluit genomen en mij aangegeven. De commandant heeft mij geproposeerd. 't Is nu te zien indien ik weggeraakt en wanneer, want er zijn er velen voor mij. Iets waarover ik vroeger nooit aan gedacht heb is dat ik niet vroeger had kunnen weggeraken, daar de candidaten 6 maanden front moeten hebben.
'k Kan ook gebeuren dat ik naar een andere divisie ga, daar er in de 6de D.A. te veel candidaten zijn. Voor het overige gaat alles goed. Ik hoop dat gij Louis een hoop goede gedachten zult instampen, die hem wel te passe zullen komen. Zeg hem dat hij zo lang mogelijk in 't eerste moet blijven en als het kan hij naar Bayeux moet gaan in de centre instruction sous lieutenants auxiliaires instructuers. 't Beste voor he mware nog in de artillerie.
Albert

7 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Besmettelijke ziekte – Desinfectie van een woning
Stuk afgeleverd door de burgemeester aan **Regheere Oscar**, met de vraag aan de dokter **Gheyssen van Rousbrugge**, om het huis van de eigenaar Regheere Oscar tegenover de herberg **'De Voorstad'** te willen desinfecteren.
De kosten van deze operatie zullen ten laste vallen van de heer **Emile Collem**, die deze woning bewoonde. Deze woning is gesloten bij autoriteit van de Franse militairen omdat ze

verdacht waert besmet te zijn met de besmettelijke ziekte omdat aldaar 5 dagen geleden een meisje van 18 jaar plots gestorven is.

Russische troepen in Frankrijk.
De Eerewacht van het Russisch vaandel in het Russisch kamp in Frankrijk.

Russische troepen in Frankrijk.
In het kamp der Russen, terstond na aankomst in Frankrijk. Fransche soldaten deelen soep en warme spijzen uit aan de Russische kameraden.

9 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Ook Dewulf Jules, 53 jaar, van Gheluwe, vraagt om in Crombeke een noodwoning te kunnen bouwen voor de duur van de oorlog.

9 mei 1916 – Van Walleghem

Deze dagen hebben wij veel kanongeschut gehoord van de kanten van Diksmuide waar er fel gevochten werd en de Belgen verschillige honderden hunner mannen verloren. Vandaag reis ik naar Rousbrugge. Aan 't Hooge zie ik de tenten waarin school gegeven wordt voor de kinderen van Poperinghe. Ook het collegie is open, het 5° en 6° latijn en 4 franse klassen. Ook het atrheneum te Rousbrugge. E.H. Henri Callewaert, onderpastoor van Yper is er professor van godsdienst.
Ten alle kante zie ik **tenten** staan voor burgers, verscheiden in hoedanigheid. Het meestendeel uit plak en stak. Veel van hommelkepers en ook sommige uit schoon effen berd. Deze laatste kosten veel geld omdat het hout zeer duur is. Ik keer weder langs Haringhe. Daar ziet men waarlijk niet dat het oorlog is, enkel hier en daar ontmoet men een soldaat. De vruchten staan schoon en hier kunnen de boeren nog hun land bewerken gelijk in vredestijd. Hier ook zie ik vlas hetgeen nader het front niet te vinden is. Deze vrucht is zeer duur. …

De Nederlandsche Regeering en de Gentsche Hoogleeraren.

Men meldt ons uit Den Haag:

Naar wij uit goede bron vernemen, heeft de Nederlandsche regeering reeds eenigen tijd geleden stappen gedaan bij de Duitsche regeering om de vrijheid te herkrijgen voor de Gentsche hoogleeraren Paul Fredericq en Pirenne, die gevankelijk naar Duitschland zijn gevoerd.

Zij heeft de Duitsche regeering verzocht de hoogleeraren in de gelegenheid te stellen in een neutraal land hun arbeid ten dienste van de wetenschap te hervatten.

Zijn wij wel ingelicht, dan is op dit verzoek nog geen antwoord ingekomen.

Van langs om meer volk verlaat de parochie. E.H. Belpaire , heef van jufrouw Belpaire, aalmoezenier van de 2de groep Belgisch artillerie, valt onder zijn peerd op de hoeve van Cyriel Lamerant en breekt de knieschijf hij wordt vervoerd naar Poperinghe en verders naar De panne. Het is jammer dat hij zijn volk moet verlaten. Hij was een deftig en ijverig aalmoezenier en geacht van officieren en soldaten.

DE TOESTAND

Dat de gevechtsbedrijvigheid om Verdun nog geenszins gestaakt of zelfs maar eenigszins tijdens de laatste dagen verzwakt is geworden, bewijzen ons de jongste amptelijke telegrammen nopens den strijd rond die vesting. Voor enkele dagen — en niet ten onrechte — was de algemeene opvatting overheerschend dat de actie voor goed geeindigd zou wezen en nog enkel de gewone bedrijvigheid van het overige front-gedeelte ook op dit punt zou blijven voortduren. Dit was echter het geval niet, en veel wijst er op dat de gevechtsactie zich eerstdaags nog zal verscherpen.

De strijd is bijzonder verwoed rond den heuvel 304, die niet ten onrechte als de sleutel van Verdun wordt beschouwd. Het amptelijk Duitsche bericht van gisteren, dat een overzicht gaf nopens de laatste dagen gelevede gevechten, gewaagt ervan dat heel het loopgravenstel op de Noordergloiing thans in het bezit is der Duitschers. Het Fransche amptelijke communiqué van gisteren avond klopt geheel met deze bewering en spreekt zelfs van het feit dat reeds op de oosterhelling gevochten wordt.

Op de overige fronten gebeurde weinig of niets van beteekenis.

* * *

11 mei 1916 – Baert A.

Wij zien heel duidelijk de vastliggende ballons. Veel beweging van vliegers. Een groot Engels kanon op met trein op wagon met 24 wielen en een op wagon met 36 wielen. Van 8 tot 11 uur krijgen we 3 beschietingen van 10 obussen ieder om 2 uur 4 obussen en om 3 ½ nog eens 10. Enige soldaten gedood en enige burgers gekwetst; vallen: statie en loskaai, magazijn G. Coevoet, bruggestraat, Veurnestraat, Kouter, achter 't Stadhuis, Gasthuis, herberg Bassin, Boomgaardstraat.
's Avonds trekken veel soldaten op. 't Volk komt weer moedeloos. 't Kan nog jaren duren !?

Brievenboek Poperinge – Huizen vernield op de 11de mei 1916

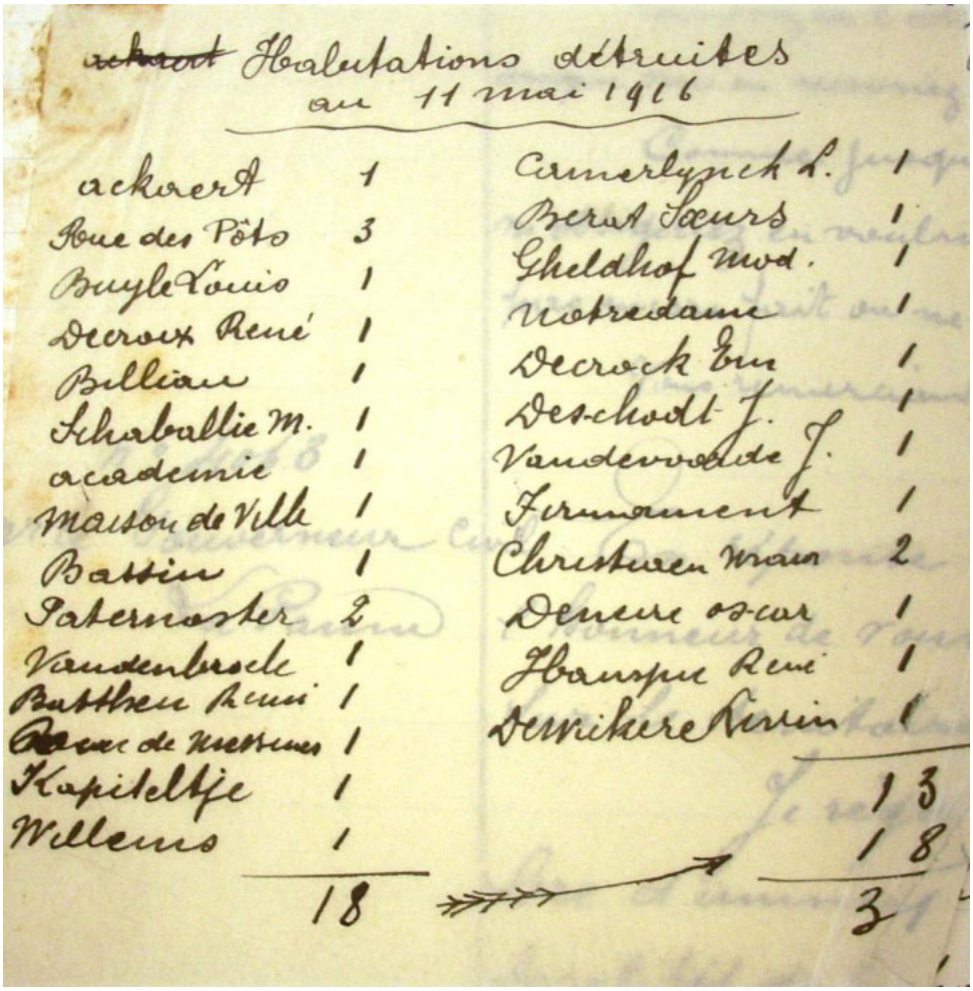

~~ackaert~~ Habitations détruites
au 11 mai 1916

ackaert	1	Camerlynck L.	1
Rue des Pôts	3	Berat Sœurs	1
Buyle Louis	1	Gheldhof mod.	1
Decroix René	1	Notredame	1
Billiau	1	Decrock Em	1
Schaballie M.	1	Deschodt J.	1
academie	1	Vandevoorde J.	1
Maison de Ville	1	Firmament	1
Bassin	1	Christiaen Maur	2
Paternoster	2	Deneire oscar	1
Vandenbroele	1	Hauspie René	1
Batthen René	1	Dewickere Livin	1
Rue de Messines	1		
Kapiteltje	1		13
Willems	1		18
	18		3

totaal 31

Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool.

Een correspondent van „De Tijd" in België bericht, dat het schrijven, door de hoogleeraren der Universiteit van Gent gericht aan gouverneur-generaal Von Bissing, en waarin zij instemming betuigen met de denkwijze hunner gevangen genomen collega's, bij het Duitsche gouvernement groote ontstemming gewekt heeft. Het schrijven werd niet schriftelijk beantwoord. Volgens den berichtgever van „De Tijd" is de gevangenneming van vijf hoogleeraren een antwoord op het protest der Gentsche professoren.

De Duitschers hebben, naar de correspondent van „De Tijd" verzekert, hun plannen tot vervlaamsching der hoogeschool voor onbepaalden tijd opgegeven.

Om bij de Vlamingen in het gevlei te komen is het arresteeren van een zevental professoren niet het meest aanbevelenswaardig.

In tegenspraak met het laatste gedeelte van het bericht in „De Tijd" is wat de Brusselsche correspondent van het „Hbld." meldt. Deze deelt mee:

In de zooeven in het „Gesetz-Und-Verordnungsblatt" verschenen Belgische begrooting voor het jaar 1916, is een post uitgetrokken ten bedrage van 1.500.000 fr. onder de rubriek „jaarwedden van het onderwijzend en het besturend personeel van 's Staats beide hoogescholen; jaarwedden van beschikbaarheid; vergoedingen aan de leden van het onderwijzend personeel, belast met een dienst buiten de hoogeschool".

In dat crediet is begrepen een bedrag van 350.000 frank „voor de kosten van de verandering der hoogeschool van Gent in een Vlaamsche hoogeschool."

Het Leidsch dagblad – 12 mei 1916

12 tot 16 mei – Baert A.

Soms nog al hevig geschut. Het vervoer gebeurt meer 's nachts en min bij dage. Veel verhuizingen van Dickebusch en Brandhoek. **De tenten** rijzen overal op als molshopen uit de grond. Heden dinsdag morgen laat een Duitse vlieger 2 bommen vallen bij de tramstatie.

12 mei 1916 – Archief Maes – RAB

Meneer de gedeputeerde
Gevolg gevend aan uw onderhoud dat U gehad hebt met onze secretaris, de heer Vandenberghe, heb ik de eer om u te bevestigen dat e graag twee paviljoenen hadden om dienst te doen als woning voor onze twee schoolmeesters.
De gemeentelijke administratie engageert zich om alle kosten te voldoen.
Devos

13 mei 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de minister van oorlog te Le Havre

Wij veroorloven ons om U respectvol mee te delen dat de Engelse militaire autoriteit dagelijks aan het schepencollege 40 rekwisities overmaakt voor het transport van gruis dermate dat iedere landbouwer verplicht is een voerder, een paard en een kar te leveren.
Deze prestaties waarvoor de landbouwers zich dienen ter dispositie van de Engelse autoriteit te plaatsen, gebeuren alle aan het station in de morgen vanaf 7 uur.
Omdat de stad, en vooral het kwartier van het station bijna dagelijks wordt gebombardeerd en dat vele personen hierbij verwond geraken en andere gedood als slachtoffer zijnde hiervan, is het normaal dat de landbouwers er niet aan houden om hun personeel, paarden en wagens aan een obusregen bloot te stellen. De Engelse Militaire autoriteit heeft zelf landbouwers opgeëist om vervoer van gruis te doen langs de weg die leidt naar Elverdinghe, bij de herberg Steentje Molen, een zone die reeds verlaten was door de soldaten die aldaar anders gekantonneerd worden en waar meer dan 100 bommen op dezelfde dag vielen.
Het is daarom dat we ons zeer verplicht zouden voelen, meneer de minister, indien U ons over het volgende punt zou kunnen inlichten.
Is het schepencollege verplicht aan dergelijke opeisingen te gehoorzamen?

Indien dit zo is, indien er een ongeluk gebeurt, welke autoriteit zal dan verantwoordelijk zijn? Het gemeentebestuur wenst zeker niet militaire autoriteit tegen te werken, maar wenst wel moeilijkheden te voorkomen die het bestuur voor zware verantwoordelijkheden zou kunnen stellen door zijn het leven van zijn inwoners n gevaar te brengen.
De landbouwers weigeren in normale omstandigheden niet om deze door de militaire autoriteit, gevraagde prestaties te leveren, ze zijn doorgaans goed van hart, maar nu dat alle nieuwe strategische wegen zijn aangelegd en het meeste materiaal vervoerd is, hopen zij dat dit werk zal verminderen en dat het aantal dagen dat ze ingezet worden, ook zal verminderen. Het is daarom dat wij hopen dat het gouvernement zou willen tussen komen om het aantal dergelijke rekwisities tot het strikte minimum te kunnen beperken en om geen dergelijke opeisingen meer te doen in de gevaarlijkste zones van de stad.

13 mei 1916 - Van Walleghem

Een dubbel order van evacuatie komt naar de gemeente en gendarmerie. Het eerste van wegens de militaire gouverneur Adringa, het tweede van wegens de arrondissementscommissaris en commandant van gendarmerie Delporte van Poperinghe.
Ten eerste: evacuatie van al de burgers van plaats en omtrek ook voor deze die wonen links de straat van Hallebast naar Razelpuid alsmede de 5 Geboden. Ook van al deze die wonen rechts van de gravier van Dickebusch naar Vlamertinghe. Uitzondering mag gemaakt worden voor de boeren die mogen blijven om hun land te beboeren en daarom ook het nodige werkvolk mogen op het hof behouden, doch deze moeten met de boer meewonen. De evacuatie moet geëindigd zijn de 25ste dezer.
Ten tweede: evacuatie van al de kinderen der parochie boven de 3 jaren. Knechten tot 14 jaar en meisjes tot 16. Deze moet geëindigd zijn voor de 30ste.

't Is een erge maatregel en voor veel mensen zeer pijnlijk. Nochtans alles ingezien is deze niet meer misplaatst. Het verblijf op deze kant is zeer gevaarlijk en reeds zovele pijnlijke rampen zijn er gebeurd, dat men met reden mag vrezen dat er nog nieuwe zullen voorvallen te meer dat alles nog nieuwe bombardementen en vreselijker dan de eerste doet vermoeden. Er is immers nu een tijd gekomen dat het waarlijk onuitstaanbaar is op onze dorpsplaats. Nochtans voor veel mensen is deze maatregel uiterst pijnlijk, vooral voor de eigenaars van hun huis die op onze parochie zeer talrijk zijn. Van velen hun huis is gans hun fortuin. Zij hebben er jaren lang voor gewrocht en gespaard en zij weten dat met hun huis hetzelfde zal gebeuren dat zij met eigen ogen van zoveel andere gezien hebben. Vandaag verlaten zij het en morgen komen er soldaten, slaan en breken, vermoorden en branden alle houtwerk, zodanig dat na enige weken niets anders meer zal overblijven dan de naakte muren die dan bij gelegenheid ook zullen ingebeukt worden. Zulks gebeurt en mag gebeuren onder de ogen der Engelse politie en officieren zelfs, daarvan zijn wij allen getuige geweest.
Daarom waren sommige eigenaars geschikt van niettegenstaande de grote gevaren maar immer voort te blijven. Niet te verwonderen dat in vele huizen dit order welke de gendarmen gingen rondzeggen onthaald werd met een pijnlijke verzuchting of zelfs met een halve vloek.

Welke is nu de reden van dit order? Is het de bezorgdheid om de burgers? Ik geloof het niet, vermits er plaatsen zijn di zelfs nog gevaarlijker zijn en waar men toch mag blijven. De enige reden volgens mij is meer gemak geven aan de Engelse oorlogsbewerkingen; vrij te mogen beschikken over huizen en plaatsen, min gezien te worden en verlost te zijn van de talrijke spionnen die naar hun zeggen krielen onder de burgerlijke bevolking van Dickebusch. Gelukkig dat wij niet meer verschieten in zulk een complimentje.

De chef van de Belgische gendarmen komt mij heel vriendelijk vragen morgen in de missen een woordeken te zeggen over deze maatregel om het volk aan te raden zich zonder tegenstand te onderwerpen. Dit beloof ik hem te doen.

Wat het order der kinderen aangaat, deze wordt in 't algemeen wel aanvaard. Nochtans enige ouders hebben veel verdriet zich van hun kleine kinderen te moeten scheiden, het geen zeer wel te verstaan is. Ook enige ouders zien niet geern hun oudste kinders, waarvan zij reeds veel hulp hebben, vertrekken. Nochtans voor deze laatsten wordt door de politie veel door de vingers gezien en alzo kunnen er enigen blijven. Toch enige zijn erg misnoegd.

13 mei 1916 – RABrugge – Archief Maes

Poperinghe 13 mei 1916
Mijnheer de minister van landbouw – Le Havre
Hooggeachte heer
Welke moeilijkheden van allen aard onze boerenstand nu te doorworstelen heeft, is Ued. wel bekend. Derhalve zijn de bestuursleden der landelijke beroepsverenigingen van Poperinghe zo vrijmoedig Ued. te bidden dat de voornaamste nog bestande beroepsverenigingen in he onbezette deel van België zouden geraadpleegd worden vooraleer belangrijk maatregelen, de landbouw aangaande, genomen worden, ofwel dat er een landbouwcomiteit tot raadpleging tot stand kome, zoals de Franse regering het thans doet voor de meest geteisterde departementen. Al te veel schijnt de boerenstand aan zijn eigen overgelaten, alsof de regering er zich niet om bekommerde. In het onbezette deel van het land zijn er, naar ons inzien, nog vakkundigen en ervaren landbouwers genoeg die zouden kunnen het hunne bijdragen tot het heropbeuren van de boerenstand.
Aanveerd, mijnheer de minister, de verzekering onzer welgemeende achting,
De bestuursleden der landbouwersbonden:

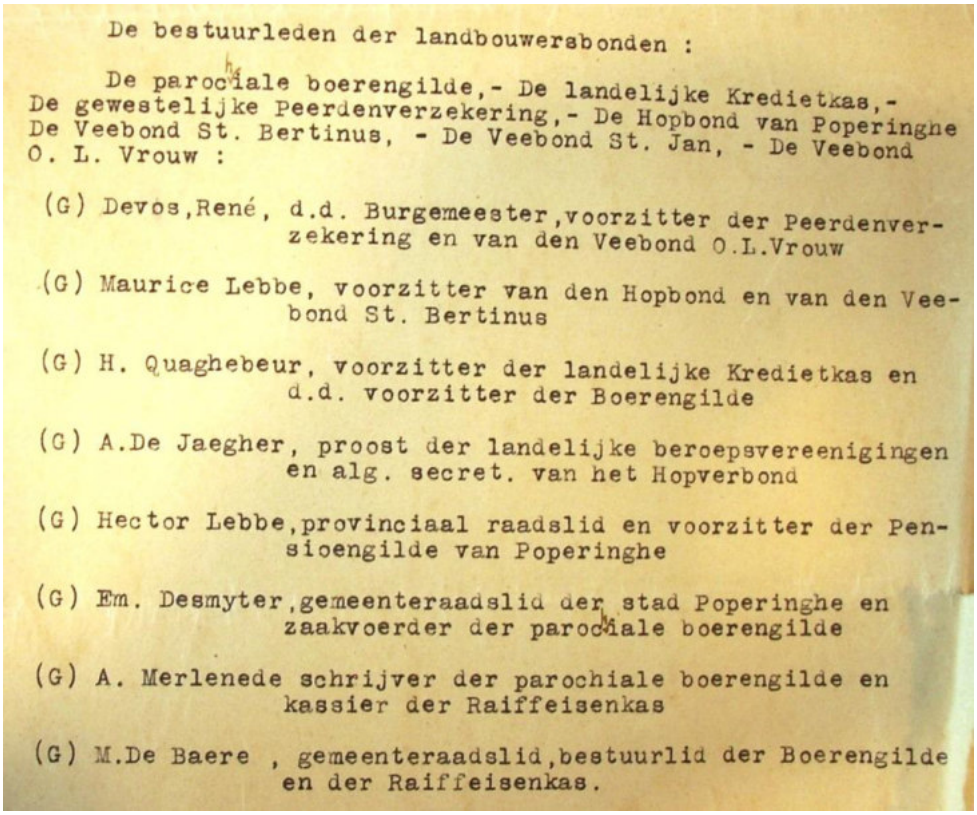

De bestuurleden der landbouwersbonden :

De parochiale boerengilde,- De landelijke Kredietkas,- De gewestelijke Peerdenverzekering,- De Hopbond van Poperinghe De Veebond St. Bertinus, - De Veebond St. Jan, - De Veebond O. L. Vrouw :

(G) Devos,René, d.d. Burgemeester,voorzitter der Peerdenverzekering en van den Veebond O.L.Vrouw

(G) Maurice Lebbe, voorzitter van den Hopbond en van den Veebond St. Bertinus

(G) H. Quaghebeur, voorzitter der landelijke Kredietkas en d.d. voorzitter der Boerengilde

(G) A.De Jaegher, proost der landelijke beroepsvereenigingen en alg. secret. van het Hopverbond

(G) Hector Lebbe,provinciaal raadslid en voorzitter der Pensioengilde van Poperinghe

(G) Em. Desmyter,gemeenteraadslid der stad Poperinghe en zaakvoerder der parochiale boerengilde

(G) A. Merlenede schrijver der parochiale boerengilde en kassier der Raiffeisenkas

(G) M.De Baere , gemeenteraadslid,bestuurlid der Boerengilde en der Raiffeisenkas.

De boeren proberen toch in het onbezette deel van België een vinger in de pap te hebben.

14 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Aan de bevolking – officieel bericht
Doen afroepen en uitplakken uit de moniteur Belge – 30 april 1916 – 6 mei 1916
Wettelijke bekendmaking – Ministerie van oorlog
Onmiddellijk hulpgeld verleend aan de familie der overleden of verdwenen miltairen

Uitgeplakt ter bekendmaking dat een middelbare school geopend wordt in Rousbrugge

Telegrammen.

De Strijd in het Westen.

LONDEN, 15 Mei. (R. O.) Officieel: Na een heftige beschieting deed de vijand gisteravond in drie partijen een aanval bij het Ploegsteertbosch. Een dezer drie drong onze loopgraven binnen, maar werd weer daaruit geworpen, 10 dooden achterlatende. De twee andere werden door Schotsche troepen verjaagd. Vroeg in den morgen drong een Engelsche loopgraaf ten zuiden van het kanaal van La Bassee. Wij beschoten de stellingen ten noorden van Monchy, ten oosten van Vermelles. De artillerie van den vijand was actief bij Maricourt, Loos, Souchez, Cambrin en St.-Eloi. Eenige gevechten bij Souchez, Hohenzollern, Givenchy en St.-Eloi.

15 mei 1916 – Van Walleghem

Leidsch dagblad

De gendarmen gaan rond de ouders vermanen nopens de evacuatie der kinderen. In de namiddag vallen vommen op de plaats rond ‘het Zweed’. Een valt op het onbewoonde huis van de weduwe Pyck. Nog een nieuw staalken van de dwaze lichtgelovigheid der Engelsen. Nu loopt de mare dat de burgemeester van Dickebusch gefusilleerd is als spion. Waarom zou hij immers ook zijn beurt niet hebben, vermits al de burgemeesters der streek aangehouden zijn en het meestendeel gefusillerd werden!
Men heeft een draadloze telegraaf in zijn

kelder gevonden, waardoor hij in onderhouding was met de vijand. De Engelsen hebben dus een groot gedacht van de geleerdheid onze landse burgmeesters. Zulks werd algemeen verteld, verschillige parochies in ’t ronde, en dat niet enkel door soldaten maar ook door officieren! Is ’t gelooflijk! Gaan wij eens hertelijk lachen na de oorlog wanneer wij vrij honderd zulke toeren zullen kunnen vertellen!

Nummer 166B **Doos Gazette** **mei 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
N'is nie van een hoaze gepoept… ('t is een trage)
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 525 lezers

Beste abonnee

Eerst hier een bericht van **Werner Goussey** die de vorige Doos Gazette goed gelezen heeft.
Daarin stond een bericht dat ik overgenomen had van

Beste Guido,

Aansluitend op uw Nieuwsbrief nr 165, het volgende :

Van Egroo Cesar August
° Vlamertinge 16-04-1815.
X1) Vlamertinge 19-10-1842 met **Frutsaert Coleta Cecilia Adélaïde** (° Vlamertinge 8-04-1792 - † Beveren-IJzer 1-03-1844)
X2) Haringe 23-09-1846 met **Criem Maria Theresia** (° Stavele 24-02-1820 en † Stavele 29-10-1868).
Te Beveren-IJzer zijn 3 kinderen geboren tussen 1847 en 1849.
Hij nam ontslag ten voordele van **Briche Seraphinus Benedictus**.
Cesar was onderwijzer te Beveren-IJzer van 1842 tot 1850.
Werd winkelier te Stavele.
† Stavele 22-07-1864.

Met vriendelijke groeten,

Werner Goussey.

Plechtigheid bij het graf van Lodewijk de Baecker te Noordpene

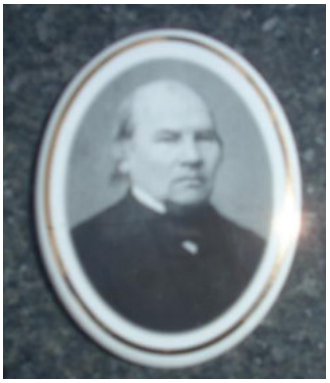

Op zaterdag ***23 april 2016*** *trok ik naar Noordpene waar om 14.00 uur de inhuldiging van de herstelling van het graf van Louis de Baecker.* ***Wido Bourel*** *vertelde dat hij het graf enkele jaren geleden gevonden had, dermate verwaarloosd dat men zelfs de naam niet meer kon lezen. Vandaar dat hij het initiatief nam om een werkgroepje samen te stellen om het graf te herstellen. Daarnaast schreef hij ook een boekje over het leven en werk van Louis de Baecker.*

De foto hiernaast is wel niet scherp – ik had mijn foto-apareiltje verkeerd ingesteld – maar toch heb je hiermee een 'lichtdrukmaal' van hoe Louis de Baecker en uitzag rond de jaren 1860.

Wido vertelde dat de man meer dan 50 boeken schreef over zijn Vlaamse taal en volk.
In 1850 verscheen van hem 'Les Flamands de France' – 'études sur leur langue, leur literature et leurs monuments'.
Het boek is gemakkelijk te vinden via 'Google Books' en hieruit haal ik het inleidende gedichtje van Prudens Van Duyse dat hij voor Louis schreef.
Aandachtige lezers van 'Doos Gazette' weten dat Prudens Van Duyse een bijzondere interesse had voor Frans-Vlaanderen. Hij schreef immers ook een lang gedicht voor het Poëzie-festival van Watou, waar hij ook in de jury kwam zitten.
Zijn gedicht voor Louis gaat als volgt :

Inde oude stad, waer 't vlaemsch eens bloeide,
Wie 't vlaemsche bloed in de aedren vloeirde,
En die, gedrukt in franschen taelband
Aen Vlaendren half nog blyft behooren,
Daer erdt ge, O vriend der kunst, geboren,
Die gloeit voor 't oude vaderland.

Dat is de band der oude dagen,
Om onze zielen heengeslagen
Waerdeer dien schat, veracht hem niet;
Maer brief hem, met uw lauwerloover,
Aen uw geliefde kinderen over
Zie daer, wat wensch myn pên u biedt.

Prudens van Duyse

Wido zelf brengt een verslag op zijn eigen webstek. Daarbij zit ook een filmpje waarbij een van de pijpers 'Amazing Grace' speelt. :

http://widopediaeu.webhosting.be/hulde-aan-het-graf-van-lodewijk-de-baecker

We halen hier nog het oudste stukje Vlaams aan dat Louis vond, een stuk uit het jaar 743.

1° Forsachistu diabolæ?	1° Verzaekt gy den duivel?
Ec forsacho diabolæ.	Ik verzake den duivel.
2° End allum diabolgelde?	2° En alle duivelsgilde?
End ec forsacho allum diabolgelde.	En ik verzake alle duivelsgilde.
3° End allum diaboles wercum?	3° En alle duivels werken?
End ec forsacho allum diaboles wercum, end wordum, Thunaer ende Woden, end Saxonote ende allem them unholdum, the hira genotas sint.	Ik verzake alle duivels werken, en worden, Thor en Wodin, en Saxonot, en alle de onheiligen die hunne genooten zyn.
4° Gelobis tu in Got alamehtigan fadaer?	4° Gelooft gy in God almagtigen vader?
Ec gelobo in Got alamehtigan fadaer.	Ik geloof in God almagtigen vader.
5° Gelobis tu in Crist Godes suno?	5° Gelooft gy in Christus zynen zoon?
Ec gelobo in Crist Godes suno.	Ik geloof in Christus zynen zoon.
6° Gelobis tu in halogan Gast?	6° Gelooft gy in den heiligen Geest?
Ec gelobo in halogan Gast.	Ik geloof in den heiligen Geest.

Opening van het Grote Gasthuisgoed – Foto's Wouter Moyaert

Op 24 april vond de opening plaats van het restant van het grote gasthuisgoed.
Sedert dat Natuur en Bos deze site gekocht heeft van het OCMW van Poperinge, werd er door verschillende vrijwilligers gewerkt om het huisje niet alleen te conserveren maar tevens dermate in te richten dat het weer gebruikt kan worden.

Het is immers de bedoeling dat het huisje een infopunt wordt zowel voor de geschiedenis van deze vroegere schapenboerderij die eerst van het Gasthuis en later van de Disch en het OCMW is geweest, als voor informatie rond het Helleketelbos en de evolutie van dit bos.

Cultuur-historische studie
Guido Vandermarliere
2016

Het was dan ook een excellente gelegenheid om mijn studie 'Het Grote gasthuisgoed & de Helleketel' voor te stellen.
Deze studie – 425 pagina's dik – beschrijft het Grote Gasthuisgoed vanaf 1592 tot 1900.
Daarbij wordt tevens aandacht besteed aan het Kleine Gasthuisgoed en de Hermitage, samen de drie hofsteden die eertijds aan het Poperings gasthuis toebehoorden.
De gehele omgeving wordt in ogenschouw genomen, waarbij de Gasthuismolen en de herberg 'Bohemen' zeker niet ontbreken.

Ondanks het slechte weer, was er toch heel wat volk komen opdagen en gelukkig hadden de organisatoren voor tenten kunnen zorgen zodat we niet wegwaaiden.
Mijn tentje werd druk bezocht.

Het huisje werd op een traditionele wijze 'ingezegend' met het verbranden van de meiboom, zodat ook de kwade geesten het pand konden verlaten.

Op de receptie werd er al stoute plannen gemaakt, dit is immers niet alleen de ideale omgeving om bosklassen te ontvangen, maar ook in het kader van de landbouwgeschiedenis van Poperinge kan dit project iets bijzonders worden en waarom niet ieder jaar hier minstens een landbouwmarkt organiseren?
De sleutel van het huisje werd 'officieel' aan het stadsbestuur van Poperinge aangeboden.

Pieter Daten ‘van Poperinge’ nu ook auteur van het Wilhelmus

In ‘De Telegraaf” stond er groot nieuws!

AMSTERDAM - Het Wilhelmus, dat geldt als het oudste volkslied ter wereld, is vermoedelijk geschreven door de zestiende-eeuwse dichter Petrus Datheen. Dat stellen Nederlandse en Vlaamse onderzoekers (Meertens Instituut, Universiteit Utrecht en Universiteit Antwerpen), op basis van nieuwe computertechnieken.
Het Wilhelmus werd geschreven aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog (rond 1570), maar de schrijver van het lied is altijd onbekend gebleven. Met behulp van zogeheten computeralgoritmes, waarmee auteurs herkend kunnen worden op basis van schrijfstijl, zijn de onderzoekers nu op Datheen uitgekomen. „Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de kleine, onopvallende woordjes in teksten, zoals lidwoorden en voorzetsels", zegt Mike Kestemont van de Universiteit Antwerpen.
„Het ultieme bewijs voor het auteurschap zullen we wellicht nooit vinden, maar het heeft er alles van dat we met dit nieuwe onderzoeksspoor de dichter van het Wilhelmus op de hielen zitten", aldus de onderzoeker.
Datheen was een gereformeerd auteur die een deel van zijn leven in ballingschap in Duitsland moest leven. Hij was vooral bekend wegens zijn „onwaarschijnlijk populaire" psalmberijming uit 1566.

Tot zo ver het artikel in de Telegraaf.
In ‘Doos Gazette’ van april 2013 en van mei van dit jaar, schreef ik een uitgebreid artikel waarin ik conlcudeerde dat Pieter Daten, weliswaar geboren te Cassel, waarschijnlijk opgroeide te Poperinge.
Deze ‘Doos Gazetten zijn nog steeds te vinden op de site van de Vrienden van het Poperings Archief – en doorklikken naar Doos Gazette.
Dat niet iedereen de rijmen van onze ‘Poperingenaar’ kan appreciëren blijkt uit de volgende alinea:

Kreupelrijm'

Met zijn ontoegankelijkheid doet het huidige Nederlandse volkslied nogal Datheen-achtig aan. De dichter, een vurig orthodoxe calvinist, wekte postuum toenemende weerstand met zijn 'kreupelrijm' en met de vreugdeloze hele noten waarin zijn psalmen waren getoonzet. In 1773 voerde de synode van de Nederduits Gereformeerde Kerk (de voorganger van de Nederlands Hervormde Kerk) een meer eigentijdse berijming in. Tot op de dag van vandaag verzetten zo'n 30 orthodox-gereformeerde gemeenten in Nederland zich tegen deze nieuwlichterij: zij houden Datheen onverkort in ere.
Ja, Hollanders … zucht!

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

17 mei 1916 – Baert A.

Hondenvleesch!

Dat we katten verorberen weten we reeds sinds lang, we zijn gewoon geworden te hooren zeggen dat de vele katten die in de laatste tijden te Molenbeek verdwenen, terecht komen in de maag der verbruikers uit de restaurants.

Maar dat we hondenvleesch aten, en het misschien op den koop toe nog lekker vonden, daaraan heeft stellig geen mensch gedacht! En toch heeft de politie van Molenbeek den winkel van een varkensbeenhouwer gesloten omdat verscheidene zijner klanten ziek waren geworden van het eten zijner waar.

Weet ge wat eene huiszoeking aan 't licht bracht? Zeven geslachte honden, gereed om in « gekapt » te worden veranderd en om er worsten en « boudins » van te maken!! Men zegge wat men wil, maar 't zijn rare varkens, misschien wel niet zoo duur als St-Antonius' vrienden, maar ook niet zoo lekker! Die « hondenbeenhouwer » werd reeds vroeger voor 't gebruiken van slechte waar vervolgd. Ik vraag me af hoe het eten smaakt van de lieden die over eenige dagen nog worst van dien frutter aten, als z'er aan denken...

& uit het Leidsch dagblad

Rond de noen lost een vlieger een bom in de hof **M. Adriaen**, veearts, 3 bij de statie en 4 op Abeele. Hevig geschut kant Steenstraete. Verandering van divisie, dus veel beweging.

Uit de Antwerpsche Courant

Te Winterswijk zijn weer zes Fransche krijgsgevangenen aangekomen, n.l. twee uit het kamp van Münster, die bij Senden en vier uit dat te Friedrichsfeld, die te Coesfeld aan het werk geweest waren. Van de laatste waren drie te Langemark bij Yperen, en één bij Soissons gevangen genomen, terwijl de beide eersten te Maubeuge in krijgsgevangenschap waren geraakt, zonder ooit een Duitsch soldaat gezien te hebben.

Er arriveerde ook een uit Münster ontvluchtte adjudant-onderofficier. In vier dagen had hij dien afstand afgelegen.

Gisteren zijn er weer twee Belgen aangekomen.

Behalve 'n dozijn Russen en 'n klein dozijn

EENE EERHERSTELLING VAN BELGISCHE SOLDATEN. — De « Echo Belge » welke in Nederland verschijnt, geeft dezen brief van een geïnterneerden officier uit:

« Vóór eenige dagen berichtte de Hollandsche pers een diefstal van 60.000 gulden gepleegd te Sondel in het Gaasterland. Drie geïnterneerde Belgische militairen, verdacht als zijnde de bedrijvers van den diefstal, werden ter beschikking van het gerecht gesteld.

Het onderzoek door de militaire overheid met ijver gevoerd, heeft de onschuld onzer landgenooten bewezen.

Majoor Hoëfer, die het interneeringskamp van Gaasterland beheert, de begane vergissing openlijk willende bekendmaken, heeft terstond, in de kampen, officieel de drie soldaten, ten onrechte beschuldigd, in hun eer te doen herstellen.

Ik zou U dankbaar wezen en de geïnterneerden met mij, indien U deze regels zoudt willen uitgeven. De kameraden van de andere interneeringskampen moeten weten, dat de drie geïnterneerden, die gisteren van diefstal beschuldigd werden, zijn zooals zij het waren: « Fiere en eerlijke soldaten ».

18 mei 1916 – Baert A.

Kalme nacht. Rond 9 ½ uur een 5 tal obussen op de Elverdinghe steenweg. Nog al hevig geschut. Zeer veel beweging heen en weer. Dezer dagen horen wij soms het Engels groot kanon.

18 mei 1916 – Antwerpsche Courant

19 mei 1916 – Baert A.

Heldere nacht, om 11 uur enige vliegersbommen in de bossen van de Heerlijkhede. Schoon weder e, zeer hevig kanongeschut.; nu en dan een Duitse vlieger. Grote beweging heen en weer, ten allen kante klaroenen, fluiten, trommels. Om 10 uur 6 obussen over de statie en om 12 uur nog 2.

19 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Ook de weduwe Bourdeau, geboren Devolder Julie, geboren te WestRoozebeke, gedomicilieerd te Bixschootye, 40 jaar oud, vraagt toelating een huisje te mogen bouwen op het terrein naast de

brikerie van Gerryn C. op de steenweg naar Stavele. Zij heeft haar 2 dochters van 17 en 11 jaren bij zich wonen. Ze wilt het huisje in bakstenen bouwen en met stro bedekken en dit voor de duur van de oorlog.

Zaterdag 20 mei – Baert A.

Heden nacht lost een vlieger 10 bommen op de plaats van Abeele. Zeer veel beweging en hevige kanonschoten.

Liedsch dagblad – 20 mei 1916

Korte Oorlogsberichten.

De Kommandatur te Brugge heeft van hoogerhand bevel gekregen tot het laten bouwen van een crematorium. Dadelijk werd aan het werk getogen en reeds nu wordt menig gesneuvelde te Brugge verbrand.

20 mei 1916 – Van Walleghem

In de voornoen om 9 uur vertrekken 13 onzer kinderen van boven de 7 jaar naar de schoolkolonies. De automobiels komen ze halen naar de Clytte. … 3 zusters van ’t gesticht van Locre gaan het hen mee naar De Panne, waar zij enige dagen zullen verblijven totdat hun plaats gereed is in de schoolkolonies. Daar ook zullen zij onderzocht worden door de doktoor en enkel de gezonde zullen mogen vertrekken. Dat is een goede maatregel doordoen dikwijls ziekten door nieuwe kinderen ingebracht worden. Zulks is vooral het geval geweest in de kolonies van kleine kinderen te **Merlimont Plage**, waar de rode koorts ferm gewoekerd heeft, ingebracht door nieuwe kinderen. …

De levensmiddelen zijn duurder dan ooit. Het zwijnevlees geldt 3,50 frank de kilo, de tarwe 32 rank, de aardappelen 17 frank, het gewoon bier 26 rank de ton, het goed bier 40 frank Het blees is meer dan de dubbele prijs. Er mogen geen kalvers meer gedood worden, geen koebeesten mogen verkocht worden die nog hun 2 tanden niet hebben. De burgers krijgen nu maar weinig eten meer van de soldaten, daar deze zelven niet veel meer over hebben. Hun ravitaillement is wel van de helft verminderd en ’t is een goede zaak, want het is ongelooflijk welke levensmiddelen te kwiste gingen.
Nochtans hebben zijn nog meer dan genoeg. De Belgen die hier op het Engels front zijn (kanonniers en travailleurs) worden ook geravitailleerd door de Engelsen. Zij krijgen iets min dan de Engelsen, doch hun kost is zeer voldoende; ’s nuchtends een schelle kaas, ’s noens wat koevlees en vleesdozen, voor ’s avonds een schelle spek. Zij zijn onder dat opzicht beter dan hun broeders op het Belgisch front. Nochtans krijgen zij te weinig brood, enkel ¼ daags. Op ’t Belgisch front krijgen zij een half brood.

21 tot 27 mei 1916 – Baert A.

Kalme week, niets bijzonders, geen te grote beweging en weinig geschut.

Verbieze Julien sterft op de 21ste mei 1916 te Dixmude.

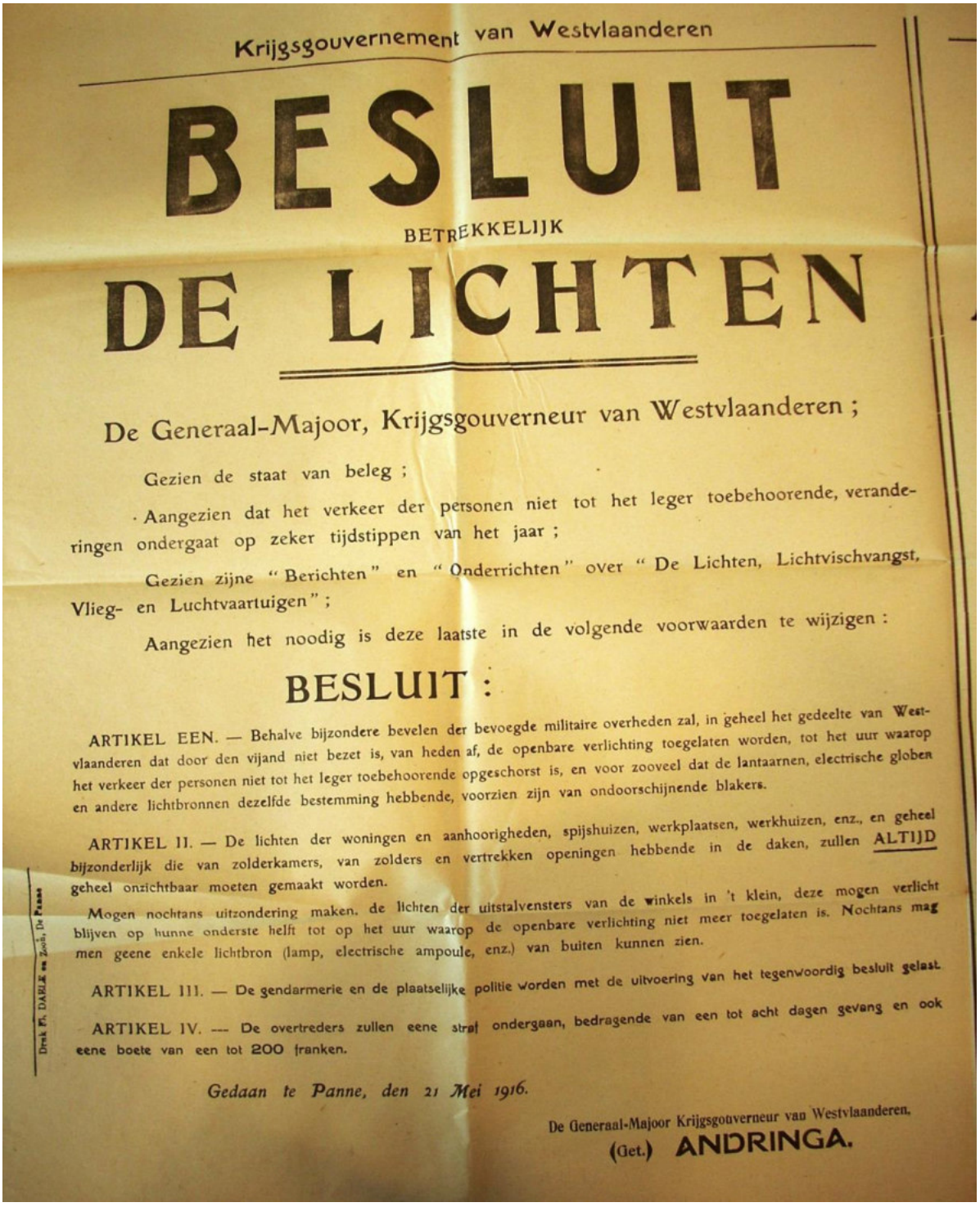

Krijgsgouvernement van Westvlaanderen

BESLUIT

BETREKKELIJK

DE LICHTEN

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur van Westvlaanderen ;

Gezien de staat van beleg ;

Aangezien dat het verkeer der personen niet tot het leger toebehoorende, veranderingen ondergaat op zeker tijdstippen van het jaar ;

Gezien zijne " Berichten " en " Onderrichten " over " De Lichten, Lichtvischvangst, Vlieg- en Luchtvaartuigen " ;

Aangezien het noodig is deze laatste in de volgende voorwaarden te wijzigen :

BESLUIT :

ARTIKEL EEN. — Behalve bijzondere bevelen der bevoegde militaire overheden zal, in geheel het gedeelte van Westvlaanderen dat door den vijand niet bezet is, van heden af, de openbare verlichting toegelaten worden, tot het uur waarop het verkeer der personen niet tot het leger toebehoorende opgeschorst is, en voor zooveel dat de lantaarnen, electrische globen en andere lichtbronnen dezelfde bestemming hebbende, voorzien zijn van ondoorschijnende blakers.

ARTIKEL II. — De lichten der woningen en aanhoorigheden, spijshuizen, werkplaatsen, werkhuizen, enz., en geheel bijzonderlijk die van zolderkamers, van zolders en vertrekken openingen hebbende in de daken, zullen ALTIJD geheel onzichtbaar moeten gemaakt worden.

Mogen nochtans uitzondering maken. de lichten der uitstalvensters van de winkels in 't klein, deze mogen verlicht blijven op hunne onderste helft tot op het uur waarop de openbare verlichting niet meer toegelaten is. Nochtans mag men geene enkele lichtbron (lamp, electrische ampoule, enz.) van buiten kunnen zien.

ARTIKEL III. — De gendarmerie en de plaatselijke politie worden met de uitvoering van het tegenwoordig besluit gelast.

ARTIKEL IV. — De overtreders zullen eene straf ondergaan, bedragende van een tot acht dagen gevang en ook eene boete van een tot 200 franken.

Gedaan te Panne, den 21 Mei 1916.

De Generaal-Majoor Krijgsgouverneur van Westvlaanderen.

(Get.) ANDRINGA.

Druk Fr. DARLE en Zoon, De Panne

22 mei 1916 - Van Walleghem

Gisteren heb ik de mare gekregen dat al de kleine kinderen van boven de 3 jaar morgen mogen vertrekken naar de schoolkolonies. Ik ga een deel der parochie vermanen.
Enige bommen vallen rond het hof van de burgemeester en de Razelpuid. Nog enkel 2 of 3 mensen van de plaats zijn bezig met verhuizen. Omtrent allen gaan wonen in tenten uitgenomen enige die gaan wonen naar de stad van Poperinghe, waar nog verschillige huizen onbewoond staan. Nochtans Poperinghe is gevaarlijk en daar zullen zij ook veel angstige uren

passeren en eindigen met ook elders een schuilplaats te zoeken. Enige Dickebuschnaars slaan tenten op te St. Jan ter Beizen, Proven, Locre, verscheidene te Reninghelst en zeer veel te Westoutre waar er ganse gehuchten van Dickebuschnaren zullen opgetimmerd worden. Die tenten zijn zeer verscheiden in hoedanigheid: sommige zijn zeer ellendige kotjes. Wat staken die rechte staan, daartussen wat latten of persen of berd van alle soorten geslegen of soms 't een en 't ander, dit alles binnen en buiten bestreken met kleiaarde. Daarop een kap van hetzelfde houtwerk beslegen met terrepapier of blik van soldatenbiscuitdozen. En zo timmert men in 3 of 4 dagen een oorlogshuisje. Een deur die zij meeverhuisd hebben sluit de ingang. Een vensterken met de laatste ruiten van hun oud huis dient voor kijk en luchtgat. Een blikken buis, ook van soldatendozen boven op het dak, dat is de kave; en in dat huisje 2 of 3 plaatsen dikwijls gescheiden door de deuren en vensterluiken die zij van hun oud huis meegebracht hebben.
Men vindt er de keuken die meestendeels soldatenwinkel en koffieplaats is, dan 1 of 2 slaapkamers. De vloer is in aarde en boven de kamers is er gemeenlijk een zolder doch dikwijls te flauw om mensen te dragen en die daarom gemeenlijk gebruikt wordt voor bergplaats van de overschot van meubels en bucht. Zulke kotjes vindt men bij honderden in de streek, arm en ellendig, en nochtans het volk leeft er betrekkelijk gelukkig. Zij hebben immers een eigen heerd en zijn meester in huis.
Nochtans zo zijn alle tenten niet. Men vindt er van deftige bouwtrant, zelfs gehele schone, ware chalets, uit schone effen planken, plancher, sterke zoldering, pannendak, soms schoon geschilderd en zelfs met versiering. En binnen ruime plaatsen, grote winkels of herberg, benevens verschillige kamers. Er zijn immers veel mensen die schikken na de oorlog hu ntent mee te verhuizen en ze te zetten in de plaats van hun gebombardeerd huis, om alzo van 't begin af een woning te hebben. Daarom is het dat verschillige delen samengemaakt worden met vijzen en niet met nagels om gemakkelijk te kunnen verplaatst worden.
Sommige tenten kosten veel geld, zelfs zijn er die van 4000 tot 5000 frank kosten, het hout is immers buiengewoon duur en het gewoon dagloon van een timmerman is van 5 tot 6 frank, dat kunnen zij immers bij de Engelsen verdienen. Veel personen van Dickebusch die eigneaars waren van hun huis, hebbendeuren en vensterluiken meegedaan, verscheidene hun zoldering afgenomen en een zelfs heeft gans zijn huis afgebroken om aan hout te geraken voor het opbouwen hunnere tente.

Een groep Belgische kannonniers van de 6de batterij wordt betrapt van bier uit Frankrijk te blauwen. De inkomstrechten van het Frans bier belopen 0,05 per liter. Zij kwamen af van Belle met 2 wagens ieder gespannen met 6 peerden. Deze waren geladen met strooi, waaronder 24 tonnen bier verdoken waren. De mannen waren smoordronken en reden in volle geweld de douane van Locre voorbij en wilden ook in zotte vaart door de Clytte trekken.
Een Frans interprête doet hun stilhouden. De soldaten zeggen hem zottigheid, doch deze doet aanstonds een Belgisch gendarme roepen. Intussen trekt een van de soldaten wat strooi uit om aan zijn peerd te geven. Een ton komt bloot en wordt gezien door de gendarme, deze doet een onderzoek en vindt een 2de en 3de ton. De soldaten moeten de wagen laten staan, doch schijnen weinig verdriet te maken in hun tegenslag. Aanstonds worden de douaniers geroepen die geheel de blauwerij ontdekken. De soldaten worden 's anderendaags ondervraagd en een bekent dat het voor de rekening is van 'den hert' van Dickebusch. Van Elstlande en Thaon.
Het schijnt dat er eerst een proces gemaakt werd, maar dat door de tussenkomst der officieren alles effen gerocht is.
De Belgische soldaten zijn er buitengewoon op uit om veel geld te slaan en zijn niet zindelijk op de middels. Een nieuw middel is nu het stelen van zink en lood. Zo gaan zij zinken daken en goten aftrekken, loden en ijzeren pompen en darmen wegnemen uit de onbewoonde huizen

en verkopen ze aan helers. Zo werd er bij een inwoner van Dickebusch 500 kilo's zink ontdekt.
Hector Dalle vond een bommenput in zijn land die vol lood en zink lag. Marcel Coene was zijn kar gestolen en vond ze bij een landbouwer van de Clytte. De soldaten hadden ze gebruikt om hun waar te vervoeren en alles te samen aan de boer verkocht. Ook gaan zij zolderingen afbreken in de verlaten huizen en verkopen de planken aan de burgers om hun tenten op te slaan. Toch zijn er veel soldaten die in dat aardig spel niet mee doen. 't Is anders als he tzaken zijn die de Engelsen aangaan. Wanneer de Engelsen hun kampen verlaten hebben en de tenten enige uren onbewoond zijn, hebben de Belgen er reeds alles mee dat hun dienstig kan zijn. Zo trekken zij soms ganse tenten af om voor hun zelven een tent te maken. Zo zijn zij er ook op uit om de velo's van de Engelsen te ontvreemden en doen er aanstonds wat veranderingen aan, zodat deze geheel en gans het uitzicht hebben van burgervelo's. Alzo bezitten velen een velo. Geerne ook gaan zij hoge caoutchoucen leersen halen naar de kampen der Engelsen.
Dit alles noemen zij 'gekocht met 5 minuten schrik'.
Zij trachten ook geld te slaan van ringen en andere gewrochten welke zij vervaardigen uit schrapnelkappen. Zij maken ook schone vazen van koperen bommenbuizen waarop zij 'Yper' of **'St. Eloi'** zetten, schikken ook obussen op en dat alles verkopen zij duur aan de Engelsen.
Met al zulke middeltjes de ene schoner dan de andere zijn er Belgen die een schone stuiver gespaard hebben, doch de meesten verdrinken al wat zij verdienen. De Belgische zijn op het spoor gekomen van de zinkdieven en zo zijn van de 5de batterij een wachtmeester en een brigadier gedegradeerd geworden om 's nachts hun volk met zulke waar naar Poperinghe te hebben laten rijden. …

Europeesche Oorlog

In West-Vlaanderen en in Frankrijk

Uit Duitsche bron

Groot Hoofdkwartier, 20 Mei.

Westelijk oorlogsterrein:

In Argonnen zijn Duitsche patroeljen, na mijnen te hebben laten springen, tot de tweede vijandelijke linie gevaderd. Zij hebben kunnen vaststellen dat de vijand talrijke dooden had en zij hebben eenige krijgsgevangenen medegebracht.

Aanvallen bij verschillige hernemingen tegen onze nieuwe veroverde stellingen langs beide zijden der baan van Haucourt tot Esnes beproefd, zijn gemakkelijk afgewezen geworden.

Vijf vijandelijke vliegtuigen werden neergehaald, waarvan een, in het zuid-oosten van Vailly, door het vuur onzer infanterie; de vier anderen, in luchtgevechten bij Aubreville, op de helling van het Hessoisbosch, bij Avocourt en onmiddellijk ten Oosten van Verdun. Onze vliegeniers hebben vijandelijke schepen aan de Vlaamsche kust aangevallen, evenals kampeeringen, de vliegstaties en de staties bij Duinkerken en St-Pol, van Dixmuide, Poperinghe, Amiens, Châlons en Suippes.

Oostelijk oorlogsterrein:

In de omstreken van Smorgon heeft een Duitsch vliegenier, in een luchtgevecht, een Russisch vliegtuig neergehaald.

Balkan-oorlogsterrein:

Geene bijzondere gebeurtenissen.

Opperste Legerbestuur.

De Vooruit

Het weerstandsvermogen van den Soldaat

Prof. Pütter, hoogleeraar in de phisiologie te Bonn, die tegenwoordig als officier van gezondheid te velde staat, doet mededeelingen over het weerstandsvermogen van soldaten. De ervaring heeft in het algemeen geleerd, dat de volledig voor het veld uitgeruste soldaat uren lang met een snelheid van 11 tot 12 minuten per kilometer marcheeren kan. Is hij geoefend, dan kan hij tien uur per dag zoo marcheeren en zoo noodig zes uur daarvan achter elkaar. Hoeveel arbeid hij daarbij verricht, blijkt uit de verhouding van het zuurstofgebruik tusschen een slapend of rustend mensch en van een marcheerend soldaat. Een man van 1.70 meter lengte en 70 kilogram gewicht, de gemiddelde soldaat dus, gebruikt rustend 250 kubieken centimeter in de minuut. De verbrandingen, die met behulp hiervan in het lichaam worden volbracht, beantwoorden aan een arbeid van 495 meter kilogram. Een mensch van 70 kilogram gebruikt echter voor een meter weg 17.5 kilogram meter en voor zijn kleeding en verdere belasting naar verhouding meer. De volledige oorlogsuitrusting weegt 31.5 kilogram. De soldaat, die 70 kilogram van zijn lichaam en 31.5 kilogram last in 12 minuten een kilogram ver op de vlakte voortbeweegt, praesteert hierbij 2116 kilogram meter. Bij het verbruik van 495 kilogram meter van den rustenden mensch is dus een prestatieverbruik gekomen, dat 4.27 maal zoo groot is als het gewone verbruik. Wordt de kilometer in tien minuten afgelegd, dan is het geheele verbruik 6.13 maal zoo groot als het gewone verbruik. Dit is echter voor vele menschen te veel. Als normale verrichting op marsch moet men beschouwen de snelheid van één kilometer in 11.5 minuut. Als men andere berekeningen als grondslag neemt die van de praestaties bij het bergklimmen, dan komt men tot hetzelfde resultaat, een bewijs, dat het werkelijk het gemiddelde praestatievermogen is.

Verder behandeld Pütter nog de normale praestaties van een soldaat in stijgend terrein. De grens van de stijging, die de volledig uitgeruste soldaat bij lange marschen overwinnen kan, bedraagt 1:15.2. Bedraagt de stijging slechts één procent, dan is bij gelijkblijvend praestatievermogen een snelheid van 4.7 kilometer in het uur bereikbaar. Bij 2 procent wordt deze 4.3 kilometer, bij 4 procent 3.65 en bij een stijging van 1:15.2 moet de snelheid in het uur tot 3 kilometer dalen.

Ten slotte onderzoekt Pütter of het van nut is den soldaat zijn bagage met uitzondering van wapens, munitie en graafwerktuigen af te nemen en op wagens te laden. Bij warm weer is dit ongetwijfeld zeer gemakkelijk, maar grootere snelheid zal men er niet mee bereiken. Bij een marsch in de vlakte van 20 kilometer zou men een half uur winnen, maar tegenover dit voordeel staat het nadeel van de belasting van de marschcolonne met den bagagewagen. Voor den marsch in de bergen daarentegen is het vervoer van de bagage een aanzienlijk voordeel, want ze stelt den troep in staat stijgingen van ongeveer tien procent te overwinnen, wat met de volle bagage niet meer mogelijk is.

Van het Fransche gevechtsterrein.
Duitsche soldaten, door de Engelsche troepen bij St. Eloi op het Fransche gevechtsterrein gevangen genomen, worden onder bewaking der Engelschen naar een gevangenkamp gevoerd.

22 mei 1916 – Brievenboek Krombeke – nr. 642

De Strijd in de lucht.

PARIJS, 22 Mei. (R.O.) Avondcommuniqué: Duitsche aeroplanes bombardeerden tweemaal Duinkerken; 4 personen werden gedood, 15 gewond. Een ander eskader wierp des middags 100 bommen op de voorsteden der stad, waardoor twee soldaten en een kind gedood, 20 personen gewond werden. Aeroplanes der geallieerden achtervolgden die van den vijand en schoten er twee neer, toen zij de Duitsche linies weer bereikten. 53 Engelsche, Fransche en Belgische machines wierpen onmiddellijk na den eersten aanval 250 bommen op Duitsche cantonnementen bij Vijfwege en Ghistelles. Duitsche vliegtuigen wierpen 15 bommen op Belfort. Schade onbeteekenend.

Meneer de kinderrechter Rutsaert van Veurne, De Panne, verslagen: Geeraert Angèle en Queldy Madeleine verzonden – welke voor de rechtbank verschijnen te Veurne de 26ste mei 1916 met betijging van openbare zedenschennis door bedrijven die de eerbaarheid kwetsen en dat in mijn hoedanigheid van afgevaardigde van de kinderrechter voor de duur van de oorlog.

Uit het Poperinghenaarthe
voor God en Vaderland
Nr. 12 - 24 - 5 - 1916

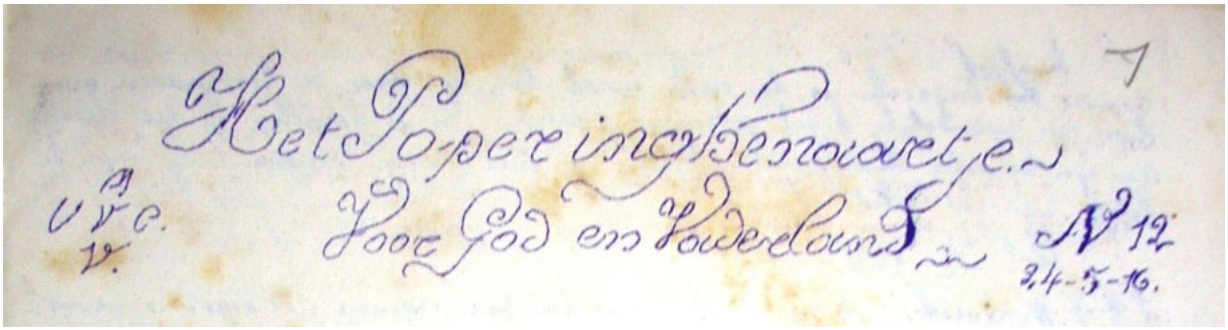

Cyriel Verschaeve
Mijn leerlingen weten het wel hoe fier ik er op ben ook op de collegebanken gezeten te hebben voor onzen grooten meester, **Cyriel Verschave**, de dichter van de Artevelden, Verbiest, zeesymphoniën enz. enz.
Onder den oorlog heb ik ook aan mijn goedelijke oud leraar een bezoek gebracht en dan zijn jongste groot drama **Judas** in handschrift ter lezing gekregen. Ik laat u zelf oordelen welk genoegen onderstaande brief van **Albert Brousel** mij verschafte.
'Op 2 zittingen van onzen Vlaamse kring, hebben wij de eer gehad E.H. Cyriel Verschaeve te mogen onthalen. hij legde ons de geleidelijke wording uit van zijn laatste groot werk 'Judas', dat nog niet uitgegeven is en waaruit hij ons enige brokken voorlas. Hij is verrukkelijk eenvoudig en aangenaam en daar hij met studenten, schoolmeesters-, broeders, enz te doen had, ging hij heel vertrouwelijk met ons om en 't was een waar genot.
't Karakter van Judas geleidelijk zijn volledige ontplooiing te zien nemen. 't Was de eerste maal dat ik de gelegenheid had de ontleding van een kunstwerk te horen uit de mond van de dichter zelf, dn staat men voor geen gissingen meer, maar is alles feitelijk zo.
daarna las hij het liedje van de piotten in het slijk dat hij voor ons gemaakt had en dat later met nog vele andere in den ‘Belgischen Standaard' verschenen is.
Toen **August Cauwelaert** en onze aalmoezenier hem wilden bedanken - zei hij eenvoudig weg: 'Ja, 'k weet op voorhand wat gij zult zeggen, neen, ik moet u bedanken, daar het door uw toedoen is dat wij ons in Alveringhem nog bevinden en daarom heb ik een lied gemaakt om u te bedanken... en hij las het ons voor... Dit is een dag die tellen mag.
M. Lambrecht

Erelijst
Georges Van Cayzeele is de eerste maal dat hij naar de loopgraven ging, door een vijandelijke kogel getroffen geworden en is gevallen op het ereveld. Aan zijn beproefde bloedverwanten bieden wij onze innige deelneming met de belofte van een gebed.

Uit de Brieventesch
E.H. V. Wyckaert
Moge de Heer uwen arbeid zegenen - de oogst is groot, overal. ons Vlaamse volk aan de wereldhoeken geworpen, loopt gevaar. Wat zullen onze Belgen na de oorlog uit Frankrijk en Engeland na de oorlog medebrengen? Corruptie optimi pessima!
’t Beter als 't bederft, wordt het slechtste!
Wat zijn wij te allen tijde bevoorrechten geweest. En onze studenten. Nu weten ze het beter dan ooit - diegene ten minste die nadenken - alles was geschikt tot het nastreven van edele idealen, terwijl hier alles samenspant om de mens te verlagen en te verdierlijken. ik hoor nochtans en at nieuws verheugd me, dat onze studenten hun Vlaamse kop hoog dragen en hun hart rein weten te bewaren.
Maar zeg, na den oorlog hoe zal het gaan te Poperinghe in 't college?

Leon Patfoort, Abel Louf en anderen nog met strepen op de mouw! Voor u en Meester Vanneste geheel wel - gij hebt den graad van kapitein, geloof ik – (Waarom geen generaal? De redactie) - maar voor mij.... simpel recruut die nooit in de tranchee heb gezeten en niets van de oorlog ken, 'k zal mijn ontslag moeten indienen en de plaats laten aan een luitenant of kapitein, die de campagne gedaan heeft. 't En ware ik aanvaard werd in de compagnie cycliste, ge weet immers dat ik per velo rijd en ook een striep kreeg om wille van mijn jaren dienst in den midi. (Proficiat! Wanneer krijgen wij daarvoor congé? (Studax) Ik zal op hoop leven en na Pasen mijn twintig kilometer per uur afleggen op mijn paasronde.

Anton Lambrecht
Communiqué officiel: De Duitsers hebben een aanval gedaan op onze posten. zij hebben er enige veroverd doch er seffens uitgejaagd geweest ... er zijn enige krijgsgevangenen. zij hebben een paar duizend bommen, granaten en torpilles aeriennes geworpen. Hun ontploffingskracht is overgroot. Gij verstaat dus dat zulke beesten nogal kunnen bijten en een loopgraaf in een grafkelder veranderen. 'k Heb binst die 2 dagen maatjes gedreven, nog gedregen, altijd gedregen en geholpen dat ik er bij zweette lijk een dashond.

Felix Delanote
Hier zijn 3 vogels gaan vliegen. V. de Boninet , Rene Debergh en Jozef Vermeersch, op een loopken van thuis. Cyriel Geene is deze dagen op verlof zijn ouders gaan bezoeken naar Periquent. Zaterdag morgen vertrekken we beiden (Felix & Marcel)
E.H. Bulcke
'k Ben naar Poperinghe geweest. ge zoudt het nooit kunnen peizen, maar zij hebben mij daar bijna in 't gevang gedraaid. **om reden dat ik wilde enige zichten trekken uit den hof van 't college. De Engelsen zijn aller strengst , zelf voor 't bezitten van appareils.** 'k Heb dan wel 2, 3 uren moeten rondlopen. ge weet hoe het gaat, zij zenden u van Caiphas naar Pilatus en 't loopt dan op ... niets uit.
J. Suffis
'k Zit nog steeds in de CISIAI. Ik ben ziek geweest en heb een nieuwe zitting van 3 maanden moeten volgen. 't Zal duren tot 't begin van juni.
F. Rommens - 6 - 5 - 16
Gij zult nog al aardig naar mijn schrijven opgezien hebben. De enige en voldoende reden is dat we 's morgens juist nog zo een revue à grand spectacle gehad hebben dat wij bijna allemaal overhoop lagen. Ik was doodmoe thuis gekomen en nog geheel vaneen geschrapneld van de aller individueelste emoties. 'k Geloof dat Albert Brousel ook van geschikte gemoederen zal weten te spreken.
14 - 5 - 16
Voor 't ogenblik rust ik uit. dat is een figure de style, want van mijn leven ben ik nog nooit zo moe geweest. nu spelen we football dag in, dag uit en tussen in exerceren we. Ik ben nog meer afgebeuld dan een paard van een vuilkar. ik kan noch gaan, noch staan, noch zitten zonder pijn. al mijn gewrichten zijn gebroken. de mannen die hier levend uitgeraken zullen van geluk mogen spreken. 't Gevaarlijkste van al is nog ons logies. 't Is een soort kiekenkot : wij moeten een oude, zuchtende krakende ladder op. voor mij zucht hij nog meer dan voor de anderen. ik kom voorzeker eens en vol plane naar beneden.
Maurice Tahon
Nu zijn wij reeds gedrieën. Ik zei de vent, J. Leuridan en M. Dejonghe... en indien iedereen het zijne bijdraagt, 't is maar een lachedingen meer, dus Duits zo en profijtig klopken op de neus toe te dienen dat ze hem aan 't achterhoofd plakt... Wat mij betreft 'k ben nog altijd een gezonde broer en 'k geloof dat de muggen het ook proeven, want 'k heb er soms een regiment die rond mijn oren ronken.

Paul Vandenbussche
Voor 't ogenblik hebben we schoon leven, maar te naaste week verandert het - 't goede stonde kort, 't slecht eeuwen lang. 't Is hier geestiger dan in 't gat waar wij vroeger zaten. hier zien we ten minste mensen, bomen en hagen. De wereld is hier bewoond, 't en is geen woestijn. Wat een verandering, van uit 't hol van Pluto in 't aards paradijs.
Raymond Carette
'k Heb het genoegen u te melden dat ik eindelijk mijn doel bereikt heb. 'k Ben op het front sedert 2 weken (7de mei) in de secteur van D. Het leven is goed en 'k ben nu tevreden.
'k Heb reeds enige schoolmakkers tegengekomen. de eerste die ik tegen kwam was Albrecht Feys die van huis kwam. Ge kunt niet denken hoe blij ik was hem te ontmoeten. Den 2de dag dat ik naar de tranchee getrokken was, stond ik buiten den abri: een sergeant van de genie komt voorbij en blijft staan en beziet mij. Ik zie op... 't Was verdonderd Felix Rommens. Hij die gevallen was voor 't vaderland en hij vond dat piot zijn geen carotje is.
Marcel Focke
Buiten de wind, die al een heele tijd in den waterpot zit, gaat alles hier om ter best, zoveel te meer nu de zee - nu door iedereen schildwacht en patroeljeman als zijn ergste vijand is gehaat, door schansering en stekkerdraad helemaal onschadelijk is gemaakt. ook is er sedert 28ste februari geen hels manna uit de lucht gevallen. Wat de bezoeken aangaat, 'k moet bekennen dat de Poperingse maatjes niet te achter blijven. 'k Heb eens een hele namiddag met Antoon De Necker doorgebracht en 'k ben oprecht blij mij aan zijnen dichtersgloed te kunnen verwarmen. Maar gij moest zondag voor 8 dagen hier geweest zijn om Pol Vandenbussche en Desire Govaert te zien en te horen. Nu zijn de twee dappere kerels naar 't vuur vertrokken. Maar andere makkers hebben hier nu met de nieuwe divisie hun intrek genomen. Sylvain Decorte heeft me, benevens vele ijzingwekkende sprookjes nog verteld hoe hij op de eerste lijn door een beschieting verrast werd, in een schuilhol sprong en op Antoon De Necker botste. Albert Brousel is met zijn mannen in de nabijheid gelogeerd: hij komt hier wel 20 maal voorbij per dag en hij weet me telkens iets pittigs te vertellen. Adr. Delfosse en P. Carette moeten hier ook zijn, maar ze hebben de weg tot onze villa nog niet gevonden. tegenwoordig ben ik op een goed spoor om aan 't adres van August Tavernier te geraken. Zout ge willen geloven dat wanneer ik te midden van mijn kameraden ben;;ik soms weemoedig word en op mij zelven kwaad ben omdat ik mijn vaderland niet kan helpen vrijvechten.

Vlaams leven

Als Vlaamse soldaten studenten hebben wij in de centers niet geslapen. Reeds van geheel in den beginne kwamen Vlaamse mannen met **F. Deprez** aan hun hoofd, bijna iedere avond samen - spraken voer de Vlaamse kwestie. soms werd een schoon artikel gelezen uit 'Vrij België' of 'De Stem van België' of iets uit den 20 siècle waarin er soms afschuwelijke dingen geschreven stonden.
Later kwamen er vele hoogstudenten of collegestudenten meestal uit Antwerpen en Limburg. Daaronder werden nieuwe leden aangeworven. wij waren 25 met onze ieverige aalmoezenier aan 't hoofd. tweemaal in de week kwamen wij samen en ede een of de andere van ons hield een kleine voordracht.
dank zij onze aalmoezenier gingen wij feestjes inrichten, waar de soldaten in groot getal naartoe kwamen. Er werden muziekstukken gespeeld, Vlaamse liederen gezonden en Vlaamse voordrachten gehouden, die aller geestdrift ontvlamden.
Maar nu zijn de soldaten vertrokken en ik ben in Calais in den IMVI aangeland, waar er maar weinig soldaten - studenten zijn.
Abel Louf

Ontwaken – Jerome Leuridan
… ‘k Spreek liever over wat er roert en waagt in ’t Westland, aan Yzer en Yperlee. Stilaan begint er een kentering te komen, na bijna 2 jaren verstrooid te zijn, ontrukt aan ’t veredelende studenteleven, met zijn brede vertakkingen van Vlaamse christen werking, begint de studentenjeugd weer elkaar te zoeken, de werkkrachten worden bijeengegaard, geordend en gericht. Daarvan hebt ge reeds sporen gezien in de ‘Standaard’. ’t Gaat in stilte voort en ‘k voorzie reeds dat de vrededag ons bereid zal vinden om seffens ’t heerlijke werk voort te zetten lijk vroeger. O neen, de Vlaamse beweging, de Vlaamse studentenbeweging is niet dood. Maar de jongens voelen ’t nu reeds, te midden hun verstompend soldatenleven, wat een kostbaar recht tot spreken, luide spreken e, eisen, ze zullen veroverd hebben, betaald met lijden, bezegeld me bloed. O ‘k elve nu zo gelukkig, zo vroom en zo weeldig, hier in ’t hartje van ’t gemartelde Verune – Ambacht, in de wonnigheid der beboren lente, leven uit de dood, grootheid uit ’t lijden, zoals Christus verijzenisse het me pas weer geleerd heeft.
J. Leuridan.

P.S. Ieder student of oud student van ons colelge kan ‘het Poperinghenaartje’ ontvangen. Hij behoeft slechts zijn adres naar mij op te sturen.
M. Lambrecht Auvour milt. Belge.
Fauborug de Fougèress – Rennes

Paul Vandebussche: ‘k ben reeds enige keren bij M. Focke geweest. Een collegemaatje is daar ook komen binnen gestormd. ’t Maatje is gezond maar de moraal is voorzeker onder het vriespunt. ‘k Heb hem geen warmtemeter onder de oksel kunnen steken, maar ‘k spreek op het horen.

Letterkundige bijdragen

Hartzeer

Ik dwaal nu kreuplend rond, aan mijnen voet bezeerd
en blijf met droevig oog op mijne makkers staren,
die altoos onvermoeid en zonder vrees noch vare
fier stappen op de baan, door wind en ongeweerd.

Ja over een piot denkt men dikwerf verkeerd
als men hem binst de halte onachtzaam rond ziet waren
beziet hem eens aan 't werk, hoe moeilijk te bedaren
de drift en woede, die zijn leeuwenhart verteert.

Met fierheid mag ik mij bij zulke krijgers scharen
die zoo gezwind en vlug, al zingende 't vrije lied
voortstappen ter herovering van 't grondgebied
dat hen opgroeien zag, zij duchten geen gevaren

O God! ach! Dat die pijn mij maar terstond verliet!
en mij het lopen, springen nimmermeer verbiedt.

Een schacht.

Kerelslied

Nimmer te klein is het kind
dat in zijn hertje bemint

In brand stond het huis en de moeder was dood
de Duitsers in Leuven verbleven
Alleen uit hun handen de bengel ontvlood
van vrees in de kelder versteven
De vlammen verdoofden - het zoontje liep weer
in 't leger zijn vader vervoegen
Te klein was de kerel - te jong en te teer
soldaat zijn is werken en zwoegen.

Hij keerde naar Leuven terug naar zijn huis
en wachtte als groten hem zegden
doch schoten eens hoorde hij en ballengesuis
Ik ben niet te klein om te vechten
Hij liep naar de zijnen en vond een geweer
de kogels wijs sissende loechen
vlucht 't strijden mijn kerel, zo jong nog en teer
uit vrees dat we moordende u sloegen

Een kogel verloren in 't lachende hoofd
trof sissend den moedigen jongen
Hij staarde naar Leuven zijn ogen verdoofd

de koude en de dood in hem drongen
Zijn vader die kwam en die viel op hem neer
dan vrienden het lijkje verdroegen
Heel klein was de kerel doch 't minde 't geweer
om 't land dat de Duitsers laf sloegen
Heel klein was de kerel en stervend viel neer
op 't lijkje Gods engelen loechen

Toontje

Belgen in 't Duitsche Leger.

Men schrijft van Vlaamsche zijde aan de „Tel.":

„In Maart reeds, toen ik te Vaals was kwam in den nacht een Belg over de grens gevlucht, die ons meedeelde, dat Belgen, die in Duitschland wonen, bij 't Duitsche leger ingelijfd werden.

't Klonk ongelooflijk. En toch blijkt het dat de man de waarheid sprak. Belgen, die 3 jaar en meer in Duitschland gevestigd zijn, krijgen hun opleiding in een kamp van Sleeswijk-Holstein en vertrekken natuurlijk niet naar de Yser of naar Ypren zelfs niet naar 't westelijk front, maar naar 't Russische.

Duitschland staat dus voor niets, was 't schending van 't volkenrecht aangaat. Dit is wel een der gruwelijkste maatregelen: Belgen dwingen in 't leger van den vijand te strijden. Brutaler gebruik van menschen als kanonnenvoeder kent men niet.

De Duitschers willen dit verdedigen door te beweren,, dat de Belgische wet de nationaliteit laat vervallen van iederen Belg die langer dan 3 jaar in 't buitenland vertoeft, een artikel dat echter ingetrokken is geworden. Persoonlijk vertoefden we langer dan drie jaar in 't buitenland en bij navraag naar den toestand van nationaliteit verklaarde de regeering ons, (dat was in 1905), dat we Belg gebleven waren en zekere verouderd artikel niet meer gold.

De Belgische regeering protesteert bij de neutrale naties tegen den lagen, laffen maatregel."

Uit het Leidsch dagblad 23 mei 1916

De Koningin van België gedecoreerd.

President Poincaré bezocht Zaterdag met koning Albert Belgische inrichtingen te Nieuwpoort en Ramscapelle en overhandigde aan koningin Elisabeth het oorlogskruis als bewijs van hulde en bewondering van het Fransche volk.

De koningin verklaarde, dat zij zeer gaarne dit onderscheidingsteeken van de dapperste soldaten van Frankrijk zou dragen.

24 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Ook de weduwe Aimé Titillon van Reninghe wenst een noodwoning te bouwen te Krombeke en dit in de Provenstraat.

LONDEN, 24 Mei. Officieel: Beiderzijdsche zware artilleriebeschieting in de buurt van de Vimy-keten, waar de toestand ongewijzigd is gebleven. De Duitsche artillerie trad heden zeer actief op aan den spoorweg tusschen Hooge, Yperen en Roeselaere. Op andere punten artillerie- en mijnenstrijd. Op eenige plaatsen van 't Engelsche front luchtacties. 14 vijandelijke vliegtuigen waren gisteren in gevecht gewikkeld, waarvan een werd beschadigd en neerviel binnen de vijandelijke linie.

26 mei 1916 – Van Walleghem

Te Poperinghe zijn zeer veel soldaten, doch ook zeer veel **cantienen** en bijna overal is het winkel en alzo is er in 't algemeen voor de winkeliers niet zeer veel te verdienen. De Dickebuschnaren die hun winkel verhuisd hebben naar Poperinghe doen grotelijks hun beklag.

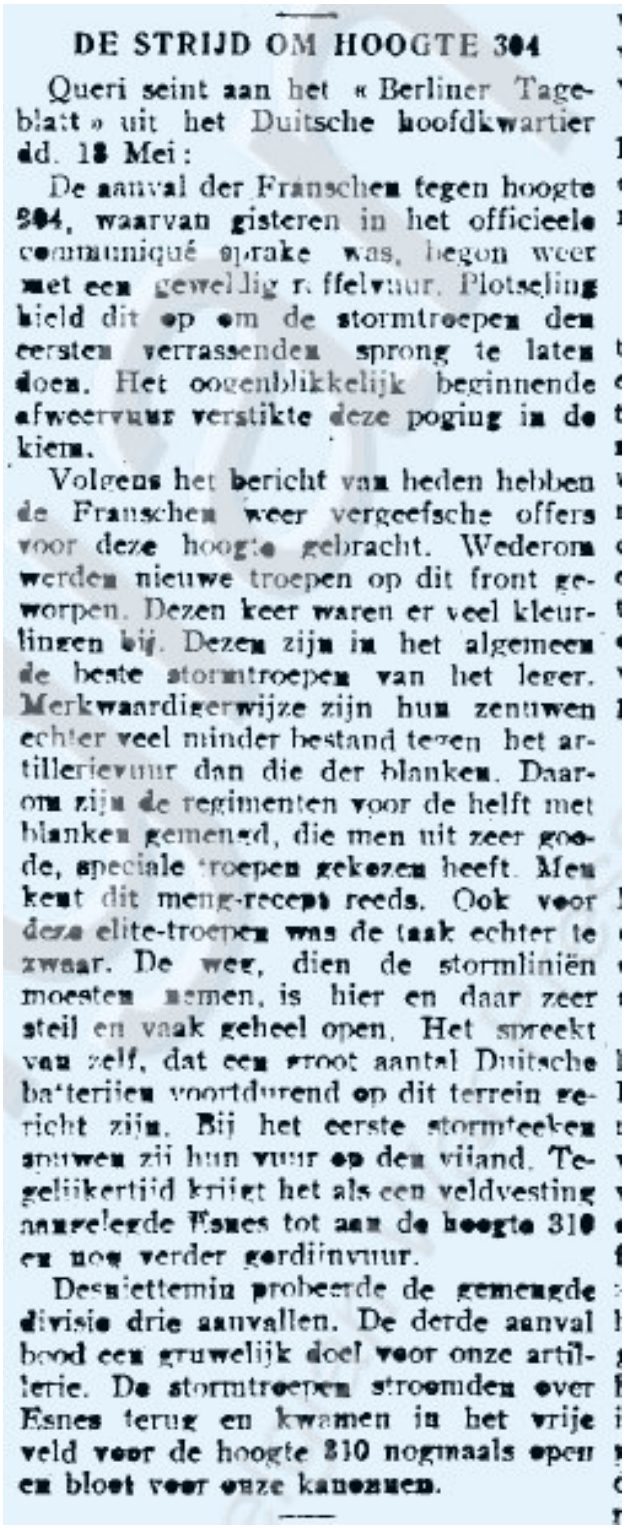

DE STRIJD OM HOOGTE 304

Queri seint aan het « Berliner Tageblatt » uit het Duitsche hoofdkwartier dd. 18 Mei:

De aanval der Franschen tegen hoogte 304, waarvan gisteren in het officieele communiqué sprake was, begon weer met een geweldig reffelvuur. Plotseling hield dit op om de stormtroepen den eersten verrassenden sprong te laten doen. Het oogenblikkelijk beginnende afweervuur verstikte deze poging in de kiem.

Volgens het bericht van heden hebben de Franschen weer vergeefsche offers voor deze hoogte gebracht. Wederom werden nieuwe troepen op dit front geworpen. Dezen keer waren er veel kleurlingen bij. Dezen zijn in het algemeen de beste stormtroepen van het leger. Merkwaardigerwijze zijn hun zenuwen echter veel minder bestand tegen het artillerievuur dan die der blanken. Daarom zijn de regimenten voor de helft met blanken gemengd, die men uit zeer goede, speciale troepen gekozen heeft. Men kent dit meng-recept reeds. Ook voor deze elite-troepen was de taak echter te zwaar. De weg, dien de stormliniën moesten nemen, is hier en daar zeer steil en vaak geheel open. Het spreekt van zelf, dat een groot aantal Duitsche batterijen voortdurend op dit terrein gericht zijn. Bij het eerste stormteeken zouwen zij hun vuur op den vijand. Tegelijkertijd krijgt het als een veldvesting aangelegde Esnes tot aan de hoogte 310 en nog verder gordijnvuur.

Desniettemin probeerde de gemengde divisie drie aanvallen. De derde aanval bood een gruwelijk doel voor onze artillerie. De stormtroepen stroomden over Esnes terug en kwamen in het vrije veld voor de hoogte 310 nogmaals open en bloot voor onze kanonnen.

Verdun – De Anterpsche Courant – 23 mei 1916

Het dorp waar winkeliers en herbergiers het meest verdienen is voorzeker **Reninghelt.**
Het krioelt er van soldaten en er zijn maar weinig kantienen.
Voor het werkvolk ook is het een gulden tijd. Iedereen die wil kan aanveerd worden in de werken voor de verbetering van de wegen en wint er 4 frank gaags en mag zelfs ferm de luiaard scheren. Timmerlieden winnen 5 vrank, sommigen nog meer. Zo ken ik een zager die te Poperinghe 7 frank wint. Niet te verwonderen dat de landbouwers weinig werkvolk krijgen, daarom moeten zij ook in evenredigheid hun lonen vermeerderen.
En welke is nu het gevolg van die weelde? Sommigen leven eenvoudig voort gelijk voor de oorlog en weten hun geld wel te sparen. Andere kennen hun zelven niet meer van glorie en veel andere, helaas denken dat hun geld niet op kan teren en drinken en mooschen en wedden en spelen en men ziet reeds van nu dat zij gemakkelijk aan het einde hunner centen zullen geraken.
Het is niet raar dat men jongens van 16 jaar ziet die spelen om briefkens van 5 frank of zitten champagne te drinken in de herbergen. Er wordt immers nu schrikkelijk veel champagne gedronken en niet enkel door soldaten maar ook door burgers. Nooit heb ik zowel de spreuk bewaarheid gezien: ‘De weelde is een kwa beeste!’
Wat moet er van zulke jeugd geworden?

De vrouwen ook kunnen veel geld winnen. Het kantwerken is nu wat verflauwd maar men kan gemakkelijk werk krijgen in de wasserijen van soldatengoed. Zo bestaat er een wasserij te Reninghelt en ook te Westoutre, ook een vermakerij van kousen en klederen. Men wint er 3 frank daags.

De gezondheidstoestand is uitmuntend, zo onder burgers als soldaten. Toch bestaat er een aardige ziekte die, zo het schijnt voor de ogenblik niet zeldzaam is.
Iedereen zegt dat hij verlangt naar het einde van de oorlog. Of dit bij alle winkeliers, herbergiers en handelaars gemeend is, daaraan zou ik twijfelen. Doch deze die het anders peizen zijn toch een uitzondering. Ja, omtrent allen verlangen hun herte uit, ja, sommigen

lijden groot verdriet, maar toch is men in 't algemeen verduldig. Men hoopt op de overwinning, alhoewel men vreest dat deze nog enige tijd zou kunnen achterblijven.
En even als in 't begin van de oorlog, hoort men de ongelukkige vluchtelingenzuchten 'och, wanneer toch zullen wij mogen weerkeren!'.
De brieven die afkomen van de vluchtelingen in Frankrijk en Engeland zingen ook allen hetzelfde liedje: 'Wanneer mogen wij weer keren?'
Tegenwoordig vertrekken er omtrent geen vluchtelingen meer naar Frankrijk.
Wat nu de godsdienstige en de zedelijke kant onzer bevolking aangaat;
met droefheid moeten wij bestatigen dat het onder dat opzicht veel te wensen overlaat. Ja er zijn troostende uitzonderingen. Ja, er zijn mensen bij wie he geloof en de godsvrucht toegenomen is, ja op onze parochie zelfs een schoon getal jonge dochters die zich zeer eerlijk en treffelijk gedregen hebben te midden de gevaren. Maar helaas hoe velen bij wie het geloof verzwakt is, uit onverschilligheid, uit geldzucht of soms ook uit verbittering. Sommige mensen die met hun klein verstand niet kunnen of niet willen begrijpen hoe de rechtveerdige God niet aanstonds onze vijanden straft.
Nochtans voor wat Dickebusch aangaat, mag men zeggen dat sedert geruime tijd de bevolking tamelijk wel de mis bijwoont. Vele parochies ie verre van 't vuur liggen zijn onder dat opzicht niet beter. Helaas hoeveel jonge dochtes ook in Dickebusch en omstreken die zich schandig gedragen. Enige die te koop lopen met hun deugd, andere, helaas die zich alten verleiden door de listige en bedriegelijke taal, door het blinkende unifrom der officieren en nog meest door hun geschenken. Ja, onze vrowuen zijn toch aan zoveel gevaren blootgesteld; de soldaten zoeken hen en delen mild hun geld, ringen en montrre-bracelets; niet te verwonderen dat er te Dickebusch en nog in andere parochies verscheidene soldatenkinderen geboren zijn . en daarom zuchten zij: 'O Heer, red ons vaderland en verlos ons van soldaten.'
Nog iets dat geen deugd doet aan ons volk, het is de misnoegdheid tegen de hogere besturen en gouvernementen. Immers wij zijn aan veel plagerijen blootgesteld. Veel militaire ambtenaren gaan ten opzichte van de burgers hun rechten te buiten. De burgemeester wordt miskend en niemand hebben wij om onze rechten te verdedigen.
En reclameert men, men geraakt nooit nievers, en men vraagt zich af of ons gouvernement zich niet meer met ons zou kunnen bemoeien.

Het Belgische Leger.

De Belgische correspondent van de „N. R. Crt." te Hâvre meldt:

Er zijn over het Belgische leger heel wat onjuiste dingen geschreven. De tegenwoordige toestand kan in enkele woorden samengevat worden: dank zij de onvermoeibare geestkracht van baron de Broqueville is het Belgische leger thans sterker dan ooit. De slag aan den Yzer heeft de belangrijke rol, die het Belgische leger in den loop van den oorlog gespeeld heeft, in het licht gesteld.

Zij, die zestien maanden geleden het Belgische leger in lompen hebben kunnen zien, zonder uitrusting-stukken, met nauwelijks het noodige om de manschappen te wapenen, die de hevige gevechten (aan den Yzer, enz.) overleefd hadden, moesten twijfelen, of het wel in staat was zich in zijn stellingen te handhaven. De herleving van dit leger onder zoo moeilijke omstandigheden is ooit in de militaire geschiedenis geschreven. Het gevoel, dat overheerscht wanneer men aan het front komt, is er een van bewondering, niet slechts voor de taaiheid onzer manschappen, die liever alle ontbering verdragen hebben dan den strijd opgeven. Maar tevens voor de energie van baron de Broqueville en het werk, dat hij met het groote Belgische hoofdkwartier voltooid heeft.

Het Leidsch dagblad – 23 mei 1916

Het leger, dat men thans ziet, bestaat uit jonge, gezonde, vroolijke soldaten. Hun vroolijkheid is wel een beetje ernstig. Wat te begrijpen is, maar zij sluit het vaste vertrouwen geenszins uit. De in lompen gehulde soldaten van vroeger dragen keurig de kaki-uniform; hun uitrusting is tot in de puntjes verzorgd. Zij hebben ruimschoots munitie, machine-geweren, autokanonnen, vliegtuigen, veldstukken houwitsers en zware artillerie. Zoodat men kan zeggen, dat ons leger na 20 maanden oorlog, ondanks de verliezen, die het geleden heeft, ook aan materieel, thans onvergelijkelijk veel beter voorzien is van manschappen, beter aangevoerd, beter uitgerust dan op het oogenblik, dat de oorlog uitbarstte.

Wat de geest van den Belgischen soldaat betreft, die is voortreffelijk. Men krijgt den indruk van kalme, zelfverzekerde kracht. De soldaten zijn geduldig en volhardend.

Het Belgische leger houdt 35 K.M. front bezet vanNieuwpoort tot Boezinghe, langs den Yzer, de Yperlee en het kanaal van Yperen. Dit front is daarom zoo belangrijk omdat de kortste wegen naar Duinkerken en Calais er doorheen gaan.

Infanterie, cavalerie, artillerie en genie, allen hebben deelgenomen en nemen deel aan de bewaking van den Yzer; zij worden krachtig door onze lucht-eskaders geholpen. Het Belgische leger vervult zijn rol in bescheidenheid, want de zoo sobere communiqué's maken nauwelijks af en toe van het optreden van het Belgische leger gewag. Wij herinneren ten slotte aan de eervolle rol, die de Belgische troepen korten tijd geleden in samenwerking met de Engelschen voor St.-Eloy vervuld hebben.

Brievenboek Poperinge

Annex aan het rapport van de 7de juni 1916 – Brief van **de heer Dejaegher**

Poperinghe 25 mei

Mijnheer de burgemeester

In antwoord op uw geerde vraag welke klachten de hopplanters hadden in te brengen tegenover de troepenbezetting, zullen wij ons bepalen tot de volgende feiten die minder of meerder tonen hoe moedwillig te werk gegaan werd om de hopteelt en het landbouwbedrijf ten onder te brengen.

Evenwel zijn wij duidelijkheidshalve verplicht sommige daadzaken te herhalen waarover wij reeds aan de heer minister van landbouw uitgebreid verslagen ingediend hebben als algemeen secretaris van het hopverbond.

1 – Van in de maand november 1914 hebben de Franse ende Engelse troepen, evenals de Belgische TAG ten dienste der voorgaande legers, ten allen kante de hopstaken der ijzerdraadvelden neergehaald en weggevoerd, zonder de eigenaars te verwittigen en toe te laten het aantal na te zien; de 12de januari 1915 hebben wij daarover een klacht ingediend bij de minister van landbouw.

De heer staatslandbouwkundige **Vandenwouwer** werd belast, samen met de ondergetekende, daarover een ambtelijk onderzoek in te stellen. Zulke feiten werden dadeglijk bestatigd voor de hoptuinen onder andere van het oude mannenhuis, van Hector Dequecker te Poperinghe.

De 31 januari heeft het bestuur van de Hopbond een gezamelijke klacht ingediend nopens het betalen der hopstaken die in sommige gevallen onder andere bij de Weduwe Deweerdt te Poperinghe, verre beneden de weerde geschat werden. De heer minister van landbouw heeft willen er tussen komen om de staken beter te laten betalen.

2 – In het begin van 1915 reeds klaagden veel landbouwers dat de soldaten die te Poperinghe kantonneerden, zoveel over de pas gezaaide koren, rogge en havervelden liepen en wegen voor doortocht van wagens maakten op alle velden terwijl zij al de veldwegen zelf stuk gereden hadden zonder ze ooit te herstellen.
Wanneer de landbouwers daarover hun beklag deden, werden zij zelf door militaire overheden bedreigd om in hechtenis genomen te worden. Is dit niet gebeurd op de hoeve der kinders Struye, Jagershoek te Poperinghe in het voorjaar 1915?
Gelukkiglijk heeft de heer generaal Balfourier voor het 20ste Frans korps doeltreffende maatregelen genomen. Doch thans is het even als er niets werd gedaan daarvoor. Waar de landbouwers een bordje 'crops' stellen of een ander opschrift van verboden doorgang gaan de Engelsen maar moedwillig door de bezaaide velden; onder andere door de hoptuin van **Theophiel Sohier** – door de zaailanden van Benoit Caulier, Maurice Debaene, Emile Desmyter en andere, op de 'Landing' en op andere plaatsen.
3 – De schuren en de stallingen zelve werden bij enkele landbouwers opgeëist voor het plaatsen der paarden, zodat de landbouwers over geen voldoende schuilplaatsen voor vee en landbouwalaam meer beschikken – onder andere bij Emile Desmyter, Maurice Lebbe, Henri Quaghebeur – Debergh, Benoit Caulier en veel anderen. Het landbouwgetuig noch onder de blote hemel staan, zonder enige vergoeding voor de landbouwer.
4 – In het toekennen van doorpassen werd er in 't eerst willekeurig gehandeld voor de landbouwers die landerijen hadden op twee, drie verschillende gemeenten. Na een gegronde klacht aan de heer minister van landbouw werd er wat redelijker gehandeld.
5 – Alhoewel het hopverbond een verzoekschrift zond om zoveel mogelijk vluchtelingen in het land te houden met het inzicht van de hoppepluk te vergemakkelijken, heeft de militaire overheid in juli 1915 veel vluchtelingen uit het land gedreven die hier een vast bestaan als landbouwwerklieden zouden gevonden hebben. Voor de hoppepluk warren er veel plukkers te kort, al de landbouwers hebben veel moeite gehad, sommige hebben zelfs een deel niet kunnen plukken, dewijl de plant reeds aan 't rotten ging als de pluk te lang moest duren.
De Engelse overheden beloofden soldaten te zenden om 't ontbrekende plukkersvolk te vervangen, doch het bleef bij een enkele belofte.
6 – Zo ging het ook met het voorstel van legerpeerden te lenen aan de landbouwers voor het inoogsten der graangewassen.
De peerden werden beloofd, geen werden er gezonden, doch intussen werden de landbouwers verplicht zelf hun gespannen ten dienste van het Engelse leger te stellen om keizel en aarde en hout te vervoeren in de oogsttijd.
7 – Wat het stelselmatig verwoesten der weiden op veel hofsteden van Poperinghe aangaat, dat was klaarblijkend genoeg zelf voor elkeen die geen kennis van het geboerte heeft.

Gij zoudt kunnen denken, mijnheer de burgemeester, dat onze klachten enigszins overdreven zijn of slechts voor Poperinghe alleen gelden, doch hetzelfde geldt voor geheel het omliggende.
Dezelfde klachten werden uitgebracht in het landbouwcomiteit van **Steenvoorde**, de 22ste april 1916 – in het landbouwcomiteit van **Hazebrouck**, de 15de mei laatstleden, in het landbouwcomiteit van Belle de 15de mei laatstleden

Mocht gij het uwe bijbrengen, mijnheer de burgemeester, opdat het beschadigen der wei en zaailanden ophouden, gij zoudt ongetwijfeld de dankbaarheid onzer leden verwerven.
Intussen bieden wij ued. de verzekering onzer hoogachting
De algemeen secretaris
Dejaeghere

27 mei 1916 – Van Walleghem

Sedert 10 dagen hebben wij geen bakkers meer. Nu rijdt Jules Bailleul alle dagen naar Poperinghe om brood en verkoopt het aan burgers en soldaten; ook de gebroeders Abel en Sévère Nollet die sedert enige dagen naar Poperinghe vertrokken waren, keren weer en gaan wonen bij Celest Planckeel. Zij ook halen brood naar Poperinghe en gerieven de bevolking.

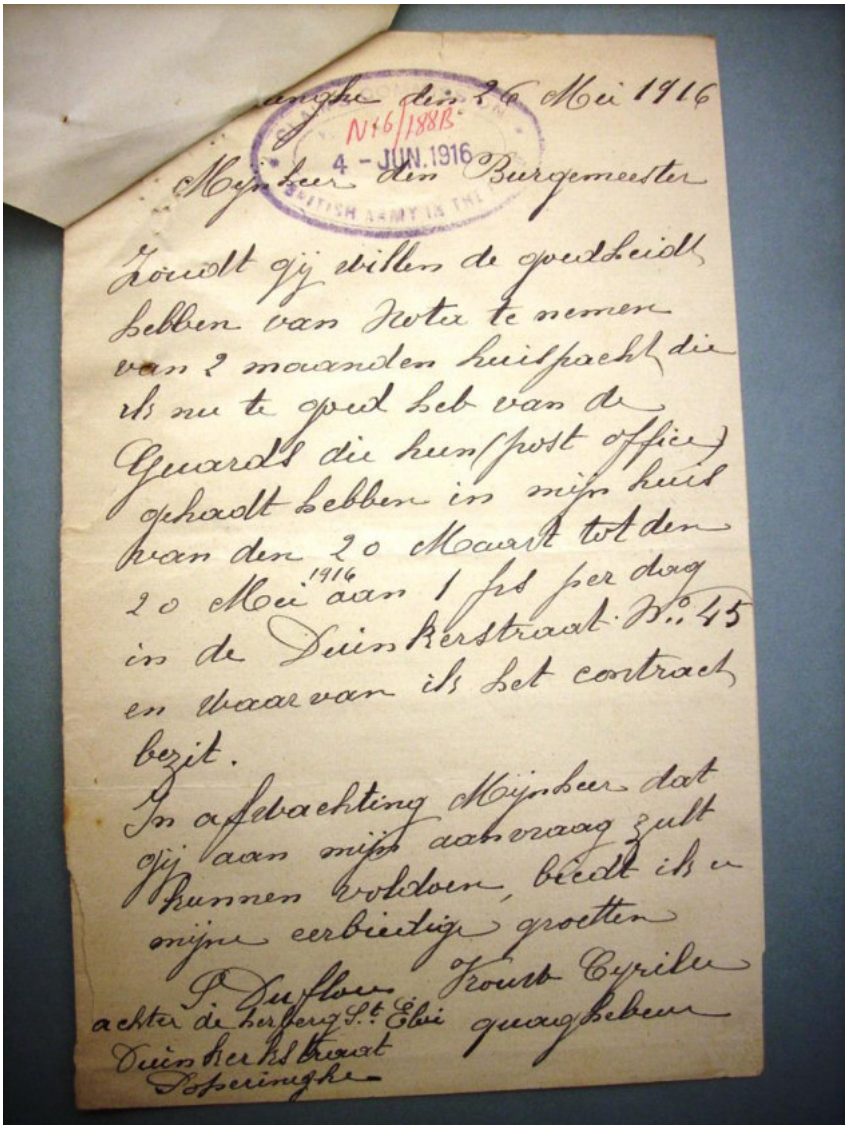

26 mei 1916
Mijnheer de burgemeester
Zoudt gij willen de goedheid hebben van nota te nemen van 2 maanden huispacht die ik nu te goed heb van de Guards die hun post office gehad hebben in mijn huis van de 20 maart tot de 20 mei aan 1 fr per dag in de Duinkerkstraat nr. 45 en waar van ik het contract bezit.
In afwachting mijnheer, dat gij aan mijn aanvraag zult kunnen voldoen, biedt ik mijn eebiedige groeten
P. Duvlou – Vrouw Cyrile Quaghebeur
Achter in de herberg St. Eloi – Duinkerkstraat
Poperinghe

27 mei 1916 - Albert Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Ik heb uw schrijven van de 13de goed ontvangen en zoals gewoonte was alles welgekomen. 't Is lijk een balsem waarnaar ik naar snak. 't Is iets wals verkwikkend in ons min of meer lastig leven, in ons 'service'' waar wij gans de dag door op onze tanden moeten bijten om ons in te houden, als wij dit alles zien zo dom en onnozel en bijzonderlijk zo onverstaanbaar en onlogisch. Dat is het leger.
Nu ben ik dus bij de piotten van het 1ste linie. Lijk of gij weet ligt het 2de linie ook in Gent en al wat iets is is dat 2de, terwijl al het 'rabatcol' in 't onze vliegt, zo wel van mannen en overheden. De dienst is hier streng, te streng zelfs. Nu 't zal misschien verbeteren als wij eens naar Boezinge gaan en alles zal daar natuurlijk verbeteren en verzachten onder de kogels en

obussen. ’t Is hetgeen ik en zelfs velen wensen; een gevaarljjke sector om gemakkelijker dienst te hebben.
Toch, om mijn gedacht rechtuit te zeggen, de 6de divisie was streng, maar ‘k heb toch niet geacht, de 5de in sommige punten nog strenger te vinden, en bijzonder in onze compagnie. Nu, wij zullen dit verdragen en toch goede dienst doen, met het goed gedacht voor ’t vaderland en als opoffering voor al hetgeen dat onze ouders, bij de Duitsers moeten verdragen.
Ik ben in briefwisseling met Jerome Suffis en volgens ik op zijn brieven mag voortgaan, en ik denk dat hij rechtzinnig is met mij, hij is jaloers van mij dat ik hier al 8 maanden op ’t front ben en hij nog altijd achteruit zit, om dan, zegt hij, eens af te komen, na nog 3 maanden lastige instructie gegeven te hebben aan schachten, naar ’t front te komen als embusqué. Hij beklaagt dat hij ook op ’t front niet is.

28 mei 1916 – Baert A.

’s Namiddags om 3 uur geven de Engelsen 4 schoten met hun goot kanon opgericht bij de herberg St. Joseph en om 4 uur krijgen wij een besproeiing zonder weerga; 42 obussen in 20 minuten, soms 2 of 3 te samen, meestal in de stad , Bruggestraat, Sint Janskerk, Potterstraat, Mesenstraat, Werf.

De nieuwste Fransche vliegmachine.

De bijzondere correspondent van de „Daily Express” in Frankrijk zegt het volgende omtrent de nieuwste Fransche vliegmachine:

Ik had vergunning gekregen om Louis Blériot's fabrieken te Suresnes, bij Parijs, te bezoeken, en daar een nieuw type vliegmachine te zien, die de Fokker-machine spelenderwijs achterlaat.

Blériot ontving mij aan de poort van zijn fariek, die aan den oever van de Seine staat. Het gedreun der hamers en het gezoem der vlieg-machine-motoren waren zoo hevig, dat ik zijn stem bijna niet kon hooren. Hij gaf mij met genoegen al de bijzonderheden omtrent de nieuwe machine, die gepubliceerd mogen worden.

De Fokker-machine wordt wel bij een havik vergeleken, maar de nieuwste machine gelijkt een zwaluw; het is een sierlijk, bijna teer uitziende tweedekker. Hij wordt de „Spad” genoemd, welk woord samengesteld is uit de beginletters van: „Société pour l'aviation et dérivés.

De machine moge teeder uitzien, Blériot verzekerde mij, dat dit maar schijn is. Zij stijgt vlug en gemakkelijk en kan een snelheid van 200 kilometers per uur bereiken. De „Fokker' legt hoogstens 160 K.M. per uur af.

Wegens haar groote snelheid kan de „Spad” slechts aan de allerbekwaamste aviateurs worden toevertrouwd, want, ofschoon de snelheid wel iets verminderd kan worden, alleen zeer geoefende en handige bestuurders met de machine kunnen landen zonder haar tegen den grond te pletter te stooten.

Maar aan bekwame, geoefende aviateurs ontbreekt het Frankrijk niet.

Uit het Leidsch dagblad – 28 mei 1916

De firma SPAD,altijd bekend onder die afkorting (van Société Pour L'Aviation et ses Dérivés,die de oorspronkelijke firmanaam Deperdussin vereeuwigde),produceerde Frankrijks beste verkenningsvliegtuigen van de oorlog. De meeste dankten hun succes aan de klassieke, watergekoelde Hispano-Suiza motoren, waarvan de brede V8 versie zowel de SPAD VII als de XIII voortstuwde. De SPAD VII,die in april 1916 zijn eerste vlucht maakte, werd direct beschouwd als verreweg superieur aan de Fokker en Albatros verkenningsvliegtuigen die het Westelijk front nog steeds domineerden. De eerste productieorders waren bescheiden,maar in de loop der tijd werden er meer dan 6000 gebouwd, waarvan zo'n 220 in Groot-Brittannië. Ontworpen door Louis Béchereau, die ontwerper was geweest bij de oorspronkelijke firma Deperdussin,was de

SPAD VII vrijwel geheel van hout,overtrokken met stof; de grote motor werd geheel omsloten door de motorkap die een groot aantal sleuven had waardoor de koellucht van de grote radiateur kon uitstromen. De SPAD VII dankte zijn reputatie aan zijn vroege dienst bij het beroemde SPA.3 squadron 'Les Cicognes' (de ooievaars),dat in september 1916,toen de eerste SPAD VII's arriveerden,geleid werd door Alfred Heurtaux,die zelf een aas was en uiteindelijk 21 overwinningen boekte,waarvan ongeveer vijftien met de SPAD VII.

*Onder andere **Georges Guynemer** vloog met een dergelijk vliegtuig.*
Overgenomen uit het 'Forum van de eerste wereldoorlog'.

28 mei 1916 - Van Walleghem

Deze namiddag vallen veel bommen op Poperinghe. 1 valt voor het huis van Jules Devos, Dickebusschenaar, de dochter Martha krijgt een kogel door haar arm, haar zuster Celesta wordt lichtelijk gekwetst aan de hand. Martha wordt gedurende 3 weken verzorgd in 't burgerhospitaal en keert genezen naar huis.

Het front van Zillebeke tot Hooge en de streek van Elverdinge werd hevig beschoten. Ten noorden van Hooge schoot de Engelsche artillerie een breс in den vijandelijken schans, vernielde een machinegeweerstelling en beschoot vijandelijke batterijen.
In de laatste 24 uur geen infanterieactie.
Engelsche vliegers traden met succes op, maar er werden slechts weinig Duitsche vliegtuigen gezien.

29 mei 1916 – Van Walleghem

's Nachts en 's nuchtends vallen weerom veel bommen op Poperinghe.

Om 10 uur wordt een Engelse vliegmachien neergeschoten en valt aan **St. Elooi** in de Engelse lijnen. Bij haar val schieten de Duitsen voort. 't Paste juist dat de soldaat Buyck van Pittem, telefonist van

de 5de batterij juist uit de tranchees kwam. Hij werd getroffen door een schrapnelkogel in de longen. Na een maand in ’t hospitaal verbleven te hebben te Poperinghe is hij weergekeerd naar de batteriën.
Sedert enige dagen zijn hier ook veel Australianen te zien. Het front van de Australianen is langs de kant van Armentiers, doch enige zijn hier bij de Engelse en Canadesche troepen.

Een vroolijke groep na den strijd.
De Northumberland-fuseliers na hun overwinning bij St. Eloi.

29 mei 1916 – Baert A.

Van 9 uur ’s avonds tot ’s morgens om 2 uur worden we nu en dan beschoten soms 2 obussen te samen in ’t geheel een 50-tal. Vallen: statie, op en rond sint jans kerk, Chasseur, Dewickere, Saint Union, Denys, Franse soldaat, W. Vanelstlande, H. Maes, bovenVande Casteele en Schaballie, kerkhof, Goudenhoofdstraat, Kloeffe, Kasteel D’Hondt, Jongelingskring. ’s Morgens om 8 ½ 6 obussen te lande. ’s Avonds om 6 uur lost een vlieger 4 bommen langs de kanten van Woesten.

Dinsdag 30 en woensdag 31 mei 1916 – Baert A.

Alles kalm en stil.

30 mei 1916 - De dood van Firmin Deprez - Frans Brusselmans

Firmin Deprez - Torhout 30 mei 1890 – Noordschote 30 mei 1916
Wanneer de oorlog voor de deur stond sprak hij met zijn broeders af dat ze hun geloofsovertuiging voor niets of niemand zouden verloochenen. Na heel wat ellende te hebben gezien en na lang wikken en wegen bood Firmin Deprez zich in juni 1915 aan als soldaat te Octeville (bij Cherbourg).Na een opleiding in Bayeux werd hij als sergeant ingezet. Hij hield er de gewoonte op na om na een strijddag de Vlaamse studenten bijeen te roepen en ze in een vergadering wat op te monteren. Na bijna een jaar aan het front te hebben gestreden werd Firmin Deprez gedood tijdens een nachtexpeditie op de 30ste mei 1916 – 26 jaar oud.

Uit ‘Soldatenpennen’ halen we het onderstaande stuk van
Frans Brusselmans.
Om hem nog eens te zien… Te velde ….

Mijn beste goede Miel
Een droeve, droeve mare… gisteren hebben wij Firmin Deprez begraven.
Toen ik maandag van mijn observatiepost kwam, vernam ik het. Gedood in de nacht van zondag op maandag, met een kogel vlak door het hart. Ik ging Hilaire Gravez opzoeken… en als ik hem zonder spreken de hand drukte, begonnen wij bijna te wenen. We telefoneerden en schreven naar enige vrienden en gingen dan naar Oost-Vleteren om hem, voor een laatste maal te zien.
O, die school van Oost-Vleteren! Nooit zal ik die vergeten. Een vuile, verlaten school, waar de stappen hol klonken in de lege gangen; de grond besmeurd, de muren vol groteske onhandige tekeningen… Wij stieten de deuren open, rechts en links. Niets. Eindelijk! ‘Hier is ‘t’ zei Hilaire. Een vuile plaats met een venster. Gans leeg. In ’t midden een kist op een berrie en erover een zwart laken met de driekleur. ’t Was dus hier!

We stonden geslagen… we maakten een kruis!
‘Kom,’ zei Hilaire ‘we zullen de kist open doen’. Ze was al vastgeschroefd.
Ik weet niet, maar ‘k gevoelde als een plotse schrik en ‘k zei hem: ‘Neen, laat maar!’
‘Ik wil hem nog eens zien, ik wil hem nog eens zien!’ zei Hilaire met een krop in de keel en met een mes deed hij de schroeven los.
Daar lag hij! ’t Was wel Firmin! Hij was verstruist sinds ik hem gezien had en droeg een blonde knevel. Het zachte, kalme gelaat wat op zijde gedraaid, de kop op de rechterschouder als een Christusbeeld… de linkerhand op het hart, een weinig onder de plaats, waar de kogel hem had getroffen, de rechter langs het lichaam gestrekt; zijn borst was gans ingezwachteld met het verband; een grote rode plek boven het hart.
Het bloed kwam omhoog, hij droeg een grote blauwe ecchymose in de nek en ’t parelde rood uit de gesloten mond.
Ik gevoelde een schok en plots een grote kalmte en ’n diepe droefheid. Daar lag hij

nu… dat bloedende zonnekind van Vlaanderen!
Ach, moeders, moeders ..; zo ge wist hoe uwe zonen hier sterven! En wij hebben dan samen luide drie wees gegroetjes gebeden en als ’t gedaan was, zou ik hem wel willen aanroepen hebben als een heilige uit de hemel. En ‘k verstond plots waarom wij daar stonden, Hilaire voor Oost-Vlaanderen en ik voor Antwerpen. Wij stonden daar voor U allen en met U allen hebben we hem gevraagd dat hij over ons weke en ons zegene en bidde voor zijn Vlaanderen en zijn volk.

De avond purperde nu weer … een schone mei-avond. In de holte der gangen klonk afwisselend ’t gefluit en het neuriën van een schavenden schrijnwerker. Een merel schuifelde voor het raam. De zon ging onder… een straal viel op ’t gelaat van de dode en bleef er rusten als een aureool…
En gisteren hebben wij hem begraven.
Te voet, te paard en met fietsen waren een 25 Leuvense studenten kunnen afkomen. Met zijn broer, die bijgestaan werd door E.H. Legrand van Brugge, voerden wij de rouw. Leo Ghesquière, Hilaire, ik, René de Jongh, Louis Elebaers, ol de Mont, Willem Liebrecht, Rafke de Mayer en een schare West-Vlamingen… De gehele kerk zat vol soldaten. De kolonel en een dertig officieren waren tegenwoordig… B_Na de dienst spraken de commandant, een adjudant en een soldaat om de beurt. Velen weenden. Dan kwam Leo voor met een woord uit het hart – ons woord….
Er is dezer dagen veel kracht, veel schoonheid, veel liefde uit de wereld gegaan.
Gij weet misschien dat bi de Duitse aanval op Diksmuide, die zo prachtig werd afgeslagen, Gustje de Poortere zwaar en Alfred Raport licht werden gekwetst. Gust heeft een bil vermorzeld en de ‘gangrène gazeuse’ is er ingekomen. Leo had hem maandag in de panne gezien… Er is weinig hoop… Is het niet om bloedige tranen te wenen?
Alfred werd bewusteloos en doof geslagen door een bom. Na acht dagen kwam het gehoor terug in een oor, het trommelvlies van het rechteroor is op twee plaatsen doorbrood. Hij bleef echter bij zijn soldaten en werd tot onder-luitenant gepromoveerd. Velen der onzen zijn reeds gegaan: Fernand van Damme, Gilbert de Vos, Jefke Rubbens, Wardje de Wau, Mann Lejeune, René Gaspar, Firmin… misschien Gutsje de Poortere op dit ogenblik ook.
Velen zullen gaan. Wanneer? Wij zijn gereed… allen! Fiat voluntas Yua!
Vaandrigs vallen. Standaarden nooit!
Leve God en Vlaanderenland.

Een Belgisch dorp nabij Amersfoort.
Even buiten Amersfoort is een dorp verrezen voor de Belgische geïnterneerden. Het geheel bestaat uit houten huisjes en ziet er gezellig en gériefelijk uit. Onze foto geeft een blik in de dorpstraat.

Teekening van Jurres
ten behoeve der vereeniging, die zich ten doel stelt het lot van blind geworden soldaten te verzachten. Deze teekening is à 10 cents verkrijgbaar bij de vereeniging Sarphatistraat 62 te Amsterdam. De opbrengst komt ten goede aan de invalide soldaten.

Geïllustreerd Zondagsblad

August van Callewaert

Vers

Gelukkig wie ten strijde gaat
Voor 't recht en, onbewogen,
In roes van vuur'gen daver staat
Met klare en rustige oogen.

Gelukkig wie zijn vrees verwon
En warse wil verhardde,
En trotsch het felst gevecht begon,
Wat dood ook tegensarde.

Gelukkig wie den dag aanvaardt
In dank, met vroom vertrouwen,
Al zal misschien zijn oog op aard
Geen morgen meer aanschouwen.

Gelukkig wie zijn hoofd bevrijd.
Zijn hart heeft opgedreven,
Tot 't vredig licht van eeuwigheid,
Hoog boven dood en leven.

Nummer 167A **Doos Gazette** **juni 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Aan de ‘Figaro’ werd onlangs gevraagd, door een jong officier: ‘Wanneer twee militairen, van gelijke rang, elkaar ontmoeten, wie van beide moet dan het eerst salueren?’

‘De beleefdste,’ was het kort gevatte antwoord van het Parijse blad.

Geïllustreerd Zondagsblad 1916

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 525 lezers

Beste abonnee

Yncke is van Poperinge

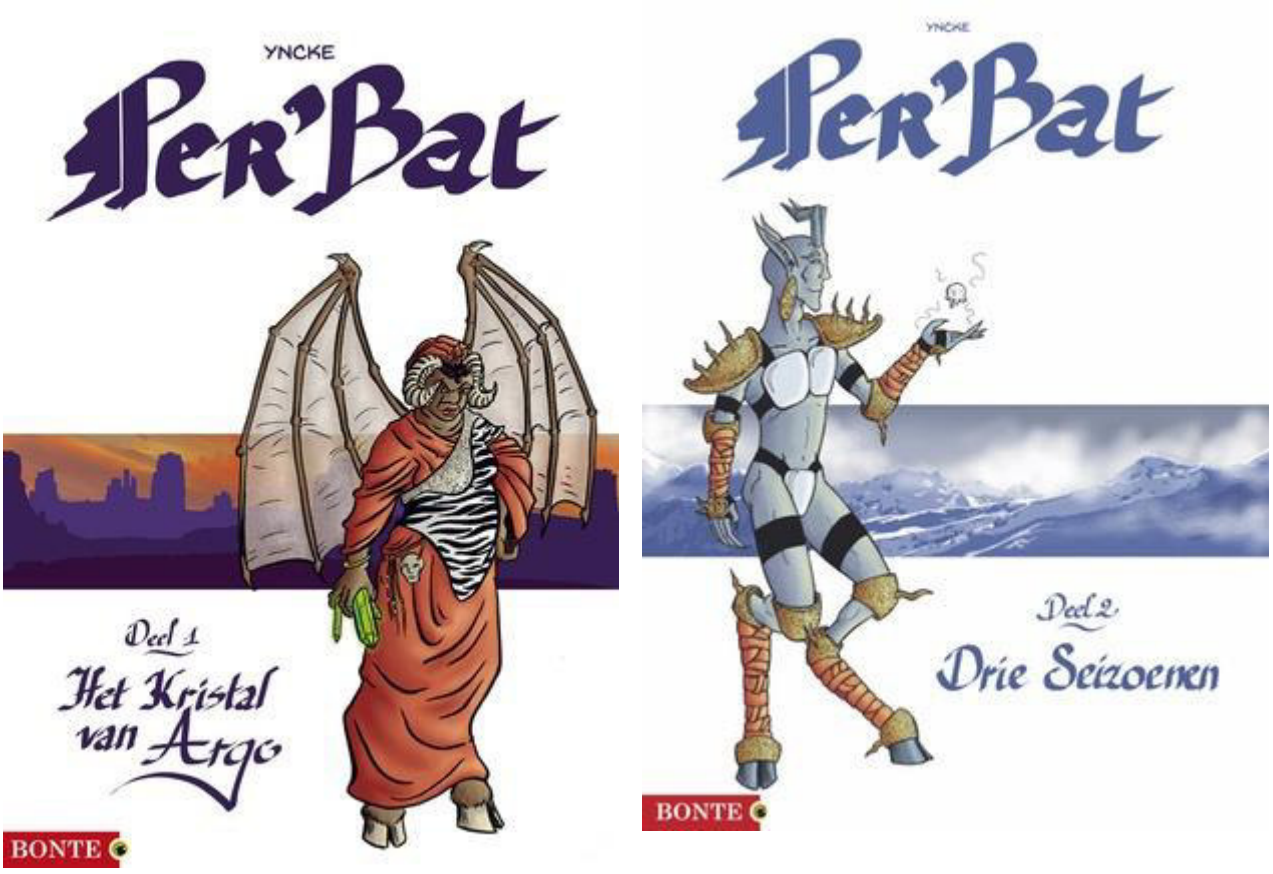

Per'Bat

In Eigen, een klein bergrijk gelegen tussen het demonenrijk van Neirnin en het gevleugelde rijk van de Parĩdan, zal de dochter van

de Vijf Gedachten ooit haar vader op moeten volgen als heerser. Maar daar is nog werk aan...

Dat is het uitgangsmunt voor een fantasy-verhaal, geschreven en getekend door Yncke, of is het toch Melanie, een rasechte Poperingse.
We mochten van Melanie even grasduinen door haar tekeningen.
En ze sschreef:

"Per'bat" is een fantasy-verhaal over de dochter van de heerser van een klein bergrijkje. Ooit zal ze haar vader moeten opvolgen, alleen heeft ze daar nu nog niet echt veel zin in.
In bijlage in ieder geval al een pagina uit deel 2 (ook te zien op mijn website: http://www.yncke.be en de covers van deel 1 "Het Kristal van Argo" en deel 2 "Drie Seizoenen".
Deel 1 ligt onder andere in de Standaard van Poperinge, deel 2 komt uit op 22 mei op het festival van Knokke-Heist en dit in het casino, dat werd beschilderd door René Magritte, echt wel mooi om eens te zien.

Melanie Cappelaere onze jongste Poperingse stripauteur mag gerust trots zijn op haar werk. Bezoek haar eens op haar web-site, het is prachtig om te zien hoe haar strips tot leven komen.

Herdenking van de slag van de Pene

Op 10 april 1677 vond indertijd de slag van de pene plaats, een veldslag tussen de troepen van Lodewijk XIV en de troepen van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De strategie van de Fransen bestond erin een dubbele gordel versterkte vestingen te bouwen en te veroveren. Zo zou de door Vauban bedachte 'Frontière de fer' gerealiseerd worden. De doelen voor het jaar 1677 waren: Kamerijk, Valencijn en Sint-Omaars.
Na de inname van Valencijn belegerde Lodewijk in hoogsteigen persoon, samen met Vauban, Kamerijk. Naar Sint-Omaars stuurde de koning zijn broer Filips, hertog van Orléans, bijgenaamd *Monsieur*.

Lodewijk de veertiende en Philippe d'Orleans zoals ze in de televisiereeks 'Versailles' voor komen.

Willem III besloot de belegerde steden te ontzetten. Vanuit Yper marcheerde hij, aan het hoofd van een leger van 32.000 man, via **Poperinge** en Okselare op naar de Kasselvallei. Filips van Orléans, die de aantocht vernam, trok hen tegemoet en ontmoette de Staatse troepen aan de Penebeek tussen Noordpene en Zuidpene.

Lodewijk XIV stuurde hem vanuit Kamerijk 25.000 voetknechten en 9000 cavaleristen onder bevel van maarschalk Luxembourg. Bij het vallen van de avond maakten 66.000 soldaten zich op voor de strijd.

Willem III

De Nederlanders bestormden de Franse posities zonder het terrein vooraf verkend te hebben. Hierdoor was maarschalk Luxembourg in staat om met een cavalerieaanval een Staatse flank te verrassen, waardoor een Staats bataljon nagenoeg vernietigd werd, en drie andere bataljons op de vlucht sloegen.

Willem III blies de aftocht, die in goede orde verliep en kwam terug over Poperinge op zijn vlucht. In totaal vielen aan beide zijden 4.200 doden en 7.000 gewonden.

Kamerijk werd op 19 april 1677 door de Fransen veroverd. Later volgde Sint-Omaars. Uiteindelijk resulteerde de hele operatie in de Vrede van Nijmegen waarbij een gedeelte van Vlaanderen en Henegouwen bij Frankrijk werd gevoegd. Lodewijk XIV beloofde het behoud van hun privileges aan de steden die capituleerden maar tegelijkertijd zadelde hij hen op met een alomtegenwoordige administratie van de nieuwe Franse provincie Vlaanderen.

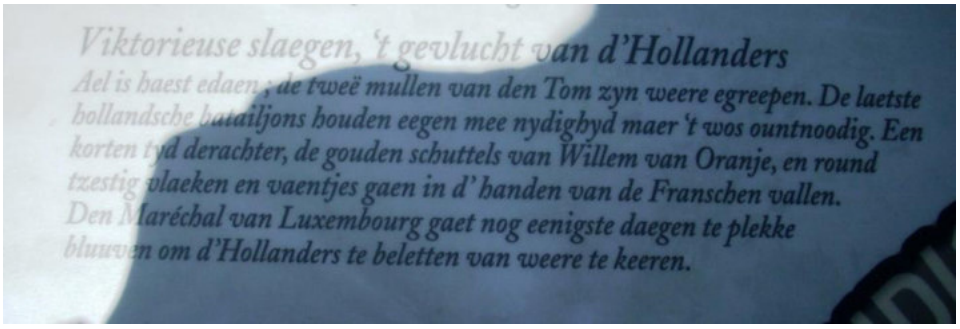

Op de infoborden is er ook telkens een 'hertaling' in het Vlaams.

Hij liet versterkingen aanleggen, bijvoorbeeld in Ieper. Bij de Vrede van Utrecht (1713) moest hij een deel van het veroverde gebied, met steden als Doornik en Menen, opnieuw ontruimen.

Vlamingen hebben de goede gewoonte hun nederlagen te herdenken en dus krijg ik al enkele jaren een uitnodiging in de bus om eens mee te wandelen met de wandeling rond het slagveld op de dag dat men deze veldslag herdenkt.
Wat ik nu ook eens gedaan heb, op zaterdag 23 arpil 2016, ondanks de harde wind.
Het werd een prachtige wandeling – een kilometer of 8 schat ik waarbij je prachtige zichten krijg en op de Casselberg, en op de dorpen Zuid- en Noordpene.
Gelukkig voor ons regende het niet.

De herdenkingszuil waarmee de Fransen de slag herdenken. Trots stelt men dat met deze slag deze 'contré' bij Frankrijk ingelijfd werd.

Men vergat erbij te voegen dat door deze slag de Hollanders een prachtig stuk Vlaanderen weggaven aan de Fransen, waardoor heel wat Frans-Vlamingen stukken uit hun eigen archief niet meer kunnen lezen en zo hun eigen lijfelijke geschiedenis verliezen.

De namiddag werd afgesloten met meuzelzakmuziek door deze mannen die oude Vlaamse liederen uit hun pijp bliezen.
En daarnaast was er ook een groep volksdansen.
Het was lang geleden dat ik dat nog gezien had.

Er toch nog even bijvertellen dat de pils van 't vat hier één van de beter pilsen is om te drinken.

Het forum Frans-Vlaanderen in het Nederlands is te vinden op: http://fvhetnederlands.actieforum.com/
en is een discussie- en informatiefroum voor wie interesse heeft voor wat er omgaat in Frans-Vlaanderne, dag na dag.
Zeker eens gaaan kijken!

De Jezus van Noordpene heeft al veel van zijn rare apostelen zien voorbijwandelen. Hij schrok dus niet toen hij mij zag.

Ivan Vanherpe
16 mei om 11:08

Zo. 'De Kroniek van keizer Karel' is geschreven. 96 A4-pagina's en veruit de grootste van allemaal. Ik ben zopas begonnen met het inblikken op www.dekronieken.com. Nog een week te gaan en dan kunnen jullie allemaal lezen wat ik de voorbije drie maanden bekokstoofd heb!

Zal normaal gezien verschijnen in boek 6 van 'De Kronieken van de Westhoek' ergens tijdens 2017.

Jullie hoeven niet zolang te wachten om te lezen; binnen één week beschikbaar op http://www.dekronieken.com/P1502100.html

Maar ik laat jullie dan nog iets weten. Nog een prettige voortzetting van het pinksterweekend.

Ivan.

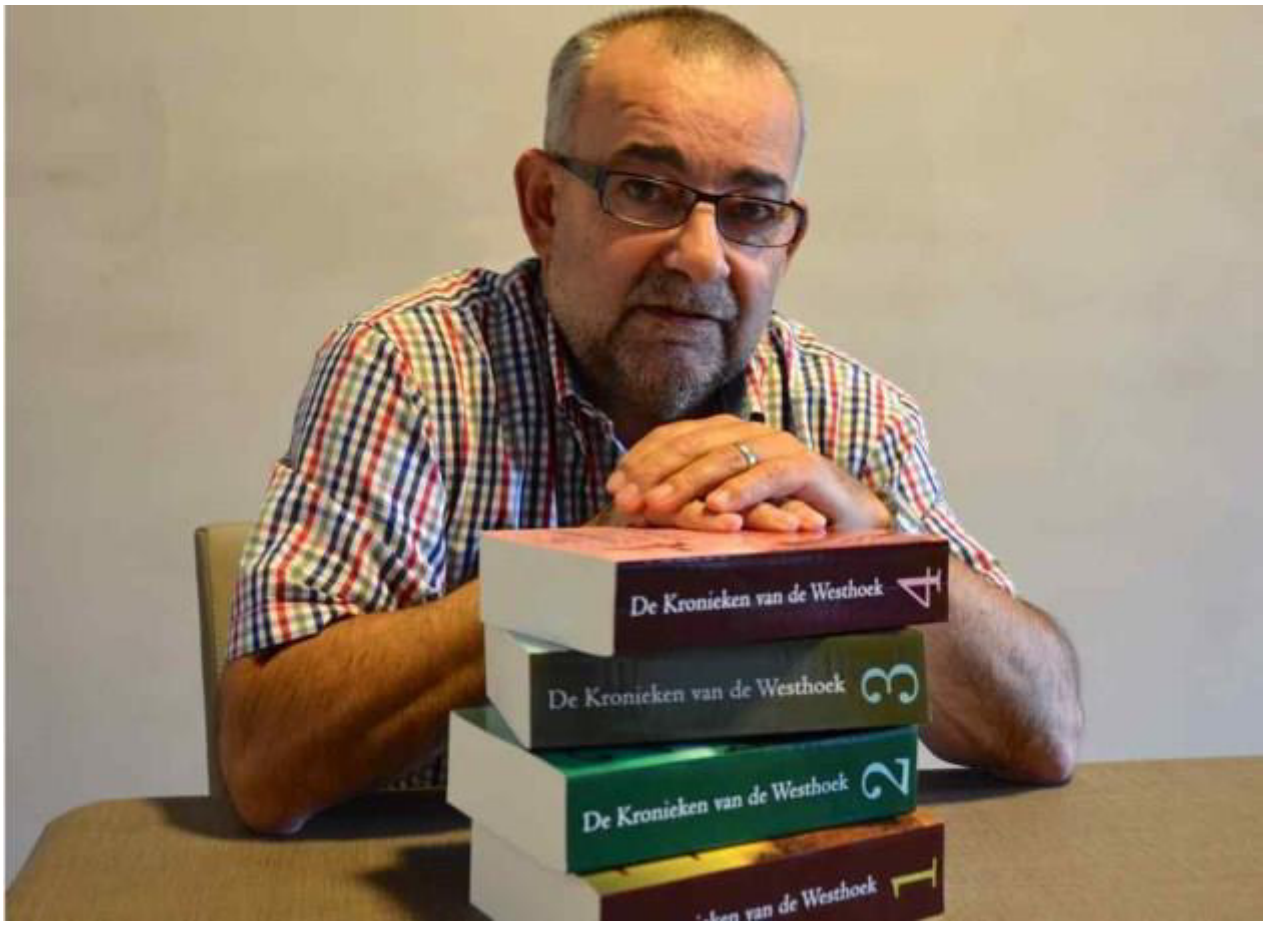

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

DUITSCHE MARINE-SOLDATEN IN DE OESTERPUTTEN TE OSTENDE.

1 juni – Baert A.

O.H.Hemelvaart. ‘ Morgens om 3 uur Duitse vliegers laten 10 – 12 bommen vallen bij ’t Speelhof, Pottestraat, Doornstraat, enige soldaten gedood. Heden veel beweging van soldaten heen en weer met muziek en fluit.

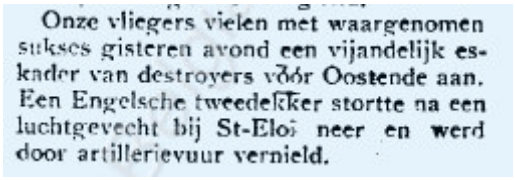

Onze vliegers vielen met waargenomen sukses gisteren avond een vijandelijk eskader van destroyers vóór Oostende aan. Een Engelsche tweedekker stortte na een luchtgevecht bij St-Eloi neer en werd door artillerievuur vernield.

Anwerpsche Courant
Uit Duitse bron…

En uit Engelse bron:

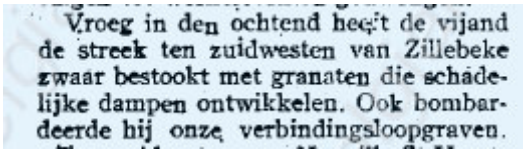

Vroeg in den ochtend heeft de vijand de streek ten zuidwesten van Zillebeke zwaar bestookt met granaten die schadelijke dampen ontwikkelen. Ook bombardeerde hij onze verbindingsloopgraven.

2 juni 1916 – Baert A.

Om 8 uur 3 om 11 uur 1 en om 2 uur 7 obussen over de statie in de velden. **De Prins van Wales is in de stad.**

Hill 62, of "Tor Top", door de Duitsers "Höhe 62" genoemd, is een heuvel gelegen in Zillebeke.. Deze heuvel ligt ongeveer 62 meter boven de

zeespiegel en was tijdens de eerste wereldoorlog een strategisch punt vanwege het goede uitzicht. Tussen de tweede en de derde slag om Ieper was de heuvel in Canadese handen, maar op 2 juni 1916 werden ze aangevallen door Duitse artillerie. Het artillerievuur begon iets na 8:00 uur en eindigde om 13:00 uur. Na deze aanval lieten de Duitsers mijnen onder de Canadese stellingen ontploffen. Kort daarop viel de Duitse infanterie aan en de Canadezen werden over een breedte van 1.200 meter teruggeslagen tot Mount Soreel. Op 3 juni vielen de Canadezen op hun beurt weer aan maar konden de heuvel niet heroveren. Toch hadden ze hun verdedigingslinie steviger ingericht. Op 6 juni 1916 werden de Canadezen uit Hooghe verdreven, maar de geallieerden waren niet uitgeschakeld. Ze vielen op **13 juni 1916** "Tor Top" en "Mount Sorrel" aan met groot succes, zodat de heuvels heroverd werden.

Het front van Zillebeke tot Hooge en in de buurt van Elverdinghe is zwaar beschoten.

Uit de Antwerpsche Courant

3 juni 1916 – Baert A.

Aanhoudend hevig geschut. Er worden ongehoord veel gekwetsten ingebracht. De Franse dagbladeren brengen het nieuws dat al de Belgen zullen opgeroepen worden tussen 18 en 40 jaar.

Oorlogs-Weezen

KOLONIE

Werk de Aardappelschil « Groene Ster »

Bij het alles overheerschende weeklagen over de op het slagveld gevallen zonen, vaders en echtgenooten, worden maar al te vaak de kleinen vergeten die, bij gemis aan het noodige, vroegtijdig ten grave worden gedreven of ondermijnd en verzwakt.

Het is door «Ons Werk» — bereidwillig gesteund door alle onze leden — dat wij een **Kolonie** (herstellingsoord) voor zwakke kinderen van gesneuvelde Belgische krijgslieden tot stand hebben gebracht.

Te Mariaburg, te midden der lommerrijke lanen, is het dat wij reeds verscheidene tengere en zwakke Oorlogsweezen hebben geplaatst, met het doel die, door goede zorgen, te midden eener gezonde omgeving, voor verder verval te behoeden.

De inrichting is geplaatst onder het bijzonder toezicht van Mevr. De Meyer en den heer Aalders, gemeenteraadsheer te Antwerpen, terwijl het geneeskundig toezicht er kosteloos door de heer Dr Speyers, Brederodestraat, te Antwerpen, wordt uitgeoefend.

En nu, Geachte Medeburgers, steunt ons door giften van oud papier, kurken stoppen, enz., uwe geringe gift dient tot steun van een grootsch werk.

Inschrijvingslijst voor de Kolonie der Oorlogsweezen

(Groene Ster) .

De gebroeders Van Stappen	fr. 50.—
Bediendenbond (Aardappelschil)	10.—

3 mei 1916 – Brievenboek Krombeke

Aan de heer Maes, volksvertegenwoordiger – off. Com. Vluchtelingen – Rousbrugge – vraag naar 2000 kilogram solferstokken voor 10 juni 1916 voor den hoppekweek.

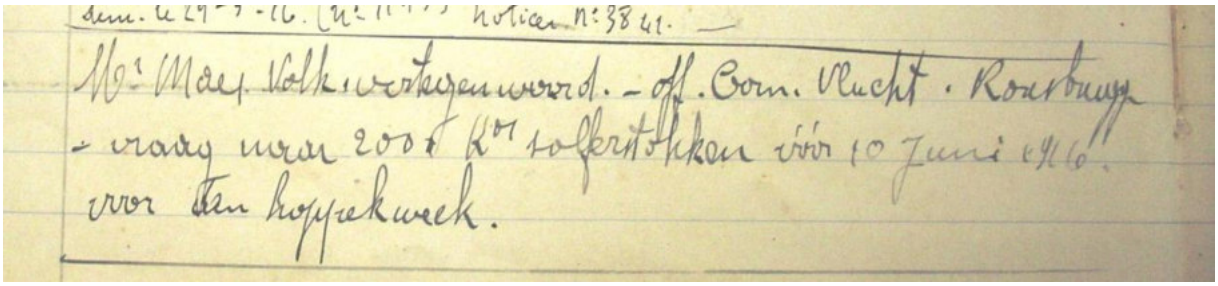

4 juni tot 10 juni 1916 – Baert A.

Alles kalm en stil. In de Sint Janskerk begint men de houten muurbekleding af te trekken en de Predikstoel en orgel in te pakken. Nieuws van de dood van Lord Kitchener.

De zieke gevangenen in Zwitserland

Men weet dat tengevolge van eene overeenkomst tusschen de oorlogvoerenden, op ingeving van den Heiligen-Stoel, een zeker aantal Belgische, Duitsche, Fransche gevangen soldaten, wier gezondheid geschokt is, in Zwitserland aangekomen zijn om er tot het einde van den oorlog te verblijven. Een Engelsch dagbladschrijver heeft in de « Birmingham Daily Post » zeer interessante bijzonderheden gegeven over de wijze waarop de 12.000 gasten van de Helvetische Confederatie gehuisvest zijn. Wij laten hier de voornaamste passages uit zijn artikel volgen :

« De geheele organisatie, welke de interneering van deze zieken eischt en de diensten, welke zij noodig hebben, is onder het beheer van het Federaal politiek Departement geplaatst. Elk dezer districten, waar zich krijgsgevangenen bevinden, is onder het toezicht van een militairen dokter, en de geneeskundige dienst wordt door de dokters en de heelmeesters der wijk waargenomen. En daar de Zwitsersche dokters allen zeer bevoegde mannen zijn en hun taak verstaan — men kent de reputatie welke het Zwitsersch geneeskundig korps in de geheele wereld heeft — kan men zeggen dat het dezen goeden lieden, in dat opzicht, aan niets ontbreekt.

Het vervoer der konvooien vanaf de Duitsche of Fransche grens, tot de interneeringsplaatsen, geschiedt door bemiddeling van het Zwitsersche Roode Kruis. Voor de officieren, die ieder een eigen kamer hebben, kost het onderhoud 6 frank per dag, en voor de onderofficieren en soldaten, een kamer voor twee of drie bedden, is het 4 frank. Zoowel de een als de ander heeft het recht om, op eigen kosten, al de supplementen te koopen welke hij verlangt. Het voedsel dat zij ontvangen is hetzelfde als dat der Zwitsersche officieren, of van de partikulieren, die in de beste hotels gingen. In 't algemeen bevinden zich in de goede hotels van tweeden rang, slechts 30 of 40 soldaten en onderofficieren.

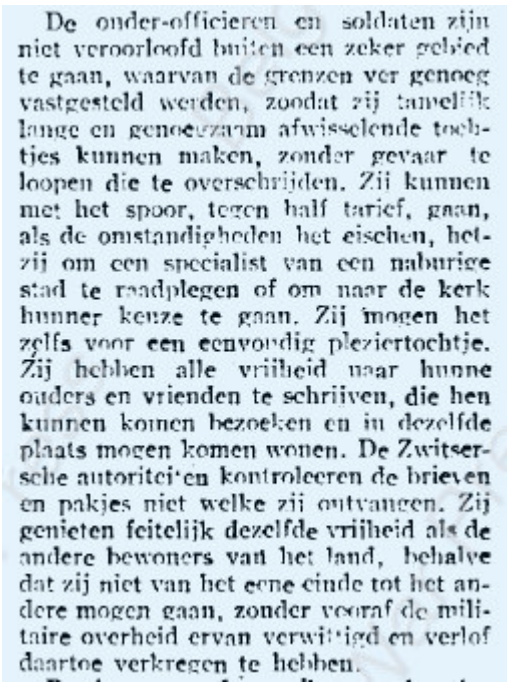

De onder-officieren en soldaten zijn niet veroorloofd buiten een zeker gebied te gaan, waarvan de grenzen ver genoeg vastgesteld werden, zoodat zij tamelijk lange en genoeguame afwisselende toch-tjes kunnen maken, zonder gevaar te loopen die te overschrijden. Zij kunnen met het spoor, tegen half tarief, gaan, als de omstandigheden het eischen, hetzij om een specialist van een naburige stad te raadplegen of om naar de kerk hunner keuze te gaan. Zij mogen het zelfs voor een eenvoudig pleziertochtje. Zij hebben alle vrijheid naar hunne ouders en vrienden te schrijven, die hen kunnen komen bezoeken en in dezelfde plaats mogen komen wonen. De Zwitsersche autoriteiten kontroleeren de brieven en pakjes niet welke zij ontvangen. Zij genieten feitelijk dezelfde vrijheid als de andere bewoners van het land, behalve dat zij niet van het eene einde tot het andere mogen gaan, zonder vooraf de militaire overheid ervan verwittigd en verlof daartoe verkregen te hebben.

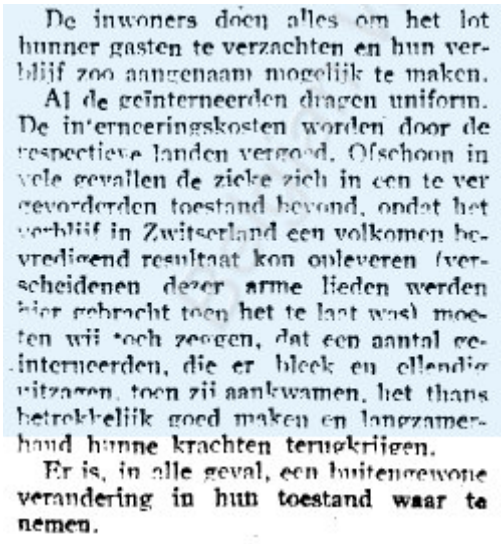

De inwoners doen alles om het lot hunner gasten te verzachten en hun verblijf zoo aangenaam mogelijk te maken.
Al de geïnterneerden dragen uniform. De inrichtingskosten worden door de respectieve landen vergoed. Ofschoon in vele gevallen de zieke zich in een te ver gevorderden toestand bevond, ondat het verblijf in Zwitserland een volkomen bevredigend resultaat kon opleveren (verscheidenen dezer arme lieden werden hier gebracht toen het te laat was) moeten wij toch zeggen, dat een aantal geïnterneerden, die er bleek en ellendig uitzagen, toen zij aankwamen, het thans betrekkelijk goed maken en langzamerhand hunne krachten terugkrijgen.
Er is, in alle geval, een buitengewone verandering in hun toestand waar te nemen.

Na de ondertekening van de uitwisselingakkoorden werden de eerste Belgische geïnterneerden in mei 1916 per trein naar Zwitserland getransporteerd. Op het vlak van de opvang moest de eerste maanden vaak geïmproviseerd worden. De Zwitserse bevolking bood spontaan de broodnodige eerste hulp aan de geteisterde krijgsgevangenen. Ook de Belgische overheid nam haar verantwoordelijkheid voor hun opvang maar het duurde een tijdje vooraleer de organisatie op punt stond. Maar omdat het officieel initiatief onmogelijk alle noden kon lenigen, werd vanuit het Belgisch Gezantschap in Bern besloten beroep te doen op de particuliere liefdadigheid. Om de oprichting van lokale liefdadigheidscomités te stimuleren, te coördineren (en een oogje in het zeil te houden op hun werking) werd besloten een aantal invloedrijke Belgische en Zwitserse personaliteiten te verenigen in een koepelorganisatie: het Comité central d'assistance aux internés belges en Suisse of het Centraal Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in Zwitserland.

De Belgische diplomaat **graaf Errembault de Dudzeele** werd aangesteld tot voorzitter en graaf d'Assche (een gepensioneerd attaché bij het Belgisch Gezantschap) tot secretaris. **Gravin Germaine Errembault de Dudzeele** (de dochter van de voorzitter), mevrouw Widmer-Curtat, mevrouw Ruffy, Octave Maus en kolonel Lefebure waren de overige leden (Clément Lefebure werd geboren op 5 april 1861 in Brussel en is gestorven op 12 april 1928. Als majoor was hij commandant van het eerste regiment grenadiers tot 12 maart 1915. Toen werd hij naar een opleidingskamp gestuurd. Op 10 maart 1916 werd hij aangesteld als militair attaché in Bern. Bij KB van 29 april 1917 werd hij op rust gesteld, maar bleef in dienst als kolonel van de reserve voor de duur van de oorlog. Na de oorlog kreeg hij de graad van ere-generaal-majoor (MB van 9/01/1923).
Als militair attaché was Lefebure onder andere belast met de opvang van de geïnterneerden en de reorganisatie van de internering. Op 16 april 1917 werd hij vervangen door generaal-majoor Xhardez als hoofd van de dienst voor de internering. In januari 1919, toen de repatriëring bijna voltooid was, nam Lefebure deze bevoegdheid terug op zich (stamboek Legermuseum).) . Het Centraal Hulpcomité genoot de hoge bescherming van de gevolmachtigd minister van de Koning in Zwitserland nl. baron de Groote (Paul de Groote (4/02/1862-21/04/1944), ingenieur van opleiding, was de Belgische gezant in Athene en Kopenhagen. In 1910 verhuisde hij naar Bern. Op aansturen van de nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken de Broqueville werd hij op 17 november 1917 vervangen door Fernand Peltzer. Na de oorlog werd hij raadgever van de Oekraïense delegatie op de Vredesconferentie van Versailles. In 1920 werd hij opnieuw gezant voor België in Lima en Stockholm. In 1928 ging hij op pensioen, maar bleef de republiek Honduras vertegenwoordigen bij het Vaticaan.) . Het Comité werd officieel erkend door de Belgische regering en was aangesloten bij het Centraal Comité van de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen.

DE BELGEN IN ENGELAND.— Het Belgisch bureel in den Haag geeft, in eene nota aan de nieuwsbladen, het aantal Belgische uitgewekenen, die zich thans nog in Engeland bevinden, op ongeveer 100,000, met inbegrip van de vrouwen en kinderen.
Met betrekking tot de ongetrouwden en weduwnaars, beneden de 35 jaar, bedraagt het aantal niet meer dan 2,000.

Antwerpsche Courant 5 juni 1916

DE TOESTAND

Het voornaamste nieuws van dit oogenblik, is wel de groote zeeslag in de Noordzee. De Engelsche en Duitsche zeestrijdkrachten hebben zich dus eindelijk in open zee ontmoet, en de zeeslag, die op die ontmoeting gevolgd is, is misschien wel de belangrijkste die sinds het uitbreken van den oorlog ter zee geleverd werd. Bij gebrek echter aan een ambtelijk bericht van Engelsche zijde zullen wij moeten wachten met de bespreking van den geleverden slag. Laten wij echter reeds zeggen, dat zoo de in het Duitsche bericht aangestipte verliezen aan beide zijden door de Engelschen zouden toegegeven worden, de zeeslag een der zegenrijkste gebeurtenissen is voor de Duitsche strijdvloot. Wachten wij echter de Engelsche lezing (1).

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Zaterdag 3 Juni. — Officieel: Gisteren morgen veroverden Wurtembergsche regimenten stormenderhand den heuvelrug ten Zuidoosten van Zillebeke (ten Zuidoosten van Ieperen) en de daarachter liggende Engelsche stellingen. Aan licht-gewonden werden 1 generaal, 1 kolonel, 18 andere officieren, evenals 350 ongewonde en 168 gewonde Engelschen gevangen genomen. Het aantal gevangenen is gering, daar de verdediger bijzonder zware bloedige verliezen leed, en buitendien deelen der bezetting uit hun stelling vluchtten en slechts door ons vuur konden ingehaald worden. Tijdens den nacht werden begonnen tegenaanvallen gemakkelijk afgeslagen.

6 juni 1916 – De Antwerpsche Courant

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Zondag 4 Juni. — (Officieel): Tegen de door ons veroverde stellingen, ten Z.-O. van Ieperen, richtten de Engelschen verschillende aanvallen, die alle afgeslagen werden. De artilleriegevechten ten N. van Atrecht en in de streek van Albert duurden ook gisteren voort. Engelsche verkenningsafdeelingen werden teruggeslagen. Meerdere ontploffingen van den vijand ten Z. O. van Neuville St. Vaast, waren zonder uitwerking.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Zaterdag 3 Juni. — Officieel: Er is scherp gevochten over een frontbreedte van 300 yards, bij het uitstekende punt van de linie bij Yperen. De vijand viel na een geweldig bombardement onze linie aan en drong er op verscheiden punten in door, doch werd op andere punten teruggeslagen. De gevechten duren voort. Wij hebben mijnkraters laten springen.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Zaterdag 3 Juni. — Officieel: Gisteren morgen veroverden Wurtembergsche regimenten stormenderhand den heuvelrug ten Zuidoosten van Zillebeke (ten Zuidoosten van Ieperen) en de daarachter liggende Engelsche stellingen. Aan licht-gewonden werden 1 generaal, 1 kolonel, 18 andere officieren, evenals 350 ongewonde en 168 gewonde Engelschen gevangen genomen. Het aantal gevangenen is gering, daar de verdediger bijzonder zware bloedige verliezen leed, en buitendien deelen der bezetting uit hun stelling vluchtten en slechts door ons vuur konden ingehaald worden. Tijdens den nacht werden begonnen tegenaanvallen gemakkelijk afgeslagen.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Dinsdag 6 Juni. — Officieele mededeeling:

Hevig gevecht in den namiddag ten oosten van Yperen. De vijand heeft om twaalf uur een hevig bombardement rond Hooge en Yperen geopend. Hij liet tusschen drie uur en half vijf in den namiddag een aantal mijnen springen op verschillende punten over een front van 1800 meter ten noorden van Hooge. Deze ontploffingen werden gevolgd door aanvallen zonder succes van de vijandelijke infanterie. Onmiddellijk ten noorden van Hooge is de vijand na mijnen te hebben laten springen doorgedrongen in de frontloopgraven. Het gevecht duurt voort. Onze algemeene linie is nog ongeschonden.

7 juni 1916 - Van Walleghem

De Belgen hebben bijna al de Fransen vervangen aan Steenstraate en hun front komt nu tot Boesinghe. Sommige Belgische soldaten vechten op hun eigen parochie, alzo de zoon van de burgemeester van Zuidschote. Te Dickebusch, de gebroeders Derycke en Camiel Knockaert van de 4° en 5° batterie. Het moraal der Belgen is voor den ogenblik niet om op te boffen. Vele jongens door de duur geraken het moe, bijzonderlijk voor velen valt het pijnlijk nooit geen nieuws meer te krijgen van hun thuis en lastig nooit geen centen meer gezonden te worden.

Deze nacht hebben de Duitsen geattakeerd aan **'t Hooge**; de Engelsen verliezen er tranchées en moeten het gehucht verlaten; zij hebben weerom vele gekwetsten. Wel 2500 gekwetsten werden door Poperinghe gevoerd.

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Zaterdag 3 Juni. — Officieel:

Het zeer ernstige gevecht ten Zuidoosten van Ieperen, tusschen Hooge en de spoorlijn Ieperen—Meenen, is zonder ophouden voortgezet. De Duitschers zetten hun aanvankelijk succes van gisteravond voort met nachtelijke aanvallen en slaagden erin tot een diepte van 650 m. in onze linie door te dringen in de richting Zillebeke. De Canadeezen, die in dezen sector staan, voerden 's ochtends om zeven uur een tegenaanval uit en slaagden er allengs in, den vijand te verdrijven uit een groot gedeelte van het door hem genomen terrein. De Canadeezen spreidden grooten moed tentoon bij een, zonder succes uitgevoerden, tegenaanval, die was uitgevoerd na een hevig, onafgebroken bombardement. De verliezen van den vijand zijn zwaar; de Duitschers lieten vele lijken achter.

De generaals Mercer en Williams, van de derde Canadeesche divisie, die gisteren gedurende het bombardement de voorste loopgraven inspecteerden, worden vermist.

Antwerpsche Courant

7 juni 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de heer commandant Delporte, Belgische provoost geattacheerd bij het Britse leger

Op de 3de mei hebben wij van uit het gemeentebestuur een brief met aanbevelingen gestuurd naar de minister van oorlog. Als antwoord op uw vraag op welke feiten wij ons daarvoor gebaseerd hebben, delen wij u het volgende mede als verantwoording van onze stellingname.

I De vrijgeleiden of paspoorts *(de sauf conduits)* De heer Etienne Lebbe, industrieel en schepen van de stad heeft een bijkomende vraag gesteld aan de provoost met de bedoeling om 2 maal per week naar Hazebrouck te kunnen gaan. Tot op heden is deze vraag niet behandeld. Wij voegen hierbij een brief van de heer Lebbe daterend van e 30ste mei betreffende de weinig beleefde manier waarop hij op het kantoor van de provoost ontvangen is geworden.

2 – De heer Hector Lebbe, handelaar, vroeg om op elke woensdag van de week naar Hazebrouck te kunnen reizen. Men ging akkoord voor de maandag. Hij vraagt niet om de maandag te kunnen gaan omdat daar op maandag marktdag is. Wanneer hij bankzaken heeft, is dit op maandag niet te doen, door de drukte in de bank op deze dag. Vandaar dat hij vroeg om akkoord te gaan om hem op een andere dag naar Hazebrouck te laten gaan.
3 – Het zelfde geval betrof de heer abbé Dejaegher, die voeg om elke woensdag van de week naar Steenvoorde, Belle en Hazebrouck te kunnen gaan. Men heeft hem ook de maandag gegeven, en op zijn aandringen heeft men hem ook de dinsdag geaccordeerd.
4 – De heer Willy Gomberts vraagt om één keer per week naar Hazebrouck te kunnen gaan en 2 maal per maand naar Aire sur Lys, Dunkerque en Belle. Men heeft hem alleen toelating gegeven om op dinsdag van elke week naar Duinkerke, Hazebrouck of Belle te gaan. Omdat hij de enige handelaar in leer binnen de stad is, neemt men hem de mogelijkheid af om zijn handel te continueren.

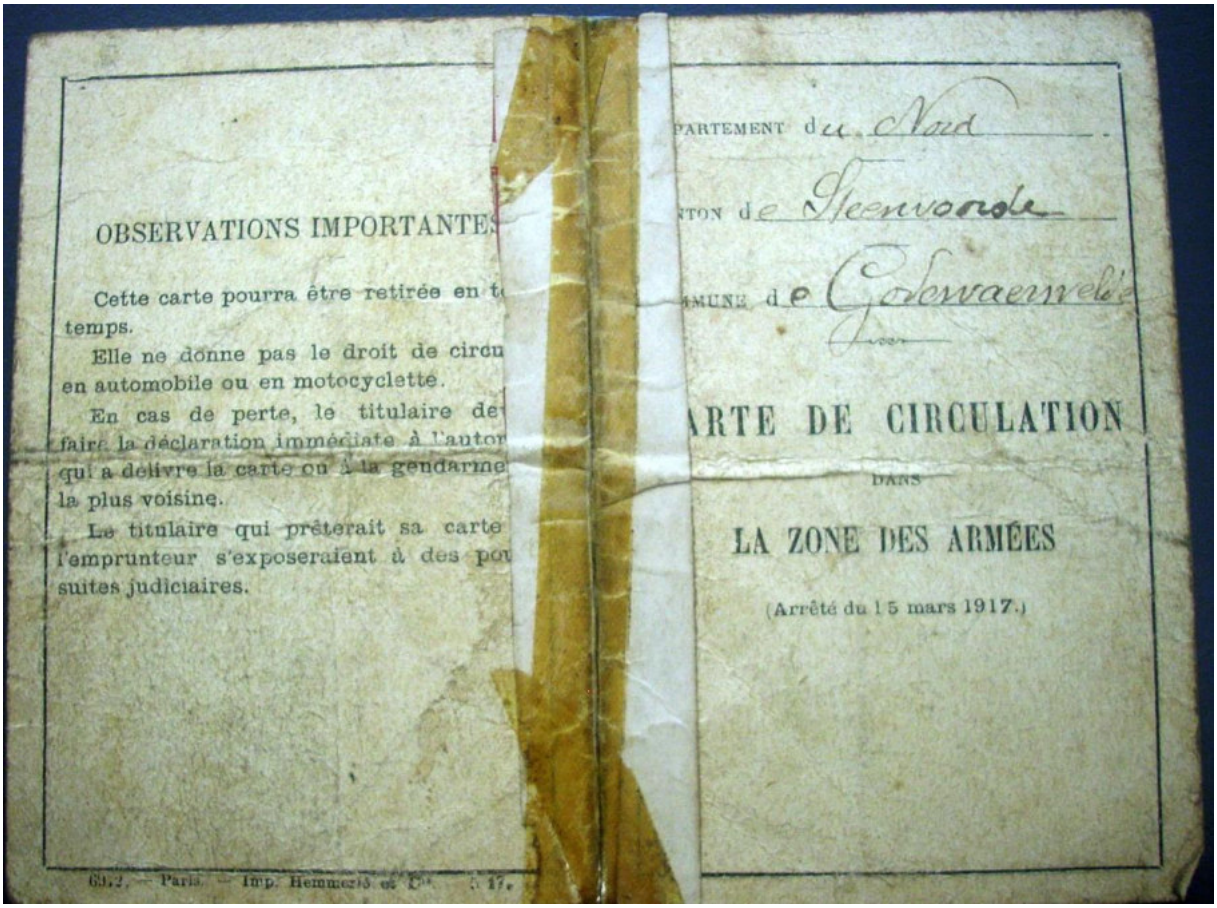

Uit de verzameling van Emiel Desmytter

5 – Mevrouw Marie Devos, echtgenote Théodule Malesys, die een warenmagazijn houdt in de Watoustraat, vroeg om elke dinsdag en woensdag van elke week naar Duinkerke te kunnen gaan om haar aankopen te kunnen doen. Men gaf haar geen toelating, terwijl men de vrachtvoerder Désiré Demaeght die een zelfde vraag gesteld had om zijn cliënte naar Duinkerke te kunnen voeren, wel een toelating kreeg.
6 – Mevrouw Annie Deroo, die handelt in koloniale waren en die één van de belangrijkste handelaars van de stad is, vroeg om 2 maal per week zich naar Duinkerke te kunnen begeven. Men heeft haar toelating gegeven om één maal te gaan. Daarna heeft de provoost, toch willen terugkomen op zijn beslissing en heeft haar toch de toelating gegeven om twee maal per week

te gaan. Sedertdien hebben we ervaren dat in de Belgische – Franse zone, sommige handelaars de toelating gekregen hebben om dagelijks naar Duinkerke te gaan.
Dit is onder andere het geval voor de heer Quottanis van Veurne en voor de heer Leenhouder van Rousbrugghe.
7 – De heer Vandenbruwaene Gaston, die handelt in koloniale waren et gepatenteerd is als camminoneur heeft toelating gekregen om elke donderdag naar Duinkerke of Hazebrouck te gaan Hij kan dus de andere dagen van de week niet werken.
8 – De heer Jean Decroix, gepatenteerd als voiturier, vroeg om 2 reizen naar Duinkerke en één naar Hazebrouck. Gezien zijn beroep was zijn vraag zeker niet onterecht. Men heeft hem alleen maar toelating gegeven om op maandag naar Hazebrouck te gaan en op de donderdag naar Duinkerke.
9 – De genoemde Peutevinck Alphonse, gekend als kleine eerlijke handelaar, heeft gevraagd om zich elke dinsdag naar Duinkerke te kunnen begeven. Dit werd hem geweigerd en wij moeten gissen naar de reden.
10 – Derynck Camille, handelaar te Watou, vraagt om zich op maandag naar Duinkerke te kunnen begeven, de dinsdag en de donderdag naar Hazebrouck. Men laat hem alleen op maandag naar Hazebrouck gaan.
De heer Derynck verklaart ons formeel dat hij op maandag geen zaken kan doen te Hazebrouck omdat dit de dag is dat men aldaar geen zaken doet, reden waarom hij op maandag en op donderdag wenste te gaan.
Waarom houdt men geen rekening met de wensen van de benadeelde die het best weet wanneer hij zijn zaken kan gaan regelen.

De vrouw van de heer Derynck, geboren Irma Vandevelde, een als eerlijk bekend persoon, vroeg eveneens om naar Hazebrouck te kunnen gaan. Tot heden heeft ze geen antwoord gekregen.
11 – De heer Vandenberghe Alberic, groothandelaar in koloniale waren, vroeg voor hem en zijn knecht Vandepitte Charles om twee reizen per week naar Duinkerke te kunnen doen. Hij kreeg slechts toelating voor één reis.
12 – Hetzelfde overkwam ook de heer Dejonckeere Hector die handelt in koloniale waren en die vroeg om tweemaal per week met zijn paard en kar naar Duinkerke te kunnen gaan. Hij heeft nu de toelating om tweemaal per maand, op woensdag of op donderdag te gaan.
Omdat hij hier niet uit wijs gerakte, ging hij naar het kantoor van de provoost, waar men onmiddellijk zijn toelatingsbewijs veranderde zodat hij nu de toelating heeft om eenmaal per week naar Duinkerke te gaan. Wij voegen hierbij dat de vraag van de heer Dejonckeere om tweemaal per week naar Duinkerke te gaan, zeer bescheiden was gezien het belang van zijn handel.
13 – De Lietaert Henri die twee reizen per week naar St. Omer vroeg, kreeg slechts toelating voor één reis een beslissing die helemaal niet overeen komt met het belang van zijn handel.

14 – De genoemde Haelewyn René heeft zich op het kantoor van de logementen van chef Picavet gemeld, om een permis te verkrijgen voor zijn moeder Vandromme Sylvie. De heer Haelewyn, 74 jaar oud, die omwille van de bombardementen dicht bij zijn huis (Steentje Molen) aldaar niet meer kan blijven. Deze persoon wenste te vluchten naar zijn zoon wonende te Roesbrugge. Men weigerde hem een sauf permis af te leveren omdat op zijn permis geen foto was van zijn vrouw. De zoon werd dus verplicht om zijn moeder met zijn kar naar Poperinghe te voeren om aldaar een foto van haar te nemen, daarmee moest hij haar terug voeren in alle gevaar van de bombardementen, terwijl ze dienden te wachten tot de foto klaar was.
15 – De heer Creus Maurice werd een toelating geweigerd om bier in Hazebrouck te gaan halen gezien de toelating die hij en zijn broer hebben om bier te verkopen. Er werd een proces verbaal opgesteld omdat de heer Picavet weigerde toelating te geven.

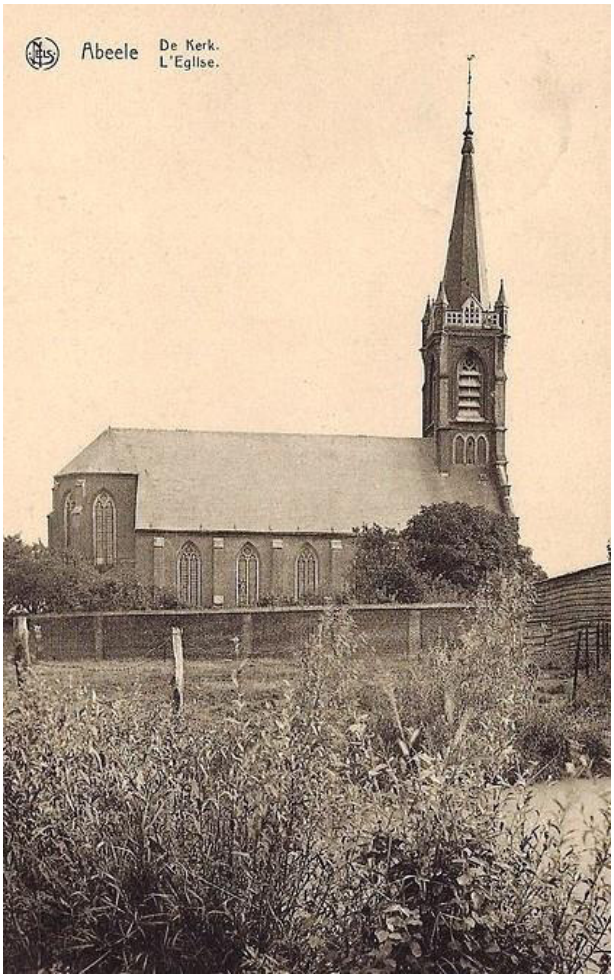

16 – Op zondag de 16de april, palmzondag, werden een aantal inwoners van Poperinghe, die kort bij de grens wonen en zich naar de parochiale kerk van Abeele begaven om alhier de dienst bij te wonen zoals ze al jaren gewoon zijn tegengehouden omdat ze geen permis bij hadden. Spijtig genoeg ligt de kerk op het grondgebied van Boeschepe op 100 meter verwijderd van de grens met Poperinge.
De militaire overheid die tot nu toe deze gewoonte altijd getolereerd had, vond het nu nodig om alle personen te laten stoppen die zich naar de kerk begaven en gaven diegenen zonder permis geen toelating om verder te gaan. Verschillende processen verbaal werden door de veiligheidsdienst opgesteld. Zonder de directe tussenkomst van de minister van justitie zelf, had de chef van de veiligheidsdienst verschillende vervolgingen tegen deze personen opgemaakt.
De zondag daarvoor kregen we dezelfde scène in Sint Jan ter Biezen waar de kerk zich bevindt op het grondgebied van een andere gemeente terwijl de dichts bij zijnde huizen zich in Poperinghe situeren. Zonder het risico te lopen om een proces te krijgen, kan men zich niet meer naar de kerk begeven omdat men een laisser passer dient te hebben om van Poperinghe naar Watou te gaan.
Zijn dit niet zoveel zotte beslissingen die geen ander resultaat hebben dan dat het publiek zich bedot voelt door een dergelijke ridicule administratie.

II EVACUATIE
1 – De 27ste november 1915, rond 7 ¾ uur 's avonds, hebben zich gendarmen begeven naar de herberg 'De Gouden Poort', Boeschepestraat, waar de familie Baccarren Aloïse woont, bestaande uit de vader, moeder en vijf jonge kinderen, waarvan de eerlijkheid buiten elke verdenking staat. Deze personen zijn vluchtelingen te Poperinge, waar ze een

verblijfsvergunning hebben gekregen. De echtgenoten werken allebei voor de rekening van het Britse leger.
Eén van de meisjes van 10 à 11 jaar oud, heeft toelating niet om te colporteren maar om zich voor het huis op het voetpad te plaatsen met een mand met snoep die ze aan de Engelse soldaten verkoopt, soldaten die een bad komen nemen in het klooster van de Paulienen, gesitueerd recht voor het huis Baccarren
Omdat men reeds gedreigd had om de familie te evacueren, had de vader zich reeds gericht tot de Town Major die hiervoor tussen gekomen was. Gezien de steun die hij van de Town major kreeg weigerde de vader zijn verblijfsvergunning te tonen.
Daarom heeft de gendarmerie hem bloothoofd en zonder vest naar het gemeentehuis gebracht waar ze hem in een koude en vochtige cel hebben gestoken zonder zelf een deken om zich te verwarmen. 's Anderendaags rond 1 ½ uur hebben zij Baccarren bevrijdt. Hierdoor heeft hij een bronchitis opgelopen waardoor het voor hem verschillende dagen onmogelijk was om te gaan werken.

2 – dezelfde dag, heeft voor een analoog feit, de gendarmen een eerlijke en brave werkman gearresteerd, de genoemde Couwet Camille, die ze in de boeien geleid hebben naar het gemeentehuis, waar ze hem gevangen gehouden hebben tot 's anderendaags om 1 uur.
De zoon, 18 jaar oud die werkt voor de rekening van het Britse leger, is eveneens opgeleid geweest naar het gemeentehuis.
Daarna zijn ze, samen met de gehele familie geleid geweest naar het station om geëvacueerd te worden. Het is dank aan de energieke tussenkomst van de heer burgemeester dat de familie Couwet, aangekomen te Hazebrouck toelating gekregen heeft om terug te keren naar Poperinge.
De heer Couwet, verklaarde ons dat het adjudant Dufaux was die in zijn aanwezigheid en in aanwezigheid van zijn vrouw en kinderen en van

de militair Hector Beverage gezegd heeft dat de burgemeester niets te zeggen had te Poperinghe, dat zij, de gendarmen aldaar de absolute meesters waren.
3 – Sedert 16 maanden is madame Marie Maurus, echtgenote van de heer Richard Schepens, geboren te Brugge op de 5de februari 1885, gediplomeerde schoolmeesteres, gedomicilieerd te Gent, waarvan haar echtgenoot in het Belgisch leger zit. Zij verdient haar kost met naaiwerk en is van goed gedrag.
In het begin van de maand januari 1916 verminderde het naaiwerk en deze dame die niet ten laste van de familie waar ze verbleef wilde zijn, zocht verder en hoopte werk te vinden te Wulveringhem in de school van zijne majesteit koningin Elisabeth.
Rond de 29ste januari heeft ze zich gepresenteerd voor de commissie die de permis dient uit te reiken om alzo een adresverandering te kunnen verkrijgen en naar Wulveringhem te kunnen verhuizen waar ze kon intrekken bij de heer Jeansoone in afwachting dat ze werk kon vinden in de school en ze sprak terzelfder tijd de hoop uit om naar Frankrijk te kunnen vluchten wanneer haar adresverandering niet toegelaten zou worden.

TOENADERING.

Een andere kijk krijgt men op de gebeurtenissen, wanneer dit eenvoudige tafereeltje wordt beschouwd. De „Engelschen" zijn vrienden in het Vlaanderenland, zij willen toch den „Pruus" verdrijven. En aan vrienden wordt geen lavenden dronk geweigerd! Zouden die brave, goedmoedige oudjes wellicht ook een jongen, net als die twee Britten, knap en gezond, in het veld hebben? Wie weet.

Haar vraag om zich naar Wulveringhem te begeven werd geweigerd omdat men constateerde dat deze dame een verblijfsvergunning had gekregen tegen de regels op het verblijf in de zone van de geallieerden voor de vrouwen onder de 45 jaar en zonder familie. Daarom werd mevrouw Schepens gevraagd in de avond om zich te presenteren op het kantoor van de gendarmerie, waar men na haar de verblijfsvergunning ontnomen te hebben en zonder haar

ook maar de tijd te gunnen haar eigendommen te halen bij de personen waar ze woonde, ze geleid is geworden naar de gevangenis en opgesloten in een vuile en geïnfecteerde cel, waar sedert verschillende dagen een razende krankzinnige verbleven had, die men uit de gevangenis ontslagen had om aldaar deze dame vast te zetten. Rond 13 uur werd ze uit de gevangenis gehaald en naar het station geleid om naar Frankrijk uitgewezen te worden.

III FISCALE CONTRAVENTIES

Wij hebben klachten gekregen van de kant van verschillende landbouwers waarna proces verbaal is opgesteld omdat zij bier gegeven hadden aan de Engelse soldaten zonder hiervoor een patent te hebben.

1 – De genoemde **Decrock Jules**, landbouwer op de Reningelste steenweg, heeft ons verklaart dat er een proces verbaal opgesteld werd ten zijnen laste omdat hij op de 16de mei gratis een glas melk en twee glazen bier gegeven heeft aan drie Engelse soldaten die bij hem gekantonneerd waren, en die hem geholpen hadden om een kar kolen te ontladen.
De betrokkene verklaart dat hij sedert hij hiervoor gestraft werd, hij nooit meer bier of liquer aan de troepen geschonken heeft. Hij liet ons verschillende attestaties zien van soldaten die bij hem gekantonneerd zijn die hieromtrent getuigen en die we in zijn dossier bijgevoegd hebben.

2 – De heer **Jules Lebbe** Comeyne heeft ons verklaart dat hij gestraft is geworden omdat hij een glas bier aan een Engelse soldaat gaf die aan zijn dochter Martha vleesafval voor de beesten bracht. De dochter Martha verklaart ons van de soldaten 60 centiem heeft gekregen als vergoeding voor 6 glazen melk die zij hen verkocht heeft. zij heeft geen geld gekregen voor het glas bier.

3 – De heer **Camille Struye,** metselaar, wonende op de Helhoek, is vanwege de gendarmerie het object van pesterijen. Onder de dekmantel dat hij alcoholische dranken verkoopt, werden er verschillende huiszoekingen bij hem thuis gedaan. Eén van deze werd zelfs op een zondag om 6 ½ uur 's morgens in de winter verricht.
Deze opzoekingen hebben natuurlijk geen resultaat opgeleverd. De heer Struye heeft ons verklaart dat er bij hem nooit geen alcoholische dranken verkocht geworden zijn

IV – RAGE – hondsdolheid

Terwijl dat de infectueuze ziekten nog weinig voorkwamen, heeft de oorlog deze terug geactiveerd. Het is in de zone van de geallieerde legers dat deze verschrikkelijke ziekte weer opgedoken is en dit ten gevolge van de vele dieren die verlaten geweest zijn en die zonder toezicht blijven. De militaire overheid heeft een uitstekende maatregel genomen door een besluit te nemen waarbij het verboden is om de honden te laten lopen zonder muilband. Tot hiertoe zijn er vele processen verbaal opgesteld tegenover burgers. We betwijfelen echter dat men ook processen verbaal opstelt tegenover de militairen en Engelse officieren, die dit besluit niet volgen.

V – VERKEER voor de burgers.
Voor de burgers is het strikt verboden om voor en na de door de militaire overheid aangegeven uren zich te verplaatsen.
Talrijk zijn de processen verbaal voor de burgers die het gewaagd hebben om deze reglementaire uren licht te overschrijden. Zo ook op een mooie ochtend werden alle dagbladhandelaars aangehouden en tot de middag vastgehouden omdat zij enkele minuten voor 5 ’s morgens in de stad waren gekomen, het reglementaire uur voor deze periode. Een gendarme of een andere functionaris die zelf niet van dient is, kan hen opsluiten na de reglementaire uren.

VI – LICHTEN
Er bestaat een reglement rond de avondverlichting waarbij bepaald wordt dat vanaf 8 uur ’s avonds geen elke licht aan de voorkant van het huis of voor het huis aan de gevel, mag gezien worden. Dit verbod geldt ook voor alle publieke of privégelegenheden, militaire of burgerlijke. Voor de militaire geldt dit precies toch niet, want gedurende de gehele winter werd de koer achter het gemeentehuis verlicht met een phare, net zoals de huizen van Maurice Coevoet, van René Dupont, het kantoor van de veiligheidsdienst en vele andere.

Naast nog enkele geïsoleerde feiten, zien we de noodzaak niet om nog verdere bedenkingen mee te geven. We voegen hier wel nog een rapport bij van de heer Abbé Dejaegher, als secretaris generaal van het syndicaat van de hoppeplanters, die hierbij de ongelukkige situatie beschrijft op het platteland sedert het begin van de vijandelijkheden tot op de dag van heden. Daarnaast moeten we constateren dat de mensen die binnen de agglomeratie wonen, nog nooit zo ontmoedigd zijn geweest. Het is voldoende om even te kijken naar de huizen waar de militaire bezetting de laatste maanden intens is geweest, en dan kan men constateren dat er

systematisch een verloedering van deze huizen voortschrijd en dat de eigendommen zo steeds meer en meer in waarde verminderen. Er wordt ook veel gestolen.
Dit is onder andere het geval voor het huis van meester notaris Lava, gelegen in de Balancestraat waar men de marmeren schouw gestolen heeft, voor het huis Danneels in de Boeschepestraat, waar men de drukpersen uit het huis gehaald heeft, etc. etc.
Verder is er natuurlijk nog het vraagstuk van de schadevergoeding, waarvan het merendeel van de aanvragen door de Claims commissie verworpen worden waarbij deze meestal verklaart dat de benadeelde de eenheid die de schade veroorzaakt heeft niet kan benoemen.
Voeg hierbij de vele rekwisities die op ons terrein gedaan worden ten gevolge van de militaire bezetting die voor het merendeel nog vergoed dienen te worden.
Al deze feiten hebben als gevolg dat de situatie voor onze ongelukkig populatie verre van rooskleurig is. Het is daarom dat we de plicht hebben om de belangen van onze burgerlijke bevolking ten harte te nemen en dit op een loyale en energieke wijze en met de steun van de militaire overheid die ons moet bijstaan in onze moeilijke opdracht om het gemeenschappelijke belang na te streven en voor welzijn van alle hoofden van de familie waarvan de zonen zo heldhaftig strijden voor de bevrijding van ons geliefde land.

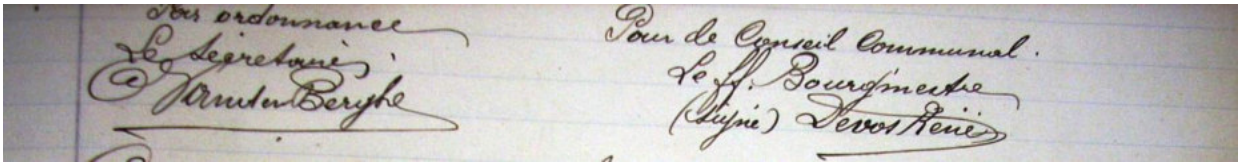

Voor het gemeentebestuur de dienstdoende burgemeester **Devos René**

Abbé Dejaegher

Annex au rapport du 7 juni 1916 (Brief van de heer Dejaegher)
Poperinghe, 25 mei 1916
Mijnheer de burgemeester
In antwoord op uwe geëerde vraag welke klachten de hopplanter hadden in te brengen tegenover de troepenbezetting, zullen wij ons bepalen tot de volgende feiten die minder of meerder tonen hoe moedwillig te werk gegaan werd om de hopteelt en het landbouwbedrijf ten onder te brengen. Evenwel zijn wij duidelijkheidshalve verplicht sommige daadzaken te herhalen waarover wij reeds aan den heer minister van landbouw uitgebreid verslagen ingediend hebben als algemeen secretaris van het hopverbond.
1 – Van in de maand november 1914 hebben de Franse en de Engelse troepen, evenals de Belgische TAG ten dienst der voorgaande legers, ten allen kante de hopstaken der ijzerdraadvelden neergehaald en weggevoerd zonder de eigenaars te verwittigen en toe te laten het aantal na te zien.
Den 12 januari 1915 hebben wij daarover een klacht ingediend bij de heer den minister van Landbouw.
De heer staatslandbouwkundige Vandenwouwer werd belast, samen met den ondergetekende daarover een ambtelijk onderzoek in te stellen. Zulke feiten werden dadelijk bestatigd voor de hoptuinen onder andere van het oude mannenhuis, van Hector Dequeker te Poperinghe.

Den 31 januari heeft het bestuur van den Hopbouw een gezamenlijke klacht ingediend nopens het betalen der hopstaken die in sommige gevallen onder andere bij de weduwe Deweerdt te Poperinghe, verre beneden de waarde geschat werden.
De heer minister van landbouw heeft willen er tussen komen om die staken beter te laten betalen.
2 – In het begin van 1915 reeds klaagden veel landbouwers dat de soldaten die te Poperinghe kantonneerden zoveel over de pas gezaaide koren, rogge en havervelden liepen en wegen voor doortocht van wagens maakten door alle velden nadat zij al de veldwegen zelf stuk gereden hadden zonder ze ooit te herstellen.
Wanneer de landbouwers daarover hun beklag deden, werden zij zelf door militaire overheden bedreigd in hechtenis genomen te worden. Is dit niet gebeurd op de hoeve der kinderen Struye, Jagershoek te Poperinghe in het voorjaar 1915?
Gelukkiglijk heeft meneer de generaal Babfourier voor het 20ste Frans korps doeltreffende maatregelen genomen.
Doch thans is het even als er niets was gedaan darvoor. Waar de landbouwers een bordje 'crops' stellen, of een ander opschrift van verboden toegang, gaan de Engelsen maar moedwillig door de bezaaide velden zoals door de hoptuin van **Théophiel Sohier**, door de zaailanden van **Benoit Caulier, Maurice Debaene, Emile Desmytter** en anderen, op 'De Landing' en andere plaatsen.

3 – De schuren ende stallingen zelve worden bij enkele opgeëist voor het plaatsen der peerden, zodat de landbouwers over geen voldoende schuilplaatsen voor vee en landbouwalaam meer beschikking zoals **bij Emile Desmytter, Maurice Lebbe, Henri Quaghebeur, Debergh, Benoit Caulier** en veel anderen. Het landbouwgetuig moet onder den bloten hemel staan, zonder enige vergoeding voor de landbouwer.
4 – In het toekennen van doorpassen werd er in 't eerst willekeurig gehandeld voor de landbouwers die landerijen hadden op twee, drie verschillende gemeenten. Na een gegrond klacht aan meneer de minister van landbouw werd er wat redelijker gehandeld.
5 – Alhoewel het Hopverbond een verzoekschrift zond om zoveel mogelijk vluchtelingen in het land te houden met het inzicht van de hoppepluk te vergemakkelijken, heeft de militaire overheid in juli 1915 veel vluchtelingen uit het land gedreven die hier een vast bestaan als landbouwwerklieden zouden gevonden hebben. Voor de hoppepluk waren er veel plukker te kort, al de landbouwers hebben veel moeite gehad -, sommige hebben zelfs een deel niet kunnen plukken, dewijl de plant reeds aan 't rotten ging, als de pluk te lang moest duren.
De Engelse overheden beloofden soldaten te zenden om 't onbrekende plukkersvolk te vervangen, doch het bleef bij een enkele belofte.
6 – Zo ging het ook met het voorstellen van legerpeerden te lenen aan de landbouwers voor het inoogsten der graangewassen. De peerden werden beloofd, geen werden er gezonden, doch intussen werden de landbouwers verplicht zelf hun gespannen ten dienste van het Engelse leger te stellen om keizel en aarde en hout te verveoren te midden in den oogsttijd.

7 – Wat het stelselmatig verwoesten der weiden op veel hofsteden van Poperinghe aangaat, dat was klaarblijkend genoeg zelf voor elkeen die geen kennis van het geboerte heeft.
Gij zoudt kunnen denken, mijnheer de burgemeester, dat onze klachten enigszins overdreven zijn of slechts voor Poperinghe allen gelden, doch hetzelfde geldt voor geheel eht omliggende.
Dezelfde klacht werden uitgebracht in eht landbouwcomiteit van Steenvoorde den 22ste april 1916 (zie de 'Indicateur de la région Flamande, 18 mei 1916) in het landbouwcomiteit van Hazebrouck, den 15 mei laatstleden, (zie 'Le cri des Flandres' van de 21 mei laatstleden).
Mocht gij het uwe bijbrengen, mijnheer de burgemeester, opdat het beschadigen der wei en zaailanden zou ophouden, gij zoudt ongetwijfeld de dankbaarheid onzer leden verwerven.
In tussen bieden wij U edele de verzekering onzer hoogachting.

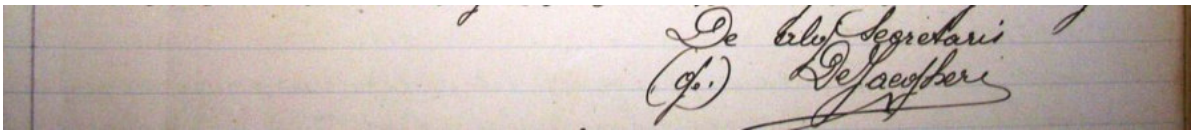

Op de brief die men op de 13de mei verstuurd heeft naar de minister van landbouw te Le Havre krijgt men in de loop van juni wel een positief antwoord, zelfs in het Vlaams. (RABrugge – Archief Maes)
Aan de heer Devos, voorzitter der peerdenverzekering en van de veebond O.L.Vrouw Poperinghe

Mijnheer de voorzitter
Het gedacht welk gij vooruitzet in uwen brief van de 13de mei ll. Treed ik ten volle bij en gaarne zou ik het zien verwezenlijken. Ik heb het verscheidene malen aangeraden en zou gelukkig zijn het te zien tot stand komen.
Het zou wellicht gemakkelijk zijn de verschillende landbouwmaatschappijen van de streek te vertegenwoordigen in een comiteit dat over de vraagpunten, de landbouwbelangen aangaande, zijne meningen zou laten kennen.
Wat betreft het stichten van dergelijke comiteiten in de andere gemeenten van de Poperingher streek, daartoe zou de **Eerwaarde heer Dejaegher**, algemeen secretaris van het Hopverbond, medeondertekenaar van voormelden brief ongetwijfeld veel kunnen bijdragen.
M. de volksvertegenwoordiger Maes heeft zich te Rousbrugge en omstreken veel bezig gehouden met de belangen der landbouwers en hij heeft aan deze veel diensten kunnen bewijzen. Het ware goed U met hem in betrekking te stellen. Hij heeft vroeger zelf de stichting van een komiteit vooruitgezet en ik twijfel er niet aan dat hij en M. Dejaegher de zaak goed zouden kunnen regelen.
De wensen en raadgevingen van die comiteiten zal ik desgevallend ernstig in acht nemen en de militaire overheid overmaken en dringend aanbevelen.
Aanvaard…
De minister Helleputte
Daarmee kon er gestart worden met een 'landbouwcomiteit'.

Cyclisten op de weg Ieper - Poperinghe

8 juni 1916 – Brievenboek Poperinge

Mijnheer de arrondissementscommissaris te Watou

In antwoord op uw geëerd schrijven van de 1ste juni laatstleden, hebben wij de eer u edele te laten weten dat er in onze streek veel klachten zijn over ’t afleveren van **papieren voor Frankrijk.**

Het systeem natuurlijk is overal hetzelfde, ’t is de volmacht in handen van twee, drie heren, die dan gewoonlijk nog hun verantwoordelijkheid overdragen op een naamloos bureel dat handtekeningen aflevert. Het systeem staat breed open voor willekeur en misbruik, maar de toepassing alleen telt voor ’t ogenblik.

Natuurlijk dat alles afhangt van de menselijkheid van het bureel dat de vragen overzet en hier ter plaats laat dit te wensen.

I – De personen die geen handel drijven en die begeren naar Frankrijk te gaan, ’t zij uit familieredens, ’t zij om hun persoonlijke zaken aldaar op te passen of te vereffenen, kunnen om zeggens geen papieren verkrijgen.

II – Met de handelaars en andere reizigers is men ook niet redelijk, zo bijvoorbeeld zal een handelaar die waarlijk verkeer nodig heeft met Duinkerke een toelating krijgen voor een reis en met veel moeite voor twee reizen per week.

Zo bijvoorbeeld zal men ook geen onderscheid maken tussen waren welke gemakkelijk bewaren en bijvoorbeeld groenten, enz… die dagelijks moeten vernieuwd worden.

Voor kleine leurders is men ook te lastig. Wij kunnen aanveerden dat voor deze laatsten de noodzakelijkheid van verkeer zo dringend niet is, doch men moet rekening houden dat er alhier veel kleinhandel bestaat. Iedereen is te Poperinghe handelaar of herbergier geworden en

alzo zijn de aanvragen zeer talrijk, maar dat is geen goede reden om deze te weigeren, bijzonderlijk als de aanvrager voor eerlijk en deftig man gekend is.
Gezien verders de menigvuldige betrekkingen welke de handelaars hier van doene hebben met Duinerke – Hazebrouck en Belle is het in vele gevallen onmogelijk veertien dagen te voren te zeggen waar zij moeten naar toegaan.
Ten anderen men verstaat niet waarom op dit ogenblik de burgers zouden moeten opgesloten zijn en waarom men den handel moet krenken.
Hopende, mijnheer de kommissaris dat door uwe welwillende tussenkomst de zaken enigszins zoude kunnen verbeteren, bieden wij U met onzen voorafgaanden dank, de verzekering van onzer volkomen achting.

9 juni 1916 – Antwerpsche Courant

Wereldoorlog

De inneming van het Fort Vaux
Offensieve actie der Russen
Dood van LORD KITCHENER

Andere Telegrammen

DE KRUISER « HAMPSHIRE » MET KITCHENER AAN BOORD GEZONKEN

Londen, 6 Juni. — De Admiraliteit maakt officieel bekend:

De bevelhebber van de groote vloot rapporteert met diep leedwezen, dat de kruiser « Hampshire », met Lord Kitchener en zijn staf aan boord op weg naar Rusland, gisterenavond ten Westen van de Orkney-eilanden door een mijn of wellicht door een torpedo tot zinken is gebracht.

Er ging een hooge zee.

Ofschoon al het mogelijke is gedaan om onverwijld hulp te bieden, is er, naar men vreest, weinig hoop, dat er iemand gered kon worden.

De « Hampshire » was een pantserkruiser van 11,000 ton, in 1903 te water gelaten, bemand met 655 koppen.

KITCHENER

In heel het Britsche rijk zal dit onverwachte, tragische einde van den man, die in de militaire geschiedenis van dat rijk een zoo bijzondere plaats heeft ingenomen, een schokkenden indruk maken.

Horatio Herbert Kitchener werd op 24 Juni 1850 geboren en heeft dus den leeftijd van bijna 66 jaren bereikt. Hij was opgeleid aan de militaire akademie te Woolwich.

In 1870 streed hij als vrijwilliger met de Franschen tegen de Duitschers, werd in 1871 als luitenant bij het ingenieurskorps geplaatst, en trad in 1882 als majoor in Egyptischen dienst. Hij nam als generaal-kwartiermeester deel aan de Nijlexpeditie van 1884, verkreeg in 1892 het opperbevel over de Egyptische troepen en ondernam in 1897 den beslissende veldtocht tegen den Madhi. Voor deze overwinning verkreeg hij het peerschap en den titel van Lord, en bovendien een dotatie van het parlement. In Januari 1899 werd hij benoemd tot gouverneur van Soedan, in December van hetzelfde jaar tot luitenant-generaal bevorderd en daarna als chef van den generalen staf van lord Roberts naar Zuid-Afrika gezonden. Hij leidde hier de operaties, die tenslotte met de nederlaag der Boeren eindigden. Naar Engeland teruggekeerd, werd hij tot burggraaf Kitchener verheven en ontving wederom een dotatie. In 1902 werd hij benoemd tot opperbevelhebber der Britsche troepen in Indië.

In 1910 werd hij tot lid van de Commissie voor de Rijksverdediging benoemd. Enkele dagen na het uitbreken van den oorlog werd Kitchener aan het hoofd van het departement van oorlog geroepen. De organisatie van een expeditiekorps — «Kitchener's Army» — wordt als zijn voornaamste werk in dezen oorlog beschouwd.

Wij brengen in herinnering dat Kitchener, in opdracht van het kabinet een reis naar de Middellandsche Zee heeft gemaakt in verband met de onfortuinlijke expeditie naar de Dardanellen. Op zijn advies — dit is later duidelijk geworden — heeft de ontruiming van Gallipoli plaats gevonden.

9 juni 1916 – Brievenboek

Aan de burgerlijke gouverneur te De Panne

Ten gevolge van verschillende brieven die we hebben uitgewisseld met de **heer Rouchard**, de militaire intendant te Calais, betreffende de supplementaire vraag gesteld door het schepencollege betreffende het logement en het kantonnement van de Franse troepen voor de 1ste maart 1915, hebben wij de eer om U te doen weten dat het gemeentebestuur een comité samengesteld heeft van notabelen van de stad, die de verdeling van de aan de gemeente toegekende som van 100.800 frank op zich wilt nemen.
Het comité heeft deze verdeling zo goed en zo precies mogelijk gedaan, rekening houdend met ieders recht, en dit op de volgende basis.
Hij heeft aan de inwoners betaald:
1 – Voor de officieren van iedere graad, waarbij de hogere officieren betrokken zijn, een schadevergoeding van 1 frank per dag.
2 – Voor de soldaten, een schadevergoeding van 0,03 frank per man en per dag, doch het comité is verplicht geweest het aantal dagen te beperken.
De verschillende legerkorpsen die te Poperinge gekantonneerd zijn geweest ontkennen niet het enthousiaste onthaal dat zij alhier van onze bevolking gekregen hebben. Zij weten eveneens dat overal waar de soldaten verbleven, er stro werd voorzien en daar waar de

bewoners dit niet konden, zoals dit het geval was voor de vele hopmagazijnen in de stad, heeft het gemeentebestuur hiervoor gezorgd en heeft hiertoe een som van 6000 frank betaald.

Verder werden er geen schadevergoedingen gegeven voor
1 – De oversten van de diverse ambulances die in het college of in het burgerlijk hospitaal en in de verschillende kloosters van de stad, waar de hospitaalzusters die aan deze instellingen verbonden zijn, niet opgehouden hebben om hun delicate zorgen aan de gewonde soldaten te wijden.
2 – De oversten van de vele bureaus, - (état major, post, intendances, et…) – gehuisvest in particuliere huizen.
3 – De oversten van materiaaldepots die moesten dienen, ofwel voor de bevoorrading van de troepen, ofwel voor het onderhoud van de militaire wegen, of voor de ambulances, die ofwel sanitair, tenten, enz… voorzien in de verschillende magazijnen van de stad.
4 – De oversten van de paarden en wagens gekantonneerd in de vele weiden die erg beschadigd geworden zijn en waarvoor er geen vergoeding werd betaald.
Omdat het schepencollege deze debatten met de Franse intendant wenst te sluiten om daarna nog een supplement voor het logement en het kantonnement van de Franse troepen van de periode van de 23ste oktober 1914 tot de 1ste maart 1915, te bekomen, vragen we U meneer de gouverneur om aan de Franse intendant voor te stellen om als bijkomende som voor de logementen en de kantonnement 25.000 frank te willen betalen.
Wij rekenen op de loyaliteitsgevoelens van de Franse overheid om met deze schadevergoeding akkoord te gaan. We refereren daartoe ook nog naar onze brieven van de 3de september en de 7de december 1915 voor de justificatiestukken die we geproduceerd hebben om onze bescheiden vraag te stellen.
We hopen, meneer de gouverneur, dat u onze vraag steunt.
Met hoogachting

Panorama

DE VLIEGER GILBERT TE PARIJS.

De bekende Franse vliegenier Gilbert, die in Zwitserland was geïnterneerd, heeft, na inlossing op zijn erewoord, weten te ontvluchten. De foto geeft hem te Parijs waar zijn vrienden hem met gejuich ontvangen

9 juni 1916 – Van Walleghem

's Morgends om 5 ½ weerom bommen rond de hofstede van Lemahieu, Cafmeyer, ook bij de melkerij. De grote kanonnen van Dalle en de Paddebroek schieten geweldig. Met heer pastoor van de Clytte ga ik naar Poperinghe. Daar ga ik in **het St. Elisabethgasthuis** van Poperinghe de vrouw van Jules Gontier en Martha Devos bezoeken. Dat hospitaal is rechtover het Swynland en bestaat in verscheidene schone grote houten barakken. Pater Bertrand Vanderschemden is er aalmoezenier van.

10 tot 17 juni 1916 – Baert A.

Nu en dan wat geschut, gans de week slecht weder. De beweging is zeer groot, we zien enige groepjes gevangenen, ook nog al veel gekwetsten. Iedereen spreekt van de veel soldaten, munitie, paardenvolk die in de streek zijn en nog gedurig toekomen en is vol hoop op nakende gebeurtenissen. Al de kinderen die al den oostkant over de markt wonen, moeten verwijderd. Op 15 juni vliegerbommen – 1 op de Werf en een bij 't kerkhof.

10 juni 1916 – Van Walleghem

De Suffragetten dragen broeken

Om hare eischen te verkrijgen, deinsden de Engelsche suffragetten, vroeger, niet voor een krachtig optreden terug : zij namen geen lange of nuttelooze werkstakingen te baat, doch haar oorlogskreet klonk onophoudelijk : « Vooruit voor het vrouwenkiesrecht en laten wij de winkelruiten inslaan ! » Want de praktische geest heeft steeds de dochters van Albion gekenmerkt. Doch geen een dezer onafhankelijken had er een oogenblik aan gedacht om zich aan de ergste der slavernijen te ontrekken : de mode. En de oorlog heeft dat miraakl volbracht ! Arbeidsters geworden om de mannen, die naar het front zijn, te vervangen, de robussen draaiende en afmetende, te midden van transmissie-riemen, de boor-, schroef- en frais-ermachines bestierende, priemen vijlen en groote scharen bij motors en dynamo's behandelende en in deze werken door hare rokken belemmerd zijnde, hebben de meesten harer een mannen-kostuum aangetrokken.

Evenals de Carthagecnsche vrouwen, die aan de suffagetten halssieraden en parelen kwamen brengen om hare gebrandschatte stad te hulp te komen, hebben zij hare kleedij op het altaar van het vaderland ten offer gebracht. Daar hare krachten mannelijk schijnen te worden, kunnen wij niet geërgerd wezen om to zien dat zij zich met een onzer kenmerken van oppergezag bekleeden.

Gisteren werd er nog een groot kanon geplaatst op de ijzerweg bachten de magazijn een van J. Thevelin in het hommelhof van weduwe Bryon. Men dekt het met hout. Te Poperinghe staat er ook een groot canon langs de oostkant op korten afstand van de stad.

Dit zou trouwens niets nieuws op het vasteland wezen. In Zwitserland in zekere valleien van Valais, o.a. to Champéry, dragen de vrouwen sedert onheugelijke tijden broeken, welke zeer wijd zijn en het lichaam tot onder de borst omgeven en in breede pijpen tot op de hielen afhangen. In deze wilde, bergachtige valleien, moet de vrouw den man in de meeste werken op de akkers vervangen — hetzij dat hij als gids dienst doet, of gedurende het slechte jaargetijde in de steden werk zoekt, — en dit kostuum veroorlooft haar om over de steilste hellingen te gaan, do besneeuwde velden te doorkruisen, schrijlings op muilezels te gaan zitten, en dat alles, zonder de velc en soms gevaarlijke hindernissen harer rokken.

In Duitschland dragen de vrouwen, die in de fabrieken werken, eveneens broeken en men zegt, dat zij die goed weten te dragen.

De Antwerpsche Courant

THE SUFFRAGETTE THAT KNEW JIU-JITSU.

The Arrest.

11 juni 1916 – Van Walleghem

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Zondag 11 Juni. — Officieel: De vooruitspringende stelling om Ieperen heen is nog altijd het middelpunt van bedrijvigheid. De vijand heeft het Zuidelijke gedeelte bij hoogte 60 en ook de stad Ieperen en de loopgraven ten N. van den weg naar Meenen (Menin) zwaar gebombardeerd. Geen verrichtingen van de infanterie, behalve een mislukte poging van de Duitschers om een van onze versperringsposten te bestormen. Elders mijngevechten.

De verrichtingen in de lucht zijn door onweders belemmerd. Met dat al is een Fokker-vliegtuig neergeschoten.

Hoogdag van Sinxen. Missen op het hof bij **Cyriel Lamerant**. Om 6 uur voor 35 mensen, om 7 ½ voor 75 en om 9 uur mis door de aalmoezenier van de Belgische ambulance van Poperinghe, E.H. Dumont, een 60 burgers waren er tegenwoordig.

Antwerpsche Courant

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Maandag 12 Juni. — Officieele mededeeling:

Vandaag geen bedrijvigheid van de infanterie. De krijgsverrichtingen hebben zich beperkt tot de artillerie en mijn-ontploffingen. Zware wederzijdsche beschieting tusschen heuvel 60 en Hooge. Wij hebben met goede uitwerking de verdedigingswerken van den vijand ten Zuiden van Loos beschoten.

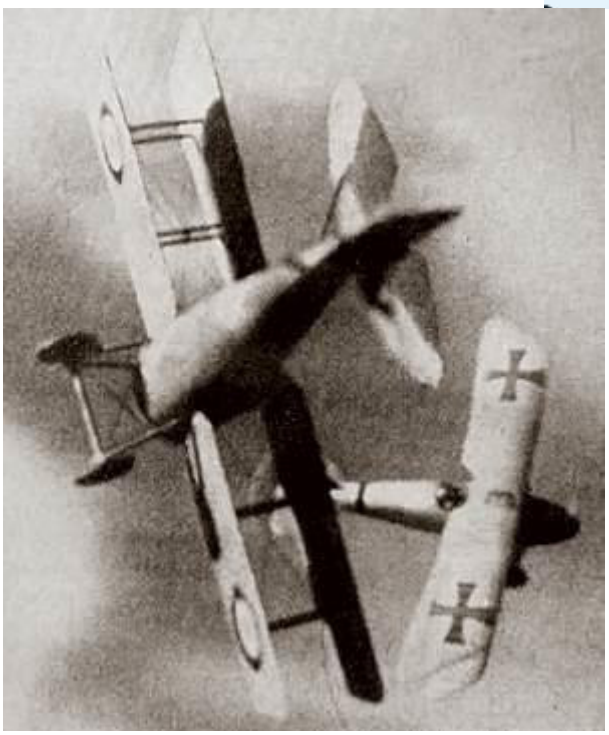

13 juni 1916 – Van Walleghem

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Dinsdag 13 Juni. — Officieel: De Canadeezen hebben gisterenochtend met een aanval hun geheele doel bereikt, namelijk de vermeestering van onze oude stelling ten Zuid-Oosten van Zillebeeke over een front van 1350 m. Zij brachten den vijand zware verliezen toe en namen 176 gevangenen. De Canadeezen werden daarna verscheidene uren zwaar gebombardeerd,, maar konden het gewonnen terrein behouden, dat in staat van tegenweer wordt gebracht.

Zware vijandelijke bombardementen hielden den heelen dag aan. Onze artillerie antwoordde krachtig en verijdelde pogingen van de vijandelijke infanterie om tegenaanvallen te doen.

Gisteren nacht hebben wij twee geslaagde overrompelingen tegen de vijandelijke schansen in het gebied van Ieperen uitgevoerd.

In de nacht attakeren de Engelsen op het front te Zillebeke; het geschut is zeer geweldig; de Engelse communiqué met 2 dagen nadien dat de Engelsen de 1500 meters tranchée hebben weergenomen welke zij aan de verbranden molen verloren hadden op 2 juni. Zij hebben 120 mannen en 3 officieren krijgsgevangen genomen. Deze zijn gepasseerd door Reninghelst en hebben verscheidene uren verbleven in de brouwerij waar zij door de A.P.M. ondervraagd werden; vele waren erg gekwetst. Onder deze krijgsgevangenen bevond zich een jonge Duitser van 17 jaren die zich niet wilde overgeven. Hij stampte, sloeg en beet. De Engelsen hadden medelijden met zijn jonge jaren en daarom wilden hem niet doodschieten; toen hij gevangen was, verklaarde hij geen woord te zullen spreken op de vragen der Engelsen. Vele Engelse gekwetsten werden door Poperinghe gevoerd, zelfs de

Vertrek van gehuwde Engelsche recruten.

autocamions moesten helpen gekwetsten te vervoeren.
Het akkoord tussen de Canadezen en de Engelsen is niet opperbest, zelfs tussen de Franse Canadezen en de Engelsen gaat het slecht. Een staaltje ervan.
Een Frans Canadees aalmoezenier zei mij dat hij van een Belgisch officier vernomen had dat de flaminganten Duitsgezind waren en vijandig aan Frankrijk.
Ik zei hem dat zulks onwaar was, dat de flaminganten zekerlijk de rechten van hun Vlaamse volk en taal voren stonden en eisten, maar voor eerst vaderlandslievend en geenszins vijandig aan de Walen en ik waagde er bij te voegen: ‘gelijk gij zijt aan de Engelsen.’

Doch hij antwoordde aanstonds dat de vergelijking onjuist was en de Engelsen geenszins hun vrienden waren.
Hij zei mij dat er weinig hogere officieren genomen werden onder de koloniale troepen. Meest allen zijn Engelsen waarvan verschillige uit de burgerwereld komen zonder veel krijgskundige kennis. Zo zijn er generaals die in tijd van vrede kooplieden waren.

14 juni 1916 – Brievenboek Krombeke

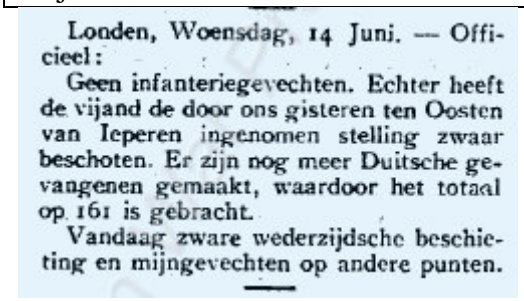

Londen, Woensdag, 14 Juni. — Officieel:

Geen infanteriegevechten. Echter heeft de vijand de door ons gisteren ten Oosten van Ieperen ingenomen stelling zwaar beschoten. Er zijn nog meer Duitsche gevangenen gemaakt, waardoor het totaal op 161 is gebracht.

Vandaag zware wederzijdsche beschieting en mijngevechten op andere punten.

Mr. Wollaert Aug. opwinder der kerkhorlogie verzoekt de kerkhorlogie volgens 't officieel zomeruur tot 1ste oktober een uur voor te zetten ten 23 ure van de 14de dezer volgens beslissing van 't landsbestuur in de voorwaarden als Frankrijk.

Deze afbeelding is bezorgd door Miel Desmytter

Nummer 167B **Doos Gazette** **juni 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Ge moet toch altijd zien dat g'een gat in d'hage vindt.
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 525 lezers

Beste abonnee

Avondwandeling 5 juli 2016 – 19.30 u tot 21 uur
Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden

Begeleiding: Guido Vandermarliere

Naar 't Zwynland …

Welkom in de 16de en de 17de eeuw!
De eerste zomerse wandeling gaat vanuit het Hopmuseum richting 't Zwynland. De wandeling is vooral gericht op de situatie in de 16de en 17de eeuw.
We zullen hierbij eerst aandacht besteden aan 't Haantje, het Wit Huis en het Staercken om dan via de Hondstraat, met op de hoek het Catspel, te vertrekken. Daar bespreken we het Sint-Sebastiaanshof om zo de Boeschepestraat door te wandelen richting de Volckerenberg. Vandaar gaan we naar het Hoge Zwynland, om dan terug af te zakken via de 'balie' en Sint-Jakobs, door de Casselstraat tot in de Wijngaard.
De Wyngaerd is de herberg met de oudste vermelding van Poperinge, ouder dan de Kalkzak, maar is niet altijd herberg geweest.
Hier wordt er een kopie van de oudste gevonden akte afgeleverd.
De deelnameprijs 5 euro – we drinken daarvan ene in den Wijngaard!
Inschrijven bij het Hopmuseum te Poperinge.

Avondwandeling 23 augustus 2016 – 19.30 u tot 21 uur
Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden
Naar 't Pameltje…

De tweede wandeling deze zomer die over bier en oude herbergen te Poperinge zal gaan op 't Pameltje. Ook deze avond vertrekken we stipt om half acht van af het Hopmuseum en wandelen richting De Kalkzak in de Komstraat.
In de Gasthuisstraat bespreken we het Sint-Andrieshof, De Gouden pot en tevens de Gasthuispoort.
Op de Grote Markt gaan we de markt bespreken zoals ze er uit zag in de 16de eeuw onder andere ten tijde van de Beeldenstorm.
Verder gaan we langs 'De Kroone' en 'Het Gouden Hoofd' met verhalen uit de 17de en 18de eeuw.
We gaan 'richting' De Kalkzak maar dit café is niet meer open. Het huis

staat nu al twee jaar leeg en het zou binnenkort afgebroken worden.
De Kalkzak dateert uit het jaar 1636. HWe zullen een power point voorstelling rond de geschiedenis van dit café geven in het Jeugdhuis.
De deelnameprijs is ook hier 5 euro maar daarvan mag je ook wel een drank drinken!
We stellen rond de Kalkzak een historische brochure samen van een 80-tal bladzijden, die te koop zal zijn.

Van **Luc Vanacker** *kreeg ik het volgende mailtje:*
Beste Guido,

Bedankt voor het toesturen van die Doos Gazette. Ik lees lang niet altijd alles, maar als er iets instaat dat me interesseert, ben ik weer eens content.
Ik stuur u hierbij een uitnodiging voor de voorstelling van de Franse vertaling van 'De V1 in West-Vlaanderen' (van 2006).
U bent van harte welkom, maar kunt u het ook kenbaar maken aan de abonnees van uw onvolprezen Gazette?

Poperinge heeft namelijk wel wat te maken met de V1 :
- De enige opgerichte en schietensklare lanceerhelling stond in het Helleketelbos
- In het Canadabos bevindt zich de best bewaarde basis van West-Vlaanderen, met een intacte richtplaat van 13 bij 13 meter (er ligt er nog één onder het humus van een privébos in Brielen), met afvuurblok en twee dubbele steunblokken voor de helling. Bovendien is die site tussen het Jagershof en het Canada'tje voorzien van infopanelen.
Ik begrijp niet waarom Poperinge daar geen toeristische troef van maakt...
- Op het grondgebied van Proven was er een "concentratiekamp". Toen een Amerikaanse website een paar jaar geleden bekend maakte dat er in België drie concentratiekampen geweest waren, namelijk in Breendonk, Mechelen en Kortemark, werden wij door radio (Nieuw feiten) en TV (WTV/Focus) gevraagd om te verduidelijken wat dat precies voorstelde. Proven hadden ze stomweg vergeten.
- Tien slachtoffers van de Eerste SS-Bouwbrigade liggen begraven in West-Vlaanderen: zeven in Kortemark, één in Proven en één in Westvleteren. In Westvleteren gaan we de tiende en laatste, van wie het graf niet precies meer te vinden is, nu herdenken met een In memoriam-plaatje.
- Vele van die 'Russische' gevangenen ontsnapten tijdens die augustusmaand van 1944 en konden dank zij de hulp van vele gewone, vaak anonieme Westhoekenaars onderduiken. Daden van 'klein verzet' noemt professor Van den Wijngaert die. Mogen we niet vergeten in een regio waar de herinneringen aan WO I dominant aanwezig zijn, toch?

Op die avond zullen een aantal familieleden van dwangarbeiders aanwezig zijn, onder andere vijf van de zes nog levende kinderen van een Nederlandse dokter. Die is onder meer bij een ontsnapping tussenbeide gekomen om de kampcommandant te doen afzien van represailles tegen de achtergebleven gevangenen... U kunt ze gerust interviewen...
Van ontsnappen gesproken. Proven en Kortemark (Markhove) samen hebben procentueel het hoogste aantal ontsnapten van alle SS-kampen in heel Europa. Dank zij de hulp van de plaatselijke bevolking.

Met mijn allerbeste groeten,
Luc Vanacker

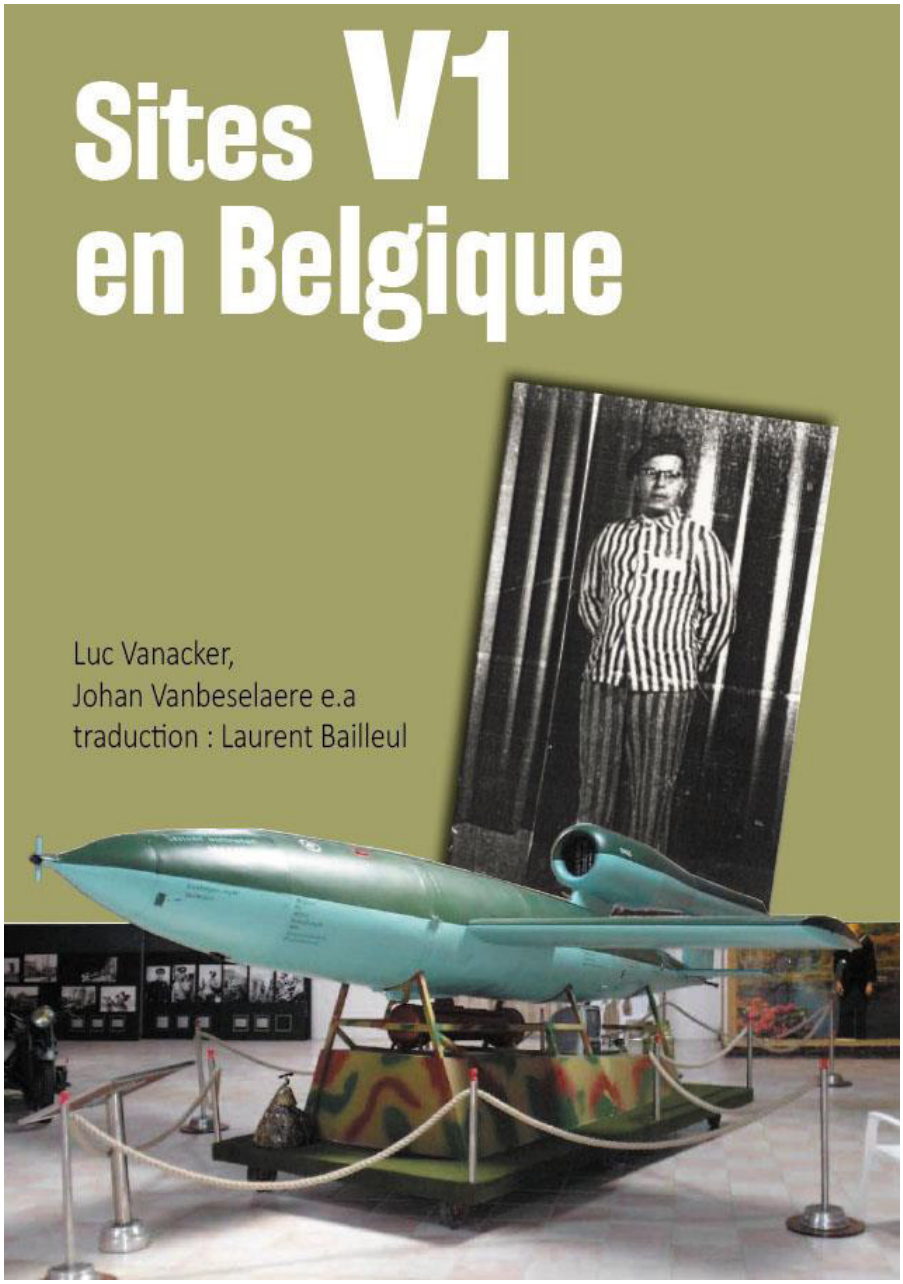

Uitnodiging

Op **vrijdagavond 1 juli** om **18u** wordt op het **kerkhof** van **Westvleteren** een naamplaatje onthuld voor Iwan Scharburg, het tiende slachtoffer van het nazigeweld tegen de 'Russen' van de Eerste SS-Bouwbrigade tijdens de zomer van 1944. Overwegend Oost-Europese dwangarbeiders waren toen in West-Vlaanderen bezig met de aanleg van lanceerhellingen voor de beruchte V1. Daarbij zijn in een maand tijd tien dodelijke slachtoffers gevallen, verzwakt door onvoldoende voedsel of vermoord tijdens vluchtpogingen.
Op het kerkhof is er een korte plechtigheid.
Nadien, om **19u00**, wordt in het nabije **Dorpshuis** van Westvleteren (Dorp 13), de geactualiseerde Franse vertaling van "De V1 in West-Vlaanderen" voorgesteld. Het oorspronkelijke werkje (van 2006) was al een hele tijd uitverkocht en nu een Franse uitgever het op de Franse markt wil brengen, krijgen ook Belgen de kans om het aan te kopen. De avond zelf voor 15 euro. Nadien kost het 18 euro, verzending inbegrepen[1]. Gewoon komen kijken en luisteren mag ook.
Die avond is tevens een reünie van drie klassen IW die aan het V1-project meegewerkt hebben en zodoende een afronding van één van de mooiste projecten ooit aan het VTI van Ieper.
Gelieve uw aanwezigheid op die avond ook te melden bij Luc Vanacker, van wie u de contactgegevens hieronder vindt.

---

1. Te bestellen bij Luc Vanacker, Helvetiastraat 44, 8670 Koksijde (ljavanacker@yahoo.com)

Te bestellen bij Luc Vanacker, Helvetiastraat 44, 8670 Koksijde
(ljavanacker@yahoo.com)

Op 11 november 2006 werden de kruisjes, intussen voorzien van naamplaatjes, nog eens "offcieel" ingehuldigd. Van links naar rechts: Tom Van Engelandt (ex-leerling 6de Bouw), Camiel Decleir, die zijn vader verloor door een V1, Patrick Lierman (leraar Bouw), Elisabeth Woitas, nicht van Jan Woitas, Luc Vanacker (leraar geschiedenis) en Paul Van Henis (vriend van Jan Woitas).

We gingen even kijken op Poperinge verbeeldt of we iets vonden over de V1.

Een Duitse V1 doodde 27 juli 1944 Camiel Dequecker uit De Klijte. De V1 ontplofte niet, maar brak in stukken. Die stukken bleven liggen aan de ingang van de hofstede Van Oost. Begin augustus liet men de V1 gecontroleerd ontploffen. De ontploffing veroorzaakte zware schade aan de hoevegebouwen. Zelfs op de plaats van De Klijte liepen huizen schade op.

Kort na de Tweede Wereldoorlog was de V1 vervoerbasis in Krombeke achtergebleven bij de familie Baelde. Ze wordt voorgereden in de Bankelindeweg.

De families Vermeersch uit Abele en Declerck uit Sint-Jan Kapelle mochten de V1-installatie in het Helleketelbos na de oorlog afbreken.

Gerard Kestier

Bertin Deneire *plaatste dit bericht op facebook:*

Ik vernam zopas het droevige nieuws van het overlijden van onze goede collega gids, Gerard Kestier, zonder twijfel één van de pioniers van het Poperings toerisme. In een tijd zonder internet of FB was het des te moeilijker om je patrimonium als gids op te bouwen. Maar net als zijn toenmalige collega's, Marcel Delanote en Ronny Vermeirsch, heeft Gerard dankzij studie en werkkracht zijn kennis over stad en streek steeds bijgewerkt. Hij heeft dan ook in al die jaren Poperinge op de kaart gezet en duizenden toeristen van de mooiste hoekjes in Poperinge en omstreken laten meegenieten. RIP Gerard!
Onder andere Luc Dequidt reageerde hierop met het volgende:
Hij was inderdaad een aimabel man, die zijn hobby als gids en beroep als bankier met gedrevenheid en enthousiasme bedreef.. ik had het voorrecht om met hem te kunnen en mogen samenwerken en heel dikwijls depanneerde hij last minute boekingen.. hij was bovendien een Frans Vlaanderen expert.. Gerard kijkt ongetwijfeld mee van hierboven

Het leek mij goed te herinneren aan twee van zijn werken die hij publiceerde:
Op de 22ste januari 2001 publiceerde hij een boek over de Melkerij van Poperinge:
POPERINGE - Gerard Kestier heeft een boek samengesteld over De Melkerij Sint-Bertinus. Hij was er tien jaar bediende. Hij beschrijft het wel en wee van deze onderneming vanaf het prille begin in 1909 tot de sluiting in 1976. Hij beschrijft de sfeer van de botermarkt in Poperinge, de geschiedenis van de melkerij en de melkveehouders.
Ook de melkvoerders, onder wie een aantal kleurrijke figuren, komen aan bod. Het boek, ingebonden en met een geplastificeerde kaft, telt 51pagina's en is geïllustreerd met 56foto's. Het verschijnt op 22 januari 2001.

'Burgemeester Berten was weldoener OCMW'
Stadsgids Gerard Kestier (72) publiceerde een boekje van 68 pagina's over Felix-Joseph Berten (1812-1905), die onder meer burgemeester van Poperinge en volksvertegenwoordiger was.

Auteur Gerard Kestier met zijn vrouw Paula Verdonck, samen met Henri Vandenberghe, OCMW-voorzitter Mark Palinck, en Paul-Johan Deseegher bij het staatsieportret van burgemeester Felix Berten. Gerard Kestier werkte zes jaar aan de biografie. Vooral omwille van de ingewikkelde stamboom, kreeg hij hierbij de hulp van de Vrienden van het Poperingse Archief, Paul-Johan Deseegher en Henri Vandenberghe.

Gerard RIP

Grote stockverkoop van boeken in Beauvoorde

Dag Guido,
Op zaterdag **1 juli** werk ik met vzw De Snuffelhoek mee aan een unieke boekenverkoop bij het kasteel van Beauvoorde ter gelegenheid van de ledendagen van de Vlaamse erfgoedorganisatie Herita. Verschillende uitgeverijen verlenen hier hun medewerking aan en in het aanbod zullen verschillende titels over de zuidelijke Westhoek en Wereldoorlog I te vinden zijn.
Zou het mogelijk zijn dit initiatief in het volgend exemplaar van jouw veel gelezen gazette aan te kondigen omdat dit veel liefhebbers van boeken en geschiedenis ongetwijfeld zeer gelukkig zal maken?
Beste groeten en dank bij voorbaat,
Franky Bostyn (Ieper)

Op zaterdag **1 juli 2016** wordt van 10.00 tot 17.00 in samenwerking van vzw De Snuffelhoek bij het kasteel van Beauvoorde een grote boekenverkoop georganiseerd. Op deze in Vlaanderen unieke verkoop worden honderden titels aangeboden van gerenommeerde uitgeverijen zoals Davidsfonds, Lannoo, Academia en Snoeck met een korting **van -50 tot -80%** op de nieuwprijs.

Een unieke kans om uw bibliotheek voor een zacht prijsje aan te vullen met

kwaliteitsvolle recente titels. De thema's zijn zeer uiteenlopend, maar toch vooral geschiedenis, erfgoed, heemkunde, Wereldoorlog I & II, kunst, literatuur, natuur én kinderboeken. Daarnaast worden over dezelfde thema's **ook enkele duizenden tweedehandsboeken** aangeboden aan 2 euro per stuk. Mis deze unieke kans niet en zorg dat je er vroeg bij bent, want van verschillende gezochte titels zijn slechts enkele exemplaren voorradig !

Info: vzw De Snuffelhoek t.a.v. Luc Delancker - 0472 29 54 53

De Suzannieten van Poperinge
1855-1860

Iedere mens kan soms iets bijleren met oudere tijdschriften te lezen. Ik zat zo 'Biekorf' van het jaar 1964 – jaargang 65 – door te nemen, toen ik aldaar botste op het onderstaande artikel. Het is van de hand van **Jozef Geldhof** *en het leek mij bijzonder genoeg om het hier in Doos Gazette volledig aan te halen.*

Rond het jaar 1855 dook er te Poperinge plots een kleine maar vinnige godsdienstige secte op, die vooral onder enkele **geëxalteerde vrouwen** aanhang vond en die, naar de naam van de stichteres, de weduwe **Suzanna Liefooghe-Vandromme**, in de streek weldra de naam van *Suzannieten* ontving.

De visionaire stichteres wist een jonge man voor haar secte te winnen, **Justin Verhille,** en in hem zag zij de toekomstige priester van de groep. Justin was te Poperinge geboren; hij was tweelingbroer van de ziekelijke Charles Louis Verhille, geboren in 1828, priester gewijd te Brugge in 1853 en achtereenvolgens onderpastoor te Veurne en te Rumbeke, en pastoor te Houthulst en te Heule-Watermolen, waar hij in 1892 stierf.

Justin zelf had vijf humanioraklassen gevolgd in het **St.-Stanislascollege** te Poperinge.

In 1852 trok hij naar het Klein Seminarie te Roeselare om de retorica te voltooien en daarna in het Seminarie binnen te treden. Hij werd echter in de loop van dit schooljaar door **superior Faict** om zijn huichelachtigheid doorgestuurd.

Daar hij echter toch priester wilde worden, trok hij in 1853 naar het bisdom Cambrai, deed zijn laatste humaniorajaar te Tourcoing en trad binnen in het Seminarie van Cambrai.

Superior Faict hield niet op met protesteren bij de bisschop van Cambrai, die Verhille tenslotte doorstuurde.

De ijverige Suzanniet liet zich echter niet ontmoedigen en trad in 1855 te Rome bij de Redemptoristen binnen waar zijn piëtisme voor goede munt werd aangenomen. Hij ontving er de kleine wijdingen, maar Mgr. Malou kwam op het hoogste kerkelijk niveau tussen. In 1856 werd Verhille dan ook te Rome doorgestuurd[2].

Begin januari 1857 kwam Justin Verhille naar Brugge om **Mgr. Malou** te spreken en hij beloofde de goede raad van de bisschop te volgen, ofschoon hij zijn sympathieën voor de Poperingse secte niet had prijsgegeven.

Het duurde echter niet lang of Justin zat opnieuw hals over kop in het vaarwater van vrouw Suzanna Liefooghe, die veel steun en aanmoediging vond bij de prior van het Trappistenklooster te Westvleteren, nl. pater Dositheus[3].

---

[2] B.A.B. (= Bisschoppelijk Archief Brugge; Acta Mgr. Malou) 1856, 26 sept., p. 329: Lettre à Mgr. Fioramonti, secrétaire de S.S. Pie IX. In deze brief wordt het verleden van Verhille en de aard van de secte uitvoerig beschreven.
Zie ook: B.A.B. Necrologium: Justin Verhille met drie brieven van deken J. Vergote van Poperinge aan Mgr. Malou 1o 26 aug. 1853: vraagt welk getuigschrift hij naar Cambrai moet meegeven; 2o 26 febr. 1856: laat weten dat Verhille te Rome vertoeft; 3o 23 dec. 1856: meldt de terugkeer van Verhille te Reningelst.

[3] B.A.B. 1857, 29 jan., p. 29: Lettre au Père général des Rédemptoristes à Rome.

Het eerste alarmsignaal kwam op het bisdom reeds in april 1857 toe vanwege pastoor Vandenweghe uit Zwevezele, waar de Suzannieten, nl. de stichteres en de hogepriester in spe, enkele dagen vertoefd hadden en een drietal gewezen broeders uit het Sint-Sixtusklooster (alle leden van de Derde Orde van St.-Franciscus, die Suzanna van Poperinge reeds kenden uit de tijd van hun verblijf te Westvleteren) aan de haak hadden kunnen slaan[4]. Justin had immers zojuist, met het geld van Suzanna, te Merendree, voor de som van 11.000 F, een verlaten buitengoed aangekocht waar de secte haar eerste stichting zou beginnen in de landelijke Nevelse sfeer. Mgr. Malou schreef onmiddellijk naar prior Dositheus te Westvleteren om uitleg te vragen[5], naar pastoor Vandenweghe te Zwevezele, die aangemaand werd zich met alle macht tegen het vertrek van zijn parochianen te verzetten[6] en naar Mgr. Delebecque te Gent om hem naar behoren in te lichten over de kwaliteit van zijn toekomstige diocesanen te Merendree[7].
Kort daarop schreef pater Dositheus een brief aan de Brugse bisschop om de Suzannieten te verdedigen. Volgens hem wilden zij eigenlijk geen secte stichten, los van het bisschoppelijk gezag. Zij waren alleen maar van plan te gaan samenwonen en de regel der Derde Orde van Sint Franciscus na te leven.
Verhille is volgens pater Dositheus alle vertrouwen waard, ‘chose qui prouve (zo schrijft Mgr. Malou aan zijn confrater te Gent) que le Prieur est dupe du savoir-faire de Justin’[8].
Mgr. Malou liet het echter niet daarbij. Hij besefte dat de prior van Westvleteren, de geestelijke leider der secte, moest uitgeschakeld worden en daarom schreef hij op 23 mei 1857 naar de abt van Sint-Sixtus om de ganse situatie uiteen te doen.
Suzanna Liefooghe, ‘une femme égarée par un mysticisme fort dangereux’, oefent kritiek uit op de parochiegeestelijkheid en permitteert zich leiding te geven in de geest van het Quiëtisme. Zo heeft zij te Zwevezele verklaard dat het voldoende is ééns per jaar te biecht te gaan om dagelijks ter H. Tafel te naderen. De prior heeft aan de secte een soort regel gegeven en hij steunt ze waar hij kan. Hij heeft wellicht te goeder trouw gehandeld, maar de Suzannieten gaan veel verder dan pater Dositheus vermoedt en zij gebruiken zijn naam als propaganda. Tenslotte eiste Mgr. Malou dat de prior onvoorwaardelijk met de Suzannieten zou breken[9].

Wij weten niet hoe het met de stichting te Merendree verging. Eén zaak is zeker: de Suzannieten konden het schijnbaar niet stellen zonder priester, want in 1860 wordt Justin Verhille opnieuw te Rome gesignaleerd als student in het seminarie op de Apollinaris. Hij was zelfs gedurende een vakantie te Reningelst ‘in soutane’ verschenen en hij had bij de weduwe Liefooghe gelogeerd, tot grote ontstichting van de parochie. Mgr. Malou had het in die dagen buitengewoon druk met een schrijven aan Mgr. Felix De Neckere te Rome om op te treden in de kwestie van Justin Verhille en zijn onmiddellijke wegzending te eisen. (Brief van 21 juni 1860).
In de daaropvolgende jaren is er over de Suzannieten niets meer te vernemen.

JOZEF GELDHOF

---

[4] (3) B.A.B. 1857, 20 april, p. 176: Litterae R.D. Pastori in Swevezeele.
[5] (4) B.A.B. 1857, 20 april, p. 175, Litterae R.P. Dosithaeo Priori Trappistarum in Westvleteren.
[6] (5) B.A.B. 1857, 25 april, p. 176: Litterae R.D. Vandenweghe pastori in Swevezeele
[7] (6) B.A.B. 1857, 20 april, p. 165, Lettre à Mgr. Delebecque, Evéque de Gand.
[8] (7) B.A.B. 1857, 1 mei, p. 181: Lettre à Mgr. l'Evéque de Gand.
[9] (8) B.A.B. 1857, 23 mei, p. 202: Lettre au R.P. Abbé de La Trappe.

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

Overgenomen uit ‘De Stem uit België’ – 9 juni 1916

Schade aan bebouwde landen.

9 Mei 1916.—VRAAG aan den Heer Minister van Oorlog:

Er wordt herhaaldelijk geklaagd door landbouwers uit de streek van Yperen en Poperinghe, wier bebouwde en bezaaide akkers en grasvelden zonder eenige noodzakelijkheid voortdurend worden doorloopen en beschadigd door de soldaten; een groot gedeelte dier landerijen zal men moeten laten braak liggen “tengevolge van de zorgeloosheid der militaire overheid.” (Dit zijn de woorden van de klagers zelf.)

Kunnen dergelijke misbruiken niet vermeden worden, vooral nu er vastgesteld is dat de berokkende schade niet in aanmerking genomen wordt en dat de benadeeligden niet worden schadeloos gesteld onder voorwendsel dat hunne klachten ongegrond zijn of te laat komen?

Die toestand is zooveel te spijtiger daar, volgens een antwoord van de Regeering op eene onlangs gestelde vraag er tegenwoordig geen verhaal bestaat tegen de beslissingen van de Engelsche en Fransche Commissies.

25 Mei 1916.—ANTWOORD:

Op 8 Februari 1916 werd aan de Engelsche krijgsoverheden herinnerd dat het noodig was dadelijk aan de troepen van alle wapens te verbieden zonder noodzakelijkheid de akkerlanden, de weiden en grasvelden te doorloopen.

Er werd eveneens opgedrukt dat alle beschadiging der boomen en vooral der fruitboomen moest vermeden worden.

Er werd nogmaals op gewezen bij de Engelsche overheden die bevelen hebben gegeven om de aangeduide misbruiken te vermijden.

Onze verbindings-officieren bij het Engelsche leger werden verzocht aan deze onderrichtingen te herinneren telkens de noodzakelijkheid zich voordeed.

Poperinghe
Gij zijt zeker nieuwsgierig om te weten hoe het gaat te Poperinghe. ’t Einde van de wereld’. God zij gedankt, we leven nog altijd op altijd op een kantje al krijgen we regelmatig smoutebollen die geen vet aanbrengen. Ze hebben daar in ’t college een laten vallen op ’t Flessenkot, meer dan een fles de hals gekraakt!
Een ander bolleken kwam terecht bij de hennen: een eierkoek!
Het biekot heeft er ook één gekregen. Heel ’t college gelijkt nu een open duivekot: frisse lucht is goedkoop. Serre – ge weet wel – gaat nog regelmatig achter de overschot…
De kaasmarkt is nogal gespaard gebleven. Rond de stad slaat men overal barakken op, die dan bazars worden, met veel vreemd volk in – ’t wordt er niet beter om.
Moeder doet haar beste complimenten, ’t menschke weet vele van den oorloge;

16 juni 1916 – Brievenboek Krombeke

Aan de bevolking van Crombeke
Uitgeplakt en bekendgemaakt ten gevolge der aanvraag van de bevelvoerder van ’t cantonnement van ’t Belgisch leger te Crombeke
Alle inwoners der gemeente Crombeke worden dringend vermaand, dat zij dagelijks voor zes ure ’s morgens alle vuilnissen op te kuisen hebben op het gaanpad en de openbare weg voor hun huizen. Daarna wordt elk verzocht de vuilnis van voor zijn woonplaats en afhankelijkheden, aldus bijeen gevaagd in zijnen messingput te werpen dagelijks.
De grootste netheid mogelijk wordt gevergd in de straten en de dorpsplaats door de militaire overheid hier verblijvende
Getekend door Burgemeester en secretaris.

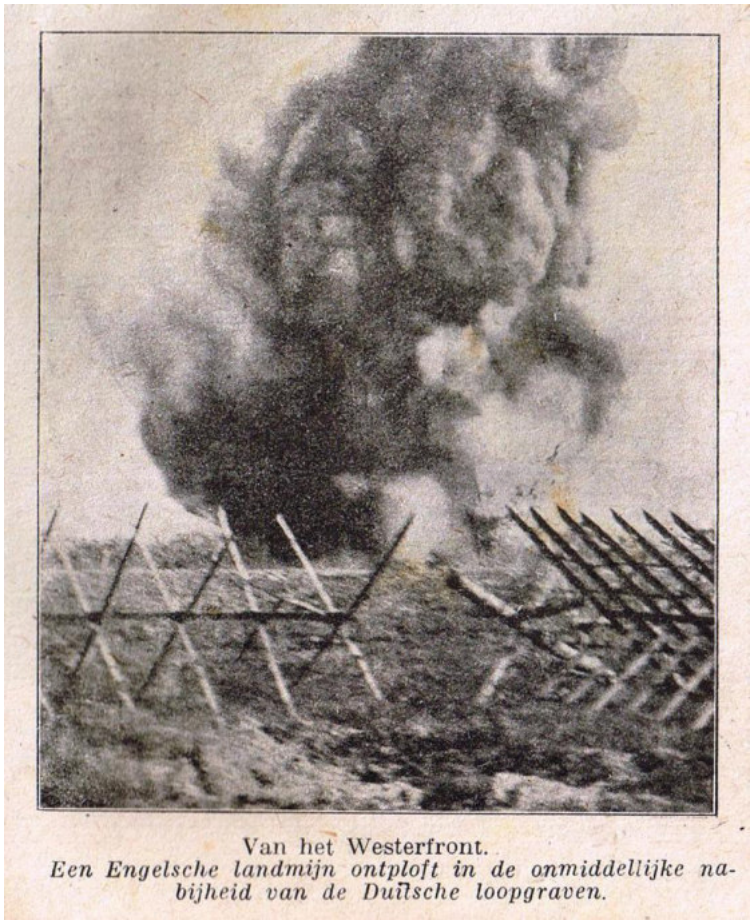

Van het Westerfront.
Een Engelsche landmijn ontploft in de onmiddellijke nabijheid van de Duitsche loopgraven.

TO BELGIUM

Van Marie Van Vorst

... And what of you, who bore the brunt
And horror of that mad advance?
Who met the insolent affront
Of armies marching on to France?

Who stood against the sword and spear,
And hail and rain of shot and shell,
Crying out: "Brother, I am here,
--Brother!"-and stayed the living hell.

And what of you? Then England spoke
And all her farthest Empire heard:
Living and royal she awoke
In answer to the kingly word.

And France? Long years, long years shall tell
Her gratitude, who breathless drew

Her forces on!---All shall be well,
Belgium, great brother, well with you.

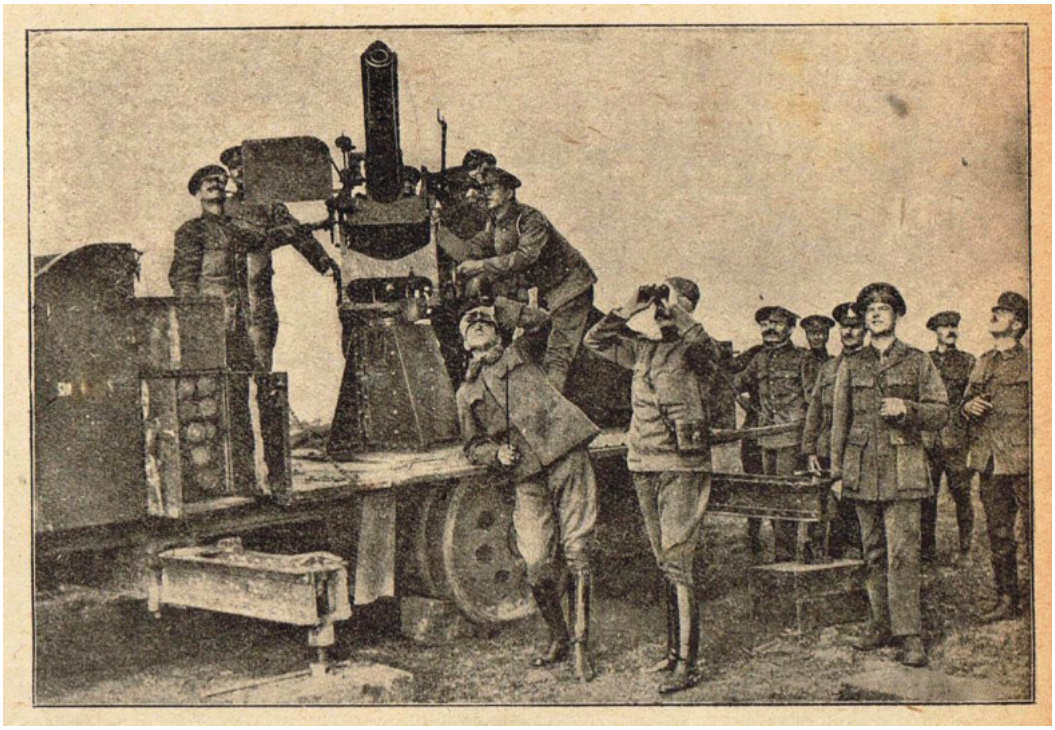

De Engelschen op het Westerfront.
Engelsche soldaten op het gevechtsterrein in Noord-Frankrijk in actie met een afweerkanon. De manschappen volgen de vlucht van den vijandelijken vliegenier.

17 juni 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan mevrouw de marquise de Sers – Rue Galilée te Parijs

Wij kregen, door de tussenkomst van de heer generaal graaf De Jonghe d'Ardoye, een enveloppe met de som van 500 frank bedoeld oor de armen van onze stad als herinnering aan uw geliefde zoon, gevallen als held op het veld van eer in België.
Wij willen hierbij onze grote erkentelijkheid uiten voor uw genereus gebaar dat u ons hiermee doet. Het groot verlies, mevrouw, dat u en uw familie kent, wordt verzacht door te weten dat uw kind gestorven is als een soldaat zonder vrees terwijl hij loyaal zijn heldhaftige plicht deed.
Aanvaard, mevrouw, al onze dank met onze respectvolle gevoelens.
Nog steeds is er het Hotel de Sers in de Galileestraat te Parijs.

17 juni 1916 – RABrugge- Archief maes

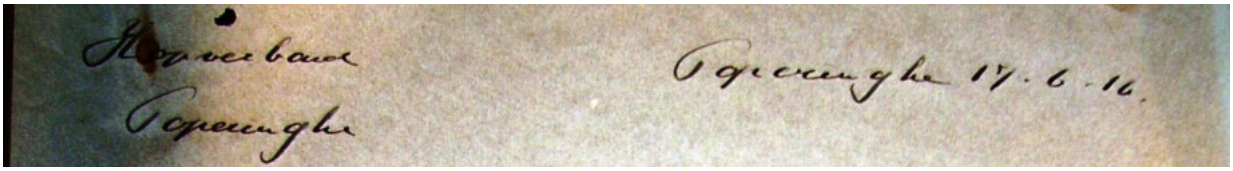

Abbé Dejaegher is blij met het antwoord dat Devos gekregen heeft van Minister Helleputte en schrijft in naam van het Hopverbond het volgende aan de minister:
Mijnheer de minister

In antwoord op uwen geëerden brief Ra 49 en date 9 juni – gericht aan M. René Devos laat ik Ued. weten dat ik alle pogingen zal aanwenden om eenen degelijk comiteit voor onze streek in te richten.
Evenwel om te kunnen een voldoende paspoort bekomen ten einde de bestuursleden der boerengilden in de Belgische en ook in de Franse hoppestreek te gaan opzoeken, ware het nodig dat uw departement mij de zending per geschrift opdrage om inlichtingen te gaan nemen bij de besturen der boerengilden der Poperinghe streek, van Veurne ambacht en ook van de Franse hoppestreek, Belle en Hazebroek. Dan zou ik van de militaire overheid een reispas bekomen zo als ik een nodig heb. Immers ik heb reeds vernomen dat de Engelse overheden over het algemeen veel verschrikkelijker zijn voor de Franse boeren dan voor de Belgen. Wat er van is, behoort wel onderzocht

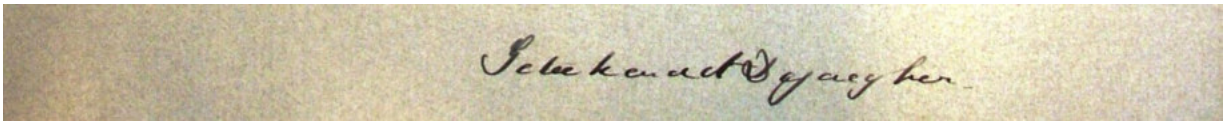

Abbé Dejaegher heeft zich alleszins ingezet voor de boeren van de streek. Een van zijn handgeschreven brieven rond deze kwestie, daterend van de 30ste augustus 1916, is in het archief Maes, aanwezig. Zie aldaar.

18 tot 24 juni 1916 – Baert A.

Deze week was er zeer veel beweging heen en weer . weinig geschut. Men zegt dat er wel 250 000 soldaten gereed liggen in 't noorden van Frankrijk? 's Nachts is de beweging buitengewoon, we zien altijd geblindeerde treinen weg en weer rijden. Er is Engelse cavalerie in de streek. Al de kerken en scholen in Noord Frankrijk worden beschikt om te dienen als hospitaal. Zou er een aanval ophanden zijn. Veel munitie wordt toegevoerd.

18 juni 1916 – Panorama

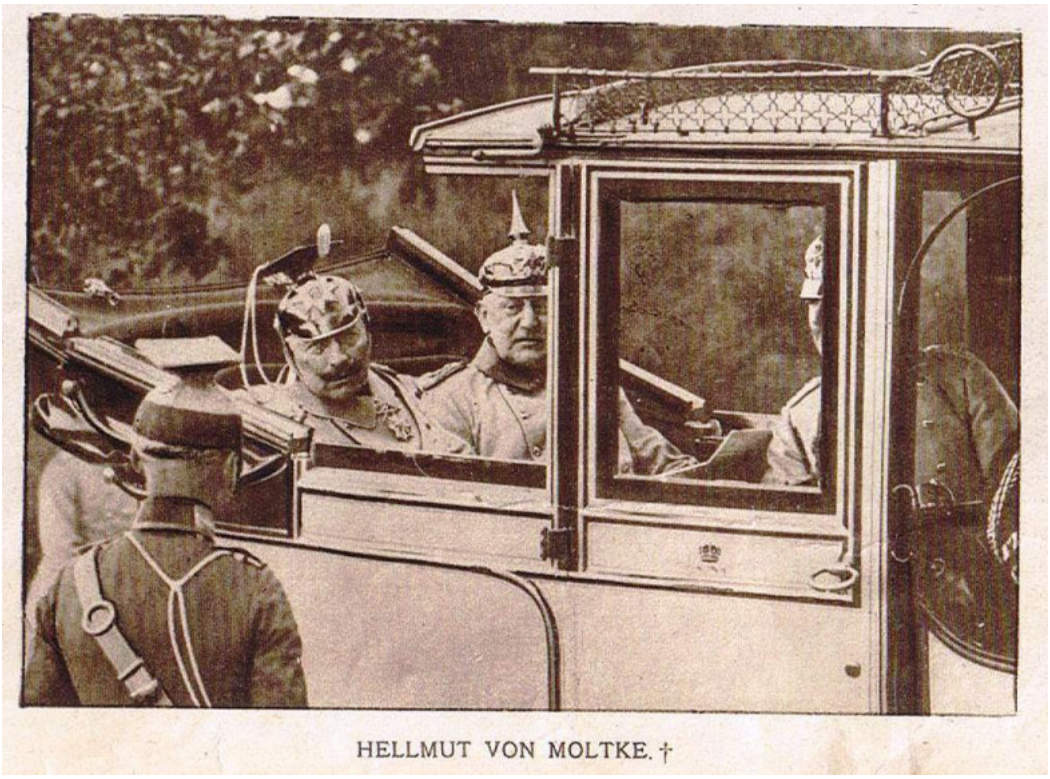

Moltke op 18 juni 1916 aan een hartverlamming overleden.

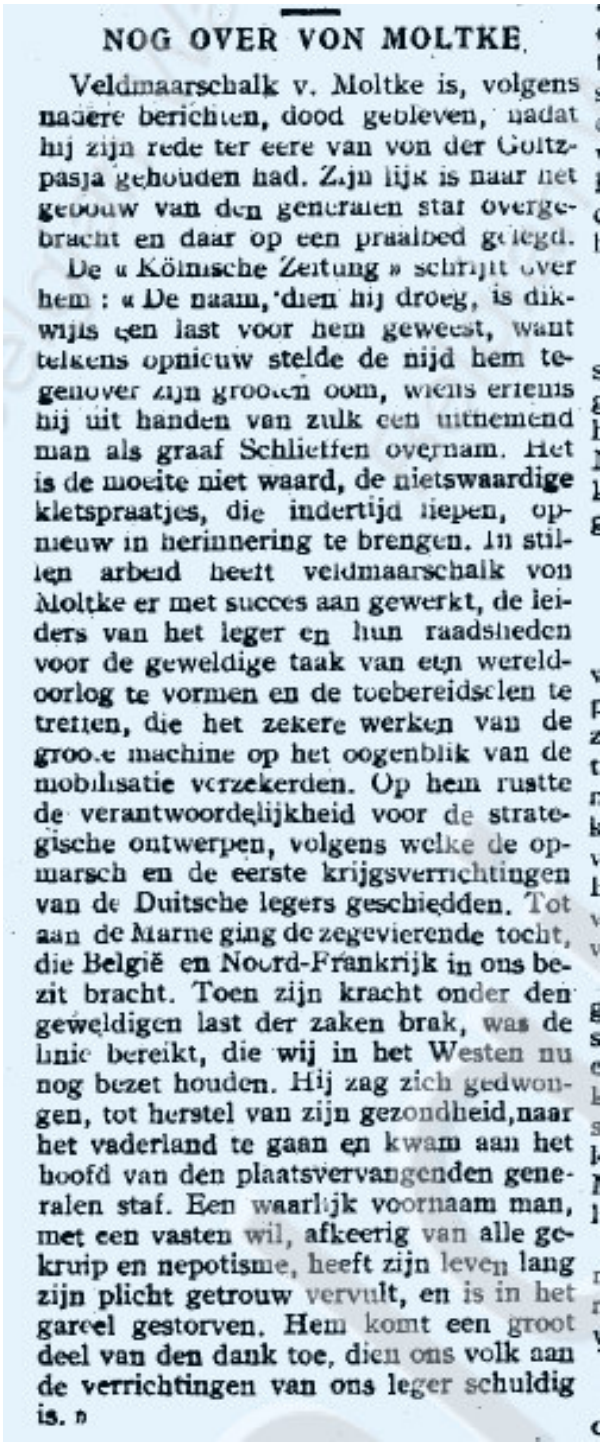

NOG OVER VON MOLTKE.

Veldmaarschalk v. Moltke is, volgens nadere berichten, dood gebleven, nadat hij zijn rede ter eere van von der Goltz-pasja gehouden had. Zijn lijk is naar het gebouw van den generalen staf overgebracht en daar op een praalbed gelegd.

De « Kölnische Zeitung » schrijft over hem : « De naam, dien hij droeg, is dikwijls een last voor hem geweest, want telkens opnieuw stelde de nijd hem tegenover zijn grooten oom, wiens erfenis hij uit handen van zulk een uitnemend man als graaf Schlieffen overnam. Het is de moeite niet waard, de nietswaardige kletspraatjes, die indertijd liepen, opnieuw in herinnering te brengen. In stillen arbeid heeft veldmaarschalk von Moltke er met succes aan gewerkt, de leiders van het leger en hun raadsheden voor de geweldige taak van een wereldoorlog te vormen en de toebereidselen te treffen, die het zekere werken van de groote machine op het oogenblik van de mobilisatie verzekerden. Op hem rustte de verantwoordelijkheid voor de strategische ontwerpen, volgens welke de opmarsch en de eerste krijgsverrichtingen van de Duitsche legers geschiedden. Tot aan de Marne ging de zegevierende tocht, die België en Noord-Frankrijk in ons bezit bracht. Toen zijn kracht onder den geweldigen last der zaken brak, was de linie bereikt, die wij in het Westen nu nog bezet houden. Hij zag zich gedwongen, tot herstel van zijn gezondheid, naar het vaderland te gaan en kwam aan het hoofd van den plaatsvervangenden generalen staf. Een waarlijk voornaam man, met een vasten wil, afkeerig van alle gekruip en nepotisme, heeft zijn leven lang zijn plicht getrouw vervult, en is in het gareel gestorven. Hem komt een groot deel van den dank toe, dien ons volk aan de verrichtingen van ons leger schuldig is. »

Antwerpsche Courant 22 juni 1916

Max Immelmann, ook wel bekend als de *adelaar van Rijsel*, (Dresden, 21 september 1890 – neergeschoten boven Annay-vous-Lens was een Duitse piloot. Hij was een vliegende aas.
Op 18 juni 1916 vond Immelmann de dood. Op dat moment vloog hij boven Sallaumines in Nord – pas de Calais.
Over zijn dood gaan verschillende verhalen. Sommige bronnen, waaronder de Duitse luchtstrijdkrachten, beweren dat Immelmann is gesneuveld door hun eigen vliegtuigafweergeschut.. Anderen, waaronder zijn broer, denken dat het mechanisme van zijn machinegeweer defect was geraakt en dat Immelmann zo zijn eigen propeller kapotgeschoten heeft.
De Engelse versie beweert dat hij is neergeschoten door piloot **R.G. McCubbin** en zijn observator J.H.Waller. Max Immelmann is begraven in Dresden op het Johannis-Friedhof.
De naam Immelmann is ook gegeven aan een speciale manoeuvre in de lucht. Een halve loopng, gevolgd door een halve rol zodra het hoogtepunt van de halve looping is bereikt, om zo snel van richting te veranderen, staat nu bekend als de Immelmann Manoeuvre. Bovenaan de halve loop vliegt het toestel op zijn kop, maar door de rol keert het toestel weer in zijn normale positie. Het is niet helemaal zeker dat Immelmann deze manoeuvre zelf heeft uitgevoerd, want het is de vraag of zijn toestel, de Fokker Eindecker, deze beweging wel aankon.
Waarschijnlijk is de manoeuvre die oorspronkelijk de Immelmann genoemd werd een wingover, een bocht die aan het begin bijna recht omhoog gaat en op het einde weer recht omlaag, waardoor op de manoeuvre op dezelfde hoogte als het begin eindigt.
De Immelmann wordt ook gebruikt bij achtbanen..

Een gesneuvelde luchtheld.
Luitenant-vliegenier Immelmann, die reeds 15 vijandelijke vliegtuigen neerschoot, doch eindelijk zelf het slachtoffer werd van zijn vermetele praestaties. Luitenant Immelmann was onderscheiden met de orde „pour le mérite".

In de afgelopen week hebben de bladen het doodsbericht gebracht van de 26 jarige Duitse luitenant Immelmann, den bekende vliegenier, die bij vriend en vijand bewondering wekte door zijn grenzeloze stoutmoedigheid. Onze foto geeft hem met zijn Fokker-toestel.
Geïllustreerd Zondagsblad – 19 juli 1916

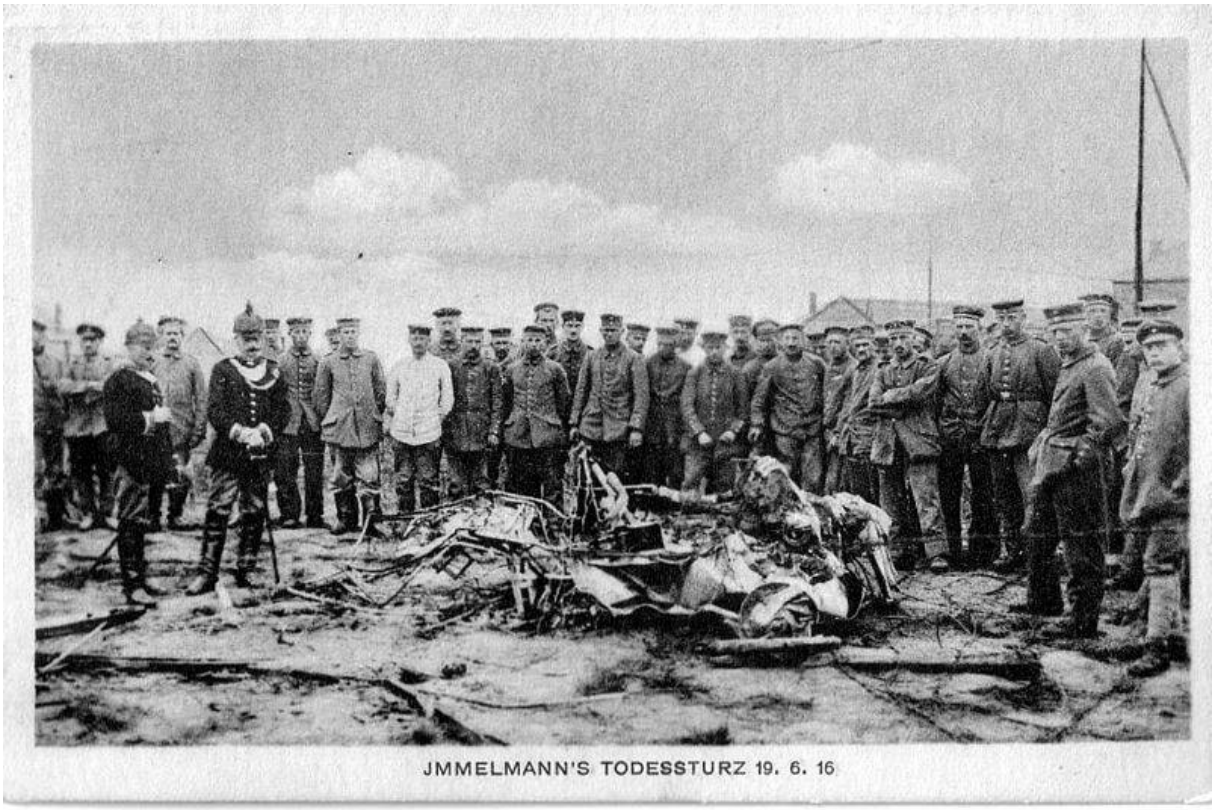

JMMELMANN'S TODESSTURZ 19. 6. 16

Von Leutn. Immelmann am 7. XI. 15 b. Arras abgeschossener franz. Bristol-Doppeldecker.

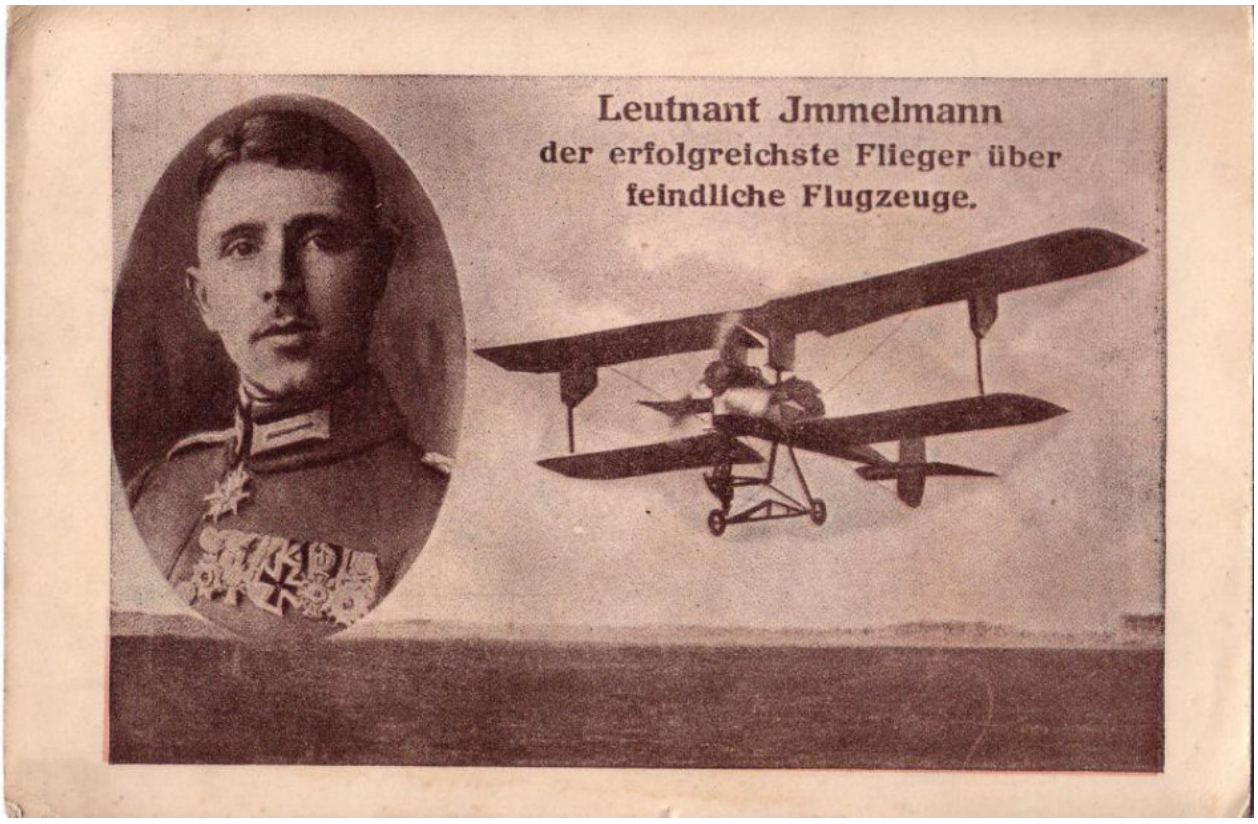

19 juni 1916 – Het Poperinghenaartje – nr. 13

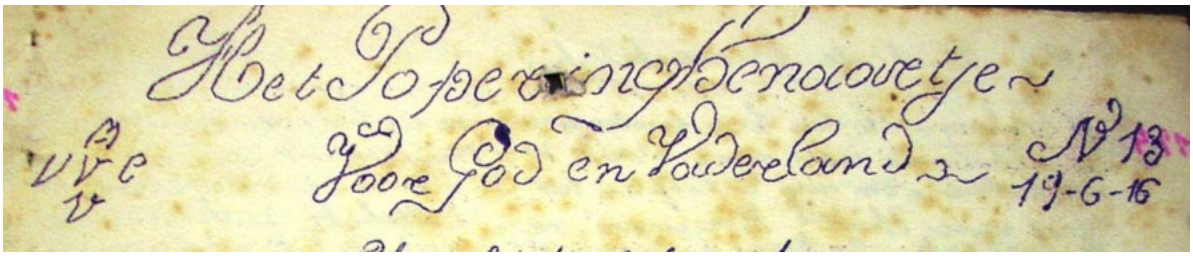

Uit het Kakiland
Een kijkje in het priesterleven te midden ons Vlaamsche volk, zal misschien aangenaam zijn en den enen of anderen misschien afgunstig maken omdat hij het geluk niet heeft in de wijngaard der Belgische vluchtelingen te werken … in het Kakiland. Nog was de Heilige zalve mijner Heilige priesterwijding niet geheel ingedroogd of de Heer in al zijn goedheid wilde zijn jongste werktuig gebruiken op uitheemse bodem. Hij wist dat de grond hard en onvruchtbaar was, dat er meer distels en doornen waren dan rozen. Nieuw alaam waar de snede nog niet af was, zou misschien best schikken om het meeste onkruid wat te weren; rechtuit gebiecht geen tuig was fijn genoeg gezet om de vruchtbaarheid te geven dat men zou verlangen in het kakiland… maar ziet, de landman keert den wortel boven en de zon des hemels verschroeit hem. De bron der gratie spruit op en 't goede zaad wordt in geschikten grond geworpen. God dank, mijn priester zijn heeft mij gebracht naar het Heilig altaar, waar men het brood der sterken eet. En wanneer alles in het werk schijnt te begeven, rotsvast blijft hij die zich aan ons komt geven. Dikwijls is het moeilijk bij anderen een woord van troost te vinden, omdat uw Vlaamse vriend, priester, uren en uren afwoont ofwel omdat de Engelse pastoor in uw Vlaamse ziel niet lezen kan… in het Kakiland … ('t Vervolgt)
J. Kestelyn – Aalmoezenier.

Erelijst
Omer Feys werd nevens zijn broeder Albert in de voorposten te D. gewond door een kogel die 2 beenderen van den rechterschouder stuksloeg en zijn rechter oog kwetste. Hij is thans buiten gevaar en wij wensen hem een goede genezing.

Den 21ste mei, rond 11 uren 's nacht is **Firmin Deprez** het hart door een kogel doorboord op het ereveld gevallen. Stichter van de studentenbond Amicitia te Leuven, vrijwilliger van ons leger omwille van Vlaanderen, is hij voor zijn vrienden, voor de hoogstudenten en 't vaderland een gevoelig verlies. Dat zijn ziele in vrede ruste.

Aandenken:
De zuster van **Joz. Bossaert** is te Herzeele bij Watou in den Heere ontslapen. Wij bieden onzen vriend Jozef onze innige deelneming aan met de belofte van een gebed.

Uit de brieventesch:
E.H. Dubois: Ik ben hier aalmoezenier en bestuurder van **een schoolkolonie** van meer dan 100 jongens uit Veurne, Yper en omstreken. Om mij te helpen heb ik hier 3 onderwijzers, de heeren Maes van Thielt, Boucqué van Zillebeke en Vermeulen van Wytschaete. De bewaking wordt gedeeltelijk gedaan door de zusters van Kemmel en Boesinghe – die ook moeten zorgen voor het stoffelijke. De bevolking van Candebee is ons zeer genegen. Veel, zeer veel

giften heb ik reeds ontvangen. Kortom wij zijn hier wel. Toch zouden wij blijde zijn naar ons geliefd Vlaanderen t mogen wederkeren, dat moet ik U niet zeggen.
Valère Milleville – Zondag is onze stad weerom gebombardeerd geweest. De obussen zijn zo wat overal gevallen. Zo zijn er in de kerk van Sint Jan gevallen die nog al veel schade verricht hebben. De koster van St. Bertenskerk, **Alphonse Dierckx** is niet ver van hier, hij is te Paramé.
Edmond Cornelis – De oogsttijd is dichtbij. 't Is voorzeker daarom dat de overheid mij naar 't CIM zendt om de naaimachienen of de mitrailleuzen van wat nader te kennen. Nu dat ze mijn galons met veel plezier van mijnentwege afgetrokken hebben, denken ze zeker dat ik een flinke naaier zou zijn, 't denk het ook. En dat al om te zeggen dat ik met geheel het 'cadre permanent' vertrokken ben uit Fécamps naar Criel. Ons verblijf zal hier van geen lange duur zijn, wij zijn algauw goed om doodgeschoten te worden of om te doden. 't Laatste met plezier. 't Is bijna zeker dat er op ons gewacht wordt voor 't offensief.
L. Patfoort: Nu ben ik op goede weg naar het front. Doch 'k heb moeten afstappen in Criel sur mer. Hier is er veel theorie, wanteen machinegeweer is niet al te gemakkelijk; ten minste in 't begin. 's Zondags mag men gaan naar Fréport. 't Is in deze zeestad dat mijnheer Versavel tegenwoordig verblijft, 'k zal hem eens gaan bezoeken. De aalmoezenier heeft nogal zijn bezigheid, alle avonden is het cinema van 6 tot 8 ½ uur.

Em. De Zegher: Na een nieuw visite gepasseerd te hebben en terug afgekeurd te zijn gewest, ben ik voorgesteld als om surveillant in een groot munitiewerk in 't Noorden te gaan. Van datum aangaande weet ik nog niets, zo in afwachting van grotere te gaan maken, moet ik mij tevreden stellen met kleine obussen te vervaardigen.
G. Smis – Sedert gisteren 2 juni ben ik in congé te Lourdes met 7 geestelijke brancardiers van 't front. Welk genot.
F. Quaghebeur – 'k ben eindelijk in Bayeux aangeland te samen met **A. Van Caeyzeele**. Het deed ons waarlijk deugd. **J. Suffis en N. Coene** en nog andere oud studenten te ontmoeten,

wij hebben nog wat Vlaamse leute gemaakt binst acht dagen, nu zijn de mannen der vorige zitting naar hun C.I. terug.
Jeroom Suffis: Op 7 juni zijn wij uit Bayeux vertrokken. Wij hebben er nog het genoegen gehad met oude makkers te spreken voor ons vertrek. Zo **Felix Quaghebeur, R. Thettant, A. Van Cayzeele en Jef Bossaert**. En nu zit ik 'in Pariqué 's zandwoestijn' ik heb toch het plezier gehad er mijn broeder te ontmoeten die zich over 3 maanden als vrijwilliger heeft laten inlijven, samen met mijn kozijn Lucien Dyfton, oud student uit Meesters Loosbergh's klas. Ik ben zelf in hun compagnie terecht gekomen.
Gery Patfoort – 'k Ben 2 – 3 maanden in Pariqué geweest - dan 3 – 4 maanden op 't front waar ik ongelukkiglijk ziek gevallen ben en nu lig ik in 't hospitaal maar hoop welhaast terug op ' front te zijn want 't verveelt mij hier.
Jozef Denys – Sedert dinsdag ben ik weg uit **St. Lamaire**. Eindelijk is het toch gelukt maar met moeite. Nu ben ik in den depot de convales te Dinard. Ik hoop dat ik morgen zal mogen naar huis vertrekken. 'k heb van den majoor 15 dagen congé gekregen.
R. Carette – Sedert dat we in grote repos zijn heb ik reeds verschillende studenten tegen gekome, onder andere Toon Lambrecht die 'vente à terre' uit een winkeltje kwam met 'n een pekelharing in zijn gamel. **Albert Denys van de Paardemarkt** is in 't 1ste linie.
A. Boone – Gij weet misschien reeds dat ik nu sedert nieuwjaar les geve van Latijn aan de leerlingen der 6de en 5de – maar lastig heb ik het niet. Ze zijn maar met 9. Elke kamer boven in **de melkerij** dient tot klas. De Engelsen bezetten het overige van 't gebouw en zorgen voor wat afwisseling.
Twee, drie dagen, verleden week, ging het er heel luidruchtig toe. Binst de studie 's avonds vergastten ze ons op een concert, waarin ze voorzeker de muzikanten van Bremen evenaarden. Zo zij dezelve in 't lawaai maken niet overtroffen. Waren de zangers binnen moe geschreeuwd, dan kwam de verstrooiing van buiten, ofwel was het een groep Highlanders in hun eigen aardig pak en met hen tierende en zagende doedelzakken, ofwel een regiment voetvolk dat oprukte onder 't zingen van 'Till the boys come home….'

We vonden de volledige tekst van dit lied en het luidde als volgt:

They were summoned from the hillside,
They were called in from the glen,
And the country found them ready
At the stirring call for men.
Let no tears add to their hardships
As the soldiers pass along,
And although your heart is breaking,
Make it sing this cheery song:
Keep the Home Fires Burning,
While your hearts are yearning.
Though your lads are far away
They dream of home.
There's a silver lining
Through the dark clouds shining,
Turn the dark cloud inside out
Till the boys come home.
Overseas there came a pleading,
"Help a nation in distress."
And we gave our glorious laddies -
Honour bade us do no less,
For no gallant son of Freedom
To a tyrant's yoke should bend,
And a noble heart must answer
To the sacred call of "Friend."
Keep the Home Fires Burning,
While your hearts are yearning.
Though your lads are far away
They dream of home.
There's a silver lining
Through the dark clouds shining,
Turn the dark cloud inside out
'Til the boys come home

Ik moet niet zeggen, dat er op die dagen niet veel gestudeerd wordt. Gisterenavond kreeg ik hier onder de studie, het bezoek van Paul Avril , wat voor gevolg had dat de leerlngen tot hun grote pret, seffens naar huis mochten. ‘t Was wel een avond verlof waard ook!

Albert Cossey: Ge weet misschien nog niet dat **Marcel Naelde** nu ook de piottenzalving heeft gekregen. Over drie maanden ging hij binnen als vrijwilligers. Naar een kaartje dat ik van hem ontving verneem ik dat hij thans aan ‘t front is; peist ekeer! Kanonnier te peerde! Maar hij vergeet zijn adres te geven, zodat ik hem zonder nieuws van mij moet laten. Zwijgt van de ‘bleus’ enné. (Klankschrift van de taal van bachten de kupe (redactie) – sedert dat den oorlog aan de gang is ben ik omzeggens nog nooit ziek geweest en nog nooit doodgeschoten. Zodat ik geen reden heb tot klagen. Om mij met iets bezig te hoduen veschafte ik mij over enige maanden een **appareil photograaf** waarmede ik thans schone zichten trek aan de tranchees als mijn bezigheden het toelaten en ik mijn krijgslust kan bedwingen hetgeen met de jaren gemakkelijker wordt. Om op de aanwakkering den Duitse handel tegen te werken, te

antwoorden en enigzinds om te beletten dat mijn portemonnaie geheel ledig word, houd ik mij ook bezig met het trekken van piotten en andere dergelike (ik heb geen bijhuizen).

KRIJGSGEVANGEN INVALIDEN IN ZWITSERLAND.

Door bemiddeling van den Heiligen Stoel te Rome, zijn de oorlogvoerende staten overeengekomen om invalide krijgsgevangenen voor een herstellingskuur naar Zwitserland te zenden. De soldaten worden over geheel Zwitserland verdeeld. In Duitsch-Zwitserland komen Franschen en Duitschers, Belgen en Engelschen; daarentegen worden geen Duitschers naar Fransch-Zwitserland gebracht. De invaliden staan onder eigen controle; mocht een van hen naar zijn eigen land ontvluchten, dan wordt hij door zijn regeering weer aan Zwitserland uitgeleverd. De foto's die wij hier op deze pagina brengen, demonstreeren de ontvangst der invaliden in Zwitserland. — Hierboven de aankomst van Fransche en Belgische soldaten.

Felix en Marcel Delanote – Ons nieuw adres is de compagnie de réhabilation- mannen van alle wapens die om een of andere reden een straf hebben opgelopen, enige maanden gevang deden en nu om te eindigen 3 maanden proeftijd in een soort discipline compagnie. Wij als brancardiers zijn heel goed: slapen en wonen niet bij de soldaten. Op't werk en onder dag zijn wij er bij. Wat ik zeg van 't front. Wat zou een schacht al veel gaan vertellen aan een 'veteraan'? Dat ik aardig deed als den eersten die recht op ons afkwam hoorde schuifelen, gelukkig viel hij te kort. Nu ik jeun me hier goed.

Paul Vandenbussche – 't Is waarlijk zomerweer. 's Winters oorlogen is waarlijk een hellepijn. 's Zomers lijkt nu, zal ik het maar vergelijken aan 't vagevuur. De Duits die over enige dagen wat van zijn neus miek, is gesust. We wachten nu tot hij nog eens tegen de jeukte werkt en uit zijn kot springt; er zijn levende wezens te veel op de wereld. Geen mensen maar vlooien.

F. Rommens – Ik moet zeggen dat ik weeral in een villa zit en voor een eindje, maar deze maal, ziet het er zo goed niet uit als de andere. 't Is een laag ding. Ge moet er gebukt in kruipen en kunt er te nauwernood recht in zitten, maar verder heb ik een stoof, 3 stoelen, een tafel en een bed in zakken; met een woord: tout le confort moderne. Ik heb ook 2 vensters met ruiten en … gordijntjes. Onnodig te zeggen dat die gordijntjes een tot nog toe ongekende luxe zijn en de bewondering van alle voorbijgangers op zich trekken. Tot gisteren avond toe beschikte ik nog over een lief katje maar nu is het niet meer te vinden. Ik ben er niet kwaad om want ze spreken van belastingen op honden en katten. Ik heb hier al **Sylvain Decorte**

ontmoet die me is komen bezoeken en gisteren morgen kwam ik **Antoon Denecker** tegen. Ze stellen het alle twee goed en zijn niet erg veranderd. Nu is het tijd weer een toertje te doen. Ik heb een ploeg die beton maakt en die de passerelles vermaakt, nog een stuk of drie die aan boyau's werken, enz… enz… De Duitsers zijn hier nog al stil, maar sedert de laatste walse houd ik daar niet van. Ik heb liever dat ze een beetje duivelen, ge weet dan ten minste wat ze van zin zijn.
Albert Crousel: 't Was op een frissen lentemorgen en we laten te slapen, een zware geruste slaap in onze abris… Rond 4 uren 's morgens schoten wij allen wakker, een geweldige storm raast rondom ons. Ik wil zeggen het bombardement, nog nooit zag ik het zo hevig wij schokten in onze abri als in een 'side-car' die in volle vaart over den steenweg holt. Ongeveer tweemaal per minuut werden wij ongewoon geschommeld terwijl buitengewone losbarstingen van buskruit de lucht verpesten, de aarde scheen ieder ogenblik wat te dalen als waren we in een 'ascenseur' geweest, die telkens naar beneden kwam en ook eens stil hield. Wij zaten eerst enige minuten met opgehouden adem te luisteren om wel te horen met wat men ons beschoot. Rondom was het ontploffing op ontploffing en boven ons hoofd floten hauwitzers en schrapnels die zoevend naar de tweede lijn stoven. Was me dat een geraas, mijn abri was tamelijk sterk maar zou toch wel voor een bom zijn in gevallen, ook had hij op zij en aan het deurgat langs voor 'des points faibles peu rassurants' nu, er was geen kwestie van opschuiven, want buiten komen was den dood in de muil lopen en we staken ons pijp aan, berustend op onze abri.
Het feit dat er meer plaats was nevens ons 'body' dan er op en Gods genade, met mijn voet stiet ik de plank weg die de opening van onze abri sloot (zij konden toch weinig beschutten' en wij kregen te zien het prachtig schouwspel der beschieting der 2de lijn.
Zo iets te aanschouwen is aan ieder geslacht niet gegeven, soms vergat ik dat ik zelf beschoten werd en hoorde ik nauwelijks de schrikkelijke slagen naast mij. Onophoudelijk regende het staal en ijzer een de ene rookwolk maakte slechts plaats voor de andere.
Toen dat spel ongeveer een kwartier geduurd had, begonnen onze kanonnen te antwoorden, maar nauwelijks konden wij onderscheiden. Wij dachten er onwillekeurig aan dat dat spel eens 36 of 48 uren zou duren, wat zou van ons geworden. Gelukkig duurde het slechts 2 ½ uur.
Verbeest, star rondkijkend kropen wij buiten, zo haast het geschot verminderde, met gasmasker, kogels en geweer. Voorzichtig gingen wij over de dijk van de Yzer turen, maar er was niets te zien. Op weg vond ik een mijner mannen in zijn 'abri' getroffen. Hij was reeds koud, arme jongen, hij telde slechts 18 jaren.
Hier en daar doken nog mannen op uit hun abris en dan begon de ronde door de loopgraven met de brancardiers.
Wat we verder zagen, zal ik u niet vertellen. Ge weet dat De P. mijn paradijs is.
En wel als ik hier toekwam was mijn geest nog zodanig verbeest dat de duinen, de zee, de cottages, mij koud lieten. Gelukig, nu dat 10 dagen verlopen zijn, ben ik terug mens geworden, dank zij betrekkelijke stilte, muziek – la musique adoncit les moeur – en er zijn nu orkesten in de café's en den eindeloze rustige gezichtseinder.

Nieuwe adressen: Onder andere Denys Albert B.264 IV/2

Vlaams leven
Andere dingen heb ik U te zeggen, heel belangrijk, wel ge moet e rniet naar raden, ge treft het toch nie; 't is dat wij hier Vlaams leren in de CISLA. Neen, gij hebt niet mis verstaan. 'Cours pratique de Flamand' puisque il emorte tout de même qu'un gradé puisse causer à ses hommes et étant donné d'autrepart que la majeur partie des recrus que nous aurons à instruire, sont des Flamands enz… enz… En om ons aan te zetten (ik zeg ons, want de Vlamingen

moeten hem zowel bestuderen als de Walen) dien koers goed te blokken, heeft men ons wijs gemaakt dat zij die er de 8/10 der punten in behalen, bevoordeligd worden in het examen van adjudant. Ja, ik hoor U al: de Vlamingen zijn daarin bevoordeligd! Hola! Luistert naar de woorden der J.G.A. 'Pourque eles élèves Flamands ne orent pas favorisés dans cette branche, il importe aue ils prenions une base de côté differente pour les Flamands et pour les Wallons'. Ge zoudt toch niet willen zeker dat de Vlamingen in iets bevoordeligd worden.

DE WASCH ACHTER HET FRONT. — Een dokter, die pas van het front is teruggekeerd, schrijft in de « Yorkshire Observer » :

« Het meest opvallende in alle Fransche dorpen, die door de Engelschen bezet zijn, is het opschrift : « Washing done here », hier wascht men. Men ziet dat aan b jna ieder huis. Als het niet in het Engelsch geschreven was, zou men zich gaan verbeelden, dat het middel van bestaan der dorpelingen is : voor elkander te wasschen.

Op sommige huizen is het met krijt op den muur geschreven, elders weer met inkt op een stukje napier en altijd in een Engelsch jongens-handschrift. De Tommies, (d. i. de Engelsche soldaten), die daar ingekwartierd waren, hebben het natuurlijk geschreven, als bewijs van hun vriendschappelijke gevoelens voor Madame en om haar te helpen, haar inkomen te vermeerderen. Soms heeft de Tomy het dan ook geschreven zooals hij het uitspreekt : « Washin done here ». Een Fransche vrouw had blijkbaar geen soldaat kunnen vinden, die het voor haar schreef, maar wilde toch niet bij de buurvrouwen achterblijven en schreef dus zelf « Wasing done here ».

In sommige gevallen was de Tommy van beroep letterschilder en dan vindt men daar natuurlijk een prachtig afgewerkt opschrift. In ieder geval was het een kunstzinnig soldaat en dan vindt men de woorden nauwelijks tusschen al de krullen en versierselen.

On een huisje las ik zelfs een reeks opschriften :

« Washing done here »
Eggs and chip potatoes
Soldiers can have a bath
Clothes dried here.

Waarschijnlijk was de bedoeling, dat een natte smerige Tommy daar de weldade van een bad genieten en vervolgens de eieren en aardappelen verorberen kon, terwijl zijn hemd gewasschen en zijn uniform gedroogd werd.

De Antwerpsche Courant – 21 juni 1916

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Maandag 19 Juni.— Officieel : De Duitsche infanterie is werkeloos gebleven, de artillerie tamelijk kalm. De bedrijvigheid der vijandelijke luchtstrijdkrachten nam gisteren merkbaar toe. Er zijn in 't geheel 27 gevechten in de lucht geleverd. Een vijandelijk toestel is binnen onze linies neergeschoten ; de inzittenden werden gevangen gemaakt. Twee Fokkers en drie andere Duitsche vliegtuigen zijn tot landing gedwongen. Twee Engelsche toestellen zijn in de vijandelijke linies neergeschoten.

20 juni 1916 – Brievenboek Krombeke

Is momenteel gecommandeerd
1 – 100 ton cokes aan 95 frank de ton op wagon Calais waarvan 40 ton gisteren geleverd is aan Henri Duscamps van Crombeke – station en 10 ton te Poperinge, bedoeld voor Cornette Jules – nog 20 ton kolen dient geleverd te worden te Poperinghe aan 50 frank.

Aan de heer agent van de militaire veiligheid – Gelieve om de hernieuwing van de permis de ciruclation per velo van de heer Vandromme Hilaire, veldwachter van de gemeente te accorderen en dit zowel voor de gemeente van Crombeke als eveneens voor Rousbrugge, Westveleteren, Poperinghe, Watou en het station van Klein Leysele en alle plaatsen die hij voor de gemeentezaken dient te bereiken.

OM DE KOFFIE TE VERVANGEN. — De Staatsagronomen hebben onderzoekingen ingesteld ten einde in het gebrek of de duurte van de koffie en de bitterpeeën te voorzien. De proeven met het branden van aan stukken gesneden voederbeeten (wortels) hebben bewezen dat dit produkt op voordeelige wijze de bitterpeeën en zelfs de koffie zou kunnen vervangen in de bereiding van een aangenamen en gezonden drank. Een officieel rapport werd over deze kwestie opgemaakt.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Donderdag 22 Juni. — Officieel :

Een zwakke Engelsche afdeeling werd bij Frelinghien (ten Noordoosten van Armentières) afgeslagen.

Een Duitsche patroelje bracht bij La Bassée uit de Engelsche stelling eenige gevangenen terug.

23 juni 1916 - Van Walleghem

Er komt verbod nog naar Frankrijk of naar 't Belgisch front te gaan. Geen passen meer kunnen geleverd worden welke ook de reden weze van de aanvraag. Dat verbod zal waarschijnlijk maar enige dagen duren; men denkt dat dit verbod gedaan wordt omdat er ten allen kante grote troepenbewegingen plaats hebben. Men spreekt van en aanstaand offensief der bondgenoten aan de Somme. Sommigen beweren dat zij reeds aan de gang is.

Vandaag ontvang ik tweemaal het bezoek van een gendarme gezonden door de Engelse A.P.M. Vele Engelse soldaten hebben sedert enige dagen bemerkt dat een man in priesterkleren rondwandelt door de parochie gewoonlijk met een boek in de handen, en vermoeden dat het een spion is. Zij hebben er kennis van gegeven aan de A.P.M. deze heeft last gegeven aan de Belgische gendarmerie die man op te zoeken en nu hij gevonden, moeten zij mijn naam weten. In de avond krijg ik nogmaals het bezoek van de commandant van de gendarmerie die mij komt melden dat de A.P.M. mij verbiedt van nog langs de ijzerweg naar Dickebusch te gaan. Nog nooit is dat verbod aan enige burger gedaan geweest; maar een priester dat is een gevaarlijk en onnuttig mens! Ik bedank hem voor het compliment.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Vrijdag 23 Juni. — Officieel : Ten Westen van Ieperen werd een vijandelijke aanvalspoging verijdeld.

Antwerpsche Courant

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Vrijdag 23 Juni. — Officieel : Bij het mooie weder van gisteren is er veel bedrijvigheid in de lucht geweest. Er hebben 22 luchtgevechten plaats gevonden, die meerendeels onbeslist zijn gebleven. Twee Engelsche toestellen zijn geveld.

De vijand heeft gisteren gas ontwikkeld aan een klein stuk front ten Zuidwesten van Meenen, doch de infanterie heeft geen aanval gedaan.

Vandaag niets van belang.

DE TUNNEL DOOR HET KANAAL

Londen, 23 Juni. — De « Daily Telegraph » meldt, dat de beweging ten gunste van het boren van een tunnel door het Kanaal herleefd is. De kwestie zal spoedig in het Lagerhuis ter sprake komen. Indien de regeering zich voor het plan verklaart, zal in de eerstvolgende parlementszitting een wetsontwerp tot uitvoering van het plan ingediend worden.

25 juni – 1 juli 1916 – Baert A.

Voor de noodlijdende Belgen. (*foto Joh. Geijtenbeek*).

Wij horen nu en dan een tijd het kanon. 't Nieuws uit de dagbladen is goed. Verdun houdt, de Engelse schijnen het te menen. Is 't begin der verlossing? Hoop. Er worden veel gekwetsten ingebracht. In Yper 500 Duitse gevangenen. De ijzerweg naar Duinkerke is voltooid en in gebruik gesteld; ook deze die loopt langs de Melkerij.

25 juni 1916 – Panorama

Ten bate van de noodlijdende bevolking in België is er zondag 25 juni vanwege het Elisabeth comité een bloemetjesdag gehouden. Onze foto die te Leiden genomen werd, geeft een tweetal der verkoopsters aan het werk.

27 juni 1916 – Antwerpsche Courant

Wij moeten hem vlug een seruminspuiting geven, anders krijgt hij tetanus, zei hij.
Kruip dan naar hem toe.
Ja, ik zal naar hem toe kruipen.
De weg was niet ver, maar verschrikkelijk. De vijand loerde in het ravijn. Zijn veldartillerie vuurde nog steeds. Nu hing er weer gordijnvuur over de Noordelijke helling. De ene granaat voor de andere viel in de brokkelige stenen en naar alle kanten splinters strooiende. Maar nu kon men er misschien door komen.
De Fransen aan de rand van het bos zouden wel naar de uitwerking van hun artillerie kijken.
De kleine kerel kroop en kroop. Van de noordelijke helling van de steengroeve brokkelden stukken af en vielen in de diepte. Beneden schreeuwden de gewonden. Nu was de kleine hospitaalsoldaat bij het bosje en knielde. Zij konden hem niet zien.
Luitenant, zie hij, wij moeten u een inspuiting geven.
Hij spoot hem het serum in en kroop terug.
's Nachts haalden zij de gewonde.

De compagnie was blij, den aanstaanden nacht afgelost te worden. Het leven in de steengroeve was hard. Men had elke dag verliezen door het onophoudelijke vuur van de vijandelijke veldbatterijen. Doden waren er gelukkig heel weinig. Maar voor de loopgraaf lag een dappere man in de laatste slaap.

Hospitaalsoldaten voor Verdun

Georg Quei schrijft uit het Duitsche hoofdkwartier in het Westen aan het « Berliner Tageblatt » :

Toen het gevecht voorbij was, lagen in de steengroeve alleen doden en gewonden. Aanvallers en verdedigers hadden buiten de groeve dekking gezocht. De artillerie schoot nattig door en enkele machinegeweren strooiden nog over de groeve. Doch alleen aan de kanten, waar zij zochten naar de laatste resten van de aanvallers.

Het reserve-regiment had den dag tevoren een nieuwen luitenant gekregen. Hij kwam in deze hel, om dadelijk door haar verslonden te worden. Nu lag hij in de steengroeve voor een boschje, waarheen hij zich gesleept had. Een handgranaat had hem zwaar gewond en zijn krachten waren nu uitgeput. Een paar van zijn mannen kropen voorzichtig door de steenhopen, het lichaam dicht tegen den grond en zagen hem liggen. Maar het was onmogelijk den officier te halen. Twintig meter achter den gewonde lag de vijand en al was deze even moe als de aanvaller, hij lag toch op de loer en zou schieten zoodra iemand naderde.

Overdag ging het niet, 's nachts moest hij gehaald worden. De hospitaalsoldaten onderzochten het terrein nauwkeurig en zeiden, dat zij het zouden wagen. Maar de officier lag reeds een halven dag en de kans was groot, dat hij tetanus zou krijgen. In de eerste uren van de duisternis zou de vijand wel sterk vuren op de toegangswegen. Tegen middernacht kon het kalmer worden. Maar zou het dan niet te laat zijn?

De Westfalers hadden er een bij den gezondheidsdienst, een zwak kereltje, een beetje korzelig, maar vlijtig. Hij zag er niet naar uit of hij in aanmerking kwam voor heldendaden. Zij vonden het al heel aardig van hem, dat hij naar voren kroop om den luitenant te zien.

De kogel had hem getroffen bij de eerste sprong en hem gedood. Men kon hem niet halen. Een poging zou bij dag waanzin geweest zijn en ’s nachts vuurden de vijandelijke geweren in korte tussenpozen, zodat men geen paar minuten tijd had.
Het drukte de mannen hem te moeten laten liggen. Men had de andere doden van de compagnie kunnen halen. Ieder een graf en op elk graf een kruisje. De arme kerel zou blijven liggen en tot ontbinding overgaan. De granaten zouden hem vinden en verminken. Een andere compagnie zou komen, zou hem zien en niet kennen. Misschien zouden zij zich verbazen, dat men hem had laten liggen.
Wat was dat voor een compagnie?
Of was men zo bang voor het vuur?

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Dinsdag 27 Juni. — Officieel: Gisteren avond is ten Zuidoosten van het vooruitspringend deel van ons front bij Ieperen een Duitsche aanval afgeslagen.

Onze patroeljes zijn langs het heele front uiterst bedrijvig geweest en op tal van punten in de vijandelijke linies doorgedrongen, waarbij den vijand vele verliezen werden toegebracht.

Mijngevechten bij Loos, waarbij de Duitschers gevoelig werden getroffen.

Gisteren hebben tal van vijandelijke vliegtuigen boven de vijandelijke zijde van het front een ontmoeting gehad met 5 onzer vliegtuigen, die van de 4 Fokkers er 2 neerschoten ; de beide andere moesten eveneens dalen. Wij verloren één toestel.

Wat was dat voor een compagnie die niet eens ’s nachts….
En deze nacht zouden zij afgelost worden. God zij dank, afgelost.
Twee hospitaalsoldaten spraken af, de kameraad wordt gehaald.
Zij kropen vooruit. Een granaat huilde en sloeg in. Een van de twee gaf een schreeuw en liet de voeten van de dode, die hij droeg, vallen. De andere legde de dode neer, greep met de rechterhand de gewonde en met de linker de dode. Hij sleepte beide naar een loopgraaf.
’s Nachts ging de compagnie naar de reservestelling en begroef naast de ene kameraad de andere, de hospitaalsoldaat.

27 juni 1916 – Antwerpsche Courant

UIT ENGELSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Londen, Donderdag 29 Juni. — Officieel :

In het afgeloopen etmaal is een groot aantal onzer verkennings- en vechtkolonnes op verschillende punten langs het heele Engelsche front de vijandelijke loopgraven binnengedrongen. Ze hebben alle haar oogmerk bereikt, namelijk den vijand zware verliezen toe te brengen en krijgsgevangenen te maken.

In verscheidene gevallen toefden onze troepen geruimen tijd in de Duitsche linies en sloegen tegenaanvallen in het open terrein af.

Een overval is gedaan na ontwikkeling van gas, en toen de troepen de Duitsche loopgraven binnendrongen, vonden zij een groot aantal vijanden dood. Onze verliezen zijn onbeduidend.

Aan weerszijden is de artillerie in de weer. Aan de vijandelijke loopgraven is veel schade gedaan.

De ontwikkeling van rook van gas, welke van tijd tot tijd plaats vond, heeft het vijandelijke geschut in actie gebracht, waardoor de vijand ons de opstelling van zijn batterijen heeft verraden.

DE DUITSCHE VLIEGER IMMELMANN

Berlijn, 25 Juni. — Uit Dresden wordt gemeld, dat gisteren om 4 uur het stoffelijk overschot van Immelmann te Dresden-Neustadt is aangekomen. Voor het station had zich een groote menigte verzameld, die daar in doodsche stilte het lijk afwachtte. Toen de moeder van Immelmann, die geen rouw droeg, was aangekomen, namen soldaten van het 13de bataljon jagers de kist op, die bedekt was met kransen en linten in de kleuren van alle Duitsche bondsstaten, terwijl sommige kransen gewikkeld waren om wrakstukken van Immelmann’s vliegtuig.

Tienduizenden volgden den stoet ; de weg was afgezet door padvinders. De crematie vindt heden plaats.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Donderdag 29 Juni. — Officieel:

Het algemeen uitzicht aan het Engelsch front en aan den Noordervleugel van het Fransche front stemt over 't algemeen overeen met dat van den vorigen dag. De aanvallen van vijandelijke patrouiljen en sterke vijandelijke infanterieafdeelingen, evenals de gasaanvallen zijn menigvuldiger geworden. Overal werd de vijand teruggeslagen. De gaswolken bleven zonder uitwerking en de artillerietuijd bereikte deels groote hevigheid. Ook aan ons front ten Noorden van de Aisne en in Champagne tusschen Auberive en in de Argonnen ontplooiden de Franschen levendige artilleriebedrijvigheid. Ook hier werden zwakke aanvallen gemakkelijk teruggeslagen. Rechts van de Maas grepen ten Noordwesten van het werk Thiaumont kleine infanteriegevechten plaats.

In de tranchees aan den Ijzer

Zie aan den Yzer wordt men zot
Daar houdt men met service den spot
En denkt niet dat men daar nog beeft
ja, als men orders geeft

Men houdt daar waarlijk republiek
En de gradées die schreeuwen hen ziek
En als men spreekt van een korvee
Dan gaat er niemand mee
Want van soldaat tot officier
Dat heeft er zijne zwier

Refrein
Twintig maanden zijn wij in den slag
Strijden voor ons vlag
Zonder dat men enen Duitser zag
Ja, bij dagen en nachten
Wij, Belgen houden hier de wacht
En de Duits die lacht
Wacht! Ik zal nog eens gaan bombarderen!
Krik! Krik! Boem! Boem! Boem!
Zij gaan de retraite kommanderen

In den abri, daar vindt men mest
Voor beddegoed is dat nog best
De ratten houden er fatsoen
En veel luizen kunt gij er opdoen
Een oude pispot dient tot stoof
Een bajonet voor houtgekloof
Voor eten krijgt g'een doos plata
Een half zuur brood, voilà
En 't water wordt u uit de gracht
In uw gamel gebracht

Refrein
Voor tafel neemt men zijne knie
Als men schrijft naar Mie
Wij zijn dat leven hier gewend
Wij zijn zo kontent
En als wij soms niet weten wat doen
Hewel, men slaapt tot bij den noen
Wij moeten ons toch niet generen
Krik! Krik! Boem! Boem! Boem!
Al zitten wij in de misere

Ja, op ieder weegje ligt daar een plank
En valt g'er, ge zijt mank
Een stap vooruit, twee achteruit
En lap, ge valt er in dat slijk
En als gij dan wat verder gaat
En bevend voor dat brugje staat
Pas zet ge er den voet dan op
Of lap, ge valt er in dat sop
Ge valt in't nat, met kop en gat
Gelijk een waterrat

Refrein
Zo moet ge dan de wacht opgaan
En in de regen staan
In een tranchee, vol stinkend slijk
Aan den Ijzerdijk
En denkt niet dat het ons verveelt
Dat men met ons speelt
Want moest de Ijzer soms gaan lopen
Krik! Krik! Boem! Boem! Boem!
Dan moesten wij dat nog bekopen

Ja, wij zijn met ons vijf in onzen abri
Zo leven wij als ‘bons amis’
Een ieder weet er zijnen stiel
’t Is aardig hoe men samenviel
De Strop die is couvreur gebracht
De Schele levert de plata
De Slinke weet van tijd noch uur
Maar hij verzorgt het vuur
De Dikke is nu op korvee
Zijn vriend Jan, wel hij is ook mee

Refrein
Zo leven wij hier al te samen
Fier op onze vaan
Al speelt men soms op zijnen teen
Wij blijven toch bijeen
Wij zijn ’t huishouden goed gewoon
En ziet, vindt gij dat niet schoon?
Maar het zal niet lang meer duren:
Krik! Krik! Boem! Boem! Boem!
Wij gaan er al de Duitsers buiten zwieren.

B56 L 112**

DE EUROPEESCHE OORLOG

OF DE

Verwoesting van België

Wijze: 't Bloemenlied.

1.

Zal het nageslacht eens hooren
Welke gruwelen zijn begaan
Zal den oorlog alom vloeken
Onder 't heilig vredevaan?
Zijn dat menschen zijn er Christen?
Is dat zoo de Christus-leer?
Om milioenen op te offeren } bis
Bij 't aanroepen van den Heer.

2.

Wenschte Christus te anexeeren,
Staatgeknoei naar eigen waan,
Om wat goed is weg te stormen,
Deugd en onschuld neer te slaan?
Hoeveel moorden zijn bedreven
Onder 't allerschoonst symbool
Reuzenstrijd blijft misdaad voeden } bis
Geld en heerschzucht tot parool.

3.

Ziet de grijsaard bitter weenen
Een elftal zonen in de strijd,
Zes ervan zijn doodgeschoten,
Een vijftal dat den dood verbeidt.
Ziet de moeder, handenwringend
In haar sprakelooze smart,
Alles heeft men haar ontnomen } bis
Weggerukt van 't moederhart.

4.

Nu dwaalt zij langs 's Heeren wegen
Platgeschoten is haar woon,
Niemand kan haar smart gevoelen,
Bij 't aanroepen van haar zoon.
Moederliefde, moederliefde
O, hoe edel-schoon zijt gij,
Moest gij daarvoor hem opkweeken } bis
In der Christenen maatschappij?

5.

Waren daarvoor al uw zorgen
Al uw krachten toegewijd?
Om voor twist en anexatie
Hem te offeren in de strijd?
Treurt dan moeders en gij vaders,
Over hen die niet meer zijn,
Ik gevoel, hoe gij moet lijden } bis
Door verdriet en hartepijn.

6.

Alles heeft men u ontnomen
't Edelst kleinood van uw hart,
Ik gevoel uw bittere tranen
Ik begrijp uw zielesmart.
Waar, ach waar zijn zij begraven
Rusten zij in 't vreedzaam graf?
Neen, bij hoopen in de kuilen } bis
Of verbrand tot asch en kaf.

Nummer 168 **Doos Gazette** **juli 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Wat is hoop? Hoop is menen dat een ander in de zon uw hout zal gaan staan zagen, terwijl gij in de schaduw zit.

Geïllustreerd Zondagblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 525 lezers

Beste abonnee

Avondwandeling 5 juli 2016 – 19.30 u tot 21 uur

Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden

Begeleiding: Guido Vandermarliere

Naar ’t Zwynland …

Welkom in de 16de en de 17de eeuw!
De eerste zomerse wandeling gaat vanuit het Hopmuseum richting ’t Zwynland. De wandeling is vooral gericht op de situatie in de 16de en 17de eeuw.
We zullen hierbij eerst aandacht besteden aan ’t Haantje, het Wit Huis en het Staercken om dan via de Hondstraat, met op de hoek het Catspel, te vertrekken. Daar bespreken we het Sint-Sebastiaanshof om zo de Boeschepestraat door te wandelen richting de Volckerenberg. Vandaar gaan we naar het Hoge Zwynland, om dan terug af te zakken via de ‘balie’ en Sint-Jakobs, door de Casselstraat tot in de Wijngaard.
De Wyngaerd is de herberg met de oudste vermelding van Poperinge, ouder dan de Kalkzak, maar is niet altijd herberg geweest.
Hier wordt er een kopie van de oudste gevonden akte afgeleverd.
De deelnameprijs 5 euro – we drinken daarvan ene in den Wijngaard!
Inschrijven bij het Hopmuseum te Poperinge.

Avondwandeling 23 augustus 2016 – 19.30 u tot 21 uur

Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden
Naar ’t Pameltje…

De tweede wandeling deze zomer die over bier en oude herbergen te Poperinge zal gaan op ’t Pameltje. Ook deze avond vertrekken we stipt om half acht van af het Hopmuseum en wandelen richting De Kalkzak in de Komstraat.
In de Gasthuisstraat bespreken we het Sint-Andrieshof, De Gouden pot en tevens de Gasthuispoort.
Op de Grote Markt gaan we de markt bespreken zoals ze er uit zag in de 16de eeuw onder andere ten tijde van de Beeldenstorm.

Verder gaan we langs ‘De Kroone’ en ‘Het Gouden Hoofd’ met verhalen uit de 17de en 18de eeuw.
We gaan ‘richting’ De Kalkzak maar dit café is niet meer open. Het huis staat nu al twee jaar leeg en het zou binnenkort afgebroken worden.
De Kalkzak dateert uit het jaar 1636. HWe zullen een power point voorstelling rond de geschiedenis van dit café geven in het Jeugdhuis.
De deelnameprijs is ook hier 5 euro maar daarvan mag je ook wel een drank drinken!
We stellen rond de Kalkzak een historische brochure samen van een 80-tal bladzijden, die te koop zal zijn.

Grote stockverkoop van boeken in Beauvoorde

Dag Guido,
Op zaterdag **1 juli** werk ik met vzw De Snuffelhoek mee aan een unieke boekenverkoop bij het kasteel van Beauvoorde ter gelegenheid van de ledendagen van de Vlaamse erfgoedorganisatie Herita. Verschillende uitgeverijen verlenen hier hun medewerking aan en in het aanbod zullen verschillende titels over de zuidelijke Westhoek en Wereldoorlog I te vinden zijn.
Zou het mogelijk zijn dit initiatief in het volgend exemplaar van jouw veel gelezen gazette aan te kondigen omdat dit veel liefhebbers van boeken en geschiedenis ongetwijfeld zeer gelukkig zal maken?
Beste groeten en dank bij voorbaat,
Franky Bostyn (Ieper)

Op zaterdag **1 juli 2016** wordt van 10.00 tot 17.00 in samenwerking van vzw De Snuffelhoek bij het kasteel van Beauvoorde een grote boekenverkoop georganiseerd. Op deze in Vlaanderen unieke verkoop worden honderden titels aangeboden van gerenommeerde uitgeverijen zoals Davidsfonds, Lannoo, Academia en Snoeck met een korting **van -50 tot -80%** op de nieuwprijs.

Een unieke kans om uw bibliotheek voor een zacht prijsje aan te vullen met

kwaliteitsvolle recente titels. De thema’s zijn zeer uiteenlopend, maar toch vooral geschiedenis, erfgoed, heemkunde, Wereldoorlog I & II, kunst, literatuur, natuur én kinderboeken. Daarnaast worden over dezelfde thema’s **ook enkele duizenden tweedehandsboeken** aangeboden aan 2 euro per stuk. Mis deze unieke kans niet en zorg dat je er vroeg bij bent, want van verschillende gezochte titels zijn slechts enkele exemplaren voorradig !

Info: vzw De Snuffelhoek t.a.v. Luc Delancker - 0472 29 54 53

De beeldenstorm – De storm der beelden

2016… 450 jaar geleden *op 10 augustus 1566 begon de beeldenstorm en dit te Krombeke, zo schrijft Roger Blondeau zaliger in zijn boek 'Geuzen in de Westhoek'.*
Op 10 augustus 2016 start de tentoonstelling rond de Geuzen in de Sint-Bertenskerk te Poperinge. Ze zal lopen van de 10de augustus 2016 tot en met de eerste 14 dagen van september; kortom tot en met de Cyrusfeesten, waar er dan een bijzondere verrassing zal georganiseerd worden.
De opening van deze tentoonstelling zal gepaard gaan met de voorstelling van een aantal nieuwe boeken over dit onderwerp.

Van mijn hand, **Guido Vandermarliere,** *is er 'Benauwde tijden in Poperinghe' – het 280 bladzijden lange verhaal van wat er in die benauwde tijden te Poperinge gebeurde. Op basis van dit boek werd de tentoonstelling samengesteld.*
Daarnaast is er 'Poperingse geuzen in de storm van de tijd – Bacherus & Van Bambeecke', ook van mijn hand; een boek dat de vraag behandelt wat er verder gebeurde met de families Debacker en Van Bambeecke, twee emigrantenfamilies uit Poperinge die succesrijk waren.

Daarnaast zal ook **Wido Bourel** *zijn boek 'Kinderen van de Beeldenstorm' voorstellen.*
Kinderen van de Beeldenstorm evoceert die periode bij middel van het levensverhaal van een tiental bekende, beruchte of vergeten Zuid-Nederlanders in de geuzentijd. Ze zijn afkomstig uit streken die toen behoorden tot de Nederlanden maar inmiddels Frans grondgebied zijn geworden. In dit boek worden volgende figuren besproken: de plantkundige Charles de l'Escluse (Clusius); de jurist Pieter l'Oyseleur de Villiers; de psalmberijmer Pieter Datheen (Dathenus), Adriaan de Berghes en Guislain de Fiennes, admiralen van de watergeuzen; de dominicaan Antonius Temmerman Fabri; de geograaf en sterrenkundige Pieter Platevoet (Plancius); de watergeus Gautier Herlin; de Amerikapionier Cathelyntje Trigault en de Zuid-Afrikapionier Maria de la Queillerie.

En daarnaast stelt ook **Dries Vanhove** *zijn studie voor rond de geschiedenis van Sint Bertinuskerk die hij maakte, wat ook de basis werd voor een gelijklopende tentoonstelling.*

Je kan natuurlijk de tentoonstelling bezoeken op je eentje maar veel leerrijker en vooral plezanter wordt het als je dat in groep komt doen.

Er werden enkele gidsen specifiek opgeleid om deze tentoonstelling te gidsen en deze zullen ook een aantal extra's kunnen laten kijken en beluisteren. Er worden immers een aantal liederen uit de geuzentijd opgenomen die dan te beluisteren zullen zijn.
Zo wordt 'Slaet op de trommele' en 'Een nieu liedeken' gebracht, en ook 'Als een hert ghejaecht, O Heer', psalm 42 van Pieter Dathen. Pieter verbleef verschillende malen te Poperinge en de familie Dathen was in die tijden één van de notabele families van deze stad.

En *op de tentoonstelling krijg je ook de GHYBE uitgelegd!*

Als voorproefje de tekst van 'Een nieu liedeken'

EEN NIEU LIEDEKEN - op die wijse: *Vader onse in Hemelrijck*
Hoort toe, ghy minschen groot en cleyn,
De Christus soect met herten reyn,
Hoe dat de werelt is verblent,
Alsomen siet oock omtrent;
Den minsch stelt hem tondegen aen;
Seer weynich op Gods wegen gaen.

De een die hout het mit Calvijn,
Die ander wil een luyter zijn,
De derde blijft noch een papist,
Die vierde is een mennonist;
Sy zijn certeyn al heel gedeelt,
Want haer geloof noch seer veel scheelt.

Deen roept seer luyt vive le *gues*
Mit Woorden *fier* en glorieus,
Dander vive le cardinael
Mit woorden bitter als regael;
Dit schiet niet sonder groot party;
Men merct daer oock geen christen by.

Tgeloove is een gaef van Godt.
Hoe is de mins dan aldus sodt,
Dat hyt in dwingen wil mit cracht;
Hoe veel zijnder ter doot gebracht
Al mit het water, swaert en vier!
Dit oock is geen christen manier.

Al maect de minsch veel mont ge*vaer*,
Zijn reden is een vont niet waer;
Hy blyft vol boosheyt en bedroch.
Dies machmen nu wel seggen, och,
Dat hy al op een ander siet,
Zijn eygen faut en merct hy niet.

Bidt dat dees prins sterct u gheloof;
Ick weet: hy sal niet wesen doof,
So veer als ghy op hem betrout;
Hy sal verhooren jonck en out;
Duecht volstandich altij*t* blijft,
Also Gods woort ons claer beschrijft.

450 jaar geleden werden de heiligen geweerd uit de kerken in de Westhoek.
De Academie van Poperinge laat de heiligen nu terug stormen naar de kerken.
Hier één van hen – schitterend - in een hoek van de kerk

Uit ‘Biekorf’ jaargang73 – 1972

En de wagen die reed voort Poperinge-Ommegang
Arno Brys

Zondag 9 juli 1972 - een troosteloze hemel vol regen en watergieten, en wij er door maar... van Brugge tot in 't hart van 't Hoppeland, vol twijfel en toch benieuwd na onze uitdrukkelijke vraag van daags voordien: ‘Wat als het regent?’ en het ‘Kom maar af! - gelijk hoe, onze processie gaat uit!’ - ‘We verwachten je in het tabakswinkeltje, Ieperstraat nummer 52’.
De regen bleef maar ongenadig doorkletsen toen we al Poperinge's verlaten straten binnenreden, onder doordronken vaandels en druipnatte vlaggen, langs een afgespoelde kermis zonder volk, zonder vrijers of kinders en processiegangers in zondagskleren. De verwonderde blik (omdat wij er waren?) van een vluchtende engel in satijn, zijn vleugels onder de arm, zijn gouden kroontje in de hand.
Zonder enige tegenstand alsof 't een doodgewone weekdag was geraakten we gemakkelijk ter plaatse. Achteraan de tabakswinkel vonden we de inrichters-komitéleden bijeen, wachtend op een mirakel?.. Ukkel antwoordde niet, en volgens plaatselijke weermannen scheen al dat water van Duinkerke te komen en ook boven Saint-Omer zat de lucht grauw en zwaar gevuld.
Wat bedrukt en in gelaten spanning liep d'één na d'ander eens tot aan de open voordeur - hoofdschuddend de mistroostige lucht inkijkend...: 't was al een half uur na uitgangstijd.
Er moest nu iets gebeuren! En 't viel de hoofdman, spil en ziel van Poperinge's ommegang, allemaal zienderoge zwaar. Slechts éénmaal, in '35, en elkeen op zijn maner en in zijn pittig taaltje had het ons al verteld: ‘slechts één keer was de al te felle regen spelbreker geweest! - in '35 was dat geweest, en van al dat ik in Poperinge leef heb ik ze anders altijd weten uitgaan!’ gromde de hoofdman.
En de telefoon rinkelde en de hoofdman belde op naar alle scholen en verzamelplaatsen: ‘De processie is afgelast! Dat is geen weer! en bedankt allemaal voor d'opkomst en de moeite’. Zo ging het tot drie-viermaal toe, en de stilte daarrond drukte nog zwaarder op ieders teleurstelling waar middenin de hoofdman stond.
De anders zo één-en-al geestdriftige Poperingenaar, die nu als baas die beslissing had moeten nemen, hem ging het niet naar de zin: dat wel bepaald *hij* de stoet nu had moeten afgelasten, was hem te veel geweest. Zonder een woord, duwde hij zijn hoed wat vaster op zijn kop en stapte de deur uit.
Opgelucht omdat elkeen nu wist waaraan zich te houden kwam er weer beweging, een vrouw, ze sprak geen zielig woord, kwam van uit de achterkeuken op ons toe en schonk voor elk een druppel in Enkele processiecommissarissen, doornat en ontgoocheld vielen binnen en 't had er een ogenblik de schijn van dat ze van een begraving kwamen. Maar nog voor we uit die onbepaalde stemming loskwamen vloog de deur open en hoofdman De Gersem stormde binnen.
Iedereen zweeg als verstomd, en 't duurde wat vooraleer De Gersem sprak. Zwaar en bonkig stond hij daar en als verbolgen, een wanhopige innerlijke tweestrijd stond op zijn gelaat te lezen en 't kwam
[p. 176]
er schonend uit: ‘Wat ik gepeinsd had en wat ik gevreesd had is gebeurd...’ 't Leek mij dat hij ging vloeken of wenen, en een magere man van te lande, die in de hoek zat, en nog zijn mond niet had opengedaan viel in de rede: ‘*De Wagen?...*’. ‘Ja verdomme, verdomme *de wagen* is op weg, de processie gaat uit, alleen en zonder ons!... verdomme en da'k ik z'èn willen tegenhouden, da'k ik de processie èn moeten afgelasten. Ik èn èmist... verdomme! ik had het moeten weten dat ze niet tegen t' houden gingen zijn:
Mannen lijk **Beddeleem** en die andere boeren luisteren niet naar mij en naar niemand en z'èn

gelijk ook, verdomme toch, en ik gaan mee ook, 'k moeten d'er bij zijn, Onze Vrouwe gaat door Poperinge - doe gijder wat je wilt! - ik gaan mee, dat 't regent, ik en èmist, ik had het nooit mogen verbieden, en da'k ik dat moeste doen!!'.
Onhoudbaar en als bezeten holde hij de winkel uit: De Gersem! een wroede nazaat uit 't Gistelse Moerenland, zijn geboortegrond maar sinds vele jaren door en door Poperingenaar geworden, zagen we Poperinge's straten oplopen, zoekend waar de wagen van Onze Vrouwe nu al wel zou zijn.
Als bij donderslag was iedereen opgesprongen en in een ommezien waren de auto's gevuld, elk een kant op - de Wagen tegemoet.
We reden in averechtse richting, de ommegang-weg op, door de plassende regen, tot we plots door andere wagens en nieuwsgierigen langs de kant gedrumd werden...
Daar was hij, getrokken door witte schimmels met lange manen, de hallucinante witte mirakelwagen, als in een visioen, het schitterend gouden Mariabeeld tussen een berg van bloemen en witte linten, alles nog onwezenlijker, nog transcendenter, nog magischer, nu de hele verschijning op je af kwam als een op drift geslegen gevaarte, hoog en hel wit tegen het natte grauw van gevels en regenlucht, geleid door enkele stoere keikoppen, gevolgd slechts door de hoofdman en een troep biddende mensen... Het kwam je te gemoet als uit een verre droom van grootmoederstijd, die je toen je nog heel klein waart wees op Elias of Elizeüs' brandende wagen achter vurige paarden in 't spel van drijvende wolkenmassa's tegen een klare lucht. Een beeld van Vittorio De Sica, waar droom en werkelijkheid door elkaar vloeien.
Maar voor de Poperingse Westhoek '*hun*' Lieve Vrouwe-van Sint-Jan, alom door goede en kwade tijden, weer in de nauwe straten van hun stad.
En in de enge deuren en vensters van de kleine huisjes verschenen al maar meer de verwonderde mensen; hele families en trossen frisse kinders op hun piekbest, weggelopen van taart en tafel. Gelukkig en verstomd, hun ogen niet gelovend stonden ze te kijken, en zeggen hoorden van mond tot mond: '*Onze Vrouwe trekt alleen op!*'. Er ja, triomfantelijk hun hoge koppen hoofs knikkend trokken paarden en wagen de lange omgansweg op, spijts regen en verbod.
En de verhalen braken los... van 't jaar 1788 toen in weerwil van Jozef II, de vier zusters Aernout, omringd door getrouwen het Mirakelbeeld op hun schouders namen om, onverstoord en gewillig als steeds, Poperinge rond te gaan. Sinds meer dan 450 jaar is het zo gegaan, zo zal het blijven, geen man noch macht zal de Poperingenaren tegenhouden.
Arno Brys

100 jaar geleden: Den grooten Oorlog

IN HET ENGELSCHE VLIEGWEZEN

Pemberton Billing heeft Maandag voor de kommissie van onderzoek in zake het vliegwezen bij het Engelsche leger geklaagd over de dwaze, snelle bevordering bij dat wapen. Hij haalde twee voorbeelden aan. Een officier had juist voor den oorlog het vlieggetuigschrift verworven. Hij ging naar Frankrijk als waarnemer, maar bestuurde er, zoover Billing wist, nooit een vliegtuig. Omtrent 1 Januari 1915 had hij reeds den rang van overste en een jaar later was hij brigade-generaal. Een ander werd ook omtrent Januari 1915 brigade-generaal, ofschoon hij gedurende den oorlog nooit had gevlogen. Er zijn nu in Frankrijk vijf brigade-generaals bij het vliegkorps. Er was over derzelijke favoritisme groote ontevredenheid bij het korps.

Vervolgens klaagde Billing er over, dat er ongelukken gebeurd waren, omdat de vliegtuigen niet voorzien waren van een toestel, waardoor de waarnemer het kon besturen, wanneer de bestuurder buiten gevecht gesteld was.

Hij gaf ook verslag van een vlucht van vliegtuigen in Frankrijk, waaraan een 80-tal vliegtuigen deelnamen. Daaruit bleek, volgens hem, gebrek aan kennis bij de leiders. Door de bewolkte lucht geraakten zij uit elkaar en ieder gooide maar in het wilde bommen. Een dacht, dat hij boven een Duitsche stad was, en liet bommen vallen... in het Belgische hoofdkwartier. Elf of dertien landden er bij Duinkerken, een in Engeland. Een van degenen, die bij Duinkerken landden, stond op het punt zijn vliegtuig in brand te steken, denkende dat hij op vijandelijk gebied was.

Voorts had Billing het weer over de tegenwerking, die particuliere vliegtuigmakers, hoewel ze betere machienen leverden dan de legerfabriek, van de autoriteiten ondervonden. Die fabriek had het land een verlies van 5 millioen pond bezorgd. De laatste 60 vliegtuigen kostten ongeveer £ 1200 het stuk.

De Antwerpsche Courant 1 juli 1916

1 juli 1916 - Van Walleghem

Eerste nieuws van het offensief van de Somme.

323 bis La Guerre 1914-15-16 — Offensive Franco-Anglaise — Flaucourt (Somme)
Voir Paris 323 bis Que nos troupes reprirent en juillet 1916.
R. P. English french attack - Which was taken again by our troops in July 1916

1 juli 1916 – Uit de Leggerbode

Een Belgisch vliegtuig bekampt vijf Duitsche vliegtuigen en haalt er een naar beneden.

Het Belgisch legerbericht van 21 mei had vermeld dat kapitein Jacquet, loods, en luitenant Robin, waarnemer, een Duis vliegtuig hadden neergehaald. In waarheid, is het heldenfeit van beide knappe vliegeniers mooier, dan het in deze mededeling wordt bericht. Beide helden, aan bood van een gewoon vliegtuig, zijn beurtelings op al de eenheden van een Duit escadrielje van vijf vliegmachines aangevlogen en hebben er een neergehaald.
Ziehier overigens de bewoordingen waarop die knappe daad bij legerdagorder vermeld wordt:
Jacquet, kapitein vliegenier: Officier loods van buitengewone verdienste. Onderscheidt zich van he begin van de veldtocht af en dit zonder onderbreking door het aantal zijner vaak gevaarlijke verkenningen, door zijne gestadige dapperheid.
Alhoewel zich van geen bijzonder jachtvliegtuig bedienende, aarzelt nooit 's vijands vliegtuigen op te zoeken en aan te tasten. Den 20 mei, randt hij beurtelings al de eenheden van een escadrielje van vijf Duitse vliegtuigen aan.
Dank zij zijne schitterende hoedanigheden van loods, liet hij zijnen waarnemer, luitenant Robin toe een dier tuigen naar beneden te halen.

Robin, luitenant waarnemer van den vliegdienst. Uitstekend vliegenier waarnemer, dapper en met tegen alles bestande toewijding.
Onderscheidt zich meer dan een jaar door zijne talrijke luchttochten, zo bij dage als bij nachte.
Heeft in de loop van september en oktober 1915, beurtelings te Gent, Brussel ne Antwerpen geweest. Aarzelt nooit, alhoewel hij van geen bijzonder jachtvliegtuig bedienend, 's vijands vliegtuigen op te zoeken en aan te tasten.
Den 20 mei, randt beurtelings vijf Duitsche vliegtuigen aan en schiet en één af.

Jacquet en Robin

2 juli 1916 – Van Walleghem

Het is waarlijk een zot spel met de laisser passer. Sedert enige dagen werden geen passen meer gegeven tenzij voor een aanpalende parochie. Nu is alles weerom gelijk voordien. De gendarmerie is almachtig en de burgerlijke overheid heeft weinig of niets te zeggen.
…
Te Poperinghe op het kasteel van **de Lovie**, van Mr. Bergeyck de Broeckhoven, verblijft reeds ruime tijd **de Prins van Wales** en nu ook sedert enige dagen zijn broeder, zee-officier, andere zoon van de koning van Engeland.

Edward, prince of Wales
…
Weerom op de Clytte een gevecht tussen Belgische en Engelse soldaten. Op ''t heet' in de herberg 'De Mane' gerakten 2 Belgen in twist tegen veel Engelsen. De Belgen ziende dat zij het niet konden uithouden, vluchtten naar den échellon en komen af met een versterking van 20 man. Nu worden de Engelsen verslegen en vluchten weg maar enige minuten nadien keerden zij terug met hun geweren en losten verschillige schoten.
De Belgen vluchten in de tranchées die daar in de nabijheid waren. Andere Belgen gewapend met karabienen en jachtgeweren, en de brigadier aan 't hoofd met revolver, komen hulp bieden. Daarop vluchtten de Engelsen voor goed. **En zo eindigt de slag van de Clytte,** gelukkiglijk zonder doden, maar nogal veel builen en blauwe ogen.
's Anderendaags vraagt de doktoor naar de gekwetsten, doch natuurlijk niemand biedt zich aan.

Zondag 2 juli – Baert A.

—— Een bijvoegsel van de « Belgische Staatscourant » bevat de derde Belgische verlieslijst. Op deze lijst worden alleen gesneuvelde en gestorven militairen vermeld. De lijst bevat de namen van 81 officieren en 4457 onderofficieren en soldaten.

Soms buitengewoon hevig geschut. 's Nachts horen wij ook duidelijk de mitrailleuses. De tijdingen blijven goed. Engelse en Fransen vooruitgang in **de Somme.** Maandag 3 juli ontvangen in de O.L.Vrouw kerk 6 - 700 kinderen het vormsel toegediend door **Mgr. De Brouwer.**

DE MENSCHENKUDDEN. — Vóór eenige dagen trokken we de aandacht er op hoe in Antwerpen de menschen door de Voedings- en andere komiteiten behandeld worden. Ons artikel, we bekennen het, was niet malsch, — maar het was alleszins juist. Geen klank van verzet is dan ook opgegaan. Edoch, de heeren gelast met den dienst, waarschijnlijk meenend dat de dienst er voor hen is en niet zij er zijn voor den dienst, storen zich heelemaal niet. Verandering hebben we, tot ons leed en *tot eer van de menschheid*, nergens kunnen vaststellen. De kudden staan nog in de straten, zooniet in den regen, dan onder de gloeiende stralen van eene fel-brandende Juli-zon. De klachten, *terecht geweltigd*, zijn dan ook algemeen; en rechtuit, ons gemoed en de liefde tot ons volk maken ons verontwaardigd. *De toestand moet veranderen. De schande moet ophouden.*

Wij begrijpen niet hoe de menschen zoo gedwee zijn kunnen en zich laten behandelen op eene *onwaardige* wijze.

Terloops willen wij hier doen aanmerken hoe wij, in het belang van de bevolking, aan het Komiteit gevraagd hebben om ons de noodige inlichtingen te verschaffen aangaande den dienst der bevoorrading. Het antwoord was *smadelijk weigerend!* Wij kunnen zulke houding niet begrijpen dan bij menschen die geen benul hebben van hun plichten — en zulke lui zijn niet op hunne plaats waar ze zijn. Ze konden best eene maatschappij stichten: *Elk voor zich en allen voor ons eigen*, maar zich niet noemen ten dienste gesteld van de Antwerpsche bevolking.

Hunne bevoegdheid reunt hen daarenboven *niet* waar ze zijn. Kleinere gemeenten, als Berchem en Borgerhout, hebben hunne diensten — alhoewel daar nog kan worden verbeterd, — heel wat meer doeltreffend ingericht.

De menschenkudden moeten van de straat; de paaltjes moeten weg; de schande moet ophouden; Antwerpsche menschen moeten als menschen behandeld worden.

3 juli 1916 - Van Walleghem

De grote gevechten van **de Somme** zijn begonnen. Alle dagen zullen nu de telegrams uithangen bij de camp-commandant. De eentonigheid van de oorlog is weer wat gebroken. Iedereen heeft moed en betrouwen.
Vandaag zeer veel vliegmachienen.
In de streke zijn verschillige kampen gereed om krijgsgevangenen in op te sluiten. De omsluitingen zijn wel 1 meter breed in stekkerdraad, volstrekt geen middel van te ontvluchten.
Zulk kamp is er in de weide van de burgemeester van Reninghelt,op het hof van Hilaire Lievens, bij de plaats van Locre en een zeer groot langs de kalsijde van Poperinghe naar Crombekeplaats voor verscheidene duizenden personen. Kooien genoeg! Ongelukkiglijk de vogels vliegen nog.

De Antwerpsche Courant 3 juli 1916

Berlijn, Maandag, 3 Juli. — Officieel: De voortzetting der Engelsche en Fransche aanvallen aan beide zijden van de Somme bereikte ten Noorden van den stroom over 't algemeen geen voordeelen. De vijand leed hier buitengewoon bloedige verliezen. Ten Zuiden van den stroom bogen wij 's nachts de gisteren in de grendelstelling teruggenomen divisies in een tweede stelling terug. De gevechtsbedrijvigheid op de niet aangevallen legerfronten is dezelfde gebleven.

4 juli 1916 - Delaere C.

Dinsdag. De auto van Poperinghe (hospitaal) brengt het nieuws dat zuster **Marie Berchmans** gestorven is.

Nooit was ze ziek geweest en ziet, ze krijgt een ontsteking in de ingewanden (als het maar geen vergiftiging is door de stikgassen veroorzaakt, waaraan zij zeer gevoelig was).
Zij moest in bed blijven, doch niemand zag het minste gevaar in haren toestand.
Na een week op zondag 2 juli, alg ze nog zo geestig te praten met zuster Antoinette en allerhande ontwerpen te maken.
Al met eens rond 5 ½ uur wordt zij overvallen door hevige pijn, de buik gaat aan 't zwellen, om 9 uur wordt zij berecht en voor middernacht is zij reeds een lijk. Zij was toch zulk een goede ziele en stichtende kloosterzuster. Voor mij heeft ze toch zo wel gezorgd sedert het begin van de oorlog. Met mij heeft ze aan zoveel gevaren ontsnapt. Wat al diensten bewezen uit liefde Gods R/I/P/L ik ga mede naar de begraving en keer de donderdag weer naar Wisques.

The attack of the Ulster division

Provinciaal Instituut voor Verminkten

Zonder leven, zonder lawaai, zooals het een werk betaamt, welk tot basis heeft een groote en heldere philantropie, heeft het Provinciaal Instituut voor Verminkten thans zijne deuren geopend. In de groote lokalen, welke het in de Huidevetterstraat, te Brussel, inneemt, heeft men werkplaatsen voor mandenmakerij, boekbinderij, schoenmakerij en orthopedie ingericht, onder het bestuur van deskundigen, die zorgvuldig gekozen werden, om een honderdtal verminkten te onderrichten.

De twee bestuurders van het Instituut, de dokters Dam en Nijns, bevinden zich op het oogenblik in het Belgisch Instituut van onderwijs voor zwaar gewonden, te Port-Villez, bij Vernon (Frankrijk). In hunne afwezigheid heeft dokter Decraly zich met het interimaire bestuur van het nieuwe werk der Provinciale Regeering belast, waaraan de provinciale raadsheer, Marius Renard, zich eveneens gewijd heeft.

Het Instituut voor Verminkten is bestemd om zich grootelijks te ontwikkelen, geholpen als het daarin zal wezen daar de twee geneesheeren, die benoemd werden om het te besturen.

Als voornaamste nieuws van de laatste drie dagen, geldt buiten kijf de hervatting van het Engelsch-Fransche offensief op het Westelijk gevechtsterrein.

Zooals het te voorzien was, gebeurde die aanvallende beweging gemeenschappelijk. Naar een Duitsch bericht luidde, begon het offensief op een front van veertig kilometer, waarvan wat meer dan de helft, dus ongeveer 25 kilometer, door de Engelsche strijdkrachten wordt ingenomen. Benoorden de Somme gelukte het den Engelschen in de eerste vijandelijke linie binnen te dringen, waar luidens de jongste berichten de verbitterde strijd wordt voortgezet. Van hun kant maken de Franschen gewag van vorderingen ten Noorden van de Somme in de streek van het dorp Hardecourt, waar de Duitschers hevige tegenaanvallen doen. Verder meldden de Franschen in dezelfde streek de bezetting van het dorp Curlu. Ook ten Zuiden van de Somme namen zij een viertal dorpen die inderdaad alle in de eerste linie van het front gelegen zijn.

Uit de Legerbode

Het Liederenboek van den Belgischen Soldaat

Men schrijft ons :

Sedert verscheidene maanden reeds hooren wij spreken over dit werk dat zoo bescheiden begonnen is en heden zoo'n aanzienlijken rol in het leven van ons veldleger speelt.

Het zal volstaan hier te doen opmerken dat er tot heden acht en veertig duizend liederenboekjes op het front verspreid werden, terwijl er van de luxe-uitgave vijf duizend vijf honderd exemplaren bij onze troepen aan den man werden gebracht.

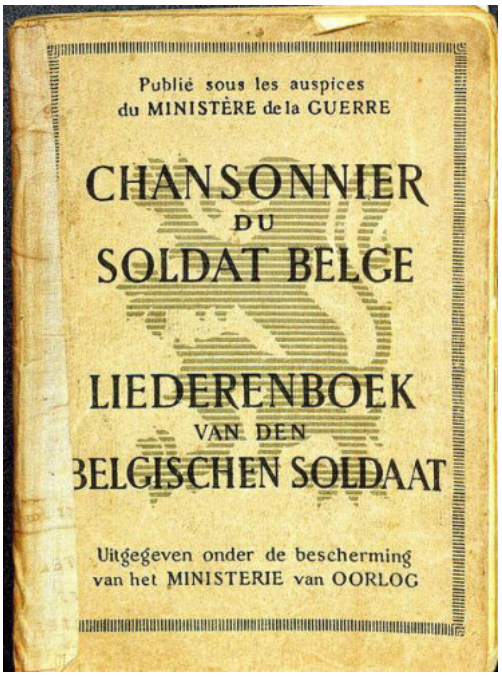

De liederen die de bundel bevat zijn dan ook wel geschikt om aan onze soldaten te bevallen; het lied doet voor een oogenblik het beminde vaderland weer voor hun geest herleven; de nationale liederen doen ons het gansche vaderland, heel het duurbare België beminnen, terwijl de gewestelijke liederen ons het kleinere vaderland, de geboortestreek en den klokketoren, in wiens schaduw we zijn groot gebracht, herinneren. De liederen van den Luiker dichter Defrècheux moeten bij den Waal dezelfde herinneringen wekken aan den huiselijken haard, als bij den Vlaming de teer melankolieke ballade van de Twee Koningskinderen, die hij zoo dikwijls op de lippen zijner moeder heeft gehoord; en naast het guitige *Lolotte* van J. Bertrand komt het leuke *Smidje* van Andelhof ons onmiddellijk zooveel vroolijke stonden uit het gezinsleven herinneren.

Voelen ons soldaten soms het heimwee naar zoovele dingen en menschen die hen lief zijn, voelen zij zich ernstig gestemd, dan zingen zij *Mijn Vlaanderen* van Theodoor Sevens, het breed golvende *Lied der Vlamingen* van Peter Benoit, *de Liégeoise* van Duvivier of het *Pays de Charleroi* van Bertrand. Denken zij aan het vreedzame geboortedorp met zijn toren, zijn molen en vooral het ouderhuis, dan zal de bewoner van Bergen onwillekeurig *Nous irons vir l'car d'Or* op zijne lippen voelen komen, die van Namen *Le Bia Bouquet* en de Vlaming het stemmingvolle *Moederke alleen* of *Hemelhuis* van Hullebroeck. En na deze zachte ontroeringen doet de geestdrift ons de borst weer zwellen bij de strotsche akkoorden van Benoit's Strijdkreet of Gevaert's profetische *Naar Wijd en Zijd*.

Maar deze liedjes moesten ook voor onze soldaten gezongen worden. Een groepje uitstekende kunstenaars heeft dit op zich genomen en overal, in de kantonnementen en op het piket, gaan zij de liederen uitvoeren. In eene zwart berookte schuur waarvan de door de granaten gansch doorschoten muren nog slechts met moeite recht staan, in de puinen van eene half vernielde kerk, in de kantien die wij aan de edelmoedigheid van het « Belgian Soldiers Fund » danken, op een verhoog van twee banken en vier planken, onder een oud gansch verscheurd dekkleed, dragen de heeren Daman, 1ste bariton van den Antwerpschen schouwburg, en de heer Godier, tenor van den koninklijken schouwburg van Luik, de liederen voor.

De sympathieke heer Theo Doric, onze nationale Botrel, voegt er zijn eigenaardig-leuke noot bij en de heer Genval, dichter en zanger, laat ofwel enkele mooie Waalsche volksliedjes hooren, of draagt eigen werk voor en liedjes over de gebeurtenissen van den dag. De heer Desmet, orkestmeester, lid van den Gentschen schouwburg, begeleidt op een of ander piano dat men in de puinen van Yper of Ramscappelle heeft ontdekt, en weet desnoods de gebroken of ontbrekende noot door een haastig aangeslagen akkoord te vervangen.

De inrichter van dit werk is de heer aalmoezenier Quoidbach, die het met onvermoeibaren ijver bestuurt. Als verzamelaar van het Liederenboek was hij beter dan iemand anders bevoegd om dergelijk werk op zich te nemen. Onder zijn bestuur is het werk, waarvan hij heelemaal de ziel is en dat hem God weet hoeveel moeite gekost heeft, voortdurend gegroeid tot het heden het doel bereikt heeft waarvoor het werd opgericht, 't is te zeggen dat het heel wat goeds onder onze soldaten weet te stichten en hun soms wat opwekking en warmte aan het hart brengt.

Het is slechts rechtvaardig dat wij hier hulde zouden brengen aan den bescheiden arbeider, die zooveel heeft gedaan om wat vreugde en blijmoedigheid aan onze dappere soldaten te bezorgen.

Ook aan de IJzer — verneemt « Politiken » uit Parijs — is een hevige kanonnade begonnen. Alles wijst er op dat ook daar een hardnekkige strijd zal losbreken.

7 juli 1916 – De Antwerpsche Courant

Uit de Legerbode

* *

Uit een Belgisch soldatenbladje van den Yser.

De militaire intendant stelt aan eenen kandidaat de volgende vraag :

— Wat weegt er 't zwaarst, een liter water of een liter wijn?

— Een liter water.

— ??

— Wel ja, bestelt men een liter wijn, dan krijgt men nooit zijn maat.

De loopgraven op het Belgisch front zijn niet de ‘klassieke’ diepe, goed, droge en gemakkelijke loopgraven, zoals wij die in de geïllustreerde bladen voorgesteld zien. Daar men reeds op zeer geringe diepte de onderaardse watervlakte tegenkomt, zijn de soldaten verplicht geweest hun verschansingen op de oppervlakte van grond zelf aan te leggen; de loopgraven hebben dus slechts geringe diepte, doch worden beschermd door ware muren van zakjes aarde, waarin men gangen, verbindingswegen en dekkingen heeft aangebracht. In deze enge, vochtige en noodzakelijk ongezonde schuilplaatsen, leven gewoonlijk zes tot acht man. Dergelijk midden is natuurlijk uiterst geschikt voor het vermenigvuldigen van ongedierte. Het krielt er van ratten en muizen; zo het schurft er minder voorkomt; zijn de luizen er ontelbaar. En men begrijpt hoe stipt al de regelen van de gezondheidsleer moeten nageleefd worden, ontsmetters zijn voortdurend aan het werk en verspreiden overal waar het nodig is ongebluste kalk, chloorkalk, creoline en petrool.
Dank aan deze maatregelen zijn de ziektegevallen betrekkelijk zeldzaam in de loopgraven. Doch dat is natuurlijk niet voldoende. Men moet er ook nog zorg voor dragen dat de logementen waar de mannen kwamen uitrusten, steeds volgens de regelen van de gezondheidsleer werden gebouwd en zorgvuldig onderhouden en dat de soldaten die vuil, vermoeid en dikwijls geheel uitgeput uit de loopgraven kwamen, al de nodige middelen voor een zorgvuldig lichamelijke reiniging tot hunne beschikking vonden.

Engelsche vrouwen aan het front.

De logementen bestaan uit grote houten barakkementen, op 20 of 30 centimeters van de grond gebouwd, met voldoende ruimte, goed verlicht, en die regelmatig ontsmet worden.
Als de troepen in repos komen vinden zij, behalve 30 stortbaden van het stelsel Paulhiac, die iedere grote eenheid tot haar beschikking heeft, zes grote inrichtingen voor stortbaden van het stelsel Nyssens, waarvan er verscheidene aan de goede zorgen van Hare Majesteit de Koningin te danken zijn. Deze inrichtingen zijn zodanig opgevat dat de soldaat, na een verfrissend bad, zijn klederen ontsmet terug krijgt en daarbij rein en hersteld linnen ontvangt.

Zo deelt men per maand 124.000 stuks nieuw goed en 101.000 herstelde stuks uit: hemden, onderbroeken, onderlijfjes, zakdoeken of sokken.
Gedurende de zelfde tijd verstrekt men 42.000 tot 80.000 baden.
Ziedaar voor wat de voorschriften van gezondheidsleer betreft. Voor wat de soldaten aangaat die in de loopgraven gewond worden, deze ontvangen zoveel mogelijk de eerste zorgen in de hulpposten van de loopgraven zelf, waar de helft van het regimentair geneeskundig corps steeds aanwezig moet zijn.
Vandaar worden zij langs verbindingsloopgraven en voetbruggen, desnoods per berrie, naar de verbandplaatsen gedragen, van waar men ze, na een laatste geneeskundig onderzoek, per rijtuig naar de divisie-verpleegzaal brengt. Daar wordt een keuze gedaan: de zwaar gewonden worden naar de gasthuizen van het front gevoerd, de anderen gaan naar de evacueringsgasthuizen en verder naar die achter het front.
De gasthuizen aan het front zijn ten getalle van vier:
Het oudste is het Belgian Field Hospital dat aanvankelijk uitsluitend Engels was, doch heden door Belgische geneesheren bestuur wordt. Het is gevestigd te Hoogstade en bevat 100 bedden.
Het 2de werd in november 1914 in De Panne opegricht door het Belgische Rode Kruis en staat onder het bestuur van Dr. Depage. Het bevat heden in het geheel 800 bedden.
Het 3de, het gasthuis **Cabour**, werd in april 1915 bij Adinkerke geopend, in een schilderachtige bosrijke en zeer gezonde streek. Het bestaat uit 16 paviljoenen van 30 bedden elk, volgens de type van het lazaret van de Belgische geneeskundige dienst, de ernstige heelkundige operaties worden er uitgevoerd.

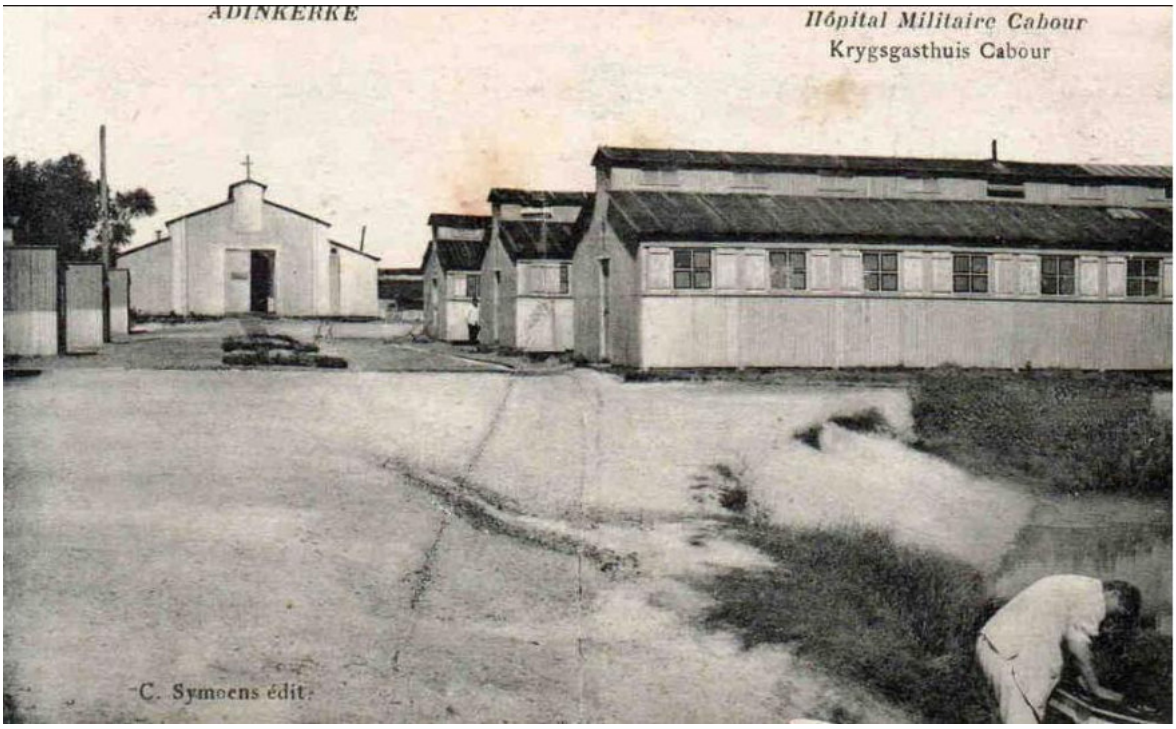

Ten slotte werd in april 1915 nog een vierde gasthuis te Bourbourg opgericht, voglens hetzelfde model als de paviljoenlazaretten te Cabour.
Al deze instellingen zijn model inrichtingen, met al het comfort en de laatste moderne wetenschappelijk verbeteringen: operatiezaal, sterilisatiezaal, volledig heelkundig materieel, radiografie, laboratorium voor opzoekingen, enz.
De geneesheren en chirurgen specialisten, doen er alle operaties, zowel en met even goed gevolg als in de gasthuizen van de grote steden.

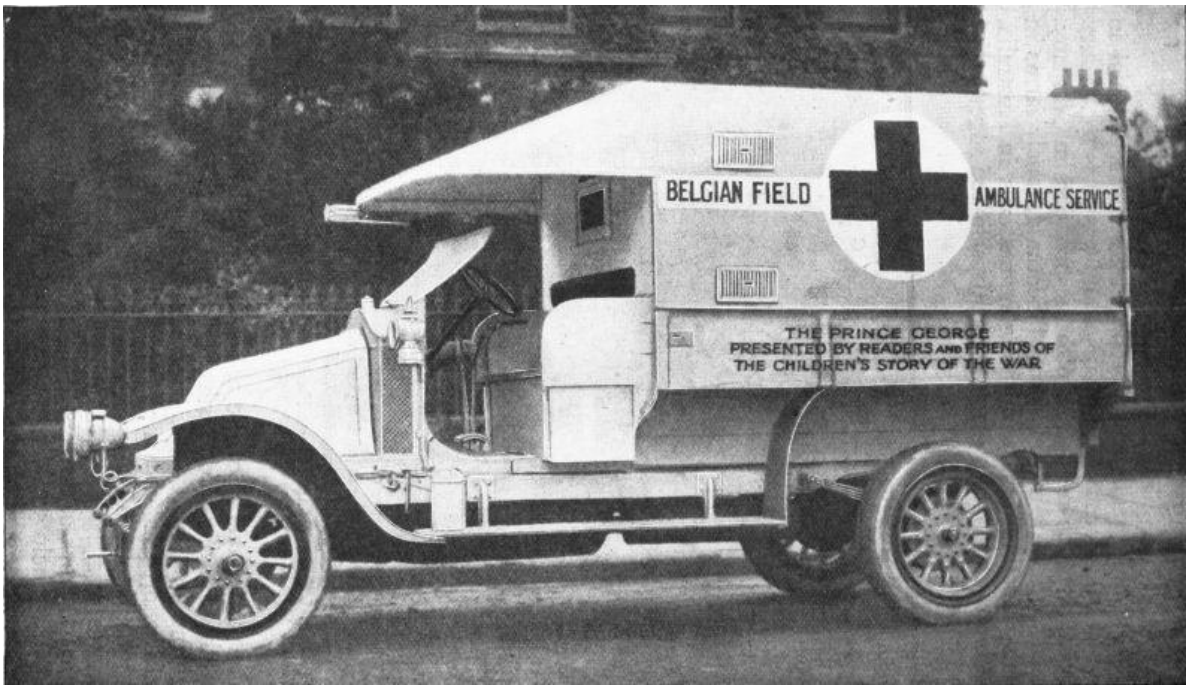

Eén van de ambulances die gegeven werden aan het Belgian Field Hopsital door de Engelsen

Anekdoten uit den Grooten Oorlog

Wij hebben reeds vroeger gewezen op de prachtige woorden van eenen jongen Chinees : « België is een land, en geene weg ».

Die zin is echt, naar ons de Belgische Consul te Chicago, de heer Albert Moulaert, mededeelt : Het blad, *Central China Post of Hankow*, schrijft hij, verhaalt dat die woorden voor enkele achttien maanden werden neergepend, door eenen scholier van de China Inland Missie te Hwangpi — provincie van de Hupeh — waar de missionnaris aan zijne klas als Engelsch opstel het onderwerp België had gegeven ; het opstel van den jongen Chinees eindigde met dezen zin: « And Belgium said : I am a country : I am not a road. »

Het Museum Merghelynck

Het alombekende rijk Museum Merghelynck, van Ieperen, dat van vernieling bleef gespaard, werd door zijnen eigenaar aan de Academie van België vermaakt.

De gever vermaakt bovendien aanzienlijke goederen, waarvan de opbrengst tot het onderhoud van het Museum en tot de stichting van een driejaarlijkschen prijs voor het beste geschiedkundig werk zal dienen.

Het meerendeel der voorwerpen van die zeldzame verzameling werden in Februari 1915, te Havre, daarna te Parijs ten toon gesteld.

Zekere stukken zijn in Havre gebleven, en versieren de werkkabinetten van den minister van wetenschappen en kunsten en van den minister van nijverheid en arbeid.

De nieuwe kleur aan het front.

Na de blanke en de zwarte ook de gele huidskleur aan het westerfront. Het eerste bataljon Tonkan-Chineezen kwam dezer dagen te Parijs aan.

Uit de Legerbode
Van Fritz Francken

’s Middags was ’t matte winterzonneke door een waas van waterige wolken gebroken, maar ’t duurde niet lang of heel ’t hemelgewelf zat vol dikke grauwe proppen gestapeld, die openborsten in bruisende regenbuien.
Toen de jongens, geleerds en gespoord, in rang stonden, zwiepten de druppels geweldig. Ze leekten letterlijk. De naamafroeping was geëindigd. Men wachtte op de kapitein.

- ’t Ziet er maar drollig ut, zei Vodden-en-benen, op ’t geluchte wijzend.
- ‘k Geloof dat z’hier boven aan’t schuren zijn, lachte de Rik. Hij zat geheel onder zijn tentzeiltje gedoken, de kraag van zijn kapot hoog opgetrokken. Onder de randen van de stalen helm, duisterde een lapke van zijn gezicht, prettigden twee grijze oogjes.

Eindelijk kwam de kapitein. In rijen van vier stapten ze toen op. De wind deed de zeiltjes der jongens opbollen. De kop voorover gebogen, worstelden ze tegen de barse vlagen in.
De kapitein stapte aan ’t hoofd der lange kolom. Bezijden lag het landschap, druilerig. De bomen kreunden als de nijge wind door hun kale kruinen stormde. Verlaten, in donkergroene meersen, liep het schuwe vee. Magere koeien staken de guldhoornige kop op, loeiden mistroostig achter wormstekig houten barcelken, of vluchtten opgeschrikt en steertzwaaiend. Hier en daar doolde nog een rare burger.
De regen pletste maar door. Hij tokkelde op de blinkende helmen. Door de vroege duistering leken de jongens, in de glimnatte draperijen hunner ommantelende zeilkens, aan middeleeuwse krijgslien met wuivende kelders, donker uitgebeeld op de sombere avondhemelen.
Hun zwaar benagelde schoenen baggerden door ’t slijk en deden ’t opsprinkelen. Ze gingen er door tot aan de knoesels.

- ’t Is zo bijkans niets, meende Wannes, de korporaal, op de modderplassen wijzend, waar ze doorwaden moesten.
- Mijn ransel weegt lijk lood, kloeg de Boddentromp.
- Ze moesten die ransels afschaffen, morde de Rik.
- Hoelang zijn we nu al op weg? Vroeg Wannes.
- Toch al meer dan een uur, beweerde Vodden-en-Benen, die voor Wannes pikkelde.
- Wat is’t mankt g’al? Spotte de Drupneus.

- Ja, ja'k, pruilde Vodden-en-Benen. 'k Had een blein op de wrijf van mijn rechter poot en ze is opengesprongen. En dat pilt verduiveld zo nijg!

Hij had zich alf omgedraaid, struikelde onverwachts over een uitbultende kassei en totterde met pak en zak in een waterplas.
Verdomd, vloekte hij, recht spartelend. Hij leekte. Heel zijn gelaat wat lijk getatoeweerd met zwarte tikkeltjes. Al de makkers lachten.

- Is't al wat beter? Gekscheerde de Rik. Vodden-en-Benen antwoordde niet, mopperde binnensmonds, wreef met de tip van zijn zeiltje 't slijk van zijn wezen… Toen brak hij uit in een lyrische vloed van scheldwoorden.
- Is me dat 'ne steenweg! 't Zijn percies doodskoppen waar we moeten op lopen! De eerste Mof die 'k te pakken krijg, nijp ik zijn broodstraatje over! 't Is voor die smeelappen dat we ons zo moeten afbeulen.
- Da's niks, troostte de Drupmeus, sarkastisch, 't is voor 't vaderland.
- 't Vaderland! 't Vaderland zit al lang in zakskens, morde Vodden-en-Benen weer, misnoegd en isegrimmig om zijn dwazen val.

Als ze nog een half uurtje gestapt hadden kregen de jongens een kwartiertje rust. Ze leiten zich vallen, moe en lam, op et natte oevergras van een beek.
't Was nu volop donker. 't Regende onverpoosd. Dol gierde de wind. De kapitein schuifelde op zijn fluitje.

- Par deux – riep hij.

Zijn geroep klonk hol in de nacht. De jongens plaatsen zich getwee. Processiegewijze stommelden ze door een platgeschoten dorpje. Hier en daar zagen ze vaagjes een gevelmuur opdoezelen, of een fijn lichtstreepje glimpen door een beplakt venster. De baan lag bezaaid met schaliebrokken en vermorzelde bakstenen. Aldra waren ze weer buiten 't dorpke, bespeurden ze geen levende ziel meer…
Hun weg kronkelde door weiden, over grachten en putten…

De Belgische koning op bezoek.
Koning Albert (×) van België getooid met den stalen helm op bezoek bij de manschappen in de loopgraven aan het Vlaamsche front. De koning stelt zich in een gesprek met een officier op de hoogte van den oogenblikkelijken toestand van stelling en troepen.

Geïllustreerd Zondagsblad

Er heerste volkomen stilte onder de jongens. Ze stapten nu, één voor één, over houten glibberige loopbruggetjes. Bij wijlen schoof er één uit, viel met een vloek ten gronde. Maar de anderen gingen door, benauwd hun voorman uit het oog te verliezen. Allerlei denkbeelden speelden door hun hoofd. Ze peinsden aan huis en aan voorbije dingen. Eventjes dachten ze aan de mogelijkheid te sterven. 't Zou misschien hun laatste reis zijn die ze maakten. Doch ze stelden die nare gedachten al gauw uit hun brein. Ze wilden niet aan de dood geloven en toch, als 't moest zijn, er waren reeds zoveel jonge lieden gevallen! Moesten zij dan zowel hun tol niet betalen als die anderen?

Daarenboven, ze schoten ze allemaal zo maar niet kapot, he!

Ze konden licht gekwetst worden. Daar spekuleerden ze zelfs op, als ’t niet goed genoeg naar hun zin gng. Gewond. Ha! Ha! En in hun verbeelding zagen ze reeds een donzig beddeken blanken in een stille gasthuiszaal…
Daar mochten ze hun kranke leden uitrusten op een mollige peluw en witte flauwijntjes, kregen ze lekkere hapjes te bikken. Want dat hadden de makkers altijd verteld, hoe vertroeteld en gemoederd ze werden achter ’t front, als ze eenmaal gekwetst of ziek in een hospitaal verzeilden, en hoe daar lelieranke en gedienstige juffertjes van ’t Rood Kruis, met liefderijke handen, in blanke gewaden rondtripten als feeën en hun al bezorgden wat ze enigszins verlagen konden.
In de diepte zagen ze af en toe de heilichten der vuurpijlen. Ze hoorden kanonnen knallen, wijl vuurgloeden rode gaten in de nacht sloegen. Niemand sprak een woord. De regen kletterde. Soms ook brak een geklikklak van staal de vroede stilte.
Ze kwamen voorbij een loopgracht… ergen klonk een stem:

- Vierde lijn hier! Nog een dik uur gaans eer ge aan de voorposten zijt.

Ze schoorvoetten verder, geduldig. Hun lenden deden pijn van ’t danig gewicht. Ze waren nat tot op hun zwetend vel. Hoe dichter ze naderden, hoe luider en talrijker de geweerschoten paften. Soms zoemde een kogel over hun hoofd, fluitend. Ze zagen nu ook duidelijk de vuurpijlkens opfonteinen in een sprakeling van gensters en door de duister lucht dobberen, lichtend.

- Pas op!

De loopplankjes waren hier stukgeschoten en weggespoeld. Ze moesten door ’t water waden tot aan hun buik. Ze voelden hun voeten zinken in de zompige aardbodem, en ’t hoefde groot geweld om ze telkens weer vrij te wroeten. Eén, zich mistrappend, dompelde helemaal onder. Maar ze hielpen hem fluks en op de tast weer te poot.
’t Water stroelde kil langs hun billen en deed hen bibberen van de kou. Na een poosje kregen ze toch weer vaste grond, lagen er weer loopplankjes.
’t Ging nu mar traagjes meer vooruit. Alle ogenblikken bleven ze pleisteren. Ze waren aan de eerste lijn. Gebukt ging het nu. De kogels tjilpten om hun oren. Ze moesten over omgewoelde zandhopen kruipen, op handen en voeten.
Plots stuikte er één voorover, met een luide gil. Hij lag een poosje te stuiptrekken met

Oorlogsjammer.

Welk een zee van ellende en jammer de gruwelijke oorlog over zooveel duizenden huisgezinnen brengt, toont ons scherp en duidelijk deze afbeelding, waar men de arme vrouwen door smart gebroken en als wezenloos van schrik ziet neerzitten na ontvangst der ontstellende tijding van den heldendood van den eenigen zoon en bruidegom.

geluiden in zijn keel, lijk iemand die water gorgelt.
Die achter hem aankropen raapten hem op.

- Hij is dood, werd er gefezeld.
- Leg hem op zij tot seffens, zei er één, op beverige toon.

Ze tilden 't lijk op, zetten het tegen een wal van de loopgracht. Eén bleef er bij. De anderen sloten weer aan alsof er niets gebeurd was. Door smalle pijpen geraakten ze eindelijk in hun loopgraven. En in de donkere nacht, binst de regen sluisde over hun stalen helmen en hun natte rompen, begonnen ze de eerste wacht op hun nieuwe sektor. Ze klappertanden, stampten met de voeten in 't water om 't bloed in beweging te houden.En als er een vuurpijl over hun loopgracht siste, zagen ze voor hen 't water van de Yser klotsen, eenbaarlijk en zilverig doorschilferd.

Fritz Francken

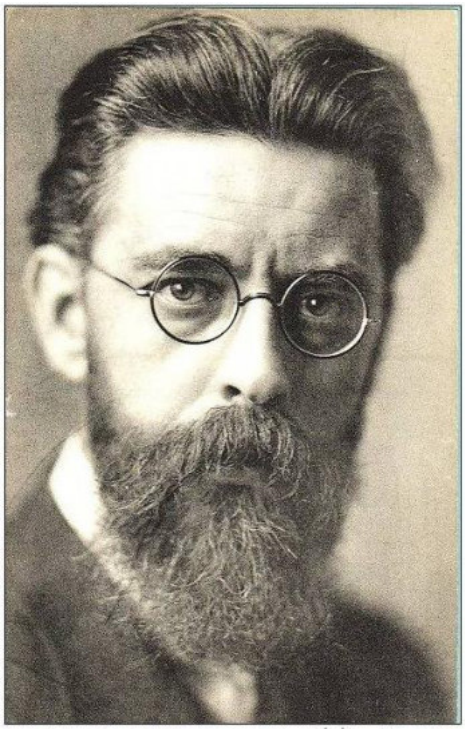

DRAAGT ME ZACHT...
Draagt me zacht: door al mijn leden
Klopt het haemren van uw voet:
Draagt me zacht: bij iedre schrede
drupt mijn klare, levend bloed.
Draagt me zacht: door de ijle landen
Waait de nijd'ge wind zo koel;
Of zijn 't al uw kille handen,
Dood, die 'k om mijn slapen voel.
Draagt me zacht, gelijk een blanke
Lampevlam in woel'ge lucht,
Eer dees kostbaar-laatste spranke
Leven doove met een zucht.
Draagt me zacht: hoe daalt zoo dicht en
Hel de hemel over mij...
Ben ik reeds de sterrenlichte
Poort der eeuwigheid nabij...

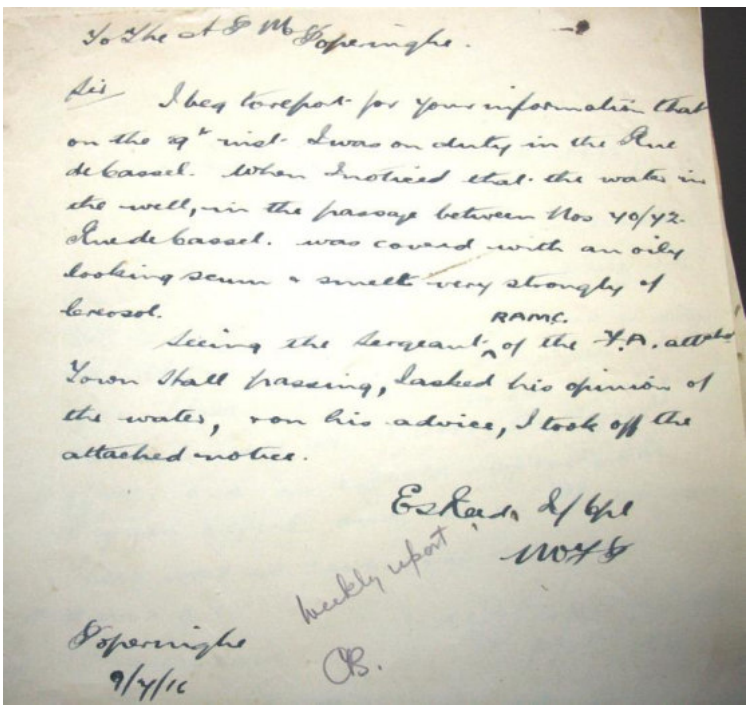

To The A P M Poperinghe.

Sir I beg to report for your information that on the 29th inst I was on duty in the Rue de Cassel. When I noticed that the water in the well, in the passage between Nos 40/42 Rue de Cassel. was covered with an oily looking scum & smelt very strongly of Creosol.

Seeing the Sergeant RAMC of the F.A. attached Town Hall passing, I asked his opinion of the water, & on his advice, I took off the attached notice.

Eskeed 2/Cpl
MFP

weekly report

Poperinghe
9/7/16

CB.

Uit liederen van droom en daad - **August Van Cauwelaert (1885-1945)**

Zondag 9 juli 1916 – Baert A.

Poperinghe ommegang.
Nog al veel volk gaat de ommegang. Veel beweging van wandelende soldaten en burgers. De jaarlijkse vinkenstelling heeft toch plaats in de Hofstraat.

To the town major Poperinghe

I beg to report for your information that on the 9the I was on duty in the Rue de Cassel when I noticed that the water in the well, in the passage between nos. 70 – 72 Rue de Cassel, was covered with an oily looking seum and smelt very strangly of lereosol.
Seeing the sergeant RAMC of the YA, attache town stall passing, asked his opinion of the water and on his advice, I took off the attached notice.

Maandag 10 juli 1916 – Baert A.

Stilte. Tweemaal overvliegt een Duitser de stad. In Reninghelst moeten 70 ha vruchten afgemaaid worden om het Engels Peerdenvolk te kantonneren. Tegen de avond 3 vliegerbommen bij de tramstatie.

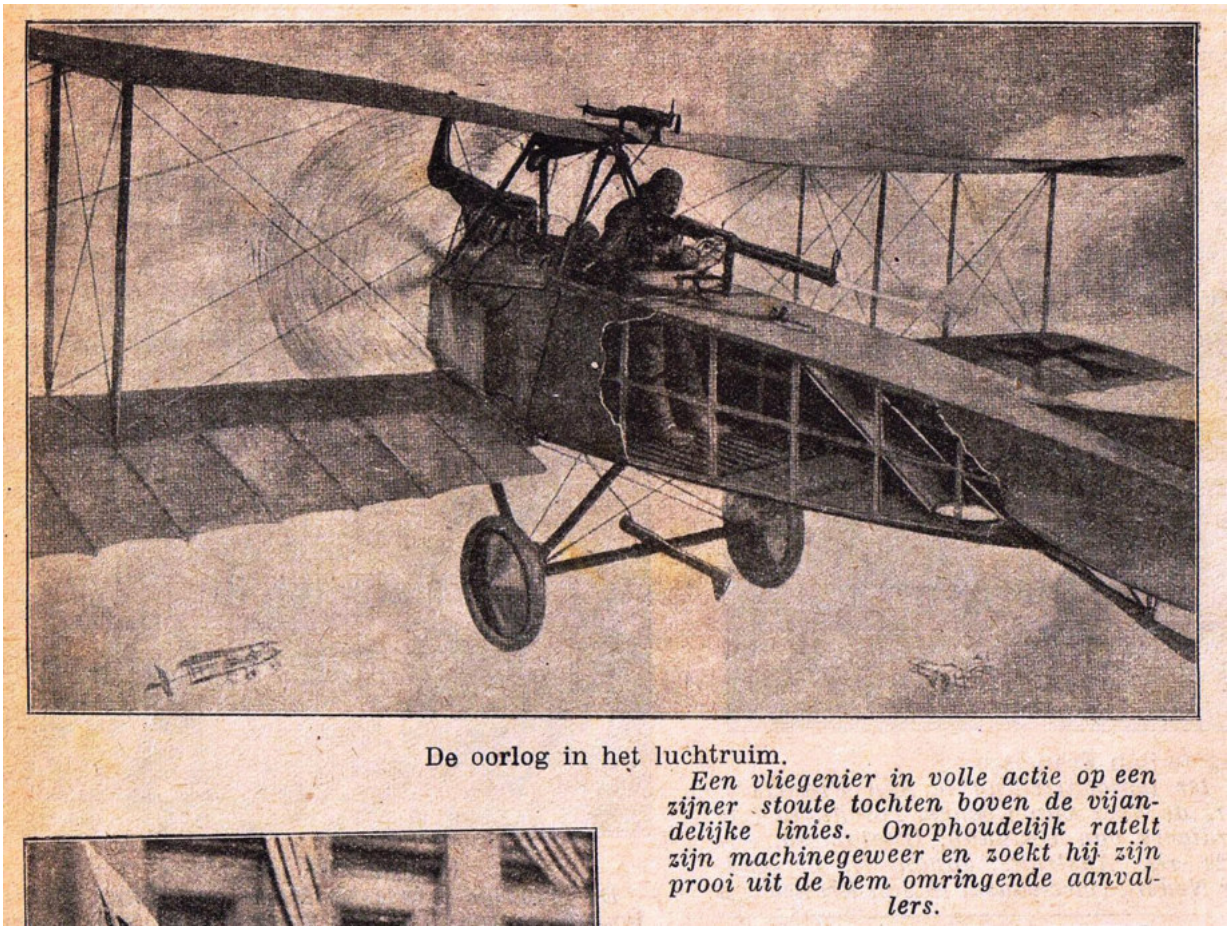

De oorlog in het luchtruim.
Een vliegenier in volle actie op een zijner stoute tochten boven de vijandelijke linies. Onophoudelijk ratelt zijn machinegeweer en zoekt hij zijn prooi uit de hem omringende aanvallers.

Dinsdag 11juli 1916 – Baert A.

Om 12 uur ’s nachts krijgen wij 13 obussen in 10 minuten tijds; vallen P. Logie, hoek Valkestraat, We Ad Vandecasteele (Yperstraat), brouwerij Onraedt, Hof college, René Devos, O.L.Vrouwe kruis) bij ’t Oudemannenhuis.
Om 5 uur ’s morgens werpt een vlieger 3 bommen te lande.
’s Namiddags om 3 uur 32 obussen in 20 minuten. Bij Sint janskerk, 2 congregartie Sint jan, M. Van Elslande, M. Bouquey, M. Bataille, Jer. Lelieur, bij M. Vandecasteele, M. Baekeroot (Peerdenmarkt), achter het college, Ug. Verpoot, magazijn G. Coevoet, hof en sacristie, Benedictienen. Om 5 uur komen 2 obussen niet tot in de stad, om 9 komt 1 obus achter ’t gasthuis.

Veel soldaten gekwetst, ook jufvrouw Ant. Blanckaert werd erg gekwetst in de Yperstraat. Men spreekt van een gebeurlijke aanval der Engelsen langs deze kanten.

Jacob Constant sterft op de 11de juli 1916 te Le Havre.

11 juli 1916 - Van Walleghem

Rond middernacht wordt Poperinghe hevig gebombardeerd. Wij worden geweldig geschokt in ons bedde. Het bombardement herneemt in de namiddag.

Een nieuw gasmasker.

Woensdag 12 juli 1916 – Baert A.

Wat kanongedommel. Wij zien 40 mitrailleuzen optrekken. Van ’s morgens 10 uur tot 2 ½ vallen rond de 50 obussen van Middelburg tot aan de Havermuis. 2 soldaten gedood. Van 3 ½ uur tot 5 uur weeral een 80 tal rond de statie. Om 7 ½ nog 15 obussen: achter de Veurnestraat, huis H. Thery, Cam. Dupont, 1 hoek der Veurnestraat. Bijna al de inwoners zijn de stad ontvlucht.
De moed is weer laag gezonken. Er zijn in ’t geheel 37 burgers en soldaten gekwetst.

12 juli 1916 – Van Walleghem

Poperinghe wordt bijna gans de dag gebombardeerd, enige burgers worden gekwetst. Ook bommen vallen op Dranoutre, een man wordt er gedood.

13 juli 1916 – Gemeenteraad Poperinge

Openbare zitting van den gemeenteraad der stad Poperinghe, in date dertienden juli negentien zestien.
Tegenwoordig de heeren: Felix van Merris, burgmeester, Devos René, Etienne Lebbe, Louis Dequeker, Emile Boucquey, Henri Beck, Marcel Debaene, Oscar Fiers, leden en Octave Vandenberghe, secretaris.

Na het eerst punt op de dagorde; de rekening van de godshuizen, armbestuur en stad voor het dienstjaar 1914 behandeld te hebben gaat men over naar het tweede punt der dagorde: Verordening
Nopens 't inrichten van een bijzondere gemeentedienst voor het vaststellen van allerhande vragen tot **schadeloosstelling.** Daarna gaat men over in het Frans en stelt men dat de gemeenteraad:
Gezien dat de oorlog schade toebrengt aan de burgerlijke bevolking die niet verzekerd wordt in de huidige staat der dingen.
Gezien dit ook gebeurd in de stad Poperinghe, zeker wanneer het de volgende zaken betreft:
1 – De persoonlijk accidenten en de schade aan de eigendommen, veroorzaakt door de Duitse bombardementen.
2 – De schade die veroorzaakt wordt door de bondgenoten en die vallen onder de noemer 'oorlogsfeiten' waarvoor er geen vergoeding bestaat, zowel niet als rekwisitie of als schadeloosstelling. Bijvoorbeeld de velden die bezet worden door nieuwe spoorwegen, de schade die veroorzaakt wordt door de aanleg van **tranchées.**
3 – De schade die onvoldoende vergoed wordt zoals bijvoorbeeld de velden die door het leger bezet worden, waarbij er geen rekening gehouden worden met het cultuurverlies of de onmogelijkheid om vee te houden.

Gezien dat de principes van de schadevergoeding tegenover de burgers geproclameerd, aanleiding is geweest tot verschillende moeilijkheden en controverses.
I – Zullen de nodige bronnen ook effectief voorzien worden?
II – Door wie zal deze schade betaald worden?
Zal dit alleen ten koste van de vijandelijke naties vallen
Zal er ook een vergoeding betaald worden door de geallieerd naties, binnen een internationale solidariteit?
Zal er binnen België een vergoeding voorzien worden, binnen een interregionale solidariteit van de landgenoten?
III – Aan de andere kant , zal de schadevergoeding alleen met de directe en materiële verliezen of zal men ook rekening houden met renteverlies of morele schade, op de artistieke waarde, etc.

Hoe dienen deze schadevergoedingen aangevraagd te worden gezien dat deze schadevergoedingen, zo snel als mogelijk, zullen dienen geformuleerd en geproduceerd te worden na de feiten die aanleiding gaven tot de schade, aangezien deze daarna niet meer zullen kunnen geobserveerd of gecontroleerd worden, zodat kan voorkomen worden dat er onoprechte speculaties en pretenties zullen kunnen geproduceerd worden, die ook problemen voor de oprechte schade-eisen zouden kunnen opleveren.

Gezien het feit dat er verschillende bewoners gezien de oorlog, in de onmogelijkheid zijn om hun eigendom te persoonlijk te surveilleren en hun rechten te verdedigen.

Gezien dat het bijdraagt tot het publiek belang en tot de generale orde dat overal waar mogelijk er toezicht gehouden wordt de overheid en deze de nodige schikkingen treft om de belangen van eenieder te verdedigen en te vrijwaren.
Gezien het belang van een evenwichtige schadevaststelling en het voorkomen van plundering van het gemeenschappelijk patrimonium,
Besluit
Art. 1 – Principe – het gemeentebestuur zal hulp bieden bij het vrijwaren van de burgerlijke rechten en belangen van de Poperingse bevolking, die ten gevolge van de oorlogsomstandigheden benadeeld werden en bij het opstellen van de nodige legitieme en oprechte schadevergoedingsaanvragen
Art. 2 – Het gemeentebestuur zal alle aanvragen aanvaarden indien ze zo snel als mogelijk na de feiten opgemaakt worden/ Alle schade die veroorzaakt werd tot heden, dient ingediend te worden voor de 15de augustus 1916 , de toekomstige schade dient aangegeven te worden binnen de daaropvolgende 14de dagen, tenzij dit onmogelijk is.
Art. 3 – Instructies – Elek schadeaanvraag dient zo precies als mogelijk te zijn en een gedetailleerde lijst te bevatten van de schade en van alle elementen die een berekening van de schade mogelijk maken als ook van een lijst van getuigen die kunnen geconsulteerd worden. Het gemeentebestuur zal alleen die reclamaties aanvaarden waaruit blijkt dat ze rechtvaardig opgesteld geworden zijn, die niet overdreven werden en waarvan de oorzaak vermeld wordt.
Art. 4 – Bureau – Het gemeentebestuur zal hiertoe een bureau installeren die deze aanvragen zal ontvangen, registreren en klasseren .
Art. 5 – Het bureau zal in de mate van het mogelijke optreden voor de verlaten eigendommen.
Art. 6 – Deze aanvragen die door het bureau zullen geregistreerd worden, zullen in de toekomst gebruikt worden, op het moment dat dit kan, om de schadevergoeding te bekomen voor de Poperingenaars.
Art. 7 – De gemeenteraad stelt hierbij ook dat men wenst dat een dergelijk comité ook voor de andere Belgische gemeenten zal in voege gebracht worden om op termijn een eerlijke en rechtvaardige vergoeding te kunnen verkrijgen.

Dit voorgaande punt wordt in unanimiteit aanvaard en dan gaat men over tot het derde punt van de dagorde waarbij men een toelage in voordeel der school van ***St. Jan ter Biezen*** *voorziet. Nu schrijft men terug in het Nederlands.*
De raad
Gezien een aanvraag van **Jufvrouw Emelie Declercq,** bestuurster der school van St. Jan ter Biezen, strekkende tot het bekomen eener hulpsom in voordeel van voormelde school ten einde in het aankopen der noodige schoolmeubelen te kunnen voorzien.
Overwegende dat verscheidene kinderen het grondgebied van Poperinghe bewonende op het gehucht St. Jan ter Biezen, aldaar ter school gaan en te ver afgelegen wonen van andere scholen der stad om zich ten dezer laatste dagelijks te kunnen begeven.
Beslist eenpariglijk aan gezegde Jufvrouw Declercq een hulpgeld toe te staan van twee duizend franken om gemelde kosten van schoolmeubilering te helpen dekken, onder voorwaarde dat de kinders van Poperinghe die zich ter gemelde school aanbieden en waarvan de ouders min dan twintig franks personeelsbelastingen aan den stad betalen, aldaar kosteloos zouden aanveerd worden.

Het gemelde hulpgeld zal, zoals vroeger uitbetaald worden in tien annuïteiten van twee honderd franken, ieder waarvan de eerste annuïteit op de aanstaande stadsbegroting zal ingeschreven worden. Doch zullen de betalingen worden gestaakt indien in tussen de schoollokalen voor het onderwijs niet me zouden bestemd zijn.
Afschrift dezer zal tot bekendmaking naar de aanvraagster toegezonden worden.
Aldus gedaan in openbare zitting date als boven

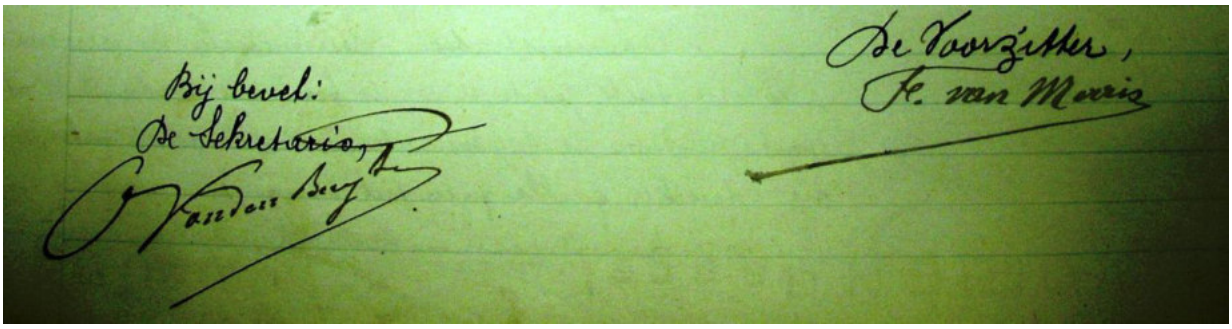

Brievenboek Poperinge
Aan de gouverneur te De Panne
In antwoord op uw brief, hebben we de eer U te laten weten dat **Eerwaarde Dejaegher,** voorzitter van het landbouwsyndicaat en van de hoppeplanters, ons snel alle inlichtingen kan bezorgen betreffende **de barakken** die U ons eventueel kan bezorgen ten dienste van de landbouwers waarvan de hoeve vernield is.
De heer Dejaegher heeft ons eveneens het resultaat van zijn onderzoek meegedeeld over het aantal dieren waarvoor een schuilplaats dient gemaakte te worden als vervanging van de stallen die vernield zijn.
in een brief van de 24ste juli worden er drie landbouwers hieromtrent genoemd.
1 – Labeau Jules – 5 beesten
2 – Van Cayzeele Henri (Oosthoek) – 8 beesten
3 – De kinderen Struye – 5 beesten

Het duurt alleszins niet lang vooraleer die barakken door de tussenkomst van Maes en het officiële Vluchtelingencomité geleverd worden. In zijn archief (RAB) vonden we het onderstaande plan terug van de plaatsen waar dergelijk demontabele huizen te Poperinge geplaatst werden.

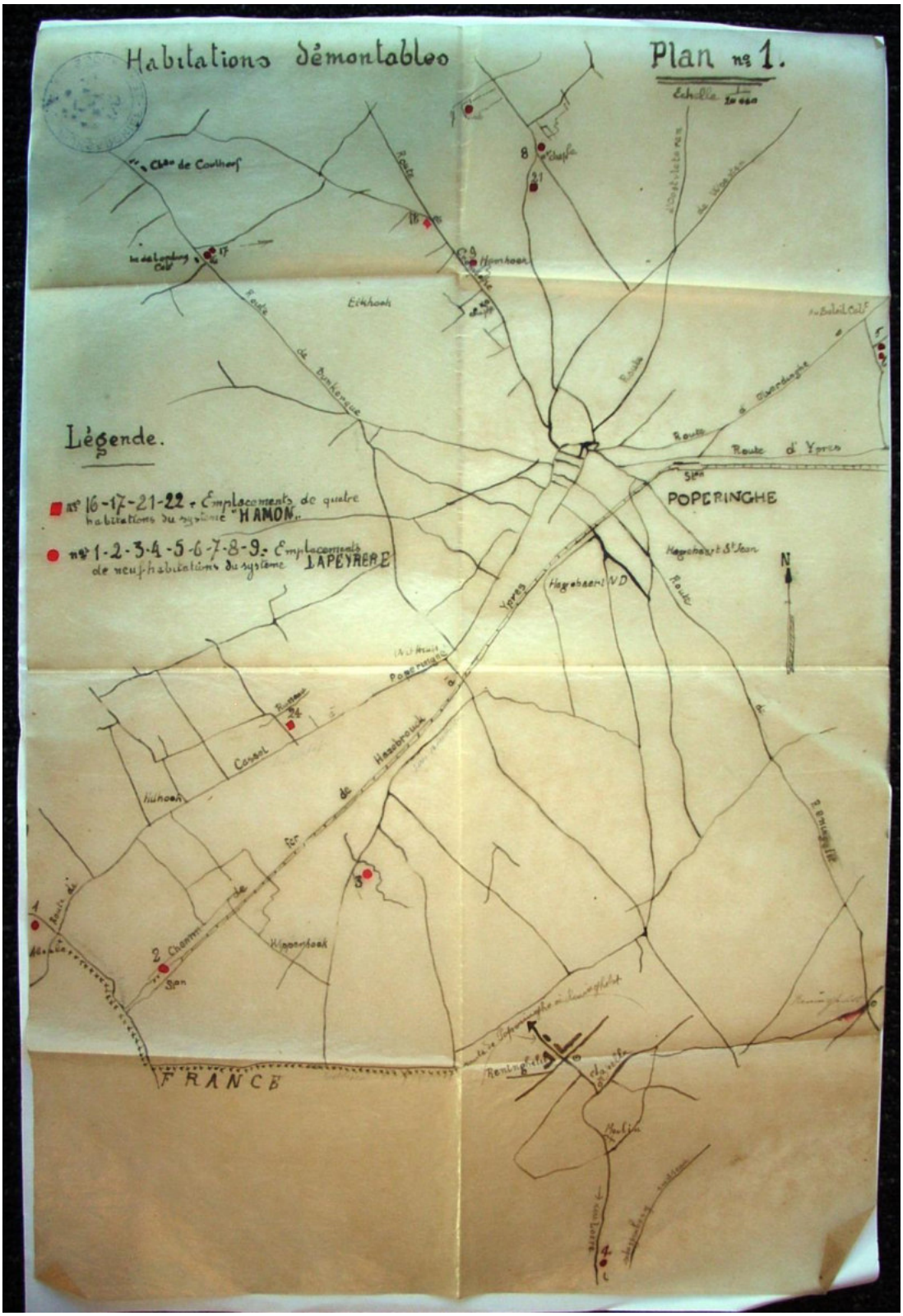

We kunnen bemerken dat er vier huizen, type HANON en 9 huizen type LAPEYRERE geplaatst werden. In totaal waren het er dus 13. Te Poperinge.
Daar waren alleszins bij
1 – Op de grond van Debaene Rene – voor twee huisgezinnen Debandt
2 – 3 - Bij Vancayzeele Henri 2 huizen, vanwege de brand die aldaar plaats vond

4 – Bij Lebbe Maurice voor het gezin Pittelioen
5 – Op de grond van Baes Jules voor August Vandewalle
6 – Struye te Poperinge waarvan de hoeve door de onvoorzichtigheid van de ingekwartierde soldaten afgebrand was.
7 – Derycke Rene te Abeele voor Bourgeois Alois
8 – Lamerant te Reninghelst voor Dubois Jules uit Zandvoorde
9 – Bij Ingelaere Alphonse in de Sint Sixstraat
10 – Waarschijnlijk ook bij Desmyter Eile te Poperinge
En bij Vandewynckel voor het gezin Bortier

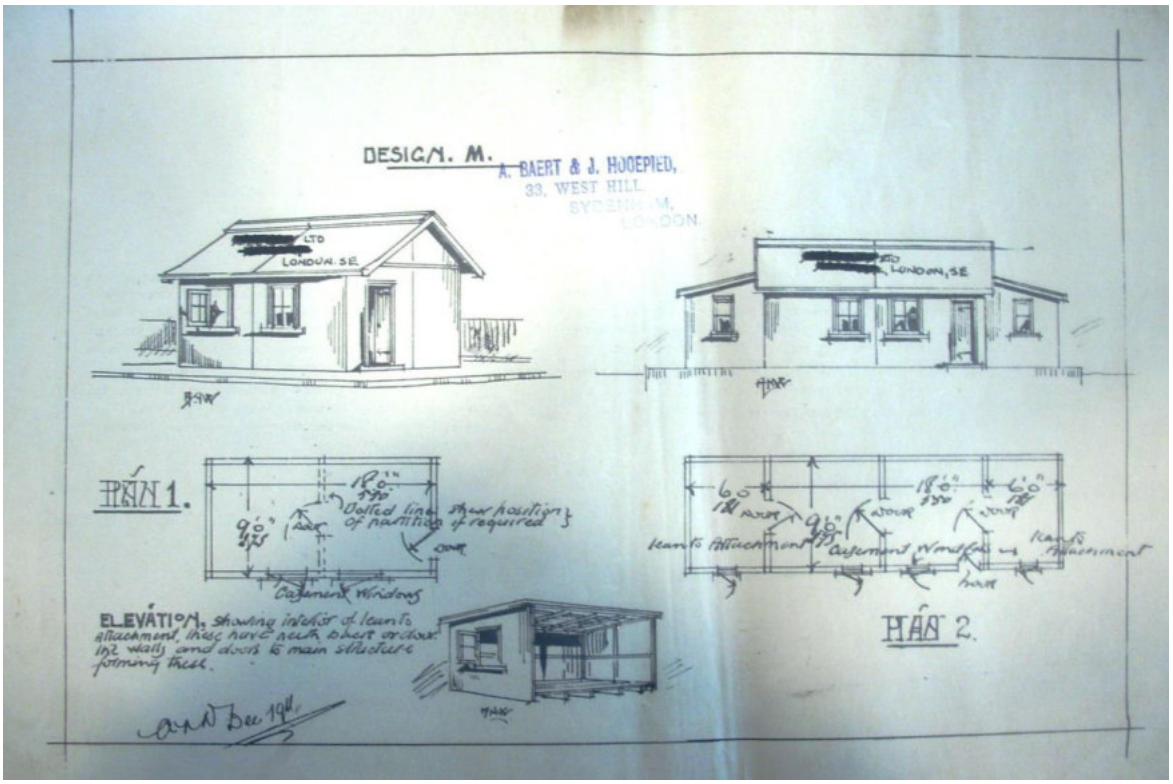

In het dossier zitten ook een aantal plannen van houten huizen, maar we kunnen helemaal niet uitmaken omtrent welke huizen het hier effectief ging. Uit een ander document leren we dat in september, oktober en november van het jaar **1915** er 12 van *deze houten huize, ter beschikking zijn gesteld.*

Donderdag 13 juli 1916 – Baert A.

Kalme nacht. ’s Morgens van 6 tot 7 ½ 45 obussen meest rond en achter de statie, 1 herberg De Sterre, 1 herberg Lonque Allée, 2 bij D.H. Serruys.

In België en in Frankrijk. — Op het Belgische front verzwakte de bedrijvigheid van onze artillerie niet, en bleek haar roffelvuur vrij doelzaam te blijven.

Der legerbode 13 juli 1916

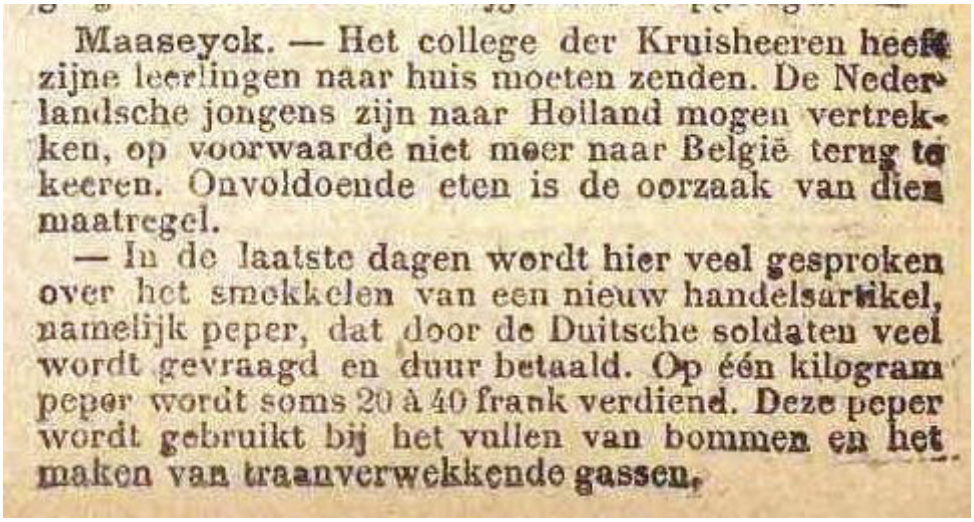

Maaseyck. — Het college der Kruisheeren heeft zijne leerlingen naar huis moeten zenden. De Nederlandsche jongens zijn naar Holland mogen vertrekken, op voorwaarde niet meer naar België terug te keeren. Onvoldoende eten is de oorzaak van dien maatregel.

— In de laatste dagen wordt hier veel gesproken over het smokkelen van een nieuw handelsartikel, namelijk peper, dat door de Duitsche soldaten veel wordt gevraagd en duur betaald. Op één kilogram peper wordt soms 20 à 40 frank verdiend. Deze peper wordt gebruikt bij het vullen van bommen en het maken van traanverwekkende gassen.

Vrijdag 14 juli 1916 – Baert A. – Paniek in de stad

Om 10 uur s' morgens begint een beschieting in regel die onafgebroken duurt tot 1 uur, later nog nu en dan tot 4 uur.
De obussen vielen van kasteel D'Hondt tot in de Watoustraat, en tot tegen den keer van den Ommegang, zo wat rond de 175 obussen: E. Cossey, Ach. Priem, H. Becke, Hondstrat, peperstraat, Wijngaard, R. Dupont, Noordstraat, Boomgaardstraat, Pastorij O.L.V. , Koestraat, J. Allerweireldt, Not. Boucquey, Gouden Poort, Carmelietessen, E. Verscheure, Benedictienen, college, rekhof, C. Dupont, O.L.Vrouwkerk, Westouterstraaat, schepen Devos, Sint Bertenstoren, Watoustraat, Pottestraat. Droevige bilon was: 5 burgers gedood.Louis Devos, Armand Papegaey, P. Botthez, pottenbakkersgast van Poperinghe, De Voghel, en Vanpeteghem, vluchtelingen. 5 burgers erg gekwetst: J. Rouseré, O. Deneire, enz…
24 Engelse soldaten gedood, 45 Engelse soldaten gekwetst.
Om 6 uur vertrekken 24 Engelse en Franse **vliegers** te zamen naar het front.
Gans de stad is op de vlucht en op den dool met kinders, verhuizing, bedding… 't Is droevig om zien. Al de soldaten vertrekken uit de stad.

14 juli 1916 – Van Walleghem

Poperinghe wordt gans de dag hevig beschoten. Het is het schrikkelijkste bombardement dat tot nu toe plaats heeft gehad. Het waren omtrent allen **bombes perforantes**, die soms 3 of 4 muren doorboorden of verscheidene voeten grond vooraleer te ontploffen.
6 burgers werden gedood en meer dan 20 soldaten; onder deze burgers bevint zich Louis Van Peteghem, vluchteling van Westroosebeke, dezelfde die van Allerheiligen tot Pasen de onderpastorij bewoonde. Luitenant Grégoire der Belgische artillerie werd er gekwetst. De schrik der bevolking is buitengewoon en niet zonder redens.
Rond de noen voelen wij hier te Reninghelst **een ongemene schok** even als een aardbeving; wat later vernemen wij dat het voortkomt van het springen van een mijn op een veld in de nabijheid van het dorp.

La Libre Belgique

Nummer 168B **Doos Gazette** **juli 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

N'et meer snot in zyn neuze, dan geld in zyn beuze

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 525 lezers

Beste Abonnee

Avondwandeling 23 augustus 2016 – 19.30 u tot 21 uur

Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden
Naar 't Pameltje…

De tweede wandeling deze zomer die over bier en oude herbergen te Poperinge zal gaan op 't Pameltje. Ook deze avond vertrekken we stipt om half acht van af het Hopmuseum en wandelen richting De Kalkzak in de Komstraat.
In de Gasthuisstraat bespreken we het Sint-Andrieshof, De Gouden pot en tevens de Gasthuispoort.
Op de Grote Markt gaan we de markt bespreken zoals ze er uit zag in de 16de eeuw onder andere ten tijde van de Beeldenstorm.
In de Iprestraat kan 't Schaak niet mankeren en al zeker niet 't Gouden Hoofd en de Pelikaan. De belangrijkste herberg op de huidige Paardenmarkt was 'De Croone'
En zo zakken we af naar het Jeugdhuis waar we een powerpoint zullen laten kijken over de Kalkzak.
Nu de Kalkzak al enkele jaren onbewoond is en vooral, nu men de Kalkzak gaat afbreken, wordt het hoog tijd om een kleine geschiedenis van deze oude herberg samen te stellen en deze voor te stellen. Ik heb een brochure gemaakt over deze herberg die na de voorstelling te koop zal worden aangeboden.
Ook hier is de deelnameprijs 5 euro, in te schrijven via het Hopmuseum.

De beeldenstorm – De storm der beelden

2016… 450 jaar geleden *op 10 augustus 1566 begon de beeldenstorm en dit te Krombeke, zo schrijft Roger Blondeau zaliger in zijn boek 'Geuzen in de Westhoek'.*
Op 10 augustus 2016 start de tentoonstelling rond de Geuzen in de Sint-Bertenskerk te Poperinge. De opening is om 19 uur. Wees op tijd! Ze zal lopen van de 10de augustus 2016 tot en met de eerste 14 dagen van september; kortom tot en met de Cyrusfeesten, waar er dan een bijzondere verrassing zal georganiseerd worden.
De opening van deze tentoonstelling zal gepaard gaan met de voorstelling van een aantal nieuwe boeken over dit onderwerp en we brengen een viertal authentieke geuzenliederen begeleid op het prachtige orgel van de Sint Bertinuskerk, met dank aan de kerkfabriek
Van mijn hand, **Guido Vandermarliere,** *is er '***Benauwde tijden in Poperinghe'** *– het 280 bladzijden lange verhaal van wat er in die benauwde tijden te Poperinge gebeurde. Op basis van dit boek werd de tentoonstelling samengesteld.*

*Daarnaast is er '***Poperingse geuzen in de storm van de tijd** *– Bacherus & Van Bambeecke', ook van mijn hand; een boek dat de vraag behandelt wat er verder gebeurde met de families Debacker en Van Bambeecke, twee emigrantenfamilies uit Poperinge die succesrijk waren.*

Daarnaast zal ook **Wido Bourel** *zijn boek '***Kinderen van de Beeldenstorm'** *voorstellen. Kinderen van de Beeldenstorm* evoceert die periode bij middel van het levensverhaal van een tiental bekende, beruchte of vergeten Zuid-Nederlanders in de geuzentijd. Ze zijn afkomstig uit streken die toen behoorden tot de Nederlanden maar inmiddels Frans grondgebied zijn geworden. In dit boek worden volgende figuren besproken: de plantkundige Charles de l'Escluse (Clusius); de jurist Pieter l'Oyseleur de Villiers; de psalmberijmer Pieter Datheen (Dathenus), Adriaan de Berghes en Guislain de Fiennes, admiralen van de watergeuzen; de dominicaan Antonius Temmerman Fabri; de geograaf en sterrenkundige Pieter Platevoet (Plancius); de watergeus Gautier Herlin; de Amerikapionier Cathelyntje Trigault en de Zuid-Afrikapionier Maria de la Queillerie.

En daarnaast stelt ook **Dries Vanhove** *zijn studie voor rond de geschiedenis van Sint Bertinuskerk die hij maakte, wat ook de basis werd voor een gelijklopende tentoonstelling.*

Je kan natuurlijk de tentoonstelling bezoeken op je eentje maar veel leerrijker en vooral plezanter wordt het als je dat in groep komt doen.

Er werden enkele gidsen specifiek opgeleid om deze tentoonstelling te gidsen en deze zullen ook een aantal extra's kunnen laten kijken en beluisteren. Er worden immers een aantal liederen uit de geuzentijd opgenomen die dan te beluisteren zullen zijn.
Zo wordt 'Slaet op de trommele' en 'Een nieu liedeken' gebracht, en ook 'Als een hert ghejaecht, O Heer', psalm 42 van Pieter Dathen. Pieter verbleef verschillende malen te Poperinge en de familie Dathen was in die tijden één van de notabele families van deze stad.

En *op de tentoonstelling krijg je ook de GHYBE uitgelegd!*

Hiernaast één van heiligen die in de storm der beelden teruggekeerd is naar de kerk

Van Etienne Van de Casteele kreeg ik het onderstaande mailtje, kan iemand mij hierbij helpen?

Beste Guido,
Ik lees steeds met veel plezier je Gazette. We hadden nog een gesprek vrijdagavond bij de opening van 2 x kunst over de oorlog en de geschiedenis.
In het laatste nummer van de Gazette staat een artikel met foto over oorlogsvlieger Jaquet. Als oud-Oostendenaar herinner ik me in mijn jonge jaren nog in een dokterskabinet geweest te zijn in Oostende van een dokter Jaquet. In de wachtzaal hingen foto's van jachtvliegtuigen uit wereldoorlog I met hun piloten. Ook waren er foto's van de dokter als piloot met koning Albert I.
Ik vraag mij af of het om dezelfde persoon gaat; hij was ook waarschijnlijk betrokken in de weerstandsgroep het "Geheim Leger" tijdens wereldoorlog II.
Verder hartelijke groeten,
Van De Casteele Etienne

Ook Robrecht Degersem kroop in de pen:

Beste Guido,
Ik ontvang juist de gazette en laat alles vallen.
Dat is zo mijn gewoonte als ik jouw onuitputtelijke documentatie ontvang.
Ik doorblader van 't begin tot 't einde en keer terug naar wat speciaal mijn aandacht trekt.
Dit keer het artikel van Arno Brys in Biekorf 1972, drie dagen voor dat de processie hier uitgaat.
Ik feliciteer je voor je vindingrijkheid en je inzet voor Poperinge.
Het stimuleert ons, keikoppen, die al meer dan vijfhonderd jaar de verering tot O.-L.-Vrouw van St.-Jan levendig houden
en hopen dat de volgende generaties even keikoppig ons erfgoed mogen bewaren.
Van harte,
Robrecht

Van Roger Broucke kreeg ik de volgende heel interessante mail:
*D*ag Guido,
Ter informatie
De Bibliothèque de Documentation Internationale Contemporaine (BDIC) zette onlangs 5.000 foto's uit WOI die online te bekijken zijn
Deze zijn te bekijken op Belgische albums Valois
In album 23 foto 91 tot 119 zijn mooie foto's mbt Poperinge
Groeten,
Roger
De grootste onlinecollectie foto's van België tijdens de Eerste Wereldoorlog is niet Belgisch maar Frans! De meer dan 5.000 foto's, gemaakt in België tussen 1914 en 1920, kunnen vrij gedownload en gebruikt worden. Een unieke schatkamer, die in ons land niet bestaat.

En we kregen nog een reactie binnen van Luc Vanacker, naar aanleiding van de V1.

Om nog even terug te komen op die V1-kwestie.
Die foto van De Westhoek Verbeeldt met een tractor voor V1's is nooit voor dat doel gebruikt.

Het Flak Regiment 155 van Wachtel dat de lanceringen uitvoerde, hanteerde steevast lage houten wagentjes
die met de hand geduwd werden. Dat verneem ik van een Duitse V1-kenner, Volker Pelz.
Met mijn beste groeten,
Luc V

Henri Cleenewerck

De week van 3 tot 10 juli was voor Poperinge en zijn geschiedenis weer interessant. Eigenlijk begon het al op vrijdag 1 juli toen men in de vroegere winkels van ''t Kreatiefje' een tentoonstelling van het Willemsfonds opende. Daar waren niet alleen de bijzondere schilderijen van **Raymond Renders** *te zien maart ook een 10-tal schilderijen uit de stadscollectie van* **Henri Cleenewerck**, *geboren in Watou, maar wereldburger, die na zijn dood een 40-tal schilderijen aan de stad schonk, allemaal stukken die in het tweede deel van de 19de eeuw geschilderd werden.*
We krijgen dus de kans om deze eens te zien!

En 't was prachtig zoals je kan merken hierlangs.
De combinatie tussen de schilders Cleenewerck en Renders werkte voor beiden vervreemdend.
Die 'romantische' natuurevocaties uit de 19de eeuw gecombineerd met de hedendaagse bijna fotografische werken van Renders, die in zijn themakeuze soms gaat voor het natuurgeweld – zoals bij de zee, maar meestal voor het intimistische van hoppevelden of gedetailleerde klossen garen werkte voor beide schilders.
Meer van dat!

Op de zondag vond eindelijk na twee jaar af te gelasten, de processie opnieuw plaats.
Het was verzorgd en onze lieve vrouw was mooier dan ooit.

Eén ding viel mij dit jaar echt op, en dat was deze prachtige oude vlag van Poperinge. Goud en keel.
Als ik op internet de betekenis van deze kleuren na ga dan staat goud blijkbaar voor wijsheid en Rijkdom en keel voor moed en opoffering.

Op deze vlag vinden we de Poperingse kleuren en het oude schild van Poperinge gecombineerd.
Ik wist eigenlijk totaal niet wat de officiële vlag van Poperinge was.
Groot was dan ook mijn verbazing dat dit deze hiernaast was; de Poperingse kleuren met 5 hopbellen op.
Er zal wel een uitleg voor zijn, maar ik vind het niks tegenover die prachtige oude vlag die in de processie meegedragen wordt. Elk zijn gedacht.

De kleuren van Poperinge hooggehouden.

Al bij al was er op donderdagavond 7 juli 11-juliviering, ook al een oud gebruik waar men wat nieuw leven probeert in te pompen. Het orkest van Proven druppelde samen rond het standbeeld te Poperinge.

En één keer de geluidsboxen van de kerremesse stil gelegd kon de plechtigheid beginnen.
Het viel mij op dat zowel Ivan als Rik een gelijkaardige grijze en wijze kop beginnen te krijgen, en toch zijn ze geen familie van elkaar, dacht ik.
Een deel van het schepencollege en van de gemeenteraad daagde op en met de nodige ernst en sereniteit werden er enkele kransen bij het standbeeld gelegd.
Vier palen met vlaggen stonden bij het standbeeld opgesteld:
De Belgische driekleur, onze Vlaamse Leeuw, de West-Vlaamse vlag en de Europese vlag. Ik heb eens gekeken of er niet stiekem al een ster van af gehaald was, gezien de Brixet maar alles was nog in orde.
Maar geen Poperingse vlag!
Ik heb nog eens gekeken naar het stadhuis, maar ook daar was er geen Poperingse vlag te bespeuren.
Schrijft het protocol dan niet voor dat er ook een Poperingse vlag moet waaien op de officiële vieringen?

Mogen wij, Poperingenaars, ons niet vereenzelvigen met onze Poperingse vlag?
Prachtig hoe Loes hier probeert haar zoon wat vaderlandsliefde voor Vlaanderen aan te leren.

De burgemeester legt een krans neer bij het standbeeld. Let op de prachtig onderhouden rozen in het perk. Men mag van Poperinge vertellen wat men wil, maar de openbare parken en plantsoenen zijn altijd prachtig onderhouden.

Vandaar konden we naar de gotische zaal van het stadhuis? Voor deze gelegenheid had men Tijs Goethals, onze archivaris gevraagd om een voordracht te houden over Poperinge in 1302. Wetend dat er waarschijnlijk geen enkele Poperingenaar op de Groeningerkouter gevochten heeft, waren we natuurlijk erg geïnteresseerd hoe hij zich hier uit zou weten te redden.

Het publiek luisterde geboeid naar de uiteenzetting van Tijs en niet alleen de jonge generatie kreeg daar een zwaar hoofd van. En toch was het een lichte materie.
Hopelijk komen er de volgende 11-julievieringen nog nieuwe historische uiteenzettingen.

100 jaar geleden – de Grooten oorlog

Een unieke foto van het Poperingse stadhuis in volle bedrijvigheid gedurende de oorlog.
Let op de verpleegsters van het Rode Kruis in de deuropening – nu de toeristische dienst.

Het Poperinghenaartje – 14 juli 1916

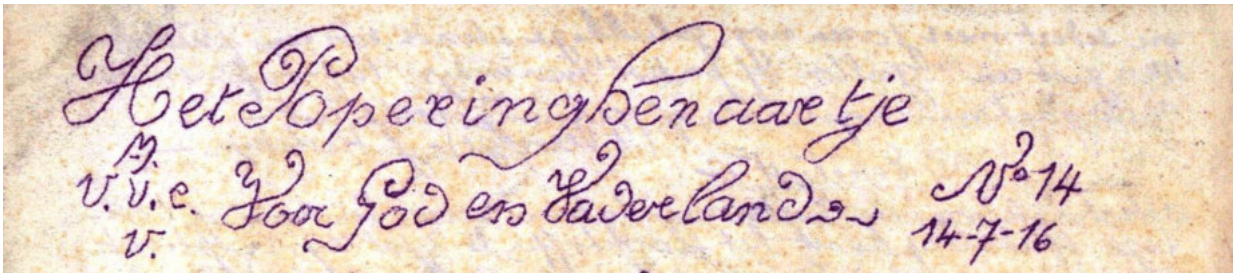

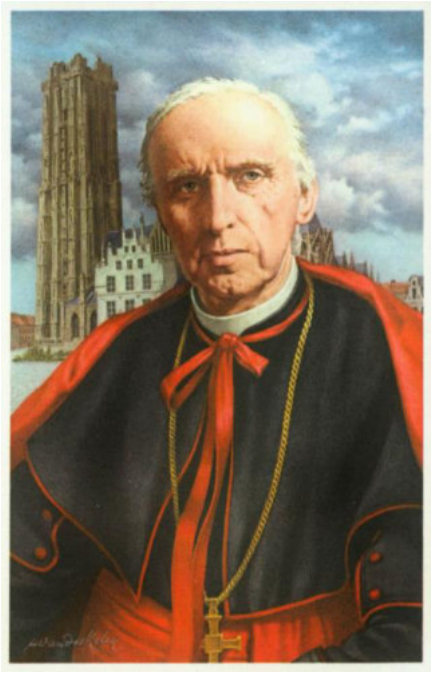

Uit het Kakiland (vervolg)
Meer in 't bijzonder begeert gij iets af te weten over ons werken. Bisschop De Wachter, hulpbisschop van **cardinaal Mercier**, noemt ons 'missionarissen'.
In den eigenijken zin van het woord kan het misschien er door, daar wij gezonden zijn in een vreemd land, in het Kakiland … om het katholieke geloof te verspreiden of te bevestigen.
Wat mij van die naam afhoudt, is, dat het nog altijd voor eigen volk is dat men werkt – en dit is altijd aangenaam.
Wat er ook van zij, men kan den dag nog al wel vullen en men heeft maar weinig tijd om gazetten en vluchtschriften en romans te lezen.
Moeder brevier houdt U nog lang genoeg bezig.
Zij krijgt toch het eerst bezoek in de morgen voor dat zuster meditatie zou beginnen te klagen.
Na de Heilige Mis opgedragen te hebben, krijgt men wat 'bacon' en een 'cup of tea' en een lepel 'jam'.
Men gaat er op los… in het Kakiland op zoek naar zijn broeders. Niet als naar een vijand, dien men tracht te doden met kogels en bajonnet, maar als naar een doden vriend dien men zou gaarne naar het elven wederroepen.
Dikwijls zou men de woorden van de zuster van Lazaren tot Jezus herhalen: 'Jam Foetet'… maar als jezus in de ontbinding van het lichaam van zijn geste vriend, de geschikste gelegenheid vond om zijn Almacht en zijn liefde te tonen; zo bewijst hij hier aan zijn priester dat in het verdolen van zijn schapen en in het terug brengen er van, onze katholieke godsdienst alleen er toe bekwaam is, de ware zielsvreugde te geven en het hart zuiver te bewaren.
Vele schapen zijn verdoold, vernesteld in de doornen der zonde der onzedelijkheid vooral, meestal beetgenomen door de aanlokking der vette weide… in het kakiland.
Maar God dank is de beste bete er van af. 't Wordt avond voor velen en zij zoeken een schuilplaats in mijnheer pastoors kerk, waar zij het ware voedsel krijgen. En hoe langer zij uitgebleven zijn en hoe donkerder het geworden is in hun ziel, met hoe groter liefde zij opgenomen worden, met hoe meer zorg zij opgepast worden. Velen hebben aan hun paasdienst voldaan, velen die verleden jaar niet gingen en sedert meer jaren nog. Gelukkige stonde voor een priesterhart. Men giet een 'gallon of patril' meer in zijn 'tuf- tuf' en met moed gaat men nogmaals op verkenningstocht uit.
('t vervolgt) K. Kestelyn.

Poste aquatique n° 2 sur la rive droite du canal de l'Yser (juillet 1916)
Waterpost nr 2 op den rechteroever van het Yserkanaal (Juli 1916)

Erelijst:
Albert Lefebre (de broeder van Sylvain) die voor hun op 't college studeerde komt het slachtoffer te zijn zijner plichtvervulling. De 20ste juni was hij naar Proven gegaan zijn ouders bezoeken, 's namiddags keert hij welgezind en vol moed weer waar zijn plicht hem riep. Onderweg is hij in de Yzer gevalen en enkele 10 dagen later heeft men hem met zijn rijwiel opgevist. 't Was een doorbrave jongen, altijd welgezind, werkzaam, eenvoudig waarlijk een troost voor zijn zieke moeder. Zij waren gebroeders in 't leger. Hij was opgetrokken met de klas 14 en stond bekend om een voorbeeldig soldaat. Zaterdag werd hij in zijn geboortedorp begraven en gisteren had de plechtige lijkdienst plaats. Bidden wij dat God zijn ziel genadig weze. – M. Delanote
Wij bieden aan zijn beproefde ouders en broeders onze innige deelneming.

Aandenken de moeders van E.H. Doncy, wiens vader eht slachtoffer geweest is van de Duitse barbaarsheid, is overleden in het hospitaal L'Ocean in De Panne. Wij bieden aan onze achtbare vriend onze innige deelneming met belofte van een gebed.

Uit de brieventesch
E.H. Wyckaert – in Toulouse zijn er meer en meer Belgen. Een gehele nieuwe stad wordt gebouwd op de boorden der Garonne; hoge reusachtige schouwen ten alle kant. Gebvouwen in ijzer en beton armé, waarin ongeveer 25.000 mensen werken. En men bouwt maar immer bij. Het nieuws van de aanstaande mobilisatie heeft veel ophef gemaakt bij de vluchtelingen. Volgens ik verneem zal het zo erg niet zijn als men denkt. Velen zullen gemobiliseerd zijn

‘sur place’ of liever geïmmobiliseerd. Het ministerie van arbeid zendt mannen naar de Midi om te onderzoeken hoe het best zu geschikt worden. Wie weet, misschien kom ik ook nog naar het fornt. Fiat!
C. Peene (16 juni) Sedert een goede maand ben ik op het front als brancardier. Ik zit hier ten volle in mijn oude streek, waar ik zo dikwijls rondgereden heb. ’t Is wreed al die verwoesting te zien. En zeggen dat de mensen die daar woonden nog hun herte en ziele uitverlangen om terug te keren. ‘tis nochtans te verstaan! Moge de Goddelijke voorzienigheid ons algauw de vrede verlenen, veel lijden zal wel beginnen, dan maar het moet toch komen en die schrikkelijke oorlogsgesel zal toch weg zijn! Ik geneer mij toch in mijn lot.
Des. Govaert – Sedert enige dagen is ons kantonnement afgebrand. Ik was juist naar het werk als het voorgevallen is. Zo dat het mij onmogelijk geweest is gans mijn boedel te redden. Hetgeen mij meest spijt veroorzaakt is het verlies mijner boeken die ik nog meer acht als een fortuin. Tegenwoordig ben ik aan de werkeloosheid overgelaten. Ik kan niet meer studeren, noch lezen. Ik moet mijn vrije tijd in ledigheid overbrengen.

Ambulances in de Deken de Bo-laan

Albert Crousel – In repos na de beschieting. Na een paar dagen kuisen en wrijven waren wij weer presentabel geworden. Iets dat mij verwonderde was, dat wij niettegenstaande we in de loopgraven geheel weinig gegeten, gedronken en geslapen hadden, na een paar dagen lichamelijk gans hersteld waren en geen vermoeienis meer gevoelden.
Het was misschien een ‘cure electrique’ geweest. Allen waren wij droog als ‘kurk’ en de mannen hielden de beloftewelke zij in hun kwellende dorst in de loopgraven gedaan hadden, te e van nooit meer me veel geld in hun zakken naar de ‘tranchees’ te gaan en zo haast ze in Alveringhem kwamen al het bier van het dorp op te drinken.
En feitelijk den derde dag waren 8 herbergen op 10 gesloten. ’s Avonds en droegen zij een plakkaart met allerhande futen: ‘Plus de bière, plus de St. Disié’ maar de mannen vermogen niet meer tegen het drinken, want een der mijner die ’s avonds zat binnen kwam, kreeg een zenuwcrisis, gedurende dewelke hij bommen en geschot hoorde en naar zijn adem hijgde, zodat we veel ruzie hadden om hem tot zich te krijgen.

Later vertel ik U eens hoe ik 2 uren lang met een droge keel, nevens 3 slokken slecht koffie liep zonder het te weten. Seirbo tibi vasto in enbiculo formosae aecuvitas mensae senes super mollem sedem in conspectu maris

E.H. O. Doncy – 'k Heb daar ook gepasseerd voor 't college. De 2/3 der ruiten zijn eruit, aan de ingang van weerskanten liggen er zakjes langs de muren om in geval van bombardement de slagen der bommen te breken. Wat jammer van dat schoon college. Onnodig te zeggen dat er soldaten inwonen en dat het dienvolgens op soldatenmanier en wat meer is op zijn Engels bewoond wordt.

Albert Boone – 't Gaat voort goed hier te F. bijzonder goed. De Duitsers schijnen ons vergeten te hebben – des te beter. 't Is recht meer dan een maand dat we niet meer beschoten werden. De mensen hier leven wederom op hoop en geloven welhaast verlost te worden … God gave 't .

M. DeJonghe – Wij hebben een breed leven, om ons wat te temmen mogen we zakjes vullen en in de Veurne ambacht brengen; dat is een schoon werkje. Nu en dan doen wij ook een uurtje oefening. 't Is zeker om niet te verroesten. Alles heeft zijn reden. De laatste maal dat wij op voorpost waren, hadden we slecht weer. 't Regende de ganse dag. Gelukkig moesten we afgelost worden. Als we thuis kwamen liep het water al onder uit, maar we waren toch van de beste; we waren vier dagen in 't droog.

A. Recour – Ik heb reeds het geluk gehad de Duitsers te bevechten. Goddank . Alhoewel ik het als een geluk aanzie, heb ik mogen vaarwel zeggen aan dat tweede Verdun en nu lig ik in de secteur van R. en hier is het bijna… vrede.

Maurice Ampen – Ik geloof dat ik hier in een goed kamp ben gevallen, och tot mijn grote teleurstelling is er geen een maatje uit Poperinghe.

Antoon Lambrecht – Wij zijn thans weer op 't front na een maand grote repos.
Ik ben er waarlijk niet kwaad om want die repos gaat mij niet . reeds tweemaal immers heb ik mijn villa in de Panne gehad en reeds tweemaal smachtte ik om er uit te geraken.
Welk is de reden daarvan? Ik weet het niet.
Echter gaat de lucht mij daar niet. Ik vind er slechts behagen in de zee, in de leeszaal en – hoe kinderachtig – in de cinema. Ik heb gezegd dat de lucht mij beklemt. Jammerlijk is het de zuiverheid van het uitspansel niet, neen, 't is de lucht van de omgeving. De Panne is slecht.
Ik weet niet waar aan de oorzaak van de wulpsheid te wijten is, doch dit is voor mij zeker dat de Panne zo wij niet tegenwerken het Rapua van Hannibal zal worden.

Ik heb immers reeds zo dikwijls bij onze jongen de lust, de levenslust en ’t jongelingswoelen van in de loopgrachten zien verteren bij de aankomst in de Panne. Niet dat ze schuchter zijn in hun ruwe speken, neen! Ruw zijn ze daar ook, doch ’t ruwe brengt er echter geen daden tot stand.in de Panne wel! Op ’t front vindt ge jongens allen gereed om wandelingskens ten uitstappen te doen. In de Panne gaan ze alleen uit en zoeken weinig gezelschap. Stille waters, diepe gronden.

M. Lootvoet – laatstleden kwam ik in de tranchees van de 1ste linie René Debergh tegen. Hij geneert zich goed in ons regiment. Edmond Cornelis schreef mij voor enige dagen dat hij ook naar de streek oversteekt, dan nog in mijn bataljon. Hij zal mij dus hier hebben als doktoor. Dat hij maar niet en probeert om ‘caroten’ te trekken, anders…
M. Focke – Valt er geen merkelijke verbetering in mijn been aan te stippen, er is evenwel een kleine verandering in mijn toestand gebeurd. De huidige plaaster is, met opzet veel lichter gemaakt en nu ga ik, op bevel van de dokter, veel wandelen om eet en slaaplust te prikkelen. Dit is veel aangenamer dan in een zetel of bed, droevig te zitten turen en je op te fretten van verdriet en verveling. Ja, ik voel me oprecht herleven, nu kan ik ten minste de vrije natuur genieten en haar bonte verscheidenheid bewonderen.
Al is het versiersel der duintoppen maar kaal, toch was ik ontroerd wanneer ik het voor het eerst ontwaarde, want buiten het groensel dat moeder in de soep doet had ik gedurende twee jaar geen groen meer gezien. Kon mijn vroeger leven ’t best vergeleken worden bij dat gene van een kostganger in Orleans, nu zal er niet veel water in de zee moeten lopen, eer ik al de hoekjes en kantjes en wegeltjes van de panne van buiten kennen zal als ‘agent’ voor inlichtingen op heden kunnen zal om korporaals en generaals en andere diergelijke op het goede pad te brengen. De zomer bestaat hier niet, tenzij op de almanak. De maartse buien zijn weer opgedoken en gaan hun gang. De wind blaast al een hele tijd in de schouw en loeit, dat het pijnlijk is om te horen. Natuurlijk dat de zee, in dat gruwelijk concert, ook de macht harer stem, wil laten horen. Zij grolt en brult met zulke woede dat zij er bij schuimbekt en de militairen zelf in hun aanbiddelijke wil stoort. Laatst werden op bevel van de generaal die

gezag voert over onze docteurs – tot welzijn van ’t vaderland, dikke palen op het strand in de grond geslagen, dat stond de zee niet veel aan. Zij voelde zich in haar macht en eer gekrenkt en zette haar dulle muts aanstonds op : als een kat die een hond ontmoet kromde zij haar rug en zwol haar op, vervolgens ging zij op de rij staken beuken met het noodlottig gevolg dat wanneer haar gramschap uitgeroeid was en zij haar wateren wegtrok de helft der palen uit de grond gerukt waren en te rapekooie op het strand lagen. Onze jagertjes die ’t nieuwe stuk grond nevens strand geërfd hebben van grootpapa Joffre, spreken van ’t voorgeborchte der hel en over veel andere onnoembare ijselijke dingen. Ik ben alleenlijk bevreesd voor de Poperingse maatjes die nu tegenwoordig voor mijn geboortestad liggen, gelukkig dat er maar één is en een is geen, mogen wij zeggen, tenware onze moedige Pol het hoort. Het offensief zal Albert Crousel niet uit zijn lood slaan en Sylvain Decorte en Antoon Denecker evenmin om reden dat zij voor het ogenblik met de andere maten der divisie een kuur doen in de Panne. Sylvain is met verlof naar P. getrokken en zal bij zijn wederkomst den sergeant majoor vervangen. Albert Crousel is insgelijks met verlof naar P. geweest en heeft slechts het einde van de wereld verlaten om hier in het einde van de Panne, in de barakken van den Oosthoek te komen legeren.

F. Rommens – Ik kwam juist van huis terug. Deze maal heb ik M. den principaal niet gezien,. Toen ik hier terug kwam vond ik hier mijn villa, half afgebroken en mijn boel in de war. Ge kunt denken hoe ik aangenaam verrast was, want als ge uit verlof komt hebt ge doorgaans niet veel trek tot lachen. Nu daar viel niets aan te doen; ik pakte mijn zak, mijn basaatse en mijn geweer op mijn rug, mijn koffiekan en wat nog overbleef van mijn dei lari onder de arm en ik ging 600 meter verder een nieuwe tent bouwen. En nu ben ik weer half geïnstalleerd. Ik heb hier veel werk – dat ware nog niet – lieten ze, u maar gerust, maar ze koen u dag en nacht optrommelen en ge moogt nog niets zeggen.! Nu ’t zal beteren, ten andere – das ist krieg.

Paul Vandenbussche – Poperinghenaartje in de beste gezondheid ontvangen. ‘k Was in congé als het toekwam en misschien aan ’t krieken plukken. Vier dagen congé ’t is bijna ’t gaan niet waard. Ik heb ervan geprofiteerd omdat ik geloof dat het de laatste maal is geweest. Ik heb mij dat laten wijsmaken door den schoenmaker van de compagnie die volgens de jongens als tacticien en strateeg nogal naam heeft. ’t Ware te wensen. En als ik dat wel bepeize een pekdraad draaier weet toch wel iets meer dan een gewone mens. Grote koppen, fijne geleerden hadden en hebben soms eigenaardige verstrooiingen. Bij bovengemelde schoenmaker heb ik dezelfde symptomen van geleerdheid bemerkt. ’t Is bijna erger als

geleerdheid – ’t moet voorzeggingswijsheid zijn. Gisteren waren onze schoenzolen in de lekkere ajuinsaus gekookt. De piotten liepen alleen met hun rok taai leer naar Jan. Huilden, tierden, vloekten van afranselen, doodslaan, creveren..; erger of de Duits enz…. Ja maar jongens – zegt jan – bij de soep gaat niets verloren. Volgens een nieuw keukenrecept wordt hetgeen niet meer hard genoeg is om aan uw voeten te binden, zacht en mals genoeg voor een piottenmaag. Ge moet leren alles slikken voor ’t offensief; al de plankskes die gij in het biscuitzakske draagt op zijn rug, zult gij heel tevreden zijn de nieuw moden beafstukken te fretten. Beter toch in uw blote voeten marcheren dan creveren van de honger, hé! ’t Is offensief jongens. ‘k Heb geheel mijn schoenverzameling gereed gemaakt en wel 300 pekdraân gedraaid om oren aan te naaien en bajonettestreken toe te stekken. Ik heb mij laten gezeggen, ‘k had betrouwen toch in Jans wijsheid en ‘k ben weggegaan al peinzend scholden op de Duits en schreeuwen.
Dat is stom en ook wel laf
Daarom wens ik dat ons heere,
Gauw ons eenen aanval gaf.

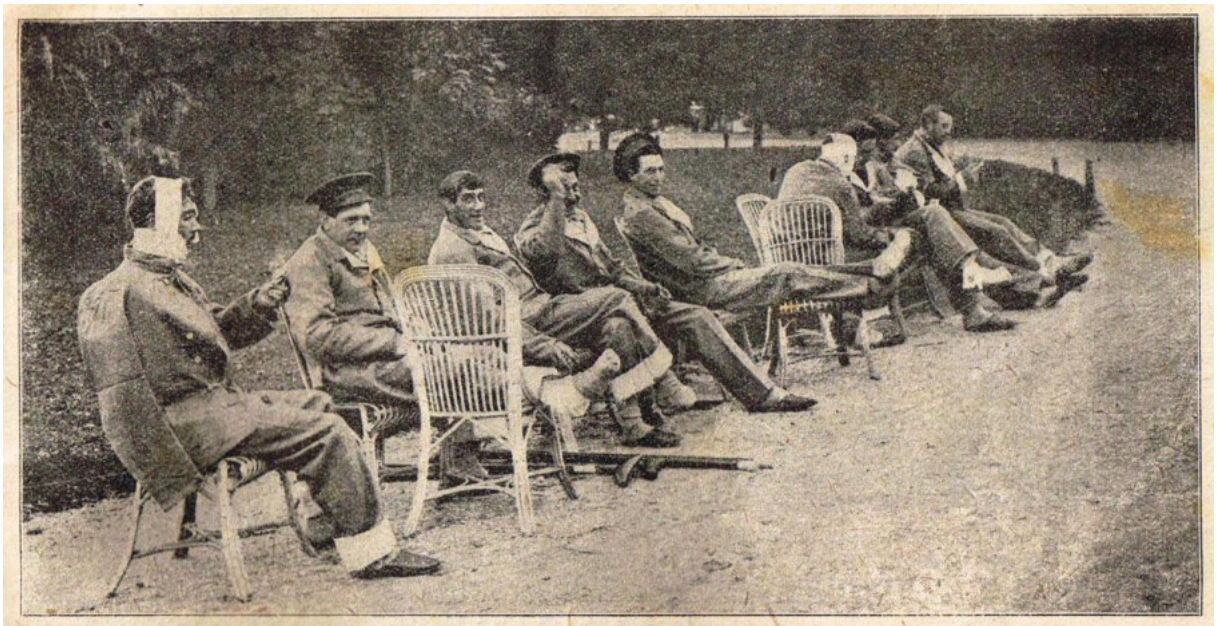

Het Engelsche offensief aan het Westerfront.
Gewonde Engelsche soldaten bij het groote offensief der Engelschen in Frankrijk gewond, worden liefderijk verpleegd in een der Fransche kasteelen hetwelk tot hospitaal is ingericht. In de uitgestrekte parken, die het kasteel omgeven vinden zij in overvloed gelegenheid van de doorgestane vermoeienissen uit te rusten.

Oorlogspoëzie – Strijdkreet bij ’t nakende offensief
Ze kwamen en stormden en brandden ons land
Ze kwamen er beesten en zwijnen er slaan
Ze kwamen doch luide daar rees het langs ’t strand
Te wapen – te wapen – om Vlaanderens vaan!
Refrein:
Moerland op!
Te wapen! Te wapen!
Moerland op
Den Duits op den kop!
Dan sloeg en dan huilde en dan dreigde de zee
Dan slaakte naar ’t oosten de blauwvoet zin kreet
Dan schaarden zich de helden om de vane gedwee
Te wapen – te wapen – gewroken ons leed.

Zaterdag 15 juli 1916 – Baert A.

Weinig geschut. Om 3 uur lost een vlieger 2 bommen 1 bij Fr. Billiaert, de vlieger werpt lichtjes uit. In de O.L.Vrouwe kerk worden de diensten opgeschort en hebben deze plaats in **de tent der gemeenteschool aan de Leene**.
Bij gebrek aan hout en aan werklieden moesten de slachtoffers **zonder doodkist** begraven worden. Heden en maandag 17 trekt de klas van 18 op.

15 juli 1916 - Van Walleghem

Deze nacht moest nogmaals **een Engelse gasattaque** plaats hebben rond Yper, doch nogmaals ging deze niet door, daar de wind niet gunstig was.
Ik verneem van een persoon die vandaag naar Poperinghe geweest is, dat de stad gans dood en verlaten was. Omtrent alle winkels gesloten en noch burgers, noch soldaten. Zelfs mogen de soldaten de stad niet binnen gaan.

De Belgische. Gepantserde Automobielen

Hunne Organisatie en hunne Werkzaamheid

Legerbode –
15 juli 1916

Het Belgische korps gepantserde automobielen dat tot de beschikking van het Russisch leger werd gesteld, onderscheidde zich herhaalde malen gedurende de laatste krijgsverrichtingen in Galicië.
De inrichter van het wapen dat de aandacht van de wereld gevestigd heeft op de bekwaamheid van het Belgisch leger om zich van de meest moderne wapentuigen te bedienen, was de Belgische majoor Collon. De tegenwoordige commandant van de eenheid die in Rusland opereert is majoor Semet.
Het Hollandse dagblad De maasbode heeft in zijn nummer van 14 juni 1916, het volgend artikel gepubliceerd over de inrichting van dit korps.
In het officiële bericht uit Petrogrado op 10 juni van de grote generale staf, vinden we vermeld dat de Belgische geblindeerde automobielen aan de Russische troepen gewichtige steun verlenen. Voor hen, die niet de ontwikkeling van de techniek en van de organisatie der strijdende legers volgen, mag het vreemd schijnen, dat het kleine België steun verleent aan het grote Rusland. Toch is dit niet het geval.

Zowel uit de tijdschriften van zijn bondgenoten, als uit de Duitse tijdschriften blijkt, dat België, dat bij het begin van de oorlog op militair gebied lang niet vooraan stond, thans de beste pantserwagen-organisatie bezit van allen. De grote kracht dezer organisatie bestaat, volgens het oordeel der Entente, vooral hierin dat deze korpsen een zelfstandig wapen vormen, dat zonder hulp van andere een opdracht kan uitvoeren. Als strijdmiddel behoeft de Belgische geblindeerde auto-afdeling, dan ook niet noodzakelijk de steun van infanterie of cavalerie.
Zo'n Belgisch autocorps, waarvan de Russen thans zulk een krachtige steun ondervinden, bestaat uit 10 strijdwagens, 3 officiers- of waarnemingswagens, 2 munitie-, 4 werkplaats, 2 bagage en 1 ziekenauto, de laatste drie hulpwagens genaamd. Verder zijn er bij het korps 100 rijwielen en 12 motorrijwielen.
De gehele sterkte aan officieren en manschappen is 200 man, die met zorg worden uitgezocht. Voor wielrijders zijn aangewezen beroepsrenners, of zij die op banen rijden, terwijl bij de

auto's alleen mecaniciens in aanmerking komen en voor de bediening der kanonnen en geweren de beste schutters worden uitgezocht.

Een korps bestaat uit twee afdelingen, waarvan ieder de helft der vecht-, munitie- en bagagewagens heeft, benevens 50 rijwielen en 6 motoren. De korps en iedere afdelingscommandant is gezeten in een der zogenaamde waarnemingswagens. Alle auto's hebben 4 cylindermotoren, die uit dezelfde onderdelen bestaan, terwijl de velgen van alle auto's gelijk zijn en de wagens allen dubbele achterwielen hebben.
De strijdwagen bestaat ui een bak van 5 mm. Staalpantser, zonder deuren, die aan de voorzijde een overkapping heeft, met een gleuf om door te kijken, waaronder de bestuurders zitten. Iedere wagen heeft 2 snelvuurkanonnen van 4 cm., zodanig gemonteerd dat ze naar alle zijden draaibaar zijn. Een machinegeweer, dat infanteriemunitie verschiet is boven het geschut zodanig aangebracht, dat het onafhankelijk van het geschut eveneens naar alle zijden draaien kan, zodat het mogelijk is, dat met het geweer zij- of achterwaarts gevuurd wordt op het ogenblik dat men uit de vuurmonden in voorwaartse richting vuurt.
Olie, benzine, reservedelen en werktuigen zijn binnen de pantsering geborgen. De motor wordt door pantserplaten van voren en op zij beschermd. Voor de afkoeling zijn er behalve een windwiel zes rechtstandige openingen aan de voorkant van 3 tot 5 cm. Breed en door pantser gedekt. Aan de voorzijde heeft de auto een zoeklicht uit een accumulator gevoed en als reserve een acetyleenverlichting.
De auto's hebben alle twee bestuurders, waarvoor het stuurrad zich in het midden bevindt, zodat ze elkander kunnen aflossen, wat een groot voordeel is als er een getroffen wordt. Aan beide zijden van de kap boven de bestuurders bevinden zich spiegels, om ook achterwaarts te kunnen zien.

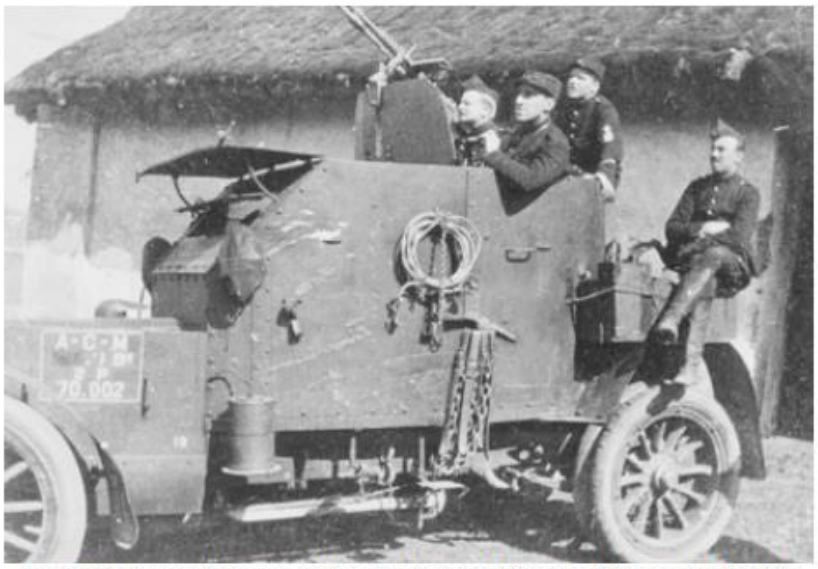

Een Belgische pantserauto, met een motor van Minerva, richt aan het front in Galicië zijn boordwapens op een vijandelijk vliegtuig (lente 1916).

De waarnemingswagens, waarin de commandanten zich bevinden zijn op gelijke wijze gepantserd, maar bestaan inwendig uit 3 delen. In het voorste gedeelte bevinden zich de bestuurders, in het achterste deel, waarin de bagage van de 2 officieren geborgen wordt, zitten 3 man. In het middelste deel dat een geheel gepantserde toren vormt, zitten de aanvoerde en zijn adjudant. Zij leiden van dien toren uit, die van jaloezieën van pantser voorzien is, zodanig dat iedere lat afzonderlijk geopend kan worden, benevens van een periscoop, kaarten en kompas, de afdeling of het korps tot vervulling van de te volvoeren opdracht.
De werkplaatsewagen is een vrachtauto, die van achteren open gaat en bevat allerhande machines voor de smidse en een werkbank. De werktuigen zijn opgeborgen in een vaste kast met uitneembare laden. De munitiewagen, die iedere afdeling heeft, is van buiten ongeveer gelijk aan de werkplaatswagen.

De hulpwagen, die ook een vrachtauto vormt, is anders gebouwd. In het midden bevinden zich gedekt, door zes kasten, de benzinehouder en de bergplaats voor oliekannen en reservedelen. De kasten worden aan de buitenzijde geopend en zijn voorzien van verschillende sloten, zodat geen onbevoegden er in kunnen komen. In geval van nood kan men echter langs de binnenzijde toch in alle kosten komen. Het optreden van deze pantserautokorpsen, zoals dit thans bij de Russen gemeld wordt, kan men zich na hetgeen uit de voorschriften bekend is, al volgt denken.
De 50 wielrijders van iedere afdeling zwermen uit, om de sterkte van de tegenpartij en de stellingen te verkennen. Ook hebben de wielrijders tot taak de toestand der wegen te onderzoeken, terwijl de zware wagens voorlopig achter blijven. De resultaten van de verkenning, of van het onderzoek worden door de motorrijders overgebracht en eerst als deze berichten binnen zijn, treden de auto's op.
Het voorwaarts gaan dezer auto's tot de aanval langs de wegen gebeurt als volgt. De eerste auto volgt bijvoorbeeld de rechterzijde van de weg, de tweede op 50 meter daarachter, de linkerzijde en zo vervolgens steeds met 50 meter tussenruimte.
Alhoewel op het Westfront, door de weinige beweging, die daar plaats heeft, door de loopgraven, weinig van deze korpsen gehoord wordt, kan men zich toch voorstelen, dat ze in deze dagen een enorme steun vormen voor de Russen. Bij de vervolging van de terugtrekkende vijand kunnen ze door hun grote snelheid op ieder punt optreden en brengen dan, buien de karabijnen der wielrijders, 21 snelvuurkanonnen en 10 mitrailleurs in het gevecht.

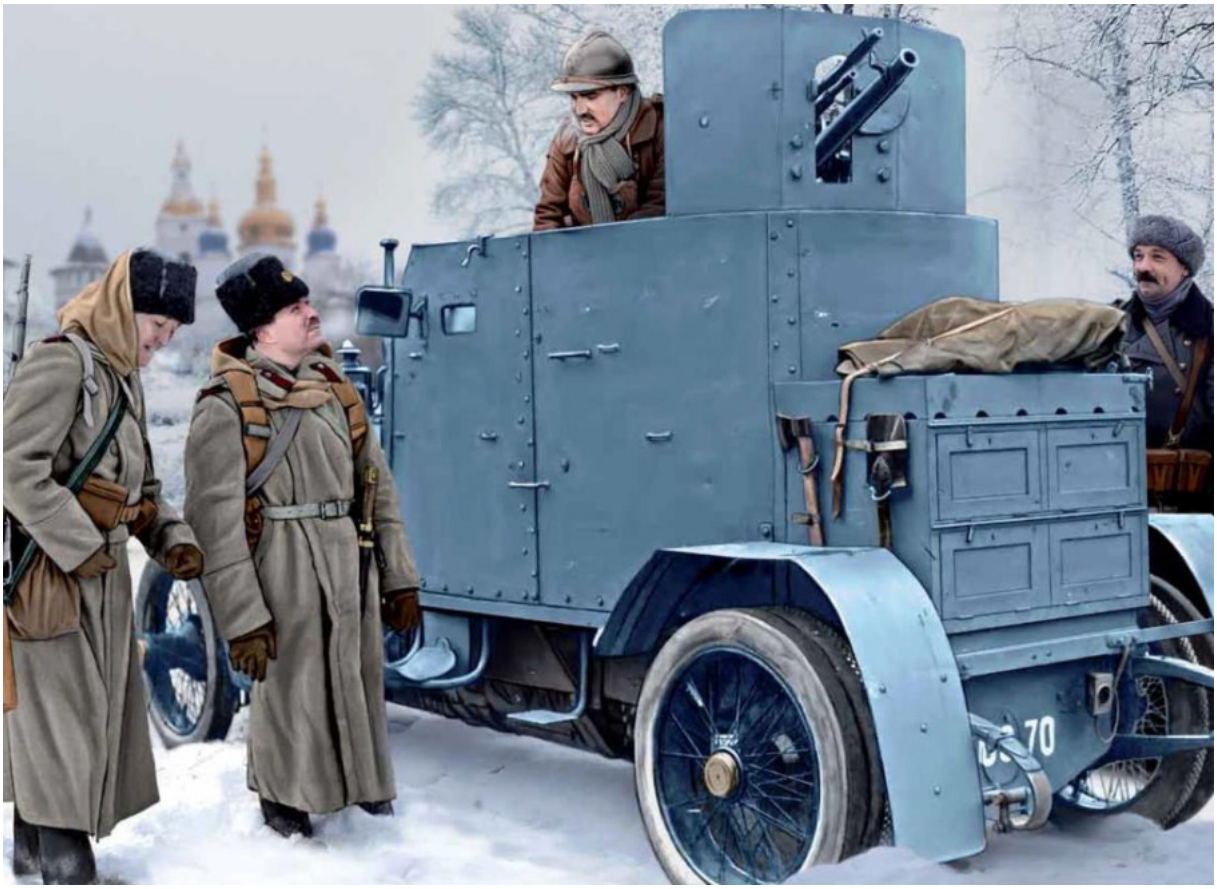

Omgekeerd echter behoort het ook tot de taak dezer korpsen om de terugtocht van eigen troepen te dekken en het voorwaarts rukken van de aanvaller te beletten. De pantsering, die

dekking geeft tegen geweerprojectielen en granaatscherven, noopt een verdedigend korps niet snel tot de terugtocht. Bovendien melden de beveiligde wielrijders tijdig omtrekkingen.
Waar de Russische generale staf deze korpsen dan huldigt, om de steun, die zij verlenen, daar kan men nagaan, dat hiermee in onze terreinen nog veel meer te bereiken is. Zodat we gerust mogen hopen, dat de tijd niet ver meer is, dat ook dergelijke pantserautokorpsen in de organisatie van ons leger zullen zijn opgenomen.
Een verder bewijs, als dit nog nodig ware, van de technische uitnemendheid van het Belgisch korps gepantserde automobielen, wordt geleverd door een Oostenrijks dagblad, de Reichspost, van Wenen, dat van af de maand februari laatsleden, dus verscheidene maanden voor het werkelijke ingrijpen van de pantser-automobielen op de slagvelden in Volghynie en Galicië , in nummer 60, van de 6de februari, de volgende waardering publiceerde:
Van al de tegenstrevers van de centrale mogendheden, is het België dat de beste inrichting voor gepantserde automobielen bezit. Het doeltreffende gebruik van deze automobielen als strijdmiddel, wordt verwezenlijkt door het feit dat zij bij geen cavalerie- of infanteriegroepen gevoegd zijn. Zij maken een onafhankelijke eenheid uit, die ieder ogenblik in staat is krijgsverrichtingen op grote schaal uit te voeren.
Het is niet zonder fierheid dat onze soldaten de lofrijke waardering zullen vernemen, die wij hier met voldoening overdrukten.

HET NIEUWE ENGELSCHE GESCHUT AAN HET WESTELIJK FRONT.

Zondag 16 juli 1916 – Baert A.

Kalme nacht. Zeer veel beweging. ’s Avonds wat meer geschut al de kant van Boesinghe.

17 juli 1916 - Delaere C.

Maandag . naar het schrijven van Mme Terlinden heeft Poperinghe nog nooit zo fel beschoten geweest: in 2 ½ dagen niet min dan 400 obussen kwamen af en vielen bijkans allen in de Cassel- en Boeschepestraat. Zij maakten veel slachtoffers. Men spreekt, schrijft zij van 180 tot 200 burgers en soldaten. – zie ook 24 juli 1916.

Maandag 17 juli 1916 – Baert A.

De gendarmerie brigaden voor de twee Vlaanderen komen af om op te schuiven in geval van vooruitgang.

Krijgsgevangen Duitschers.

Duitsche soldaten op het Westerfront gevangen genomen, ondergaan een verhoor van den Franschen generalen staf.

Geïllustreerd Zondagsblad

Dinsdag 18 juli 1916 – Baert A.

Gans de nacht hevig geschut. Al de kinders worden uit de stad verwijderd.

18 juli 1916 - Van Walleghem

Vandaag meer geschot dan gewoonte.
In de voornoen vallen bommen rond de Hallebast.
Genoenmaald bij E.H. pastoor van de Clytte met de seminaristen brancardiers, Cos en Couveliers.
Het is aangenaam om hen te horen vertellen over hun oorlogsleven.
De commandant van de 3de batterij Dumouseau, een kasteelheer, is een buitengewoon moedig man, doch vereist hetzelfde van zijn soldaten. Nooit schuilt hij voor een bombardement. Nu hebben de Belgen te minste 100.000 bommen bij hun kanonnen. De 1ste Belgische batterij staat bij het hof van Leroye, de 3de links de burgemeesters hoeve en de 2de rechts de 4, 5 en 6 aan Verschoores exercicieplein en Voormezele.
Bij de hoeve van Leroye gaan de Engelsen 7 zware kanonnen zetten. 2 reken lichte staan er voor. Er is een groot kerkhof in 't bos over 't hof van Leroye en een zeer groot bij de school van Voormezele.
Gisteren hebben de prinsen de bourbon, onder luitenanten bij het Belgisch leger, een bezoek gebracht aan de Belgische artillerie.
De commandant der eerste batterij had zijn soldaten

Een veroverde Duitsche loopgraaf.

IN HET ENGELSCHE VLIEGWEZEN

De kommissie, welke zich bezighoudt met het onderzoek naar de misstanden bij het Engelsche vliegwezen, heeft zich in een van haar jongste zittingen bezig-gehouden met de kwestie der hoedanigheid van de vliegtuigen, bij de Britsche strijdkrachten in gebruik.

— Is er, — zoo vroeg men aan Sir David Henderson, die voor de organisatie van het vliegwezen verantwoordelijk is, — thans een Britsch vliegtuig in gebruik bij de troepen te velde, dat beter is dan de Fokker?

— Ja — antwoordde de generaal — er zijn aan het front Britsche vliegtuigen, die beter zijn dan de Fokker.

— Sinds wanneer zijn er betere gekomen?

— In den aanvang hadden wij machines, die de Fokkers evenaarden; en tegen Februari of Maart van dit jaar hebben wij een groot aantal machines, die beter zijn dan de Fokkers.

— Was de Fokker-machine het eerst aan dit land aangeboden?

— Neen, niet het eerst; maar ik zond twee officieren naar Nederland om haar te zien, en haar rapport luidde zeer ongunstig.

— Was er niet een periode, waarin het aantal Engelsche machines, dat door Fokkers werd neergeschoten grooter was dan het aantal Duitsche machines, dat door ons werd neergeschoten?

— Ja, maar niet veel grooter; doch dit bewijst niets voor de superioriteit.

— Waaraan lag het dan?

— Aan een verschil van de methoden die werden toegepast.

In antwoord op een vraag van kapitein Bennett-Goldney, zeide generaal Henderson, dat reeds vóór den oorlog de kwestie was overwogen van een aanval door Zeppelins op kwetsbare punten in Engeland. Zulke aanvallen waren verwacht en in overweging genomen; maar men meende, dat geen algemeene aanvallen waren verwacht. D. w. z. de autoriteiten verwachtten geen Zeppelin-aanvallen, behalve op punten, waar militaire successen waren te behalen.

vermaand van te zeggen ‘Monseigneur’ wanneer zij door de prinsen aangesproken werden. Ongelukkiglijk geen van beide sprak een woord. Zo maakten zij geen goede indruk op onze soldaten.

Uit de ‘Antwerpsche Courant’ 20 juli 1916

DE BEVOORRADING VAN BELGIE. — Niettegenstaande al de logenstraffingen en in weerwil der stelligste protesten, ziet men nog altijd nu en dan in de Engelsche pers en elders, de oude legende opduiken, volgens welke een gedeelte der in België ingevoerde levensmiddelen den weg naar Duitschland zou nemen.

De heer de Broqueville, chef van het kabinet, heeft van zijn jongste verblijf te Londen gebruik gemaakt om voor goed paal en perk te stellen aan deze geruchten die een schadelijken invloed zouden kunnen uitoefenen op de vrijgevigheid der onzijdige Staten tegenover België. Hij heeft aan de Engelsche bladen eene nota gezonden waarin hij de besliste verklaring aflegt: « dat de Belgische regeering ervan overtuigd is dat er geen noemenswaardige lekkage bestaat voor wat betreft de levensmiddelen die in België worden ingevoerd door de « Commission for Relief ». De regeering is er eveneens van overtuigd dat de thans geldende maatregelen aan de Belgische bevolking het volledig genot van 's lands voortbrengselen verzekeren.

Bijna op hetzelfde tijdstip drukt eene hooge personaliteit van de Engelsche regeeringskringen, Lord Robert Cecil, zich in gelijke termen uit. Nadat Robert Cecil, in antwoord op eene vraag van den afgevaardigde Pringle een overzicht had gegeven van de werking der Commission for Relief, stelde een ander Parlementslid hem de vraag: « Moeten wij aannemen dat uw departement van meening is dat niets van dit alles de Duitschers ten goede komt? » Volgens de « Daily Mail », antwoordde Lord Robert Cecil hierop woordelijk: « Zulks is stellig onze overtuiging! »

De beide verklaringen uit den mond van twee personaliteiten die zeker wel bevoegd zijn om hierover een advies te geven, zullen waarschijnlijk een einde stellen aan een veldtocht die slechts schadelijk kan zijn voor het bevoorradingswerk van België.

Woensdag 19 juli 1916 – Baert A.

Hevig geschut. Om 4 uur vallen 6 vliegerbommen rond de Pottestraat en rond de statie. De stad is somber en doods, er zijn weinig winkels open. Enige vliegerbommen op Rousbrugge. Het geschut duurt voort.

Winston Churchill,
de Engelsche oud-minister als majoor in zijn loopgravengewaad aan het front.

Geïllustreerd Zondagsblad

19 juli 1916 - Van Walleghem

In de vroege morgen werpen Duitse vliegers bommen op Poperinghe en op Rousbrugghe. Vandaag ga ik naar Poperinghe zien waar mijn laisser passer blijft haperen dien ik voor 14 dagen gevraag heb voor Belle. Ik krijg hem ’s avonds. Ik zou ook willen naar de intelligence gaan om een passe te vragen voor Vlamertinge, doch ik zou daar niet geerne 3 of 4 uren staan draaien, gelijk het meestendeels gebeurt en daarom heb ik er liever aan te verzaken. Ik noenmaal in de dekenij en ga in de namiddag enige Dickebusschse vluchtelingen bezoeken op St. Jan ter Biezen. Wat zijnde vruchten daar schoon en weinig vermoord. Voorwaar de boeren langs daar lijden weinig van de oorlog.
Te Poperinghe komt men weer enige burgers tegen, doch weinig soldaten. Te St. Jan ter Biezen ook weinig soldaten. Veel Poperinghenaars bevreesd sedert ’t laatste bombardement, maken een tent en schikken de stad te verlaten.

20 juli 1916 – Baert A.

Het geschut houdt aan. Veel soldaten op: een divisie schuift in. Duitse vliegers naderen nu en dan.

Op het Belgisch front. — Onze artillerie heeft haar roffelvuur voortgezet, dat inzonderheid doelzaam was in de buurt van Steenstraete. Een onzer detachementen heeft een stouten en welgeslaagden inval uitgevoerd naar de Duitsche loopgraven ten N. van Dixmuide, drong in een dezer, doodde er de bezetting en bracht gevangenen terug.

De Belgische Nationale feesten op 21 Juli 1916.

Vrijdag 21 juli 1916 – Baert A.

Onafgebroken geschut. Binst de dag zien wij nu en dan Duitse vliegers. 's Morgens om 7 uur lossen zij 7 bommen op de Grote Onze Heer. Nog altijd soldaten op. 's Avonds van 7 tot 10 uur is het verschrikkelijk geschut: 't davert en schudt alles uren in het ronde.

Door de Belgische rekruten, die een dezer dagen naar het front zullen vertrekken, zijn ter gelegenheid van het nationale Belgische feest op 21 juli verschillende opvoeringen gegeven. Onze foto geeft een groep der clowns die mede speelden.

DE SPORTIEVE VEREENIGING VAN HET KAMP TE HARDERWIJK. — Deze vereeniging organiseerde voor Zondag 16 Juli, om 1 uur des namiddags, op het sportterrein, groote rijwielwedstrijden, met de medewerking van den Wielrijdersclub van het kamp der geïnterneerden. Het programma bevatte: een snelheidskoers, in series en finaal; een koers met premies, een vervolgingsmatch; een uitschakelingswedstrijd, op zijn Amerikaansch, genaamd de « Groote Prijs van de « Echo Belge » met medewerking van Urbain Anseeuw, den overwinnaar van den « Tour des Flandres », en tweede van den « Tour de Belgique », in één rit (500 kilometer), en de beste wielrijders uit het kamp. De programma's werden tegen 3 centen verkocht. De toegang was vrij.

ENGELSCHE HUMOR. — Al de brieven die door de Engelsche soldaten van het front aan hunne familieleden gezonden worden, moeten zooals men weet door de handen der censuur gaan.

Een soldaat die verwittigd was geworden dat het grootste deel zijner brieven was ingehouden geworden, vatte het besluit op aan de censuur een poets te bakken. Aan het slot van zijn brief schreef hij: « zie onder den postzegel. » De brief werd als naar gewoonte door de censuur geopend en onderzocht.

Met veel moeite en... stoom, slaagde deze er eindelijk in den zegel van het omslag los te krijgen; men las deze weinige woorden: « Was de zegel moeilijk om 'os te krijgen? »

Uit de 'Antwerpsche Courant' van de 21ste juli 1916.

De aartsbisschop in het Belgisch vluchtkamp.

Mgr. H. van de Wetering aartsbisschop van Utrecht bij zijn bezoek aan het vluchtkamp te Ede, waar hij aan een groot aantal kinderen het Vormsel toediende. Men ziet Mgr. hier vergezeld van den Regeeringscommissaris van het kamp kolonel Mingels.

n

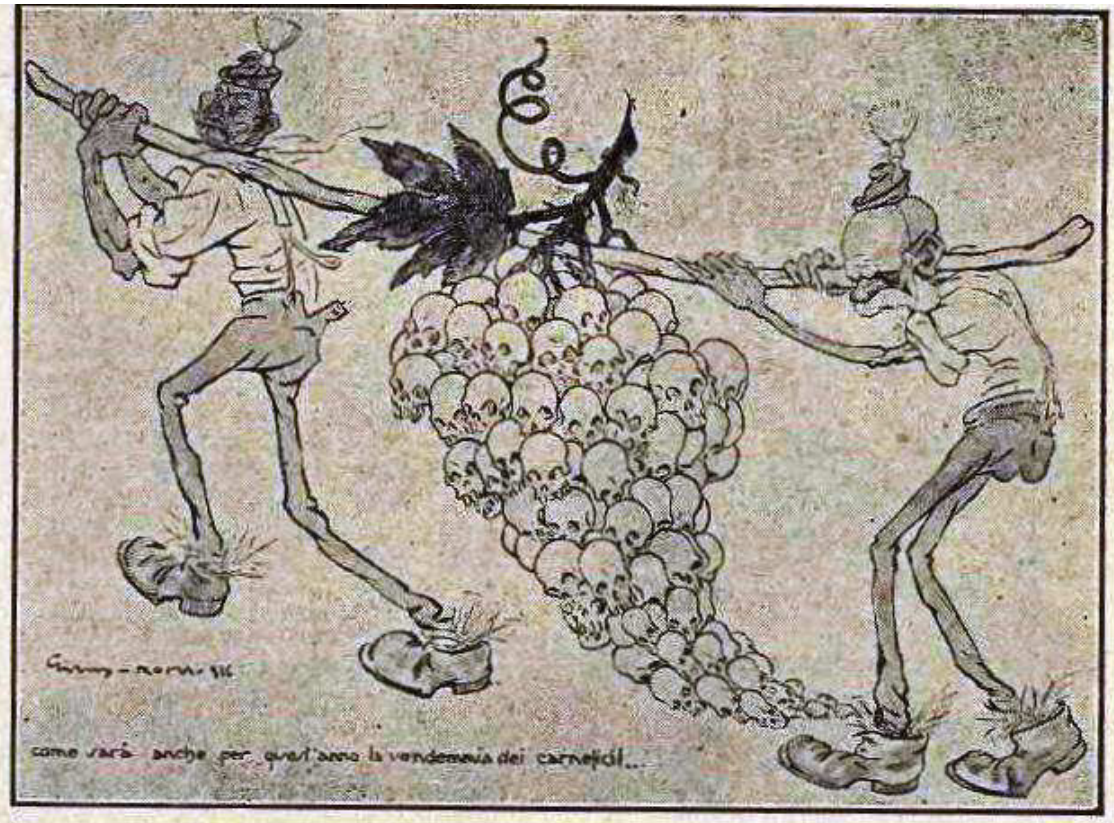

De doodskoppentros, die de keizers plukten in 't land, dat het pangermanisme zichzelve beloofd had.

(Zie: De Italiaansche Kunstenaars, blz. 3.)

Zaterdag 22 juli 1916 – Baert A.

MISBRUIK VAN COCAINE. — Voor een gerechtshof te Londen hebben verscheidene personen, onder wie buitenlanders, terecht gestaan, beschuldigd van den ongeoorloofden verkoop van cocaïne. Gedurende het geding werd er op gewezen, dat sedert het uitbreken van den oorlog het misbruik der cocaïne sterk was toegenomen. Het werd verkocht in kleine doosjes in poedervorm, die als snuif wordt gebruikt. Dit poeder heeft een zeer sterke uitwerking en heeft meestal ten gevolge, dat degenen die er aan verslaafd zijn, ten slotte krankzinnig worden. Men heeft in den laatsten tijd vastgesteld, dat vele personen het verkoopen, zoowel in apotheken als op straat. De doozen werden ongeveer 1.50 gulden verkocht, maar tot voor korten tijd kon men dezelfde hoeveelheid ook wel voor een paar stuivers koopen. De cocaïne werd vooral in restaurants verkocht en dan voornamelijk aan soldaten en vrouwen

De meeste betichten werden tot 3 maanden «hard-labour» of dwangarbeid veroordeeld; de overigen tot 2 maanden.

In 't Couthof zijn kampen opgericht om gebeurlijk Duitse gevangenen op te sluiten. 's Namiddags begint het kanon weer te donderen. **De school aan 't Hooge** wordt ingericht tot openbare bidplaats en daar wordt dagelijks mis gelezen.

Uit de Antwerpsche Courant

Zondag 23 tot zaterdag 29 juli 1916 – Baert A.

Het kanon bromt veel meer deze week, bijna onafgebroken en soms een ganse tijd lang, zeer hevig. De beweging was ook buitenmate, meest alles naar 't front op: treinen met soldaten, gedurig munitie, altijd nog artillerie, schuiten, soldaten op en af met de trams, karren, auto's, dat duurt omzeggens de volle week en dat in gans de streek. In stad legeren weer reeds soldaten, in stad ook zijn badinrichtingen voor de soldaten. Heden zaterdag verschijnt in de dagbladen de besluit wet die de Belgen tot aan 40 jaar tot het leger roept.

23 juli 1916 - Van Walleghem

De Belgen maken woorden op verschillige sonnerien der klaroenen. Voor de uitreiking van't eten zingt men 'un quart de pain poud un bleu, c'est trop peu. Un volontaire de guerre en mangerait bien deux.' Voor het visite van de doktoor: 'Wie heeft er gisterenavond dronken geweest!'

24 juli 1916 - Delaere C.

Ik reis naar Poperinghe. Daar verneem ik dat binst de week van 10 tot 15 juli wel 300 bommen over de stad zijn gevallen. Vier of vijf burgers werden gedood, enigen gekwetst; naar het schrijven van Mme Terlinden meende ik dat het veel erger was. Geen huizen liggen geheel en al plat. Misschien een twintigtal zijn geschonden. Sommige nog al erg.

Meneer de burgemeester
Refererend aan de klacht van mevrouw S. Duflou, huisvrouw van Cyrille Quaghebeur, van uw gemeente, in verband met het logement van de troepen , klacht die u mij overgemaakt hebt op de 1ste juni laatstleden, wens ik u te informeren dat ik hierover een onderzoek heb laten instellen .
Dit had als resultaat dat de klaagster wel degelijk de schadevergoeding heeft gekregen die haar toekomst, de som van 40 drank, haar gecertificeerd harer voordele door de eenheid die de schade veroorzaakte, en dit voor de door haar aangegeven periode.
Ik hoop dat deze zaak daarmee in regel is en bied U, meneer de burgemeester, mijn gedistingeerde groeten.
Kolonel van de rekwisitie diensten

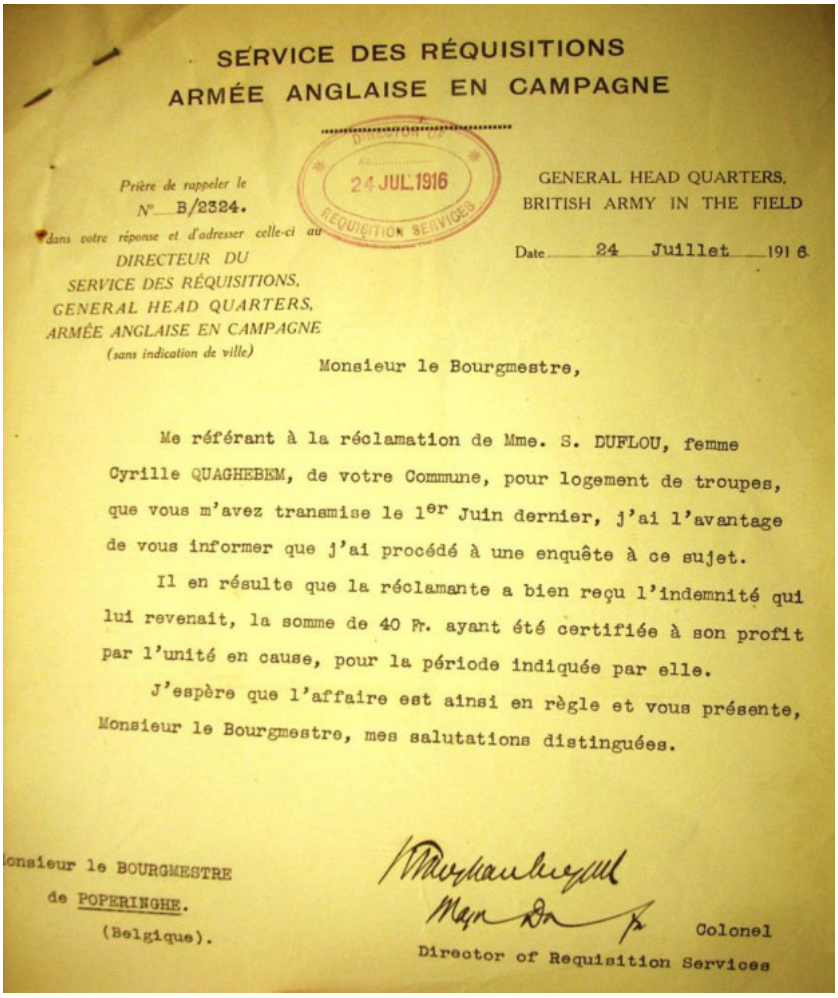

SERVICE DES RÉQUISITIONS
ARMÉE ANGLAISE EN CAMPAGNE

Prière de rappeler le N° B/2324.
dans votre réponse et d'adresser celle-ci au
DIRECTEUR DU
SERVICE DES RÉQUISITIONS,
GENERAL HEAD QUARTERS,
ARMÉE ANGLAISE EN CAMPAGNE
(sans indication de ville)

24 JUL. 1916
REQUISITION SERVICES

GENERAL HEAD QUARTERS,
BRITISH ARMY IN THE FIELD

Date 24 Juillet 1916

Monsieur le Bourgmestre,

Me référant à la réclamation de Mme. S. DUFLOU, femme Cyrille QUAGHEBEM, de votre Commune, pour logement de troupes, que vous m'avez transmise le 1er Juin dernier, j'ai l'avantage de vous informer que j'ai procédé à une enquête à ce sujet.

Il en résulte que la réclamante a bien reçu l'indemnité qui lui revenait, la somme de 40 Fr. ayant été certifiée à son profit par l'unité en cause, pour la période indiquée par elle.

J'espère que l'affaire est ainsi en règle et vous présente, Monsieur le Bourgmestre, mes salutations distinguées.

Monsieur le BOURGMESTRE
de POPERINGHE.
(Belgique).

Colonel
Director of Requisition Services

24 juli 1916 – **Jozef Simons** – **Poperinghe beschoten**

Schuifelaars
Spoed u. Ze smijten met !
't Alarmwoord vliegt van mond tot mond, straat in, straat uit… al wat benen heeft, loopt naar de stevigste kelder in de buurt, of naar zijn 'abri'. Want vele burgers hebben achterhuis een bomvrije schuilplaats gedolven; beschut door boomstammen, samenhoudend met ijzeren krammen, of dikke draad, en overdekt met aarde, mul of in zakjes en overjaarse hopperanken. Schoon is 't, bij de eerste ontploffing, de voerliedenpaarden te zien staan voor de huizen, wachtend dat hun meester buiten kome… zij spitsen de oren, snuiven, trappelen, doch lopen niet door.
Het 'ju' klinkt! En vierklauwens hollen zij de straat en 't gevaar uit en in de velden gekomen, hinniken…. Edele dieren!
Een weesgegroetje, na de eerste noodkreet is 't stil 'in 't stee'.
Van in de kelder horen wij dan het eentonig herhaalde bon! Zuu-uu-uut! Bang! Dit 'bang' in sourdine of razend – oorverdovend – volgens de shrapnel verderop of in de buurt openspringt.

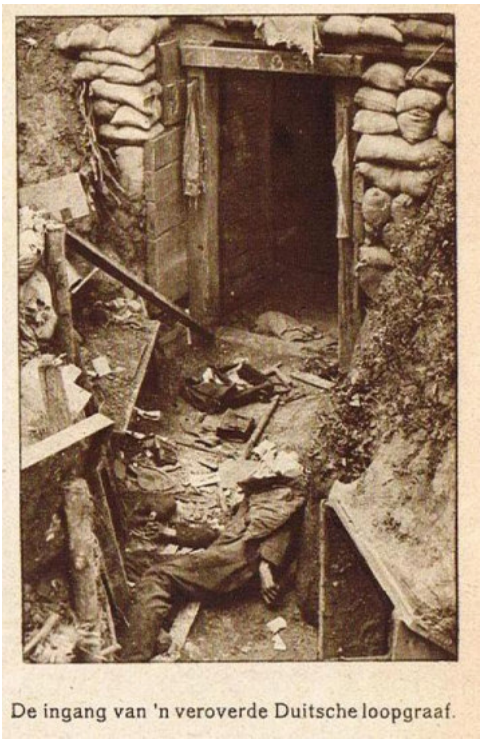

De ingang van 'n veroverde Duitsche loopgraaf.

‘Schuifelaars’ zijn shrapnels van klein kaliber war tegen keldergewelven een veilige schutting zijn, die enkel wat pannen kapot slaan, muren beschaarden en bespritsen en waarvan alleen de eerst-vallers slachtoffers maken. Laatstmaal sloegen er vijf en dertig in op de tijd van een half uur, toch vonden de Rode Kruis wagens, die toesnelden na de beschieting slechts één gewonde vrouwen één bloedend kindje, beiden niet dan licht gekwetst.
Ik weet van kelders waar, bij ’t licht van de gewijde waskaars, jongelingen, die om een of andere reden nog niet bij ’t leger zijn, hun evangeline hebben ontdekt en bij ’t afgaan van ’t kanon de ‘coup de foudres’ hebben gekregen. Die macht van ’t eeuwig jong leven bij ’t bulderen van de dood! … Ik zal daar later eens een historie van vertellen.

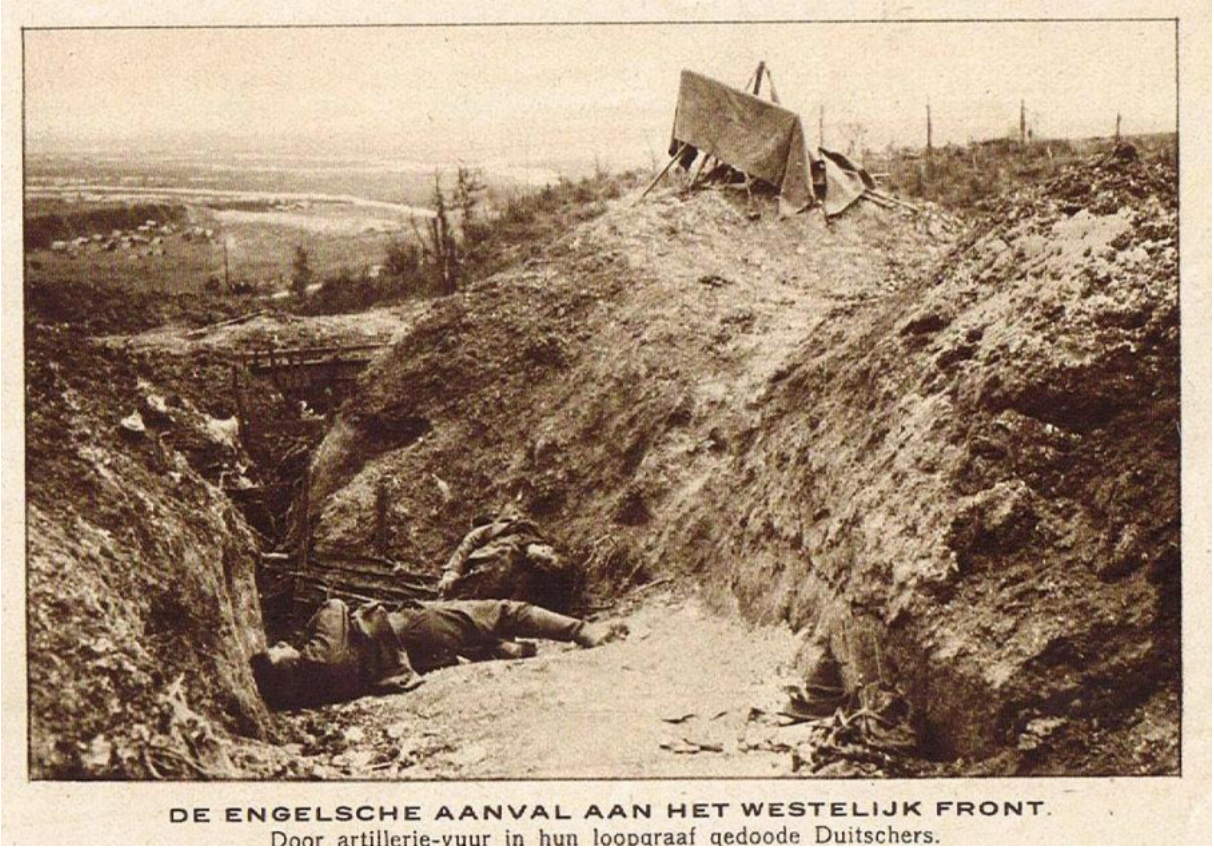

DE ENGELSCHE AANVAL AAN HET WESTELIJK FRONT.
Door artillerie-vuur in hun loopgraaf gedoode Duitschers.

Eerdekruipers
’t Is heel wat erger als er ‘eerdekruipers’ neerdonderen: marine-obussen van 150 mm. Die muren en gewelven doorboren, diep de grond in kruipen, enkele seconden nog blijven steken en dan openbarsten met onweerstaanbare vernielingskracht.

Dan loop gans het stadje de velden in, elk met een altijd gereedstaand pakje of valies dat inhoudt de zaken van meeste waarde.
Zo op 14 juli laatstleden, de Franse nationale feestdag. Onze goeie vrienden de Wurtenbergers waren zeker van gedacht dat kanongebulder hoort bij een feest, maar waarom die dag hun woede botgevierd op een Belgisch stadje?
Op 21 juli daarentegen hebben ze ons gerust gelaten. Maar die 'Franse vrijdag'… brr… En gedicht dat de eerste vielen! Pater Bertrand W., die per fiets de H. Speciën ging redden uit de meest bedreigde kerk, moest zich driemaal ten grond werpen in 't heenrijden – en de afstand was klein!
Oordeel zelf over het uitwerksel van zulk obus: één viel er op een huis, doorboorde dak, zoldering, binnenmuur, keldergewelf, keldermuur, bleef meerder seconden steken onder de 'trottoir' en brak toen heel de stoep op, met gedruis.
Die avond bleef Poperinghe doods.
Alleen op de hoeken kwamen in de café's de vluchtelingenartiesten om op de piano hun 'cinq franquenare' te verdienen – en zongen de Tommies op de wijze 'Sous le pont de Paris' hun Frans – Engels –Belgisch liedje:
'Quand sera la guerre finie,
Tous les Anglais partis,
Plenty mademoiselles pleurer… '
(De moor verwijt den ketel dat hij zwart ziet!)

Ik had de eer de prince of Wales – *zie ook 2 juli 1916* – een exemplaar te overhandigen van Drt. Persyns boek 'A glance at the soul of the Low Countries'.
'Het zal mij zeer interesseren' zei hij. Om later een praatje uit te lokken had ik enkele zinnen onderstreept o.a. 'Or will the reorganisation of Belgium be the first stage in het evolution of a future, not yet ready in the laboratory of time?'
't is er niet van gekomen uit oorzaak van zijn vertrek kort daarop.
Met het 'Nederlandic idea' , bij Engels officieren, die bij mij om les in Nederlands kwamen, heb ik toch geen bonheur gehaald, om het op zijn Kempisch te zeggen. 't Gaat niet op uw enthousiasme te doen meedelen, ook aan 't merendeel der Vlamingen niet, voor Dr. Persyn, die daar stond te Rijsenbrug als de geest van Groot Nederland, en die sprak: 'Wat zijn de drie eeuwen, die ons gescheiden hielden, vergeleken bij 't geen vroeger ons samenbond?'
Luitenant S. antwoordde mij droogjes: 'God weet! Misschien na de volgende wereldoorlog!'

We gaan van de ene oorlogsverteller naar de andere. **Fritz Francken** *publiceerde zijn 'Oorlogstijd – Schetsen en indrukken van het front' reeds in de oorlog zelf. In de 'Legerbode' van 25ste juli 1916 verscheen het volgende gedeelte:*

Moe, kreupel, beklodderd van onder tot boven, de stoppelbaardige gezichten bespritst met slijk, kwamen ze dien nacht terug uit de loopgraven. Geruisloos waren ze opgekraamd. Maar zo gauw ze langs de baan de verse dampende soep in hun verkleumd lichaam hadden gelepeld, brak hun blijdschap los in luid gebral van liedjes en gekal van stemmen. Ze staken een pijp op en dachten al niet meer aan de doorstane ellende en 't voorbije gevaar. Al gauw echter dempte 't gedruis, ze stapten stilzwijgend aan, verrast door

hun eigen lusteloosheid. Ze waren te moe en hoe langer ze marcheerden, hoe zwaarder de ransels begonnen te weten.

- Oef! Zei de Rik, het kantonnement binnentredend en zijn boeltje neersmakkend, ‘k geloof dat er een jonge olifant in mijnen zak zit. Is me dat zweten!
- Mijne ruggraat is gebroken, jankte ’t Zwierken.

Op een, twee, drie hadden de jongens hun plaats gekozen en stormenderhand een hoopke stro opgebusseld, waarop ze einde adem neervielen.

- Zou on… onze congé… n..; nog net b… b… binnen gekomen zijn, stotterde de Spioen.

Sooi Ahuin zei halfvakerig en met een rellend geeuwtje:

- Ga de op reis, Spioen?
- Ba, ja’k! waarom niet?...
- Petere zijn? Vroeg Sooi Ajuin,
- Bijlange niet, bij familie
- Ah!...

Al de kerels ronkten lijk bietjes… de Spioen stak nog een cigaretje op, bleef een tijdje wemelen en sliep dan in.

’s Anderendaags riep de sergeant van den dag:

- Les hommes qui vont en congé doivent se rendre au rapport du médecin…’
- Allez, Spioen, hoort ge’t ? riep Cartouche, naar den doktoor…
- Waarom?
- Wel… om te zien of alles in orde is, verklaarde Vodden-en-Beenen.
- Ah! Deed de Spioen, begriend.

’s Avonds mocht hij weg. Bij alleman ging hij wat bedelen.

- Drupneus, krijg ik uw képi eens? Zwierken, mag ‘k uw molletières bezigen? Rik, laat me uw broek eens aandoen? Cartouche, leen me uw vest eens.

Goedschiks leenden de jongens mekaar ’t beste stuk ui hun kleerkast om netjes en sierlijk op reis te kunnen gaan. Ze hielden er fel aan, eens uit de moerige loopgraven, ordentelijk in ’t daglicht te verschijnen.

Toen de Spioen optrok, riep Cartouche hem nog vermanend na:

- Opgepast, he! Spioen, dat we geen klachten horen.
- Neen… neen, lachte hij en beende er haastig van onder.

Door ’t vertrek van den Spioen dachten de jongens aan hun eigen bloedverwanten. Ze droomden ver weg. Ze zagen de toekomst als een open zonnig landschap in het perspectief van een schaduwdonkere laan, hobbelig en stijgend. Ze schatten hoelang die beroerde tijden nog duren zouden. Hun meningen verschilden deerlijk; maar ieder verdedigde hardnekkig zijn eigen gedachte. Hetgeen toch niet belette acht dagen nadien, als er weer wat beternis of vooruitgang te bespeuren viel, hun opinie als een windwijzerke te doen pierewaaien.

De Voddetromp lag ziek op zijn stro. Hij rilde van de koorts en had geen eetlust. Straks zou de dokter komen. Heel de bende zat rond de zieke makker.

- Les malades, riep men…

De – een zwaargebaarde, vriendelijke mens – onderzocht de rij der zieken. Daarna kwam hij naar de Voddetromp, duwde hem een thermometer onder de oksels, luisterde nar de tik-tak van zijn borst.

- Hier jongen, een poeder in te nemen voor iedere maaltijd.

Dan tot de brankardier die hem vergezelde:

- Mettez de la teinture d’iode sur sa poitrine. Il sera exempt d’service.

De brankardier knikte van ja, haalde een bruin flesje en een penseeltje tevoorschijn, zei toen tot de patiënt:

- Hef uw hemd op…

De Voddetromp ontblootte zijn breedgewelfde, harige borst. Hij bibberde bij de etherkille aanrekening van het vocht en ’t water zijpelde uit zijn ogen bij de prikkelende geur.
Toen nog alleen ’t Zwierken, de Rik en Vodden-en-Beenen naast hem stonden te gaoriën, murmelde hij bedeesd:

- ‘k Zou wel wat warme melk willen. Maar ‘k heb geen centen.

De makker scharrelden mistroostig in hun lege zakken; ze hadden zo gaarne hun lijdende vriend geholpen, maar ze bezaten zelf geen kwade penning meer. En binnen twee dagen was ’t eerst uitbetaling der soldij. Ze bezagen malkaar verlegen en hulpeloos. Blauwbekkend en klappertandend lei hun kameraad op zijn vochtige bussel stro.

- Melk? Weifelde de Rik.
- Ja, een beetje maar, smeekte hij, om mijn lippen nat te maken.

Sooi Ajuin had ’t juist gehoord.

- ‘k Zal ik u melk bezorgen, nen helen stoop, pchte hij. Maar ge moet wachten tot dezen avond.

Kopschuddend bedankte de Voddentromp. En ’s avonds als al de jongens reeds lustig te sluimeren lagen, stonden daar plots vier kerels op, geruchteloos. Buiten gierde de storm; de reen kletterde tegen de houten beschotten der barak.
Sooi Ahuin, de Rik, ’t Zwierken en Vodden-en-Beenen trokken om melk. Ze hadden een emmer gepikt in de keuken en togen door de pikdonkere nacht naar het enige boerderijtje, dat in de omtrek nog bewoond werd. In de stallingen hoorden ze de koeien beurelen, en met hun ijzeren kettingen rammelen tegen hun kribbe.

- Zouden we er gemakkelijk binnen kunnen? Fluisterde de Rik.
- Ja, ja… We hebben maar een houten klepje te verschuiven en we zijn binnen. ‘k Heb met de lichten dg al eens komen piepen; daar staat een beestje in de hoek, met nen uier lijk een meloen. En van melken ken ik iets, hoor! bofte Sooi Ajuin.
- Als ze ons maar niet betrappen, meende Vodden-en-Beenen.
- Hoe betrappen? schold Sooi Ajuin, wel verdomd we vechten er voor. ’t Is door ons dat het boerke nog in zijn doening steekt, dat hij zijn koeien nog bezit. We mogen dan toch wel een beetje van zijn melk hebben zeker, om een makker uit de nood te helpen. ’t Ware dat maar te kort…

Zonder lawaai gerochten ze in de stallingen; de waakhond had niet eens geblaft.

- Steek de kaars aan, beval Sooi Ajuin.

De koeien wendden hun kop om, en loerden met domme, glazige ogen naar de vreemde nachtridders.

- ’t Is degene, vingerwees Sooi Ajuin, een schonkige Casselde melkkoe aanduidend.

De Rik bleef aan de deur staan op uitkijk. Met handige vingers begon Sooi Ajuin aan de malse tepels van de rozige gezwollen uier te persen. Hij zat er op zijn hurken bij. De melk spoot in witte, stroelende geuten n de emmer en dampte… “t Beest liet zich gewillig beduimelen.

- ’t is voor een zieke soldaat, fezelde de Rik, en de koe schudde de gehoornde kop, alsof ze ’t begrepen had.

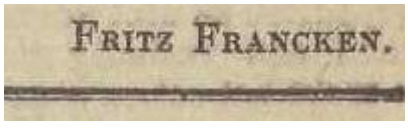

Zonder ongevallen beraakten ze thuis.

- Voddetromp… Voddetromp…
- Ja, antwoordde de Voddetromp, die piepwakker lag.
- Hier is melk, zei Sooi Ajuin, voor heel uw familie.

Met gulzige teugen dronk de zieke van de verse melk. Daarna vulden de jongens hun veldfles en droegen de emmer weer naar de keuken.
Sooi Ajuin jokte na ’t afgedane rooftochtje:

- En dan zeggen ze dat ’t bij den troep niet goed is!

Antwerpsche Courant

Officieele Berichten

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Woensdag 26 Juli. — Officieel :

Aan het kanaal Komen-Ieperen werd het groote Engelsche bastion door een Duitsche ontploffing met zijne bezetting vernield.

DE BELGISCHE SCHOLEN IN HET BUITENLAND. — Buiten de 57 scholen die geopend zijn gebleven in het onbezet grondgebied van België, bestaan 192 scholen voor uitgeweken Belgische kinderen in het buitenland, waarvan 92 in Frankrijk, 47 in Groot-Brittanië, en 53 in Nederland. Het onderwijs in de 536 klassen die deze scholen samen tellen, werd door Belgische onderwijzers en onderwijzeressen onderricht gegeven. De lessen werden bijgewoond door ongeveer 20.000 kinderen, waarvan 7194 in Frankrijk, 3217 in Groot-Brittanië en 9589 in Nederland. Voor den goeden gang dezer scholen wordt maandelijks een bedrag van 70.000 tot 75.000 frank gevergd.

27 juli 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de kapitein Collins – Town Major

Het is met spijt dat wij het officieel nieuws vernomen hebben van uw vertrek uit Poperinge.

U bekleedt sedert verschillende maanden een ere- en een vertrouwenspost en hebt U door uw vriendelijkheid en door uw tact en toewijding voor onze stad en voor onze inwoners het allerbeste gedaan.

Het is daarom dat het gemeentebestuur, het elementair vindt om zijn grootste dankbaarheid uit te drukken voor alle diensten die U voor ons gedaan hebt en dit op alle terreinen van uw autoriteit en voor uw goedwilligheid waarmee U uw moeilijke en delicate taak volbracht hebt.

Van uw passage te Poperinge, zullen wij de beste herinnering bewaren en wij bieden U hierbij de verzekering van onze hoogachting.

De Oproep van de Belgen van 18 tot 40 jaar

De Koning heeft het Wet-Besluit ondertekend waarbij de Belgen van 18 tot 40 jaar onder de wapens geroepen worden.

De Legerbode

27 juli 1916 – Archief Maes – RAB

Het onderstaande briefje zit in het archief van Maes. Hoewel er geen jaartal in de datering staat, denken we dat het uit het jaar 1916 komt. Het zit immers tussen papieren van dit jaar en het is een opmerkelijk verhaal.

Hondschoote 27 juli

Geachte heer en vrouw

Ik kom daareven nieuws te ontvangen van **Charles Lemahieu**, krijgsgevangen te **Harderwijk** in Holland.

Hij schrijft mij dat hij met veel vreugde een eersten brief komt te ontvangen van zijn broer **Cyriel Lemahieu,** koster van Eessen.

Hij wierd naar Lichtervelde gedreven met veel andere Eesennaren in october 14 en is daar nog. Ze zijn er goed, zegt hij. Meester Develter is met zijn huisgezin te Wercken, bij zijn

schoonvader. De burgemeester **Depoorter** is te Rouselaere. Aldaar is zijn oudsten zoon Jozef gestorven aan een verhitheid en daar is ook overleden de vrouw van meester Alleman. Mathilde was haar voornaam. **Rene Lemahieu** is te Bovekerke met zijn familie en Charles Chielen is te Wercken.

Achiel Hoornaert is onderwijzer te Lichtervelde en meester **Jules Compernolle** is nog te Zarren. Verder zegt hij dat er geen kortresse is en daarmee eindigt hij. Ik verbaast mij het vroeger nieuws aangaande uw beminden schoonbroer en zuster te bevestigen.
Weet gij nog niets aangaande het schoolcomiteit niet dat ik mijn kinders moe ben, maar 't zijn de financies, die mankeren. Ik heb maar weinig geldmiddels meer er trekt hier niemand niets en alle dagen met 6 personen en sedert 16 october geen inkomen – 't gaat te rap weg.
Als het nog lang zou duren, ik weet niet wat wij zullen aanvangen. Ware het niet dat ik hier een opgemaakt orgel staan heb, die moet geplaatst worden, ik zou verder gaan, maar ga ik weg, de soldaten zullen in mijn huis dringen en alaam en het weinig huisraad en t' orgelwerk zal veel schade lijden.
Tracht als t U blieft niemands eene redplank voor mijn toestand te vinden – want ik zeg het u in vertrouwen, K zou waarlijk zeer in verlegenheid geraken. Ik moet elven met een postkaartwinkel. Overpeist zulks – 't was beter als ik nog over en weder mocht gaan in België. Ik had mijne zuster en broeder in Gyverinckhove en een broer te Izenberghe, verder goe vrienden in Hoogstade bij wien ik veel ondersteuning kreeg en nu mogen wij nooit meer bij elkander. Ik heb zelve naar den lijkdienst van mijn broeders zeun niet mogen gaan, die gedaan wierd over twee weken te Isenberghe – voor mijn neef die gevallen is aan Caeskerke – 't is toch te wreed.
En nu heb ik hier geld liggen die een man uit America zend voor hulpe aan zijne vrouw Elisa Cook, vrouw Camiel Dieman, refugee te Leysele – Niemand mag er niet om komen en ik mag het niet dragen - wat doet men daar al mee?
K mocht een piano gaan herstellen en K kreeg ook geen toelating om naar Leysel te gaan. Kan mijnheer Maes daar niets aan doen.

Als gij peist dat er zeer vele zijn die niet meer gedaan hebben dan ik voor het leger der Belgen en voor de vluchtelingen. K was van in september mede-inrichter als vrijwilliger sergeant de garde civiek. K ging zeker nog de wacht met Richaerd Bleuni houden - den eigensten nacht dat de Duitschers al te Staden lagen – 't was op mijn aandringen dat de burgmeester van Loo om soldaten en gendarmen telefoneerde als de ulahnen kwamen den 12 september en dan zovele soldaten die ik kosteloos geherbergd en eten gegeven heb – alles wat ik had – en nog veel rondgereden met mijn velo om brood te zoeken tijdens de retraire op Dixmude.
Ik heb nog twee gekwetste soldaten doen brengen van mijn docteur Vanbroeke (?) – ziek en gekwetst die ik opnam – ik heb ze als ze beter waren naar Dixmude gevoerd daags voor de vlucht – Ze wierden daar voor goed gerefameerd (?) en vertrokken mede met de laatsten trein op Cales. Sedert heb ik hier en bijzonderlijk van den winter – een toevluchtshuis gehad van mijn woning voor de arme vluchtelingen die soms hier 3 dagen met hun klein kinder moesten ronddolen eer zij papieren kregen. Ik heb hier onder hen veele arme aangetroffen en moed ingeborzemt. Ik heb den etat major van België en Frankrijk ingelicht nopens standplaatsen van groote canons. Men had mij geern voor spion naar België gezonden en 'k zou t'aanveerd hebben, had ik geen zulk groote aantal kinders gehad en eene dochter die stervens was. Nu 't is maar om zoo te zeggen dat ik nu het wantrouwen niet begrijp van de militaire overheid van België ten mijnen opzichte. Moet ik lid van den anti-spiondienst kunnen zijn, k zou veel dienst kunnen bewijzen, had ik de autoriteit gehad – ik he te Herzeele schoon gelegenheid gehad die eenige maanden om twee damen spions te arreteeren maar tegen dat ik naar soldaten of gendarmen uitkeek – ze waren de plate gepoetst.
Vriend Remi, peist daer eens al op, en doet een poging – K zal 't U gansch mijn leven hertelijk indachtig zijn – ter wederdienst
Beste groeten - Fr. Loncke

De voorgaande brief werd door **Frederik Loncke** *geschreven. Op de site van het Onroerend Erfgoed vonden we de onderstaande bio van deze orgelbouwer en onderwijzer, waar door de we de voorgaande brief beter kunnen situeren:*

Frans Xavier Frederik Loncke (in de omgang "Frederik"), zoon van orgelbouwer Pieter-Albert Loncke te Hoogstade, ging tot zijn 14 jaar naar school in Lo en vervolgens naar de normaalschool in Torhout waar hij voor koster-onderwijzer studeerde. Aansluitend zou hij zijn vader, die met gezondheidsproblemen kampte, moeten assisteren, doch van 1879 tot 1884 was er laagconjunctuur in Vlaanderen (periode van de schoolstrijd) en dus schaarste van werk in de orgelbouw. Frederik emigreerde daardoor naar Frans-Vlaanderen, waar hij in Ekelsbeke (Esquelbecq, Fr.) koster-organist werd en wellicht ook orgels onderhield of herstelde. Wanneer er opnieuw voldoende werk in België was ging hij bij zijn vader werken. Pieter Loncke ging in 1889 met rust; Frederik zette dan het atelier verder, niet meer in Hoogstade maar in Alveringem. In 1900 bracht hij het bedrijf over naar Esen (in Esen was er immers een spoorwegstation, wat voor de mobiliteit van toenmalige orgelmakers essentiëel was). Frederik had in 1911 net over de grens, in Hondschoote, een huis met opslagruimte gehuurd, waar twee van zijn jonge kinderen gingen wonen : de onderdelen van in Esen (België) vervaardigde orgels - bestemd voor Frankrijk - werden naar daar gebracht en vervolgens in Franse kerken tot "orgel" geassembleerd, dit om de zware invoerrechten te ontwijken. In 1914, bij de slag om de IJzer, ging het ganse atelier alsook het familiearchief verloren, en vluchtte Frederik met zijn gezin naar Hondschoote. Na de rampzalige periode van de eerste wereldoorlog, kwam het bedrijf rond 1921 terug goed op de been, grotendeels met de wederopbouw der kerken, doch wegens gezondheidsredenen liet Frederik in 1924 de zaak over aan zijn zonen Jozef en Pieter. De meeste van zijn orgels voorzag hij van pneumatische tractuur of van een Barkermachine. Een twintigtal orgels op zijn naam zijn bekend, en zijn te situeren in het zelfde werkgebied als

van zijn vader. Zijn broer Alois werkte kortstondig (slechts tot in 1879) mee in het ouderlijk atelier. In het archief te Aartrijke worden de namen van twee van Frederik's werklieden genoemd, nl. Camille Dumon en Jules Lemahieu. Frederik Loncke was ook bekend wegens zijn grote belezenheid, als verantwoordelijk medestichter (nog tijdens zijn studententijd!) van het tijdschrift "De Ware Vlaming", als auteur van kleine toneelwerken en componist van volksliedjes die opgevoerd werden door de rederijkerskamers van Frans-Vlaanderen (waar

men vocht voor het voortbestaan van het Vlaams) en van de Westhoek. Van de "Rederijkerskamer Sint-Barbara" was hij "hoofdman"; verder was hij bevriend met de kunstschilder Van Lerberghe met wie hij academie liep in Diksmuide en met de toen vermaarde orgelvirtuoos Léandre Vilain uit Oostende. Ook Frederik zelf was een goed organist en improvisator.

We halen deze bio graag aan, omdat Frederik Loncke reeds voor de oorlog werkte aan het orgel van Krombeke.
Van dit orgel dat in 1789 door de Rijselse orgelmaker J.J. vander Haeghen gebouwd werd, rest heden enkel de orgelkast. Het binnenwerk werd vernield in 1794 door plunderende Franse benden. Vanaf dat tijdstip tot 1903 zijn geen geschiedkundige gegevens meer voorhanden. Het is niet uit te sluiten dat de kerk heel die tijd zonder orgel gebleven is. In 1903 werd een instrument uit de kerk van Sint-Jan-de-Doper in Duinkerke (F-Dunkerque) in de lege orgelkast van Krombeke overgeplaatst door **Frederik Loncke** (Esen).

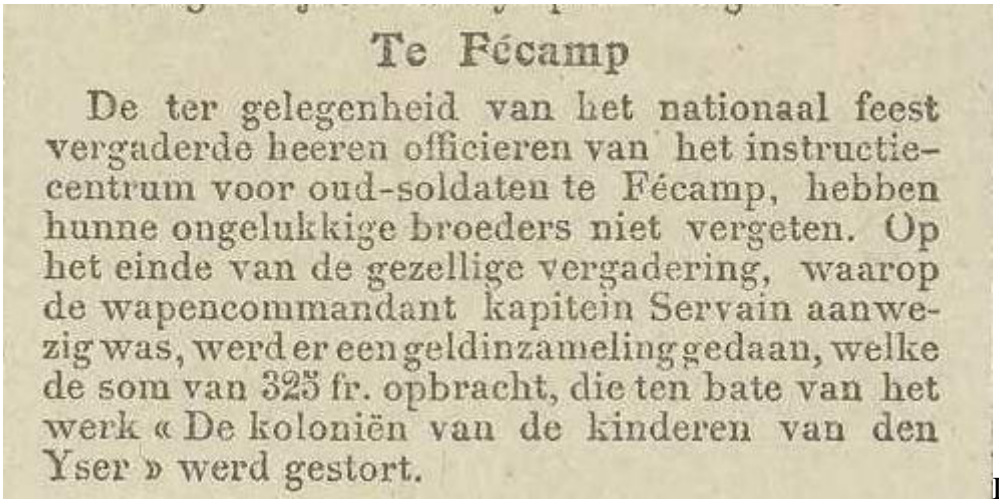

Te Fécamp

De ter gelegenheid van het nationaal feest vergaderde heeren officieren van het instructie-centrum voor oud-soldaten te Fécamp, hebben hunne ongelukkige broeders niet vergeten. Op het einde van de gezellige vergadering, waarop de wapencommandant kapitein Servain aanwezig was, werd er een geldinzameling gedaan, welke de som van 325 fr. opbracht, die ten bate van het werk « De koloniën van de kinderen van den Yser » werd gestort.

De Legerbode 27 juli 1916

28 juli 1916 – Brievenboek Poperinge – *Een opmerkelijke vraag*

Aan de heer Town Major
U hebt samen met ons kunnen constateren dat de laatste bombardementen op onze stad **vele burgerlijke en militaire slachtoffers** heeft gemaakt.
Alles laat veronderstellen dat de vijand weet dat er in de stad vele soldaten gelegerd zijn en dat hij systematisch probeert de kantonnementen te bombarderen, waardoor hij ook onze publieke gebouwen en onze huizen vernield en waardoor hij heel wat doden maakt tussen de burgerlijke en militaire bevolking.
In deze omstandigheden vragen wij de militaire Engelse autoriteit maatregelen te willen nemen om de soldaten de toegang tot de stad te verbieden.

Wij twijfelen er niet aan dat de overheid deze maatregel zal willen overwegen, gezien dat deze zowel in het belang van de burgers als van de militairen is.

29 juli 1916 - Albert Denys – Uit het boek 'Het Zweerdhof' van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Goed en wondergoed uw schrijven ontvangen en 't kwam mij wel te passe en 'k verkwikte mij wat en 't deed mij denken dat ginder een paar uren over Poperinge, nog een duurbare vriend van mij was die soms op mij peisde en soms voor mij bad. 't Geen wij meest nodig hebben. Duizendmaal dank dus. 'k Druf u geen verder details geven over ons leven daar de censuur streng is. 'k Denk toch dat uwe proeve zou toekomen, ook zal ik verheugd zijn ze te ontvangen. Louis is in Camp d'Auvours (Sarthe) C.I. nr. 4 2/1; anders alles goed.
Albert

Alfons Callewaert is op dat moment bezig een Engelstalig werd over de Slag bij Ieper te vertalen en wenst aan Albert de drukproeven te laten lezen om zijn commentaar te horen.

29 juli 1916 – Brievenboek Poperinge - *De Bevoorrading van de stad*

Aan de gouverneur te De panne
In antwoord op uw telegram van de 27ste betreffende de eventuele sluiting van de Frans – Belgische grens, hebben wij de eer u te informeren dat het voor ons bijna onmogelijk is om 4 personen aan te stellen belast met de bevoorrading van de stad.
Onze gemeente telt ongeveer 15000 inwoners waarvan minimaal 50 personen handelen in de alimentaire waren, fruit, groenten, enz.
Wij kunnen U verder affirmeren, zonder te overdrijven dat de voeding voor het merendeel verder gebruikt wordt door de militairen en dat in de volgende proporties:
Het brood voor de helft
Het vlees en de charcuterie voor 2/3
De groente voor 4/5
In deze omstandigheden is het onmogelijk dat 4 personen genoeg zouden zijn voor de bevoorrading van de bevolking, die samen met de hier regelmatig ingekwartierde militairen oploopt tot het getal van 35.000 personen.
Indien we zoals U voorstelt, terugvallen op 4 leveranciers, zal dit in eerste instantie het failliet betekenen voor alle kleine voedingswinkeliers die hier wonen en die dank zij hun werk aan de noden van hun huishouden kunnen voldoen en het zou terzelfder tijd het failliet zijn voor de groep handelaars die zich bezig houden met de aankoop van granen, mout, leer, stoffen, wol en linten, al artikelen die noodzakelijk dienen gekocht te worden in Frankrijk.
Het is daarom, meneer de gouverneur, dat we U zelfs willen vragen, of er geen middel is om bij een volgende sluiting van de grens, om akkoord te gaan om voor allen die meewerken aan de stadsbevoorrading, vrijgeleiden te kunnen geven voor de streek van Belle – Hazebrouck en Duinkerke.
Dat zou de oplossing zijn om de belangen veilig te stellen van alle handelaars en kleinhandelaars van de streek en van de gehele bevolking die heldhaftig de lasten draagt van een intensive militaire bezetting sedert anderhalf jaar.

Piet van der Hem (Wirdum 1885-Den Haag 1961), politieke prent met betrekking tot het ingaan van het derde jaar van de Erste Wereldoorlog. Lithografie voor een omslag van *De Nieuwe Amsterdammer,* 29 juli 1916.

29 juli 1916 - Van Walleghem

De nieuwe legerwet over het binnenroepen der Belgische jongelingen en mannen van 18 tot 40 verschijnt in de moniteur. Men moet zich aangeven voor 15 oogst. Natuurlijk wordt deze wet met weinig geestdrift onthaald.

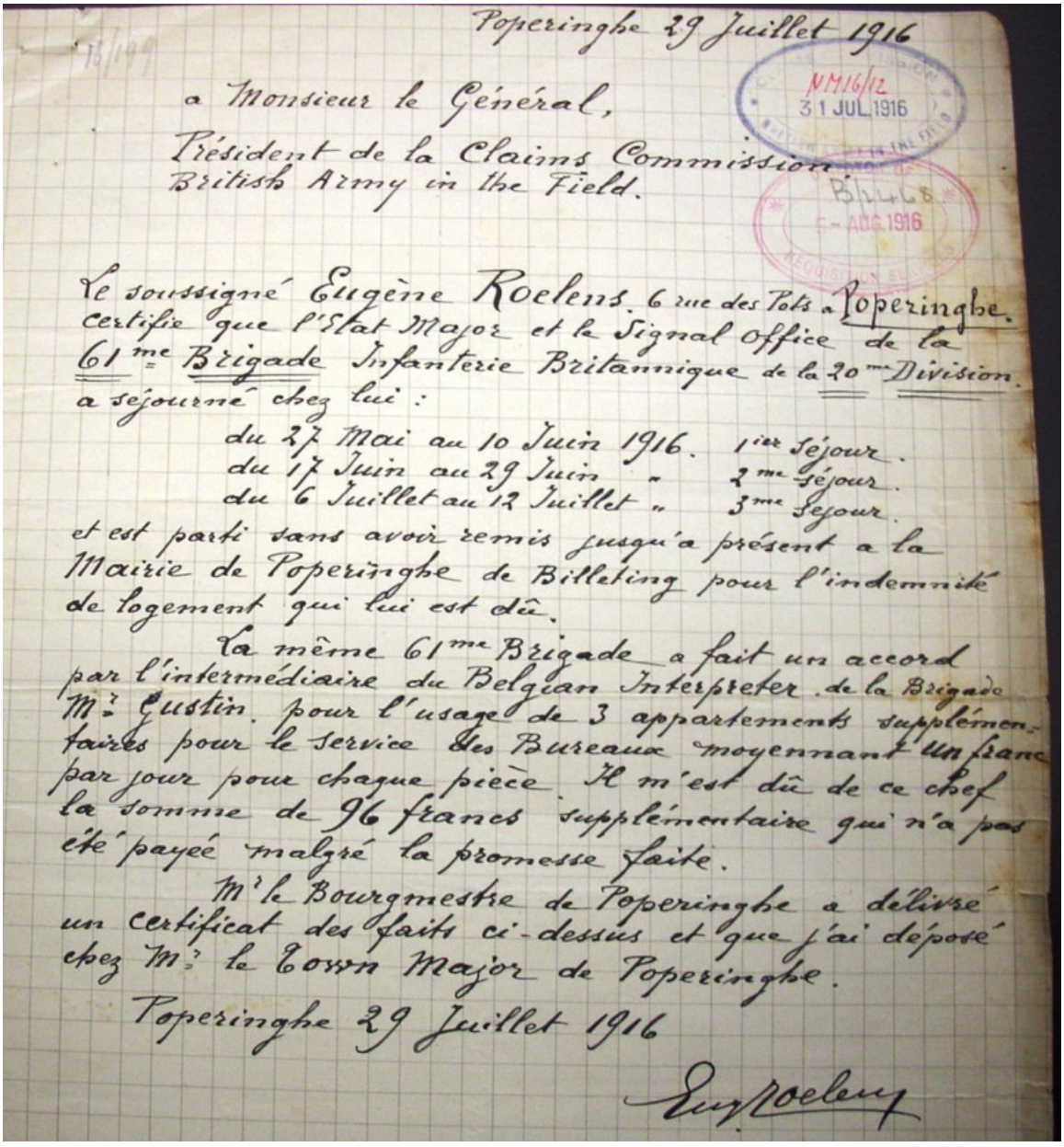

Poperinghe 29 Juillet 1916

NM16/12
31 JUL 1916

a Monsieur le Général,
Président de la Claims Commission
British Army in the Field.

Le soussigné Eugène Roelens 6 rue des Tots à Poperinghe
certifie que l'Etat Major et le Signal office de la
61me Brigade Infanterie Britannique de la 20me Division
a séjourné chez lui :

du 27 Mai au 10 Juin 1916. 1ier séjour.
du 17 Juin au 29 Juin " 2me séjour.
du 6 Juillet au 12 Juillet " 3me séjour.

et est parti sans avoir remis jusqu'a présent a la Mairie de Poperinghe de Billeting pour l'indemnité de logement qui lui est dû.

La même 61me Brigade a fait un accord par l'intermédiaire du Belgian Interpreter de la Brigade Mr Gustin pour l'usage de 3 appartements supplémentaires pour le service des Bureaux moyennant un franc par jour pour chaque pièce. Il m'est dû de ce chef la somme de 96 francs supplémentaire qui n'a pas été payée malgré la promesse faite.

Mr le Bourgmestre de Poperinghe a délivré un certificat des faits ci-dessus et que j'ai déposé chez Mr le Town Major de Poperinghe.

Poperinghe 29 Juillet 1916

Eug Roelens

Zondag 30 juli tot zaterdag 5 oogst

Het kanon is bijna stil gevallen en de beweging wat verminderd.

Weerstand

't Is diepe rust en kalmte nu,
Na 't urenlang verwoede kampen;
En stil en langzaam d'avond weeft
Een wazig web van witte dampen
Dat alom, over 't lage land,
De wei en 't drabbig, rustend water,
Een toovervolle heimnis spreidt...
Men hoort ginds ver 't gerucht, 't getater,
Al 't leven van een jongen groep
Dat door het groeiend nachtlijk duister
Nu loopgrachtwaarts verdwijnt,
Vergaat... in wondervol gefluister...

Bij dag en nacht, zoolang 't moet zijn,
Zal daar ons heldenleger waken;
Nooit zal ons vroom en vrij bestaan
Door 't Duitsch geweld in 't niet geraken;
Zoolang die koene borsten slaan
En bruischt hun edel bloed in d'adren,
Zoolang die heilge wacht daar staat
En gaat den vroeden weg der vadren.

J. H., A. 15.

De aardappelennood.
Ook te Utrecht stonden de menschen in lange rijen voor de aardappelenzaken te wachten om nog een maaltje te kunnen bemachtigen

Nummer 169a **Doos Gazette** **augustus 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Het stippeltje waarheid in een leugen, maakt haar gevaarlijk.
Geïllustreerd Zondagsblad
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 530 lezers

Beste abonnee

De beeldenstorm – De storm der beelden

2016… 450 jaar geleden *op 9 augustus 1566 begon de beeldenstorm en dit te Krombeke, zo schrijft Roger Blondeau zaliger in zijn boek 'Geuzen in de Westhoek'.*
Op 10 augustus 2016 *start de tentoonstelling rond de Geuzen in de Sint-Bertenskerk te Poperinge. Ze zal lopen van de 10de augustus 2016 tot en met de eerste 14 dagen van september; kortom tot en met de Cyrusfeesten, waar er dan een bijzondere verrassing zal georganiseerd worden.*
De opening van deze tentoonstelling zal gepaard gaan met de voorstelling van een aantal **nieuwe** *boeken over dit onderwerp.*

Van mijn hand, **Guido Vandermarliere,** *is er '***Benauwde tijden in Poperinghe'** *– het 280 bladzijden lange verhaal van wat er in die benauwde tijden te Poperinge gebeurde. Op basis van dit boek werd de tentoonstelling samengesteld.*
*Daarnaast is er '***Poperingse geuzen in de storm van de tijd** *– Bacherus & Van Bambeecke', ook van mijn hand; een boek dat de vraag behandelt wat er verder gebeurde met de families Debacker en Van Bambeecke, twee emigrantenfamilies uit Poperinge die succesrijk waren.*

Daarnaast zal ook **Wido Bourel** *zijn boek '***Kinderen van de Beeldenstorm'** *voorstellen. Kinderen van de Beeldenstorm* evoceert die periode bij middel van het levensverhaal van een tiental bekende, beruchte of vergeten Zuid-Nederlanders in de geuzentijd. Ze zijn afkomstig uit streken die toen behoorden tot de Nederlanden maar inmiddels Frans grondgebied zijn geworden. In dit boek worden volgende figuren besproken: de plantkundige Charles de l'Escluse (Clusius); de jurist Pieter l'Oyseleur de Villiers; de psalmberijmer Pieter Datheen (Dathenus), Adriaan de Berghes en Guislain de Fiennes, admiralen van de watergeuzen; de dominicaan Antonius Temmerman Fabri; de geograaf en sterrenkundige Pieter Platevoet (Plancius); de watergeus Gautier Herlin; de Amerikapionier Cathelyntje Trigault en de Zuid-Afrikapionier Maria de la Queillerie.

En daarnaast stelt ook **Dries Vanhove** *zijn studie voor rond de geschiedenis van Sint Bertinuskerk die hij maakte, wat ook de basis werd voor een gelijklopende tentoonstelling.*

Je kan natuurlijk de tentoonstelling bezoeken op je eentje maar veel leerrijker en vooral plezanter wordt het als je dat in groep komt doen.

Er werden enkele gidsen specifiek opgeleid om deze tentoonstelling te gidsen en deze zullen ook een aantal extra's kunnen laten kijken en beluisteren. Er worden immers een aantal liederen uit de geuzentijd opgenomen die dan te beluisteren zullen zijn.
Zo wordt 'Slaet op de trommele' en 'Een nieu liedeken' gebracht, en ook 'Als een hert ghejaecht, O Heer', psalm 42 van Pieter Dathen. Pieter verbleef verschillende malen te Poperinge en de familie Dathen was in die tijden één van de notabele families van deze stad.

Om 17 uur is er reeds een rondleiding met gids – om 19 uur start de officiële opening.

En *op de tentoonstelling krijg je ook de GHYBE uitgelegd!*

Hiernaast één van heiligen die in de storm der beelden teruggekeerd is naar de kerk

Lees ook: Nieuwgezinden 16de eeuw – Poperinge – *van Henri Vandenberghe*

https://www.arch-poperinge.be/edities.html

Avondwandeling 23 augustus 2016 – 19.30 u tot 21 uur

Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden
Naar 't Pameltje…

De tweede wandeling deze zomer die over bier en oude herbergen te Poperinge zal gaan op 't Pameltje. Ook deze avond vertrekken we stipt om half acht van af het Hopmuseum en wandelen richting De Kalkzak in de Komstraat.
In de Gasthuisstraat bespreken we het Sint-Andrieshof, De Gouden pot en tevens de Gasthuispoort.
Op de Grote Markt gaan we de markt bespreken zoals ze er uit zag in de 16de eeuw onder andere ten tijde van de Beeldenstorm.
In de Iprestraat kan 't Schaak niet mankeren en al zeker niet 't Gouden Hoofd en de Pelikaan. De belangrijkste herberg op de huidige Paardenmarkt was 'De Croone'
En zo zakken we af naar het Jeugdhuis waar we een powerpoint zullen laten kijken over de Kalkzak.
Nu de Kalkzak al enkele jaren onbewoond is en vooral, nu men de Kalkzak gaat afbreken, wordt het hoog tijd om een kleine geschiedenis van deze oude herberg samen te stellen en deze voor te stellen. Ik heb een brochure gemaakt over deze herberg die na de voorstelling te koop zal worden aangeboden.
Ook hier is de deelnameprijs 5 euro, in te schrijven via het Hopmuseum.

Gezien het succes van de vorige wandeling, wordt er aangeraden om snel in te schrijven.

Op mijn artikel over de viering van de 11de juli te Poperinge en mijn lichtvoetige kritiek op het ontbreken van de Poperingse vlag, kreeg ik enkele reacties.
Van **Martin Boudry** *kreeg ik de uitleg doorgestuurd wanneer welke vlag via het protocol moest uitgehangen worden bij welke officiële feestdag, met de volgorde van de vlaggen.*
De conclusie daar uit was dat men niet verplicht was op de 11ste de Poperingse vlag te laten wapperen, maar, en dat is des te belangrijker, men mocht dat natuurlijk wel doen.

Van Toon Couttenye kreeg ik de onderstaande heldere uitleg:

Beste Guido ,
In verband met de officiële vlag van de stad kan ik je uit de eerste hand verklaren hoe die is ontstaan , want ik heb zelf het ontwerp ervan gemaakt .
In eerste instantie moet ik je wel stellen dat de afbeelding in je ,overigens uitstekende ,"doos gazette" onderste boven staat afgebeeld .Hopbellen "staan "niet maar "hangen "aan de ranken ... vandaar .

Dus zo….

Vóór de fusies van de gemeenten in 1976 met uitwerking ervan vanaf 1 januari1977 bezat Poperinge een officieel wapenschild maar geen officiële vlag , wel was er sprake van de poperingse kleuren -geel en rood - van het wapenschild .
ook toegepast in o.m. de truitjes van wat toen FC Poperinge was .
Ik kreeg van het college van Burgemeester en schepenen de opdracht om een nieuw wapenschild te ontwerpen en tevens een officiële stadsvlag . Dit ten gevolge van een directieve van het ministerie van Binnenlandse Zaken , zoals dat toen werd genoemd . Ik behield uiteraard de Poperingse kleuren maar voegde er vijf hoppebellen aan toe , verwijzend naar de vijf deelgemeenten die door de fusie aan het vorige grondgebied werden gevoegd .
Dit ontwerp werd goedgekeurd door de bevoegde commissie voor heraldiek te Brussel .
Een ander verhaal was echter het wapenschild dat , zoals het door een vroeger KB werd goedgekeurd , aan de commissie werd voorgesteld . Dit bleek dus niet te voldoen .
De kroon op het schil was- zo bleek - een "gravenkroon" en dat werd naar "af " gewezen . Het schild mocht wel gekroond blijven maar het moest een" stedenkroon " worden . Na diverse ontwerpen en bezoeken aan de dienst heraldiek te Brussel werd het uiteindelijk wat het nu is , namelijk het historisch behouden schild in rood en geel met gehandschoende hand met ring en abtsstaf , verwijzend naar de oude bestuurlijke structuur van de stad . De stedenkroon kreeg 5 torens , niet zo zeer omwille van de grootte van de stad maar wel in functie van de ouderdom van de gemeentelijke keuren .
De mooie processievlag , sterk gewaardeerd vermeld in de "gazette " dateert uit mijn St.-Lucasjaren toen wij , samen met Pol Bortier , nogal wat verandering hebben aangebracht aan de opbouw en costumering van de processie . Andere groepen en praalwagens werden pas veel later , tussen 1970 en 1997 , door mij ontworpen en door het atelierpersoneel van de stad uitgevoerd .
Groeten - Toon Couttenye

Den grooten oorlog

DE OPGEBRACHTE DUITSCHE DUIKBOOT-MIJNENLEGGER.

Zondag 30 juli tot zaterdag 5 oogst – Baert A.

Het kanon is bijna stil gevallen en de beweging wat verminderd.

Branch requisition office

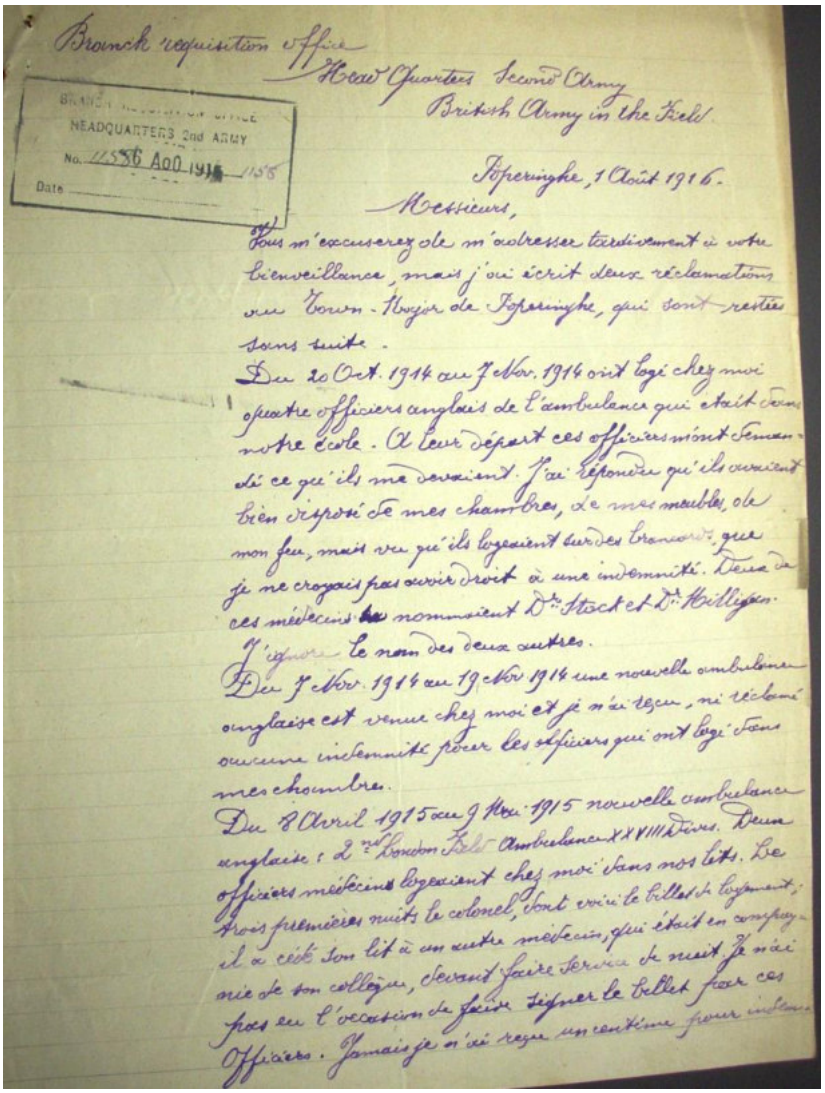

Head quarters second army
British army in the field
Poperinghe, 1 augustus 1916

Heren

U zal mij vergeven dat ik mij laattijdig tot U richt, maar ik heb twee klachten doorgegeven aan de Town Major die zonder gevolg bleven.

Van de 20ste oktober 1914 tot de 7de november 1914 hebben bij mij vier Engelse officieren van de ambulance gelogeerd die in onze school waren. Bij hun vertrek hebben deze officieren mij gevraagd wat ze mij moesten betalen.

Ik heb hen geantwoord dat zij de beschikking hadden over mijn kamer, mijn meubels, mijn vuur, maar dat aangezien ze sliepen op brancards, dat ik dacht om geen recht te hebben op een vergoeding. Twee van deze dokters werden Dr. Stock en Dr. Williger genoemd.

De naam van de twee andere ken ik niet.
Van de 8ste april 1915 tot de 9de mei 1915 kwam er een nieuwe Engelse ambulance: 2de London Field ambulance XXVIII Divisie. Twee dokters officieren logeerden bij mij zonder onze bedden te bezetten. De eerste drie nachten heeft de kolonel, voorzien van een logementsbewijs, zijn bed afgestaan aan een andere dokter die in het gezelschap was van zijn collega, om nachtdienst te gaan doen. Ik heb geen kans gekregen om het bewijs te laten handtekenen door de officieren. Nooit heb ik een centiem ontvangen als vergoeding voor dit logement. Wanneer ik mij richtte aan de gemeenteontvanger om te vragen wat me toekwam, heeft men mij steeds geantwoord: niets ontvangen.
Sedertdien zijn er nog steeds officieren bij mij gelogeerd en ik dien nog altijd de eerste centiem hiervoor te krijgen. Er zal alleszins een fout gebeurd zijn door de ontvanger en ik ben er van overtuigd dat het Engelse leger de vergoeding betaald heeft.
Hopende, mijne heren, dat U de nodige maatregelen zal nemen opdat U mij zal geven waar ik denkt recht op te hebben.
Ik bid u mijn respectvolle gevoelens te aanvaarden.
Em. De Keirsgieter
Directeur van de gemeenteschool, Komstraat

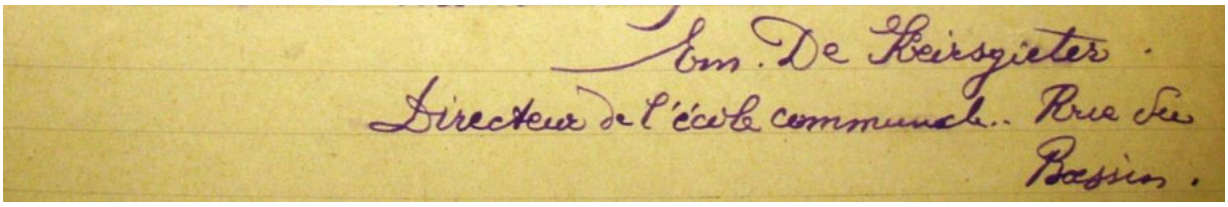
Em. De Keirsgieter.
Directeur de l'école communale.. Rue des Bassins.

Op Poperinge verbeeldt vond ik de bijstaande foto van de familie De Keirsgieter – Met dank aan Wilfried Suffis.

De familie De Keirsgieter uit Poperinge: zittend moeder Maria De Craene geboren in 1864 en overleden in 1947, rechtstaand van links naar rechts Agnes, geboren in 1893 en overleden in 1973, Joseph geboren in1887 en overleden in 1973, en vader Emiel De Keirsgieter, geboren in Brugge in 1862 en overleden in 1953. Zowel vader als zoon waren leraar aan de gemeenteschool.

Op het Belgisch Front
Wekelijksch legerbericht van 30 Juli-5 Augustus 1916

In den loop van verleden week, was de artilleriebedrijvigheid middelmatig aan weerskanten. De vijand had het vooral gemunt op onze inrichtingen van de sectoren Dixmuide en

Steenstraete-Boesinghe. Er werd met bommen gevuurd naar de brug van Dixmuide en het Sas. Onze batterijen hebben zeer doelzaam roffelvuur gericht op ’s vijands inrichtingen van Dixmuide en op verscheidene zijner dekkingen, verbindingsloopgraven en loopgraven voor eht deel van ons front tusschen het Sas en Boesinghe. Wat bedrijvigheid van geweer en machindegeweervuur in onzen Zuidelijken Sector.

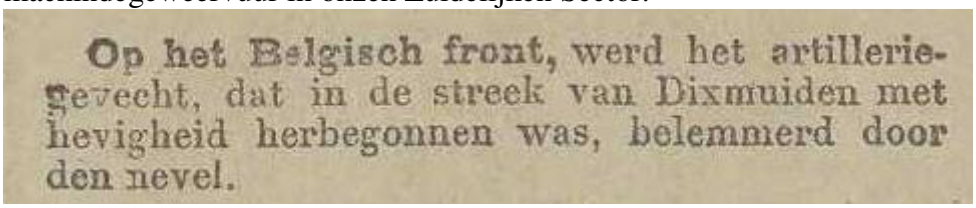

Op het Belgisch front, werd het artillerie-gevecht, dat in de streek van Dixmuiden met hevigheid herbegonnen was, belemmerd door den nevel.

De Legerbode – 5 augustus 1916

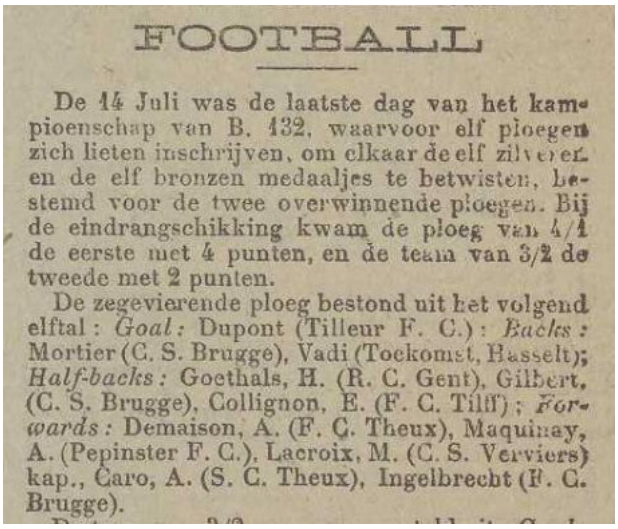

FOOTBALL

De 14 Juli was de laatste dag van het kampioenschap van B. 132, waarvoor elf ploegen zich lieten inschrijven, om elkaar de elf zilveren en de elf bronzen medaaljes te betwisten, bestemd voor de twee overwinnende ploegen. Bij de eindrangschikking kwam de ploeg van 4/1 de eerste met 4 punten, en de team van 3/2 de tweede met 2 punten.

De zegevierende ploeg bestond uit het volgend elftal: *Goal:* Dupont (Tilleur F. C.): *Backs:* Mortier (C. S. Brugge), Vadi (Toekomst, Hasselt); *Half-backs:* Goethals, H. (R. C. Gent), Gilbert, (C. S. Brugge), Collignon, E. (F. C. Tilff); *Forwards:* Demaison, A. (F. C. Theux), Maquinay, A. (Pepinster F. C.), Lacroix, M. (C. S. Verviers) kap., Caro, A. (S. C. Theux), Ingelbrecht (F. C. Brugge).

De team van 3/2 was samengesteld uit: *Goal:* Van Thielen; *Backs:* Kluser (R. C. Lambermont), Van Nooten; *Half-backs:* Reisch, A., luit. Delrez, kap., Mathys, R.; *Forwards:* Cotton, Thyssens G. (Fléron F. C.), Swinnen, Bascour, Raubaux.

Den 24 Juli, won de ploeg van B. 88 wielr, met 6-1 tegen de ploeg van B. 89 wielr. Bij een nieuwen kamp, den 27e won opnieuw de eerste ploeg tegen de tweede. Ziehier het overwinnend elftal: Verdun (Tongeren); Deput (St-Gilles); Gevaert (R. C. Gent); Jottrand (Olympic, Bergen); Van Holiebeke (St-Gilles); Boone (Brugge); Leoymans (Excelsior, Turnhout); Muyle (F. C. Roeselare); Joris (R. C. Gent); Verschuren (Sp. C. Kortrijk); Rogers (Excelsior, Turnhout).

Den 23 Juli had er eene ontmoeting plaats tusschen de ploeger van B. 136, 4/1 en B. 136, 2/2; de eerste ploeg won den kamp met 2-1.

Zondag 6 tot zaterdag 12 oogst – Baert A.

Het geschut is weer soms wat heviger. De beweging is normaal. **In Poperinghe wordt alle muziek verboden in de herbergen** ten gevolge van een twist tussen Belgische soldaten en gendarmen. De woensdagnacht worden al de soldaten opgeroepen: **gasaanval** Yper, Dickebusch. De gas werd gevoeld tot in de stad; men brengt veel getroffen soldaten in. Uit de stad worden nu al de telefoonstaken verwijderd.

Van Walleghem

Als ik een vergelijking maak met het begin van de oorlog, zie ik hoe merkelijk de bevoorrading der Engelsen verminderd is.
Nog krijgen zij van verscheidene soorten spek, kaas, jam, koe en schapenvlees en alle soort van ingeleide eetwaren in dozen, doch de helft niet van ’t begin; nochtans zij hebben er genoeg, doch kunnen maar weinig meer weggeven of verkopen.
’t Is hetzelfde met de kleren. Zij zijn goed gekleed doch kunnen er niet meer mee mooschen. Nu zien wij wat er al had kunnen gespaard zijn in ’t begin van de oorlog, had er onder dat opzicht een betere organisatie bestaan.
Het schijnt ook dat de Engelse soldaten veel min betaald worden dan in ’t begin van de oorlog. Nochtans wat het moraal der soldaten betreft, allen schijnen goed te moed, de Belgische artilleurs gelijk de Engelse. En alhoewel iedereen verlangt naar het einde van de oorlog zijn zij nochtans blijmoedig en tevreden.

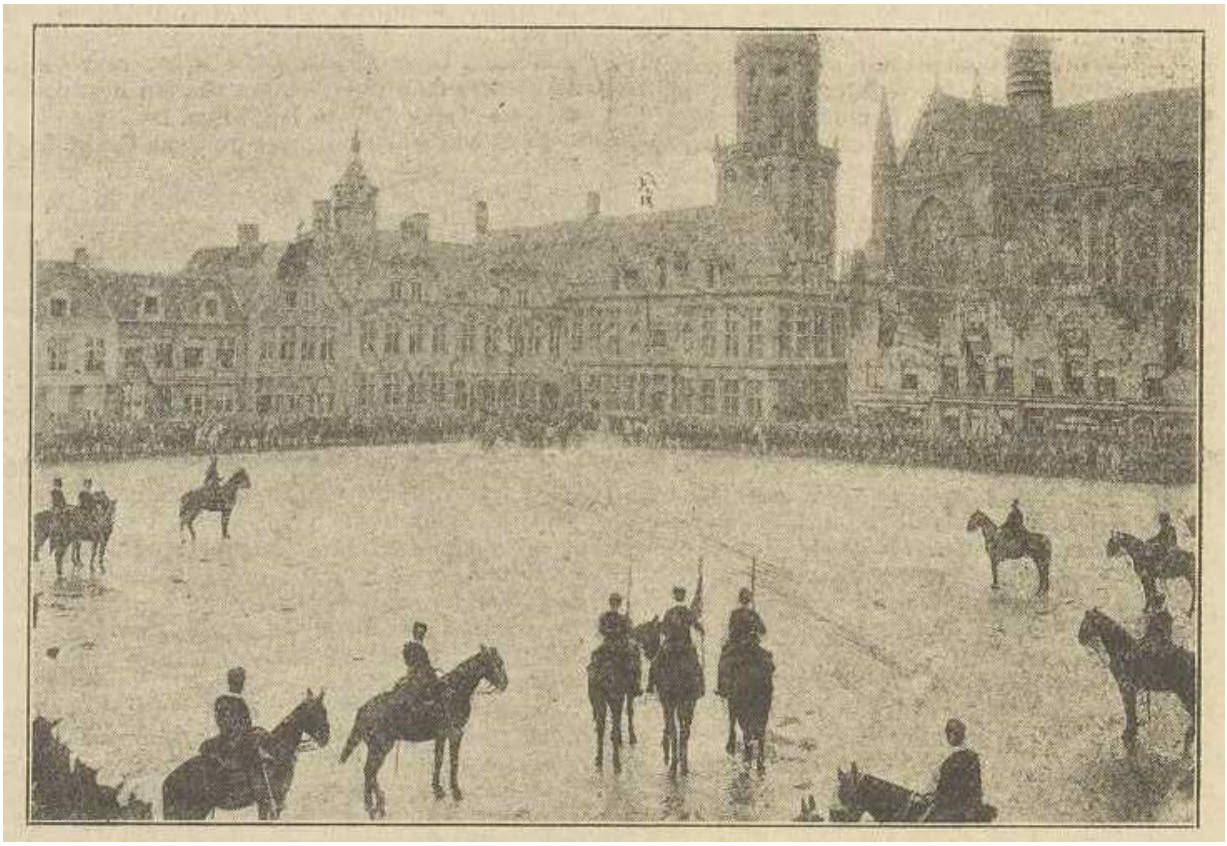

De Stem van België – 7 augustus 1916

7 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan dokter Dewulf, gezondheidsdienst

Wij hebben de eer U te informeren dat het gemeentebestuur verschillende klachten ontvangen heeft van alle brouwers van de stad en van vele van onze inwoners betreffende **een wasserij** heeft langs de vaart van Poperinge, bij de ingang van de stad, kort bij de herberg **'De Leene'.** Al het vuile water, afkomende van de wasserij, wordt meteen geloosd in de vaart en bezoedelt fors de enige bron van drinkbaar water, bedoeld als voorziening van de stad.
Het water is dermate bezoedeld dat de dieren langs de vaart weigeren om het te drinken. De chloorreuk is manifest.
Verder versnelt een dam die geplaatste werd zonder de toelating van de gemeente, noch van de provinciale ingenieurs, de natuurlijke vloeiing en vervuilt verder het water stroomafwaarts van de dam.
Wij houden er ook aan u op de hoogte te stellen, dat volgens de formele instructies van de heer **Dokter Rulot**, gezondheidsinspecteur, de brouwers verplicht zijn om een wateropvang te maken voorzien van een filter, zoals de gebroeders **Lahaye b**ij de ingang van de stad. Deze instructies kunnen echter geen manifest resultaat opleveren indien het water continue vervuild wordt door de wasserij in kwestie.
Wij vragen U dus in het belang van de publieke gezondheid, hieromtrent een onderzoek in te stellen en ons het resultaat hiervan over te maken om zodoende de nodige demarches te kunnen ondernemen tegenover de Engelse militaire autoriteit om een verdere vervuiling van de oevers te voorkomen.

Het gemeentebestuur heeft eveneens de Town Major en de Belgische provoost op de hoogte gebracht.

DE VERWOESTING IN VERDUN.

Van den grooten strijd op 't West-front zoowel als van dien op het Oostfront valt er na de foto's die wij in ons vorig nummer gebracht hebben, nog niet veel in beeld te brengen. Wel bereiken ons elken dag massa's foto's van de verwoestingen die door de hevige bombardementen worden aangericht, doch veel nieuws brengen ze ons niet in beeld. Het meest interessant leken ons nog de twee hierbij gereproduceerde foto's, die een klein denkbeeld doen vormen, hoe Verdun door het maandenlange bombardement geleden heeft. — De twee bovenste foto's brengen de door de Engelschen gevangen genomen U. C. 5. in beeld, den Duitschen onderzeeër, die speciaal is ingericht voor het leggen van mijnen.

7 augustus 1916 – Uit Soldatenpennen

Op de passerellen
Half duister. Noch dag noch nacht. Duizend sterren met hier en daar, drijvend, lange wolken als ijsschotsen.
We stappen langs een brede donkere dam, eindeloos als de Chinese muur. Op gelijke afstanden rijzen zwarte huisjes, met gras begroeid, als tumuli van een Via Appia.
Rechts af volgen we de passerelle, een witte streep, tot regen de gezichtseinder, op het donker blauwe water. Niets dan water links en rechts.
Laag tegen de grond, tussen de takken der bomen, hangt de vollemaan, zij lijkt een krinkelende vuurpijl, hier en daar doorstriept met de donkere schaduw van een strook land, op het wabberende water en tekent ons evenbeeld, achter ons, in sombere reuzengestalten met blinkende helmen en kronkelend uitgezaagde leden, wringend als slangen, op het rimpelend meer.
In het twee licht raadt men links en rechts zwarte gedaanten; wij stappen immer voort.
Links, rechts en voor ons, zien we in halve kring de weifelende fusées, als lichten ener stad in de nacht. Zij stijgen omhoog als fladderende lichtvogels over het weigende water. Hier en daar tekent een oude afgebrokkelde gevel zijn witte gestalte op de nacht, als puinen van verzwonden dorpen. De fusées vallen stervend neer, maar andere vliegen de lucht in, en, als op het donker water vlottend, zien we, links en rechts, de verlichte ruggen van de loopgrachten.
Een schot knalt, en als een gonzende bie vliegt er een kogel langs ons voorbij.
Een bloedig weerlicht scheurt de duisternis in de verte. Een ratelende donderslag. Een vreemd gehuil, een tweede weerlicht, nu boven ons, scheurt de blauwe lucht met de echo van de donderslag. Stukken staal en ijzer vliegen links en rechts voorbij en schuifelen als duizend slangen.
Een tweede weerlicht aan de einder. Een nieuwe shrapnell huilt in de lucht. Hij barst weer boven onze hoofden en stort zijn gloeiende vloed over ons uit.
Alles is weer stil. Geen enkel gekwetste.
Voor ons lig 'the isle of Shalott,' een eilandje met vervallen stenen poorten, stallen, huizen tussen twee blanke loopgrachten als een burcht in puin tussen twee schuimende baren.
Segher Isergeute

7 augustus 1916 – Archief Maes – RAB

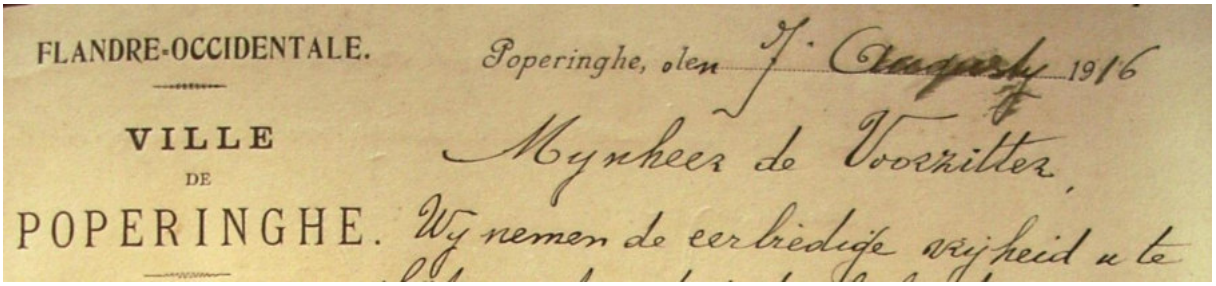
FLANDRE-OCCIDENTALE.

VILLE
DE
POPERINGHE.

Poperinghe, 7 augustus 1916
Mijnheer de voorzitter
Wij nemen de eerbiedige vrijheid u te laten weten dat de behoeftige **Vanoost Natalie**, weduwe van **Pieter Desmet,** vluchtelinge van Elverdinghe, bij Weduwe Hazebrouck sectie G, alhier verzorgd en onderhouden is geweest, van af 4 april 1915 tot 7 july 1915, dat deze laatste zelf behoeftig is en tot heden van niemand geen vergelding hoegenaamd heeft ontvangen, dat zij de verpleeg en onderhoudskosten van voornoemde Vanoost Natalie aan één frank per dag rekent, kosten die ons schijnen niet overdreven te zijn.
Wij bidden U, mijnheer de voorzitter, ons te laten weten, zoo het mogelijk ware in voordeel van weduwe Hazebrouck deze kosten te zien afdragen door het comiteit der vluchtelingen en in de hoop onze bede te zien inwilligen, bieden wij U, mijnheer de voorzitter, met onzen voorafgaande dank, de verzekering onzer hoogachting aan.
De d.d. burgmeester – Devos

Uit 'De Stem uit België'

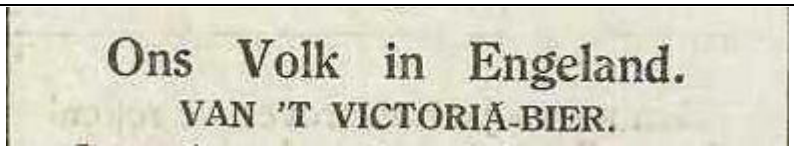
Ons Volk in Engeland.
VAN 'T VICTORIA-BIER.

Lezer die van een pint schuimende gersten houdt, lees dit niet, sla 't over, 't zal u berouwen, ge zult verlangen naar wat ge niet hebben kunt; leest dit niet, zeg ik U.
't Gaat over bier!
Ik had hier boven willen opzetten gelijk Bilderdijk boven de hel:
'Die intreedt leg den dorst naar bier voor eeuwig af!'
Neen, dat de liefhebbers deze bladzijde overslaan.
Alleen gij dan, overgeschoten Gedeonsschaar, die uit het holle van den palm slorpt, in geneugt, aan regenwater of putwater, en uw hand niet om en draait om een goedgehopte, gerstgeurige en goudkleurige pint, kom aan, en volg me: ik leid u in de arcana van het Londense bierwezen waarvan de honderdkoppige draak der onbeholpenheid de dorstige Belgische refugees heeft van weggehouden, drie gelukzaligen uitgezonderd.

'Bier?'
Bier, zegt ge?
Spreek daar niet van. Gelijk er voor de huismoeders hier in Engeland geen geurige koffie is zo is er voor de man en de deftige burger geen bier. Ze zouden hier al de tocht uit iemands lijf spoelen. 's Morgens en 's namiddags is thee, thee met melk en een scheut warm water: hij moest eens te strong zijn! En 's middags en 's avonds is 't van lek-me-lipke: water!
Daar zijn er die gewoon zijn bier te drinken – en 'k geloof ik dat, - die klagen dat er hun tanden van kapot gaan, en ze vermageren erbij dat ze van de volmaakte cirkelvormige Gambrinusbuik innkrimpen tot een karkaske van een Pietje de Dood, met een gilet erover.
Die er hun lach bij behouden – ne vogel zingt zowel van armoe als van vreugd – spreken hun pint water aan met de bedrieglijke naam van 'warbeer' en denken in dees woestenij op de

halvelitersglazen van weleer die ze soms niet helemaal hebben leeg gedronken omdat er van de brouwer zijne sloef in lag.

Lady Florence Norman, a suffragette,travelling to work at offices in London, 1916

In de Engelse herbergen, ja, hebben ze bier. ‘nen penny den slok. En dan, den ene keer komt ge te vroeg, de andere keer te laat, en dan van tijd moet ge nog zweren op een bijbeltje dat ze daar expres voor in ’t buffet hebben liggen, dat ge van ‘k weet niet hoeveel mijlen verre komt en dat ge drinkt omdat ge dorst hebt! Alsof voor de Protestanten dorstigen laven geen werk van barmhertigheid was!
Dat ze nu laatst nog het tracteren verboden hebben, daar wil ik niet over klagen, dat heeft zijn goeie kant, maar dat ze een ander verbieden voor u te betalen, dat vind ik stom!
Ja, ja, ’t duurt lang die oorlog!’

We zaten te samen ons te vervelen rond ’t vuur. ’t Was een sufferige zondagnamiddag.
Mijn vriend, de brouwer, had juist de sobere vespers gezongen toen – als de nood het ergst is, is de redding ’t dichts nabij – een van zijn kennissen zo met de deur in huis valt.

- Ewel, ‘k had ’n verwacht in de week! Niet omgezien! Onderweg blijven plakken? Komt ge morgen? En ‘k zal u eens wat anders laten proeven dan seef, kaves en halve gersten.
- Ik kom vandaag al, als ge wilt.
- Neen, vandaag ligt de brouwerij stil, kom morgen namiddag zien en breng uw broer daar mee als ge wilt.
- Ik heb er niets tegen, zei de broer met innige overtuiging.
- Ik ook niet , zei de brigadier in congé die bij toeval bij ons was omdat hij een van ons op straat had horen Vlaams spreken.
- Wel komt dan gedrijen, zei snel de vriend die misschien meende dat mogelijk nog meer – we waren nog met drie ander personen – er niets zouden tegen hebben.

Hij had het hier voor jaren aan dat water niet kunnen gewoon worden en was daarom in een brouwerij zich gaan aangeven en daar hij verstand van bier had, zo iets gelijk proefmeester geworden. Des tijds had hij aan mijn vriend de brouwer Engels bier afgestuurd om het Belgische mee te versnijën. De brouwer herinnerde het zich nog goed: dat Engels bier waar al de jongens eens hadden mogen van proeven en de dito hoofdpijn die achterna kwam…
Daar werd verder gekout over de oorlog, over de Griek die Konstenobele had gepakt, hadden ze hem laten doen, over de Zjapan die gereed was om dat hier in een weerlicht te komen kleerspinnen, maar waar de Alliés zelf bang ban waren: omdat hij niet meer zou willen teruggaan, en over de refugees waar geen enkele Engelse werkman kan slag tegen houden, en van den Earl’s Court waar ’t niet en docht, en van Jef X… uit de Bontemantelstraat, den tweeden besten bokser van Antwerpen die ging trouwen met ’n Engelse nurse…
…En meer herbergpraat waarbij ’t vooruitzicht op morgen de lekkere pint verving.
En toen de vriend vertrok en de deur zo pas achter hem toe was, zei onze brigadier: Dien man heb ik vroeger nog gezien!’

Onze brigadier vond logist bij ons en was ’s morgens de eerste om mee te gaan ‘zien’. In welk district van Londen de brouwerij ligt wil ik niet verraden; ge zou kunnen denken dat P. de Witte ook mee geweest is en dat het betaalde reklaam is. Wees gerust: P. de Witte is een onverbeterlijke waterdrinker en aan reklaam van stokers, apotekers en peerdenbeenhouwers heeft hij een broerke dood.
Dus ze gingen, ze kropen de grond in, ergens in de Piccadilly tube en onze brigadier die voor ’t eerst met den underground reed, kloeg dat ze daar beneden de vensters ergens hadden openstaan want dat het er fel waaide. Hetgeen de kameraden toeliet te beweren dat ze fel in de wind geweest waren voor ze ’t Victoriabier proefden.
Want luister:
In een balsemgeur van hop en gerst, waarbij ge een stuk brood, zo droog zou hebben kunnen opeten, met zijn brouwerssloef aan en een vlok schuim in de moustache, kwam onze meestergast de vrienden te gemoet.
’t Lag er vol vaten, tonnen, stukken, pijpen en picardijnen in een wanrode van wordt er maar wijs uit. In de gebouwen raasden de pompen, dampten de ketels, vonkten de ovens…
Maar ’t bijzonderste van een brouwerij zijn de kelders en onze brienden vonden best daarmee de ‘spectie’ te beginnen.

Hier was onze brouwer nu eens thuis, heel het ‘refugee’- wee was vergeten, hij klopte de stukken op hun duigen, gelijk hij thuis zijn peerd de hals zou hebben gestreeld en het schol niet veel of hij gaf orders links en rechts aan ’t Engels werkvolk om hier een lekbak te legen en daar een stuk aan te gieten, zo voelde hij zich thuis.
En of ze dan niet proefden, vraagt de lezer. Geduld, geduld. Ze proefden zeker, pale ale, merk X merk XX, merk XXX, ‘k zeg u maar dat.

- ‘’T Water is beter als ’t bier is’ besloot de brigadier toen hij van merk XXX een tweede pintje vroeg.
- En nu hebt ge nog niets geproefd, beweerde de meestergast, gene kelder laten we liggen, daar zit het manneke te veel in, maar kom langs hier naar de proefkamer.
- Sesam, open U!

De proefkamer!
Eerste perelde de stout in het kristallen proefglas, eten en drinken te gader, en dan kwamen er nog allerlei staaltjes van maarts bier voor de pinnen, waar ze eigenlijk wel eens liever hadden voor teruggekomen, maar aan wier bekoring ze toch niet weerstaan konden.
Maar ’t wordt tijd om te gaan, ze werpen een oogslag op de prachtige drijfkuipen in zuiver rood koper – genoeg koper voor honderdduizend obussen, schatte de brigadier – op de felle werkkuipen en de ontzaglijke ketels en ze stonden met hunne hoed in hun handen de goede vriend te danken evenals de heer bestuurder die daar juist te pas kwam, toen deze met een lachje zei:

- En nu denkt ge wat geproefd te hebben? Wacht nog eens even. Kom volg me!
- Dien directeur heb ik nog gezien, zei de brigadier aan de brouwer.

En ze volgden de directeur naar zijn eigen lokaaltje, hun afvragende wat die nog wel beters hebben mocht.

Wel ik wil er de lezer niet mee plagen, ik zal 't maar ineens zeggen, die schonk hun daar uit een stofferige fles, Victoria-jubileebier gebrouwen in 't jaar Onzes Heere als men schreef 1887!

- Dat heten ze Bourgogne in Frankrijk, zei de brigadier.
- Zo iets drinken we op de gezondheid van de Engelsman, zei de brouwer ernstig en plechtstatig.
- Prost! Zei de brigadier die in de tijd liefhebber was van Duitse bieren en nu vergat dat hij daarmee in oorlog moest zijn.

En ze gingen naar huis met een gelukzaligheid om de opgedane kennis en een verachting voor het Engelse 'profanum vulgus' daarrond dat geen Victoria jubilee bier kende en voor de mannenbroeders uit de refugeeswereld die zich met putwater behelpen moesten.

- Victoriabier gedronken!

Met die uitroep en de armen opgestoken kwam de brigadier gevolgd door de brouwer en zijn broer die avond onze 'drawingroom' binnen.
Ons volk lachte, ge kunt dat begrijpen.
En onze man de juffrouw opmerkend die nu met ons was en die hij gisteren niet had gezien.

- Dag, juffrouw, zegt hij, u heb ik nog meer gezien.

En die avond was hij verheugd en blij, en als in familie, de jongen die ginder veertien maanden vereenzaamd gezeten had, van alle familie afgezonderd. En dat dank aan't Victoria-bier.
P. de Witte

8 augustus 1916 - Van Walleghem

's Nachts geweldig geschot. Om 10 uur 's avonds geweldige attaque der Duitsen langs St. Julien en Boesinghe. Zij duurt omtrent gans de nacht. Om 11 uur al met een de hoornen schelden en de klokken luiden: 't was het teken van de gaze. Gelukkiglijk is deze te Reninghelst niet geroken geweest, doch 't was erger langs Brielen en Vlamertinghe en nog veel erger op het front zelf. Getuigen zeggen dat het de stikkendste en vergiftigste gaze is welke men ooit geroken heeft. Belgen en Fransen hebben weinig geleden, doch 't was erger met de Engelsen, tegen wie de aanval meest gericht was: zelfs hun maskers konden hun niet genoegzaam beschutten. 's Anderendaags heeft men op het Engels kerkhof van Poperinghe meer dan 100 Engelsen begraven. Belgen en Fransen hadden nochtans ook enige slachtoffers. Nog veel soldaten zijn ziek geweest door de gaze. De vijand is nochtans niet vooruit gekomen.

9 augustus 1916 – Van Walleghem

Ik doe mis om 4 uur en rijd vervolgens naar **Wulveringhem**.
Daar breng ik een bezoek aan mijn broeders en ook aan de koninginnescholen.
Wat is daar alles toch gerieflijk en prachtig ingericht! Hoe lieflijk de bloemperken, hoe gezond en proper alle zalen!
Ik kan niet genoeg mijn bewondering uitdrukken.
Mijn broeder Remi, soldaat van de 13de linie, was ook naar **Vinckhem** gekomen om ons daar te zien. Hij had geen permis gekregen en moest dus opletten voor de gendarmen. Doch soldaten kennen alle truken.
Daar hij moest passeren door de secteur van het 3de trok hij het 1ip van zijn klakke en gerocht alzo ongemerkt voorbij.
Daar hebben wij alle 4 gebroeders en zuster in groep ons portret laten trekken.
't Is immers waarschijnlijk de laatste maal dat wij binst de oorlog zullen te samen zijn. Mogen wij na de oorlog nogmaals ons samen vinden.
Tussen **Poperinghe en Crombeke** rijden wij door de secteur van het 1ste linie.
Deze vieren juist hun kermis.
De feesten hebben plaats in een grote weide langs de kalsijde.
Wat is het waarlijk leutig en zwierig. Een echte carnavalsstoet met muziek aan 't hoofd. 't Is al zingen en dansen en springen. Op 2 of 3 plaatsen terzelfder tijd. Clownsvertoningen en in 't midden de schijverende peerdemolen.
Leutig voor onze soldaten die alzo uitrusten van het verdrietig tranchéeleven. Leutig ook voor al de jongens van de streek die meejubelden met de soldaten en bijzonderlijk hun herte ophaalden met de peerdemanège.

10 augustus 1916 – De Britse wasserij

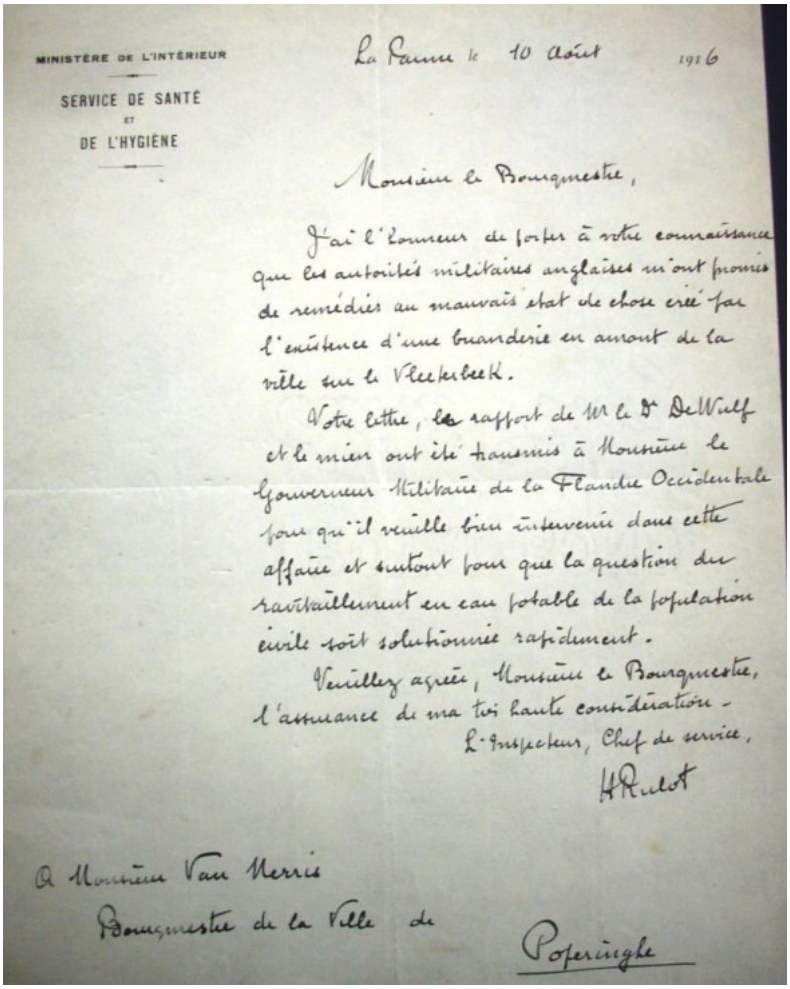

MINISTÈRE DE L'INTÉRIEUR

SERVICE DE SANTÉ
ET
DE L'HYGIÈNE

La Panne le 10 août 1916

Monsieur le Bourgmestre,

J'ai l'honneur de porter à votre connaissance que les autorités militaires anglaises m'ont promis de remédier au mauvais état de chose créé par l'existence d'une buanderie en amont de la ville sur le Vleeterbeek.

Votre lettre, le rapport de M. le Dr DeWulf et le mien ont été transmis à Monsieur le Gouverneur Militaire de la Flandre Occidentale pour qu'il veuille bien intervenir dans cette affaire et surtout pour que la question du ravitaillement en eau potable de la population civile soit solutionnée rapidement.

Veuillez agréer, Monsieur le Bourgmestre, l'assurance de ma très haute considération -

L'Inspecteur, Chef de service,

H Rulot

A Monsieur Van Merris
Bourgmestre de la Ville de
Poperinghe

Meneer de burgemeester
Ik heb de eer om u te laten weten dat de Engelse militaire overheden mij beloofd hebben om de slechte situatie van de wasserijen stroomopwaarts van de stad aan de Vleterbeek, te verbeteren.
Uw brief, het rapport van de heer Dewulf en het mijne zijn overgemaakt geworden aan de militaire Gouverneur van West-Vlaanderen die tussen gekomen is in deze zaak en vooral de toevoer van drinkbaar water naar de stad, dient snel opgelost te worden.
Aanvaard hierbij, meneer de burgemeester, de verzekering van mijn hoogachting
De inspecteur, chef van de dienst H. Rulot

10 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de heer Town Major
Ten gevolge van het aanbod van de heer Town Major, overgebracht door de heer burgemeester, om het oogsten te vergemakkelijken, heeft het gemeentebestuur de eer om u de volgende observaties over te maken.
1 – Het oogsten van het koren en de haver duurt 2 tot 3 weken, de hopoogst ongeveer een maand.
2 – Voor het oogsten en zeker voor de oogst van het koren en het graan, is de bijdrage van ervaren oogstwerkers onontbeerlijk. De bijdrage van vreemdelingen die doorgaans hier in de streek met de oogst komen helpen, zal dit jaar onvoldoende zijn en dus zou de hulp van de soldaten welkome zijn.
3 – Handwerkers voor de oogst zijn er momenteel niet aangezien alle werklieden voor het Engelse leger werken
4 – Op het advies van het gemeentebestuur is het enige efficiënte middel om de oogst binnen te kunnen halen, is dat men alle oogstwerklieden die momenteel in dienst van het Engelse leger zijn, weg zal sturen voor de duur van de oogsttijd,. Het Engelse leger kan gemakkelijk voor deze periode andere werklieden aanwerven. Deze maatregelen zou ten andere slechts de oogstwerklieden en de jongeren onder de 18 jaar betreffen.
5 – De landbouwers dienen hun werk zo voor te bereiden dat ze hetzelfde loon als het Engelse leger kunnen betalen aan de oogstwerkers.
6 – Het Engelse leger dient aan te kondigen aan deze werklieden die de oogst gaan doen, dat ze na de oogsttijd hun werk voor het Engelse leger terug zullen kunnen opnemen.

7 – Dezelfde maatregelen kunnen in het vervolg genomen worden voor de hoppepluk waarbij de hulp van de vrouwen noodzakelijk is.
In de hoop dat U onze vragen welwillend zal beantwoorden
Felix Van Merris

De hoppepalen als schutting

Burgers op de vuurlinie.

Blackpool, den 10 Augustus 1916.

Geachte Heer Opsteller,

Daar ik nu al voor de tweede maal in uwe geëerde "Stem uit België" foto's heb te aanschouwen gekregen waar grootvader en grootmoeder nog zoo frisch en levendig zitten te zien te midden het dagelijks oorlogsrumoer, zoo durven wij geachte Heer Opsteller uw ook ons een klein plaatske verzoeken voor mijne Ouders die tot hiertoe ook nog dagelijks het gevaar trotseeren, en die ook al veel leed van den oorlog hebben doorstaan; zij zelf zijn bijna als slachtoffer gevallen, in hetzelfde huis verbleven hun dochter met twee harer kinderen, ze zagen ze door eenen obus dooden; mijne oude Vader, die nu al reeds 80 jaren oud is, heeft hen zelf van onder de puinen gehaald, met mijne Moeder die 82 jaren oud is, 2 maanden later werd een andere dochter ingelijks door eenen vijandelijken obus getroffen. Met zijn tweëen wonen ze nu aan het front, op het dorp Avecapelle, Charles Declercq en zijne vrouw Sophie Tyteca, van Pervijse.

Mogen we een plaatsje verhopen voor deze regels en de photo. Met onzen innigsten dank op voorhand, Mr. en Mm. Devos Declercq, 44, Shaw Road, Blackpool, England.

Uit de Stem uit België

De kwaliteit van de opgestuurde foto was echter te slecht om deze te kunnen publiceren.

11 augustus 1916 – Mission Dhuicque

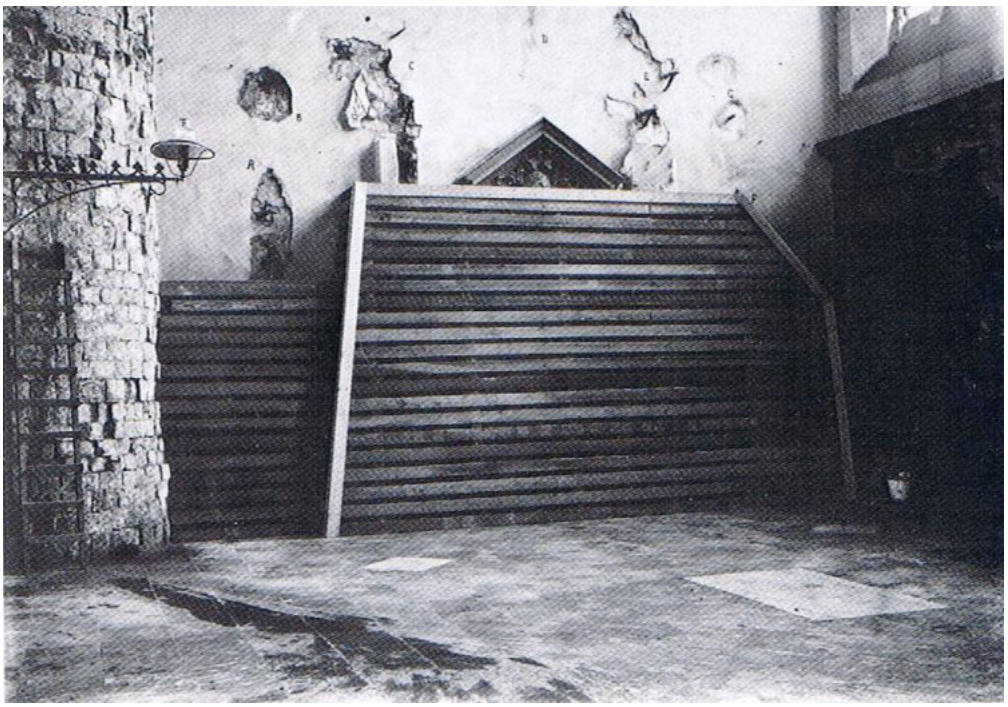

Beschermings werken in de Sint Bertinuskerk te Poperinge

12 augustus 1916 **– 't Poperinghenaartje – nr. 15**

Uit het Kakiland (slot)
En met moed gaat men nogmaals op verkenningstocht uit. En men klopt dan: 't is de Belgische pastoor! – ja, en hoe gaat het? – O, we zijn het hier moe, zulle, meneer de pastoor! En wanneer zullen wij mogen weerkeren naar België?
En zo gaat het, maar dit is nog niet al: 'Ge komt es zondags, naar de kerk, gij?
'Geerne genoeg, meneer de pastoor, maar 't is zo verre – wij zijn algelijk katholiek, zulle, maar dit comiteit, meneer de pastoor, gij moet zien wat ge doet in zulke tijden, andere krijgt ge niets meer!e – in het kakiland…

Ja, ge hebt veel van die waterkatholieken die zo praten. Hun katholieke principen zijn in België gebleven en zij zullen ze daar terug vinden, na den oorlog. – zij moeten zien wat ze doen … in het Kakiland. Ons volk weet zo weinig af over zijn geloof – en zij die genoeg weten, weten niet hoe het om te zetten in daden. Niet dat ik de steen wil smijten naar onze Belgen, als vond men huns gelijke niet … in het Kakiland. Velen verontschuldig ik, omdat zij in een nest geschroen wezen en in welriekende (?) kleren het vergift niet bemerken!
En wat doet men al niet om wel te staan met een hooggeplaatste persoon?
Ja, men zou zijn eigen kinderen prijs geven voor eene 'cake' en een 'sweet' en een ogenblik wulps genot. – zo, geen wonder dat ik zoveel leed in mijn ziel, als ik onze kinderen zag naar de Protestantse scholen gaan – een kind slechts ging naar de katholieke.

De Belgische school van Huddersfield, gesticht door **J. Kestelyn** *van Poperinge.*

Hoe duister scheen mij de toekomst voor ons duurbaar land!
Het kon niet, 'en zij zullen haar niet hebben, de schone ziel van 't kind' - bezielde mij meer dan één jaar had in onder de duim gewerkt en nog een duim vooruit! Totdat de goddelijke voorzienigheid mij een plan ingaf:
'Een brief van het Belgisch gouvernement aan het education comite van **Huddersfield** – een Belgische vrije school moet er komne! –
Poef! Voorzichtig maar stout: loze trekken komen overal te pas, zelfs in het kakiland. 't Was nu dat de katte te koorde ging: 'Not necessary!' – Poor Englisch schools! – Too far! – What religion will be thought?
Danger for the schildren on the roads! –
How will pay the fares of train and tram?
Etc… God dank, 7 weken later was er een lokaal gereed, een primitive methodist Sunday school, veranderd in een Belgische Katholiek School!
Geopend den 1ste mei 1916, met opschrift: 'O.L. Vrouw van Vlaanderen' – en zegt dat de Vlaamse Leeuw er reeds meer dan eens gedreund heeft! Onze lieve vrouw heeft er haar schouders ondergestoken.

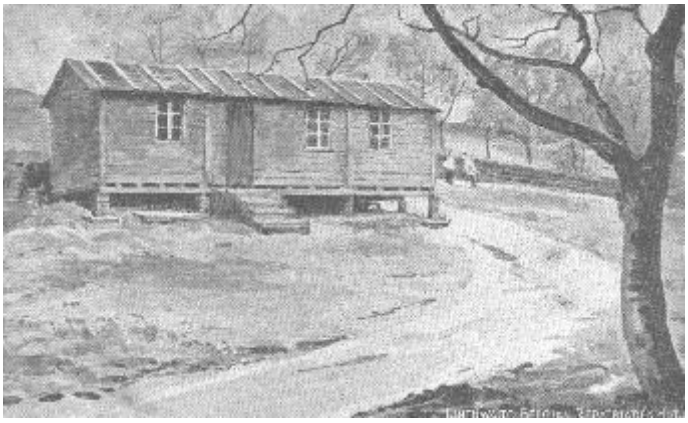

Illustration of a Belgian Repatriation Hut at Linthwaite, Huddersfield

https://www.hud.ac.uk/courses/supporting/hist/news/archive/wwigermanyinvadesand250000belgiansseekrefugeinbritain.php

Beste vrienden, mochte dit volstaan om U te tonen dat wij hier toch niet al te veel van den luiaard scheren en dat de liefde voor ons duurbaar volk nog niet uitgedoofd is.
Een naasten keer, deel ik u wat 'eigenaardigheden' mee uit het Kakiland.
Bidt voor uw makkers onder de vluchtelingen – **J. Kestelyn**

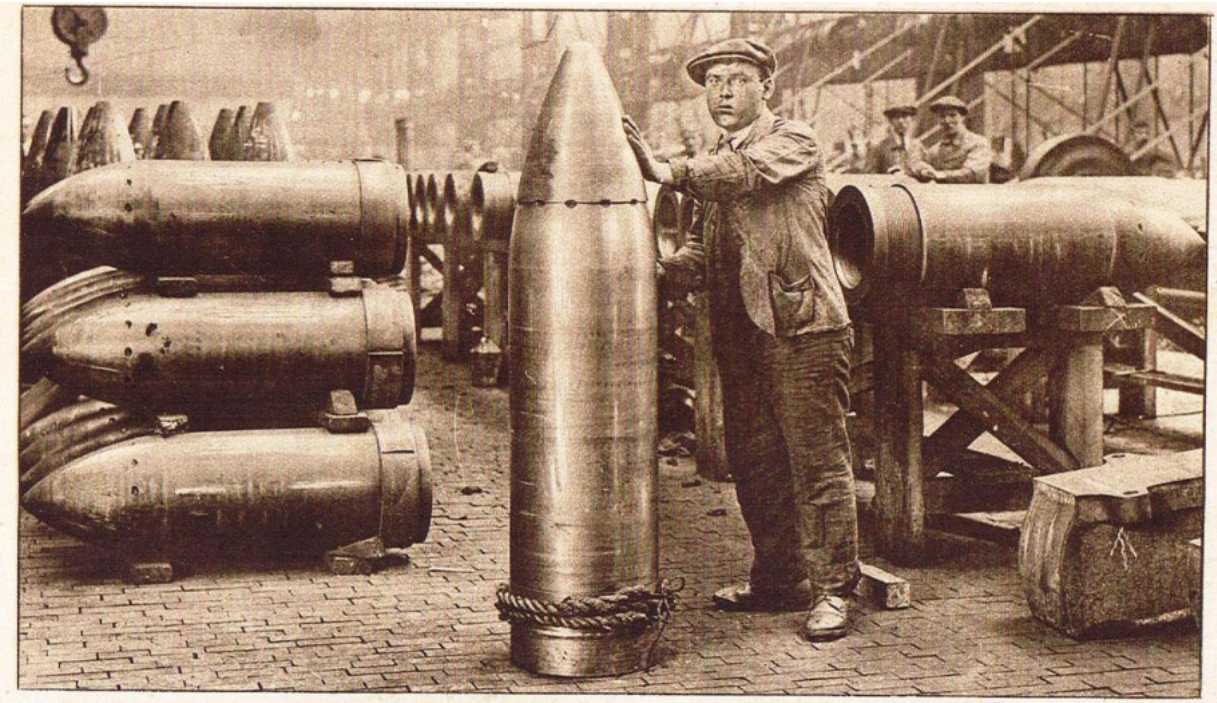

Projectielen voor het nieuwe zware Engelsche geschut.

Uit de Brieventesch

Z.E.H. Principaal – voor eerst, ik heb een derde klas of liever een derde schoollokaal gemaakt en zo ons nieuw college vergroot. De nieuwe leraar is **Nestor Verhaeghe**, gediplomeerd onderwijzer. Ik weet niet of ik wel meen, maar ik meen dat ge geen vriend zijt van de D… , want ze hebben een opening gemaakt in uw slaapkamer, **mijnheer Herpelinck** zal er voordeel bij hebben. Het zal niet meer nodig zijn dat hij de vensters van een klas opene … al de **bievakken** zijn afgevallen. In hoeverre dat ze beschadigd zijn weet ik niet. Ik heb geen geluk in mijne boerderij. 'k heb 1500 tot 2000 tabaksplanten laten planten, de helft zijn opgegeten door de slekken en in de andere helft is een obus gevallen

E.H. **Jules Vanneste** (Roeselare, 1884 - Boezinge, 1979) was van 1910 tot 1914 subregent geweest in het college van Poperinge. Toen de oorlog uitbrak, meldde hij zich als vrijwilliger en werd aalmoezenier benoemd. Hij was dat heel de oorlog, en zou dat ook nog tot een stuk na de oorlog blijven. Hij werd toen namelijk aalmoezenier voor heel de provincie Limburg. Hij ambieerde echter geen militaire carrière, en zou in 1919 zijn ontslag regelen, en naar Boezinge komen. Daar werd hij in 1921, na 2 jaar inzet, 'officieuze' pastoor (d.d. pastoor, dienstdoende, maar volgens hem dubbele duts). Pas in 1933 kwam zijn definitieve benoeming. (Wie meer over deze legendarische figuur wil lezen kan zeker aan zijn trekken komen in Boezinge na 1914-1918' (R. Baccarne & J. Steen, 1975).

Hier langs de aalmoezenier Vanneste met zijn hondje Torpille dat hem overal op het front vergezelde en door alle soldaten gekend was. Na de dood **Torpille** *liet de pastoor zijn trouwe vriend opzetten en zo prijkte hij in de pastorie van Boezinge.*

Torpille bestaat nog, maar nu terug naar het Poperinghenaartje.

Mijnheer Vanneste
heeft veel geluk. Na den oorlog geef ik hem een nieuwe galerij en 'k zal ook zijn sacristie herstellen volgens zijn goesting. Zeg hem dat hij een plan maakt – wij zullen ook enige nieuwe meubels kopen voor de kapel …
Wyckaert zal wel de goedheid hebben van te Toulouse op schooi te gaan voor twee nieuwe beelden in zijn studie. De voetstukken of sols blijven ter zijner beschikking. Ik verneem door een brief van **Maurits Vanderghote dat Paul Brutsaert** zijn baccalaureaat verworven heeft. Proficiat aan Paul.

E.H. Vanderghote: **Paul Brutsaert** komt verleden week voortreffelijk te lukken in zijn examen van het baccalaureaat dat verplichtend is met het voltrekken der humaniora; Welnu Paul zou thans te Poperinghe zijn 'seconde' of onze 'Poësis' (de Fransen lachen daarmee) geëindigd hebben. Wij wensen Paul hartelijk proficiat.

Over **E.H. Maurice Vanderghote** *vonden we de volgende informatie.*
Hij was geboren te Ieper als Mauricius Josephus Hilarius Vanderghote, zoon van Emilius Augustus en Maria Eugenia Comein in 1884.
In 1909 werd hij priester gewijd te Brugge waarna hij leraar wiskunde en wetenschappen werd aan **het college van Poperinge**. *In 1914 werd hij zoals al bleek uit de lectuur van de*

*Poperinghenaartjes, onderpastoor te **Rouen** op de parochie Saint Nicaise. In 1915 werd hij professor aan het Frans college te **Juvisy.***

In 1917 werd hij aalmoezenier in de vakschool te Saint Illier le Bois, een vakschool voor de oudste jongens van de Belgische schoolkoloniën.
In 1918 wordt hij leraar aan het college Veurne-Poperinge te Martragny in Frankrijk.
In 1921 terug in het land wordt hij onderpastoor te Watou, om in 1926 door te schuiven naar

†

ZALIG AANDENKEN AAN

ZEER EERWAARDE HEER

MAURICE-JOSEPH-HILAIRE

VANDERGHOTE

Geboren te Ieper den . . 16 Mei 1884
Priester gewijd te Brugge den . 18 December 1909
Leraar aan het College Poperinge 16 Maart 1910
Onderpastoor te Watou . . 25 October 1921
" te Gullegem . . 10 Juni 1926
Pastoor te Pervyse . . . 16 April 1937
" te Lissewege . . . 25 Maart 1946
" te Blankenberge . . 24 Juli 1947
en aldaar godvruchtig overleden den 20 Juli 1948
voorzien van al de troostmiddelen van onze Moeder de Heilige Kerk.

Op 't helderklaar verstand bloeide een apostelziel,
beschenen door GODS licht, dat uitstraalde op zijn
die reine glans van GOD, die in zijn harte viel, [wezen
kon men in zijn gedoe en levenshouding lezen.
Van jongs af stond zijn ziel naar GODS gelaat gekeerd,
en liet zich zacht en mild van HEM door 't leven leiden.
Trouw ging hij steeds met HEM en heeft van HEM ge-
te midden harde strijd zich immer te verblijden. [leerd,
Hij klom met frisse moed de hoge kruisberg op,
en daalde stralend neer met wijsheid in zijn handen,
doceerde wetenschap en legde er nadruk op,
dat zij een vuurhaard was, die liefde moest doen bran-
Hij kende 't bitter leed en 't lijden van de vlucht, [den
Maar bleef in ballingschap nog steeds aan onderwijzen,
wijl zijn geboortestad in puin vloog in de lucht,
hielp hij in 't vreemde land de zielen weer verrijzen.
Maar pas toonde zijn ziel in het parochiewerk,
de volheid van haar kracht en van haar rijke gaven,
hij schonk zich zonder maat aan GOD en aan de KERK
dat was het actieveld waar hij nu, door kon draven,

Bij zijnen laatsten stap naar 't BLANKENBERGSE
langs 't Lisseweegs monument dat hij zo [strand,
[fraai herstelde,
stortte al zijn kracht ineen. Hij vloeide weg lijk zand,
terwijl een felle pijn hem lang geweldig kwelde.
Gij hebt hem wel gezien maar niet genoeg gekend, [ken
de schoonheid van zijn ziel hebt gij niet kunnen sma-
Hij schonk zich weg voor u. 't Was 't heiligste moment
waarop : hij door zijn dood zich wilde dienstbaar ma-
Vergeet uw HERDER niet, die u zijn leven gaf, [ken.
bidt met zijn vrienden mee, verwanten, klasgenoten,
blijft eensgezind geschaard rond zijnen herdersstaf,
" 't KLEEN KERKSKE " zal door hem zijn bloei nog
[zien vergroten.

Dierbare Zusters, Schoonbroeders, Schoonzuster en Bloedverwanten die mij tijdens mijn lange ziekte bijgestaan hebt door uw onafgebroken tegenwoordigheid, weest van harte bedankt.

Eerwaarde Moeder Overste en Zusters van de Kliniek, die mij met zoveel toewijding hebt verzorgd, aanvaardt mijn hartelijksten dank.

Jezus, Maria, Jozef weest mij barmhartig.
Maria, Koningin der Priesters, bid voor ons.

Heer en Vrouw Leon SENNESAEL-VANDER-GHOTE en kinderen ;

Heer en Vrouw Georges VAN KEMMEL-VANDER-GHOTE :

Heer en Vrouw Georges DERZELLE-VANDER-GHOTE en kinderen ;

Mevrouw Weduwe VANDERGHOTE-SCHRAU-WEN en kinderen.

bedanken U hartelijk voor de ge-
beden en blijken van deelneming.

Druk. Callier, Blankenberge

Gullegem.
In 1937 bevordert hij tot pastoor te Pervijze om in 1943 pastoor te worden te Lissewege. Het jaar daarop wordt hij pastoor te Blankenberge waar hij het jaar daarop, in 1948 overleed.

Boone A. – 'k heb zeker te veel geboft? We hebben een slechte week beleefd. (juist de kermisweek) Vrijdag bijzonderlijk ging het er heel schuw toe! 't Is geloof ik, de slechtste dag geweest, welke we tot nog toe gekend hebben. De stad, zo levendig en woelig te voren, is weerom omzeggens verlaten. Niettegenstaande 't geraas waren er toch elke morgen mensen die de 'ommegang' gingen doen. Rozenkrans aan de hand, ter ere van Onze Lieve Vrouw, hoe eenvoudig schoon.
J. Suffis – 'k Weet niet of ik U al heb laten weten dat ik sergeant ben. Nu dat is toch al iets beter, vooral 's zaterdags als ze de solde betalen. (Proficiat met de bevordering) Parique is weer opgevuld met rekruten. Ik heb er een student bij gevonden uit de 3de. Hij heeft te Poperinghe enige maanden gestudeerd, gedurende den oorlog bij meester J. Kestelyn.
J. Denys – Jerome heeft u zeker geschreven dat ik terug aan 't front ben sedert enige dagen. 'k ben in de compagnie en de sectie van Jerome. 'k ben goed gezond doch ik heb steeds 't een of 't ander aan mijn arm. Nu 't gaat zo 't kan.

Vlaamsch leven – Ook kruisjes
'k heb aan 't front enige vrienden ontmoet die het plan verzonnen aan alle studenten en oud-studenten een zerkjen op te richten met namen, geboortedorp enz… maar volgens het schijnt door hoger besluit wordt dit verboden- op militaire kerkhoven moeten alle kruiskens gelijk zijn en even hoog en ook mag 't ene graf niet meer plaats bekleden dan het andere.

Gulden Sporen dag
'k Wil en 'k moet u volstrekt iets schrijven op vandaag, want terwijl ik aan den stillen waterboord zit, hier, op 't dorp waar in vroegere eeuwen eens 't Vlaamsche bloed gevloeid heeft, in heten kamp met de overweldiger, waar Gwijde van Dampierre 's zoon geketend rondgevoerd werd, in een ijzeren kooit, als een ondier, 't vreemde soldatenbent te spot. Maar Zannekin streed, waar Vlaanderen streed en met eere viele … 'k wil en 'k moet U schrijven, terwijl 'k hier zit, denk en droom, op deze plaats en op vandaag! Vele zeggen mag ik niet: een Vlaamsche jongen mag vele peinzen, maar luttel dingen zeggen, als het hem stromt n ' gmeod. Gisteren avond hoorde ik vele, vele dingen, onthullingen voor mij, omtrent een 'tsintig eeuwsch' blad omtrent lage menschen en edele zielen in bitter onverschil. De man die ons dit leerde was bevoegd, en wist veel, veel! We waken soms hier, zelfs in onze grchten, zodat we een ogenblik achteruitzien, naar daar verre waar ze 'mooschen(' met ons volk en dan jeuken onze vuisten. 't Is benauend, vijanden voor zich en ook vijanden achter zciht te weten. 'k moet een stroof van Norda's lied afschrijven:
Wij, Vlaamsche soldaten, wij zingen een lied
Het bitterste in bitteren tijd…
Maar ons bloed geminacht zien nu ook nog voort
Terwijl het rookend vloeit
Veel zagen dan ander gerangschikt in soort
Door hem voor wie 't neerstort, verfoeid
Die kopen met 's lijfs dood hun land weer vrij – gebonden in zielsslavernij
Hun woord niet aanvaard uit hun Vlaamsche mond
Maar 't bloed wel dat wel, uit hun rode wond!

Ik eindig mijn schrijven. Sedert 2 dagen – ik en Jozef Denys zijn bij malkaar. Hij zit hier nevens mij te schrijven en we zijn gelukkig te samen. Nu kan ik spreken en mens zijn! ‘k Hoop dat Jozeph ’t leven op ’t front zal kunnen uithouden en dat we samen de zege zullen zien of de dood, die ook zege is. N.B.

Kerk van Woesten

Crousel A. – Onlangs, terwijl ik te A. Renfort ging afhalen, zag ik **Jozeph en Sylvain Dupont met Albert Delbaere** en nog een andere Poperinghenaar die met hun ‘terrible mitraille’ ons een handje kwamen toesteken en zo was ik de eerste om ze welkom te heten in onze ‘helleketel’.
’t Is vandaag treurig hier, de wind blaast hevig over het platte Polderland. De omtrek is een ware wildernis geworden.
Overal woekert het onkruid, talrijk en uitgestrekt zijn de moerassen en hoog staat het riet op het waters.
De indruk van het landschap verandert met het weder! Is er wind, regen en koude, dan is alles doods en zit iedereen binnen, huiverend te luisteren naar ’t ritselen van het groen in de bui. Het wordt vochtig in de abris, de tabaksrook blijft binnen hangen, het bloed rijst u naar het hoofd en … steekt echter de zon door de wolken, dan wordt het hier een natuur lusthof, alleman kruipt buiten en na korte tijd is iedereen doende. De front alluminium nijverheid gaat haren gang, hier en daar knallen schoten naar reigers, meeuwen of waterwild afgevuurd. Onlangs haalden we hier een schone reiger neer – verder zitten er veel te vissen want er is vette paling in de grachten en vaarten.
De stilte meest vredelievende, plukken bloemen. Jagen en vissen, … is verboden, maar het luist: ‘système D’ dat wil zeggen ‘trek uw plan’.
Je moogt hier alles doen wat je wil. Je moet maar zien dat je je niet bij je lepels laat pakken.

Oorlogspoëzie
Kruisjes
In de witte weide duinen
Staan ze zwijgend tegen een
de arme naakte dodentuinen
dorre zand op ’t dode been

Tussen stompe hoge kruinen
liggen ze bij ’t zee geween
jonge sterke lichaamspuinen
midden zwart verbranden steen

geen geluid, de klokken stom
Duitsers met de zware bom
Tot ellendig zwijgen dwongen
Houten kruisjes, dorre zand
Doden luid langs ’t eenzaam strand
Door de vrije zee bezongen

Toontje

Nestor Coene – M. Grimmelprez en ik zitten weerom in Henflauw. William is sergeant in de 4de compagnie en ik in de 5de compagnie. Proficiat met de bevordering.
E.H. A. Brutsaert – 't is slechts de 4de maal dt ik nu van adres verander. Ik ben nu in een 'poste avancé de chirurgie abdominale, dépendant de l'hopital Cabouw – 't embusqué-leven is uit en 'k ben naar 't front gestuurd met 2 andere Vlaamse priesters, waarvan de ene op 't Pypegaele is en de andere bij St. Jansmolen. 't Is slechts 8dagen dat het veldhospitaal ingericht is en men begint al te spreken dat het zou afgeschaft zijn. In 8 dagen een gekwetste, die ongelukkig genoeg in de operatie gebleven is. Te Montpellier zullen ze er niet kwaad om zin dat ik weg ben. Onze 3 doktoors kunnen best een geestelijken en bijzonder een priester missen.
Paul Vandenbussche – Ik ben een manneke gaan bezoeken te Lampernisse: een manneke zo oud als den dering, een en een van mijn vaders, grootvaders, vaders kennissen. Ja, 't moet zo zijn. 't Is een van de philosophen van den ouden tijd, die met hunnen bril op het tipken van hunnen neus in oude papieren snuisteren en rare historiekes kunnen vertellen van ove vele jaren…; van uit den goen ouden tijd. In 't korte wat hy mij zei:
I
Hier viel de eerste staar, de dikste
Die gaf mij zijn morgengroet
Hier in stijve purpre klonters
hangt nog jong en driftig bloed
II
Zoevend door de morgendauwte
Kwamen ze aangereden, 'k liep
's avonds bij den donkren nog eens
kwamen ze aangeklopt als 'k sliep
III

‘k heb gelopen, eerst met vreeze
Slenter dan … gewoonte… drang
‘k liep met Pierre, Paul en de and’re
Bij het eerste obusgezang.
IV
En de stukgeschoten kerke
Kom … hier was da’k veertig jaar
bidden kwam ons lieven heere
Hier zè … zo, bij dien pilaar
V
Nu nog ’t zondags zonder missen
Kom ik op dit plekske staan
‘k hoor ik misse zonder pastor
Orglen doet de merelhaan
VI
Zie mijn boomkes! Kenners zeggen
Dat het rare schone zijn
Zie mijn bloemkes! Dat verlaten?
Neen dat ware een hellepijn.
VII
En ‘k en loop voor den duivel
Wel geen stapken meer van hier
Al stond België g’heel in brande
Sloeg de hemel g’heel in vier.
VIII
‘k zie u geren,
Bertjen geren
In uw
boerekoppigheid
Neen, geen
vreeze door de
veelte
is geen plaats in
d’eeuwigheid.

DE EERSTE LINIE DER ENGELSCHE LOOPGRAVEN AAN HET WESTFRONT.

Het Engelsche offensief in het Westen.

Een zeldzaam fraaie foto, genomen tijdens het jongste, hevige offensief der Engelsche troepen in Frankrijk. De foto geeft een zeer juist beeld van de bedrijvige actie eener Roode-Kruis-colonne in de nabijheid van een volkomen door het zware geschut vrwoest dorp. Nadat door de Roode-Kruis-doktoren de eerste noodverbanden ter plaatse zijn gelegd, worden de gewonden in ambulance-auto's geschoven en zoo snel mogelijk naar de lazaretten achter het front vervoerd.

'k Ben naar **Dixmude** feeste geweest. Weinig volk, weinig leute. 'k heb wat pijpen kapot geschoten en mij laten bezighouden in 'Den Laatsten Stuiver'. Triestige dag. Toch vond moeder dat ik wat lang weggeweest was.

E. Cornelis – Sedert korte weken ben ik op 't front als mitrailleurder bij ' t zevende. Het werd tijd want het leven al achter werd me onverdragelijk. 't Leven en is er zoet en bijlange zo lastig niet zoals het altemets verteld wordt diepe in Frankrijk en 'k en zou nooit niet mee willen verwisselen, in tegendeel 'k zou weg lopen uit Frankrijk naar 't front en ook 'k ben hier heel dichte van huis en 'k ga er nu en dan nog eens naartoe en 't doet mij deugd.

VERWOESTE AUTO'S AAN DE SOMME.

M. Tahon – Men zegt soms dat 'onze leeuw' zijn gebit verloren heeft of dat zijn klauwen bot zijn, doch 'k geloof niet dat zulke spreekwijze erg gemeend is, want moet het er op aan komen en wie weet of het ogenblik niet nakend is – zij zouden er door slaan tot de vrijmaking van ons zo diepbeproefde land. 't Is te hopen dat ik U de volgende maal ievers uit Antwerpen of Brussel zal mogen schrijven. Lach maar niet. Als de schachten er eens zullen op losgaan

zal ’t geen kleine leute zijn. Van het 3de hebben zij 2 regimenten gevormd: het 3de en het 23ste. Ik ben nu de 3de compagnie van ‘t 1ste bataljon van het 23ste overgegaan.

F. Rommens – ‘k Ben weder naar ’t zuiden afgezakt. Ik word met den tijd nog een soort wandelende jood. Nu woon ik in een laag kot. Voor een piot ware het de hemel, maar wij zijn dat beter gewend. Ik heb het zo goed mogelijk ingericht, maar als ik hier binnen ronddraait moet ik mijn helm opzetten, anders ware ik sinds lang dood. Wist ik op voorhand dat ik hier nog lang blijf, ik zou wel een eind van min benen laten afzagen, maar nu dat ze van Gr. Off. Gen. Spreken durf ik geen pacht nemen. Sedert enige dagen zie ik maar weinig vrienden en kennissen meer. Verleden week werden drie mannen gekwetst, misschien krijgt ge ze nog te zien. Nu wordt het weer tijd om een toertje te maken in de maneschijn. Als ze niet te erg schieten is het nogal romantisch, als ze erg ronken, veel min.

Omer Hautekiet – Kales is nog altijd kales gelijk, behalve dat er een nieuwe soldatenbrug is en dat de tijden ook wat veranderd zijn. Zo komt het da tik nu een nieuwe loopbaan aanvangen zal binnen enkele weken misschien. Men heeft mij het genoegen gedaan mij te beloven dat ik zou teruggestuurd worden naar het 2de karabiniers en dan? Wij zullen zien wat er van zal komen.

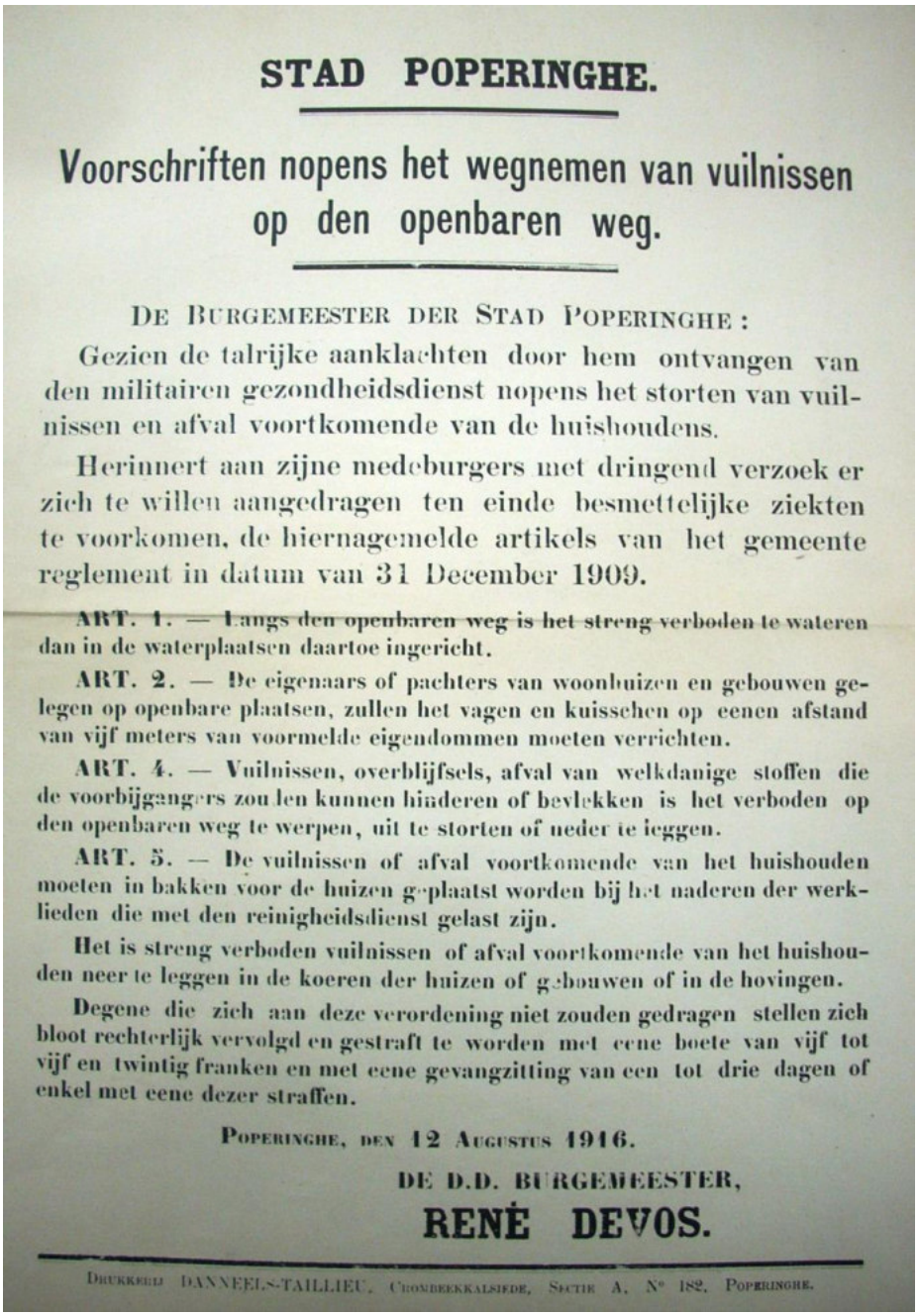

STAD POPERINGHE.

Voorschriften nopens het wegnemen van vuilnissen op den openbaren weg.

DE BURGEMEESTER DER STAD POPERINGHE :

Gezien de talrijke aanklachten door hem ontvangen van den militairen gezondheidsdienst nopens het storten van vuilnissen en afval voortkomende van de huishoudens.

Herinnert aan zijne medeburgers met dringend verzoek er zich te willen aangedragen ten einde besmettelijke ziekten te voorkomen, de hiernagemelde artikels van het gemeente reglement in datum van 31 December 1909.

ART. 1. — Langs den openbaren weg is het streng verboden te wateren dan in de waterplaatsen daartoe ingericht.

ART. 2. — De eigenaars of pachters van woonhuizen en gebouwen gelegen op openbare plaatsen, zullen het vagen en kuisschen op eenen afstand van vijf meters van voormelde eigendommen moeten verrichten.

ART. 4. — Vuilnissen, overblijfsels, afval van welkdanige stoffen die de voorbijgangers zouden kunnen hinderen of bevlekken is het verboden op den openbaren weg te werpen, uit te storten of neder te leggen.

ART. 5. — De vuilnissen of afval voortkomende van het huishouden moeten in bakken voor de huizen geplaatst worden bij het naderen der werklieden die met den reinigheidsdienst gelast zijn.

Het is streng verboden vuilnissen of afval voortkomende van het huishouden neer te leggen in de koeren der huizen of gebouwen of in de hovingen.

Degene die zich aan deze verordening niet zouden gedragen stellen zich bloot rechterlijk vervolgd en gestraft te worden met eene boete van vijf tot vijf en twintig franken en met eene gevangzitting van een tot drie dagen of enkel met eene dezer straffen.

POPERINGHE, DEN 12 AUGUSTUS 1916.

DE D.D. BURGEMEESTER,

RENÈ DEVOS.

DRUKKERIJ DANNEELS-TAILLIEU, CROMBEEKKALSIEDE, SECTIE A, N° 182, POPERINGHE.

Em. Bossaert – Ik ben eens mijn ouders en de streek gaan bezoeken. Dat was een vreugde! ‘k Was 15 maanden weg. Ons dorp werd niet meer beschoten sedert 1ste mei laatstleden al de mensen zijn er weergekeerd en zijn vast besloten er te blijven. ’t Is nu 3 weken geleden dat ik adjudant benoemd werd. (hartelijk proficiat!) Daardoor ben ik veranderd van compagnie. Nu ben ik in Barneville plage op een goed halfuur van Cateret.

Brabandts A. – Den 8ste juli laatstleden had ik de eer in een zeer woelige sector de voorposten te kommanderen. Door wat

nieuwsgierig te zijn joegen de Duitsen mij een kogel in de kop, maar zij wisten niet dat ik een Poperingse keikop was. Ook bleef de kogel in de linkerslaapsteken. Ze hebben het waarlijk op mijn kop gemunt, 'ti s al de 2de maal dat zij er tegenschieten… maar er door kunnen zij niet.

Zondag 13 tot zaterdag 19 oogst – Baert A.

Geheel kalme week. Zeer weinig geschut, maar nog al veel beweging. **Maandag 14 is de koning van Engeland in de stad.**

Koning George van Engeland aan het Westerfront.

Zoo juist van het front aangekomen heeft de Engelsche koning een gesprek met Sir Rawlinson. Op den achtergrond ziet men den oudsten zoon van den koning, die bij het Engelsche veldleger in Noord-Frankrijk is ingedeeld.

14 augustus 1916 – Delaere C.

Uitgenodigd om de plechtige eerste communie bij te wonen van prinses Marie José, ga ik met de autocamion mede naar Poperinghe te wege.
Maar te Arques Z.E.H. Deken die van Parijs kwam waar hij zich het gewaad van zijn hoge weerdigheid had aangeschaft, vervoegt ons, neemt mij op zijn rijtuig en met hem trek ik 's anderdaags naar de Koninginneeschool van Wulveringhem.
Schone plechtigheid!
Van daar rijden wij naar De Panne en 's avonds keer ik met de auto van Z.E.H. Deken weder naar **Wisques** van waar hij 's anderdaags afreist met D.H. Declercq.

Verbandzaal in de school 'Koningin Marie-José' in Wulveringhem, 1916. (Collectie Cegesoma, fonds Binon, nr 93973)

14 augustus 1916 - Van Walleghem

Men zegt dat de Canadezen de streek verlaten en inderdaad verscheidene regimenten zijn reeds weg. In de streek zijn er min soldaten dan er plegen te zijn.
Om 2 uur namiddag vernemen wij de mare dat **koning Georges** van Engeland de troepen van Reninghelst zal komen bezoeken.
Hij zal ontvangen worden in het kamp bachten **Zevecote.**
Met Mr. Kapelaan van Reninghelst ga ik naar dit kamp.
Inderdaad na enige tijd hoort men dat hij aangekomen is. Aanstonds de troepen in hage gesteld en ’t duurt geen paar minuten of wij zien hem reeds door de hagen trekken. Hij is vergezeld van verschillige generaals en al de troepen in aanschouw nemende, stapt hij ras door. De soldaten bieden hem de wapengroet en roepen 3 maal ‘Houha’. De koning is een man met vollen baard en ernstig voorkomen.
4 automobiels wachten aan de Zevecote. Hij stapt er in met de generaals en verdwijnt in de richting van Poperinghe. Dit alles heeft geen 5 minuten geduurd. Het was dan 3 ½ uur namiddag.
Koning Georges heeft ook de Kemmelberg, de Scherpenberg en de ambulance van de Clytte bezocht.
Men zegt dat koning Albert, Joffre, **Loyd George** en Douglas Haig daar ook met hem mede waren – zo vertelde ten minste een Belgische interprête.
Nochtans ik heb moeite om dat te geloven. Wanneer hij op de Kemmeberg was, hebben de kanonnen van ’t omliggende ferm geschoten.

Minister Lloyd George aan het front.
De opvolger van Kitchener, de Engelsche minister van Oorlog, Lloyd George, vlak achter het front van uit zijn auto een geestdriftige rede uitsprekende tot de verzamelde troepen, wien hij op het hart drukt toch vooral met alle kracht vol te houden tot het Engelsche oorlogsdoel is bereikt.

Uit het Geïllustreerde Zondagsblad

De vreemde troepen in Frankrijk.
Een regiment Spahi's op het Fransche oorlogsterrein, gereed tot een stormloop op de vijandelijke gelederen.

De zwarte broeders der Franschen
Sudan-negers met hun nieuwe staalhelmen in gevechtshouding op het Westelijk oorlogsfront.

Het nieuwe oorlogswapen.
In dezen oorlog bedienen de manschappen zich voornamelijk in de loopgraven veelal van hand- en geweergranaten, welke voor den strijd van nabij zeer doelmatig zijn gebleken. Onze foto geeft eenige soldaten te zien, welke deze vreeselijke projectielen naar de vijandelijke loopgraven afvuren.

Nummer 169b **Doos Gazette** **augustus 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Zuk were – je zou 't an de katte geven….
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 560 lezers

Beste abonnee
De rest van augustus wordt een drukke maar aangename tijdsbesteding…

Avondwandeling 23 augustus 2016 – 19.30 u tot 21 uur

Bier en herbergen te Poperinge in de oude tijden
Naar 't Pameltje…

De tweede wandeling deze zomer, die over bier en oude herbergen te Poperinge in de 16de eeuw en het begin van de 17de eeuw zal gaan, gaat deze keer richting 't Pameltje.
Indie zin kan men deze wandeling ook zien als het verlengde van de Beeldenstormtentoonstelling in de Sint-Bertinuskerk.
Ook deze avond vertrekken we stipt om half acht van af het Hopmuseum en wandelen richting De Kalkzak in de Komstraat.
In de Gasthuisstraat bespreken we het Sint-Andrieshof, De Gouden pot en tevens de Gasthuispoort.
Op de Grote Markt gaan we de markt bespreken zoals ze er uit zag in de **16de eeuw** onder andere ten tijde van de Beeldenstorm.
In de Iprestraat kan 't Schaak niet mankeren en al zeker niet 't Gouden Hoofd en de Pelikaan.
De belangrijkste herberg op de huidige Paardenmarkt was 'De Croone'
En zo zakken we af naar het Jeugdhuis waar we een powerpoint zullen laten kijken over de Kalkzak.
Nu de Kalkzak al enkele jaren onbewoond is en vooral, nu men de Kalkzak gaat afbreken, wordt het hoog tijd om een kleine geschiedenis van deze oude herberg samen te stellen en deze voor te stellen.
Ik heb **een brochure** gemaakt over deze herberg die na de voorstelling te koop zal worden aangeboden. Aan de prijs van 15 euro.
Ook hier is de deelnameprijs 5 euro, in te schrijven via het Hopmuseum.
Gezien het succes van de voorgaande rondleiding wordt het deelnemersaantal beperkt tot 50.
– Zorg dat je er bij bent!

Tentoonstelling De Beeldenstorm

Op de Cyrusfeesten op 4 september 2016 zowel – om 13.00 als om 17.00 uur
En op Monumentendag 11 september 2016, ook om 13.00 uur als om 17.00 uur
Is er nogmaals een vrije rondleiding met gids in de Sint-Bertinuskerk.
Inschrijven via dienst van cultuur Poperinghe –
E-mail: cultuur@poperinge.be
Tel.: 057 34 66 88 – Groepen kunnen altijd een gids bestellen voor een rondleiding.

Enkele reacties op de tentoonstelling:

Van Leo Delaleeuw

Beste Guido,

Talrijke opkomst met enig jong publiek - dat is heuglijk nieuws dat jongere mensen zich ook aan deze zaak interesseren.

Ik kom terug om de tentoonstelling door te nemen. Er is zoveel te lezen.

Staan al deze teksten in een brochure? Wat ik ook fijn vond is deze gelezen liederen en ook de betekenis van Slaat op de trommele .

Een vraag van anderen. Op welk moment van de dag is de tentoonstelling open.

Ik heb me geneird

Leo

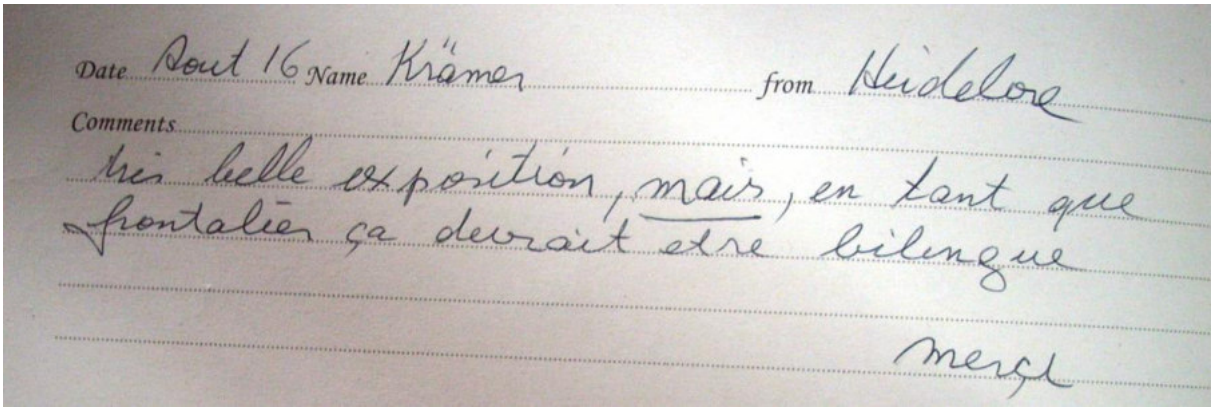

http://www.focus-wtv.be/video/culturele-beeldenstorm-poperinge

De opening van de Beeldenstormtentoonstelling gebeurde onder grote belangstelling; foto's

Francine Osteux

Loes Vandroemme heet de mensen welkom

De eerste spreker Guido Vandermarliere

Links:
Wido Bourel
En rechts Dries Vanhove

De voorstelling van 4 nieuwe werken over de beeldenstormperiode…

Voorstelling boek - **Poperingse geuzen in de storm van de tijd - Bacherus & Van Bambeecke - auteur Guido Vandermarliere**
Een lezing door de auteur over dit boek zal gegeven worden op 4 september 2016 om 13.30 uur in de Sint-Bertinuskerk.

Lezing van de auteur in het kader van de Beeldenstorm.
Het is vooral rond 1580 dat de vooruitziende Poperingenaars de stad verlaten. In 1583 is de godsdienstoorlog zo vreselijk geworden dat de streek omzeggens verlaten is. De katholieke bewoners trekken zich terug naar onder andere Sint-Omaars, de nieuw-gezinden trekken zich terug achter de muren van Ieper.
Van die uitgeweken families volgen we de kinderen van **Jan Debacker & Janneken de Ruple** op hun zwerftocht door Europa. De kinderen waren Steven Debacker & Mayken Godduut – Jan Debacker junior, die zowat de jongste stadspenionaris ooit is geweest te Poperinge – Mayken Debacker & Bartholomeus Pelletier en Andreas Debacker & Catharine Boeye, die later na de dood van zijn eerste vrouw, hertrouwde met Magdalena Thys.

Naast deze familie wordt in het boek ook ingegaan op de familie van **Nicolaes van Bambeecke & Barbele Vierendeels**, met hun kinderen Nicolaes junior, Anthuenis, Barbele en Tanneken.
Het was Nicolaes van Bambeecke junior die een belangrijke rol speelde bij de drooglegging van de Beemsterpolder bij Amsterdam en zijn zoon, ook al Nicolaes werd vereeuwigd op het schilderij van Frans Hals en Pieter Codde: 'De magere Compagnie' als vaandrig en door Rembrandt!

Verkenning van de oorlogsbrouwerijen achter het IJzerfront in de zomer van 1918

Op zondag 28 augustus 2016 om 13.30 uur worden alle bier- en oorlogsliefhebbers uitgenodigd voor een verkenning van de oorlogbrouwerijen achter het IJzerfront zoals ze beschreven staan in het boek van Frank Becuwe 'Bier! Een vloeibare oorlogsgeschiedenis.
Je wordt verwelkomd om 13.30 uur met een kopje koffie in het Mout- & Brouwhuis de Snoek. Om 14 uur vertrekt een toeristentreintje met gids aan het Mout- & Brouwhuis de Snoek voor een exploratie achter het IJzerfront langsheen een 20-tal oorlogsbrouwerijen.
Het Mout- & Brouwhuis de Snoek in Alveringem wil de herdenking van de Groote Oorlog immers niet zomaar laten voorbijgaan maar er ook inhoud aan geven.
Dat het Mout- & Brouwhuis de Snoek daarbij focust op het verhaal van de dorst is niet verwonderlijk.

Nergens anders in Vlaanderen dan in De Snoek kan je immers een brouwerij binnenstappen die in alle authentieke glorie het verhaal van de dorst in de Groote Oorlog vertelt. Het is alsof brouwer Camiel Vanderheyde er nog aan de roerkuip staat. Is deze brouwerijsite nu een uniek industrieel archeologisch monument, tijdens de oorlog waren er in het onbezette gebied nog meer dan 100 dergelijke dorpsbrouwerijen die op vraag van de soldaten op volle toeren draaiden. Op deze verkenning, uitgeschreven in de publicatie BIER! Een vloeibare oorlogsgeschiedenis, voert het Mout- & Brouwhuis de Snoek u mee naar de zomer van 1918 om er kennis te maken met de bierbrouwers in Fortem, Hoogstade, Izenberge, Bulskamp, Wulveringem, Vinkem en Alveringem. Een voor een zullen zij u hun oorlogsverhaal vertellen. Verdienden ze een mooie penning aan de oorlog, toch was het door de grondstoffenschaarste, de inmenging van de legeroverheid, …. niet allemaal koek en ei. Hoe ze dit met een West-Vlaamse vindingrijkheid oplosten verneemt u tijdens deze exploratietocht.
Concreet betekend het dat uw verwacht wordt aan het Mout & Brouwhuis De Snoek om 13.30 en na een lekkere kop koffie vertrekt het toeristentreintje onder begeleiding van een gids.
Er wordt een halte gehouden onderweg voor een drankje (niet inbegrepen in de deelnameprijs).
Omstreeks 18 uur eindigt de rondrit terug aan het Mout -& Brouwhuis de Snoek, Fortem, 40, 8690 Alveringem.
Voor het treintje wordt een tussenkomst gevraagd van amper 10,- euro voor de leden van Westhoek Monumenten en de Gilde van Sint-Arnoldus en 12,- euro voor de niet-leden en sympathisanten. De drink onderweg is niet inbegrepen. Om uw deelname te bevestigen geef een seintje aan de penningmeester Willy Figoureux via de telefoonlijn 058 28 88 27 of de (digitale) postduif: willy.figoureux@telenet.be en schrijf het bedrag over op de rekening van Westhoek-Monumenten vzw:
IBAN BE63 4766 2161 6108 - BIC KREDBEBB en dit liefst tegen vrijdagmiddag 26 augustus 2016.

Ontmoetingsdag Zannekin
Frans – Vlaamse Cultuurdag 2016 op zaterdag 24 september in het teken van de Geuzenopstand in Belle

Locatie: Spijshuis ‘la Pomme d’or’ of den Gouden Appel - 27 rue d’Ypres – 59270 Belle
Vanaf 10.30 uur ontvangst deelnemers –
11 uur verwelkoming door Eric Vanneufville, voorzitter van het Huis van het Nederlands te Belle en door Leo Camerlynck, voorzitter van de stichting Zannekin.
11.15 – Lezingen over de Beeldenstorm door **Martin Heida** en door de Frans Vlaming **Wido Bourel**
12.30 - Vlaams middagmaal
In de namiddag rondleiding in de stad Belle tot 17 uur, dan Vlaams gebak met koffie.
Deelnameprijs 55 euro
Aanmelden bij Maurits Cailliau – tel. 057 – 204 194

Op de foto Cyriel Moeyaert in het midden, rechts Wido Bourel en links een doorsnee onbekende Vlaming.

Gezien het grote succes van de 'liederen' op de opening van de Beelenstormtentoonstelling, geven we hier de volledige teksten.

'T'ieper

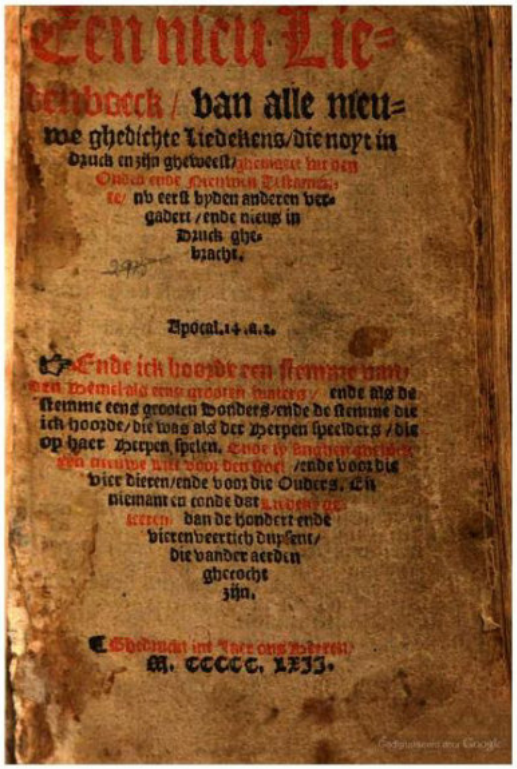
Een nieu Lie=
deboeck / van alle nieu=
we ghedichte Liedekens/die noyt in
Druck en zijn gheweest/
nv eerst by den anderen ver=
gadert / ende nieuws in
Druck ghe=
bracht.

Apocal.14.a.c.

Ende ick hoorde een stemme van
ende als de
stemme eens grooten Wonders/ende de stemme die
ich hoorde/die was als der Herpen spelders / die
op haer Herpen spelen.
/ende voor die
vier dieren/ende voor die Ouders. En
niemant en conde dat
dan de hondert ende
vierenveertich duysent/
die vander aerden
gheroeht
zijn.

M. CCCCC. XXXV.

Dit eerste lied wordt als gedicht gebracht.
Het is terug te vinden in 'Een nieu liedenboeck van alle nieuwe ghedichte, liedekens, die noyt in druck en zijn gheweest… *uit 1562.*
Het originele boek zit in de Amsterdamse bibliotheek. (Google Books)
Het lied wordt ingeleid als volgt:

Een ander/ghemaect by sommighe die
Tijper binnen der Stadt/om het
getuygenisse Christi gevan-
gen geseten hebben.

Een ander / ghemaect by sommighe die Tijper binnen der stadt / om het getuygenisse Chrsti ghevangen geseten hebben.

We hebben in onze bewerking een aantal strofen weggelaten. De strofen die we wel gebruiken worden in het vet afgedrukt, zodat de tekst makkelijk te volgen is.

1
Gheroert ben ick van binnen
Al om te maken bekent,
Hoe wij met hert en sinnen
T"Yper buyten stede bent
Sochten te leven in vrede,
Al nae de hemelsche stede
Was onsen wech seer excellent
2
Ghelt, goet, vrienden en maghen
Verlieten wij openbaer
Om dat wij al ons daghen
Christum souden volghen naer,
Jae oock ons eyghen leven
Hebben wij overghegheven
en leefden naer zijn woord een paer.
5
Met bussen, sweerden en coorden
quaemen sy wel voorsien,
maer wij als de onghestoorden
waren goed om bespien
werckende, hoort mijn verclaeren
met de vroukens, die bij ons waren

3
Met t"werck van onse handen
Hebben wij ghewonnen ons broot
Wij en comen niet tot schanden
Maer door zijn ghenade groot
Wil God de zijne spijsen
Dies wij hem loven en prijsen
Die ons verlost met zijn bloet root.
4
Dit hebben de heeren vernomen
dorstende nae ons bloet
en zijn zeer haest ghecomen
en schenen bijna verwoet
ghelijck in Christum deden
vervolght men noch sijn leden
die t"quaet laten en doen dat goet

dat seer onlancx mochte gheschien

Sy quamen als ontſinde
Al met een groot gheluyt
Tzijnken beurucht met kinde
Liep haeſt ter dueren vuyt
Sy was ſwaer/ende banghe
Sy hebben haer daer gheuanghen
Daer was om hoozen groot gherupt.
Charle liep wter dueren
Meeſter Claes onbeſchaemt
Die ſachmen nae hem ſpueren
Een bloot ſweert *dat niet en betaemt
Daer hy mede heeft ghehouwen
Vrienden wilt toch aenſchouwen
Welck dat Chriſtenen zijn ghenaemt.

6
Sy quamen als ontsinde
al met een groot gheluyt
Strynxken, bevrucht met kinde,
liep haest ter dueren vuyt
sy was swaer ende banghe
sy hebben haer daer ghevanghen
daer was omt hooren groot gheluyt
7
Chaerle liep uter dueren
meester Claes onbeschaemt
die sach men nae hem spueren
een bloot sweert dat niet en betaemt
daer hy mede heeft ghehouwen
vrienden, wilt toch aenschouwen
welck dat christenen zijn ghenaemt

8
Ghequetst zijnde van desen
heeft hy hem noch ontwrocht
Mayken, ons vrouwe ghepresen
heeft noch haer kint besocht
de inquisituer, als man onsachte
heeft se ghegrepen met machte
met een bloot sweert bloedich bedocht

9
Sijnen aert hy daere wel baerde
bloethongherich ende blint
Maeyken, die haer vervaerde
besorcht zijnde voor haer kint
Wacht mijn kint, hoorde men haer spreken
Hem selven, soot is ghebleken
Heeft hy ghequets, als man ontsint

10
Piere, die ons quam besoecken
was oock in den bedwanck
niet ghestudeert in boecken
hy was int gheloove cranck
wij wenschen hem bij desen
des heeren gheest ghepresen
diet hem can leeren eer iet lanck

11
Die my quaemen bespringhen
sprack ick aen met goet bescheyt
de diefleyers, die mij vinghen
brochten my int huys gheleyt.
Ick sprack; vrienden, ghemeyne
dits om de waerheyt reyne
uit Gods woort, ick haer daer uytleyt

12
Anthoen van Waesten gheboren
Die elck sijn liefde jont,
Quam ons, zijn vrienden vercoren,
Oock kycken hoet met ons stont
Om tvertrecken hy Adieu seyde
Ut liefden dat hy noch beyde
Dat was voor meester Claes een vont.

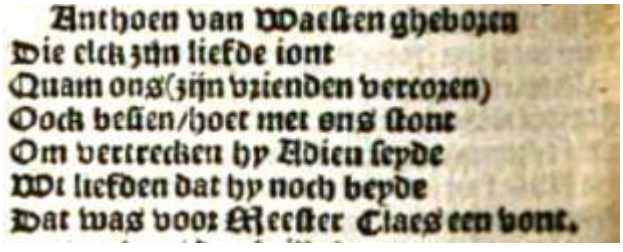
Anthoen van Waeſten ghebozen
Die elck zijn liefde iont
Quam ons(zijn vrienden vercozen)
Oock beſien/hoet met ons ſtont
Om vertrecken hy Adieu ſeyde
Wt liefden dat hy noch beyde
Dat was voor Meeſter Claes een vont.

13
Het was den wille des heeren
Ten dootThuen oock gheen ghequel
Hendrick sonder ommekeeren
Die heeftet ontloopen snel

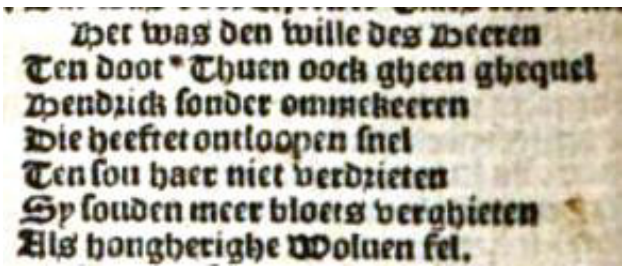
Het was den wille des Heeren
Ten doot*Thuen oock gheen ghequel
Hendrick ſonder ommekeeren
Die heeftet ontloopen ſnel
Ten ſou haer niet verdrieten
Sy ſouden meer bloets verghieten
Als hongherighe Woluen fel.

Ten sou haer niet verdrieten
Als hongherighe wolven fel.
Sy souden meer bloets verghieten

14
Calleken, seer goedertierich
Brochten z'in oock ghevaen
Altijts in liefde vierich
Om Christum vry nae te gaen
Wy troosten, soo dat behoorde
Malcanderen met Gods Woorde
Dat was, om hooren, al ons vermaen.
15
Hulpe ende troost tot dien stonden
Die was ons wel van noo
Sy hebben ons daer ghevonden
Nae de inquistuers gheboo,
Op straete sy ons brachten
Met seer blyde ghedachten
Spraken wy de ghebuerkens soo:
16
Can iemant van ons doleren,
Hebben wy haer ghevraeght,
Datmen ons gaet persequeren?
Niemant heeft daer ghelaecht:
Dits om des Heeren name,
Wy en derven ons niet schamen
Sprak Mayken fijn onversaecht.
18
Ick en wil oock niet dansen
Sprack hy, waerome singhet ghy?
En vreest niet dese hansen,
Sprack Thuen, suster, singt vry.
Calleken heeft daer ghesonghen
ick vant my oock ghedronghen
Om te singhen met herten bly.
17
Nae t'stede in ons leyden,
Calleken heel onvervaert
Die ghinck haer haest bereyden
Om te singhen, twort u verclaert:
Meester Claes als die ontstelde:
Dapostelen, dat hy vertelde
En songhen niet, hoe ghy u ghebaert?
19
T'Yper binnen de mueren
Sijn wy ghecomen daer naer,
Men sach ons gheensins trueren,
Dat bleeck wel openbaer
Wy songhen ende spraken,
Om Gods woort bekent te maken
Totten volcke vry, sonder vaer.
20
"t Volck quam by groote hoopen,
Elck heeft nae ons ghehoort,
Men sachse nae ons loopen,
De diefleyers leydden ons voort.
Ick sprack: in dien saysoene
Ten is van gheen quaet de doene,
Maer om t"beleven van Gods Woort
22
Al dat ik u verhale
dat is alsoo gebuert
nae 't hof al vander sale
leydden sy ons, maer onghetruert
als slachschaepkens devijne
en vreesden wy torment noch pijne,
maer dachten op wat eeuwigh duert
21
Enghe ende smal is de poorte,
Sprack Calleken, my wel verstaet,
Schict u naer de behoorte
Doet goet en verlaet "t quaet
Gaet, coopt nu testamenten
En vreest niet dese regenten,
Maer doet dat u "t woort Godes raet.
23
Ick cant niet al vertellen
Oft spreecken op desen sanck,
Dus neemt mijn simpel stellen
Ut jonsten van my wel in danck.
In cootkens wy doen treden,
Daer wy den Heere aenbeden
Met spreecken ende met lofsanck
Tot my de Heere brocht in"t licht.
24
Ten heeft my niet verdroten,
Dat ick dit hebbe ghedicht,
Dat cot viercante ghesloten
Niet hebbende soo veel licht,
Om lesen oft om schrijven,
Int herte moeste dit blijven,
25
Broeders en susters, wilt dincken
Op ons die ghevanghen zijn,
En ons tot hulpe schincken
U ghebeden op dit termijn,
Dat wy seer goederande

Ons lichaem tot een offerhande **God den Heere gheven sijn.**

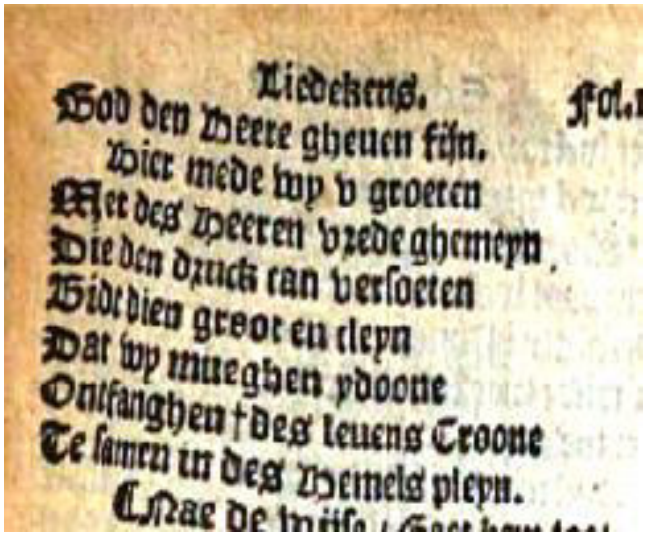
Liedekens. Fol.
God den Heere gheuen sijn.
Hier mede wy v groeten
Met des Heeren vrede gheneyn
Die den druck can versoeten
Bidt dien groot en cleyn
Dat wy mueghen ydoone
Ontfanghen des leuens Croone
Te samen in des Hemels pleyn.

26
Hier mede wy u groeten
Met des Heeren vrede ghemeyn,
Die den druck can versoeten:
Bidt dien groot en cleyn,
Dat wy mueghen ydoone
Ontfanghen des levens croone
Te samen in des hemels pleyn? ‘

In **Hoogensiecken (Sint-Jan)** *bij Ieper zit een kleine maar actieve kern* wederdopers. **Kaerel Potvliet en Syncken Haems, Lauwers vande Walle en Calleken Stryncx, Hendrik de Cock en Mayken Gheldhofs** *wonen samen in één huis waar ze volgens de principes van een doopsgezinde broederschap trachten te leven. Op* 2 augustus *–andere bronnen beweren* 14 augustus *– krijgen ze ongewenst bezoek: het is inquisiteur* Titelmans, Nicolaas de Hondt, *en een* met **haakbussen** gewapende *garde. Samen met een bezoeker,* **Antheunis Schoonevelt** *uit* **Waasten**, *worden 4 leden aangehouden.* Haems *doet afstand van haar geloof, maar in* oktober 1561 *worden* van de Walle *en* Stryncx *levend verbrand, op* 2 mei 1562 *volgt* Antheunis Schoonevelt.
Mayken Gheldofs *is zwanger bij haar aanhouding, na de geboorte van haar kind* op 25 juni 1562 *wordt ze alsnog terechtgesteld.*

Slaet op den trommele

Op **15 december 1566** *vond er in* **Nieuwkerke** *onder leiding van* **Pieter Dathen** *een* **'consistorie'** *plaats van* 'ministers' *uit onder meer* Mesen, Belle, Poperinge, Ieper, Steenwerck en Waasten. *Deze raad nam een historische beslissing: ze gingen een* **gewapende groep vrijwilligers** *samenstellen om de prille evangelische godsdienst te verdedigen' en men wilde geld inzamelen om alzo de 'godsdienstvrede' af te kopen.*

Leider van de recruten wordt **Jan Denys**.

Pladijs *schrijft over Jan in zijn* Kroniek van Elverdinghe'

'Jan Denys, gebooren van Woesten en **inwooner van Rousbrugge**, was gesteld als kapiteyn en oppersten krygsman van dit geweste, hy heeft geweest **den eersten** onder alle de heretieken van Vlaenderen die soldaten opgenomen heeft, hy dede overal den trommel uytslaen, uytroepende dese woorden:
'Alle degone die van goeden wille syn en van een goeden iever om de wapenen aen te nemen voor het evangelie, dat zy hun laten opschryven **in de evangelische militie**, onder het beleed van Jan Denys, zy sullen goeden loon ontfangen.'
Hy dede tot Rousbrugge, Poperinge en Hondschote den trommel slaen en **hy gaf aen elk die hem dede opschryven een daelder in de hand e**n er deden hun opschryven ontrent 400 of meer.
Ter ere van Jan Denys – het lied 'Slaat op de trommele' - Een Liedeken gemaect by M. Arent Dircxz. Vos / in zijn leven Pastoor inde Lier

Slaet op den trommele van dirredomdeinne,
Slaet op den trommele van dirredomdeus,
Slaet op den trommele van dirredomdeine,
Vive le geus, is nu de leus.

De Spaensche pocken, vool'n lyk sneeuw vlocken,
De Spaensche pocken, loos ende boos,
De Spaensche pocken, onder spaus rocken,
De Spaensche pocken, groeyen altoos.

Vive le geus, wilt christelick leven,
Vive le geus, houdt fraye moet;
Vive le geus, Godt behoed u voor 't sneven,
Vive le geus, edel christen bloet.

De paus en papisten Godts handt doet beven;
De paus en papisten, zijn teynden haer raet;
De paus en papisten, wreet boven schreven,
Ghij paus en papisten, soect nu oflaet.

Slaet op den trommele van dirredomdeinne,
Slaet op den trommele van dirredomdeus,
Slaet op den trommele van dirredomdeine,
Vive le geus, is nu de leus.

Psalm 42 – Pieter Dathen

Pieter Dathen (Cassel in Vlaanderen, ca 1531 - Elbing in West-Pruisen, 17 maart 1588)
Volgens zijn eigen verklaring, rond 1531, geboren te Cassel, maar met heel nauwe contacten te Poperinge. Hij stond hier niet alleen bekend als 'nieuwgezinde' maar ook als de redder van het Poperingse volk. Men had immers, door zijn bemiddeling, in de winter van 1565 op 1566, toen er hongersnood dreigde , toch 500 malters rogge gekregen van de protestantsgezinde Frederik III, van de Palts.
Daar was Pieter Dathen heen gevlucht, met een aantal geloofsgenoten, en daar schreef hij ook de vertaling van Calvijns psalmen.
Vooral een moderne hertaling van psalm 42 - met de beginvers – Evenals een moede hinde, naar het klare water smacht, schreeuwt mijn ziel om God te vinden, die ik ademloos verwacht – is nog steeds heel populair in de kerken.

Nog niet zo lang geleden konden we het bericht lezen dat onderzoekers uit Antwepen, Amsterdam en Utrecht, 'het Wilhelmus' – het Nederlands volkslied - door de computer gehaald hadden. Volgens hen is niet Filips van Marnix van Sint-Aldegonde de tekstschrijver van dit oudste volkslied, maar wel Petrus Datheen, dus onze Pieter Daten.

Psalm 42 wordt als lied gebracht door **Joris Baron en organist Nic Vanhoutte.** Zij brengen drie strofen.

Als een hert ghejaeght O Heere
Dat verssche water begheert
Alsoo dorst myn siel oock seere
Naer u myn godt hoogh gheeert
Ende spreeckt by haer met gheklagh
O heer, wanneer komt dien dag
Dat ick doch by U sal wesen
Ende sien u aenschijn ghepresen?

Myn traenen ende myn klachten
Sijn myn spijs die my steedts voedt
Als men my vraeght met verachten
Waer is nu U godt so goet?
Ick smelt als ick denck daer aen
Hoe ick voormaels plagh te gaen
Met een hoop volcks hier te lande
Om U heer te doen offrande

Waer om wilt hy U so quellen
End beroert sijn O siel myn?
Wiltgansch U hop' op Godt stellen
Van u sal hy ghedanckt syn
Om dat hy is, so men siet,
Myn heyl, die my jonste biedt
Dies myn siel wilt u verblyden
Godt is't dien ick bidd' in 't lyden

Een nieu liedeken - op die wijse: *Vader Onser in Hemelrijck*

Het volgende lied 'Een nieu liedeken' werd in 1567 door een zekere Cornelis Pieterszoon te koop aangeboden in openbare gelegenheden. Het is een typisch marktlied en het begint dan ook met de toehoorders toe te spreken. Misschien kan men he wat 'prekerig' noemen, maar met de nodige ironie gemengd, heeft het nog altijd een actuele boodschap.
Het lied komt uit het boek 'Een nieu gusen lieden boecxken.

Ook hier worden de strofen die op de CD staan, in het vet gedrukt.

1
Hoort toe, ghy minschen groot en cleyn,
De Christus soect met herten reyn,
Hoe dat de werlt is verblent,
Alsomen siet oock omtrent;
Den minsch stelt hem tondegen aen;
Seer weynich op Gods wegen gaen.

2
De een de hout het mit Calvijn,
Die ander wil een luyter zijn,
De derde blijft noch een papist,
Die vierde is een mennonist;
Sy zijn certeyn al heel gedeelt,
Want haer geloof noch seer veel scheelt.

3
Christus de is voor u gecruyst.
Hoe sydy dan soo onbesuyst,
Dat ghy een ander kiest dan hem?
Leeft na zijn woort, anhoort zijn stem,
En keert u doch van alle quaet;
Dat dunct my te zijn den besten raet.

6
Tgeloove is een gacf van Godt.
Hoe is de mins dan aldus sodt,
Dat hyt in dwingen wil mit cracht;
Hoe veel zijnder ter doot gebracht
Al mit het water, swaert en vier!
Dit oock is geen christen manier.

7
Al maect de minsch veel mont gevaer,

4
Deen roept seer luyt vive le gues
Mit Woorden fier en gloriues,
Dander vive le cardinael
Mit woorden bitter als regael;
Dit schiet niet sonder groot party;
Men merct daer oock geen christen by.

5
Men slaet, men vecht al om dit woort;
Het maect veel twist en oock discoort,
Niet alleen hier maer over al,
Alsomen siet; hoort dit verhal.
Het is schier houcx en cabbeliaus;
Het mocht wel dienen tot veel raus.
Zijn reden is een vont niet waer;
Hy blyft vol boosheyt en bedroch.
Dies machmen nu wel seggen, och,
Dat hy al op een ander siet,
Zijn eygen faut en merct hy niet.

8
Ghy sijt, so Paulus heeft ghebrieft,
Malcander schuldich niet dan lieft;
Noch spreect Christus gebenedijt:
Daer an bekent men talder tijt
Dat ghy mijn lieve jongers bint,
Als ghy malcander recht bemint.

9
De vader sprack mit woorden schoon:
Dit is myn lieffste beminde soon,
Daer in ick hebbe behagen goet,
De al ons smert, ons plaghen boet;
Hoort hem alleen, hy leert u best,
Betrout op hem int eerst, int lest.
10
Bidt dat dees prins sterct u gheloof;
Ick weet: hy sal niet wesen doof,
So veer als ghy op hem betrout;
Hy sal verhooren jonck en out;
Duecht volstandich altijt blijft,
Also Gods woort ons claer beschrijft.

Den Grooten Oorlog – 100 jaar geleden

Het Werk van den Belgischen Zanger op het Front

Het onder het commando van den kapitein-commandant Janssens staande detachement wielrijders heeft, den 4 Augustus 1916, een feest gegeven ten voordeele van de in het hospitaal van Hoogstaede verpleegde gekwetsten.

Dit feest werd opgeluisterd door de aanwezigheid van den kolonel baron G. en van de kolonels C. en L. alsmede van talrijke officieren, en liep prachtig van stapel. Den kunstenaars en inrichters vielen dan ook, als rechtmatige belooning van hunne steeds onverpoosde toewijding, geestdriftig handgeklap ten deel.

Op het einde van het feest, heeft eene lieftallige ziekenverpleegster met eenen helm eene rondhaling gedaan, welke de mooie som van 214 fr. 50 opbracht, wat eens te meer bewijst dat onze jongens — en de heer Genval, een der kunstenaars, heeft het in zijn loflied ter eere hunner opperbest doen uitschijnen — nooit, noch zelfs bij verzet of vermaak, hunne ongelukkige wapenbroeders vergeten.

De Legerbode – 15 augustus

15 augustus 1916 – Van Walleghem

Feestdag van O.L.Vrouw Hemelvaart. … er was ook door de aalmoezenier der Belgen biecht en communie aangekondigd voor de soldaten. Doch geen enkele soldaat is afgekomen. Waarom?
'k En weet het niet. Zulks gebeurde niet tijdens het aalmoezenierschap van **E.H. Belpaire.** De soldaten willen soms bezocht en aangesproken worden door hun aalmoezeniers en ook wel eens getrakteerd.

Grote feesten waren voor deze namiddag aangekondigd in het kamp van de munitiecolonne der Belgische artillerie te **Westoutre.** Na de vespers trok ik er naartoe. Ongelukkiglijk deze waren reeds begonnen om 1 uur en zo heb ik de eerste nummers niet gezien.
De feesten werden gegeven meest door de mannen van de colonne zelf, doch met behulp van mannen uit de verschillende echelons en batterien. Er waren verschillige nummers en onder deze verscheidene kampstrijden tussen de **Belgen en de Canadezen**. Zulk een feest was ook over 3 weken gegeven geweest door de Canadezen en de Belgen hadden er omtrent al de eerste plaatsen behaald. Nu ook hadden de Belgen hun bondgenoten naar hun geest uitgenodigd.
Het eerste nummer was een peerdekoers op effen grond.
10 toeren waren te rijden. Na de 9ste toer was een Belgisch officier meer dan een halve toer voorop. Ongelukkiglijk hij dacht dat het gedaan was, zo verloor hij zijn winst en kwam hij enkel de 2de toe.
Daarna werden toeren gedaan door een twintigtal **muilezels**, bereden door Belgische soldaten. Het is waarlijk onverstaanbaar hoe deze die dwaze toeren daartoe hebben kunnen dresseren. De beesten deden de schoonste exercitiën uit. Zij gingen in rang 2 en 2, dan vooruit, dan achteruit, doorkruisten malkaar in alle richtingen en vormen, allen op een bevel al zowel als onze rapste schoolkinderen. Dan op de knieën, dan plot liggen, beweegloos met de man erop, dan rechte springen.
Het was de Canadezen onverstaanbaar hoe onze jongens er in gelukt waren die toeren aan te leren.
Een schoon nummer was vervolgens **de rozenjacht.** Een onderofficier te peerde had een roos. Een twintigtal soldaten werden tegen hem uitgezonden en moesten trachten de roos af te

pakken, doch zij moesten al de werkingen meedoen welke hij deed. Dan geschiedden de schoonste **cirquetoeren** uit.
De baas sprong van zijn peerd, sprong er op, legde zich plat, nu op de knieën dan op de rug, dan deed hij de zadel af, legde hem op zijn schouders, reeds alzo weg en dat al zonder van zijn peerd te gaan. En zo hij deed, zo moesten al zijn achtervolgers doen en in tussen naar de roos trachten. Natuurlijk dat nu en dan een tuimelperte gemaakt werd, doch deze waren toch zeldzaam. Het duurde bijna 20 minuten eer iemand de roos kon bemachtigen.
Vervolgens de verzettigste clownstreken uit, terwijl in een andere kant van 't park er **trekkampen** plaats hadden tussen Belgen en Canadezen. Aan beide kanten moest een gelijk getal mannen aan de koord trekken en trachten hun tegenstrevers over de schreef te krijgen. De Canadezen trokken met meer methode dan de Belgen, die wat te geweldig waren; zij behaalden enige punten meer en wonnen de partij.
Daarna **peerdekoersen over hinderpalen**, tuinen, hagen en een beek, alle op korten afstand van malkaar. Er waren er niet min dan 9. 't Was eerst de beurt van de officieren; elk had zijn toer. 20 Canadese officieren en 10 Belgische namen er aan deel. Enkel 2 Belgische officieren hebben al de hinderpalen zonder missen overschreven: het waren commandant baron Tyberghien en **luitenant De Coster** – deze laatste was ook eerste geweest in de koers over 3 weken gegeven door de Canadezen.
Nochtans het schijnt dat het comiteit om aangenaam te zijn aan de Canadese officiers de eerste plaats zou toegekend hebben aan de Canadezen. Voor zeker dat deze dan wel zullen getrakteerd hebben! Vervolgens was het de beurt aan de onderofficieren; 15 Engelse en 8 Belgen namen er deel aan. Nogmaals geen enkele Engelse die al de hinderpalen te boven kwam. Alleen een Belgisch sergeant fourrier is er in gelukt.
De feesten eindigden met een spel, **soort van pantomine**, waaraan wel 30 clowns deelnamen, allen in de leutigste costumen, dat zeer veel bijval had.
Het was mee dan 8 uur als de feesten gedaan waren. Niemand bekloeg zich er van en naartoe gegaan te zijn.
In de achternoen ontploffen 12 schrapnels boven de kalsijde van 't Hallebast naar de plaats.

Op 15 augustus 1916: onder het voorzitterschap van **Cyriel Verschaeve** wordt het **'Heldenhulde-comité'** gesticht. Dit comité brengt Keltische kruisen met het opschrift "AVV-VVK" (Alles Voor Vlaanderen - Vlaanderen Voor Kristus) n.o.v. kunstenaar **Joe English** - de zogenaamde heldenhuldekruisjes - op de graven van de gesneuvelden aan.

16 augustus 1916

Op deze dag verhuizen de zusters Paulinen van Cagny naar **Campeaux** Barentin (Seine

Inférieure) waar ze in het Witte Huis terecht komen.
Eveneens op deze dag doet de prinses **Marie José** haar eerste communie in de school te Wulveringem, een school die door de zusters Penitenten van Poperinge gediend wordt.

De foto hierlangs komt uit het archief van Sansen of van de Poperingenaar. (SAP)

Deze gebeurtenis wordt ook weergegeven in de Nederlands Panorama

*Het was een gelegenheid voor **E.H. Verschaeve** om een communielied te schrijven dat door E. Hullebroeck op muziek werd gezet en op het communieprentje kwam. (site – Beauvoorde in de eerste wereldoorlog van de hand van Jef Ameeuw)*

EEN ZELDZAME PLECHTIGHEID.

Prinses Marie, de eenige dochter van het Belgisch koningspaar, heeft haar eerste heilige communie ontvangen in de kapel, door haar moeder opgericht in het nog onbezette gedeelte van België, voor door den oorlog ouderloos geworden kinderen. Op onze foto ziet men de Prinses den Bisschop een souvenir overhandigen ter herinnering aan deze plechtigheid.

Gij lijkt geen koning, Gode en Heer,
In 't arme hostiebrood
Mar nergens heerscht Ge op ons zozeer
Met liefdemacht zoo groot.
Beroofd van weelde, ons koningskind,
O God, hoe lijkt het nu,
O schaamle God, maar diepbemind,
Hoezeer gelijkt het U!

’t Komt heden voor den eersten keer
Tot U, tot hem komt Gij
God, geef hem dat het meer en meer
Op u gelijkend zij!
Geef anders niet, nu ’t lijden torscht
En overgeven blijkt,
O, dubbel vorst wordt alle vorst
Die, lijdend, U gelijkt!

Geef later de ouden glans hem weer
Met nieuwe gloriefaam,
Geef dat het dragen blijf’ met eer
Der Oudren zwaren naam:
Maar geef hem, dat het blijve als nu
Zoo lieflijk, zoo bemind.
Dan blijft het lijken steeds op U
Ons dierbaar koningskind.

18 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de kapitein Kommandant Delporte – Belgische provoost
Wij vragen u om te willen tussen komen bij de Engelse militaire overheid om maatregelen te nemen om te vermijden dat de troepen nog langer hun kantonnement nemen in de hopschuren en drogerijen, die de landbouwers nodig zullen hebben voor het drogen van hun hopoogst.
Hopende dat u zal willen ingaan op onze vraag,
Met onze hoogachting

18 augustus 1916 – Legerbode -

EEN TOEVLUCHTSOORD

Toen de reusachtige gevechten aan den Yser of de veldslag in Vlaanderen geleverd weden, vluchtte de bevolking, verschrikt door het geweld van de strijd, in alle haast naar het een of ander veilig toevluchtsoord. Gelijk een kudde die met paniek geslagen is, dreven zij samen en in deze aan zich zelf overgelaten mensenmenigte, ontstonden weldra allerlei ziekten.
Het is voldoende zich enerzijds dien plotse inval van Barbaren in een gedeelte van het land voor te stellen en anderzijds de koortsige vlucht van een menigte grotendeels bestaande uit vrouwen en kinderen, om te begrijpen- hoe smartelijk die uittocht moest zijn en hoeveel gevaar hij voor de openbare gezondheid moest opleveren.
Zo ontstonden er brandpunten van besmetting: tyfuskoorts en andere aanstekelijke ziekten breidden zich uit, en deze kwalen voegden zich nog bij de storm van vuur en ijzer, die over het ongelukkige Vlaanderen was neergekomen; talrijke burgers, waarvan het vervoer bijzonder moeilijk was geworden, vielen als slachtoffers..
Op het wrekende meer van de over stroomden Yser, door de weelderige Vlaamse vlakten, dreven de Duitse lijken en bleven vast zitten zonder dat men ze begraven kon. En hun aanwezigheid, daar dicht bij de bewoonde middens, verspreidde naar allen kant de kiemen van besmetting.

De toestand was hachelijk en het werd volstrekt nodig zo spoedig mogelijk de steeds groter wordende gevaren af te weren, die de burgers, behalve den oorlog, nog bedreigden.
De minister van binnenlandse zaken, tot wiens talrijke bevoegdheden ook nog de gezondheidsdiensten behoort, stichtte eerst een gasthuis te Sint-Idesbald, waar de tyfuslijders werden verpleegd. Doch weldra was dit ook met de onschuldige slachtoffers van de bombardementen gevuld.
Alles was boordevol.
Wat nu gedaan?

Frankrijk -, dat aan België zoveel bewijzen van grootmoedigheid heeft gegeven, reikte onze ongelukkigen nogmaals een moederlijke hand.
Generaal Viry, bestuurder van de gezondheidsdienst van de Noorderstreek, had door de noodzakelijkheid van de oorlog het klooster der Oude-Karthuizers te Montreuil-aan-zee opgevorderd, reeds meende hij te beginnen met het doen uitvoeren van de nodige veranderingen, toen **minister Berryer** met goede uitslag ingreep en spoedig zo gelukkig was in bezit van het gebouw te komen.
Vlaanderen zou eindelijk een gasthuis voor de gezondheids- en geneeskundige dienst bezitten.

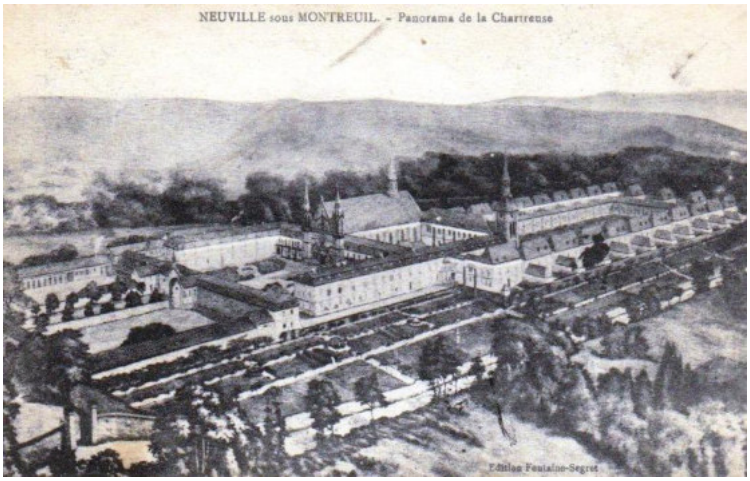

Het was maart 1915. De 6de dier maand begon het evacueren van de herstellende militairen en burgers ; men moet er echter bijvoegen at de eigenlijk inrichting eerst van 1 juni daarop volgend dagtekent.

Het Karthuizerklooster van Neuville, bij Montreuil-aan-zee, is in de vallei van de Ganche (pas-de-Calais) gelegen, op ongeveer 75 kilometer ten noorden van Atrecht. Het klooster is zeer uitgestrekt. Het is een meesterstuk van Franse gotiek. Zieken en geëvacueerden leiden er een gemakkelijk en heilzaam leven.
Het gasthuis, waarin het werd veranderd, bevat twee afdelingen: een burgerlijke en een militaire. De burgers zijn verdeeld in drie groepen : ouderlingen, vrouwen en kinderen.

Deze sociale instelling wordt aangevuld door een school met twee klassen van 120 leerlingen en een kinderkrib.

Verscheidene kleinen zagen te Montreuil reeds het licht, één van hen had voor peter minister Berryer en voor meter een mooie Franse edeldame. Op het ogenblik

dat hij de kerk verliet - terwijl een fotograaf juist zijn toestel op de kleine groep richtte – liet de boreling een gezang horen dat, voor wat de kracht der longen betreft, het beste voor de toekomst verhopen laat. Hij scheen tot bariton of volkstribuun voorbestemd.
Het gasthuis van Montreuil, waar men ongelukkige kleinen aantreft die een arm of been missen – het misdadige werk van de Duitsers – is van een volledige wetenschappelijke uitrusting voorzien. Zowel uit moreel als economisch oogpunt, is het regime uitstekend.
Het gesticht bevat een hoeve met 12 hectaren goede bouwgrond, verder beschikt het over een bakkerij, een slachterij en een klompenmakerij.
Enige getallen, zullen een denkbeeld geven over de wetenschappelijke arbeid die er in de laboratoria verricht wordt. Van 9 augustus 1915 tot 31 mei 1916 werden er 3.953 ontledingen gedaan betrekking hebbende op difterie en 1.666 opzoekingen over tyfus.
In mei 1915 telde het gesticht 339 zieken, in mei 1916, 547. Het getal dagen huisvesting dat er tot op 1 juni laatstleden verstrekt werd, bedraagt 229.911.
Zo iets, beter dan deze getallen, al de lof uitdrukken die deze zo nuttige instelling alsook minister Berryer verdienen?
Jean Bar

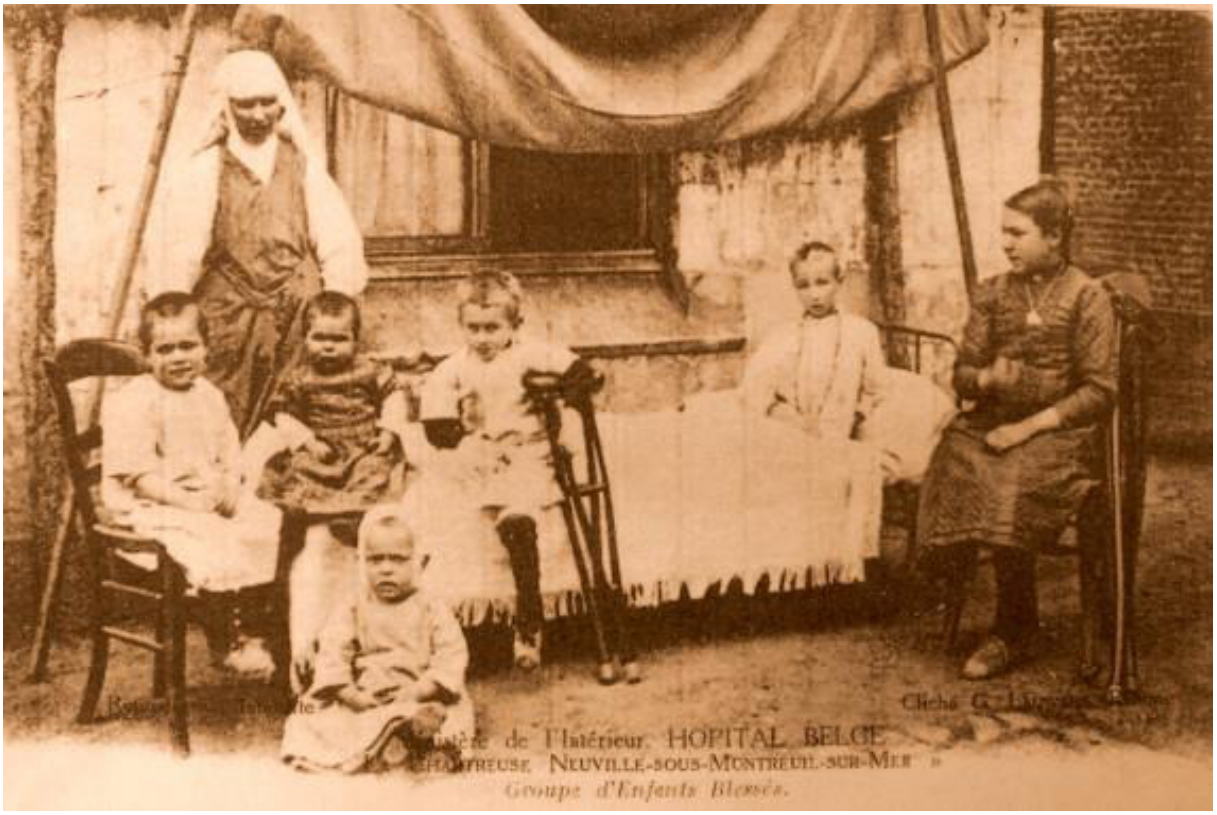

Enkele gehospitaliseerde kinderen. Op het bed : Martha Bryon, wiens familie omgekomen was bij Duitse beschietingen in Zonnebeke. Rechts zeer waarschijnlijk Yvonne Mesdom ...
Foto's van de website: http://www.langemark-poelkapelle.be/website/4317-www.html

Op het Belgisch Front

Wekelijksch Legerbericht van 12 tot 18 Augustus 1916

Eene onzer patroeljes, die eene hinderlaag binnen eenen post des vijands in de nabijheid van Drie-Grachten had gelegd, slaagde er in enkele gevangenen te maken.

Onze artillerie heeft op 's vijands verdedigingswerken in de Terstille-hoeve en de Violettehoeve, te Dixmuide en aan Het-Sas, roffelvuur gericht en daar ernstige schade aangericht.

Buiten het gewone, dagelijksche kanonvuur, hadden er tamelijk ernstige bomgevechten plaats in de omgeving van Dixmuide en in den sector Boesinghe.

Onze beschietingsvliegtuigen hebben, in den loop van drie nachtelijke vluchten, talrijke bommen gegooid op 's vijands inrichtingen van het Praetbosch en in de omstreken van Zarren; er werden daar heftige branden bestatigd.

19 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de voorzitter van de Claims commission Boulogne
Ik heb de eer om u de klacht door te sturen van de boswachter, in naam van de godshuizen te Poperinge betreffende het verwijderen door het Canadese leger, rest station 18 F.A. 6° divisie, van 35 sylvesterdennen aan 0,60 frank en dit op de 17de juli 1916.
Gelieve deze zaak op te volgen en zo n-snel als mogelijk te betalen.

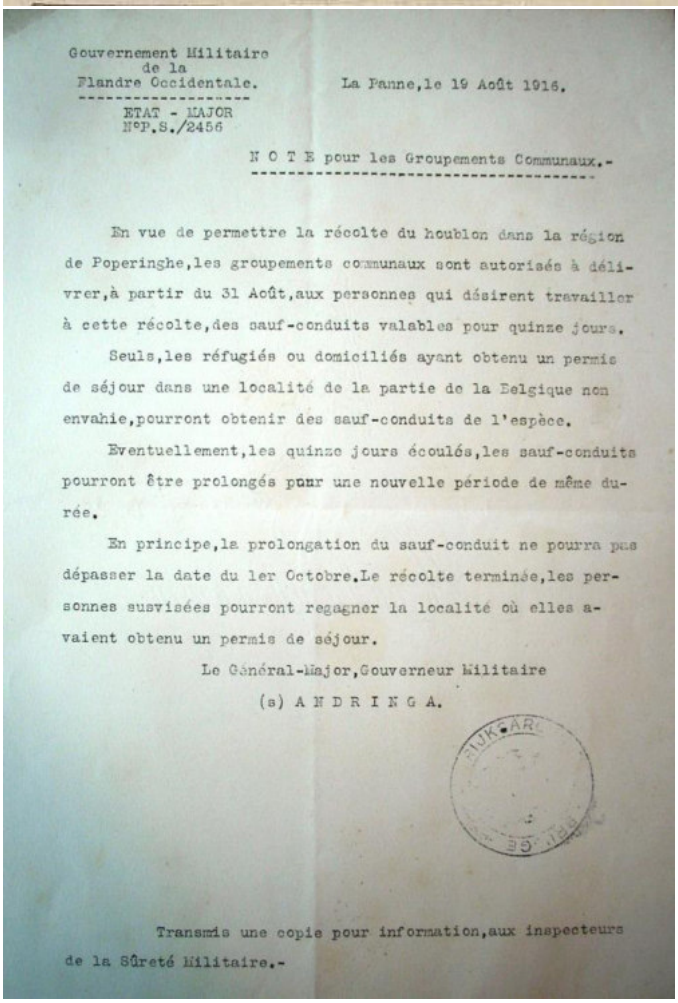

Gouvernement Militaire
de la
Flandre Occidentale.

La Panne, le 19 Août 1916.

ETAT - MAJOR
N°P.S./2456

N O T E pour les Groupements Communaux.-

En vue de permettre la récolte du houblon dans la région de Poperinghe, les groupements communaux sont autorisés à délivrer, à partir du 31 Août, aux personnes qui désirent travailler à cette récolte, des sauf-conduits valables pour quinze jours.

Seuls, les réfugiés ou domiciliés ayant obtenu un permis de séjour dans une localité de la partie de la Belgique non envahie, pourront obtenir des sauf-conduits de l'espèce.

Eventuellement, les quinze jours écoulés, les sauf-conduits pourront être prolongés pour une nouvelle période de même durée.

En principe, la prolongation du sauf-conduit ne pourra pas dépasser la date du 1er Octobre. Le récolte terminée, les personnes susvisées pourront regagner la localité où elles avaient obtenu un permis de séjour.

Le Général-Major, Gouverneur Militaire

(s) A N D R I N G A.

Transmis une copie pour information, aux inspecteurs de la Sûreté Militaire.-

Met het oog om de hopoogst toe te laten in de streek van Poperinghe; worden de communicatiegroepen geautoriseerd om vanaf 31 augustus, aan de personen die dit wensen, een vrijgeleide voor 14 dagen te geven.
Alleen, de vluchtelingen en gedomicilieerden die een vrijgeleide hebben in een deel van het onbezette België, kunnen een speciale vrijgeleide verkrijgen.
In principe, kunnen de vrijgeleiden verlengt worden tot de 1ste oktober. Eén keer als de oogst geëindigd is; kunnen deze personen terug naar hun gewone lokaliteit, waar zij een vrijgeleide verkregen hebben, terug keren

Zondag 20 tot zaterdag 26 oogst – Baert A.

Nog immer alles kalm en stil. De beweging van troepen is nog vermeerderd. Er trekken veel soldaten van hier naar **de Somme**. Nu zijn het hier **al Australiers.**

foto uit 1914

Bezoek aan het front.
De President der Fransche Republiek, Raymond Poincaré (1) bezoekt het front aan de Somme vergezeld van Generaal Rocques (2) Minister van Oorlog en den generalissimus Joffre (3).

21 augustus 1916 – Brievenboek Krombeke

Uitgeplakt ter bekendmaking van de vrijgestelde militianen van de bijzondere contingenten

Het Somme-offensief.
De generalissimus Joffre (×) op bezoek bij generaal Bazelaire (××), een der vier Fransche generaals, die onder opperbevel van generaal Foch het groote Somme-offensief gezamenlijk met de Engelschen tegen de Duitschers hebben volvoerd.

van 1915 en 1916, dat zij verzocht worden in hun belang – aan 't gemeentebestuur van Crombeke een afschrift van hun vrijgeleide te bezorgen, zo niet dat vrijgeleide aan 't gemeentebestuur ter inzage te willen overhandigen - Immers zo de vrijgeleiden niet geheel en gans in regel zijn, zijn de dragers ervan toch verplicht hun inschrijving als de andere mannen van 18 à 40 jaar te doen - om alle onaangenaamheden te vermijden later.

Nederlandse Illustratie
Geïllustreerd ondagsblad
20 augustus 1916

22 augustus 1916 - Van Walleghem

In de namiddag doe ik een wandeling naar de 'Gasthuismolen' – Watou – waar vluchtelingen van Dickebusch verblijven. **Aan de Leene** bemerk ik een grote tent, die dient voor **school en kerk.** 250 mensen kunnen er zitten. Tussen 'de Leene' en de 'Boonaard' langs de kalsijde van Boeschepe wandel ik door de grote prachtige ambulance der Engelsen.
Wat prachtige tenten!
Groot en talrijk opgeslegen op een grond herschapen in een lieflijk park met bloemen, fijne

graszoden en lievelijke boompjes. Juist gelijk in de koloniescholen van Wulveringhem: het bekleedt een uitgestrektheid van verschillige gemeten. Een gans leger van ziekendieners en nursen. Aan '**De Boonaard'** bezoek ik ook het groot Engels kerkhof. Daar zijn niet min dan 2500 Engelsen begraven. Alle graven zijn prachtig opgeschikt.

Ik zie er het graf van **generaal Mercer,** der 2de Canadese divisie. Nevens het Engels kerkhof ligt nog een Frans kerkhof. Nochtans enkel een 40 Franse soldaten zijn er begraven. Langs de weg Poperinghe naar Abeele, zeer veel tenten.

De Canadese generaal Mercer.

De Canadese Major-General Malcolm Mercer ligt als hoogste in rang begraven op de militaire begraafplaats Lijssenthoek in Poperinge. Zijn lijk werd pas op 16 juni 1916 teruggevonden. Hij werd wellicht door een granaatinslag geraakt tijdens een Canadese tegenaanval in de nacht van 2 op 3 juni 1916. Op 1 juni 1916 bezette de 3de Canadese Divisie van Mercer de eerste lijn tussen Hill 62 en Mount Sorrel. In de vroege ochtend van 2 juni 1916 ging hij persoonlijk zijn sector inspecteren. Plots brak een zware beschieting los. Mercer raakte door een granaatinslag gewond en werd naar de achterste loopgraven gebracht, terwijl zijn stafofficier hulp ging zoeken. Op dat ogenblik vielen de Duitse troepen aan …

22 augustus 1916 – De Legerbode -

De Koning en de Schildwacht

Mythevorming

Koning Albert bezoekt dikwijls het front dat door zijn leger bezet is. Men mag zelfs zeggen dat niemand beter dan hij de veertig kilometers loopgraven kent, waarachter onze dappere troepen verscholen liggen. Zijne Majesteit houdt er bijzonder van de voorposten te bezoeken. Maar men mag zeggen dat onze soldaten nooit heel gerust zijn, als zij de koning, met zijn grote gestalte, zich zo geheel ongedekt op de voetbruggetjes zien wagen, op slechts enige honderden meters afstand van de vijand.
Want de granaatkartesten ontploffen verraderlijk overal rond, overal fluiten de kogels en laten de machinegeweren hun akelig geklapper horen.
Onze piotten voelen zich eerst gerust als Zijne majesteit weer veilig verdwenen is.
Onlangs was de Vorst een vooruitgeschoven post gaan bezoeken die midden in de overstroming gelegen is. Natuurlijk wordt hij door een schildwacht tegen gehouden. Na het wachtwoord te hebben gegeven, begint de Koning de soldaat te ondervragen.
Op een gegeven ogenblik zegt de vorst:

- Geef mij uw geweer!
- Ik geef mijn geweer niet, antwoordde de soldaat, een Vlaamse buitenjongen.

En daar Zijne Majesteit bleef aandringen, nam de schildwacht de grendel van zijn geweer en terwijl hij het stevig met de twee handen bleef vasthouden, bracht hij de loop onder het oog van de Koning.

- Gij moogt kijken of het goed proper is, maar u mijn geweer geven, dat doe ik nooit!

Onnodig te zeggen dat de flinke soldaat, die zo goed het konsigne nakwam, beloond werd.
A.M.

23 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de Town Major
We hebben de eer om u te informeren dat het Engelse leger sedert enkele weken **een dam** geplaatst heeft stroomopwaarts van de stad die de belangen van onze inwoners erg schaadt.
1 – De installatie is gedaan tegen alle elementaire beginselen van de gezondheid gezien dat de dam in plaats van gebouwd te worden stroomafwaarts, stroomopwaarts is gemaakt.
2 – Uit juridisch standpunt, is de installatie gemaakt zonder de toelating van het gemeentebestuur, terwijl de Belgische wet formeel dergelijke installaties verbiedt.
3 – Een dergelijke dam zal bij het minste overstromingen veroorzaken, en dit zeker in die periodes van het jaar dat er grote regens kunnen vallen, die tot grote rampen kunnen leiden.

Daarnaast kunnen we ook stellen dat de nabij liggende ijzerweg en de nabij liggende barakken van de wasserij daardoor in gevaar komen.

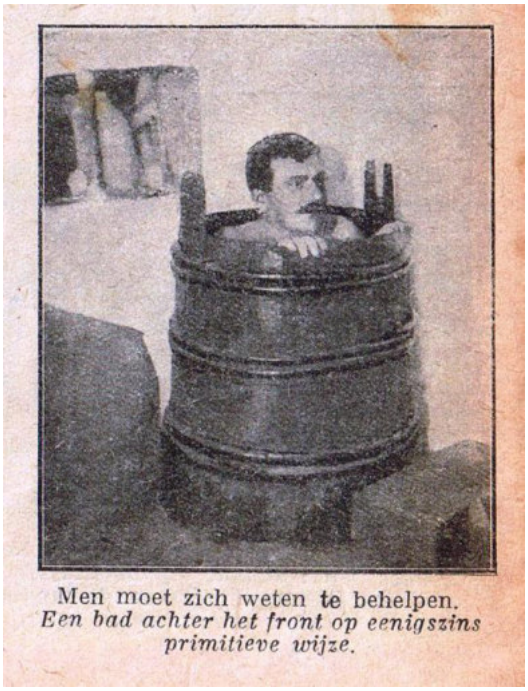

Men moet zich weten te behelpen.
Een bad achter het front op eenigszins primitieve wijze.

4 – Het Engelse leger dat alleen verantwoordelijk is voor de bezoedeling en vervuiling van het drinkbaar water dat naar de stad toestroomt, brengt daardoor de enige industrie die nog bestaat in het onbezette België **– de brouwerijen** – in gevaar.
In deze omstandigheden, vragen we U, meneer de Town Major, zo snel als mogelijk, de nodige maatregelen te willen nemen om deze situatie te verbeteren.
Met onze hoogachting
De burgemeester

25 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de voorzitter van de Claims commission - Boulogne
Ik heb de eer om mij tot uw bureau te richten om een klacht in te brengen van 25700 frank voor 30.000 kilo onbruikbaar mout in de brouwerij, waarvan het graan niet gekiemd heeft **ten gevolge de drenking met vervuild water van de wasserij en de hospitalen** geïnstalleerd stroomopwaarts van de Vleterbeek op bevel van het Engelse leger.
Lahaye

Hoe men Duitschers met Kneipp geneest.

Bij den pastoor van Loovenhoek komt er een Duitsch onder-officier wijn opeischen. Maar de pastoor had niets meer dan voor zieke arme menschen. De Mof die zag dat hij met geen gemakkelijke te doen had, verminderde zijn eischen tot op één flesch.

— Waarom? vroeg de Pastoor.

— Voor mijne gezondheid! Met een flesch wijn is mijn verkoudheid morgen genezen.

— Gij zijt een geleerde bol, zei de Pastoor. Kent gij den Duitschen geleerde Kneipp?

— Ja, een groote geleerde, meen ik.

— Wel volg dien Duitsch: die genas alles met water!

En de Mof droop af.

De Stem uit België
25 augustus 1916

Zegevisioen.

De baren, zegeschuimend storten naar de ree,
Door luchten van azuur rolt gouden wolkenzee
En de eiken laan hun kruin in ’t bruisen van de wind

In luister van brokaat ligt ’t zonneland getint,
En over purpren hei, bij ‘t helle voglenslaan,
Bloemmeisjes, met de schoot vol garven, steewaarts gaan.

Uit vlaggetorens jublen feesteklokken ’t uit
Bazuinen schal’ en schellen! ’t Leger dromt vooruit!
En ’t volk juicht ’t onvergeetlijk enig woord: hoezee!

Slaat kransen om hun hoofd, strooit lover voor hun tree

Geleidt ze de arken door, naar ’t Belfort op ’t tapijt,
Te midden de ouw getuigen uit de heldentijd.

In ’t koor der kathedraal, de wierookgranen braân;
Een vorst, een kardinaal, een volk voor ’t altaar staan:
Te Deum, U zij glorie op dees hooggetij!
Juicht, Belgen, juicht en bidt, uw vaderland is vrij.

De Legerbode -

Op het Belgisch Front

Wekelijksch Bericht van 19 tot 25 Augustus

De week van 19 tot 25 augustus werd gekenmerkt door tamelijk hevige bombardementen van onze voorposten, tussen Nieuwpoort en Dixmuide. De Duitse batterijen richtten zich met bijzondere hevigheid op onze vooruitgeschoven stelling te Oud – Stuyvekenskerke.
In de sector van Dixmuide grepen er artilleriegevechten plaats, zonder grote hevigheid.
De Belgische batterijen van allerlei kaliber hebben herhaalde malen hun roffelvuur gericht op de vijandelijke verdedigingswerken in de omstreken van Dixmuide. In de streek van Steenstraete-Boesinghe hebben de artillerie en loopgraafmortieren herhaalde malen in bedrijvigheid geweest;

De vijandelijke loopgraven van Steenstraete en het Sas werden hevig door de Belgen gebombardeerd. Tegen het einde der week antwoordde de vijand geweldig.
De 25° dezer, hebben vijandelijke infanterietroepen getracht het Yserkanaal te Yper over te steken, ten zuiden van Het Sas; en zo in onze linies door te dringen. De poging van deze

vijandelijke groepen, voorbereid door een hevig vuur van de artillerie en de mijnenwerpers, is geheel mislukt door het vuur van onze artillerie, van onze bommenwerpers en onze machinegeweren. Geen enkele vijand heeft onze loopgraven bereikt.

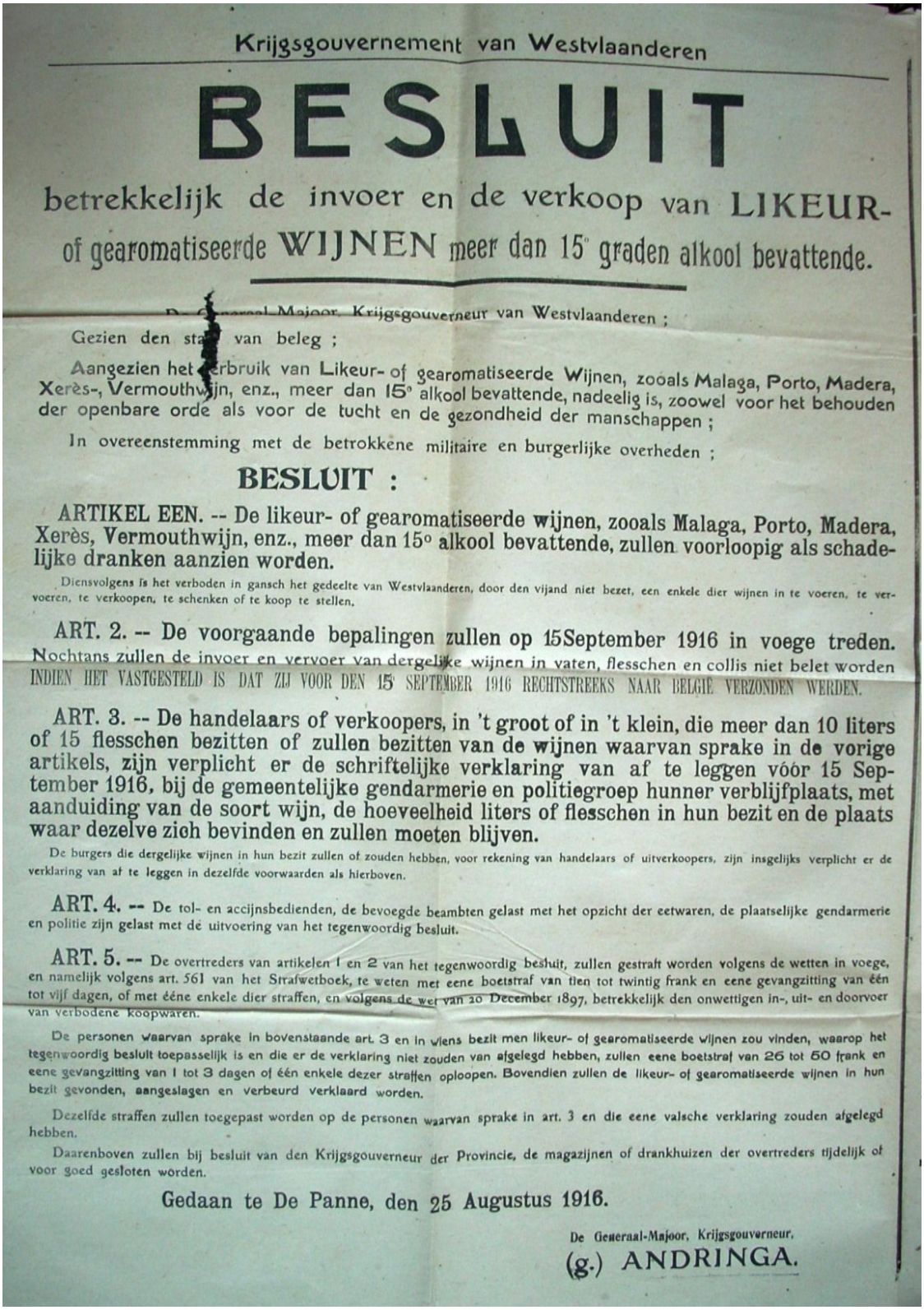

Krijgsgouvernement van Westvlaanderen

BESLUIT

betrekkelijk de invoer en de verkoop van LIKEUR- of gearomatiseerde WIJNEN meer dan 15° graden alkool bevattende.

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur van Westvlaanderen ;

Gezien den staat van beleg ;

Aangezien het verbruik van Likeur- of gearomatiseerde Wijnen, zooals Malaga, Porto, Madera, Xerès-, Vermouthwijn, enz., meer dan 15° alkool bevattende, nadeelig is, zoowel voor het behouden der openbare orde als voor de tucht en de gezondheid der manschappen ;

In overeenstemming met de betrokkene militaire en burgerlijke overheden ;

BESLUIT :

ARTIKEL EEN. -- De likeur- of gearomatiseerde wijnen, zooals Malaga, Porto, Madera, Xerès, Vermouthwijn, enz., meer dan 15° alkool bevattende, zullen voorloopig als schadelijke dranken aanzien worden.

Diensvolgens is het verboden in gansch het gedeelte van Westvlaanderen, door den vijand niet bezet, een enkele dier wijnen in te voeren, te vervoeren, te verkoopen, te schenken of te koop te stellen.

ART. 2. -- De voorgaande bepalingen zullen op 15September 1916 in voege treden. Nochtans zullen de invoer en vervoer van dergelijke wijnen in vaten, flesschen en collis niet belet worden INDIEN HET VASTGESTELD IS DAT ZIJ VOOR DEN 15 SEPTEMBER 1916 RECHTSTREEKS NAAR BELGIË VERZONDEN WERDEN.

ART. 3. -- De handelaars of verkoopers, in 't groot of in 't klein, die meer dan 10 liters of 15 flesschen bezitten of zullen bezitten van de wijnen waarvan sprake in de vorige artikels, zijn verplicht er de schriftelijke verklaring van af te leggen vóór 15 September 1916, bij de gemeentelijke gendarmerie en politiegroep hunner verblijfplaats, met aanduiding van de soort wijn, de hoeveelheid liters of flesschen in hun bezit en de plaats waar dezelve zich bevinden en zullen moeten blijven.

De burgers die dergelijke wijnen in hun bezit zullen of zouden hebben, voor rekening van handelaars of uitverkoopers, zijn insgelijks verplicht er de verklaring van af te leggen in dezelfde voorwaarden als hierboven.

ART. 4. -- De tol- en accijnsbedienden, de bevoegde beambten gelast met het opzicht der eetwaren, de plaatselijke gendarmerie en politie zijn gelast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit.

ART. 5. -- De overtreders van artikelen 1 en 2 van het tegenwoordig besluit, zullen gestraft worden volgens de wetten in voege, en namelijk volgens art. 561 van het Strafwetboek, te weten met eene boetstraf van tien tot twintig frank en eene gevangzitting van één tot vijf dagen, of met éene enkele dier straffen, en volgens de wet van 20 December 1897, betrekkelijk den onwettigen in-, uit- en doorvoer van verbodene koopwaren.

De personen waarvan sprake in bovenstaande art. 3 en in wiens bezit men likeur- of gearomatiseerde wijnen zou vinden, waarop het tegenwoordig besluit toepasselijk is en die er de verklaring niet zouden van afgelegd hebben, zullen eene boetstraf van 26 tot 50 frank en eene gevangzitting van 1 tot 3 dagen of één enkele dezer straffen oploopen. Bovendien zullen de likeur- of gearomatiseerde wijnen in hun bezit gevonden, aangeslagen en verbeurd verklaard worden.

Dezelfde straffen zullen toegepast worden op de personen waarvan sprake in art. 3 en die eene valsche verklaring zouden afgelegd hebben.

Daarenboven zullen bij besluit van den Krijgsgouverneur der Provincie, de magazijnen of drankhuizen der overtreders tijdelijk of voor goed gesloten worden.

Gedaan te De Panne, den 25 Augustus 1916.

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur,

(g.) ANDRINGA.

Zondag 27 oogst tot zaterdag 2 september

Alles blijft rustig. Italië en Roumenië verklaren Duitsland de oorlog.

28 augustus 1916 - Van Walleghem

Vandaag ga ik naar Poperinghe. De stad ligt vol **Australische soldaten**. De Australiërs hebben veel geld, niet te verwonderen dat zij de bevolking aanstaan. Nochtans schijnen zij ons fatsoenlijker dan de Engelsen en vooral beleefder en min pretentieus. Ook zijn zij veel min achterdochtig. Zij zijn proper, doch vergenoegen zich met zich eenmaal daags wel te wassen en niet drie of viermaal gelijk de Engelsen.

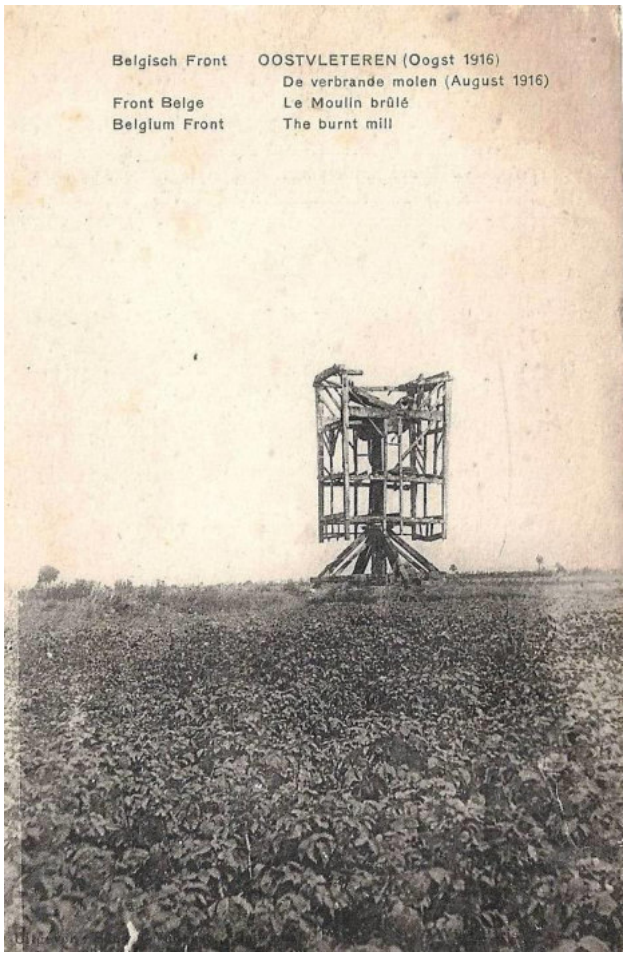

Ik kom 2 dronken Belgen tegen, 1 soldaat en 1 burger, tussen twee dronken Australiërs. Ik hoor de Belgen zeggen:
'Belgium good, Austalian very good, Belgium no money, Australian plenty money!'
Het is de knepe om wel getrakteerd te worden.
We vernmen het nieuws van de oorlogsverklaring van Italië aan Duitsland en van Roumenië aan Oostenrijk. Dat nieuws veroorzaakt grote vreugde en waarlijk wij hebben gedacht de oorlog nu ten hoogste maar een jaar meer kan duren.

29 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de burgerlijke gouverneur te De Panne
Ik heb de eer om u hierbij in dubbel de rechtvaardigingsstukken over te maken, betreffende het transport gedaan voor de gevangenen gedurende de 2 semesters van 1914.

29 augustus 1916 – Van Walleghem

In de namiddag zeer veel kanongeschut op het front van Kemmel. Het zijn de Duitsen die aanvallen gelukkiglijk wordt de attaque afgeslegen. 's Nachts om 11 uur wordt er getuit en geluid voor de gaze. Wij storen ons er niet aan en blijven rustig slapen. Enkel op Kemmel werd er gaze geroken.

30 augustus 1916 – RABrugge – Archief Maes

Mijnheer de minister

Als gevolg op uwen geëerden brief van de 8ste laatstleden hebben de bestuursleden der landelijke beroepsverenigingen van Poperinghe een komiteit tot bevordering der

landbouwbelangen gesticht. In de vergadering gehouden op de 16de juli onder het voorzitterschap van de heer **Maurice Lebbe**, werd als schrijver van het landbouwcomiteit gekozen de **E.H. Dejaegher**, bestuurder der landelijke beroepsverenigingen te Poperinghe. Ook werd ondergetekende belast aan Ued. een verslag op te sturen over de verschillige wensen welke de aanwezigen bestuursleden hebben gebracht.
De toestand onze landelijke bevolking in deze troebele tijden werd goed overwogen evenals onze leden ook inzien hoe het nodig is vooral het belang van het Vaderland voorop te stellen en ook bij te brengen tot den zegepraal van recht en rechtvaardigheid.
Dit alles ingezien zijn de leden van ons komiteit zo vrijmoedig de volgende wensen aan uw welwillend onderzoek en uwe edelmoedige ondersteuning voor te leggen.
I In zake opeisingen
A – Dat de vergoeding van opeisingen door de verbonden legers in 1914 en 15 gevorderd zouden zodra mogelijk betaald worden.
B – Dat de Belgische regering zou willen tussenkomen op dat de schadevergoeding zou vereffend worden welke de Franse legerkorpsen hun toestonden volgens de ambtelijken staat 'évaluation des dégats commies par les troupes Française1ste oct. 1914 – 30 mars 1915' état dressé par M. le capitaine Bertrand au à l'intendance de IXde corps'
II In zake werkvolk
A – Dat er aan de ingelijfde landbouwers, boerenzonen en landwerkers een verlof van veertien dagen zou verleend worden, zoals verleden jaar, ofwel tijdens de graanoogst ofwel tijdens de hoppepluk, aangezien er bijna geen werkvolk meer op de hoeven is door het aanwerven van het labourcorps van het Engels leger.
B – Dat er gemakkelijker verblijfverlof zou toegestaan worden aan de uitgewekenen of vluchtelingen en dat dit verblijfsverlof aan deze mensen niet zou ontnomen worden, tenzij als deze gans verdacht zijn en dat het advies van de gemeentelijke overheid aangebracht worde.
III In zake wegenis
A – Dat de landwegen en de landelijke wegen die door het legervervoer stuk gereden werden door de militaire overheid zouden herbesteend worden op gans het grondgebied van Poperinghe.
B – Dat de landwegen die tot dreven der hoeven dienen, in behoorlijke staat zouden hersteld worden, zo zij door de troepen gans in putten werden gereden, ofwel dat de militaire overheid het nodige materiaal van macadam ter beschikking er landbouwers stelle om zelf die wegen te kunnen herstellen.
IV In zake kantonnement
A – Dat als de weilanden, die thans onbeschadigd zijn zouden gerust gelaten worden en dat de paarden, de voertuigen en de tenten altijd zouden gesteld worden op reeds beschadigde weilanden.
B – Dat op gelijk welke hoeve niet meer dan de helft der weilanden zoude voor kantonnement genomen worden. Immers op vele hoeven zin de landbouwers bedreigd van bijna geheel hun veestal te moeten verkopen, bij gemis aan weilanden.
C – Dat er voor het gebruik van stallen, schuren, afhankelijkheden een vergoeding van staling van paarden of verberging van materiaal betaald worde dat veel landbouwers verplicht zijn al hun landalaam onder de blote hemel te laten waar het ras beschadigd wordt.
D – Dat er voor schadevergoeding aan de weilanden 20 centiemen daags per paard of voertuig betaald worde.
E – Dat de schatting van de schade gedaan worde door schatters van beide kanten aangesteld, telken mate er betwisting ontstaat.
F – Dat de taalmannen van het leger altijd in innige betrekking met het landelijk volk zouden staan en dat zij aan de landbouwers bereidwillig al de nodige inlichtingen zouden geven ten einder de nodige reclamata voor kantonnering of schadevergoeding te kunnen indienen.

G – Dat er geen kantonnement op een hoeve kan genomen worden tenzij mits bericht van de burgemeester krachtens artikel 920 14 – 8 – 88 en 84 K.B. 31 – 12 – 89, derhalve zal het last van kantonnementen met billijkheid onder al de bewoners kunnen verdeeld worden, hetgene nu ongelukkiglijk niet geschiedt, daar sommige legeroversten zelf keuze doen zonder de gemeentelijke overheid te raadplegen.
V In zake militielichting
A – Dat de lichting van nieuwe klassen zou uitgesteld worden, zo 't mogelijk is, tot na de 15de september, opdat wij genoegzaam volk van graan, hop, en aardappeloogst zouden hebben.
B – Dat er schikkingen zouden genomen worden opdat bij de weduwen landbouwsters de oudste ongehuwde zoon zelf beneden de 30 jaren, zoude van dienst ontslagen worden, indien er anders geen man weze om de hoeve te besturen.
Getekend A. Dejaegher

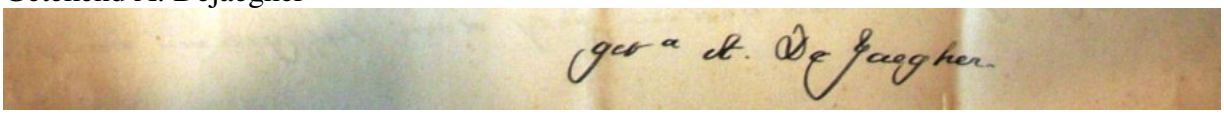

Tranchée de première ligne à 1 km. au nord de Steenstraat (août 1916).

31 augustus 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de burgerlijke gouverneur te De Panne
In antwoord op uw brief van de 21ste augustus, hebben wij de eer U te laten weten dat op de 14de juli, datum waarop de stad hevig gebombardeerd is geworden, het gemeentebestuur samen met de arrondissementscommissaris onderzocht heeft hoe men kan vermijden dat er kinderen in de stad circuleren.
Op het einde van ons onderhoud, heeft de heer schepen Devos, op dat moment in de functie van burgemeester, affiches laten aanplakken waarvan we hier ene exemplaar bijvoegen, om de ouders te inviteren opdat hun kinderen, onder de 14 jaar, de stad zouden verlaten.
De burgemeester heeft er aan gehouden in te spelen op het gezond verstand in plaats van een streng politiebevel te proclameren, waarvan we weten dat het moeilijk afdwingbaar zou zijn.
Ten andere over de kwestie van de evacuatie van de kinderen is reeds meerdere keren op het schepencollege gesproken. Zoals op de 20ste mei toen het gemeentebestuur geïnformeerd heeft bij de heer, de Belgische provoost, welke maatregelen te nemen zijn om de kinderen van de mensen wonende in de gevaarlijke zones te evacueren.
De heer kapitein commandant Delporte heeft toen gerefereerd aan meneer de generaal Andringa – bij zijn brief van de 6de juni – en heeft de arrondissementscommissaris gevraagd om de jongens tussen 3 en 14 jaar en de meisjes tussen 3 en 16 jaar te evacueren uit de

gevaarlijke zones, wezende het noord – west gedeelte van de stad, of vanaf de Veurnestraat tot aan de Reningeltse steenweg.
Het is echter spijtig te moeten vaststellen dat het aantal geëvacueerde kinderen zeer beperkt was.

SUR LA ROUTE DE CAESKERKE A DIXMUDE (AOUT 1916).

31 augustus 1916 – Archief Maes – RAB – **De Houten barakken**

Poperinghe 31 oogst 1916
Heer volksvertegenwoordiger
Gelief de goedheid te hebben zoo gauw mogelijk de nodige herstellingen te doen uitvoeren aan ons huis nr. 8 – als het regent hebben wij schier geen plaatsje in het huis waar het niet inregent. De regen komt door ’t dak op het houten plafond en loopt zo wat overal tot op onze bedden die het slechtste is. Wij hebben niets meer droog. Wij weten zelve niet waar kruipen voor in ’t droog te zijn, maar ’t slechtste is nog als ’t regent in den nacht met al die kinders die ontwaken. Gij moet niet denken, heer, dat ik overdrijf. Gij zoudt het niet kunnen geloven hoe zeer wij gegeneerd zijn als het regent.
Ik heb al 2 of 3 keren ervan gesproken aan den heer die komt om te ontvangen maar ik zie dat het niet baat.
Ik durf verhopen heer dat gij zoo haast mogelijk iemand zult zenden om ons dak te herstellen.
Mijne beste groeten
Ingelaere Alphonse
St. Sixstraat – Villa Leopold – Poperinghe

Poperinghe, 31 oogst 1916
Mijnheer

Het regent in de tenten welke ik bewoon. Er zou moeten terrepapier op genageld zijn, in tegenovergestelden zin . ‘k wil zeggen in richting gekruist. ’t Is schadelijk voor het gebouw, bijzonderlijk nu met den winter. Onze bedden zijn nat geregend.
Hopende voldoening te krijgen, bied ik u mijn beste groeten
Henri Vancayzeele
s. II nr. 37 – Elverdinghe route – Poperinghe

Aan de Nederlandsch-Belgische grens.

Geïllustreerd Zondagsblad

Aan de Nederlandsch-Belgische grens.
Duitsche soldaten op de grens achter de electrische afsluitdraden. Nog nimmer werd een Duitsche post van zoo nabij gefotografeerd.

Nummer 170A **Doos Gazette** **september 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Ook de humor is koning over een rijk waar de zon nooit onder gaat
Geïllustreerd Zondagsblad
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 600 lezers

Beste abonnee

Op vraag van een aantal aandachtige luisteraars, hierbij de voordracht die ik hield bij de opening van de Beeldenstorm – tentoonstelling in de Sint-Bertinuskerk te Poperinge.

Ongeveer een achttal jaren geleden ben ik begonnen met he transcriberen van de oudste 'register van de resoluties' uit het stadsarchief van Popering – voor de kenners SAP 467. Dit is de periode waarin ook de beeldenstorm in Poperinge in valt.
Daarmee krijg je stukken informatie maar het is een onontbeerlijk werk – dat dikwijls onderschat wordt.
Jacques en Henri weten dat de interpretatie van een tekst – en zeker van een naam –dikwijls van de juiste lezing van een letter afhangt.
Zij hebben mij geregeld geholpen daarbij.
Op het vlak van het schrijven van artikelen over de geuzentijd zijn mij niet alleen verschillende oude kroniekschrijvers voorgegaan maar ook **Juliaan Opdedrinck***, meester* **Germain Schoonaert** *en niet te vergeten* **Roger Blondeau**.
Het Poperings materiaal heb ik aangevuld met zoveel mogelijk kroniekteksten uit die tijd en daarnaast heb ik verder geput uit de vele artikelen die in het verleden over dit onderwerp geschreven zijn.
Het valt daarbij op dat de 'katholiek' zijde onderbelicht is gebleven en dat ze na deze 450 jaar, nog altijd beladen worden met alle zonden van Israël.
Vooral voor Titelmans heeft men nog steeds geen goed woord over – zwijg stil voor de veldheer Alva, die nu nog steeds in Spanje als een held vereerd wordt.
De protestante kant neigt daarbij geregeld tot idolatrie en heeft zich precies gespecialiseerd in het vergoelijken van alle wandaden die voortgesproten zijn uit deze beeldenstorm.
Ten minste voor wat het de Calvinisten betreft, voor de anabaptisten is er heel wat minder interesse.

Het is mijn stellige overtuiging – na het schrijven van dit boek, waarbij ik de feiten op een rijtje gezet heb – dat de beeldenstorm op zich – een gecoördineerde oproer was – bedisseld in het verre Sint-Truiden onder een aantal 'edelen'.
Men gebruikte Sebastiaen Matte, die zich graag liet gebruiken en betaalde zijn gewapende garde om eerst naar de dorpen, waar men geen of weinig weerstand verwachtte – te gaan om de boel daar kort en klein te slaan.

Het is daarbij opvallend dat de Calvinistische handelaars van Poperinge zich meteen van deze beeldenstorm distantieerden en in onderhandeling gingen met het magistraat – waar onder ook een paar nieuw gezinden zaten – om een vredevolle oplossing te kunnen krijgen.

Het vraagstuk waar de beeldenstorm gestart is, blijft bestaan.

Edmond Ronse *die het werk van Heinderycx redigeerde en uitgaf in de 19de eeuw noteert het volgende in een voetnoot – op het moment dat hij de tijdslijn van Heinderycx wilt gaan verbeteren:*

(2) Blykens de twee volgende *Inkarnatien* ghemaeckt door RATALLEZ, die men op de keerzyde van 'tlaetste blad des reeds beroepen *Cartulariums* leest, was het maer in de volgende maend dat de woede der beeldstormers alles in de Kastelleny vernietigde wat zy bereiken konden,

I.

« neghen daeghen naer oUst, snaeVens ten ses Uren, feL
ghinghen de gheUsen Van Roosbrigghe, zonder treUren, sneL
naer CroMbeke, en Wierpen de beeLden UUt der kerken zoet,
en hebbense gebrandt, spYts paUs, prInCe, ende CLerken Vroet. »

II.

« In VLaenderLandt, ten haLf oUste, Up onser VraUWen daCh
Wast, dat Men de Cristen reLYgYe zeer benaUWen zaCh. »

Het was dus alleszins de bedoeling en de lezing van Edmond Ronse dat beide chronogrammen betrekking hadden op de maand augustus van het jaar 1566.
Hij wijst naar reeds voorgaande aangehaalde cartulariums, maar die voorgaande verwijzing staat alleszins niet in het volume III, misschien in een ander deel.
Zijn lezing was echter dus duidelijk: **9 augustus 1566!**
Met het aanhalen van deze twee chronogrammen wilt hij dus bewijzen dat deze braken plaats vonden in augustus en niet in juli 1566.
Hij niet alleen nam deze chronogrammen van Rataller voor waar aan, ook Julian Opdedrinck en in zijn spoor Roger Blondeau, namen dezelfde interpretatie over.
Ook voor mij lijkt dit duidelijk: ***naer*** *waarheid vond de beeldenstorm te Crombeke plaats op de 9de augustus.*
Of zou 'naar' waarheid, achter de waarheid liggen?

Spijtig genoeg vermeld **Edmond Ronse** *zijn vindplaats van deze chronogrammen niet, en niemand heeft nog de moeite genomen om de primaire bron van deze chronogrammen te gaan zoeken.*
Het is echter te gemakkelijk om te beweren dat deze bron nooit bestaan heeft en het is compleet belachelijk om dit dan maar 'fictief' te noemen zoals sommigen beweren.
Chronogrammen hebben – hoewel ze een kleine literaire betekenis kunnen hebben - alleen maar de bedoeling om een datum te verbinden met een gebeurtenis.

Dat men omwille van dit 'literaire' karakter een chronogram 'fictief' 'en niet 'geloofwaardig' denkt te moeten noemen – is gewoon absurd.
Ronse heeft de redactie van de kroniek van Veurne van Heindericx heel ernstig genomen en kan nergens anders op fouten betrapt worden. Hij is dus wel een betrouwbare bron.

Wie was Edmond Ronse?
Ronse (*Edmond*), geboren op de 10de december 1816 te Veurne, was jurist en werd aldaar ten jare 1849 stadsarchivaris, in welk ambt hij overleed op de 7de Juni 1881.
In het Jaarboekje van Rens, Het Muzenalbum, Rond den Heerd, en in dag- en weekbladen leverde hij dicht- en proza-bijdragen.
Ten jare 1853 bezorgde hij de uitgaaf der Jaerboeken van Veurne en Veurneambacht door Pauwel Heinderycx, Veurne 1853-1854, 4 dln.
Met Frans de Potter en Pieter Borre, schreef hij: Geschiedenis der stad en kastelrij van Veurne, Gent 1873-'75, 2 dln. en: Geschiedenis van Sint-Sebastiaansgilde van Veurne, Gent 1874.
Er is geen enkele reden om te twijfelen aan de beroepsernst van Ronse.
Of moeten we juist een stadsarchivaris gaan verdenken van historische fraude?

Rataller zou **George Rataller** *kunnen geweest zijn, zo schrijft Luther Zeverkerken in een van zijn stukjes. Georges of Joris Rataller was een 16e eeuwse rechtsgeleerde die in de jaren 1560 aan het hof van Margareta van Parma werkte,*
Is die George of Joris Rataller dan misschien niet te vertrouwen?
Uit zijn biografieën leren we dat Joris Rataller geboren was te Leeuwaarden in 1528. *Hij was van 1554 tot 1561 raadsheer aan het hof van Artesië.*
Artesië?
Ja, dat was toen één van de zeventien provinciën met Atrecht of Arras als kern.
Dat is nu toch wel de Pas de Calais!
De man kende dus de streek hier.
Daarna werd hij – in volle geuzentijd – raad bij de raad van Mechelen – de raad van Margaretha van Parma en dit van 1561 tot 1569, met diplomatiek opdrachten onder andere naar het geusgezinde Denemarken.
Vanaf 1569 wordt hij dan president van de raad van Utrecht

In het verslag der historische nasporingen gedaan op gezag van het gouvernement in den jare **1838,** in Frankrijk gedaan door C. Vanden Berghe … vermeld hij het volgende over Rijsel:

In de twee eerstgenoemde bundels treft men een aantal van eenige honderd staatsstukken en brieven aan, deels officieele, deels vertrouwelijke, door de hoofden der beide partijen, meestal echter door die der Spaansch- gezinden, gedurende den oorlog gewisseld, grootendeels oorspronkelijk en nog onbekend; zoo als van Philips II, Margaretha van Parma, den Hertog van Alva, D. Luiz de Requesens, D. Juan van Oostenrijk, den Aarts- hertog Matthias, Geronimo de Roda, Sanchio d'Avila, Jul. Romero, Filips van Maldeghem, Filips van Croix, **Rataller,** den Hertog van Aarschot , den Raad van State, den Grooten Raad te Mechelen, de Staten der onderscheidene Provinciën , den Prius van Oranje , de Graven van den Bergh , van Lalaing en van Hoog- straten , den Roermondschen Bisschop Wilh. Lindanus en anderen, benevens een aantal bijzondere berigten , processen-verbaal en aanteekeningen over vele afzonderlijke gebeurtenissen en voorvallen van dien tijd,

Vanden Berghe, haalt dus is 1838 geschriften van Rataller aan, liggende in de archieven van Rijsel.
Het lijkt mij dat Edmond Ronse die dus kan gekend hebben.

Zou deze man, Rataller, in zijn geschriften niet te vertrouwen zijn?
*In het artikel '*Utrechtse relaties van Christoffel Plantijn'*, geschreven door* **D. Grosheide,** *stelt deze dat 'In de turbulente tijd die Rataller beleefde was* **historische lectuur** *hem een troost en verschafte ze hem de gemoedsrust voor literair werk, aldus schreef Ratalier zelf, in de opdracht van zijn vertaling van Euripides aan Nicolas Micault, heer van Indevelde, die als lid van de Geheime Raad in Brussel met soortgelijke problemen als waarvoor Rataller geplaatst was, te maken had gekregen.*
In het Groot placaatboek vervattende alle de placaten, ordonnantien en edicten van Utrecht staat het volgende over de man en de jurist:
Hij is wegens zijne uitmuntende geleertheyd by de geleerden van zynen tyd voor een uytsteekend cieraad der eeuwe geacht geweest en heeft ook verscheidene geschriften nagelaten.
Ja, wie ben ik dan om een 'sieraad der eeuwe' in twijfel te willen trekken?

Neghen daeghen **naer** oUst, snaeVens ten zes Uren, feL
Ghinghende gheUsen Van Roosbrigghe, zonder treUren, sneL
Naer **CroMbeke**

Wie waren die geuzen van Roesbrugge?
Wie er zeker bij zal geweest zijn is **Jan Denys***, een Woestenaore. Deze was – zo schrijven sommigen, gewezen baljuw van Roesbrugge.*
Hij had al een 'militaire' renommée – enkele dagen daarvoor – op de 1ste augustus had hij al geprobeerd om binnen Veurne te geraken.
Dezelfde Heinderycx schrijft: Dese macht stont onder het beleyt van Jan Denis, oppersten capiteyn der geusen van West-Vlaenderen, Sebastiaen Matte ende Gillis Dumont, ministers of geusche predicanten.

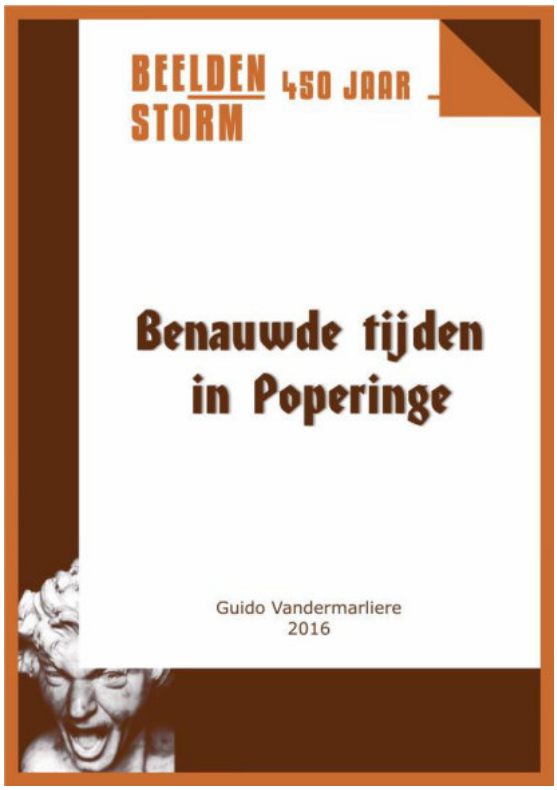

Dit gegeven wordt ten andere door Luther Zevenbergen in zijn kritiekloze 'kroniek van de Beeldenstorm' op internet, aangehaald.
Eigenaardig hoe sommige mensen uit één en dezelfde bron gegevens halen die ze wel als waar aannemen, en van andere beslissen dat ze onwaar zijn.

Mogen we aannemen dat fanatieke Jan Denys reeds op **de 1ste augustus** *in staat was om met een gewapende bende – van 2000 man !- op te rukken – dan lijkt het mij dat het versje over Krombeke zeker wel waar zal zijn.*
Jan Denys zal gedacht hebben – we zullen het even uitproberen- - in Crombeke moeten we geen weerstand verwachten – en we zijn ook vlug weer thuis en dus:
Ze Wierpen de beeLden Uut der kerken zoet,
En hebbense gebrandt, spYts paUs, prInCe

ende CLerken Vroet.
Dat ze de dag daarna naar het Sint Laurentfeest trokken naast Steenvoorde, zal ook wel kloppen.
Maar zou Jan Denys als baljuw van Roesbrugge en zijn bende van niet eerst de kerk van Roesbrugge 'gezuiverd' hebben? De 'Calveren' zoals men de Calvinisten toen ook noemde, hadden een voorkeur voor dergelijke eufemismen.
Dat lijkt mij toch logisch, dat men eerst in eigen huis orde op zaken stelde.
Het is spijtig dat we geen enkele getuigenis over de 'braak' te Roesbrugge of te Garinghe kennen. Misschien moesten we dan weer onze geschiedenis wat herschrijven.

De voorstanders van het begin van de beeldenstorm te Steenvoorde, betrouwen zich daarbij op de getuigenis van de bosgeus Jan Camerlynck – die in een verhoor bevestigde dat de braak te Sint Laurent, ***de eerste braak was****. Alleen de eerste braak van wat?*
De eerste braak waaraan Jan Camerlynck meedeed?
De eerste braak in de Kasselrij Belle?
Of gewoon de 'eerste' braak waarnaar de schepenen van de kasselrij Ieper vroegen?
Heeft men Camerlinck gevraagd of hij bij de braak te Crombeke was?
Voor zover ik kon zien, niet.
De aanhangers van deze stelling verkiezen dus het woord van een moordenaar – boven het woord van een jurist.

Persoonlijk blijf ik bij de interpretatie van Edmond Ronse, Juliaan Opdedrinck en Roger Blondeau. Volgens mij heeft de eerste beeldenstorm plaats gevonden te Krombeke.
Dat er de dag daarna nog een beeldenstorm plaats vond te Sint Laurent, wil ik niet betwijfelen.

We moeten nog een woord zeggen over wat we **de coup van Spanjaardsdale** *kunnen noemen.*
Volgens bepaalde historici planden de geuzen op **zondag 11 januari 1568 in Poperinge** *een grote bijeenkomst van geloofsgenoten van heinde en verre. Bedoeling zou geweest zijn om tegen de middag eerst de (kreupele) predikant* **Jan Michiels** *het hoge woord te laten voeren, en daarna, op het ogenblik dat er een processie uitgaat in de stad, was er een verrassingsaanval gepland. De stad zonder verdedigingswal leek een makkelijke prooi.*

Pauwel Heinderycx *schrijft daar over***:**
:'Onder het beleed vanden voornoemde **Jacob van Heule, Jan Michiels**, minister, ende **Jan Camerlynck,** is eene bende wilde Geusen by nachte gecommen te **Spangnaertsdale, by Poperinghe**, in meeninge de gevangenisse dier stadt open te breecken ende de **gevangene Geusen er uut te verlossen; verders vande kercken ende de huysen der rijckste inwooners te plunderen.**
Sy waechden het niet hun voornemen te volbrengen, om datter eenige hunner benden, op welckers medewerckinge sy reeckenden, ter gestelde plaets niet gecommen waren.'

Backhouse*:*
'Camerlynck zelf vertelt ons wat er na de preek van Jan Michiels had moeten gebeuren:
'...tsermoen ghedaen synde, te doen een aanval met bewapende volcke van de selve presche up de stede van Poperinghe ende van daar voorts **dood te slaen alle de priesters** ende de ghone die hemlieden souden willen beschermen; ende voorts de **nieuwe religie binnen deze lande te planten**...'

Volgens deze thesis wilden de bosgeuzen ***Poperinge dus als springplank*** *gebruiken* ***voor een tegenoffensief*** *waarbij het* Westkwartier *en wellicht de gehele Nederlanden werden veroverd. Maar Dame Fortuna lacht hen niet toe: een gietende regenbui verstoort de timing van de aanval.*
Nog een toevalligheid speelt in de kaarten van de stadsmagistraat: spelende straatkinderen vangen iets op over de samenkomst en zijn hierover bezig, net als een schepen van Poperinge voorbij wandelt.
Het duurt niet lang voor de 'Wet' *gealarmeerd is en* baron Rassenghien *een versterking van 100 soldaten kan sturen.*
Het lukte niet. Anders was de verovering van den Briel op 1 april niet nodig geweest, en sprak men nu in plaats van dien Briel van Poperinge.

Mijn tweede boek '**Poperingse geuzen in de storm van de tijd'** *gaat over wat er na de beeldenstorm met de Poperingse families DeBacker en Van Bambeecke gebeurde.*
Maar daar zal ik een andere keer uitgebreider op in gaan.

De opgestelde tentoonstelling is een goede samenvatting van mijn studie en zij staat hier op een wel heel historische plaats. Hier in deze kerk werd de verzoening tussen de nieuw gezinden en de katholieken te Poperinge op 22 september 1566 getekend.
De tentoonstelling staat dan nog eens in de schaduw van de grote houten beelden die in 1690 op het barokke hoogaltaar gezet werden.
De ene restanten van een beeldenstorm, in de schaduw van een latere beeldenstorm.
Het is maar goed dat de mensen van de kerkfabriek hier, zo'n goede zorg dragen voor ons historisch erfgoed.
Dank u voor uw aandacht

Voorstelling boek - **Poperingse geuzen in de storm van de tijd - Bacherus & Van Bambeecke - auteur Guido Vandermarliere**
Een lezing door de auteur over dit boek zal gegeven worden op 4 september 2016 om 13.30 uur in de Sint-Bertinuskerk.

Lezing van de auteur in het kader van de Beeldenstorm.
Het is vooral rond 1580 dat de vooruitziende Poperingenaars de stad verlaten. In 1583 is de godsdienstoorlog zo vreselijk geworden dat de streek omzeggens verlaten is. De katholieke bewoners trekken zich terug naar onder andere Sint-Omaars, de nieuw-gezinden trekken zich terug achter de muren van Ieper.
Van die uitgeweken families volgen we de kinderen van **Jan Debacker & Janneken de Ruple** op hun zwerftocht door Europa. De kinderen waren Steven Debacker & Mayken Godduut – Jan Debacker junior, die zowat de jongste stadspenionaris ooit is geweest te Poperinge – Mayken Debacker & Bartholomeus Pelletier en Andreas Debacker & Catharine Boeye, die later na de dood van zijn eerste vrouw, hertrouwde met Magdalena Thys.
Naast deze familie wordt in het boek ook ingegaan op de familie van **Nicolaes van Bambeecke & Barbele Vierendeels**, met hun kinderen Nicolaes junior, Anthuenis, Barbele en Tanneken.
Het was Nicolaes van Bambeecke junior die een belangrijke rol speelde bij de drooglegging van de Beemsterpolder bij Amsterdam en zijn zoon, ook al Nicolaes werd vereeuwigd op het

schilderij van Frans Hals en Pieter Codde: ‘De magere Compagnie’ als vaandrig en door Rembrandt!

Tentoonstelling De Beeldenstorm

Op de Cyrusfeesten op 4 september 2016
Om 13.30 uur – voorddracht **Poperingse geuzen in de storm van de tijd - Bacherus & Van Bambeecke**
en zowel om 15.00 als om 17.00 uur – gratis gidsbeurt rond de tentoonstelling van de Beeldenstorm
En op Monumentendag 11 september 2016, ook om 15.00 uur als om 17.00 uur gratis gidsbeurt
En dit alles in de Sint-Bertinuskerk te Poperinge
Inschrijven via dienst van cultuur Poperinge –
E-mail: cultuur@poperinge.be
Tel.: 057 34 66 88 – Groepen kunnen altijd een gids bestellen voor een rondleiding.

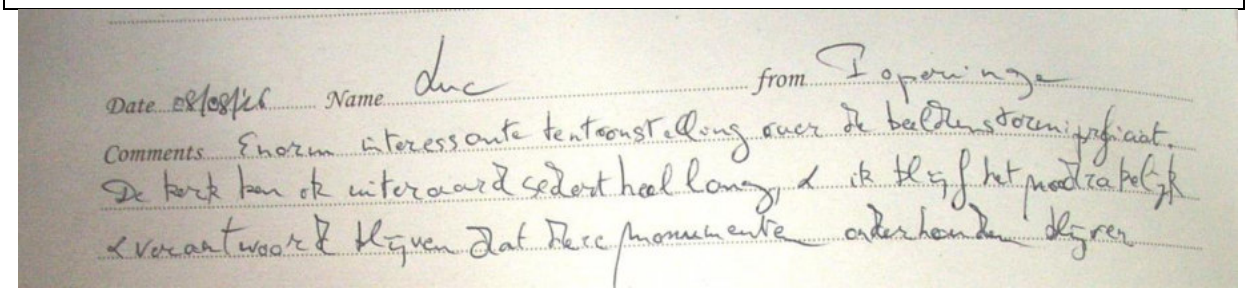
Date 08/08/16 Name Luc from Poperinge
Comments Enorm interessante tentoonstelling over de beeldenstormproficiat.
De kerk ken ik uiteraard sedert heel lang, & ik blijf het noodzakelijk
& verantwoord blijven dat deze monumenten onderhouden blijven

Als voorbereiding op de tentoonstelling hierbij het gedicht **‘Een nieu liedeken’**

https://www.youtube.com/watch?v=zxNH_XHqtjg

En ‘Slaet op de ttrommele’

https://www.youtube.com/watch?v=rwAyiszdmFk

Ontmoetingsdag Zannekin
Frans – Vlaamse Cultuurdag 2016 op zaterdag 24 september in het teken van de Geuzenopstand in Belle

Locatie: Spijshuis ‘la Pomme d’or’ of den Gouden Appel - 27 rue d’Ypres – 59270 Belle
Vanaf 10.30 uur ontvangst deelnemers –

11 uur verwelkoming door Eric Vanneufville, voorzitter van het Huis van het Nederlands te Belle en door Leo Camerlynck, voorzitter van de stichting Zannekin.
11.15 – Lezingen over de Beeldenstorm door **Martin Heida** en door de Frans Vlaming **Wido Bourel en Guido Vandermarliere**
12.30 - Vlaams middagmaal
In de namiddag rondleiding in de stad Belle tot 17 uur, dan Vlaams gebak met koffie.
Deelnameprijs 55 euro
Aanmelden bij Maurits Cailliau – tel. 057 – 204 194

Op de foto Cyriel Moeyaert in het midden, rechts Wido Bourel en links een doorsnee onbekende Vlaming.

Roland Gille schreef het het onderstaande mailtje:
Guido
Ooit vertelde ik U dat mijn vader een gedicht had geschreven op latere leeftijd…over de aanleg van Nine Elms Cemetery…
Hij woonde in de Casselstraat in Poperinge(geboren in 1903) was met zijn zussen op de trein gezet naar een schoolkolonie in Dieppe…
Na de oorlog keerden ze terug terug naar Poperinge….
Hij vertelde mij nadien dat hij dikwijls ging kijken naar de aanleg van deze begraafplaats…
Eigenlijk luisterde ik met een half oor daar dit onderwerp mij absoluut niet boeide…iets wat ik nu wel beklaag…zo zijn er nog..
Blijkbaar moet dat beklijvend zijn geweest daar hij op latere leeftijd dit schreef…het opborg….en pas op hogere leeftijd (ik denk aan ongeveer 80 jaar) mij dit overhandigde.
Ik borg het op …en bij een triage van wat houden en wat verticaal klasseren botste ik er weerom op…
Ik stuur het U ….maar U doet ermee wat U wenst…
Groeten
Gille Roland

On the Nine Elms

Het is, zo lang, zo lang geleen
Wel meer dan drie en zestig jaar,
Dat ik hier stond, zo gans alleen
Bij rijen lijken naast elkaar,
Zij lagen zij aan zij bijeen
Gewikkeld in een dekendoek.
Soldaten groeven hier meteen
Zeer lange kuilen op deez' hoek
En één voor één werd neergelegd
Vol eerbied in het koude graf,
Als broeders al te gaar bijeen
Dat was uw rustplaats dat men gaf,
Voor elk van U, voor iedereen,
Die streed en viel, voor huis en heerd,
Zijn bloed ook gaf, voor volk en land
Dan kreeg hij hier een plaatsje in 't zand
Een stukje van dit kerkhofland
Ze leven in dit stille oord

…. Alleen nog in herinnering voort….

Nu slapen z’ hier stelle, zo stille, zo zacht
Voor hen is ’t voor eeuwig geen dag meer, maar nacht
Ze gaven hun leven, vol offer en moed,
Ze rusten hier eenzaam, voor immer, voor goed.
Ze streden en vochten, voor ons en voor ’t land
Nu liggen ze zwijgend, begraven in ’t zand.
Ze vielen bij honderden, duizenden neer,
Door ’t moordende schroot van ’t vijandig geweer.
Ze hadden zo graag voor ’t laatst nog gekust
Hun dierbaarn, voor ’t heengaan naar d’eeuwige rust.
En wij die voorbijgaan, geeft hun nog een groet
Want hij die hier viel, gaf voor U welzijn zijn bloed.

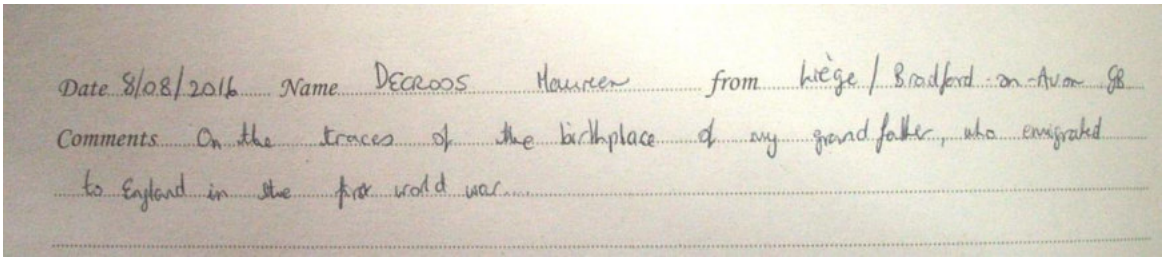

Van **Ghislain Kuyle** – kreeg ik de volgende verbetering op mijn voorgaand nummer.

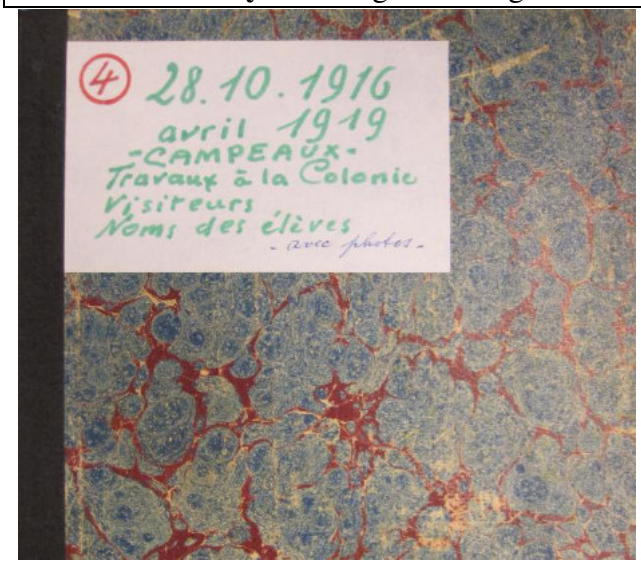

Beste Guido,
Met veel belangstelling het tweede augustusnummer van Doos Gazette gelezen.
In de rubriek “Den Grooten Oorlog - 100 jaar geleden” publiceerde u een foto met vermelding 16 augustus 1916: op deze dag verhuizen de zusters Paulinen van Cagny naar Campeaux Barentin (Seine-Inférieure) waar ze in het Witte huis terecht komen.
Volgens het dagboek van de Paulinen verblijven de zusters Paulinen tot 30 oktober 1916 in Cagny-lez-Caen.
Enkele dagen eerder, 27 november 1916, reizen enkele zusters waaronder moeder-overste zuster Marie-Louise (Emma Verwilgen) naar Barentin waar ze hun intrek nemen in enkele gebouwen op het domein Les Campeaux.
De zuster Marie-Louise en haar medezusters kwamen in Barentin terecht in gebouwen waar zusters Benedictinessen, hun geburen uit de Boeschepestraat, sinds 26 september 1915 een schoolkolonie bestuurden.
Op 28 oktober komen de eerste 30 kinderen aan op Les Campeaux.
Die dag verhuizen de Benedictinessen samen met de kinderen naar een nieuwe vestigingsplaats in Tillières-sur-Avré in het departement Eure
Vanaf 30 oktober 1916 besturen de Benedictinessen een schoolkolonie voor meisjes op het domein van St.-Louis de la Mulotière.

De zusters Paulinen vertrokken op 25 april 1915 uit het station van Poperinge en reisden via Hazebroek naar Parijs waar ze op 27 april om 11 uur in Gare du Nord aankwamen.
Na een kort verblijf in het voormalige seminarie van Saint-Sulpice vertrokken ze naar het dorpje St.-Germain-de-Cagny in de regio Calvados waar ze bij de familie Vervisch uit Bissegem logeerden.

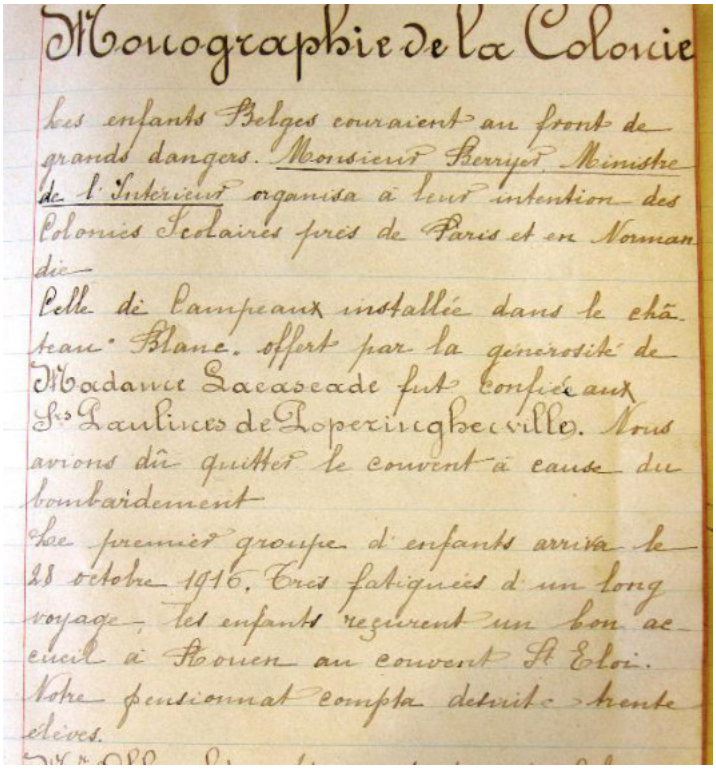
Monographie de la Colonie

les enfants Belges couraient au front de grands dangers. Monsieur Berrijet Ministre de l'Intérieur organisa à leur intention des Colonies Scolaires près de Paris et en Normandie

Celle de Campeaux installée dans le château Blanc, offert par la générosité de Madame Lacaseade fut confiée aux Sœurs Paulines de Poperinghe ville. Nous avions dû quitter le couvent à cause du bombardement

Le premier groupe d'enfants arriva le 28 octobre 1916. Très fatiguées d'un long voyage, les enfants reçurent un bon accueil à Rouen au couvent St Eloi.

Notre pensionnat compta dernièrement trente élèves.

zie bijlagen:

1. omslag notitieboekje van de zusters Paulinen
2. eerste bladzijde met vermelding van startdatum in Barentin

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

Uit ‘De stem uit België’ – 01 september 1916

DE LANDBOUW IN VRIJ BELGIE.

De oogst wordt zonder verwijlen in onbezet België binnengehaald. Een omreis in vrij Vlaanderen heeft ons toegelaten te bestatigen dat hij belooft. Ook worden door de hogere militaire overheid alle maatregelen getroffen om de opbrengst van de hele oogst te vrijwaren. De landbouwers moeten daarom vrijelijk over de nodige bergingsschuren kunnen beschikken. **Generaal Andringa,** krijgsgouwheer van West-Vlaanderen, heeft dan ook de opperste bevelhebber van de Belgische staf aangevraagd dat de landbouwers de vrije beschikking van hun schuur en andere afhankelijkheden zou gelaten worden.
Ingevolge, moeten aan de bevolking de nodige bergplaatsen gelaten worden om de oogst en andere levensmiddelen tegen alles te vrijwaren.
Het wordt de krijgsoverheden gevraagd dat zij in deze gevallen zich zoveel mogelijk te schikken hebben naar de uitleggingen ende opmerkingen van de belanghebbenden.

Lachedingen.

Boertje Pauwels van ’t Leyhof kan er niet van over, en zwijgt geen dag van de slimmigheid van ’t Engelsch volk.

“Als ge nu ’ne keer peist, zegt hij, ’k woon ik hier nu al bijna geslegen twee jaar, en ’k en versta nog geen gebenedijd woord van al ’t geen die Engelschmans tateren! Maar de jongens langs de strate, ze kunnen schaars op hun beenen staan hier, en dat spreekt al Engelsch...”

De militaire gouwheer, generaal Andringa, laat nog de landbouwers weten dat; in ’t belang der bevolking en om de bevoorrading te verzekeren van de burgerlijke bevolking, het onontbeerlijk is dat de late aardappelen niet worden gerooid voor zij volle wasdom hebben bekomen. Het wordt de landbouwers ingevolge herinnerd dat zowel in hun eigen voordeel als in het belang van ’t land zij niet voor de 15de september moeten inoogsten, dan alleen de aardappelen onontbeerlijk voor het onmiddellijk en uitsluitelijk verbruik der burgerlijke bevolking. De legeroverheden van hunnen kant hebben voorgeschreven aan het leger geen aardappelen op te eisen of aan te kopen voor de 15de september.
Bovendien blijft de uitvoer van aardappelen verboden en de landbouwers moeten hunne voorzorgen nemen dat zij voor de planting van 1917 het nodige plantzaad overhouden.

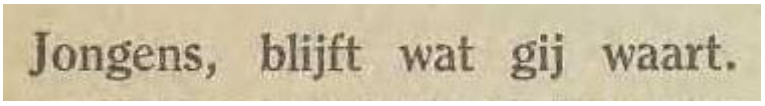
Jongens, blijft wat gij waart.

Uit dit artikel van Pater **L. Julius Callewaert** *halen we het volgende fragment:*

Hebben de grootsteedse en de zwanzers u niet wijs gemaakt, dat bij naïeve zielen zijt, dutsen en sullen, en dat ge met ’t soldatepak, ook een nieuwe moraal, aantrekken moet, een moraal van vrijzinnigheid, van godsdienstige laksheid, van plezierig leven, geen kinder – noch vrouwenmoraal, maar een soldatenmoraal?
En hebt gij dat niet een ogenblik geloofd, onvoorziens uit uw lood geslagen, en bang voor woorden, spijts uw vuisten, gij die voor geen kanonnen bang zijt, nochtans. Och! We hebben zoveel compassie met uw hard leven van mollen in de grond, en we verstaan zowel hoe ’t mollenleven uw zielenleven ondermijnt. We zien over de loopgrachten heen, het zoet en barmhartig Hart van Jesus u veel vergeven, om uw grote liefde, maar soldaat zijn is ridderlijk zijn, zich zelf beheersend en wars van menselijk opzicht, onbuigbaar en onwrikbaar!
Als de regen pletst en ’t kanon dondert, en de loopgracht wordt uiteen geschoten, als ’t commando bars klinkt en ’t onrecht u krenkt, als de voorspraak u kwetst, en de langdurigheid u kwelt, en de dood u tegen grijnst, gij sakkert en gij vloekt, het schijnt een psychologische noodwendigheid somtijds, een oorlogsgewoonte, maar doet hij het niet veel malen om te doen lijk anderen doen, om te schijnen en te blijken wat ge in de grond nie zijt, waarvoor ge blozen zoudt, zo moeder het hoorde?

* * *

Aan den hoek van Hyde Park, ’k botste gisteren daar, al haastig zijn, op de zoon van Mieke Violette, die daar stond te zonnekloppen en te poepgaaien met eenen donkeren zandbril voor zijn oogen en tot over zijn knoesels in eenen langen regenmantel.

— Arra, na, zoo zei ik, rijdt gij nu ook automobiel?

— Wat zou ik?

— Wel, waarom loopt gij daar lijk een spook uit de helle, met dien zwarten lap over de helft van uw aangezichte, die brilglazen en dien regenmantel in de laaiende zonne?

— Om onder geen autos te geraken zoo zei hij. Zij peizen al dat ik een van hunne soorte ben, en ze schuiven uit den weg...

En weet gij het wel, gij de toekomst van ’ t beliefde West-Vlaanderen, gij brengt bestanddelen van wilde ruwheid in het zoete, zachte, kies West-Vlaams leven.
Wie heeft er u wijs gemaakt dat vuilmondigheid en slordigheid soldateneigenschappen zijn, en tekens van ontvoogding, alsof geen vreugde mogelijk ware, en geen lach deugdelijk zonder beestgekwijlsel, alsof ge in de eenzame zielsverlatenheid van de oorlog niet spreken kon met ’t hoogheilige van dood en hemel, van huis en vaderland?
Alsof rondom u, ja nevens u, er geen honderden waren, zuivere jonge zielen uit Vlaanderen als bij, die dat vuil gekwansel moe, maar wachten naar uw voorbeeld en uw woord, om met u te spreken de heilig – reine taal der vriendschap, waar hun hart naar smacht?
O de wrede tragedie der jonge Vlaamse zielen want ’n Vlaamse ziel ontwortelt men niet uit de moederstam zonder ontzaggelijke tegenwerking … en eenmaal ontworteld, men woelt de ledige put met geen aarde toe.
Wat prat men u van zedelijkheidstheorieën en nieuwerwetse huwelijks en lifdedingen – dat is allemaal geen Vlaams en daarmee is ’t al gezeid. En zo sprak moeder niet, en zo spreekt uw zuster niet, noch ’t lieve meisje dat voor u een keerse brandt bij ’t lieve-vrouwe-altaar. De liefde is schoon en moet onze jongens schoon maken, maar elk stukje van uw liefde, grillig – driftig, te rapekaaide weggeworpen aan ’t eerste beste wreed ontliefde schepsel, verarmoedt de liefdesschat en als een jongen , als een man geen liefde meer heeft, en met een ledige ziel

op lage verliefdheid rondneust, dan is hij de dood op stokken als een teringlijder. Hoe meer hij er van eet, hoe magerder hij wordt. En hoe zal hij een familie voeden?
Een familie – de bron van vaderlandse weelde, na deze schrikbarende oorlogsuitputting?
Wie zaagt er uwe oren doof van hoon en laster, spot en lach, met ’t geloof van Vlaanderen, met uw geloof, als ware het verouderwetst, onmannelijk, leugentaal, levenslast en ontzenuwing van levenslust! De priester is uw vriend tot ’t einde toe, dat weet ge en dat ziet ge wel de biecht is uw verlichting in ’t aanschijn van de dood. Het gebed is de enige taal der troostende vriendschap nu. De heilige communie is uw heldendaad en heldenleven. En uw geloof is de brede gezichtseinder over deze wereldramp en uw bovennatuurlijkheid is de zonne in uw ziel, nu ’t duistert allenthenen. .
West-Vlaamse jongens, blijft wat gij waart, en uw soldatenkaki weze licht en glans van wat gij waart, en meer geworden zijt!

Pater L.J. Callewaert.
O.P.

Poperinge 1914 - Een uitgebreid gezin en het ‘bacteriologisch laboratorium van de 20ste compagnie – zou dit in het College kunnen zijn?

Panorama

Op het Belgisch Front

Wekelijksch legerbericht van 26 Augustus-1 September 1916.

Het slecht weder heeft verloopen week fel het artillerievuur belemmerd; ook was de beschieting aan weerskanten van het Belgisch front maar beperkt.

Onze batterijen hebben evenwel roffelvuur gericht op 's vijands werken bij Het-Sas en Boesinghe. De vijand heeft maar zwakjes dit vuur beantwoord.

2 september 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de minister van oorlog te Le Havre
Ik heb de eer om u de rechtvaardigingsstukken te bezorgen ter uitvoering van het ministrieel besluit van de 17de maart 1916, waarbij we 14 aanvragen indienen van de ouders van de volgende dode soldaten, overleden in de loop van de huidige campagne.

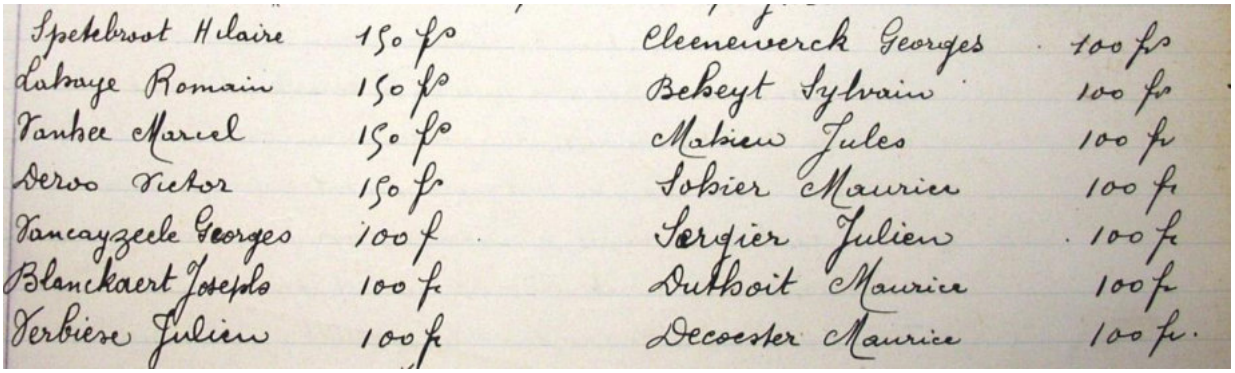

Spetebroot Hilaire	150 fr	Cleeneverck Georges	100 frs
Labaye Romain	150 fr	Bebeyt Sylvain	100 fr
Vanhee Marcel	150 fr	Mabieu Jules	100 fr
Deroo Victor	150 fr	Sobier Maurice	100 fr
Vancayzeele Georges	100 f	Sergier Julien	100 fr
Blanckaert Joseph	100 fr	Dutkoit Maurice	100 fr
Verbiese Julien	100 fr	Decoester Maurice	100 fr.

Gegroet, gij Helden !

Gegroet, gij broed'ren, koene helden !
t' Historieboek zal eeuwig melden,
Hoe gij voor eer en volksbestaan
Ten kampe toogt, en niet woudt wi'ken
Voor 't laffe grauw, maar op hun lijken
Trots zwaaidet met de heldenvaan.

Hadt gij de vlag niet opgesteken,
Vast ware ons duurbaar land bezweken.
Maar, zonen van een kloek geslacht,
Bondt gij den degen om uw lenden
En tegenover 's vijands benden
Hieldt gij, o dapp'ren, trouw de wacht.

Door « hou en trou » en vad'ren fierheid,
Door vrijheidsmin en vroeg're grootheid
Werdt gij bezield, gestaald uw vuist :
En vloeide vaak uw bloed bij beken,
En is er menig held bezweken,
De vijand werd verplet, vergruisd.

Laat u de moed steeds meer ontvlammen,
En mocht de taak u nooit verlammen.
Hoe zwaar ze wellicht ook u schijn !
Daar waar gehakt wordt vallen spaand'ren,
Het geldt ons land ! het geldt ons Vlaand'ren,
En groot zal d'overwinning zijn.

Zet bij uw strijd, uw kamp meer luister,
Eens breekt het zonlicht door het duister
En deint en schalt een forsch hoezee !
En keert gij fier, bedekt met glorie,
Wen 't blijde helmt en 't deunt victorie,
Weer naar uw haard in peis en vrêe.

26-8-16. J. W.

Zondag 3 september 1916 – Baert A.

Er is nog al veel geschut. Van 9 tot 10 uur krijgen wij 10 zware obussen die vallen: lelie, Hoppeschaal, hof F. Coevoet en Gasthuis., C. Uzeel, St. Michiel, Werf, enige soldaten dood en gekwetst.

3 september 1916 - Delaere C.

Zondag. Poperinghe kreeg binst de mis van 9 uur een tiental bommen van 250, zo men zegde. **De gevel van St. Michielsgesticht** en **een deel van de hommelschaal zijn ingesmeten**. Vier soldaten zijn gedood. Rond 11 uur krijgt de Clytte ook enige bommen. 's Anderdaags trek ik naar Poperinghe achter kinderen voor de Koninginneschool.
De kinderen worden aangebracht. Ik mocht 30 kinderen zenden doch ik laat 5 plaatsen aan E.H. Declercq voor het arrondissement Veurne.
Van uit Poperinge vertrekken Richard en Leopold Ingelaere en Gauquie André naar de school.

3 september 1916 **- Denys Albert – Brieven**

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Gij zult misschien verwonderd zijn dat ik deze maal mijn gewoon formaat van brieven niet gebruik, doch gij moet weten dat ik hier sedert 2 dagen 't karot vast heb van 'agent de liaison' bij de Franse kolonel – iets dat betekent niets doen ten zij eten, slapen en orders dragen als er zijn. 'k Heb dus wat tijd om U

enige woorden te schrijven, en zie, deze morgen kreeg ik geen dagbladen en niet wetende wat doen zette ik mij aan ’t scrhijven aan kennissen en kameraden en dus eerst aan U.
‘k heb gisteren namiddag, geen tijdoverbrenging hebbende, al uwe brieven uit mijn portefeuille gehaald, waar ze als ‘souvenirs’ weigerlijk weggeborgen zitten. ‘k Heb ze geklasseerd, genumeroteerd en ook natuurlijk eens herlezen en al de smaak en ’t genot die ik vroeger eens gehand heb weder gevoeld en beleefd. ‘k Heb weer de eerste brieven van als ik op ’t front kwam herlezen en nogmaals de schrikkelijke waarheden die ze bevatten herdacht en bepeisd, zodanig dat ik gisteren avond – ‘k ging zeggen mijn hoofd mede brak – alles eens goed herkauwd en natuurlijk sliep ik niet.
Daarbij moet ik zeggen dat ik iets horen reppen had van een gasalerte, daar de wind goed was. Ook de gewoonte niet hebbende van meer dan 5 tot 6 uren te slapen en dan nog ’s nachts, bleef ik dus wekker, meest bezig met de indrukken die nu nog eens verfrist waren door het lezen uwer brieven.
Daar… juist, twee driemaal in de verte … ’t keerske aangestoken en … les poilus, les anglais reçoivent du gaz. Van de negen of tien mannen die bij mij slapen licht hier en daar één ’t hoofd op en verblind door ’t licht der keers .. eh bien quoi… qui a-t-il?
Rap uiteengelegd en zie daar beginnen ze weer te tuien. Ik was op, geheel gekleed, half bezig met alles te ‘paqueteeren’ lijk of wij reeds verscheidene alerten gehad hebben en het geweest was ‘debout les gaz’, en tenue, sac paqueté, verwachte ik mij aan hetzelfde niet, neen, ‘k was meester van mijn zelven, enige Belg tussen al de Fransen, maar ‘k wilde hun eens tonen hoe dat wij rap bereed zijn om, als ’t nodig is, in ’t vuur te vliegen.
Ik, dan naar buiten, maar geen ‘fusées multicolores’ bij ons, noch geen clacsons. Bij ons dus niets te vrezen.
De Engelsen kregen het alleen. Maar dan schiet al met eens hun geschut – groot en klein – wakker en ’t zit er op. Een half uur schieten ze lijk de duivels zonder iets weder te krijgen. ’t Was al vier en vlamme.
Ils doivent encaisser les boches was ‘t en ils en atrtrapent des pruneaus enz… en zo liep de zaak ten einde.
Dezelfde nacht nogmaals ’t zelfde doch ‘k ben maar half wakker geweest ‘k Zou zodanig voort vertellen van de gaz en de poilus, dat ik ’t einde niet zou geraken want met zo 2 dagen bij hen te leven, ziet gij zoveel en voelt gij te meer dat de Fransen waarlijk soldaten zijn.
Die moraal van mannen van 40 tot 48 jaar – oud genoeg om mijn vader te zijn – is zo prachtig en allen, niettegenstaande hun lastig leven, hun zware verliezen, hebben vasten moed en hoop op de eindvictorie.
Met mij gaat alles goed en ‘k ben nog altijd dezelfde lijk gij mij laatst nog gezien hebt in Poperinghe. Een dingen gaat mij hier tegen en ‘k durf mijn gedacht niet gans uiteen leggen causa Anastasie, ‘k zal dat u eens mondelings doen als wij malkander eens vinden te Poperinghe.

Voor wat de oorlog aangaat, bommen en obussen krijgen wij hier lijk overal, doch hier hebben wij n’en troost dat, als wij er 10 krijgen, er de Duitsers 30 ten minste terugkrijgen en geen van de gemeenste. Zie, dat doet

deugd als gij ziet dat ze daar hun waren die ze durven overzenden, duur betaald worden.
Louis stelt het goed maar ik verhoop in de **Auvourse** zandwoestijnen en leert dapper de dienst.
Van Roeselare heb ik sedert lang geen nieuws meer. Hebt gij er?
Albert.

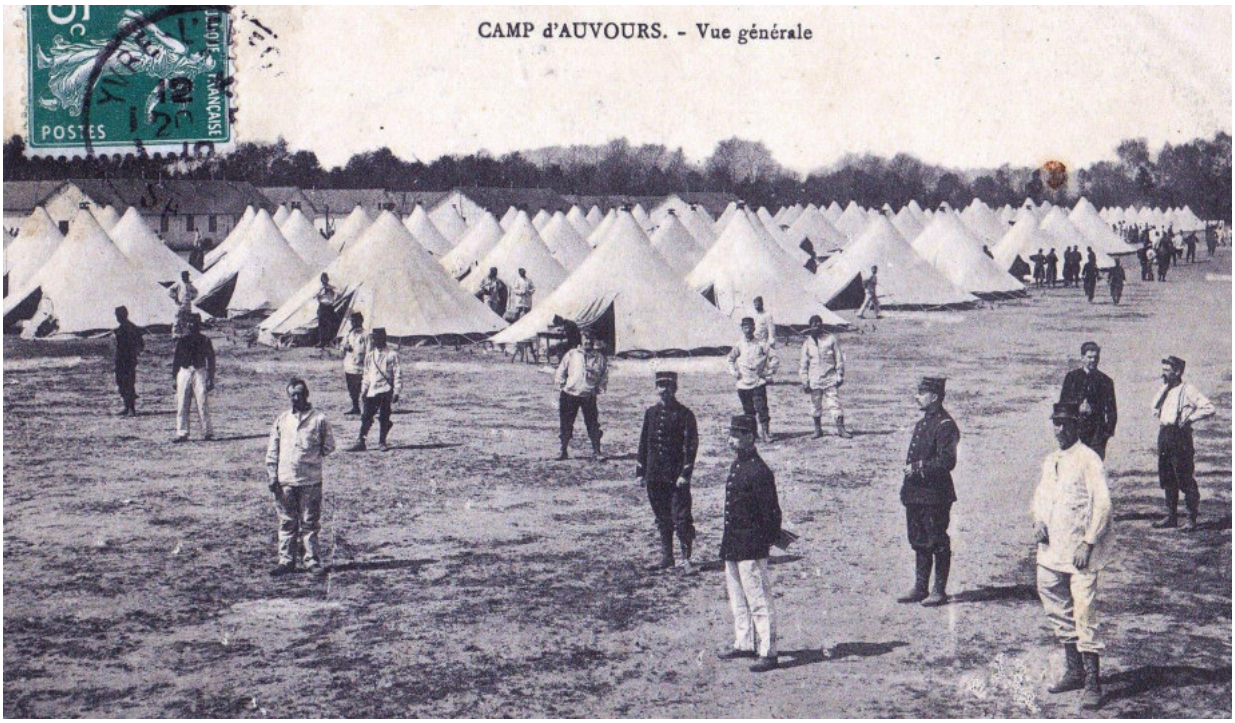

HOE DE DUITSCHERS ZICH AAN HET WESTFRONT GEÏNSTALLEERD HEBBEN.

Maandag 4 tot zaterdag 9 september – Baert A.

Er wordt zeer veel geschoten, meest langs de kanten van Yper, het kanongebrom is soms zeer hevig. De beweging is ook weer ten hoogste. In de kerken werkt men voort iom alles in veiligheid te brengen.
Volgens een optelling wonen op het grondgebied van Poperinghe 11 679 personen. Twee nieuwe plakbrieven: de verkoop van wijn en likeuren in de herbergen verboden en in geval van gasaanval zal men verwittigen met **de klok van O.L.Vrouw kerk.**

5 september 1916 - Van Walleghem

Een train blindé die staat tussen Poperinghe en Westvleteren niet ver van ‘St. Sixte’ schiet gans de achternoen. Wat schrikkelijke schoten hier te Reninghelt. Men zou waarlijk zeggen dat het kanon enkel 5 minuten van hier staat.

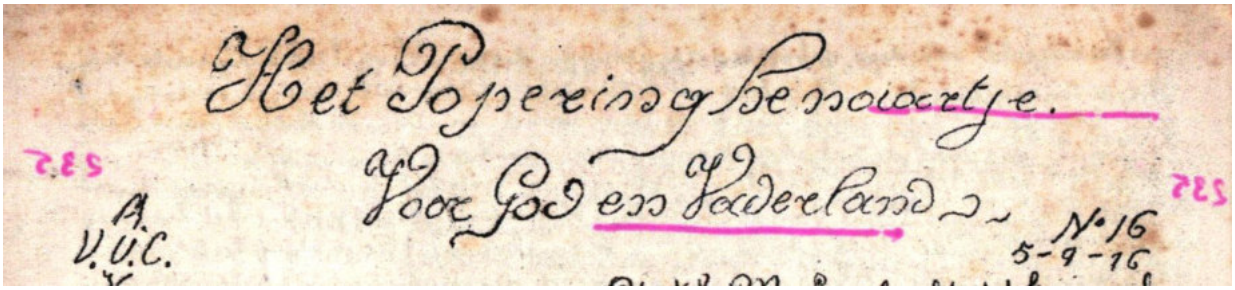

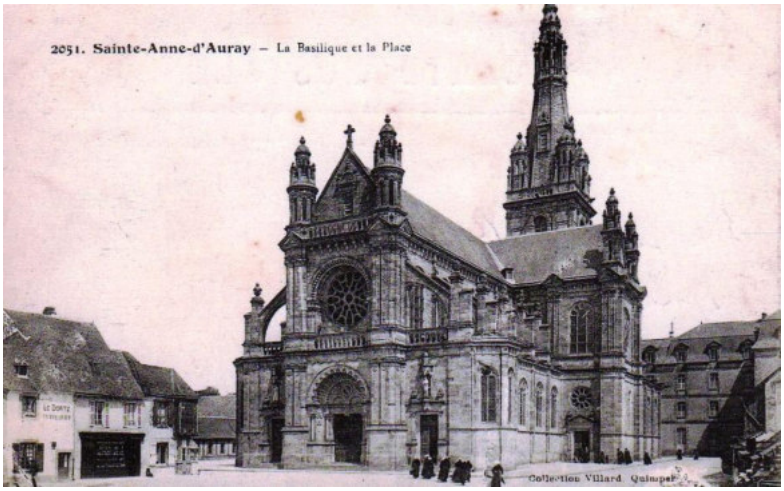

De schat van een volk
Rennes,
dat is in veel opzichten op Parijsen leest geschoeid; dat ’t Bretoens karakter weinig weergeeft, heb ik eens verlaten om te **Sint Anna d’Auray** ‘t onverbasterde dichterlijke Bretagne van P. Féval van dichterbij te leren kennen. Sinte Anne d’Auray is een vermaarde bedevaartplaats waar de Bretoenen hun grote beschermheilige de H. Moeder Anna komen vereren.
Sint Anna d’Auray is een parel in een wondere omgeving. Dichtbij ligt **Carnac** waar de oude Kelten, de druïden steenreeksen of Menhirs en cromlechs, grafplaatsen of dolmens en tumulussen als gedenktekens der duistere voorgeschiedenis, hebben nagelaten.

Dichtbij ligt de baai van Quiberon, waar Cesar de vloot versloeg van de machtige Keltische stam, de Venten. Nog dichter ligt het ereveld, waar tijdens de grote Franse omwenteling, het puik van Bretagne, gelijk onze heldhaftige boeren, strijdend voor autaer en vrijheid, niettegenstaande ’t gegeven woord, vermoord werd, daar is het dat in een der grafkelders hun gebeente als een relikwie ten toon ligt. De mensen uit die wondere streek, voor ’t grootste deel eenvoudige buitenlieden, die hun grootheid onbewust, aan de schaarse

rotsgrond het dagelijks brood vragen, kwamen in groot getal te Sint Anna samen.
't Waren vooral de moeders en vrouwen van de **marins en de zouaven**, die op het front de naam van Frankrijk hoog houden.
Hoe indrukwekkend die hoekige wezens met dromerige ogen, Bretoense wezens, die vloeiende eigen taal, de Bretoense taal, die deftige, edele klederdracht, de Bretoense klederdracht. Ja, daar leeft nog een volk met eigen taal en zeden. Ja, daar klonk het in tegenwoordigheid van 3 bisschoppen, uit de mond van de vice rector van de katholieke faculteiten van **Nantes** (wij zouden zeggen hogeschool).
Weest getrouw aan eigen zeden, aan eigen kledij, aan eigen taal, weest goede Bretoenen en daarbij goede Fransen. 'k Verzeker u dat zulks klinkt in de oren van een Vlaming.
M. Lambrecht.

Erelijst

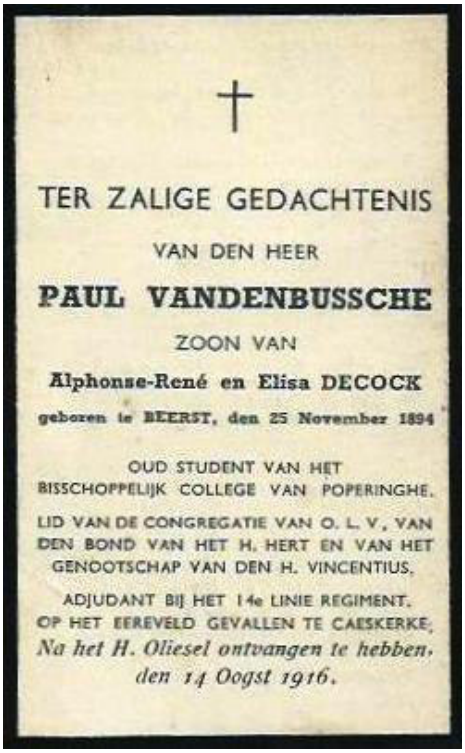
†

TER ZALIGE GEDACHTENIS

VAN DEN HEER

PAUL VANDENBUSSCHE

ZOON VAN

Alphonse-René en Elisa DECOCK

geboren te BEERST, den 25 November 1894

OUD STUDENT VAN HET BISSCHOPPELIJK COLLEGE VAN POPERINGHE.

LID VAN DE CONGREGATIE VAN O. L. V., VAN DEN BOND VAN HET H. HERT EN VAN HET GENOOTSCHAP VAN DEN H. VINCENTIUS.

ADJUDANT BIJ HET 14e LINIE REGIMENT.

OP HET EEREVELD GEVALLEN TE CAESKERKE,

Na het H. Oliesel ontvangen te hebben,

den 14 Oogst 1916.

Onze dierbare vriend en ieverige medehelper **Paul Vandenbussche**, is op "t ereveld gevallen.
Omer Hautekiet schrijft: De 14de tussen 6 – 7 uren 's avonds viel in 't aanzicht van zijn geboortedorp, getroffen door een kogel in zijn edele kop Paul Vandenbussche… 'k geloof mij zelf niet… 'k Weet niet wat ik verloren heb, een broeder. Zijn edele ziel koos de avond van O.L.Vrouw Hemelvaart. De kogel was door de zakjes gedrongen, na een hevig bommengevecht.
Marcel Focke schrijft: 'Als een donderslag trof mij de dood van onze dierbare vriend Paul Vandenbussche. Hij werd getroffen in het hoofd voor Diksmuide. Eergisteren (O.L.Vrouw hemelvaart) had de plechtige lijkdienst te Alveringhem en werd de dierbare overledene te Adinkerke ter aarde besteld. Ongetwijfeld was hij een onzer innigste vrienden en een onzer moedigste soldaten. Zijn luimig en krachtig woord zal ons niet meer kunnen toeklinken en opbeuren. Zijn nagedachtenis zal ons eerbied en bewondering afdwingen als ook innige deelneming in het leed zijner beproefde ouders, zuster en broeder.
Moge God hem de beloning der rechtvaardigen verlenen.
Jozef Denys schrijft: Paul Vandenbussche gesneuveld. En op eens rees in mij zijn krachtig, open en levensvol figuur op en zijn stralende vranke ogen keken mij aan en schenen mij te zeggen: 't is niet waar, 't kan niet waar zijn!
En toch… veel had ik nu van hem sedert de oorlog gehoord en ook gelezen… en 'k bewonderde hem volop… 't Onze kan er ook maar bij – juichte Paul in een zijner dichtstukjes. Hij gaf hem geheel en al.
'k had hem zo gaarne nog eens gezien en gesproken, dien heerlijken mannelijke jongen met zijn vaste blik en driftige doordrijvende wil. Paul is nu dood. Hij viel achterover in de armen van zijn ordonnans. Lachte en stierf. Zo schrijft Omer.
Wij hadden reeds zoveel moeten wenen. 'k Had Paul op 't front weergevonden en 'k bewonderde de jongen die met onbezorgde opgewektheid en edele zelfopoffering zijn bloed voor 't vaderland veil had, 't was hem als een voorgevoelen, dat hij zijn leven ten offer zou brengen. 't Was 't gene hij daags voor zijn sterfdag aan zijn ouders zo bescheiden en dichterlijk schreef.
Hier volgt de brief:13 – 8 – 16 – beminde Ouders

Ik hoop dat gij nog zo gezond zijt als ik. ’t Is oogst, volop oogst.
Roggen en tarwe staan te glimpen in de schitterende zonne
en scherend, schuift de witte pikke
door het rillend roggestro
halmpjes vallen, ’t kopken voren
’t een na ’t andere, geern of noo
Trillend bij het jagend zingen
Van hun aller uitvaartsgang
Wachten halmpjes, halmpjes, halmpjes
Nazen doet de dodenzang…
Vele groeten en de ouderlijke zegen a.u.b. Paul
De grote maaier heeft ’t rijpe graan voor de eeuwige zalen opgevorderd. Troostvol nog is te vernemen van de onderluitenant wie hij was toegevoegd dat de aalmoezenier die dichtbij was nog ’t heilig oliesel heeft kunnen toedienen. God geve zijn ziel de eeuwige ruste.
Aan zijn diepbedroefde ouders, broeder en zusters bieden wij onze innige deelneming met de belofte van een gebed.

Belgische soldaten te Hoogstade in 1916

Uit de brieven tesch
Crousel A. – Hoe komt de zege? We kunnen twee gevallen inzien: ofwel er zal een ‘reactie’ zijn in Duitsland tegen het in het Duitse volk door Herbarts systeem en de invloed der Hegeliaanse hogescholen ingestampte begrip van scheiding tussen recht en moraal en van de daaruit spruitende leer over de almacht van de staat als louter samenvatsel der door de natuur in veel delen verspreide ikheid, wier wil heilig is – ofwel zal Duitsland te veel doordrongen met al die principepen van Kant, Fichte, Schelling, Hegel en Nietsche met zijn übermensch’ vechten tot de laatste ademtocht wat niet het minst waarschijnlijk is, gezien de gevolgen ener overgave. Eindelijk mogen we geen gestadige vrede verwachten zonder dat er een

verandering komt in de gedachtenstromingen van alle moderne staten over de diplomatie. De verhoudingen tussen de staten steunt alleen op een gegeven woord dat geen innerlijk bindende kracht meer heeft en maar dient gehouden te worden zolang dit ‘houden’ niet nadelig wordt voor de staat welke zijn woord gaf. De staten moeten een geweten hebben, juist als de ‘enkeling’ hun onderlinge betrekkingen moeten zij grondvesten op de innerlijk bindende kracht ener zedeleer, al was het enkel die der natuurwet.
E.H. Bulcke – Hier is het de eenzame blote vlakte van Veurne-ambacht. Voor onze eerste linie ligt er een grote watervlakte waar hier en daar een stuk grond zijn kop boven steekt en waarin enige soldaten – men mag zeggen – nest in gemaakt hebben – juist gelijk de wilde eenden. Binst en dag mag niemand zijn hoofd boven steken of men schiet het af. Ze doen gelijk de ratten: ’s nachts kruipen zij uit, ze kunnen geen dichte gebuurs verdragen en zo gebeurt het dat zij malkander duchtig aanvallen en achter een bloedig gevecht erin gelukken enige levende of dode Duitse mede te brengen. Dat is ’t alledaags leven en sedert een tijd is het een ware furie geworden, een voortdurende studie, hoe men er best in gelukken zal malkander te tergen… ‘k Zal trachten in ’t korte eens Poperingewaarts te reizen maar ‘k zal mijn appareil thuis laten.
Delbaere A. – Te Poperinge gaat alles voor ’t ogenblik wonder goed Ons schooljaar is bijna teneinde en maandag heeft de prijsuitdeling plaats – min of meer plechtig. M. Dewitte heeft de photo van ons buitencollege gemaakt. Ik zal U edele dezer dagen een portret afzenden.
M. Ampen – Ik stel het hier nog altijd wel en ben reeds helemaal het kazerneleventje gewoon. Onze instructie is reeds volop aan de gang, wij leggen grote marsen af, leren reeds aanvallen en stormlopen doen, enz…

Inondation devant la station de Pervyse (septembre 1916).

Jos. Dupont – Sedert twee maanden zit ik nu op het front bij de mitrailleurs zo als de ‘anciens’ zeggen en ik bevind er mij werkelijk goed. Het leven op het front is mij aangenaam alhoewel de muggen ons soms wreed plagen en wij van tijd tot tijd gans onzen ‘abri’ in vuur

en vlam moeten steken om die zevende plaag van Egypte weg te krijgen. ‘k heb ook reeds de gelegenheid gehad enige schoolmaatjes weer te vinden. Toone Lambrecht, Berten Feys en nog veel andere.
F. Rommens – 8-8-16- Albert heb ik gisterenavond hier ontmoet. Hij kwam van de voorposten en vandaag vieren we ons twee jaar oorlog. ’t Is de verjaardag van onze inlijving. Kosten we maar aan een fels champagne geraken, ‘k zou wel een toast afdoppen maar al mijn listen hebben slechts een fles pinard doen opdrinken. Gisteren heb ik A. Delfosse ontmoet. Hij is hier ook weer, maar hij is vandaag op de voorposten en kan dus niet meevieren. Is het bij U ook zo stikkend heet? Ik zie er gans verschroeid uit, met twee of drie pluimen in mijn haar, ware ik een nette roodhuiden-sachem.
Louf A. – bijna 3 maanden zit ik aan ’t front met de ‘anciens’ zoals Jerome Leuridan, Maurice Dejonghe. Nog enige dagen en ik word ook ancien gedoopt.
L. Patfoort – volgens ik zie, weet gij mijn nieuw adres niet, mea culpa. En zeggen dat het meer dn 2 maanden is dat ik als een ware vaderlander handel. In welk regiment? Of ik niet goed ofwel te goed was om piot te spelen, dat weet ik niet. In alle geval tegen mijn goesting ben ik in onzen Albrechtregiment gevallen als korporaal mitrailleur. Na twee maanden goede dienst a.u.b. ben ik gestegen tot de graad van … simpel grenadier; de reden : gij moet niet geloven dat ik een gaai afgeschoten heb. Zoals mr. Wykaert mij van tijd tot tijd zei op ’t college. Volgens een ministerieel besluit worden de gradé’s achteruit genoemd, gedegradeerd als zij op ’t front komen. La varieté plait. 200 zakjes vullen, graszoden steken, loopgrachten maken, eenden en reigers schieten, ondertussen wat service en campagne oefeningen met het geweer en wat weet ik al.

Fl. Verstraete – tegenwoordig ben ik adjudant (proficiat!) en zit ik in Fécamp.ik doe hier een stage bij de anciens. Rond oktober den kik van te mogen ’t front vervoegen. Onze aalmoezenier doet veel voor de soldaten, ook is hij geern gezien van de jonge schachten. Dank aan hem, kunnen ze een pintje goe bier krijgen voor 25 centimes, een partijtje gaaibollen, een schoon romanske lezen en van tijd tot tijd een feestje bijwonen.
Carette – In de Panne heb ik Albert Brabandts ontmoet in de ‘ocean’ – een wonde aan de linker slaap, niet erg. ‘k Ben te weten gekomen waar M. Focke nestelt. ‘k Had het al aan veel burgers gevraagd, vruchteloos. Den 12de en laatsten dag gaan we de wacht staan naar de panne om van daar naar Br. Te gaan. ’s Namiddags zie ik een burger met 2 krukken op ’t strand zitten. ‘k peis op Marcel. ‘k Vraag de ‘jumelles’ van onze korporaal en ‘k bestatig dat het Marcel is die daar zit. ’s Anderendaags ’s morgens kwam hij mij halen om een potje koffie te drinken en een boterham te eten. Je moogt mij geloven dat burgerskoffie en bakkersbrood beter smaakt dan het zwarte zop van ’t leger! Ziedaar hoe ik Marcel Focke’s home ontdekt heb.
V. Milleville – ‘k ben weeral veranderd van adres. Hier kan men nog een goed pijpken roken en een potje bier drinken, wat ik in Bretagne mij onmogelijk was. ’t Is jammer dat ik van hier Pasp. Herpelinck niet mag gaan bezoeken. Als ik in P….was mocht ik ook niet gaan. Ik heb hier al veel Poperinghenaars gezien.

F. Rommens (17 – 8 – 16) Verleden week rond vijf uur begonnen de rakkers onze keuken te bombarderen. Juist op ’t patattentijd, ’t was of ze ’t wisten. Ge kunt denken met wat een lodderig oog we van ver naar onze kost keken. Na een half uur hielden ze halte horaire en we maakten darvan gebruik om een coup de main op de ketels te maken; ‘ c’était tout un poème. Ik kreeg een emmer koffie te pakken en we waren pas bumanstique, de voeten uit. Koffie heb ik niet veel gered. Maar mijn schoenen kregen hun part. En als we onze schaapjes (ignore de style) op ’t droog hadden, hebben we nog al gelachen. Das ist krieg.
L. Duflou – Ik was nog geen drie maanden in het onderrichtingskamp te Pariqué, toen zij mij een kaki aanstroopten en mij de 16de juli naar het front stuurden. Ik was waarlijk verheugd het kamp te verlaten om op Vlaamse grond te gaan strijden. Om te beginnen hebben ze mij toch op een goede secteur gezet. Ik stel het hier zeer goed. Toch heb ik reeds recht aan het achttiende van een chervron…

Uit La Libre Belgique

Vlaams leven

Jos. Denys – Wen ik naar de vergadering van onzen studiekring, ergens in een oude school, uit alle hoeken en kanten onze soldaten studenten zie toestromen, ernstige geniemannen, zware kannoniers, wit-gerolde brancardiers, sergeanten, sterrekens mannen en ook vulgaire piotten en hen in gulle blijdschap als weergevonden vrienden malkander zie de hand drukken om dan een minuut later ernstig en met kracht te spreken over onze oude en immer nieuwe idealen, als ik volksjongens in ruwe taal en grammoedige stem soms bitter hoor klagen over de pijnlijke miskenning en achteruitstelling, die zij als Vlaamse jongens moeten verduren, als ik uit een nummer der Roterdamse Courant het verslag oer ‘t 11de julifeest in Antwerpen, spijts Duits verbod gehouden, hoor voorlezen, dan voel ik ook in de lucht een sidderend geruis als van een verre komende zee, dan zie ik zo klaar dt na de oorlog er een geweldig dringende macht zal oprijzen, die noodzakelijk kalm of rumoerig al nar tegenspraak, maar in alle geval met zekerheid tot het einde van ’t Vlaamse programma zal gaan.
Daar komt hier roering… studenten zoeken en vinden malkaar en studenten leven met volksjongens en allen nu voelen en voelen bitter wat er alle dagen en sedert lange gebeurt en bepalen zich er van bij met er over te peinzen en onder malkander te redekavelen en wat er gebeurt nauwkeurig aan te tekenen, eens toch na de oorlog, zullen zij met open boeken voor de dag komen en rekening vragen (’t vervolgt)
E.H. Hillewaere – De godsdienst alhier ook een slentergodsdienst – een dood lichaam waar de ziel uit geweken is of wijkt. Nog een oorzaak: het uitsterven der Vlaamse taal. Nooit heb ik zo goed, zo diep waar genomen hoe onze vrome West-Vlaamse taal de bewaarster is van eenvoudigheid, van godvruchtigheid en geloof. Zij wijkt nu – onvermijdelijk – fataal voor de

Franse en de godsdienst verliest er bij zienlijk. N'ijdel droom de poging van Borms en compagnie. Om dat verdwijnen te keer te gaan. Zij zal verdwijnen. Oudere mensen verstaan geen Frans genoeg. Het jongere geslacht verstaat bijna geen Vlaams meer.
A. Feys – De heer aalmoezenier heeft het uitmuntend gedacht gehad van een oproep te doen tot al de studenten en oud studenten van ons bataillon om een soort van studiekring en bond te vormen die zo het mogelijk is, wekelijks zal bijeenkomen. Zo zijn we reeds met twintig studenten. Soldaten, brancardiers en sergeanten die in Bayeux geweest zijn. Natuurlijk hebben ze allemaal niet evenveel studies gedaan, doch niettemin zijn wij vast besloten goed te werken op zedelijk en Vlaams gebied. Ik hoop wel dat wij er allemaal groot nu zullen uit trekken want de vergaderingen zullen ons ten 1ste in een beter midden brengen, ten 2° ons weer wat het studenteleven doen herleven, ten 3° ons weer wat op de hoogte brengen van onze studies waaruit wij nu soms twee jaar zijn. Want wij hebben onder ons twintig een omhaling gedaan om ons te abonneren op **de S.K.V.H**. van Veurne en wij hebben drie en dertig franken rond gehaald. Daarmee zullen wij drie abonnementen nemen van 10 frank waarmede we voor elk abonnement vier vakboeken, boeken van godsgeleerdheid, enz…kunnen krijgen.
Die S.K.V.H. is opgericht door de E.H. Principaal van Veurne. Onze eerste vergadering was mij een weldoende herinnering van het studentenleven en de studentenvergaderingen. Ik hoop wel dat onze bond goed zal bloeien, want Toone Lambrecht is er ook bij.
Bijvoegsel aan de erelijst – Albert Delbaere, kozijn van E.H. O. Delbaere is aan 't hoofd gekwetst. De wonde is goddank niet terg. Een kogel was door de helm gedrongen.

Op dat moment was Z.E.H. Jos Delbaere, principaal van het college van Veurne. Hij was het van 1910 tot 1928,

Karikatuur van E.H. Delbaere (detail), principaal van het college in Veurne gedurende de oorlog, van Joe English' hand. De prent is eigenlijk een afbeelding ten voeten uit van de grote magere man (K.I. G 11 - begin 1916).
Dbnl

6 september 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de luitenant Colonel
Het spijt mij om U te moeten informeren dat de kachel – keuken die U van mij geleend hebt als mess voor uw officieren, Place Berten nr. 4, te Poperinghe, zich niet meer in de zelfde staat bevindt als dat U ze heeft ontvangen.
Naast de schade aan de keuken zijn er ook meerdere zaken verdwenen. Een kachelsmid heeft de schade geraamd op 40 frank.
Ik vraag je dan ook respectvol om deze som, conform de voorwaarden bij het rekwisitiebewijs gevoegd en waarvan ik U een dubbel gegeven heeft, te betalen.

6 september 1916 – Brievenboek Poperinge

Ik heb de eer u de rekwisitiebewijzen over te maken van het kappen en wegvoeren van bomen, door het Britse leger in de bossen toebehorende de godshuizen van Poperinge
De 28ste juli 916 - 120 sylvester dennen voor de som van 192,50 frank.

6 september 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris te Watou
In antwoord op uw schrijven van de 1ste september, hebben wij de eer u het volgende te laten weten:
1 – Er werd geen gebruik gemaakt van de militaire handwerkers door het Britse leger aangeboden.
2 – Om de vaste prijs van de aardappelen te bepalen, wensen we de volgende oogst af te wachten, waarvan de opbrengst waarschijnlijk onder het gemiddelde van de laatste jaren zal zijn.
Het is onnodig om hier een vaste prijs voor uien te bepalen aangezien deze hier niet geteeld worden.
3 – Er zijn vele klachten gekomen van onze inwoners ten gevolge van het bouwen van meerdere barakken, allen opgetrokken stroomopwaarts van de stad, in de vallei van de Vleterbeek.
Deze klachten zijn zeker gefundeerd, gezien dat het Britse leger, wat zij toegeeft, verschillende wasserijen ingericht heeft, die het water vervuilen en die verhinderen dat er drinkbaar water de stad binnenstroomt.
Met ons advies zijn er 2 oplossingen te vinden:
A – Dat het Engelse leger zijn dammen behoudt, maar dat zij een afvoerbassin construeert waarin zij de vuile waters van de wasserijen opvangt.
B – Ofwel dat men de dammen en de wasserijen stroomafwaarts van de stad maakt.

7 september 1916 – Gemeenteraad Poperinge

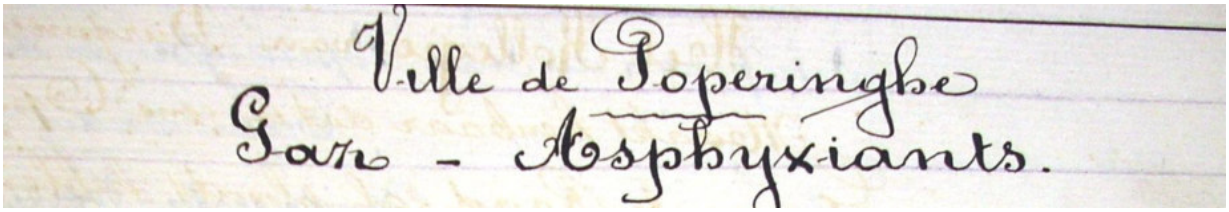
Ville de Poperinghe
Gaz - Asphyxiants.

In het geval dat de vijand aanvalt met Gaz-asphyxiants – de nadering van de gaze zal aangekondigd worden met **de klok van de Onze Lieve vrouwkerk**.
Alle reten van de deuren en vensters dienen gesloten te worden zonder verwijl door hen met vochtige doeken te bedekken, op zo'n manier dat de sluiting zo volledig mogelijk is.
De bewoners dienen zich terug te trekken in de hoogste etages van de huizen ten minste in het geval dat deze kunnen gesloten worden tegen het gas.
Het is strikt verboden levensmiddelen te gebruiken (brood, vlees, enz.) die besmet zijn door het gas. Deze levensmiddelen dienen verbrand te worden.
De burgemeester Van Merris – de Town Major getekend- 4E. Van Cutsem

Ville de Poperinghe
Gaze – asphixiants

8 september 1916 – Van Walleghem

Feestdag van O.L. Vrouw geboorte. Het is prachtig weder, wat uiterst welgekomen is voor de boeren, daar omtrent gans de oogst nog buiten staat en door de overvloedige regens reeds veel koorn geschoten is; men is ook bezig aan **de hommelplok**, de opbrengst is maar redelijk, immers sedert een paar weken zijn veel partijen erg aangetast door **de witte honing**.
Doch het scheelt de boeren maar weinig of de opbrengst groot of klein is, daar de onkosten van plukken en drogen bijna zo groot zijn als de weerde van de hommel.
Men betaalt 8 centiemen voor pukken per kilo, de cockes zijn diere en hij geldt enkel 40 frank het 100 pond daar er geen mag naar Engeland gaan en alle andere kanten voor ons gesloten liggen.
Te Poperinghe vindt men nog veel partijen hommel.

Op Reninghelst omtrent een vierde van 't gewone, op Dickebusch enkele Jan Gombier heeftt er opgedaan.

Zondag 10 tot zaterdag 16 september

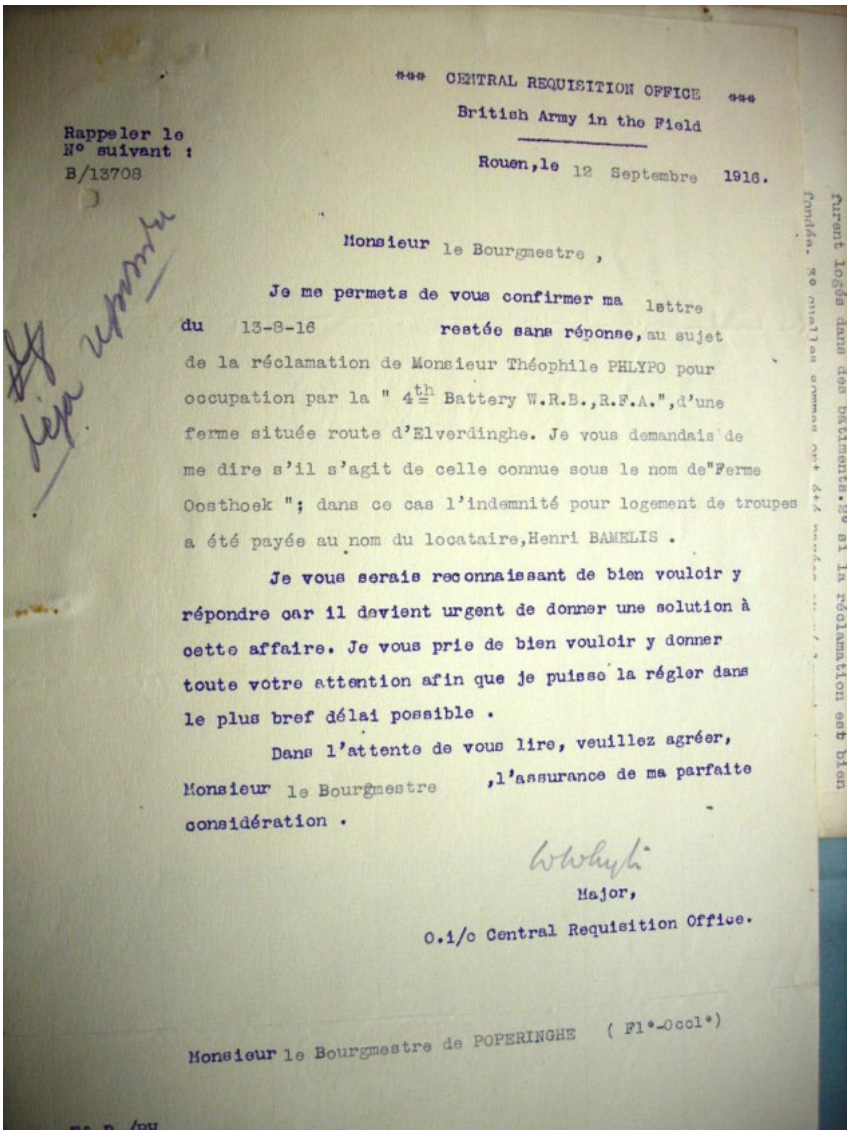

*** CENTRAL REQUISITION OFFICE ***
British Army in the Field

Rappeler le N° suivant : B/13708

Rouen, le 12 Septembre 1916.

Monsieur le Bourgmestre,

Je me permets de vous confirmer ma lettre du 13-8-16 restée sans réponse, au sujet de la réclamation de Monsieur Théophile PHLYPO pour occupation par la " 4th Battery W.R.B., R.F.A.", d'une ferme située route d'Elverdinghe. Je vous demandais de me dire s'il s'agit de celle connue sous le nom de"Ferme Oosthoek "; dans ce cas l'indemnité pour logement de troupes a été payée au nom du locataire, Henri BAMELIS.

Je vous serais reconnaissant de bien vouloir y répondre car il devient urgent de donner une solution à cette affaire. Je vous prie de bien vouloir y donner toute votre attention afin que je puisse la régler dans le plus bref délai possible.

Dans l'attente de vous lire, veuillez agréer, Monsieur le Bourgmestre, l'assurance de ma parfaite considération.

Major,
O.i/c Central Requisition Office.

Monsieur le Bourgmestre de POPERINGHE (Fl°-Occl°)

Het blijft hier redelijk kalm. In de stad zijn nog altijd geen soldaten. Vrijdag 22 krijgen wij 's morgens rond 9 uur 3 zware obussen – gantois, Cam. Gille, J. Lequien. Om 10 uur nog 2 bij 't kerkhof en bij de loskaai Quintin. Er worden nog altijd kinderen naar schoolkolonies gezonden.

11 september 1916 – Brievenboek Krombeke

Brand bij Depuydt Camille
Aan de commandant van de 2de compagnie
Ten tevolge van de brand uitgebarsten in de Poperingehstraat te Crombeke op de 10de augustus 1916 en die de oorzaak is geweest van de schade aan de eigendom en gebouwen bezet door uw soldaten, van de heer Emile Ghekiere van Crombeke, en aan de muvels van zijn bewoners de heer Depuydt Emile en zijn familie – heb ik de plicht als burgemeester om te vragen om een officier aan te duiden om de schade te komen vaststellen. Hopende op een snel antwoord waarbij we dag, uur en plaats kunnen bepalen voor de visite van de officier.

Ook de landbouwer **Desmyter Arthur** heeft in mei 1915 op zijn boerderij brand gehad maar het dossier is 'verloren' gegaan en dient dan ook weer samen gesteld te worden. Men hernieuwt dn ook het expertenverslag:
Expertiseverslag voor de schade veroorzaakt door het 2de regiment van de Zouaven – compagnie van de mitrailleurs – 45ste divisie de 31ste mei 1915aan het hoevemateriaal, oogst en beesten toehorende aan de heer Desmyter Arthur, landbouwer te Krombeke
Schade veroorzaakt door de brand die los gebarsten is die dag en dit ten gevolge van de onvoorzichtigheid van de soldaten van het regiment voornoemd die hier gekantonneerd waren.
1 Hoevemateriaal

1 – Grote kar op vier wielen – 1000 frank
2 – 2 harnassen aan 25 frank het stuk – 50 frank
3 – 1 aalpomp – 50 frank
4 – 1 aalton – 50 frank
5 – 2 ‘tarrares’ aan 45 frank het stuk – 90 frank
6 – 1 ‘cory-racines’ – 50 frank
7 – 1 coupeermachine voor stro – 30 frank
8 – 200 grote staken aan 1 frank het stuk – 300 frank
9 – 2 cementen bakken aan 10 frank het stuk – 20 frank
10 – 4 tonnen aan 5 frank het stuk – 20 frank
11 – bakken voor varkens en voor koeien – 200 frank
12 – Schade aan de meubels die men uit het huis heeft moeten verwijderen ten gevolge van het gevaar – 300 frank

II Oogst
1 – 8000 kilo vlas – 2000 frank
2 – 1000 kilo stro – 80 frank
III Beesten
7 vette varkens van ongeveer 100 kilogram elk en dit aan 1,1 frank het kilogram – 770 frank
Totaal: 5010 frank
Deze expertise loopt op tot een som van vijfduizend en tien frank en is waar bevonden door de ondergetekende burgemeester van Crombeke – getekend P. Coene

15 september – De Stem uit België

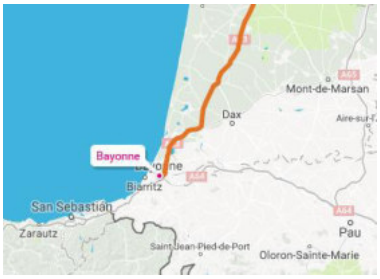

Bayonne – De kinderen van den IJzer
De 106 kinderen waaruit zij bestaat werden genomen bij gedeelten uit de koloniën van Grignon, Chevilly en Garches, een andere groep kwam rechtstreeks uit Vlaanderen, en vervoegde de eerste in de statie van ‘Quai d’Orsay’ te Parijs. ’t Was een aandoenlijk toneel de jongens te zien afscheid nemen van hunne makkers uit de koloniën met dewelke zij reeds drie maanden door innige en Vlaamse vriendschap verbonden waren.

Vertrokken om 20 uren, kwamen wij om 11 ½ u. ’s anderendaags morgens te Bayonne aan. De reis liep door de donkere nacht en voerde ons in grote snelheid. De niet vermoeiden zongen dat het helmde in het holle van die donkere septembernacht deze uit het noorden, vermoeid van een reeds 24-urige reis, sliepen dat ze snokten, overal, tot in de netten, van waar er zelfs een heel onzacht op zijn verschikte makkers terecht kwam.
Bayonne!
Ginder **die twee witte scherpe torens** en ie blok huizen langs het water! En al de aangezichten vlogen naar de vensters. Zij werden opeens stil en ernstig. De overheid van

Bayonne ontving ons in de statie en tussen een dichte haag van nieuwsgierigen, voerde men ons in auto's naar 'Camp de Prats.'

Een oudemannenhuis, tien minuten van de stad en wonderschoon op een heuvel gelegen! Aan de voet vloeit **de Adour**, een brede stroom, en voert er zijne heldere of slijkgeelachtige waters naar de zee. In het zuiden ontwaart men de Pyreneeën, die hunne groene of grijze of donkere koppen log in de lucht opsteken. En van de heuvel heeft men prachtige zichten op de vallei.
Die dag was het feest en ontelbaar waren de bezoekers die de 'kleine Belgen' kwamen bezoeken.
Zij waren ook zo belangwekkend met hun schuchtere ogen, hun vermoeide gezichten en … hun pakjes onder de arm. Arme kleinen!

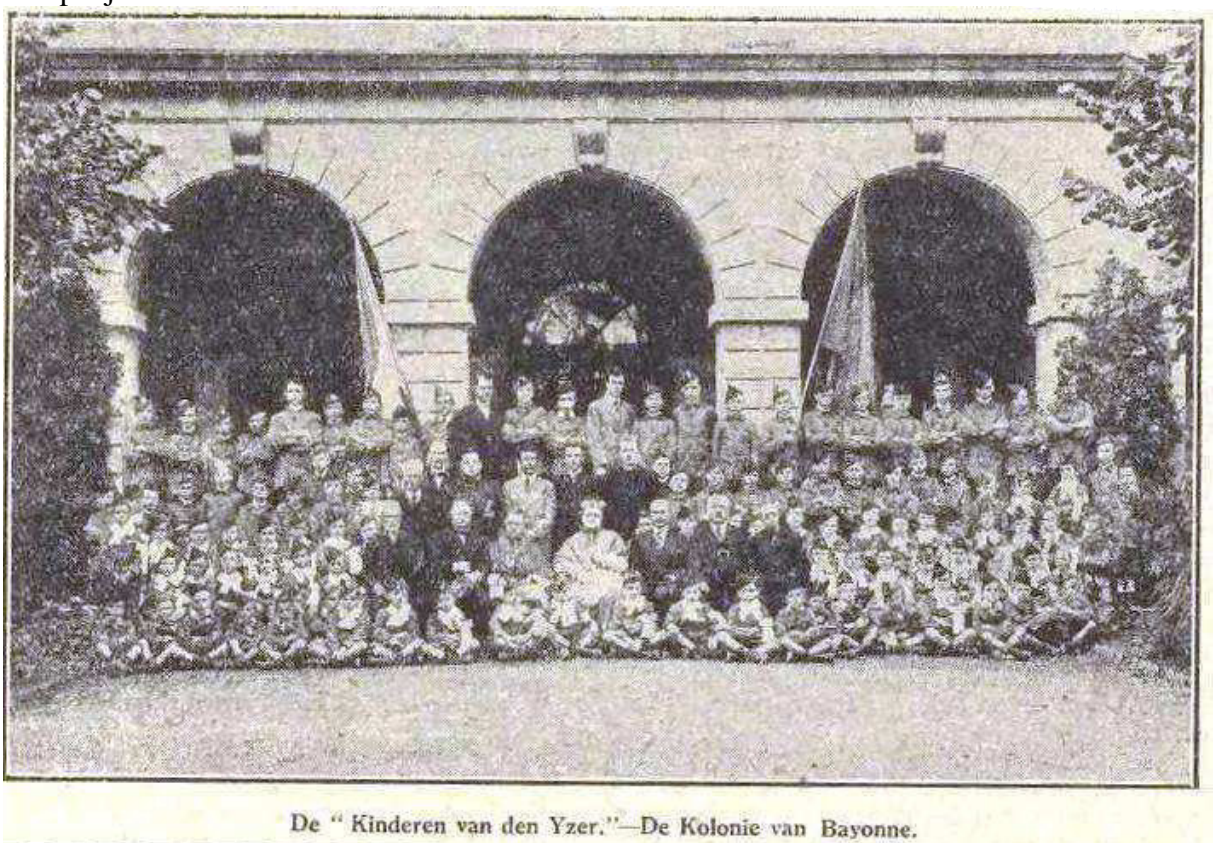

De " Kinderen van den Yzer."—De Kolonie van Bayonne.

Het onderwijs werd ingericht, drie klassen, de drie graden, volgens het Belgisch programma.
Het aalmoezenierschap der kolonie wordt waargenomen door de E.H. Marcel Dejonghe, aalmoezenier voor de Belgische vluchtelingen der 'Landes' te Dax. Wekelijks komt hij een dag zich toewijden aan de geestelijke opvoeding der jongens.

De klassen werden gegeven van 8 ½ tot 11 ¾ en van 1 ¼ tot 4 uren; 's avonds is er studie voor allen van 5 tot 6 ½. En zo vliegen de dagen in stille eenzaamheid en neerstig werk; 's avonds na het avondmaal houden de 'groten' zich onledig in de hof, want **een modelhof** werd door de onderwijzers aangelegd – waar de kinders nuttige en praktische kennissen opdoen. Een konijnenveld werd ook opgericht waar de kweek op grote schaal wordt uitgevoerd.
De bevolking van Bayonne is de kinders allerzeerst genegen.
Zij vinden ze zo belangwekkend die blonde, kloeke knapen, altijd in de zelfde doening, met hun enig wat koude en ingetogen karakter, ze hebben ze waarlijk lief!
Nu en dan komt een zonnige zomerdag wat afwisseling brengen in het alledaagse. Zo hebben wij 44 kinderen gehad die hun plechtige erecommunie deden: 77 die door Monseigneur de bisschop van Bayonne gevormd werden.

Wij hebben voor twee dagen naar de aantrekkelijke bedevaartplaats geweest, de droom aller Vlamingen, het mystieke Lourdes. Een kleine opheldering hoe wij die grote reis hebben kunnen doen zal voorzeker niet ten onpasse komen. Van de eerste maanden van ons verblijf in het warme zuiden hadden wij begerige blikken geslegen naar de plaats waar O.L. Vrouw zo dikwijls verschenen is. Maar zulke grote reis: 't moest voor twee dagen zijn, de kinders moeten er eten en vernachten, en er zijn er 106.
Toen op zekeren dag een rijke dame van Biarritz de gebeden komt vragen der kinderen, voor haren zoon die erg ziek is, met de belofte ze allen naar Lourdes te zenden, indien hij mocht genezen. Onnodig te zeggen, dat Onze Lieve Vrouw de zieke genezen heeft, om zo onze Vlaamse jongens de gelegenheid te geven, te bidden voor ouders en vaderland op de plaats zelve waar zij zovele zieleweeën heeft geheeld. 't Waren uiterst aangename dagen en nooit zullen de jongens de stichtende indrukken vergeten die ze er opgedaan hebben.
R.D.W.

15 september 1916 – **Jozef Simons** – Uit ‘Verhalen van een kanonnier’

November 1914 – Was dit op de hoeve Lebbe op de Krombeekse weg?

Welsh feest in ’t Poperingse

In de zwartgeverfde loods, onder de gelende linde, bij de vijver, werd een kleine gevangen Sakser binnengeleid, tussen twee Engelse bajonetten. Tussen de twee Engelse lange zweepstokken erbarmelijk klein – hij mat geen vijf voet – doch regelmatig gevormd, schouder en scheen wel in evenredigheid met arm en been, stapte hij kranig aan, het potsken ietwat scheef op zijn ronden kop, zijn dikke lippen misprijzend vooruit uitgestoken, de zes reglementaire kopen knopen blinkend langs de slipt van zijn grijzen jas. Een kereltje met levendige zwarte oogskens, een korporaalstreep op zijn mouw, dat als kleine aannemer of meestergast in een fabriek zijn weg door ’t elven zou geslagen hebben, dat zag ge he maan.

Hij was op verkenning uit kruipende, door een Engelse patrouille overvallen en na een korte hevige worsteling, overmand. ‘A fine fighter’ zeiden de twee policemen, en ze hadden er eerbied voor.
Terwijl hij daar bij de tafel zat binnen, afwachtend dat de intelligence officieren hem zouden doen oproepen om hem te ondervragen, stak een op bezoek zijnde journalist met duren mackintosch en nieuwe gele glacé’s aan, zijn waanwijs hoofd binnen en bromde verwoed van uit de hoogte: ‘On devrait tout simplement fusiller cette canaille!’
Tegen de avond kwam ik weer de loods voorbij: drie sergeanten moesten me vertellen. ‘Our fellow is very cheerful now, he was so downhearted this morning because of the brutality of that blooming civilian nut…’ Na het verhoor had hij aan de officieren gevraagd waarom hij moest voor de kop geschoten; toen stelden ze hem gerust, lieten hem brood en jam en sigaretten brengen in zijn loods en alle vrees verdween.
Nu lag hij daar, met zijn hoofd tegen de planken, één elleboog opgetrokken als scherm tegen het rode licht der bengelende petroollamp.

Hij lag half weggedommeld, dacht zeker aan de zijnen, die hij in lange tijd niet zou weerzien. Hij moest de toelating ontvangen om drie dagen later met verlof te gaan naar de heimat… en nu! … Arme kerel! Da gibt's kein Wiedersehn!

Die avond na 't diner, werd er op de deuren van de grote hal geklopt en oppassers liepen, droegen aan zware banken en zetels…
Want het … ste Royal Welsh Fusiliers kwam ons een concert geven. Tien dagen zouden die Tommies van de schansgroeven verschoond blijven – tien dagen welverdiende rust, na hun terugkomst van de Somme! – en – een Welshman houdt zoveel van mannenkoren en van zingen als een Duitser – daar werd de eerste dag een 'Copncert party' gevormd, en na een halve week oefening wilden ze tonen wat ze kunnen. Het enig bewoond gebleven kasteel van Onbezet België werd uitgekozen omdat de hal er groot is, en er in staat een vleugel Peyel met een harmonium.
Een waardig gehoor, zou de Welshmen voor hun moeite lonen; een Engelse prins, twee Belgische en vier Engelse generaals, Belgische en Franse officieren, Engelse bij de vleet.
Het koor, vijf en veertig man sterk, zong eerst stukken uit het gewoon repertorium, het soldatenkoor uit Gounods Faust –daar lig een schelvis in het vliet! – Brahms' Berceuse, een oud Duits drinkliedeken, enz. maar de grote attractie waren de 'folksongs in Welsh'.
Een bard voorzanger trad vooruit, het hoofd rechtop, zong geestdriftige 'leysen' en het koor antwoordde meerstemmig.

Welsh soldiers at the Somme in 1916

Eigenaardige muziek! Eenvoudige modulatie op een eenvoudige melodie, een beetje oosters, wazig en teer van tint. Zo moeten de sagen zijn gezongen, aangehaald in 'Ames celtiques' van Reynes Moulaur.
Van de woorden kregen wij een gedacht toen de bard, te gelegenheid van een bis, zijn liedje herzong in Engelse vertaling.
'Where my caravan has rested
Flowers leave you on the grass
All the flowers of love and memory
You will find them when you pass…

You will understand their message
Stoop to kiss them where they lie
But if other lips have loved you
Shed no tear but pass them by'

De bard zong dat met een prachtig volle basstem – in de ogen der koristen glinsterde een vlam van fierheid, omdat hun liederen zoveel bijval haalden, liederen van hun land, gezongen in eigen taal – en een Welsh luitenant die in 't gehoor zat naast mijn zuster, zei haar vol glotie: 'Dat is de sergeant van mijn bataljon!'

Middelerwijl heb ik gelegenheid tot praten met een hoger Belgisch officier. Ik spreek hem van de nieuwe krijgswet. Hij spiegelt mij volgend vooruitzicht voor.
'Gij zult opgeroepen worden in oktober, in 't kamp blijven tot februari, drie – vier maanden het loopgravenleven meemaken en dan, in volle zomer, Brussel mee intrekken… en in 't najaar zullen we gelegenheid hebben Duits te praten over de Rijn…'
Zie zo, zulk een dosis optimisme geeft weer een pint vers bloed.
Wijl we praten kriept er achter ons boven een verdacht gerucht..; wij zien om, en daar hebt ge 't spel! Langs de trapleuning hangen vijf, zes kinderkopkens, bruine en blonde lokken en plooien de rokjes van wit en blauwe nachtkledij. Heel de troep kleine pagadders uit bed en kinderkamer gebroken om naar de muziek te komen luisteren te elf uur 's avonds!

Een dreigende vinger van mama en rrtt! Als een vlucht opgestrikte vogels haast de bende zich terug naar de tweede verdieping.
Toen kwam het telegram toe dat Martinpuich en 'k weet niet welke dorpen nog op de Somme door het Engelse leger waren veroverd.
Onmiddellijk volgde een geestdriftig: 'God save the King'.
De koorleider zong nog het gloedvolle 'Invictus' van Bruno Huhn in Engelse vertaling:
'I am the master of my faith,
I am the master of my soul!'
En dan stond elk weer recht bij de uitvoering van het 'National Anthem of Wales' – voorzang weer door de bard en meerstemmig koor.
Prachtig! De oude Welshe Keltische liederen.
Ik houd er aan mijn Vlaamse vrienden te waarschuwen dat, zo de 'XX° Siècle' die heeft ontdekt dat wij, Vlamingen, geen Germanen maar wel Kelten zijn, ook de hand kan leggen op de schat der oud-Keltische liederen die onze voorouders, de Vlaamse Kelten, zeker zongen bij feest- of strijdgewoel, dat op dien dag der eerste uitvoering gans Vlaanderen moet naar Brussel stromen – want dat zal heerlijk zijn!

Buiten was 't een heldere maannacht: de warande lag als toverland onder glimmerlicht al de elfen dansend in de wei – een nacht om met uw verloofde door te gaan en woorden te

fluisteren van liefde en van geluk – een prachtig nacht die u in een stemming brengt dat ge zou willen God zijn om alle mensen gelukkig te maken.
Geen geluid, noch heinde noch verre.
Es en beuk dromen bij de slapende vijver, waarin gans de hemel weerspiegelt ligt.
Kalme rust en ’t moorddadig front is zo nabij! …
Nu glijden er over de vaarten van Frans-Vlaanderen Rode Kruisboten, nu rijden er Rode Kruistreinen naar de havens van Noord-Frankrijk toe – glijden en rijden zacht….

Van hoogwaardige prinsen stuwdrang naar macht
Sloeg neer op Europa de ijselijke nacht
Van oorlog en dood
Langs de frontenlijn rood
’t kanon bevond, het staal flikt… bij stijgende woed
Miljoenen er kermen in slijk en in bloed…
Een delirium grijpt er de mannen aan
Den wrok star in ’t oog, naar de vuurlijn zij gaan
Naar laaiende dood
Naar de frontenlijn rood
Verspoelen de massa’s op ’t woord van hun vorst
En vallen, gelaten met bloedende borst.

Zie ginder ver, achter een bos, brandt er een hoeve, waarschijnlijk aangestoken door de onvoorzichtigheid van ingekwartierde soldaten.
Bon! Een vijandelijke batterij vuurt in de richting. Bang! Het kasteel davert: grote Engelse houwitsers antwoorden met dubbele mondvollen… een vliegtuig op nachtelijke proeftocht, komt even overgeronkt… loos alarm, alles valt weer stil.
Opgeschrikte eenden kwaken nog en snateren, en in de dakgoot piepen jonge spreeuwen van een tweede broedsel.

In de loods bij de vijver brandt nog het petroolllampken. De kleine Sakser slaapt in het bed van de schildwacht, die, op het brugske langzaam weg en weer stapt, al fluitend – herinnering aan het concert – Brahms wiegelied.

‘Guten abend, gut’ nacht
Mit Rosen bedacht
Mit Naglein bestekdt,
Schulpf under die Deck
Morgen, frûh, wenn Got twill
Wirst du wieder geweckt!’

Boerengezin te Poperinge – november 1914 – Zou dit hier bij boer Lebbe kunnen zijn?

Nummer 170B **Doos Gazette** **september 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Zuk were – 't is were van weg en were
En van achter de stove
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 530 lezers

Beste Abonnee

De tentoonstelling rond de **Beeldenstorm** is afgebroken. We kijken met veel plezier hier op terug; we hebben veel belangstelling en interesse gekregen en voor veel Poperingenaars was deze tentoonstelling een verrassende kijk op een stuk van onze geschiedenis. Ik herinner mij een aangenaam gesprek met een Nederlandse deelnemer aan de Vierdaagse van de IJzer die zijn oprechte bewondering uitsprak; in Nederland, vertelde hij, kenden ze deze geschiedenis niet.
De tentoonstellingspanelen blijven bewaard – ook digitaal. Dit geeft ons het voordeel dat we – indien gewenst – altijd **een voordracht** over deze periode 1560 – 1573 kunnen houden, met dit materiaal, maar ook dat we deze tentoonstelling ooit eens kunnen verlengen met de daar op volgende periode. Misschien voor binnen enkele jaren?
De boeken, zowel 'De benauwde tijden e Poperinge' als 'Poperingse geuzen in de storm van de tijd' blijven nog even te koop aan 25 euro per stuk. Te bestellen via mijn mail.
Uit de succesvolle, aansluitende **avondwandelingen**' in de 16de eeuw', is gebleken dat er interesse bestaat voor de oude straat- en huisnamen. Misschien een idee voor de stad om deze oude benamingen – net zoals in Brugge – via een ander gekleurd naambordje – te gaan bevestigen? Ook hierover willen we desgewenst een voordracht houden.

Maar voor volgend jaar wil ik iets doen rond de **Poperingse Vaart!** Het is in 2017 immers 650 jaar geleden dat de Poperingse Vaart – uiteindelijk – gebouwd werd. Voor Poperinge dus een wel heel belangrijke datum.
Eén van de ideeën momenteel is om een 'historische' tentoonstelling hieromtrent te maken , en daarvoor zoek ik een schuur of een zaaltje waarin dit zou kunnen gebeuren, liefst niet te ver van de 'vaart'. Iemand een idee?

Er verschijnt nog een boek binnenkort te Poperinge! **Johan Gheeraert** schreef me het volgende: **Eind september verschijnt het boek over STEENTJE MOLEN**

Steentje Molen was een houten windmolen op de grens tussen Poperinge en Elverdinge, maar nog op Poperinge.Deze molen werd in 1777 gebouwd met een octrooi van de Oostenrijkse administratie in Brussel. In 1923 verhuisde de molen van die plaats naar Merkem, waar hij nog altijd te zien is onder de naam 'Beuckelaeremolen'. In dit boek worden volgende onderwerpen behandeld:

- de verwarring tussen de namen 't Steentje en Steentje Molen
- een mogelijke verklaring voor de naam 't Steentje, een naam zeker ouder dan de molen
- de Galgebossen, waarvan Steentje Molen in de schaduw lag
- de molens die al voor 1777 op die plaats stonden
- het octrooi van 1777 waarmee Steentje Molen werd opgericht
- een korte biografie van Jacobus Duytschaever, de bouwer van Steentje Molen
- een technische beschrijving van de molen zelf en het bijhorende assekot
- de opeenvolgende eigenaarsfamilies van deze molen: de familie Duytschaever, Beck en ten slotte Gheeraert
- het verhaal van de familie Decorte - Quaghebeur die recht tegenover de molen woonde en er zeer nauw mee verbonden was
- de andere ambachten in de dichte buurt: smeden en wagenmakers bij café 't Steentje
- de Eerste Wereldoorlog zoals die op Steentje Molen werd beleefd: een verhaal van Franse en vele Britse soldaten tussen burgers die koppig ter plaatse bleven
- het persoonlijk oorlogsdrama van molenaar Jules Gheeraert
- de soldatentijd van Hilaire Gheeraert en hoe hij in Westvleteren in uniform zijn latere vrouw Ida Demolder leerde kennen
- de terugkeer van Hilaire na de oorlog en de dood van Jules
- de verkoop van de molen en de verhuis naar Merkem in 1923
- hoe café 't Steentje ook Steentje Molen werd
- Hiliare Gheeraert als een oudstrijder bewust van zijn status
- wat op die plaats allemaal gebeurde tijdens de Tweede Wereldoorlog
- hoe het molenaarshuis uit 1777 ook verdween
- hoe de molen in Merkem verloederde, hersteld werd, omwoei en nu terug in al zijn glorie rechtstaat.
-

praktische gegevens over dit boek:

auteur:Johan Gheeraert
eigen uitgave
ISBN nummer: 978 908 258 91 08
93 blz, A4 formaat
normale prijs: 25 EUR, geleverd of verzonden overal in België

Wie intekent voor vrijdag 23 september betaalt slechts 22 EUR. Daarvoor moet je dit bedrag wel storten uiterlijk op 23 september op rekening BE 60 3770 2829 8270 van Westgids met vermelding van naam en adres.

Hieronder twee illustraties uit het boek:

Eerst een kaart van 1648 met ongeveer in het midden een windmolen getekend. Deze molen ston een 200 meter noordelijker dan waar in 1777 Steentje Molen zou gebouwd worden. Let op: op deze kaart is noord niet de bovenzijde.

Een foto van Steentje Molen genomen tussen 1915 en 1918 met op de voorgrond Jules Gaucquie, Jerôme Noppe en Jules Gheeraert, waarvan in het boek wordt toegelicht waarom ze op deze foto staan. De vierde man (rechts) blijft na alle opzoekingen een nobele onbekende.

info@westgids.be **0478 / 28 03 40**
www.westgids.be

De slag van Gallipoli waarbij de geallieerden – en vooral de Australiërs vochten met de Turken leverde alleszins dit prachtige Turkse lied op: https://www.youtube.com/watch?v=-ofSSsNDsY0

Plokmaand

Septembermaand, is nog steeds de plokmaand te Poperinge en dus wordt terug in Doos Gazette hieraan aandacht besteed.

In 1868 verscheen **'Liederen van Frans DeCort'** *en tussen deze liederen was er* **'Het liedeken van de hop'** *– blijkbaar een vertaling van een lied uit de Littauische Volkslieder van G.H.F. Nesselman.*
Het klinkt als volgt:

Hoe zong de hop al spruitend
Spruitend uit den grond?
Ei! Bindt ge mij niet netjes op
Zo kruip ik treurig rond!

Hoe zong de hop al rankend,
Rankend aan den staf?
Ei, plukt ge mij niet tijdig af,
Zo waai ik weg als kaf!

Hoe zong de hop al schuilend,
Schuilend onder dak?
Ei, roert ge mij niet krachtig om,
Zo komt de schimmel strak!

Hoe zong de hop al kokend,
Kokend in de tob?
Ei, houdt ge niet de deksel dicht,
Zo vlieg ik dampend op!

Hoe zong de hop al liggend,
Liggend in het fust?
Ei, spont ge mij niet stevig toe,

Zo word ik niet gelust!

Hoe zong de hop al blinkend,
Blinkend in den nap?
Ei, weert gij u niet dapper thans
Zo geef ik u nen klap!

Manuele hoppluk op een staakveld nabij Sint-Ulriks-Kapelle – Het virtuele land

Medaille hopprijskamp 1906

En hieronder foto's van Francine Osteux op wandel in Bokrijk bij het hommelhof jaren geleden neergezet door Tone Couttenie, Marc Rosseel en Guido Vandermarliere en natuurlijk de mannen van Bokrijk.

HOP

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

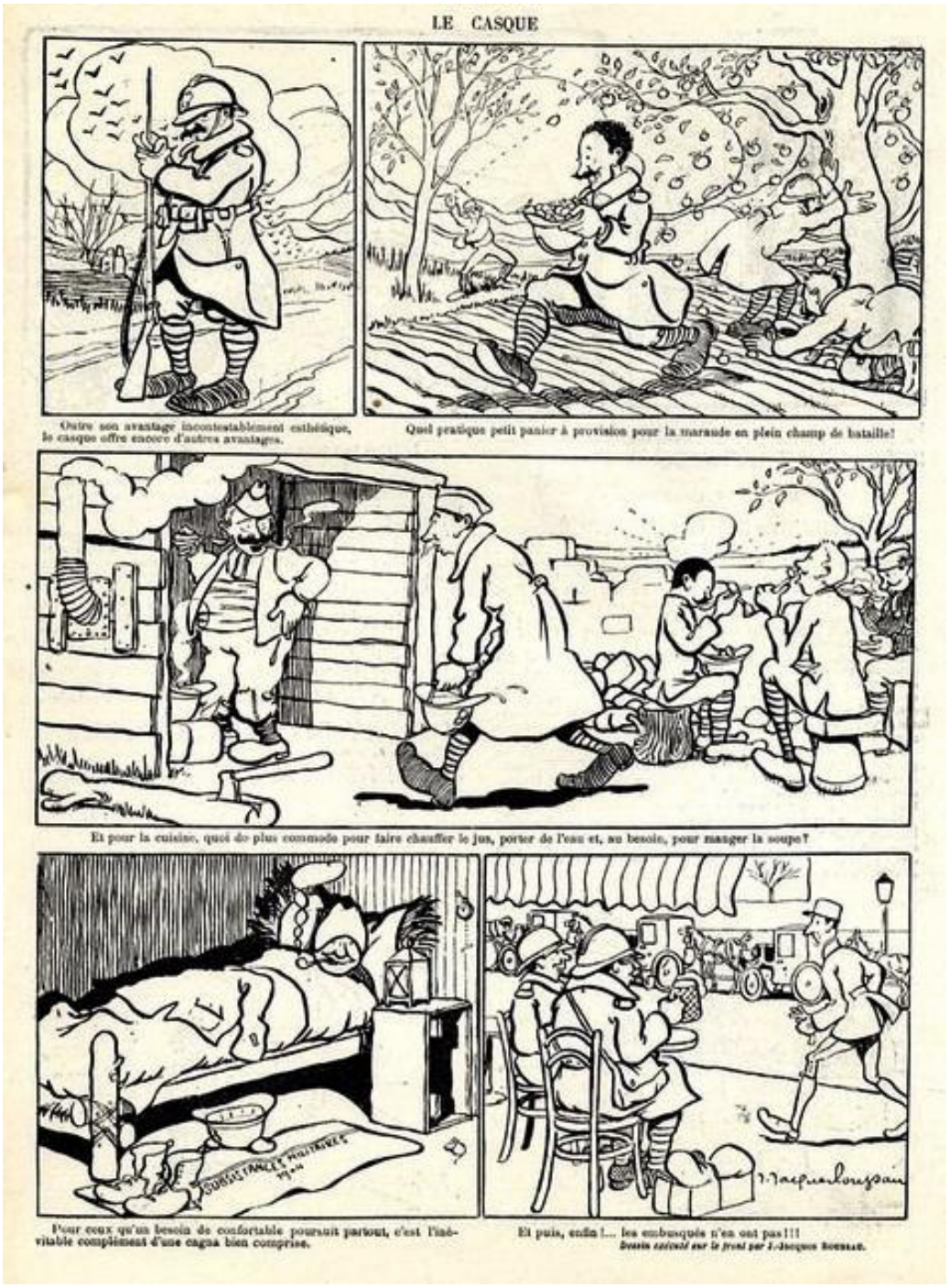

14 september 1916 – De Legerbode

De Feesten op het Front

Onlangs heeft het 3e bataljon van B. 266 eene Vlaamsche Kermis ingericht waarop niets ontbrak, noch fritekraampjes, noch koekebakken, wildeman, waterval, doolhof, enz.

Het sport was natuurlijk niet vergeten. Mazure was de eerste op de 100 meters koers; Thuisbaert op die van 500 meters met aflossingen en De Preter, Van Alke en Libert waren eerst op die van 1.500 meters met aflossingen.

Eene kleine tentoonstelling van kunstvoorwerpen uit aluminium, in de loopgrachten vervaardigd, bekwam grooten bijval.

In den schouwburg was het program zeer afgewisseld. Een vlaamsch stukje : *De Wenken van het Noodlot;* liedjes in het Fransch en in het Vlaamsch door Verdière, François, Van Herck, De Vooght; eene revue met fanfarenbegeleiding van de regimentsmuziek, enz.

De grootste bijval werd echter behaald door de acrobatische oefeningen van den groep Segers-Carette en door de pyramiden van den groep Monitor.

Den volgenden dag werd het feest gesloten door een wedstrijd voor zwemmers, in den Yser. Ziehier de uitslagen : Snelheid (50 m.), Faidherbe en Hubin ; armslag, Landtsheer, luit. Velge en Huget ; op den rug, Faidherbe en Hubin ; met één arm, Vleminckx en Wouters ; aflossingskoers, de groep Faidherbe, Landtsheer, De Bruyn, luit. Velge en de Marchand, Crombez, Hubin, luit. de Stein d'Altenstein ; duiken, Benoit en luit. Velge.

Men zal in B. 266 langen tijd de herinnering aan deze kermis behouden, die bovendien nog een mooi stuivertje ten gunste van de gewonden van het gasthuis van Hoogstade opbracht.

Het Voorbeeld

Surge, adolescens !
HORATIUS.

En ween toch niet zoo lang om hen die sterven.
Dit zijn de tijden waar geen weenen mag:
Bekijk de strijders in hun laatsten dag
En leer met hen den eeuwgen roem verwerven.

Hun leven werd een schieten en een kerven.
Ten vijand in ! Hem doode wie 't vermag !
Ruk uit zijn klauw zijn zoo bemorschte vlag,
Sla uit zijn hand 't oneerlijk zwaard aan scherven!

Vecht als in d'ouden tijd met hand en tand
En wees bereid voor Vlaanderland te geven
Uw laatsten snik, Uw laatsten kus in 't zand !

Vecht voor uw ouders, voor uw huis en land:
Stil huisje, waar uw schoone droomen bleven,
Als schuchtre maagden, buiten 't harde leven...

Yser, 1916. D.

Verloren, te Ghyvelde, brieftasch met familiephoto, een zakboekje en het adres van eene « ...raine » in Argentina. — Terug te bezorgen aan G. VAN STEENBERGEN, B. 254, 2e compagnie.

16 september 1916 – **Jules Leroy** – Uit ‘De grote oorlog van Jules Leroy

Afwisseling te over

In het Belgisch leger moest men regelmatig wisselen van ‘sector’. Men bleef nooit al te lang op eenzelfde plaats. Men had het zo gekozen omdat de ene sector veel gevaarlijker was dan de andere. Iedereen kreeg bijgevolg zijn deel van de koek.

Zo werd ik geruime tijd later gezonden naar de ‘tranchés’ te Diksmuide aan de IJzer. Daar ontvielen ons opnieuw enkele makkers. De strijd concentreerde zich het meest rond het gebeid vanaf de ‘hoge Brug’ tot aan de ‘Boyau de la mort’.

In die tranchés waren er verschrikkelijk veel ratten. Op een voormiddag liep er een rat altijd heen en weer langs de schietgaten. Waarschijnlijk had een Duitser dat eveneens opgemerkt. Hij schoot. De rat viel dood in onze ‘tranch”’. Er was onder ons een jongen van Oostkamp en dat was een superman in het werpen van handgranaten. Hij wierp beslist tien meter verder dan wij allen. Hij gooide de rat naar de Duitsers toe. Kort daarop keerde die rat in onze richting terug. Zo werd ze wel tienmaal heen en weer geslingerd. Plots zei de jongen ‘Wacht even! We gaan ze eens een andere rat gooien!’

Hij wierp toen een granaat in plaats van die dode rat. Maar … dan was ’t spel voor goed begonnen. Van granaten kwamen er bommen. Op het einde van ons ratenspel waren we negen man verloren.

De Koningin van België bij haar soldaten.
Koningin Elisabeth van België, op bezoek bij haar dappere strijders in het Yser-gebied.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – 17 september 1916

Na een drietal maanden moesten we de sector te Boezinge bezetten. Ditmaal bevond onze stelling zich vanaf de noordkant van **‘het Sas’** tot opnieuw aan de brug van Steenstrate.

Drie maanden later keerden we naar Diksmuide terug. Dus, afwisseling was er genoeg. Ditmaal kregen we bevel de zuidkant – nabij de brug over de spoorweg waar veel moerassig gebied zich uitstrekte – te bezetten.

Daar lagen de Duitsers nogal ver van ons verwijderd. Want hoe meer we ons bevonden in de richting van Woumen, hoe verder de Duitsers van ons wegbleven. In die ‘broeken’ rondom ons was er een hele vlakte ‘niemandsland’.

Het sas te Boezinge

Ondertussen was er een ‘contingent spécial’ aan onze eenheid toegevoegd. Dat waren meestal mannen boven de 30 jaar. Ze waren voor ’14 nog geen soldaat geweest en nu moesten ze toch dienen. Omdat ze niet de minste ervaring hadden, werden ze geplaatst bij mannen met toch wel een zekere ondervinding. Zo werd er een jongen naast mij geplaatst. Jerome was zijn naam.
Om bij nacht boven de tranché te kunnen kijken hadden we in de loopgracht zelf twee, drie zandzakjes op elkaar gestapeld.
In de tranché had men maar één enkele maal per dag ‘ravitaillement’. Dat was in de meest gunstige omstandigheden. ’t Gebeurde wel meer dat de mannen van de bevoorrading bij ons niet geraakten. Wij moesten dan maar op onze kin kloppen.
Die dag dat ik mij met Jerome in de tranché bevond, was inderdaad de keuken niet toegekomen. Halfweg de nacht, had ik vreselijk honger. ‘k Vond gelukkig nog een kleinigheid in mijn rugzak. Terwijl ik rustig at, loerde Jerome vanop de zandzakjes over de omgeving. Plots riep hij: ‘Jules, ze zijn daar!’
Ik schrok met rot. Ik liet alles vallen wat in mijn handen was en keek eveneens, maar ik zag niets.
‘Zeg, Jerome, manneke!’ ‘k geloof dat je verbeelding nogal goed werkt! Dat gaat hier zo niet, zulle. Als je ze ziet moet je erop schieten.’
Ik at dan maar verder. Nog geen vijf minuten later riep hij opnieuw. Ik durfde niet zeggen dat het niet waar was en loerde toen zelf heel goed. Plots zag ik inderdaad iets bewegen. Ik schoot zonder aarzelen. Toen bewoog niets meer. Dat was in ieder geval weer geklaard.
’s Anderendaags, toen het klaar was, pakte ik mijn periscoop om duidelijker te zien of het wel degelijk een Duitser was. Het was verdraaid een… kat.

Markt te Dixmuide

Links van de **'Hoge brug' te Diksmuide** werd er duchtig gevochten. Granaten en bommen waren er dagelijkse kost. Jerome was doodsbang. Op zekere avond vroeg hij: 'Jules, schiet een kogel door mijn hand. Ik wil hier weg. Ik kan dat hier niet meer uithouden.'
'Ben je zot, Jerome? Dat ga ik zeker niet doen. Wat denk je wel!'
Toen ging Jerome weg. Plots hoorde ik een schot in een andere afdeling van de tranché. Jerome had zijn geweer recht gezet en zelf door zijn hand geschoten. al de pezen van zijn hand waren weg. In het hospitaal hebben de dokters ontdekt dat hij het zelf had gedaan. Er zat verbrande poeder in de wonde.
Dus, dat kon zeker niet van op afstand door de vijand zijn gebeurd. Toen hij genezen was, kreeg hij 'conseil de guerre'. Hij werd naar een strafkamp gebracht. Zijn hele leven liep hij met een verminkte hand. Nooit heeft hij daarvoor 'invaliditeit' getrokken.

Op 16 september 1916 vertrok ik terug op patrouille. We trokken door de vlakte tussen Diksmuide en Woumen. Die vlakte was sterk doorsneden met grotere en kleinere grachten. Op zeker ogenblik, midden in de nacht, botsten we op een Duitse tegenpatrouille. Ik liep net uiterst links van onze eigen mannen naast ""n van die kleine grachtjes. Rechts van mij hoorde ik roepen: 'Wer da?'

Op datzelfde ogenblik klonken reeds schoten. Ik keerde me zijdelings in de richting van het geweld. Een kogel vloog door mijn schouder langs mijn ruggengraat heen. Ik liet me in dat grachtje vallen. Het geschut werd als maar heviger. Al door dat grachtje en nog vele andere kroop ik zo goed en zo kwaad dat ging naar onze linie. Veel pijn had ik op dat moment niet. Mijn hele linkerarm kon ik echter niet meer bewegen.

In eigen rangen ving de brancardier mij op en bracht mij naar de ‘poste de secour’. Die post bevond zich in de vernieuwde sacristie van het kerkje van Sint Jacobskapelle. Daar kreeg ik een voorlopige ‘pansement’.

Sint Jacobskapelle voor de oorlog

Ik moest er blijven tot er vier gekwetsten waren. De ambulancewagens waren namelijk karren. Zij werden getrokken door paarden. Daarop lagen er twee onderaan en twee bovenaan. Dat was de reden waarom ik diende te wachten tot wij met zin vieren waren. Toen ik daar zat te wachten, bracht men een jongen binnen waarvan men zijn heup had weggeschoten. Zijn darmen hingen op zijn dijbeen. Doordat die jongen in stervensgevaar was, vertrok ditmaal de ambulancekar met drie in plaats van met vier.
Wij werden gevoerd naar ‘De oceaan’ te De panne. Stel je maar eens voor! Van Sint Jakobskapelle tot De Panne met paard en kar! Dat duurde nogal een tijdje. Comfortabel was het ook al niet.

In De Panne werden we verzorgd en in rijen gelegd. Eén voor één werden we naar de operatietafel gebracht. Daarna ontwaakte ik in een bed.
In ‘De oceaan’ kon men slechts twee, drie dagen blijven. Alle gewonden van het hele front werden er verpleegd.
Telkens was er plaatsgebrek. Aldus werd ik reeds na enkele dagen overgebracht naar het hospitaal van **‘Cabour’.** Ik lag in zaal Elisabeth en werd er verpleegd door een ‘infirmière’ van Ieper. Zij was de dochter van een advocaat.

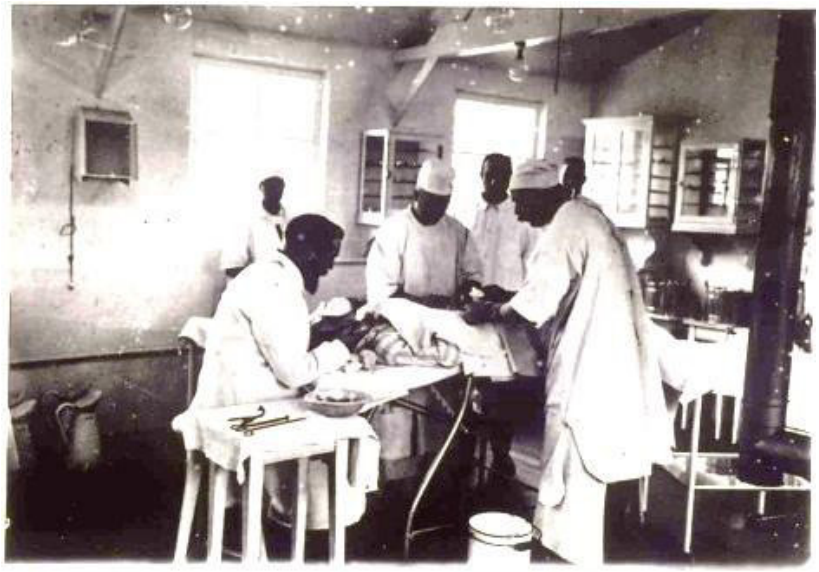

Drie weken later werd ik overgeplaatst naar **'Bonsecour'** nabij Rouen. Daar bevond zich een Belgisch hospitaal in de tuin van een kasteel. Het hospitaal zelf bestond uit barakken. Alleen de dokters en de verpleegsters aten in het kasteel.

De dokter die mij daar verzorgde zei op zekere dag: 'Jules, jij hebt hier familie in Frankrijk?' Hoe hij dat wist, is mij nog steeds een raadsel

'Ja! Mijn hele familie is naar Frankrijk gevlucht!'

'Wel, jongen, als je goed je best doet dan zal ik ervoor zorgen dat je in 'convalescence' kan gaan bij je familie!

Maar … je moet meewerken en niet altijd zeggen dat je voor de rest van je leven ongelukkig of verminkt zal blijven!'

Ik deed mijn best. Iedere dag kreeg ik massage en … inderdaad. Ik kreeg één maand 'convalescence' bij mijn familie.

Mijn ouders verbleven in Frankrijk. Ze werkten op een boerderij van 505 hectaren. Ze waren daar toch zo gaarne gezien. De jonge boer van dat hof was ook gemobiliseerd. 't Was de oude boer die weer het bedrijf leidde. Hij was de vader van de boerin. De oude boer zei meermaals: 'Daar is niemand die zo kan werken gelijk de Belgen. Geen één zal hun werk verbeteren maar… de zondag moet je aan die gasten niets vragen! 's Zondags gaan die lui naar de mis, lopen de hele dag net gewassen en mooi gekleed en roken de ene sigaret na de andere…'

Die ene maand ziekteverlof verstreek snel. Ik moest me opnieuw voor controle bij de dokter aanmelden; deze oordeelde dat ik nog altijd niet in staat was om naar het front te trekken. Mijn 'convalescence' werd verlengd. Ditmaal mocht ik de herstelperiode niet meer bij mijn familie doorbrengen. Ik werd gezonden naar 'Fécamps'.

18 september 1916 - Albert Denys – Brieven – Uit het Zweerdhof van Franze Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Nu lijk altijd is uwen brief extra welgekomen geweest.
Gij spreekt mij daar in 't begin van een dagboek.
'k Had er al lang aan gedacht, doch er nooit aan gerocht, doch nu begin ik vast en zeker.
Dank u dus voor uwen raad, want wie weet hoe blijde ik niet zal zijn na de oorlog – als ik nog overschiet – om eens mijn indrukken te herlezen.
'k Ben gisteren naar **Poperinge** geweest waar alles opperbest ging.
Zie, gisteren morgen had ik uwen brief gekregen, waar er nog al veel in stond over protestantisme en overkomen van mannen tot onze godsdienst, en daar, ik kom thuis en de eerste die ik zie is een Engelse aalmoezenier, zeer beleefd, vriendelijk, een extra goed man, van de Roomse Katholieke kerk.
Doch hij heeft een van zijn officieren die gelovig protestant is.
't Past nu juist dat deze 't onzent sliep, volgens men hen vertelde heeft men nog nooit zo'n jongen gehad om te logeren.
Ware goede landjongen met extra goed karakter en goed gezien door de Engelse priester.
Van alles vertellende, komt men ook op godsdienstzaken en zo is Anna hem moeten vergezellen naar **'t klooster der Penitenten**, waar zij hem alles getoond heeft. Of hij verwonderd keek, hij kon zijn ogen niet geloven en scheen diep onder de indruk te zijn van al die wondere dingen der Roomse Kerk.

't Deed mij dus waarlijk vreugde dit alles te vernemen bijzonderlijk na uw schrijven.
Gij spreekt daar van **Jorgenssons Sainte Cathérine de Sienne**,

Jorgenssons Sainte Cathérine de Sienne,

'k heb hier ook in de boekenzaal voor onderofficieren en soldaten (werk gesticht door de Belgische Standaard) één zijner boeken gelezen die mij veel deugd gedaan heeft ('t was toch wat moeilijk, maar toch),
'Mijn levensbeschouwing'.
Ja zulke ogenblikken denkt men op geen oorlog, nog op ellende, noch op alledaagse beslommeringen, maar men vliegt wat hoger en zulke gezonde kost, waar er stof in zit om eens te denken, doet mij deugd.
Wonder hé dat mijn kozen dezelfde opmerking eens maakte na het doorlezen van een grondig artikel in de 'Times'. Aan Klokke Roeland heb ik nog niet gerocht, spijtig genoeg want 'k zou het ook graag lezen.
Ge spreekt daar ook van in moto rijden.
Gij moet weten, 'k heb naar mijn nieuw ambacht gedurende 2 dagen gedaan, alleenlijk als wij daar in de loopgrachten zaten en nu ben ik weder simpel piot lijk altijd.
Deze maal heb ik nog eens voor enige dagen naar Poperinge kunnen komen, maar dan als dit voorvalt moogt gij op een bezoek van mij rekenen.
Tot later en dank voor uw gebeden.
Albert

PAYSAGES INOUBLIABLES DU FRONT DE L'YSER
ONVERGETELIJKE LANDSCHAPPEN OP HET YSERFRONT

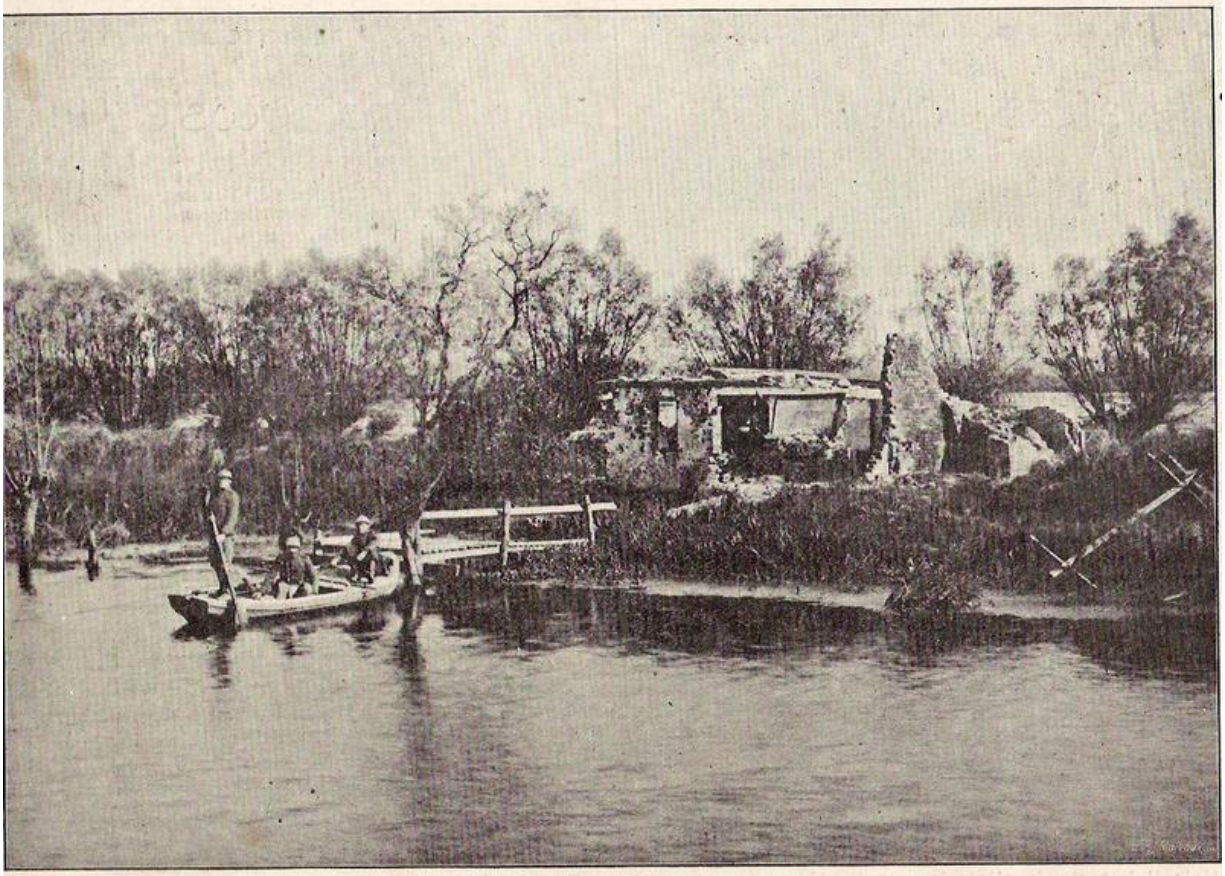

Nieuwcappelle. Inondations devant la borne 23 de l'Yser (septembre 1916)
Nieuwkapelle. Overstroomingen vóór mijlpaal 23 van den Yser (September 1916)

Albert Denys heeft een dagboek bijgehouden waarvan vooral het begin interessant voor ons is.

Dagboek

Maandag 18 september 1916

'k heb in de andere week een brief gekregen van Alfons Callewaert die mij aanraad een dagboek te houden, daar ik volgens hem veel **vrijen** heb.
Vrijen = vrije tijd.
Ik had hem geschreven dat ik de laatste maal in de tranchée was, agent de liaison bij de Fransen was. Spijtig dat het niet voort en duurt. Gisteren eens naar Poperinghe geweest waar alles goed gaat. Vandaag vuil nat weder. Andere compagnies hebben service de dimanche. Wij niet, causa service de campagne welke wij vrijdag en zaterdag gedaan hebben rond Proven.
En à propos, 't was wel, 't was de eerste maal dat ik zo iets zag, service en campagne per regiment. Alles was er, Genie, artillerie, vliegkorps, telegraaf en telefoon, captif, enz…
Revue in Proven waar alles bevlagd was , was schoon en al de burgers waren fier op hun 'Belgium' piotten…. Spijtig dat het gedurig regent, want hier in Haringhe (Aandekot) is het maar droevig in 't cantonnement. Nog een geluk dat de mensen wat medelijden hebben want 't zou hier in slecht weder triestig zijn.

Nu houden wij ons bezig met koken en braden want heden zijn wij exempt de soupe, daar de ‘boucherie militaire’ zaterdagavond rond 9 uur afgebrand is. Ferme Neuville, schone brand.

20 september 1916 – Dagboek Albert Denys

Gisteren toegekomen in **Westvleteren** te Quaghebeurs. Naar de leeszaal. Schone boek van Henri Bordeaux ‘le Pays Natal’. Deze avond naar tranchées.

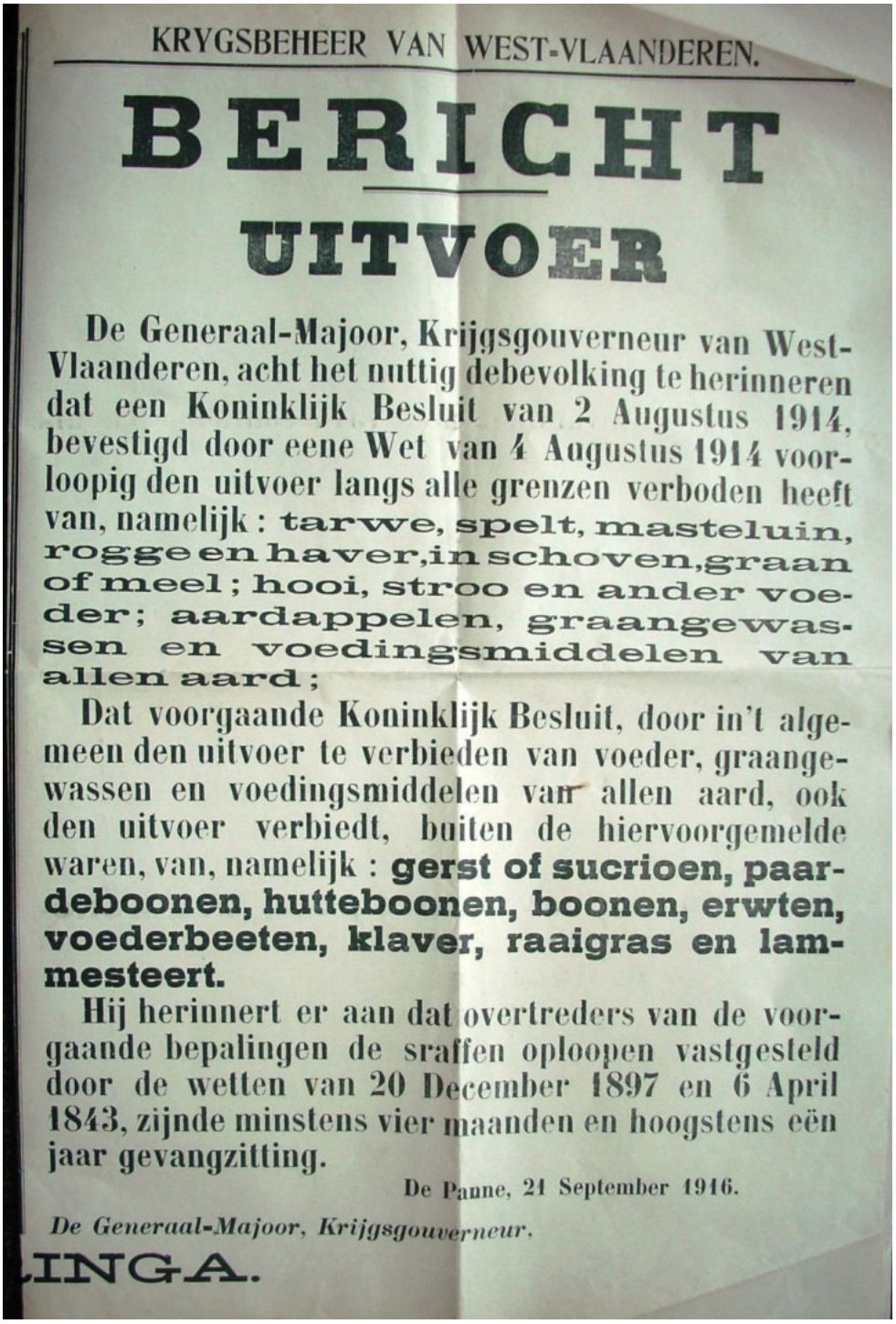

KRYGSBEHEER VAN WEST-VLAANDEREN.

BERICHT

UITVOER

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur van West-Vlaanderen, acht het nuttig debevolking te herinneren dat een Koninklijk Besluit van 2 Augustus 1914, bevestigd door eene Wet van 4 Augustus 1914 voorloopig den uitvoer langs alle grenzen verboden heeft van, namelijk : **tarwe, spelt, masteluin, rogge en haver, in schoven, graan of meel ; hooi, stroo en ander voeder ; aardappelen, graangewassen en voedingsmiddelen van allen aard ;**

Dat voorgaande Koninklijk Besluit, door in't algemeen den uitvoer te verbieden van voeder, graangewassen en voedingsmiddelen van allen aard, ook den uitvoer verbiedt, buiten de hiervoorgemelde waren, van, namelijk : **gerst of sucrioen, paardeboonen, hutteboonen, boonen, erwten, voederbeeten, klaver, raaigras en lammesteert.**

Hij herinnert er aan dat overtreders van de voorgaande bepalingen de straffen oploopen vastgesteld door de wetten van 20 December 1897 en 6 April 1843, zijnde minstens vier maanden en hoogstens eën jaar gevangzitting.

De Panne, 21 September 1916.

De Generaal-Majoor, Krijgsgouverneur,

LINGA.

21 september 1916 - Legerboede

In het hospitaal Cabour, dat door den geneesheer majoor Derache en den commandant Fivé bestuurd wordt, werd den 10 September laatstleden door B. 44 een prachtig feest gegeven.

Bij het intermezzo, zong de heer Vanderhaeght, baryton van Monte-Carlo, met prachtige stem « L'Hymne à la liberté » van den heer Leblanc, en gaf de lustige Freddy van den Scala van Brussel luimige liederen te hooren. Maar de aantrekkelijkheid bij uitstek van het feest was de opvoering van het koddige « Beulemans als oorlogsvrijwilliger » waarvan wij onlangs het scenario hebben gepubliceerd.

De heeren Ramaekers, Erpicum, Joris, Bayens, Boens en Collard vertolkten op knappe wijze dit klein meesterstuk, dat denkelijk later nog meermalen zal opgevoerd worden.

Onderluitenant-apotheker Jérôme Renneboog in het militair hospitaal Cabour te Adinkerke - juni 1916

Staatsblad – 23 september 1916

Ministerie van Oorlog
Vergoedingen aan de families der soldaten en onder officieren onder de wapens
Verslag aan de koning
Sire,

De duur van de oorlog en de duurte der levensmiddelen wettigen het verhogen der vergoeding welke bij de wet van 4 augustus 1914 aan de families van de militairen wordt toegestaan. Deze maatregelen zullen de families van talrijke Belgen, aan wien en pas afgekondigde wet nieuwe verplichtingen heeft opgelegd, in staat stellen gemakkelijker de smartelijke toestanden te verdragen, welke de toepassing dier wet onvermijdelijk teweeg brengt. Maar zij zijn vooral gewettigd ten opzichte van de families van militairen welke reeds onder de wapens zijn, van degenen die gewond werden, die ziekten hebben opgedaan of die in 's lands dienst gestorven zijn.

Een internationale nieuwe beeldengroep
in het Panopticum.
In het Panopticum in de Amstelstraat te Amsterdam is dezer dagen een bijzonder fraaie en actueele beeldengroep ter bezichtiging gesteld. De groep stelt voor het hospitaal, dat door de Koningin van België in de Panne is ingericht. De voorstelling heeft betrekking op het bezoek, dat Koning Albert van België dezen zomer aldaar gebracht heeft.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – september 1916

De aan de echtgenote toegestane vergoeding wordt verhoogd met twee derden, die der ouderloze kinderen en der ouderloze broeders en zusters wordt verdubbeld, die der ouders en der verwanten in de opklimmende linie wordt meer dan verdubbeld, verscheidene militaire diensten in een zelfde familie geven recht op een belangrijkere vergoeding.

Deze vergoedingen zullen verhoogd worden met de toelagen welke de vrijgevigheid der verbondene of onzijdige regeringen verleent aan de families welke zij in hun land opgenomen hebben.
De regering der Franse republiek, welke de families harer gemobiliseerden en de families van militairen uit de verbondene landen met dezelfde bezorgdheid omringt, verleent hun sinds het begin van de oorlog dezelfde vergoedingen, na aftrek, wat deze laatsten betreft, van het bedrag der soortgelijke tegemoetkomingen welke hun eigen regeringen zouden toegekend hebben.
Het regelen van de toestand der naar Frankrijk uitgeweken families van Belgische militairen zal dus hoofdzakelijk toevertrouw blijven aan de welwillende tussenkomst der Franse regering.
Doch de Belgische regering die door het besluitwet gemachtigd is aan de families der in dienst zijnde militairen bijzondere vergoedingen van huisvesting toe te kennen stelt uwe majesteit voor van deze bevoegdheid gebruik te maken ten gunste der naar Frankrijk uitgeweken families. Bij het vaststellen dier vergoedingen wordt er rekening gehouden met de samenstelling der families en met de belangrijkheid der plaatsen waarin ze verblijven
Dit zijn de beweegredenen, Sire, die ons doen besluiten het hierbij gevoegd besluit weg aan de handtekening uwer majesteit te onderwerpen.
Wij hebben de eer te zijn
Sire
Van uwe majesteit – de zeer eerbiedige en getrouwe dienaars – de minister van Binnenlandse Zaken

24 september 1916 – Dagboek Albert Denys

Alles gaat extra goed, ‘k heb vandaag verder het karot vast daar ik mag telefonist spelen in de ‘abri’ van adjudant Rousselle. Deze avond komt het 1ste peloton ons aflossen.
Wij willen patrouille doen. 10 uur, allen zijn daar en ons gereed gesteld. Grenaden cartouchen, geweren en dolken en op weg naar A29. Eerst een vlot maken, doch dit is eer gezegd dan gedaan.
Wij nemen dus de zware stukken op kurken bondels gebonden en dragen of slepen ze mits veel moeite tot bij de vaart. Slijk en doorndraad, dit veroorzaakt ons inzien veel moeite, doch wij geraken er toch.
Adj. Gauthier maakte met behendigheid de 2 flotteurs aan elkaar vast en dan over de passerelle. Ook vastgemaakt, beginnen wij aan ons werk. Nu nog wat gewacht, want ons dunkt dat de vijanden al den overkant zitten.
Na 10 minuten is alles goed. Nog eens alles goed uiteen gelegd.
2 mannen moeten eerst over en de overkant onderzoeken en bewaken. Wij en dan de grenadiers zullen vooruit gaan om dit terrein te exploreren en de nodige inlichtingen verschaffen. Twee mannen kruipen op het hellend vlot bij de adjudant en leggen zich schietens gereed,en nu vooruit.
’t Vlot drijft stilletjes weg al wiegend en hellend zodat de 3 mannen veel moeite hebben. Al meteen het vlot zinkt en kantelt om. 3 doffe plompen in ‘t water. En tirailleurs et couchés wordt ons bevolen want indien de vijand iets gewaar wordt, krijgen wij wat weder. En nu pletsend en plompend door het koele water komen deze 3 gasten af…
‘k Spring wat toe en ‘k trek er een uit, de andere komen ook behouden aan wal. Veel geluk dat het alle drie goede zwemmers waren, want met 10 grenaden, cartouchen, geweren enz… zinkt men al rap. ’t Raarste van heel de boel was dat allen moesten lachen om die prachtige ‘bain’ die ze genomen hadden in het kille water. De 2 soldaten trokken er rap uit, doch de adjudant bleef nog wat om te helpen het vlot uit trekken. Na veel trekken lukt het ons toch de

boel boven te krijgen. Doch nooit heb ik zoveel gewrocht bij 't leger als deze avond. Alles werd wederom los gemaakt en naar de tranchee gesleurd. Wij waren af, moe en afgemat zijn wij dan afgezakt om onze dak te halen daarna vooruit naar C21, waar het 3de peloton ligt.

Koningin Elisabeth van België ontvangt bezoek.
De Belgische Koningin begroet de Engelsche en Fransche hoofdofficieren, die hunne opwachting kwamen maken aan de eenvoudige woning, waar Hare Majesteit verblijf houdt.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – 24 september 1916

Zondag 24 tot zaterdag 30 september 1916 – Baert A.

Het kanon is weer heel wat bedrijviger en soms zeer hevig. Bij 't naderen van de winter worden gedurig nog nieuwe woontenten opgeslegen. De wervingscommissie zetelt te Watou en de eerst opgeroepenen tot 30 jaar moeten optrekken.

24 september 1916 - Van Walleghem

In de weide voor 't huis van de burgemeester van Reninghelst is er een groot kamp van Australiaanse gevangenen. Gisteren werd een Australiër door de kop geschoten omdat hij reeds 3 maal weggevlucht was uit de tranchées.
Ik vergezel mijn broeder Jozef en Jozef Vercouters die naar de Eikhoek, grondgebied van Westvleteren vertrekken. Ik zie dat de Australianen liggen tot over Poperinghe, vervolgens Engelsen, enige Fransen en dan de Belgen van af een half uur langs deze kant van 'Den Eikhoek'. Langs de kalsijde ziet men maar weinig tenten, ook weinig soldatenwinkels. Langs daar is er ook een gans net van ijzerwegen.
Wij noenmalen met sardijnen met boterhammen in de herberg 'den Eik' en vervolgens ga ik naar het trappistenklooster St. Sixte. Ik ga voorbij de Belgische ballon captif.
In de kloostergebouwen zijn veel Engelsen gekantonneerd. De paters ontvangen er veel bezoek van officieren – Engelsen, Fransen En Belgen – en bijzonderlijk van aalmoezeniers, brancardiers en studenten. In de ontvangstplaats lig een boek waarop de bezoekers tekenen. Ik lees er veel grote namen. De trappistenkaas wordt zeer gevraagd; de paters kunnen ongelukiglijk alle aanvragen niet voldoen.
In 't begin van de oorlog verbleven verschillende priesters vluchtelingen in 't klooster. Enkel E.H. Callens, pastoor van Bixschote houdt er nu nog vervlijg. Ik wordt er wel ontvangen en verneem dat het met iedereen het geval is, en nochtans op de naamboek der bezoekers lees ik nevens hertelijke dankbetuigingen ook vinnige lasteringen over de paters die er verweten worden voor gierigaards.

De goede paters zullen deze lasteringen niet uitvagen. Zij blijven er tot eeuwige schande van de ondankbare.

25 september 1916 – Brievenboek Poperinge

In antwoord op uw schrijven van de 14de, hebben wij de eer U te laten weten dat bij een nieuwe sluiting van de grens, het aantal leveranciers voor onze gemeente verhoogt dient te worden tot minstens 20 personen per week, door het gemeentebestuur te bepalen om in een goede bevoorrading van de gemeente te kunnen voorzien.

Brievenboek - Crombeke nr. 754 - Dood van de soldaat decroos Julien

Aan de minister van de oorlog van België - le Havre
Hierbij een formulier inhoudende de vraag van Decroos Henri te Crombeke, om de som van 100 frank te verkrijgen omwille van de dood
van zijn zoon Decroos Julien - Corneel, soldaat 2de carabiniers VI DA - geboren de 1 juni 1894 te Crombeke, overelden de 26 september te Hoogstade.

Taillieu Camille sterft op de 28te september 1916 te Diksmuide.

De Srem uit België

Het is de titel van een artikel door de heer Dumont-Wilden in het blad le Matin gewijd aan een bezoek dat hij op het Belgisch front gedaan heeft met den heer Louis Marin, afgevaardigde van het departement van Meurthe-et-Moselle.
De heer Dumont-Wilden schrijft onder andere:
Sedert het einde van de maand oktober 1914, heeft de aandacht zich enighszins afgewend van die linie van de yser, waarheen zich vroeger alle blikken wendden. Heden is het belang op andere punten van het oorlogstoneel gevestigd, en de zo bescheiden Belgische oorlogsberichten vermelden voor het ogenblik niet veel anders meer dan artilleriegevechten of ontmoetingen van patroekjes. Maar achter deze betrekkelijke stilte verbergt zich een aanhoudend en zeer nuttig werk.

Front – Fort van Knokke – april 1915

Het is dank aan de inrichting van dit defensieve front, waar men voortaan niet meer doorbreken kan, dat het Frans-Engelse leger, dat nu geheel veilig is langs de Noorderkant, over een vrijheid van beweging beschikt waarvan men heden de prachtige uitslagen ziet.
En opdat dit defensieve front steeds stevig zou blijven, is er een onophoudelijke arbeid nodig. In dit doorweekte land, waar men water ontmoet zohaast men vijftig centimeters diep in de bodem graaft, is het onmogelijk loopgraven en verbindingsgangen aan te leggen volgens de stelsels die algemeen in gebruik zijn.
De verschansingen bestaan slechts uit zakken aarde die achter natuurlijke heggen verstopt zijn of verborgen moesten worde.
De beschuttingen, waarachter de batterijen zich verbergen, moeten met bijzondere zorg in beton aangelegd worden; men moet ze voortdurend nazien en onderhouden, zo niet zou een enkele regendag wekenlange arbeid kunnen vernielen.
Anderzijds waakt ginder achter de Yser, in de uitgestrekte vlakte, met boomgroepen en vernielde hoeven bezaaid, de Duitser, in de hoop dat een ogenblik van zwakheid hem weer de weg naar kales zou openen of een gunstige afleiding zou bezorgen.
Hij schiet voortdurend om het terrein te onderzoeken.
Men moet hem antwoorden. Het is een aanhoudend en eentonig werk, des te pijnlijker daar het roemloos schijnt.
Geen strijd met de bajonet, geen gevechten man tegen man waar de persoonlijke moet zich kan doen blijken: een verdoken maar aanhoudend gevaar; marmitten die plots ontploffen in een post waar men zich volkomen in veiligheid waande, die per toeval enige soldaten of enige

officieren doden en hun makkers verplichten het vermelde werk wat verder opnieuw te herbeginnen.
Nergens ziet de oorlog er akeliger uit dan in dit vlakke, met grachten doorsneden land, dat in deze herfstmaanden zo prachtig groen staat en dat er zo lachend uit zou zien, ware het niet de ellende van al die in puin geschoten dorpen, en de kleine, luid klinkende wolkjes, die men soms in de hemel ontploffen ziet.
Men weet dat men er niet verroeren mag op vrees dat gans de rest van het front ook verroere, deze officieren, deze soldaten, die des te meer verlangen vooruit te rukken, daar zij, aan gene zijde van de linies de kloktorens zien van hun vaderland dat zij terug veroveren moeten, zijn tot het geduld en de onbeweeglijkheid veroordeeld, en het is niet een van de gemakkelijkste plichten van de aanvoerders die bevel over hen voeren, hun te leren wachten en waken, te berusten in deze waakzame en gevaarlijke werkeloosheid die al de militaire grootheid en dienstbaarheid van deze oorlog in zich besluit.

Generaal Jacques *– foto van Forum eerste wereldoorlog*

Vervolgens schetst de heer Dumont-Wilden het portret van generaal Jacques, wiens hoofdkwartier hij bezocht heeft:
'Een van de meest populaire Belgische aanvoerders die reeds een der pioniers van het Belgisch werk in Afrika was, en die met admiraal Ronar'h en generaal meiser de roem mag delen veertien dagen lang het bruggenhoofd dan Dixmuide met een handvol mannen te hebben verdedigd tegen de talloze Duitse massas.

Geïllustreerd Zondagsblad – september 1916

De Belgische scholen te Rotterdam
De leerlingen der 2 hoogste klassen van de Belgische Middelbare School te Rotterdam. Van l. n. r. (zittend): De Weert, architect, geeft les in het teekenen enz. R. v. Loo, consul te Brussel, voorz. v. h. Belg. Schoolcomité; Bolansée, gemeentesecret. in België, directeur der school; Jos. Janssens, student der Handels Hooge school, secr. van het comité.

- Dans les rangs pour le boulot!

Camenbert dribbelde als een gek rond om de mannen bijeen te krijgen. Schoorvoetend en morrend doken ze tevoorschijn.

- Altijd werken, meesmuilden ze.
- Zakskens vullen!
- Heel ’t vaderland gaat in zakskens zitten.

Ieder nachtwerk preludeerde met zo’n standje.

- N’oubliez pas les pelles, vermaande een korporaal.
- Ze hebben mijn schup gepikt, sakkerde een stem in ’t donker.
- De mijn is gebroken.

De kapitein floot. Stilte. Cigaretten en pijpen werden uitgedoofd. En door de nacht dreutelde de lange rij der werkploeg als een begankenis. Eén voor één stapten ze over de loopplankjes, wipten ze over de schabouwelijke bruggetjes die over grachten en sloten welfden.

- ‘k Zie geen hand voor mijn ogen, sakkerde de Hondendief.
- Straks breken we de poten nog, duivelde ’t Stropke.

7de augustus 1916 – Belgisch kantonnement – 2de linie

Wannes ook salamanderde:

- Ze mochten die planken wel eens repareren.
- Maak u geen kwaad bloed, mannen, jokte Stokken-en-zeilen. De vijf eerste jaar zijn de slechtste…

Bijwijlen struikelde er een, tuimelde op de grond al vloekend. De anderen lachten er om. Ze kregen echter ieder hun beurt. Toornen hielp niets. Daarom namen ze hun miserie maar luchtig op. Zo de voorman iets zag, verwittigde hij zijn gebuur.

- Opgepast, een telefoondraad.
- Afstappen!
- Rechts houden…

Gedurig moesten ze opletten. Ze slingerden door verbindsloopgraven en open vlakten. Waar de aarden wallen niet hoog genoeg waren, bukten ze ’t hoofd, stapten ze wat haastiger door.

Soms zoefde een schapnell door de lucht. Van zo gauw ze ’t kanon hoorden afgaan en vermoedden, dat het projectiel in hun nabijheid ontploffen zou, smeten ze zich plat op) de buik. Als er niemand gekwetst was vloden ze voort, anders bleven de brancardiers bij de gewonden, om ze te verzorgen.
Aan een huis, waarvan nog alleen de kelders overbleven, stopten ze.

- Les sacs! Riep de luitenant. Een ieder kwam nu een pakje zakken halen, de balen werden los gesmeten. Een korporaal telde.
- Hoeveel per twee, vroeg Catouche.
- Honderd te vullen en vijftig te dragen!
- ’t Ziet er lief uit, klonk het.

Als al de jongens geriefd waren ging de compagnie voort. Tussen iedere esquade werd nu een grotere afstand gelaten dan bij ’t vertrek.

- Waar gaan we werken Wannes, vroeg Wiem.
- Aan de Boyau de la Mort.
- Ja, zuchtte Wuiem … dan gaan we broks hebben ook….
- Fit! Schuifelde Wannes, onverschillig.

2de linie – maart 1916- Sector Diksmuide

Aan de Boyau de la Mort, werkten de jongens niet gaarne. Daar gonsden de ballen lijk muskieten. Wat hadden die zakjes reeds men mensenlevens gekost! Doch ’t werk moest verricht. Late zouden ze blij zijn in veiligheid te lopen achter die beschuttende dam.
Als een klad negers vielen de jongens aan de arbeid. De schuppen schenen te dansen op de aarde. Inderhaast werden enige zakjes gevuld. Die legden de jongens rond zich. Ze wrochtten op hun knieën, de ruggen gebogen. Hoe meer zakjes ze vol schepten, hoe veiliger ze zich waanden achter hun zandstapel.
Er waren korporaals en sergeanten die de jongens hielpen. Ze bonden koorden rond de krop der zakejs.
Stokken-en-Zeilen, ’t Stropke en de Hondendief zwoegden te gaar.

- Slechte grond om te spaden, zei ’t Stropke.
- Vettige kleigrond, meende Stokken-en-Zeilen.

Ze dolven voort, onverpoosd. De kogels zinderden boven hun hoofd en tjirpten soms lijk krekels doen in zomerse doornhagen.

- Wil ik nu wat schuppen, broeg Stokken-en-Zeilen, die de zakskens open hield.
- ’t Zal wel gaan, antwoordde ’t Stropke, als mijn schup maar niet plooit…

Met al ’t geweld van zijn lichaam duwde hij op de spade. Hij voelde een weerstand, welke hem morren deed…. Zat hij nu op een steen? Hij beproefde een steek verder. Hij stootte echter op ’t zelfde harde voorwerp.

- Wat is dat toch!
- Laat mij eens begaan, zei de Hondendief.

Hij dolf de bovenste grondlaag weg. Na een poosje zei hij:

- Riekt een mannen…
- Bah! Walgde ’t Stropke, wat ’n pest….

De Hondendief spaadde voort. Soms liep er een licht als een groene glimworm langsheen zijn schup.

- Fosfoorstrepen… v-fluisterde ’t Stropke.

Met zijn handen tastte de Hondendief waar hij gespaad had.

- Ei… schrok hij eensklaps, nen dooie, mannen….

Onwillekeurig schoven ze opzij….

- Laat ons wat verder gaan….
- Smijt er eerst wat grond op!

Op handen en voeten kropen ze toen wat verder, en begonnen met nieuwe ijver te werken.
Toen de zakjes bijna alle gevuld waren, riep de kapitein:

- Portez les sacs…

Ze tilden de vrachten op hun schouders, drilden weg en weer.
‘Nen man van goede wil, om de zakskens te dammen, vroeg de luitenant.

’t Stropke bood zich aan. Vinnig als een kat wipte hij op de wal, gekte om de ballen die langs zijn oren vlogen. Hij stond nu vlak in de openheid, zonder een strooiken om hem te vrijwaren. Een kogel schampte af op de steel van zijn houten hamer. Rustig labeurde hij voort, plaatste de zakjes en damde iedere laag.
Alles liep goed af. Wanneer de dag in de lucht begon te komen, riep de kapitein:

- Rassemblement!

En de compagnie vertrok, zonder ongevallen.

- We zijn er weeral van af, juichte Wannes.
- ‘k Ga ’n doos plata warm maken en een stukske brood in mijn maag duwen, zei Stokken-en-Zeilen.
- Ik kruip in min stro, geeuwde ’t Stropke.

Door de doezelige morgenklaarte stapten de jongens aan…

Fritz Francken

Aan het Somme-front.

Een bloedige episode uit de gevechten aan de Somme. Verwoed bajonetgevecht in de ruïnes van een platgeschoten en uitgebrande boerenhoeve, gelegen in het brandpunt van den strijd.

Nummer 171a **Doos Gazette** **oktober 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
De ijdelheid voedt zich met de brokken van de glorie
Geïllustreerd Zondagsblad
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 550 lezers

Beste abonnee

Het teken op de sacramentstoren in de Sint-Jakobskerk uit 1593. … druiven en koren of hop en gerst?

Voordracht over hop en bier in de middeleeuwen

Ondertussen heb ik het boek ‘Hop en bier, van mythe tot geschiedenis’ deels herwerkt, met als resultaat dat heel het eerste deel 3 maal zo lang geworden is. Dit nieuwe boek, kreeg als titel **‘Van havergruut tot hopbier’** mee en wordt op vrijdag 14 oktober om 20 uur voorgesteld in het brouwmuseum **‘De Snoek’ te Alveringem**.

We zullen hierbij ingaan op enkele historische vraagstellingen. ‘Was lupulus eigenlijk wel humulus?’ is er daar één van. Daarnaast stellen we ons de vraag wat de hop deed op het schilderij van het Lam Gods en was er al een ’reinheitsgebot’ in 1268 te Parijs? En uiteindelijk proberen we toch een antwoord te geven op de vraag hoe het mogelijk was dat er hoptienden gevraagd werden te Poperinge in het jaar 1257.
Het nieuwe boek zal te koop zijn voor 25 euro het stuk

Benauwde tijden te Poperinge

Het is de bedoeling van het boek **‘Benauwde tijden te Poperinge’** om de periode waarin de ‘beeldenstorm’ plaats vond, hier in het Westkwartier, en daarbij nog eens speciaal in Poperinge, te beschrijven.
We willen daarmee vooral antwoorden op de vraag **‘wat ‘** er gebeurd is, en minder op de vraag ‘waarom’ het gebeurd is.
We doen dit chronologisch en vooral aan de hand van temporaire geschriften.
Daarbij hebben we de akten die in het Stadsarchief van Poperinge bewaard worden zoveel als mogelijk getranscribeerd en opgenomen in het boek. Een werk dat tot op heden niet gebeurd was.
Het aantal authentieke geschriften uit deze tijd, zijn immers – met de eerste wereldoorlog en de vernieling van verschillende archieven – sterk verminderd – zodat deze aan belang winnen.
Zo is het akkoord – in het oud Frans – opgenomen dat gemaakt werd tussen de Poperingse Calvinisten met graaf Egmond gemaakt op 22 september 1566. Een gelijkaardig akkoord werd ooit te Ieper gemaakt, maar met al dat oorlogsgeweld is het daar al lang verdwenen.
Ik heb de laatste jaren al heel wat afwijkende lezingen van dit akkoord gevonden, zodat ik mij afvroeg hoe het originele akkoord er eigenlijk uitzag.
Gelukkig dus dat we in Poperinge ons akkoord nog hebben.
Ik begrijp heel goed dat het overnemen van die vele authentieke akten, voor de gewone lezer voor problemen kan zorgen, maar anderzijds is dit de meest authentieke manier om een belangrijk stuk van onze Westhoekgeschiedenis aan bod te laten komen.
Het Poperingse verhaal dat ik wenste te schrijven op basis van de originele akten, werd al snel breder en dank zij onder andere het werk Charels Edmond Henri de Coussemaker – kon ik mijn verhaal ook verder stofferen. De Coussemaker heeft immers ook dat transcribeerwerk gedaan en rondgetrokken om in verschillende archieven deze akten te gaan ontletteren.
Het boek is dus ook een bronnenboek – maar dan één waarin de bronnen in hun context geplaatst worden.
We stoppen deze tijdslijn in **1573** om twee redenen.
Eerst hebben we het einde van een ‘tijdperk’ wanneer Alva, nadat hij een standbeeld van hem zelf te Antwerpen heeft laten oprichten, het land verlaat, waarbij hij denkt dat hij het Calvinisme een halt heeft toegeroepen en overwonnen.
Anderzijds is het jaar 1573 ook het jaar waarin de katholieke Poperingenaar Ghelein de Coninck zijn ‘hymnen’ publiceert waarin hij een lang gedicht opneemt als reflectie op de bewogen tijd waarin hij leefde.
Beiden hebben waarschijnlijk gedacht dat ze het moeilijkste achter de rug hadden.
Beiden hebben zich daarin deerlijk vergist.

Na 1573 is zijn de spanningen tussen het Calvinistische Noorden van de Nederlanden en het Katholieke Zuiden, weer gaan toenemen.
De Calvinistische republiek binnen de stad Gent en het Calvinistisch bewind te Ieper hebben ook geleid tot een Calvinistisch bestuurd Poperinge in de jaren 1579 en 1580.
Toen kwam ook een derde speler in de streek, de Waalse Malcontenten, die al snel onder het bevel van de heer van Ekelsbeke; de la Motte, de strijd aanbonden tegen de Calvinisten.
De strijd tussen deze Malcontenten, die zich al aansloten bij de Spaanse legers, en de Calvinisten leidde tot de totale vernietiging van Poperinge en alle plattelands dorpen alhier.
De geschiedenis van deze tweede periode, de meest dramatische jaren die onze streek ooit meegemaakt heeft, hoop ik ooit in een ander boek te beschrijven.

Nu houden we het bij deze eerste periode waarin we de Beeldenstorm centraal kunnen stellen.

Het tweede boek **'Poperingse geuzen in de storm van de tijd'** beschrijft de geschiedenis van de Poperingse geuzenfamilies **Debacker en Van Bambeecke**. Telkens starten we halfweg de 16de eeuw en we volgen de volgende generaties op hun emigratietocht, zowel in Duitsland als in Nederland, wat een boeiend verhaal oplevert.
Voor dit boek heb ik eerst alle stukken die in het Poperings archief aanwezig waren doorploegd en daarna ben ik in het archief van de familie Debacker in de Universiteitsbibliotheek te Leiden gaan kijken.
Het toeval wilt immers dat het archief van Debacker – door dat Andreas Debacker met Magdalena Tijs trouwde – daar terecht kwam.
Ook de dochter van Andreas Debacker trouwde immers met een lid van de Antwerpse Tijs familie – Anthoni Thys – en deze kregen een zoon Johannes Thys of Thysius.
Het was deze zoon Johannes Thysius die een passie voor boeken had en die na zijn dood zijn gehele bibliotheek aan de universiteit van Leiden, het begin van de bibliotheek aldaar.
De kleinzoon van een Poperingenaar blijft men daarmee te Leiden herdenken.

Daarmee is het des te spijtiger dat er enkele fouten in het archief van Thijs aldaar gekropen zijn.
Zo wordt het rekenboek van Jan Debacker van Poperinge dat aldaar bewaard wordt, toegeschreven aan zijn zoon, de greffier van Poperinge, terwijl het dus eigenlijk toebehoorde aan Jan Debacker senior – en later aan zijn dochter Mayken Debacker, die met de Antwerpse geuzenkapitein Bartholomeus de Pelletier trouwde.
De Jan Debacker senior heeft pas Poperinge verlaten in 1574 en is toen naar Antwerpen verhuisd, waar hij bij zijn dochter ging wonen.

Luther met zijn nonne

Het is Mayken Debacker, de dochter van de Poperingenaar Steven Debacker die met de Antwerpse Hans Maertens hertrouwde . Hans was één van de eerste investeerders in de Verenigde Oostindische Compganie . Hij liet een aantal portretten schilderen – waarvan één van zijn vrouw Mayken Debacker – die toegeschreven worden aan Abraham Vinck.
Op geen enkele website vond ik echter de juiste referenties terug.

Door de stukken van Poperinge en Leiden te kunnen combineerden – hebben we wel inzicht kunnen krijgen in de juiste familieverbanden.
Maar dat niet alleen. Vooral voor dokter Andreas Debacker, ofwel Bacherius die onder andere de dokter was van de Deense koningin Anna van Denemaerken en Noorwegen, kon ik een biografie opstellen.

Ik wil besluiten met een korte schets van Jan Debacker junior.
Hij was de zoon van Jan Debacker senior en Janneke De Ruple. Hij is opgegroeid te Poperinge – woonde in de Potterstraat aldaar op een eigen leen – en studeerde rechten in Leuven.
Op 3 november 1563 viel de stadsgriffier van Poperinge Adriaen Alezone van zijn paard en brak zijn nek, het gevolg was dat men een nieuwe griffier mocht zoeken. Dat werd de jonge Jan Debacker.
In die functie maakte hij de hongersnood van de winter 1565 – 1566 mee en trok samen met Jan Daten naar Pieter Daten – of Petrus Dathenus in de Paltz om aldaar koren te vragen, alhoewel iets dergelijks wettelijk verboden was. Zij kregen 500 malters rogge mee terug naar Poperinge, zodat men alhier de grootste nood kon ledigen.
Jan maakte de beeldenstorm mee – en was hij de spil waarrond de onderhandelingen plaats vonden. Hij was het ook die bij besluit van de gehele magistraat – Petrus Dathenus op 21 december 1566 – toen deze in Poperinge verbleef niet alleen 6 kannen wijn mocht trakteren maar ook een ‘mantellaken’ weirdich 32 pond parisis’ mocht cadeau doen.

Jan vluchtte in oktober 1567 naar de Palts waar hij onder andere geld leende aan Gerry Hansen, de Paltzgraaf.
Gerry Hans heette eigenlijk officieel Georg Johan I von Palz-Veldenz - ook wel de scharfsinnige genoemd –
en hij was het die in 1568 Plalzburg stichtte als een asielplaats voor goedsdienstvervolgden in wat nu het Groothertogdom Luxemburg is en daarvoor had hij heel veel geld nodig. Het moest een plaats worden van religieuze tolerantie.
In 1570 kreeg deze plaats reeds stadsrechten.
De plaats bestaat nog en graag neem ik aan dat onze Poperingse griffier de som van 60 pond parisis bijgedragen heeft tot de realisatie daarvan.
Daarbij komt dat ik geen enkele betaling van deze rekening van 60 pond terug gevonden heb.
Met de intresten over 448 jaar denk ik dat we nog een ferme rekening openstaan hebben in één van die banken in het huidige Luxemburg.

De boeken kosten 25 euro het stuk – zonder de portkosten . – Te bestellen via – Guido.Vandermarliere@telenet.be

Van Werner Goussey kreeg ik de volgende commentaar nog op de valreep.

Beste Guido,

Een tijd terug vroeg je om mijn licht te laten schijnen op "**Benauwde tijden in Poperinge**".
Ik heb het boek volledig doorgenomen.
Het is een fantastisch werk.
Met alle respect voor de auteurs die eerder al poogden een tipje van de "Beeldenstorm-sluier" op te heffen in artikels, tijdschriften en boeken, maar …. eerlijk gezegd : dit boek geeft een totaalbeeld over deze dramatische periode in onze streekgeschiedenis. Bij lezing van dit boek, leef je mee met de gebeurtenissen. Je zit er als het ware middenin. Het vermoorden van die pastoors deed me onmiddellijk denken aan de recente gebeurtenissen in het Midden-Oosten, de slachtpartijen door IS (te zien op video's).

Ter info :
Pagina 182 : Herberg St-Joris : deze was gelegen op de Beverenkalsijde, grondgebied Beveren-IJzer. In 1603 (Mateboek) waren dat : "Verbrande erven". In 1793, tijdens de Franse Omwenteling, was er, waarschijnlijk op dezelfde plaats, een herberg St-Joris, uitgebaat door Corneel Tullier ("Thulliez" in andere geschriften). Deze herberg was gelegen 3 huizen voorbij de herberg "De Billander" die onlangs werd gesloopt. Opening naast de gebouwen van de vroegere Brouwerij Feys-Callewaert.

De nieuwe uitgave van SAPpig digitaal kan je nu dowloaden via volgende link
https://arch-poperinge.be/SAPpigDig/SAPdig2.pdf

De Calvijnkerk van Beveren
Werner Goussey

Eén van de aangename zaken van zo'n tentoonstelling rond de Beeldenstorm is dat je daardoor ook nieuwe zaken leert. **Werner Goussey** *uit Kessel-Lo bestelde 'Benauwde tijden in Poperinge' en 'Poperingse geuzen in de storm van de tijd' en vroeg daarbij ook om een huwelijksakte voor hem in het stadsarchief te Poperinge te fotograferen.*
Dat deed ik.

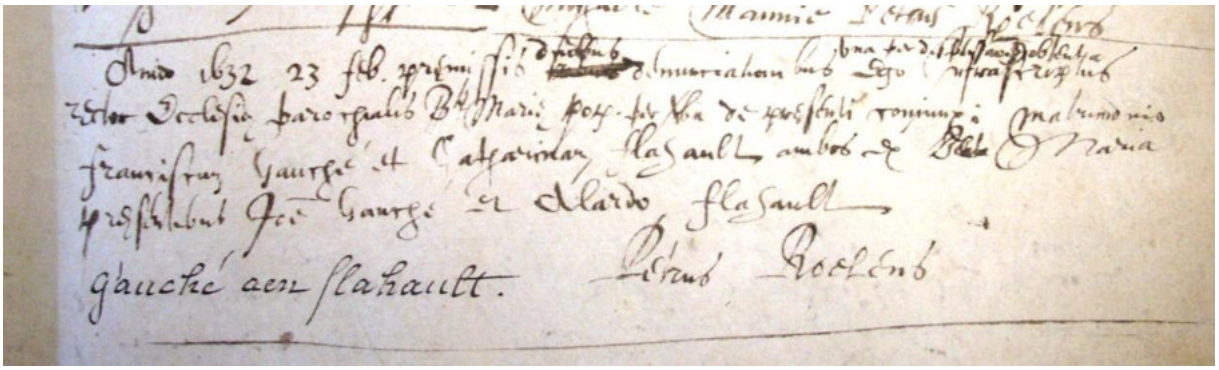

Hoe een naam als 'Gauché' door de jaren heen kan veranderen in Goussey!
Van Werner kreeg ik het volgende interessant mailtje terug:

Beste Guido,

De gevraagde X-akte goed ontvangen. Ze is goed leesbaar. Zoals gedacht zijn de akten van die periode zeer beknopt, maar er staan toch een paar gegevens in die mij "misschien" nog een stap verder kunnen helpen.
40 jaar geleden, in 1976 hield ik een eerste familiebijeenkomst in Watou.
De oudste voorvader was toen een zekere **Jacobus Gosée** , gehuwd te Watou in 1702.
Later vond ik zijn geboorteakte (1674) in Proven. Hij was de zoon van **Franciscus Goussé** en **Joanna Watté,** gehuwd te Proven in 1671.
Via Maria, de zuster van Franciscus, die 3 x "goed"gehuwd was (o.a. met een molenaar van Proven) kwam ik de namen van de ouders te weten. Dat waren **Frans Goussye en Catherine Flaheau.** Deze waren vermeld in een Staat van Goed opgesteld bij het overlijden van Pieter Verbecque, de 2de echtgenoot van Maria.
Het zijn de vele varianten van de naam Flaheau (Flahou, Flahau, Flahaut, enz…) die een lichtje deden branden. De schrijfwijze van de namen Gauché en Flahault zijn dus totaal verschillend met die welke ik voor ogen had.
De combinatie en de uitspraak van die 2 namen vormden de link. Niet gemakkelijk in dit geval. Mijn streefdoel is altijd geweest om te geraken tot aan de "Beeldenstorm".
Dit komt ook door het feit dat mijn ouderlijk huis in vogelvlucht op 500 meter staat van waar **de Calvinistische tempel** (in feite een houten barak) ooit gestaan heeft op het gehucht de Hagedoorn te Beveren-IJzer.
Ik vond zelfs het kadastraal perceel terug. **Het Calvynnestratken** werd/wordt in alle geschriften verkeerdelijk omschreven als zijnde de huidige weg die loopt van de Beverenkalsijde (meer bepaald vanaf de plaats waar de in 1916 verdwenen kapel stond op de Hoge Seine) naar de Hagedoorn.
Het was steeds kopiëren de ene van de andere. De bron vonden ze niet.

Het "Mateboek" (beschrijving van alle percelen) van 1603 van Beveren-IJzer bevond zich in het archief van de stad Ieper, dat in de vlammen opging tijdens WO 1. Via een cafébabbel kwam ik te weet dat er nog een kopie (daterend van 1865) van dat Mateboek in privé bezit was. Van die kopie kon ik gelukkig een nieuwe kopie krijgen.
Één groot probleem : de bijgaande kaart waarop alle percelen waren aangeduid was verdwenen. Zelfs niet terug te vinden in de KB van Brussel.
Ik heb er jaren aan gewerkt om op basis van het Plan Popp de oorspronkelijke kaart weer samen te stellen. Het is mij voor 99 % gelukt (onjuistheden bij het opstellen van het boek in 1603 en officiële grenscorrecties in de 18e eeuw waren de dwarsliggers).
Bij nader onderzoek stelde ik vast dat het plan Popp ooit was gemaakt op basis van het Mateboek. Dus was het nu in omgekeerde richting werken.
Dit Mateboek is een enorme bron aan toponiemen.
Vandaar ook mijn bijzondere belangstelling voor deze periode. In de meeste geschriften wordt Roesbrugge steeds naar voor geschoven wanneer het gaat over de beroerten.
De reden : de hagepreken vonden plaats in de onmiddellijke nabijheid van het Nonnenklooster dat deel uitmaakte van de dorpskern "Beverenkalsijde", dat ligt op grondgebied Beveren-IJzer, maar aanleunt tegen de dorpskern van Roesbrugge en er als het ware een geheel mee vormt. De "Dode IJzer" is de grens tussen de beide dorpen.

Nogmaals hartelijk bedankt om die akte te willen opzoeken en door te sturen.

PS : Na iets meer dan 100 blzn te hebben gelezen in "Benauwde tijden in Poperinge" zeg ik nu al dat dit **een uitzonderlijk werk** is. Met alle respect voor iemand die dergelijk werk kan publiceren.

Genealogische groeten,
Werner Goussey

Ik stuurde hem het volgende mailtje terug:
Beste Werner
Je doet mij nu wel heel nieuwsgierig worden naar dat 'mateboek'- en naar die toponiemen.
Kan jij geen 'kaartje' sturen van de plaats waar de geuzentempel gestaan heeft?
Dat ware super voor in 'Doos Gazette'.
En bedankt voor het compliment voor 'Benauwde tijden in Poperinge'
groetenis
Guido

Werner legde er zijn 'leen' aan en 's anderendaags had ik een pak materiaal in mijn mail. Ik geef eerst zijn verdere toelichting rond het 'mateboek' van Beveren.

Toelichting bij de studie van het Mate-Boek

Het Mate-Boek van Beveren (anno 2011 betekent dit Beveren-IJzer met postcode 8691), opgesteld in 1603 door de gebroeders Jan en Franchois Soete, is één van de historische documenten van onze gemeente die de Franse Revolutie hebben overleefd.
Het origineel werd in 1852 overgeschreven door een zekere "AWH". Het Stadsarchief van Ieper, waarin het origineel (met waarschijnlijk ook het plan) zich bevond, ging volledig in de vlammen op tijdens de 1ste Wereldoorlog.

Omstreeks 1975 bekwam ik van Joseph Desmyttere (Beveren-IJzer 19-10-1926 – Roeselare 11-05-2005), een kleinzoon van Henri Desmyttere (burgemeester van Beveren-IJzer in 1920-1921), een gefotokopieerd exemplaar van het in 1852 overgeschreven document.
Dit Mate-Boek verdeelt Beveren-IJzer in een "**Oosthouck**" en een "**Westhouck**", die in totaal bestaan uit **32 hoeken** of **745 nummers**, die elk één of meer van de huidige percelen bevatten. De grootte van ieder nummer is natuurlijk uitgedrukt in de oude oppervlaktematen, namelijk **gemet**, **lyne** en **roede**.
Oorspronkelijk was er een kaart (plan van de gemeente met nummering) bij de Mate-Boek gevoegd, want tussen de nummers 126 en 127 staat vermeld : *"Begin van 't tweede stick van de quaerte"*. Onderging deze kaart het zelfde lot als het Mate-Boek ?
Als we het Mate-Boek vergelijken met het plan Popp, dan stellen we onmiddellijk vast dat het plan Popp gebaseerd is op het Mate-Boek. Oosthouck en Westhouck zijn vervangen door 4 secties : A, B, C en D met een nieuwe nummering.

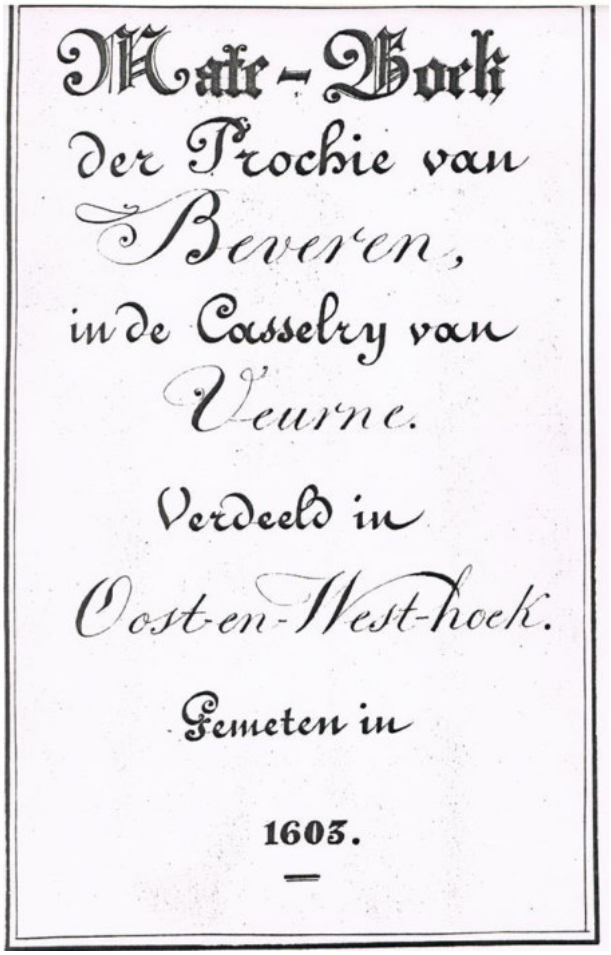
Mate-Boek
der Prochie van
Beveren,
in de Casselry van
Veurne.
Verdeeld in
Oost-en-West-hoek.
Gemeten in
1603.

Na enorm veel moeite (omrekening van oppervlaktematen, vergelijking van de grootte ervan en de ligging van de percelen) ben ik er grotendeels in geslaagd de kaart opnieuw samen te stellen. Eén kaartje per hoek, soms twee. De toponiemen die in het Mate-Boek voorkomen, kunnen gesitueerd worden op de kaartjes (schaal 1:5.000).
Het is dan ook uit deze studie dat een paar zeer belangrijke zaken naar voor kwamen :
1° E.H. H. De Jonckeere schrijft in zijn "Beschrijving van Beveren-IJzer" dat hij kennis had genomen van de oude legger (of het Mate-Boek) van de gemeente Beveren-IJzer die op dat moment in het bezit was van Daniël Desmyttere (zoon van Henri Desmyttere en geboren te Beveren-IJzer 4-01-1899 en overleden te Poperinge 27-11-1981). Daarin schrijft hij onder meer "….. Het straatje van de Hagedoorn naar de Hoge Seine werd Calvijnstraatje genoemd". Hij vergist zich hier. In latere publicaties, o.a. de IJzerbode, werd dit steeds overgenomen. Begin 1600 werd dit straatje "Hondschotestrate" geheten.
Het Calvijnstraatje of Calvynnestratken zoals het werd genoemd, bestaat reeds lang niet meer. Het was eenvoudigweg een soort aarden dreef of voetpad dat liep van de Hagedoorn recht op de huidige Roesbruggestraat (zie kaart nummer 24 en 25).
Waar "strate" betrekking had op een brede steenweg, betekende "stratken" een veel smallere doorgang.
Dezelfde woorden gebruikt in verschillende tijdperken hebben soms een andere betekenis of draagwijdte. Hier moet alles gezien worden door de 17e eeuwse bril.
Het perceel landbouwgrond gekend onder het kadasternummer sectie C 412, is het stuk land waar de "Calvynnekercke" of "tempel" op stond. In feite stelde het gebouw weinig voor. Het zou slechts een houten barak geweest zijn met een korte levensduur.

Albert George (Beveren-IJzer 3-10-1911 – Ieper 25-7-1993), grootvader van Franky George de huidige bewoner van de hofstede waartoe dit perceel behoort, wees mij destijds het perceel aan dat op zijn landbouwbedrijf na meer dan 400 jaar nog steeds als **het "Geuzekerkhof**" werd aangeduid. Dat perceel was C 412.

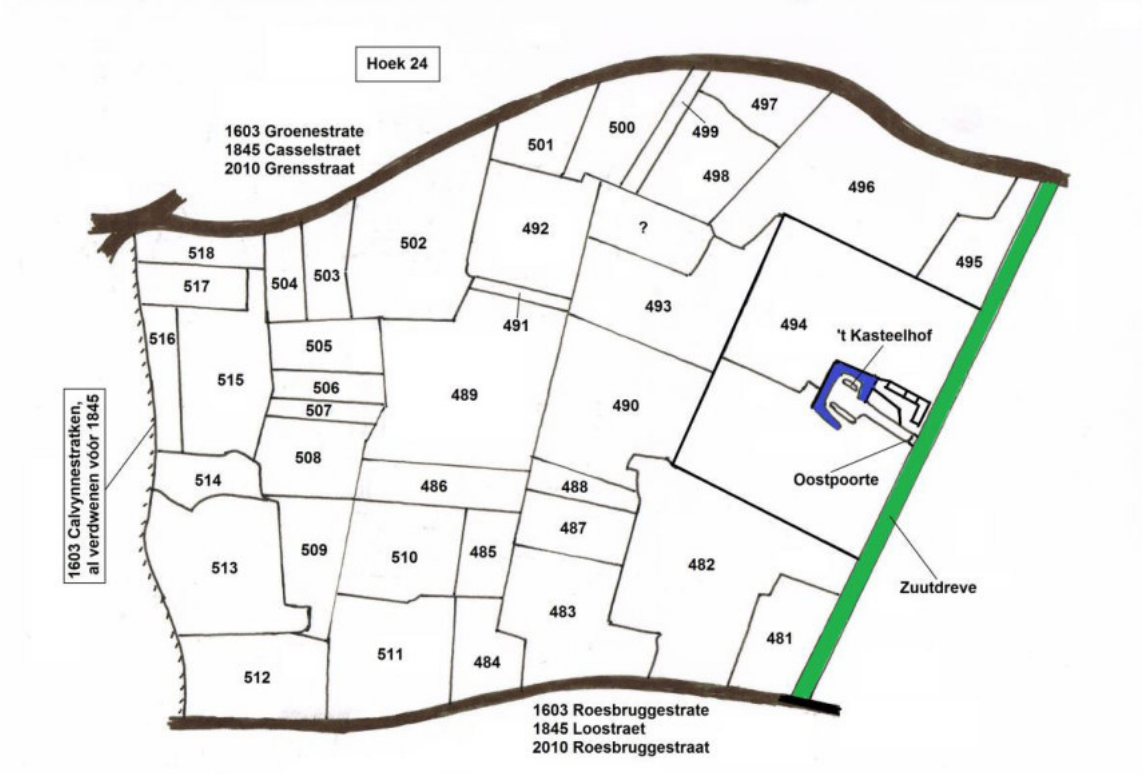

Om één en ander te bewijzen stuurde Werner mij ook de artikels uit het Mateboek door waarin er sprake is van 'tCalvynestratken'.
In de 'Westhouck' vinden we onder het nummer 513:

513

Item bewesten hieran, een Bomgardeken streckt Zuut totte Strate, mette lange Sticxken bewesten hieran, streckende Noort totte Dreve van de Hofstede, metter Westsyde **tCalvynestratken,** mette Hofstede ende Bomgaerden beoosten ende benoorden hieran, mette Dreve mette Wallekens ende Cynghels benoorden Dreve ende bewesten Hofstede, groot tsamen 7 Ghemeten 1 Lyne 17 R.//vij Ghemeten j Lyne xvij R.
Hierof tBomgaerdeken totte Strate 1 Ghemet 2 Roeden. // j Ghemet ij Roeden.

514

Item benoorden Hofstede, ende benoorden Wallekens, een Stick streckende West tot **tCalvynestratken**, groot 4 Lynen 61 Roeden. // iiij Lynen lxj Roeden.

516

Item bewesten hieran, een Stick streckende ghelyck metter Westsyde **tCalvynestratken**, groot 4 Lynen 2 Roeden. // iiij Lynen ij Roeden.

517

Item ten Noortheinde hieran, een Stick streckende tot Guilliame Vercamers lant, tWestheinde **tCalvynnestratken,** groot 5 Lynen 11 Roeden. // v Lynen xj Roeden.

518

Item benoorden hieran, een Stick streckende ghelyck Oost metten Bomgaert ende Herberghe ten Westheinde, **ghenaempt, ten Haghedoorne**, mette Noortsyde de Groenestrate, Westheinde de Hondschote ende **tCalvynestratken** inden houck ten Haghedoorne, groot 2 Ghemeten pr 20 R. // ij Ghemeten pr xx R. - 24en Houck ende 5en vanden Westhouck, groot 289 Roeden.

519

Eerst thouckstick beoosten de Hondtschootstrate, ende bewesten tCalvynestratken scherp, groot 5 Lynen 73 Roeden. // v Lynen lxxiij R.

520

Item besuuden hieran, een Stick streckende Zuut ende Noort, **daer wylent de Calvynnekercke op stont**, groot 4 Lynen 71 Roeden. // iiij Lynen lxxj R.

521

Item bewesten hieran, ende bewesten aen ons voornoempt Houckstick, een Hapstick met een steert, ten ZuutWesthouck, metter Westsyde de Hondtschootestrate groot 5 Lynen 43 Roeden. // v Lynen xliij R.

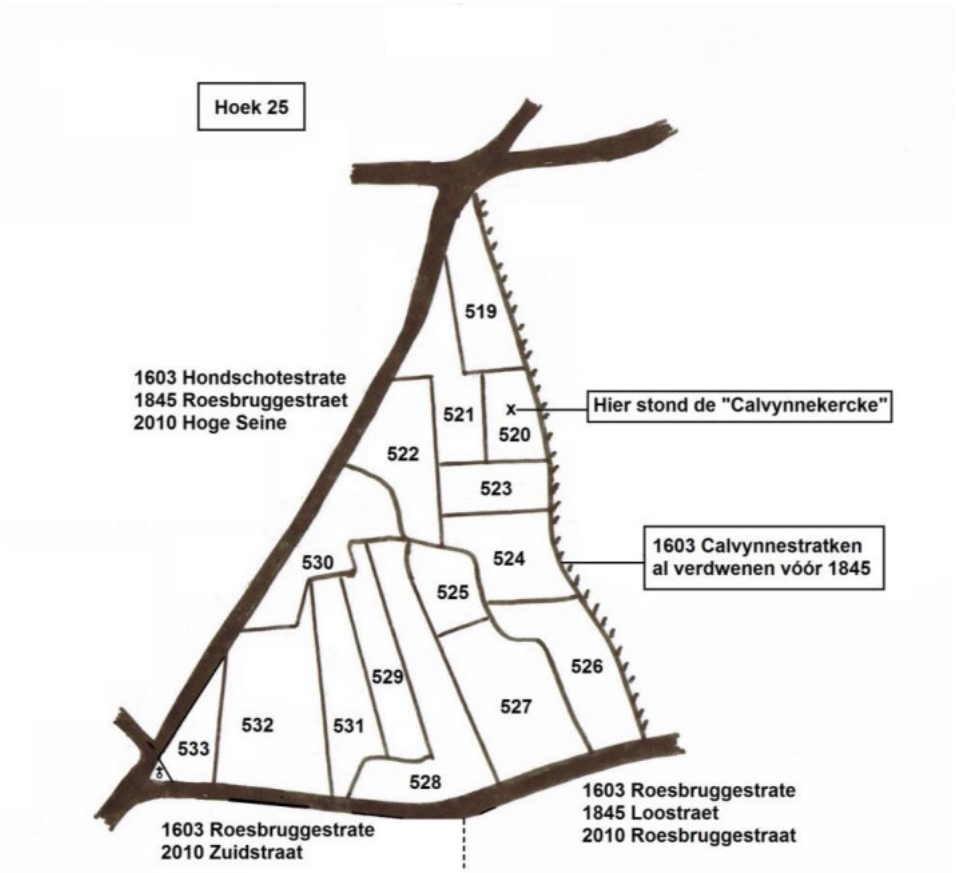

522

Item besuuden ende bewesten hieran, een Happende Stick, happende met een steert ten ZuutOosthoucke, metter Westsyde de Hondtschootestrate, van Suuden den verwilderden Meersch, groot 7 Lynen 12 Roeden. // vij Lynen xij Roeden.

523

Item beoosten hieran, een Stick, streckende Oost tot t Calvynnestraetken met een halseken ten NoortWesthoucke, metter Noortsyde Guilliame Vercamers landt, groot 4 Lynen 14 Roeden. // iiij Lynen xiiij Roeden.

524

Item besuuden hieran, een groot happende Stick, op de Suutsyde, metten Oostheinde t **Calvynnestratken,** jeghens de Dreve vande Hofstede van Guilliame Vercamer, groot 7 Lynen 72 Roeden. // vij Lynen lxxij R.

525

Item besuuden hieran, een Sticxken, streckende Oost ende West metten Oostheinde **t Calvynestratken,** groot 1 Ghemet 2 Roeden // j Ghemet ij R.

526

Item besuuden hieran, Drie Sticken aen andere dannof tmiddelste is seere smal, tSuut-
heinde de Roesbruggestrate, d'Oostsyde **tCalvynestratken,** inden houck, groot 10 Lynen 34 Roeden. // x Lynen xxxiiij R.

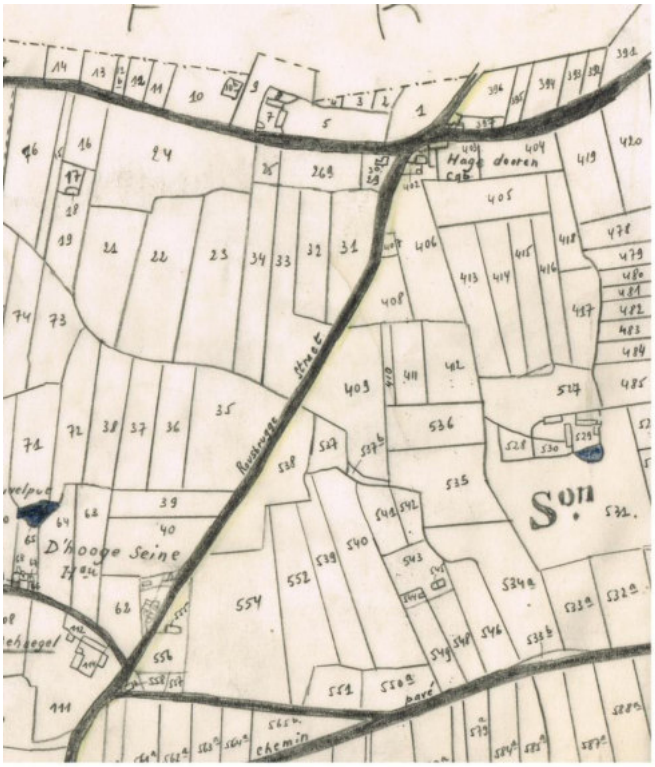

De Calvijnkerk zoals ze door Werner op de Popp-kaart aangetekend werd.

Ik kan alleen maar Werner, in naam van al mijn lezers en mijzelf, bedanken voor deze prachtige aanvulling.
We hebben bij deze 'herdenking' van de beeldenstorm veel 'oud' en 'herkauwd' nieuws gehoord, maar dit is een wezenlijke en gefundeerde aanvulling van onze kennis.

Ter plaatse genomen foto. Franky George, de boer die zijn koeien en kalveren hier laat weiden, noemde nog altijd de tijdelijke weide, achter de draad, het Geuzenkerkhof.
Van de andere kant uit gezien, ziet het er zo uit:

Ooit stond hier de 'geuzentempel' van de Calvinisten, die door de Roomsen ook wel 'Calveren' werden genoemd. Van deze tempel, is er niets meer over… alleen nog wat kalveren in de tijdelijke weide. Heel ver van het centrum van Roesbrugge is deze plaats niet gelegen. Met dank aan **Miel Desmyter** *voor de rondleiding door Roesbrugge en Beveren.*

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

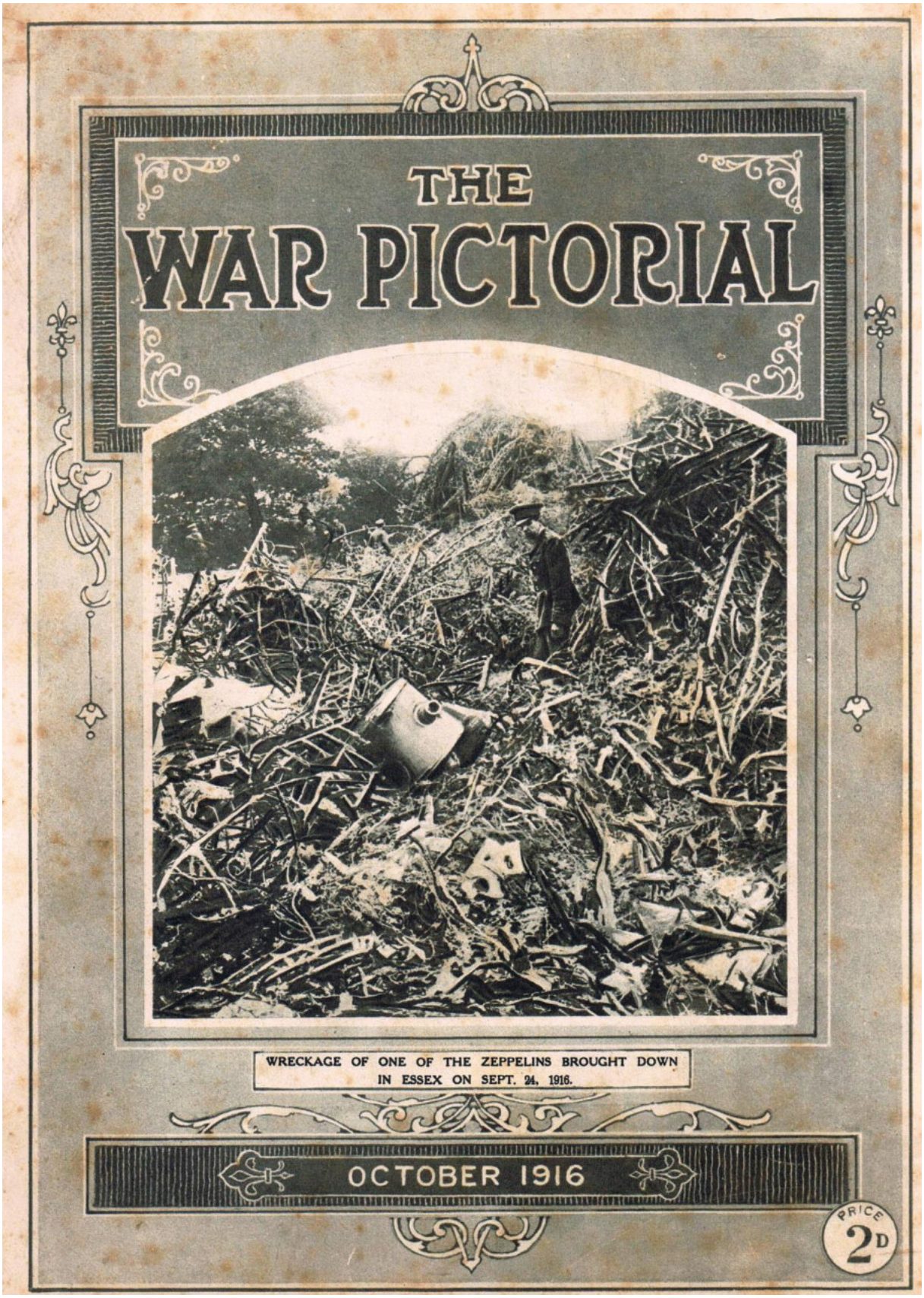

Met dank aan Emiel Desmyter

Zondag 1 tot zaterdag 7 oktober 1916 – Baert A.

De koningin van België in de loopgraven.

Kalmte, nog al wat beweging. Er komen weer Engelse soldaten toe in de stad. Engelse troepen liggen in reserve achter de Belgen, er komen nog al veel kanonnen toe en men verzekert dat rond Duinkerke een zeer groot getal oorlogsschepen gereedliggen: wat zou er toch aan de gang zijn?

Uit de Panorama

1 oktober 1916 - Albert Denys – Dagboek uit het Zweerdhof van Franz Denys

C21 en B19 verbleven te hebben, komen wij naar Belge in repos voor 6 dagen.
Wij zijn een maal gaan werken en 2 pelotons voor
Vandaag heb ik ervan geprofiteerd om naar Poperinghe te gaan. Alles goed. Ik heb veel hoop congé voor Engeland. Wat zal alleman blij zijn toch eens te zien.

b-na nog 2 dagen in Lion

de genie.

op mijn daar mij

2 oktober 1916 – Dagboek Albert Denys

Deze avond komen wijn naar piquet voor 3 dagen. Doch, bittere teleurstelling, ik heb mijn congé niet gekregen.

Het Poperinghenaartje – nr. 17 – 3 – 10 – 1916 – Bemerkt de fout ie in de datum geschreven staat- hier staat er het jaar 15.

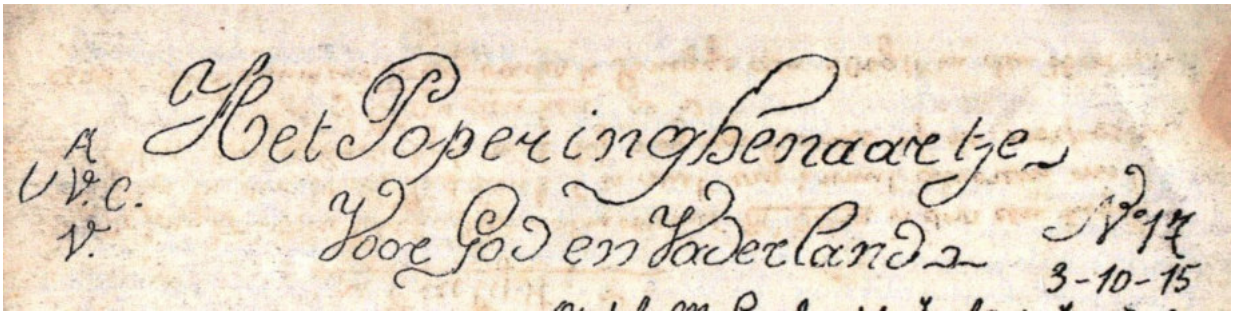

Taak der jongeren

't heldenfonds der Vlaamse studenten kent gij reeds, niet waar?
En de gedachtehulde hunner medestrijders aan hen die vielen – hulde der jongere en komende studentenscharen aan hen die stierven voor hun idealen, aan hen die dromen durfden stoute en grote dingen, doch als de tijd kwam ook dierven vechten, vrij en vrank, met hart en ziel, en

geven hun jong schoon leven met al de wijde dromen vol zaligheden, niettegenstaande lafheid en miskenning van vele anderen – zie - daar nu eenmaal op de jongeren onze taak moet wezen, **hen 't land en zijn volk en zijn ziel te doen liefhebben met hartstochtelijke liefde,** daar wij in hun harten voor al 't schone en 't ware in 't liefdevolle zulke brand in hun harten moeten doen oplaaien, dat hij nooit uitdoven kan hun leven door – dan moet die heldenverering ook zijn een in ' begin door de smart getemperde, maar spoedig stijgende en hoog opslaande jubelende verheerlijking van al 't ideale in die schone sterven jongens, zodat een ieder van de latere studenten met bewondering opzie naar hen die voorgingen en in 't hart als een soort van heimwee gevoelen om in dergelijke omstandigheden ook zo te mogen lijden en sterven.
Want wij die de tijden doormaken, kennen de onuitwisbaar stralende schoonheid van de dood onzer studenten en de ontroering, die ons bezielt, moet met de tijden vergrotend, ook rythmisch de harten aller studenten in ' t toekomende doen slaan. Ook met de liefde in 't harte en de wil in de kop moeten zij recht en schoon door 't leven gaan. En voor 't heldenfonds opkwam, was mijn gedachte – die ik aan Jerome mededeelde – dat er ergens aan den Yzer een kapel diende opgericht ter gedachtenis onzer studenten en dat daar jaarlijks als te Groeninghe ten minste een gewestelijke ook alle 10 jaar een grote male en bedevaart diende gehouden.
Jos Denys

Erelijst:
M. Dejonghe - Onze heldhaftige aalmoezenier **M. Debeir** is door een kogel getroffen in de arm. Goddank 't is niet erg, want al voren ons te verlaten voor enige tijd maakte hij nog een ronde op de voorposten.

Aandenken:
Aan **E.H. O. Lammens** wiens vader te Brugge de 5 oogst in de heer ontslapen is, bieden wij onze innige deelneming met de belofte van een gebed.

Uit de brieventesch:

E.H. Vanneste – Verleden week ben ik in verlof gegaan om het zoontje van mijn zuster te kersten. Natuurlijk een **Albrecht**. 't Is een goeie voor de klas van 36. Ter die gelegenheid ben ik naar ons nieuw college gaan zien.
Chance 't was juist prijsuitdeling. De zaal, niet zo groot als deze in vredestijd, doch wel, was schoon versierd met bloemen en vlaggen. Op het bord stond afgetekend een koene strijder als 't zinnebeeld voor de jonge kwekelingen; de prijsuitdeling was voren gezeten door **Mgr. De brouwer,** apostolische afgevaardigde.
Aan zijn rechterzijde burgemeester Van Merris. Deken Vervaeke, pastor van St. Jan, links van hem de heer Biebuyck, arrondissementscomissaris, schepen Devos en pastor van de O.L. Vrouw. Boertje Vandewynkele las een woordje ('t was wel) en aan de prijsuitdeling aan de gang. Alles liep stil af zoals het past in oorlogstijd. Om te eindigen zegde de H. principaal een woordje om de heren te bedanken die het hunne hadden bijgebracht om het nieuw college tot stand te brengen, te doen groeien en bloeien.
Valère Meysen – ware het niet dat ik in khaki zit, ik zou mij waarlijk student in verlof noemen, ik heb maar te wandelen en op tijd aan de tafel te zitten. Boeken, ik heb er wel, Engelse, Vlaamse en Franse, maar wat kan ik er mee doen, als ik mij met een boek een uur opsluit moet ik met hoofdpijn ervan weglopen. Jij weet dat ik 5 maanden in het **'Belgian field hospital'** ben verzorgd geweest.

De hospitaalbarakken in Hoogstade – 12 september 1916 - Fonds des albums Valois

Heel bekwame geneesheren zijn er dag en nacht bezig, geholpen door zorgvolle bedienden en ziekenverpleegsters. Ik verliet het hospitaal de 18de juni met 2 maanden ziekverlof, die ongelukkiglijk te rap voorbij waren om mij in staat te stellen enige dienst bij het leger te hernemen.
Ik heb dus 2 andere maanden bekomen hopende aan de beterhand te blijven en tot de normale staat te mogen terug keren.
Gisteren ben ik naar Poperinghe gaan wandelen. Ik dacht er de heer Principaal te ontmoeten, maar hij was niet in de stad, zegde mij **mr. Dewitte** die ik in zijn tent nevens 't nieuw college thuis vond. Ik heb de twee klassen bezocht. 't Was er juist prijsuitdeling geweest; de banken van de hoogste klas waren buiten op de speelplaats gezet – een oud hoppeveld met ijzerdraad omgeven.
Vroeger spraken wij van 't college tussen de 4 muren, nu ware het niet meer juist, de strooien tent immers waarin les gegeven wordt staat in 't open veld, op een kleine hoogte vanwaar men goed uitzicht op de stad heeft.

Wij hadden de O.L. Vrouwtoren vlak voor ons.
Men liet mij een wijd gat in de Sint Bertinustoren opmerken. Een obus was er door gevlogen, maar de toren houdt toch nog goed recht.
Het witstenen stadstorentje lachte lieflijk in de laatste zonnestralen. Tussen in staken de grote bomen hun kop omhoog en schenen de almachtige om barmhartigheid voor de beproefde stad af te smeken. Mocht de goede God ze voor verdere ongelukken sparen en welhaast het vroeger stille leven hernemen. Ik ben door de Zandstraat op mijn stappen teruggekeerd langs de boulevard heb ik weer Pr. Bereikt.
Een boulevard mag de grote baan wel genoemd worden, overal immers staan nieuwe huizen en tenten.
E.H. Vanderghote – E.H. Principaal heeft me een palmares van zijn prijsuitdeling opgestuurd - als ik het boekske doorlopen had en het merendeel der namen mij onze gastjes hadden voorgesteld dan waren mijn gedachten dien dag verre van Juvisy.
Boone A. – We zijn nu in verlof (sedert 28ste augustus) tot de 2de oktober. Gisteren, zondag werden we weerom beschoten. 't Was zeven weken dat we gerust waren.
Jos. Dupont – Wij waren met vier Poperingsche keikoppen bij elkaar en we waren druk aan 't

praten, terwijl wij tastend in de donkere voortstapten. Al met eens hoorden wij een geklets op metaal en een gesis. Iedereen sprong van kant, want aanstonds begrepen al de mannen dat het een Duitse kogel was die in onze richting gekomen was. Doch ’t was reeds te laat; onze vriend **Albert Delbare** was reeds gevallen. Hij had de kogel dwars door zijn helm gekregen en zijn bloed stroomde geweldig. Aanstonds vlogen wij aan ’t werk. De ene liep een doctor halen, een andere deed een auto van **’t Rode Kruis** bijkomen en de overige verbonden de gekwetste. Gelukkig de wonde was niet erg en nu is Albert al aan ’t beteren. De doctor verzekerde ons dat hij het leven aan zijn helm te danken had.

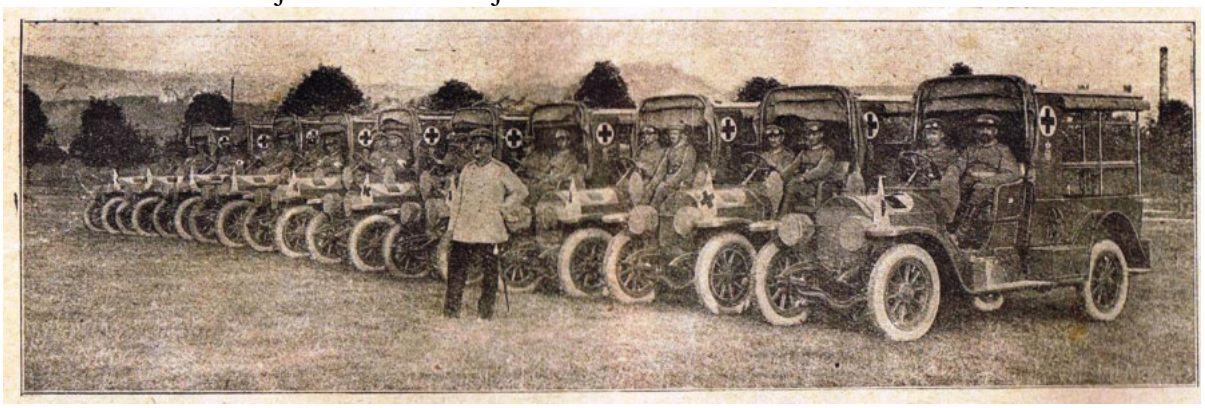

Het Roode-Kruis-wezen.

De Roode-Kruis-verpleging heeft in dezen Europeeschen oorlog zich op schitterende wijze uitgebreid. Vooral het gemakkelijke en snelle vervoer met de ambulance-auto's heeft er toe bijge dragen, dat de gewonden zoo snel mogelijk hulp ontvangen. Het is een der weinige lichtpunten van den wreeden oorlog. Onze foto geeft een overzicht van een geheel modern ingerichte en volledige Duitsche Roode-Kruis-auto-colonne, gereed naar het gevechtsfront te vertrekken.

Sylvain Dupont – Albert Delbaere die gekwetst geweest is, stelt het zeer goed. Zijn hoofd is al reeds verlost van zijn bewinding en ook is zijn wonde reeds toegegroeid, ook denkt hij van in 't korte verder naar Frankrijk te trekken.
Crousel A. – Ik ben voor enige tijd in Criel sur mer om de geleiding der mitrailleurs te ontvangen.
Houtekiet O. – Morgen vertrek ik naar Auvours en dan?
Bouciqué G. – 'k Kom zoëven een papiertje te ontvangen van 't gouvernement en 't staat daar wit op zwart en zwart op wit dat ik voor de commissie moet verschijnen van Calais op 25ste september om 9 uur.

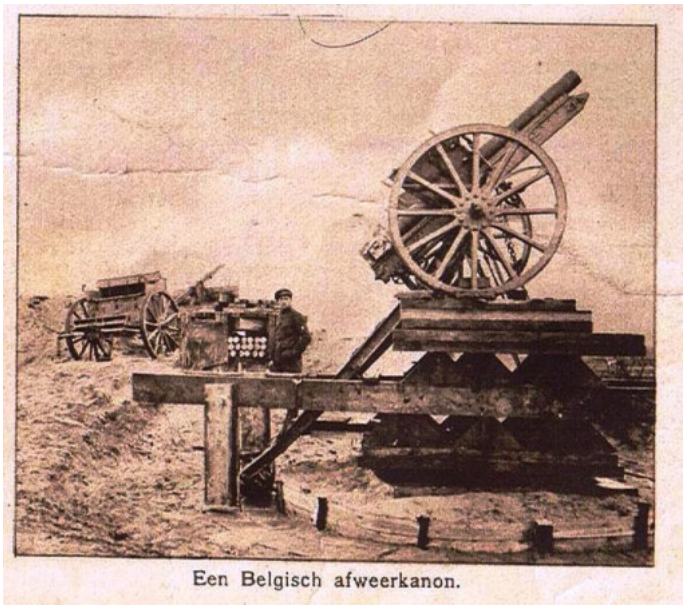
Een Belgisch afweerkanon.

Ampen M. – 't Was voor mij een hele vreugde als ik voor de eerste maal een schoon Vlaams geschreven boek in handen kreeg in het soldatenhuis. 't Is van sedertdien dat ik er omtrent iedere avond naartoe trek. En wat dan gezegd als ik 'Vrij België' in handen kreeg. Ongelukkig ware er maar enige zulke bladen te verkrijgen. Al de artikels van Frans van Cauwelaert en Julien Hoste heb ik doorgelezen. Zelfs heb ik ze soms twee of driemaal moeten herlezen om ze te kunnen verstaan; dat is een taal! En dat is eens mannelijk gesproken. Wat schijnen ons die talrijke Parijse bladen er kinderachtig uit als wij zien met wat durf en met wat beredening die vele ernstige kwesties in ''t Vrije België behandeld worden.

Soldats se rendant au cantonnement.—Octobre, 1916.

Godders G. – Maurice is tegenwoordig in 't kamp te Guines. Ik van mijnent wege stel het ook wel. Mijn gezondheid is goed en mijn ogen beteren. Ik lees gaarne 't nieuws van d'oude vrienden en kennissen aan 't front en doe't enige dat ik voor hen kan doen.

E. Dezegher – De Vlaamse jongens die hier bij een zijn kunnen maar hun bewondering voor hun oud strijdmakkers niet bedwingen: zoveel opgeruimdheid en goed humeur na zoveel tegenslag. En zeggen dat er dan nog mensen zijn die peizen dat de geest van 't Vlaamse volk gedood is. Veel en goed nieuws zou ik u laten weten, maar mag niet. Ik kan u alleenlijk zeggen dat ik terug soldaat ben en aan munitie werk. Moest ge maar weten hoe ik brand het u te zeggen. Zoveel is opeen gestapeld dat ge lachend zou zeggen: 'Jan jongen, dat is voor deze oorlog niet zulle'. Wat peist ge 'r zo van ?

Recour A. – Op vandaag 24 oogst, is het juist 5 maanden dat ik hier aan de Yzer woon. Over enige weken meende ik u weldra van aan de boorden van de Rhyn enige woorden te schrijven, maar thans geloof ik vast hier nog 5 grote maanden over te brengen. Op de secteur waar ik mij thans bevind, kan men van tijd tot tijd nog wel eens een bad nemen en soms wel zonder goesting.

Carrette R. – Ik heb over enige dagen **E.H. Jerome Priem** ontmoet die nog altijd in goede gezondheid is. Hij vermagert niet bij 't leger. Felix Rommens ontmoet ik ook iedere maal dat ik naar de loopgrachten ga. Binnen enige dagen in repos. 'k moet u niet zeggen wat de repos is, want ge weet het zo goed als ik of nog beter.

Louf A. – Op 't front is het thans rustig en kalm. Reeds heb ik de erg onaangename kennis gemaakt met het blauw plakkende slijk en de talrijke onder het riet verborgen grachten van de beroemde polders. Oh hoe dikwijls reeds barstten de stedelingen in vermaledijdingen uit tegen 'bachten de kuipe'. Ja, ze is niet meer schoon, zoals G. Gezelle pleegde te zingen, omdat ijzer en vuur de vroegere lieflijkheid en pracht vernield hebben, omdat ruw onkundig mensenwerk, Gods schepping niet wilde eerbiedigen. Nu ligt de streek omgewoeld, onbebouwd en doods. De aanbrekende winter maakt de streek nog akeliger. Dagen lang regent het, de bijtende noorderwind huilt woedend over de open vlakte. En wij, schachtjes die naar 't front opkwamen, de hoop koesterende dit jaar nog de genadeslag te helpen toebrengen, wij zullen gedwongen zijn de plagen des winters te doorstaan. Waarom zouden wij terugdeinzen! Zouden wij niet zowel als de ouderen alle ontberingen en ongemakken verduren?

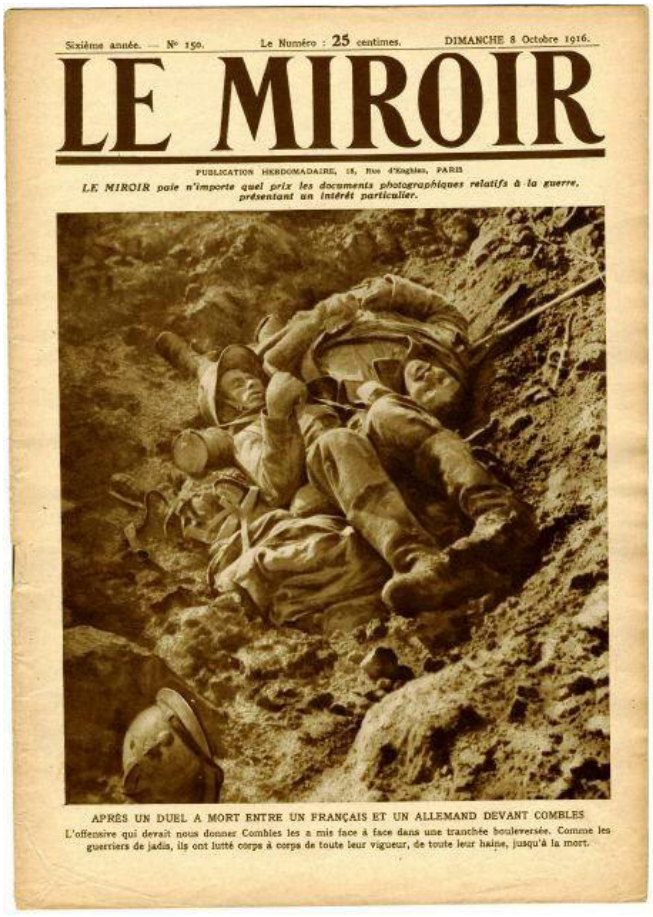
Sixième année. — N° 150. Le Numéro : 25 centimes. DIMANCHE 8 Octobre 1916.

LE MIROIR

PUBLICATION HEBDOMADAIRE, 18, Rue d'Enghien, PARIS

LE MIROIR paie n'importe quel prix les documents photographiques relatifs à la guerre, présentant un intérêt particulier.

APRÈS UN DUEL A MORT ENTRE UN FRANÇAIS ET UN ALLEMAND DEVANT COMBLES

L'offensive qui devait nous donner Combles les a mis face à face dans une tranchée bouleversée. Comme les guerriers de jadis, ils ont lutté corps à corps de toute leur vigueur, de toute leur haine, jusqu'à la mort.

F**. Rommens** – 't is immer en immer hetzelfde. Ik zit nu al 3 maanden vooruit. Ik jeun mij hier goed omdat ze mij nog al met rust laten en dat is het ware ideaal van een krijger. Jammer genoeg denk ik weer gewone dienst te moeten nemen want ze vinden dat sommigen te veel, andere te weinig verrichten.

Gedenkenis
Aan P. Vandenbussche

Eén voor een … op 't bloedig veld
Onze kloeke jongens vallen
Kruis bij kruis… een dood spook stelt
Zijn lange houten wallen.
Goeden vallen! … één voor één

Al onze jeugdebloemen nijgen
Vlaanderen zie! Vlaanderen ween
Lijken uwe toekomst dreigen!
Neen, de dood hier leven baart
Broer en zuster zullen later
Al de vrede 't oosten klaart
Rond uw kruis uw dromen raden
Om uw dood … aan 't strijden gaan
Om uw graf, hun Vlaanderen minnen
Om U, Vlaamse Vlaming stan
't echte Vlaanderen, Vlaanderen winnen;
A. Denecker

Vlaams leven

Ampen M. – Waarom gewanhoopt? Er zijn nog velden waar het zaad weelderig groeien zal? Ja, het doet waarlijk deugd aan 't hart als je ziet hoe al die Vlaamse werkjongens na vele maanden verblijf in Frankrijk hun Vlaamse taal niet vergeten hebben.
Wat zeg ik? Vergeten ? dat zij hun taal nog meer lief hebben dan te voren.
Liefde, waarvan zij zich zelven niet bewust zijn, maar toch liefde. En als er dan Vlamingen zijn , gelijk sommige studenten hier, die geen Vlaams meer spreken of durven spreken aan hun stamgenoten, dan roepen zij hun verwijtend toe: 'Spreekt Vlaams, bastaard!'
Deze morgen hoorde ik nog een groepje bijna ongeletterde Vlaamse werkjongens ernstig debatteren.
En allen waren het eens om te zeggen – ik heb altijd hier in Frankrijk Vlaams gesproken zoveel 't mij mogelijk was. 't Is immers onze moedertaal. Is dat niet schoon, is dat niet edel gesproken? Wat zaad geworpen in zulke harten, belooft het niet een rijken oogst?
Een veel rijkere oogst dan dat geworpen in de harten van veel studentjes!

Cantonnement te Lo

M. J. Denys – (1° vervolg)
Ongetwijfeld zodra er studenten bij malkander komen, ontstaan weer de oude redetwisten en vitterijen. Te meer dar er jongens bij zijn die nog niet heel diep gestudeerd hebben en veel woorden uitspreken waarvan zij de dracht niet goed kennen. Ik voor mij kom niet gaarne tussen in dergelijke besprekingen en moet soms glimlachten om hun gedurig gebruiken van 't woordje beschaving.
Mij dunkt dat enkelen zich dikwijls door onze tegenstrevers laten beetnemen en 't spel der anderen spelen. Die vooral hebben er belang bij de Vlaamse kwestie in de internationale kringloop te werpen. Zij goochelen met wereldtalen en doen hun best om steeds te herhalen wat'n kleine taal de Vlaamse is tegenover de Europese, wat een klein landeke België is tegenover de landgenoten en hoe wij noodzakelijk in de oorlog, dien zij voorstellen als een strijd tussen Latijnse en Germaanse beschaving, ons bij de Latijnse blok moeten aansluiten.
'La Belgique sera Latine ou elle ne sera rien…'
En te dikwijls gaan enkele studenten nu op t standpunt van de tegenstrever staan en van daaruit breken zij de Latijnse beschaving af en daar zij Duitsland 'ombre herculeènne' niet willen bijhalen om ze tegenover Latijnse kunst en wetenschap te stellen, zo sluiten zij zich dichter tegen onze noorderburen aan. En wat brengt dat nu al bij de kwestie aan: de Vlaamse

kwestie is een nationale kwestie, ze is nu wij toch met de Walen sedert lang getrouwd zijn, een familiekwestie, een zaak van huishoudelijke inrichting, die alleen mag bespoedigd of vertraagd worden door beweegredenen uit de inwendige landspolitiek.

Laatste berichten
Albert Boone – Vrijdag laatste kreeg P. vijf obussen. Daarbuiten gaat alles heel goed. Maandag aanstaande de 2 oktober beginnen wij het nieuwe schooljaar.
Boucique G. – 'k heb maandag de visite gepasseerd te Calais. 's Avonds om 10 ½ uur vertrokken uit Calais en hier te Coutances toegekomen. Deze woensdag morgen om 10 ½ uur. 'k En zal u deze avond niet veel meer schrijven; 'k Ben dood moe morgen om 7 uur steken ze mij in soldatenkostuum. De eerste soldaat die ik hier tegengekomen heb te Coutances was een oud Merckenaar en student in 't klein seminarie van Rouselaere. Of we eens de hand gedrukt hebben.

GEDENK IN UWE GEBEDEN DE ZIEL
VAN EERWAARDE
HEER JEROME PRIEM
Aalmoezenier aan het Krijgsgasthuis te Brugge.
Ridder in de Leopold- en Kroonorde, vereerd met het IJzer- en Oorlogskruis, de Herinnerings- en Eeuwfeestmedailleën.
geboren te Poperinghe, op 6 September 1888, en godvruchtig overleden te Brugge, op 29 Augustus 1932, versterkt door de H. H. Sacramenten der Stervenden.
Gewezen Leeraar aan het Collegie te Oostende en Onderpastoor in Swevezeele.

E.H. Jerome Priem – Uit De Poperinghenaar 11 september 1932
°6 september 1888 - +29 augustus 1932

Hier voor was er sprake van Jerome Priem.
We halen hier enkele gegevens over deze Poperingse aalmoezenier uit zijn overlijdensbericht.
Daar in schreef men eerst het volgende:

Zaterdag laatst onder een machtigen toeloop van volk nad de begrafenis plaats in de militaire kapel van den E.H. Jerome Priem, krijgsaalmoezenier te Brugge, geboren te Poperinge den 6 september 1888, en godvruchtig overleden te Brugge, op 29 augustus 1932; versterkt door de HH. Sacramenten der stervenden.
Gewezen leraar aan het college te Oostende en onderpastoor in Zwevezele, ridder in de Leopold- en Kroonrode, vereerd met het IJzer- en oorlogskruis, der herinnerings- en eeuwfeestmedaille.
De soldaten van het garnizoen van Brugge bewezen hem als laatste hulde de militaire eer. De lijkstoet was voorafgegaan van het muziek van het 4° linieregiment gevolgd van de militaire wacht, de priesters van zijne klas, de militaire en geestelijke overheid van garnizoen en provincie.
Het stoffelijk overblijfsel werd gedregen door de onderofficieren van het 4° en 13° artillerie.
Aan het pelder hielden de aalmoezeniers en twee vrienden van de afgestorvene.
De hoofdaalmoezenier van het leger, Mgr. Dugardyn, gevolgd van andere aalmoezeniers leidde de familie op. De begrafenisdienst in de militaire kapel werd gezongen door den E.H. Dumon, aalmoezenier van het garnizoen, bijgestaan door E.H. Vanneste, aalmoezenier van Oostende en door den E.H. Debeir, aalmoezenier van Kortrijk.
Na de lijkdienst sprak Dugardyn een eerste lijkrede uit.

E.H. Jerome Priem werd te Poperinge geboren op 6 september 1888. Na studies op ’t bisschoppelijk college zijner stad, op ’t klein seminarie te Roeselare, op ’t groot seminarie te Brugge, werd hij priester gewijd den 20 december 1913 en benoemd tot leraar aan ’t bisschoppelijk college te Oostende.
Opgeroepen als brancardier den 1 oogst 1914, werd hij legeraalmoezenier benoemd den 25 september daaropvolgend. Vanaf de mobilisatie tot 23 maart 1918 bleef hij gehecht aan de 4° legerafdeling, eerst bij het 4° dan bij het 18° regiment artillerie, later bij de 1° hospitalisatie sectie.
Ziek en afgemat moest hij, op 16 juni 1918, met tegenzin en uit gehoorzaamheid, rust nemen om vier maanden later eerst te Kales dan te Oostende in legergasthuizen werkzaam te zijn.
Op verlof gesteld den 6 juni 1919, hernam E.H. Priem zijn leraarsambt in ’t O.L. Vrouw college te Oostende en werd op 15 juni 1920, onderpastoor benoemd te Zwevezele.
Overal toegawijd aan plicht, overal toegenegen en overal gegeerd, was het toch den E.H. Jerome Priem lastig gevallen het leger te moeten verlaten. Hij kende het zo wel, hij leefde erin en ermee heel den oorlog, hij had erbij zijn beste priesterkrachten aan zielenarbeid besteed, hij zal danig de jongens geern. Hij kon zo rechtzinnig en eenvoudig omgang maken met officiers en onderofficiers, hij wist bij troostende ondervinding, wat goed kan gesticht worden in dat geliefde midden…. Ook, aanzag hij het als een nieuwe weldaad des hemels als wanneer hem, op 22 maart 1922, het goede nieuws toekwam dat hij terug tot actieve legeraalmoezeniersdienst geroepen was en aangewezen om, te Brugge, in het legergasthuis dienst te hernemen.

Een kijkje achter het Canadeesche front aan de Somme.

Indien, beminde broeders, het overbodig is, vermits we allen hier E.H. Priem kennen, en wellicht misplaatst een uitbundige lofsprake te houden over de overledene priester, onze medebroeder, onze aalmoezenier, onze vriend, toch is het me zekerlijk toegelaten, een stond nog, uw aandacht t vestigen op het voorbeeld dat overal goed stichtte, het voorbeeld dat hij ons nalaat als meest troostend aandenken. Ik bedoel aalmoezeniers Priems eenvoudige rechtschapenheid.
Eenvoudig, was de duurbare afgestorvene, vreemd van alle gezochtheid, vreemd voor alle inwikkeling, rechtzinnig en openhertig in handel en wandel, in doen en laten,, in preken en spreken…
Eenvoudig en – het kon niet anders – die eenvoudigheid moest doorstralen in zijn godvruchtig priesterleven, die eenvoudige rechtschapenheid maakte hem, met ’t meeste betrouwen, mensenvriend, zo minzaam en gulhertig, zo onbaatzuchtig en dienstveerdig, zichzelf vergetend om anderen te dienen en behulpzaam te zijn.
Zijn priesterlijke goedvrucht en liefde tot God bleef kinderlijk eenvoudig tot in het stervensuur.

Wel een zielenpijn verhinderd te zijn de H. Mis te celebreren, maar welk genot oorlof te mogen bekomen om in eigen huis het H. Sacrificie te mogen opdragen. Daaraan hield hij zolang het mogelijk was, en wenste vuriglijk te mogen hernemen…
't Was een zijner laatste woorden die ik vernam: 'Bij enige dagen rond mijn kamer wandelen en dan 'messe doen!'
'Messe doen' dat was altijd het centrum van zijn priesterleven, daarin putte hij alle gratie en kracht om eenvoudiglijk wel te doen.
Werd hij beklaagd om zijn ziekte, zijn antwoord luidde: ''k Ben zo wel bezorgd, velen zijn ongelukkiger dan ik, O.L. Heer is zo goed voor mij.'
Gaf men hem moed om schijnbare beternis; 'Dat heb ik aan het H. Hert te danken,' sprak hij, 'al wat God wil.'
En zijn allerlaatste woord tot zijn collega, min dan een uur voor zin dood, was het eenvoudig vriendelijke' 'God zegene en God beware u.'
Zijn eenvoudige omgang met de mensen, de goedheid van zijn toegenegen en rechtschapen hert… dat sprak in blijden groet, in helderen blik, in gepaste woord en in fijne schrift.. dat won hem alle herten: grote en kleine waren gelukkig met he min betrekking te komen.
Zo was het binst de lange oorlogslaren… officiers, onderofficiers en soldaten die met hem leefden hebben aalmoezenier Priem niet vergeten. Zo was 't hier te Brugge binst tien jaren aalmoezeniersdienst.
Hoeveel nood heeft hij niet geholpen… waarvan God alleen ooggetuige was… nood naar lichaam; heel zekerlijk, bij aalmoezenier Priem, wist de linere hand niet, wat de rechtere uitgaf… Nood naar ziel… God weet hoeveel, dank de bemiddeling van en ijverige priester, hoeveel tot inkeer zijn gekomen, met God verzoend om een christen leven te hernemen, vooraleer van de wereld te scheiden.
Met zijn gulden hert was E.H. Priem de trouwe vriend op wie men met zekerheid berusten mocht, die altijd goede raad en zoete troost over had voor allen die bij hem gingen aankloppen. En men ging t'zijnent zo geern, hij ontvong zo hertelijk en smakelijk.
Hij was de bermhertige, dienstveerdige zielenherder. Hij was de goede en getrowue deinaar des Heeren… 'Euge seve bone et fideles…'
Heel rustig heeft hij het aardse leven verlaten met een kinderlijk, priesterlijk, eenvoudig betrouwen op God.
Nadat de hoofdaalmoezenier de absouten had gezongen werd het stoffelijk overblijfsel in het stedelijk kerkhof te aarde besteld door E.H. Dumon en de klasmaten van den D.H. Priem, gevolgd door de familie, den hoofdaalmoezenier en al de aalmoezeniers, zijne trouwe vrienden.
Dat zijne goede zeil in vrede ruste!

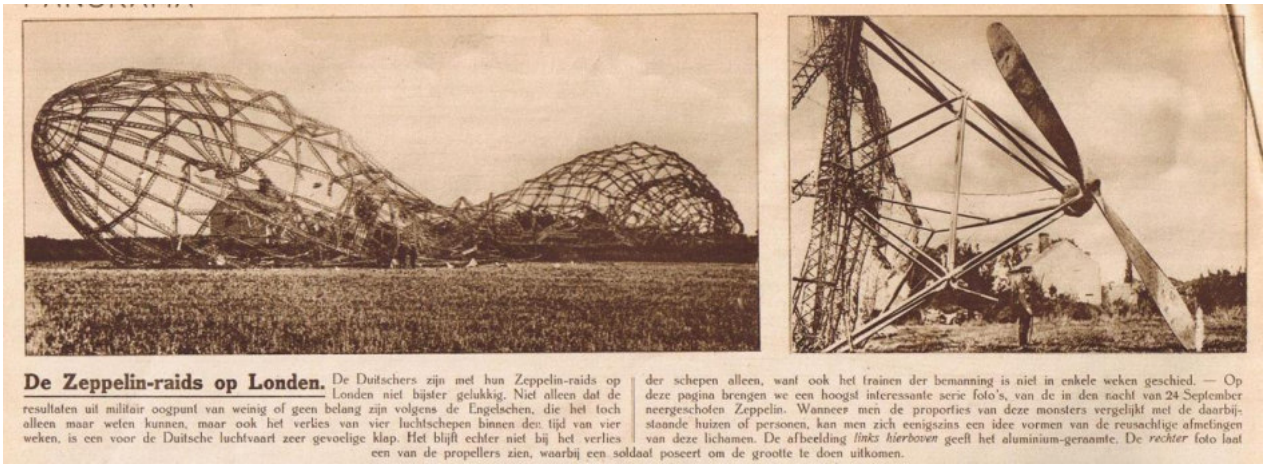

De Zeppelin-raids op Londen. De Duitschers zijn met hun Zeppelin-raids op Londen niet bijster gelukkig. Niet alleen dat de resultaten uit militair oogpunt van weinig of geen belang zijn volgens de Engelschen, die het toch alleen maar weten kunnen, maar ook het verlies van vier luchtschepen binnen den tijd van vier weken, is een voor de Duitsche luchtvaart zeer gevoelige klap. Het blijft echter niet bij het verlies der schepen alleen, want ook het trainen der bemanning is niet in enkele weken geschied. — Op deze pagina brengen we een hoogst interessante serie foto's, van de in den nacht van 24 September neergeschoten Zeppelin. Wanneer men de proporties van deze monsters vergelijkt met de daarbijstaande huizen of persoenen, kan men zich eenigszins een idee vormen van de reusachtige afmetingen van deze lichamen. De afbeelding *links hierboven* geeft het aluminium-geraamte. De *rechter* foto laat een van de propellers zien, waarbij een soldaat poseert om de grootte te doen uitkomen.

3 oktober 1916 – De Belgische Standaard – Onbezet België

Roerende plechtigheid te Haringhe
Na een goed gevolgd tridium, waarin aan de soldaten werd herinnerd de plichten die zij hadden ten opzichte van ouders, vrouwen en kinderen, had 's zondagsmorgens eene algemene communie plaats waaraan honderden soldaten van B, 264, 2° en 4° bataljon deelnamen.
S' Namiddags dan ten 2 ure, kwamen burgers en soldaten in grote scharen, om lof en processie bij te wonen.
Dank aan de bereidwilligheid van den Z.E.H. pastor en de toewijding der kloosterzusters, was de processie indrukwekkend, ruim 50 kinderen, schoon gekleed, verbeeldend de negen provinciën en België, de ouders en familieleden, op de vlagjes en banieren stonden de beloften onzer soldaten, trouw aan geloof en zeden te blijven.
Elkeen was tot in het diepste van het hart geroerd op de doortocht der kinderen: elkeen bad met vurigheid voor de zijnen. Die roerende plechtigheid zal lang nog in het geheugen blijven van parochianen en soldaten.
Onzen dank ook aan de symfonie onder de kundige leiding van de muziekmeester van het regiment.

Ons Vaderland, tolk van het Vlaamsche front – 4 oktober 1916

De laatste overwinning van Guynemer
De beroemde vlieger valt van 3000 m. hoogte zonder zich te kwetsen

De Franse berichten van 23 september seinden dat Guynemer zijn zeventiende en achttiende vliegtuig neergeschoten had. Dit bericht w&as beneden

de waarheid, want Guynemer kwam in drie minuten tijd drie slachtoffers te maken. Een makker in strijd ziende met vijf Duitse vliegers, stormde hij op de vijand af. Twee namen de vlucht voor zijn aankomst en terwijl de makker bevrijd was ging Guynemer aan ’t werk. Als een reus die met een machtig wapen tegen een gans regiment instormt, zond hij in dertig seconden twee zijner tegenstrevers naar beneden. Daarna steeg hij omhoog en dan vooruit op een der vluchtelingen.
Deze werd reeds door den tweeden bal getroffen en strotte evenals zijne makkers met vlammen omringd naar beneden.
Het toneel had juist drie minuten geduurd. Het scheelde weinig of deze driedubbele overwinning eindigde met een ramp.
Op 3000 meter hoogte overzag Guyenemer het slagveld en zag of niet een ander vijand opdook, toen een obus ontplofte te midden een der vleugels van zijn vliegtuig. Gans de linkervleugel was verbrijzeld en de flarden wapperden in de wind.
Na enige ogenblikken dook het vliegtuig, onbekwaam geworden zijn stuurman te dragen, naar beneden.

Le Petit Journal
10 CENT. SUPPLÉMENT ILLUSTRÉ 10 CENT.
27me Année Numéro 1.142
DIMANCHE 10 SEPTEMBRE 1916
NOS "AS"
LE SOUS-LIEUTENANT AVIATEUR GUYNEMER

’t Was het einde zonder uitkomst. Geen mirakel kon hem nog redden. De drie Duitse vliegtuigen zouden prachtig gewroken zijn door een enkel kanonschot.
Vanaf 3000 tot 1600 meter werd he vliegtuig in allerhande richtingen naar beneden geslingerd.
Ik dacht mij verloren, zegt Guynemer, en bad enkel de voorzienigheid mij naar de Franse lijnen te drijven. De moffen zouden al tevreden geweest zijn. Maar ik kon mijn machien niet besturen.
Op 1600 meter beproefde ik toch te strijden.
De wind had mij naar onze lijnen gedreven. Zulks ontlastte mij. Ik zou toch door makkers begraven worden. Ik had de Duitsers niet meer te vrezen.
Niettegenstaande dit gevoelde ik dat het gedacht aan de dood alles behalve aangenaam was.
Ik daalde voort naar beneden. Mijn machien luisterde naar geen bevelen. Ik had schoon van rechts naar links te sturen, te trekken of te duwen. Ik bekwam geen uitslagen.
Eene laatste poging! Vruchteloos! Ik sluit de ogen en met een snelheid van 180 kilometer per uur stort ik in een terrein. Een schrikkelijk bersten en kraken, ik staar rondom mij, mijn vliegtuig ligt vermorzeld.
Ik vrag mij af hoe ik nog leef. Ik denk dat de draagbanden, waarmede ik vastgehecht was mij gered hebben. Zij waren diep in mijne schouders gedrongen.
En al lachende voegde de held er aan toe: ’t is zonderling, welke tegenkomst! Gedurende 48 uren was ik uit mijn lood geslagen. Welken indruk!’

Dan sprong hij terug op het vliegtuig dat hij juist kwam te ontvangen om officieel zijn 20ste slachtoffer te gaan opzoeken. Hij weet niet juist hoeveel Duitse vliegtuigen hij nederschoot, 25 tot 30 zegt hij.

Op het Belgisch Front

Wekelijksch bericht van 30 September tot 7 October 1916

Het slechte weer heeft de artilleriebedrijvigheid op het Belgisch front merkelijk belemmerd. Onze voorposten ontvingen eenige projektielen die zij beantwoordden met de vijandelijke verdedigingswerken te bombardeeren. In de streek ten Noorden van Dixmuiden, tusschen Boesinghe en Steenstraete, is de wederzijdsche bedrijvigheid grooter geweest en deed zich blijken door tamelijk hevige bommengevechten, gemengd met artilleriegevechten waarin wij op menige plaatsen de vijandelijke verdedigingswerken konden beschadigen.

Zondag 8 tot zaterdag 14 oktober – Baert A.

Kalme week, nu en dan wat geschut, nog al veel beweging van soldaten, veel Australiërs.

8 oktober 1915 – **De Universiteit van Gent** vervlaamsd - Gepubliceerd in het staatsblad van de 14de oktober 1915

Sire,
De Duitse gouverneur generaal in bezet België heeft onlangs te Gent een nieuwe inrichting voor hoger onderwijs gesticht, in vervanging van de aldaar bestaande Universiteit. Ten einde de daartoe nodige leerkrachten aan te werven heeft hij zich gewend zo tot vreemdelingen in Duitsland docerende als tot Belgen. Om ze te verleiden liet hij zijn beroep vergezelde gaan met aanlokkende voorstellen en verzekeringen.
Vruchteloos zocht de Duitse overheid dit machtsmisbruik te verrechtvaardigen met zich te verschuilen achter de bepalingen van de algemene akte der conferentie van den Haag. Met het inzicht zoveel mogelijk de stoornis, door de oorlog in het bestuur van een bezet land gebracht te verminderen, heeft deze internationale vergadering aan de bezettende macht de verplichting opgelegd de staande wetten en verordeningen te eerbiedigen en toe te passen, behalve in geval van volstrekte noodzakelijkheid.
Zulke noodzakelijkheid bestaat nu toch niet in België, vermits daar de bezettende macht, door hare bekommernis om de hogere studiën te herstellen, die noodlottig door de oorlog werden onderbroken – niet werd aangedreven om de universiteit van Luik opnieuw te openen.
De Duitse overheid heeft aan de Vlamingen het stichten ener hogeschool te Gent voorgesteld als een schitterende erkenning van hun taalrechten, en een gift door Duitslands welwillendheid aan de Vlaamse stam geschonken.
In werkelijkheid jaagt de vijand, onder het masker van een schijnheilige bezorgdheid, geenander doel na, dan een beweging te verwekken waardoor de nationale eenheid zou vernietigd worden – dan onder het Belgische volk de kiemen der verdeeldheid te zaaien – en tevens, tijdens de bezetting, een centrum van Duitse invloed op te richten.
Is het trouwens nodig die loze handelwijze aan te klagen van een regering, die zo dikwijls zonder wroeging, de taalrechten der door haar onderworpen nationaliteiten heeft geschonden, evenals zij alle internationale verdragen met de voet heeft getreden?
De kwestie van de vervlaamsing der Gentse hogeschool was voor de oorlog bij het Belgische Parlement ingeleid. Aan de Belgische wetgevende macht behoort het, na de oorlog, haar een oplossing te zorgen. Het geldt hier een nationaal vraagstuk enkel te beslechten door de nationale souvereiniteit, wanneer deze met volkomen onafhankelijkheid in een vrij en aan zijn eigen weder geschonken België wordt uitgeoefend. Ee regering is overtuigde dat, terstond

na de herstelde vrede, door de samenwerking van aller goede wil, die zij dan ook zal trachten voor te staan, aan de Vlamingen, zowel op het gebied van hoger onderwijs als op elk ander, die volledige gelijkheid in rechte en in feite zal worden verzekerd, welke moet bestaan naar de wens zelf van ons grondwettelijk verdrag.
In afwachting moet de regering – op de vaderlandsliefde van alle Belgen betrouwend, om de oplossing der vraagstukken van inwendige politiek te verdagen tot na haar terugkeer in België – haar ganse werkdadigheid en al haar pogingen wenden tot het enige doel waaraan zich onze gemeenschappelijke wilskracht moet bepalen – het zegevierend voortzetten van de oorlog en het vrijmaken van het grondgebied.

Rector Peter Hoffmann
Op 24 oktober zal deze rector een openingsvoordracht houden over de sociale rol van de universiteit.

Geleerden en schrijvers, in aanzien onder de hoofden en leiders der Vlaamse beweging hebben met verontwaardiging geweigerd te doceren in de inrichting door de Duitse vlag beschut: twee beroemde meesters in de Belgische geschiedkundige wetenschap werden naar Duitsland weggevoerd. Toch hebben enkele onzer medeburgers, ambtenaren of bijzonderen – plichtvergeten landverraders – de oproep van de vijand beantwoord en erin toegestemd les te geven onder het toezicht der vreemde bezetting.
Dergelijke zwakte steekt ellendig af bij de bewonderenswaardige en on buigbare houding van gans de bevolking.
Het spreekt van zelf dat al de onwaardige ambtenaren die aldus met de vijand hebben gehuld voor immer zullen ophouden tot de dienst van de Belgische staat te behoren en dat de diploma's door de nieuwe hogeschool afgeleverd later geen de minste wettelijke waarde in België zullen bezitten.
Onmiddellijke maatregelen dringen zich echter ook tot bekrachtiging op: reeds werd door het koninklijk besluit van 20 augustus laatsleden aan drie leraars door de Duitse overheid ingelijfd, de rang die zij in de Leopoldsorde bekleedden om reden van onwaardigheid ontnomen. Heden stellen wij Uwe Majesteit voor soortgelijke maatregel toe te passen aan de Belgen, ambtenaren en bijzonderen, die aangenomen hebben hun werkelijke medehulp te verlenen aan het onderwijs in de nieuwe hogeschool en ze te schrappen uit onze nationale orden, onverminderd de maatregelen welke later al dezen, wie ze ook zijn, kunnen treffen, die tegen de nationale belangen verraad hebben gepleegd.

Indien uwe majesteit zich verwaardigt ons voorstel goed te keuren, gelieve zij het hierbij gaand ontwerp van besluit met haar handtekening te bekleden.
Wij hebben de eer te zijn, met de diepste eerbied,
Sire, van uwe majesteit
De zeer nederige, zeer getrouwe en zeer gehoorzame dienaars
De minister van Buitenlandse Zaken

De Legerbode -

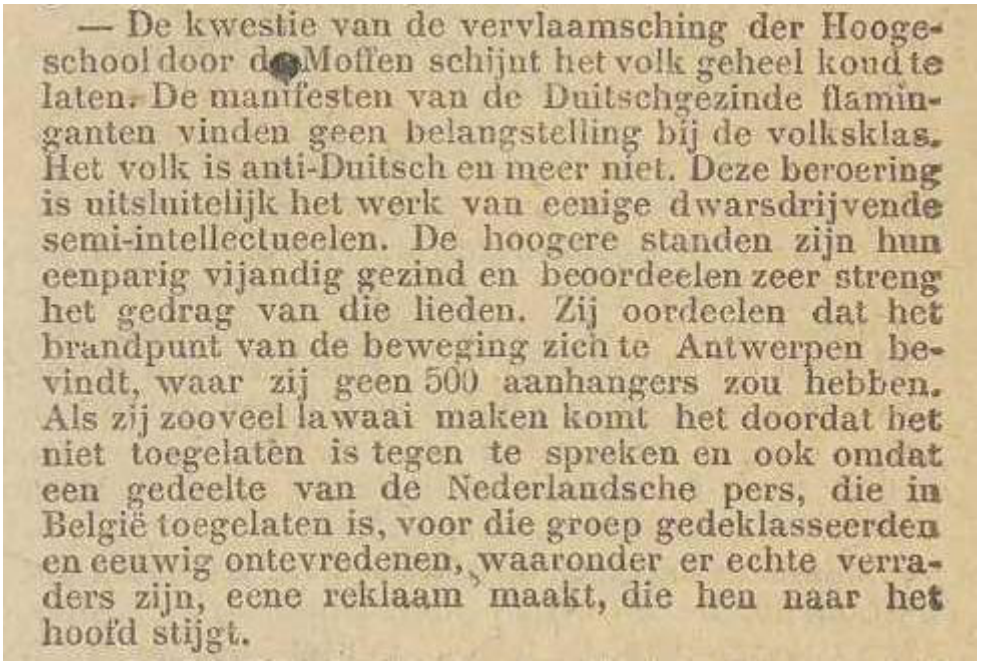

— De kwestie van de vervlaamsching der Hoogeschool door de Moffen schijnt het volk geheel koud te laten. De manifesten van de Duitschgezinde flaminganten vinden geen belangstelling bij de volksklas. Het volk is anti-Duitsch en meer niet. Deze beroering is uitsluitelijk het werk van eenige dwarsdrijvende semi-intellectueelen. De hoogere standen zijn hun eenparig vijandig gezind en beoordeelen zeer streng het gedrag van die lieden. Zij oordeelen dat het brandpunt van de beweging zich te Antwerpen bevindt, waar zij geen 500 aanhangers zou hebben. Als zij zooveel lawaai maken komt het doordat het niet toegelaten is tegen te spreken en ook omdat een gedeelte van de Nederlandsche pers, die in België toegelaten is, voor die groep gedeklasseerden en eeuwig ontevredenen, waaronder er echte verraders zijn, eene reklaam maakt, die hen naar het hoofd stijgt.

De vergoedingen voor de familie van de militair:

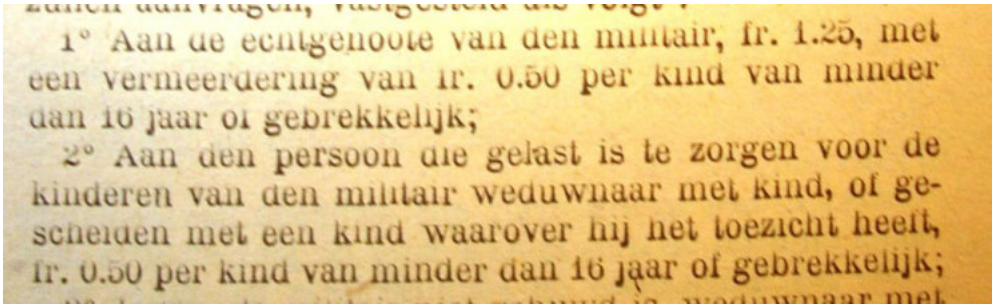

1° Aan de echtgenoote van den militair, fr. 1.25, met een vermeerdering van fr. 0.50 per kind van minder dan 16 jaar of gebrekkelijk;
2° Aan den persoon die gelast is te zorgen voor de kinderen van den militair weduwnaar met kind, of gescheiden met een kind waarover hij het toezicht heeft, fr. 0.50 per kind van minder dan 16 jaar of gebrekkelijk;

10 oktober 1916 – Dagboek Albert Denys

3 dagen piquet linie krijgen wij eerst, dagen van rust en gemakkelijk leven. Spijtig dat de abris niet wat hoger gemaakt zijn, dan zou men ten minste kunnen eten al zitten. De 2de avond corvée, naar A16.
Wij nemen de **boyau fantôme** en het zien van dien naam bij 't flauwe bleke licht van een fusée, doet me nadenken. Waarschijnlijk hebben de Fransen die naam aan de boyau gegeven om het spookachtige en zelfs vreselijke van de plaats.

Daar immers ligt een Duitse post in hinderlaag. Wee hem die te dicht komt, want hij is verdwenen.
Zo 't geval van een korporaal van IV/9 en ik ook, 'k heb het tegen gekomen terwijl ik de volgende avond verbinding trachtte te brengen tussen de voorposten van de 2de compagnie.
Zo traden wij lichtelijk op een plank over een beekje of 2 lichten werden geschoten en 't zoefde van kogels rond onze oren.
Wij hebben daarna 3 dagen tranchee gedaan en alles is goed afgelopen. Tegen het aflossen kregen we wat geweergranaten die één man licht kwetsten.
De dag van B21 ben ik 'souvenirs' gaan zoeken en 'k heb van tussen H en B een schone ceinturon meegebracht.
Nu zijn we in repos, in een hof tegen Crombeke. Mijn enig genot is te kunnen gebruik maken van de welvoorziene leeszaal van de 5 CA.
Le Pays Natal van Henri Bordeaus en la Rose de Laine las ik uit.

Onze Kranige Jongens

Een Belg, die onlangs erin slaagde de Hollandsche grens over te steken, heeft ons verhaald hoe een groep van twintig jonge Luikenaars, bij een stouten zet, erin gelukten 's nachts het Hollandsch grondgebied te bereiken : Al kruipende, waren zij dichtbij een wachthuisje genaderd waar een schildwacht stond. Toen deze zijn geweer had neergezet en zich verwijderde om zijn gevoeg te gaan doen, sprongen deze jongens schielijk recht, duwden het wachthuisje om en staken, de eene langs hier, de andere langs daar, op stormpas de grenzen over. Toen zij enkele minuten nadien elkaar terugvonden, waren zij op meer dan een kilometer afstand van den armen Duitschen sukkelaar, die ongetwijfeld zich aan 't afslooven was om zijn wachthuisje opnieuw recht te zetten.

Deze wakkere jongelingen zijn thans op het front.

Eer en lof aan hun!

De Legerbode – 10 oktober 1916

Ons Vaderland – 10 oktober 1916

Avondstilte

Hoort het ruisen van de blaren
De dodenwind die komt
Hoor het weirlen in de halmen
De dodendrom die bromt!

Hoort de verre honden blaffen
Dodenmare dreigend voort
Hoort de harten diepe zuchten
Om leed en broedermoord!

Hoort de kogels zoevend maaien
De maaiers met de zeis
Hoort delichten in deluchten
Hun droevig doodsgepeis!

Hoort den Yzeer zachtjes murm'len,
Het water van en vree
Hoort de baren zoetjes breken
Ze zeggen vredestee.
R.L.

11 oktober 1916 - Van Walleghem

De jongelingen van Reninghelst beneden de 30 moeten vandaag verschijnen voor de militieraad van Watou. De Dickebuschnaar Edmond De Commer vertrekt ook naar Carteret. Een kleermaker met een caoutchouc been wordt ook goedgekeurd. Warlop, een zot van de Ouderdom, genomen bij 't peerdevolk. Op 100 worden er nog geen 3 afgekeurd. Beneden de 30 zijn de uitstellingen uitnemende zeldzaam en dat enkel in buitengewone gevallen. Te Reninghelst zijn er enkel 3 op ruim 80 mannen.

12 oktober 1916 – De Legerbode – Henri Vandergucht (1836-1916),

De heer Henri Vandergucht is te Loo op 81jarigen leeftijd overleden. Als gemeenteontvangen van deze kleine nog ongeschonden Vlaamsche stad, was hij dapper op zijn post gebleven onder de Duitsche granaten, aldus een prachtig blijk gevende van burgermoed en van de hooge opvatting zijner ambtsplichten. Hij werd begraven in den grond dien hij onlangs nog op krachtdadige wijze meêhielp verdedigen, door onzen Staf nauwkeurige aanduidingen te verstrekken, toen het besluit genomen werd om de Yserboorden te overstroomen.

Officieele mededeelingen

Belgisch legerbericht

Le Havre, 12 Oct. -- Gisteren avond hebben de Belgen in de streek ten Z. en ten O. van Stuyvekenskerke een vijandige post genomen en de bezetters gevangen genomen.

Onze troepen ondergingen geene verliezen.

Op 12 Oct. Wederzijdsch artilleriegeschut in de streek van Diksmuide en Steenstraete.

Parijs, 12 Oct. 15 u.

Lachkruid

Welk leven t'huis; mijn vrouw speelt baas; mijn zoon speelt op zijn poot; mijn dochter speelt piano.

— En gij ?

— Ik speel schampavie.

* * *

Ja, lieve nicht, ik zou geren trouwen met uwe vrien lin Bertha, maar ze is mij te dom.

Nicht. Dat meen ik ook ; gij moet eene vrouw hebben die verstand heeft voor twee.

* * *

Commissie Dhuicque

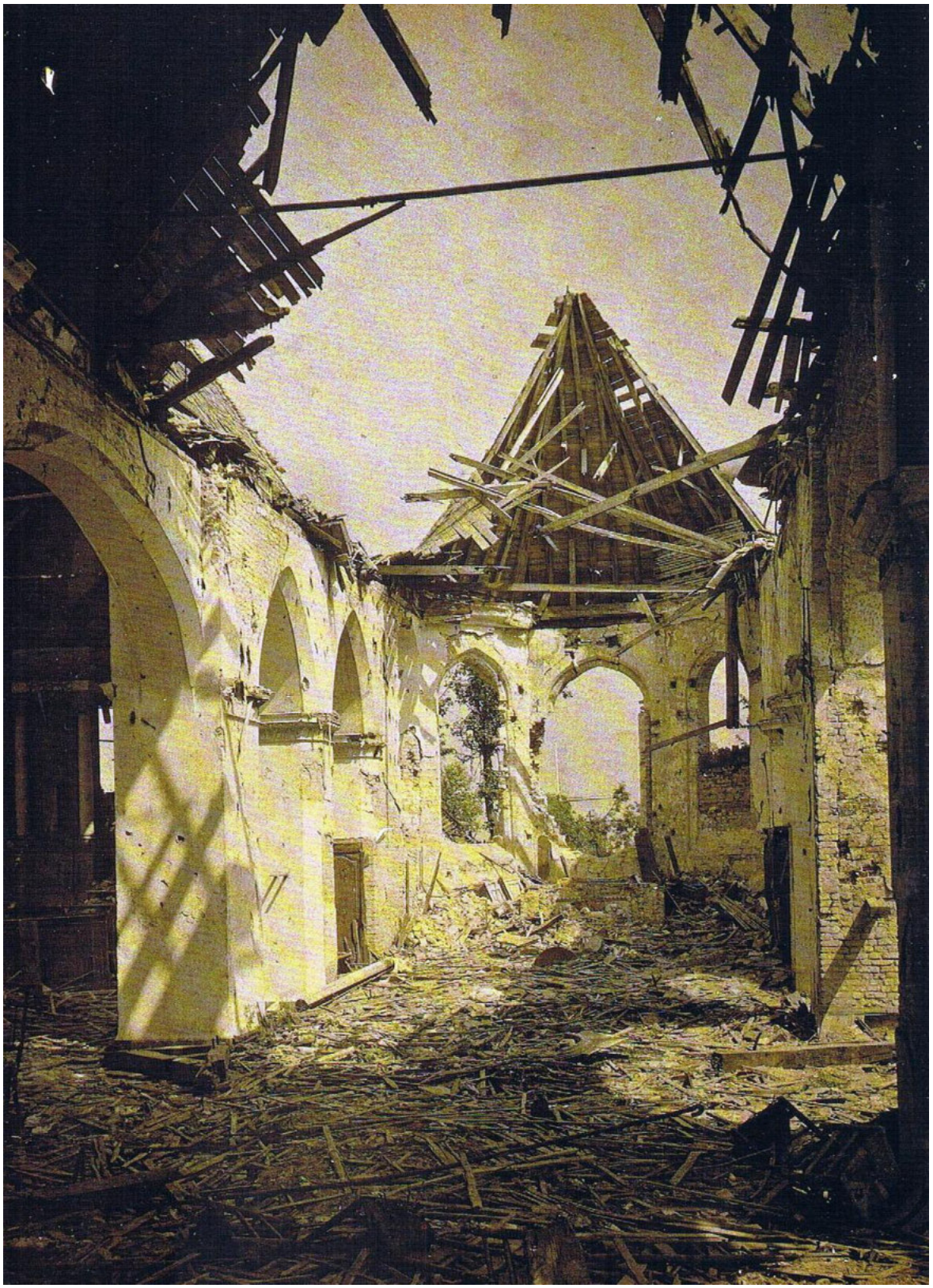

Nummer 171b **Doos Gazette** **oktober 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
D'er zyn tween soorten spuns: goen en slechten
En andern spuns
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 530 lezers

Beste abonnee

Johan Gerber schreef na het zien van een uitzending van het vrt – nieuws: Het lied dat hier bij past is "Tu n'en reviendras pas"…… (Je komt niet meer terug…….)
gezongen door Léo Ferré op een gedicht van Louis Aragon…..
Aragon, omschreef de waanzin van de oorlog in minder dan 10 woorden :

https://www.youtube.com/watch?v=oe62VKNA2Pk

TU N'EN REVIENDRAS PAS

Tu n'en reviendras pas toi qui courais les filles
Jeune homme dont j'ai vu battre le coeur à nu
Quand j'ai déchiré ta chemise et toi non plus
Tu n'en reviendras pas vieux joueur de manille

Qu'un obus a coupé par le travers en deux
Pour une fois qu'il avait un jeu du tonnerre
Et toi le tatoué l'ancien légionnaire
Tu survivras longtemps sans visage sans yeux

On part dieu sait pour où ça tient du mauvais rêve
On glissera le long de la ligne de feu
Quelque part ça commence à n'être plus du jeu
Les bonshommes là-bas attendent la relève

Roule au loin roule train des dernières lueurs
Les soldats assoupis que ta danse secoue
Laissent pencher leur front et fléchissent le cou
Cela sent le tabac la laine et la sueur

Comment vous regarder sans voir vos destinées
Fiancés de la terre et promis des douleurs
La veilleuse vous fait de la couleur des pleurs
Vous bougez vaguement vos jambes condamnées

Déjà la pierre pense où votre nom s'inscrit
Déjà vous n'êtes plus qu'un mot d'or sur nos places
Déjà le souvenir de vos amours s'efface
Déjà vous n'êtes plus que pour avoir péri

Bier in de middeleeuwen

Naar aanleiding van mijn voordracht over het middeleeuws bier – de strijd tussen wijn en bier – en de kerstening van het bier – haal ik hier graag **Sint Brigit van Kildare** (c. 451 – 525) aan – die het onderstaande gedicht over 'the lake of beer' maakte.
Zij heette eigenlijk **Naomh Bríd** *en heeft verschillende 'bierwonderen' op haar palmares staan.*

(10th century Poem attributed to Brigid herself)

I'd like to give a lake of beer to God.
I'd love the heavenly
Host to be tippling there
For all eternity.

I'd love the men of Heaven to live with me,
To dance and sing.
If they wanted, I'd put at their disposal
Vats of suffering.

White cups of love I'd give them
With a heart and a half;
Sweet pitchers of mercy I'd offer
To every man.

I'd make Heaven a cheerful spot
Because the happy heart is true.
I'd make the men contented for their own sake.
I'd like Jesus to love me too.

I'd like the people of heaven to gather
From all the parishes around.
I'd give a special welcome to the women,
The three Marys of great renown.

I'd sit with the men, the women and God
There by the lake of beer.
We'd be drinking good health forever
And every drop would be a prayer.

Geïnspireerd door dit voorgaande gedicht schreef Kevin Hieder het volgende lied.

http://www.catholicnewsagency.com/blog/a-song-for-st-brigid-and-the-lake-of-beer/

Van havergruut tot hopbier
Alderhande geheimnissen ende secreten
Van hoppe en bier

Kortom bier in de middeleeuwen - 238 bladzijden

Van habergruut tot hopbier

Alderhande geheimenissen ende secreten

van hoppe en bier

Guido Vandermarliere

Als oudste afbeeldingen van de hop, worden hier randtekeningen getoond uit het jaar 790. De schrijver heeft gepoogd om te achterhalen waar het gebruik van ‘hop’ in het bier vandaan kwam en kwam tot de eigenaardige conclusie dat het waarschijnlijk de Vikingen waren die de hop het eerst gebruikten.
Het boek kan men in twee delen zien. Enerzijds gaat de schrijver in op de mythen en legenden die rond de hop hangen en anderzijds zoekt hij naar oude oorkonden en akten waarin iets vermeld staat over bier op over de hop.

Het bier dat in de ‘heidense’ tijden deel uitmaakte van feestrituelen diende in de loop van de eeuwen ‘gewijd’ te worden; zo werd onder andere de minnedronk de Geertrui-minne en dit is één van de redenen waarom we de in de hop pikkende raaf blijven vinden als illustratie in handschriften. De ‘lyfcoop’ blijft tot vorige eeuw gangbaar bij grondverkopen.

Wanneer de maatschappij verstedelijkt en men inkomsten zoekt voor de steden, is het bier één van de eerste zaken waarop men ‘accijnzen’ legt, en van daar dat dat de auteur op zoek gaat naar de stadskeuren die met het bier te maken hebben.

Het is een heel ‘eigen – aardig’ boek geworden dat tussen al de ‘bierboeken’ een aparte plaats inneemt.
Uitgegeven in eigen beheer – informatie Guido.Vandermarliere@telenet.be

Van Kris Rosseuw kreeg ik het volgende mailtje. Dag Guido,

In verband met de commentaar van Werner Goussey in de laatste 'Doos Gazette' kan ik je het volgende mededelen:
Mijn moeder heette PAULA THULLIEZ (1922 - 2015).
Haar vader was GEORGES THULLIEZ (1890 - 1950) en was smid en uitbater van de herberg 'In den Hagedoorn', gelegen
op de grens Oost-Cappel - Hondschoote - Beveren aan de IJzer. In de jaren twintig van de vorige eeuw heeft hij 'de Hagedoorn'
overgenomen van zijn vader HONORE THULLIEZ die er eveneens smid was.
Na het overlijden van Georges Thulliez is de weduwe, samen met de jongste zuster van mijn moeder er blijven wonen tot in 1965.
Tot dan werd de herberg 'In den Hagedoorn' uitgebaat (de smidse werd reeds in 1950 bij de dood van Georges stopgezet).
'In den Hagedoorn' is nu een Bed and Breakfast uitgebaat door het echtpaar Miguel Zielens - Marilyn Vandenbroucke.

Beste groeten,
Christian Rosseeuw

De Leverstraat

De Leverstraat is alleszins één van de oudste straatnamen van Poperinge.
Eén uitleg die ik vond en die aanneembaar is, heeft te maken met – lee en ver.
'Lee' *komt dan van leeden of leiden. En 'ver' betekent dan hetzelfde als 'weg'. Dus krijgen we een 'leed' die wegleid.*
We hadden in de 16de eeuw al een Beleedstraat te Poperinge en hebben die nog altijd. Daarin vinden we diezelfde 'lee' in terug.
Anderen beweren dat Lee – ver effectief komt van 'leeden' of 'lei'maar dat de 'ver' een verbastering is van ***'voorde'****. Een voorde is een overgang in een beek waarbij men grote stenen in het water legde. Daarover lopend kon men de beek dan kruisen.*
Eén keer wanneer men de weg met kasseien belegd had, had men een straat en kregen we de gehele samenstelling van 'Leverstraat'. Het blijft dan een straat die wegleid over een voorde.
De Leverstraat liep minstens van de markt tot aan de Bommelaarsbeek waar er in de 16de eeuw een stenen brug over lag. In andere gevallen bleek dat de Leverstraat zo genoemd werd tot aan de hoek waar nu de Doornstraat begint en in andere gevallen wordt de huidige Veurnestraat ook zo genoemd.

De Leverstraat en de Gervelgatstraat op de ingekleurde Deventerstraat. Daarbij zien we ook dat deze straat de huidige Bommelaarsbeek kruist.

We vinden deze Leverstraat in de 16de eeuw terug op de 27ste juni 1558. (Halmen DAP 364)
*Dan vindt er een openbare verkoop plaats van onder andere: '*een huus, erfve ende cathelen staende inde **Leverstraete** daer de voorschreven huusvrouw woonachtich es mitsghaders ooc het oude huus daer staende daer Jacop Melis in hueren houdt'.

Op de 8ste mei 1559 vinden we in de zelfde register een halm waarbij
Marie de Huusvrauwe van Hendryck Ghysebrecht
Heift gecocht jeghens **Jan de Reckemaekre** de oude
Een huus, ervffe ende catheelen, morgelvast, naghelvast ende wertelvast, stande in de **Leverstraete** daer de voornoemde Marie nu woent
Item noch een huus, ervffe ende catheelen daer an stande dat Jacop Meles in huere hout…

Beide voorgaande akten kunnen we echter niet oriënteren. We kunnen dat wel met de akte van de 2de oktober 1550, zoals we deze al bespraken in ons stuk over de Oude Markt. De hoek van de huidige Veurnestraat en de Oude Markt was het huis genoemd **de Violette.**

2 oktober 1550 – Sacramentsgilde & de Violette op de oude markt – SAP 394 - Renten – nummer 7

Meester **Willem Hans pbr, Ghelin Stasin, Jan de Gaey ende Hubert Coche,** als ghildemeesters van **tHelich Sacramentsghilde tSinte Bertins** –
hebben ghecocht jeghens **Gilis Claeys ende Janneke zyn wyf**
de somme van xij pond parisis sjaers erfvelicke losrente - de penninc xvi –

ende dat omme twaelf ponden grooten Vlaemsscher munte –
wanof teerste jaer vallen zal den ijde in october xvc lj –
te lossen de voornoemde rente met carolus gulden te xl schele parisis ende dobbel stuvers te iiij schele parisis
hierinne verbyndende de voornoemde comparanten een huus, erve ende cathelen
staende up **doude marct**, ghenaemt **Violette**
up de houck van **tGhervelgat** -
ande oostzyde ende an de westzyde **den Hoorne**
actum present schepenen Jacob de Hont, Ghylein Hazebaert, Jan Wyts, Joris VandenGoosteene ende Christiaen Diedeman
den ijde in october xvc l

Zoals we merken in de tekst spreekt men hier niet over de Leverstraat maar over de Ghervelgat, twee namen die men geregeld door elkaar gebruikt. Het wordt nog moeilijker wanneer men ook de Korte Gervelgatstraat of de huidige Doornstraat, het Gervelgat noemt – en/of de verdere huidige Veurnestraat, de Leverstraat.
Op de atlas der buurtwegen van het jaar 1841 merken we dat er tussen de markt en de Bommelaarsbeek er 7 erven getekend staan. Nummer 7 is het hoekhuis of de Violette.

24 juli 1559 – Halmen – Leverstraat – De Hoorn –

Jan Maes heift ghecocht jeghens **Jacop Looy ende Janneken** zyn husvrauwe
Een huus, ervffe ende cathelen, stande in **de Leverstraete** metter zuutzyde an **de ganck vande Horne** – de nortzyde an dervfe van **Goosen de Vrize** –
toostende op de strate
Streckende metten westhende an derffe van de Horne
Omme de somme van achtentwintich ponden grooten
Viij ½ pond grooten ghereet ende de reste by drie ponden grooten sjaers vallende alle jaeren den xiij dach van hoymaent
½ schele te godspennynck ende xlij schel te lyfcoope
Ten laste van de blivere
Ghealmpt over erffe int jaer xvc lix de xxiiij dach van hoymaent

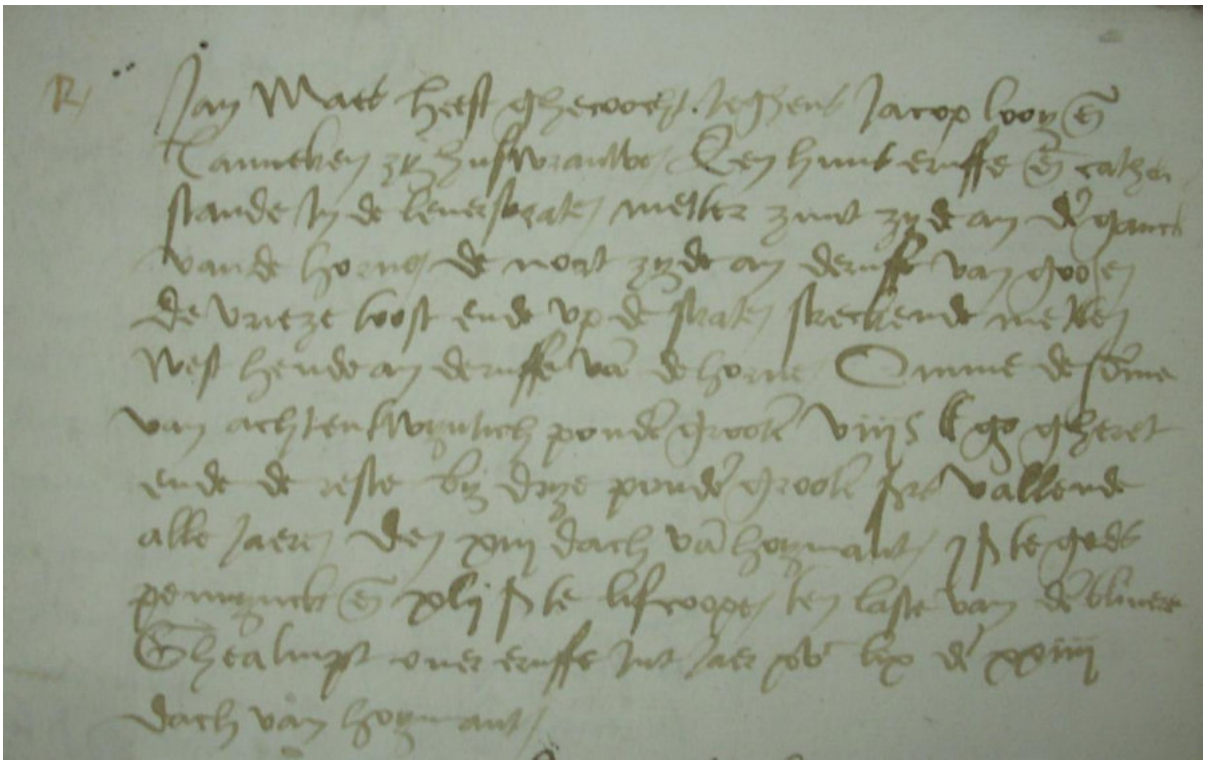

25 mei 1573 – Leverstraat – Halmen

Anthoenes van Loosvelde
heift ghecocht jeghens **Jacob Baert ende Mayken** zyn wyff
een behuusde hoofsteede, erffe ende cathelen staende inde **Leverstraete**
metter zuutzyde de erfve vande wedewe van **Christiaen Ogier** –
de noortzyde mijnheer **Henderick Ghysebrecht**
metten westhende **Lauwers Serjanssoene –**
metten oosthende up de straete
Omme l pond grooten te betaelen xliiij pond grooten gheret ghelt ende de reste byn een jaere
Vj pond parisis voor een hoofcleet ende ij pond x schele parisis ter lyfcoope waermede den cooper betalynghe doen sal ten jaere 1573

9 november 1592 – De Hert – Leverstraat - Halmen – nummer 1

Gillis de Roode heift ghecocht
teghen **Maycken de huusvrouwe van Gheleyn Lammen**
over haere zelven ende als machtich by procuratie over haeren voornoemde man,
blyckende by procuratie speciale ende irrevocable ghepasseert voor burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe
in date den vijden novembris 1592 onderteeckent J. Mazeman
Een huus, erfve ende cathelen staende ende ligghende in de **Leverstraete** waer de voornoemde **Gheleyn Lammen** jeghenwoordigh woont,
zo verre als de voorseyde erfve haer bestreckt tuschen twee levende haeghen
de zelven haeghen medegaende,
streckende van vooren op de zelve straete,
achterwaert totter erfve vande verbrande erfve wylen ghenaempt **de Hert** –
de oostzyde **de beke,**
van westen de ganck van de zelven Hert,
zuuver ende onbelast ende dat omme de somme van vertich ponden grooten vlamsch,
te betaelen met een ander huus,

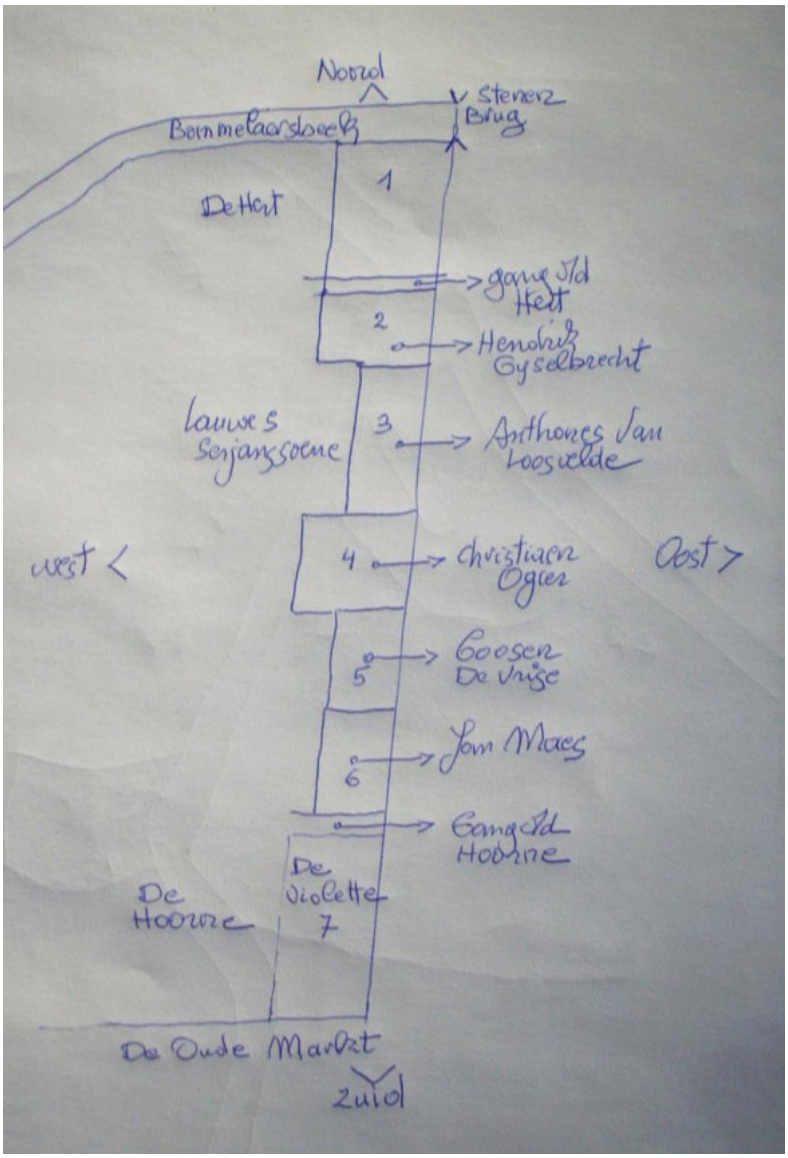

zonder erfve staende upde Casselstraete, up de erfve van de cooper –
ten pryse van tweeentwyntich ponden grooten vlaemsch
ende de reste om de vulle betaelinghe bedraeghende acht ponden grooten,
van baefmesse laetsleden in een jaere,
emmers xiiij daeghen daer naer onbegrepen –
v schele grooten voor een godtspenninck,
zes ponden parisis ter lyfcoope,
behoudens dach van betaelinghe paymement
dies moet de cooper ende vercooper leveren de act van consente van de ervynghe vande zelven huuse stande up de voornoemde Casselstraete –
dies es oock besproken dat de vercoopers zullen alleene moghen weeren vuyt den voornoemde huuse inde leverstraete de koutse inde kamere ende het duvecot,
voorts de reste naeghelvast, moortelvast ende caevelvast ten prouffyte van coopere,
Ghehalmpt voorts over erfve

opde nixde novembris 1592 ende moet leveren solderbalcken.

We hebben op het voorgaande door ons getekend kaartje – ons baserend op de Vandermaelenkaart deze eigenaars ingevuld bij hun perceel.

*Op donderdag **3 maart 2016** had er een eerste opgraving plaats op het perceel nummer 2, wat op de 9de november 1592 door Gillis de Roode gekocht werd van Gheleyn Lammen en zijn vrouw Maaike.*
Het huis werd toen nog bewoond door Gheleyn Lammen.
De voorkant van het oude huis, kon natuurlijk niet opgegraven worden omdat de huidige Veurnestraat in de jaren 1930 verbreed werd.
Maar de achterkeuken van het huis wel.
We zien hier op een diepte van ongeveer een meter, een oude haard.
In de hoek van dit gebouw zien we een zwarte brandlaag – mogelijk de brand van 1583.
De haard ligt ongeveer een 30 centimeter lager dan de brandlaag en is dus ouder.

*Begin september vond er een nieuwe opgraving plaats, maar nu eerder aan de achterkant van **'De Bonten Hert'** en daar vond men, net zoals bij de opgraving waar nu 'De Bres' staat, ook verschillende leerlooiersputten in de grond.*
We gingen enkele foto's nemen.

Een van de leerlooiersputten met links de donkerbruine run – of eikenschors – die uit de kuip komt. De duigen van de kuip zijn duidelijk t zien.

Een stukje middeleeuwse muur – grote bakstenen met veel leem in.

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

Zondag 15 tot zaterdag 21 oktober 1916 – Baert A.

Nog altijd veel beweging van soldaten, t'einden de week is het kanon nog al bedrijvig.

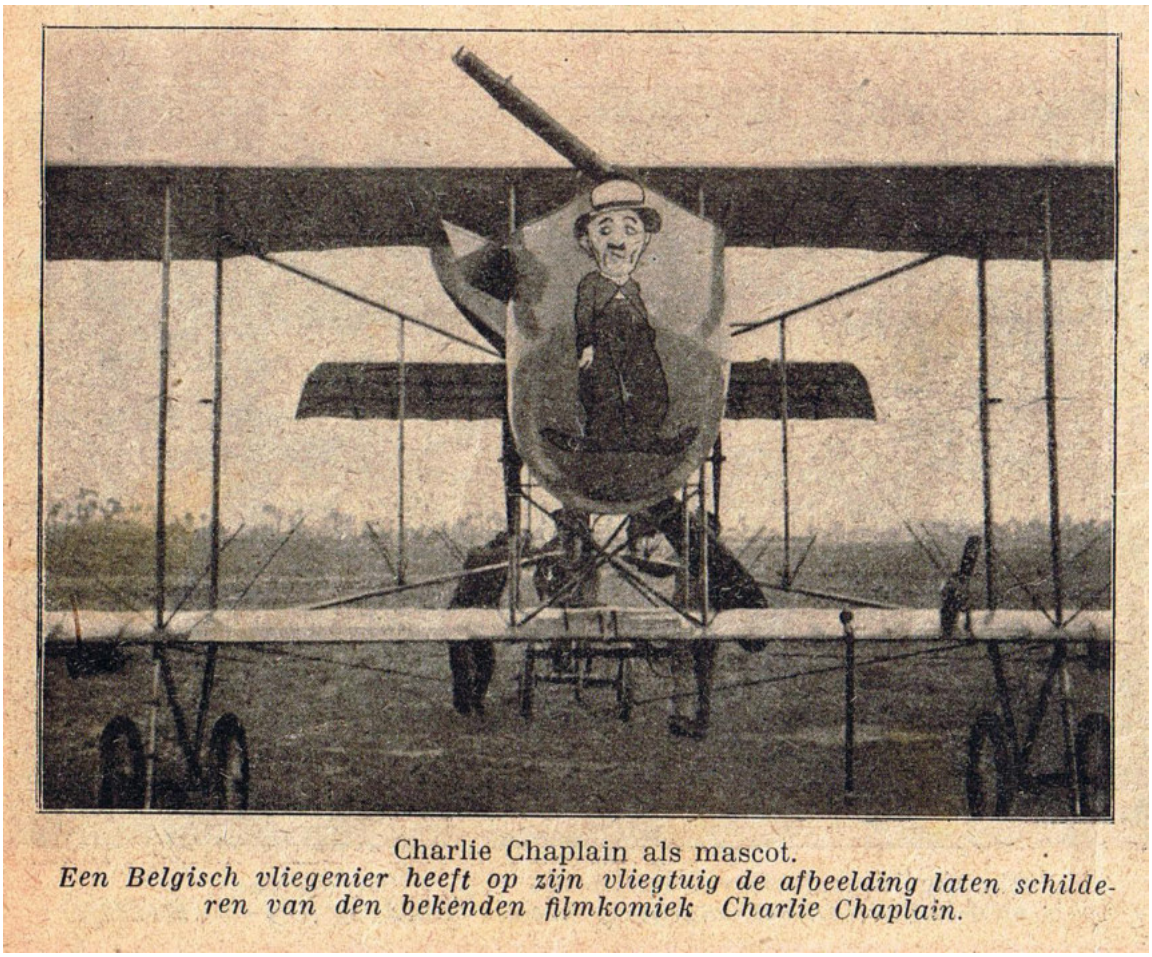

Charlie Chaplain als mascot.
Een Belgisch vliegenier heeft op zijn vliegtuig de afbeelding laten schilderen van den bekenden filmkomiek Charlie Chaplain.

Uit het Geïllustreerd Zondagsblad – 15 oktober 1916
Carlie Chaplin ‘at war’ is ook te vinden op Youtube

https://www.youtube.com/watch?v=xv_4wlPhOBc

https://www.youtube.com/watch?v=UJnmJwziJI8

Ons Vaderland, tolk van het Vlaamse Front – 15 oktober 1916

De toekomst van Vlaamsch België

Geen Zijpaden

In heftige bewoordingen werd de kwestie van Vlaams Hoger Onderwijs dezer dagen terug op het voorplan gebracht.
Aanleiding hiertoe gaf het plan van von Bissing om de Gentse universiteit te vervlaamsen: een honderdtal Vlaamse intellectuelen uit het bezette gebied waren het plan genegen en zetten in een vrij uitvoerig manifest de redenen uiteen waarop hun handelswijze steunde. Andere vooraanstaande Vlaamse leiders onder wie **Frans van Cauwelaert en Julius Hoste jr**. veroordeelden dit optreden als ontijdig en schadelijk voor de zaak van Vlaanderen.
Terzelfdertijd als een gedeelte van de Belgische pers in het buitenland, met een virtuositeit die oefening onderstelt, de meest energiek termen naar het hoofd van de ondertekenaars gooide, was een nieuwe toon te bespeuren in ’t bespreken van het hoogeschoolvraagstuk.

Er werd de Vlamingen een zoet gevedel voorgespeeld waar zij sedert lan aan ontwend geraakt waren. Mensen die vroeger op de onopgeloste onderwijskwestie in Vlaanderen van uit de hoogte neerkeken, vragen nu een Vlaamse Universiteit, anderen zingen reeds op voorhand de lof van een Hogeschool die hun persoonlijk ten volste bevredigt maar waarmee geen enkel Vlaming genoegen kan vinden.

Filip de Pillecyn

Nu de zaak ons weer ter overweging wordt voortgeduwd , is het van kapitaal belang geen verkeerde meningen te alten voortwoekeren.
Een eerste scheve voorstelling van de feiten waaraan een officieus Frans-Belgisch dagblad zich heeft bezondigd, is de hogeschool, door von Bissing te Gent ingericht, in één zak te steken met het program van de vervlaamsing der Gentse Universiteit waarop onmiddellijk na de oorlog, alle gezagveerende flaminganten het eens zullen zijn. Het is een goocheltoer van weinig eerlijk allooi het streven van enkelen de algemeenheid in de schoenen te willen schuiven, het is een gemeen woordspel de huidige vervlaamsing van Gent op één lijn te stellen met de vervlaamsing in normale omstandigheden en klaarziende blind te blijven voor onderscheid tussen beide.
Bij al de moeilijkheden door het plan van von Bissing en het optreden van een zeker getal Vlamingen in de weg gelegd aan verantwoordelijke personen die liever de grond van de zaak ontwijken, wordt nu een lapmiddel gezocht. Waar men liefst een rechtzinnig antwoord ontduikt op de vraag: 'Zal Gent na de oorlog, ja of neen, vervlaamsen?' schuit niet op een zijpad. En hierop willen wij niet verdolen.

In 'Het vaderland' werd namelijk een oplossing voorgesteld die voor de oorlog door de algemeenheid der strijdende Vlamingen verworpen werd: het oprichten van een Vlaamse Hogeschool te Antwerpen. Wij willen hier niet in de brede de redenen herhalen die door de Vlamingen deze oplossing als mank en verwerpelijk deden aan de kant stellen. Wij willen hier herinneren dat deze oplossing voor de oorlog alleen werd voorgestaan door de bestrijders van de vervlaamsing van ons Hoger Onderwijs die zagen dat de stroming niet langer te dammen was ons het minimum der kansen van slagen gunden. En het lyrische betoog waarmee het definitief verworpen plan opnieuw wordt opgerakeld kan het wantrouwen niet wegnemen dat deze zijmaneuvers bij de Vlamingen verwekken zullen.

Eindelijk willen wij erop wijzen dat de Vlaamse Hogeschool door ons niet aanschouwd wordt als een gift, die de Vlamingen na de oorlog wordt in de schoot geworpen. Deze oorlog heeft in dit opzicht ons standpunt niet gewijzigd. Wat wij voor de oorlog als ons recht aanzagen,

zullen wij na de oorlog niet beschouwen als een geschenk dat ons door een vorstelijk gebaar uit goedgunstigheid wordt voortgezet. Wij hopen slechts dat deze tijd van ernst en gewetensonderzoek aan sommige onzer bestrijders een ruimer inzicht in de Vlaamse beweging heeft gegeven; wij zelf hebben enkel ons onwankelbaar vasthouden aan ons Vlaams programma voelen versterken en zijn ons bewust geworden van de volle maat van onze krachten.
Wanneer men goedvindt in de gegeven omstandigheden wierook te laten branden voor een opzet dat de Vlamingen terecht aanzien als een zijdelingse aanval tegen hun streven gericht, moet men ook gedogen dat de Vlamingen hun program met dezelfde vrijheid verdedigen. Wij zijn bereid van meet af aan onze zienswijze over die levenskwestie voor de toekomst van België uiteen te doen, met hetzelfde geduld dat wij voor de oorlog zo ruimschoots gelegenheid hadden te beoefenen. Maar dat de bespreking dan gevoerd worde met de ernst die in verhouding dient te zin met de omstandigheden en het belang van het geschil.
Dat geen al e licht gekwetste 'susceptibilité' de gedachtewisseling overstemt door weegeklaag of verwensing.
Wat er ook van zij, één ding kan door flaminganten niet werkeloos worden aangezien: dat de kwestie der Vlaamse Hogeschool op een zijpad zou worden gebracht en dat de lapmiddelen ons volk worden in de hand gestoken, wanneer de verdediging van het Vlaams programma als een schending van de Godsvrede wordt uitgekreten.

Filip De Pillecyn

De Duitschers bezigen onzichtbare gassen

Het nieuw soort gas door de Duisers tegenwoordig gebezigd, is nog een laakbaarder uitvinding dan deze der voorgaande stikgassen.
Op de Somme werd het gebruik van de eerste gassen door onze artillerie onmogelijk gemaakt. Maar de barbaren hebben tegen de Engelsen meer ten noorden onzichtbare gassen verspreid.
Een Engelsman in verlof vertelt het volgende:
Deze nieuwe damp, alhoewel hij uit de cylinders komt in onzichtbare wolken, wordt meer en meer doorschijnen en onzichtbaar zodat wij er kunnen door omringd worden zonder het te weten. Op zekere dag werden wij door een vlieger verwittigd dat voor ons, de Duitsers een gaswolk verspreidden.
Wij zagen niets maar wij bereidden ons deze nieuwe vijand te ontvangen. Enige tijd verliep maar wij hielden de maskers aan, alhoewel we niets zagen, noch voelden.
men verwittigde ons dat de wind plotseling gevallen was en dat wij waarschijnlijk in een bad van giftige dampen gedompeld waren. Enigen maakyen een waaier van papier en verdreven aldus de lucht rondom hen. Met dit middel werd de onzichtbare en dodelijke vijand verdreven. Gelukkiglijk hadden onze maskers ons voldoende beschermd.

Van het Somme-front
Engelsche infanteristen in de sterke loopgravenstellingen aan het Somme-front, voorzien van gasmaskers.

Maar wij ook hebben gassen, beter dan de hunne en die zullen wij hun warm opdienen.

17 oktober 1916 - Van Walleghem

Koning Albert en generaal Joffre te Hoogstade. - Valois

Het veelbesproken Somme-front.

De Duitse krijgsgevangenen komen **een bad nemen in de brouwerij van Nestor Six** en zich verversen.
Waarlijk veel bleke en ziekachtige wezens, men zou zeggen dat zij veel ontberingen geleden hebben.
Sommige burgers vinden gelegenheid om er enige woorden tegen te spreken. De Duitsers vertellen dat zij, over enige weken nog in de Vlaanders waren, zij werden vandaar naar **'t Sommefront** gezonden waar zij gevangen werden. Zij vertellen van de Vlaanders dat er te Poelkapelle geen burgers meer waren, te West-Roosebeke enige en te oost Nieuwkerke reeds veel meer. Te Roeselare zeiden zij, is er veel plezier en wij dronken er goed Roodenbachs bier. Een officier zei aan een burger: 'Hier ziet men liever de Engelsen, omdat deze hier meester zijn, ginder zien zij ons liever omdat wij daar meester zijn.'
O die Valsaards! De Duitsers dragen nog hun zelfde Duits uniform, doch deze die kapote of veste kwijt zijn of versleten zijn, krijgen een nieuwe in grauwe stof. Op de rug is een hol waarin een blauwe lap genaaid is, een kenteken voor in geval dat zij zouden willen wegvluchten.
De militaire **doktoor Dewulf** van Poperinghe komt de knechten van René Capoen en Camiel Ooghe onderzoeken die aangegeven zijn voor de schoolkolonies.

Brievenboek Krombeke - nr. 761 - 17 - 10 - 1916

Meneer de procureur des konings - Veurne
Teruggezonden het proces opgemaakt ten laste van de zoonen van Rommens Emile, - Maurice 13 1/2 jaar en Felix 11 jaar -
om ten andeele van Godderis Jerome - twee ressorteegdewielen gestolen te hebben, met het door hen verklaarde inzicht een hondenkar ermede
te maken - met verklaring van den burgemeester erbij, dat ze in zijn uis op de 15de october met hun vader, na een goede les

en een ernstige berisping ontvangen te hebben, beloofd hebben op stelige manier nooit iets meer te stelen en zelfs over geen partijen land
meer te lopen.

Officieele mededeelingen

Belgisch legerbericht

Le Havre, 17 Oct. - Gedurende den nacht bedrijvigheid onzer patrouillen.
Ten gevolge van verkenningen in de Duitsche loopgrachten, namen onze troepen een twintigtal gevangenen, in de streek van Loosterhoek en het huis van den oversteker.
Vandaag wederzijdsch artillerie- en bommengevecht in de streek van Dixmuide en Baesinghe.

18 oktober 1916 – Albert Denys – Dagboek

Vrijdag laatst zijn wij toegekomen in grote repos bij Boury te Crombeke. Gisteren dinsdag werden wij gevaccineerd tegen **tyfus.** ’s Namiddags naar Westvleteren. Peur de vivre van Hr. Bordeaux. Prachtig en bijzonder roerend. ’t Laatste deel – dood van Marcel, huwelijk van Paul. Vandaag begin ik éducation du sentiment van Edouaerd Moutier. Schone gedachten, spijtig niet meer verspreid en gekend. ‘k vergeet nog dat ik gisteren te Westvleteren ’t kerkhof bezocht heb, meer dan 170 Belgische soldaten rusten daar hun laatste slaap en ’t is met ontroering dat ik die hielige grond betrad. Hier ook mag men zeggen lijk op ’t kerkhof van Lion Belbe ‘Sta viator heroes calcas.’

19 oktober 1916 – Brievenboek Poperinge

Aan de voorzitter van de beroepscommissie te Le Havre
Op de vraag van de heer **Berat Valère**, deze dag vertrokken naar het Centre d’Instruction van Granville, heb ik de eer U hierbij twee attestaties te bezorgen, waarin verklaard wordt dat de man reeds vele jaren ziek is en zich nog steeds in de onmogelijkheid bevindt om te werken en dit reeds vanaf zijn jeugd tot heden.
Dit is waarom ik het mij veroorloof om in beroep tussen te komen bij de recruteringscommissie van Watou, waar de genaamde Berat Valère opgeroepen werd voor de militaire dienst.

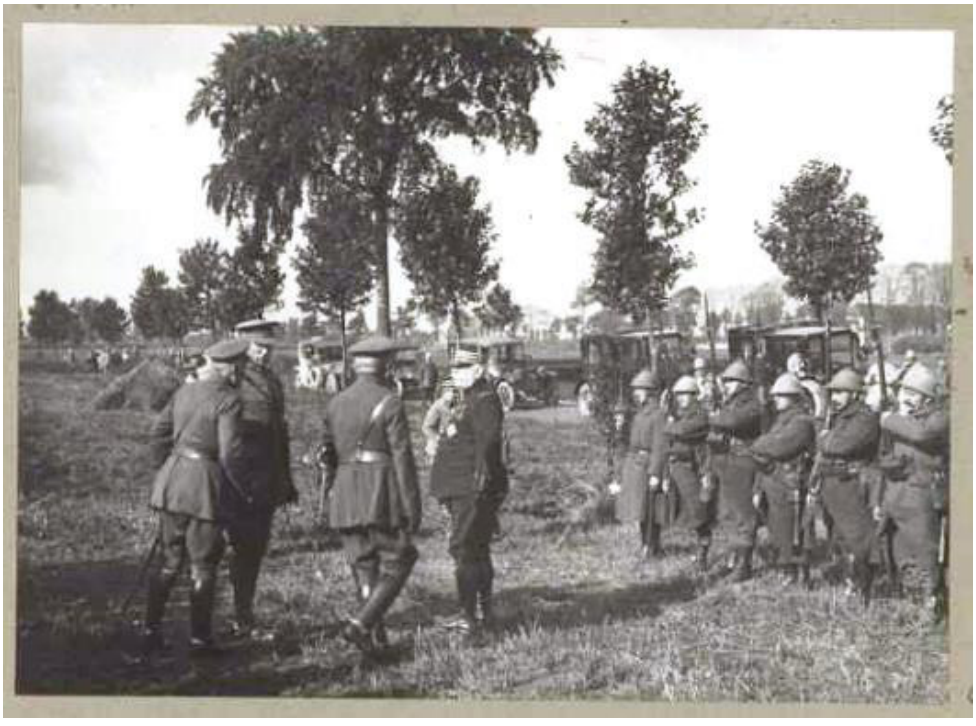

Joffre en koning Albert te Elverdinge in oktober 1916

20 oktober 1916 – Commissie Dhuicque

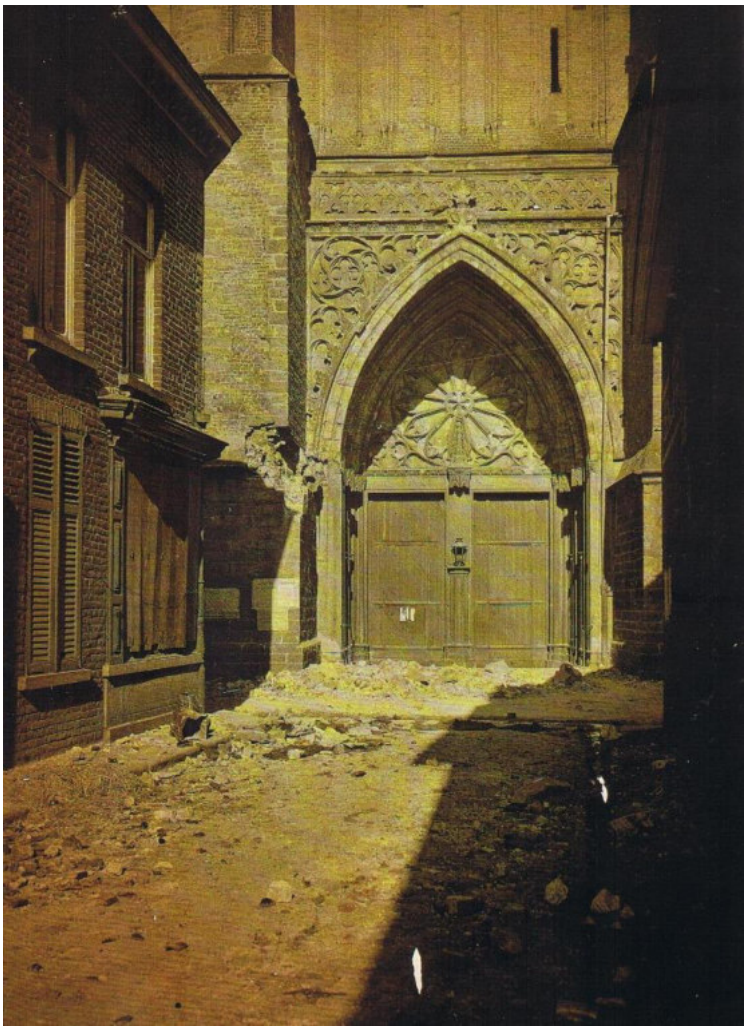

De uitwerking van het bombardement der Geallieerden op een dorp „ergens in Frankrijk".

Een Engelsche dame heeft in haar huis een klein Belgisch museum ingericht ; het beslaat, zoo 's schijnt, slechts twee tafels.

Op de eereplaats staat een groote inktpot in hoefijzer gemaakt in de loopgraven. Hij bestaat uit twee stukken koper over elkaar gezet en doorboord met zes kogels die tot nagels dienen. Het vatje is de kop van een shrapnell. Dicht bij den inktpot staat een shrapnell verwerkt tot een mooie vaas. Verder volledigen nog andere voorwerpen dit origineel museum, waarvan de muren versierd zijn met zichtkaarten van roem-rijke plaatsen en portretten der oorlogshelden, met Koning Albert op de eereplaats.

Legerbode

Brievenboek Krombeke - nr. 762 - 21 oktober 1916 -

Mr. de kantonale schoolopziener Watou
Opgezonden getal der kinders die thans de gemeente bewonen
en die onder toepassing vallen der wet op het verplicht onderwijs...

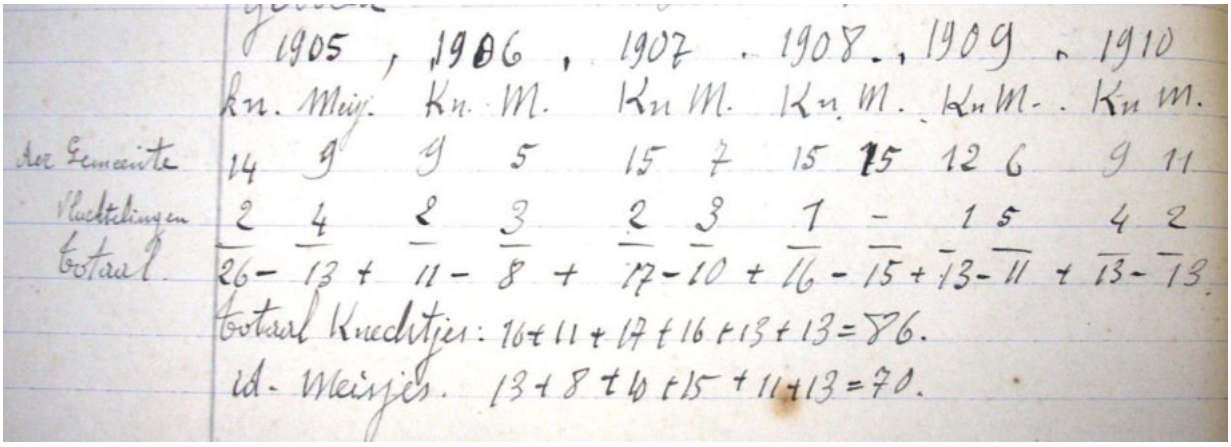

Dronken en... Verdronken

Een dronken Mof, te Gent, langsheen het kanaal der « Coupure » verdwaald, deed een misstap en viel in 't water. Onmiddellijk huilde de drenkeling, die steeds dieper in 't slijk verzonk : « Hilfe ! Hilfe ! Ich kann nicht schwimmen. »

Een Gentenaar, bij toeval ooggetuige van dit « ongeluk », riep den Mof toe : « Ei 'k en kanne 'k ik uk nie zwemme, maor 'k en huile 'k ik daorveure azu nie !... en vervolgde kalm zijn weg, zonder het hoofd om te draaien.

Zondag 22 tot zaterdag 28 oktober 1916 – Baert A.

Legerbode

Heden zondag brandt bij de **Zusters Benedictinen** het gebouw dat vroeger diende voor **Germana** af, de Engelsen hadden er nu een wasserij van gemaakt. Kalme week. We zien een 10 –tal mitrailleuzen op motocycles, wat we in lang niet meer te zien kregen.

OORLOGSTIJD

Schetsen en Indrukken van het Front

XXVI

De legerbode – 21 oktober 1916 – Fritz Francken

Voor er iemand aan dacht stak Wim het spel aan gang. . Hij klauterde op een wankelende hoge schabel, die bij een eerste proef omklikte en riep de krop van de keel uitpuilend:

- Makkers, van avond trappen we 't af! We gaan kermis vieren. De feestelijkheden worden geopend door nen taptoe. Houdt u klaar! Als de stamineekens mogen tappen, zijn we de plaat over...

Wim was van geen klein gerucht vervaard. Hij had een spitshoeverig smoeltje met bruine, naakte oogjes, die over niets verbaasd waren en een voorhoofd, waarover lichte ruitjes wafelden en dat van onder de klep van zijn kepi vooruitsprong als een balkon. Spalkte de rode mondgroef van pret open, dan kwamen zijn vierkante broktanden bloot lijk grafzerken in een jodenkerkhof. Hij peelde in alles haantje vooruit. Aan 't front trok hij zin staart niet tussen de benen, wanneer er een gevaarlijk karweitje af te haspelen viel. Vlug als een hazewind en fijn als een wildstroper nam hij deel aan al de klopjachten teen de vijandelijke luisterposten en patroeljes.

Gesnapt door de Duitsers in de slag van Melle, wist hij er van door te muizen op zijn sokjes. En drie dagen nadien was hij weerom aanwezig in zijn compagnie en gaf hij de kommandant een pinhelm met vergulde arend en een ulanenlans ten geschenke. Die trofeeën had hij onder wegen gekaapt.

Om zijn lijfspreukelijken durf en zijn gespierde vuisten ging heel de ploeg al dadelijk op zijn voorstel in.
En op klokslag vijf uur, wanneer de taveernen deuren en luiken opensmeten, zetten ze uit, met een dertig montere gezellen.
Vooraan reed Stokken-en-Zeilen op zijn moedwillige muilezel. Hij voerde ’t bevel over de bende. De Hondendief leidde zijn armtierlijk lastdier bij ’t kordeel. ‘t Beest steigerde en sjokkelde zijn benige hespen kwaadaardig in de hoogte. Maar Stokken-en-Zeilen troefde dan op zijn ribbenkast en de hondendief duwde aan zijn staart en zo sukkelde de bevelhebber en zijn staf, eindje bij eindje verder. Achteraan stapten de muzikanten: ’La Pomme me zijn harmonica, de Topchinees met zijn blikken fluitje , Van Braeckel met zijn gekneusden piston en ’t Stropke die tamboerde met twee gebroken trommelstokken op een omgedraaiden emmer. Per vieren, en arm aan arm, volgden de jongens, die met onvermoeibare stem de foorkramersmuziek begeleiden.

November 1914 – De markt te Poperinge

Straatschavuiten dansten rondom den brallen groep. Tussen twee deuntjes in, vroeg Stokken-en-Zeilen:

- Waar gaan we eerst?
- Naar ’t dorp! Bij Mie-de-Mut… daar kunnen we flikkeren.

Mie-de-Mut hield een drankslijterijtje open, vlak over de schaliegrauwe dorpskerk. ’t Was een volbloedige rosblonde deerne, met ronde heupen en mollige borsten, die kleine pintjes schonk met grote schuimkragen, maar voor eenieder een lollig woordje ten beste had en in haar armen knijpen liet, zondertegenstribbelen.
Toen de jongens binnenkwamen, stond ze achter de toog. Haar rode handen klaterden in ’t spoelwater. Luidop ratelde heur welkomsgroet… Fris klonk haar gelaat. Ze lachte en onder ’t blauw katoenen jurkje schokte haar welvende borst.

- Een glas bier, mannen?
- Ja, voor mij stout… mij ‘nen limonade… St-Dizier voor mij, Mieke….

Dompig walmde ’t stemgeluid. Toen iedereen zijn pint beseld had, begonnen de jongens met de stoelen en tafels uit de geplaveide gelagzaal te ruimen. Daarna barikadeerden de

muzikanten zich in een hoekje, en stemden hun instrumenten met schreeuwerig akkoordenlawaai.
Stokken-en-Zeilenstond op de deurstoep en vroeg:

- Mie, mag mijn kameraad ook binnen?
- Bij ja, antwoordde Mie argeloos.

En Stokken-en-Zeilen trok zijn koppig grauwtje binnen.

- He, he! Gilde de waardin verschrikt, zo zijn we niet getrouwd, zulle… dat peerd buien!

Stokken-en-Zeilen gaf toen een stuiver aan een bengel om op zijn muilezel te letten.

- Allo, 'n walske, kraaide 't Zwierke. 't Orkest speelde ende jongens slierden in 't ronde, met lossen zwaai en zot gewentel. Ze dansten tot 't zweet van hun wezen druppelde en goten een gildig glazeken door hun strotklep.

Na een uur zei Wim, bazig:

- We gaan eens op 'n aner.

De ploeg trok op tot groot spijt van Mie-de-Mut. Alleen de Rap van 't Rietje bleef om de poezelige meid te troosten… zijn troebele karpelogen pinkten lodderig en bebroeiden de blote vrouwenhals. Hij voelde zijn hart van jaloezie krimpe, als er een vrijpostige kerel 't pipse waardinnetje in de lenden beet scharrelde.
Stokken-en-Zeilen had zijn muilezel weer tussen de korte beentjes gevorkt en heel de ploeg zwierde hem al zingend achterna. Ze tralalierden **Het Zwart Paard** binnen, dansten een poosje en togen dan verderop naar **'t Zich der Duinen**, waar twee snelle dochterkens met gewikste kijkertjes rond de verbruikers kirden. Maar de jongens waren nu eenmaal op dreef en ze lieten zich niet bekoren door de al te verleidelijke diensterkens.
In **De Piepegale** en **De Bonte Os** hadden de laatst bestelden amper de tijd hun glas te ledigen. De voormannen waren reeds op weg naar **'t Sloddergat**. Daar bleven ze bijna een vol uur pleisteren. Ze dansten, dronken, krakeelden, zongen, dronken opnieuw en t' geklikklak van hun zolen op de losse vloertichels deed 't glaswerk op de schabben van 't buffet rinkelen. Toen ze daar de aftocht bliezen, geraakte Stokken-en-Zeilen al maar moeilijk meer op zijn onbeslagen klepper.

- Ik speek al half frankskens, lalde Wim, met de rug van zijn hand een slijmdraadje uit zijn stoppelbaard wrijvend.

Gedurig groeide de bende aan. Al de kerels van 't bataljon die ze ontmoetten namen ze op sleeptouw. Ze verbroederden bij 't brullen van hun dronkemansliedjes. 't Stropke hield geen maar meer op zijn keteltrom en roffelde een doodmars, wijl la Pomme **Sambre-et-Meuse**[1] aanhief. Van Brackel wrong de klanken uit zijn schorre piston met een gekraak van notenschelpen. Eerst, toen hij ten einde adem gepompt was, bemerkte hij dat er een prop papier in de tromp van zijn speeltuig stak? De Topchinees lachtte geniepig.
- 't Stropke, spotvogelde hij, duikel eens in zijnen piston.
't Geleek een stoet die achter Stokken-en-Zeilen aanborrelde. In de rode, verhitte gezichten gaapten stuiptrekkend de loeiende monden. De jongens zwaaiden met hun pet, zigzagden van 't een eind der baan naar 't andere, sprongen wijd en woest in 't ronde en deden een wolk van stof in 't schuine zonnelicht glinsteren.

[1] https://www.youtube.com/watch?v=TlUhSEWVC04

In **'t Huis ter Halmen** hield Wim een redevoering. Hij improviseerde van 't vaderland in zakskens… gewekt lijk ossen… gevochten lijk honden om een been… rust en goei bier… op den boemel gaan en vie-van-ons! … spijtig kleine pintjes voor groot geld.. dat de wereld zal vergaan… en met een poppenkraam staan…

- De Poesje! Siste Zwierke.
- … hun botten vagen aan hemel en aarde…

Wim molenwiekte met zijn amen. De jongens kringden rond de tafel en hingen gekluisterd aan de welsprekende lippen van de volkstribuun. De herbergier bokte angstvallig naar de wandklok. Twee maal reeds had hij bedeesd doen opmerken dat het tijd was om op te kramen. De klaroen van de wacht blies de retraite.

- Mannen, 't is tijd om te sluiten, vermaande de patroon van 't Huis ter halmen.

Niemand sprak, buiten Wim die van lieverlede vuriger werd.

- Naar huis gaan… orakelde hij … intrede met trommelkens en fluitjes… misschien onthaald door de burgemeester… gedecoreerd.
- Allez, i lest temps, partez!

Twee gendarmen profielden in de deurlijst.

- Nog een minuutje, vergoeilijke Wim.
- Partez immediatiement, klonk het bevel, barser.

De één begluurde de andere, maar niemand verroerde… Toen trok één der gendarmen met geweld 't Zwierke buiten, die juist het dichtste bij hen stond. Twee glazen schervelden met rinkelend geluid kapot. De herbergier stond als een pijldoorzinderde Sebastiaen voor zijn bedreigde buffetspiegels. In 't gedrang werden stoelen omver gesmeten… 't Ging een standje van belang worden.

Maar Stokken-en-Zeilen redde de toestand.

- Kalmte mannen! Of ik zal eens 'n charge doen op mijn hengst.

Lachend schoorvoetten de jongens buiten. Maar de gendarmen betrouwden 't sport nog niet al te best. Ze riepen in 't voorbijgaan enige collega's ter hulp en heel de ploeg werd uitgeleide gedaan tot aan de zeedijk.

De kerels bleven echter goed gemutst. Ze zwijmelden arm in arm en floten oproerige lidjes. Ze hadden nog een uur te verletten voor 't avondappel. Op de zeedijk bleven ze die verdansen in de vallende schemering.

Fritz Francken

Hoe een bosch er uitziet nà een artillerie-duel.

22 oktober 1916 - Van Walleghem

Ferm gevrozen. In de nacht gaan soldaten der 5de batterij Belgen werken nabij hun kanonnen in de nabijheid van de hoeve van Sinnaeve op Voormezele. Daar worden zij geweldig beschoten met gazebommen. Een soldaat wordt getroffen en wel 30 meters ver gesmeten, waar hij enkel 's nuchtends ontdekt werd. Nog verscheidene soldaten zijn erg ziek van de gaze, daar zij de tijd niet hadden hun maskers aan te trekken en moeten naar het hospitaal van Poperinghe.

Een Britsch vliegpark aan het Westfront.

Een wonder mag het heten dat het de 1ste dode is der 5de batterij, terwijl de andere batterijen reeds verscheidenen slachtoffers hebben.
In de nuchtend doen de Duitse een mijn springen in de Engelse tranchées. Daarop schieten de Belgen. Aanstond worden zij ook beschoten, een wachtmeester der 4de batterij wordt getroffen aan zijn hoofd, het is dank aan zijn helm dat hij niet dood is.

23 oktober 1916 - Albert Denys - Dagboek

Vrijdag laatst ben ik in permissie voor Poperinghe geweest, doch ik ben eens doorgeschoten naar de Clytte. Aangename ogenblikken die ons voor een lange tijd weder opwinden, om ons veel moeite en lasten verduldig te verdragen. De streek is zodanig veranderd dat men met al de ijzerwegen, tenten, vreemde huizen en wegen haast zou verdolen.
Zondag laatst heb ik 'Le démon du midi' begonnen van Paul Bourget. Démon du midi is die ziekte die vele grote mannen in hun middenleeftijd aantast. Lijk bijvoorbeeld in de kloosters het middaguur gevaarlijk is omdat tussen het vroeg opstaan en handwerken, de tijd en warmte van de dag het lichaam aanspoort tot laten gaan en vandaar 't verzwakken van de wil. Hier schoon wedergegeven door een katholiek kiezerskandidaat die samenspant met de man van zijn vroegere verliefde die uit plichtsbesef dacht dat zij om fortuinredenen beter met een rijk man zou trouwen.

Het Poperinghenaartje – nr. 18 – 25 – 10 –

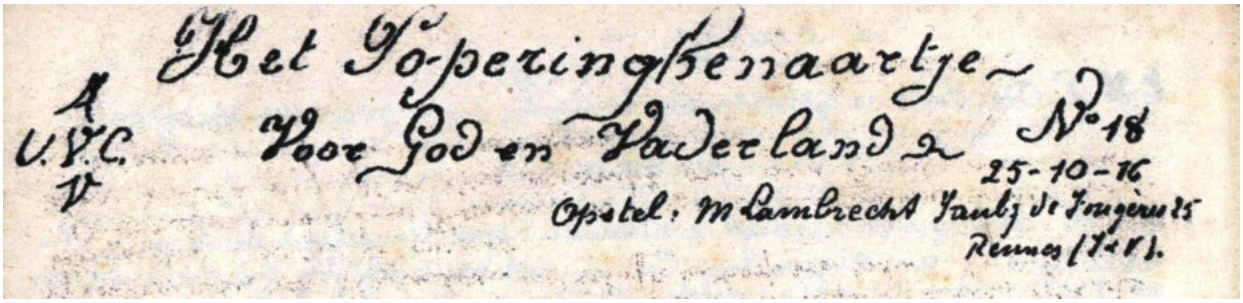

Allerzielen

Allerzielen voor de derde maal sinds het oorlog werd. De klokken luiden ‘over dood’ in de ijzige november avond. We horen ze niet. Wij, in de grachten van ’t Westland, want hier donderen hellemonden en sedert 2 lange jaren luiden deze de eindeklok over de zielen der doden… ’t Is allerzielenavond in ’t Westland waar ’t sterven door zijn alledaagsheid zijn tragische gruwzaamheid verloren heeft… De klokken luiden niet de kanonnen brullen ’t uit over het dode zand waar de kruisjes zo oneindig talrijk staan. We staan te weer en we staren in de lange nacht naar ’t oosten waar we torens weten staan. Is het uit die torens dat ze voor de zielen luien? Doodgelui vandaar? Nee toch? … Want we droomden dat het zegegelui zou galmen.
Allerzielen, de bevrijde zielen zweven er zo talrijk in de lage landen van ’t gemoorde Vlaanderen, zo heerlijk in hun bladtooi, als een Dantisch geestenwezen. ’t Komt vanavond weer machtig voor mijn geest spoken, dat verbijsterende grotesk gezicht van ’t bloedig strijden en storten ener ganse generatie jonge mensen, diespelen ’t heerlijk spel der roekeloze opoffering in ’t plengen van hun hartebloed.
Allerzielen … ‘k Leun tegen de borstwering der vuurlijn en tegen ’t naderend fuséelicht, prevel ik een gebed voor de zielen der millioenen, die streden en sneden over heel de rillende wereld voor de zielen der duizenden mijner gevallen landgenoten , voor de zielen der Vlaamse jongens vooral, die de edelste waren uit mijn Vlaams vol, de prachtkinderen van Vlaanderen, vol belofte en hoop voor later… ze vielen … Vlaanderen vergeet ze nimmer.
Allerzielenavond! Kanonnen donderen… mensen sterven. Heer, verleen de rust in de triomf over de dood, aan die millioenen uwer arme mensenkinderen.
J. Leuridan.

November 1914 – Te Poperinge

Erelijst
E.H. P. De Beir is genezen en terug bij zijn mannen op ’t front.
Aandenken
E.H. Principaal nodigt u allen uit om ter gelegenheid van Allerzielendag een algemene communie op te dragen tot lafenis van de zielen van de gesneuvelde studenten van het college.

M**. Ampen,** wiens zuster de 5 oktober te Montsault in de Heer ontslapen is, bieden wij onze innige deelneming aan met de belofte van een gebed. Gelieft ook een gebed te storten voor **André Bacquaert** die ziek is.

Uit de brieventesch
Maerten A. – 19 – 9 – 16
Ik stel het hier opperbest en ben gelukkig mij in zo goede gezondheidstoestand te bevinden. Onze instructie vordert rap en ik verlang maar om mijn strijdmakkers te gaan vervoegen op ’t front. Ik zit nu ganse dagen op ’t plein de nieuwe rekruten aan ’t helpen leren van 18 tot 30 jaar, want ik ben nu korporaal benoemd.
J. Quaghebeur – 8 – 10 – 16
Ik ben reeds meer dan een maand terug in Honfleur. Alles gaat hier goed met de nieuwe rekruten. Anders geen nieuws tenzij dat ik en **A. Vancayseele**, sergeant benoemd zijn in afwachting ajdudant te worden. (proficiat). Mijn broeder is bij **Maurice Devos** in ’t kamp van Auvours.
G. Boucique – ‘k Ben nauw 14 dagen in ’t leger en ik moet al verhuizen van ’t één naar ’t ander. ‘k Ben nu in de kazerne in de stad zelf van Coutances een ¾ uurs van mijn oude kazerne in de peloton spécial. ‘k ben dus op zoek achter mijn eerste ‘galon’. Mijn bed kent me al goed. De eerste dagen ben ik wel is waar opgestaan met gebroken leen, maar men wordt daar aan gewoon. ’t Is oorlog.

November 1914 – markt te Poperinge

E.H. August Benoot – ‘k ben hier toegekomen met **Ach. Dekervel**. In ’t eerste lopen we lijk verloren. ’t Leven valt ons wat contrarie, nu tot daar. ‘k heb hier twee minder studenten, de ene adjudant, de andere sergeant instructeur, de rollen zijn omgekeerd. De leraar wordt simpel gast, de leerling meester, dat is ’t sport van ’t leven.
’t Poperingenaartje was altijd wel gekomen, ‘k las het seffens en van ’t eerste woord tot ’t laatste. Nu ik ook bij de troep ben zal ik het nog liever lezen. ’t Poperinghenaartje trommelt ons bijeen om ons ’t nieuws mee te delen van over de schreve, het brengt ons in ’t bijzijn van oude maten, wekt de herinneringen op uit ons vroeger leven en schenkt ons een verse teug moed. We halen een keer ons hert op en ’t is daarmede dat we moeten voortdoen. Moed en opgeruimdheid zijn hoofddeugden voor den troep in deze langdurige en ontzenuwende positieoorlog. In zijn artikeltjes zorgt het bladje voor ons geestelijk ravitaillement. Door zijn ‘brieventesch’ is ’t

Poperingenaartje de ‘agent de liaison’ tussen alle legerafdelingen. Zo de brieven die we van thuis ontvangen de familiegeest onderhouden en versterken, zo worden door ons soldatenbladje de banden nauwer toegesnoerd onzer tweede familie, die in ons college. De collegegeest is een echte familiegeest. We zijn nog allen jong van jaren of jong van hert, we hebben een behoefte aan beminnen en bemind worden. Ook onderhoudt ons bladje de wederzijdse sympathie van leraar tot leerlingen en van studenten ondereen.
Poperinghenaartje! We winden er doekjes om, gij doet ons deugd. Kom dan Poperinghenaartje! Kom aan! Kom ons hert heropleven, ons hert, ja, voor een stond. Maar als ’t hem wel gaat een stond, ’t kan dagen lang weer honger lijden. (Gezelle)
M. Ampen – Ik ben nu in de 7de compagnie zoals al zij van onze compagnie die meer dan 19 jaar oud zijn voor 15de oktober. En van deze datum voort zijn wij beschikbaar waar voor het front.

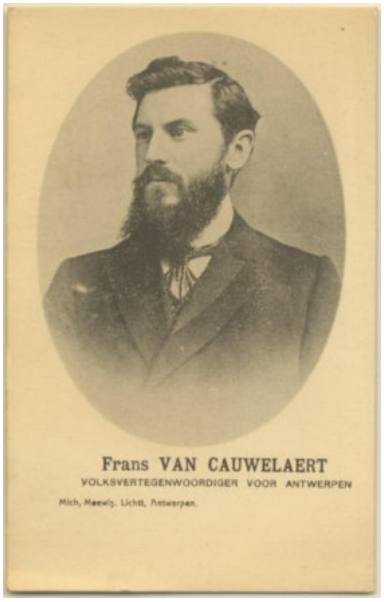

Albert Delbaere – Ik ben nu in ziekverlof bij mijn ouders tot volkomen genezing.
Em. Bossaert – Er komen hier kennissen toe bij de vleet: verschillende studenten uit ons college: **Honore Pillioen, Germain Thoor, Maurice Cardoen, Jos Cuvelier**,. Misschien komen er nog. **Jos Vermeersch** is hier sedert 3 maanden met **Albert Van Cayzeele**, beide Watounaars . hier is nu ook een mijner beste makkers, student in Veurne. Veel ertelde hij mij over de werking op ’t front. Hardi, zulle! **Frans van Cauwelaert** is hier in **Barneville** geweest. Hij Heeft soldaten ondervraagt over de behandeling, eten, kleding. Met mijn sergeant, Antwerpenaar, sprak hij lang: er broedt iets, ’t daghet in den oosten. Voorzeker krijgen wij veel te zien na de oorlog.
Felix Rommens: Nieuws is hier hoegenaamd niet, tenzij dat ik vrijdag naar de CISLA trek. Ik heb 112 dagen aaneen op den ijzeren weg gelogeerd en nu ga ik embusqué spelen, maar ik geloof dat ik mij daar niet zal jeunen. Als ge ’t vrije gewoon zijt.
Nu… ’t is oorlog en we moeten er door. En ne s’en fait pas…. Ik zal hierbij sluiten want ik ben ‘de jour’ en ze roepen al.
6 – 10 – 16 – Ik ben weer voor een tijdje embusqué. Ik volg hier de voorbereidende cursus tot de CISLA. Zeggen dat we hier gewoon leven hebben is niet waar, maar wat me aanstaat is dat ik weer aan ’t studeren ben. Maar dat rolt er nog niet als vroeger en ik moet hard werken. ’t Gaat toch al beter, dan over twee, drie dagen.
Jos. Pieters – Mijn broeder Jerome is dienst doende aalmoezenier in de C.I. nr.1 in Pariqué-L’ èvêque. Hij was er eerst wat beschaamd om zo ver achteruit te gaan, maar hij had als groten troost dat hij er toch nooit naar gevraagd had.
Carette A. - Onze repos loopt af in uitsluitelijk de wacht te staan. We hebben 12 dagen in Bray-Dunes gezeten en ‘k ben nog maar 3 dagen in de Panne en ‘k heb al 2 dagen de wacht gestaan. Maar ik hoop toch nog Marcel te kunnen bezoeken.
Jeroom Leuridan – Frans van Cauwelaert was op ’t front. Had ik gewild, ‘k was tegenwoordig in een bijeenkomst der jongeren met hem, ‘k dorst ’t niet wagen! ‘k hoop dat er iets goeds zal vloeien uit dit bezoek. M’n broer schrijft uit Auvours dat **Omer Hautekiet** langs daar naar Valognes vertrokken is als instructeur terwege! Hier in Veurne-Ambacht geen ‘sensationeel’ nieuws. Ze gebruiken tot nog toe geen ‘crême de menthe’. ’t Schijnt dat ze tegen ’t zwemmen niet kunnen. Ik eindig. ‘k zend mijn epistels van diverse plumage in onderscheiden omslagen, uit noodzakelijkheid des gebods.

Hautekiet O. - De oefeningen vallen mij te lastig en ‘k zal vragen om naar de artikllerie te gaan want anders, bleef ik hier zitten, want men heeft korporaals nodig.
Peene C. – Hier zie ik van tijd tot tijd mijn dorp al de kant van de Duits. Huizen, bomen, enz… herken ik goed. De wegen die naar de loopgrachten gaan ken ik ook reeds van in vredestijd. Hore dikwijls heb ik de streek niet afgelopen en langs daar in congé de mois naar huis gereden? Van hier zie ik goed St. Jans, ’t stadhuis, St. Berten, O.L. Vrouw! Spijtig dat ik nu gene permis kan krijgen, ik zo het gauw op zijn.
Lambrechts A. – nr. B205 – De brief komt eindelijk! De tijden zijn hier immers veranderd op ’t front, zowel bij de mitrailleurs als bij de piotten. ’t Is al service wat de klokke slaat. Serrvice: ‘s morgens van 8 tot 10 ½ of 11 uur, en service of theorie van 2 tot 4 of 5 ½. Ge zoudt wel kunnen opwerpen dat er nog al wel tussenruimte is in die diensten. Ik breken het ook, doch g’ hebt de patattenschel en de soep na ’t eerste en ’s avonds hebt ge dan niets. Doch ik denk wel dat ge niet zo stuur zult kijken als ik u zeg dat ik dan een partijtje ga biljaarden of met de kegels spelen of naar de leeszaal ga. Ge weet ook immers dat de soldaat ook toch een beetje vermaak mag hebben. Ga nu echter niet denken dat Toone Lukkeboone veer veranderd is. Dat gaat nog zo ver niet en ben ik nu een beetje ruwer, ’t is toch al plakwerk dat met de vrede zal afvallen en wie weet of Toone, als hij er door gesparteld is, niet sterker als vroeger in zijn schoenen staat.
Crousel A. – Mijn tijd in Criel is aangenaam verlopen en ik ben terug in mijn oud element, gereed om de 1ste sergeant mitrailleur die valt te vervangen, of ook een Duits mitrailleuse als ik ooit met mijn mannen in een vijandelijke loopgracht kom te kunnen herstellen en gebruiken. ’t Is de mode nu van in alles ‘reserven’ te hebben. Om dezelfde reden ben ik grenadier, observator, signaleerder, mitrailleur, tafeldiener en platonneur mankeert er nog bij. Voor ’t ogenblik ben ik op wacht met mijn sectie aan de zee. Hier vind ik septembermaand de schoonste, eb en vloed zijn sterk en de zee is geweldig. Een zoele wind blaast over het strand, de duinen geuren van rijp gewas, de zon schijnt met zachte stralen, heel de natuur krijgt haar rust onder de last van te veel zomerweelde.

Valois – Poperinge 1914

Tahon M. – Hier op ’t front gaat alles nog zijn gewone gang. Van tijd tot tijd schiet de Duits in een duivelse gramschap en zendt ons wat koolzakken af. Jammer dat dit soort kolen maar weinig verwarmt. Van nu voort zou hij er beter wat Bergse overzenden, zij zouden al van

goede dienst zijn. Ja, nog een winter, de derden en toch wel de laatste, is ’t te hopen. Nog een 5 maanden klutterbillen en klappertanden. Een mens moet heden daags ’t leven van een paling en kattengeduld hebben of ge zou er nooit komen spreken. ’t Is toch niet in Rennes dat de Belgen een offensief zullen inzetten? Wij komen immers zoëven allen nieuwe lange bajonetten te ontvangen ‘ les bajonnettes de l’offensive’ zeggen de piotjes.

Verkennings-ballons aan het Westerfront.
Een waarnemings-ballon stijgt op boven de Fransche stellingen aan het Westerfront om de bewegingen van den vijand te bespieden. De waarnemer blijft meestal telephonisch verbonden met den troep beneden.

Vlaams leven
Jerome Leuridan
‘k Wandelde laatst ’s avonds door de donkere dorpsstraat van R. …, samen met Jozef en met een doctoor in klassieke letteren. ‘k Schat die man zo hoog, wijl ik hem zo goed leerde kennen, wijl ‘k weet wat hij doet en hoe hij ‘gezien’ is bij zekere mensen om wat hij doet. Zo, we wandelden traag, en we hoorden vele, vele dingen die ons verbaasden. We spraken van dingen in de toekomst, van onvermijdelijke veranderingen, van… Er werd ook gesproken over het vermoedelijk meningsverschil tussen de strijdenden, van de drang der jongeren, van de tegenstand der ouderen, en …ge weet het nu reeds voorzeker= ‘Ons Vaderland is ons orgaan, hier aan ’t front, spijts alles wat anderen er ook mogen zeggen. ‘Ons vaderland’ is ’t onze. ‘De Standaard’ blijft onze oude vriend dien we niet uitsluiten. Hij wilde de verjonging niet, die hij nodig had, een andere aanvaarde ze: nu is de andere heel en al: wij zelf.
Iets anders… ‘k Heb enkele stonden gevreesd, in de vorige dagen, toen er onklare dingen gebeurden, ginder, in ’t land, en toen er al deze zijde, achter de rug der wachters aan de vuurlijn, anathema’s uit gedonderd werden tegen mensen die me steeds zo lief waren om hun gedachten en om hun werk. Nu vrees ik niet meer. Integendeel, zonder ze goed te kennen die ‘vuistslagen op tafel’ – zo noemde ze een klaarziend dreunen, zo luide dat ze rustige mannen, in ivoren torens opgesloten, door hun gedaver doen buiten komen, met gevaar van anders om te tuimelen met toren en al. Ja, die oude mannen mogen geen ivoren torens bewonen, maar moeten ‘mores’ geleerd worden door een deugddoende verjonging. Tot daar ! (’t vervolgt)
Jos. Denys – Drie vragen dienen er gesteld: 1 – Hebben we recht op de vervlaamsing lijk wij die vragen? - 2 – is die vervlaamsing nuttig voor de Vlamingen en voor geheel ’t Belgisch volk? – 3 – Op welke wijze geschiedt de vervlaamsing best. Dat Duitsland nu tegen is, dat Frankrijk of Engeland nu met ons bevriend zijn, verandert feitelijk niets aan de kwestie. Onze tegenstrevers trachten er argumenten uit te slaan en doen langs de ene kant ’t Duits gevaar spoken en langs de andere kant doen ze ieder aandringen op die kwestie als een onvriendelijkheid jegens Frankrijk uitkomen, doch wij weten goed dat hoe de internationale warboel ook weze, het immer voor een volk recht blijft in zijn taal onderwezen en bestuurd te worden en dat die toestand naar de natuur ook voor ons volk grote stoffelijke en zedelijke voordelen zal opleveren. Dat weten wij en dat kunnen wij bewijzen. En daarop, op ’t recht en ’t nut in onze zaak, moeten wij steunen en op de argumenten van onze tegenstrevers zullen we kort en bondig antwoorden. Wat Duitsland betreft, zie onze houding in de oorlog; er zijn 80%

Dronken en... Verdronken

Een dronken Mof, te Gent, langsheen het kanaal der « Coupure » verdwaald, deed een misstap en viel in 't water. Onmiddellijk huilde de drenkeling, die steeds dieper in 't slijk verzonk : « Hilfe ! Hilfe ! Ich kann nicht schwimmen. »

Een Gentenaar, bij toeval ooggetuige van dit « ongeluk », riep den Mof toe : « Ei 'k en kanne 'k ik uk nie zwemme, maor 'k en huile 'k ik daorveure azu nie !... en vervolgde kalm zijn weg, zonder het hoofd om te draaien.

Vlamingen in 't leger, wat Frankrijk betreft, 't recht en 't belang van ons volk gaan voor de vriendschap van een land, ten anderen nooit zou 't Frans gouvernement kunnen euvel nemen dat 't Belgisch gouvernement onder de druk der publieke opinie inwendige veranderingen in 't land brengt die maar in schijn tegen de 'prestige' der Franse natie zijn zouden. ('t vervolgt)

26 oktober 1916 – Van Walleghem

Het is aan alle burgers en Belgische soldaten streng verboden van tegen de Duitse krijgsgevangenen te spreken. Deze hebben goed eten en kleding. Ook schijnen zij niet slechtgezind. Zij werken meest aan de staties en ijzerwegen, en ik zie dat zij niet meer uitrichten dan onze Engelse en Belgische travailleurs. Als zij wat ver werken, zij worden naar huis gebracht door de Engelse autocars. Indien onze krijgsgevangenen alzo behandeld worden in Duitsland dan hebben zij waarlijk geen redens tot klagen.

PROTEST TEGEN DE VERDUITSCHING DER GENTSCHE HOOGESCHOOL.

Kanunnik HEYNSSENS.

zij de in onze zaken Duitsche bemoei-

Belgisch Dagblad 26 oktober 1916 - & Antwerpen

RAB – Archief Maes

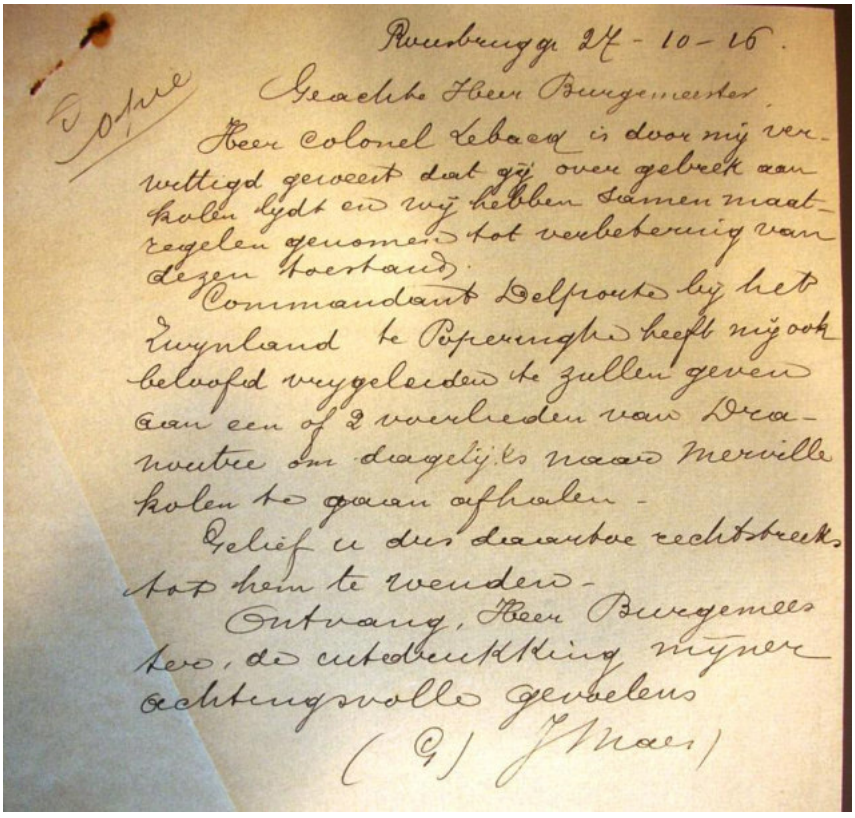

Rousbrugge 27-10-16.

Copie

Geachte Heer Burgemeester,

Heer Colonel Lebacq is door mij verwittigd geweest dat gij over gebrek aan kolen lydt en wij hebben samen maatregelen genomen tot verbetering van dezen toestand.

Commandant Delporte bij het Zwynland te Poperinghe heeft mij ook beloofd vrygeleiden te zullen geven aan een of 2 voerlieden van Dranoutre om dagelijks naar Merville kolen te gaan afhalen.

Gelief u dus daartoe rechtstreeks tot hem te wenden.

Ontvang, Heer Burgemeester, de uitdrukking mijner achtingsvolle gevoelens

(G) J Maes

Brievenboek Krombeke nr. 765 - 27 - oktober - 1916

Aan de heer voorzitter en leden van 't wervingscomiteit te Watou
Aanbeveling door den her burgemeester van **Vanderhaeghe Cyrille**, en landbouwsmid, ten einde voor hem het voorrecht te bekomen van de 7sten groep aangezien hij op de gemeente een ambacht van algemeen nut beoefent waardoor de landbouw erg zoude getroffen worden, moest hij opgeroepen worden, daar hij alle landbouwwerktuigen maakt, vermaakt, herstelt, alsmede de rijtuigen en de hoefsmederij doet.

Zondag 29 oktober tot zaterdag 4 november – Baert A.

Met 't naderen van de winter zakt de moed weer in de schoenen … de oorlog kan nog jaren duren?
Plakbrief over het opeisen der tarwe. Weinig geschut. In en rond de stad in kampen legeren veel soldaten. Nu en dan is er concert op de markt door Engelse muziek.

Chateau Blanc – Campeaux – *Info Exilium – Ghislain Kuyle*

De Belgische kinderen lopen groot gevaar aan het front waardoor **Mr. Berryer**, minister van Binnenlandse zaken beslist om onder zijn bevoegdheid **Schoolkolonies** te organiseren in Frankrijk nabij **Parijs** en het departement **Normandie**.

Deze van **Campeaux** ingericht in het **'Château Blanc'** werd vrijwillig ter beschikking gesteld door **Mevrouw Sacascade** en is toevertrouwd aan de **zuster Paulinen** van **Poperinge**. Wij hebben ons klooster moeten verlaten omwille van de bombardementen.

De eerste groep kinderen komt aan op **28 oktober 1916**. Erg vermoeid van een lange reis worden de kinderen goed ontvangen in het klooster **'St.-Eloi'** te **Rouen**. Ons verblijf telt daarna dertig leerlingen.
Mijnheer **Olbrechts**, administratief verantwoordelijke voor de kolonies en verblijvende te **Yvetot**, vergemakkelijkt veel door wat noodzakelijk is aan te kopen, hij bezoekt ons met zijn vrachtwagen.

Onze geneesheer is Mijnheer **Hideux** te **Barentin**.
Rondom ons bevinden zich vrijgevige weldoeners met op de eerste plaats Mevrouw **Alice Bandin**.
Mijnheer de minister heeft in **Le Havre** een 'dépot' ingericht die ons kledij e.a. stuurt en organiseerde een controle van de tanden en ogen van onze kinderen.
Volksvertegenwoordiger **Ramaeckers** voorziet in toezicht van studerende en werkende kinderen.

De Engelsche Koning aan het Westerfront.
Koning George van Engeland (×) bracht dezer dagen een bezoek aan het Westerfront en inspecteerde aldaar met Sir J. H. G. Ryng, luitenant-generaal der Canadeesche troepen, de stellingen der vreemde regimenten.

27 oktober 1916 – Brievenboek Krombeke

Aan de heer voorzitter en leden van 't wervingsomiteit te Watou
Aanbeveling door de heer burgemeester van **Vanderhaeghe Cyrille**, hoef- en landbouwsmid ten einde voor hem het voorrecht te bekomen van de 7ste groep aangezien hij op de gemeente een ambacht van algemeen nut beoefent waardoor de landbouw er zou getroffen worden moest hij opgeroepen worden, daar hij alle landbouwwerktuigen maakt, vermaakt, herstelt als mede de rijtuigen en de hoefsmederij doet.

30 oktober 1916 – RAB – Maes

Het door Maes en Dejaegher opgericht comiteit voor de landbouwers van het onbezet België, begint vorm te krijgen. We vonden de uitnodiging voor de stichtende vergadering van de afdeling Zuid.

Poperinghe den 30 oktober 1916
Mijnheer

In een vergadering op 24 dezer te Rousbrugge gehouden met het doel de landbouwerbelangen van het niet bezette België te vrijwaren en te beschermen, is er voorgesteld geweest een gewestelijk landbouwcomiteit te stichten voor het arrondissement Yper.
Ons werd de vererende tak opgedragen een vergadering bijeen te roepen tot dewelke voor iedere gemeente van ons arrondissement een afgevaardigde zou uitgenodigd worden.
In deze bijeenkomst zouden, na samenstelling van het bureel en na aanduiding der afgeveerdigden bij het middencomiteit, de bijzondere belangen onzer streek besproken en door tussenkomst van het Middencomiteit overgemaakt worden aan de bevoegde overheid
Ik heb derhalve de eer u tot die vergadering uit te nodigen, die zal gehouden worden te Poperinghe op donderdag 9 november te 9 ½ ure stipt, brouwerij Zwynland.
Bij geval van beletsel, gelief uwe gemeente of uwen bond door eenen bevoegden plaatsvervanger te laten vertegenwoordigen.
Aanveerd, mijnheer, de verzekering onzer beste gevoelens.

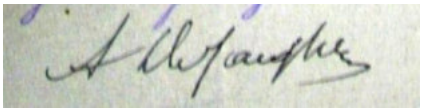

31 oktober 1916 – Van Walleghem

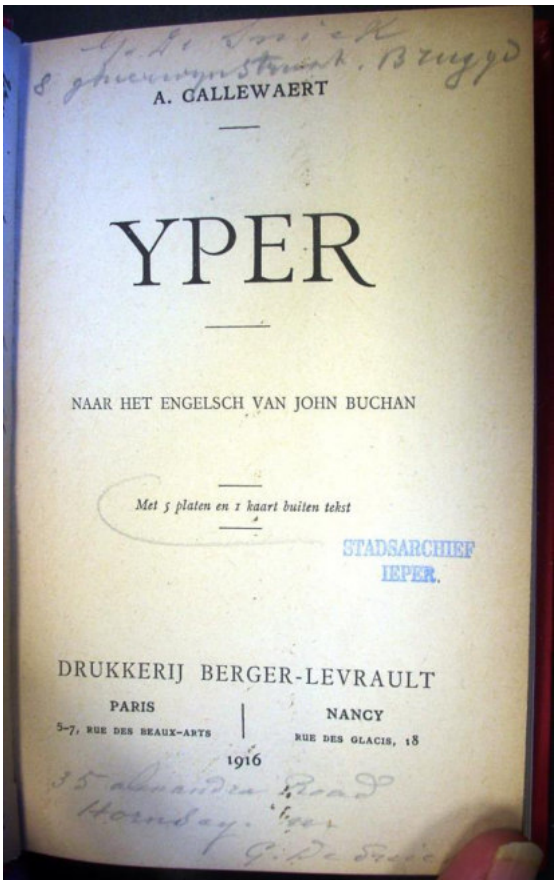

Met **Justin Thevelin en Jeremie Durein** rijd ik naar Watou naar de begraving van mr. Biebuyck, president van't tribunaal. Er was buitengewoon veel volk in de begraving. Ook zeer veel tenten langs ee kalsijde. Te St. Jan ter Biezen bemerk ik 13 kleine tenten die aaneenhouden; elk draagt een naam van een apostel. Er is zelfs een 'Judas'.
Bommen vallen tussen de hoeven van Emiel Domyn en Celeste Planckeel.
Ik breng van Watou van de boekenhandel van Sansen een pak boeken mee van 'Yper' van J. Bucham, een vertaling uit het Engels door E.H. Callewaert, pastoor van de Clytte.

Koning Georges op bezoek aan het front

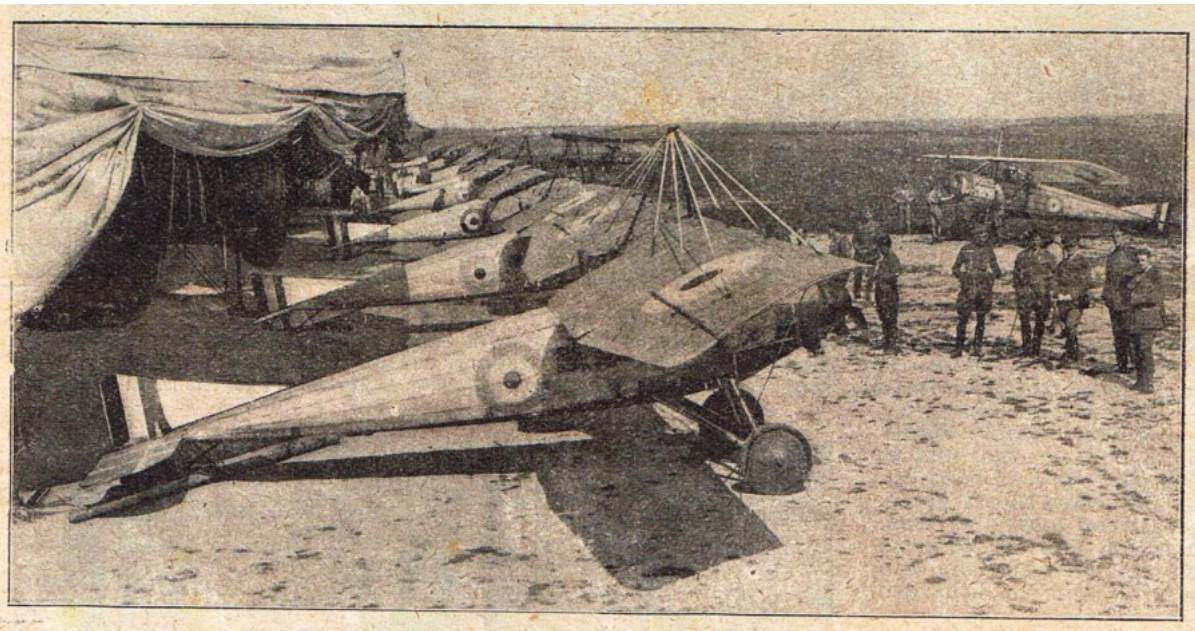

Vlieger-actie aan het Westerfront.

Een kijkje in een veld-vliegkamp der Fransche en Engelsche vliegeniers achter het front in Frankrijk. Een geheele reeks vliegtuigen staat voortdurend gereed ter verkenning op te stijgen.

Nummer 172A **Doos Gazette** **november 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Van de broodkruimeltjes die de laster overlaat, verheugt de kwaadsprekendheid zich nog in een langdurig bestaan.
Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 550 lezers

Beste abonnee

Van havergruut tot hopbier
Alderhande geheimnissen ende secreten
Van hoppe en bier

Kortom bier in de middeleeuwen
238 bladzijden

Van havergruut tot hopbier

Alderhande geheimnissen ende secreten

van hoppe en bier

Guido Vandermarliere

Als oudste afbeeldingen van de hop, worden hier randtekeningen getoond uit het jaar 790.
De schrijver heeft gepoogd om te achterhalen waar het gebruik van ‘hop’ in het bier vandaan kwam en kwam tot de eigenaardige conclusie dat het waarschijnlijk de Vikingen waren die de hop het eerst gebruikten.
Het boek kan men in twee delen zien. Enerzijds gaat de schrijver in op de mythen en legenden die rond de hop hangen en anderzijds zoekt hij naar oude oorkonden en akten waarin iets vermeld staat over bier op over de hop.

Het bier dat in de ‘heidense’ tijden deel uitmaakte van feestrituelen diende in de loop van de eeuwen ‘gewijd’ te worden; zo werd onder andere de minnedronk de Geertruiminne en dit is één van de redenen waarom we de in de hop pikkende raaf blijven vinden als illustratie in handschriften. De ‘lyfcoop’ blijft tot vorige eeuw gangbaar bij grondverkopen.

Wanneer de maatschappij verstedelijkt en men inkomsten zoekt voor de steden, is het bier één van de eerste zaken waarop men ‘accijnzen’ legt, en van daar dat dat de auteur op zoek gaat naar de stadskeuren die met het bier te maken hebben.

Het is een heel ‘eigen – aardig’ boek geworden dat tussen al de ‘bierboeken’ een aparte plaats inneemt.
25 euro - Uitgegeven in eigen beheer – informatie Guido.Vandermarliere@telenet.be

Het boek met de auteur vind je op 30 oktober 2016 in het hopmuseum te Poperinge van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur!

De Langhoirs – Victorinen vieren feest!

oktober 2016 - Poperinge - Bron: Gregory White
De Koninklijke Rederijkerskamer Langhoirs Victorinen bestaat in 2016 precies 525 jaar. Daarom presenteert ze dit jaar de theaterproductie "Langhorie Verdorie!" Deze jubileumvoorstelling wordt een heuse pelgrimage naar de roots van de vereniging. Een aantal toneelfragmenten uit een ver en minder ver verleden worden in zowel historische als hedendaagse locaties gebracht. Een mooie weerspiegeling van deze toneelvereniging met een (roem)rijk verleden, maar ook heel up-to-date en hopelijk met een even roemrijke toekomst!

Op 10 augustus 1531 werd "De Langhorie" officieel erkend als rederijkerskamer. Uit de doopbrief bleek dat de vereniging op dat ogenblik al minstens 40 jaar actief was, waardoor 1491 over het algemeen als stichtingsjaar beschouwd wordt. Tot op de dag van vandaag zijn de Langhoirs Victorinen als vereniging actief waarmee de stad Poperinge toch zeker 525 jaar onafgebroken toneelgeschiedenis kent. Dit jaar werd de vereniging bekroond met de Cultuurprijs van de stad Poperinge.

Rond de betekenis en de oorsprong van de naam Langhoirs Victorinen bestaat wat discussie. "Victorinen" verwijst naar de patroonheilige van de gilde: de H. Victor van Marseille. De betekenis van de term "Langhoirs" is minder duidelijk, maar verschillende bronnen spreken over een dialectvorm van "lange oren", verwijzend naar de ezel waarop de spotfiguur Meester Ghybe reed. Deze (fictieve?) figuur zou aanvankelijk de nar geweest zijn van de Langhoirs Victorinen en werd later de stichter en hoofdman van ‘De Keikoppengilde’, opgericht als satire tijdens de vete tussen Ieper en Poperinge. In de geschiedenis van de Langhoirs Victorinen komt hij regelmatig terug; ook dit jaar speelt hij een prominente rol.

Voor ons jubileum zochten we niet zozeer naar toneelstukken die ooit werden gespeeld, maar eerder naar fragmenten die de ziel van de vereniging weergeven: een zoektocht naar evenwicht tussen de rijke geschiedenis en een bloeiend heden, een traan en een (gulle) lach. Onze twee huisregisseurs, Ward Agneessens en Wim Denoulet schrapten en schreven en smolten deze fragmenten om tot een avondvolle totaalbeleving.
Net als in de middeleeuwse Canterbury Tales volgen we een groep pelgrims die elkaar tijdens hun tocht entertainen met verhalen allerhande. De verhalen nemen het publiek mee doorheen verschillende periodes in onze jaartelling en leren je waarom er zoveel volk op de Palestijnse markt stond en wie daar zo opgewekt bij liep. Waarom was er in Ieper serieus stront aan de knikker? Wat doen die blote konten en een oude tante op haar sterfbed hierbij? En waar is die kei nu eigenlijk gebleven? Kortom het wordt een pelgrimstocht om niet gauw te vergeten.

Deze hilarische wandeling rond het Poperingse centrum vol leuke verrassingen wordt een

unieke ervaring die u zeker niet mag missen.

Spelen mee: Katia, Fanny Béague, Frederic Béague, Trees Boutton, Veerle Decroix, Bart Engelen, Gilbert Milleville, Sandro Nevejans, Kathy Pareyn, Roland Reubrecht, Nele Theunynck, Wendy Thibaut, Sarah Vandenberghe, Arlette Vanstavel, Ellen Vileyn, en Gregory White.

Ward Agneessens en Wim Denoulet bewerkten de stukken en regisseren.

Praktisch

- Voorstellingen starten en eindigen in de Gotische Zaal van het Poperingse stadhuis.
- Speeldata zijn vrijdag 25 november om 20u, zondag 27 november om 18u, maandag 28 november om 20u, vrijdag 2 december om 20u, zaterdag 3 december om 20u en zondag 4 december om 18u.
- Kaarten kosten 9 euro inclusief een drankje (studenten en Opendoekleden: 8 euro) en kunt u bekomen via langhoirs@telenet.be of op het nummer 0497/45 10 97 (Katia).

Ter ere van de Langhoirs Victorinen hierbij het oorspronkelijk octrooi van het jaar 1531.

1531 - Octroy der gulde van den Heilighen Victor

Na de Kruisbroeders in het jaar 1530, is het aan de Langhoirs Victorinen om in 1531 hun octrooi aan te vragen. Zij krijgen het volgende octrooi dat in hun register opgenomen wordt.

Allen den ghonnen die dese presente letteren sullen sien, sien ofte hooren lesen, vadere, prince, raden ende ghemeene gheselschepe van der rethorycke, onderhouden binnen de stede van Ypre, als wesende de oudste bekenste Rhetorycke van Vlaenderen, saluut

Met kennisse der waerheden doen te wetene dat wy ontfaen hebben de supplicatie
van **Andries Everaert, Jacob Trioen, Jan de Haene ende Frans Vancamere**
als gouverneurs van de gheselschappen ghenaemt **Langhoirie**
onderhouden binnen der stede van Poperynghe,
mitsgaeders ende ceritificatie van den zelven stede,
inhoudende hoe dat sy supplianten **over veertig jaeren ende tyts meer**
gheweest hebben een gheselschap van Rhetorycke,
de naeme draeghende Langhoirie ende pryzen ghewonnen in ’t fait vander edelder conste der rethorycken,
en dat sy supplianten nog gheneghen syn omme dezelve conste te antieren
ende nu dat sy supplianten noyt gheconfirmeert, nochte gheaucthoriseert en zyn van eenighe van den hooft caemeren van den Rethorycken
die cornimatien ende baptizatien vermoghen te ghevene
sy supplianten niet goedelykx en souden derven frequenteeren ofte hemlieden vinden in eenighe steden om prijs te winnen ende de conste van Rethoryccke te hantieren
uyt vreese van ghedesaleert ofte wederleyt te zyne van anderen caemeren,
branck ende tytelen van rehtorycken,
Soo ist dat sy supplianten ons ootmoedelyck ghebeden hebben
omme van ons ’t hebben dopsele ende tytels van rethorycken

omme by virtute ende cracht van dien te moghen compareeren in alle vergaederinghe van rethorycken, alsoo wel buiten den lande van Vlaenderen als daer binnen,
vry, vranck, sonder reproche als andere tytel ende gheconfirmeerde caemeren ende gheselschappen –
soo ist dat wy gheneghen zynde tot augmentatie ende vermeerstinghe der edelder conste van rethorycken,
daer inne dat ghelegen is alle eerbaerheyt, scientie, ende ghenoughelycken tyt cortynghe, sonder eenighe vileinie,
de voornoemde supplianten ghedopt hebben ende tytel ghegheven
'Langhoirie van Poperinghe'
sulkcx als sy van den ouden tyden ghenaemt syn gheweest,
welcke naeme ende tytele wy gheaccordeert, ghewilleceurt, gheoctroyeert ende gheconfirmeert hebben,
ende by dese om onse presente letteren accordeeren, willeceuren, octroyeeren ende confirmeeren van nu voortaen te syne ende wesene een caemere ende gheselschap van rethorycke
ende hemlieden over sulckx overal te presenterene in alle besloten ende andere steden, plaetsen ende dorpen binnen den lande ende graefschepe van Vlaenderen ende elders,
daer men beroupen ofte spelen ende conste van rethorycken hanteert ofte hantieren sal, gheestelycke ende andere materien,
in rethorycke te stellen ende vertooghende by esbattementen ofte anderszins, loven ende refereynen te segghene,
ende voort andersints in de voornoemde conste ende aert van Rethorycke te doene wat andere gheconfirmeerde caemere van rethorycke tot hiertoe gheuseert syn ende vermoghen hebben te doene.
Octroyeerende voorts den voorseiden gheselschappe van heurlieden devise in heurlieden vendere ofte standaert en op heurlieden nieuwe abyten ofte anders elders dat hemlieden belieft,
te moghen draeghene eenen gheest daelende met den hoofde nederwaerts uytten wolcken met reden een rolleken daeronder, daerin gescherven:
Victores reddit spiritus
Voor heurlieden patroon eenen **Sinte Victor**
aen d'een syde ende aen d'ander syde eenen ghenaemt **heer Gibbe**,
sittende op eenen ezele met eenen sack op syn hooft,
sulck als sy een patroon onder hemlieden hebben en wy een ghelycken.
Ende indien 't voornoemde gheselschap, omme eenighe kwestien ofte gheschillen tusschen hemlieden ofte andere caermere ende gheselschappen ghebeurende betrocken waeren elders dan voor ons,
zoo refereren wy de kennisse van dien tonswaert,
als heur wettelyck hooft ofte ressoort, wesende omme deselve kwestie by ons ofgheleyt, of gheappointeert,
't syne soo recht ende redene bewysen sal
versoeckende ende niet min begherende met neirstigheden alle gheselschappen ende caemeren van rethorycken,
onse beminde medebroeders,
dat sy den voormelden gheselschepe van Langhoirie houden ende kennen willen over sulcx als vooren gherecommandert
oock overmits ons recht ende eenyeghelyck in 't syne,
ende mits desen soo iet 't voorseide gheseldschap ghehouden te allen tyde als sy van ons vermaent worden by ons te comene ende onderdaen te syn

ende ons te obedyeren als onse ondersaeten wesende, daertoe sy hemlieden verbonden hebben.
In kennissen der waerheden ghegheven onder den zegel van den voorseiden gheselschepe van rethorycken van der drievuldigheyt,
den tienden dagh van oust in ’t jaer vijfthien honder ende een en dertich
Naer collaetie
En met spatie
Jegens het origineel
Is bevonden uyt de gronden
Dit octroy te syn fideel

Tot zover het octrooi.
We gaan toch even verder in op het embleem van de Victorinen.

We zien centraal de **Heilige Victor** van Xanten getekend staan. Als we deze tekening vergelijken met het beeld aan de dom te Xanten, vinden we heel wat overeenkomsten. Victor was volgens de legende een Romeins officier van het Thebaanse legioen, die in 287 stierf toen de keizer de christenen vervolgde. Hij wordt dus afgebeeld als een soort ridder in wapenuitrusting met een rode mantel aan.
Ook de heilige Victor van Marseille was een officier in het Romeinse leger hij werd door een zekere Euticius ter dood veroordeeld door middel van verbrijzeling tussen twee molenstenen van een rosmolen. Bij de uitvoering van het vonnis braken deze stenen echter, waarna ze hem dan maar onthoofden. Vandaar dat Victor van Marseille de patroonheilige van de molenaars is geworden. Beide Victors versmolten eigenlijk tot één heilige Victor.

We zien op het embleem van de Langhoirs Victorinen, dus centraal de heilige Victor.
Boven zijn hoofd staat de duif van de Heilige Geest, wat zoveel betekent als dat de rederijkerskunst een gift is van deze Geest.
Onder Sint-Victor zien we het schild van de stad Poperinge.
Op het vaandel dat Sint-Victor vasthoudt staat er het jaartal 1561, waarschijnlijk het jaar waarin men het paneel geschilderd heeft. Daarnaast staat de tekst: ‘VICTORES REDDIT SPIRITUS’.
Links staat er een molen afgebeeld en daarvoor een persoon ‘ghenaemt **heer Gibbe**, sittende op eenen ezele met eenen sack op syn hooft’.
We mogen aannemen dat heer Gibbe, de zelfde meester Ghibbe is die in de legendarische gilde van de kei optrad als centrale figuur. Gibbe staat zoals we eerder al eens uitlegden voor Gent – Ieper en Brugge – of Vlaanderen.
De meelzak boven zijn hoofd betekent dat hij ‘bestoven’ is. Iemand die met meel bestoven is, is zeker niet meer onschuldig, maar een zondaar.

En hij rijdt op een ezel of een langoor. Daarmee komen we bij de ‘langhoirs’ of de langoren. Het betekent ook dat de rederijkers zichzelf eerder identificeerden met de ezel als personage. Zij droegen meester Gibbe of Vlaanderen, dat ook wel een slag van de molen heeft gekregen.

Het embleem van de Langhoirs-Victorinen. Men vroeg zich in de loop van de tijden zich zelf af of dit embleem niet geschilderd was door Lancelot Blondeel, de Poperingse schilder-architect.

Het rechtse gedeelte toont een korenveld waarin zich een aantal rederijkers bevinden. Op de achtergrond bevindt zich een uitgebreide hoeve of misschien wel eerder een herberg.
Het kan dat deze scène refereert naar de Bijbelse zin: ‘Het geschiedde op een sabbat, dat Jezus door korenvelden ging (Lucas 6:1).
Het is de inleiding op de parabel waarin Jezus ondervraagd wordt door de Farizeeërs. Zijn leerlingen hadden immers korenaren geplukt en daarbij de aren tussen hun handen gewreven en de korrels opgegeten. Volgens de Farizeeërs was dat werken op een feestdag.
Voor de Langhoirs –Victorinen was hun ledige bezigheid als het plukken van korenaren en het eten van korrels, net zoals de discipelen van Jezus.

Van Werner Goussey, die blijkbaar een gehele studie van Beveren bij hem thuis liggen heeft, krijgen we over 'den Hagendoorn' de onderstaande info door, wat dan weer aansluit
Bij de commentaar van Kris Rosseeuw uit het vorige nummer van Doos Gazette.

Beste Guido,

Ter aanvulling en om alle misverstanden te vermijden in verband met de ligging van de herberg "IN DEN HAGEDOORN", hieronder enige uitleg.

Uit het Mateboek, tekst met plannetje :

518

Item benoorden hieran, een Stick streckende ghelyck Oost metten Bomgaert ende Herberghe ten Westheinde, ghenaempt, ten Haghedoorne, mette Noortsyde de Groenestrate, tWestheinde de Hondschote ende tCalvynestratken inden houck ten Haghedoorne, groot
2 Ghemeten pr 20 R. // ij Ghemeten pr xx R.

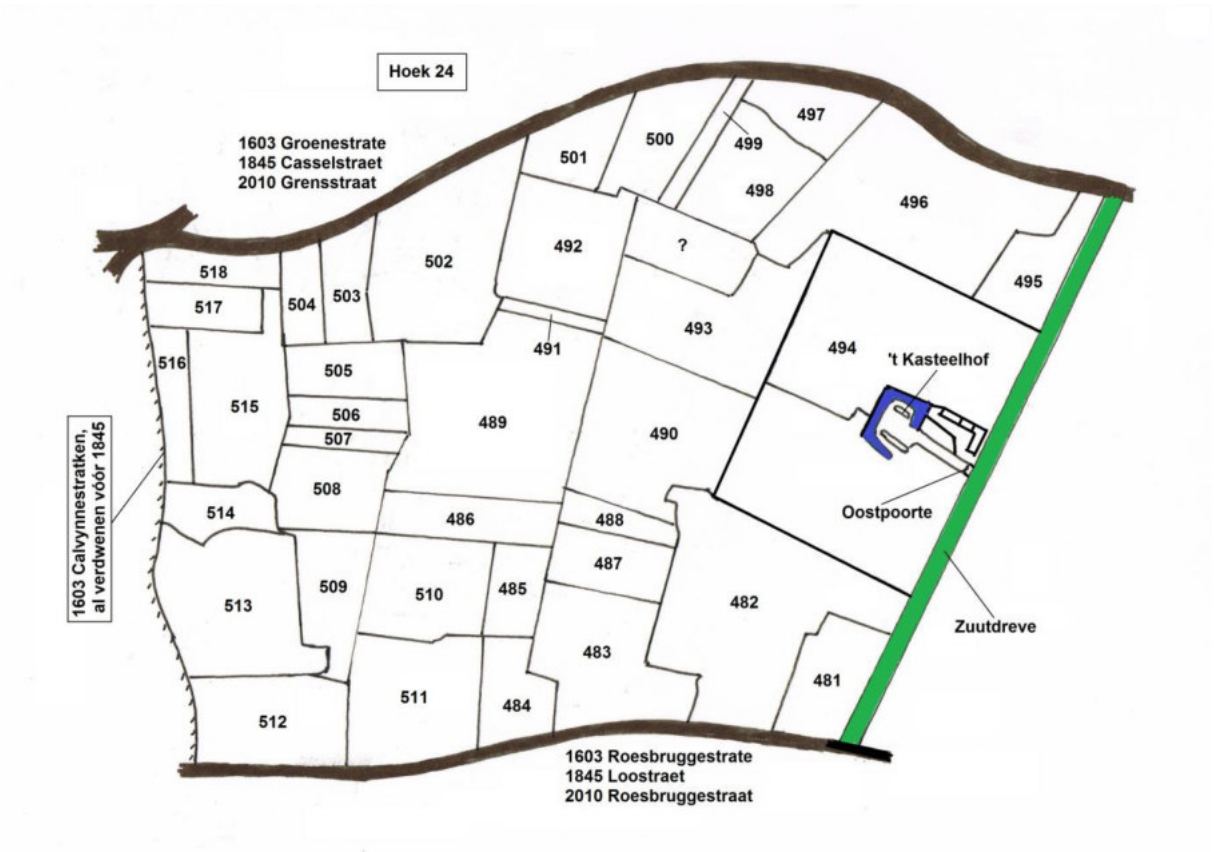

Hieronder een uittreksel van het Plan POPP.

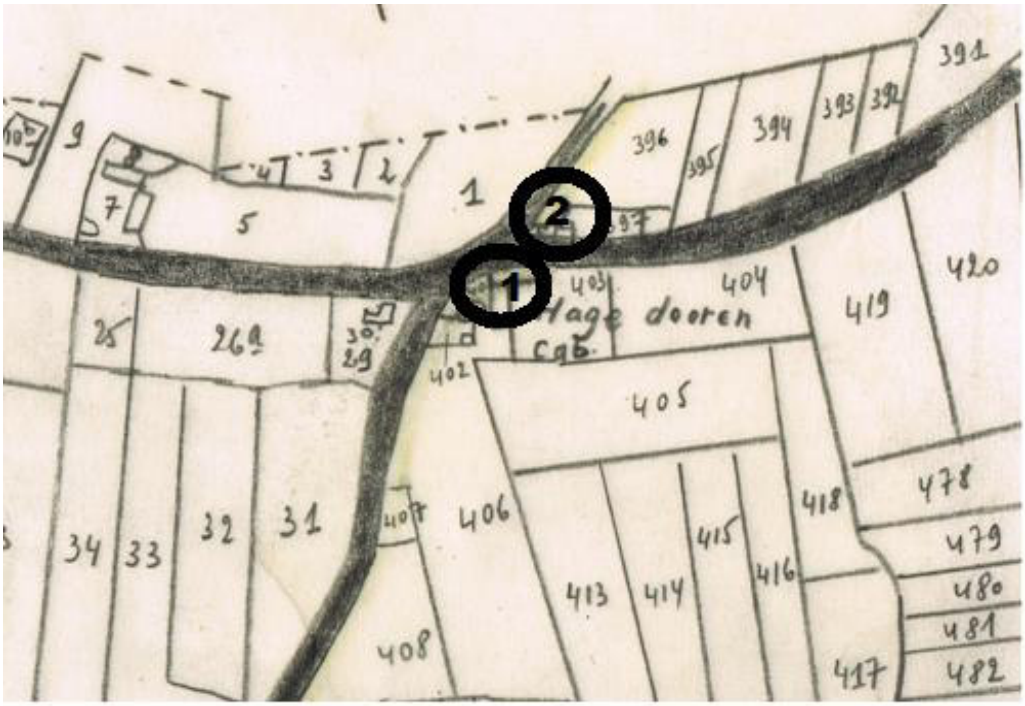

1. Ligging herberg «IN DEN HAGEDOORN» tijdens de Beeldenstorm en op Plan POPP ; na sluiting van de herberg bleef het een landbouwbedrijf.
2. Ligging van de herberg «A LA PAIX» (aan de andere kant van de straat). Na sluiting van de herberg «IN DEN HAGEDOORN» nam de uitbater van de herberg «A LA PAIX» het uithangbord over. Wanneer dat exact gebeurde, weet ik niet.

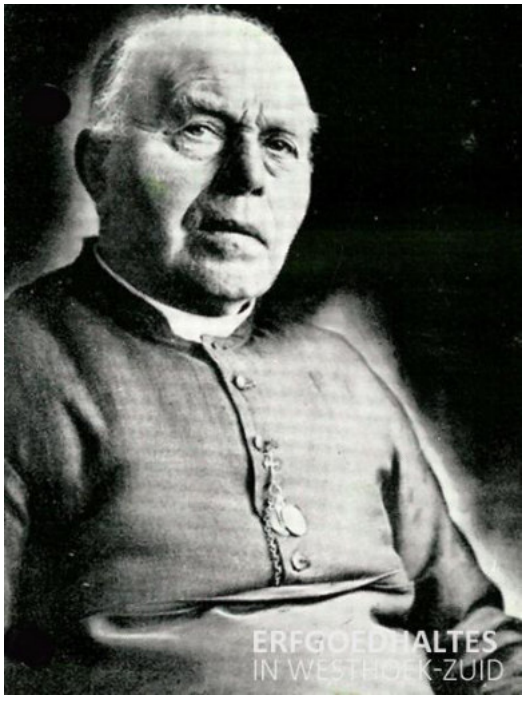

Op 2-09-1865 kwam het gezin **August Leroy - Rosalie Coene** uit Haringe, het landbouwbedrijf en de herberg “IN DEN HAGEDOORN” uitbaten (cirkel met cijfer 1 op het plan Popp). Hun zoon en later priester **Jules Leroy** (geboren te Haringe 8-08-1858) was toen 7 jaar. De cafépraat en de lokale gebeurtenissen in zijn jeugdjaren waren waarschijnlijk inspiratie voor het schrijven van zijn boeken“Karel De Blauwer” (een verhaal uit de smokkelaarswereld) en “Pieter de Pensejager” (een Vlaams dorpsverhaal).

Eigen foto uit 1977 : onbewoond.

Foto gevonden op internet, daterend van vóór 1970 (ligging : cirkel met cijfer 2). De herberg met aanpalend de smidse van Honoré Thulliez. Hij was geboren te Beveren-IJzer op 1-07-1861 als zoon van Fidelis Amandus Thulliez en Rosalia Genoveva Ticquet of Ticket. Honoré was gehuwd met Elodia Bottein, geboortig van Killem (Fr). Georges, de zoon van Honoré, werd geboren te Beveren-IJzer op 11-11-1890. – *Zie ook commentaar van Rik Rosseeuw in het vorige nummer van Doos Gazette.*

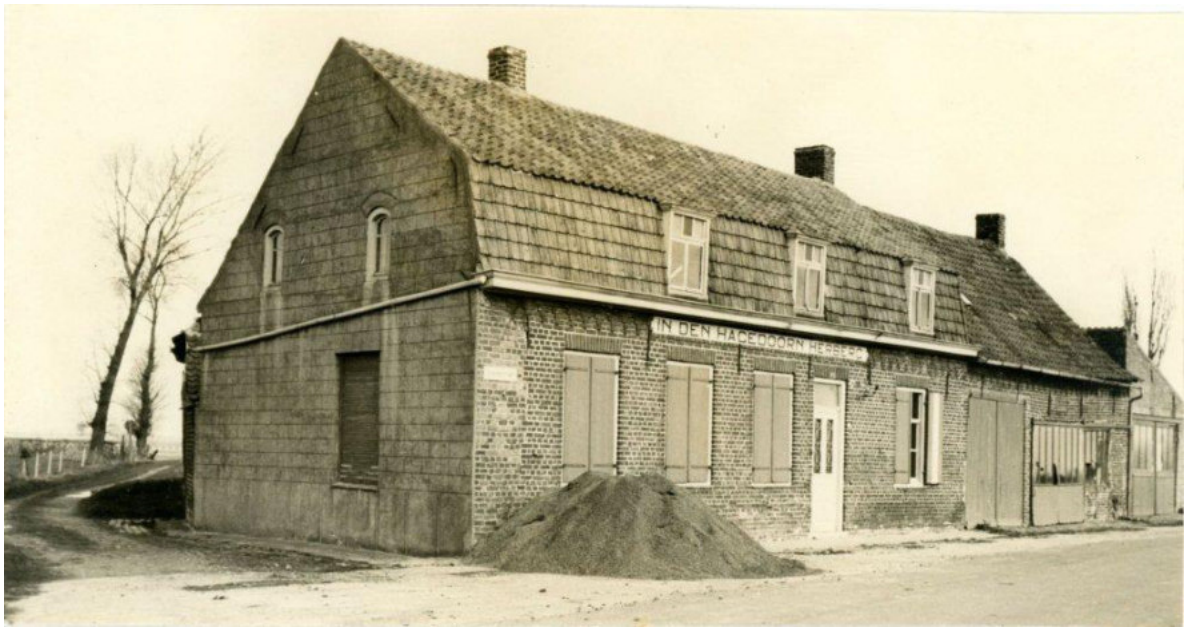

Eigen foto : Het landbouwbedrijf waar tijdens de Beeldenstorm ook de herberg “IN DEN HAGEDOORN” werd uitgebaat (ligging : cirkel met cijfer 1).

Doodsprentje eigen collectie.

O Heilige Katholieke Kerk! Gij alleen kunt op het graf der doden beitelen: Geloof en Hoop!

†

GEDENK IN UWE GEBEDEN DE VROME ZIEL

van Heer

Georges-Arthur-Cornelius THULLIEZ

Echtgenoot van Vrouw

Rachel VANDERFAEILLIE

geboren te Beveren aan den Yzer, de 16 November 1890,
en er haastig overleden de 31 Oktober 1950,
gesterkt door het H. Oliesel.

Hij was Erelid van de H. Hartebond.

«Weest standvastig en onbeweeglijk in uw geloof, weest overvloedig in het werk des Heren, wetende dat uw arbeid (uwe plichtvervulling) niet ijdel is in de Heer.»
(St Paulus I Cor. XV).

Getrouw aan deze vermaning van de Apostel was onze overledene een voorbeeld voor allen en in alles.

In 't godsdienstig leven, was hij een voorbeeld van vrome mannengodsvrucht; trouwe erelid van de H. Hartebond en innige vereerder van de H. Maagd Maria.

In 't huiselijk leven. was hij het voorbeeld van de goede echtgenoot en vader, voor wien vrouw en kinderen zijn enige bekommernis uitmaakten. Ook was hij omringd van ene buitengewone genegenheid van de zijnen die nu, pijnlijk getroffen, bittere tranen storten om het heengaan van hun grote en enige troost.

In 't maatschappelijk leven, was hij een voorbeeld van plichtvolle werkzaamheid, die van hem een alom geprezen ambachtsman en meester in zijn werk heeft gemaakt. — Hij was eenvoudig en rechtzinnig; zijn omgang met de evennaaste had niets dat verdrieten mocht, voldoening en vreugde vond men in zijn vriendschap. — Uiterst rechtvaardig in handel en wandel werd hij door iedereen geacht en had geen vijanden, en al degenen die hem kennen, in gemeente en 't omliggende, zullen hem blijven loven en vereren!

Mijn God! Mijn God! Waarom roept Gij die goede man zo vroegtijdig en zo haastig weg? Waarom bedriegt Gij de hoop van een tedere Vrouw en Kinderen? O geheim! O grote geheim! Wij buigen het hoofd... wij aanbidden U, o grote God, en roepen uit: « Uw H. Wil geschiede en niet de onze!»

Teergeliefde Echtgenote, moge de Heer U bijstaan om deze pijnlijke beproeving geduldig te verdragen! Heb betrouwen in de Heer! Wees de sterke vrouw die, mij niet vergetend, al haar krachten aan onze kinderen toewijdt.

Vaartwel *Lieve Kinderen,* mijn levenstroost, mijn glorie!... Gij moogt tranen storten van liefde en mededogen, maar het geloof moet U versterken!... Met een gebroken hart verlaat ik U te vroegtijdig!... Ik zegen U... bidt voor mij!

Beminde Schoonmoeder, God sterke U in uw oude dagen in het dragen van dit nieuw kruis, en bid soms een Rozenhoedje voor mij.

Dierbare Broeders, Zuster en Bloedverwanten, gescheiden in deze wereld... blijven wij sterker nog verenigd in 't gebed.

R. I. P.

Koning Kristus, laat toekomen uw Rijk!

Vrouw Georges THULLIEZ-VANDERFAEILLIE,
zijn echtgenote;
Juffrouw Paula THULLIEZ,
Heer en Vrouw Albert VERMEULEN-THULLIEZ,
Juffrouw Suzanne THULLIEZ, *haar kinders;*
Vrouw Wed. Aloïs VANDERFAEILLIE-PAGE,
zijn schoonmoeder;
De familiën THULLIEZ, BOTTEIN, VANDERFAEILLIE en PAGE,

betuigen U hun oprechte dank om uw christene deelneming.

Werner stuurde mij de volgende rectificatie:

Beste Guido,

Rechtzetting :
In mijn collectie doodsprentjes van overledenen van de gemeente Beveren-IJzer, heb ik meerdere prentjes van overledenen van de familie Thulliez.
Daaronder ook het prentje van de moeder van Christian ROSSEEUW, Paula Thulliez. Ze is niet overleden in 2015, maar in 2005. Zie bijlage.
Sommige lezers van “Doos Gazette” die Paula gekend hebben, zouden misschien met een vraagteken zitten.
Neem me niet kwalijk dat ik u dergelijke “peanuts” mededeel, maar dat zit nu eenmaal genealogisch in mij gebakken.

Mvg,

Werner Goussey

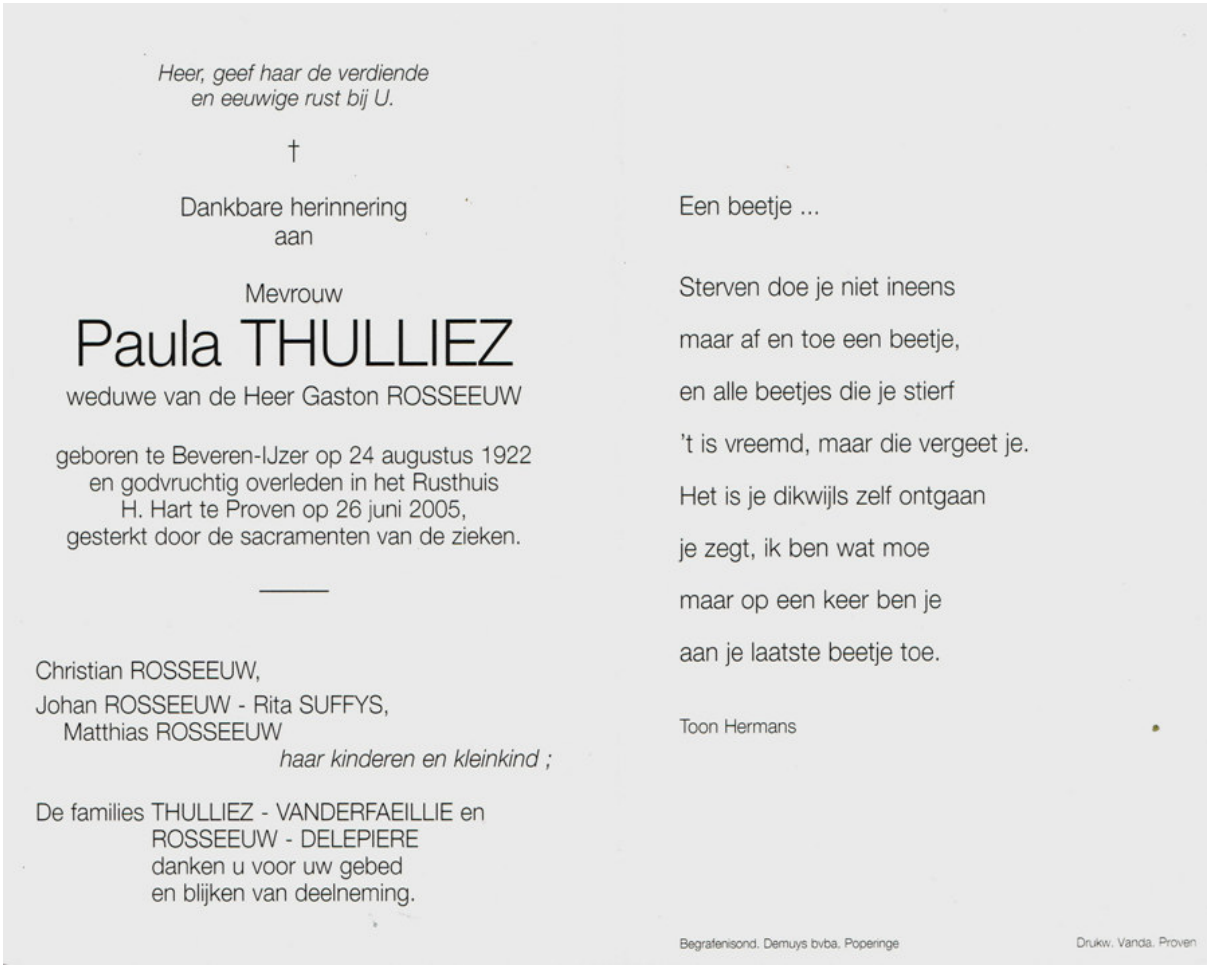

Heer, geef haar de verdiende
en eeuwige rust bij U.

†

Dankbare herinnering
aan

Mevrouw
Paula THULLIEZ
weduwe van de Heer Gaston ROSSEEUW

geboren te Beveren-IJzer op 24 augustus 1922
en godvruchtig overleden in het Rusthuis
H. Hart te Proven op 26 juni 2005,
gesterkt door de sacramenten van de zieken.

Christian ROSSEEUW,
Johan ROSSEEUW - Rita SUFFYS,
Matthias ROSSEEUW
haar kinderen en kleinkind ;

De families THULLIEZ - VANDERFAEILLIE en
ROSSEEUW - DELEPIERE
danken u voor uw gebed
en blijken van deelneming.

Een beetje ...

Sterven doe je niet ineens
maar af en toe een beetje,
en alle beetjes die je stierf
't is vreemd, maar die vergeet je.
Het is je dikwijls zelf ontgaan
je zegt, ik ben wat moe
maar op een keer ben je
aan je laatste beetje toe.

Toon Hermans

Begrafenisond. Demuys bvba. Poperinge — Drukw. Vanda. Proven

Werner, heel hartelijk bedankt voor alle informatie!

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

1 november 1916 - Van Walleghem

Allerheiligen – Slecht weder. 70 burgers te communie en 6 soldaten. Kalme dag. In de kampen rond 'Den Ouderdom' en Potente' zijn er zeer weinig soldaten.

Belgisch dagblad - 1 november 1916

De toestand der vluchtelingen in het ontzette België

In alle dorpjes van onbezet België zitten de vluchtleingen van Nieuwpoort, St. Joris, Lombardtzijde , Westeinde, Pervyse, Ramsschcappelle, Caeskerke, Dixmuiden, Woumen, Langemark en van al die gemeenten tot Yper en de grens.
Ze zitten op enkele uurtjes, enigen zelfs op enige honderden meters van hun vernietigde haarden en geduldig wachten ze tot ze met de bevrijding weer een hoop puinen zullen mogen betrekken. Dit volk heeft alles verloren.

Ramskapelle – 1916 – Valois

In de beginne heeft het vele bedekte armoede geleden, langzamerhand toch, geraakte een ieder op dreef en won zijn brood.
Men leeft met het leger onbezet België door.
Voor vele ruiten ziet men een bordje hangen waarop in krijgt geschreven staat:' HIER WASCHT MEN VOOR DE SOLDATEN – vluchtelingen van Nieuwpoort of vluchtelingen van Dixmuiden enz…

Aldus verdient de werkersklas zijn brood met dit ondankbaar, ongezond werk.
De voorheen gegoeden richtten een winkel op van levensmiddelen die ze naar Duinkerken halen met paard en kar. Dagelijks sjokken zo de mannen de tien-uren-weg af, wijl de vrouwen zich met de verkoop onledig houden.
Eindelijk zij die om een of andere reden zich met deze beide broodwinningen niet inlaten konden, timmerden langs de druk bezochte wegen en straten houten barakjes op, waar ze wafelen en oliekoeken bakken en verkopen aan vijf cents 't stuk.
Zij die een ambacht uitoefenden, , doen 't voort met bekrompen middelen? Zo ziet men slachterijen in een schuurpoort, bakkers in ovenbuurtjes, wijntappers in 'n verlaten paardenstal en dies meer.
Men kwam rond toe. Zij die niets aandurfden, trokken 't Fransche in.
De vluchtelingen hebben hun plan weten te trekken. Ze hebben zelfs scholen en samenwerkende maatschappijen gesticht en huishoudelijke inrichtingen tot stand gebracht door eigen initiatief. Dat kan getuigen van 'n zekeren welstand, die hun wroeten heeft bekroond. (De Voorhoede)

Café de la Forteresse te Veurne

2 november 1916 - Albert Denys-Allerzielen – Dagboek

Na onze 2 dagen repos in **Westvleteren,** waar wij goed vuur maakten, komen wij naar C13 waar wij 2 dagen verbleven. Vandaar naar A40. Slecht weder, wind en regen, meer of men er verlangt. 's Avonds verkenningstocht tegen 't water. Niets bijzonders opgemerkt. Zo naar B15 waar wij nog slechten dienst hebben, doch in A gedurig wacht, werk, enz. onze officieren hebben toch geen 't minste verstand om iets te arrangeren. Want zo is er niets gedaan, want wij hebben ook 4 maal 2 uren rust.
Allerheiligenmorgen ontwaken in de barakken van de Canada, mis in huis. 's Middags blij eens te kunnen naar huis gaan, zegt men ons dat wij 's avonds gaan werken: spijtig doch 't is oorlog. Wij werden nogal goed gebombardeerd met 105 cent obussen in de boyau rond de **Ferme Trois Chasseurs**, terwijl op de eerste linie een bommenstrijd plaats had. Na een goede regenvlaag op 't werk.
Voor Allerziekenavond, 't was toch wreed, bijzonder bij 't herdenken van de vroegere feestdagen , toen wij in 't college onze duurbare overledenen herdachten in een communie

van gebeden. ‘k Hoop dat onze ouders ons goed zullen herdenken in hun gebeden even als de vrienden.

Allerzielen
Fritz Franken - De Legerbode

Om ied’ren jongen van den lagen wal
Gestort en e ogen toe gevonden
En door de schok van dezen zware val
In spier en been geschonden

Om ied’re moeder die een dode zoon
Beweent en door haar tranen henen
Hem nu ziet liggen met een lauwerkroon,
Onder wat aarde en stenen

Om ied’ren vader die wanhopig staat,
De grijze baard, vol wind aan ’t beven
En die de vuist op ’t benig voorhoofd slaat
Versleten en versteven;

Om ieder kind dat naar zijn vader vraagt
En honger lijdt en barvoets bedelt
En niets dan weedom op zijn wezen draagt
En in gebeên verkwezelt

Om allen die nog niet gesneuveld zijn
En de anderen luidop hoorden karmen
En voelen trek en spel, van angst en pijn
Erbarmen O erbarmen!
Okt. 1916

DE TOESTAND

Op het Belgisch front, greep er een hevig bommengevecht plaats in de richting van Boesinghe en Steenstraete.

Op het Britsche front werd er met goeden uitslag een aanval bij verrassing op de vijandelijke loopgraven bij Yper gedaan. De Duitschers leden zware verliezen en moesten gevangenen in de handen onzer bondgenooten laten. Op het front van de Somme is het weder ongunstig gebleven ; niets te vermelden buiten de artilleriegevechten.

WERELDPANORAMA

DE DUITSCHE EENHEIDSWORST.

De schaarschheid aan vleesch en vet heeft in Duitschland de behoefte aan surrogaten doen ontstaan voor deze voor den mensch zoo nuttige voedingsstoffen. Vooral over de z.g.n. Duitsche eenheidsworst, die een groote rol zal spelen in de vleeschvoorziening, is veel geschreven. Wij beelden hierboven twee foto's af, waarop men ziet, hoe de worst bereid wordt.

De Belgische Kinderen in Zwitserland

De Legerbode

De kolonie der in Zwitserland vertoevende Belgische kinderen, welke reeds acht honderd zielen telde, gaat eerlang nog aangroeien bij de aankomst van vijf honderd kinderen uit het onbezette gedeelte van België, beschermelingen van Koningin Elisabeth, en ondersteund met het geld van de Amerikaanse werken, afhangende van het Rockfellerfonds.
De Zwitserse bevolking kan, wegens hare edelmoedigheid en herbergzaamheid, niet voldoende hulde worden gebracht, schrijft het blad la Belgique, uit Geneve. Zelfs Zwitserwe gezinnen die reeds vijf en zes kleine Belgen op lofwaardige wijze herbergen en verzorgen, zijn bereid om nog een pleegkind aan te nemen.

De Zwitserse overheid stelt alles, met allerloffelijkste welwillendheid, onder meer hare schoolinrichtingen, ten dienste van het Beschermingskomiteit. En opdat de Vlaamse kinderen hun land en moedertaal niet zouden vergeten, geven Vlaamse onderwijzers onderricht in de kolonie en onderhouden de vaderlandsliefde in de harten der kleinen.

Deze aanwezigheid van "Kinderen van de IJzer" is in de eerste plaats te danken aan een nu vrijwel vergeten Zwitserse dame: **Mary Widmer-Curtat.** *De vrouw, een vooraanstaande arts uit Lausanne, deed op 5 oktober 1914 een oproep in de plaatselijke pers om iets te doen voor de Belgische vluchtelingen. Aanleiding vormden uiteraard de krantenberichten over het droevige lot van de Belgische bevolking. Een zestigtal personen antwoordde positief op deze oproep en enkele dagen nadien ontstond in Lausanne een hulpcomité van het kanton Vaud, met mevr. Widmer als voorzitter. Al op 24 oktober riep ze vertegenwoordigers van comités van andere Zwitserse kantons samen. Hieruit ontstond een Comité Central de l'Oeuvre d' hospitalisation des refugiés Belges. Opnieuw werd de dame uit Lausanne voorzitter.*

Op het Belgisch Front

Legerbericht over de gebeurtenissen van 28 October tot 3 November 1916

Het voortdurende slechte weder heeft de bedrijvigheid van de artillerie op het Belgisch front merkelijk belemmerd; slechts in de streek Steenstraete-Boesinghe hebben de batterijen eenige bedrijvigheid getoond.

Tamelijk hevige bommengevechten grepen insgelijks in deze streek plaats.

Onze patroeljes hebben voortdurend verkenningen gedaan naar de vooruitgeschoven vijandelijke posten. Na verscheidene loopgraafelementen te hebben bezet waarvan de verdedigers gevlucht waren, hebben zij onder andere een gebetonneerde schuilplaats doen springen en hebben naar onze linieën materieel mede gebracht dat door den vijand achtergelaten was.

3 november 1916 - Van Walleghem

De hertog van Connaugt, oom van koning Georges, komt naar Reninghelst inspectie houden van de troepen. In de namiddag is hij op de Kemmelberg en gedurende meer dan een half uur schieten al de kanonnen van gans de omtrek, men zou menen een verwoede attaque.
De Belgische artilleurs worden hun klak afgenomen en krijgen een politiemuts. Deze muts is gemakkelijker om verbergen wanneer men de helm moet opzetten: doch

beschut het aangezicht tegen de regen niet, en heeft volgens de mening van veel soldaten nog een ander nadeel, 't is dat zij meer onderscheidt met de Engelen. Zo worden de Belgen nu van ver herkend, hetgeen in sommige omstandigheden niet wenselijk is. Zo dat zij in 't algemeen liever hadden hun klak behouden.
Sedert enige tijd bakken de Belgen van de échellons veel pannenkoeken. Iedere 2 of 3 mannen heeft zijn tentje en zijn stooftje en zij huizen er op hun eigen. **Zo maken zij ook jacht op de katten en vinden dat zij zeer smakelijk zijn. Sommige zelfs hebben reeds rattensouper gehouden.**

3 november – Het Belgisch Dagblad – Den Haag

West-Vlaanderen.

Vliegeraanvallen.

De vliegers zijn in Vlaanderen weer zeer bedrijvig geweest. Drie Franse aviateurs hebben onder meer zes bommen geworpen nabij Kortrijk met het doel de spoorwegverbinding tussen Kortrijk en Menen, de verkeerswegen met het Yperse front te verstoren.
Duitse sleepboten, met mitrailleurs bewapend, die de lijn bewaakten, slagden er niet in ze te verjagen.
De zes bommen richtten veel schade aan. Ongelukkig werden ook enige burgers gewond, van wie één zeer zwaar, namelijk de landbouwer Odiel Vermeersch te Bissegem, wien het rechterbeen werd afgerukt.

4 november 1916 – De Legerbode

Brief van eenen "Jas" aan zijne Meter

Een week op 't Belgisch front.
Een Krijgsgevangene. — Een flink bedrijf van den kapitein-vliegenier Jacquet.

Waarde Meter,
Ik wil u hierbij een bondig verslag geven over wat er hier deze eek is voorgevallen en zal u bij naasten brief, wanneer ik in rust zal zijn, daarover nog enkele nadere bijzonderheden mededelen.
Maandag – Volstrekt rustige dag. Het regent bij stromen.
Dinsdag – Heel dicht bij mijnen post, heeft men deze nacht na een vinnig bomgevecht ene krijgsgevangene gemaakt. Ik heb die kerel deze morgen gezien: het is een rosharige lange lummel van Baden-Baden. Hij klaagt over de ruwe behandelingen welke zij van hun oversten hebben te verduren, en over het gebrek aan voedsel. Dat is maar een bijzonderheid: de kerel bevestigt dat vele regimenten al morrend naar 't front gaan; hij deelt onze commandant mede dat voorheen de Duitse troepen naar ons front in rust werden gezonden, na hun tijd aan de Somme of te Verdun te hebben uitgedaan; maar er sneuvelen hier sedert één maand zoveel man als op de overige fronten, de ene aan ziekten opgedaan in de Yservlakte, de andere gedood door ons artillerievuur.
Woensdag – De gehele nacht geregend, met de loopgraven is het deerlijk gesteld . Onze kanons vuren op de petroleumstanks en ik bemerk, te midden van de donkere nacht dat een granaat te Dixmuide een brand heeft aangestoken. Trots de plasregen, wordt het vuur en maken de vlammen vlugger vooruitgang. Ik ga naar de telefoon en deel dit aan de artillerie mede, onmiddellijk regent het granaten rondom de brand: 't is vermoedelijk een munitiebergplaats of ene opslagplaats van brandbare stoffen die in lichte laaie staat.

Donderdag – Het regent steeds! Tegen de avond houdt de regen op, maar het vriest de hele nacht dat het kraakt.

Vrijdag – Het is bitter koud! Mijn revolver heeft mijn vingers verkleumd. Het lawaai der 380 en 400 is oorverdovend en wij horen vrij duidelijk de 'bloktreinen' die schuifelend komen aangezoefd. 'Goede reis' spotten mijne makkers.

Kapitein Jacquet

Eene Duitse 'saucisse' hangt sinds het begin der beschieting daar in de lucht en zoekt blijkbaar onze stukken te ontdekken, zij hangt daar… en de beschieting houdt op.
Maar boven onze hoofden horen wij al met eens het geronk van een motor! Weldra loopt de naam op eenieders lippen. 't Is kapitein Jacquet! Jacquet, de schrik der Duitsers. Op een vlug klein vliegtuig maakt hij jacht op al de moffen met twee andere vliegeniers. Wanneer de moffen de kleine eendekker ontwaren, weten zij waarom! Meteen zien wij de Duitse granaatkartetsen rond het vliegtuig ontploffen.

Dra klinkt het overal uit eenieders mond: 'Jacquet gaat de Duitse saucisse neerhalen!' de strijd wordt ginder voort ginder voortgezet, de granaten klappen uiteen, maar Jacquet vliegt verder en verder.
Men ziet duidelijk de Duitsers aan 't werk om hunne saucisse binnen te halen. Zal Jacquet op tijd nog toekomen? Steeds bestoken de Duitse artilleristen de onverschrokken vliegenier. Enkele minuten van angst en twijfel! … Men ziet het vliegtuig schroefgewijze dalen! Plots een luide kreet. In de loopgraaf huilt men 'Vicat Jacquet! Bravo! Zij heeft het vast!'
Jacquet heeft al duikend bots op de saucisse gevuurd! Een grote vlam! Een rookwolk! De saucisse is naar de maan! En ginds in de verte, zo vlug het maar kan, keert onze koene vliegenier terug, te midden van de rookwolkjes der Duitse schrapnells.
Weldra zien wij de vliegenier, die nu tamelijk laag vliegt, met een zakdoek wuiven. En de piotten zijn van vreugde niet meer te houden. Zij dansen en tieren luidkeels, zingen, en de zware stukken vangen opnieuw hun geleidelijke beschieting aan.
Zaterdag – Niet van tel; er wordt al met het geweer gepaft, maar de koude is guur. Ik heb mijn voeten met een zak omwonden en nog heb ik kou! En ik mag geen vuur maken; 't is ellendig! Ellendig! Maar het is oorlog, en dit woord stelt een einde aan alle gemor!
Uw verkleefde
X

Fernand Maximillian Leon Jacquet *(Petit Chapelle – 2 november 1888 – Beaumont, 12 oktober 1947) was de eerste Belg die de status van* ***luchtaas*** *behaalde en de eerste Belg die een vijandelijk vliegtuig neerschoot.*
Jacquet was zoon van een rijke landeigenaar. Na zijn studie aan het Athenaeum van Chimay meldt hij zich in oktober 1907 aan bij de Koninklijke Militaire School. De eerste jaren doet hij dienst als tweede luitenant bij de infanterie. In 1912 neemt hij vlieglessen bij de burgervliegschool in Sint-Job-in't Goor en ontvangt zijn brevet op 25 februari 1913. Op 30

augustus van datzelfde jaar behaald hij ook zijn militair brevet te Brasschaat. Hij maakt zijn debuut in het 2e escadrille te Belgrade.Dit escadrille moest zich terugtrekken naar Buc vanwaar Jacquet naar Antwerpen vloog om verkenningsvluchten aldaar uit te voeren. In 1915 wordt hij overgeplaatst naar het 1e escadrille de chasse te Koksijde Daar plaats hij, geïnspireerd door Roland Garros, een machinegeweer op zijn Frament. Tot dan toe waren deze vliegtuigen louter als observatievliegtuigen in gebruik.

Op 17 april 1915 claimt hij zijn eerste overwinning. Hij haalt een Duitse Aviatik C neer boven Beerst en wordt hij gepromoveerd tot kapitein. In december 1916 wordt hij commandant van het 1e escadrille en op 1 februari 1917 kan hij zichzelf de eerste aas van België noemen. Koning Albert geeft blijk van veel vertrouwen in Fernand Jacquet als hij, op 18 maart 1917, bij hem in het vliegtuig stapt om boven het front het vliegen. Zij werden geëscorteerd door het volledige eskader. In december 1917 wordt Fernand Jacquet opnieuw gepromoveerd, ditmaal tot Kapitein-commandant. In maart 1918 krijgt hij, op verzoek van Koning Albert, het bevel over de Group de Chasse, ook wel bekend als Groupe Jacquet. Een nieuw jacht-eskader, die bestond uit verschillende escadrilles (het 9e, 10e en 11e). Op 6 november behaalt hij zijn zevende en laatste overwinning ten oosten van Gent.

Zondag 5 november tot zaterdag 11 november 1916 – Baert A.

Zeer kalme week, gewone beweging, uiterst slecht weer.

De Eerste Communie van Prinses Marie-José

7 november 1916 – De Legerbode

Enkele geïllustreerde bladen hadden een paar foto's gegeven rakende de plechtigheid van de eerste communie van prinses Marie José, inlichtingsbladen hadden daarop vermeld dat die ceremonie onlangs had plaats gehad. Uit die foto's moest men afleiden dat dit familiefeest in volle zomer had plaats gegrepen, daar zij de koningin in een licht wit kleed en met strooihoed verbeelden.

Na al die ruchtbaarheid, is het ons geoorloofd onze lezers mede te delen dat prinses marie José hare plechtige eest communie den 15 augustus laatstleden heeft gedaan in het nederig dorpje **Vinckem,** dichtbij de vuurlinie. Geen bisschop officieerde bij de plechtigheid, maar de grijze dorpspastoor, bijgestaan door een gevluchte priester uit Yperen, heeft de heilige communie aan het prinsesje uitgereikt, in de aanwezigheid van de koning, van de koningin, van de twee prinsen die uit Engeland op vakantie waren gekomen, van luitenant-generaal Jungbluth, hoofd van 's konings militair huis en van enkele officieren van het hof.

Prinses Marie –Jos" had pas haar tiende jaar bereikt. De Belgen die haar sedert twee jaar niet meer hebben gezien, zouden haar niet meer herkennen, zodanig is zij veranderd. Zij lijkt aan haar grootmoeder wijlen H.H.H. de gravin van Vlaanderen. Het is een eenvoudig en aanminnig meisje, reeds flink gebouwd en zo slank niet als hare broeders.

Sedert enkele tijd zijn prinses Marie-José en de twee prinsen naar Engeland teruggekeerd, om hun verdere opvoeding te voltrekken.

We hernemen hier de foto uit Doos Gazette van augustus B.

EEN ZELDZAME PLECHTIGHEID.

Prinses Marie, de eenige dochter van het Belgisch koningspaar, heeft haar eerste heilige communie ontvangen in de kapel, door haar moeder opgericht in het nog onbezette gedeelte van België, voor door den oorlog ouderloos geworden kinderen. Op onze foto ziet men de Prinses den Bisschop een souvenir overhandigen ter herinnering aan deze plechtigheid.

9 november 1918 – RABrugge – Archief Maes

Brief gericht aan commissaris Maes te Rousbruge
Met de stempel van het Hopverbond
Watou 9 november 1916
Hooggeachte heer

In gevolge artikel 15 van de wet van 21 – 27 juli 1916 was mijn zoon **Vermeulen Cyriel** in beroep gegaan tegen de beslissing van de wervingscommissie zetelende te Watou **den 10 october 1916,** en daar tot heden geen antwoord kwam, nam ik de eerbiedige vrijheid dit te vernieuwen.
Naar mijn bescheiden mening geloof ik mijn zoon alleszins te mogen zien in groep VII opgenomen worden daar zijne inlijving niet allen noodlottige gevolgen maar de ondergang van twee families en van twee hofsteden voor onvermijdelijk gevolg heeft. zin vader en twee zusters zijn reeds tijdens den oorlog gestorven, zoodat ik zijne moeder, gedurig ziekelijk, nog alleen met eene dochter achterblijft zonder een enkel mannelijk persoon op onze hofstede. Ons land moet onbezaaid, onbewerkt blijven liggen, de paarden in stal ongebruikt staan eten, de hofstede moeten wij zien vergaan nu vooral het werk ten allen kante te wachten staat, niet alleen bij ons op de hofstede zelf, maar ook nog op deze van zijn broeder op 5 minuten van

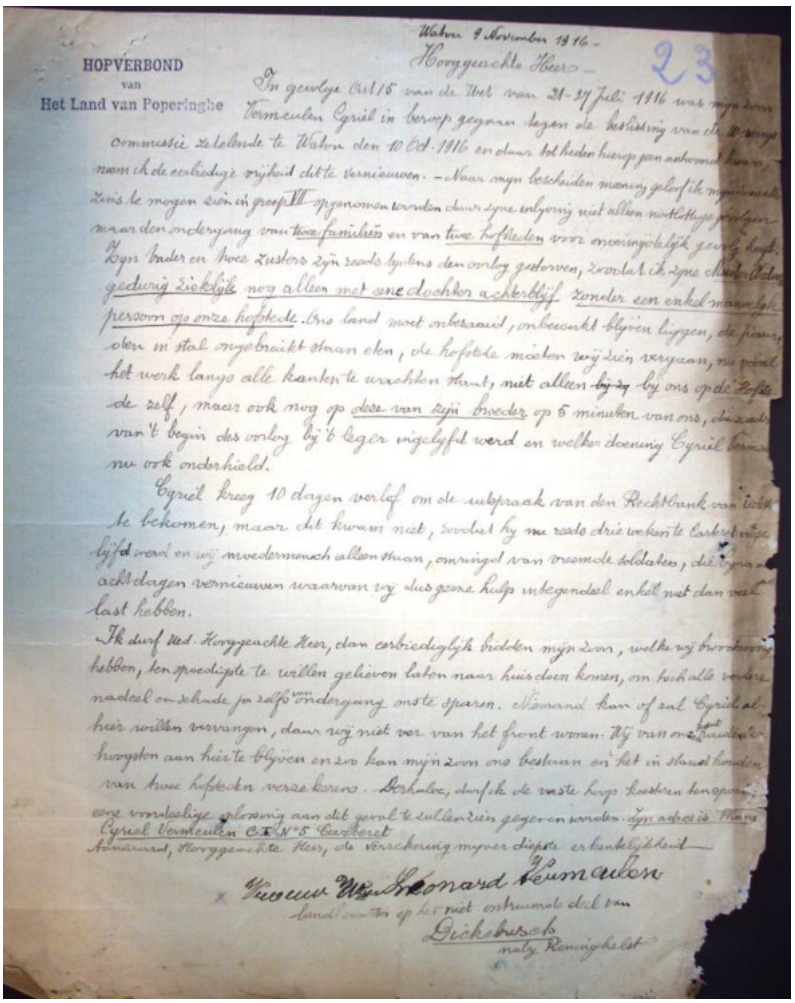

HOPVERBOND
van
Het Land van Poperinghe

Watou 9 November 1916 –
Hooggeachte Heer –

23

In gevolge Art 15 van de Wet van 21-27 Juli 1916 was mijn zoon Vermeulen Cyriel in beroep gegaan tegen de beslissing van de Wetenschappelijke commissie zetelende te Watou den 10 Oct. 1916 en daar tot heden hierop geen antwoord kwam, neem ik de eerbiedige vrijheid dit te vernieuwen. – Naar mijn bescheiden meening geloof ik mijn zoon zins te mogen zien in groep VII opgenomen worden daar zijne inlijving niet alleen noodlottige gevolgen maar den ondergang van twee familiën en van twee hofsteden voor onvermijdelijk gevolg heeft. Zijn vader en twee zusters zijn reeds tijdens den oorlog gestorven, zoodat ik zijne moeder Watou gedurig ziekelijk nog alleen met eene dochter achterblijf zonder een enkel mannelijk persoon op onze hofstede. Ons land moet onbezaaid, onbewerkt blijven liggen, de paarden in stal ongebruikt staan eten, de hofstede moeten wij zien vergaan, nu vooral het werk langs alle kanten te wachten staat, niet alleen ~~bij zij~~ bij ons op de hofstede zelf, maar ook nog op deze van zijn broeder op 5 minuten van ons, die zoo van 't begin des oorlog bij 't leger ingelijfd werd en welker doening Cyriel bevindt nu ook onderhield.

Cyriel kreeg 10 dagen verlof om de uitspraak van den Rechtbank van Watou te bekomen, maar dit kwam niet, zoodat hij nu reeds drie weken te Carteret ingelijfd werd en wij moedermensch alleen staan, omringd van vreemde soldaten, die bijna om de acht dagen vernieuwen waarvan wij dus geene hulp integendeel enkel niet dan veel last hebben.

Ik durf Ued. Hooggeachte Heer, dan eerbiedigelijk bidden mijn zoon, welke wij broodnodig hebben, ten spoedigste te willen gelieven laten naar huis doen komen, om toch alle verdere nadeel en schade ja zelfs van ondergang ons te sparen. Niemand kan of zal Cyriel alhier willen vervangen, daar wij niet ver van het front wonen. Wij van onze kant houden er hoogsten aan hier te blijven en zoo kan mijn zoon ons bestaan en het in standhouden van twee hofsteden verzekeren. Derhalve, durf ik de vaste hoop koesteren ten spoedigste eene voordeelige oplossing aan dit geval te zullen zien gegeven worden. Zijn adres is Cyriel Vermeulen C.I. N° 5 Carteret

Aanvaard, Hooggeachte Heer, de verzekering mijner diepste erkentelijkheid —

Vrouw Wed. Leonard Vermeulen
landbouwster op het niet ontruimde deel van
Dickebusch
naby Reninghelst

ons, die reeds van 't begin der oorlog bij 't leger ingelijfd werd en welke doening Cyriel Vermeulen nu ook onderhield. Cyriel kreeg 10 dagen verlof om de uitspraak van de rechtbank te bekomen, maar dit kwam niet, zodat hij nu reeds drie weken te Cateret ingelijfd werd en wij moedermans alleen staan, omringd van vreemde soldaten, die bijna om de acht dagen vernieuwen en waarvan wij dus geen hulp integendeel enkel niet dan veel last hebben.

Ik durf Ued. hooggeachte heer, dan eerbiedelijk bidden, mijn zoon, welke wij broodnodig hebben, ten spoedigste te willen gelieven laten naar huis doen komen, om toch alle verdere nadeel en schade, ja zelfs van ondergang ons te sparen. Niemand kan of zal Cyriel alhier willen vervangen, daar wij niet ver van het front wonen.

Wij van onze kant houden er hoogsten aan hier te blijven en zo kan mijn zoon ons bestaan en het in standhouden van twee hofsteden verzekeren. Derhalve, durf ik de vaste hoop koesteren ten spoedigste een voordelige oplossing aan dit geval te zullen zien gegeven worden.

Zijn adres is Cyriel Vermeulen C.I. Nr. 5 - Carteret

Aanvaard, hooggeachte heer, de verzekering mijner diepe erkentelijkheidLreonard Vermeulen

Landbouwer op het niet ontruimde deel van Dickebusch nabij Reninghelst

Op het Belgisch Front

Officieel wekelijksch legerbericht van 4-10 November 1916.

Het aanhoudend slecht weder heeft verleden week de bedrijvigheid van het Belgisch leger belemmerd; de dagelijksche artilleriegevechten waren betrekkelijk niet zeer vinnig. De Belgische batterijen van alle kaliber hebben 's vijands inrichtingen, alsmede aan gene zijde van de Duitsche eerste liniën op verscheidene plaatsen opgemerkte verzamelingen, onder vuur genomen.

Bommengevechten hadden bijna dagelijks in den sector van Steenstraete en Boesinghe plaats, terwijl vóór het Zuidelijk uiteinde van ons front, onze artillerie en bomwerpers in medewerking met het Britsch leger optraden.

De legerbode – 11 november 1916 -

OORLOGSTIJD

Schetsen en Indrukken van het Front

XXVIII

Om 5 uur werd de wacht aan zee afgelost. Om tijd te winnenhadden ze verkozen langs 't strand te gaan. Maar ze verwekken een akte van berouw na die onzinnige daad. Ze waren letterlijk af van door 't stuivende zand te

strompelen. ’t Zweet droop uit hun haarbos als uit een spons. Ze vielen doodmoe op hun stro en deden met zoetsappige en beeldrijke kostersvloekjes, Lucifer en Asmodee den baard af. En ze hadden nog niet goed de ransel van hun bult geschud, of de luitenant verscheen in de wacht en riep:

- Beulemans en Vuylsteke! Kom ne ker ier!

Stoken-en-Zeilen en de Rik stonden op.

- Wat nu weeral morde de één.
- Ze kunnen nen mens nog geen vijf minuten gerust laten, sakkerde de ander.

Een venijnig stemmeken fluisterde in beider oor: ‘Heb ik nog iets te trekken? Zou hij iets weten van …’ En in één vlaag flitsten hun laatste boevenstreken door hun peizend hoofd.
De luitenant spelend met zijn lederen handschoenen zei:

- ’t Is gij de wachtwoord haal bij e Fransmans. ’t Is gij kunt nen bitje Frans?

De Rik stak den kop op en de borst vooruit.

- Vie, vie, antwoordde hij verwaten en zelfs betrouwend, c’est moi parlée francée conter alleman!
- Allez! Au pas gymnastique, zei de luitenant nog.

En de Rik en Stokken-en-Zeilen waren weg! De korporaal gaf hun ’t Belgische wachtwoord. Zes maal herhaalde hij ‘t ‘Jeanne d’Arc!’

- Goed!

Vreemde troepen in Europa.
Een afdeeling Anamiten op het gevechtsterrein in Saloniki.

Zij aan zij, de handen in de broekzakken en de muts op halfzes, trapten ze ’t af. Ze swegen en rookten. Na een poosje vroeg Stokken-en-Zeilen:

- Kent gij ’t wachtwoord nog, Rik?
- Zeker!
- Ik niet
- ’t Is toch niet moeilijk: ‘gendarme’
- Gendarm! Ha! Ja… in den oorlog zou ne mens zijn eigen naam nog vergeten.

En gerust van geweten en licht van gemoed, stapten ze door. Een beetje verder praamde Stokken-en-Zeilen weer:

- Rik hoe hebt gij al dat Frans bijeengescharreld?
- Met frans brood te eten, zei de Rik.

Er luwde een onverzeese bries. De zon vergleed in een waaier van pauwvederen. Naarmate zij dieper zonk scheen ze roder. Eindelijk verdween zij geheel in de brand der kimmen. Grijze monitors en een vloot lichte kruisers laveerden langs de kust. In de vallende avond geleken ze grauwe watervallen, die door de zee zwommen. De lichtjes der boeien glommen groen en dansten op de baren… en ongezien ook pinkelden de eerste sterren in de nog lichte hemelkoepel.

De Rik zei:

- Ze hangen hier boven de lantarens al uit.
- Kijk eens wat snuit Janneken-maan trekt, Rik.
  Dt is misschien omdat de mensen op onze aardbol zo'n vodden aanvangen tegenwoordig!

Een vol uur waren ze reeds op weg.

- Ginder is 't, juichte Stokken-en-Zeilen, en hij wees op een hutje in de duinen.
- Is dat de wacht van de Fransen?
- Ja, ja, 'k heb er nog geweest.

Ze klauterden op de duintop. Zonder kloppen vielen ze binnen. Zes marinierkens zaten rodn een grote kuip patatten te jassen. Eén stond er op een stoel en zong…Wat? Daar konden ze met hun tweeën niet wijs uit worden.

- Ah! Des p'tits Belges! Ça colle toujouers, les gars!

Stokken-en-Zeilen bekeek den Rik. De manirnierkens lachten guitig.

- Comprends pas?
- Koperen pan? C'est moi pas koperen pan, doddelde de Rik. C'est moi mot d'order des Francée pour lutenaan…
- Ah! Le mot d'ordre? C'est pas ici, mon cieuw, pins loin, nous sommes les cuistots.

De twee Belgische piotten aarzelden.

- Un coup d'pinard? Lokte de Fransman met de wijnfles. En hij schonk een kroesje vol.
- Ça ne se refuse pas!
- Merçi, zei de Rik. En in twee slokken was 't bekerken leeg. Stokken-en-Zeilen slikte niet eens. Hij goot de wijn door zijn keel lijk in een wijwatervat. Een Fransman vergezelde hen toen een eindje en wees op 't dorpje, dat wat verder in 't duinshelm verscholen lei.

Krijgsgevangen Duitsers te Roesbrugge – mei 1915

- Vous voyez le village, n'est-ce pas? Eh bien c'est là, le corps de garde… Bonsoir!

Pas had de Fransman zijn rug gekeerd of de Rik begon:

- 'k geloof dat gij nen trechter in uw keel hebt zitten.
- Waarom?
- Omdat die wijn daar zo zoetekens binnenliep.
- Bah, 't is oorlog. En 't is alle dagen geen kermis…

Ze geraakten in 't dorp. Ze zagen een schildwacht. En weer nam de Rik het woord op.

- C’est vous mot d’order?

De schildwacht trok he vel van zijn voorhoofd in rimpels.

- Le mot d’ordre? Zei hij wantrouwig. Il faut demander ça au corps de garde.
- Corps de garde?
- Oui, là-bas… En hij wees met een gebaar dat een halve aardbol omvatte.

Twee officieren der mariniers wandelden op en neer. Hun lijf schommelde alsof ze op de brug van hun schip op ook-out stonden.

- Qu’est-ce qu’il y a? vroeg de een, terwijl hij vluchtig met den top van zijn vingers aan de blinkende klop van zijn zeemansklak tikte.

Stokken-en-Zeilen en de Rik zetten zich fiks in positie.

- Le mot d’order, m’chieu, stotterde de Rik.

De beide officiers keken mekaar verbaasd aan.

- Le mot d’ordre. D’ou venez-vous? Qui vous a envoyé?

De Rik begon te zweten.

- C’est le leutenant qui demande.

Eén van de officieren plukte nerveus aan zijn geitenbaardje.

- Il faut aller chez le major de cantonnement.

De Rik en zijn maat groetten op militaire wijze en gingen op zoek naar de major du cantonnement. In ’t dorp wemelde ’t van vreemde soldaten. Op een plein speelde men voetbal. De Fransen zagen de twee Belgische soldaten met loense blikken achterna.

- Ze laten ons nogal schavakken, he Rik, voor zo ’n onnozel wachtwoord.
- Zwijg kerel, ik heb er dorst van gekregen.

Ze dronken ieder drie grote pingen in een herberg en togen verder. Aan een Franse gendarm vroegen ze waar de’ major du cantonnement’ ergens resideerde.

- C’est ici.

Ze traden een groot en breed hotelportaal binnen. Ze klopten aan e deur. Een stem antwoordde:

- Entrez
- C’est ici major du cantonnement? Deed de Rik.
- Oui, et alors?
- C’est mon leuitenant, le mot d’orrder.
- Le mot d’ordre? Ah! Il faut allrz chez le colonel. La grande maison verte sur les dunes à procimité du village.

Ze konden gaan.

- Wat heeft die nu allemaal verteld, Rik!
- Tst nu mijn zakken af. Hij heeft iets gebroebeld van kolonel.
- Ha! Dan zullen we bij de kolonel moeten zijn.
- Als't zo voortgaat komen we nog bij de keunink te biechten.
- Da's niks, Rik. Dan vragen we of hij geen ordonnance nodig heeft.

Meesmuilend gingen ze de kolonel ophengelen. Na een half uur zoekens vonden ze hem. In 't bureel ontmoetten ze een barse, magere perkamentgele pennenlikker. Die zei hun:

- Le mot d'ordre. C'est pas ici qu'il faut vous adresser c'est au poste de la garde-de-côte.

En beleefd mochten ze er van onder muizen.

- Oef, zuchtte de Rik ontmoedigd, toen ze buitenkwamen.

't Was nu helemaal donker geworden. Langzaam keerden ze weer. Toen ze 't dorp intreden wilden, stootten ze op de bajonnet van een schildwacht.

- Halte là. Qui vive?

Roesbrugge

Ze bleven staan, roerloos als twee beelden en verbluft.

- C'est Belge, riep e Rik, die 't eerste terug zijn geestelijk evenwicht veroverde.
- - Un homme en avant!

De Rik trad voorwaarts.

- Halt! Mot d'ordre?
- C'est moi pas savoir.
- Alors, on ne passe pas…

De Rik werd kwaad om dien tegenstand. Hij viel uit:

- Zeg eens, springer, 'k heb hier geen logement zulle.

Maar de schildwacht leef onvermurwbaar. Stokken-en-Zeilen vroeg van ver:

- Mogen we niet door, Rik.
- Neen
- Dan blijven we staan he!
- 't Ziet er lief uit…

De schildwacht werd het spelleke gauw moe. Hij deed de korporaal van zijn post verwittigen. En deze pikte, vergezeld door twee marienen, Stokken-en-Zeilen en Rik op. Ze werden naar de wacht geleid.
Onder wegen zei de Rik:

- Da's chic.
- Waarom?
- Wel, ze zullen denken dat we officieren zijn en met onze état-major afkomen.

Nieuwsgierige soldaten kwamen toegelopen. Iemand zei:
- C'est des espions au moins.
De Rik werd er helemaal koud van. Toen ze op de wacht waren, fluisterde hij tot zijn makker:

- Ze nemen ons hier voor spioenen!

In hun verbeelding zagen ze zich reeds geblinddoekt tegen de muur staan me een batterij geweren op hun borst gericht. Een officier kwam, ondervroeg hen, tastte hun zakken af. Na zijn onderzoek zei hij aan de korporaal.

- Vous allez bien surveiller, ces deux hascaers. Ils me semblent suspect. Je m'en vais téléphoner au poste Belge.

De twee verbaasde piotten zaten daar maar triestig te koekeloeren in de vreemde wacht. Ze vonden hun toestand niet al te rooskleurig. Kwaadwillige blikken monsterden hen van kop tot teen. 't Werd hun verboden met elkander te spreken. Een half uur nadien kwam de officier weer glimlachend.

- La mystère est éclairci, zei hij. Mes amis, vous pouvez retourner. Le mot d'ordre est 'Napoléon'.

Hij moest het twee maal herhalen, vooraleer de Rik en zijn gezel het begrepen hadden. Met zegepralende ogen en een verlicht gemoed pijlden ze er van door. Zonder verdere ongelukken bereikten ze hun post. Toen ze binnen kwamen, moesten ze onmiddellijk voor de luitenant verschijnen. Die hield een boetsermoen om hun langdurige afwezigheid en eindigde met een slotrede die zijn misnoegdheid tastelijk maakte:

- Vous aurez quatre jours de plom!

En ze konden gaan. Maar aan de makkers begonnen ze met een odyssee te vertelen, welk aan een der toehoorders ontlokte:

- Als we deze nacht een Fransman kunnen snappen die 't wachtwoord van ons niet kent, steken we hem ook in de doos!

Fritz Francken

Tegen de "von Bissing-Hoogeschool"

De in Nederland verblijvende Belgen hebben te Baarle-Hertog eene vergadering gehouden, om protest aan te teekenen tegen de vervlaamsching der Gentsche hoogeschool. Zij hebben bij stemming « eene dagorde aangenomen waarbij de maatregelen, welke de regeering heeft getroffen of treffen zal om de verraders te straffen, werden goedgekeurd ».

« Hunne houding », zoo luidt die dagorde, « is des te meer strafbaar, daar de meest voorname personen van de Vlaamsche beweging zich in April 1916 tegen de ontwerpen van den bezetter hebben verzet en de twee beroemdste leeraren van de Hoogeschool van Gent, Pirenne en Frédéricq, wegens hunne weigering om 's vijands slachtoffens of medeplichtigen te worden, naar Duitschland werden verbannen. »

Belgisch Dagblad

Zondag 12 tot zaterdag 18 november 1916 – Baert A.

Alle nachten wordt er veel geschoten op 't front, soms zeer hevig en aanhoudend. Woensdag 15 's nachts een Duitse vlieger lost 2 bommen bij hofstede R. Debaene en 4 bommen aan de Watoustraat. Een compagnie Belgische cyclisten gezien. Brand der hofstede Soenen.

12 november 1916 – De Antwerpsche Courant – Het bezette België

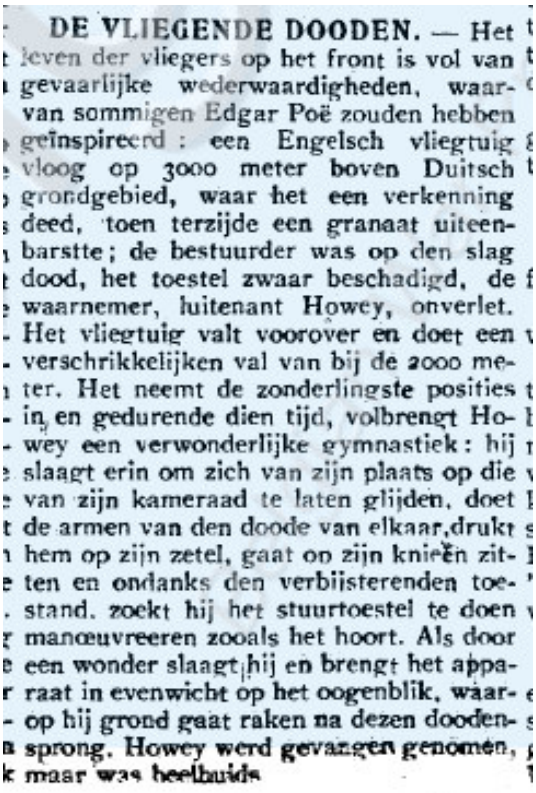

DE VLIEGENDE DOODEN. — Het leven der vliegers op het front is vol van gevaarlijke wederwaardigheden, waarvan sommigen Edgar Poë zouden hebben geïnspireerd : een Engelsch vliegtuig vloog op 3000 meter boven Duitsch grondgebied, waar het een verkenning deed, toen terzijde een granaat uiteenbarstte ; de bestuurder was op den slag dood, het toestel zwaar beschadigd, de waarnemer, luitenant Howey, onverlet. Het vliegtuig valt voorover en doet een verschrikkelijken val van bij de 2000 meter. Het neemt de zonderlingste posities in, en gedurende dien tijd, volbrengt Howey een verwonderlijke gymnastiek : hij slaagt erin om zich van zijn plaats op die van zijn kameraad te laten glijden, doet de armen van den doode van elkaar,drukt hem op zijn zetel, gaat op zijn knieën zitten en ondanks den verbijsterenden toestand, zoekt hij het stuurtoestel te doen manœuvreeren zooals het hoort. Als door een wonder slaagt hij en brengt het apparaat in evenwicht op het oogenblik, waarop hij grond gaat raken na dezen doodensprong. Howey werd gevangen genomen, maar was heelhuids

AANGAANDE DE VERVANGING VAN AARDAPPELEN DOOR RAPEN EN BEETEN BIJ DE MENSCHELIJKE VOEDING. — Met het oog op de geringe hoeveelheid aardappelen die voor de Belgische burgerbevolking beschikbaar is, is men gedwongen uit te zien naar voedingsmiddelen die de aardappelen kunnen vervangen. Als zodanig komen in het bijzonder onderstaande vruchten, wegens haar verwarmende – en hongerstillend vermogen, in aanmerking: koolrapen, waterrapen, halfsuikerbeeten, suikerbeeten, beetwortelen. Onder toevoeging ener zeer geringe hoeveelheid aardappelen bereid, vervangen kooprapen bijzonder goed de aardappelen en zijn uitstekend van smaak. De bevoegde lichamen moeten zonder uitstel zorgdragen dat de gemeentebesturen hun toevlucht nemen tot deze rapen om hun aardappelvoorraden zo lang mogelijk te doen strekken en dat de bestaande soepkeukens, die dagelijks aan meer dan 150.000 personen voedsel uitdelen, de aardappelen geleidelijk door rapen vervangen. Daar bij deze massavoedseluitdelingen de aardappel de hoofdrol speelt, zullen door het gebruik maken van rapen en beeten, dagelijks aanzienlijke hoeveelheden aardappelen bespaard worden; wanneer men op deze wijze meer en meer gebruik zal maken van de rapen en beeten, dan zal de aardappelnood in het gebied van het generaal-goevernement kunnen vermeden worden. (Medegedeeld)

13 november 1916 - Van Walleghem

De Belgische ballon Captif van Oostvleteren wordt in brand geschoten, de mannen kunnen nederdalen met hun valscherm. De Duitsen zenden ook een schrapnel naar de ballon captif van de Ouderdom. Hij wordt niet getroffen doch uit voorzichtigheid daalt aanstonds neder.

Grossbritanniens Beherrschung der Luft : das Aufsteigen eines Drachen-Ballons.

Britsch meesterschap in de lucht : Een vlieger-ballon opgelaten.

Storbritanniens herravälde i luften : Uppstigning av en drakballong.

Den britiske Overlegenhed i Luftflaader : En Speider Ballon som stiger tilveirs.

Met dank aan Emiel Desmytter

Nummer 172B **Doos Gazette** **november 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Je moet nooit in 2 dijken te gare springen

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 530 lezers

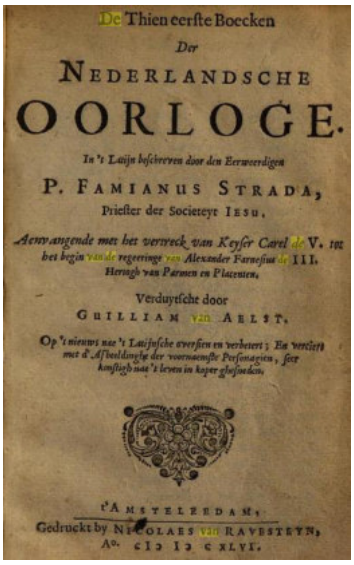
De Thien eerſte Boecken
Der
NEDERLANDSCHE
OORLOGE.
In 't Latijn beſchreven door den Eerwoerdigen
P. FAMIANUS STRADA,
Prieſter der Societeyt IESU.
Aenvangende met het verweck van Keyſer Carel de V. tot het begin van de regeeringe van Alexander Farneſius de III. Hertogh van Parmen en Plaisantien.
Verduytſcht door
GUILLIAM van AELST.
Op 't nieuws naer 't Latijnſche overſien en verbetert; En verciert met d'Afbeeldinghe der voornaemſte Perſonagien, ſeer konſtigh naer 't leven in koper gheſneden.
t'AMSTELREDAM,
Gedruckt by NICOLAES van RAVESTEYN,
Anno cIↃ IↃ cXLVI.

Beste abonnee

Naar aanleiding van de laatste lezingen over de beeldenstorm, kan ik het toch niet laten om eens een ‘partijdige’ ‘onderzoeksjournalist’ aan het woord te laten; de **Jezuïet P. Faminanus Strada** die de beeldenstorm beschreef in zijn boek ‘De thien eerste boecken der Nederlandsche Oorloge’ en dit in het jaar **1646**. We kunnen dus ook niet zeggen dat de man in kwestie een ooggetuige was, maar hij kon het wel bloemrijk beschrijven.

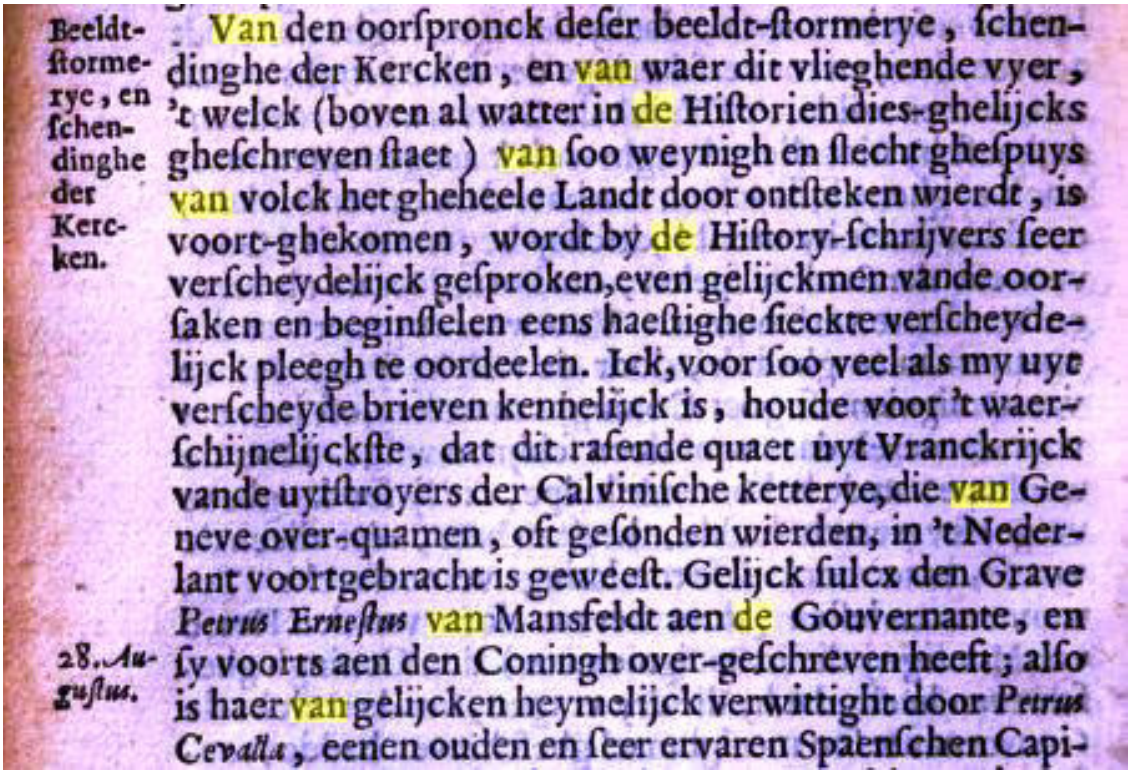
Beeldt-ſtormerye, en ſchendinghe der Kercken.

28. Auguſtus.

Van den oorſpronck deſer beeldt-ſtormerye, ſchendinghe der Kercken, en van waer dit vlieghende vyer, 't welck (boven al watter in de Hiſtorien dies-ghelijcks gheſchreven ſtaet) van ſoo weynigh en ſlecht gheſpuys van volck het gheheele Landt door ontſteken wierdt, is voort-ghekomen, wordt by de Hiſtory-ſchrijvers ſeer verſcheydelijck geſproken, even gelijckmen vande oorſaken en beginſelen eens haeſtighe ſieckte verſcheydelijck pleegh te oordeelen. Ick, voor ſoo veel als my uyt verſcheyde brieven kennelijck is, houde voor 't waerſchijnelijckſte, dat dit raſende quaet uyt Vranckrijck vande uytſtroyers der Calviniſche ketterye, die van Geneve over-quamen, oft geſonden wierden, in 't Nederlant voortgebracht is geweeſt. Gelijck ſulcx den Grave *Petrus Erneſtus* van Mansfeldt aen de Gouvernante, en ſy voorts aen den Coningh over-geſchreven heeft; alſo is haer van gelijcken heymelijck verwittight door *Petrus Cevalla*, eenen ouden en ſeer ervaren Spaenſchen Capi-

teyn; te weten, dat den Prince van Condé, en de dry gebroeders Coligny, als Opper-hoofden der Húgenotten in Vranckrijck, op dat sy aldaer te bequamer hunne macht en heerschappye verstercken en beveſtighen mochten, anders niet en deden, als dagelijcks opstokers herrewaerts over te senden, om de ketters deser Landen op te maken, haer aenbiedende hulpe en byſtandt van alles waer mede sy hen konden behouden en verdedigen: en dat oock de Coninginne van Engelant dierghelijcke hope aen de Nederlanders vertoonde. Het welck niet qualijck over een en komt met 't ghene men seydt datter gehandelt geweest is in de vergaderinge van Sint-Truyen tusschen de t'samen-ghespannene Geusen van 't Nederlandt, met de welcken alsoo den Admirael van Vranckrijck en anderen des selfs Rijck verbonden waren, haer lichtelijck tot oproer en stooringe des Landts

Soo dan is de Beeldt-stormerye, en schendinge der Kercken in 't Nederlant aengegaen 's daeghs voor onser Lieve Vrouwen Hemelvaert, haer beginsel nemende in VVest-Vlaenderen, ghelegen tusschen de Leye en de Zee. In dese streke landts eenige van 't slechtste gespuys der ketteren, daer onder haer sommige stract-schenders vermenght hadden, sonder anderen leydts-man oft aenvoerder dan alleen door hunne eyghene booſe en godtloosheyt op-gemaeckt zijnde, zijn ten gesetten dage by een gekomen, om dese Oorloge tegen God Almachtigh en alle sijne Heylighen te voeren. Hare wapenen waren stocken, bylen, breeck-yſers, hamers, ladders en touwen, alles meer tot breecken en schenden als tot vechten bequaem; seer weynighe onder haer waren met vyerroers oft rapieren gewapent. Met sodanige toe-rustinge heb- Begint in Vlaenderen.

1566. ben ſy niet anders als uyt den afgront der hellen op-geſonden zijnde alle dorpen en opene plaetſen omtrent Sint Omar af-gheloopen, alle Kercken en Klooſters open-gebroken, alle Inwoonders en Eyghenaers verjaeght, de Autaren af-geworpen, de ſtaende beelden der Heylighen neder-geworpen en vermorſelt, de ſchilderyen geſcheurt en geſchonden, en alles wat Heyligh oft ghewijdt was, ont-eert, ter aerden gheworpen en met voeten overtreden: hier toe van de Opper-hoofden der ketteren aen-gehitſt zijnde, die haer ghedurigh moedt gaven en aendreven, op dat ſy vrymoedigh voort-varen, en alle afgoderye geheelijck uyt-roeyen wilden. Sy lieden dan door deſe eerſte ſchermutſinge, de welcke hen inde dorpen en opene plaetſen ſoo wel geluckt was, verblijdt en ſtouter gheworden zijnde, hebben eenpaerlijck geroepen *na Yperen, na Yperen.* Tot welcke Stadt ſy aengedreven wierden, niet alleen op hoop van hulpe en byſtant, wegens de menighte der Calviniſten die in de ſelve woonachtigh waren, maer oock door bitteren haet en nijt op den Biſſchop *Martinus van Rijthoven*, een ſeer Godtvruchtigh en geleert man, waerom hy van de ketters bitterlijck vervolght wierdt. Tot deſe Stadt zijn ſy met grooter haeſte henen ghetrocken. Onder-weghen quam hen gedüerigh van alle kanten meer en meer geſpuys van behoeftigh volck, op hope van roof en plunderinge, toe-geloopen: en gelijckerwijs een ſneeuw-bal van eenen hooghen bergh af-rollende, en door den ſneeuw wentelende, ghedurigh meerder ſneeuws aenneemt en grooter wordt; alſoo gebeurde het met deſe roofgierighe landt-loopers, de welcke hoe ſy vorder quamen, hoe ſy meer vermenighvuldighden en ſtercker wierden. Nae dat ſy omtrent Yperen eenige dorpen en andere plaetſen af-geloopen en uyt-geplundert hadden, zijn ſy ten leſten op onſer Lieve Vrouwen Hemelvaerts-dagh, van de Borgerye ſelfs in de Stadt ghelaten, regel-recht na de Hooft-kercke loopende, en een yegelijck aen 't werck vallende, hebben eenige met ladders de muren beklommen, en alle de beelden en ſchilde-

Sint Omar.

Yperen.

ryen met hamers en ſtocken verbroken: d'andere hebben met bylen en breeck-yſers 't gheſtoelte aen ſtucken gheſlagen; ſommige met touwen alle ſtaende Beelden van onſen Lieven Heere en ſijne Heylighen ter aerden getrocken: andere hebben open-geſlagen alle kiſten en kaſſen, het ſilver-werck en alle koſtelijckheyt daer uyt geſtolen, verbrandende de Heylige boecken, en ontblootende de Autaren van hunne ghewijde kleederen; alles met ſoo groote vrymoedigheyt, ſonder ontſagh van Prieſters ofte Overigheyt, als oft ſy uyt wettelijcke laſt en bevel der Ghemeynte, als gehuerde knechten aldaer geſonden waren. Hier na des Biſſchops boeck-kamer met de ſelve dulligheyt in brant geſteken hebbende, zijn ſy voorts na d'andere Kercken en Kloofters der ſtadt geloopen, en allen-thalven den ſelven handel hernemende; en alſoo hy hen wel luckte, hebben de ſtoutigheyt ghenomen van meerder booſheydt en godlooſheydt te beſtaen. Deſe beelt-ſtormerye en ſchendinge der Kloofters en Kercken heeft den geheelen dagh geduert, terwijle de borghers eensdeels verbaeſt en verſlaghen ſtonden, meenende dat ſy 'gheen menſchen, maer helſche duyvels in gedaente van menſchen voor oogen hadden: anderdeels oock verblijt, ſiende dat nu volbracht wierdt, 't ghene ſy dickmael te vooren ghedacht en ghewenſcht hadden. De Magiſtraet en de Overigheyt der Stadt en betoonde oock gheen meerder ſorghvuldigheyt; 't zy dat hen deſen onverwachten inval het verſtant en wijſheydt benam; of dat ſy te vooren van alles ghewaerſchout zijnde, al willens in hunne huyſen bleven. Seecker is 't dat elck (even ghelijck het in alle onverwachte ſlaghen gheſchiet) om 't ſeerſt beſorght was om 't ongeluck t'ontgaen, doch ſonder eenigh bedencken van raedt oft middelen by te brenghen. Andere verſcheyde hoopen van dierghelijcke kerck-ſchenders, ofte uyt voor-bedachten raedt, of om nae te volghen 't ghene ſy alreedts van Sint Omar verſtaen hadden, hebben daeghs daer aen de Stedekens aen de kant van de Leye gelegen, als Meenene, Comene, VVerveke, en meer

1566.

Meenene, Comene, Werveke.

Rombout Nijssen
19 oktober om 18:01 ·

Uit het Rijksarchief te Hasselt:
Nadat het Belgisch leger in 1919 het kamp van Beverlo weer in gebruik genomen had, duurde het niet lang voordat allerlei leurders aan de militaire overheid toelating vroegen om hun waren op militair terrein te mogen verkopen. Eén van hen was de heer Overschoen, die als invalide uit de oorlog gekomen was. Overschoens kraampje had buitengewoon veel suces, en dat trok in eerste instantie de aandacht van zijn concurrenten. Het duurde vervolgens niet lang voordat de diensten van het parket een tip kregen over zijn handel: niet al zijn omzet zou immers te maken hebben met de zichtkaarten van het Kamp die hij officieel verkocht.

Vandaag werd het resultaat van het onderzoek van het parket teruggevonden in het Rijksarchief te Hasselt, in de serie onderzoeksdossiers van het parket te Hasselt.

Paul Top
30 oktober om 0:09

Vant tsnuchtends vroeg ol op toer. Zelve n eure vroeger op estoan dan gewente. Allerheiligen staot vor de deure e de groaven moetn in orde zien. Allez, noar den Westhoek, woar ol de dooje geliefde familieledn begroaven leggen. En lik ieder joar willn we tweeje oedewetsche chrysantepottn met groote witte bolln. Klasse, zeg moa. Vor oeders en schoonoeders. Zuvere waordering vor wot ze vor nus ollemole edoan en. ’t is ol e tiedetje danze us verloaten en, moa ze zien no nie vergeetn wè. Wense ze mè moeit e voenden, die chrysatepottn. De kweejk wos nie goed elukt vandejoare en zadden nulder vuf zinnen nie. Mo in den Groenen oane addn ze toch ol een die ol zien puntn kreegj .

Me zien gepakt en gezakt noa de kerkhovn etrokken.Eenje van de drie meugt die noame nog droagn: poalend an d'achterdeure van de kerke. Dander tweej zien "begroafplaotsn, bitje verder van de kerke en tcentroem van de prochie.
Eweh ken mien ogen uutgekeekn noa de werkn an de boane noa da artiestndorp Woatoue. 't got in orde zien wi do ! Mo nu beisten de werkn meuge je moa 30 km ter eure doen. Lik in tcentroem van Poperienge. Ol ossan of evroagd worom die 30 borden klinder moetn zien dan de reiste? Oek bespoariengn zeker s ? aje et nie ézien hed is er vele kanse daje ezien ewist ed. Bitje verschil.
'n Auto is oek still evolln in de Kapelle. Belofte makt schuld en me giengn goejendag zeggn an Kathy, Kathy van "De Sterre". M'en nuus doa ejeunt. Dien picon liep zoet nor binn', juste van passe vor den aperitief, teneèvenoof. 11/10 kriegt ze van mien vor neur bereidingn ! Tied vor e moendje te gon eetn. Best da me t besproken addn in "La Poupée". 't zien d'er doa vele meugen weggoan weegns volzet. Mo best oek danke nie op de markt stoeg eparkeerd… 't wos mè Radio 2 te doen in dachternoene mè artiest en mè smoetbollen, helegaans vonieten. Ziet da vanier datter vele voook op bene wos !
Vele veraarnt in Pops. De Kring en het Belfort : edoan, ol mien stamcafés van vroeger zien nu appartementen of stoan in de stelliengn om binnen' e oov joar oek appartementn te kommn. d'n Appel,St. Omer, en 'k peisde, de Vismarkt, gie oek, mo nènè 't wos an d'overkant rechtover t kerkeportoal.
30 km. vergit het nie aje an 't zoekn ziet in die sansuniekn die ol e tiedetje nu in dander richting riedn.. enasser gin parkeerpleksje nog lieber is woa daje nie voorn moe betoaln: "toede mann'npling" , likofdajewelwit
Op de kerkhoven en begroafplatsn in Poperienge ziender hele wegels woaar dat den parkeertied oek edoan is: concessie te vernieuwen. Eeuwiege ruste die eeuwieg lang is ol noarggelang danze vo joen beoald én om doa te leggn en nu oek nog willn daje doa bluuft leggn (ja wegloopn goje toch nie doen..)

oek nu vandoage en morren zundoage is er bierfestival. In " Maekeblyde". What's in a name ? Jaot wi, echt leutig en geestig. 25 brouwers mè roend dehoenderd soorten bier. Nie te doene. Uutschieter is vanzieneigens Cambie , Joris as sant in eigen hommelland. Stoend 'n doa mè groenehop bier. Ie kent er wot van ; "nog e bitje joeng" , zeit't, vo mien nie eloaten, ferme goe stuf. Maiszanfin , da kuje mo juste brouwen achter d plok. Beist dat d'ommel nog groen is. Vanzieneigens. Mo zien keikoppenbier meugt er oek zien. eign kweejk en eigen brouwsel en zeève an de man of de vrouwe briengen. Je moetet mo doen. Chapeau, likdamezeggn
We woaren op tieds nor uus vo da de witte wijven d'er voorn zordn da we de straaote biekaans nie mi zaagn. En an 't geschit tusschen polder en zandgroend wos t olemoale witte smoojr. Mo Bob etter voorn ezorgt dawe goed zien tuus ekommn. 't wos ier no teen en tander te doene met Hallowyn. Vand'nacht meugn we en neurtje langer sloapn ….. t go noodich zien.

Foto’s: Carlo jengember

Van Gilbert Deraedt kreeg ik, naast voor mij, heel wat interessante informatie over de hop in Leiden, ook de volgende opmerking:

De Engelsche Koning aan het Westerfront.
Koning George van Engeland (×) bracht dezer dagen een bezoek aan het Westerfront en inspecteerde aldaar met Sir J. H. G. Ryng, luitenant-generaal der Canadeesche troepen, de stellingen der vreemde regimenten.

2) in het laatste nummer (171b) van " Doos Gazette " breng je op bladzijde 30 een afbeelding van een molen en de Engelse Koning.
Dit is de **kasteelmolen in Reningelst** en het bezoek van de Engelse Koning aan de geallieerde troepen die deel namen aan de eerste wereldoorlog en daar in kampen logeerden.
Het lijkt me dat die afbeelding uit een tijdschrift komt.
Is dat tijdschrift of die afbeelding te koop ?

Met vriendelijke groeten,
Gilbert Deraedt, Leidschendam

Aangezien iemand anders, Jan Hardeman, mij vroeg welke molen dit was, stuur ik via deze weg, deze informatie door.
Van Betty Ryckaert kreeg ik het volgende dankwoordje, dat ieder van ons kan aanbelangen.

Dag Guido,
Dank voor de bijdrage over de kinderen in Zwitserland. Mijn vader Albert Ryckaert en zijn broer Georges waren 2 van de kinderen die er opgevangen werden.
Zijn interview kan je nog tot eind van dit jaar bekijken in het onderwijsmuseum van Ieper.
Hij werd 104 jaar, werd gevierd 2 jaar geleden in Lausanne en ook vorig jaar in Vaulruz, het Kasteel waar hij verbleef in WO1. Het was de Koninklijke Vereniging Belgische Unie met voorzitter Jean-Pierre Wauters die het initiatief nam om een historisch colloquium te weiden aan de gedachtenis van Mevr. Widmer-Curtat. Aan het monument op de oever van de Lac Leman "La Belgique reconnaissante" werd een gedenkplaat toegevoegd ter ere van Widmer-Cutat. Een wandelroute in Lausanne herinnert ook aan haar werk. Ook volgde een lezing in

Montreux, het ziekenhuis van Dr Widmer. Vorig jaar 12 juni hebben Isabelle Dalimier en ik een Colloquium georganiseerd in het Huis der Parlementsleden aan de opvang van de Belgische kinderen in Zwitserland. Het was een mooi succes.
We zijn nog steeds op zoek naar getuigen of kinderen en kleinkinderen van getuigen die in Zwitserland werden opgevangen tijdens WO1.
Mijn vader overleed op 3 augustus.
Weldra wordt een film gemaakt door de Zwitserse cineaste Séverine Cornamusaz over Koningin Elisabeth, Widmer-Curtat, Miss Fife (welbekend in het geheugen van de Westhoek). Een interview met mijn vader wordt erin verwerkt.
Hartelijke groet,
Betty Ryckaert
Betty's website is te vinden op:
? http://familiekunde-vlaanderen.be/nieuws/belgische-oorlogsvluchtelingen-naar-zwitserland-tijdens-wereldoorlog-i

Familiekunde Vlaanderen regio Ieper-Diksmuide nodigt u vriendelijk uit op de lezing door Christophe Deconinck met als thema:

Het monastieke verleden van Westvleteren (en de aantrekkingskracht van de bossen van Sint-Sixt), van de vroege middeleeuwen tot de 1ste helft van de 18de eeuw.

Praktisch:

Op donderdag 17 november 2016 om 20 u.

In HET PERRON, Fochlaan 1, 8900 IEPER, op de derde verdieping (bereikbaar met trap of lift)

Leden: 3 €; niet-leden: 6 €

Met vriendelijke groeten

Het bestuur

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

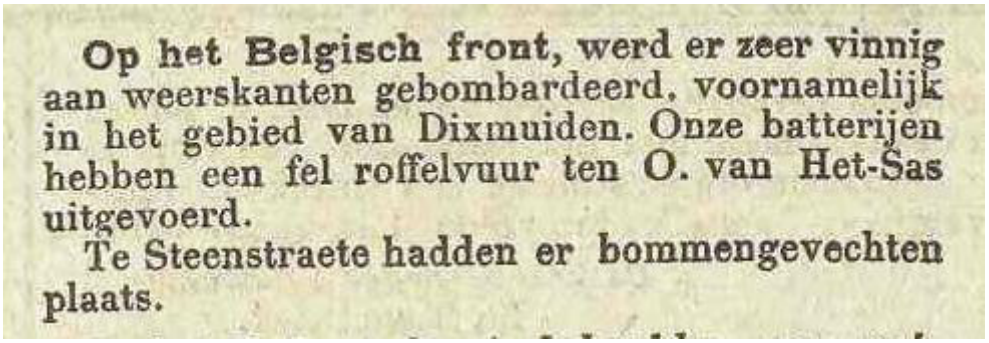

Op het Belgisch front, werd er zeer vinnig aan weerskanten gebombardeerd, voornamelijk in het gebied van Dixmuiden. Onze batterijen hebben een fel roffelvuur ten O. van Het-Sas uitgevoerd.

Te Steenstraete hadden er bommengevechten plaats.

De legerbode 16 november 1916

18 november 1916 – Archief Maes – RAB

Houthem 18 november 1916
Mijnheer Maes, voorzitter van het comiteit der vlugtelingen
Met den langen duur van den oorlog en het kostelijk leven; het weinige geld dat ik in mij vlugt mede had is in armoede opgeëten. De winter is daar en nog geene verandering, nog nooit hebben wij iets kunnen trekken uit reden dat wij geene kinderen hebben en nog niet juist de jaren bereikt hebben die gesteld waren om er van te genieten, mijn man lijdt aan rumatismus in zijn armen en kan den zwaren arbeidt niet meer aan. Met den oorlog is hij veel versleghtert van dolen en het nodige niet te hebben. Door dit alles, vindt ik mij verplicht om onderstandt te vragen om in het nodigste voor het huishouden te voorzien, hoe armoedig het ook is.
Veel geld moet ik hebben van burgers en boeren, van gedaan werk van 't jaar 1914 maar niets kan ik krijgen, alle beurzen blijven gesloten.
Ik hoop, mijnheer de voorzitter dat gij mijn brief in acht zult nemen en voor eene tusschenkomst onderstand zult bekomen om het einde van den oorlog af te wachten.
Uw onderdanige
Vrouw B. Beernaert
Vlugteling – Houthem

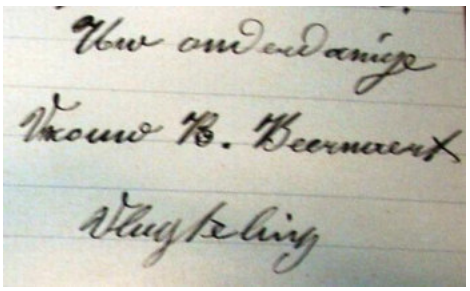

20 november 1916 – Albert Denys – Dagboek

Nog 3 dagen bleven wij in **de Canada**. Eerste dag in Casa Blanca, daar naar B13, waar wij met onze sectie 's nachts naar voren moesten in A8. Luitenant Lievens stelt zijn mannen rond zijn abri en verder staan de schildwachten 200 meters verscheen. 'k Moest achter op de plankenweg wandelen en zo ging ik eens tot bij **den poilu**. 't Is wreed en lastig voor die oude mannen daar ganse koude nachten over te brengen; toch hebben zij wat beteren dienst of wij. Van daar voor 2 dagen naar C10, waar wij niets moeten doen tenzij wacht. Wij liggen in natte abris, zodanig dat wij verplicht zijn onze 'bachen' en al boven op te leggen. 's Avonds, de wacht zijnde aan **den boyau bleu,** werd ik nogal bot aangesproken door de major van 't eerste bataljon. Een echte Duitsman. Rond 8 uur op weg naar **Westvleteren**. Loopgraven kunnen wij niet meer gebruiken daar alles onder water staat. Na veel last en moeite komen wij toe. Binst die 4 dagen hebben wij oefeningen voor de grenadiers.

’s Zaterdags 12 ga ik eens naar **Poperinge** om een aangename namiddag te slijten. Zondagmorgen mis en communie en dan naar cantonnement. ’s Avonds loopgrachten ’t Sas.
Wij zitten in A11 op een 150 meter ervan. ’t Bruisende neerstortende water horen wij duidelijk en nu en dan wordt het geluid eens onderbroken door een geweerschot, om dan weer altijd voort te duren al ruissen in de lucht; grenaden kwamen van tijd tot tijd neven en voor ons ontploffen, doch die vrezen wij niet.

De loopgracht van de twee bruggen – of de boyau des deux ponts – tussen Boesinghe en Elverdinghe – juli 1916

’t Ergste is de bomen. Wij bemerken 2 Duitsers die boven op de parapet werken. Rap ons geweer gemikt en via verschillende salvoschoten springen ze toch haastig in de tranchee. Traagzaam duurt de nacht voort met koude rukwinden die ons doen beven en rillen van de koude. Door vermoeidheid afgemat vallen onze ogen soms toe, totdat wij ze weer haastig opentrekken en schuw rond ons kijken of geen gevaar ons nadert. Plots krijg ik een felle lichtstraal in mijn wezen en ‘k blijf verbluft er in kijken als onweerstaanbaar aangetrokken door ’t licht, juist als de konijnen ’s nachts zich ook niet meer verroeren als ’t straal van de **pensejagers** lichtbak in hun ogen schijnt.

Een geparkeerde ‘ballon’ te Woesten – augustus 1915

Doch kort is de onbewustheid, want ‘k laat mij van den parapet glijden waar ik opgekropen was om beter te kunnen opmerken en kijken en krak, ‘k hoor glasbrokken rinkelen.
Een schildwacht heeft den projecteur kapot geschoten; zo slijt de nacht voorbij, traag, stil, eenzaam, koud en wild en eeuwig lang. Die een klein gedacht van de eeuwigheid wil bezitten

moet zich maar na een march van 3 of 4 uren, van 7 uur ’s avonds, binst een koude winternacht in de tranchee plaatsen als schildwacht, de voeten in ’t slijkt en juist plaats genoeg om zich te verroeren.
Van daar 4 dagen B17 en dan **ferme Roussel** voor 2 dagen. In B17 zagen wij den ballon captif van den **Eekhoek** in brand schieten door een Duitsen vlieger. ’t Duurde geen 15 minuten van aan de Duitse linie ne terug. 2 maal zweefde hij over den captif en slechts de 3de maal brandde hij. Daar hij neerwaarts schoot met zijn mitrailleuse vluchtte alleman en bleef de ballon hangen.
Na 2 dagen in de Canada met veel koude en miserie overgebracht in de schuur, kwamen wij in grote repos voor 12 dagen in **Haringhe.** In den Canada was huis en stallingen afgebrand door keuken van 9/11. Lastige march den zondag van 8 uren tot 1 ½ uur in **’t Aandekot**. Om 2 ½ trok ik wederom naar **Westvleteren** om mijn schoenen en kwam doodvermoeid thuis aan om een goede nacht te slapen. Want door de danige gewoonte van maar 5 of 6 uren te slapen kan ik maar de eerste 2 nachten slapen in de repos en de andere dagen niet causa niet vermoeidheid. Wij krijgen ook ‘bonnet de police’ in plaats van képi.
Na 2 dagen veranderen naar **Rousbrugge.**

21 november 1916 – Het Poperinghenaartje

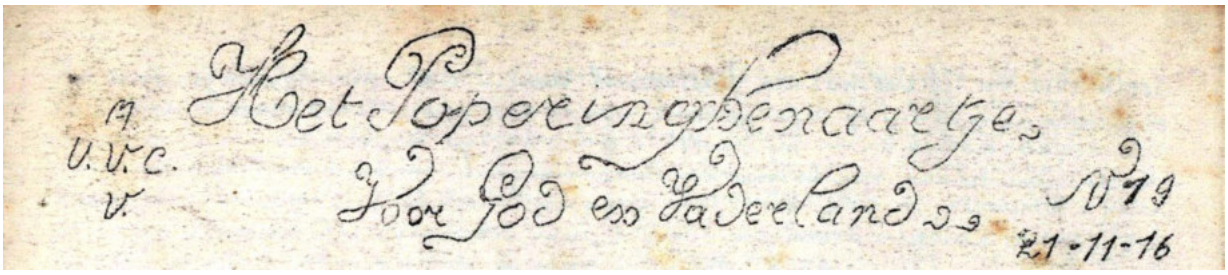

Een kijkje in ’t nieuw college.
‘k Ben verleden weke naar huis geweest nar Poperinghe. De stad heeft achtbare merktekens dat ze meermaals reeds ’t doopsel van ’t vuur kreeg, maar al gelijk mocht ’t zo blijven, de keikoppen zouden hun hoofden samen stekken, een keer ’t ingestorte dak goed bezien en hier een lap en daar een panne insteken en voort doen zoals ’t gaat.
En ’t zou allicht weer op zijn ouden plooi geraken. ‘k Kwam de eerste dag dat ik daar toegekomen was, meneer de principaal tegen en ’t schijnt dat hij tweemaal moeste kijken om mij te verkennen, ’t en is niet te verwonderen ten anderen, gewone zijn van mij in zwarte kraaie te zien en nu al met eens in troupe gekleed en gij kunt niet geloven hoe die kleers een mens doen dikke er uit zien!
Nu tot daar, mijn oud professor van Grieks vroeg of ik al ’t nieuw college was gaan bezichtigen en daar het juist gelegen is langs de ‘boulevard’ waar mijn broeder zijn planken home had opgeslagen, ging ik er nog den zelfden morgen naartoe.
’t Professionaal korps was bezig, terwijl de knapenschap aan ’t spelen was, met een smakelijke pijpe door den steert te trekken, al ’t stoeven van hun onderdanigen gadeslaande. Beeldt u een grote ouderwetse hommelkeete in, lap er drie zulke tegen malkaar in uwe inbeeldinge natuurlijk en ’t is ’t college.
’t Oorlogscollege van Poperinghe, proper zulle!
Zeker, de klassen zijn luchtig met de traditionele prenten van ’t heilig schrift aan de muur, de banken zijn nog dezelfde van mijn tijd en misschien moest men goed zoeken, zou men er wel nog vinden met mijn naam er ingesneden. (schrikkelijke misdaad) delicta juventutis meae… waarvoor men zijn pennemes afgenomen was en een half sousje moest betalen.

En terwijl ik aan ’t spieken was met mr. Delbaere en meester Verhaeghe en Dewitte en Boontje, ging ’t spel op de koer zijn volle gang. Natuurlijk oorlogsspelen, chargen van de cavalerie waarbij er een dozijn met hunnen kop op de grond rolden, transport van materiaal, waarbij er drie, vier de anderen moesten voorttrekken en ’t eindigde nogmaals, de invloed van de oorlog, met een vechtpartijtje waarbij le membre qui se crut lése dans son droit omdat hij een muilepere gevangen had, zijn geval voor ’t conseil de guerre kwam openbaren… met ’t onmiddellijk gevolg dat de plichtige voor de vierschaar moest verschijnen.
Hij kwam binnen met zijn klakke op zijn hoofd, zoals iedere Poperinghenaar doet die zich eerbiedigt, keek eens link op naar meneer Delbaere, welkens de lacht injaagden en was zijn eerste angst voorbij, maar die dikke daar – een officier met een pastoorscol aan, dat was buitengewoons en opnieuw en was hij op zijn gemak niet en ’t oordeel werd geveld. De rechter was onverbiddelijk en hij moest ’t vel van zijn knieën den grond doen kussen, ten teken van berouw en verzoening en zo werd ’t tijd om de lessen te hernemen. De belle klonk – een gerequisitionneerde met of zonder bon – ‘k weet het niet – de knapen domende lijk kaven, schikten zich in vier rangen en twee minuten alter was ‘t ‘comme je vous ai dit dans la leçon précédente.. en druppel voor druppel druppelde de wetenschap in ’t brein van dat honderdtal jongens, getuigen van de groten oorlog, maar van wie nog met ’t meeste recht zouden mogen zeggen: ‘ils ne ‘sen font pas… on les aura.
Jerome Priem B2II 4° groep Belgisch Leger.

De Belgen op het Westerfront.
Een afdeeling Belgische artillerie verlaat een tijdelijke rustplaats en begeeft zich op weg naar het front.

Uit de brieventesch:

E. Bossaert: Gisteren ontmoette ik nog **Marcel Derynck** van Poperinghe. **Hubert Thibaut** is hier gisteren middag aangekomen. Met zijn ziekte had hij 14 dagen uitstal gekregen. De eerste dagen doet het hun natuurlijk vreemd maar eens de acht eerste dagen voorbij, zijn het soldaten. Ten andere wat kunnen zij beter doen dan zich te schikken naar de omstandigheden, die oude mensen van 30 jaar – als men ze oud mag noemen, hadden wel gemeend nooit meer te moeten binnen komen, maar nu zij er eens zijn, loopt alles zo goed van stapel als met de jongeren: zij zijn wat stijver, maar 't gaat toch.
G. Bouciqué – 'k Ben nu al heel en gans 't soldatenleven gewoon. 't Is nu omtrent een maand dat ik bij 't leger ben en als ik 's avonds mij op mijn strozak neerleg, dat is mij juist hetzelfde als vroeger op een donzig bed. Onze instructie gaat goed vooruit. Tegen nieuwjaar moeten wij al de geheimen kennen van het soldatenleven. 'k Ben hier de enige vertegenwoordiger van Poperinghe, andere studenten zijn er genoeg, niet veel van Vlaanderen, maar veel uit het Mechelse, Antwerpen en Hoogstraeten, meestal studenten uit poësis en de derde waarvan enige door en door echte Vlaamse christelijke jongens. 'k Mag zeggen wat mij betreft, dat ik heel goed gevallen ben.

E.H. Kestelijn – Dank voor uwe schone zichtkaart van de Mont –St.- Michel. Sint Michel is zeker de heilige die hier werk zou vinden, en die meer dan ene gelegenheid zou aantreffen om een grote slag te slaan. Lucifer heeft ook familie wonen in Engeland, en zijn aanwervingsdienst is in 't geheel niet slecht ingericht. Best kan men hem 'modern' noemen. Maar zie, het oud alaam onzer Roomse kerk moet toch nog niet onderdoen om onze rangen op te maken. Enige dagen rust hebben mij ook deugd gedaan. Het schone Ierland heeft mij uitgenodigd en nooit zal ik er kunnen met iets anders dan met lof over spreken.
Carette R. – Ik ben zeker bij Marcel geweest, hij is altijd welgezind. Ik heb met hem het schaakspel geleerd en ik verlang reeds naar de volgende repos om nog enige goede partijtjes te kunnen spelen met Marcel. Dat de mannen hier nooit 't juiste woord weten te inden , getuigen de opschriften op de abris, onder meer: op 2 abris van mitrailleurs: 'In de villa nooit gerust' – en in de villa 'spring buiten; verder 'in de ouden vetpot' – Villa des claque vis'. Op

een abri voor munitie voor de mitrailleurs stond geschreven ‘magasin de cigarettees antiboches… ‘ Weet je hoe de Vlamingen bij de mitraille de Walen noemen? Steenkappers. We zullen misschien tegen kerstdag in de Panne of Bray Dunes liggen en darna?
F. Rommens – Gisteren heb ik een kaartje van de Mont St. Michel ontvangen. Ik zou willen bij u zijn. ’t Ziet er wat beter uit dan hier. We krijgen hier nog altijd wel ons werk. ‘k Ben nog liever op ’t front dan hier. Gelukkig is het maar een proeftijd. Veel nieuws heb ik ten andere niet te melden. Het weder is slecht, wind en stortvlagen en werk is er altijd even veel. Ik eindig en vitesse, want er is weder een interruptie in ’t verschiet en dan is blokken het wachtwoord.
Thoor J. – Ik zie dat het Poperinghenaartje’ enkel bestemd is voor de oud studenten van het college. Jawel ik vervul die voorwaarde; ik heb 2 jaar op het college geweest (1908 – 1909) en in 1910 heb ik mij geëngageerd als vrijwilliger bij het leger.
Delanote M. – Mijn verlofdagen in **Lourdes** zijn uiterst aangenaam. De soldaten zijn hier waarlijk kameraden. ’t Loont de moeite de reis te ondernemen. Grot en basiliek zijn indrukwekkend, te meer daar we nu soorten van emotie kennen. De streek is heerlijk schoon en d’oude lessen van aardrijkskunde kwamen mij menigmaal te binnen op de bergen, bij de rivieren, in de grot, enz…
E.H. Vanderghote – Neen, toch, de soldatencapote heb ik nog niet aangetrokken en ‘k doceer zoals verleden jaar in ’t college van Jerwisy. De werkzaamheden op den winkel zijn hernomen sedert drie weken en half, natuurlijk met wat veranderingen.
Benevens het Latijn en het Grieks heb ik de cijfers aan te leren, ook nog is me het groot geluk te beurt gevallen geschiedenis en aardrijkskunde te geven aan mijn klas. Ik loop lelijk in uwe rapen, Latijn, geschiedenis en aardrijkskunde.
Nu ’t is oorlog en men mag zich aan alles verwachten. De vrije uurkens zijn op de vingers te tellen als men dagelijks zijne uren klas heeft en als geschenk nog een pak te verbeteren werken op den hoop toe krijgen. ’s Zondags moeten missen en dienst verzekerd zijn in een nabij liggende parochie van 4000 zielen. Alleszins ben ik zeker geen grote rekening te moeten geven van verkwisten tijd. En de zaak van den troep? ’t Is nu 2 maanden en half dat ik in onzekerheid leef, ‘k zal er mijn rust niet voor laten.

Boone A. – We beleven een kalme matigen tijd te Poperinge. Velen zijn bij dage thuis in de stad, maar ’s avonds ziet gij er uittrekken om hier of daar , de ene op een hofstede, de andere in een tent buiten stad, te vernachten. Het getal tenten is rap aangegroeid. Velen ok die hoopvol op den uitval van het offensief wachten, zijn tot het besluit gekomen dat ze hun geduld nog wat zullen moeten rekken. We zijn allen voorzichtiger geworden in ’t voorspellen van heilvolle gebeurtenissen! Ik ben ook verhuisd met mijn klasse. E.H. Principaal heeft een klas laten aanbouwen bij de ouden op de Werf. Zodat ik nu met mijn volkje ook in de gemeenschap der heiligen terecht gekomen ben.

M. Dejonghe – Ik ben naar huis geweest. ‘k heb het daar natuurlijk goed gesteld en met nieuwe moed ben ik teruggekeerd. Bij mijn binnenkomen waren de mannen op de linie en seffens was ik ’t leventje opnieuw gewoon. Voor den winter zullen wij kunnenwerken om ons te warmen, zo ik mij niet bedrieg hebben wij nog werk voor een jaar of nog meer.

Port Villez

Val. Peene – Door de

opschorsing der school in Mortain, die overgegaan is naar Port Villez, ben ik van adres veranderd, dat nu tegenwoordig is: Valere Peene, salle 147 I.M.B.R. P. Port Villez par Vernon (Eure)
Crousel A. – Nieuws en is er hier voor 't ogenblik niet, tenzij dat ik hoop weldra eens verlof te bekomen. Met dit koud weer ben ik druk bezig met bijl en kapmes, ik heb daar zoëven nog een ouden dikken olm kort en klein gemaakt voor ons vuur.
Hautekiet – 't is Allerheiligen geweest en Allerzielen - 2 dagen van innig, diep christelijk leven. Op Allerheiligen zijn wij ter H. Tafel genaderd met mee dan de helft der mannen en 's anderendaags was de kerk gestampt vol in de mis voor alle overleden soldaten. Het was roerend door al die jonge schachten te zien, geknield en biddend voor hen die streden en vielen … gelijk zij misschien eens zouden vallen.
Tot nu toe had ik ongehoord veel werk daar ik fournier speelde en daar alles in ene ongelukkige staat was. Nu is alles goed in staat. Ik weet niet wat ik in mij draag en dat zal er eerst uit zijn als ik op het front ben en 'k ben er nog zo ver van. Een dingen troost mij zeer, het is dat de mannen mij veel voldoening geven, bijzonderlijk de Vlaamse jongens. Daarom denk ik soms dat ik hier toch ook nuttig werk verrichte en dat de Vlamingen wel eens dat geluk mogen hebben gedrild te worden door een jongen uit hun streek die als ideaal heeft te leven voor hen. Morgen moet ik opnieuw verhuizen.
Nu ben ik in het 1° peloton, morgen moet ik naar het tweede, in één der slechtste kantonnementen. Hier heb ik bij mij een der 'Tuiners' van Oostendes volksbond!
Barons, marquis, advocats, ingenieurs, enz, dat zit al in mijn peloton! Ook Goddank, veel volksjongens.

Het imposante kasteel van Oostvleteren in juni 1915 – serie Valois

Quaghebeur J. – Met dat binnenroepen van verscheidene klassen is er een ganse verandering te weeg gebracht in de families. Vele ambachtsmannen, de steun ener familie zullen alzo aan de huiselijke haard onttrokken worden, maar ons Vaderland, die grote familie, waarvan de koning de vader is, gaat voorop in deze omstandigheden.
Van Cayzeele A. – **Jozef Bossaert, Robert Thibaut, Felix Quaghebeur** en ik, werden rond de zelfden tijd sergeant benoemd. We hebben samen heerlijke dagen gesleten in **Bayeux,** dagen van lastig werk, van om ons de hoedanig en kundigheden eigen te maken die 't

vaderland van zijn jeugdige studenten eist, maar dagen tevens van gezellig bijeen zijn zoals wij er misschien de weergade niet meer zullen vinden.
Ik zend u hier een klein drukprentje met uw vier keikoppen, getrokken in Bayeux.
Jos Cornelis: - Voor het ogenblik ben ik nog altijd 'embusqué' maar het is te hopen dat dit leventje niet lang meer zal duren en dat men mij al gauw van hier zal wegsturen frontwaarts, waar ik mijn broer Mon zal gaan vervoegen, waarschijnlijk naar 't 7de. Ik ben nu sedert 1 augustus adjudant en na veel changementen van compagnies in Parigne l'Eveque hebben zij mij in een C.A.C.R. gestoken – dit wil zeggen compagnie d'alimentation des compagnies. De Rehabilitation – gij ziet dus in welk midden ik ben gevallen en dat voor de 2° maal, daar ik als sergeant reeds in deze compagnie gesteken was in Challes.
De kerels die in een zulke compagnie worden aanveerd zijn degene die gestraft geweest zijn door de 'consiel de guerre' en die reeds 10, 12, 15 ja 20 maanden 'prison' hebben gedaan en die het leventje van 'Fresnes' 't groot gevang bij Paris – moede zijnde een aanvraag doen om naar 't front terug te keren.
Eh wel ik heb daar alzo een 80 zulke mannekens onder mijn bevelen en gij moogt geloven dat het altemets stuift. Nu wij laten het stuiven en na enige tijd zijn zij al gauw wat kalmer. De streek is waarlijk prachtig! Dennen, heide en vuil weder, gij kunt niet meer, wij wonen hier in 't ende van de wereld. Maar St. Mars de Haqueray – 't is "t hol van Pluto.

Twee piotten

'k Geloof dat er wat nalatigheid van mijnentwege in 't spel is, als ik u nu nog maar mijn antwoordjes zend. **Jozef Denys** is me voor, geloof ik, met wel een bladzijde of zes. En een bladzij van Jozef, vergeleken met de mijne, is nog wat te zeggen. 'k Zeg en 'k herhaal het hem altijd op alle tonen, dat hij erg onpraktisch handelt, met zo'n geschrift, bezonder als 't is lijk hier, in die prachtige tent van die goede **Engelse lady 'miss Planke'** noemen ze die schurken van ondankbare piotten, omdat dit goedhartig mens nu eenmaal zo rilde en zo slank is **als een Poperinghsche hommelperse** - in die tent, zeg ik, waar men 't papier toch voor niks krijgt, zoveel men er bekladden en bezeveren wil – die geleerden niet waar, vooral de mannen van de geschiedenisse, ze hebben altijd zo van die rare 'tie's' die ze maar niet afleren kunnen.
'k heb dat in mijn collegejaren wel meer geweten!
Dit alles om u te zeggen dat onze Jozef, zo heel en al een knoeier, een weetniet geworden is in 't 'poilu'-schap der piotten, een groen schachtje nog, vergeleken bij uw nederige dienaar, die reeds een wintercampagne torst op zijn reeds ietwat gebogen rug en zijn rheumatische benen en die in de zalige overtuiging leeft dat hij nog een wintertje zal doormaken als nieuwerwetsen troglodiet en dus uit 't groot wereld ratachunne zal uitkomen, zo hij er uitkomt met een ransel-achtigen rug en met periodisch ofte chronisch jicht martelaarschap, kortom – want ik ben 't enden adem – met al slaande kenmerken van 't voorhistorisch mensenras, zoals mijnheer Loosbergh ons dat zo duidelijk diets maakte over tijd! Eind besluit dus: Jozef is 'n schacht in 't frontleven, ik, ik ben 'n ancien – 'n poilu, maar ik heb toch nog geen klauwen noch stekels, noch pluimen, hoe verwilderd ik ook ben, en 'k eet ook nog geen mensenvlees, zou **Felix Rommens** er bij voegen.
De diagnostic is dus: bij beiden, phystiek heel goed, bewijs: we komen nooit toe met ons half brood daags – Moraal: bij den schacht voortvarend optimisme – dat 't nog zal gedaan zijn dees jaar, bij den ancien, da me nog è winter gaan doene.
Maar zeg nu niet, 't is bij den ancien dat de moraal op 't laagste peil staat, daarvoor zou 'k vechten! Een winter geleden, veel geleden, nog een winter lijden, nog twee als 't moet, altijd met 't zelfde gedacht in den kop, spijts alles! Terwijl ik dit hier neerschrijft, zit Jozef nevens mij ook aan 't werk, **Abel Louf** ook en we lezen samen **Toontje Neckers** brief aan mij en 'k

toon min portret, gemaakt door een kladpotter, te lelijk om 't helpen donderen. Is dat nu niet geestig- in de oorloge zijn!
Jerome Leuridan.
N.B. 1 – Abonneert u op de 'Stem uit België' 1,50 frank voor 3 maanden – 21, Russel Square, Londen W.- C. en in 't nummer van 10 november was een bijdrage over onze afgestorven vriend P. Vandenbussche.
2 – 't Vervolg van de bijdrage van J. Denys is tot een volgend nummer verschoven.

De legerbode – 21 november 1916

Officieel legerbericht van 11-17 November 1916

Tijdens de verloopen week heeft er groote bedrijvigheid op 't Belgisch front geheerscht. Nagenoeg dagelijks werd bezuiden Nieuwpoort en naar Dixmuiden en Boesinghe toe heftige artilleriegevechten geleverd. De Duitsche stukken van alle kaliber en loopgraafgeschut hebben herhaaldelijk onze sectoren beschoten ; onze batterijen hebben op Schoore, Mannekensvere en Zarren krachtig dit vuur beantwoord.

De Belgische artillerie heeft met degelijke uitslagen roffelvuur gericht op 's vijands werken bij Het-Sas en op in de omgeving van Dixmuiden geposteerde Duitsche batterijen.

In de Zuidelijke sectoren van het Belgisch front, hadden er bommengevechten plaats, waarbij ons loopgraafgeschut duidelijk het voordeel behaalde.

Bij eenen inval in 's vijands stellingen werden krijgsgevangenen gemaakt.

Onze luchtescadrieljes zijn 's nachts 's vijands werken te Leke en het vliegplein van Ghistel gaan bestoken.

Wat er op het Belgisch Front gebeurt

De Legerbode – 21 november 1916

La France Militaire wijdt in haar nummer van 1ste november, enkele lijnen aan het Belgisch leger, welke wij voor onze lezers hier overdrukken.
Sinds twee jaar staan de Belgen, langsheen het hele Yserfront, vlak tegenover de vijand en blijven daar niet onbedrijvig op het doorsneden en onder water gezet terrein, dat een deel van hun sector uitmaakt.
Tot heden werden daar geen grote krijgsverrichtingen ondernomen. Maar buiten het soms heftig opreden van de artillerie en kleine bomgevechten, welke gestadig worden gevoerd in sommige hoeken waar de enkele meters brede rivier beide tegenstrevers scheidt, laten de

Belgische piotten de vijand noch rust noch duur, maar verschalken deze onophoudend bij onverhoedse overrompelingen, zodat de Duitsers gedwongen zijn manschappen en kanonnen daar ter plaatse te handhaven, tegenover het leger van het land dat zij overweldigd maar niet vermeesterd hebben.
Op sommige plaatsen is het kanaal buiten zijn oevers getreden en bezetten beide tegenstrevers ene nu en dan afgebroken linie op de uit 't water stekende plaatsen. Zij beloeren elkaar, en alle optreden met de wapens valt moeilijk.
Evenwel, voor enkele dagen, kwam een Belgisch verkenningsdetachement 's avonds uit zijn linies en stormde met de bajonet op een Duits blokhuis, in de nabijheid van het vermaard veerhuis en maakt er zich van meester. Op korte tijd was het nest gezuiverd en werden een vijftiental gevangen Duitsers achter de linie opgebracht. Het waren soldaten van een nieuw opgebracht. Het waren soldaten van een nieuw regiment, die met verrassing in de gevechtspost van de commandant van de sector een schitterende officier van de Pruisische garde aantroffen, welke de Belgen insgelijks hadden krijgsgevangen gemaakt. En de groep krijgsgevangenen, bestaande uit de verwaande junker een boeren uit Pommeren, werd weggebracht onder 't geleide van de wakkere Vlaamse jongens van het 5° linie, die op hun manier 'de solidariteit der Germaanse rassen', zoals de Overrijnse bladen zeggen, begrijpen.

Negers op het Europeesche gevechtsterrein.
Een merkwaardig type van een Neger, die in een der gevechten aan de Somme gewond werd en door de Duitschers gevangen genomen.

21 november 1916 – Brievenboek Poperinghe

Aan de heer Town Major
Ik heb de eer U te herinneren aan mijn brief van de 6de en om U de beslissing van de financiële commissie van de stad mede te delen **betreffende het opruimen en reinigen van de straten.**
Indien de raad deze beslissing genomen heeft, is dat alleen door de grote disproportie die momenteel voor het onderhoud van de straten gerezen is tegenover de stadsfinancies.
Tot op de 1ste oktober heeft de stad de som van 18.000 frank betaald en sedert die datum zijn er nog rekeningen bijgekomen .
De stad kan zonder subsidies, deze onkosten niet meer opbrengen.
Vandaar dat we de beslissing genomen hebben om maandelijks dit te beperken tot de som van 500 frank.
Voor de oorlog koste dit onderhoud van de straten aan de stad de som van ongeveer 2500 frank. De kar passeerde twee keer per week in alle straten om de vuilnisbakken op te halen. Iedere inwoner reinigde op de dagen door het stadsreglement bepaald, zijn eigen voetpad en plaatste zijn vuilnisbak ter beschikking van de vrachtvoerder en we kregen hierover nooit enige klacht van de overheid
Ik durf te hopen, meneer de Town Major, dat U ons voorstel rechtvaardig vindt en dat U ook in deze zaak een oplossing vindt tegemoet komend aan de stadsbelangen.

26 november 1916 – Albert Denys – Dagboek

Repos. Droevige repos in koude schuur, zonder vuur en licht. Wacht in Rousbrugge zijn we toch niet, daar wij grenadiers zijn.

28 november 1916 – Albert Denys – Dagboek

Na 2 of 3 dagen plechtigheden gehad te hebben in de kerk ter herinnering aan onze dierbare overledenen, die de eentonigheid wat doen verminderen, heb ik toch vandaag een opwekkend aangenaam onderhoud gehad met L.M. dank dus aan hem.

18 november 1916 – Van Walleghem

Bijtende koud. In de nacht weerom veel geschot.

19 november 1916 – Van Walleghem

Niet min dan 7 Belgische soldaten van de artillerie op Reninghelst en Vlamertinghe zijn in de bannen. Het geen niet te verwonderen is, doordien deze soldaten hier reeds sedert 18 maanden in dezelfde streek logeren en alzo alle occasie hebben om een vrouwken op te doen.

Roodhuiden op het Westerfront.
Dezer dagen zijn ook eenige Roodhuid-opperhoofden uit Canada met hunne zonen en kleinzonen op het Fransche gevechtsterrein aangekomen om te dienen in het Fransch-Engelsche leger. Engelsche soldaten geleiden hen.

Zondag 19 tot zaterdag 25 november 1916 – Baert A.

Weer aflossing van divisie, verders alles kalm en stil. We zien nog al veel gekwetsten. Het volk wordt weerom moedeloos. Nooit geen verbetering: de aanval in de Somme niet tegenstaande bovenmenselijke pogingen blijft steken in de modder. De Roumenen trekken gedurig achteruit. De Rus valt stil. Griekenland? Wanneer komt toch een einde aan die wrede oorlog!

20 november 1916 - Van Walleghem

Voortaan zal men laisser passers geven voor een ganse maand, hetgeen een schone verandering is.

Dood van Frans-Jozef
Keizer van Oostenrijk-Hongarije

21 november – Dood van keizer Frans-Jozef - De Legerbode

Keizer Frans-Jozef is, dinsdag avond, schier plotseling overleden.
In den namiddag, voelde de keizer zich heel ziek en was door een tamelijk zware koorts aangetast, zodat het hem onmogelijk was te werken.
Hij ging te 7 ure te bed, maar kon niet slagen wegens heftige hoof- en keelpijn, rond 9 ure deed hij de geneesheer ontbieden. Deze stelde de verergering der kwaal vast en deed de ministers verwittigen.
Te half tien, sluimerde de keizer in, en gaf enkele ogenblikken nadien de geest, zonder een kreet te slaken noch beweging te maken. De keizerlijke familie en de overheid werden

onverwijld gewaarschuwd, alsmede Wilhelm II, wiens hoofdkwartier met Schoenbrunn in telefoonaansluiting staat.

22 november 1916 – RAB – Maes

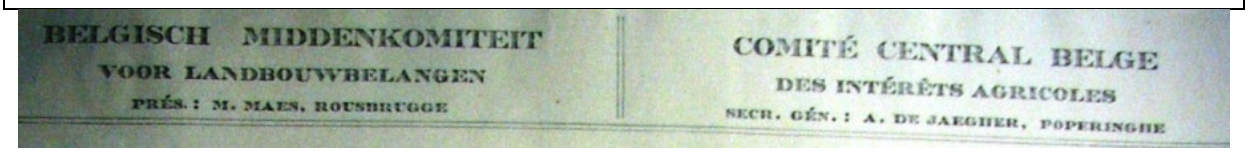

Verslag van de vergadering van het Belgisch Middenkomiteit voor Landbouwersbelangen te Rousbrugge den 22 november 1916

1° - De heer voorzitter opent de vergadering om 9 1/2uur en geeft mededeling van de briefwisseling. Er werd aan de heren ministers van oorlog, van landbouw, van binnenlandse zaken en van Financies kennis gegeven dat een Belgisch Middencomiteit was tot stand gekomen om de landbouwbelangen in Onbezet België te bevorderen en alzo tijdelijk de Provinciale Landbouwcommissies te vervangen een gelijkaardige brief werd gezonden aan de verschillende militaire overheden.

De heer minsister van Oorlog in zijn antwoord, wenst de heer voorzitter en zijn medewerkers geluk met het genomen initiatief, da aan de landbouwers veel deisnt bewijzen kan. Tevens belooft hij onze pogingen te zullen ondersteunen telken mate de omstandigheden het zullen toelaten.

In dezelfde zin kregen wij gunstig antwoord van Generaal Wielemans, overste van de Belgische legerstaf, generaal Dejonghe, overste der Belgische

Zending bij het Engelse hoofdkwartier, Mr. Janssens de Bisthoven, gouverneur der Provincie West-Vlaanderen – Kolonel Genie, overste van de Franse Zending bij het Belgisch hoofdkwartier, majoor Danne, Belgisch provoost bij het Franse leger in België – Kapitein kommandant Delporte, Belgisch provoost bij het Engelse leger in België.

2° - Op aanvraag van m. Vandenwouver, rijkslandbouwkundig, wordt de dag orde gewijzigd. Komt eerst in bespreking het 5de munt: over het opeisen der tarwe.

De heer Langbouwkundige geeft lezing van een verslag, dat hij van dit punt overmaakt aan e heer Gouverneur der Provincie.

Uit dit verslag blijkt voor eerst, dat de hoeveelheid tarwe, die als voorraad per persoon ter beschikking van de landbouw gelaten wordt, onvoldoende is voor een redematige voeding van de mens; elk mens heeft dagelijks een rantsoen tarwe van 600 tot 625 grammen van doen, in plaats van minder dan 500 grammen, zoals art. 6 zulks bepaalt.

Verders besluit het verslaggever dat de opgebrachte hoeveelheid tarwe, die overschiet op de hoeve, na afrekening van de voorraad voor het huisgezin en voor het zaaigraan, niet genoegzaam is om gans de burgerlijke bevolking van Onbezet België gedurende meer dan veertiendagen te voeden. Op de lezing van dit verslag volgt een langdurige bespreking niet alleen van de opeising der tarwe, maar ook van het uitvoerverbod van graan, aardappelen, chirorei-wortels en chicorei-bonen, huttebonen en erwten.

Al de bestuursleden zijn t' akkoord om te bekennen dat, in de berekening van de voorraad tarwe die aan de boer gelaten wordt, behoort rekening gehouden te worden, niet alleen van de inwonende personen, maar ook van al de werklieden die op de hoeve de kost krijgen. Zo ook dient er in acht genomen te worden dat er dit jaar, meerder dan voorgaande jaren, veel klein graan is evenals een aanmerkelijke hoeveelheidbeschadigd of geschoten graan, daar het slecht weder veel kwaad aangericht heeft in de niet best gedekte schelven.

De heer Dequidt en Decaestecker doen opmerken dat er meer beschikbare tarwe zal gevonden worden in 't hert van Veurne Ambacht dan elders.

De heer Vanneste vestigt de aandacht van de bestuursleden op het zonderling verschil dat bestaat tussen de verkoopprijs van de tarwe – aan 33 frank – en de verkoopprijs der tarwebloem- aan 67 frank – die door de intendantie van het Belgisch leger geleverd wordt, dit verschil is niet te wijten aan 9 of 10 rank fabricatiekosten in de bloemmolen.
De heer voorzitter maakt duidelijk dat dit ongemeen prijsverschil te wijten is aan de ontoereikendheid van de tarweoogst in Frankrijk, waar d regering haar tekort dekken moet door 't aankopen van duurdere tarwe in Noord-Amerika, Australië en elders.
Hierop opperen verschillende leden de mening dat het ongetwijfeld doelmatig ware hier een regeling van de broodbakkerij in te voeren zoals in Frankrijk en allen het bakken van gewoon brood met tarwemeel toe te laten.
Nopens het uitvoerverbod van tarwe, huttebonen,k erwten enz..; vragen de heren DeCaestecker en Lebbe waarom de grens niet geopend wordt, met vrije doorvoer van geide zijden, terwijl de producten toch moeten ten goede komen aan de bondgenoten die samen werken en strijden voor één en dezelfde zegepraal.
3° - Er wordt eenparig beslist de wensen, uitgebracht in de vergadering te Hoogstade en te Poperinghe, nader te onderzoeken in de eerstkomende vergadering van het Midden-Comiteit.
4° - Zo gaan wij tot het 4de punt der dagorde: het uitbaten der verlaten landen.

Woesten – Serie Valois – 25 – 8 - 1917

Mijnheer Vanneste, burgemeester van Woesten, die door het hoofdbestuur daartoe uitgenodigd werd, draagt een bondig verslag voor nopens de uitbating der thans verlaten zaailanden en grazingen die gelegen zijn langs de vechtlijn in Vlaanderen.
De achtbare verslaggever stipt voor eerst de oorzaken aan, waarom die landerijen verlaten of braak liggen Tevens vermeldt hij welk verlies het i per hectare, dewijl elke hectare ruimschoots 25.000 kilogram aardappelen ofwel twee duizend 500 kilogram haver kan opbrengen. Daarom sluit hij het verslag met deze wens dat de heren ministers van oorlog en van landbouw de middelen zouden aanwenden - a – Om bij tijd het onkruid te weren en b – om er haver en aardappelen te kweken.
De algemene secretaris verklaart dan dat het Frans leger in verschillende sectors betracht heeft meet door het uitbaten van zulke verlaten landerijen aan militaire ploegen van landbouwers toe te vertrouwen. Tevens duidt hij aan welke bestuurlijke maatregelen er in Frankrijk genomen worden van het opeisen van zulke braaklanden.
Op aanzoek van de heer voorzitter zal de algemeen secretaris een volledig verslag opmaken dat aan de heren bevoegde ministers zou overgemaakt worden.
5° - De heer voorzitter deelt een belangrijke brief mede, waarin de heer minister van Landbouw belooft in zake legerwet te zullen tussen komen voor het behoud der onmisbare landbouwers vooral in de kleine cultuur.
De hooggeachte heer minister verlangt de naam en de toestand te kennen van die landbouwers wier boerderij zou verlaten liggen als 't bedrijfshoofd ingelijfd wordt.

Voor het arrondissement Yper heeft de algemene secretaris zich belast alle bescheiden inlichtingen in te zamelen, de heer Dequidt neemt op zich hetzelfde te doen voor Veurne – Diksmuide.
6° - Gezien het gevorderd uur stelt de heer voorzitter voor op woensdag 29 november een nieuwe vergadering te houden voor het bespreken van de verslagen van de gewestelijke komiteiten en het voortzetten der dagorde, en desnoods ’s voormiddags en ’s namiddags te zetelen
De zitting is geheven ten 12 ¼ ur.

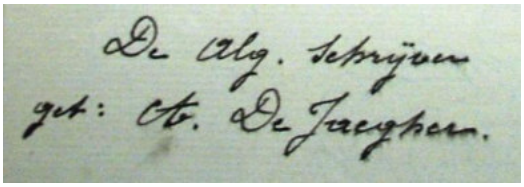
De Alg. Schrijver
get: Ch. De Jaegher.

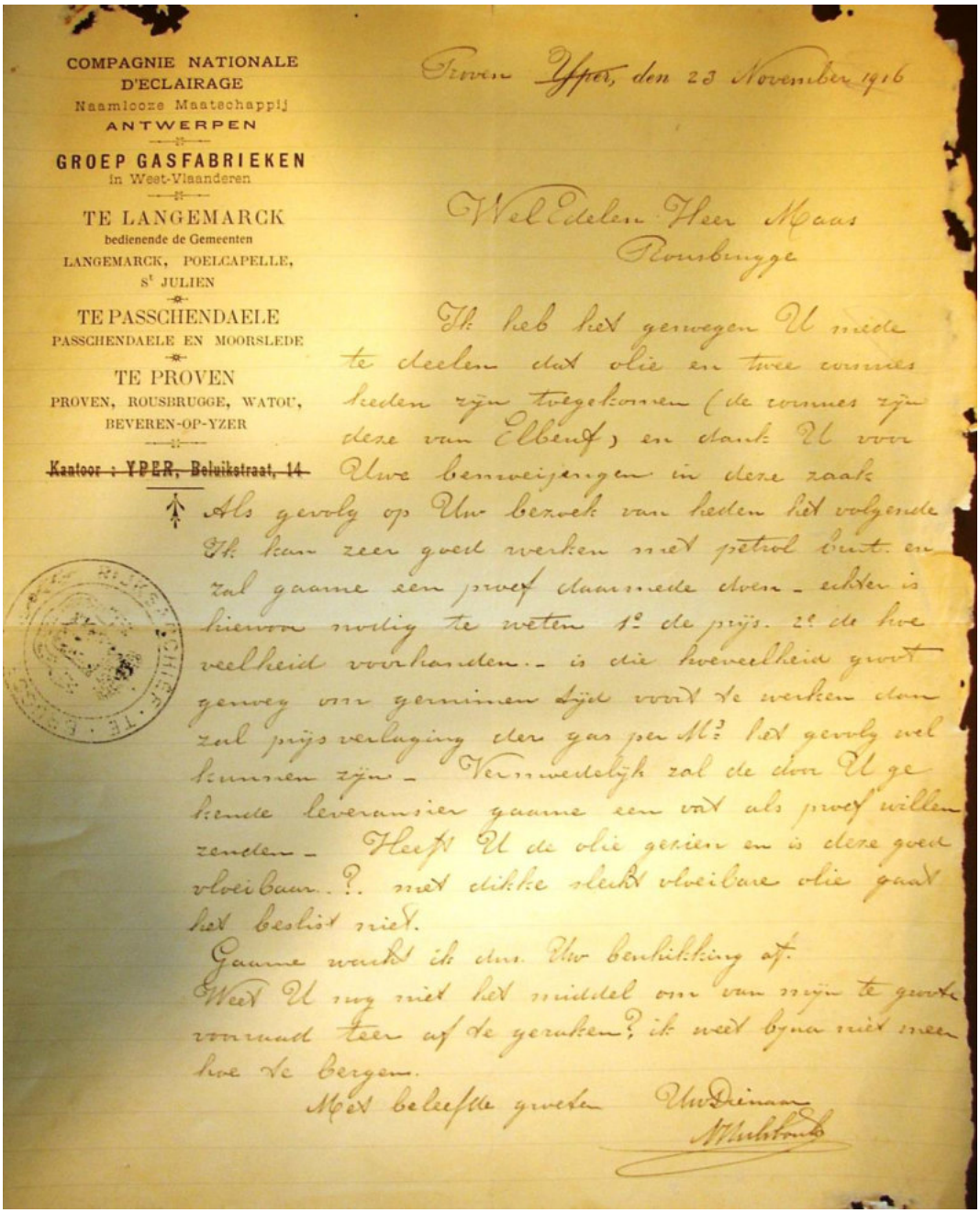
COMPAGNIE NATIONALE
D'ECLAIRAGE
Naamlooze Maatschappij
ANTWERPEN

GROEP GASFABRIEKEN
in West-Vlaanderen

TE LANGEMARCK
bedienende de Gemeenten
LANGEMARCK, POELCAPELLE,
St JULIEN

TE PASSCHENDAELE
PASSCHENDAELE EN MOORSLEDE

TE PROVEN
PROVEN, ROUSBRUGGE, WATOU,
BEVEREN-OP-YZER

~~Kantoor : YPER, Beluikstraat, 14~~

Proven Yper, den 23 November 1916

Wel Edelen Heer Maas
Rousbrugge

Ik heb het genoegen U mede te deelen dat olie en twee cornues heden zijn toegekomen (de cornues zijn deze van Elbeuf) en dank U voor Uwe bemoeijingen in deze zaak
Als gevolg op Uw bezoek van heden het volgende
Ik kan zeer goed werken met petrol brut. en zal gaarne een proef daarmede doen – echter is hiervoor nodig te weten 1° de prijs. 2° de hoeveelheid voorhanden. – is die hoeveelheid groot genoeg om geruimen tijd voort te werken dan zal prijsverlaging der gas per M³ het gevolg wel kunnen zijn – Vermoedelijk zal de door U gekende leveransier gaarne een vat als proef willen zenden – Heeft U de olie gezien en is deze goed vloeibaar..?. met dikke slecht vloeibare olie gaat het beslist niet.
Gaarne wacht ik dus Uw beschikking af.
Weet U nog niet het middel om van mijn te groote voorraad teer af te geraken? ik weet bijna niet meer hoe te bergen.
Met beleefde groeten Uw Dienaar
N Mulsbouw

23 november 1916 – Van Walleghem

Er wordt maar weinig Belgisch bier meer gedronken. Men betaalt het dubbel bij in vredestijd en nochtans het is van minderen hoedanigheid. Brouwer Six brouwt nog eenmaal in de week. Langs Rousbrugge is het bier beter.

24 november 1916 – Van Walleghem

Ik ga naar Poperinghe. Daar zijn nu weinig soldaten, ook weinig verkoop.

25 november 1916 - Albert Denys – Brieven – Uit het 'Zweerdhof' van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Ik heb met veel vreugde uw boek ontvangen en 'k dank er u hartelijk voor. 'k Moet hier opmerken dat het boek zich wel aanbied, wat formaat, druk en papier betreft.

Proficiat dus, gij hebt een goede keus gedaan.

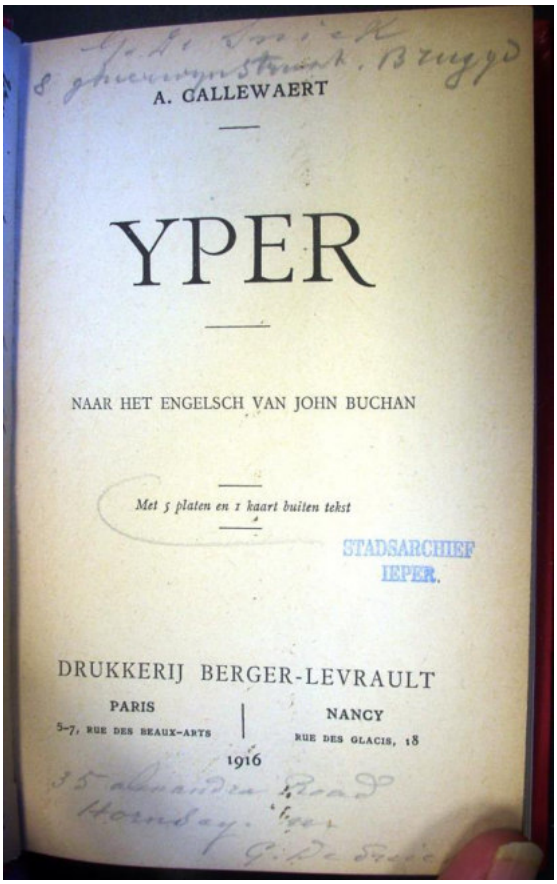

Vergeef mij nu niet vroeger geschreven te hebben, doch ik heb het boek gekregen juist de avond dat wij naar de tranchees gingen en sedert wij er uit gekomen zijn heb ik waarlijk nog geen ogenblik tijd gehad om U te schrijven, causa slecht weder en slechte logementen bijzonderlijk. Want, ja, in de winter, 't is niet plaisant in een koude natte schuur zitten schrijven in 't strooi, binst de enige rare ogenblikken dat een piot heeft; want daar zijn enige hoeven afgebrand en aanstonds komen de orders dat de piotten geen kaarsen meer mogen aansteken, noch roken in de cantonnementen.

Ziet bij ons daar niet zitten, allen jongens van 20 tot 25 jaar zonder smoren, met voor alle verlichting een slechte lanteern die ieders achter een der kapoten of ceinturons hangt, en wij, zuchten dan eens en zeggen 'Armée Belge en campagne'. Doch on ne s'en fait pas, en een ware Belgische piot is daarom niet min piot en dus niet minder geestig, vloekend en zingend; zo kunt gij nog te meer begrijpen van welk nut leeszalen zijn, waar men op zijn gemak kan schrijven, lezen, enz.

Doch voor mij heeft die 'repos' nog nooit zo veel tegen gesteken. Altijd dezelfde slenter, dezelfde dwaze klap en andere dingen die gij genoeg weet, dat ik gisteren avond verplicht was uwe oude brieven eens te doorlopen om nog wat courage te hebben. Reeds eenmaal heeft dit mij geholpen en wederom ben ik opgebeurd door uw schrijven. 'k Denk eens op Rousselaere, op mijn ouders, broeders en zusters en 'k lees een vaderons voor allen en 'k ben een ander man die weer de toekomst stout te gemoet ziet. Belgische standaard gaf dan de herderlijken brief van magr. Mercier en die bracht me gans op

mijn pas… zo gat het … wat vaste gezonde geestelijke opbeuring en een mens veranderd zo zeer.
Ik verwacht dus ook nog iets van u, beste vriend, lijk andere keren en wees er van overtuigd dat gij toch zoveel deugd doet aan iemand ie alleen zijn eentonig oorlogsleven slijt te midden onverschillige makkers.
Albert

Zondag 26 november tot zaterdag 2 december 1916 – Baert A.

Nu en dan een tijd lang geschut, soms nog al hevig. Niets bijzonders.

28 november 1916 – Dood van Boelcke – De Belgische Standaard

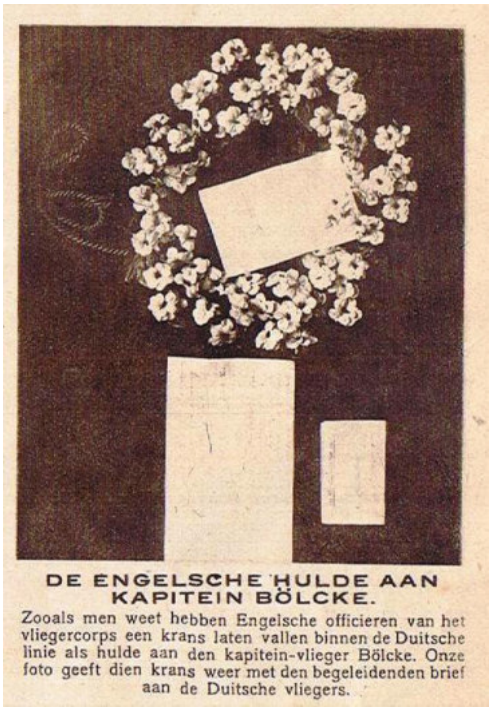

DE ENGELSCHE HULDE AAN KAPITEIN BÖLCKE.

Zooals men weet hebben Engelsche officieren van het vliegercorps een krans laten vallen binnen de Duitsche linie als hulde aan den kapitein-vlieger Bölcke. Onze foto geeft dien krans weer met den begeleidenden brief aan de Duitsche vliegers.

De

Lijkplechtigheid van Vlieger Bölcke

Volgens de ‘Lokal Anzeiger’ heeft de begrafenisplechtigheid van de Duitse meestervlieger Kap. Bölcke te Kamerijk plaats gehad.
Voor het hoofdaltaar van de prachtige kathedraal was de met Duitse kleuren getooide lijkkist op een zwarte katafalk tussen laurieren, kransen en brandende kransen geplaatst en omgeven door een erewacht van vliegertroepen. Om 3 uur in de namiddag verschenen generaal van Below, de opperbevelhebber van de legergroep kroonprins Rupprecht van Beieren, de opperbevelhebber van het leger, waartoe Bölcke behoorde, de commanderende generaals baron maarschalk Six. Von Arnim en verscheidene anderen. De Engelse vliegers in ’t kamp van Osnabruck opgehouden, hadden een kroon gezonden.

Loopgraven-Woorden

Adjudant A. De Moor, van B. 56, heeft ons onderstaande woordenlijst van eigenaardige uitdrukkingen doen geworden. Zij bewijst ten volle dat onze Vlaamsche jongens, zoowel als hunne Waalsche broeders, pittige en spitsvondige opmerkers zijn en daarbij ook, « als 't past bi appetite », satirieken geest weten ten toon te spreiden.

Beesten hebben : Niet gelukt zijn.
Bloktrein : Projectiel van 42.
Boem-boem : Kanonnier.
Brief met zandpapier : Brief inhoudende een postmandaat.
Brooddief : Fourrier.
Dobbelen : Opperwachtmeester (sergeant-major).
Eersten : 1e opperwachtmeester (1e sergeant-major).
Eenden van den Yser : Belgische soldaten.
Gaan schuren : Wegloopen van een karwei.
Het houten kruis winnen : Gesneuveld zijn.
In de patatten liggen : Ziek zijn.

Het houten kruis winnen: Gesneuveld zijn.
In de patatten liggen: Ziek zijn.
Is een beetje daar: Sterke kerel.
Jas: Soldaat.
Jules: Projectiel van 77.
Kakken: Veel eten.
Kapper: Kapitein.
Karapat: Voetganger.
Kataplas: Korporaal of brigadier hulp-geneesheer.
Karot: Goede zaak.
Karottentrekker: Luiaard.
Klakkebuis: Veldkanon.
Klop: Goede zaak.
Klopper: Bang hebbende soldaat.
Koeken: Arrest.
Koeken met boter: Politiekamer.
Koffiemolen: Mitrailleur.
Koken: Slapen.
Mijnheer: Geneesheer.
Mijnheer bezoeken: Bij den geneesheer gaan.
Muzikant: Slechte ziekte hebben.
Marmiet: Projectiel van grof geschut.
Naaimachien: Machinegeweer.
Oorlogsman: Moedig soldaat.
Oorlogsoep: Gemaakt bij middel van verduurzaamde levensmiddelen.
Onderzeeër: Gendarm.
Ontploft!: Verrek!

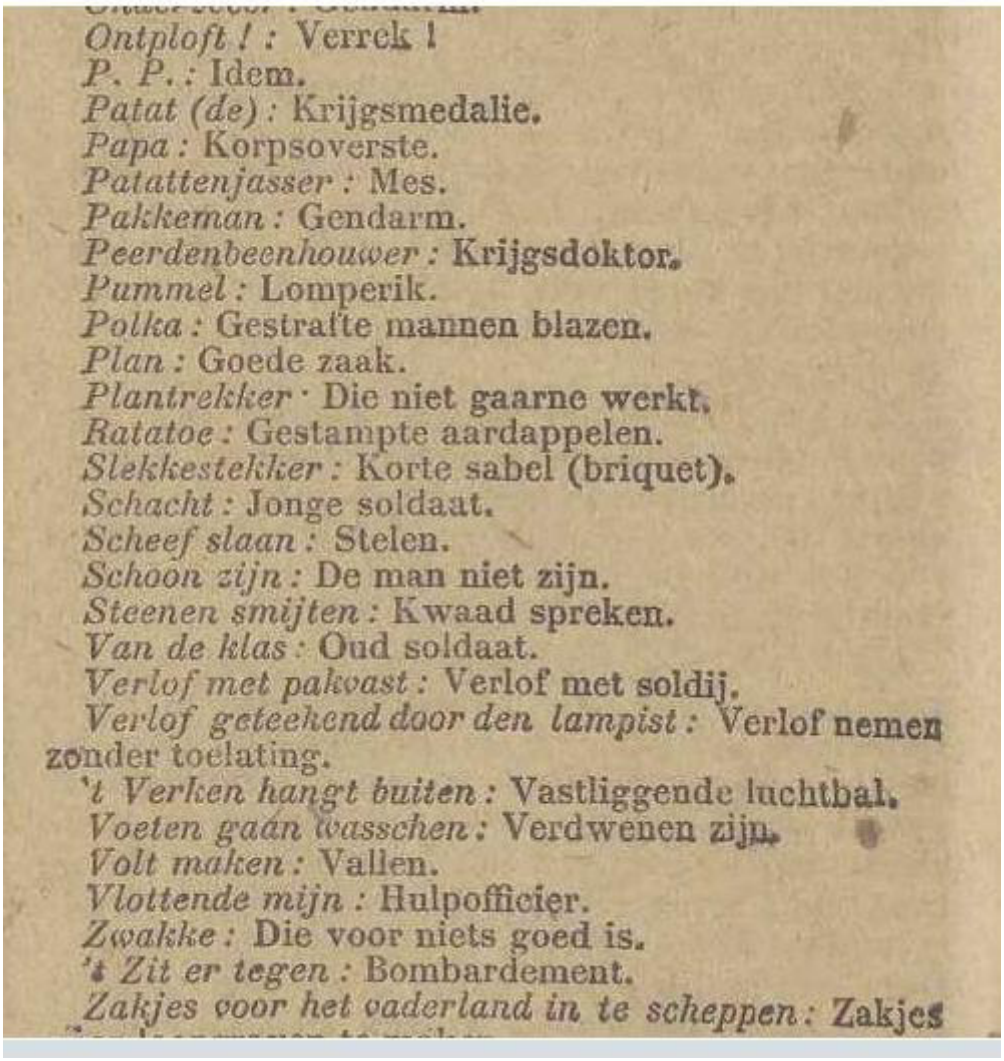

Ontploft ! : Verrek !
P. P. : Idem.
Patat (de) : Krijgsmedalie.
Papa : Korpsoverste.
Patattenjasser : Mes.
Pakkeman : Gendarm.
Peerdenbeenhouwer : Krijgsdoktor.
Pummel : Lomperik.
Polka : Gestrafte mannen blazen.
Plan : Goede zaak.
Plantrekker · Die niet gaarne werkt.
Ratatoe : Gestampte aardappelen.
Slekkestekker : Korte sabel (briquet).
Schacht : Jonge soldaat.
Scheef slaan : Stelen.
Schoon zijn : De man niet zijn.
Steenen smijten : Kwaad spreken.
Van de klas : Oud soldaat.
Verlof met pakvast : Verlof met soldij.
Verlof geteekend door den lampist : Verlof nemen zonder toelating.
't Verken hangt buiten : Vastliggende luchtbal.
Voeten gaan wasschen : Verdwenen zijn.
Volt maken : Vallen.
Vlottende mijn : Hulpofficier.
Zwakke : Die voor niets goed is.
't Zit er tegen : Bombardement.
Zakjes voor het vaderland in te scheppen : Zakjes

Zakjes voor het vaderland in te scheppen; zandzakjes

Voorposten - Uit 'Het heilige schrijn' van Fritz Francken

Aan Marcel Canneel

Eilanden in de watervloed
Zo liggen daar verspreidde posten,
Die hoeveel zweet en hoeveel bloed,
En hoeveel pijn de jongens kostten?

Zes, zeven zakjes, klam, gescheurd,
Wat prikkeldraad er rond gespannen,
Een schietkanteel er op gesleurd
Bewaakt door schaars een handvol mannen…

Dag in, dag uit bezet. Geen stond
mag waak, noch aandacht falen
en is er een gedood, gewond

geen brancardier om hem te halen!

De Doden – Fritz Franken – November 1916

Aan Mej. Belpaire

Wees stil en groet. Wie in zijn geest
Nu nog een licht vindt, late 't branden.
De doden liggen met gekruiste handen
Op 't leren bindsel van een houten leest.

Ze zijn gevallen, jong en blind
Van zon en zwaar van daden, lichte
Van nood en zonde voor gebod en plichten…
Zij hadden veel geleden, veel bemind.

Nu rusten zij voor eeuwig. Ween,
Ween niet om hen. Ons blijft de troost te wreken,
En 't klare woord met luide mond te spreken,
Dat van hun lijk ontlaste zerk en steen.

Laat uw gebed een hymne zijn.
Smeed duurb're kronen uit het stalen wapen
Dat ge als trofee naast ied'ren vijand rapen
Zult. Sterf, zo 't moet, in dobbel scherpe pijn!

Stormloop der Canadeezen.
De Canadeezen op het Westerfront stormen los op den vijand.

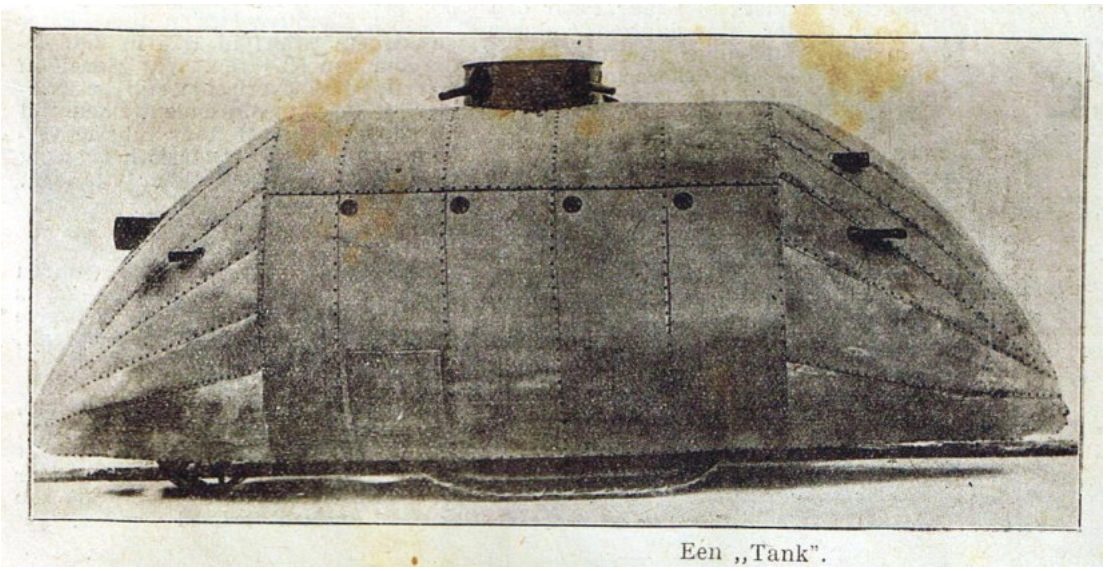

Een „Tank".

Nummer 173A **Doos Gazette** **december 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Geringe middelen zijn voldoende, om mee te beginnen en geven zelfs meer hoop op een goede uitkomst dan grote.
Geïllustreerd Zondagsblad

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 530 lezers

Beste abonnee

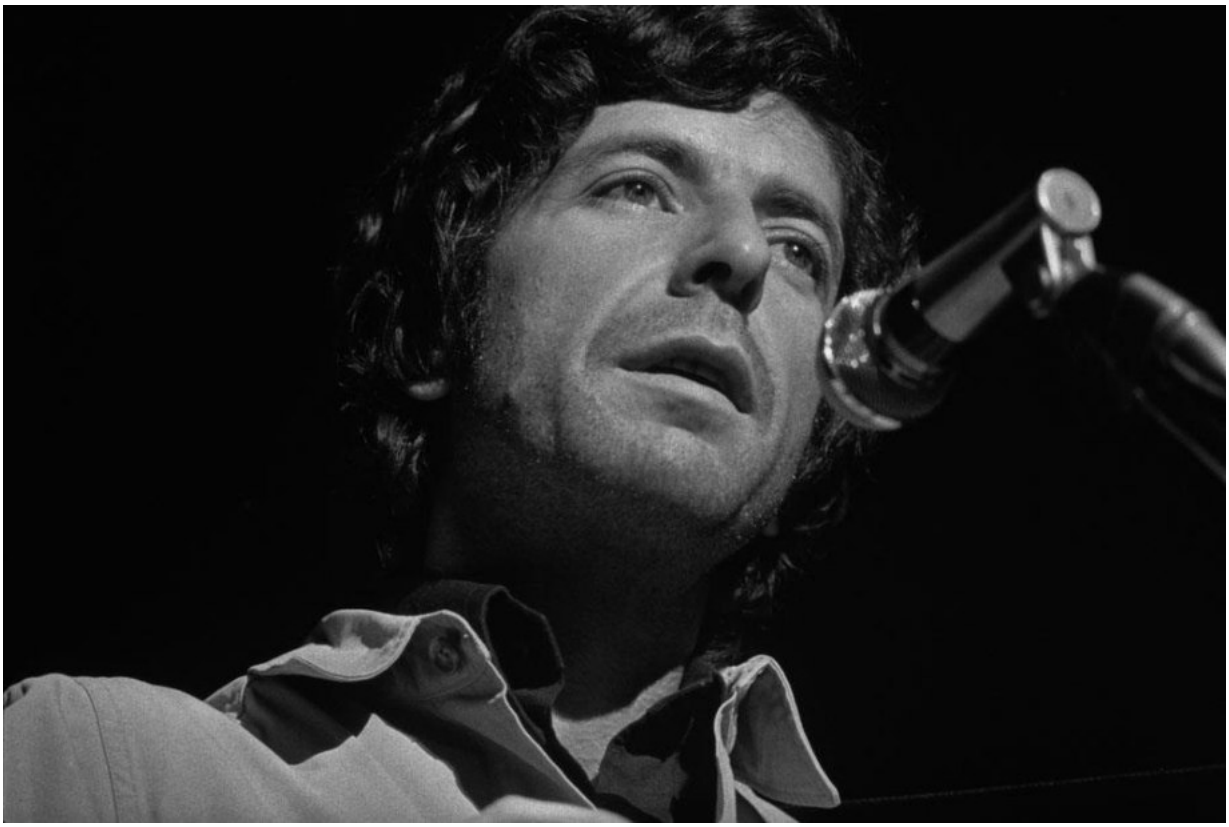

Leonard Cohen op Isle of Wight.
Ik leerde de muziek van Cohen kennen in 1968 toen ik in Southhampton op 'werkkamp' was in het kader van de Toc H. Bracken Place was een tehuis voor jonge 'gekke' mensen die dus een mentaal probleem hadden. Wij gingen daar onder andere een muur metsen. Toen we die sloten werd er een briefje met onze namen op, in de muur gemetseld.
Voor de bewoners, waar onder Mandy, die ik wel heel speciaal leerde kennen, waren er meteen na de middag groepssessies en daarna klonken dan steeds de liederen van Leonard Cohen, van zijn eerste lp. Zo leerde ik Suzanne kennen, maar natuurlijk ook 'Sisters of Mercy', het leid dat toen het meeste indruk op mij maakte.
Terug in Poperinge, ging ik op zoek naar deze muziek, maar ik moest naar gent, waar men voor mij de lp bestelde. Een paar weken later kon ik hem gaan halen;
Onze Dirk vond het maar zagemanmuziek.
Een keer in Gent op 16 april 1972 trok ik met Catherine en Tom Roes naar het paleis der schone kunsten naar Brussel naar het concert van Cohen.

Het is me mijn hele leven bijgebleven. Ik had toen een bandrecordertje en nam het concert op. Die cassetjes heb ik heel lang gehad.

NIGHTINGALE

I built my house beside the wood
So I could hear you singing
And it was sweet and it was good
And love was all beginning
Fare thee well my nightingale
'Twas long ago I found you
Now all your songs of beauty fail
The forest closes 'round you

The sun goes down behind a veil
'Tis now that you would call me
So rest in peace my nightingale
Beneath your branch of holly
Fare thee well my nightingale
Twas long ago I found you
Now all your songs of beauty fail
The forest closes ‘round you

Fair thee well my nightingale
I lived but to be near you
Tho' you are singing somewhere still
I can no longer hear you

https://www.youtube.com/watch?v=gz2wwp80VUg

En de Beeldenstorm

Na de voordracht van Ludo Vandamme op vrijdag28 oktober te Ieper over de Beeldenstorm, geraakten we in gesprek een nam Ludo mijn beide boeken over de beeldenstorm mee. Enkele dagen later kreeg ik al het volgende mailtje van hem:
Dag Guido,
Mooi, je boek over Bacherius en Bambecke. Ik maak er een stukje over in *Biekorf* 2016|4.
Aansluitend op wat je in “Benauwde tijden” aanhaalt over het herstel van de kerken in Poperinge na de Beeldenstorm, een artikel van **Gustaaf Janssens** in bijlage.
Kan ik intekenen op je digitale nieuwsbrief?
Beste groet, Ludo Vandamme

Het artikel van **Gustaaf Janssens** *werd gepubliceerd in ‘Qui valet ingenio’ , een liber amiacorum voor Johan Decavele, en dateert uit 1996.*
De conclusie van het artikel kan ik volledig delen en wil ik hier dan ook nog meegeven:

In de historiografie is men het er nu over eens dat de Beeldenstorm geen uiting van spontane volkswoede is geweest, dat er vaak slechts een handvol "kerkbrekers" aan het werk waren en dat ook de hongerwinter van 1565-1566 weinig invloed op het gebeuren heeft gehad. Het niet erg krachtdadig optreden van de overheid en de verdeeldheid van de hoogste regeringskringen te Brussel stonden in schril contrast met de vastberaden actie van predikanten en anderen, die dikwijls beeldenstormers betaalden om kerken te zuiveren. De Beeldenstorm was op de eerste plaats een revolte tegen de officiële religie, al is het ook zo dat de geruchten over dreigend wapengeweld van de kant van de Koning, de stagnatie van de handel en de daarmee gepaard gaande werkeloosheid mede de gewelddadige acties van de beeldenstormers hebben aangewakkerd[50].

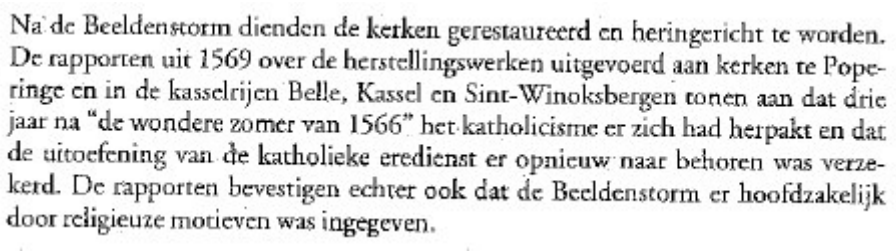

Na de Beeldenstorm dienden de kerken gerestaureerd en heringericht te worden. De rapporten uit 1569 over de herstellingswerken uitgevoerd aan kerken te Poperinge en in de kasselrijen Belle, Kassel en Sint-Winoksbergen tonen aan dat drie jaar na "de wondere zomer van 1566" het katholicisme er zich had herpakt en dat de uitoefening van de katholieke eredienst er opnieuw naar behoren was verzekerd. De rapporten bevestigen echter ook dat de Beeldenstorm er hoofdzakelijk door religieuze motieven was ingegeven.

Van mijn hand, **Guido Vandermarliere,** *is er* **'Benauwde tijden in Poperinghe'** *– het 280 bladzijden lange verhaal van wat er in die benauwde tijden te Poperinge gebeurde, nog steeds te koop. Op basis van dit boek werd de tentoonstelling samengesteld.*
Daarnaast is er **'Poperingse geuzen in de storm van de tijd** *– Bacherus & Van Bambeecke', ook van mijn hand; een boek dat de vraag behandelt wat er verder gebeurde met de families Debacker en Van Bambeecke, twee emigrantenfamilies uit Poperinge die succesrijk waren.*
Indien interesse, neem contact via mail!

Fotowedstrijd & -tentoonstelling HERBERGEN IN DE WESTHOEK

waar men de heiligen met hoepels bindt

Mout- & Brouwhuis de Snoek

Wedstrijd van 1 november 2016 tot 1 mei 2017

Tentoonstelling van 1 juli tot 29 oktober 2017

Het museum-van-de-dorst wil de rol van de hedendaagse herberg in het maatschappelijke leven van de Westhoek in beeld brengen: de herberg als lokaal van verenigingen, als 'speelhol' van biljarters, vogelpikkers, kaarters en volkssporters, als 'place for dates' en andere rendez-vous, de plek die, 'hip' en 'cool' of ouderwets, sowieso het uur uit het oog verliest, het oord waar de brouwer trakteert, de bazin de plak zwaait, gelachen en geschreid wordt, gefoefeld en bedisseld, de toog als biechtstoel dient, de dronkaard niet langer zijn 'voorlaatste' krijgt, en de wereld steeds opnieuw verbeterd wordt… om uiteindelijk alles bij het oude te laten (op enkele rebelse uitzonderingen na).
In de jacht op herbergen en hun dagdagelijks reilen en zeilen wil het Mout- & Brouwhuis de Snoek zich beperken tot de 18 Westhoekgemeenten: Alveringem – De Panne – Diksmuide – Heuvelland – Houthulst – Ieper – Koekelare - Koksijde – Kortemark – Langemark-Poelkapelle – Lo-Reninge - Mesen – Nieuwpoort – Poperinge – Veurne – Vleteren – Wervik – Zonnebeke.
De 'fair play' van het concours wordt gegarandeerd door een wedstrijdreglement, dat u mits een mailtje naar Bernard Duflou secretaris@desnoek.be of Frank Becuwe (voorzitter@desnoek.be) kan opvragen. En wat meer is, geeft een deelname u meer dan één excuus om in de komende maanden op kroegentocht te gaan en wie weet een zeer mooie prijs binnen te halen. Waarop dan nog gewacht?

info en wedstrijdreglement op http://www.desnoek.be

Top-activiteit van vzw 't Hamerken

Beste Guido,
Het originele Brugse bier ***Bourgogne des Flandres*** is terug in zijn stad. Dit bier werd oorspronkelijk gebrouwen in de vroegere brouwerij Den Os (1825-1957) in de Oude Zak(straat) te Brugge. Dan zwerfde het rond via verschillende Vlaamse en Brabantse brouwerijen om nu eindelijk terug gebrouwen te worden in een nieuwe Brugse brouwerij.

De vereniging voor brouwerijgeschiedenis vzw 't Hamerken maakt van deze gelegenheid gebruik om dit met een top-activiteit te vieren. Als Fin de Saison organiseren zij een top-activiteit in deze nieuwe brouwerij Bourgogne des Flandres, Kartuizerinnenstraat 9 te Brugge.
Deze verwenning gaat door op vrijdag 9 december 2016. De plaatsen zijn beperkt en vooraf inschrijven is noodzakelijk. De prijzen zijn zeer democratisch gehouden: leden 't Hamerken €32 en lied-▌leden € 37.

Het programma ziet er als volgt uit:

- ***begeleid bezoek aan de nieuwe brouwerij***
- ***blending-workshop: meng zelf de basisbieren om tot je geliefkoosd Boergondisch bier te komen***
- ***overzicht van het oude jaar en voorstelling van het nieuwe werkjaar van 't Hamerken***
- ***proeven van de verschillende bieren van het huis***
- ***lekkere hapjes tussendoor***
- ***iedereen krijgt zijn "persoonlijke fles Bourgogne des Flandres"***

inschrijven vóór 5 december bij Paul Vanneste
via GSM 0475-392810 (sms of tel.)
of via e-mail: paulvanneste@telenet.be
en vooraf betalen op rekening nr BE04 4767 0446 6131 van vzw 't Hamerken
met vermelding Fin de Saison + naam + aantal personen
Meer info vind je hier.
of volg ons op facebook
Groetjes
Prof. Arnoldus GoedBier nieuwsbrief

1546 - De Papestraat

*Het toponiem 'Papestraat' vinden we voor het eerst in een halm-akte van de **15de juli 1546** maar is ongetwijfeld veel ouder.*
Op de Deventerkaart staat ze afgebeeld evenals op de Ferariskaart.

Op deze kaart zien we goed dat de blok huizen op de linkerkant van de straat als men van het Vroonhof afkomt, zich uitstrekt tot aan de Hontsgracht.

We gaan eerst naar de andere kant kijken, op de hoek van de Vlamingstraat en de Papestraat.

17 januari 1557 – De pastorie van Sint Bertins en de Zwane - Halmen SAP 364

Meester **Adriaen Alisoene** heift ghecocht
jeghens **Willem vanden Abele** de helft ende jeghens **Catherine Vanderbeke** omme huer selven ende als procuratresse van **Jan de Reckemaekere** de jonghe, hueren man
daertoe gheauthoriseert by seker letteren van procuratie speciael ende irrevocable
ghepasseert voor scepenen der stede van Poperingye
sober inspectie ende lectuere van dier vulcommen ghebleken es in date den xvi in lauwe xvc lvi; ondertekent by laste **Makeblide** welcke authorisatie
sy **Cateline** over danckelick nam de achtste deel mitgaders jeghens **Jaecques Oudegherste ende Jaeneke** zyne husvrauwe ende **Dierick Melis** als vooght van **Mayke** de dochter van **Willem Vanderbeke** daertoe behoorlick gheauthoriseert by scepenen voornoemt
ende omme beter ghedaen dan ghelaeten
insghelicx elck een achtste deel makende tsaemen zeven achste deelen van een behuysde hofstede, erve ende cathelen, drooghe ende groene,
wertelvast, moortelvast ende naeghelvast
daer de voornoemde **Willem Vandebeque** nu woont,
streckende van vooren op de **Vlaemincstrate**, van achter westwaert an **de presbiterie van Sint Bertins kercke** deser stede
Van zuyden jeghens **de Papestrate** ende van noorden jeghens derve van **De Zwaene** toe behorende **Jan Wyts**, ghemene met **Jacop Lodick** ende sterfhus van **Wullem Vanderbeke** de jonghe
ende dat omme de somme van hondert achtentwintich pond grooten tgheheele erve ende cathelen ende naer advenante van dier met ii schele parisis te godspenninck ende xvi pond parisis
principaele somme by vichtich pond grooten te lichtemesse xvc lvi naerst commende
ende de reste by xxv pond grooten van dien daeghe in een jaer
ende also voort totter vulle betaelynghe
mitgaders het selve goet te verbinden voor de toecommende payementen ghelt
Gheaelmt voort over erve int jaer xvc lvi den xviii in lauwe
De Scottere

Dit zelfde erf werd verkocht op de 4de december 1564.

4 december 1564 – Halmen – SAP 364 – Papestraat – Vlaminkstraat

Augustyn Cheribus heift ghecocht jeghens **Maillaerd de Plackere** als voeght van de kinderen van meester **Adriaen Allensoene**
by consente van burghemeesters ende schepenen –
den helft van een behuusde hoofstede, erffe ende cathelen
met twee sondach haellegheboden, staende in de **Vlaemynckstraete**
metter zuutzyde up de **Paepestrate** –
de nortzyde de erffe van de **heleghe sacremente** ende twest hende an dervffe van de **presbysterye** van St. Bertins
Ghelast tvoorschreven huus in i schele viiij deniers parisis de heere ende een huere van drie jaeren bachten an tachter huus de wedewe van meeser Adriaen Allesoene
Omme hondert ponden grooten de helft gheret ghelt dies begrepen trecht dat Jacob Lodyck an pretendeert -
xij schele te godspenninck ende xj pond parisis van lyfcoopt
noch een jaers verpacht ten proffyte vande coopere ten laeste van de blivere
ghealmpt vorts over erffe de iiij decembris 1564

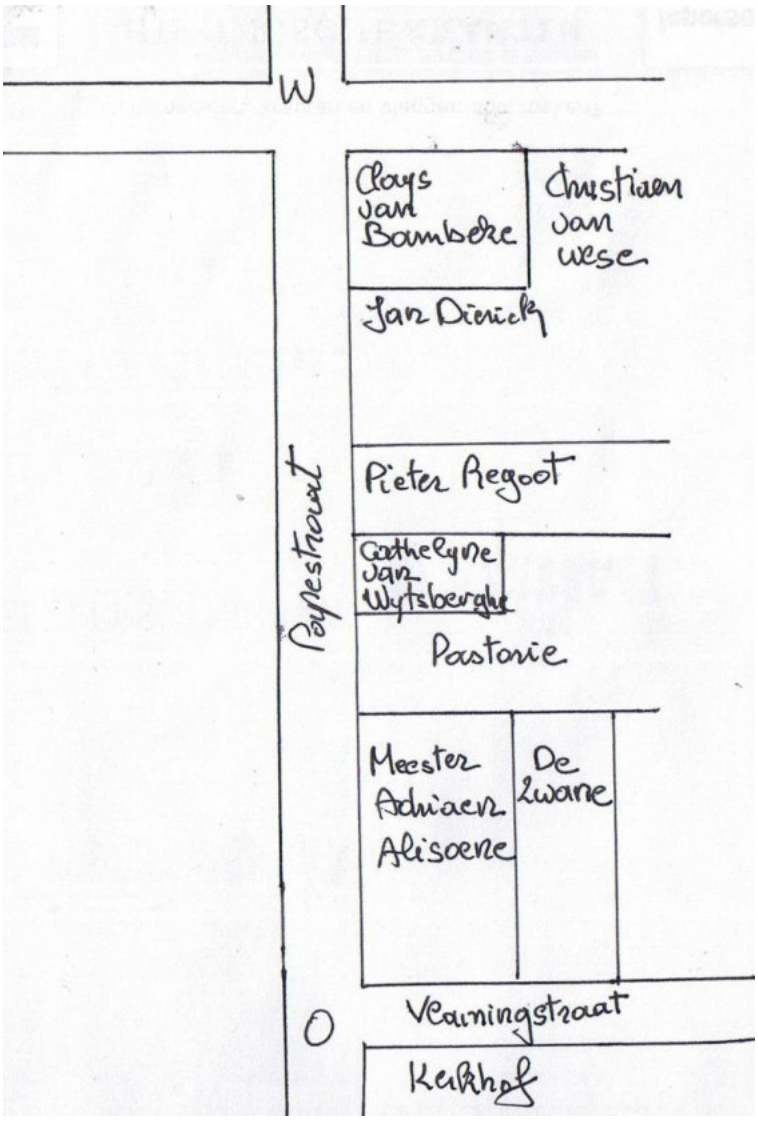

Verder vonden we ook dat de toenmalige Pastoor van Sint-Bertins, Jacop Meerchat, het erf van de pastorie – de huidige dekenij – uitbreidde.

22 April 1560 – Pastorie van Sint Bertins uitbreiding - Halmen

Heer **Jacop Meerchat,**
prochiepape van St. Bertins te Poperinghe,
heeft ghecoocht jeghens **Cathelyne van Wytsberghe**
een huus, ervffe ende catheilen,
mortelvast, naghelvast ende wertelvast,
stande in de **Papestrate**
streckende zuut ende noort,
metten noortende ende de oostzyde an de **presbiterye van Sint Bertins** –
tzuutende up de Papestrate –
de west zyde an erfve van de wezen van **Pieter Regoot**

Omme de somme van vierendertich ponden grooten metten laste van iiij pond x schele sjaers loosrente
te betaelene vyff ponden grooten ghereet
ende vorts drye ponden grooten sjaers totter vulle betalynghe
Ghealmpt vorts over erffe int jaer xvc lx den xxij in april naer paeschent

Op de 8ste november krijgen we een tweede uitbreiding.

8 november 1563 – Halmen – SAP 364 – Papestraat

Den heer **Jacob Merscaet**, pasteur van St. Bertins bynne de stede van Poperynghe,
heift ghecocht by consente van de eerwerdighe prelat ende abt van St. Bertins bynne St. Omaers, temporeel heer van de stede van Poperynghe
Ende vorts by consente vande vicaris vande biscop van Ipere, blickende by zeker letteren vanne de ghestelicken hove – gheseghelt metten seghele in roode waesse vuthanghende ende up de remploy ghetekent Mylliers – ghepasseert den xv in october xvc lviij
ende vorts by consente van burghemeesters ende schepenen van de stede van Poperynghe Ende kerckmeesters van de zelve kercke daer toe over gheroopen ende by huerlieden gheaccordeert –
te wetene xxviij – *28* - roeden preter tvjde – *'t zesde* - van een roede lants ligghende metter voorhoofde ter **Paepestraete** – breet een roede ende voorts rechte streeke –
ghevende achterwaert tot up derffe van **Marcx De Muellenaere**, **Jan Martin** ende andere
De westzyde an de erffe ende hoofsteede van de voornoemde heer Jacob ende de erffe van de wedewe van **Willem Baillende** – tzuuthende up de **Papestraete** – de oostzyde an de voornoemde presbytery naer tkennen van drie stekerkes
Omme de somme van zesthien ponden grooten voorseit te verkennen de zelve –
Omme te looprente de penninck xvj ende daer thafsceede ipothecaire naer de doot ende aflyfheyt van de voornoemde heer Jacob ofte te zyn afscheed te hipotekeren met suffisante ipotheke daeraf kennisse hebbende de wet van Poperynghe ende de kerckmeesters van St. bertins
Ghehalmpt vorts over erffe – den viij ste dach van november xvc lxiij

Wanneer de pastoor in het jaar 1579 gevlucht is uit Poperinge omwille van de geuzen blijkt dat hij twee huizen in de Papestraat bezat. Het ene verhuurde hij aan Jaspar Philippe.
Item angaende vande huize toebehoorende ende achterghelaten by meester **Jacob Merschaert** pbre, ghevlucht staende ende ligghende an de noortzyde vande Papestraete – es bewoont gheweest by **Jaspar Philippe** gratis tot Sint Jansmesse xvc tachentich – dus hier – memorie
Het andere werd verhuurd aan de weduwe van meester Christiaen Deroo.
Item angaende thuus ende erfve staende inde Papestrate toebehoorende meester **Jacob Merschaert** pbre, daer de wedewe van **meester Christiaen Deroo** woonende es, heeft tzelve huus bewoont gratis by verclaerse tot Sint Jansmesse xvc tachtentich – daeromme hier – niet

Verder naar de Noordstraat toe, vinden we een gangske en een binnenpleintje.

16 januari 1559 – Halmen – SAP 364 – Een gangske en een binnenpleintje

Pieter Oyent filius Pieters
Heift ghecocht jeghens **Jan Slusseman** als voeght van Lauwyck Slusseman by consente van scepenen ende met drye sondach hallegheboden -

de drye deelen in de cathelen ende de helft vanden ervffe van een huuse, ervffe ende cathelen, mortelvast, naeghelvast ende wertelvast, stande in de **Gasthuusstrate** daer de voorschreven Pieter nu woent metter **oostzyde** an derfve van Gillis Buen –
de **westzyde** an derffe van de kinderen van **Clays vander Doene met eenen ganck van vyf voeten breet commende up de Papestrate** tusschen derfve van **Jan Hix** ende derfve van **Andries Palynck**
Tvoerhende up de gasthuusstrate –
ghelast tvoorschreven huus in ij schele 1 denier parisis sjaers de heere
Omme de somme van xxviij pond grooten te betalene iiij pond grooten ghereet ende vorts iiij pond bgrooten sjaers toter vulle betalynghe mits vijf pond parisis te weten iiij pond parisis voer vercoopers vy een hoofcleet ende xl schel voer hem een coutslaken
Ghealmpt over erffe int jaer xvc lviij den xvj dach van lauwe

We zien dit straatje nog altijd op de Ferrariskaart. Het liep achter het huis van Clays van Bambeke door. Op het 'binnenplein' zien we een huis apart staan en verder zien we nog 2 puntjes die het verloop van de gang aanduiden. Clays kocht het huis op de hoek op 21 november 1558.

21 november 1558 – Clays van Bambeke koopt huis in de Papestraat – Halmen

Clays van Bambeke heeft ghecoocht
jeghens Janeken de weduwe van meester **Christiaen de Roode**,
een huus, ervffe ende catheelen, wertelvast, mortelvast ende naghelvast stande up de houck van de **Papestrate**
van noorden an dervffe van de weduwe ende aeldinghen van **Christiaen Vanwese,**
van oosten an dervffe van **Jan Dierick**,
van zuiden up **de Papestrate**, van westen upt **de Noortstrate**,
omme de somme van lxxv pond grooten ghereet ghelt
dies es Clays ghehouden tontlastene ende te zuuveren
een huus, ervffe ende cathelen toe behoorende de zelve weduwe stande up **de Nieuwe Mart** an de houck van de Hontstrate
ghelast in vi pond groten sjaers loosrente de penninck xvi – sprekende ten proffytte van **Jan van Bedellem filius Robert** – ghelast het zelve huus in iiij schele parisis per jaers de heere ende de disch van ij roeden lants het welcke vutgheven es ter ligghende de zelve ervffe an derfe van **Jan Dierick**
Ghealmpt over erffe int jaer xvc lxiij den xxi in november
Het huis werd reeds verkocht op de 27ste mei 1560 en eigenaardig genoeg aan de verkoopster.

27 mei 1560 – Halmen – De Papestraat

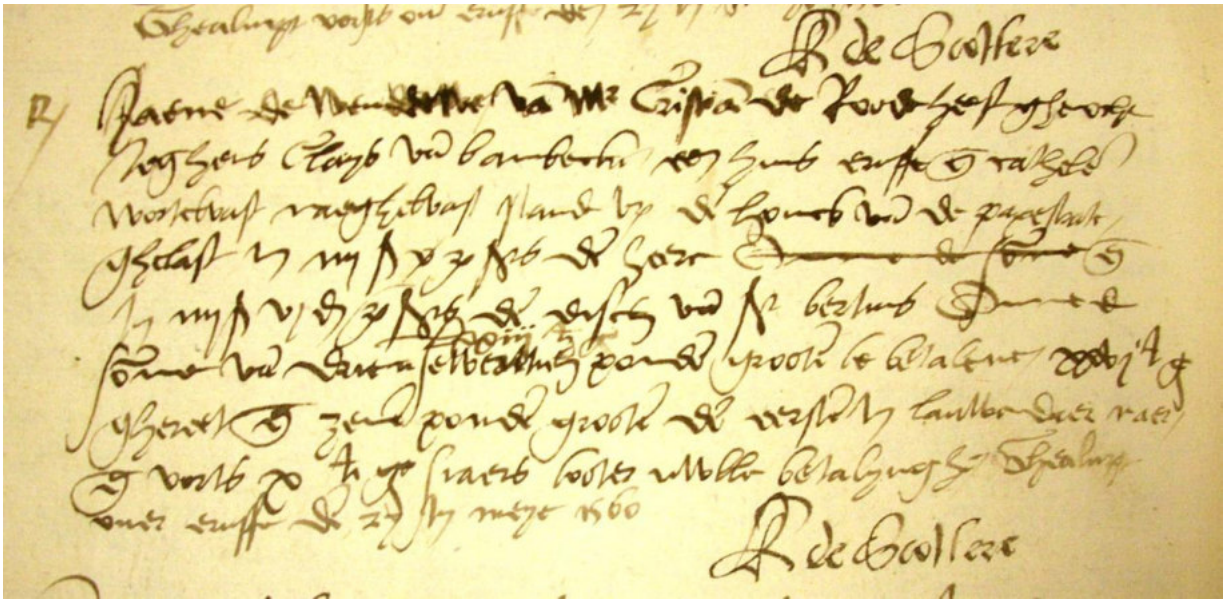

Jeanne de wedewe van meester Cristiaen Roode
heift ghecocht jeghens **Clays van Bambeke**
een huus, ervffe ende catehelen – mortelvast, naeghelvast –
stande up de houck van de **Papestrate** –
ghelast in iiij schele parisis sjaers den heere
Omme de somme van drie en tseventich ponden grooten te betaelene xxvj pond grooten gheret ende zeven ponden grooten de eersten in lauwe daer naer ende vorts x pond grooten sjaers tooter vulle betalynghe
Ghealmpt over ervffe den 27 in meye 1560

Hetzelfde huis werd nog eens verkocht op de 19de oktober 1573, maar nu blijkbaar door de zoon van Christiaen de Roode.

19 oktober 1573 – Halmen – Noordstraat – Papestraat

Fransoys de Scottere heift ghecocht
jeghens **Lauwys de Roode ende Cathelynne** zyn huusvrauwe
een huus, erffe ende catheelen, mortelvast, naeghelvast,
staende bynnen deser stede inde **Noortstraete up den houck vande Papestraete** daer **Jan Liebaert filius Diericx** nu woendt
Omme de somme van hondert sessendertich ponden grooten te betaelen lxvj ponden grooten ghereet ende voorts x ponden grooten sjaers danoof teerste ter vallen zal te baemesse xvc lxxiiij tich ende alzoo voorts totter vulle betaelinghe
Ghelaest tvoorschreven in een huere van xx jaeren den disch van Sinte Bertins in xiiij schel vj schele parisis daer of dat drie jaer gheexpireert zin ofte daer ontrent
Dies erft Jan Liebaert voorschreven vuten huusse een coutse ende een scapraede staende inde voorcamere van de voorschreven huusse midts dat hy den weech behoorelick af stoppen zal met berden ende heift den zelven Liebaert voornoemde int voorschreven huus tot maerte eerst commende zonder langhere up de verbuerte van vj pond parisis ten profytte vande ghemeenen armen disch dies moet ook de moeder vande vercooper huer medicinale cruuden daer vut werren
Xiiij schel parisis te godspenninck
Xij pond parisis voor een hoofcleet

Ende xxxvj tich schele parisis te lyfcoope ten laeste van de blivere
Ghealmpt voorts over erffe den xix ste octobris xvc lxxiiij tich

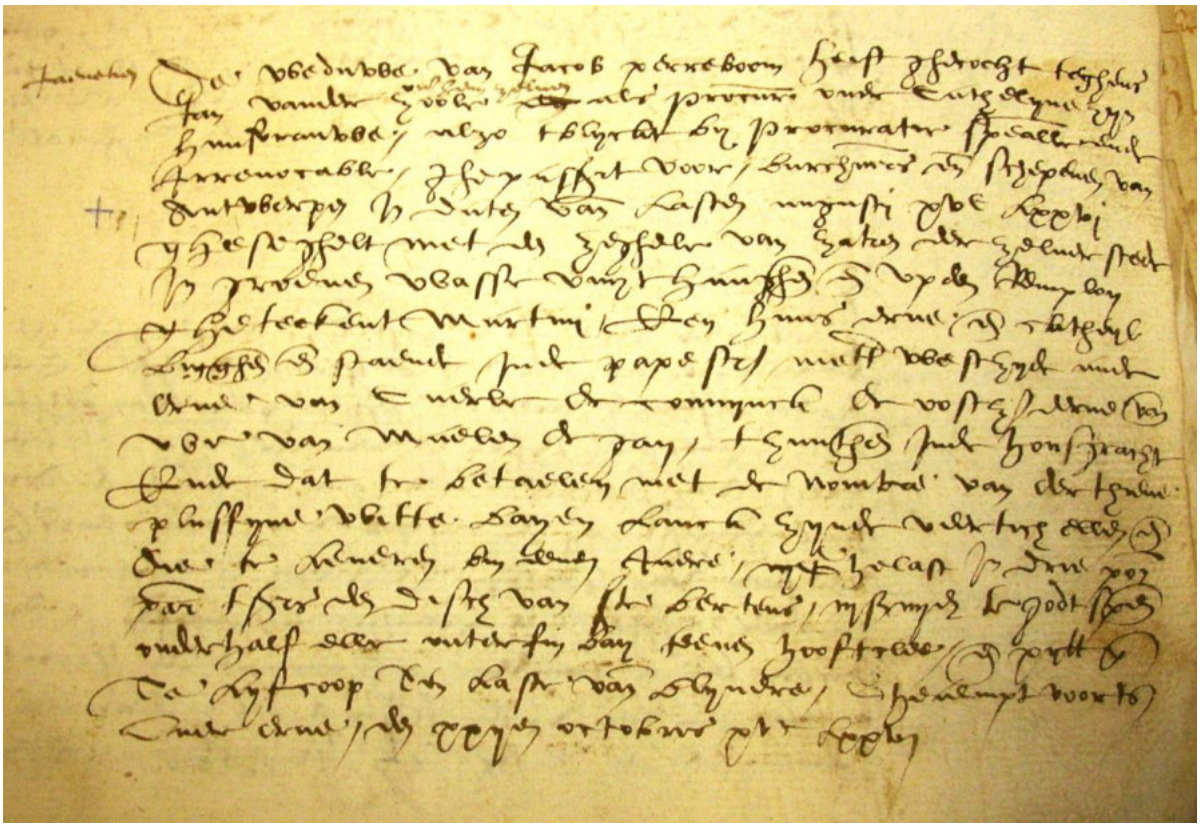

Aan de andere kant van de Papestraat liepen de erven van deze straat tot aan de Hondsgracht of -straat. Dit was nog steeds de situatie toen de Ferrariskaart opgesteld werd. In 1841 toen de Atlas der buurtwegen – opgesteld werd, was deze situatie reeds veranderd. We zien op deze kaart ook dat de Hondsgracht ondertussen verdwenen is.

15 januari 1550 – Enoudt – Papestraat – Hontsgracht – Renten

Ghelin Moeraert als vraem voochd van de kinderen van **Mahieu Buuck**
heift ghecocht
jeghens **Cornelis Jacobssone ende Colyncken** zyn wyf
de somme van ix pond parisis sjaers erfvelicke losrente

ende dat omme de somme van xij pond grooten
danof teerste jare vallen zal den xvc in lauwe xvc vichtich
te lossen de zelve rente met dobbel stuvers te iiij schele parisis stande ter ij schele tstic
of ander zelveren ghelt ten advenante –
hierinne verbonden byden voorseide comparant een huus, erfve ende cathelen
staende inden **Papestraete**
metter oostzyde an derfve van **Caerle de Conynck**,
de westzyde an derfve van **Jan Enoudt**,
streckende achterwaert tot inden **Hontsgracht**
Actum den xvde in Lauwe te xvc xlix –
present scepenen Jacop De Hondt, Ghilen Hazebaert, Jan Wyts, Jan Bamelaere, Jooris van Goosteene

Daarmee weten we ook dat Cornelis Jacobssone en zijn vrouw Colyncken een lening aangingen bij Ghelein Moeraert en dat zij eigenaar waren van een huis, erf en de 'cathelen' of alles wat daarop stond, gelegen in de Papestraat. Ze woonden tussen Caerle de Conynck en Jan Enoudt in. En hun erf strekte 'achterwaarts tot inde Hontsgracht'.
De volgende halm sluit daar qua ligging, op aan. We zien immers dat Caerle de Conynck daar nog altijd woont.

22 oktober 1576 – Halmen – Papestraat

De weduwe van **Jacob Pereboom**
heift ghecocht teghens **Jan vander Zoole** over hem zelven als procureur over **Cathelyne** zyn huusvrauwe –
alzo tblyckt by procuratie speciale ende irrevocable ghepasseert voor burchemeesters ende schepenen van Antwerpen in daten vande lasten augusti xvc lxxvj gheseghelt met een zeghele van zaken der zelve stede in groenen wasse vuythanghende ende upden remploy ghetekent Marty –
Een huus ende erve ende catheyl ligghende ende staende inde **Papestraet –**
metten westzyde aende erve van **Caerle de Connynck**
ende oostzyde derve van wedewe van **Maelen de Gay** –
tzuuthende **inde Honsgracht**
ende dat te betaelen met de nombre van derthien plusfyne witte bayen lanck zynde vichtich ellen ende die te leveren van eenen jaere –
iiij schele gelast in drie ponden parisis tsjaers den disch van St. Bertens –
iiij schele iiij deniers te godtspenninck –
onderhalf elle vuterfyn bay teenen hooftcleet ende xij pond parsiis te lyfcoope ten laste van de blyvere
Ghealmpt voorts over erve den xxijden octobris xvc lxxvj

Een ander erf dat in deze straat lag is datgene dat verkocht werd op de 19de maart 1562.

19 maart 1562 – SAP 364 – Halmen – Papestraat

Alaerdt Deroo heift ghecocht jeghens **Robert Nanxs** – **Baerbelle** de wedewe van Matheus de Pape – Jan de Pape – Pieter Nanxs filius Pieters – Fransoys Nanxs, Lauwers de Rudder , heer Pieter Hauwel , Willem de Zomere filius – Jroemeke de wedewe van Fransoys de Rycke ende jeghens Ruben Nanxs als voeght vande kinde Henderyck van Waelscat **als aldynghen int sterfhuus van meester Willem Nanxs**

Een behuusde hoofstede, ervffe ende cathelen – moertelvast, naeghelvast staende in de **Papestraete**
metter nort zyde an derffe van **Christiaen Sanneken filius Jacobs** –
twesthende in de **Hontsgracht** –
toosthende up de **Papestrate –** daer meester Willem Nanxs overleet
Omme de somme van lxxv pond grooten te betaelen xvj pond grooten gheret ghelt ende vorts xvj pond grooten sjaers
totter vulle betalynghe vallende alle jaere up desen dach van hedent
Ghealmpt vorts over erffe den xxix in marte 1562 voer paeschent

Ook het volgende lag in die rij, maar kunnen we niet verder bepalen.

12 maart 1564 – Halmen – SAP 364 – Papestraat

Willem Goedtschaelck heift ghecocht
jeghens **Jaekes Oudegherste ende Jaeneken** zyn wyff
een behuusde hoofsteede, erffe ende catheelen, moertelvast, naeghelvast ende wertelvast staende in de **Paepestraete**
daer **Francoys Lebbe** nu woenende es
de vier houcken ende de middelwaert metter zuudt hende achterwaert tot inde **Hontsgracht** –
de westzyde derffe van de aldinghen van **Fransoys Moenaert**
Omme lxxij pond grooten te betaelene xxxvj pond grooten gheret
ende vorts vj pond grooten sjaers totter vullen betaelynghe
Iiij pond parisis te lyfcoope –
iiij schele te godspennynck ende een gouden croon voer een hoofcleet
ten laeste vande blivere
Ghealmpt vorts over erffe den xij in maerte 1564

Etymologie

Als we de Papestraat op de kaart van Deventer goed bekijken zien we dat deze loopt van het Vroonhof naar de Noordstraat en deze kruist. Ze loopt dan eigenlijk verder in de richting van de Sint Bertinsvijver waar ze opsplitst, enerzijds in de richting ten noorden de vijver en anderzijds naar de vijver toe.

Het is de rechterkant die doorloopt naar de **Papelangemeersch.**
De Papelangemeersch komen we voor de eerste keer tegen in een akte van de 1ste maart 1574 en deze luidt als volgt:

1 maart 1574 – De Distelbilck - – SAP 365 – folio 32

Jan Broudou heift ghecocht
jeghens **Nicolays van Langhemeersch** als procureur van Joncheer Nycolays Danes ende joncvrouwe **Jaene Schrolynck** - zijn wettelicke ghesellenede –

xi lynnen xxx roeden landts,
emmers de plecke zoo die gheleghen es, genampt **de Distelbilck,**
ligghende inden **Eeckhouck** , streckende van zuuden op de steenwech,
van noorden de **Papelanghemeersch,**
van westen het landt van **Lauwys vande Goesteene**,
van oosten **Ghelin Moeraert**…

*Als we in het woordenboek van **Deken de Bo** gaan kijken zien we dat een* 'paap of pape' enerzijds een aardhoop van bijzondere vorm is, die men bij uitgravingen in de put laat staan, om er de hoeveelheid uitgegraven zand of aarde naar te berekenen.
*Maar het is ook een **Koekuit.***
Dit is volgens De Bo onder andere een stoeltuit vooraan in een cieze of reiskar, anders ook Pape geheten. En legt hij verder uit, de koekuit wordt maar gebezigd als er te weinig plaats is in de karre.
Koekuit is in het algemeen **de uiterste hoek** van iets. We komen tussen onze toponiemen ook het **Koekuitveld** tegen en in Poperinge bestaat er ook een gehucht dat de **Koekuit** genoemd wordt.
De PAPE-langemeersch is dus eigenlijk de uithoek van de Lange Meers.
De Papestraat loopt naar deze Pape en had dus ook evengoed de **Papelangemeersstraat** kunnen genoemd worden.

In de Franse tijd alhier, na de Franse revolutie, doopt men de Papestraat om in 'rue de prêtre', deze verkeerde interpretatie van de 'pape' komt er waarschijnlijk omdat men een priester vroeger een 'pape' noemde wat dan weer van 'papa' komt. Het feit dat de 'parochiepape' van Sint Bertinus al eeuwenlang in de Papestraat woont, zal daarbij zeker bijgedragen hebben. Later, wanneer we hier terug Vlaams gaan spreken wordt dit dan de 'Priesterstraat'; kortom, een historische vergissing.

100 jaar geleden: Den Groote Oorlog

1 december 1916 - Albert Denys – Dagboek – Uit ‘Het Zweerdhof’ van Franz denys

Westvleteren hoge brug. Slechte mensen in ’t cantonnement, ware het niet van de officieren die daar mess houden, er zouden rare toeren gebeuren. Deze avond naar de tranchee, eerst 3 dagen piquet in de abris bij **de ferme Ware.** Vuur maken en schoon leven gedurende 3 dagen. ’s Nachts werken van 7 tot 1 uur. Den 4den naar A16 eerste plaats voor mij en A. De Munster. Koude nacht, wind zuidwesten doet ons gans de nacht koude lijden. Wij hebben daar borstwering aan te doen, lastig is het daar van 7 uur tot 7 ½ uur. ’s Morgens te man staan met 10 kilo’s op de borst en 5 kilo’s op de buik. Luitenant Derycke gaat 20 meters over zijn abri en kruipt er in om te slapen; rond 9 uur, de mannen horen hem ronken. Hij is opgestaan rond 5 uur ’s morgens. 4 sentinellen werden gezet rond zijn abri.

Sentinelle dans une tranchée de 2e ligne.—Décembre, 1916.

1 december 1916 – RAB – Maes

Poperinghe, den 1ste december 1916
Geachte Heer

Wij hebben de eer u uit te nodigen tot de vergadering van het comiteit zuid die zal gehouden worden te Poperinghe **– gemeentehuis Zwynland** op woensdag 13° december om9 ure en half
Dagorde
1 – Mededelingen van het bestuur
2 – Wegenis en waterlopen
3 – Voorstelen van wegens de afgevaardigden nopens plaatselijke aangelegenheden, kantonnementen uitgezonderd
4 – Regeling der onregelmatige rekwisitiën

Boekennieuws

Het boek, uit het Engelsch vertaald door A. Callewaert en dat de oorlogsgebeurtenissen verhaalt, rond Yperen geschiedt, draagt voor opschrift « YPER » en niet « Yzer ». Het is een aanbevelenswaardig boekdeel, te bekomen bij Lansen-Vanneste, Poperinghe.

Wij durven verhopen dat gij deze vergadering met uwe tegenwoordigheid zult willen vereren
Aanveerd, geachte heer, de verzekering mijner beste gevoelens
Namens het bestuur van 't Comiteit Zuid

Ons Vaderland – 1 december 1916

Zondag 3 tot zaterdag 9 december 1916 – Baert A.

Slecht koud weder, weinig geschut. Buckarest gevallen. In Duitsland algemene mobilisatie van 16 tot 65 jaar. Wat zal de lente ons aanbrengen. De neerslachtigheid is algemeen; de zwijnenslachters sluiten hun winkels omdat **het zwijnevlees** op bevel moet afslaan. Zeer weinig soldaten in de stad. *Ook in Krombeke denkt men dat de varkenshandel snel zal verdwijnen.*

Dichter Verhaeren verongelukt

Rouaan 27 Nov. — De Belgische dichter Verhaeren, die Zondag naar Rouaan gekomen was om er eene conferentie te geven, wilde 's avonds met den trein van 18 u. 41 naar Parijs vertrekken. Hij wilde op den ingangzijnden trein stappen, maar werd ongelukkiglijk onder de wielen gevat en vreeselijk vermorzeld.

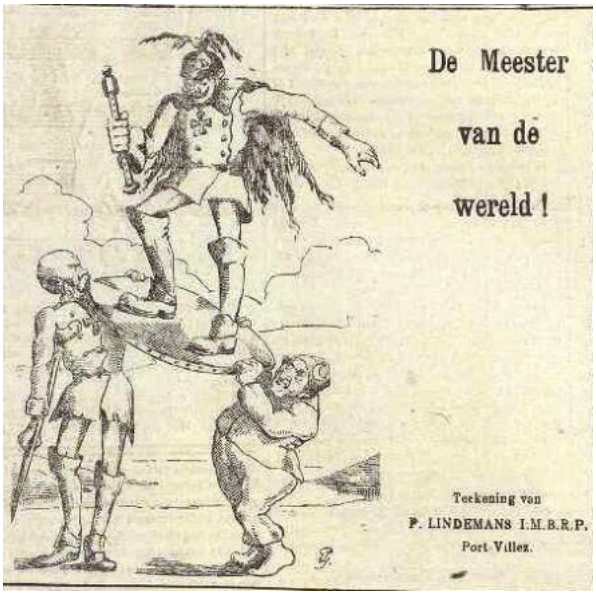

Lachkruid

Thijl verkeerde.
En zoo kwam het dat hij dien avond in een hoekje van de kamer was gekropen om zoo z'n eentje een liefdebriefje i een te frutselen.
Stillehens was Lamme Goedzak achter Thijl komen staan maar Thijl had het wel in 't oog.
Heel flegmatiek begon Thijl een nieuwen regel en schreef :
« Liefste van mijn hart, ik zal niet verder meer schrijven want Lamme Goedzak staat achter mij en leest al wat ik schrijf... »
« Dat is niet waar, » bulderde de Lamme. « Gij liegt ! en gij weet dat ge liegt ! Dat zou ik zelfs nog niet willen doen ! »

Ons Vaderland – 8 december 1916

7 december 1916 – Albert Denys - Dagboek

B18, werken, ’s nachts voor parapet. Dag op parapet, veel mist, lastige 24 uren. 2 uren wacht, 2 uren repos. 2 uren werk, bezoek van Lizerne, Duitse lijken, botten, cartouches, gamelles. Wij komen af, doodvermoeid, nog een 1 ½ uur gaan. Eerst 20 minuten met zak op in tranchee, repos tegen Lion Belge. Aan Eikhoek komt commandant en dan traag stilletjes kruipen wij voort tot Westvleteren voor de smis. In de tranchees kwamen de mannen die ons aflossen met ‘waterproof’ en schaapvellen, elk 1 paar Engelse goede schoenen.

8 december 1916 – Albert Denys – Dagboek

Opstaan, café halen en … men verwittigd mij dat ik in verlof ga. Blijdschap en haastig rondlopen om alles in orde te zetten. Om 4.10 uur vertrek uit Waayenbrug met een trein die eindelijk rond 10 uur in Calais toekomst. Wij slapen en eten goed in een nette zaal uitsluitend bestemd voor soldaten in verlof.

8 december 1916 - Brievenboek Krombeke

Aan de arrondissementscommissaris te Watou
In antwoord op uw omzendbrief nr. 826 van 2 – 12 – 16 – laten we Ued weten dat er inderdaad veel **haver** verbruikt wordt voor andere dieren dan paarden op de hoeven.
De reden daarvan is dat het ander voeder in evenredigheid veel duurder verkocht wordt, aldus de prijzen door verscheiden groothandelaars gevraagd ter laatste markt te Duinkerke (4 -12-16)
Waren 1 – lijnkoeken 44 frank – Arachidekoeken 33,5 frank – Peerdebonen 40,5 frank – maïs 42 à 43 frank te Duinkerke genomen.
Een vaststelling van de prijs zoude bij een eerste bedenking goed kunnen voorkomen, nochtans dient in acht genomen dat zulke tarifering al dan in zijne bron t.t. z. in Frankrijk – zoude moeten worden genomen anders zoude zij voor België allen voor alle voerders genomen, slechter dan goed wezen gezien zij voor enig gevolg zoude hebben op het tegenwoordig ogenblik, enig verlies aan de handelaar te berokkenen op de waren welke zij aan hogeren prijs te koop hebben.
In dezelfde zin ook zal de vaststelling op 6,60 frank voor de varkens een slecht gevolg hebben, daardoor dat de belanghebbenden al hun verkens zullen doden en de kweek stil leggen zo dat er weldra een tekort aan varkensvlees zaal vast te stellen zijn.

De kritiek op de prijsverlaging van het varkensvlees, heeft blijkbaar al snel zijn uitwerking. Op 10 december 1915 kan men in Krombeke reeds een nieuw bericht bekend maken.

8 december 1916 – Pater Julius Callewaert

Callewaert was aalmoezenier voor de vluchtelingen te Manchester.

René, een kerel van Vlaanderen

René is zin naam. Roené, zegden de Engelsen van de stad[1] waar hij in het hospitaal lag. René is een sterk gespierde jongen van 22 zomers, van Vlamertinghe. Zwart haar met weerborstels op ’t voorhoofd, een vastberaden Grieks aangezicht, en een paar ogen vol guitige en innemende blijmoedigheid, vlakaf om te stelen.
Hij was voor de oorlog een werkersjongen, een brikkebakker, een betenbraker, een oogstpikker, een suikerijdroger in Franrijk met de Vlamertigheploeg van Vlaamse sjouwers. Hij had daar door dagelijks paardenwerk, paardenkracht gekregen, was er ruw en wild geworden in zijn psreken en doen, maar hij had het geloof niet verbeurd, zijn schapulier, noch paternoster, noch moeders zegen niet weggesmeten.
Dat was René in vredestijd.
René was van het vermaarde derde jagers. Hij was tot korporaal benoemd voor zijn dapperheid en was met een zestalmannen zijner keus gedurig op verkenningstocht geweest. Dat leventje in ’t wilde ging hem.
Hij was een duivel van een jongen en had de Duits menige poets gebakken, lijk die keer toen hij boven op de molen zat, terwijl de Duitsers aan de voet de ‘Wacht am Rhein’ zongen; lijk dien keer toen de boerin op een verlaten hoeve een verklede Duitser scheen e zijn, lijk die keer toen hij drie dagen lang zwierf in het bos van Houthulst, geklopjacht door de Duitse pinhelmen, en zich voeden moest lijk Baekelandt en zijn roversbende met ’t boswild.
De jongen die onder de schroeiende zon van Frankrijk ’s zomers in het koren stond te slingervuisten, vond het slingervuisten met e Duits al even aangenaam, en zo zegde hij dikwijls: ‘Indien ik ooit de Duitser volgen mocht tot in zijn eigen land, dan zou ik geern sterven.’

Hij hield niet van de loopgrachten, dat was te eentonig en te langdurig, daarvoor was hij veel te veel een sportman en een vechtersbaas, en dat is geen doen, zegde hij, als men de oorlog eindigen moet zonder dat ik een Duitser gesmetterd heb tussen mijn vuisten.

[1] Manchester

Nu ’t is ook iemands jongen; en ik zou anders geen vlieg kwaad doen, maar we zullen ne keer zien of die Duitser alles te zeggen heft.’
Dat was René’s oorlogsfilosofie.
Op de dood had hij nimmer gedacht. ‘Dat waren Gods werken, en ‘k stond goed in orde met Dezen van Hierboven’ , zegde hij, en hij keek omhoog, en in die opblik lag al de kinderlijke geloofsnederigheid van een Vlaamse volksjongen.
‘Als ik entwat doe, dan doe ik het wel, mijnheer’, was René’s beslist woord. ‘Ook moet ik voor niemand meer zorgen vader en moeder zijn dood, mijn twee zusters zijn getrouwd, mijn drie broers, sjouwers gelijk ik, zijn naar Amerika getrokken, en de wereld zal er niets bij veranderen, of ik leve of dood ben. ‘k Had een goe makker in ’t leger, ’n rijken boerenzoon van Gheluwe. Hij is dood in de oorlog, mijnheer de pastoor’ zei René, en hij snikte als iemand die zich te groot voelt om te schreien, ‘wilt gij er een mis voor lezen, ’t was een brave christelijke ziel, en zijn moeder zal er toch zo in weten.’
Begin november 1914. René werd gekwetst met ‘schappernels’, letterlijk bezaaid, en half dood, half levend, langs Calais om, naar het hospitaal gevoerd in de Engelse stad, waar het gedurig aanlanden van Belgische brokken van mensen een langgerekte weeklacht verwekte, uit de haren der duizenden toeschouwers.

NAAR HET FRONT.
Fransche zware artillerie trekt door een dorp achter het front op weg naar nieuwe stellingen.

’t Belgisch bloed drupte langs Engelse wegen als een zaad van Engelse legerscharen. Dan ben ik zachtjes getreden van bed tot bed en de zoete liefde van mijn Vlaamse stem heefft de jongens gewekt uit hun dromen en vreemde visioenen, en herplaatst in ’t lieve huisje onder moeders zegen.
René lag in de hoge koorts met de ogen staal open en de dood wareerde rond zijn sponde. Een eerbiedige stilte woog over het hospitaal, omdat er weerom een soldaat aan het serven scheen.
De dokter kwam bij; ‘Father, morgen is hij dood. Doe uw priesterwerk.’
Dan zette ik mij nevens René’s bed en sprak hem toe met stil gefluister: ‘Hoe is ’t jongen?’
‘Niet goed, mijnheer de pastere,’ zei hij in zijn slepend Westvlaams, ‘waar ben ik hier?’
‘In Engeland, jongen, en zijt maar gerust, ‘k ben ook een West-Vlaming.’
En een glans schitterde in zijn ogen, om die melodie der moedertaal.
‘René, de dokter zegt dat ge geheel ziek zijt, zoudt ge niet geren biechten?’
‘Waarom niet, mijnheere’ – en ’t kwam er zo eenvoudig overtuigend uit – wij, Vlamingen, zijn toch allen katholieken.’

En René biechtte lijk men maar één keer biecht in ’t leven, namelijk in ’t aanschijn van de dood, en al de ogen van het hospitaal keken vreemd op naar die bediening van het sacrament, zo eenvoudig en goedmoedig. ’t Katholiek geloof was binnengetreden in dat protestants hospitaal, en ’t werd eerbiedig ontvangen. ’t Kwam er immers binnen tot sterking en steun van een stervende held, wie Engeland moest dankbaar zijn.

‘k Kwam wat late terug en gaf hem de heilige communie. De protestantse nursen in hunne wonderbare beleefdheid en verdraagzaamheid hadden het tafelke bereid met wit linnen, een kruisbeeld, twee brandende kaarsen en een glas water. Daarna gaf ik hem het heilig oliesel, zalf en balsem op bloedige wonden, terwijl René al maar door Weesgegroetjes bad. Dit was in de late nacht, en ‘k had al de wetenswaardigheden opgetekend aangaande René’s eenzelvigheid, want ‘s anderendaags morgen zou hij dood zijn en weggnomen en gekist.
’s Anderendaags morgens was hij niet dood.
‘Mijnheer de pastere, ‘k ben nog niet dood, zulle,’ was zijn blijmoedige morgengroet. De dokter liep heen en weer vol verbazing: ‘He must be a strong lad’, zei hij gedurig.
En ‘k dacht bij mijzelf: ‘Hij is een kerel van Vlaanderen.’ Zijn ogen waren helderder en de koorts was geslonken. Als ik rond de middag terugkeerde had René zich reeds tweemaal krimpend van de pijn, halfling opgeheven om rond te zien in de ruime hospitaalzaal wie daar al lag, hij had aan zijn Vlaamse maat reeds gevraagd: ‘Van waar zijt gij en van welk regiment?’
En hij had reeds goesting naar een sigaret. ‘’t Doet toch zulk ’n zeer, mijnheer de Pastere’ en hij beet op zijn lippen en tranen sprongen uit zijn ogen. Hij heeft dit maar éénmaal gezegd, binst zijn maanden hospitaalliggen en dan nog was hij het kwijt zonder het te weten. En toch hij leed martelie, mar de nursen hadden reeds werk genoeg, zegde hij en dat is toch niet aangenaam voor de andere soldaten als er daar iemand geheel de dag in de zaal te kermen en te kriepen ligt.
Als het lijden te fel was, dan kroop hij diep onder de dekens, en deed alsof hij in de zaal niet was om niemand te moten storen. De anderen mochten om zijn lijden toch niet lijden, en ’t zou wel een keer beteren. Arme jongen, zijn rug en zijn billen waren letterlijk één shrapnelwonde, een halve vuist diep en breed, en dat rood vlees was zo akelig en als het geel rijpte was het afstotelijk. Hij moest op zijn buik liggen, met zijn armen gekruist op ’t hoofdkussen, weken lang, tot hij elke dag wat meer op de ene zijde draaien mocht, maar voorzichtig en niet te ver.

Knockefort

Binst de negen maanden hospitaalleven werd hij vijftien maal geopereerd! Bij e laatste operatie was ’t het vijf en dertigste shrapnelstukje dat uitgehaald werd uit vlees en been.
‘En ’t zitten er nog in, lachte René, ik voel ze krevelen en kittelen, maa aan dat luizegoedje is er geen doen aan.’
‘Nu hebt ge ijzer in u’ antwoordde ik.
‘Ijzer van de ijzer’ wedervoer hij, ’t is ’t enigste vaderlans woord dat hij uitsprak. Hij behoorde immers tot die jongens die nooit spreken over grote dingen, omdat ze niet weten dat ze elke dag grote dingen doen. Negen maanden lang heb ik bij onze Vlaamse jongen die taaiheid bewonderd, dat geduld, die blijmoedigheid, die ons ras eigen zijn, en die hem hier in deze stad en in dit hospitaal de liefde hebben afgedwongen van allen.
De Engelse soldaten, die koelbloedige John Bulls, meestal toen Mons- en Marne-gekwetsten, hadden René lief als ’t kakkernest, destemeer dewijl René slimvossig genoeg rap ’t Engels oppikte en kon praten op goed kome ’t uit, dat de Tommies zich ziek lachten met zijn wonderlijke uitdrukkingen.

René leerde hun al de Vlaamse rariteiten, en menige Tommy begroette mij elke morgen met een nieuw aangeleerd Vlaams woord. René krulde van het lachen en spotte: ‘O, die domme Engelsmans!’
Langzamerhand echter, half genezen tussen twee operaties sukkelde en kreupelde René op, veegde de zaal schoon omdat hij geern werkte en bewees zijn dienstvaardigheid aan de vele Engelse gekwetsten die dag op dag inkwamen.
Ondertussen maakte hij oorlogsstrategie tot een gat in de nacht met een of andere Tommy die maar niet wilde verstaan, dat Engeland de Duits niet zou plat slaan lijk een luis, in een paar maanden.
Hij zong de Tommy-liedjes mee, en maakte hels lawijt en smeet er zijn eigen Vlaamse kermisdeuntjes tussen van Trezeke en Marianneke. Ik gelukte er in een akkordeon vast te krijgen en René duwde op de speelboek de dag lang. Hij dacht dat hij met de maatjes van de ploeg in de Franse barak was.

Hij had nooit geklaagd en zou nooit klagen. Hij was opgevoed met pap en aardappelen. Met een frank drinkgeld ’s zondags was hij door ’t leven gegaan, en hij wenste niet meer. Hij wist niet waar hij het had verdiend zo welgedaan te zijn u. elke morgen ontving hij pakjes met druiven, chocolade, banana’s, citroenen, cigaretten, hij wist noch van waar noch van wie…
’s Zondags-, later, werd hij per automobiel naar de mis gevoerd en ’t volk at hem bijna opklaar van nieuwsgierigheid. Als ik in ’t Vlaams preekte, zag ik René met ’t keeraafse[2] van zijn hand een traan wegpinken en angstig rondkijken of iemand het gezien had. Als’t een Engelse pastoor was die sprak, zat René hem dwaas aan te kijken, hij verstond er geen gebenedijd woord van, en bijzonderlijk de pastoor sloeg op de preekstoel niet en die dat niet kan, kan niet preken.
Sedert werd René van soldatendienst ontslagen en werkt in een munitiefabriek. Hij kreupelt was, of beter sleept zijn been, moet soms in vochtig weder, van de hevige pijn, een dat te bed liggen, maar hij is op goede voet.
Naar al zijn ‘nursen’ schrijft hij brieven in een Vlaams-Engels, en de sloren wenen er bij, om zoveel kiese dankbaarheid. Hij zendt mij zijn portret met deze brief:

COURRIER MOTOCYCLISTE SE DIRIGEANT VERS LES TRANCHÉES DE VINCKEM (DÉCEMBRE 1916).

Mijnheer de pastere
Ik ben nog altijd in volle gezondheid en ik verwacht van u hetzelfde.
‘k ben hier thuis bij een Ierse familie en die mensen zijn lijk engels voor mij! ‘k werke voor de oorlog, ‘k make ‘shells’ en ‘k win nog al goed geld zonde me dood te werken.
Ik ga alle zondage een uur verre naar de kerke. Ik zend u hier een papiertje van 10 schellingen voor de soldaten van het front. ‘k Zou nog willen weer gaan om die lelijke Duits een stamp op zijn broek te geven. De dokteur zegt dat ik nog heel rechte zal

[2] De averrechtse zijde

komen. Nu met tijd en boterhammen zal ’t wel gaan! ’t Zijn Godswerken, mijnheer de pastere, en tot later.
‘k Zal u altijd geen zien.
René

René is een kerel van vlaanderen
8 december 1916 –Pater L.J. Callewaert – predikheer
Uit – Op de uitkijk – Vlaamse boekenhalle Leuven.

9 december 1916 – Albert Denys – dagboek

Schip om 8 ½ uur. In’t begin stil en aangename zee tot voorbij Griz Nez, dan wat slechter en alle vrienden ziek. Dank menthe pastillen denk ik, werd ik niets gewaar. Folkestone, etten pro deo en op de trein voor Londen. Schoen streek, weinig haver en rare vruchten. Hier en daar hopvelden naar ik denk. In Londen toegekomen neem ik den tram naar Croydon. Jean-Marie Lobele doet mij logement aan, Greyhound en daarna cinema.

10 december 1916 – Albert Denys – Dagboek

Opstaan. Breakfast en mis, daarna naar Strand Palace hotel Londen. Statie . Camille Lobelle was daar niet. Tea genomen en naar cinema. Geavondmaald en J.M. naar huis. Ik naar boven waar ik voort las in ‘le Lac Nou’ van henry Bordeaux.

In december 1916 wordt een zwaar kanon 178 mm ingezet op het spoor tussen Elzentap en Leisele. (Foto KLM)

Zondag 10 tot zaterdag 16 december 1916 – Baert A.

Zeer veel beweging en nog al veel geschut. Soms buiengewoon hevig. ’t Volk herleeft wat.

10 december 1916 - Brievenboek Krombeke

Prijzen varkensvlees

Bericht aan de bevolking dat de prijs van 't varkensvlees in 't korte zal uitgeschrabt worden van de prijslijsten der eetwaren. Te beginnen van de 15de december zal de prijs van 't verkensvlees op 2,20 frank en 2,00 frank gebracht worden (bericht van de heer arrondissementscommissaris)
Met dit 'optimistisch' bericht, moet men ook een 'pessimistisch' bericht bekend maken:

Bericht aan de bevolking
Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt dat de 'Commison de contentieux' in Frankrijk laten weten heeft aan de gemeente Crombeke dat de klachten gedaan door de belanghebbenden voor de tijdstippen van de 1ste maart tot de 1ste augusti 1915 en van de 1ste augusti 1915 tot de 1ste juni 1916 wegens verschillige schaden door 't frans leger, verworpen zijn geworden, om verscheiden redenen, waaronder gemis aan stipte naleving des artikels 28 en 19, het niet bij tijds aangeven der geleden schade, welke maar gedaan werd zeer lang na het feit dat de schade toegebracht werd – dit voor mobulaire en inmobulaire zaken terwijl voor de ontvreemdingen van voorwerpen – enlevements des objets – het ofwel rekwisities zijn door geen regelmatige stukken vastgesteld, ofwel dieften, daden van bijzonderen, de verantwoordelijkheid van de staat niet betrekkende.
Archief Maes – RAB

Ons Vaderland – 10 december 1916

Wij hadden saam de wacht gedaan
Een dubble schildwacht aan den Yzer
En trots de ballen, fier gestaan
Voor 't leger van den valsen keizer

We hadden rustig opgemerkt
Het spel van bommen en granaten
En keerden naar ons hol, gesterkt
In zoete liefde en brandend haten

Alfons en ik, we zijn te gaar
Waar men het enigszins kan wezen
En in 't geschut, 't zij licht of zwaar
Te samen, kennen wij geen vrezen

We lagen beiden in ons hol
Gerekt, gestrekt, om smakelijk t' eten
We vierden lustig leut en lol
En de sigaar werd niet vergeten.

De goede Belgische sigaar
Die wij van de ouders nog ontvingen
Verdampten wij, zelfs in 't gevaar
Tot zilv'ren krullen, zilv'ren ringen.

We volgden dan met gloeien oog
De rookwolkjes, die kronk'lend klommen
En dwarrelden door spleten hoog
Daar waar de zonne en vrijheid glommen

Doch eensklaps dreunt het Duits geschut
Het spuwt vernieling uit zijn monde
En hapt en snapt naar schans en stut
En plettert alles plat ten gronde

Hij rukt zich los, tast op zijn hart
'Gebroken' kermt hij, 'Vriend! Gebroken!'
Dit woord werd met zo diepe smart
Mij onvergetelijk, gesproken.

Ons hol stort in. Waar is mijn vriend?
Ik kan op handen, voeten vluchten.
't Wordt stil – ik kruip en zoek en vind
Alfons in een puinhoop zuchten.

Ik kreet: ‘Wat brak er Fons? Wat brak?’
Ik zag benauwd zijn lippen trekken.
‘Gebroken,’ lacht hij, in mijn zak
Vier goede sigaren, potderdekken!’

Yzer, november 16 – E.L.

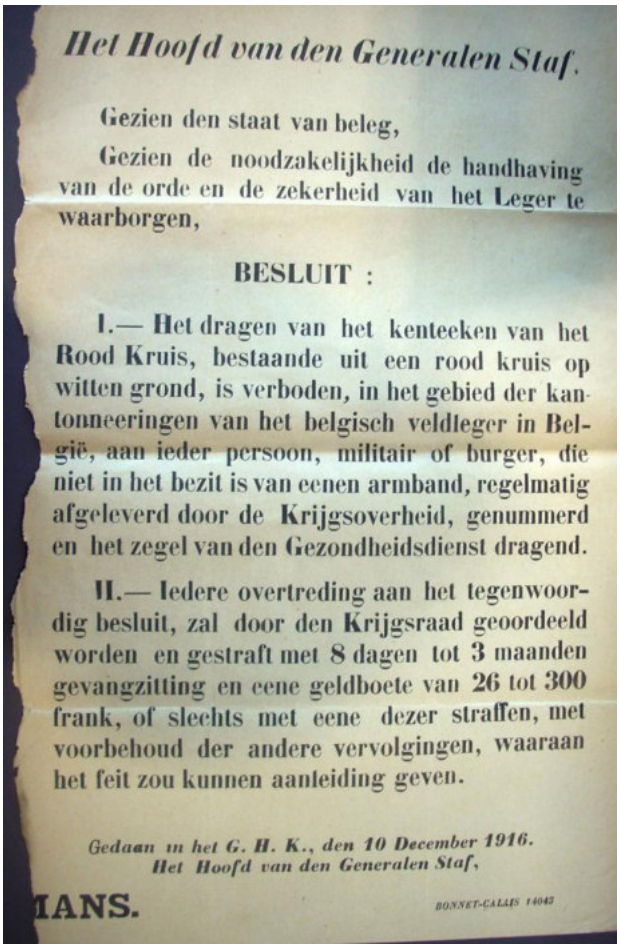

Het Hoofd van den Generalen Staf.

Gezien den staat van beleg,

Gezien de noodzakelijkheid de handhaving van de orde en de zekerheid van het Leger te waarborgen,

BESLUIT :

I.— Het dragen van het kenteeken van het Rood Kruis, bestaande uit een rood kruis op witten grond, is verboden, in het gebied der kantonneeringen van het belgisch veldleger in België, aan ieder persoon, militair of burger, die niet in het bezit is van eenen armband, regelmatig afgeleverd door de Krijgsoverheid, genummerd en het zegel van den Gezondheidsdienst dragend.

II.— Iedere overtreding aan het tegenwoordig besluit, zal door den Krijgsraad geoordeeld worden en gestraft met 8 dagen tot 3 maanden gevangzitting en eene geldboete van 26 tot 300 frank, of slechts met eene dezer straffen, met voorbehoud der andere vervolgingen, waaraan het feit zou kunnen aanleiding geven.

Gedaan in het G. H. K., den 10 December 1916.
Het Hoofd van den Generalen Staf,

IANS.

BONNET-CALLIS 14043

11 december 1916 – Albert Denys – Dagboek

Opstaan 8 ½, breakfast op kamer, extra goed. Brieven schrijven in writing room, enz. in Engeland nog winkel van Duitsers, Oostenrijkers en Turken. Vele denken Asquith een verrader is. Kitchener zou in Duitsland gevangen zijn. ’t Is juist binst de woelige hervorming van ’t ministerie Loyd George. In Frankrijk comité secret. Griekenland krijgt een ultimatum? Bucarest ingenomen naar een plank getoond door de Duitsers boven de tranchees. Zij herinneren zich zeker dat wij rap waren om met vliegmachienen de deelneming van Roemenië hen te laten weten in Boesinghe. ’s Namiddags ben ik wederom naar Victoria station komen zien, doch niets te zien. Naar Charing Cross waar een trein aankwam om 5.55 ure, niemand te zien. ’s Avonds naar cinema met J. Marie.

12 december 1916 – Brievenboek Krombeke

Schaarsheid van handwerk
Aan de heer arrondissmentscommissaris
In antwoord op uw geëerde omzendbrief nr. 852 van 9 – 12 – 16 hebben wij de eer ued. te laten weten dat voor wat onze gemeente aangaat tot hiertoe geen aanvragen tot onderstand aan Het bureel van weldaad van Crombeke gedaan werden. Integendeel wij begrijpen geenszins hoe dat een persoon bekwaam enig landbouwwerk te verrichten zou vragen om onderstand, want al wie wil werken en kan werken wordt door vele landbouwers opgezocht, die geen volk genoeg hebben op hun hoeve – aldus moet het uitgelegd worden dat alhier thans nog

verscheidene partijen chicoreien nog in ’t land staan, aldus bij de heer Henir Descamps te Crombeke en bij Moncarey Remi, wonden op de steenweg Crombeke – Rousbrugge. De lonen uitbetaald door de landbouwers zijn altijd hoger en toch kan al ’t werk niet op tijd gedaan worden niettegenstaande nog vele soldaten landbouwverlof krijgen en helpen werken. Onze bevestiging is dat niemand hier die zich wil aanbieden om bij dusdanige landbouwers te werken, onderstand te vragen heeft, zo er op de gemeente moeten zijn buiten onze weet, dan kunnen het geen ander zijn dan lieden ongeschikt tot landbouwwerk of die zich tot zulkdanig werk niet geerne zouden begeven.

Poste aquatique te Noordschote

12 december 1916 – Albert Denys – dagboek

Lang slapen in hotel en ’s namiddags naar Isleworth. Bus tot hammersmith nr. 9 of 33. Charing Cross. Passeren Hyde park. Kensington en schoon wkartier van Londen. Hammersmich, neem tram 67 naar Hampton Court en afstappen aan Isleworth fire station; ik had na lang op de tram zitten en sommige erg vuile kwartieren van Londen tegengekomen te hebben, Antonia gezien op wandel. Van verre stak zij boven al de andere uit door haar grootte en gezonde kleur. In ’t klooster werd ik door een Duitse non in de spreekkamer geleid, waar ik de nichtjes verwachtte. Marie-Jeanne kwam eerst, verkende mij niet. Dan Laura en Antonia, allen overgelukkig en blij mij te zien. Wandelen in de hof, vertellen en antwoorden op vragen. Om 4 uur vertrek. ’s Avonds meldt Johnnie mij dat Maria in Haxwells Hotel is.

Ignoto – Jozef Simons

Door het klein Normandisch stadje
Kruipt de lijkstoet grafwaarts toe;
't Is een koude winterhemel
En de trom slaat tap-tap-toe....

Wijl het moet, en onverschillig
Volgt de compagnie het lijk,
Van bedroefdheid of van deernis
Speur ik nergens blik noch blijk.

Vluchtling eerst-dan arm recruutje,
Viel hij ziek na korten tijd;
Zonder vrienden - onbekend nog,
Wien of er zijn doodgaan spijt?

't Paard alleene, dat de lijkkar
Trage trekt vooraan den stoet,
Nijgt, bij 't sein der treurklaroenen,
Dieper neer zijn ruigen snoet.

En ik peins op wat men vond, dààr
Op zijn hart, dien gelen brief,
Door een vrouwenhand geschreven:
‘'k Heb u, beste, toch zoo lief!..’

Barneville, 12 Dec. 1916.

13 december 1916 – Albert Denys – dagboek

Maria blijft in Haxell geen kamer hebbende in e Strand, doch vandaag zoeken wij aanstonds plaats in de Kenilworth Hotel, ’s Namiddags gaan wij naar Ealing. Onmogelijk de knechtjes mee te nemen, daar zij een footballmatch moeten spelen. ’s Avonds theater ‘duke of York’ ‘daddy long legs’.

Albert Denys verblijft in Londen tot de 17de december.

DE STRIJD IN 'T WESTEN.
Engelsche en Fransche soldaten in een veroverde Duitsche loopgraaf.

Gaston Vandewalle schrijft in zijn ‘Overleven in een grote oorlog het volgende:

Zekere dag, in december 1916, lag ik te slapen in een schuilplaats van onze eerste lijn. Toen ik wakker schoot hoorde ik Duits platen in de schuilplaats naast mij. Ik greep mi ngeweer en ging kijken hoe zoiets mogelijk was. Twee Duitsers speelden kaart met twee van mijn manschappen. Een derde keek toe.

Hij keerde zich lachend tot mij en zei: ‘Wir sind von Bayerns, dat land iherer Königin. Wil sollen Freunde sein. Bitte schiezen Sie nicht mehr. Wir werden auch nicht mehr schieszen. Wir sollen allen kameraden sein. Auch wir haben diesen verdammten Krieg nichg gewollt.’
Ik riep mijn mannen toe: ‘Waarom heb je die Duitsers hier toegelaten?’
Zij antwoordden: ‘Eén kwam naar hier met een witte vlag en riep ‘Nicht schieszen,wir kommen wie brüder’ is het misschien niet goed dat we zo met elkaar opschieten, in plaats van elkaar te vermoodren?’

Daartegen kon ik niet veel inbrengen.
Tot de Duitser, die me had aangesproken zei ik: ‘Alles wel, maar ge zijt hier in ons land, waarom gaat ge niet naar huis, dan kunnen wij onze familie terugzien.
De Duitser keek me aan, hij dacht na en zei dan: ‘Wir würden gerne zurückgehen, aber die preussen zwingen uns hier zu bleiben. Die denken noch immer dasse sie diesen kreig gewinnen können. Bitte bleiben sie ruhig. Schieszen tun wir nicht mehr. So bleiben wir alle am leben.’
Ik maakte hem duidelijk dat ze terug naar hun lijn moesten, maar beloofde dat we ons rustig zouden houden. Met tegenzin kropen ze uit de schuilplaats en sukkelde door de prikkeldraad en de vele obusputten naar hun lijn.
Mijn mannen keken beteuterd. Hadden ze gedroomd van vrede?

Vandewalle belde naar zijn kapitein en vertelde hem het voorval. Deze moest hem uiteindelijk gelijk geven dat hij de Duitsers had laten terugkeren naar hun stellingen.
Hij verwittigde hem echter geen verdere verbroederingen met de vijand toe te laten. Een korporaal van een ander bataljon was gestraft omdat hij zo’n verbroedering niet had belet.
Bij mijn manschappen had de houding van de Beierse soldaten grote indruk gemaakt. Er werd mij verweten als scherpschutter regelmatig onschuldige Duitse soldaten te vermoorden.
Ik verdedigde mij door te zeggen dat elke gedode Duitser geen Belg meer kon neerschieten. Alle soldaten zouden samen een einde moeten maken aan die oorlog beweerden enkele van mijn manschappen. Maar hoe dit moest gebeuren was voor niemand duidelijk.

Op een nacht droomde ik van mijn terugkeer naar de hoeve van mijn ouders te Drongen. Er zongen vogels in de boomgaard, kippen liepen rond en er stonden bloemen in de tuin. Mijn moeder gaf melk aan de katten en Madeleine verscheen stralend in het deurgat.
Ik werd wakker op een harde plank in de schuilplaats en keek door een kijkgat naar de Duitse lijn. Een Duits soldaat was uit zijn loopgraaf gekropen en waste een broek in het water van een obusput. Hij besefte blijkbaar niet dat hij vanuit de Belgische loopgracht gezien kon worden.
Automatisch greep ik naar mijn geweer. Ik mikte naast hem. Het schot schrikte hem op en met een wip was hij in de Duitse loopgracht verdwenen.

Op het Belgisch Front

Wekelijksch legerbericht van 9-15 December

In den loop van verleden week heeft de Duitsche artillerie tamelijk bedrijvig geweest, en heeft namelijk de omgeving van Steenstraete, Lizerne, onze posten van de Yperlee, Caeskerke en onze loopgraven vóór Dixmuiden gebombardeerd.

De Belgische artillerie heeft telkens krachtig en doelzaam geantwoord. Enkele bomgevechten hadden tevens plaats bij Het-Sas, waarbij het Belgisch loopgraaftuig steeds de baas bleef.

In den nacht van 21-22 December, heeft de vijand vruchteloos gepoogd een onzer luisterposten bij het Veerhuis bij verrassing te bemachtigen.

14 december 1916 - Van Walleghem

Een Engels muziek aan ’t hoofd van een bataillon stapt door de straten van Reninghelst al spelende het Duits vaderlands lied ‘Onder den dubbelen arend’. Is dat verstaanbaar?

Wij lezen in de gazetten dat Roumenië bijna gehaal overrompeld is en dat de Duitse keizer vredesvoorstellen doet.
Er lopen geruchten dat de 1ste Belgische divisie naar de Somme vertrokken is om er aan de gevechten deel te nemen. Daarom verkeren hier veel families in grote verlegengheid. De waarheid is dat zij vertrokken is naar Camp de Mailly om er samen met de Engelsen, fransen en Russen deel te nemen aan de manoeuvers.

Nummer 173N **Doos Gazette** **december 2016**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Boffen en schyten in zyn broek, iedereen kan dat.

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 550 lezers

Beste abonnee

Deze gazette en de volgende gaan vooral rond den Grooten Oorlog, met centraal twee figuten, enerzijds de schrijver **Jozef Simons**, en anderzijds de Poperingenaar **Jerome Suffis**.

De attente lezers van 'Doos Gazette' hebben zeker bemerkt dat ik een gedegen bewondering heb voor het werk van Jozef Simons. De Kempenaar verbleef immers op het kasteel De Lovie in den Grooten Oorlog en hij schreef verschillende boeken en een dichtbundeltje over zijn oorlogsjaren.

Ik citeerde reeds hele flarden uit zijn 'Schetsen en verhalen van een kanonnier' niet alleen omdat het goed geschreven werd, maar ook omdat de verhalen zich in Poperinge afspeelden.

Het feit dat Jozef Simons in het schoolhuis aan de Couter en in het Mirakelhuis te Poperinge na de oorlog woonde, en hier zijn meesterwerk 'Eer Vlaanderen vergaat' schreef, speelt in mijn interesse in zijn persoon, natuurlijk een rol.

Twee jaar terug heb ik een wandeling rond Simons uitgewerkt met teksten en verhalen van hem die zich te Poperinge afspeelden.

Nu brengt zijn zoon Ludo het boek 'Van het kasteel naar het front' uit – met als ondertitel 'Het Oorlogsdagboek van Jozef Simons 1914 – 1918'.

Het boek is 327 bladzijden lang en kost in de Standaard te Poperinge 24,99 euro.

Het is voor de Poperingenaars natuurlijk een heel belangrijk aanvulling aan alles wat tot nu toe over Den Grooten Oorlog alhier verschenen is, maar niet alleen voor hen is dit boek interessant. Jozef Simons is immers een rake observator en een goede verteller!

Ik neem dan ook voor om mijn Simonswandeling terug op de affiche te zetten – is het dit jaar niet, dan volgend jaar.

We halen enkele fragmenten uit het boek:
Op 25 oktober 1914 – Te Poperinghe 'tirailleurs Sénégalais' (beroepssoldaten met lange dienstjaren in Marokko of Algerije) Gekwetsten: de Duitscher wiens rechterarm moest afgezet worden, deed met zijn linksche arm zijn botten uit, de sigaret tusschen de lippen en sprong de snijtafel op – Reflecteurs over Bixschoote.

6 juli 1915
Bij het Engelse leger zitten niet alleen spionnen, maar ook ordinaire dieven: Een Engelschman kwam elken nacht een boer zijne koe melken. De overste zei dat het geen van zijn mannen was. De tweeden nacht verkende de boer den man bij 't appel maken. Maar de officier bleef doof. Den derden nacht, t'einden raad (de schildwacht had 'Psst! Psst' geroepen maar bi j't melken hoorde de dief niet – greep de boer een emmer en sloeg er den Engelschman van onder zijne koeien uit. 's Anderendaags zag half zijn gezicht blauw.
'Als ge vandaag appel maakt, zult ge hem wel verkennen', zei de boer aan de overste. 'Zeg dan nog dat het geen der uwen is.'

30 september 1915 – De pastoor van St. Pieters (Camille Delaere) ging naar Yper om zijnen wijn te redden. De keldertrap lag onder een hoop stenen en puin, waarschijnlijk in stukken. Maar aan den anderen kant zag hij een andere opening, hij laat zich glijden, maar voelt geen grond… dieper, tot hij water voelt, hij is te wege in een diepen regenbak te recht te komen. Met zijn handen kan hij zich nog vasthouden en 'Hulp! Hulp!' roepen. Gelukkiglijk werd hij bijtijds opgetrokken.

9 februari 1916
Mevrouw van den Steen de Jehay vertelt:
Minister van Binnenlandse zaken Berryer en zijn gasthuis waar de zieken aan 0,80 fr. worden gehouden. Hij zelf bij een auto-ongeval kreeg een schrammetje op zijn voorhoofd , deed zijn hoofd in doeken winden en kwam op 't gasthuis 's avonds om de nacht door te brengen. Maar hij wilde een wollen bed, geen gelijk de andere. Jammer genoeg daar was geen. Toen is hij een voor een al de bedden waarin de zieken ende ziekdiensters lagen gaan aftasten! Madame Standaert ripe: 'Monsieur!' en toen ging hij haastig voort. Maar zij moesten een wollen bad op een ander gaan halen.
Het Elisabeth ziekenhuis (*kasteel D'hondt)* van de gravin drijft op de inzet van de Engelse quakers 'de Friend Ambulance unit, want de quakers heten min of meer officieel ook de Religious Society of Friends) en op een toelage van minister Emile Vandervelde, zopas minister zonder portefeuille geworden in de regering de Broqueville.
Berryer heeft 4.000.000 van 't Rood Kruis gekregen. Het gasthuis Elisabeth daarvan geen centiem. Berryer kreeg 1.000 frank speciaal voor het gasthuis Elisabeth, die hij moest doorsturen. Hij stuurde een cheque betaalbaar op de Banque d'Ypres! O Heilige onwetendheid – Ieper was namelijk plat gebombardeerd, inclusief het Ieperse filiaal van de Banque de Courtrai.

Kortom, voor de Poperingenaars, een boek dat je moet hebben!

Eer Vlaanderen vergaat kan je lezen op:
http://www.dbnl.org/tekst/simo012eerv01_01/

Jerome Suffis °3 januari 1895 + 6 augustus 1926 –
Guido Vandermarliere
Met dank aan Wilfried Suffis & Ludo Simons & Miel Desmytter

We beginnen ons verhaal over Jerome Suffis in het jaar 1892 drie jaar alvorens hij geboren werd. Toen was er immers een 'jubelfeest' in de 'Kalkzak' te Poperinge.
De eeuwenoude herberg 'De Kalkzak' stond in de huidige Komstraat en werd dit jaar – 2016 – afgebroken.
Het bericht komt uit '**Het Weekblad'** en dateert *van de* **16de juli 1892.**

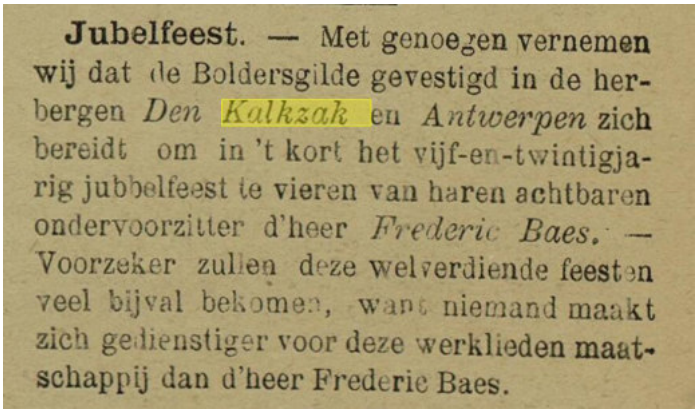

Jubelfeest. — Met genoegen vernemen wij dat de Boldersgilde gevestigd in de herbergen *Den Kalkzak* en *Antwerpen* zich bereidt om in 't kort het vijf-en-twintigjarig jubbelfeest te vieren van haren achtbaren ondervoorzitter d'heer *Frederic Baes.* — Voorzeker zullen deze welverdiende feesten veel bijval bekomen, want niemand maakt zich gedienstiger voor deze werklieden maatschappij dan d'heer Frederic Baes.

In hetzelfde tijdschrift 'Het Weekblad' – Tiende jaar - nummer 24 - van zaterdag **11de juni 1898** *– staat het verhaal van een diefstal.*

Poperinghe.

In den nacht tusschen zondag en maandagwerden in de herberg **Den Kalkzak, b**ijna al de kleederen gestolen, als ook een boterpot, eieren en vleesch. De dieven namen ook het geweer mede van den herbergier, die deel maakt van het pompierkorps.

Pieter Suffis – Melanie Bossaert -

Er wordt hierbij niet vermeld wie die herbergier was, maar we denken dat het op dat moment reeds **Pieter Suffis** *was.*
Pieter Suffis werd te Poperinge geboren in het jaar 1823. Hij was de zoon van Joseph Suffis, werkman, geboren te Westouter en hij had ook minstens een zus die Sophie heette.
Dat halen we uit de bevolkingsregisters van het jaar 1856. Toen was Joseph 74 jaar oud, Sophie 24 en Pieter zelf 34 en nog steeds celibatair.

Op de foto ***Melanie Bossaert*** *gefotografeerd achter de Kalkzak.* 'Privécollectie Wilfried Suffis.

In de bevolkingsboeken van 10 jaar later – 1866 – woont **Pieter Suffis** *nog steeds in de 'Eduwaarthoek' – de plaats die we enkele bevolkingsboeken later, kunnen identificeren met de Kalkzak.*
In 1866 blijkt hij gehuwd met **Melanie Bossaert.** *Zij was geboren op de 11de juli 1836 te Vlamertinge en was dus 13 jaar jonger dan haar man.*
In 1866 leefde Joseph, zijn vader, nog en woonde met het jonge koppel mee. Hij stierf in het jaar 1869.
Pieter Suffis en Melanie kregen verschillende kinderen.
Emile Hilarius Cornelius werd geboren in 1866 en was de oudste zoon.
Elise **Marie** Cornelia ° 11 juli 1868
Benoit Corneel ° 8 december 1870
Elise Julienne Cornelia °19 maart 1872
Elise Rosalie Cornelia °3 september 1873
Jules Leopold Corneel °6 april 1877.

Pieter Suffis overleed op de 17de november 1878. Zijn weduwe bleef een vijftal jaren alleen en hertrouwde dan met **Blanckaert Serafin** *op de 4de april 1883.*
Serafin Cornelius was op dat moment 54 jaar oud en was geboren op de 19 april 1828 te Poperinge. Hij was zelf weduwnaar van **Maria Theresia Huyghe** *die gestorven was op de 25 juli 1882. Hij had dus een goede 8 maanden gewacht om te hertrouwen.*

Emile Suffis – Flavie Taeyman

Het was de oudste zoon **Emile Suffis** *die de Kalkzak verder uitbaatte.*
Suffis Emile - ° Poperinghe 5 october 1866 – Herbergier en hovenier
Gehuwd op **24 januari 1894**
Met **Thayman Flavie-Leonie** ° Poperinghe 2 december 1866.

Ze waren dus allebei 28 toen ze huwden.
Flavie was de dochter van Philippus Taeyman.

Philip werd gefotografeerd door de Poperingse fotograaf Wolle die onder ander op de Grote Markt gewoond heeft.
'Privécollectie Wilfried Suffis WESTHOEK Verbeeldt'

We zien hem hier met zijn typische baard, en we kunnen hem gemakkelijk herkennen op de foto van de maandagbolders van de Kalkzak genomen in 1898. Daar zit hij vooraan in het midden samen met de 'voorzitter' van de bolders. Het lijkt mij dan ook dat de 'garçon' met de twee demi-glazen op het bord Miel Suffis moet zijn.

Kinderen
Jerome ° Poperinghe 3 januari 1895
Nestor – Ivo ° Poperinghe 13 mei 1897 – statiebediende
Valère Maurice ° Poperinghe 27 juni 1899
André Philippe ° Poperinghe 18 november 1907
Martha – Maria ° Poperinghe 7 juni 1898

Uit ter hand te koopen.
aan zeer voordeelige prijzen,
alle slach van
HOPPE- EN ZOGERPERSEN
(Roode Sparren uit 't Vrijbosch.)
Liggende te Poperinghe, op de landing van B. Suffys-Malbrancke.
Voor alle inlichtingen zich te begeven bij
E. Suffys-Taeyman, herberg Den Kalkzak.

Emile hield niet alleen herberg maar handelde ook in 'hommelpersen' tenminste in 'hoppe- en zogerpersen'.
Annonceblad voor Poperinghe – Zondag 9 april 1905.
'Zogers' zijn jonge hopplanten waarvoor de hopstaken dus ook heel wat minder groot moesten zijn.

Annonceblad voor Poperinghe – Zondag 26 februari 1905

Uit de onderstaande advertentie uit de 'Poperinghenaer' van de 14de mei 1911 blijkt dat Emile Suffys zich ook gooide op de verkoop van tabaksplanten en dit in een periode dat tabak heel populair was in de streek.

Ik heb de eer het publiek kenbaar te maken dat van heden af bij mij te verkrijgen zijn, allerschoonste tabakplanten.
Emile Suffys,
In den Kalkzak, POPERINGHE.

Op de 29ste december 1912 lezen we het volgende kleine artikel in de 'Poperinghenaar':
Ongewone inbrekers – In eene weide gelegen over den Kalkzak en gebruikt door den beenhouwer **Theophiel Caenen**, liepen vijf schapen. Toen de eigenaar

donderdagmorgen ging zien, zag hij er maar twee meer en in welken toestand; het eene was al de wol uitgetrokken van op den kop tot aan den steert, het andere was een schouder afgebeten en beide waren alle twee over geheel het lijf gewond en gebeten. Men zag duidelijk dat de dieren door honden zoo deerlijk gesteld waren geweest en uit getuigenissen der geburen blijkt dat twee honden daar een deel van en nacht geblaft hadden. De andere drie schapen werden teruggevonden, een in de weide van 't Reepje en twee in de weide van Henri Ghesquiere.

Jerome Suffis *was zoals we hiervoor zagen, de oudste van vijf kinderen. We zagen dat hij geboren werd op* **3 januari 1895.**

Nestor, Jerome en Maria Suffis.

Uit de de Poperinghenaar van de **7de augustus 1910,** *toen Jerome dus 15 jaar oud was, leren we dat hij een goede student was. We vinden een verslag van de* 'prijsuitdeling' van het college van Poperinge. *Toen deze prijsuitdeling afgelopen was, trad de afgevaardigde van Z.D. Hoogw. Mgr. Waffelaert op het verhoog, om, na enkele woorden gericht te hebben tot de ouders en meesters, '*den uitslag af te roepen van den wedstrijd onder al de colleges van het bisdom. Tot dien vreedzamen strijd gelijk de Z.E.H. Kannunik zei, waren opgeroepen geweest de leerlingen der vierde klasse en der Rhetorica.
In de vierde klasse waren 169 mededingers en in het 'latynsch thema' *kreeg Jerome Suffis de 5° vermelding. Marcel Delanote kreeg de 10de vermelding en bijvoorbeeld Jozef Denys de 16de vermelding.*
Ook in 'Latynsche thema' scoorde Jerome goed. Daar werd hij als 6de gerangschikt.
Het artikel wordt triomfantelijk afgesloten:
De afgevaardigde wees er immers op dat het college verreweg den schoonsten uitslag bekomen had van geheel het bisdom. Niemand overigens zal het durven of kunnen betwijfelen als hij bedenkt dat met 19 leerlingen, 18 onderscheiddingen gewonnen werden en dat maar, in ieder vak, één onderscheiding op tien leerlingen toegekend wordt.
De blijde boodschap van Kannunik De Smedt verheugde de leraars en hun leerlingen en in de beste stemming werd om half een het feest gesloten.
Mocht ons college onder de hoge leiding van Mgr. De Bisschop, onder de bescherming der stad Poperinge voort groeien en bloeien. 't Was de wens dien, over tafel de Heer Burgemeester in sierlijke en diepdoordachte taal uitsprak en 't is ook de onze.

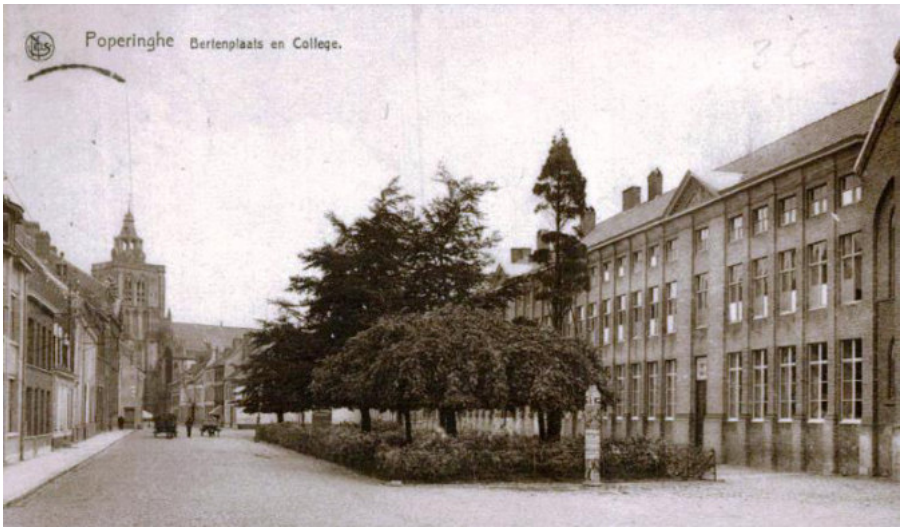

Het bisschoppelijk college. De beuken op het Bertenplein zijn nog laag en we zien nog net op de rechterkant de neogotische kapel van het college.

Ook het jaar daarop, zo zien we in De Poperinghenaar van de 10 september 1911 dat Jerome Suffis weer in de prijzen valt. Onder de kop **'Een zegepraal voor ons College'** lezen we dat de wedstrijd nu over geschiedenis en aardrijkskunde ging.
Voor het latijn, in de derde klasse – de jaren werden dus nog afgeteld, van het zesde naar het eerste – wordt gesteld dat op 183 mededingers, dat zowel Jozef Dondeyne als Jerome Suffis 'te zamen den tweeden prijs met 85 punten' behaalden.
En men besluit dit artikel met:
Welk een schitterende uitslag: van nu af reeds behaalt ons college zes prijzen, vier accessieten, eene eervole vermelding en twaalf benoemingen en er zijn nog verschillende andere vakken die moeten bekend gemaakt worden. 'Leve 't Bisschoppelijk College van Poperinghe!'
Uit een latere Poperingenaar halen we nog het relaas van een Prijsuitdeling in het Volkshuis:
Zondag laatst had in het Volkshuis de plechtige prijsuitdeling plaats aan de leerlingen van het aangenomen bisschoppelijk college die aan den algemeenen wedstrijd voor het middelbaar onderwijs deel genomen hebben.
Op het verhoog hadden plaats genomen de heer Burgemeester van Merris, met zijne twee schepenen Vandenberghe en Dvos; Z.E.H. Deken Vervaeke, E.H. Vanderstichele, principaal, de heeren A. Lave en Oct. Vandenberghe, secretaris.
Verders hebben wij opgemerkt E.H. Hellyn, proost van het Volkshuis, de heeren E. Boucquey en O. Fiers, gemeenteraadsleden, en EE.HH. Leraars van het college, alsook de heren **Emile Suffis** van Poperinghe; Dondeyne, hoofdonderwijzer te Loo, Denys, secretaris te Crombeke, Hassebroucq, secretaris te Wytschaete en H. Delanote, van Proven, ouders van de bekroonde leerlingen.
De heer burgemeester in een vurige aanspraak wijst op het goede door het vrij katholiek onderwijs teweeggebracht en brengt, in naam van het gemeentebestuur hulde aan leraars en leerlingen van ons college. Dan volgde de lange reeks onderscheidingen door de mededingende leerlingen behaald en die wij in ons nummer van 3 december reeds medegedeeld hebben. Daarop neemt de principaal het woord en bedankt het gemeentebestuur en al de aanwezigen; verders doet hij uitschijnen hoe noodzakelijk de goede opvoeding is, welke de goede opvoeding is, en dat het in vrije katholieke onderwijsgestichten is dat de goede opvoeding te vinden is; hij eindigt met eene aanwakkering voor de leerlingen.
Het was een schoone dag voor leraars, ouders en leerlingen.

We mogen dus gerust stellen – gezien deze voorgaande krantenberichten dat Jerome Suffis een bovengemiddeld goede leerling was op het Poperingse college en daar dan ook goed afstudeerde. Hij deed zijn laatste jaar college in het jaar 1912 – 1913
Ondanks zijn goede schoolresultaten zat verder studeren er toch blijkbaar niet in.
Hij kon op **8 september 1913** meteen beginnen werken op het Stadsbestuur te Poperinge als bedienden, zo leert ons het pensioendossier van Jerome Suffis[1].

We hebben geen gegevens over de eerste dagen van Jerome in het leger.
Volgens het Koninklijk Museum van het leger en de krijgsgeschiedenis wordt zijn militair dossier bewaard onder het stamboeknummer /03 – 01 – 1895 /21610 en met het dossiernummer CO11919.
Dan zij de goede diensten van Xavier Tilborg kregen we het legerdossier van Jerome Suffis doorgestuurd. Daar uit halen we het volgende:

[1] Ref. BE PAWV A/1940-heden/A.3.-P.P.K./1995/P.B./44 – Provinciaal Archief – West-Vlaanderen – met dank aan Isabelle Verheire

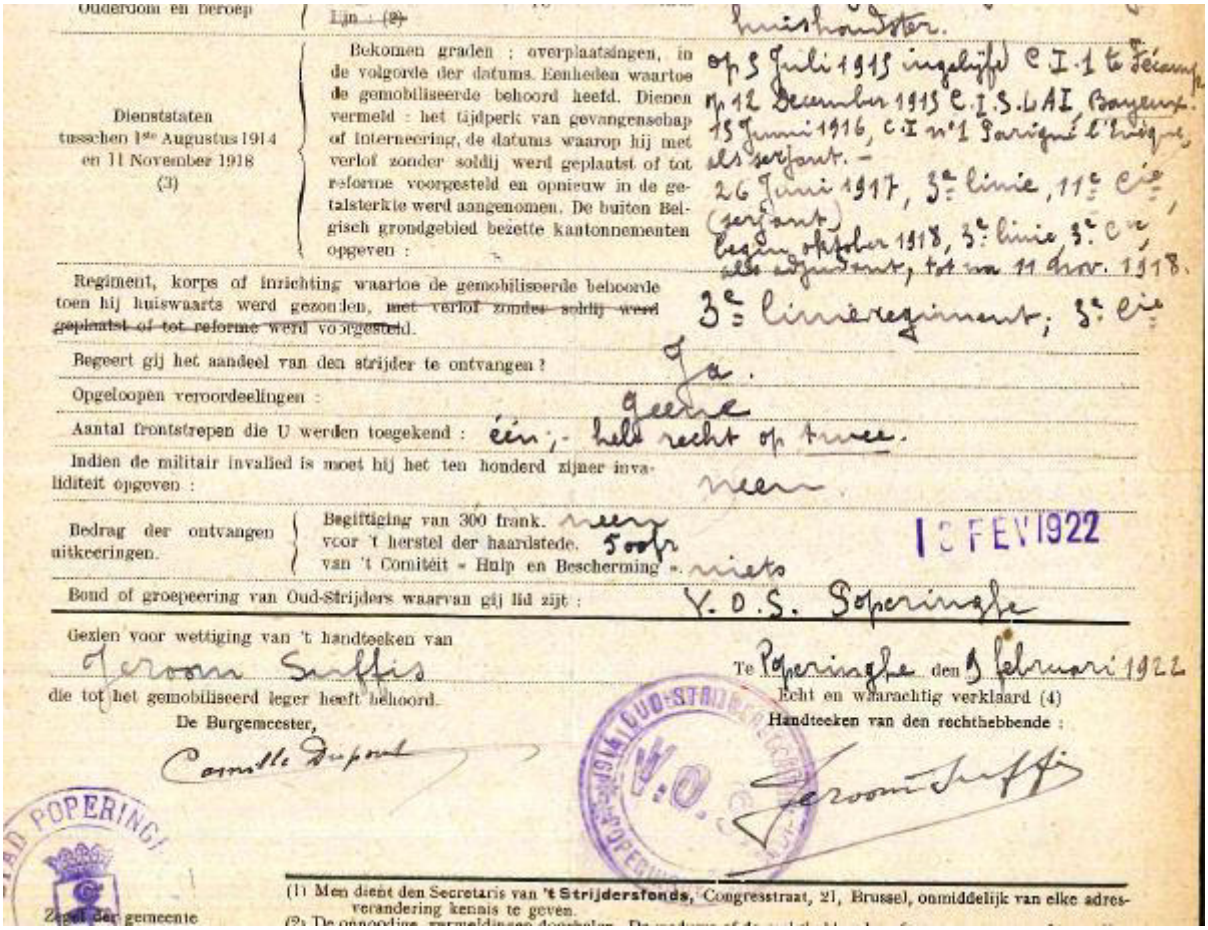

Ouderdom en beroep | Lijn : (2) huishouder.

Dienststaten tusschen 1ste Augustus 1914 en 11 November 1918 (3)

Bekomen graden : overplaatsingen, in de volgorde der datums. Eenheden waartoe de gemobiliseerde behoord heeft. Dienen vermeld : het tijdperk van gevangenschap of interneering, de datums waarop hij met verlof zonder soldij werd geplaatst of tot reforme voorgesteld en opnieuw in de getalsterkte werd aangenomen. De buiten Belgisch grondgebied bezette kantonnementen opgeven :

op 3 Juli 1915 ingelijfd C I 1 te Beaune.
op 12 December 1915 C.I.S.L.A.I. Bayeux.
15 Juni 1916, C.I n°1 Barigné l'Evêque, als sergeant. –
26 Juni 1917, 3e linie, 11e cie, (sergeant)
begin oktober 1918, 3e linie, 3e C.e, als sergeant, tot na 11 nov. 1918.

Regiment, korps of inrichting waartoe de gemobiliseerde behoorde toen hij huiswaarts werd gezonden, met verlof zonder soldij werd geplaatst of tot reforme werd voorgesteld. 3e linieregiment; 3e cie

Begeert gij het aandeel van den strijder te ontvangen ? Ja.

Opgeloopen veroordeelingen : geene

Aantal frontstrepen die U werden toegekend : één ; heb recht op twee.

Indien de militair invalied is moet hij het ten honderd zijner invaliditeit opgeven : neen

Bedrag der ontvangen uitkeeringen. Begiftiging van 300 frank. neen
voor 't herstel der haardstede. 500 fr.
van 't Comitéit « Hulp en Bescherming ». niets

Bond of groepeering van Oud-Strijders waarvan gij lid zijt : Y.O.S. Poperinghe

Gezien voor wettiging van 't handteeken van Jerom Suffis die tot het gemobiliseerd leger heeft behoord.
De Burgemeester,
Camille Dupont

Te Poperinghe den 9 februari 1922
Echt en waarachtig verklaard (4)
Handteeken van den rechthebbende :
Jerom Suffis

1 C FEV 1922

Zegel der gemeente

(1) Men dient den Secretaris van 't Strijdersfonds, Congresstraat, 21, Brussel, onmiddelijk van elke adresverandering kennis te geven.

Het eerste bericht over hem vinden we op de 7de mei 1915.

7 mei 1915 – Albert Denys – Uit 'Het Zweerdhof' van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

't Is met blijdschap dat ik vandaag u schrijf. Ik ben geproposeerd geweest om naar **Gaillon** te gaan in de Centre Instruction sous-lieutenants auxiliaires.
Ziehier hoe dit gekomen is. 'k Ontvang zekere dag een schrijven van **Jerome Suffis** (die in de C.I.S.L.A. is) met een dagorde die alle goede jongens aanwakkert hun vaderland te dienen is de volle mate elk volgens eigen vermogen. Daar ik sedert enige tijd erop dacht, heb ik dus mijn besluit genomen en mij aangegeven. De commandant heeft mij geproposeerd.
't Is nu te zien indien ik weggeraakt en wanneer, want er zijn er velen voor mij.
Iets waarover ik vroeger nooit aan gedacht heb, is dat ik niet vroeger had kunnen weggeraken, daar de candidaten 6 maanden front moeten hebben.
'k Kan ook gebeuren dat ik naar een andere divisie ga, daar er in de 6de D.A. te veel candidaten zijn. Voor het overige gaat alles goed. Ik hoop dat gij Louis een hoop goede gedachten zult instampen, die hem wel te passe zullen komen. Zeg hem dat hij zo lang mogelijk in 't eerste moet blijven en als het kan dat hij naar **Bayeux** moet gaan in de Centre Instruction Sous Lieutenants Auxiliaires Instructeurs. 't Beste voor hem ware nog in de artillerie.

Albert

Jerome Suffis in gedachten

Hoewel het bericht hiervoor van Albert Denys duidelijk is, vinden we in het Stamboekdossier van Jerome Suffis dat hij pas op **5 juli 1915** *ingelijfd zou zijn in het leger en zich dan bevond in het C.I. – Centre Instructions nr. 1 te Fécamp.*
Op de 24ste september 1915 wordt hij 'caporal' of korporaal.
Op 12 december 1915 verhuisde hij naar het C.I.S. L. A. te Bayeux. Enkele maanden later, schrijft hij in het Soldatentkrantje het volgende daar over:

8 februari 1916 – Het Poperinghenaartje

Jerome Suffis: In de **CISLA** hebben we het nogal lastig, maar 't is toch doenlijk, vooral rekening gehouden met de tijdsomstandigheden en klagen zou geen een van ons toch willen doen, er zijn er immers zoveel die er meer reden toe hebben en het toch niet doen. Binnen een week of 4 hebben wij hier gedaan! Dan terug naar het center om er een maand of vier te verblijven en dan eindelijk zullen wij naar België afkomen. 't Zal gaan tijd worden ook.

Uit het Poperinghenaartje - voor God en Vaderland - Nr. 12 - 24 - 5 - 1916

J. Suffis - 'k Zit nog steeds in de CISLA. Ik ben ziek geweest en heb een nieuwe zitting van 3 maanden moeten volgen. 't Zal duren tot 't begin van juni.

19 juni 1916 – Het Poperinghenaartje – nr. 13

F. Quaghebeur – 'k ben eindelijk in Bayeux aangeland te samen met **A. Van Caeyzeele**. Het deed ons waarlijk deugd. **J. Suffis en N. Coene** en nog andere oud studenten te ontmoeten, wij hebben nog wat Vlaamse leute gemaakt binst acht dagen, nu zijn de mannen der vorige zitting naar hun C.I. terug.
Jeroom Suffis: Op 7 juni zijn wij uit **Bayeux** vertrokken. Wij hebben er nog het genoegen gehad met oude makkers te spreken voor ons vertrek. Zo **Felix Quaghebeur, R. Thettant, A. Van Cayzeele en Jef Bossaert**. En nu zit ik '**in Pariqué 's zandwoestijn'** ik heb toch het plezier gehad er mijn broeder te ontmoeten die zich over 3 maanden als vrijwilliger heeft laten inlijven, samen met mijn kozijn Lucien Dyfton, oud student uit Meesters Loosbergh's klas. Ik ben zelf in hun compagnie terecht gekomen.

We merken dat er in het stamboekdossier als datum van vertrek naar 'Pariqué' 15 juni geschreven staat. Op de 22ste juni 1916 wordt Jerome Suffis **sergeant.**

Louis Denys en Jerome Suffis in een hooiopper in het kamp van Auvours

Zijn jongere broer **Nestor Suffis** *wordt ook opgeroepen in deze Grooten Oorlog. Hier de twee broers; Jerome en Nestor, samen met links, Lucien Duflou, op de 13de juli 1916 gefotografeerd.*

De volgende foto's dateren uit september 1916 en werden te ***Fresnes*** *genomen.*

Op de 26ste oktober 1916 wordt Jerome Suffis adjudant en hieronder zien we hem op de 24ste december 1916.

Jerome Suffis en Jos Dumont

September 1916
Fresnes

Wachtend op de tram naar Parijs

1. Albert Vandenberghe, 2. Emiel *Punte* Liefooghe, 3. x Vercruysse, 4. Hector Sohier, 5. x Nevejan, 6. Achiel Blondeel (van de Onze-Lieve-Vrouw parochie), 7. Achiel Ozeel, 8. Eugeen Willems, 9. Louis Denys (korporaal), 10. Julien Verpoot, 11. Alfons Meeuw, 12. Jerome Suffis (luitenant), 13. Omer Melis, 14. Joseph Dumon, 15. André Maerten (sergeant), 16. x Polley (van Ons Heeren Boompje), 17. x Storme (hij was knecht bij de weduwe van

Adolf Delanote), 18. Prosper Missiaen, 19. x Cabau (kleermaker bij Valeer Staessen) 20. Jules Cossey, 21. Hilaire Defever (zoon van Miel Defever), 22. Antoon *Toontje* Lambrecht en 23. Nestor Pouseele.

We halen hier toch even het enige stukje aan door **Antoon Lambrecht** *in* De Poperingsche Keikop *– van 1 mei 1917 – geschreven. Antoon speelde immers een belangrijke rol in het leven van Jerome.*

Geachte heer aalmoezenier
Mijne mening zal ik u vlakweg zeggen, we zullen alzoo voorzeker het best overeenkomen.
Mijn gedacht is dat het veel te weinig is 'De Keikop' maar eens te maande te laten verschijnen. Er moet middel zijn het alle 14 dagen te doen uitkomen en zelfs later alle week. 't Eenige dat daaraan te kort is bestaat uit geld. Het middel ligt echter bij de handen. We kunnen allen een kleintje afstaan en dat zal reeds eene groote som maken…
Een ander middel bestaat ook nog – en 'k geloof dat het veel meer zou kunnen opbrengen, in eene omhaling bij onze stadsgenooten zelf.
In Poperinghe hebben we nog oud-studenten die hun vrienden zouden helpen…, die zich zouden kunnen belasten met dat liefdewerk. In tusschen brengen zij ook het hunne bij voor hunne frontkameraden.
Met de hoop… stuur ik U mijne innigste groeten en een vlaamsche grepe.
Uw toegenegen oud-student in X°

Op de 25ste mei 1917, vinden we in zijn stamboekdossier staat er 'passé au C.J.A.M.D. en op de 29de juni 1917, vinden we het volgende eigenaardige bericht: Replacé sergeant sur sa demande, wat dus wil zeggen dat hij op eigen vraag terug sergeant werd.
De dag daarna, op **de 30ste juni 1917** *staat er dat hij toen van de C.J.A.M.D. gekomen is. Jerome bleef* ***sergeant*** *tot op 13 december 1918, toen hij opnieuw adjudant benoemd werd.*

24 augustus 1917 – Het Poperinghenaartje

Jerome Suffis – ‘k ben nu in ’t derde piotten (II cie) bij kozijn Duflou, Jos Denys, J. Leuridan, G. Vermeersch enz. en tot gisteren nog woonde ik in de villa nevens Marcel Fockes.is dat niet te veel geluk voor een embusqué lijk ik. En daar juist ontvang ik het bezoek van onze nieuwe aalmoezenier E.H. Lambrecht. ’t Valt al mee.

Jerome Suffis met sabel; kenteken van onder-officier op 22 januari 1917. Het is Jerome Suffis die een goede vriend wordt van Jerome Leuridan en die ook een aantal keren in het Poperinghenaartje – het oorlogskrantje van de collegejongens schrijft. We vonden zelfs een gedicht van zijn hand waaruit duidelijk zijn romantische aard tevoorschijn komt. Hij wordt een echte flamingant.
Op de 26ste juni 1917 wordt hij als sergeant ingedeeld bij de 11de compagnie, IIIde linie.

Of de Kalkzak in de eerste wereldoorlog gespaard is gebleven, is mij niet duidelijk. Uit de verslagen die Albert Baert gedurende de oorlog bijhield en na de oorlog publiceerde, blijkt wel dat de Kalkzak alleszins een aantal keren in de bombardementszone lag.

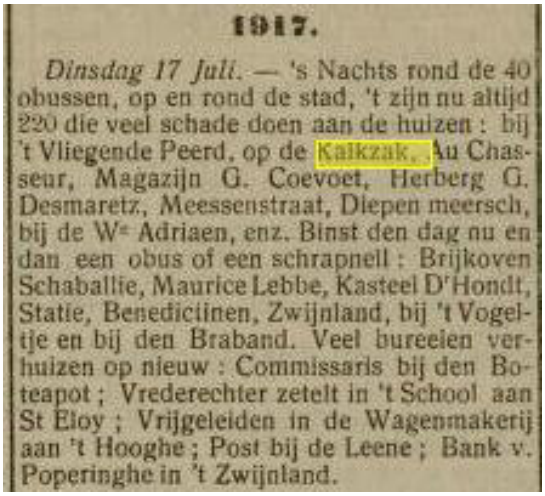

1917.

Dinsdag 17 Juli. — 's Nachts rond de 40 obussen, op en rond de stad, 't zijn nu altijd 220 die veel schade doen aan de huizen : bij 't Vliegende Peerd, op de Kalkzak, Au Chasseur, Magazijn G. Coevoet, Herberg G. Desmaretz, Meessenstraat, Diepen meersch, bij de Wme Adriaen, enz. Binst den dag nu en dan een obus of een schrapnell : Brijkoven Schaballie, Maurice Lebbe, Kasteel D'Hondt, Statie, Benedictinen, Zwijnland, bij 't Vogeltje en bij den Braband. Veel bureelen verhuizen op nieuw : Commissaris bij den Boteapot ; Vrederechter zetelt in 't School aan St Eloy ; Vrijgeleiden in de Wagenmakerij aan 't Hooghe ; Post bij de Leene ; Bank v. Poperinghe in 't Zwijnland.

Zondag 29 Juli. — Aanhoudend geschut. Gansch den nacht trekken soldaten op. Om 5 ure reeds 10 obussen, om 1 1)2 nog 10 allen buiten stad ; 's avonds een 12 tal rond de statie : 1 valt op 't plein te midden de soldaten, 18 dooden en 30 gekwetsten ; wat later nog een 40 tal rond Ster, Kalkzak, Doorn. Veel geschut.

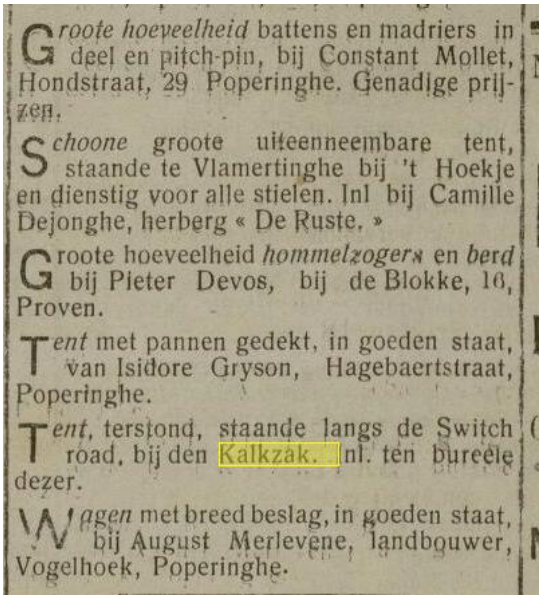

Groote hoeveelheid battens en madriers in deel en pitch-pin, bij Constant Mollet, Hondstraat, 29 Poperinghe. Genadige prijzen.

Schoone groote uiteenneembare tent, staande te Vlamertinghe bij 't Hoekje en dienstig voor alle stielen. Inl bij Camille Dejonghe, herberg « De Ruste. »

Groote hoeveelheid *hommelzogers* en *berd* bij Pieter Devos, bij de Blokke, 16, Proven.

Tent met pannen gedekt, in goeden staat, van Isidore Gryson, Hagebaertstraat, Poperinghe.

Tent, terstond, staande langs de Switch road, bij den Kalkzak. Inl. ten bureele dezer.

Wagen met breed beslag, in goeden staat, bij August Merlevene, landbouwer, Vogelhoek, Poperinghe.

Maandag 24 tot Zaterdag 29 September. — Maandag om 10 ure 17 en om 2 ure 5 obussen op Kouter, Veurnestraat, hof Gasthuis en Vanderheyde, huis Maur Priem enz. In de Veurnestraat wordt vrouw Cam. Dejonckeere gedood en hare 2 kinders gekwetst. Woensdag 30 obussen rond Soenen, Lacour, Kalkzak. Donderdag 12 obussen wat verder op. Vrijdag een 4 tal kleine vliegersbommen rond 't Zwijnland. Zaterdag nacht 9 vliegersbommen rond de Watoustraat, S. Eloi, zonder schade. De verloven voor de belg. soldaten zijn toegestaan.

De Kalkzak wordt door hem driemaal in het jaar 1917 vernoemd.

Wat zeker is, is dat de Grooten Oorlog sterk ingreep in het gezin van Miel Suffis. Twee van zijn zonen werden opgeroepen om naar het front te gaan; **Jerome** (° Poperinghe 3 januari 1895) en **Nestor** – Ivo (° Poperinghe 13 mei 1897).

1 december 1917 – Het Poperinghenaartje

3 – J. Suffis – is te Lourdes geweest.

In de Kalkzak ging het leven, ondanks de oorlog gewoon door.
Helemaal rechts 'de dandy' met hoed en sigaret in de hand is mijn eigen grootvader **Jozef Vandermarliere**, *hier gezeten in de hof van de Kalkzak. De foto moet genomen zijn rond 1916. Hij was ook één van de initiatiefnemers van de latere Vlaamse zanggilde 'De Lustige*

Keikoppen', die hun stamlokaal in de Kalkzak haden. Ik heb de idnruk dat ze hier een coupke champagne aan het drinken zijn. Wat dat eigenaardig beest, zou dat een eekhoontje zijn? – daar op tafel doet, is mij ook volstrekt onbekend.

Het 'programma' van de 'Lustige keikoppen' en van het Vlaamse cabaret, dat mijn grootvader samen met Jef Vandermeulen en Marcel D'heere speelden, is nog lang in een doos bij ons thuis blijven liggen.
Eén lied was voor mij totaal onbekend, en dat was het liedjes 'Asdam'.
Toen ik er eindelijk eens aan dacht om het aan mijn vader te vragen, wat voor lied datwas, zei hij mij: 'Ewel, das As damme toffe jongens zijn, dat willen we weten!'

In het privé-archief van Wilfried Suffis zitten enkele uniek foto's - genomen gedurende de eerste wereldoorlog – onder andere deze van het Poperings stadhuis in volle bedrijvigheid. In de onderste deur – nu de toeristische dienst – staan de verpleegsters van de Rode kruisdienst.
In principe was het immers verboden om foto's te nemen.

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

Paul Tamboryn – Uit zijn ‘Verzamelde werken van Paul Tamboryn’

Uit het dagboek van een oorlogsbrancardier

Gedurende de oorlog 1914 – 18 is er veel gebeurd. Ons dorp werd in gruizelementen geschoten en met ons dorp ons huis en wij gingen op de dool en arriveerden te Niort in de 2 Sèvres waar wij lesgever werden in een Franse school. Wij waren voor die taak niet opgewassen en kwijnden ten gevolge van overlast. Gelukkig het was van korte duur want in 1916 werden wij gemobiliseerd en wij waren er zeer gelukkig om. Wij moeten verschijnen voor de herzieningsraad te Bordeaux en van daar belandden wij te Parigné-l’Eveque in de Sarthe. Wij gingen op schietoefeningen in het kamp van Auvours en daar ontpopten wij ons tot scherpschutters. Men wilde dan ons opleiden tot een bevelvoerende post, doch ik vreesde het vijfde gebod van God te overtreden: ‘Gij zult niet doden!’ en vond in het kamp van Ruchard mijn ware legerroeping: ik werd brancardier.wij waren daar met verschillende Torhoutse normalisten en oud-normalisten en dadelijk hokten wij samen. Jef Muyssen was er en wijlen Firmin Lapon, wijlen Silveer Nollet en wijlen Marcel Tiersen, Bodein, Derveaux, Debeir en last but not least onze twee engelbewaarders: Hilaire Delobel en Leon Verhille alias Jan Maats. Leon was onze leraar in de ontleedkunde en nu nog zie ik in mijn verbeelding zijn klare tekeningen, zijn zuivere coupen staan op het zwarte bord. Leon was geen man van grote woorden, pedanterie was hem onbekend doch wij leerden het lichaam van de mens kennen zo goed als het wel kon. Hilaire was onze zedenmeester; hij was streng doch begrijpend en goed.

Het kamp van Ruchard was afgezet met prikkeldraad en ronduit bewaakt door schildwachten: het leek een concentratiekamp. Er waren immers veel geesteskranken in het kamp, mensen die gek geworden waren op het front of zich voor gek hielden en daarom werden wij met die zieken heel van de wereld afgezonderd. Wij legden op 25 november 1916 ons examen af van brancardier-ziekenverpleger en na het examen mochten wij met verlof gaan.

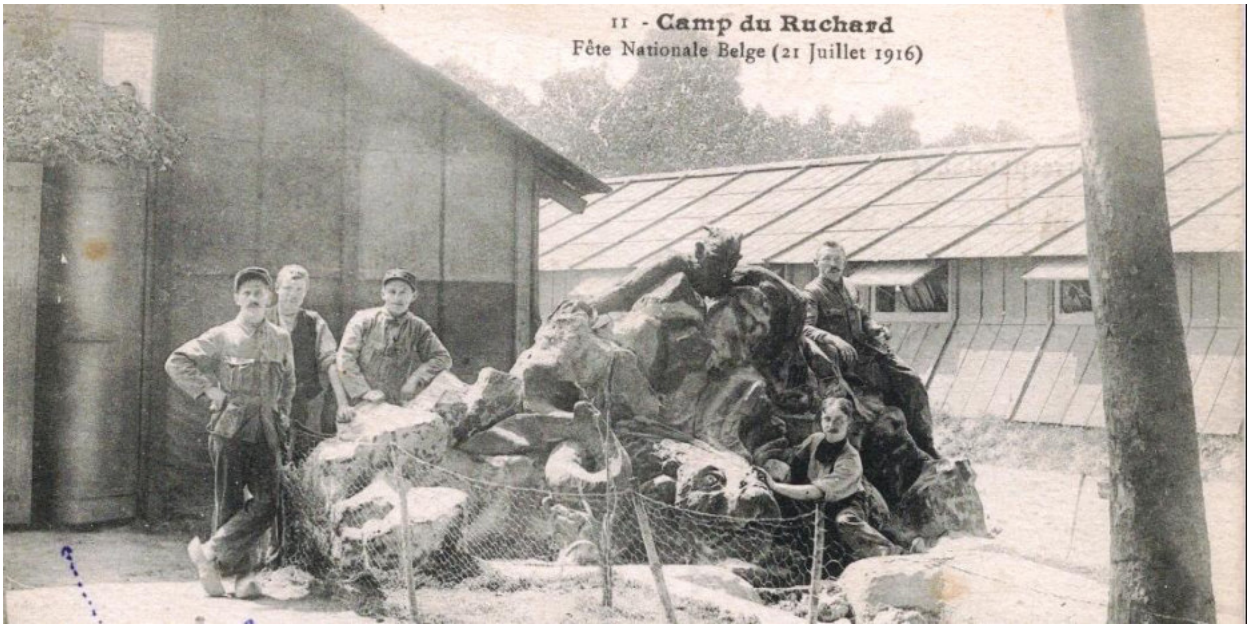

Wij namen de trein te Azay le Ridau en ontmoetten daar toevallig **Maurice de Meulenaere** die ik terugvond op het front en mijn medebrancandier werd in het 13° regiment. De twee frontjaren waren bittere jaren. Men moest zich buigen over het eindeloze lijden van onze getroffen kameraden. Onuitwisbaar blijft die tijd geprent in ons hart. Gelukkig konden wij rekenen en steunen op de morele steun en ervaring van mensen aan wie wij een blijvende dankbaarheid verschuldigd zijn, zoals mijn aalmoezenier, wijlen pastoor **François van Givry**, **dokter Ronse** uit Ieper, inspecteur **Hilaire Delobel** uit Brugge, **pastoor Storme** van Elverdinge die in het hennekot van Cardoens woonde op enkele honderden meter van het front, **meester Vermeersch** die te Woesten bleef spijts bombardementen, modder en soldatengewoel.
Het ergste wat ons overkwam was het verlies van onze trouwe makker **Marcel Tiersen** uit Wijtschate, normalist die overmoedig naar mij toeliep in het no mans landwaar ik de handen vol had met dodelijk getroffen jongens. Hij kreeg een kogel dwars door het hoofd en stuikte op mijn voeten. Het was het was een jongen van nog geen twintig jaren, goed gebouwd en genereus als geen. Hij lag daar in mijn armen in de modder en het vuil met een regen van kogels boven het hoofd en bloedde zoetjesaan dood. Wij konden hem nog wel levend evacueren doch hij werd bij de doden gelegd en toen hij in het hospitaal van Hooglede arriveerde, was hij naar de hemel.

Marcel, broer van Camille, was 16 jaar toen de oorlog begon. Hij ging mee met het gezin, toen ze vluchtten uit Wijtschate eind oktober 1914.

Hij sloot aan als vrijwilliger bij het Belgische leger op 20 oktober 1916, dit als **brancardier**. Hij was toen 18 jaar. Onderwijzers, priesters, alsook studenten onderwijzer of priester, kregen de mogelijkheid brancardier te worden. In mijn ogen een soort gewetensbezwaarde '*avant la lettre*'.
Marcel was *normalist*, dus student onderwijzer.
Veel heeft Camille niet over zijn broer verteld. Het lag heel gevoelig. Enkel dat hij *soldaat brancardier* was geweest én gesneuveld. Als je weet dat Camille zijn enige zoon en enig kind ook Marcel heeft genoemd, weet je voldoende. Camille heeft me nooit verteld waar zijn broer is geweest (werd men daarvan indertijd op de hoogte gebracht?). Ik heb er ook niet naar gevraagd, ik was tenslotte een tiener toen mijn grootvader Camille me over de oorlog sprak en dat in de jaren '70. De sporen van de eerste wereldoorlog waren en zijn zo duidelijk aanwezig in mijn leefomgeving, dat ik het toen allemaal maar 'normaal' vond en er me niet te veel vragen bij stelde.
Vandaag is dat anders: het intrigeert me, waar Marcel als brancardier is geweest, waar Marcel is

gesneuveld.
Ik woon in de Westhoek, misschien ben ik al wel honderd keer voorbij de plaats gereden waar mijn groot-oom als brancardier heeft 'gewerkt'.
Het enige dat we (de familie) tot begin 2014 van Marcel hebben is een foto, het militaire boekje *Carnet de pécule* en het overlijdensverslag. Ook een brief, ondertekend door Constant Tamboryn, gericht aan de ouders van Marcel, waarin hij het overlijden meldt. Tot voor kort, had ik er geen idee van wie Constant Tamboryn dan wel zou zijn (hij is de vader van Paul Tamboryn, zie hieronder).
Marcel Omer, brancardier, wordt doodgeschoten op **17 april 1918**, terwijl hij over het slagveld holt naar een gewonde om te helpen. Hij krijgt een kogel in het hoofd.
Op het overlijdensverslag, *Certificat de décès*, staat:
'Est décédé pendant son transfert du poste de sécours à l'hôpital militaire de Beveren'.
17 april 1918 is naderhand gekend als de eerste dag van 'De slag bij Merkem'.

http://www.mijngrooteoorlog.be/?page_id=60

…
Wie door noemeloos leed is aangegrepen rijpt intens en wordt gelouterd. Wij gaven niet veel meer om ons leven en één van onze dokters durfde ons zeggen: 'Gij moet van niets bang zijn, dood en leven, het is toch al hetzelfde!'
Wij hebben terdege de broosheid van het leven leren kennen. Verleden week zijn wij nog naar het kerkhof van Beveren aan de Yzer geweest waar wij het graf van een gevallen kameraad zijn gaan opfrissen en bij onze makker ligt de kolonel van de carbiniers als ik mij niet vergis. Het was een dappere man op het front, hij had een stem als een klok en iedereen was bang voor hem. Hij viel en och arme!... de piotten zegden soms, hij moet zoveel van zijn neus niet maken, een klein gaatje in zijn vel en hij is bij Sinte Pieter.
Hebben wij afgezien, wij hebben zoete herinneringen behouden uit onze soldatentijd. De broederlijkheid was zonder grenzen. Wij schonken, gaven zonder de minste bijgedachte van daarom iets terug te moeten ontvangen. 'het onze was het hunne'. Die broederlijkheid was beperkt tot de manschappen van de compagnie, de rest moest maar zijn plan trekken.
Een kennis weerzien is hartelijk en een studiemakker weerzien uit de normaalschool was dubbel hartelijk. Wij liepen soms verloren hier of daar en zie ineens botsten wij op Gaston of Hilaire of Leon en met een paar krachttermen gaven wij lucht aan onze verrassing. Hadden wij wat geld dan trokken wij een herberg binnen om een stevige pint te drinken.

Waaienburg

Wij kenden ook de vaste huizen waar wij zeker waren makkers te ontmoeten. Bij de broer van mijnheer Vanhevel te **Eggewaartskapelle** mocht gij zeker zijn de een of ander te ontmoeten. Het hoogtepunt van ons soldatenleven was het verlof. Wij kregen om de drie maand als he wel ging negen dagen congé. Wij vertrokken van de **Waaienburg** naar Adinkerke en wat daar allemaal rondliep in het station is niet te begrijpen. Een bont mengsel van alle soorten wapens. Bij 't vallen van de avond vertrok de 'permissionaire' zo heette de verloftrein naar Parijs. Wij zaten geprest gelijk haringen in een ton, wij reden zonder licht, het tochtte van het vaderland weg want al de ruiten waren uitgebombardeerd en rond zes uur zaten wij in Parijs. **'les petits godverdoms sont là'** hoorden wij de Parijse midinetjes zeggen. De ganse dag slenterden wij dan in de Franse hoofdstad en 's avonds trokken wij naar Montparnase waar wij de sneltrein Paris-Bordeaux namen. Rond 5u 30 stapten wij af te Niort en wij konden ons geluk niet meester weer bij onze ouders te zijn.
De langverbeide wapenstilstand beleefden wij op St. Pietersveld in he verbeteringsgesticht en van dar vertrokken wij te voet naar Krefeld om via keukendiensten onze militaire loopbaan te eindigen als privaat secretaris van onze kolonel.
Intussen hadden wij voor de Centrale Examencommissie onze onderwijzersakte verworven en nam ik mijn tweede contact met de onderwijzerswereld in Aalst. Wij wonnen 2300 frank per jaar en betaalden 90 frank per maand voor kost en inwonen, sliepen in een bed en aten aan een tafel. Wij waren de dans ontsprongen en och God wij vonden de mensen en de wereld toch zo schoon!

15 december 1916 – Het Poperinghenaartje – SAP

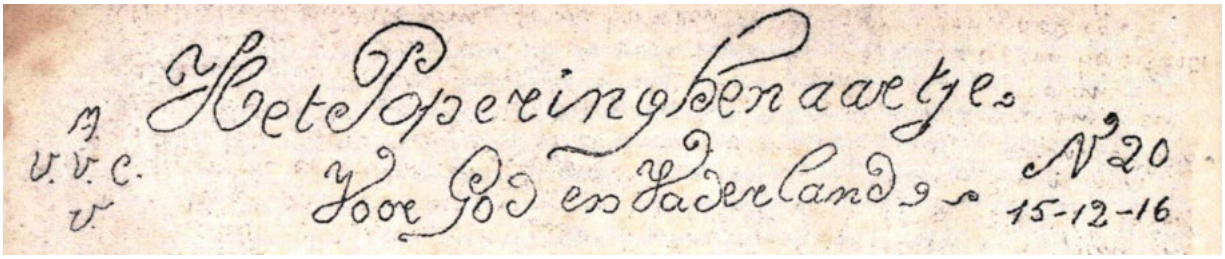

Beste vrienden
'k Wens u een zaligen hoogdag van kerstdag,
'k wens u een gelukkig en zalig nieuwjaar,
'k wens u dat dit jaar 1917 uw pogingen mochten bekroond wezen ende roemrijke vrede inluiden. Talrijk biedt gij met keikoppenkoppigheid het hoofd aan de vreemde overweldiger. Gelijk uw voorvaderen de ereplaats innamen in de middeleeuwse kruistochten, zo staat gij aan de spits in deze kruisvaart tegen eedbreuk en volkenroof voor uw eigen bestaan en eigen recht.
Op kerstnacht kwam in de wereld de edele strijder, die voor heerlijk lijden het recht in eer heeft hersteld. U allen wens ik te gaan naar de groten lijder en strijder opdat gij ook in edele zielsschoonheid deze wereldzege moogt bevechten opdat uw lijden bevrucht door zijn lijden onvergankelijke vruchten afwerpen voor u en voor uw dierbaar vaderland.
Ontvang, beste vrienden, met deze wensen de belofte dat ik u bij de heer indachtig zal zijn opdat zij vervuld mochten worden. Met volle toewijding **Mr. Lambrecht**, Aalmoezenier
Villiers le Sect - Calvados
N.B. Bemerk de verandering van adres.

Uit de brieventesch:

E.H. Aug. Benoot – Camp Auvours – We zitten hier in een goen secteur, weinig of geen bombardementen. Dagelijks exerceren we ons in den à droite par quatre! Voor de Vlamingen 't zelfde, tête à gauche! Enz.
Hetgeen ik eerst kon, was 'en place repos' en wat ik liefst hoor is: 'Rompez vos langs!'
's Noens steken we op met lepel en vork enz. al het zilverwerk enfin, dat we van 't leger getoucheerd hebben en we gaan onzen rabatcol te keere.
We hebben niets te kort, integendeel, we komen over. Une nourriture saine et abondante en om een keer te veranderen, den eenen noene soepe en rabatcol, den anderen rabatcol en soepe. 's Avonds vlijen we onze vermoeide benen op onzen ressortbak – officiële naam: isolateur – Allee zegt er één, we kruipen in de tranchée en 't en is geen nood, dat we zullen later pakken – zegt een andere. Morgen: conference en pantalon de draps en we moeten naar 't rapport van de kloefen – 't is hier al rapport en corvee dat men allicht 't een voor 't anderen zou nemen. Ja, de kloefen spelen een grote rol in de samenleving, beminde christenen, zei Kobus Veugel, overtijd op onze vergaringen van Vincentius en dat diepzinnig woord heb ik eerst in deze laatste dagen verstaan.
Hier hebben we een mess waar we alles kunnen kopen dat ons herte lust.
's Zaterdags gaan we onze solde trekken – allen zijn tegenwoordig. Drie frank.'t Is nogal 't oprapen weerd en ge meugt dan nog eens van de koopziekte lijden. Ziedaar enige bijzonderheden over ons leven in 't kamp. We vervelen ons niet te erg en we werken ons ook niet verpijnd.

Poperingenaar August Benoot werd geboren in 1889 en priester gewijd in 1913.
Vooraleer hij in 1931 in Kortemark werd benoemd als geestelijk directeur van de Zusters van de H.Vincentius, was hij achtereenvolgens leraar aan het Onze-Lieve-Vrouwecollege van Oostende, legeraalmoezenier tijdens WO I en onderpastoor in Woesten en Oudenburg.
Hij zette zich ook in voor de Kortemarkse Kostschool en Landbouwhuishoudschool en stond achter de oprichting van de tuinbouwafdeling die hij promootte in een krantenartikel.
Over August Benoot – het pastertje uit 't Valkestraatje te Poperinge waar ik nog de mis bij gediend hebt in de kapel van de Penitenten – is er meer te vinden op:
http://siagrius.be/siagrius/?p=336

G. Bouciqué – Op woensdag 15 november ter gelegenheid van 's konings feestdag hebben we hier een klein feestje gehad.
's Namiddags sport en escrime.
's Avonds van 7 ½ tot 12 uren: avondfeest, redevoering,
Vlaamse en Franse liedjes, toeren van acrobaten en daarbij een klein blijspel.
Ge kunt denken of we ons goed vermaakt hebben. 'Tinneke van Heule' en ''t bruiloftsfeest' zijn bijzonder toegejuicht geweest.
P. Milleville – 'k heb over enige dagen goed het Poperinghenaartje ontvangen.
'k Ben weeral veranderd van adres. Hier zijn er veel Poperinghenaars van de mannen die binnen geroepen zijn van 18 tot 30.
De broeder van **Sylvain Dupont** is hier ook geweest en is nu in de munitiefabriek van Le Havre. **Georges Polley** van recht over het college, is weg naar de munitiefabriek van **Birtley** in Engeland. Ik denk dat het in dezelfde fabriek is waar **Emile Dezegher** is.
F. Rommens - Ik kom zoëven het bladje te ontvangen en dank er u hartelijk om.
We zitten nog altijd aan den book.
Het examen begint maandag.

Daarna trekken we eens naar ’t front om e zien hoe de zaken staan en lukken we, we kunnen na een maand of vier weer naar hier om den officier kursus te volgen. Ge ziet dat het nog zo simpel niet is.

Arbeiders van Birtley en hun producten. De productie kwam pas eind 1916 volop op gang.
http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/14-18/1.2570725

Delanote J. – Eergisteren ben ik hier goed in Lourdes aangekomen op verlof. Hier brengt men waarlijk heerlijke dagen door. Men gevoelt zich hier zo gelukkig en welgezind. ’t Is een heilige plaats en dat beleeft men, dat beleeft iedere soldaat die hier op verlof komt en er zin er veel. ’t Is oprecht aangenaam hier zo een groep goede, bedienstige en gelukkige vrienden te vinden.

E.H. Vanneste – Aalmoezenier – Eerst een woordje uitleg hoe ik hier ben te Watou.
Natuurlijk met verlof voor enige dagen bij mijn zuster.
Sedert men Poperinghe bombardeert is zij met haar man **Valere Sansen** naar Watou komen wonen in een tent. Tent, zeg ik, maar ’t is waarlijk een huis.
Grote winkel en magazijn, twee kamers, eetplaats, een keuken … dat kan gaan.
En op het consigne **‘In ’t vrije België’.**
Ware vaderlanders zulle, een tweede bewijs; ze hebben reeds twee soldaten, een van de klas 35 en een van de klas 36.
De patron zelf nu is voor den ogenblik naar ’t konsul. Is ’t è twot???
Dus ik ben voor de ogenblik hier.
Gisteren ging ik naar Poperinghe om den E.H. principaal te groeten, maar ik zal moeten weerkeren, ‘k vond hem niet ofwel hij was afwezig. E.H. Faiet ben ik in ’t voorbijgaan goen dag gaan zeggen.
Deze stelt het altijd even goed en … causa militiewet kreeg hij uitstel. Op militair gebied, ik jeun mij altijd even goed. Ja, eerste klas en er is nu werk op den winkel.
Voor den ogenblik heb ik een boekerij in ’t bataljon. Dat is zo iets op de goeste van den tijd van vrede.

Spijtig dat al de boeken van onze volksboekerij gestolen zijn;;ze zouden anders goed van pas komen, zulle. Ik heb lijsten laten drukken en zo is alles nu in regel. Circa 450 boeken. Dat reist mee met ’t bataljon. Daarvoor heb ik twee grote koffers. (vervolg)

’t Vrije België – Poperinge verbeeldt en SAP

Jos. Denys – Vandaag ben ik 22 jaar oud.
‘k had moeten in mijn laatste jaar te Leuven zijn: ’t komt mij soms droevig voor als ik dien verloren studietijd bedenk, dan komt mij de gedacht: wat komt het er op aan dat wij wat min of meer wetenschap bezitten; ’t is al nietige hoeveelheid bij hetgeen wij niet weten.
Slechts onze daden tellen in ’t leven en door ons soldaten en oorlogsleven zijn wij meer mens geworden.
Hebben wij wat apologie vergeten, wij hebben de passie meegeleefd; zijn wij wat termen uit de sociologie uit ’t geheugen verloren, wij hebben beter ’t volk leren kennen.
Onze handen en schouders zijn harder geworden en ons hart zachter. Wij hebben veel lijden en moeite geproefd. Ze smaakt dat we haast naar meer verlangen.

In alle geval wat er ons ook na de oorlog overkomt, met Gods hulp zullen onze schouderen het wel dragen kunnen. En onze handen zullen de taak klaar krijgen. In de toekomst heb ik klaar en gerust betrouwen. Ik heb zo dikwijls in de wachturen de wijde donkere vloed van de hemel om de aarde zien spoelen, en ik voelde mij gerust onder de wijde hemel vol sterren, omdat ik wist dat , als die hemelvloed, Gods goedheid ons omringt en beschut.
En dat beeld sprak mij te meer aan daar ik niet alleen boven mij, maar ook onder mij de donkere wateren de hemel vol sterren zag.

Boeschepestraat

E.H. Dumon – Nu verblijf ik wederom in mijn streek en geboorteplaats. Ik ben waarlijk wel thuis bij **juffrouw van Merris, Boeschepestraat 20** en laat weten dat iedereen daar welkom is. Ik bewoon het huis als heer en meester met mijn

‘Pros’ mijn ordonnance en mijn rattenpakkertje. Sinds ik hier ben zijn we niet gebombardeerd geweest. Regelmatig zie ik de achtbare heer principaal van ’t college die altijd even kalm en werkzaam zijn nieuwe doening bestuurd, ondertussen krijg ik bezoek van de achtbare heren professoren als **E.H. Omer Delbaere en Maurice Dewitte** die heel bedienstig in hun vrije uren medewerken voor ’t goed onder de soldaten te stichten. Mijn dienst is rondrijden te midden der Tommy’s rond Poperinge tot in Yper, waar ik vast ben aan ’t detachement van Yper en nog enige compagnie der T.A.C.

M. Van Dromme – Den 25ste oktober laatst, ben ik op orde van onze generaal tot het Engels leger overgegaan. Ik ben gehecht aan een divisie en dagelijks doen we enige toertjes te paard met Britse ruiters of die uit de koloniën gekomen zijn.

Ons adres spreekt op Poperinghe en van daar wordt het mij per ‘estafette’ overhandigd wat mij toegezonden wordt. ’t Is al ‘plenty’ en ‘yes’ dat ge hoort, zo dat ge van ambachtswege verplicht zijt wat collegekennissen uit te halen. In alle geval, schoon middel om wat Engels bij te leren en wat vloeiend te leren spreken. Ik heb thans geen nieuws meer van mijn broeder Albert, sergent bij de Afrikaanse troepen en tegenwoordig in de slag der Somme.

C. Peene – Op ons front status quo – zoals Mr. Verhamme soms op mijn verswerken schreef. De wegen vuil ongehoord, ons kostuum rijgt dagelijks een nieuwe laag modder. Ge zou ten lange laatste het kuisen opgeven. Wat de soldaten het meest ontzien is op voorpost gaan. Daar een dag en nacht buiten staan, blootgesteld aan regen en wind, zonder schuilplaats of iets, is geen lachedingen. En dan nog moogt er ge heel tevreden zijn als ze met geen bommen smijten. Moge ons lijden Vlaanderen ten nutte komen.

Leuridan Jerome – ‘k ben pas weergekomen uit **Engeland** waar ik blijde dagen beleefd heb. ‘k Weet wie er ’t meest verheugd was om het weerzien, ik of Julien, alleszins bij mijn aankomst en bij ’t scheiden kropte het in ons beider keel. We zegden niet veel, zoals dat bij Vlamingen altijd gaat, maar ons haastig afscheid was lastig?

Nu ben ik weer in Vlaanderen, sinds 2, 3 dagen en nog heb ik mijn evenwicht niet hervonden. ‘k Heb zoveel gehoord en gezien in Engeland! Gans mijn reis was een studie! Ik zag de Engelse business-wereld, ‘k sloeg ’t Londens underground gedoe gade; ik voelde de jagende polsslag van ’t zwoegende Engeland, in ’t zwarte land van Leeds en Sheffield, ‘k voelde trillen van de zepps-vreeze.

‘k Bezocht Belgen, verbeestte mensen en goede zielen; ‘k bezocht Ierse gezinnen, ‘k zag en ‘k hoorde zoveel dingen! En als ik op de sneltrein zat en de gentlemen’s met hun valiesjes zag zitten en met beschermende belangstelling zag blikken naar ’t schamel ‘Belgian’ soldaatje , werd ik haast verlegen om mijn nederige landje dat in de klauwen zucht van een grote slokop en tevens zodanig de belangstelling opwekt van een anderen slokop. Mijn kozijn die in England leeft, heeft het leren kennen. Belgium too independant ! fluisterde hem eens een Engelse grote katte in het oor. Julien zou eer een week lang kunnen vertellen over Ierland, dat ook Albion’s weldaden geniet. Zo almeteens zijn we uit onze doening gerukt en verhuisd naar elders, aan zee, waar **Marcel Focke** woont om dan in korte dagen weer te veranderen. God weet waar.

Jozef stelt het voort wel. Denkelijk vertrekt hij naar… de officierenschool. Spijtig dat we zullen moeten scheiden, we waren het nu weer gewend te samen. ’t Is echter nog best voor hem: de jongen is niet bestand tegen ’t harde winterleven in de grachten. Ik blijf waar ik ben, zolang ik niet verplicht wordt te vertrekken. ‘Je vous propose pour gallons,’ zei me mijn commandant Vandromme van Westouter, neef van uw gids daar in ’t gebergte, herinnert ge ’t U nog? ‘k Trok een vies gezicht. ‘Vous n’y tenze pas?’ ‘pas tant que ça, mon commandant’ ‘k Was er weer van af! Velen noemen mij een ezel. ‘Elk zijn gedacht’ zei Plume. Morgen gaan we een avondje doorbrengen bij Marcel. Ik woon in een villa op ’t eerste verdiep; ware ’t geen oorlog geweest , ‘k en zou nooit zoveel geluk gehad hebben. ‘chauffage central’ in elektriciteit zijn echter afgeschaft.

Vlaams Leven (3de vervolg)
En als intermezzo wil ik dit heir bijvoegen: enkel Belgische dagbladschrijvers en publicisten trachten met alle geeld in zekere politieke en journalistieke Franse middens vals gedachten over Belgische taaltoestanden te scheppen en een zekere agitatie en nadeel der Vlamingen te verwekken met het doel dat die middens, zich uitgevende voor Franse publieke opinie, door middel van t frans gouvernement op de Belgische regering zouden inwerken tot een oplossing der kwestie die met hun gedachten zou overeenkomen, doch 1 – vooreerst ik meen niet dat de Franse regering zich daartoe lenen zal – 2 – Zij zou het in alle geval niet kunnen doen als de Belgische regering zou kunnen wijzen of een sterke andersgezinde publieke opinie – om u te voldoen had ik wel gaarne 't frans behouden, doch ik kan niet – de meerderheid wil Vlaams, daar zouden inwendige moeilijkheden zijn – 3 – Ook de Vlamingen moeten betrekkingen aanknopen in de Franse intellectuele middens en er hun zaak klaar en duidelijk voor ogen leggen. Onder de oorlog zijn er bij ons lang officieren in 't 't frans leger geweest, waarbij veel ingenieurs, advocaten, enz… die hadden altijd een klok gehoord – velen ook wisten er niets van af daar zij hun nooit om die kwestie bekommerd hadden, gelijk het best was – allen waren hoogst verwonderd toen ze hoorden hoe de zaken stonden en 't merendeel betuigden hun instemming. Kunnen de Vlamingen dan geen Frans meer schrijven?
Joz. Denys

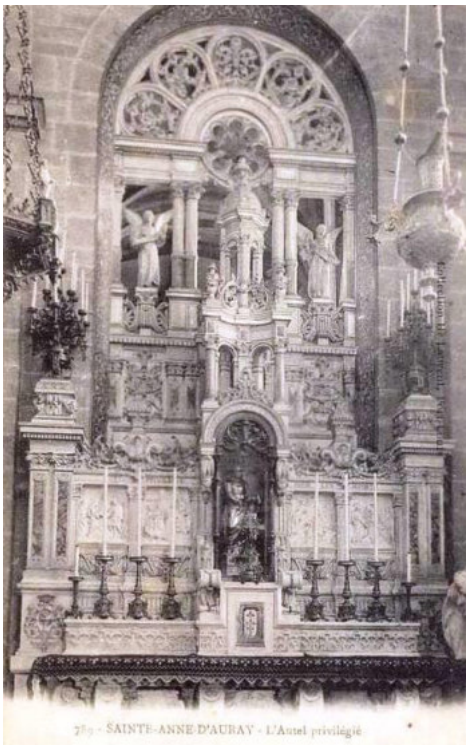

Met verlof in Bretagne
Hoe men daar op één dag veel kan zien en tegen komen.
Mijn broeder, onze makker en ik, drie Belgische aalmoezeniers om u te dienen!
We vertrekken van Rennes naar **St. Anna d' Auray** per trein om 5 uur 's namiddags en komen er aan om 9 uur. Avondmalen en gaan slapen is al wat we te doen hebben want 's anderendaags moeten we vroeg uit de veren. Tegen half zes 's morgens staan we reeds aan 't altaar in de kerk van St. Anna. 't Is een bedevaartplaats die beste gelijkt op ons Westvlaams Dadizele, elke oprechte Bretoen moet er geweest zijn. We verliezen geen tijd. Te half acht reizen we af, per rijtuig, naar het station van Auray. ' t Is een echt genot zo te rijden in de morgenkoelte.
Door 't mooie, heuvelende, boomrijke Bretoense lande.
Onderweg stappen we eens even uit aan het 'champs des martyrs' – het martelaarsveld – een langwerpig park met hoge pijnbomen omzoomd, op de helling van een heuvel vanwaar men een goot

landschap overschouwt. Op die stille ingetogen plek werden in 1795 952 koningsgezinden gekogeld door de republikeinen, niettegenstaande stellige beloften.
De koningsgezinden, meestal edellieden uit Bretagne, Normandië en Vendee waren door de Engelsen ontscheept op de Bretoense westkust en steden tegen de republikeinen met hulp van Engels vlootgeschut. Ze konden 't niet volhouden. De republikeinen beloofden hun dat ze het leven zouden behouden mits overgave; ze gaven zich over. Ondertussen schoot de Engelse vloot voortdurende door. Op zijn erewoord om terug te keren kreeg een van de gevangenen verlof om zwemmende de Engelse vloot te gaan verwittigen dat de koningsgezinden zich overgegeven hadden. Toen hij terug keerde werd hij samen met al de anderen gefusilleerd. 't Is oorlog en wij Belgen zijn erbarmelijk het slachtoffer van woordbreuk. En daarom treft me te dieper het lot van die gefusilleerde edellieden. Och arme, is er niet altijd woordbreuk geweest? En in dat rustige ingetogen brede landschap mijmer ik, wat is de geschiedenis toch! Wat hebben mensen al niet nagestreefd? Waarvoor al niet hebben ze gestreden, geleden? Heeft hun lijden tot iets gediend? Deze edellieden streden toch ook voor het recht? Hoe tragisch is hun einde. Doch neen, die droevige gedachten wil ik niet. Voor het recht hebben zij gestreden, voor het recht zij nzij gevallen, hun dood is edel, hun gedachtenis is roemrijk en hun ziel is bij God! Ook wij moten strijden, lijden en nastreven wat recht is, er kome van wat wil. Zo naderen we tot God: justorum arminae in marin Dei sinit. Deze spreuk uit de Heilige schrift lezen we in een kapel van de nabije Chartreuse op den mausolee boven het hol in de grond waarheen in 1823 het overschot van het gebeente der edellieden werd overgebracht. We denken na over de waarheid van die spreuk terwijl de zuster een kaars neder laat in het hol en ze doet schommelen: bij 't licht zien we glimmende schedels en beenderen. (vervolgt)

G. Lambrecht.

Zondag 17 tot zaterdag 23 december – Baert A.

Alles kalm en gewoon. Dinsdag 19 is Sir Douglas Haig in de stad.

21 december – Van Walleghem

Sir Douglas Haig, generalissime, komt de troepen inspecteren te Reninghelst. Zeer slecht weder.

22 december 1916 – Van Walleghem

In de pastorij en nog in een ander huis hebben we moeilijkheden met de officieren die zeer zedeloze prenten uithangen in de plaatsen die zij gebruiken en ze niet willen wegnemen. De mission Belge zegt dat de officieren de kamers in pacht hebben en het recht hebben er uit te stellen wat zij willen en geen enkel burger het recht heeft erin te gaan. Bijgevolg men moet vuiligheid dulden. De officieren ie wij nu hebben (43ste divisie) zijn het smerigste volk dat wij tot nu toe gekend hebben.

De legerbode – 21 december 1916 -

Eene Kunsttentoonstelling op het Belgisch Front

De tentoonstelling die het 10° linieregiment onlangs op het initiatief van zijn aanvoerder in een plaatsje in de nabijheid van het Belgisch front heeft ingericht, bekwam zoveel bijval dat ik niet verwaarlozen mag er melding van te maken voor de lezers van de legerbode die het geluk niet hadden ze te kunnen bezoeken. Tevens hoop ik hierdoor in den geest van de mannen van bedoeld regiment nogmaals enkele van de meest belangwekkende herinneringen te doen herleven.
In een tamelijk groot barakement heeft men schilderijen aan de wand opgehangen. Een lang paneel waartegen de waterverfschilderijen hangen, scheidt de ruimte in twee, op lange tafels ziet men de tentoongestelde werken.
Het achterste deel van de zaal is bijna helemaal ingenomen door het werk van de schilder Maertens, een oorlogsvrijwilliger ofschoon meer dan 40 jaar oud, die zich flink in deze veldtocht onderscheidde en het oorlogskruis veroverd heeft. Hij stelt een portret van commandat H. ten toon en een van luitenant L. die zeer goed gelukt zijn, twee van zijne soldatenkoppen verdienen bijzonder de aandacht, evanls zijn 'hoeve van Vanhyfte'. Een komediantenmasker is insgelijks zeer gelukt. Maertens eet met een eenvoudig ondererp heel wat indruk te bekomen, zo een eenvoudig paar schoenen waar heel de odyssee van onze piot in schijnt verzinnebeeld. De eindeloze marsen en het ploeteren in het slijkt, met al het leed dat wel geen ander soldaat ooit gedragen heeft.
De Necker, wiens inzending zeer talrijk is, zondigt echter door gebrek aan afwisseling, hij heeft enkele mooie schilderijen.

Cartuyvels stelde lieve waterverfschilderingen ten toon, onder andere een gezicht van de vooruitgeschoven loopgraven.

Een werk van Georges Cartuyvels

Henrard heeft goede pentekeningen. Het 'Station van Ramskappelle' en 'Een verbindinsloopgraaf' van Smiets, verdienen de aandacht.
Een compagnie, de 1/3 heeft bij middel van zand, kleine zakjes en plankjes een panorama van de maalderij van Dixmuiden gemaakt, die veel belangstelling bij de bezoekers vond.
Men vindt ook zeer kunstig vervaardigde voorwerpen. Dornez en Debaere vervaardigden een klein schrijftafeltje met ingelegd werk dat zeer bewonderd werd. Hubert stelt een kopeen molen ten toon uit halzen van patronen en granaten vervaardigd. De Hon en de Spae hebben een klein pantsermachiengeweer gemaakt. De Wacquez heeft een prachtige auto-mitrailleuze uitgevoerd. Een miniatuur afweerkanon, tot in de kleinste bijzonderheden nagemaakt, is ook merkwaardig.
Sommige soldaten hebben ook met wol, zijde of katoen, allerlei vrouwenarbeid uitgevoerd en veel bezoeksters staan werkelijk verbaasd over al de handigheid die daarbij aan de dag werd gelegd.

UIT DUITSCHE BRON

Westelijk gevechtsterrein

Berlijn, Zondag 24 December. — Officieel :

Aan weerszijden van Wieltje in den Ieperen-bocht vielen Engelsche afdeelingen, na sterke artilleriewerking, in den vroegen morgen onze stellingen aan. Zij werden afgeslagen.

Op het overig frontgedeelte heerschte bij meestal slecht weder slechts geringe artilleriebedrijvigheid.

Berlijn, Maandag, 25 December. — Officieel :

In den Wytschaete-bocht bij tusschenpoozen sterke geschutstrijd ; bij de overige legers ging de strijdbedrijvigheid niet buiten de gewone perken. De nacht verliep stil in de meeste sektors.

De Antwerpsche Courant

25 december 1916 - Van Walleghem

Hoogdag van kerstdag. In de kerk van Reninghelst wordt een middernachtmis gezonden door de Engelse aalmoezeniers. Bijna alle katholieke soldaten der parochie zijn tegenwoordig. Doch onglukkiglijk de 2 Engelse divisies die hier nu zijn tellen maar weinig katholieke soldaten.
Om 6 ½ zing ik de kerstmis in de scheure van Cyriel lamerant. Het regent en waait schrikkelijk om er naar toe te gaan en de scheure gelijkt waarlijk een stalleken van Bethlehem. Gisteren is een hoek van 't dak opgewaaid, nu en dan waaiden de keersen uit. Nochtans is veel volk tegenwoordig in de Kerstmis. 2 of 3 jonge dochters zingen de Adeste. 70 communies. …
Op de Clytte wordt het kerstlied gezonden door de pastoor van Dickebusch, zo noemt men een soldaat van Dinant van de 2de batterie, die veroger nog al dikwijls in de kapel van Dickebusch kwam zingen en nu soms op de Clytte en vele kerkzangen zingt aan de batterij en daarom door zijn makkers 'de pastoor van Dickebusch' genoemd wordt.
In de nacht wordt er ferm gebombardeerd op Yper en 5 soldaten der ambulance der hoeve van weduwe Van Cayseele worden er doodgeslegen. Binst geheel de dag is het overigens zeer stil.

Bij gelegenheid der Kerstfeesten, hebben HH. MM. de Koning en de Koningin aan de troepen van het veldleger een lederen geldbeugelzakje als geschenk gegeven, welke met een koppel aan den riem kan vastgemaakt worden.

* * *

De Legerbode 26 – 12 – 1916

Kerstnacht

Op mijn dorpken in de Kempen
Brandt er menig Kerstnachtvuur
Waarbij 't oudje zit en peinst: 'Waar
Beidt mijn jongen op dit uur?'

Ligt hij op een verren voorpost?
Lijdt hij in de schietgracht koû?
Schuilt hij, afgelost, ter ruste,
In een buitenschotschen bouw?

Is misschien 't gevecht aan gang, en
Toont hij zich der vaadren waard
Die den Boerenkrijg aandurfden
Voor hun outer, voor hun haard?...

In den roes der Duitsche kogels
Wie valt ginder op zijn reeuw?

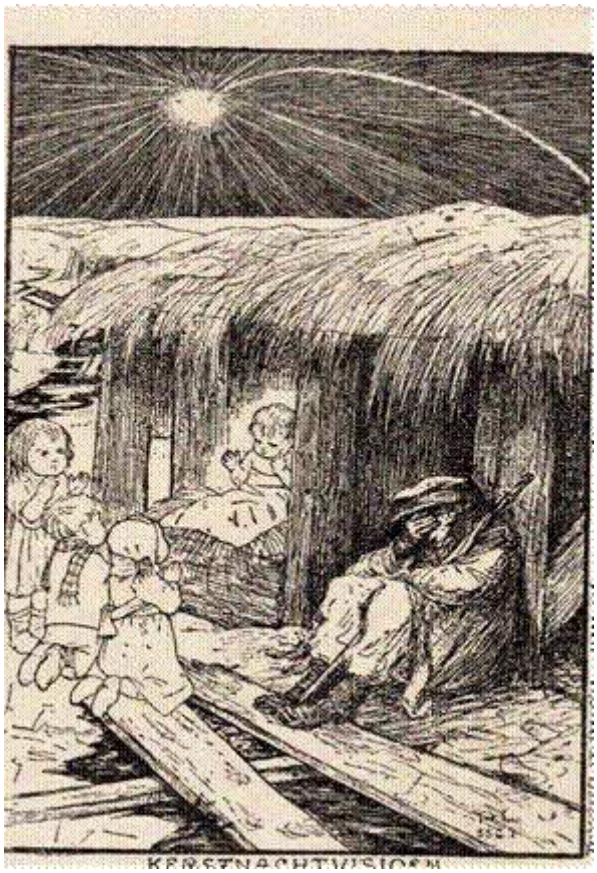

Wordt daar niet een graf gedolven
In den verschgevallen sneeuw...

Oudje, uw jongen leeft en strijdt en
- Oudje, God verhoort uw beê! -
Bij 't aanstaande Kerstfeest brengt hij
Vrede en ook victorie meê!

Kerstmis, 1916.- Jozef Simons – Uit ‘Onder de hiel’
Tekening Joe English

26 december 1916 – **Albert Denys** – Dagboek

Ik ben de 18de ’s avonds in de keuken der compagnie goed toegekomen. Op reis heb ik nog wat moeten wachten in Folkestone, doch ‘k heb de zee met al haren aantrek willen herzien en dus ‘k heb ze bezocht. In Calais geslapen, ook Cercle Militaire gezien – huist toneel.
’s Anderendaags in plaats van om 5 uur zijn wij slechts om 11 ½ uur vertrokken. Men schiet veel in onze secteur; ’s Nachts met de kar van de keuken naar ’t piquet; ’s Anderendaags in de barakken in Lion Belge. Daar ben ik 2 dagen ziek geweest van vermoeidheid denk ik. Daags voor Kerstmis trekken wij op naar Haringhe (Nollet). Gelukkig dat wij hier nu een leeszaal hebben want ’t ware een ongelukkige repos. **L’Yser van Pierre Nothomb** gelezen, dichterlijk en schoon beschreven dat stille – nievers was het zo stil en eenzaam dan in Veurne ambacht waar geen handel de mensen dreef en joeg naar geldwinst. Veurne ambacht met de fraaie kronkelende Yzer. Veurne, Nieuwpoort, Dixmude, Loo en vele andere dorpen komen er in voor. Ook het verhaal van de slag van de IJzer. Niet slecht. Eindigt met een hulde aan onze vorsten.

De Liefde gestraft

Een Fransche juffer, Marguerite Bourdier, verlangde vurig haren verloofde die in de loopgraven is weer te zien, en had zich verkleed in « poilu ».

De minnegod heeft hare stappen geleid en heeft de bovenhand behaald op den oorlogsgod, die haar met shrapnells en granaten bedreigde ; maar de God der rechtvaardigheid is ook tusschen beide gekomen en, zich bedienend van de wereldsche rechters, heeft het lieve kind met acht dagen gevang bedeeld, — acht dagen afzondering en vrede, die haar tijd zullen geven om ongestoord aan haren lieveling te denken.

La maison démontable

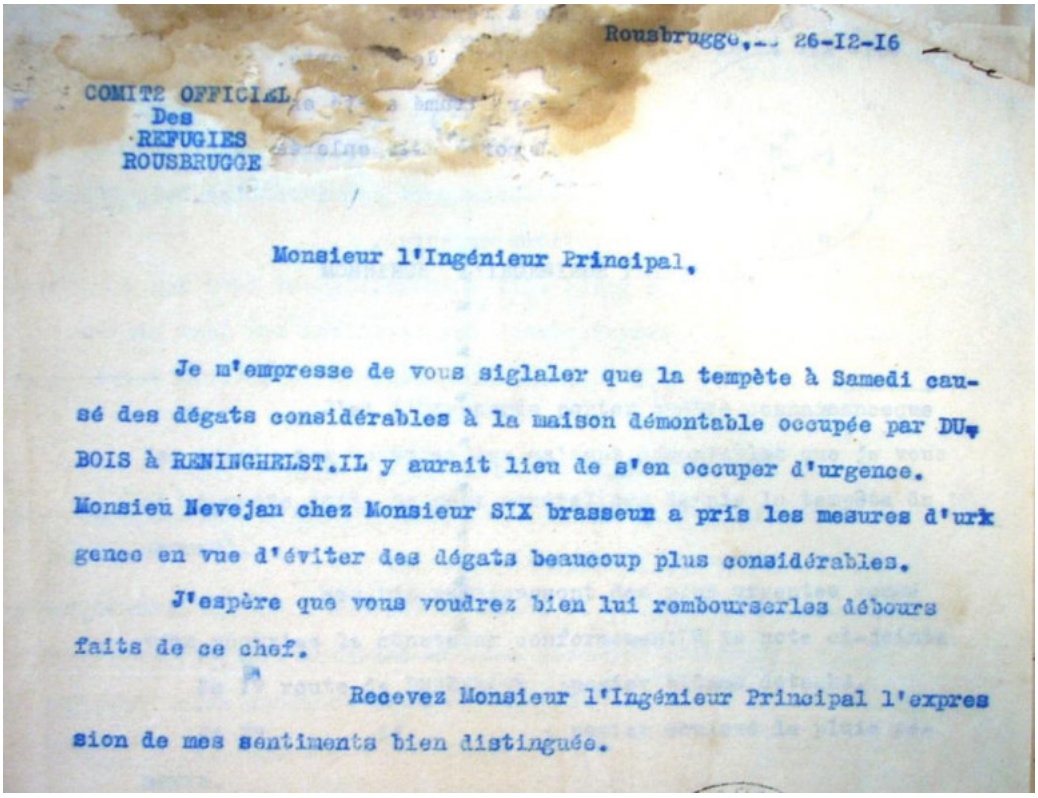

Rousbrugge, 26-12-16

COMITÉ OFFICIEL
Des
REFUGIES
ROUSBRUGGE

Monsieur l'Ingénieur Principal,

Je m'empresse de vous siglaler que la tempête à Samedi causé des dégats considérables à la maison démontable occupée par DUBOIS à RENINGHELST. Il y aurait lieu de s'en occuper d'urgence. Monsieu Nevejan chez Monsieur SIX brasseur a pris les mesures d'urgence en vue d'éviter des dégats beaucoup plus considérables.

J'espère que vous voudrez bien lui rembourserles débours faits de ce chef.

Recevez Monsieur l'Ingénieur Principal l'expression de mes sentiments bien distinguée.

Zondag 24 tot zondag 31 december 1916 – Baert A.

De kalmte duurt voort. De hoop op vrede doet de bevolking wat herleven. Een trein met jonge soldaten op ramp bij Amiens; verscheidene Poperinghenaren dood en gekwetst.

Bilan : In het jaar 1916 ontvingen wij in Poperinghe 1165 obussen en 196 vliegerbommen.

28 december 1916 – Albert Denys – dagboek

Koud weder, gewoon leven. Oefening met ’s namiddags theorie.
Wij zijn in 26ste linie, C219, 6de compagnie.
Uitgelezen boek van **M. Delby, ‘Entre deux ames’**, roman.
Jonge christelijke vrouw bekomt invloed op haar man, ongelovige, enz… zelfde genre als Esclaves ou reines van dezelfde scrhijver.
In den Walkyrie door M. Delby, roman van binst den oorlog.
Doet uitkomen ’t vals karakter van de Duitsmannen.
La Flandre rouge door Marcel Wyseur, préface d’Emile verhaeren, poèmes.
Le maître de la terre, Hugh Benson, vergaan van de wereld in vorm van roman.

Een Historisch Tafellaken

De Belgische regeering heeft aan het « Werk der Krijgsgevangenen » van Le Havre voor zijn eerstkomende tombola ten geschenke gegeven een groot tafellaken in zeer fijn laken en in ongemeen schoone kant. Dat meesterstuk, versierd met de wapenschilden der Bondgenooten, werd gemaakt door onze in het land gebleven kantwerksters.

Dat geschenk van de Belgische regeering is een historisch stuk van groote waarde.

LEMAHIEU HENRI

(zoon van Polidor LEMAHIEU-PAPEGAEY)

gedood in eene treinbotsing

in den nacht van 27/28 December 1916.

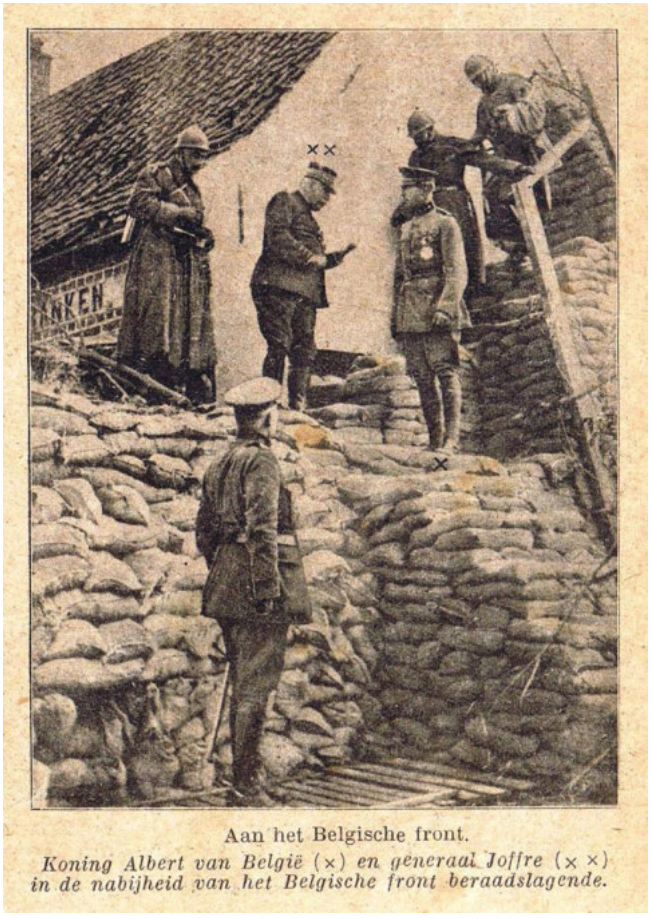

Aan het Belgische front.

Koning Albert van België (×) en generaal Joffre (× ×) in de nabijheid van het Belgische front beraadslagende.